

SAHIHU-L-BUHARI

**BUHARIJEVA
zbirka hadisa**

3

صحيح البخاري

SAHIHU-L-BUHARI

Buharijeva zbirka hadisa

Naslov originala:

صحيح البخاري

Naslov prijevoda:

SAHIHU-L-BUHARI

Buharijeva zbirka hadisa

Autor:

Muhammed b. Ismail el-Buhari

Prijevod i recenzija:

dr. Muharem Štulanović

Hasan Makić, prof.

mr. Ibrahim Husić

dr. Šukrija Ramić

dr. Šefik Kurdić

dr. Zuhdija Adilović

Redaktura:

mr. Muhamed Mehanović

mr. Muhamed Fadil

Izdavač: Visoki saudijski komitet za pomoć BiH

Tiraž: 6.000

Lektura i korektura:

Midhat Kasap

Redakcija:

mr. Muhamed Mehanović

mr. Senad Ćeman

mr. Abdulmedžid Šemsudin

Teufik Mešić

Dtp:

Teufik Mešić

Dizajn korice:

Sead Bećović

Štampa:

Amos Graf, Sarajevo

Za štampariju:

Fahrudin Korjenić

**Sva prava štampanja i izdavanja zadržava
Visoki saudijski komitet za pomoć BiH
i Kulturni centar "Kralj Fahd" u Sarajevu
نسخة مجانية - Besplatan primjerak**

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-725-4/-5

al-BUHARI, Muhammad ibn Ismail
Buharijeva zbirka hadisa = Sahihu-l-Buhari
/ Muhammed b. Ismail El-Buhari;
(prijevod Hasan Škapur i grupa prevodilaca).
- Sarajevo: Visoki saudijski komitet, 2008. - 4 sv.; 24cm

Izv. stv. nasl. na arap. jeziku. - Tekst na bos. i arap. jeziku

ISBN 978-9958-880-32-2

COBISS.BH-ID 16982278

صحيح البخاري

SAHIHU-L-BUHARI

Buharijeva zbirka hadisa

Autor:

Muhammed b. Ismail el-Buhari

Prvo cjelovito izdanje

3.

Sarajevo, 1430. h.g./2009. godine

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ فَضَائِلِ الصَّحَابَةِ

VRLINE ASHABA

O VRLINAMA VJEROVJESNIKOVIH, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, DRUGOVA

Onaj koji se družio s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, ili ga je vidio – a bio je musliman – računa se njegovim drugom.¹

3649. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan, prenoseći od Amra, koji je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da kaže kako mu je pričao Ebu-Seid Hudri, prenijevši da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Doći će vrijeme kada će jedna grupa ljudi rato-vati i pitati: ‘Ima li među vama neko ko se družio s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?’ ‘Da!’, odgovorit će i pobijediti. Doći će zatim vrijeme kada će jedna grupa ljudi (ponovo) ratovati i bit će rečeno: ‘Ima li među vama neko ko se družio s drugovima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?’”²

بَابُ فَضَائِلِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ

وَمَنْ صَحِبَ النَّبِيَّ ﷺ أَوْ رَأَاهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَهُوَ مِنْ أَصْحَابِهِ .

٣٦٤٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ فَيَغْزُو فِتْنًا مِنَ النَّاسِ فَيَقُولُونَ فِيكُمْ مَنْ مِنْ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ ثُمَّ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ فَيَغْزُو فِتْنًا مِنَ النَّاسِ فَيَقَالُ هَلْ فِيكُمْ مَنْ صَاحِبِ أَصْحَابِ

¹ Ali b. Medini kaže: “Onaj koji se družio s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, ili ga je vidio makar sat vremena, računa se njegovim drugom.” Da li u Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, drugove spadaju i neka druga stvorenja osim ljudi? Ovo pitanje predmet je rasprave. Što se tiče džina, prednost se daje mišljenju da i oni mogu spadati u ovu kategoriju, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslan i njima, te su i oni *mu-kellefi* (obveznici) kao i ljudi. Među njima ima onih koji su bili pokorni i vjernici, ali ima i grešnika. Što se tiče meleka, ulema se slaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslan i njima. Pa, ipak, učenjaci se ne slažu u vezi s tim da li se i meleci mogu smatrati Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, drugovima: neki i njih ubrajaju u tu kategoriju, spominjući kao potvrdu za takav stav konsenzus, dok drugi imaju suprotno mišljenje. Svakako da se pri uključivanju nekoga u skupinu Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova uzima u obzir samo to da li je on vidio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na ovom svijetu, dok je bio vjernik.

² Hadiski učenjaci navode podatak da je posljednji Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, drug umro

‘Da!’, odgovorit će i pobijediti. Potom će doći vrijeme kada će jedna grupa ljudi (iznova) ratovati i bit će rečeno: ‘Ima li među vama neko ko se družio s drugovima drugova Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?’

‘Da!’, odgovorit će i pobijediti.”

3650. PRIČAO MI JE Ishak, njemu Nadr, da ga je obavijestio Šu‘ba, prenoseći od Ebu-Džemre, koji je čuo Zehdema b. Mudarriba, a on Imrana b. Husajna, radijallahu anhuma, kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Najbolji su u mome ummetu moji savremenici, potom generacija koja slijedi iza njih, a onda generacija iza njih.”

Imran kaže: “Ne znam da li je poslije svoje generacije spomenuo dvije ili tri generacije.”

“Doista će poslije vas doći ljudi koji će svjedočiti, a od njih neće biti traženo da svjedoče; varat će i neće biti od povjerenja; obavezivat će se, a (obaveze) neće ispunjavati. Kod njih će se pojaviti gojaznost.”

3651. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njega je obavijestio Sufjan, prenoseći od Mensura, on od Ibrahima, on od Abideja, a ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Najbolji su ljudi moji savremenici, potom generacija koja slijedi iza njih, a onda generacija iza njih. Doći će nakon toga ljudi kojima će svjedočenje pretjecati zakletvu, a zakletva svjedočenje.”

Ibrahim veli: “Tukli su nas dok smo bili mali zbog svjedočenja i obećanja.”

رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيَفْتَحُ لَهُمْ ثُمَّ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ فَيَغْزُو فِتْنَامٌ مِنَ النَّاسِ فَيَقَالُ هَلْ فِيكُمْ مَنْ صَاحِبٌ مِنْ صَاحِبِ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيَفْتَحُ لَهُمْ .

٣٦٥٠. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ سَمِعْتُ زُهْدَمَ بْنَ مُضَرِّبٍ سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْرُ أُمَّتِي قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يُلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يُلُونَهُمْ قَالَ عِمْرَانُ فَلَا أَذْرِي أَذْكَرَ بَعْدَ قَرْنِهِ قَرْنَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا . ثُمَّ إِنَّ بَعْدَكُمْ قَوْمًا يَشْهَدُونَ وَلَا يُسْتَشْهَدُونَ وَيُخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمَنُونَ وَيَنْذَرُونَ وَلَا يُقُونَ وَيُظْهَرُ فِيهِمُ السَّمَنُ .

٣٦٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عُبَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يُلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يُلُونَهُمْ ثُمَّ يَجِيءُ قَوْمٌ تَسْبِقُ شَهَادَةُ أَحَدِهِمْ يَمِينُهُ وَيَمِينُهُ شَهَادَتُهُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ وَكَانُوا يَضْرِبُونَنَا عَلَى الشَّهَادَةِ وَالْعَهْدِ وَنَحْنُ صِبَاغٌ .

stote godine po Hidžri. (Neki, međutim, kažu da se to desilo sto sedme, a neki sto desete godine.) Bio je to Ebu-Tufejl Amir b. Vasile Lejsi, kako tvrdi Muslim u *Sahihu*.

O VRLINAMA MUHADŽIRA¹ I NJIHOVIM VRIJEDNOSTIMA

Ebu-Bekr Abdullah b. Ebu-Kuhafa Tejmi, radijallahu anhu, bio je muhadžir. Uzvišeni kaže: "... i siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele Allahovu milost i naklonost steći, i Allaha i Poslanika Njegova potpomoći – to su, zaista, pravi vjernici..."² a također i: "Ako ga vi ne pomognete, pa pomagao ga je Allah onda kad su ga oni koji ne vjeruju prisilili da ode, kad je s njim bio samo drug njegov, kad su njih dvojica bili u pećini, i kad je on rekao drugu svome: "Ne brini Allah je s nama!"³ Aiša, Ebu-Seid i Ibn-Abbas, radijallahu anhum, kažu da je Ebu-Bekr bio s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u pećini.

3652. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Redža, njemu Israil, prenoseći od Ebu-Ishaka, on od Beraa da je kazao:

"Kupio je Ebu-Bekr od Aziba sedlo za devu za tri-naest dirhema i rekao mu: 'Naredi Berau da mi ga donese!' 'Ne', reče Azib, 'sve dok nam ne ispričaš šta ste ti i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinili kada ste izišli iz Meke, dok su vas mušrici tražili.' Tada on poče kazivati: 'Izišli smo iz Meke i putovali dan i noć, (prenosilac je u nedoumici da li je rečeno: *fe ahjejna* – probdjeli smo, ili: *serejna* – putovali smo) sve do podne, kada je nastupila podnevska žega. Bacio sam pogled tražeći hlad u koji bih se sklonio, te ugledah stijenu. Otišao sam do nje i prebrao očima po hladovini, a onda poravnao to mjesto i na njemu raširio prostirku za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši mu: 'Odmori se, Allahov Vjerovjesniče!'

بَابُ مَنَاقِبِ الْمُهَاجِرِينَ وَفَضْلِهِمْ

مِنْهُمْ أَبُو بَكْرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قُحَافَةَ التَّيْمِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى (لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا، وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ) وَقَالَ اللَّهُ (إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ) إِلَى قَوْلِهِ (إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا) قَالَتْ عَائِشَةُ وَأَبُو سَعِيدٍ وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْغَارِ .

٣٦٥٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ اشْتَرَى أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مِنْ عَازِبٍ رَحْلًا بِثَلَاثَةِ عَشَرَ دِرْهَمًا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لِعَازِبٍ مَرِ الْبَرَاءِ فَلْيَحْمِلْ إِلَيَّ رَحْلِي فَقَالَ عَازِبٌ لَا حَتَّى تُحَدِّثَنَا كَيْفَ صَنَعْتَ أَنْتَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ خَرَجْتُمَا مِنْ مَكَّةَ وَالْمَشْرِكُونَ يَطْلُبُونَكُمْ قَالَ ارْتَحَلْنَا مِنْ مَكَّةَ فَأَحْيَيْنَا أَوْ سَرَيْنَا لَيْلَتَنَا وَيَوْمَنَا حَتَّى أَظْهَرْنَا وَقَامَ قَائِمُ الظَّهِيرَةِ فَرَمَيْتُ بِبَصْرِي هَلْ أَرَى مِنْ ظِلٍّ فَأَوَيْ إِلَيْهِ فَإِذَا صَخْرَةٌ أَتَيْتُهَا فَنَظَرْتُ بَقِيَّةَ ظِلِّهَا فَسَوَّيْتُهُ ثُمَّ فَرَشْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ فِيهِ ثُمَّ قُلْتُ لَهُ اضْطَجِعْ

¹ Muhadžirima se smatraju svi oni koji su se s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, isclili iz Mekke u Medinu.

² El-Hašr, 8.

³ Et-Tevba, 40.

Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, legao, a ja sam krenuo da izvidim da li nas neko slijedi. Tada se pojavi jedan čobanin koji je gonio ovce prema stijeni, želeći isto što i mi, pa sam ga upitao: 'Čiji si ti, mladiću?'

'Jednog čovjeka iz (plemena) Kurejša', odgovori on spominjući čovjeka kojeg sam poznavao.

'A muzu li se tvoje ovce?', upitao sam ga.

'Da', reče on.

'Hoćeš li nam namusti (malo mlijeka)?', upitao sam, a on odgovori: 'Hoću!' Rekoh mu da sveže ovcu i on je sveza, i da otrese vime od prašine i ispraši ruke. (Bera je pokazao kako je to bilo, udarivši dlanom o dlan).

Namuzao je malo¹ mlijeka. Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, napravio sam posudicu od kože na čiji sam otvor stavio komad platna; sipao sam (vodu) po mlijeku sve dok se nije ohladilo. Uputio sam se potom s time Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, (i stigao) upravo u vrijeme kada se budio.

'Popij, Allahov Poslaniče!', rekoh mu, te je pio toliko da sam osjetio zadovoljstvo.

'Vrijeme je da nastavimo, Allahov Poslaniče!', rekoh mu potom, a on odgovori: 'Tako je!'

Krenuli smo dalje. Oni su nas tražili, ali nas niko nije pronašao osim Surake b. Malika b. Džu'suma, koji je bio na svome konju.

'Stiže nas potjera, Allahov Poslaniče!', rekoh.

'Ne žalosti se! Doista je Allah s nama!', odgovori on."

يَا نَبِيَّ اللَّهِ فَاضْطَجَعَ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ انْطَلَقْتُ أَنْظُرَ مَا حَوْلِي هَلْ أَرَى مِنَ الطَّلَبِ أَحَدًا فَإِذَا أَنَا بِرَاعِي غَنَمٍ يَسُوقُ غَنَمَهُ إِلَى الصَّخْرَةِ يُرِيدُ مِنْهَا الَّذِي أَرَدْنَا فَسَأَلْتُهُ فَقُلْتُ لَهُ لِمَنْ أَنْتَ يَا غَلَامُ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ سَأَهُ فَعَرَفْتُهُ فَقُلْتُ هَلْ فِي غَنَمِكَ مِنْ لَبَنٍ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ فَهَلْ أَنْتَ حَالِبٌ لَنَا قَالَ نَعَمْ فَأَمَرْتُهُ فَأَعْتَقَلَ شَاةً مِنْ غَنَمِهِ ثُمَّ أَمَرْتُهُ أَنْ يَنْقُضَ ضَرْعَهَا مِنَ الْغُبَارِ ثُمَّ أَمَرْتُهُ أَنْ يَنْقُضَ كَفَّيْهِ فَقَالَ هَكَذَا ضَرَبَ إِحْدَى كَفَّيْهِ بِالْأُخْرَى فَحَلَبَ لِي كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ وَقَدْ جَعَلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِدَاوَةً عَلَى فَمِهَا خِرْقَةٌ فَصَبَبْتُ عَلَى اللَّبَنِ حَتَّى بَرَدَ أَسْفَلُهُ فَانْطَلَقْتُ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَوَافَقْتُهُ قَدْ اسْتَيْقَظَ فَقُلْتُ اشْرَبْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيْتُ ثُمَّ قُلْتُ قَدْ آتَى الرَّحِيلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَلَى فَأَرْتَحِلْنَا وَالْقَوْمُ يَطْلُبُونَنَا فَلَمْ يُدْرِكْنَا أَحَدٌ مِنْهُمْ غَيْرُ سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكِ بْنِ جُعْشُمٍ عَلَى فَرَسٍ لَهُ فَقُلْتُ هَذَا الطَّلَبُ قَدْ لَحِقَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ (لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا) .

¹ Koliko jedna šolja ili jedan mužaj. (prim. rec.)

3653. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, a njemu Hemmam, prenoseći od Sabita, on od Enesa, a ovaj od Ebu-Bekra, radijallahu anhu, da je kazao: “Rekao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok smo bili u pećini: ‘Da je neko iz potjere zavirio dolje, vidio bi nas!’ ‘Šta misliš, Ebu-Bekre, o dvojici s kojima je Allah treći?’, odgovori on.”²

O RIJEČIMA VJEROVJESNIKOVIM,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM:
“ZATVORITE SVA VRATA OSIM VRATA
EBU-BEKROVIH!”³

Ovaj hadis od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi Ibn-Abbas.

3654. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ebu-Amir, a ovom Fulejh, rekavši da mu je pričao Salim Ebu-Nadr, prenoseći od Busra b. Seida, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je kazao:

“Držeći ljudima hutbu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: ‘Uzvišeni Allah dao je Svome robu da odabere između onoga što je kod Njega ili ono što je na dunjaluku, pa je taj rob odabrao ono što je kod Allaha.’ Tada je – kaže prenosilac – zaplakao Ebu-Bekr, a mi se začudismo što on plače jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio o robu koji je mogao birati. Međutim, spomenuti rob kojem je dato da bira bio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

٣٦٥٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ وَأَنَا فِي الْغَارِ لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ نَظَرَ تَحْتَ قَدَمَيْهِ لَأَبْصَرَنَا فَقَالَ مَا ظَنُّكَ يَا أَبَا بَكْرٍ بِأَتَيْنِ اللَّهَ تَالِثُهُمَا .

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ
سُدُّوا الْأَبْوَابَ إِلَّا بَابَ أَبِي بَكْرٍ

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٦٥٤. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ أَبُو النَّضْرِ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ النَّاسَ وَقَالَ إِنَّ اللَّهَ خَيْرَ عَبْدًا بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ ذَلِكَ الْعَبْدُ مَا عِنْدَ اللَّهِ قَالَ فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ فَعَجَبْنَا لِبُكَائِهِ أَنْ يُخْبِرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ عَبْدٍ خَيْرٍ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ الْمُخَيَّرَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ أَعْلَمَنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مِنْ أَمَنِ النَّاسِ

2 Dio ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 3922 i 4663.

3 Bezzar u *Musnedu* pokušava uskladiti ovaj hadis s hadisima koji spominju Aliju kao jedinog kome je to bilo dopušteno i kaže: “Do nas su dospjela predanja stanovnika Kufe o Aliji s dobrim senedima te predanja Medinelija o Ebu-Bekru. Ako su predanja stanovnika Kufe istinita, usklađivanje je tih hadisa moguće... Alijina su vrata bila iz pravca džamije. On nije imao drugih vrata, pa mu nije bilo naređeno da zatvori ta jedina vrata... Osim toga, usklađivanje je moguće jer je zapovijed o zatvaranju vrata izdana dva puta. Tako je prvi put izuzet Alija, a drugi put Ebu-Bekr... Međutim, usklađivanje nije moguće ukoliko se zabrana u slučaju Alije ne odnosi na prava vrata, a da se u slučaju druge zapovijedi ona odnosi na mala vrata – prozorčice koje su bili ostavili na vratima da bi se kroz njih mogli uvlačiti u džamiju...”

a Ebu-Bekr bio je najučeniji među nama.”¹
 Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Ebu-Bekr mi je najpovjerljiviji čovjek u druženju i imetku. Da sam za pravog prijatelja uzimao ikoga mimo Gospodara svoga, onda bih odabrao Ebu-Bekra. Ali, islamsko bratstvo i ljubav (je bolje). Neka nijedna vrata na džamiji ne ostanu otvorena osim vrata Ebu-Bekrovih!”

O TOME DA JE EBU-BEKROVA
 VRIJEDNOST ODMAH IZA
 VJEROVJESNIKOVE, SALLALLAHU
 ALEJHI VE SELLEM, VRIJEDNOSTI

3655. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, a njemu Sulejman, prenoseći od Jahjaa b. Seida, ovaj od Nafi'a, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je rekao:
 “Odabirali smo najbolje ljude u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa smo dali prednost Ebu-Bekru, zatim Omeru, a onda Osmanu b. Affanu, radijallahu anhum.”²

عَلِيٍّ فِي صُحْبَتِهِ وَمَالِهِ أَبَا بَكْرٍ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا
 خَلِيلًا غَيْرَ رَبِّي لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ وَلَكِنْ أُخُوَّةُ
 الْإِسْلَامِ وَمَوَدَّتُهُ لَا يَبْقَيْنَ فِي الْمَسْجِدِ بَابٌ إِلَّا
 سُدَّ إِلَّا بَابَ أَبِي بَكْرٍ .

بَابُ فَضْلِ أَبِي بَكْرٍ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ

٣٦٥٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا
 سُلَيْمَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نُخَيِّرُ بَيْنَ النَّاسِ فِي زَمَنِ
 النَّبِيِّ ﷺ فَخَيَّرَ أَبَا بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ ثُمَّ
 عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

1 Dakle, Ebu-Bekr najbolje je poznavao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i najbolje je znao šta je on želio kazati.
 2 Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 3697.

O RIJEČIMA VJEROVJESNIKOVIM,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM:
“DA SAM ZA PRISNOG PRIJATELJA
UZIMAO...”³

Ovaj hadis prenosi Ebu-Seid.

3656. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Vuhejb, a ovom Ejjub, prenoseći od Ikreme, on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “Da sam za prisnog prijatelja uzimao koga iz moga ummeta, uzeo bih Ebu-Bekra; on mi je, međutim, brat i sudrug.”

3657. PRIČALI SU NAM Mu‘alla b. Esed i Musa b. Isma‘il Tebuzeki, rekavši da im je pričao Vuhejb, prenoseći od Ejjuba da je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) rekao: “Da sam ikoga uzeo za prisnog prijatelja, uzeo bih njega, ali je islamsko bratstvo ipak vrednije.”
PRIČAO NAM JE Kutejba, a njemu Abdul-Vehhab, prenoseći od Ejjuba isto... (isti hadis).

3658. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, da ga je obavijestio Hammad b. Zejd, prenoseći od Ejjuba, a on od Abdullaha b. Ebu-Mulejke da je kazao: “Pisali su stanovnici Kufe Ibn-Zubejru pitajući ga o (nasljedstvu) djeda, pa je on rekao: ‘Što se tiče onog za koga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Da sam iz ovog ummeta birao prisnog prijatelja, njega bih odabrao!’ – stavio ga je (djeda) na stupanj oca’, misleći na Ebu-Bekra.”

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا

قَالَ أَبُو سَعِيدٍ .

٣٦٥٦. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ أُمَّتِي خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ وَلَكِنْ أَخِي وَصَاحِبِي .

٣٦٥٧. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ التَّبُودَكِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُهُ خَلِيلًا وَلَكِنْ أَخُوهُ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ مِثْلَهُ .

٣٦٥٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ كَتَبَ أَهْلُ الْكُوفَةِ إِلَى ابْنِ الزُّبَيْرِ فِي الْجَدِّ فَقَالَ أَمَّا الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُهُ أَنْزَلَهُ أَبَا يَعْنِي أَبَا بَكْرٍ .

³ Učenjaci se razilaze pri stupnjevanju riječi: *el-mevedde* (dragost), *el-hulle* (prisno prijateljstvo), *el-mehabbe* (ljubav) i *es-sadaka* (prijateljstvo).

3659. PRIČALI SU NAM Humejdi i Muhammed b. Ubejdillah, rekavši da im je pričao Ibrahim b. Sa'd, prenoseći od svoga oca, on od Muhammeda b. Džubejra b. Mut'ima, a ovaj od svoga oca da je kazao:

“Došla je neka žena Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa joj je on naredio da dođe ponovo.

‘A šta ako ti se vratim, pa te ne nađem?’, upita ga ona, kao da je mislila na njegovu smrt.

‘Ako me ne nađeš, onda se obrati Ebu-Bekru!’, reče joj on.”¹

3660. PRIČAO MI JE Ahmed b. Ebu-Tajjib, njemu Isma'il b. Mudžalid, a ovom Bejan b. Bišr, prenoseći od Vebere b. Abdur-Rahmana, on od Hemmama, koji kaže da je čuo Ammara da je rekao:

“Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a s njim je bilo samo pet robova, dvije žene i Ebu-Bekr.”²

3661. PRIČAO MI JE Hišam b. Ammar, njemu Sadeka b. Halid, a ovom Zejd b. Vakid, prenoseći od Busra b. Ubejdullaha, on od Aizillaha Ebu-Idrisa, a ovaj od Ebu-Derdaa, radijallahu anhu, da je kazao:

“Sjedio sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je došao Ebu-Bekr, držeći skutove odjeće u ruci, tako da je otkrio svoje koljeno.

‘Vaš prijatelj se sporječkao!’, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Tada on nazva selam i reče: ‘Između mene i Ibn-Hattaba bilo je razmirica. Zato sam požurio k njemu kajući se i tražeći da mi oprost, ali on to ne htjede, te sam zato došao tebi.’

‘Allah ti oprostio, Ebu-Bekre!’, (reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) ponovivši to tri puta.

Omer se, nakon toga, pokajao, te je otišao kući Ebu-Bekrovoj i upitao: ‘Je li Ebu-Bekr u kući?’

‘Nije’, odgovoriše mu.

٣٦٥٩. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ وَمُحَمَّدُ بْنُ عُيَيْدٍ اللَّهُ قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَتْ امْرَأَةً النَّبِيَّ ﷺ فَأَمَرَهَا أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْهِ قَالَتْ أَرَأَيْتَ إِنْ جِئْتُ وَلَمْ أَجِدْكَ كَأَنَّهَا تَقُولُ الْمَوْتُ قَالَ ﷺ إِنْ لَمْ تَجِدْنِي فَأْتِي أَبَا بَكْرٍ .

٣٦٦٠. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ أَبِي الطَّيِّبِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُجَالِدٍ حَدَّثَنَا بَيَّانُ بْنُ بُشَيْرٍ عَنْ وَبَرَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ هَمَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ عَمَّارًا يَقُولُ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَمَا مَعَهُ إِلَّا خَمْسَةٌ عَبْدٌ وَامْرَأَتَانِ وَأَبُو بَكْرٍ .

٣٦٦١. حَدَّثَنِي هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَاقِدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ عُيَيْدٍ اللَّهُ عَنْ عَائِدِ اللَّهِ أَبِي إِدْرِيسَ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ آخِذًا بِطَرْفِ ثَوْبِهِ حَتَّى أَبْدَى عَنْ رُكْبَتِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَمَّا صَاحِبُكُمْ فَقَدْ غَامَرَ فَسَلَّمَ وَقَالَ إِنِّي كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ ابْنِ الْخَطَّابِ شَيْءٌ فَأَسْرَعْتُ إِلَيْهِ ثُمَّ نَدِمْتُ فَسَأَلْتُهُ أَنْ يَغْفِرَ لِي فَأَبَى عَلَيَّ فَأَقْبَلْتُ إِلَيْكَ فَقَالَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ ثَلَاثًا ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ نَدِمَ فَأَتَى مَنْزِلَ أَبِي بَكْرٍ

1 Ovaj se hadis navodi i pod brojevima 7220 i 7360.

2 Dakle, samo te osobe su bile primile islam, a Ebu Bekr je bio prvi slobodni, odrasli muškarac koji je primio islam. U ovom hadisu se ističe taj Ebu Bekrov fadilet. Dio ovog hadisa navodi se i u hadisu br. 3857.

On se onda uputi Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i nazva selam. Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, lice se poče mijenjati (po izrazu ili boji) od srdžbe. Tada se Ebu Bekr uplaši (za Omera).³ Onda se baci na koljena i dva puta ponovi: ‘Allahov Poslaniče, tako mi Allaha ja sam više kriv!’⁴ Tada Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Allah me poslao vama, ali vi rekoste: ‘Lažeš!’, a samo Ebu-Bekr reče: ‘Istinu kaže!’ Pružao mi je potporu lično i svojim imetkom, pa hoćete li ostaviti na miru moga prijatelja?!’ Ponovio je to dva puta. Poslije toga (Ebu-Bekr) više nikad nije uznemiravan.”⁵

3662. PRIČAO NAM JE Mu‘alla b. Esed, a njemu Abdul-Aziz b. Muhtar, koji je rekao da mu je pričao Halid Hazza’, prenoseći od Ebu-Usmana, a ovaj od Amr b. Asa, radijallahu anhu, da ga je Vjerovjesnik, imenovao za zapovjednika vojske u pohodu na Zatu Selasil. Došao sam mu – kaže Amr – i upitao ga: ‘Ko ti je najdraži od ljudi?’ ‘Aiša’, odgovorio mi je. ‘A od muškaraca?’, priupitah. ‘Njen otac’, odgovori on. ‘A poslije njega?’, upitah. ‘Omer b. Hattab’, odgovori on, a potom spomenu još neke ljude.”⁶

3663. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, da ga je obavijestio Šu‘ajb, prenoseći od Zuhrija, njega obavijestio Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman b. Avf, da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, kazao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ‘Jedan je čobanin čuvao ovce, pa je vuk napao stado i ugrabio jednu ovcu.

فَسَأَلَ أَتَمَّ أَبُو بَكْرٍ فَقَالُوا لَا فَاتَى إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَسَلَّمَ فَجَعَلَ وَجْهُ النَّبِيِّ ﷺ يَتَمَعَّرُ حَتَّى أَشْفَقَ أَبُو بَكْرٍ فَجَثَا عَلَى رُكْبَتَيْهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَاللَّهِ أَنَا كُنْتُ أَظْلَمَ مَرَّتَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي إِلَيْكُمْ فَقُلْتُمْ كَذَبْتَ وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ صَدَقَ وَوَأَسَانِي بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَهَلْ أَنْتُمْ تَارِكُوا لِي صَاحِبِي مَرَّتَيْنِ فَمَا أُوذِيَ بَعْدَهَا .

٣٦٦٢. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمُخْتَارِ قَالَ خَالِدُ الْحَذَّاءُ حَدَّثَنَا عَنْ أَبِي عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَهُ عَلَى جَيْشِ ذَاتِ السَّلَاسِلِ فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ أَيُّ النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ عَائِشَةُ فَقُلْتُ مِنَ الرِّجَالِ فَقَالَ أَبُوهَا قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَعَدَّ رِجَالًا .

٣٦٦٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ بَيْنَمَا رَاعٍ فِي غَنَمِهِ عَدَا عَلَيْهِ الذِّئْبُ فَأَخَذَ مِنْهَا شَاةً فَطَلَبَهُ الرَّاعِي فَالْتَفَتَ

3 Prepao se za Omera pribojavajući se da mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, što ne učini.

4 U drugim rukopisima stoji: “Ja sam bio dvostruko nepravedniji...”

5 Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 4640.

6 Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 4358.

Čobanin ga je potjerao, a on se okrenuo i povikao: ‘Koga će ona imati na dan kada bude prepuštena zvijeri, na dan kada ne bude drugog čuvara osim mene?!’

Neki je čovjek (isto tako) vodio natovarenu kravu, pa se ona okrenula i rekla: ‘Ja, doista, nisam stvorena za ovo, nego za oranje!’

‘Slavljen neka je Allah!’, povikaše ljudi, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Ja u to vjerujem, a i Ebu-Bekr i Omer b. Hattab također – neka je Allah zadovoljan njima!’”

3664. PRIČAO NAM JE Abdan, njega je obavijestio Abdullah, prenoseći od Junusa, on od Zuhrija, kojeg je obavijestio Ibn-Musejjeb, da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: “Spavao sam i snu vidio bunar; iz njega sam kantom grabio onoliko koliko je Allah htio. Poslije mene uzeo ju je Ibn-Ebi-Kuhafe (Ebu-Bekr) i – neka mu Allah oprosti slabost – mučeći se izvadio kantu ili dvije (u nedoumici je prenosilac). Potom se kanta pretvorila u veću, pa ju je preuzeo Ibn-Hattab (Omer). Nisam u tome (poslu) vidio vještijeg čovjeka od njega; tako da su ljudi napravili (pojilišta) odmorišta oko vode.”¹

إِلَيْهِ الذُّبُّ فَقَالَ مَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبْعِ يَوْمَ لَيْسَ لَهَا رَاعٌ غَيْرِي وَبَيْنَمَا رَجُلٌ يَسُوقُ بَقْرَةً قَدْ حَمَلَ عَلَيْهَا فَالْتَفَتَتْ إِلَيْهِ فَكَلَمَتْهُ فَقَالَتْ إِنِّي لَمْ أُخْلَقْ لِهَذَا وَلَكِنِّي خُلِقْتُ لِلْحَرْثِ قَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَإِنِّي أَوْمِنُ بِذَلِكَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا .

٣٦٦٤. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ الْمُسَيَّبِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي عَلَى قَلْبٍ عَلَيْهَا دَلْوٌ فَزَعْتُ مِنْهَا مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ فَزَعَهَا بِهَا ذُنُوبًا أَوْ ذُنُوبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ضَعْفَهُ ثُمَّ اسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَأَخَذَهَا ابْنُ الْخَطَّابِ فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنَ النَّاسِ يَنْزِعُ نَزْعَ عُمَرَ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطْنٍ .

¹ Ovo je aluzija na vremensko razdoblje hilafeta Ebu-Bekrova i Omerova, radijallahu anhuma, kao što se to navodi u *Fethul-bariju*, 12/431. Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 7021, 7022, 7475.

3665. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njega je obavijestio Abdullah, a njega Musa b. Ukbe, prenoseći od Salima b. Abdullaha, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je kazivao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: ‘Ko spusti odjeću iz oholosti – Allah na Sudnjem danu neće gledati u njega!’ Na to Ebu-Bekr reče: ‘Jedan mi kraj odjeće pada ako ga ne držim!’

‘Ti to ne činiš iz oholosti!’, reče mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”

Musa veli: “Upitao sam Salima da li je Abdullah rekao: ‘Ko produži ogrtač...’, pa mi je odgovorio: ‘Nisam ga čuo da spominje išta drugo osim ‘svoju odjeću’.”²

3666. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu Šu‘ajb, prenoseći od Zuhrija, koji kaže da ga je obavijestio Humejd b. Abdur-Rahman b. Avf, da je Ebu-Hurejre kazao:

“Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: ‘Ko udijeli dvoje od nečega na Allahovom putu bit će pozvan (da uđe) na vrata (tj. Dženneta, kaže prenosilac) riječima: ‘Allahov robe, ovo je dobro!’ Pa ko bude od onih što su namaz obavljali bit će pozvan s Vrata namaza, a ko bude borac na Allahovu putu bit će pozvan s Vrata džihada. Ko je dijelio milostinju bit će pozvan s Vrata milostinje, a ko je postio bit će pozvan s Vrata posta i Vrata Rejjan.’

‘A nije li nužno, Allahov Poslaniče’, upita Ebu-Bekr, ‘da neko bude pozvan sa svih tih vrata i da li će neko tako biti pozvan (sa svih vrata)?’

‘Da’, odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ‘i nadam se da ćeš ti, Ebu-Bekre, biti jedan od njih.’”

٣٦٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خِيَلَاءَ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّ أَحَدَ شِقَائِي ثَوْبِي يَسْتَرْخِي إِلَّا أَنْ أَتَعَاهَدَ ذَلِكَ مِنْهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّكَ لَسْتَ تَصْنَعُ ذَلِكَ خِيَلَاءَ قَالَ مُوسَى فَقُلْتُ لِسَالِمٍ أَذْكَرَ عَبْدُ اللَّهِ مِنْ جَرِّ إِزَارَةٍ قَالَ لَمْ أَسْمَعْهُ ذَكَرَ إِلَّا ثَوْبَهُ .

٣٦٦٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ مِنْ شَيْءٍ مِنَ الْأَشْيَاءِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ دُعِيَ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا خَيْرٌ فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلَاةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّلَاةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصِّيَامِ وَبَابِ الرِّيَّانِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا عَلَى هَذَا الَّذِي يُدْعَى مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ مِنْ ضَرُورَةٍ وَقَالَ هَلْ يُدْعَى مِنْهَا كُلُّهَا أَحَدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ يَا أَبَا بَكْرٍ .

² Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 5783, 5784, 5791 i 6062.

3667. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, a njemu Sulejman b. Bilal, prenoseći od Hišama b. Urve, koji kaže da ga je obavijestio Urve b. Zubejr, prenoseći od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, da je: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, a Ebu-Bekr bio je u Sunhu (Isma'il kaže: 'Znači u Āliji), pa je ustao Omer, radijallahu anhu, i rekao: 'Allaha mi, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije umro!'

"Omer je", kaže Aiša, "(kasnije) kazivao: 'Allaha mi, ni u šta drugo nisam vjerovao osim u to da će ga Allah sigurno proživiti te da će on sigurno posjećiti ruke i noge ljudima.'¹

Došao je Ebu-Bekr, otkrio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, poljubio ga i rekao: 'I oca i majku dao bih za tebe – lijep si i živ i mrtav! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, Allah ti sigurno neće dati da osjetiš smrt dva puta!' Potom je izišao i rekao: 'Ti što se zaklinješ, polahko!' Kad progovori Ebu-Bekr, Omer sjede.

3668. Ebu-Bekr tada zahvali Allahu, pohvali Ga i reče: 'Onaj ko je obožavao Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem – pa Muhammed je doista mrtav; a onaj ko je obožavao Allaha – pa On je doista živ i ne umire!' Potom je naveo (kur'anske ajete): 'Ti ćeš, zacijelo, umrijeti, a i oni će, također, pomrijeti...'², i: 'Muhammed je samo Poslanik, a i prije njega bilo je poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili? Onaj ko se stopama svojim vrati neće Allahu nimalo nauditi, a Allah će zahvalne sigurno nagraditi.'³ Ljudi su grcali u plaču.

Ensarije su se bile sakupili kod Sa'da b. Ubade u sastajalištu plemena Benu-Sa'ide i objavili:

٣٦٦٧. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَاتَ وَأَبُو بَكْرٍ بِالسُّنْحِ قَالَ إِسْمَاعِيلُ يَعْنِي بِالْعَالِيَةِ فَقَامَ عُمَرُ يَقُولُ وَاللَّهِ مَا مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ وَقَالَ عُمَرُ وَاللَّهِ مَا كَانَ يَقَعُ فِي نَفْسِي إِلَّا ذَاكَ وَلَيَبْعَثَنَّهُ اللَّهُ فَلْيَقْطَعَنَّ أَيْدِي رِجَالٍ وَأَرْجُلُهُمْ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَكَشَفَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَبَّلَهُ قَالَ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي طِبْتَ حَيًّا وَمَيِّتًا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُذِيقُكَ اللَّهُ الْمَوْتَيْنِ أَبَدًا ثُمَّ خَرَجَ فَقَالَ أَيُّهَا الْخَالِفُ عَلَى رَسُولِكَ فَلَمَّا تَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ جَلَسَ عُمَرُ .

٣٦٦٨. فَحَمِدَ اللَّهُ أَبُو بَكْرٍ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ أَلَا مَنْ كَانَ يَعْبُدُ مُحَمَّدًا ﷺ فَإِنَّ مُحَمَّدًا قَدْ مَاتَ وَمَنْ كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ وَقَالَ (إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ) وَقَالَ (وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ) قَالَ فَنَشَجَ النَّاسُ يَبْكُونَ قَالَ وَاجْتَمَعَتِ الْأَنْصَارُ إِلَى سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ فَقَالُوا

1 Tj. ruke i noge ljudi koji su vjerovali da je on umro.

2 Ez-Zumer, 30.

3 Ali-Imran, 144.

‘Od nas emir, i od vas emir!’ Otišli su im Ebu-Bekr, Omer b. Hattab i Ubejda b. Džerrah. Omer je bio počeo govoriti, ali ga je Ebu-Bekr ušutkao. Omer je (kasnije) kazivao: ‘Nisam tim svojim govorom želio ništa drugo osim da kažem ono što je bilo aktuelno za tu priliku. Bio sam to pripremio plašeći se da će Ebu-Bekr zaboraviti.’

Tada je, kao najrječitiji čovjek, progovorio Ebu-Bekr i rekao: ‘Mi smo emiri, a vi ste veziri!’

‘Ne!’, usprotivi se Hubab b. Munzir govoreći: ‘Tako mi Allaha, mi to ne dopuštamo! Neka od nas bude emir, i od vas emir!’

‘Ne!’, uzvрати Ebu-Bekr i dodade: ‘Mi smo emiri, a vi ste veziri! Dajte prisegu Omeru ili Ebu-Ubejdi b. Džerrahu, oni su iz najplemenitijeg arapskog plemena, s najčistijim arapskim osobinama!’ Pa su dali prisegu Omeru i Ubejdi b. Džerrahu, a Omer reče: ‘Naprotiv, tebi prisegu dajemo, ti si naš prvak, najbolji plemić i najdraži Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, od svih nas!’ Omer je zgrabio ruku Ebu-Bekrovu i stisnuo je u znak prisege. Prisegu su potom dali i ostali ljudi. Neko tada reče: ‘Ubili ste Sa’d b. Ubadu!’⁴

‘Allah ga ubio!’, uzvрати Omer. ”

3669. PRIČAO JE Abdullah b. Salim, prenoseći od Zubejdija, da je Abdur-Rahman b. Kasim, rekao da ga je obavijestio Kasim, da je Aiša, radijallahu anha, kazala:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podigao je pogled, a zatim tri puta rekao: ‘U društvo visoko (pridruži me)!’” (zatim je ispričao hadis).

Aiša veli: “Nije bilo hutbe koju bi njih dvojica održala, a da Allah ne bi dao korist u njoj. Omer je prestrašio ljude, među kojima je bilo i licemjera, pa im je Allah otvorio oči.

مِنَّا أَمِيرٌ وَمِنْكُمْ أَمِيرٌ فَذَهَبَ إِلَيْهِمْ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فَذَهَبَ عُمَرُ يَتَكَلَّمُ فَاسْكُتَهُ أَبُو بَكْرٍ وَكَانَ عُمَرُ يَقُولُ وَاللَّهِ مَا أَرَدْتُ بِذَلِكَ إِلَّا أَنِّي قَدْ هَيَّأْتُ كَلَامًا قَدْ أَعْجَبَنِي خَشِيتُ أَنْ لَا يَبْلُغَهُ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ تَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَتَكَلَّمَ أَبْلَغَ النَّاسِ فَقَالَ فِي كَلَامِهِ نَحْنُ الْأَمْرَاءُ وَأَنْتُمْ الْوُزَرَاءُ فَقَالَ حُبَابُ بْنُ الْمُنْذِرِ لَا وَاللَّهِ لَا نَفْعَ لَنَا مِنْ أَمِيرٍ وَمِنْكُمْ أَمِيرٌ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لَا وَلَكِنَّا الْأَمْرَاءُ وَأَنْتُمْ الْوُزَرَاءُ هُمْ أَوْسَطُ الْعَرَبِ دَارًا وَأَعْرَبُهُمْ أَحْسَابًا فَبَايَعُوا عُمَرَ أَوْ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فَقَالَ عُمَرُ بَلْ تُبَايِعُكَ أَنْتَ فَأَنْتَ سَيِّدُنَا وَخَيْرُنَا وَأَحَبُّنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخَذَ عُمَرُ بِيَدِهِ فَبَايَعَهُ وَبَايَعَهُ النَّاسُ فَقَالَ قَائِلٌ قَتَلْتُمْ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ فَقَالَ عُمَرُ قَتَلَهُ اللَّهُ.

٣٦٦٩. وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمٍ عَنِ الزُّبَيْدِيِّ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْقَاسِمِ أَخْبَرَنِي الْقَاسِمُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ شَخْصٌ بَصُرَ النَّبِيَّ ﷺ ثُمَّ قَالَ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى ثَلَاثًا وَقَصَّرَ الْحَدِيثَ قَالَتْ فَمَا كَانَتْ مِنْ خُطْبَتَيْهِمَا مِنْ خُطْبَةٍ إِلَّا نَفَعَ اللَّهُ بِهَا لَقَدْ خَوَّفَ عُمَرُ النَّاسَ وَإِنْ فِيهِمْ لِنِفَاقًا فَرَدَّهُمُ اللَّهُ بِذَلِكَ.

4 Ubit ćete time Sa'da, ili se time aludira na to što su se od njega okrenuli i ostavili ga. (prim. rec.)

3670. Potom je Ebu-Bekr ukazao ljudima na uputu i objasnio im istinu, koja im je bila obaveza, pa su izišli učeći:

“Muhammed je samo Poslanik, a i prije njega bilo je poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili? Onaj ko se stopama svojim vrati neće Allahu nimalo nauditi, a Allah će zahvalne sigurno nagraditi.”¹

3671. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njega je obavijestio Sufjan, a ovom pričao Džami‘ b. Ebu-Rašid, ovom Ebu-Ja‘laa, prenoseći od Muhammeda b. Hanefija da je kazao:

“Upitao sam oca: ‘Ko je najvredniji poslije Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?’

‘Ebu-Bekr’, odgovorio mi je.

‘A ko poslije njega?’, upitao sam.

‘Onda Omer’, odgovorio je. Pobojavao sam se da će potom spomenuti Osmana, te rekoh:

‘A onda si ti?’

‘Ja sam samo obični musliman’, reče on.”

3672. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, prenoseći od Malika, on od Abdur-Rahmana b. Kasima, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazala:

“Pratile smo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na nekim njegovim putovanjima. I tako, kad smo bili u Bejdai (ili Zatul-Džejš), prekinula mi se ogrlica, te se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaustavio da je potraži. Zaustavili su se i ostali ljudi. Mjesto je bilo bez vode, a oni je nisu imali. Tada ljudi otidoše Ebu-Bekru i rekoše mu: ‘Zar ne vidiš šta je Aiša uradila? Zaustavila se s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i ljudima na bezvodnom mjestu, a oni sa sobom nemaju vode!’ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je stavio glavu na moje krilo i zaspao

٣٦٧٠. ثُمَّ لَقَدْ بَصَّرَ أَبُو بَكْرٍ النَّاسَ الْهُدَى وَعَرَّفَهُمُ الْحَقَّ الَّذِي عَلَيْهِمْ وَخَرَجُوا بِهِ يَتْلُونَ (وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ) إِلَى (الشَّاكِرِينَ).

٣٦٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا جَامِعُ بْنُ أَبِي رَاشِدٍ حَدَّثَنَا أَبُو يَعْلَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنْفِيَّةِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَبُو بَكْرٍ قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ عُمَرُ وَخَشِيتُ أَنْ يَقُولَ عُثْمَانُ قُلْتُ ثُمَّ أَنْتَ قَالَ مَا أَنَا إِلَّا رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ.

٣٦٧٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالْبَيْدَاءِ أَوْ بِذَاتِ الْجَيْشِ انْقَطَعَ عِقْدِي فَأَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى التَّمَاسِيهِ وَأَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَاتَى النَّاسُ أَبَا بَكْرٍ فَقَالُوا أَلَا تَرَى مَا صَنَعَتْ عَائِشَةُ أَقَامَتْ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَبِالنَّاسِ مَعَهُ وَلَيَسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَاضِعَ رَأْسَهُ عَلَى فَخْذِي

¹ Ali-Imran, 144.

kada je došao Ebu-Bekr: ‘Zadržala si Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ljude na bezvodnom mjestu, a oni sa sobom nemaju vode!’, ukori me govoreći ono što je Allah htio da on kaže i bockajući me rukom po slabinama. Suzdržala sam se od pokretanja samo zato što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na mome krilu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prespavao je tu noć bez vode, a onda je Allah objavio ajet o tejemumu: ‘... onda dlanovima čistu zemlju dotaknite i lica svoja i ruke svoje potarite!’²” Usejd b. Hudajr reče: “Porodico Ebu-Bekrova, nije vam to prvi bereket!”

Aiša dodaje: “Podigli smo jahalicu na kojoj sam bila i našli smo moju ogrlicu ispod nje.”

3673. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šu‘be, prenoseći od A‘meša, koji kaže da je čuo Zekvana, da prenosi od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je kazao: “Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Nemojte grditi³ moje drugove! Kada bi neko od vas podijelio zlata koliko je brdo Uhud, ne bi postigao nagradu koju oni postignu za udjeljivanje jednog mudda (oko dvije litre), pa ni pola od toga.’”

S njim (prenosiocem) u predanju se slažu Džerir, Abdullah b. Davud, Ebu-Mu‘avija i Muhadir, prenoseći od A‘meša.

قَدْ نَامَ فَقَالَ حَبَسْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَالنَّاسَ وَلَيْسُوا عَلَى مَاءٍ وَلَيْسَ مَعَهُمْ مَاءٌ قَالَتْ فَعَاتَبَنِي وَقَالَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ وَجَعَلَ يَطْعُنُنِي بِيَدِهِ فِي خَاصِرَتِي فَلَا يَمْنَعُنِي مِنَ التَّحَرُّكِ إِلَّا مَكَانُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى فِخْذِي فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى أَصْبَحَ عَلَى غَيْرِ مَاءٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ التِّيمُمِ فَتَيَمَّمُوا فَقَالَ أَسِيدُ بْنُ الْحَضِرِ مَا هِيَ بِأَوَّلِ بَرَكَتِكُمْ يَا آلَ أَبِي بَكْرٍ فَقَالَتْ عَائِشَةُ قَبَعْنَا الْبَعِيرَ الَّذِي كُنْتُ عَلَيْهِ فَوَجَدْنَا الْعِقْدَ تَحْتَهُ .

٣٦٧٣. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ ذَكْوَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي فَلَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا بَلَغَ مُدًّا أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ تَابِعَهُ جَرِيرٌ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ وَمُحَاضِرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ .

² En-Nisa, 43.

³ O onima koji grde Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, drugove Ijad kaže: “Najpoznatiji islamski učenjaci smatraju da takvog treba kazniti. Neki malikijski pravnici kažu da ga treba ubiti, dok neki šafijski pravnici takvu kaznu vezuju samo za one koji psuju dvojicu najistaknutijih: Ebu-Bekra i Omera, te dvojicu Hasana, tj. Hasana i Husejna. Subki misli da tako treba kazniti i one koji za dvojicu najistaknutijih ashaba (Ebu-Bekra i Omera) kažu da su nevjernici, ili to kažu za one koje je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obveselio Džennetom, svjedočeći im iman (svakako, ako postoje *mutevatir* predanja o tome), pošto to onda znači neprihvatanje onoga što je došlo od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”

3674. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Miskin Ebu-Hasan, njemu Jahja b. Hassan, a ovom Sulejman, prenoseći od Šerika b. Ebu-Nemira, on od Seida b. Musejbe da je kazivao:

“Obavijestio me je Ebu-Musa Eš'ari da je (jednom prilikom) uzeo abdest i izišao iz kuće.

‘Danas ću nastojati da sve vrijeme budem s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem’, rekao je. Potom je otišao u džamiju i upitao za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa su rekli: ‘Izišao je i krenuo ovuda.’”

(Ebu-Musadaljekazuje): “Išao sam zanjim, raspitujući se o njemu, sve dok on nije ušavši u bašču Eris došao do bunara. Sjeo sam kod kapije – a ona je bila od palmina granja – dok Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije obavio nuždu i uzeo abdest, a onda sam mu se uputio. Zatekao sam ga kako sjedi kod bunara u bašči Eris. Sjedio je nasred ivice bunara (nasute zemljom). Bio je otkrio potkoljenice i stavio ih u bunar. Nazvao sam mu selam, a onda otišao i sjeo kod kapije, rekavši: ‘Danas ću, sigurno, biti vratar Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.’

(Domalo zatim) došao je Ebu-Bekr i počeo gurati kapiju.

‘Ko je to?’, upitao sam.

‘Ebu-Bekr!’, odgovori on.

‘Polahko!’, rekao sam mu i otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Allahov Poslaniče’, rekoh mu, ‘evo Ebu-Bekra: traži da ga primiš.’

‘Dopusti mu (da uđe) i obveseli ga Džennetom!’, reče on. Vratio sam se Ebu-Bekru i rekao mu: ‘Uđi! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obveseljava te Džennetom!’ Ebu-Bekr je ušao i sjeo uz Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, s njegove desne strane. Spustio je noge u bunar, kao što je to bio učinio i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otkrivši (prije toga) potkoljenice. Vratio sam se i sjeo, a već sam prije

٣٦٧٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ أَبُو الْحَسَنِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ شَرِيكَ بْنِ أَبِي نَمِرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ أَنَّهُ تَوَضَّأَ فِي بَيْتِهِ ثُمَّ خَرَجَ فَقُلْتُ لِأَلْزَمَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَلَا كُونََنَّ مَعَهُ يَوْمِي هَذَا قَالَ فَجَاءَ الْمَسْجِدَ فَسَأَلَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالُوا خَرَجَ وَوَجَّهَ هَاهُنَا فَخَرَجْتُ عَلَى إِثَرِهِ أَسْأَلُ عَنْهُ حَتَّى دَخَلَ بَيْتَ أَرِيْسٍ فَجَلَسْتُ عِنْدَ الْبَابِ وَبَابُهَا مِنْ جَرِيدٍ حَتَّى قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَاجَتَهُ فَتَوَضَّأَ فَقُمْتُ إِلَيْهِ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ عَلَى بَيْتِ أَرِيْسٍ وَتَوَسَّطَ قَفِّهَا وَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ وَدَلَّاهُمَا فِي الْبَيْتِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ انْصَرَفْتُ فَجَلَسْتُ عِنْدَ الْبَابِ فَقُلْتُ لَا كُونََنَّ بَوَّابَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْيَوْمَ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَدَفَعَ الْبَابَ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ فَقُلْتُ عَلَى رِسْلِكَ ثُمَّ ذَهَبْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ فَقَالَ أَتَذُنُّ لَهُ وَبَشْرُهُ بِالْجَنَّةِ فَأَقْبَلْتُ حَتَّى قُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ ادْخُلْ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُبَشِّرُكَ بِالْجَنَّةِ فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَجَلَسَ عَنْ يَمِينِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَعَهُ فِي الْقَفِّ وَدَلَّى رِجْلَيْهِ فِي الْبَيْتِ كَمَا صَنَعَ النَّبِيُّ ﷺ وَكَشَفَ عَنْ سَاقَيْهِ ثُمَّ رَجَعْتُ فَجَلَسْتُ وَقَدْ تَرَكْتُ أَخِي يَتَوَضَّأُ وَيَلْحَقُنِي فَقُلْتُ إِنْ يَرِدِ اللَّهُ بِفُلَانٍ خَيْرًا يُرِيدُ أَخَاهُ يَأْتِ بِهِ فَإِذَا إِنْسَانٌ يُحَرِّكُ الْبَابَ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقُلْتُ عَلَى رِسْلِكَ ثُمَّ جِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

ostavio svoga brata koji je uzimao abdest, pa će mi se pridružiti.

‘Ako Allah želi dobro nekome (mislio je na brata) – dovest će ga!’, reko.

U tom trenutku neko je gurnuo kapiju.

‘Ko je to?’, upitao sam.

‘Omer b. Hattab!’, reče ovaj.

‘Polahko!’, odgovorio sam mu, a onda otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nazvao mu selam i rekao: ‘Omer b. Hattab traži da ga primiš.’

‘Dopusti mu (da uđe) i obveseli ga Džennetom!’, reče on. Tada sam se ja vratio do njega i rekao mu: ‘Uđi! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obveseljava te Džennetom!’ On je ušao, sjeo kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, s njegove lijeve strane, i spustio noge u bunar.

Vratio sam se, potom, i sjeo, ponavljajući:

‘Ako Allah želi dobro nekome – dovest će ga!’

Tada je (ponovo) došao neko i gurnuo vrata.

‘Ko je to?’, upitao sam.

‘Osman b. Affan!’, reče ovaj.

‘Polahko!’, odgovorio sam mu, a onda otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestio ga.

‘Dopusti mu (da uđe)’, reče on, ‘i obveseli ga Džennetom, usprkos nedaćama koje će ga pogoditi!’ Vratio sam se i rekao mu: ‘Uđi! Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obveseljava te Džennetom, usprkos nedaćama koje će te pogoditi!’ Ušao je, a ivica bunara je bila popunjena, pa je sjeo nasuprot njega, s druge strane bunara.”¹

Šerik b. Abdullah prenosi da je Seid b. Musejjeb rekao: “Shvatio sam da to ima veze s njihovim kaburima.”²

فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقُلْتُ هَذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ
يَسْتَأْذِنُ فَقَالَ أَئْذَنْ لَهُ وَبَشِّرُهُ بِالْجَنَّةِ فَجِئْتُ فَقُلْتُ
ادْخُلْ وَبَشِّرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْجَنَّةِ فَدَخَلَ فَجَلَسَ
مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْقَفِّ عَنْ يَسَارِهِ وَكَلَى رِجْلَيْهِ
فِي الْبُئْرِ ثُمَّ رَجَعْتُ فَجَلَسْتُ فَقُلْتُ إِنَّ يُرِيدُ اللَّهُ
بِفُلَانٍ خَيْرًا يَأْتِي بِهِ فَجَاءَ إِنْسَانٌ يُحَرِّكُ الْبَابَ
فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ فَقُلْتُ عَلَى
رِسْلِكَ فَجِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ
أَئْذَنْ لَهُ وَبَشِّرُهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى تُصِيبُهُ فَجِئْتُ
فَقُلْتُ لَهُ ادْخُلْ وَبَشِّرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْجَنَّةِ
عَلَى بَلْوَى تُصِيبُكَ فَدَخَلَ فَوَجَدَ الْقَفَّ قَدْ مَلِئَ
فَجَلَسَ وَجَاهَهُ مِنَ الشَّقِّ الْآخِرِ قَالَ شَرِيكَ بْنُ
عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ فَأَوَّلَتْهَا قُبُورُهُمْ.

¹ Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 3693, 6216, 7097 i 7262.

² Tj. da će Omer i Ebu Bekr biti ukopani blizu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok će Osman biti nasuprot njih, tj. u mezarju Beki'a. (prim. rec.)

3675. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, a njemu Jahja, prenoseći od Seida, on od Katade, da im je Enes b. Malik, radijallahu anhu, kazivao da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, popeo s Ebu-Bekrom, Omerom i Osmanom na Uhud, pa je brdo podrhtalo.

“Stani, Uhude, na tebi su Vjerovjesnik, Siddik i dvojica šehida!”, reče on.¹

3676. PRIČAO MI JE Ahmed b. Seid Ebu-Abdullah, njemu Vehb b. Džerir, a ovom Sahr, prenoseći od Nafi'a da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhuma, kazao:

“Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Dok sam bio na bunaru i zahvaćao (vodu) iz njega, došli su mi Ebu-Bekr i Omer. Ebu-Bekr uzeo je kofu i zahvatio jednom ili dvaput, ali je – Allah mu oprostio! – činio to s poteškoćom. Onda je iz Ebu-Bekrovih ruku Omer preuzeo kofu, a ona se u njegovoj ruci (odjednom) pretvorila u veliku kantu. Nisam vidio da je iko grabio toliko vode vještije od Omera. Vode je bilo toliko da su ljudi tu napravili odmorište.’”

Vehb kaže: “El-atan je mjesto gdje leže deve; napiju se vode i zategnu.”

3677. PRIČAO MI JE Velid b. Salih, njemu Isa b. Junus, a ovom Umer b. Seid b. Ebu-Husejn Mekki, prenoseći od Ibn-Ebu-Mulejke, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je kazao:

“Stajao sam s ljudima kada su upućivali Allahu dovu za Omer b. Hattaba – a već je bio stavljen na svoj krevet. Tada je čovjek iza mene stavio svoj lakat na moje rame i rekao: ‘Allah ti se smilovao! Želim da te Allah sastavi s tvoja dva druga, jer sam mnogo puta čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: ‘Bio sam s Ebu-Bekrom i Omerom...’ – ‘Uradio sam s Ebu-

٣٦٧٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يُحْيَى عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَعِدَ أُحُدًا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَفَ بِهِمْ فَقَالَ اثْبُتْ أُحُدُ فَإِنَّا عَلَيْكَ نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ .

٣٦٧٦. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا صَخْرٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَمَا أَنَا عَلَى بئرٍ أَنْزَعُ مِنْهَا جَاءَنِي أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ الدَّلْوَ فَتَرَغَ ذَنْبًا أَوْ ذَنْبَيْنِ وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ أَخَذَهَا ابْنُ الْخَطَّابِ مِنْ يَدِ أَبِي بَكْرٍ فَاسْتَحَالَتْ فِي يَدِهِ غَرَبًا فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنَ النَّاسِ يَقْرِي فَرِيَّهُ فَتَرَغَ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطْنٍ قَالَ وَهْبُ الْعَطْنُ مَبْرُكُ الْإِبِلِ يَقُولُ حَتَّى رَوَيْتِ الْإِبِلُ فَأَنَاخَتْ .

٣٦٧٧. حَدَّثَنِي الْوَلِيدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ بْنُ أَبِي الْحُسَيْنِ الْمَكِّيُّ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنِّي لَوَاقِفٌ فِي قَوْمٍ فَدَعَا اللَّهُ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَقَدْ وُضِعَ عَلَى سَرِيرِهِ إِذَا رَجُلٌ مِنْ خَلْفِي قَدْ وَضَعَ مِرْفَقَهُ عَلَى مَنْكِبِي يَقُولُ رَحِمَكَ اللَّهُ إِنْ كُنْتُ لَأَرْجُو أَنْ يُجْعَلَكَ اللَّهُ مَعَ صَاحِبَيْكَ لِأَنِّي كَثِيرًا مَا كُنْتُ

¹ Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 3686 i 3699.

Bekrom i Omerom...’ – ‘Otišao sam s Ebu-Bekrom i Omerom...’ Molim Allaha da te sastavi s njima.’ Okrenuo sam se (i pogledao). Bio je to Alija b. Ebu-Talib.”²

3678. PRIČAO MI JE Muhammed b. Jezid Kufi, njemu Velid, prenoseći od Evza’ija, a on od Jahjaa b. Ebu-Kesira, on od Muhammeda b. Ibrahima, a ovaj od Urve b. Ez-Zubejra da je kazao:

“Upitao sam Abdullaha b. Amra šta je bilo najgore od onoga što su idolopoklonici priredili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa mi je odgovorio: ‘Vidio sam Ukbu b. Ebu-Mu’ajta kad je prišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je on klanjao, stavio mu svoj plašt oko vrata i počeo ga žestoko stezati (i daviti). Tada je došao Ebu-Bekr i odgurnuo ga, govoreći: ‘Zar da ubijete čovjeka zato što govori: ‘Gospodar je moj Allah!’, onoga koji vam je donio jasne dokaze od Gospodara vašeg?!’³”⁴

O VRLINAMA OMER B. EL-HATTABA EBU-HAFSA KUREŠIJA ADEVIJA, RADIJALLAHU ANHU

3679. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, njemu Abdul-Aziz b. Madžišun, a ovom Muhammed b. Munkedir, prenoseći od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je kazao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: ‘Sanjao sam da sam u Džennetu, kad tamo i Rumejsa, žena Ebu-Talhina. Tada sam čuo šum, pa sam upitao: ‘Ko je to?’ ‘Bilal!’, bi mi rečeno.

Vidio sam (potom) dvorac, a u njegovoj blizini

أَسْمَعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ كُنْتُ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَفَعَلْتُ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَانْطَلَقْتُ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَإِنْ كُنْتُ لَأَرْجُو أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ مَعَهَا فَالْتَفْتُ فَإِذَا هُوَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ .

٣٦٧٨. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو عَنْ أَشَدِّ مَا صَنَعَ الْمُشْرِكُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ رَأَيْتُ عُقْبَةَ بْنَ أَبِي مُعَيْطٍ جَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي فَوَضَعَ رِدَاءَهُ فِي عُنُقِهِ فَخَنَقَهُ بِهِ خَنْقًا شَدِيدًا فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى دَفَعَهُ عَنْهُ فَقَالَ (أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ) .

بَابُ مَنَاقِبِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ

أَبِي حَفْصٍ الْقُرَشِيُّ الْعَدَوِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٦٧٩. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمَاجْشُونِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَيْتُنِي دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا أَنَا بِالرُّمَيْصَاءِ امْرَأَةِ أَبِي طَلْحَةَ وَسَمِعْتُ خَشْفَةً فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالَ هَذَا بِلَالٌ وَرَأَيْتُ قَصْرًا بِفَنَائِهِ جَارِيَةٌ

2 Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 3685.

3 El-Mu'min, 28.

4 Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 3856 i 4815.

robinja. 'Čiji je?', upitao sam.

'Omerov', rekli su mi.

Htio sam ući i razgledati ga, ali sam se sjetio tvoje ljubomore.'

'Allahov Poslaniče – žrtvovao bih za tebe i oca i majku! – zar da na tebe budem ljubomoran?!', reče Omer.¹

3680. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njega je obavijestio Lejs, da mu je pričao Ukajl, prenoseći od Ibn-Šihaba, kojeg je obavijestio Seid b. Musejjeb, da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, kazao: "Bili smo kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: 'Dok sam (jednom prilikom) spavao, sanjao sam da sam u Džennetu, kad ona žena uzima abdest pored dvorca. 'Čiji je ovo dvorac?', upitao sam.

'Omerov', rekoše. Sjetio sam se njegove ljubomore, okrenuo se i pobjegao.' Tada Omer zaplaka i reče: 'Zar da na tebe budem ljubomoran, Allahov Poslaniče?!'

3681. PRIČAO MI JE Muhammed b. Salt Ebu-Dža'fer Kufi, a njemu Ibnul-Mubarek, prenoseći od Junusa, on od Zuhrija, da ga je obavijestio Hamza, prenoseći od svoga oca da je: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dok sam (jednom prilikom) spavao, sanjao sam kako pijem (mlijeko); kao da sad gledam kako mi tečnost prolazi između nokata (jednom je upotrijebljen izraz zafari, a drugi put azfari). Potom sam dao Omeru (da pije).'

'Kako to tumačiš?', upitali su.

'Kao znanje', reče on."

فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا فَقَالَ لِعُمَرَ فَأَرَدْتُ أَنْ أَدْخُلَهُ
فَأَنْظُرَ إِلَيْهِ فَذَكَرْتُ غَيْرَتَكَ فَقَالَ عُمَرُ بِأَبِي وَأُمِّي
يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعَلَيْكَ أَغَارُ .

٣٦٨٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ
قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي
سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
قَالَ بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ قَالَ بَيْنَا أَنَا
نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَتَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ
قَصْرِ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ قَالُوا لِعُمَرَ فَذَكَرْتُ
غَيْرَتَهُ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا فَبَكَى عُمَرُ وَقَالَ أَعَلَيْكَ
أَغَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ .

٣٦٨١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الصَّلْتِ أَبُو جَعْفَرٍ
الْكُوفِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يُونُسَ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي حَمْزَةُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ شَرِبْتُ يَغْنِي اللَّبَنَ
حَتَّى أَنْظُرَ إِلَى الرَّيِّ يَجْرِي فِي ظَفْرِي أَوْ فِي أَظْفَارِي
ثُمَّ نَاوَلْتُ عُمَرَ فَقَالُوا فَمَا أَوْلَتْهُ قَالَ الْعِلْمُ .

¹ Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 5226 i 7024.

3682. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah b. Numejr, njemu Muhammed b. Bišr, a ovom Ubejdullah, njemu Ebu-Bekr b. Salim, prenoseći od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pokazano mi je u snu kako kantom na koloturi vadim vodu iz bunara. Tada je došao Ebu-Bekr – Allah mu oprostio! – i ne baš lahko izvadio kantu ili dvije. Nakon toga došao je Omer b. Hattab. Kanta je odjednom postala velika, a ja nisam vidio da je iko vještije od njega vadio vodu. Ljudi su se napojili i tu napravili odmoriste."

Ibn-Džubejr kaže: "*El-abkarijju* znači skupocjeni lijepi široki ćilim."

Jahjaveli: "*Ez-zerabijju et-tenafisu* znači skupocjeni široki ćilim s nježnim vlaknima."

Mebsuse znači mnogobrojne.

3683. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Ja'kub b. Ibrahim, a ovom njegov otac, prenoseći od Saliha, a on od Ibn-Šihaba, da ga je obavijestio Abdul-Hamid, a njega Muhammed b. Sa'd, da je njegov otac kazao...; a PRIČAO MI JE i Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd, prenoseći od Saliha, on od Šihaba, on od Abdul-Hamida b. Abdur-Rahmana b. Zejda, ovaj od Muhammed b. Sa'da b. Ebu-Vekkasa, a on od svoga oca da je kazao:

"Zatražio je Omer b. Hattab dopuštenje da uđe kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a kod njega su bile neke žene iz Kurejša koje su tražile više (opskrbe) nego što im je dao, podižući glasove, tako da su nadjačale njegov glas, ali kad čuše da je Omer b. Hattab zatražio prijem, skočiše i počеше namještati svoje hidžabe. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je dopustio Omeru (da uđe), te je on ušao. Zatekao je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako se smije i rekao: 'Allah te učinio nasmijanim, Allahov Poslaniče!'² 'Čudim se', reče Poslanik, 'ženama koje su bile kod mene: kad su

٣٦٨٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشْرٍ حَدَّثَنَا عُيَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ ابْنُ سَالِمٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ أُرِيتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَنْزَعُ بَدَلُو بِكَرَةً عَلَى قَلْبٍ فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَتَنَعَ ذَنْبًا أَوْ ذَنْبَيْنِ نَزَعًا ضَعِيفًا وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَاسْتَحَالَتْ غَرْبًا فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا يَفْرِي فَرِيَهُ حَتَّى رَوَى النَّاسُ وَضَرَبُوا بَعْطَنَ قَالَ ابْنُ جَبْرِ الْعَبْقَرِيُّ عِتَاقُ الزَّرَّابِيِّ وَقَالَ يَحْيَى الزَّرَّابِيُّ الطَّنَافِسُ لَهَا خَلٌّ رَقِيقٌ (مَبْثُوثَةٌ) كَثِيرَةٌ.

٣٦٨٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْحَمِيدِ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ سَعْدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَعِنْدَهُ نِسْوَةٌ مِنَ قُرَيْشٍ يَكْلُمُنَّهُ وَيَسْتَكْثِرُنَّهُ عَالِيَةً أَصَوَاتُهُنَّ عَلَى صَوْتِهِ فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قُمْنَ قَبَادِرُنَ الْحِجَابِ فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَدَخَلَ عُمَرُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَضْحَكُ فَقَالَ عُمَرُ أَضْحَكَ اللَّهُ سِنَّتَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ عَجِبْتُ مِنْ هَؤُلَاءِ

2 Omer, radijallahu anhu, ovom sintagmom ne želi da kaže da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, puno smije, nego želi da bude radostan. (prim. rec.)

čule tvoj glas, požurile su s hidžabom.’

‘Allahov Poslaniče, ti si preči da te se plaše (i poštuju)!’, reče Omer i dodade: ‘Neprijateljice samih sebe, zar se plašite mene, a ne plašite se Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?!’

‘Da’, rekoše one, ‘jer si ti strašniji i grublji od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!’¹

‘Ostavi ih, sine Hattabov! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, nikada te šejtan nije sreo na putu, a da nije pobjegao drugim putem!’, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.’²

3684. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, prenoseći od Ismaila, kojem je pričao Kajs, da je Abdullah rekao:

“Otkako je Omer primio islam, postali smo poštovani i cijenjeni.”³

3685. PRIČAO NAM JE Abdan, njega je obavijestio Abdullah, a njemu pričao Umer b. Seid, prenoseći od Ibn-Ebu-Mulejke, koji je čuo Ibn-Abbasa da kaže:

“Omera su, prije nego što su ga ponijeli, stavili na tabut, a ljudi su se okupili učeći dove i klanjajući. Među njima sam bio i ja. Niko me nije prepao kao Alija b. Ebu-Talib, koji me je, predajući rahmet Omeru, dohvatio za rame govoreći: ‘Nisi mi ostavio nikoga – a da bih se s njegovim djelima radije susreo s Allahom – do sebe! Boga mi, mislim da će

الَّتِي كُنَّ عِنْدِي فَلَمَّا سَمِعْنَ صَوْتَكَ ابْتَدَرْنَ الْحِجَابَ فَقَالَ عُمَرُ فَأَنْتَ أَحَقُّ أَنْ يَهْبَنَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ عُمَرُ يَا عَدُوَاتِ أَنْفُسِهِنَّ أَتَهْبَنِينَ وَلَا تَهْبَنَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْنَ نَعَمْ أَنْتَ أَقْظُ وَأَغْلَظُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِيهَا يَا ابْنَ الْخَطَّابِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا لَقَيْكَ الشَّيْطَانُ سَالِكًا فَجَا قَطُّ إِلَّا سَلَكَ فَجَا غَيْرَ فَجْكَ .

٣٦٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ مَا زِلْنَا أَعَزَّةً مُنْذُ أَسْلَمَ عُمَرُ .

٣٦٨٥. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ وَضَعَ عُمَرُ عَلَى سَرِيرِهِ فَتَكَنَّفَهُ النَّاسُ يَدْعُونَ وَيُصَلُّونَ قَبْلَ أَنْ يُرْفَعَ وَأَنَا فِيهِمْ فَلَمْ يَرْعُنِي إِلَّا رَجُلٌ أَخَذَ مِنْ كَبِيٍّ فَإِذَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَتَرَحَّمَ عَلَى عُمَرَ وَقَالَ مَا خَلَفْتَ أَحَدًا أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أَلْقَى اللَّهَ بِمِثْلِ عَمَلِهِ مِنْكَ وَإِنَّ اللَّهَ إِنْ كُنْتُ لَا ظُنُّ

1 On je bio takav samo kada su se kršile Allahove granice. (prim. rec.)

2 Ovo ne znači da je Omer, radijallahu anhu, bio bezgriješan. Slično predanje bilježi i Taberani, a prenosi ga Hafsa. U njemu se navodi: “Otkako je Omer primio islam, šejtan ga nije sreo, a da nije pao na nos.” Ovo upućuje na jačinu i snagu Omerove vjere. Nevevi smatra da ovaj hadis ima jasno značenje i da tu nema alegorije u izrazu. Prema tome, šejtan je doista istinski bježao kada bi vidio ili susreo Omera.

3 Isto se navodi u hadisu br. 3863. Ibn-Mes‘ud kaže: “Allaha mi, nismo mogli javno klanjati dok Omer nije primio islam.” Ako znamo da je Omer bio četrdeseti musliman – kao što se prenosi da je on kazao: “Vidiš, kada sam ja primio islam, s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, bilo je tek trideset i devet muslimana, pa sam ja namirio na četrdeset” – onda tek možemo shvatiti kakvu je težinu i prevagu imalo njegovo prihvatanje islama. Idolopoklonici su, nakon toga, rekli: “Narod nam se prepolovio!” Na kraju hadisa što ga prenosi Ibn-Abbas navode se Omerove riječi: “Rekao sam: ‘Poslaniče, zašto se skrivamo?’ Izišli smo i stali u dva reda. U jednom sam bio ja, a u drugom Hamza. Kada su Kurejševici to vidjeli, pogodila ih je neopisiva tuga...” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio je dovu: “Allahu, daj potporu islamu s Omerom ili Amrom b. Hišamom, pa je Allah uputio Omera, radijallahu anhu!”

te Allah sastaviti s tvoja dva druga. Mnogo sam puta čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: ‘Otišao sam s Ebu-Bekrom i Omerom...’ – ‘Ušao sam s Ebu- Bekrom i Omerom...’ – ‘Izišao sam s Ebu-Bekrom i Omerom...’”

3686. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej‘, a ovom Seid b. Ebu-Aruba...; a PRIČAO MI JE i Halifa, a njemu Muhammed b. Seva’ i Kehmes b. Minhal, koji kažu da im je pričao Seid, prenoseći od Katade, a ovaj od Enes b. Malika, radijallahu anhu, da je kazao:

“Popeo se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, s Ebu-Bekrom, Omerom i Osmanom na Uhud, pa se brdo zatreslo. Tada je on udario nogom u zemlju i rekao: ‘Smiri se, Uhude, na tebi nema nikoga do Vjerovjesnika, Siddika i dvojice šehida!’”

3687. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, a ovom Umer, sin Ibn-Muhammedov, a njemu Zejd b. Eslem, prenoseći od svoga oca da je kazao: “Pitao me je Ibn-Omer o onome što se njega tiče (znači o Omeru), pa sam mu rekao ono što znam. ‘Nisam’, reče on, ‘vidio nikoga da je nakon smrti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bio, sve dok nije preselio, tako marljiv i plemenit kao Omer b. Hattab.’”⁴

3688. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Sabita, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je neki čovjek upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o Sudnjem danu govoreći: ‘Kada će nastupiti Čas?’ ‘A šta si pripremio za njega?’, upita ga (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem). ‘Ništa’, odgovori ovaj, ‘osim što volim Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.’

أَنْ يَجْعَلَكَ اللَّهُ مَعَ صَاحِبَيْكَ وَحَسِبْتُ إِنِّي كُنْتُ كَثِيرًا أَسْمَعَ النَّبِيِّ ﷺ يَقُولُ ذَهَبْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَدَخَلْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَخَرَجْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ.

٣٦٨٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ ح وَ قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ وَكَهْمَسُ بْنُ الْمُنْهَالِ قَالَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَعِدَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى أَحَدٍ وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ فَزَجَفَ بِهِمْ فَضْرَبَهُ بِرِجْلِهِ قَالَ اثْبُتْ أَحَدُ فَمَا عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ صَدِيقٌ أَوْ شَهِيدَانِ.

٣٦٨٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ هُوَ ابْنُ مُحَمَّدٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ أَسْلَمَ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلَنِي ابْنُ عُمَرَ عَنْ بَعْضِ شَأْنِهِ يَعْنِي عُمَرَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ مَا رَأَيْتُ أَحَدًا قَطُّ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ حِينَ قُبِضَ كَانَ أَجَدَّ وَأَجْوَدَ حَتَّى انْتَهَى مِنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ.

٣٦٨٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ عَنِ السَّاعَةِ فَقَالَ مَتَى السَّاعَةُ قَالَ وَمَاذَا أَعَدَدْتَ لَهَا قَالَ لَا شَيْءَ إِلَّا أَنِّي أَحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﷺ فَقَالَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ قَالَ أَنَسٌ فَمَا فَرَحْنَا بِشَيْءٍ فَرَحْنَا بِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ

⁴ Misli se samo na razdoblje njegove vladavine (hilafeta). Omer se, dakle, ne može uspoređivati s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekrom, radijallahu anhu, koji su po tim svojstvima bili ispred njega.

‘Bit ćeš s onim koga voliš!’, reče (mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).¹

“Ničemu se nismo obradovali kao Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: ‘Bit ćeš s onim koga voliš!’”, kaže Enes i nastavlja: “Ja volim Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Bekra i Omera, te se nadam da ću zbog svoje ljubavi prema njima biti u njihovu društvu, iako nemam djela kao što ih oni imaju.”

3689. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze‘a, a njemu Ibrahim b. Sa‘d, prenoseći od svoga oca, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: ‘Bilo je u narodima prije vas ljudi koji su bili nadahnuti. Ako takvih bude u mome ummetu, bit će to Omer.’”²

Zekerijja b. Ebu-Zaida dodaje, prenoseći od Sa‘da, on od Ebu-Seleme, a on od Ebu-Hurejre da je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: ‘Bilo je, prije vas, u narodu Benu-Israila nadahnutih ljudi: oni su nadahnuto govorili, iako nisu bili vjerovjesnici. Ako u mome ummetu bude ijedan takav, bit će to Omer.’”

Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, kaže: “... od vjerovjesnika niti od nadahnutih...”

3690. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovom Ukajl, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Seida b. Musejjeba i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, koji kažu da su čuli Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Allahov Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, pričao: ‘Dok je čobanin bio kod ovaca, nasrnuo je vuk (na stado) i ugrabio jednu ovcu. Ovaj ju je

أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ قَالَ أَنَسٌ فَأَنَا أُحِبُّ النَّبِيَّ ﷺ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ مَعَهُمْ بِحُبِّي إِيَّاهُمْ وَإِنْ لَمْ أَعْمَلْ بِمِثْلِ أَعْمَالِهِمْ .

٣٦٨٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَقَدْ كَانَ فِيمَا قَبْلَكُمْ مِنَ الْأُمَمِ مُحَدِّثُونَ فَإِنْ يَكُ فِي أُمَّتِي أَحَدٌ فَإِنَّهُ عُمَرُ زَادَ زَكَرِيَّا بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَقَدْ كَانَ فِيْمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ رِجَالٌ يُكَلِّمُونَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونُوا أَنْبِيَاءَ فَإِنْ يَكُنْ مِنْ أُمَّتِي مِنْهُمْ أَحَدٌ فَعُمَرُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مِنْ نَبِيِّ وَلَا مُحَدِّثٍ .

٣٦٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَا سَمِعْنَا أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَمَا رَاعٍ فِي غَنَمِهِ عَدَا الذِّئْبُ فَأَخَذَ مِنْهَا شَاةً فَطَلَبَهَا حَتَّى

¹ Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 6167, 6171 i 7153.

² Ovim riječima Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, želi potvrditi postojanje ove Omerove, radijallahu anhu, osobine, a ne izražava nedoumicu. (Prim. rec.)

pokušao spasiti, ali se vuk okrenuo i rekao: ‘Koga ona ima na dan grabljivca, kada nema čobanina osim mene?!’

‘Slavljen neka je Allah!’, (začudiše se ljudi), a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Ja u to vjerujem, a također i Ebu-Bekr i Omer.’ A Ebu-Bekr i Omer nisu bili tu.”

3691. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, kojeg je obavijestio Ebu-Umame b. Sehl b. Hunejf, prenoseći od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je kazao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako priča: ‘Dok sam spavao, vidio sam ljude koje su mi predstavljali, a bili su u košuljama. Nekima je (košulja) dopirala do grudi, a u nekih je bila ispod toga. Omer mi se ukazao u košulji koja se vuče.’

‘Kako to tumačiš, Allahov Poslaniče?’, upitali su. ‘Vjera!’, odgovori on.”

3692. PRIČAO NAM JE Salt b. Muhammed, njemu Isma'il b. Ibrahim, a ovom Ejjub, prenoseći od Ibn-Ebu-Mulejke, a on od Misvera b. Mahreme da je kazivao:

“Nakon što je proboden, Omer se rastužio, pa mu je Ibn-Abbas, kao da ga želi umiriti, rekao: ‘Vladaru pravovjernih, drugovao si, zar ne, s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i lijepo je to druženje bilo; napustio si ga, a on je bio zadovoljan tobom. Potom si bio s Ebu-Bekrom, i lijepo je to druženje bilo; rastali ste se, a on je bio zadovoljan tobom. Zatim si drugovao s njihovim drugovima, i lijepo je to druženje bilo; ako ih napustiš, napustit ćeš ih a oni će sigurno biti zadovoljni tobom.’

‘To što spominješ drugovanje s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovo zadovoljstvo’, reče Omer, ‘to je samo dar Uzvišenog Allaha kojim me obdario. To što spominješ drugovanje s Ebu-Bekrom i njegovo

استنقذها فالتفت إليه الذئب فقال له من لها يوم السبع ليس لها راع غيري فقال الناس سبحان الله فقال النبي ﷺ فإني أومن به وأبو بكر وعمر وما ثم أبو بكر وعمر.

٣٦٩١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو أُمَامَةَ بْنُ سَهْلٍ بْنُ حَنْفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ النَّاسَ عُرِضُوا عَلَيَّ وَعَلَيْهِمْ قُمْصٌ فَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ الثَّدْيَ وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ دُونَ ذَلِكَ وَعُرِضَ عَلَيَّ عُمَرُ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ اجْتَرَّهُ قَالُوا فَمَا أَوْلَتْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الدِّينَ.

٣٦٩٢. حَدَّثَنَا الصُّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْمُسَوَّرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ لَمَّا طَعِنَ عُمَرُ جَعَلَ يَأْلُمُ فَقَالَ لَهُ ابْنُ عَبَّاسٍ وَكَأَنَّهُ يُجْزَعُهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَلَئِنْ كَانَ ذَاكَ لَقَدْ صَحِبْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَخْسَنْتَ صُحْبَتَهُ ثُمَّ فَارَقْتَهُ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ ثُمَّ صَحِبْتَ أَبَا بَكْرٍ فَأَخْسَنْتَ صُحْبَتَهُ ثُمَّ فَارَقْتَهُ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ ثُمَّ صَحِبْتَ صَحْبَتَهُمْ فَأَخْسَنْتَ صُحْبَتَهُمْ وَلَئِنْ فَارَقْتَهُمْ لَتَفَارِقْتَهُمْ وَهُمْ عَنْكَ رَاضُونَ قَالَ أَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ صُحْبَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَرِضَاهُ فَإِنَّمَا ذَاكَ مِنْ اللَّهِ تَعَالَى مَنْ بِهِ عَلَيَّ وَأَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ صُحْبَةِ أَبِي بَكْرٍ وَرِضَاهُ فَإِنَّمَا ذَاكَ مِنْ

zadovoljstvo – i to je samo Allahov dar kojim me obdario. A moj nemir što ga vidiš – to je zbog tebe i tvojih drugova. Allaha mi, da mi je puna zemlja zlata, dao bih ga otkupljujući se od Njegova azaba prije nego što Ga budem vidio!”

Hammad b. Zejd veli: “Pričao nam je Ejjub, prenoseći od Ibn-Ebu-Mulejke, a on od Ibn-Abbasa navedeni hadis: ‘Ušao sam kod Omera...’”

3693. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Musa, njemu Ebu-Usama, ovom Usman b. Gijas, a ovome Ebu-Usman Nehdi, prenoseći od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj medinskoj bašči kada je došao neki čovjek i zatražio da mu se otvori (kapija).

‘Otvori mu i obveseli ga Džennetom!’, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Otvorio sam mu, kad ono Ebu-Bekr. Obradovao sam ga onim što je rekao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a on je izrekao zahvalu Allahu.

Došao je zatim još neko i zatražio da uđe, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Otvori mu i obveseli ga Džennetom!’ Otvorio sam mu, kad ono Omer. Obradovao sam ga onim što je rekao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a on je izrekao zahvalu Allahu.

Došao je potom još neko i zatražio da uđe. ‘Otvori mu i obveseli ga Džennetom, uz iskušenja koja će ga zadesiti!’, reče mi (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem). Bio je to Osman. Obradovao sam ga onim što je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. On je izrekao zahvalu Allahu, a onda dodao: ‘Allah je Onaj od koga se pomoć traži!’”

مَنْ لِّلّٰهِ جَلَّ ذِكْرُهُ مَنْ بِهِ عَلَيَّ وَأَمَّا مَا تَرَى مِنْ جَزَعِي فَهُوَ مِنْ أَجْلِكَ وَأَجَلَ أَصْحَابِكَ وَاللّٰهُ لَوْ أَنَّ لِي طِلَآعَ الْأَرْضِ ذَهَبًا لَأَفْتَدَيْتُ بِهِ مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ قَبْلَ أَنْ أَرَاهُ قَالَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ دَخَلْتُ عَلَى عُمَرَ بِهَذَا .

٣٦٩٣. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ النَّهْدِيُّ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي حَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ فَجَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَفَتَحْتُ لَهُ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ فَبَشَّرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَحَمِدَ اللَّهُ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ فَفَتَحْتُ لَهُ فَإِذَا هُوَ عُمَرُ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَحَمِدَ اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفْتَحَ رَجُلٌ فَقَالَ لِي افْتَحْ لَهُ وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلَوَى تُصِيبُهُ فَإِذَا عُثْمَانُ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَحَمِدَ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ .

3694. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, ovom Hajva, a ovom Ebu-Akil Zuhre b. Ma'bed, da je od svoga djeda Abdullaha b. Hišama čuo da je kazivao:

“Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kad je on Omera b. Hattaba držao za ruku...”¹

O VRLINAMA OSMAN B. AFFANA EBU-AMRA KUREŠIJA, RADIJALLAHU ANHU

“Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Ko iskopa bunar Rume – nagrada mu je Džennet’, pa ga je iskopao Osman, a također i: ‘Ko pripremi vojsku (zvanu) *dzejšu usre*² – nagrada mu je Džennet’, pa ju je pripremio Osman.”

3695. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Ejžuba, on od Ebu-Osmana, a ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, (da je kazivao):

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u neki vrt i naredio mi da pazim na kapiju vrta. Uto je došao jedan čovjek i zatražio dopuštenje da uđe.

‘Dopusti mu i obveseli ga Džennetom!’, reče (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem). Bio je to Ebu-Bekr. Zatim je došao drugi i zatražio dopuštenje da uđe, pa je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) rekao: ‘Dopusti mu i obveseli ga Džennetom!’ Bio je to Omer. Nakon toga došao je još jedan i zatražio da uđe. Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, zašutio na trenutak, a onda rekao: ‘Dopusti mu i obveseli ga Džennetom, uz iskušenja koja će ga zadesiti!’ Bio je to Osman b. Affan.”

٣٦٩٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَيُّوَةُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَقِيلٍ زُهْرَةُ بْنُ مَعْبُدٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَدَّهُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ هِشَامٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ أَخَذَ بِيَدِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ .

بَابُ مَنَاقِبِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ أَبِي عَمْرٍو الْقُرَشِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ يَحْفِرْ بِئْرَ رُومَةَ فَلَهُ الْجَنَّةُ فَحَفَرَهَا عُثْمَانُ وَقَالَ مَنْ جَهَّزَ جَيْشَ الْعُسْرَةِ فَلَهُ الْجَنَّةُ فَجَهَّزَهُ عُثْمَانُ .

٣٦٩٥. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ حَائِطًا وَأَمَرَنِي بِحِفْظِ بَابِ الْحَائِطِ فَجَاءَ رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ فَقَالَ أَتَذِنُ لَهُ وَبَشَّرُهُ بِالْجَنَّةِ فَإِذَا أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جَاءَ آخَرُ يَسْتَأْذِنُ فَقَالَ أَتَذِنُ لَهُ وَبَشَّرُهُ بِالْجَنَّةِ فَإِذَا عُمَرُ ثُمَّ جَاءَ آخَرُ يَسْتَأْذِنُ فَسَكَتَ هُنَيْهَةً ثُمَّ قَالَ أَتَذِنُ لَهُ وَبَشَّرُهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى سَتُصِيبُهُ فَإِذَا عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ قَالَ حَمَّادُ وَحَدَّثَنَا عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ وَعَلِيُّ بْنُ الْحَكَمِ سَمِعَا أَبَا عُثْمَانَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي مُوسَى بْنِ خُوَيْهٍ وَزَادَ فِيهِ عَاصِمٌ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ قَاعِدًا فِي مَكَانٍ فِيهِ مَاءٌ قَدْ انْكَشَفَ عَنْ رُكْبَتَيْهِ أَوْ رُكْبَتِهِ فَلَمَّا دَخَلَ عُثْمَانُ غَطَّاهَا .

¹ Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 6264 i 6632.

² Bio je to Pohod na Tebuk. Prenosi se da je Osman za opremanje te vojne dao trista deva. Prenosi da je dao i 1.000 zlatnika.

Hammad veli da su mu kazivali Asim Ahvel i Ali b. Hakem da su čuli Ebu-Usmana kako od Ebu-Musaa prenosi slično ovome. Asim dodaje da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio na nekom mjestu gdje je bila voda. Bila su mu otkrivena koljena (ili koljeno), pa ih je, kada je ušao Osman, pokrio.

3696. PRIČAO MI JE Ahmed b. Šebib b. Seid, njemu njegov otac, prenoseći od Junusa, da je Ibn-Šihab rekao kako ga je obavijestio Urve, a njega Ubejdullah b. Adijj b. Hjar da su Misver b. Mahrema i Abdur-Rahman b. Esved b. Abdu-Jegus rekli: ‘Šta te sprečava da porazgovaraš s Osmanom o njegovom bratu Velidu, jer ljudi mnogo pričaju protiv njega?’ Udesio sam da se susretnem s Osmanom kada on pođe na namaz, te mu rekoh: ‘Imam potrebu da ti dam savjet.’

‘Čovječe’, reče on, ‘zar ti?!’ (Ma‘mer veli: “Mislim da je rekao: ‘Allahu se utječem od tebe!’”)

Okrenuo sam se i vratio njima dvojici, kad dođe glasnik od Osmana. Otišao sam k njemu, pa me on upita: ‘Kakav ti je savjet?’

‘Allah Uzvišeni je doista poslao Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, s istinom’, rekoh mu, ‘i objavio mu Knjigu. Bio si jedan od onih koji su se odazvali Allahu i Njegovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i učestvovao u prva dva iseljenja (iz Meke). Drugovao si s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i vidio njegovu uputu... Ljudi mnogo govore protiv Velida!’

‘Jesi li ti slušao (hadise) od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?’, upita on.

‘Nisam’, rekoh, ‘ali mi je došlo njegovo znanje i nauka, koje je došlo i do (neudate) nevine djevojke sklonjene u svojoj odaji.’

‘I poslije...’, reče on, ‘doista je Allah poslao Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, s istinom, a ja sam bio jedan od onih koji su se odazvali Allahu i Njegovu Poslaniku: povjerovao sam u ono s čime je on poslan, dvaput sam se – kao što si rekao – iseljavao

٣٦٩٦. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ شَيْبٍ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ يُونُسَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيٍّ بْنِ الْخِثَارِ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْأَسْوَدِ بْنَ عَبْدِ يَغُوثَ قَالَا مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُكَلِّمَ عُثْمَانَ لِأَخِيهِ الْوَلِيدِ فَقَدْ أَكْثَرَ النَّاسُ فِيهِ فَقَصَدْتُ لِعُثْمَانَ حَتَّى خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ قُلْتُ إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً وَهِيَ نَصِيحَةٌ لَكَ قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَرْءُ قَالَ مَعْمَرُ أَرَاهُ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ فَانْصَرَفْتُ فَرَجَعْتُ إِلَيْهِمْ إِذْ جَاءَ رَسُولُ عُثْمَانَ فَاتَيْتُهُ فَقَالَ مَا نَصِيحَتُكَ فَقُلْتُ إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ بَعَثَ مُحَمَّدًا ﷺ بِالْحَقِّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ وَكُنْتُ مِمَّنِ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ﷺ فَهَاجَرْتُ الْهِجْرَتَيْنِ وَصَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَرَأَيْتُ هَدْيَهُ وَقَدْ أَكْثَرَ النَّاسُ فِي شَأْنِ الْوَلِيدِ قَالَ أَدْرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قُلْتُ لَا وَلَكِنْ خَلَصَ إِلَيَّ مِنْ عِلْمِهِ مَا يَخْلُصُ إِلَى الْعُدْرَاءِ فِي سِتْرِهَا قَالَ أَمَا بَعْدُ فَإِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا ﷺ بِالْحَقِّ فَكُنْتُ مِمَّنِ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ﷺ وَأَمَنْتُ بِمَا بُعِثَ بِهِ وَهَاجَرْتُ الْهِجْرَتَيْنِ كَمَا قُلْتُ وَصَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَبَايَعْتُهُ فَوَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلَا غَشَشْتُهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

(iz Meke) i družio se s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Dao sam mu prisegu i, Allaha mi, nisam pogriješio prema njemu niti sam ga prevario dok ga god Allah nije uzeo Sebi, a također ni Ebu-Bekra ni Omera. Potom sam postao halifa. Pa zar ja nemam prava kao što su i oni imali?”

‘Svakako!’, rekoh.

‘Čemu onda sva ta priča koju čujem od vas?’, reče on i dodade: ‘Što se tiče Velida i njegovog problema, postupit ćemo po pravdi, ako Bog da!’ Pozvao je Aliju i naredio mu da ga izbičuje. Udario mu je osamdeset udaraca.”¹

3697. PRIČAO MI JE Muhammed b. Hatim b. Bezi‘, njemu Šazan, a ovom Abdul-Aziz b. Ebu-Selema Madžišun, prenoseći od Ubejdullaha, on od Nafi‘a, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je kazivao:

“U doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nikoga nismo izjednačavali s Ebu-Bekrom, a zatim ni s Omerom, a zatim ni s Osmanom. Poslije njih ostavljali smo Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, drugove i nismo davali prednost jednima nad drugima.”

Ovaj hadis od Abdul-Aziza (osim Šazana) prenosi i Abdullah b. Salih.

3698. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Ebu-Avane, a njemu Usman, sin Mevhebov koji je kazao: “Došao je neki Egipćanin i obavio hadždž. Vidio je ljude kako sjede, pa je upitao: ‘Ko su ovi ljudi?’

‘To su Kurejšije’, odgovorili su mu.

‘A ko im je šejh?’, upitao je ovaj.

‘Abdullah b. Omer’, odgovorili su mu.

‘Sine Omerov’, reče on, ‘upitat ću te nešto pa mi odgovori. Znaš li da je Osman pobjegao na Dan Uhuda?’

ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ مِثْلَهُ ثُمَّ عُمَرُ مِثْلَهُ ثُمَّ اسْتُخْلِفْتُ أَفَلَيْسَ لِي مِنَ الْحَقِّ مِثْلُ الَّذِي لَهُمْ قُلْتُ بَلَى قَالَ فَمَا هَذِهِ الْأَحَادِيثُ الَّتِي تَبْلُغُنِي عَنْكُمْ أَمَّا مَا ذَكَرْتَ مِنْ شَأْنِ الْوَلِيدِ فَسَنَأْخُذُ فِيهِ بِالْحَقِّ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ دَعَا عَلِيًّا فَأَمَرَهُ أَنْ يَجْلِدَهُ فَجَلَدَهُ ثَمَانِينَ .

٣٦٩٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ بْنُ بَزِيعٍ حَدَّثَنَا شَاذَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ الْمَاجِشُونُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا فِي زَمَنِ النَّبِيِّ ﷺ لَا نَعْدِلُ بِأَبِي بَكْرٍ أَحَدًا ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ عُثْمَانُ ثُمَّ نَتْرُكُ أَصْحَابَ النَّبِيِّ ﷺ لَا تَفَاضِلُ بَيْنَهُمْ تَابَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ .

٣٦٩٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ هُوَ ابْنُ مَوْهَبٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ مِصْرَ حَجَّ الْبَيْتِ فَرَأَى قَوْمًا جُلُوسًا فَقَالَ مَنْ هَؤُلَاءِ الْقَوْمُ فَقَالُوا هَؤُلَاءِ قُرَيْشٌ قَالَ فَمَنْ الشَّيْخُ فِيهِمْ قَالُوا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَالَ يَا ابْنَ عُمَرَ إِنِّي سَأَيْلُكَ عَنْ شَيْءٍ فَحَدِّثْنِي هَلْ تَعْلَمُ أَنَّ عُثْمَانَ فَرَّ يَوْمَ أُحُدٍ قَالَ

¹ Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 3872 i 3927.

‘Da’, odgovorio mu je.
 ‘A znaš li da nije bio na Bedru, da je bio odsutan?’
 ‘Da’, odgovorio mu je.
 ‘A znaš li’, nastavi ovaj, ‘da je bio odsutan kad se davala prisega Ridvan, da joj nije prisustvovao?’
 ‘Da’, odgovorio mu je.
 ‘Allah je najveći!’, uzviknu ovaj.
 ‘Dodi’, reče mu Ibn-Omer, ‘da ti objasnim. Što se tiče njegovog bijega na dan Uhuda: svjedočim da mu je Allah oprostio i oslobodio ga.¹ Što se tiče njegova odsustva s Bedra: bio je oženjen Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, kćerkom; bila je bolesna, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Imaš nagradu kao onaj koji je bio na Bedru i njegov ratni plijen.’ A što se tiče prisega Ridvan: da je iko iz Mekke imao jači utjecaj od Osmana, njega bi (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) poslao u Mekku umjesto Osmana, kojeg je poslao prije same prisega. A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pokazao je svoju desnicu i rekao: ‘Ovo je Osmanova ruka!’ Udario je njome po drugoj rekavši: ‘Ovo je Osmanova prisega!’ A sada idi s ovim što si čuo!’, reče mu Ibn-Omer.”

3699. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja, prenoseći od Seida, on od Katade, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, da je kazivao:
 “Uspeo se Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, s Ebu-Bekrom, Omerom i Osmanom na Uhud, pa se on zatresao.
 ‘Smiri se, Uhude’, reče on (a čini mi se i da je udario nogom po njemu), ‘na tebi nije niko drugi do Poslanik, Siddik i dvojica šehida!’”

نَعَمْ قَالَ تَعْلَمُ أَنَّهُ تَغَيَّبَ عَنْ بَدْرٍ وَلَمْ يَشْهَدْ قَالَ
 نَعَمْ قَالَ تَعْلَمُ أَنَّهُ تَغَيَّبَ عَنْ بَيْعَةِ الرُّضْوَانِ فَلَمْ
 يَشْهَدْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ قَالَ ابْنُ عُمَرَ تَعَالَى
 أُبَيُّ لَكَ أَمَّا فِرَارُهُ يَوْمَ أُحُدٍ فَاشْهَدْ أَنَّ اللَّهَ عَفَا عَنْهُ
 وَغَفَرَ لَهُ وَأَمَّا تَغَيُّبُهُ عَنْ بَدْرٍ فَإِنَّهُ كَانَتْ تَحْتَهُ بِنْتُ
 رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَتْ مَرِيضَةً فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ
 ﷺ إِنَّ لَكَ أَجْرَ رَجُلٍ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا وَسَهْمُهُ وَأَمَّا
 تَغَيُّبُهُ عَنْ بَيْعَةِ الرُّضْوَانِ فَلَوْ كَانَ أَحَدٌ أَعَزَّ بِبَطْنِ
 مَكَّةَ مِنْ عُثْمَانَ لَبَعَثْتُهُ مَكَانَهُ فَبَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
 عُثْمَانَ وَكَانَتْ بَيْعَةُ الرُّضْوَانِ بَعْدَ مَا ذَهَبَ عُثْمَانُ
 إِلَى مَكَّةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ الْيُمْنَى هَذِهِ يَدُ
 عُثْمَانَ فَضْرَبَ بِهَا عَلَى يَدِهِ فَقَالَ هَذِهِ لِعُثْمَانَ فَقَالَ
 لَهُ ابْنُ عُمَرَ اذْهَبْ بِهَا الْآنَ مَعَكَ .

٣٦٩٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سَعِيدٍ عَنْ
 قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ قَالَ صَعِدَ
 النَّبِيُّ ﷺ أَحَدًا وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ
 فَارْجَفَ وَقَالَ اسْكُنْ أَحَدًا أَظْنُهُ ضَرْبَهُ بِرِجْلِهِ
 فَلَيْسَ عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ .

¹ Na to aludiraju riječi Uzvišenog: ”One među vama koji su uzmakli na dan kad su se dvije vojske sukobile, uistinu je šejtan naveo da posrnu zbog onog što su prije činili. A Allah im je već oprostio, a Allah je Oprostitelj grijeha i Blagi je.” (Ali Imran, 155.) (prim. rec.)

KAZIVANJE O PRISEZI I KONSENZUSU ZA
(IZBOR) OSMAN B. AFFANA, RADIJALLAHU
ANHU, I PRIPOVIJEST O UBISTVU OMERA,
RADIJALLAHU ANHU

3700. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avana, prenoseći od Husajna, a on od Amra b. Mejmana da je kazivao: "Vidio sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, u Medini nekoliko dana prije nego što je zboden. Stao je pred Huzejfu b. Jemana i Usmana b. Hunejfa i rekao im: 'Kako ste uradili? Bojite li se da ste na zemlju propisali više (poreza) nego što ona može doprinijeti?'

'Propisali smo onoliko koliko ona može podnijeti, jer ima velik prihod', odgovorili su.

'Gledajte', reče on, 'da ne propišete više nego što ona može podnijeti.'

'Nećemo', odgovorili su.

'Ako me Allah spasi i poživi, ostavit ću iračke hudovice tako da poslije mene neće biti potrebne nikome drugom, zauvijek!', reče on.

Nisu iza toga prošle četiri (noći), a bio je zboden. Stajao sam tog jutra, a između mene i njega bio je samo Abdullah b. Abbas. Kada bi prolazio kroz dva safa, imao bi običaj govoriti: 'Poravnajte se (i popunite safove)!' Kada bi vidio da u safovima nema praznina, iskoračio bi naprijed i izgovorio početni tekbir. Učio bi, možda, na prvom rekatu suru Jusuf ili En-Nahl ili nešto slično, dok se oni koji će klanjati u džematu ne okupe. Ovaj put, čuo sam ga, čim je izgovorio tekbir, kako, kada ga je ubo², reče: 'Ubi me (ili pojede me) pseto!'

Skočio je barbarin s nožem koji je imao dvije oštrice,

بَابُ قِصَّةِ الْبَيْعَةِ

وَالِاتِّفَاقِ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ

(وَفِيهِ مَقْتُلُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ)

٣٧٠٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ رَأَيْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَبْلَ أَنْ يُصَابَ بِأَيَّامِ الْمَدِينَةِ وَقَفَ عَلَى حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ وَعُثْمَانَ بْنِ حُنَيْفٍ قَالَ كَيْفَ فَعَلْتُمَا أَتَخَافَانِ أَنْ تَكُونَا قَدْ حَمَلْتُمَا الْأَرْضَ مَا لَا تُطِيقُ قَالَا حَمَلْنَاهَا أَمْرًا هِيَ لَهُ مُطِيقَةٌ مَا فِيهَا كَبِيرٌ فَضَلَّ قَالَ انْظُرَا أَنْ تَكُونَا حَمَلْتُمَا الْأَرْضَ مَا لَا تُطِيقُ قَالَ قَالَا لَا فَقَالَ عُمَرُ لَيْسَ سَلَمَنِي اللَّهُ لَا دَعْنِ أَرَامِلَ أَهْلِ الْعِرَاقِ لَا يَحْتَجُّنَ إِلَى رَجُلٍ بَعْدِي أَبَدًا قَالَ فَمَا أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا رَابِعَةٌ حَتَّى أَصِيبَ قَالَ إِنِّي لَقَائِمٌ مَا بَيْنِي وَبَيْنَهُ إِلَّا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ غَدَاةً أَصِيبَ وَكَانَ إِذَا مَرَّ بَيْنَ الصَّفَيْنِ قَالَ اسْتَوُوا حَتَّى إِذَا لَمْ يَرِ فِيهِنَّ خَلَلًا تَقَدَّمَ فَكَبَّرَ وَرُبَّمَا قَرَأَ سُورَةَ يُوسُفَ أَوِ التَّحْلَ أَوْ نَحْوَ ذَلِكَ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى حَتَّى يَجْتَمَعَ النَّاسُ فَمَا هُوَ إِلَّا أَنْ كَبَّرَ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ قَتَلَنِي أَوْ أَكَلَنِي الْكَلْبُ حِينَ طَعَنَهُ فَطَارَ الْعِلْجُ بِسِكِّينٍ ذَاتِ طَرَفَيْنِ لَا يَمُرُّ

2 Bio je to Ebu-Lu'lu'a Fejruz, rob Mugirin. On se požalio Omeru da mu je Mugira nametnuo veliki porez, pa ga je Omer pokušao smiriti govoreći: "Boj se Boga i budi mu dobar!" Imao je namjeru razgovarati s Mugirom da mu olakša. Rob je, međutim, rekao: "Njegova je pravda za druge, mene ne obuhvata!", i počeo se pripremati da ga ubije. Napravio je mač s dvjema oštricama i premazao ga otrovom. Odlučio je to učiniti na sabahu. I kada je Omer poravnao safove i izgovorio početni tekbir, ovaj ga je ubo dva puta između plečki i jednom u predjelu stomaka. Bili su to smrtni udarci. Prenosi se da je Omer, radijallahu anhu, prije toga na hutbi rekao: "Sanjao sam da me horoz ključnuo tri puta. Mislim da je to znak moje smrti." Navodi se da je iza toga prošla samo jedna džuma i on je zboden.

i nije prošao ni pored koga lijevo i desno a da ga nije ubo, tako da je ranio trinaestericu, od kojih su sedmerica podlegla. Kada je to vidio, jedan musliman bacio je na njega ogrtač s kapuljačom.¹ Vidjevši da će biti uhvaćen, otpadnik je presudio sam sebi.

Omer je uzeo Abdur-Rahman b. Avfa za ruku i postavio ga na mjesto imama. Onaj koji je bio iza Omera vidio je to što sam i ja vidio, a oni koji su bili sa strana nisu znali ništa, osim što se izgubio Omerov glas, pa su govorili: 'Subhanallah!' Abdur-Rahman je brzo klanjao namaz,² a kad su završili, Omer reče:

'Ibn-Abbase, idi vidi ko me ubi!'³

Ibn-Abbas je odjurio. Nakon kratkog vremena vratio se govoreći: 'Mugirin momak (rob)!'

'(Vješti) zanatlija?', upita (Omer).

'Da!', potvrdi on.

'Allah ga ubio!', reče (Omer), dodavši: 'Naredio sam bio da mu se učini dobro. Hvala Allahu da moja smrt nije došla od ruke čovjeka koji se predstavljao kao musliman. A ti i tvoj otac željeli ste da se Medina napuni barbarima!' Abbas je, inače, imao najviše roblja.

'Ako želiš', reče (Ibn-Abbas), 'učinit ću!' (tj. ako želiš, pobit ćemo ih).

'Lažeš!',⁴ reče (Omer), dodavši: 'Zar i nakon što su progovorili vašim jezikom i počeli se okretati prema vašoj kibli i obavili vaš hadždž?!'

عَلَى أَحَدٍ يَمِينًا وَلَا شِمَالًا إِلَّا طَعَنَهُ حَتَّى طَعَنَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا مَاتَ مِنْهُمْ سَبْعَةٌ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ طَرَحَ عَلَيْهِ بُرْنَسًا فَلَمَّا ظَنَّ الْعِلَجُ أَنَّهُ مَأْخُوذٌ نَحَرَ نَفْسَهُ وَتَنَاوَلَ عُمَرُ يَدَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فَقَدَّمَهُ فَمَنْ يَلِي عُمَرَ فَقَدْ رَأَى الَّذِي أَرَى وَأَمَّا نَوَاحِي الْمَسْجِدِ فَإِنَّهُمْ لَا يَذْرُؤْنَ غَيْرَ أَنَّهُمْ قَدْ فَقَدُوا صَوْتَ عُمَرَ وَهُمْ يَقُولُونَ سُبْحَانَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَصَلَّى بِهِمْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ صَلَاةً خَفِيفَةً فَلَمَّا انْصَرَفُوا قَالَ يَا ابْنَ عَبَّاسٍ انْظُرْ مَنْ قَتَلَنِي فَجَالَ سَاعَةً ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ غُلَامٌ الْمُغِيرَةَ قَالَ الصَّنْعُ قَالَ نَعَمْ قَالَ قَاتَلَهُ اللَّهُ لَقَدْ أَمَرْتُ بِهِ مَعْرُوفًا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَجْعَلْ مِيتَتِي بِيَدِ رَجُلٍ يَدْعِي الْإِسْلَامَ قَدْ كُنْتُ أَنْتَ وَأَبُوكَ تُحِبَّانِ أَنْ تَكْثُرَ الْعُلُوجُ بِالْمَدِينَةِ وَكَانَ الْعَبَّاسُ أَكْثَرَهُمْ رَقِيقًا فَقَالَ إِنْ شِئْتَ فَعَلْتُ أَيُّ إِنْ شِئْتَ قَتَلْنَا قَالَ كَذَبْتَ بَعْدَ مَا تَكَلَّمُوا بِلِسَانِكُمْ وَصَلُّوا قِبَلَتَكُمْ وَحَجُّوا حَجَّكُمْ فَاحْتَمِلَ إِلَى بَيْتِهِ فَأَنْطَلَقْنَا مَعَهُ وَكَانَ النَّاسُ لَمْ تُصِيبْهُمْ مُصِيبَةٌ

1 Spominje se više imena Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova koji su učestvovali u hvatanju ovog barbarina. Kaže se da mu je glavu odsjekao Abdur-Rahman b. Avf.

2 Abdur-Rahman je klanjao namaz učeći kur'anske sure: El-Kevser i En-Nasr. Prenosi se da je Omeru pozlilo i da je izgubio svijest, pa su ga prenijeli kući. Bilo se razdanilo kada je došao sebi. Gledajući u lica prisutnih ashaba, upitao je da li su klanjali namaz. Oni su mu potvrdno odgovorili, pa je on kazao: "Nema islama onaj koji nema namaza!" Uzeo je abdest i klanjao sabah. Na prvom je rekatu učio El-Asr, a na drugom El-Kafirun. Njegov sin Abdullah pridržavao ga je dok mu je krv šikljala a on klanjao. Pokušavao je zaustaviti krvarenje stavljajući mu srednji prst u ranu, ali uzalud.

3 Omer se pobojavao da ga nisu ubili muslimani te je zato poslao Ibn-Abbasa da vidi ko je to učinio. Ibn-Abbas prolazio je pored okupljenih muslimana: svi su plakali kao da su izgubili najdražu djecu. To saznanje obradovalo je Omera, koji je umirao.

4 Ibn-Tin kaže kako je Ibn-Abbas ovo izrekao u indirektnoj formi jer je znao da Omer ne dozvoljava da se oni poubijaju. Ovim riječima Omer želi da ukazuje na to da nije dozvoljeno ubiti muslimana, a on je bio poznat po svojoj žestini kada se radilo o odbrani vjere. Moguće je i da je Ibn-Abbas mislio na one koji nisu bili primili islam.

Prenesen je kući, a i mi smo se zaputili za njim. Ljudi su izgledali kao da ih do tog trenutka nikad nije pogodila nesreća. Neko bi prozborio: 'Bit će dobro!'; drugi bi rekao: 'Bojim se za njega!'

Donijeli su mu piće; on ga je popio, ali je ono izišlo iz njegove utrobe. Onda je doneseno mlijeko; on ga je popio, ali je i ono izišlo na ranu. Znali su da će umrijeti. Ušli smo kod njega. Ljudi su dolazili i hvalili ga. Tako je došao jedan mladić i rekao: 'Raduj se, vladaru pravovjernih, radosti koju ti je Allah dao! Drugovao si s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem; imaš prevenstvo u islamu i zaslugu za koju znaš; postavljen si za halifu, pa si vladao pravedno; na koncu, imaš šehidsku smrt!'

'Iz ovoga želim izići čist: ni za sebe ni protiv sebe!'⁵, reče on. Kada je mladić krenuo da iziđe, odjeća se za njim počela vući po zemlji.

'Vratite mi mladića!', reče on.

'Sinko, digni odjeću⁶, to će je učiniti trajnijom, a bliže je i pokornosti tvome Gospodaru!'

'Abdullahu, sine Omerov', nastavio je, 'pogledaj šta imam od duga!' Izračunali su i vidjeli da ima oko osamdeset i šest hiljada, ili približno tome.

'Ako bude dovoljan imetak Omerove porodice', reče on, 'neka se namiri iz njega, a ako ne bude, onda traži od porodice Adija b. Ka'ba. Ako i to ne bude dovoljno, onda traži od Kurejšija, i neka se ne izlazi iz tog kruga! Tako vrati moj dug. Otiđi kod Aiše, majke pravovjernih, i reci joj: 'Omer te selami' – ne govori 'vladar pravovjernih', jer ja to od danas nisam – i reci: 'Omer b. Hattab traži da mu dopustiš da bude pokopan kod dvojice svojih drugova.'⁷

(Ibn-Omer je otišao), poselamio je i zatražio da ga primi. Ušao je i našao je kako sjedi i plače.

'Omer b. Hattab selami te i traži dopuštenje da bude ukopan kod dvojice svojih drugova', reče joj on.

'Htjela sam ga (to mjesto) zadržati za sebe, ali ću mu

قَبْلَ يَوْمَيْدٍ فَقَاتِلْ يَقُولُ لَا بَأْسَ وَقَاتِلْ يَقُولُ
أَخَافُ عَلَيْهِ فَأَتِي بَنِيذَ فَشَرِبَهُ فَخَرَجَ مِنْ جَوْفِهِ
ثُمَّ أَتَى بِلَهْنٍ فَشَرِبَهُ فَخَرَجَ مِنْ جُرْحِهِ فَعَلِمُوا
أَنَّهُ مَيِّتٌ فَدَخَلْنَا عَلَيْهِ وَجَاءَ النَّاسُ فَجَعَلُوا
يُشْنُونَ عَلَيْهِ وَجَاءَ رَجُلٌ شَابٌ فَقَالَ أَبْشِرْ يَا أَمِيرَ
الْمُؤْمِنِينَ بِبُشْرَى اللَّهِ لَكَ مِنْ صُحْبَةِ رَسُولِ اللَّهِ
ﷺ وَقَدِمَ فِي الْإِسْلَامِ مَا قَدْ عَلِمْتَ ثُمَّ وَلِيْتَ
فَعَدَلْتَ ثُمَّ شَهَادَةٌ قَالَ وَدِدْتُ أَنَّ ذَلِكَ كَفَافٌ لِي
عَلَيَّ وَلَا لِي فَلَمَّا أَذْبَرَ إِذَا إِزَارُهُ يَمَسُّ الْأَرْضَ قَالَ
رُدُّوا عَلَيَّ الْغُلَامَ قَالَ يَا ابْنَ أَخِي ارْفَعْ ثَوْبَكَ فَإِنَّهُ
أَبْقَى لثَوْبِكَ وَأَتَقَى لِرَبِّكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ انْظُرْ
مَا عَلَيَّ مِنَ الدِّينِ فَحَسَبُوهُ فَوَجَدُوهُ سِتَّةً وَثَمَانِينَ
أَلْفًا أَوْ نَحْوَهُ قَالَ إِنَّ وَفَى لَهُ مَالُ آلِ عُمَرَ فَأَدَّاهُ
مِنْ أَمْوَالِهِمْ وَإِلَّا فَسَلْ فِي بَنِي عَدِيٍّ بَنِ كَعْبٍ
فَإِنْ لَمْ تَفِ أَمْوَالَهُمْ فَسَلْ فِي قُرَيْشٍ وَلَا تَعُدَّهُمْ
إِلَى غَيْرِهِمْ فَأَدَّ عَنِّي هَذَا الْمَالُ انْطَلِقْ إِلَى عَائِشَةَ
أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ فَقُلْ يَقْرَأُ عَلَيْكَ عُمَرُ السَّلَامَ وَلَا
تَقُلْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنِّي لَسْتُ الْيَوْمَ لِلْمُؤْمِنِينَ
أَمِيرًا وَقُلْ يَسْتَأْذِنُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَنْ يُدْفَنَ
مَعَ صَاحِبِيهِ فَسَلَّمَ وَاسْتَأْذَنَ ثُمَّ دَخَلَ عَلَيْهَا
فَوَجَدَهَا قَاعِدَةً تَبْكِي فَقَالَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ عُمَرُ بْنُ
الْخَطَّابِ السَّلَامَ وَيَسْتَأْذِنُ أَنْ يُدْفَنَ مَعَ صَاحِبِيهِ
فَقَالَتْ كُنْتُ أُرِيدُهُ لِنَفْسِي وَلَا وَثَرَنَ بِهِ الْيَوْمَ
عَلَى نَفْسِي فَلَمَّا أَقْبَلَ قِيلَ هَذَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ

5 To jest, iz hilafeta; da ne dobijem ni nagradu, ali i da ne budem kažnjen. (prim. rec.)

6 To što je bio na samrti nije spriječilo Omera da kaže istinu i naredi dobro.

7 Mislio je na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekra, radijallahu anhu.

ga danas prepustiti!’

Nakon što se vratio, povikali su: ‘Došao je Abdullah b. Omer!’

‘Dignite me!’, reče Omer. Neko ga je pridigao, a on upita: ‘Šta ima?’

‘Ono što si želio – dopustila je!’, reče.

‘Hvala Allahu’, izusti on, ‘ništa mi nije bilo važnije od toga. Kada umrem, odnesi me, a onda nazovi selam i reci joj: ‘Omer b. Hattab moli da mu dopustiš.’ Ako dopusti, unesite me, a ako ne dopusti, nosite me među muslimanske mezare.’

Uto dođe Hafsa, majka pravovjernih, sa ženama. Ugledavši je, ustali smo, a ona je ušla kod njega i ostala plačući neko vrijeme. Ljudi su tražili da ih Omer primi, te sam i ja ušao s njima. Čuli smo je iznutra kako plače.

‘Oporuči ko će te naslijediti na mjestu halife!’, rekli su mu.

‘Ne znam’, reče on, ‘ko bi bio preči za to od sljedećih osoba (ili skupine), onih kojima je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, do smrti ostao zadovoljan...’ Potom je poimence spomenuo Aliju, Osmana, Zubejru, Talhu, Sa‘da i Abdur-Rahmana, a onda dodao: ‘S vama će biti i Abdullah b. Omer, ali bez ikakva prava, samo kao član pokopnog odbora. Ako kojim slučajem vlast pripadne Sa‘du, neka tako bude, a ako ne, onda neka se njime pripomogne onaj koji bude emir, jer ga ja nisam razvlastio niti zato što je on pokazao slabost niti zbog pronevjere.

Preporučujem halifi poslije mene prve muhadžire,¹ da zna za njihovo pravo i da pazi i čuva njihovu čast. Preporučujem mu da čini dobro i ensarijama. Oni koji su se još prije nastanili u Medini i prihvatili vjeru – neka prihvati njihove dobročinitelje, a oprostí njihovim grešnicima.

Preporučujem mu dobročinstvo prema stanovnicima naselja, jer su oni potpora islamu i sakupljači imetka koji izazivaju gnjev neprijatelja; neka se od njih ne

قَدْ جَاءَ قَالَ ارْفَعُونِي فَأَسْنَدَهُ رَجُلٌ إِلَيْهِ فَقَالَ مَا لَدَيْكَ قَالَ الَّذِي تُحِبُّ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَذِنْتَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ مَا كَانَ مِنْ شَيْءٍ أَهَمُّ إِلَيَّ مِنْ ذَلِكَ فَإِذَا أَنَا قَضَيْتُ فَأَحْمِلُونِي ثُمَّ سَلَّمَ فَقُلْ يَسْتَأْذِنُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَإِنْ أَذِنْتَ لِي فَأَدْخِلُونِي وَإِنْ رَدَّتْنِي رُدُّونِي إِلَى مَقَابِرِ الْمُسْلِمِينَ وَجَاءَتْ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ حَفْصَةُ وَالنِّسَاءُ تَسِيرُ مَعَهَا فَلَمَّا رَأَيْنَاهَا قُمْنَا فَوَلَجَتْ عَلَيْهِ فَبَكَتْ عِنْدَهُ سَاعَةً وَاسْتَأْذَنَ الرَّجَالُ فَوَلَجَتْ دَاخِلًا لَهُمْ فَسَمِعْنَا بُكَاءَهَا مِنَ الدَّاحِلِ فَقَالُوا أَوْصِ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اسْتَخْلَفَ قَالَ مَا أَجِدُ أَحَدًا أَحَقَّ بِهَذَا الْأَمْرِ مِنْ هَؤُلَاءِ النَّفَرِ أَوْ الرَّهْطِ الَّذِينَ تُؤَفِّي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ عَنْهُمْ رَاضٍ فَسَمَى عَلِيًّا وَعُثْمَانَ وَالزُّبَيْرَ وَطَلْحَةَ وَسَعْدًا وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ وَقَالَ يَشْهَدُكُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَلَيْسَ لَهُ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ كَهَيْئَةِ التَّعْزِيَةِ لَهُ فَإِنْ أَصَابَتِ الْإِمْرَةُ سَعْدًا فَهُوَ ذَلِكَ وَإِلَّا فَلْيُسْتَعْنِ بِهِ أَيُّكُمْ مَا أُمِرَ فَإِنِّي لَمْ أَغْزِلْهُ عَنْ عَجْزٍ وَلَا خِيَانَةٍ وَقَالَ أَوْصِي الْخَلِيفَةَ مِنْ بَعْدِي بِالْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ أَنْ يَعْرِفَ لَهُمْ حَقَّهُمْ وَيَحْفَظَ لَهُمْ حُرْمَتَهُمْ وَأَوْصِيهِ بِالْأَنْصَارِ خَيْرًا (الَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ) أَنْ يَقْبَلَ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَأَنْ يُعْفَى عَنْ مُسِيئَتِهِمْ وَأَوْصِيهِ بِأَهْلِ الْأَمْصَارِ خَيْرًا فَإِنَّهُمْ رِذَاءُ الْإِسْلَامِ وَجَبَاةُ الْمَالِ وَغَيْظُ الْعَدُوِّ وَأَنْ لَا يُؤْخَذَ مِنْهُمْ إِلَّا فِضْلُهُمْ عَنْ رِضَاهُمْ وَأَوْصِيهِ بِالْأَعْرَابِ خَيْرًا فَإِنَّهُمْ

¹ Izraz *prvi muhadžiri* odnosi se na one koji su klanjali okrećući se prema dvjema kiblama. Kaže se da su to i oni koji su dali prisegu *Ridvan*.

uzima ništa osim viška kojim su i oni zadovoljni. Preporučujem mu dobročinstvo prema beduinima Arapima, jer su oni korijen Arapa, i oni su dio islama. Neka se uzme iz njihova manje vrijedna imetka i podijeli siromašnima među njima. Preporučujem mu odgovornost prema Allahovim štićenicima i štićenicima Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Neka ispuni svoj ugovor i obaveze prema njima: da ratuje zbog njih te da im se ne propisuje ništa osim onoga što mogu podnijeti.’ Nakon što je umro, iznijeli smo ga i krenuli... (Kad smo stigli) Abdullah b. Omer nazvao joj je (Aiši) selam i rekao: ‘Omer b. Hattab traži da uđe.’ ‘Unesite ga!’, reče ona. Unesen je i položen pored dvojice svojih drugova. Nakon što su završili s ukopom, sakupio se savjet koji je bio određen. ‘Prepustite ovo trojici između vas!’, reče Abdur-Rahman. ‘Ja svoje pravo dajem Aliji!’, reče Zubejr. ‘A ja svoje dajem Osmanu!’, dodade Talha. ‘Ja svoje pravo ustupam Abdur-Rahmanu b. Avfu!’, reče Sa’d. Tada Abdur-Rahman upita: ‘Ko će se od vas dvojice odreći ovoga, pa da to predamo drugome, a Allah ga nadzire, a i islam? To ćemo mu i učiniti, a on neka se boji Allaha i drži do vjere, i neka vidi ko je, po njegovu mišljenju, najvredniji za ovo.’ Zašutjeli su dvojica šejhova (Osman i Alija). Abdur-Rahman tada ponovo upita: ‘Hoćete li izbor prepustiti meni? Uzdám se u Allaha da se neću odreći najboljeg od vas!’ ‘Hoćemo!’, potvrdno odgovoriše obojica. Tada je on jednog od njih² uzeo za ruku i rekao mu: ‘Ti si rođak Allahovog Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem; među prvima si, kao što znaš, primio islam. Allahom te zaklinjem: ako te postavim za emira, postupat ćeš po pravdi, a ako postavim Osmana, slušat ćeš ga i pokoravati mu se!’ Potom se osamio i s drugim i rekao mu isto.

أَصْلُ الْعَرَبِ وَمَادَّةُ الْإِسْلَامِ أَنْ يُؤْخَذَ مِنْ حَوَاشِي أَمْوَالِهِمْ وَيُرَدَّ عَلَى فَقَرَانِهِمْ وَأَوْصِيَهُ بِذِمَّةِ اللَّهِ وَذِمَّةِ رَسُولِهِ ﷺ أَنْ يُوفَى لَهُمْ بِعَهْدِهِمْ وَأَنْ يُقَاتَلَ مِنْ وَرَائِهِمْ وَلَا يُكَلَّفُوا إِلَّا طَاقَتَهُمْ فَلَمَّا قُبِضَ خَرَجْنَا بِهِ فَأَنْطَلَقْنَا نَمْشِي فَسَلَّمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَالَ يَسْتَأْذِنُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَتْ أَدْخِلُوهُ فَأَدْخِلَ فَوَضِعَ هُنَالِكَ مَعَ صَاحِبِيهِ فَلَمَّا فُرِغَ مِنْ دَفْنِهِ اجْتَمَعَ هَؤُلَاءِ الرَّهْطُ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ اجْعَلُوا أَمْرَكُمْ إِلَى ثَلَاثَةِ مِنْكُمْ فَقَالَ الزُّبَيْرُ قَدْ جَعَلْتُ أَمْرِي إِلَى عَلِيٍّ فَقَالَ طَلْحَةُ قَدْ جَعَلْتُ أَمْرِي إِلَى عُثْمَانَ وَقَالَ سَعْدٌ قَدْ جَعَلْتُ أَمْرِي إِلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ أَيُّكُمْ تَبَرَّأَ مِنْ هَذَا الْأَمْرِ فَجَعَلَهُ إِلَيْهِ وَاللَّهُ عَلَيْهِ وَالْإِسْلَامُ لِيَنْظُرَنَّ أَفْضَلُهُمْ فِي نَفْسِهِ فَأُسْكِتَ الشَّيْخَانِ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ أَفَتَجْعَلُونَهُ إِلَيَّ وَاللَّهُ عَلَيَّ أَنْ لَا أَلْ عَنْ أَفْضَلِكُمْ قَالَا نَعَمْ فَأَخَذَ بِيَدِ أَحَدِهِمَا فَقَالَ لَكَ قَرَابَةٌ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالْقَدَمُ فِي الْإِسْلَامِ مَا قَدْ عَلِمْتَ فَاللَّهُ عَلَيْكَ لَئِنْ أَمَرْتُكَ لَتَعْدِلَنَّ وَلَئِنْ أَمَرْتُ عُثْمَانَ لَتَسْمَعَنَّ وَلَتَطِيعَنَّ ثُمَّ خَلَا بِالْآخِرِ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ فَلَمَّا أَخَذَ الْمِيثَاقَ قَالَ ارْفَعْ يَدَكَ يَا عُثْمَانُ فَبَايَعَهُ قَبَايِعَ لَهُ عَلِيٌّ وَوَلَجَ أَهْلُ الدَّارِ فَبَايَعُوهُ .

² Iz daljeg teksta vidi se da je to bio Alija.

Kad su mu dali obećanje, on reče: ‘Pruži ruku, Osmane!’ Dade mu prisegu, pa to učini i Alija. Potom su ušli ostali i dali mu prisegu.”¹

O VRLINAMA ALIJE B. EBU-TALIBA
KUREŠIJA HAŠIMIJA², RADIJALLAHU
ANHU, OCA HASANOVA

Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Aliji: “Ti si moj, i ja sam tvoj!”
Omer veli: “Umro je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zadovoljan njime (Alijom)!”

3701. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, a njemu Abdul-Aziz, prenoseći od Ebu-Hazima, a on od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sutra ću bajrak predati čovjeku uz kojeg će Allah dati pobjedu!” Ljudi su zanoćili raspravljajući kome će

بَابُ مَنَاقِبِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ
الْقُرَشِيِّ الْهَاشِمِيِّ أَبِي الْحَسَنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعَلِيٍّ أَنْتَ مِنِّي وَأَنَا مِنْكَ
وَقَالَ عُمَرُ تُوِّفِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ عَنْهُ رَاضٍ .

٣٧٠١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ
عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا أُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا
يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ قَالَ فَبَاتَ النَّاسُ يَدُوكُونَ

- Iz ovog predanja o Omeru, radijallahu anhu, možemo izvući brojne zaključke:
 - Omer se, radijallahu anhu, brinuo za dobrobit muslimana;
 - upućivao je korisne savjete muslimanima;
 - provodio je sunnet među njima;
 - bio je izrazito bogobožan;
 - držao je do vjere više nego do samog sebe;
 - dopušteno je hvaljenje u lice ako se ne radi o očitoj laži i ako to neće dovesti do samodopadanja onoga kojeg hvalimo, pošto Omer nije zabranio mladiću da ga pohvali, ali ga je upozorio da pripazi da mu se odjeća ne vuče po zemlji;
 - treba ostaviti oporuku da se vrati dug;
 - treba se pobrinuti da vjernik bude ukopan uz one koji su bili dobri vjernici;
 - preporučuje se šura (savjetovanje i dogovaranje) pri postavljanju vladara te biranje najboljeg;
 - dopušteno je izabrati i onog koji nije najbolji, pošto je ostavljena mogućnost izbora između šest osoba;
 - hilafet postaje punosnažan s prisegom muslimana.
- Alija, radijallahu anhu, rođeni je Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, amidžić. Poslanik ga je odgojio kao dijete i nije ga napuštao sve do smrti. Niti o jednom ashabu nema toliko predanja kao o Aliji, radijallahu anhu, i to stoga što je on imao protivnike u haridžijima i Umejevićima, tako da je ehlus-sunna nastojala prenijeti i posvjedočiti njegove vrijednosti kao odgovor njegovim protivnicima. Nakon Osmanove, radijallahu anhu, smrti prisegu su mu dali muslimani - i muhadžiri i ensarije. To su učinili i svi ostali koji su bili prisutni. To je oglašeno i to su prihvatili svi osim Mu'avije u Šamu. Muslim i Tirmizi bilježe predanje od sina Sa'd b. Ebu-Vekkasa u kojem se navodi da je Mu'avija pitao Sa'da zašto on ne grdi Aliju, pa mu je on odgovorio: “Zar se ne sjećaš da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao troje o njemu?! Zbog njih ga nikad neću grditi!” To troje se spominje u hadisima:
 - da je Alija u odnosu na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na stupnju na kojem je bio Harun u odnosu na Musaa;
 - da će on ponijeti bajrak kao čovjek kojeg vole Allah i Njegov Poslanik;
 - kada je objavljen ajet o proklinjanju, Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo Aliju, Fatimu, Hasana i Husejnu i rekao: “Gospodaru, ovo je moja porodica!”

biti predat (bajrak). Pošto su prespavali noć, ujutro su otišli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem; svako je želio da bude taj koji će dobiti bajrak. “Gdje je Alija b. Ebu-Talib?”, upitao je on. “Žali se na oči, Allahov Poslaniče!”, odgovorili su. “Pošaljite po njega i dovedite mi ga!”, reče on.

Kad je došao, (Poslanik) mu je pljunuo pljuvačku u oči i proučio dovu; ozdravio je kao da bolesti nije ni bilo. Tada mu je dao bajrak. “Allahov Poslaniče”, upita on, “hoću li se boriti protiv njih sve dok ne postanu kao i mi?”

“Budi pažljiv!”, reče (Poslanik) i dodade: “Kada stigneš do njih, pozovi ih u islam i obavijesti ih o dužnostima prema Allahu. Allaha mi, da Allah uputi preko tebe jednog čovjeka, bolje ti je nego najveće blago!”

3702. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Hatim, prenoseći od Jezid b. Ebu-Ubejda, a on od Seleme da je kazivao:

“Alija je bio ostao i nije krenuo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hajber, jer je imao upalu očiju.

‘Zar da ne budem s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?!’, reče on. Krenuo je i sustigao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. U noći poslije koje će Allah dati pobjedu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Bajrak ću sutra sigurno dati čovjeku (ili bajrak će uzeti čovjek) kojeg vole Allah i Njegov Poslanik (ili je rekao: ‘... koji voli Allaha i Njegova Poslanika...’); Allah će mu dati pobjedu!’

Uto dođe Alija, a nismo mu se nadali. ‘Evo Alije!’, rekoše. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao mu je bajrak, i Allah mu je podario pobjedu.”

لَيْلَتَهُمْ أَتَيْهِمْ يُعْطَاهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ غَدَوْا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كُلُّهُمْ يَرْجُو أَنْ يُعْطَاهَا فَقَالَ أَيْنَ عَلِيٌّ ابْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالُوا يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَارْسِلُوا إِلَيْهِ فَاتَوْنِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَ بَصُقَ فِي عَيْنَيْهِ وَدَعَا لَهُ فَبَرَأَ حَتَّى كَأَنَّ لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ فَأَعْطَاهُ الرَّايَةَ فَقَالَ عَلِيٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ انْفِذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ فِيهِ فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ .

٣٧٠٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ كَانَ عَلِيٌّ قَدْ تَخَلَّفَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي خَيْبَرَ وَكَانَ بِهِ رَمَدٌ فَقَالَ أَنَا أَتَخَلَّفُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَخَرَجَ عَلَيَّ فَلَحِقَ بِالنَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا كَانَ مَسَاءَ اللَّيْلَةِ الَّتِي فَتَحَهَا اللَّهُ فِي صَبَاحِهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَأَعْطِينَ الرَّايَةَ أَوْ لَيَأْخُذَنَّ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَوْ قَالَ يُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولَهُ يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَإِذَا نَحْنُ بِعَلِيٍّ وَمَا نَرْجُوهُ فَقَالُوا هَذَا عَلِيٌّ فَأَعْطَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الرَّايَةَ فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

3703. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, a njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Hazim, prenoseći od svoga oca da je neki čovjek došao Sehl b. Sa'du i rekao: "Ovaj čovjek" – a bio je to emir Medine – "kod minbera grdi Aliju!"

"Šta govori?", upita ovaj.

"Zove ga Ebu-Turab (Prašnjavi)." (Sehl) se nasmija i reče: "Allaha mi, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je tako prozvao; nijedno mu ime nije bilo draže od toga." Zatražio sam, s užitkom, od Sehla da mi priповjedi (o tome) rekavši: "Ebu-Abbase, kako je to bilo?", i on počeo kazivati:

"Ušao je Alija kod Fatime, a onda izišao i legao u džamiji. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ju je upitao: 'Gdje ti je amidžić?'

'U džamiji', odgovorila je. On je izišao i našao ga; košulja mu je bila spala s leđa, a prašina se zalijepila za njih. Brisao mu je prašinu ponavljajući dva puta: 'Sjedi, Ebu-Turabe (Prašnjavi)!'"

3704. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Rafi', njemu Husejn, prenoseći od Zaide, a on od Ebu-Hasina od Sa'da b. Ubejde da je kazivao:

"Došao je neki čovjek Ibn-Omeru pitajući ga za Osmana, pa je ovaj spomenuo njegova dobra djela, a onda upitao: 'Možda te to pogađa?'

'Da!', odgovori ovaj.

'Allah te ponizio!', reče (Ibn-Omer).

Upitao je nakon toga za Aliju, pa je on spomenuo i njegova dobra djela.

'To je on', dodao je, 'kuća mu je u sredini Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, kuća. Možda te to pogađa?', upitao je.

'Da!', odgovori ovaj.

'Allah te ponizio! Idi pa i mene napadaj!', reče (Ibn-Omer)."

٣٧٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا جَاءَ إِلَى سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ فَقَالَ هَذَا فُلَانٌ لِأَمِيرِ الْمَدِينَةِ يَدْعُو عَلِيًّا عِنْدَ الْمِنْبَرِ قَالَ فَيَقُولُ مَاذَا قَالَ يَقُولُ لَهُ أَبُو تُرَابٍ فَضَحِكَ قَالَ وَاللَّهِ مَا سَمَاهُ إِلَّا النَّبِيَّ ﷺ وَمَا كَانَ لَهُ اسْمٌ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْهُ فَاسْتَطَعَمْتُ الْحَدِيثَ سَهْلًا وَقُلْتُ يَا أَبَا عَبَّاسٍ كَيْفَ ذَلِكَ قَالَ دَخَلَ عَلِيٌّ عَلَى فَاطِمَةَ ثُمَّ خَرَجَ فَاضْطَجَعَ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَيْنَ ابْنُ عَمِّكَ قَالَتْ فِي الْمَسْجِدِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ فَوَجَدَ رِدَاءَهُ قَدْ سَقَطَ عَنْ ظَهْرِهِ وَخَلَصَ التُّرَابُ إِلَى ظَهْرِهِ فَجَعَلَ يَمْسَحُ التُّرَابَ عَنْ ظَهْرِهِ فَيَقُولُ اجْلِسْ يَا أَبَا تُرَابٍ مَرَّتَيْنِ .

٣٧٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ عُمَرَ فَسَأَلَهُ عَنْ عُثْمَانَ فَذَكَرَ عَنْ مُحَاسِنِ عَمَلِهِ قَالَ لَعَلَّ ذَلِكَ يَسُوءُكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ . فَأَرْغَمَ اللَّهُ بِأَنْفِكَ ثُمَّ سَأَلَهُ عَنْ عَلِيٍّ فَذَكَرَ مُحَاسِنَ عَمَلِهِ قَالَ هُوَ ذَلِكَ بَيْتُهُ أَوْ سَطُ بَيْوتِ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ قَالَ لَعَلَّ ذَلِكَ يَسُوءُكَ قَالَ أَجَلُ قَالَ فَأَرْغَمَ اللَّهُ بِأَنْفِكَ انْطَلِقْ فَاجْهَدْ عَلَيَّ جَهْدَكَ .

3705. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'ba, prenoseći od Hakema, koji je čuo Ibn-Ebu-Lejlu, da je Alija kazivao:

“Fatima, radijallahu anha, žalila se na žuljeve od mljevenja žita. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je bio dobio nešto roblja, pa mu se Fatima uputila, ali ga nije našla u kući. Zatekla je Aišu i obavijestila je (zašto je došla). Kada se vratio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Aiša mu je rekla da je dolazila Fatima.

Došao nam je, a mi smo bili u postelji. Htio sam ustati, ali on reče: ‘Ostanite na svojim mjestima!’ Sjeo je između nas, tako da sam na prsima osjetio hladnoću njegovih nogu, i rekao: ‘Hoćete li da vas poučim nečemu što je vrednije od onoga što ste tražili? Kada legnete u svoje postelje, izgovorite: ‘Allahu ekber!’ – trideset i četiri puta, ‘Subhanallah!’ – trideset i tri puta i ‘Elhamdulillah!’ – trideset i tri puta. To će vam biti bolje od sluge.’”

3706. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'ba, prenoseći od Sa'da, koji kaže da je čuo Ibrahim b. Sa'da, kako prenosi da je njegov otac kazivao:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Aliji: ‘Zar nisi zadovoljan da mi budeš kao što je Harun bio Musau?’”¹

3707. PRIČAO NAM JE Ali b. Dža'd, da ga je obavijestio Šu'ba, prenoseći od Ejjuba, on od Ibn-Sirina, ovaj od Abīdea, a on od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: “Presudite kako ste ranije presuđivali. Mrzim razlaz sve dok ljudi ne budu u džematu ili dok ne umrem kao što su umrli moji drugovi.” Zato Ibn-Sirin misli da je sve ono što se prenosi od Alije (a što prenose rafidije o njegovom suprotstavljanju Ebu-Bekru i Omeru) laž.²

٣٧٠٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى قَالَ حَدَّثَنَا عَلِيٌّ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ شَكَتْ مَا تَلْقَى مِنْ أَثَرِ الرَّحَا فَاتَى النَّبِيَّ ﷺ سَبِيٌّ فَأَنْطَلَقْتُ فَلَمْ تَجِدْهُ فَوَجَدْتُ عَائِشَةَ فَأَخْبَرْتُهَا فَلَمَّا جَاءَ النَّبِيُّ ﷺ أَخْبَرَتْهُ عَائِشَةُ بِمَجِيئِ فَاطِمَةَ فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَيْنَا وَقَدْ أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْتُ لِأَقُومَ فَقَالَ عَلِيٌّ مَكَانِكُمَا فَقَعَدَ بَيْنَنَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى صَدْرِي وَقَالَ أَلَا أَعْلَمُكُمَا خَيْرًا مِمَّا سَأَلْتُمَانِي إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا تُكَبِّرَا أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ وَتُسَبِّحَانِ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَتَحْمَدَانِ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ .

٣٧٠٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ بْنَ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعَلِيٍّ أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى .

٣٧٠٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ عُبَيْدَةَ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقْضُوا كَمَا كُنْتُمْ تَقْضُونَ فَإِنِّي أَكْرَهُ الْاِخْتِلَافَ حَتَّى يَكُونَ لِلنَّاسِ جَمَاعَةٌ أَوْ أَمُوتَ كَمَا مَاتَ أَصْحَابِي فَكَانَ ابْنُ سِيرِينَ يَرَى أَنَّ عَامَّةَ مَا يُرْوَى عَنْ عَلِيٍّ الْكَذِبُ .

¹ Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 4416.

O VRLINAMA DŽA'FER B. EBU-TALIBA HAŠIMIJA, RADIJALLAHU ANHU

Njemu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ličiš na mene i fizički i po moralu."

3708. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebu-Bekr, a njemu Muhammed b. Ibrahim b. Dinar Ebu-Abdullah Džuheni, prenoseći od Ibn-Ebu-Zi'ba, on od Seida Makburija, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, (da je kazivao):

"Ljudi su govorili: 'Ebu-Hurejra prenosi mnogo (hadisa)!'¹ A ja sam bio stalno uz Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da bi mi (makar) stomak bio pun. Tako nisam bio u prilici da jedem nadošli somun niti da oblačim novu odjeću. Nije me služio sluga niti sluškinja. Od velike gladi pritiskao sam stomak kamenjem. Znao sam tražiti da mi neko prouči ajet² koji znam, ne bi li se on sjetio i pozvao me da šta pojedem. Dža'fer b. Ebu-Talib bio je najbolji za sirotinju. Pozvao bi nas i častio onim što ima u svojoj kući. Ako ne bi imao, iznio bi čak i posudicu za maslo u kojoj nije bilo ništa i izrezao je, kako bismo je polizali."³

بَابُ مَنَاقِبِ جَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

الْهَاشِمِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

وَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ أَشَبَّهْتَ خَلْقِي وَخُلُقِي .

٣٧٠٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ دِينَارٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْجُهَنِيُّ عَنْ ابْنِ أَبِي ذئبٍ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا يَقُولُونَ أَكْثَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَإِنِّي كُنْتُ أَلْزَمُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِشَبَعِ بَطْنِي حَتَّى لَا أَكُلُ الْخَمِيرَ وَلَا أَلْبَسُ الْحَبِيرَ وَلَا يَخْدُمُنِي فَلَانٌ وَلَا فُلَانَةٌ وَكُنْتُ أُلْصِقُ بَطْنِي بِالْحَصْبَاءِ مِنَ الْجُوعِ وَإِنِّي كُنْتُ لَأَسْتَقْرِئُ الرَّجُلَ الْآيَةَ هِيَ مَعِيَ كَيْ يَنْقَلِبَ بِي فَيُطْعِمَنِي وَكَانَ آخِرَ النَّاسِ لِلْمَسْكِينِ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ كَانَ يَنْقَلِبُ بِنَا فَيُطْعِمُنَا مَا كَانَ فِي بَيْتِهِ حَتَّى إِنْ كَانَ لِيُخْرِجَ إِلَيْنَا الْعُكَّةَ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا شَيْءٌ فَنَشْقُهَا فَنَلْعَقُ مَا فِيهَا .

- 1 U svom odgovoru, po drugom predanju, Ebu-Hurejra je kazao: "Da nije ajeta koji ga stimuliraju na to, on ne bi pripovijedao toliko." Rekli su Talhi: "Eto, ne znamo da li taj Jemenac zna više toga od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nego vi, ostali ashabi!", pa je Talha odgovorio: "Allaha mi, nimalo ne sumnjam da je on čuo ono što mi nismo i da zna ono što mi ne znamo. Mi smo imali kuće i porodice; ujutro i navečer odemo Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a potom se vratimo svojim kućama. Ebu-Hurejra je bio siromah, bez imetka i porodice. Njegova je ruka bila s Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, rukom. Boravio je s njim i šetali bi skupa, tako da ja ne sumnjam kako je čuo ono što mi nismo." U drugom predanju Talha kaže: "Čuli smo kao što je čuo i on, ali je on zapamtio, a mi zaboravili."
- 2 Ustvari, Ebu-Hurejra tražio je to glagolom koji ima isti korijen kao ovaj glagol, ali mu je značenje "tražiti hranu". U drugom predanju spominje se da ga ni Omer, radijallahu anhu, nije razumijevao, pa bi mu počeo učiti Kur'an. U ovom hadisu Ebu-Hurejra kaže da je za siromahe najbolji bio Džafer, koji bi ih vodio kući i davao im da jedu. U drugim predanjima navodi se da Džafer ne bi odgovorio kada bi ga on tako upitao, nego bi ga odveo kući i zatražio od žene da ga nahrani, a tek bi potom odgovorio na pitanje, iako je znao da je ono postavljeno zbog hrane (odgovorio bi jer je, ipak, bilo moguće da je pitanje postavljeno kako bi se saznalo nešto, tj. radi nauka). Time bi korist bila upotpunjena. Zato ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prozvao Ebu-Mesakin (Otac siromaha).
- 3 Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 5432.

3709. PRIČAO MI JE Amr b. Ali, njemu Jezid b. Harun, da ga je obavijestio Isma'il b. Ebu-Halid, prenoseći od Ša'bija da je Ibn-Omer, radijallahu anhumā, kada bi nazivao selam Dža'ferovom sinu, govorio bi: "Selamim te, o sine onoga koji ima dva krila!"⁴

SPOMEN ABBASA B. ABDUL
-MUTTALIBA, RADIJALLAHU ANHU

3710. PRIČAO NAM JE Hasan b. Muhammed, njemu Muhammed b. Abdullah Ensari, a ovom Ebu-Abdullah b. Musenna, prenoseći od Sumame b. Abdullaha b. Enesa, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je u vrijeme sušne godine Omer b. Hattab u dovi za kišu molio preko Abbasa b. Abdul-Muttaliba, govoreći: "Gospodaru naš, mi smo Te molili preko našeg Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa si nam udovoljavao. Sada te molimo preko njegova amidže: spusti nam kišu!" I kiša bi pala.⁵

O VRLINAMA VJEROVJESNIKOVE,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
PORODICE I NJEGOVE KĆERI FATIME,
RADIJALLAHU ANHA

Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: "Fatima je prvakinja među ženama u Džennetu."

3711. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njega je obavijestio Šu'ajb, prenoseći od Zuhrija, da mu je pričao Urve b. Zubejr, prenoseći od Aiše da je Fatima, radijallahu anha, uputila molbu Ebu-Bekru u kojoj je zatražila svoj dio nasljedstva koje je ostalo iza Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a bio ga je zadobio kao ratni plijen (dobiven bez borbe), i tražila je Vjerovjesnikov

٣٧٠٩. حَدَّثَنِي عُمَرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ إِذَا سَلَّمَ عَلَى ابْنِ جَعْفَرٍ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ ذِي الْجَنَاحَيْنِ .

بَابُ ذِكْرِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٧١٠. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ الْمُثَنَّى عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ كَانَ إِذَا قَحَطُوا اسْتَسْقَى بِالْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّا كُنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّنَا ﷺ فَتَسْقِينَا وَإِنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِعَمِّ نَبِيِّنَا فَاسْقِنَا قَالَ فَيُسْقَوْنَ .

بَابُ مَنَاقِبِ قَرَابَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
وَمَنْقِبَةِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ بِنْتُ النَّبِيِّ ﷺ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ .

٣٧١١. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ أَرْسَلَتْ إِلَى أَبِي بَكْرٍ تَسْأَلُهُ مِيرَاثَهَا مِنَ النَّبِيِّ ﷺ فِيمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ تَطْلُبُ صَدَقَةَ النَّبِيِّ ﷺ الَّتِي بِالْمَدِينَةِ وَفَدَكَ وَمَا بَقِيَ مِنْ خُمْسِ خَيْبَرَ .

⁴ Prenosi se hadis koji bilježi Taberani u kome stoji da Dža'fer leti u Džennetu zajedno s melecima. Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 5432.

⁵ Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 1010.

zekat iz Medine¹ i (nasljedni dio iz) Fedeka, te od onoga što je preostalo od petine (plijena s) Hajbera.

3712. Ebu-Bekr (tada) reče: ‘Allahov Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Mi se ne nasljeđujemo: što ostane iza nas – to je sadaka!’ Muhammedova porodica jest će iz ovog imetka – tojest iz Allahova imetka – i nema prava ni na šta drugo! Ja, tako mi Allaha, neću mijenjati ništa od Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, sadake: ostat će onako kako je bilo u njegovo doba, i ja ću, zasigurno, postupati s time onako kako je radio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem!’ To je posvjedočio i Alija, a zatim rekao: ‘Poznate su nam tvoje vrline, Ebu-Bekre!’ Spomenuo je zatim rodbinske veze s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i njihova prava. Na to Ebu-Bekr reče: ‘Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, draže mi je da se brinem o rodbini Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nego o svojoj vlastitoj.’”

3713. OBAVIJESTIO ME JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, da mu je pričao Halid, a ovom Šu‘ba, prenoseći od Vakida, koji je čuo od svoga oca kako prenosi od Ibn-Omera, a on od Ebu-Bekra da je rekao: “Pazite Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kad je u pitanju njegova porodica!”²

3714. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Ibn-Ujejna, prenoseći od Amr b. Dinara, on od Ibn-Ebu-Mulejke, a on od Misver b. Mahreme da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Fatima je dio mene: ko je naljuti – mene je naljutio!”

٣٧١٢. فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا فَهُوَ صَدَقَةٌ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ مِنْ هَذَا الْمَالِ يَعْنِي مَالَ اللَّهِ لَيْسَ لَهُمْ أَنْ يَزِيدُوا عَلَى الْمَأْكُلِ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَا أُغَيِّرُ شَيْئًا مِنْ صَدَقَاتِ النَّبِيِّ ﷺ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهَا فِي عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ وَلَا عَمَلَنَ فِيهَا بِمَا عَمِلَ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَتَشْهَدُ عَلَيَّ ثُمَّ قَالَ إِنَّا قَدْ عَرَفْنَا يَا أَبَا بَكْرٍ فَضِيلَتَكَ وَذَكَرَ قَرَابَتَهُمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَحَقَّهُمْ فَتَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَرَابَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَصِلَ مِنْ قَرَابَتِي .

٣٧١٣. أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ وَاقِدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ارْقُبُوا مُحَمَّدًا ﷺ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ .

٣٧١٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْمُسَوَّرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي فَمَنْ أَغْضَبَهَا أَغْضَبَنِي .

¹ Radi se o palmoviku koji je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio kao sadaku za sve muslimane, a ona je mislila da je to njegovo. (Prim. rec.)

² Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 3751.

3715. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze'a, a njemu Ibrahim b. Sa'd, prenoseći od svoga oca, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Tokom bolesti od koje je preselio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je svoju kćerku Fatimu i nešto joj šapnuo. Ona je tada zaplakala. On ju je ponovo pozvao i šapnuo joj još nešto. Tada se ona nasmijala. Upitala sam je o tome,

3716. pa je odgovorila: ‘Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, šapnuo mi je da će umrijeti od bolesti od koje je i umro, pa sam ja zaplakala; zatim mi je ponovo šapnuo da ću ja biti prva osoba iz njegove porodice koja će ga u tome slijediti, pa sam se nasmijala.’”

O VRLINAMA ZUBEJR

B. AVVAMA, RADIJALLAHU ANHU ³

Rekao je Ibn-Abbas: “On je Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, havarijj⁴ (pomagač). Nazvani su havarijjuni zbog bjeline njihove odjeće.”

3717. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, a njemu Ali b. Mushir, prenoseći od Hišam b. Urve, on od svoga oca, koji kaže da ga je obavijestio Mervan b. Hakem kazavši:

“Osman b. Affan obolio je od teškog krvarenja nosa, u godini kada su mnogi ljudi zadobili tu bolest (senetur-ru'af)⁵ tako da ga je bolest spriječila da obavi hadž, pa je sačinio oporuku. Uto mu dođe neki Kurejšija i reče: ‘Odredi nasljednika!’

٣٧١٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ فَاطِمَةَ ابْنَتَهُ فِي شَكْوَاهِ الَّذِي قُبِضَ فِيهَا فَسَارَّهَا بِشَيْءٍ فَبَكَتْ ثُمَّ دَعَاهَا فَسَارَّهَا فَضَحِكَتْ قَالَتْ فَسَأَلْتُهَا عَنْ ذَلِكَ .

٣٧١٦. فَقَالَتْ سَارَّرَنِي النَّبِيُّ ﷺ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ يُقْبَضُ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَبَكَيتُ ثُمَّ سَارَّرَنِي فَأَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِهِ أَتْبَعُهُ فَضَحِكَتُ .

بَابُ مَنَاقِبِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هُوَ حَوَارِيُّ النَّبِيِّ ﷺ وَسُمِّيَ الْحَوَارِيُّونَ لِبَيَاضِ ثِيَابِهِمْ .

٣٧١٧. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَخْبَرَنِي مَرْوَانُ بْنُ الْحَكَمِ قَالَ أَصَابَ عُثْمَانَ بْنُ عَفَّانَ رُعَافٌ شَدِيدٌ سَنَةَ الرُّعَافِ حَتَّى حَبَسَهُ عَنِ الْحَجِّ وَأَوْصَى فَدَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ قَالَ اسْتَخْلِفْ قَالَ وَقَالُوا قَالَ نَعَمْ قَالَ وَمَنْ فَسَكَتَ

3 Zubejr je ubijen trideset i šeste godine po Hidžri. Nije želio učestvovati u bici između muslimana. Ubio ga je Amr b. Džurmuz. Kada je ulizički došao Aliji, radijallahu anhu, hvaleći se tim djelima, on ga je obveselio Džehennemom.

4 Od Katade se prenosi sljedeće: “Havarijj je onaj koji može biti halifa”, a također i: “To je vezir”, dok se od Ibn-Ujejne prenosi: “To je pomagač.”

5 To je trideset i prva godina po Hidžri.

‘Jesu li to rekli?’, upita on.

‘Jesu’, odgovori ovaj.

‘A ko je rekao?’, upita ponovo (Osman). Tada je ovaj ušutio.

Ušao je (nakon toga) drugi čovjek (mislim da je to bio Haris) i rekao: ‘Odredi nasljednika!’

‘Jesu li to rekli?’, upita on.

‘Jesu’, odgovori ovaj.

‘A ko je rekao?’, upita ponovo (Osman). Tada je on ušutio.

‘Moguće je da su rekli da bi to trebalo da bude Zubejr?’, reče (Osman).

‘Tako je!’, odgovori on.

‘Što se njega tiče’, nastavi (Osman), ‘tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, on je najbolji po onome što ja znam, a najdraži je i Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.’”¹

3718. PRIČA O MI JE Ubejd b. Isma‘il, njemu Ebu-Usama, prenoseći od Hišama, kojeg je obavijestio njegov otac kako je čuo Mervana b. Hakema (da je kazivao):

“Bio sam kod Osmana kad mu je došao neki čovjek i rekao: ‘Odredi nasljednika!’

‘Jesu li to rekli?’, upita on.

‘Da, Zubejra!’, odgovori ovaj.

‘Allaha mi, vi doista znate da je on najbolji među vama!’, reče (Osman) ponavljajući to tri puta.”

3719. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma‘il, a njemu Abdul-Aziz, tj. Ibn-Ebu-Selema, prenoseći od Muhammed b. Munkedira, a on od Džabira, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Svaki je vjerovjesnik imao pomagača, a moj je pomagač Zubejr b. Avvam.’”

فَدَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ آخَرُ أَحْسَبُهُ الْحَارِثَ فَقَالَ
اسْتَخْلَفْ فَقَالَ عُثْمَانُ وَقَالُوا فَقَالَ نَعَمْ قَالَ وَمَنْ
هُوَ فَسَكَتَ قَالَ فَلَعَلَّهُمْ قَالُوا الزُّبَيْرُ قَالَ نَعَمْ قَالَ
أَمَّا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُ لَخَيْرُهُمْ مَا عَلِمْتُ وَإِنْ
كَانَ لَأَحَبَّهُمْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

٣٧١٨. حَدَّثَنِي عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ أَخْبَرَنِي أَبِي سَمِعْتُ مَرْوَانَ
كَانَتْ عِنْدَ عُثْمَانَ آتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ اسْتَخْلَفْ قَالَ
وَقِيلَ ذَلِكَ قَالَ نَعَمْ الزُّبَيْرُ قَالَ أَمَّا وَاللَّهِ إِنَّكُمْ
لَتَعْلَمُونَ أَنَّهُ خَيْرُكُمْ ثَلَاثًا .

٣٧١٩. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ
هُوَ ابْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا
وَإِنَّ حَوَارِيَّ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ .

¹ Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 3718.

3720. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, da ga je obavijestio Abdullah, a njega Hišam b. Urva, prenoseći od svoga oca, a on od Abdullah b. Zubejra da je kazivao:

“Na dan ahzaba bio sam zajedno s Umerom b. Ebu-Selemom kod žena.² Pogledao sam i ugledao Zubejra na konju kako dva ili tri puta odlazi i vraća se plemenu Benu-Kurejza. Kad sam se vratio, rekao sam (mu): ‘Babuka, vidio sam te kako odlaziš i vraćaš se.’

‘A zar si me vidio, sinčiću?’, upita on.

‘Da’, odgovorio sam. Tada on reče: ‘Allahov Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: ‘Ko će otići uhoditi Benu-Kurejzu i donijeti mi vijesti?’ Otišao sam ja, a kad sam se vratio, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenu svoje roditelje i reče: ‘Dao bih u otkup za tebe i oca i majku!’”

3721. PRIČAO NAM JE Ali b. Hafs, njemu Ibnul-Mubarek, da ga je obavijestio Hišam b. Urva, prenoseći od svoga oca da su na dan Bitke kod Jermuka Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi upitali Zubejra: “Hoćeš li napasti, pa da napadnemo i mi s tobom?” Napao je i zadobio dvije rane na vratu, a između njih bila je rana s Bedra.³

Urva veli: “Dok sam bio dijete, stavljao sam prste u te ožiljke igrajući se.”

٣٧٢٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ كُنْتُ يَوْمَ الْأَحْزَابِ جُعِلْتُ أَنَا وَعُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ فِي النَّسَاءِ فَظَرْتُ فَإِذَا أَنَا بِالزُّبَيْرِ عَلَى فَرَسِهِ يَخْتَلِفُ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا فَلَمَّا رَجَعْتُ قُلْتُ يَا أَبَتِ رَأَيْتَكَ تَخْتَلِفُ قَالَ أَوْهَلُ رَأَيْتَنِي يَا بُنَيَّ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ يَأْتِ بَنِي قُرَيْظَةَ فَيَأْتِينِي بِخَبَرِهِمْ فَأَنْطَلَقْتُ فَلَمَّا رَجَعْتُ جَمَعَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبُوَيْهِ فَقَالَ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي .

٣٧٢١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ أَصْحَابَ النَّبِيِّ ﷺ قَالُوا لِلزُّبَيْرِ يَوْمَ الْيَرْمُوكِ أَلَا تَشُدُّ فَنَشُدُّ مَعَكَ فَحَمَلَ عَلَيْهِمْ فَضَرَبُوهُ ضَرْبَتَيْنِ عَلَى عَاتِقِهِ بَيْنَهُمَا ضَرْبَةٌ ضَرَبَهَا يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ عُرْوَةُ فَكُنْتُ أُدْخِلُ أَصَابِعِي فِي تِلْكَ الضَّرَبَاتِ أَلْعَبُ وَأَنَا صَغِيرٌ .

² Radi se o Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, suprugama.

³ Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 3973 i 3975.

SPOMEN TALHE B. UBEJDULLAHA, RADIJALLAHU ANHU

Omer veli: “Umro je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zadovoljan njime (Talhom).”

3722, 3723. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ebu-Bekr Mukaddemi, njemu Mu'temir, prenoseći od svoga oca, a on od Ebu-Usmana da je kazivao:

“U nekim trenucima borbe s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi ostajao niko osim Talhe i Sa'da.” Tako je (Ebu Usman) prenio od njih dvojice.

3724. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Halid, a ovom Ibn-Ebu-Halid, prenoseći od Kajs b. Ebu-Hazima da je kazivao:

“Vidio sam Talhinu ruku kojom je zaštitio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem¹; bila je paralisana.”²

O VRLINAMA SA'D B. EBU-VEKKASA ZUHRIJA, RADIJALLAHU ANHU

Zuhrini potomci (Benu-Zuhre) rodbina su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, s majčine strane. Radi se o Sa'du b. Maliku.

3725. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, a njemu Abdul-Vehhab, koji kaže da je čuo Jahju, on Seida b. Musejjeba, a ovaj Sa'da da je kazivao:

“Ja sam bio povod da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan Uhuda spomene zajedno svoje roditelje.”³

بَابُ ذِكْرِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

وَقَالَ عُمَرُ تُوِّفِيَ النَّبِيُّ ﷺ وَهُوَ عَنْهُ رَاضٍ .

٣٧٢٣-٣٧٢٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ لَمْ يَبْقَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي بَعْضِ تِلْكَ الْأَيَّامِ الَّتِي قَاتَلَ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ غَيْرَ طَلْحَةَ وَسَعْدٍ عَنْ حَدِيثِهِمَا .

٣٧٢٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ رَأَيْتُ يَدَ طَلْحَةَ الَّتِي وَقَى بِهَا النَّبِيَّ ﷺ قَدْ شَلَّتْ .

بَابُ مَنَاقِبِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ الزُّهْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

وَبَنُو زُهْرَةَ أَخْوَالُ النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ .

٣٧٢٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا يَقُولُ جَمَعَ لِي النَّبِيُّ ﷺ أَبَوَيْهِ يَوْمَ أُحُدٍ .

1 Bilo je to u Bici na Uhudu, kada su idolopoklonici htjeli udariti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali ga je Talha štitio. Ebu-Bekr prenosi da je Talha, kada su ga našli, na sebi imao sedamdeset i nekoliko rana i otkinut prst.

2 Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 4063.

3 To jest, rekao je da bi ih žrtvovao za njega. Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 4055, 4056 i 4057.

3726. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, njemu Hašim b. Hašim, prenoseći od Amira b. Sa'da, a on od svoga oca da je kazivao:

“Vidio sam sebe kao trećinu islama.”⁴

3727. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, da ga je obavijestio Ibn-Ebu-Zaide, a ovom pričao Hašim b. Hašim b. Utba b. Ebu-Vekkas, da je čuo Seida b. Musejjeba, a on Sa'da b. Ebu-Vekkasa da je kazivao:

“Niko nije bio primio islam dok nije osvanuo dan u kojem sam ja postao musliman. Sedam dana bio sam trećina islama.”

U predanju ga (Ibn-Ebu-Zaidu) slijedi Ebu-Usama: “Kazivao nam je Hašim...”

3728. PRIČAO NAM JE Amr b. Avn, a njemu Halid b. Abdullah, prenoseći od Isma'ila, a on od Kajsa, koji kaže da je čuo Sa'da, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Ja sam prvi Arap koji je odapeo strijelu na Allahovom putu. Borili smo se zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a nismo imali hrane, samo lišće s drveća. Kada bi neko od nas obavljao veliku nuždu, izgledalo je to kao u deve (ili ovce), a nečist se zbog tvrdoće nije mogla smiješati. A sada, nakon svega toga, mene Esedovci uče islamu (tj. namazu). Ako sam na to spao, onda su moja djela propala!”

Bili su ga, naime, prijavili Omeru, govoreći: “Ne zna klanjati!”⁵

٣٧٢٦. حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ ابْنُ هَاشِمٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتَنِي وَأَنَا ثُلُثُ الْإِسْلَامِ .

٣٧٢٧. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ بْنُ عُثْبَةَ ابْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ مَا أَسْلَمَ أَحَدٌ إِلَّا فِي الْيَوْمِ الَّذِي أَسْلَمْتُ فِيهِ وَلَقَدْ مَكَثْتُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ وَإِنِّي لَثُلُثُ الْإِسْلَامِ تَابِعَهُ أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ .

٣٧٢٨. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ إِنِّي لَأَوَّلُ الْعَرَبِ رَمَى بِسَهْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَكُنَّا نَغْزُو مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَمَا لَنَا طَعَامٌ إِلَّا وَرَقُ الشَّجَرِ حَتَّى إِنَّا أَحَدَنَا لَيَضَعُ كَمَا يَضَعُ الْبَعِيرُ أَوْ الشَّاةُ مَا لَهُ خِلْطٌ ثُمَّ أَصْبَحَتْ بَنُو أَسَدٍ تُعْزِّرُنِي عَلَى الْإِسْلَامِ لَقَدْ خَبْتُ إِذَا وَضَلَ عَمَلِي وَكَانُوا وَشَوَّاهُ إِلَى عُمَرَ قَالُوا لَا يُحْسِنُ يُصَلِّي .

4 Misli se da je on bio treći koji je primio islam. Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 3727 i 3858.

5 Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 5412 i 6453.

SPOMEN VJEROVJESNIKOVIH,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
ZETOVA, MEĐU KOJIMA JE BIO
I EBUL-AS B. REBI¹

3729. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, da ga je obavijestio Šu'ajb, prenoseći od Zuhrija, kojem je pričao Ali b. Husejn, da je Misver b. Mahreme kazivao:

“Alija je zaprosio kćerku Ebu-Džehlovu. To je čula Fatima, pa je otišla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: ‘Tvoj narod tvrdi da se ti ne ljutiš zbog svojih kćeri. Alija se ženi kćerkom Ebu-Džehlovom!’ Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao. Čuo sam kad je izgovorio šehadet, a onda rekao: ‘... i nakon ovoga oženio sam Ebu-Asa b. Rebija, pa je on razgovarao sa mnom i ostao vjeran.² Fatima je dio mene, mrzim da joj se učini zlo. Allaha mi, neće zajedno, za jednim čovjekom, biti kćerka Allahovog Poslanika i kćerka Allahovog neprijatelja!’ Nakon toga Alija se odrekao ženidbe.”

Dodaje Muhammed b. Amr b. Halhala, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Alije b. Husejna, a ovaj od Misvera da je kazivao:

“Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je spomenuo zeta iz reda potomaka Abdu-Šemsa, lijepo ga pohvalivši zbog tazbinskog odnosa prema njemu. ‘Rekao mi je i ostao vjeran; obećao i izvršio!’, dodao je.”

بَابُ ذِكْرِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ

مِنْهُمْ أَبُو الْعَاصِ بْنِ الرَّبِيعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٧٢٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ قَالَ إِنَّ عَلِيًّا خَطَبَ بِنْتَ أَبِي جَهْلٍ فَسَمِعَتْ بِذَلِكَ فَاطِمَةُ فَأَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَزْعُمُ قَوْمُكَ أَنَّكَ لَا تَغْضَبُ لِبَنَاتِكَ وَهَذَا عَلِيٌّ نَاكِحٌ بِنْتَ أَبِي جَهْلٍ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَسَمِعَتْهُ حِينَ تَشْهَدُ يَقُولُ أَمَّا بَعْدُ أَنْكَحْتُ أَبَا الْعَاصِ بْنَ الرَّبِيعِ فَحَدَّثَنِي وَصَدَّقَنِي وَإِنَّ فَاطِمَةَ بَضَعَتْ مِنِّي وَإِنِّي أَكْرَهُ أَنْ يَسُوءَهَا وَاللَّهُ لَا يَجْتَمِعُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَبِنْتُ عَدُوِّ اللَّهِ عِنْدَ رَجُلٍ وَاحِدٍ فَتَرَكَ عَلِيٌّ الْخُطْبَةَ وَزَادَ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو بْنُ حَلْحَلَةَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مِسْوَرَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَذَكَرَ صَهْرًا لَهُ مِنْ بَنِي عَبْدِ شَمْسٍ فَأَثْنَى عَلَيْهِ فِي مُصَاهَرَتِهِ إِيَّاهُ فَأَحْسَنَ قَالَ حَدَّثَنِي فَصَدَّقَنِي وَوَعَدَنِي فَوَفَّى لِي .

1 Njegovi su zetovi još i Alija te Osman. Ebu-As b. Rebi¹ sin je Ebu-Lehebov, koji je bio Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, amidža. Bio se oženio Rukajjom, ali ju je, na nagovor oca, vratio prije nego što se sastao s njom. Nakon toga njome se oženio Osman, radijallahu anhu.

2 On je, prije nego što je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, počeo pozivati u islam, bio oženjen Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, kćerkom Zejnebom. Zarobljen je u Bici na Bedru, ali ga je Zejneb otkupila. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio je od njega (pošto je Ebu-As tada bio idolopoklonik) da mu je pošalje kada se vrati u Mekku, pa je on to i učinio. Na to se misli ovim Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima, kada je ispunio obećanje. Poslije toga on je ponovo zarobljen, pa ga je Zejneb ponovo spasila, nakon čega je primio islam, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio mu ju je kao bračnog druga. Zejneb mu je rodila kćerku Umamu, koja se pominje u hadisima o namazu, jer je zabilježeno da ju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držao u namazu.

O VRLINAMA ZEJD B. HARISA,
RADIJALLAHU ANHU³, VJEROVJESNIKOVA,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
ŠTIĆENIKA (OSLOBOĐENOG ROBA)

Bera' od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi (riječi): "Ti si naš brat i štićenik."

3730. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman, a ovom Abdullah b. Dinar, prenoseći od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je kazivao:

"Poslao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednu vojnu jedinicu pod zapovjedništvom Usume b. Zejda. Neki su bili nezadovoljni time što je on postavio Usamu za zapovjednika, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Ako se ne slažete da on bude zapovjednik, pa vi se ni ranije niste slagali da zapovjednik bude njegov otac. Allaha mi, bio je dostojan za vodstvo i zapovjedništvo. Bio je jedan od meni najdražih ljudi, a ovaj mi je najdraži poslije njega!'"⁴

3731. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze'a, a njemu Ibrahim b. Sa'd, prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

"Došao mi je ispitivač porijekla (fiziognomist) – a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je svjedok – dok su Usama b. Zejd i Zejd b. Harise ležali,⁵ pa je kazao: 'Ova su stopala otpala jedna od drugih!' To je začudilo i razveselilo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je o tome obavijestio Aišu."

بَابُ مَنَاقِبِ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
مَوْلَى النَّبِيِّ ﷺ

وَقَالَ الْبَرَاءُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنْتَ أَخُونَا وَمَوْلَانَا .

٣٧٣٠. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ بَعْثًا وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ أَسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ فَطَعَنَ بَعْضُ النَّاسِ فِي إِمَارَتِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ تَطْعُنُوا فِي إِمَارَتِهِ فَقَدْ كُتِّمَ تَطْعُنُونَ فِي إِمَارَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّمَا اللَّهُ إِنْ كَانَ لَخَلِيقًا لِلْإِمَارَةِ وَإِنْ كَانَ لِمَنْ أَحَبَّ النَّاسُ إِلَيَّ وَإِنْ هَذَا لِمَنْ أَحَبَّ النَّاسُ إِلَيَّ بَعْدَهُ .

٣٧٣١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ قَائِفٌ وَالنَّبِيُّ ﷺ شَاهِدٌ وَأَسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ مُضْطَجِعَانِ فَقَالَ إِنَّ هَذِهِ الْأَقْدَامَ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ قَالَ فَسَرَّ بِذَلِكَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَعْجَبَهُ فَأَخْبَرَ بِهِ عَائِشَةَ .

3 U doba džahilijeta bio je Hatidžin, radijallahu anha, rob, ali ga je ona na Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, molbu poklonila njemu. Spominje se da su mu otac i amidža došli u Mekku i tražili da ga otkupe. Poslanik mu je, sallallahu alejhi ve sellem, dao na volju: da ide s njima ili ostane kod njega, pa je on odabrao da ostane.

4 Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 4250, 4468, 4469, 6627 i 7187.

5 Ležali su pokriveni, a stopala su im virila ispod pokrivača. (prim. rec.)

SPOMEN USAME B. ZEJDA,
RADIJALLAHU ANHU

3732. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, a njemu Lejs, prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da su se Kurejšije zabrinule za Mahzumijku i rekle: “Ko se smije usuditi (pitati Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem) osim Usume b. Zejda, miljenika Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem!”

3733. PRIČAO NAM JE Ali: “Kazivao je Sufjan: ‘Otišao sam pitati Zuhrija o događaju s Mahzumijkom, pa me je on pozvao...’
‘Nemaš to (zabilježeno) ni od koga?’, upitao sam Sufjana, pa je on odgovorio: ‘Našao sam to u knjizi što ju je napisao Ejjub b. Musa, koji prenosi od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je neka žena Mahzumijka pribjegla krađi, pa su upitali: “Ko će govoriti s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, o njoj (da joj ne odsijeku ruku)?” Niko se nije usudio govoriti s njim, jedino Usama b. Zejd. (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) mu je rekao: ‘Israilci su praštali kada bi neki njihov plemić ukrao: ostavljali bi ga i ne bi ga kažnjavali; a kada bi ukrao neko iz nižih slojeva društva, kažnjavali bi ga. Da se ovdje radi i o Fatimi¹, dao bih da joj odsijeku ruku!’, (zaključio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).”

بَابُ ذِكْرِ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٧٣٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّهُمْ شَأْنُ الْمَخْزُومِيَّةِ فَقَالُوا مَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حِبُّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

٣٧٣٣. وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُدَّادٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ ذَهَبْتُ أَسْأَلُ الزُّهْرِيَّ عَنْ حَدِيثِ الْمَخْزُومِيَّةِ فَصَاحَ بِي قُلْتُ لِسُفْيَانَ فَلَمْ تَحْتَمِلْهُ عَنْ أَحَدٍ قَالَ وَجَدْتُهُ فِي كِتَابٍ كَانَ كَتَبَهُ أَيُّوبُ بْنُ مُوسَى عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ امْرَأَةً مِنْ بَنِي مَخْزُومٍ سَرَقَتْ فَقَالُوا مَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا النَّبِيَّ ﷺ فَلَمْ يَجْتَرِئُ أَحَدٌ أَنْ يُكَلِّمَهُ فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ فَقَالَ إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَ إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكَوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ قَطَعُوهُ لَوْ كَانَتْ فَاطِمَةُ لَقَطَعْتُ يَدَهَا.

¹ Treba napomenuti da je Fatima njegova kćerka miljenica.

3734. PRIČAO NAM JE Hasan b. Muhammed, njemu Ebu-Abbad Jahja b. Abbad, a ovom Madžišun, kojeg je obavijestio Abdullah b. Dinar kazavši:

“Ugledao je Ibn-Omer, dok je bio u džamiji, čovjeka koji je u jednom kraju džamije vukao (po zemlji) svoju odjeću i rekao: ‘Gle ko je ovo! Kamo sreće da je ovaj kod mene!’²

‘Zar ga ne poznaješ, Ebu-Abdur-Rahmane? Ovo je Muhammed b. Usama!’, reče mu neki čovjek. Tada je Ibn-Omer oborio glavu, udario rukama po zemlji i rekao: ‘Da ga je vidio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zavolio bi ga!’”

3735. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Mu‘temir, da je čuo svoga oca kojem je pričao Ebu-Usman, prenoseći od Usume b. Zejda, radijallahu anhu, koji je pričao o Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga je, zajedno s Hasanom³, uzimao i govorio: “Gospodaru moj, zavoli ih obojicu, i ja ih, doista, volim!”⁴

3736. A NU‘AJM VELI da mu je prenio Ibnul-Mubarek, njega obavijestio Ma‘mer, prenoseći od Zuhrija, a njega opet obavijestio štićenik Usume b. Zejda da je Ibn Omer vidio Hadždžadža b. Ejmena b. Umm-Ejmen – a Ejmen b. Umm-Ejmen bio je brat Usume b. Zejda po majci, a on je ensarija – vidio Ibn-Omera – da nije bio upotpunio svoje rukue niti sedžde – pa mu je rekao: “Ponovi!”⁵

٣٧٣٤. حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَبَّادٍ يُحْيَى بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا الْمَاجِشُونُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ نَظَرَ ابْنُ عُمَرَ يَوْمًا وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ إِلَى رَجُلٍ يَسْحَبُ ثِيَابَهُ فِي نَاحِيَةٍ مِنَ الْمَسْجِدِ فَقَالَ انْظُرْ مَنْ هَذَا لَيْتَ هَذَا عِنْدِي قَالَ لَهُ إِنْسَانٌ أَمَا تَعْرِفُ هَذَا يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ هَذَا مُحَمَّدُ بْنُ أُسَامَةَ قَالَ فَطَاطَأَ ابْنُ عُمَرَ رَأْسَهُ وَنَقَرَ بِيَدَيْهِ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ قَالَ لَوْ رَأَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَأَحْبَبَهُ .

٣٧٣٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عَثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ يَأْخُذُهُ وَالْحَسَنَ فَيَقُولُ اللَّهُمَّ أَحِبَّهُمَا فَإِنِّي أَحِبُّهُمَا .

٣٧٣٦. وَقَالَ نُعَيْمٌ عَنْ ابْنِ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا مُعْتَمِرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي مَوْلَى لَأُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ الْحَجَّاجَ بْنَ أَيْمَنَ ابْنَ أُمِّ أَيْمَنَ وَكَانَ أَيْمَنُ ابْنُ أُمِّ أَيْمَنَ أَخَا أُسَامَةَ لَأُمِّهِ وَهُوَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَرَأَاهُ ابْنُ عُمَرَ لَمْ يُتِمَّ رُكُوعَهُ وَلَا سُجُودَهُ فَقَالَ أَعِدْ .

2 Tj. da ga posavjetujem i poučim.

3 Hasan je Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, unuk.

4 Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 3747 i 6003.

5 Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 3737.

3737. Ebu-Abdullah (Buharija) veli da MU JE PRIČAO Sulejman b. Abdur-Rahman, njemu Velid b. Muslim, a ovom Abdur-Rahman b. Nemir, prenoseći od Zuhrija kojem je pričao Harmela, štićenik Usame b. Zejda, da je, kada je on bio s Abdullahom b. Omerom, ušao Hadždžadž b. Ejmen. Klanjajući namaz, nije bio upotpunio svoje ruku'e niti sedžde, pa mu je (Ibn-Omer) rekao: "Ponovi!" Nakon što se udaljio", kaže Harmela, "upitao me je Ibn-Omer: 'Ko je ovo?' 'Hadždžadž b. Ejmen b. Umm-Ejmen', odgovorio sam.

'Da ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio, zavolio bi ga!', reče Ibn-Omer.

Spomenuo je zatim njegovu ljubav prema onima koje je rodila Umm-Ejmen.

'Prenijelo mi je nekoliko mojih drugova od Sulejmana (dajekazivao): 'Bilaje Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, dojlja', kazao je.

O VRLINAMA ABDULLAH B. OMERA B. HATTABA, RADIJALLAHU ANHUMA

3738. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, a ovom Abdur-Rezzak, prenoseći od Ma'mera, on od Zuhrija, ovaj od Salima, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je kazivao:

"Bio je neki čovjek koji je u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi šta sanjao, ispričao to Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam i ja poželio da šta usnijem, kako bih to ispričao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Bio sam mlad i neoženjen, te sam u doba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, spavao u džamiji. Jedanput sam tako u snu vidio kako su me uzela dva meleka i odnijela u vatru koja je bila obzidana kao što je obzidan bunar. Imala je dva kamena stupa, isto kao i bunar. U njoj sam vidio ljude koje poznajem.

'Utječem se Allahu od vatre! Utječem se Allahu od vatre!', ponavljao sam. Ovu dvojicu meleka odjednom je susreo treći melek, koji mi reče: 'Nećeš strahovati!' I san sam ispričao Hafsi.

٣٧٣٧. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَحَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ نَمِيرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي حَرْمَلَةُ مَوْلَى أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ بَيْنَمَا هُوَ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ إِذْ دَخَلَ الْحَجَّاجُ بْنُ أَيْمَنَ فَلَمْ يَتِمَّ رُكُوعَهُ وَلَا سُجُودَهُ فَقَالَ أَعِدْ فَلَمَّا وَلَّى قَالَ لِي ابْنُ عُمَرَ مَنْ هَذَا قُلْتُ الْحَجَّاجُ بْنُ أَيْمَنَ بْنِ أُمِّ أَيْمَنَ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ لَوْ رَأَى هَذَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَأَحَبَّهُ فَذَكَرَ حُبَّهُ وَمَا وَلَدَتْهُ أُمُّ أَيْمَنَ قَالَ وَحَدَّثَنِي بَعْضُ أَصْحَابِي عَنْ سُلَيْمَانَ وَكَانَتْ حَاضِنَةَ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ مَنَاقِبِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

٣٧٣٨. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الرَّجُلُ فِي حَيَاةِ النَّبِيِّ ﷺ إِذَا رَأَى رُؤْيَا قَصَّهَا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَتَمَنَّيْتُ أَنْ أَرَى رُؤْيَا أَقْصُهَا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَكُنْتُ غُلَامًا شَابًّا أَغْرَبَ وَكُنْتُ أَنَامُ فِي الْمَسْجِدِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ فَرَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ مَلَكَيْنِ أَخَذَانِي فَذَهَبَا بِي إِلَى النَّارِ فَإِذَا هِيَ مَطْوِيَّةٌ كَطَيِّ الْبِئْرِ وَإِذَا لَهَا قَرْنَانِ كَقَرْنَيْ الْبِئْرِ وَإِذَا فِيهَا نَاسٌ قَدْ عَرَفْتُهُمْ فَجَعَلْتُ أَقُولُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ فَلَقِيَهُمَا مَلَكٌ آخَرٌ فَقَالَ لِي لَنْ تُرَاعَ فَقَصَصْتُهَا عَلَى حَفْصَةَ .

3739. Hafsa ga je ispričala Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on rekao:

‘Kako li je divan čovjek Abdullah! Samo, kada bi još klanjao noćni namaz!’”

Salim veli: “Abdullah otad nije spavao noću, osim vrlo malo.”

3740, 3741. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, a njemu Ibn-Vehb, prenoseći od Junusa, on od Zuhrija, ovaj od Salima, on od Ibn-Omera, a ovaj od svoje sestre Hafse da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Abdullah je doista dobar čovjek.”

O VRLINAMA AMMAROVIM I HUZEJFINIM, RADIJALLAHU ANHUMA

3742. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma‘il, a njemu Israil, prenoseći od Mugire, on od Ibrahima, a ovaj od Alkame da je kazivao:

“Došao sam u Šam, klanjao dva rekata, a potom zamolio: ‘Gospodaru moj, daj mi nekoga dobrog koji će sjediti sa mnom!’

Otišao sam do ljudi i sjeo kod njih. Tada dođe jedan šejh i sjede do mene.

‘Ko je ovo?’, upitao sam.

‘Ebu-Derda’, rekoše.

‘Molio sam Allaha’, rekoh, ‘da mi pošalje nekog dobrog koji će sjediti sa mnom, pa je On tebe odabrao!’

‘A odakle si ti?’, upita on.

‘Iz Kufe’, odgovorih, a on stade pitati: ‘Zar nije jedan od vas Ibn-Umm-Abd (Abdullah b. Mes‘ud), onaj koji je (Poslaniku) čuvao papuče, jastuk i leđen? Je li jedan od vas čovjek kojeg je Allah zaštitio od šejtana?’ (to jest, jezikom Svoga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem).

‘Zar nije među vama (Huzejfe b. Jeman) poznavalac Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, tajne koju ne zna niko osim njega?’, upita on, dodavši:

٣٧٣٩. فَقَصَّتْهَا حَفْصَةُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ نِعَمَ الرَّجُلُ عَبْدُ اللَّهِ لَوْ كَانَ يُصَلِّي بِاللَّيْلِ قَالَ سَلِمَ فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ لَا يَنَامُ مِنَ اللَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا .

٣٧٤٠-٣٧٤١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَلَمِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أُخْتِهِ حَفْصَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهَا إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَجُلٌ صَالِحٌ .

بَابُ مَنَاقِبِ عُمَارٍ وَحُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

٣٧٤٢. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ قَدِمْتُ الشَّامَ فَصَلَّيْتُ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ قُلْتُ اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَأَتَيْتُ قَوْمًا فَجَلَسْتُ إِلَيْهِمْ فَإِذَا شَيْخٌ قَدْ جَاءَ حَتَّى جَلَسَ إِلَيَّ جَنْبِي قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا أَبُو الدَّرْدَاءِ فَقُلْتُ إِنِّي دَعَوْتُ اللَّهَ أَنْ يُيسِّرَ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَيَسِّرَكَ لِي قَالَ مَنْ أَنْتَ قُلْتُ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَالَ أَوْلَيْسَ عِنْدَكُمْ ابْنُ أُمِّ عَبْدِ صَاحِبِ النَّعْلَيْنِ وَالْوَسَادِ وَالْمِطْهَرَةِ وَفِيكُمْ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ مِنَ الشَّيْطَانِ يَعْنِي عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ ﷺ أَوْلَيْسَ فِيكُمْ صَاحِبُ سِرِّ النَّبِيِّ ﷺ الَّذِي لَا يَعْلَمُهُ أَحَدٌ غَيْرُهُ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ يقرأُ عَبْدُ اللَّهِ (وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى) فَقَرَأْتُ عَلَيْهِ (وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى) وَالدَّكْرَ وَالْأُنْثَى (قَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ أَقْرَأْنَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ فِيهِ إِلَيَّ فِي .

‘Kako Abdullah uči: ‘Tako mi noći kada tmine razastre...?’ Proučio sam mu: ‘Tako mi noći kada tmine razastre, i dana kada svane, i muška i ženska... (umjesto: i Onoga koji muško i žensko stvara...)’ ‘Allaha mi’, reče on, ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tome me je poučio direktno iz njegovih usta.’”¹

3743. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu‘ba, prenoseći od Mugire, a on od Ibrahima da je kazivao:

“Otišao je Alkama u Šam i, kada je ušao u džamiju, zamolio: ‘Gospodaru moj, daj mi nekoga dobrog koji će sjediti sa mnom!’ Sjeo je do Ebu-Derdaa, koji ga je upitao: ‘Odakle si?’” “(Alkama dalje pripovijeda:) ‘Iz Kufe’, odgovorio sam.

‘A zar nije među vama, ili jedan od vas, poznavalac (Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem) tajne koju ne zna niko drugi?’, upita on misleći na Huzejfu.

‘Tako je’, odgovorio sam.

‘A zar nije među vama, ili jedan od vas, onaj kojeg je Allah sačuvao jezikom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?’, upita on misleći na Ammara, tj. da ga je sačuvao od šejtana.

‘Tako je’, odgovorio sam.

‘A zar nije među vama, ili jedan od vas’, upita dalje on, ‘onaj ko se brinuo o misvaku ili tajni (upotrijebivši riječ el-visad ili es-sirar)?’

‘Jeste’, odgovorio sam.

‘A kako je Abdullah učio: ‘Tako mi noći kada tmine razastre, i dana kada svane...?’, upita on. ‘... i Onoga koji muško i žensko stvara...’, odgovorio sam.

‘Ovi su toliko navaljivali’, reče on, ‘da su me gotovo odvratili od onoga što sam čuo od samog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!’”

٣٧٤٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ ذَهَبَ عَلْقَمَةُ إِلَى الشَّامِ فَلَمَّا دَخَلَ الْمَسْجِدَ قَالَ اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا صَالِحًا فَجَلَسَ إِلَى أَبِي الدَّرْدَاءِ فَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ مِمَّنْ أَنْتَ قَالَ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَالَ أَلَيْسَ فِيكُمْ أَوْ مِنْكُمْ صَاحِبُ السِّرِّ الَّذِي لَا يَعْلَمُهُ غَيْرُهُ يَعْنِي حُذَيْفَةَ قَالَ قُلْتُ بَلَى قَالَ أَلَيْسَ فِيكُمْ أَوْ مِنْكُمْ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ ﷺ يَعْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ يَعْنِي عَمَّارًا قُلْتُ بَلَى قَالَ أَلَيْسَ فِيكُمْ أَوْ مِنْكُمْ صَاحِبُ السَّوَاكِ وَالْوَسَادِ أَوْ السَّرَارِ قَالَ بَلَى قَالَ كَيْفَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقْرَأُ (وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى) قُلْتُ وَالذِّكْرَ وَالْأُنْثَى قَالَ مَا زَالَ بِي هَوْلًا حَتَّى كَادُوا يَسْتَنْزِلُونِي عَنْ شَيْءٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

¹ Alkama hoće da kaže da je Abdullah b. Mes‘ud učio: “*Vel-lejli iza jagša, ven-nari iza tedžella, vez-zekeri vel-unsā*” - Tako mi noći kada tmine razastre, i dana kad svane, i tako mi muška i ženska-, a nije učio: “*Ve ma halekaz-zekere vel-unsā*” - I (tako mi) Onoga koji muško i žensko stvara.”

O VRLINAMA EBU-UBEJDE
B. DŽERRAHA, RADIJALLAHU ANHU

3744. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Abdul-A'la, a ovom Halid, prenoseći od Ebu-Kilabe da je kazivao:

“Pričao nam je Enes b. Malik da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Svaki ummet ima svoga povjerenika, a naš je povjerenik, o ummete, Ebu-Ubejda b. Džerrah!’”²

3745. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, a njemu Šu'ba, prenoseći od Ebu-Ishaka, on od Sile, a ovaj od Huzejfe, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Nedžrancima: ‘Poslat ću vam (kao namjesnika) istinskog povjerenika!’ Njegovi su drugovi poželjeli (da) to (budu oni)³, pa je on poslao Ebu-Ubejdu, radijallahu anhu.”⁴

VRLINE MUS'ABA B. UMEJRA,
RADIJALLAHU ANHU⁵

بَابُ مَنَاقِبِ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٧٤٤. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَمِينًا وَإِنَّ أَمِينَنَا آيَتُهَا الْأُمَّةُ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ .

٣٧٤٥. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ صِلَةَ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَهْلِ نَجْرَانَ لَا بُعْثَنَّ يَعْني عَلَيْكُمْ أَمِينًا حَقَّ أَمِينٍ فَأَشْرَفَ أَصْحَابُهُ فَبَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

بَابُ مَنَاقِبِ مُضْعَبِ بْنِ عُمَيْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

2 Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 4382 i 7255.

3 Poslanikovi drugovi poželjeli su da dobiju to mjesto ne zbog samog mjesta i koristi koju ono donosi, nego zbog toga što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onoga koji će dobiti to mjesto opisao kao istinskog povjerenika.

4 Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 4380, 4381 i 7254.

5 Ovdje je Buhari spomenuo samo naslov poglavlja, a nije naveo ni jedan hadis o njemu. Moguće je da nije našao nikakav hadis o Mus'abu koji ispunjava kriterije koje je sam postavio. Mus'ab b. Umejir spominje se u poglavlju o dženazi kao primjer šehida koji se radi ahireta odrekao dunjaluka. Od imućnog mladića, koji prije primanja islama nije znao ni za šta drugo osim za uživanje i zabavu, on je postao primjer skromnosti. Majka mu je bila imućna, što mu je prije primanja islama omogućavalo da se oblači raskošno. Kada je pao kao šehid, nije imao nikakvih ćefina u koje bi se umotao.

O VRLINAMA HASANA I HUSEJNA, RADIJALLAHU ANHUMA

Nafi' b. Džubejr prenosi od Ebu-Hurejre da je kazivao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, grlio je Hasana."

3746. PRIČAO NAM JE Sadeka, njemu Ibn-Ujejna, a ovom Ebu-Musa, prenoseći od Hasana, koji je čuo Ebu-Bekru da je kazivao:

"Slušao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (dok je govorio) na minberu, a pored njega je bio Hasan. Pogledao bi jednom u ljude, a drugi put u njega, govoreći: 'Ovaj je moj sin plemić; možda će Allah putem njega pomiriti dvije skupine muslimana.'"

3747. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Mu'temir, koji je čuo svoga oca kako mu je pričao Ebu-Usman prenoseći od Usume b. Zejda, radijallahu anhum, da ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzimao zajedno s Hasanom i govorio: "Gospodaru moj, ja njih dvojicu volim, pa ih i Ti zavoli!" – ili kako je već rekao.

3748. PRIČAO MI JE Muhammed b. Husejn b. Ibrahim, njemu Husejn b. Muhammed, a njemu Džerir, prenoseći od Muhammeda, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Ubejdullah b. Zijadu bila donesena glava Husejnova, radijallahu anhu; stavljena je na tacnu, a on je počeo dirati (svojim štapom). Kazao je nešto o Husejnovoj ljepoti, pa je Enes na to odgovorio: "On je najviše ličio na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i bio je obojen (kosa i brada) vesmom."¹

بَاب مَنَاقِبِ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

قَالَ نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَائِقَ النَّبِيِّ ﷺ الْحَسَنَ .

٣٧٤٦. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى عَنِ الْحَسَنِ سَمِعَ أَبَا بَكْرَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ عَلَى الْمِنْبَرِ وَالْحَسَنُ إِلَى جَنْبِهِ يَنْظُرُ إِلَى النَّاسِ مَرَّةً وَإِلَيْهِ مَرَّةً وَيَقُولُ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِتْنَتَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ .

٣٧٤٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو عُمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ يَأْخُذُهُ وَالْحَسَنُ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَحِبُّهُمَا فَأَحِبَّهُمَا أَوْ كَمَا قَالَ .

٣٧٤٨. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَى عَبْدُ اللَّهِ بْنَ زِيَادٍ بِرَأْسِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَجَعَلَ فِي طَشْتٍ فَجَعَلَ يَنْكُتُ وَقَالَ فِي حُسْنِهِ شَيْئًا فَقَالَ أَنَسٌ كَانَ أَشَبَّهُهُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ مَخْضُوبًا بِالْوَسْمَةِ .

¹ To što je Ubejdullah b. Zijad kazao o Husejnovoj ljepoti bilo je pohvalno. Tirmizi navodi da je on kazao: "Nisam vidio nikoga ko je lijep kao on." Vesma je vrsta biljke koja služi za bojenje. (prim. rec.)

3749. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, njemu Šu‘ba, a njega obavijestio Adijj, koji je čuo Beraa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vidio sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako za vratom nosi Hasana b. Aliju i govori: ‘Gospodaru moj, ja ga volim, pa ga i Ti zavoli!’”

3750. PRIČAO NAM JE Abdan, njega je obavijestio Abdullah, a njega Umer b. Seid b. Ebu-Husejn, prenoseći od Ibn-Ebu-Mulejke, a on od Ukbe b. Harisa da je kazivao:

“Vidio sam Ebu-Bekra, radijallahu anhu, kako nosi Hasana i govori: ‘Draži mi je od oca; liči na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a ne liči na Aliju!’ Alija se na to samo nasmijao.”

3751. PRIČALI SU MI Jahja b. Me‘in i Sadeka, rekavši da ih je obavijestio Muhammed b. Dža‘fer, prenoseći od Šu‘be, on od Vakida b. Muhammeda, ovaj od svoga oca, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je kazivao:

“Ebu-Bekr je govorio: ‘Pazite na Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu njegove porodice!’”

3752. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, da ga je obavijestio Hišam b. Jusuf, prenoseći od Ma‘mera, a on od Zuhrija, a on od Enesa...; a PRIČAO JE i Abdur-Rezzak, da ga je obavijestio Ma‘mer, prenoseći od Zuhrija, kojeg je obavijestio Enes rekavši:

“Niko nije bio sličniji Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, od Hasana b. Alije.”

٣٧٤٩. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ الْمُنْهَالِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَى عَاتِقِهِ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَحِبُّهُ فَأَحِبَّهُ .

٣٧٥٠. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ بْنُ أَبِي حُسَيْنٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَحَمَلَ الْحَسَنَ وَهُوَ يَقُولُ بِأَبِي شَبِيهٍ بِالنَّبِيِّ لَيْسَ شَبِيهٌ بَعْلِيٌّ وَعَلِيٌّ يَضْحَكُ .

٣٧٥١. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ وَصَدَقَةُ قَالَا أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ وَاقِدِ ابْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ ارْقُبُوا مُحَمَّدًا ﷺ فِي أَهْلِ بَيْتِهِ .

٣٧٥٢. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ ابْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَنَسٍ وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي أَنَسٌ قَالَ لَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَشَبَّهُهُ بِالنَّبِيِّ ﷺ مِنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ .

3753. PRIČAOMIJE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘ba, prenoseći od Muhammeda b. Ebu-Ja‘kuba, koji je čuo Ibn-Ebu-Nu‘ma da je čuo kako je neko (Iračanin) pitao Abdullaha b. Omera o osobi u ihramima (muhrimu); Šu‘ba kaže da misli da ga je pitao o tome šta ako ubije muhu dok je u ihramima – pa je on odgovorio: “Iračani pitaju o muhi, a ubili su sina kćerke Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘To su moja dva dunjalučka bosiljka.’”

O VRLINAMA BILALA B. REBAHA,
EBU-BEKROVA ŠTIĆENIKA (OSLOBOĐENOG
ROBA) RADIJALLAHU ANHUMA

Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao (Bilalu): “Čuo sam u Džennetu zvuk tvojih nanula ispred sebe!”

3754. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Selema, prenoseći od Muhammeda b. Munkedira, a njega obavijestio Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, kazavši: “Omer je govorio: ‘Ebu-Bekr je naš prvak (plemić), a i oslobodio je našega prvaka!’ Mislio je na Bilala.”

3755. PRIČAO NAM JE Ibn-Numejr, prenoseći od Muhammeda b. Ubejda, kojem je pričao Isma‘il, prenoseći od Kajsa da je Bilal rekao Ebu-Bekru: “Ako si me kupio za sebe, onda me zadrži (kao roba), a ako si me otkupio u ime Allaha, onda me pusti da radim u ime Njega!”¹

٣٧٥٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي نُعْمٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ وَسَأَلَهُ عَنِ الْمُحْرِمِ قَالَ شُعْبَةُ أَحْسِبُهُ يَقْتُلُ الذُّبَابَ فَقَالَ أَهْلُ الْعِرَاقِ يَسْأَلُونَ عَنِ الذُّبَابِ وَقَدْ قَتَلُوا ابْنَ ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هُمَا رِيحَانَتَايَ مِنَ الدُّنْيَا .

باب مناقب بلال بن رباح
مولى أبي بكر رضي الله عنهما

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ سَمِعْتُ دَفَّ نَعْلَيْكَ بَيْنَ يَدَيَّ فِي الْجَنَّةِ .

٣٧٥٤. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ أَخْبَرَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ عُمَرُ يَقُولُ أَبُو بَكْرٍ سَيِّدُنَا وَأَعْتَقَ سَيِّدَنَا يَعْنِي بِلَالًا .

٣٧٥٥. حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ أَنَّ بِلَالَ قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ إِنْ كُنْتَ إِنَّمَا اشْتَرَيْتَنِي لِنَفْسِكَ فَأَمْسِكْنِي وَإِنْ كُنْتَ إِنَّمَا اشْتَرَيْتَنِي لِلَّهِ فَدَعْنِي وَعَمَلِ اللَّهِ .

¹ U drugim predanjima ovaj hadis ima dodatak: “Najvrednije djelo vjernika jest džihad, pa sam poželio da budem borac...” Međutim, Ebu-Bekr mu je rekao: “Zaklinjem te Allahom i svojim pravom...”, tako da je ostao s Ebu-Bekrom dok on nije umro. Nakon Ebu-Bekrove smrti, Omer mu je dopustio, pa je on kao mudžahid otišao u Šam, gdje je osamnaeste ili dvadesete g. po Hidžri i umro u poznatoj epidemiji kuge.

SPOMEN IBN-ABBASA,
RADIJALLAHU ANHUMA²

3756. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Varis, prenoseći od Halida, on od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa da je kazivao:

“Zagrlio me je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, privukao na svoja prsa i zamolio: ‘Gospodaru moj, pouči ga mudrosti!’”

Pričao nam je Ebu-Ma‘mer a njemu Abdul-Varis još i: “I rekao je: ‘Gospodaru moj, pouči ga Knjizi!’”

Pričao nam je Musa, a njemu Vuhejb, prenoseći od Halida slično tome.

El-hikmet (mudrost) znači ispravnost u znanju osim (onoga što je pitanje) vjerovjesništva.

O VRLINAMA HALID B. VELIDA,
RADIJALLAHU ANHU³

3757. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Vakid, njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Ejuba, on od Humejd b. Hilala, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio ljude o smrti Zejda, Dža‘fera i Ibn-Revvahe, prije nego što im je došla vijest o tome. Dok su mu oči suzile, govorio je: “Zejd je uzeo bajrak, pa je bio pogođen; zatim ga je uzeo Dža‘fer, pa je bio pogođen; onda ga je uzeo Ibn-Revvaha, pa je i on bio pogođen. Allah im je dao pobjedu tek kada je bajrak preuzeo Allahova Sablja.”⁴

بَابُ ذِكْرِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

٣٧٥٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ ضَمَّنِي النَّبِيُّ ﷺ إِلَى صَدْرِهِ وَقَالَ اللَّهُمَّ عَلِّمَهُ الْحِكْمَةَ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ وَقَالَ عَلِّمَهُ الْكِتَابَ حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وَهْبٌ عَنْ خَالِدٍ مِثْلَهُ وَالْحِكْمَةُ الْإِصَابَةُ فِي غَيْرِ النُّبُوَّةِ.

بَابُ مَنَاقِبِ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٧٥٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ وَاقِدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَعَى زَيْدًا وَجَعْفَرًا وَابْنَ رَوَاحَةَ لِلنَّاسِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُمْ خَبَرُهُمْ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأَصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ جَعْفَرٌ فَأَصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ ابْنُ رَوَاحَةَ فَأَصِيبَ وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ حَتَّى أَخَذَ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ.

2 Abdullah b. Abbas, radijallahu anhuma, bio je učeni Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, drug. Omer ga je uvodio u društvo šejhova iako je bio mlad. Poznat je hadis što ga bilježi Ahmed, a u kome se navodi: “Gospodaru, učini ga znalcom u vjeri i tumačenju (Kur’ana)!” Bio je najučeniji Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, drug u pitanjima tumačenju Kur’ana. O njemu je Ibn-Omer rekao: “On je najveći znalac Allahove objave Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.”

3 Halid je primio islam u vremenu između Sporazuma na Hudejbiji i Osvojenja Meke, a navodi se da je to bilo dva mjeseca prije Bitke na Mu’ti. Bio je sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u mnogim bitkama, gdje se pokazala njegova nesvakidašnja sposobnost i hrabrost. Borio se protiv onih koji su se odrodili od islama i osvojio ogromna prostranstva i zemlje. Umro je na postelji dvadeset i prve god. po Hidžri. Nosio je nadimak “Sablja Allahovih sablji”.

4 Bio je to Halid b. Velid, kojeg je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prozvao tim junačkim nadimkom. Nakon spomenute bitke Halida su, radijallahu anhu, redovito nazivali ovim nadimkom.

O VRLINAMA SALIMA, RADIJALLAHU
ANHU, EBU-HUZEJFINOG ŠTIĆENIKA
(OSLOBOĐENOG ROBA)

3758. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Šu'ba, prenoseći od Amra b. Murre, ovaj od Ibrahima, a on od Mesruka da je kazivao: "Spomenut je Abdullah kod Abdullah b. Amra, pa je on rekao: 'To je čovjek kojeg ne prestajem voljeti otkako sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: 'Uzmite Kur'an od četverice: od Abdullaha b. Mes'uda' – od njega je počeo – 'Salima, štićenika (oslobođenog roba) Ebu-Huzejfinog, Ubejja b. Ka'ba i Mu'aza b. Džebela'"¹ Rekao je (Amr): "Ne znam da li je počeo s Ubejjom ili s Mu'azom."

O VRLINAMA ABDULLAHA B. MES'UDA,
RADIJALLAHU ANHU²

3759. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, a njemu Šu'ba, prenoseći od Sulejmana, koji kaže da je čuo Ebu-Vaila, a on Mesruka, kako kaže da je Abdullah b. Amr kazivao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio bestidan niti raskalašen; govorio je: 'Najdraži od vas mi je onaj koji je najmoralniji.'

3760. Također je rekao: 'Preuzmite učenje Kur'ana od četverice: od Abdullaha b. Mes'uda, Salima, štićenika (oslobođenog roba) Ebu-Huzejfinog, Ubejja b. Ka'ba i Mu'aza b. Džebela.'

بَابُ مَنَاقِبِ سَالِمِ مَوْلَى
أَبِي حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٧٥٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ ذَكَرَ عَبْدُ اللَّهِ عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَقَالَ ذَاكَ رَجُلٌ لَا أَزَالُ أُحِبُّهُ بَعْدَ مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ اسْتَقْرِئُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَبْدًا بِهِ وَسَلَامُ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَأَبِي بَنْ كَعْبٍ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ لَا أَذْرِي بَدَأَ بِأَبِي أَوْ بِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ .

بَابُ مَنَاقِبِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٧٥٩. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ سَمِعْتُ مَسْرُوقًا قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَكُنْ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَقَالَ إِنَّ مِنْ أَحَبِّكُمْ إِلَيَّ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا .

٣٧٦٠. وَقَالَ اسْتَقْرِئُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ وَسَلَامِ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَأَبِي بَنْ كَعْبٍ وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ .

¹ Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 3760, 3806, 3808 i 4999.

² Abdullah b. Mes'ud šesti je po redu primio islam. Učinio je dvije hidžre. Bio je Omerov i Osmanov povjerenik državne blagajne u Kufi. Pred kraj života došao je u Medinu, gdje je umro trideset i druge godine po Hidžri, u vrijeme Osmanova hilafeta. Bio je učenjak čije su znanje sačuvali i proširili mnogobrojni Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi i drugi koji su ga slušali.

3761. PRIČAO NAM JE Musa, prenoseći od Ebu-Avane, on od Mugire, on od Ibrahima, a on od Alkame (da je kazivao):

‘Otišao sam u Šam, klanjao dva rekata i zamolio: ‘Gospodaru moj, podari mi sugovornika!’ Ugledao sam šejha kako mi prilazi. Kada se primakao, reko: ‘Nadam se da je Allah udovoljio mojoj dovi!’ ‘Odakle si?’, upitao me je.

‘Iz Kufe’, odgovorio sam, a on stade pitati: ‘Zar među vama nije bio onaj koji je (Poslaniku) čuvao nanule, jastuk i leđen (Abdullah b. Mes‘ud)? Zar nije jedan od vas onaj koji je sačuvan od šejtana (Ammar)? Zar kod vas nije bio onaj što je znao tajnu koju nije znao niko drugi osim njega (Huzejfe)? Kako je (Abdullah) Ibn-Umm-Abd učio: ‘Tako mi noći...?’, upitao je. Tada sam ja proučio: ‘Tako mi noći kada tmine razastre, i dana kada svane, i muška i ženska... (umjesto: i Onoga koji muško i žensko stvara...)’

‘Proučio mi ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pratio sam to s njegovih usana’, reče on, ‘ali ovi nisu prestajali (navaljivati) dok me gotovo nisu odvratili (od takva učenja).’”

3762. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu‘ba, prenoseći od Ebu-Ishaka, a on od Abdur-Rahmana b. Jezida da je kazivao:

‘Pitali smo Huzejfu o čovjeku čije su pojava i ponašanje bliski Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kako bismo i mi tako činili, pa nam je on rekao: ‘Ne znam nikoga ko bi Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, bio bliži pojavom, ponašanjem i životom od Ibn-Umm-Abda.’”³

٣٧٦١. حَدَّثَنَا مُوسَى عَنْ أَبِي عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ دَخَلْتُ الشَّامَ فَصَلَّيْتُ رَكَعَتَيْنِ فَقُلْتُ اللَّهُمَّ يَسِّرْ لِي جَلِيسًا فَرَأَيْتُ شَيْخًا مُقْبِلًا فَلَمَّا دَنَا قُلْتُ أَرْجُو أَنْ يَكُونَ اسْتَجَابَ قَالَ مِنْ أَيْنَ أَنْتَ قُلْتُ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ قَالَ أَقَلَّمُ يَكُنْ فِيكُمْ صَاحِبُ التَّعْلِينِ وَالْوَسَادِ وَالْمِطْهَرَةِ أَوْ لَمْ يَكُنْ فِيكُمْ الَّذِي أُجِيرَ مِنَ الشَّيْطَانِ أَوْ لَمْ يَكُنْ فِيكُمْ صَاحِبُ السِّرِّ الَّذِي لَا يَعْلَمُهُ غَيْرُهُ كَيْفَ قَرَأَ ابْنُ أُمِّ عَبْدٍ (وَاللَّيْلُ) فَقَرَأْتُ (وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَى وَالنَّهَارُ إِذَا تَجَلَّى) وَالذِّكْرُ وَالْأُنْثَى قَالَ أَقْرَأْنِيهَا النَّبِيُّ ﷺ فَأَهْ إِلَى فِي فَمَا زَالَ هَوْلًا حَتَّى كَادُوا يَرُدُّونِي .

٣٧٦٢. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ سَأَلْنَا حُذَيْفَةَ عَنْ رَجُلٍ قَرِيبِ السَّمْتِ وَالْهَدْيِ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ حَتَّى نَأْخُذَ عَنْهُ فَقَالَ مَا أَعْرِفُ أَحَدًا أَقْرَبَ سَمْتًا وَهَدْيًا وَدَلًّا بِالنَّبِيِّ ﷺ مِنْ ابْنِ أُمِّ عَبْدِ .

3 Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 6097.

3763. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ala', a njemu Ibrahim b. Jusuf b. Ebu-Ishak, a njemu pričao njegov otac prenoseći od Ebu-Ishaka, kojem je pričao Esved b. Jezid, da je čuo Ebu-Musaa Eš'arija, radijallahu anhu, da je kazivao: "Došao sam s bratom iz Jemena: prošlo je neko vrijeme, a mi smo, gledajući kako često Abdullah b. Mes'ud i njegova majka ulaze (kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem) mislili da je on član Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, porodice."¹

SPOMEN MU'AVIJE, RADIJALLAHU ANHU²

3764. PRIČAO NAM JE Hasan b. Bišr, a njemu Mu'afa, prenoseći od Usmana b. Esveda, a on od Ibn-Ebu-Mulejke da je kazivao:

"Mu'avija je nakon jacije klanjao samo jedan rekat vitra. To je vidio štićenik (oslobođeni rob) Ibn-Abbasov, pa je otišao Ibn-Abbasu (i obavijestio ga o tome), ali mu on reče: 'Pusti ga, pa on je drugovao s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem!'"³

3765. PRIČAO NAM JE Ibn-Ebu-Merjem, njemu Nafi' b. Umer, a njemu Ibn-Ebu-Mulejke (da je kazivao):

"Upitan je Ibn-Abbas: 'Šta misliš da govoriš s vladarom pravovjernih Mu'avijom, jer on klanja samo jedan rekat vitra?'

'Ispravno čini, jer on, doista, poznaje fikh (šerijatsko pravo)!', odgovorio je."

٣٧٦٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَسْوَدُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا مُوسَى الْأَشْعَرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَدِمْتُ أَنَا وَأَخِي مِنَ الْيَمَنِ فَمَكَّنَنَا حِينَ مَا نَرَى إِلَّا أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ مَسْعُودٍ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ النَّبِيِّ ﷺ لَمَّا نَرَى مِنْ دُخُولِهِ وَدُخُولِ أُمِّهِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ.

بَابُ ذِكْرِ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٧٦٤. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ بِشْرٍ حَدَّثَنَا الْمُعَاوِيُّ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ أَوْتَرَ مُعَاوِيَةَ بَعْدَ الْعِشَاءِ بِرَكْعَةٍ وَعِنْدَهُ مَوْلَى لَابْنِ عَبَّاسٍ فَاتَى ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ دَعُهُ فَإِنَّهُ قَدْ صَحِبَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ.

٣٧٦٥. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ قِيلَ لَابْنِ عَبَّاسٍ هَلْ لَكَ فِي أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ مُعَاوِيَةَ فَإِنَّهُ مَا أَوْتَرَ إِلَّا بِوَاحِدَةٍ قَالَ أَصَابَ إِنَّهُ فَقِيهٌ.

1 Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 4384.

2 Mu'avija je primio islam prije Osvojenja Meke. Njegovi roditelji su primili islam poslije njega. Bio je drug Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, i njegov pisar. Potom je postao Omerov namjesnik u Damasku, a na tom položaju ostao je i u doba Osmana te kasnije, u vrijeme nesuglasica s Alijom, radijallahu anhu, i Hasanom. Četrdeset i prve godine po Hidžri ujedinio je ljude pod svojom vlašću i bio halifa do šezdesete godine po Hidžri, kada je umro.

3 Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 3765.

3766. PRIČAO MI JE Amr b. Abbas, njemu Muhammed b. Dža'fer, a ovom Šu'ba, prenoseći od Ebu-Tejjaha, koji kaže da je čuo Humran b. Ebana koji prenosi da je Mu'avija, radijallahu anhu, rekao: "Vi klanjate taj namaz, a mi, družeći se s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, nismo vidjeli da ga on klanja. On je zabranio ta dva rekata", misleći na dva rekata poslije ikindije."

O VRLINAMA FATIMINIM, RADIJALLAHU ANHA

Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Fatima⁴ je prvakinja među ženama u Džennetu."

3767. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, a njemu Ibn-Uzejna, prenoseći od Amra b. Dinara, on od Ibn-Ebu-Mulejke, a on od Misvera b. Mahreme da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Fatima je dio mene, pa ko je naljuti – mene je naljutio."

٣٧٦٦. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ حُمْرَانَ بْنَ أَبَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّكُمْ لَتَصَلُّونَ صَلَاةً لَقَدْ صَحِبَنَا النَّبِيُّ ﷺ فَمَا رَأَيْنَاهُ يُصَلِّيَهَا وَلَقَدْ نَهَى عَنْهَا يَعْنِي الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ .

بَابُ مَنَاقِبِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ .

٣٧٦٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنِ الْمُسَوَّرِ ابْنِ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي فَمَنْ أَغْضَبَهَا أَغْضَبَنِي .

4 Fatima, radijallahu anha, kćerka je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Hatidže, radijallahu anha. Rođena je kao muslimanka. Udala se za Aliju, radijallahu anhu, poslije Bitke na Bedru. Umrla je jedanaeste godine po Hidžri, šest mjeseci nakon smrti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Prenosi se da je ona kazivala: "Ušao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – a ja sam bila kod Aiše – pa mi je nešto šapnuo, i ja sam zaplakala. Zatim mi je šapnuo nešto drugo, pa sam se nasmijala. O tome me je upitala Aiša, pa sam joj rekla: 'Znaš ti to! Zar da te obavještavam o tajnama Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem?' Ostavila me je, ali nakon što je on umro, upitala me opet, pa sam joj rekla... (hadis, a u njemu stoji): '... Mislim da ću umrijeti u ovoj godini. Nijednu ženu na svijetu to neće pogoditi kao tebe, ali nemoj imati manje strpljenja od bilo koje od njih.' Ja sam zaplakala, a on dodade: 'Ti si prvakinja među ženama u Džennetu, osim Merjeme.' Ja sam se tada nasmijala." Za Fatimu se kaže da je bila najodabranija od kćeri Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem.

O VRLINAMA AIŠINIM, RADIJALLAHU ANHA¹

3768. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs, prenoseći od Junusa, a on od Ibn-Šihaba, da je Ebu-Seleme rekao kako je Aiša, radijallahu anha, kazivala:

“Jednog je dana Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘O Aiš (zovnuvši jr tako odmilja), ovo je Džibril; on te selami!’²

‘Neka je i njemu selam, Allahova milost i blagoslov’, rekla sam, ‘a ti vidiš ono što ja ne vidim.’

Mislila je time na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”

3769. PRIČAO NAM JE Adem, a njemu Šu‘be da je kazivao...; a PRIČAO NAM JE i Amr, da ga je obavijestio Šu‘be, prenoseći od Amra b. Murre, on od Murre, a ovaj od Ebu-Musaa Eš‘arija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Mnogi su muškarci kompletne osobe, a od žena samo Merjem bint Imran i Asija, žena faraonova. Aiša je u odnosu na ostale žene kao što je potkriža s mesom u odnosu na ostalu hranu.”

3770. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, a njemu Muhammed b. Dža‘fer, prenoseći od Abdullah b. Abdur-Rahmana, da je čuo Enes b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže da je Allahov Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Aiša je u odnosu na ostale žene kao što je potkriža s mesom u odnosu na ostalu hranu.”³

بَابُ فَضْلِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا

٣٧٦٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ إِنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ يَا عَائِشَ هَذَا جِبْرِيلُ يُقْرِئُكَ السَّلَامَ فَقُلْتُ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ تَرَى مَا لَا أَرَى تُرِيدُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ.

٣٧٦٩. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ وَحَدَّثَنَا عَمْرُو أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةٍ عَنْ مُرَّةٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَمَلُ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ وَفُضِّلَ عَائِشَةُ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضِّلَ الثَّرِيدُ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ.

٣٧٧٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فَضِّلُ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضِّلَ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ.

1 To je *Iskrena*, kćerka *Iskrenog*. Rođena je kao muslimanka osam godina prije Hidžre. Ostala je iza Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u osamnaestoj godini života. Mnogo je toga što je naučila i prenijela od njega. Živjela je poslije njega gotovo pedeset godina, tako da je od nje preuzeto i preneseno mnogo šerijatskih odredaba i adaba (kaže se da je od nje prenesena čak četvrtina šerijatskih odredaba i propisa). Umrula je u vrijeme Muavijinog hilafeta, pedeset i osme godine po Hidžri. Nije rodila nijedno dijete.

2 Na osnovu ovog dijela hadisa neki zaključuju da Hatidža ima prednost nad Aišom, jer joj je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Džibril te selami od Gospodara tvoga.” Aišu je, kao što se navodi u ovom hadisu, poselamio melek Džibril.

3 Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 5419 i 5428.

3771. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab b. Abdul-Medžid, a ovom Ibn-Avn, prenoseći od Kasim b. Muhammeda: “Aiša se požalila na slabost, pa joj je došao Ibn-Abbas i rekao: ‘Majko pravovjernih, ti ideš ka istinskim pretečama: Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,⁴ i Ebu-Bekru!’”⁵

3772. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘ba, prenoseći od Hakema, koji je čuo Ebu-Vaila da je kazivao: “Kada je Alija poslao Ammara i Hasana u Kufu, kako bi ih (stanovnike Kufe) podigao u borbu, Ammar je održao hutbu i rekao: ‘Ja znam da je ona njegova supruga na ovom i na onom svijetu⁶, ali Allah vas kuša – da li ćete slijediti Njega⁷ ili nju!’”⁸

3773. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma‘il, a njemu Ebu-Usama, prenoseći od Hišama, a on od svoga oca da je Aiša, radijallahu anha, posudila od Esme ogrlicu, pa ju je izgubila. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je neke svoje drugove da je potraže. U tome ih je zateklo namasko vrijeme, te su klanjali bez abdesta. Nakon što su se vratili Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestili su ga o tome, pa je tada objavljen ajet o tejemumu. Usejd b. Hudajr tada je rekao (Aiši): “Allah ti podario svako dobro! Allaha mi, ništa ti se nije desilo, a da ti Allah iz nje nije dao izlaz i još bereket za muslimane.”

٣٧٧١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ ابْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنِ الْقَاسِمِ ابْنِ مُحَمَّدٍ أَنَّ عَائِشَةَ اشْتَكَتْ فَجَاءَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ تَقْدَمِينَ عَلَى قَرِطٍ صِدْقٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَعَلَى أَبِي بَكْرٍ.

٣٧٧٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْحَكَمِ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ لَمَّا بَعَثَ عَلِيٌّ عَمَّارًا وَالْحَسَنَ إِلَى الْكُوفَةِ لِيَسْتَنْفِرَهُمْ خَطَبَ عَمَّارٌ فَقَالَ إِنِّي لَا أَعْلَمُ أَنَّهَا زَوْجَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَكِنَّ اللَّهَ ابْتَلَاكُمْ لَتَتَّبِعُوهُ أَوْ يَأْهَا.

٣٧٧٣. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أَسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا اسْتَعَارَتْ مِنْ أَسْمَاءَ قِلَادَةً فَهَلَكَتْ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِهِ فِي طَلِبِهَا فَأَذْرَكْتَهُمُ الصَّلَاةَ فَصَلُّوا بغيرِ وُضوءٍ فَلَمَّا اتَّوَا النَّبِيَّ ﷺ شَكَّوْا ذَلِكَ إِلَيْهِ فَنَزَلَتْ آيَةُ التَّيْمُمِ فَقَالَ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا فَوَاللَّهِ مَا نَزَلَ بِكَ أَمْرٌ قَطُّ إِلَّا جَعَلَ اللَّهُ لَكَ مِنْهُ مَخْرَجًا وَجَعَلَ لِلْمُسْلِمِينَ فِيهِ بَرَكَةً.

4 Aiša pripovijeda da joj je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zar nisi zadovoljna da mi budeš supruga na dunjaluku i na ahiretu?!”

5 Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 4753 i 4754.

6 Mislio je na Aišu, radijallahu anha, majku pravovjernih, pošto je ona bila Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, žena.

7 Misli se na slijedenje Allahova puta, odnosno slijedenje Njegove odredbe da se ne izlazi i ne ratuje protiv halife. Ima, međutim, mišljenja da se ova zamjenica odnosi na Aliju, radijallahu anhu.

8 Dio ovog hadisa navodi se u hadisima br. 7100 i 7101.

3774. PRIČAO MI JE Ubejd b. Isma'il, a njemu Ebu-Usama, prenoseći od Hišama, a ovaj od svoga oca da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u bolesti redovno boravio kod svake od svojih supruga, govoreći: "Gdje sam sutra? Gdje sam sutra?" Pitao je tako da ne bi promašio Aišinu kuću. Aiša kaže: "A kada bi bio moj dan, on bi se smirio."

3775. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Hammad, a ovom Hišam, prenoseći od svoga oca da je kazivao:

"Ljudi su birali priliku da donesu darove (Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem) kada bi on bio kod Aiše. Tako Aiša kazuje: 'Iskupile su se moje inoće kod Umm-Selema i rekle: 'Umm-Selema, Allaha mi, ljudi prate kada će biti Aišin dan kako bi donijeli darove. Mi također želimo dobro kao što ga želi i Aiša. Zatraži od njega da naredi ljudima da mu donose darove gdje god se nalazio!', kazale su. "Umm-Selema je to – kaže Aiša – spomenula Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. O tome ona (Umm-Selema) kazuje: "On se okrenuo od mene, a kada se vratio, rekla sam mu ponovo, ali se on opet okrenuo od mene. Kada sam mu to i treći put spomenula, on reče: 'Umm-Selema, ne uznemiravaj me više (s pričom) o Aiši, jer, Allaha mi, nije mi dolazila Objava pod pokrivačem nijedne od vas, samo pod njezinim!'"¹

٣٧٧٤. حَدَّثَنِي عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا كَانَ فِي مَرَضِهِ جَعَلَ يَدُورُ فِي نِسَائِهِ وَيَقُولُ أَتَيْنَ أَنَا غَدًا أَتَيْنَ أَنَا غَدًا حِرْصًا عَلَى بَيْتِ عَائِشَةَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَلَمَّا كَانَ يَوْمِي سَكَنَ .

٣٧٧٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ النَّاسُ يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمَ عَائِشَةَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَاجْتَمَعَ صَوَاحِبِي إِلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَقُلْنَ يَا أُمِّ سَلَمَةَ وَاللَّهِ إِنَّ النَّاسَ يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمَ عَائِشَةَ وَإِنَّا نُرِيدُ الْخَيْرَ كَمَا تُرِيدُهُ عَائِشَةُ فَمُرِّي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَأْمُرَ النَّاسَ أَنْ يَهْدُوا إِلَيْهِ حَيْثُ مَا كَانَ أَوْ حَيْثُ مَا دَارَ قَالَتْ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ أُمِّ سَلَمَةَ لِلنَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ فَأَعْرَضَ عَنِّي فَلَمَّا عَادَ إِلَيَّ ذَكَرْتُ لَهُ ذَلِكَ فَأَعْرَضَ عَنِّي فَلَمَّا كَانَ فِي الثَّالِثَةِ ذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ يَا أُمِّ سَلَمَةَ لَا تُؤْذِينِي فِي عَائِشَةَ فَإِنَّهُ وَاللَّهِ مَا نَزَلَ عَلَيَّ الْوَحْيُ وَأَنَا فِي لِحَافِ امْرَأَةٍ مِنْكُمْ غَيْرَهَا .

¹ Na osnovu ovog dijela hadisa neki zaključuju da Aiša, radijallahu anha, ima prednost nad ostalim Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, ženama, pa čak i nad Hatidžom, radijallahu anha. Subki veli: "Smatramo da u našu vjeru u Allaha spada uvjerenje da je Fatima najodabranija, potom Hatidža, a onda Aiša..." Ibn-Tejmija smatra da su stupnjevi odabranosti između Aiše i Hatidže približni, ne želeći u to dublje ulaziti..

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ فَضَائِلِ الْاَنْصَارِ

VRLINE ENSARIJA

O VRLINAMA ENSARIJA

“... i onima koji su Medinu za življenje izabrali i domom je prave vjere još prije njih učinili; oni vole one koji im se doseljavaju i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju...”¹

3776. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, a njemu Mehdi b. Mejmun, prenoseći od Gejlana b. Džerira da je kazivao:

“Rekao sam Enesu: ‘Obavijesti me o imenu *ensarije*²: da li ste se tako zvali ili vas je Allah Uzvišeni tako nazvao?’

‘Allah nas je tako nazvao’, reče on.

Dolazili smo Enesu, pa nam je on kazivao o vrlinama *ensarija* i njihovim doživljajima. Obraćao bi se meni ili nekom Ezdiji i govorio: ‘Tvoji sunarodnici uradili su toga i toga dana to i to.’”³

بَابُ مَنَاقِبِ الْاَنْصَارِ

(وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْاِيْمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ اِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُوْرِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا).

٣٧٧٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ اِسْمَاعِيْلَ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا غَيْلَانُ بْنُ جَرِيْرٍ قَالَ قُلْتُ لَأَنْسٍ أَرَأَيْتَ اسْمَ الْاَنْصَارِ كُنْتُمْ تُسَمُّوْنَ بِهِ أَمْ سَمَّاكُمْ اللهُ قَالَ بَلْ سَمَّانا اللهُ عَزَّ وَجَلَّ كُنَّا نَدْخُلُ عَلَى أَنْسٍ فَيَحْدِثُنَا بِمَنَاقِبِ الْاَنْصَارِ وَمَشَاهِدِهِمْ وَيَقْبِلُ عَلَيَّ أَوْ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْاَزْدِ فَيَقُولُ فَعَلَ قَوْمُكَ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا وَكَذَا وَكَذَا.

¹ El-Hašr, 9.

² To je ime kojim je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nazvao Evs, Hazredž i njihove saveznike.

³ Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisu br. 3844.

3777. PRIČAO MI JE Ubejd b. Isma'il, a njemu Ebu-Usama, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Allah je učinio da Dan Bu'asa¹ bude dan Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik je stigao kada su se oni već bili raspršili i kada su njihovi prvaci bili izranjavani ili pobijeni. Allah mu je podario taj dan, kako bi oni (koji su ostali živi) primili islam.”²

3778. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, a njemu Šu'ba, prenoseći od Ebu-Tejjaha, koji je čuo Enesa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Kada je osvojena Mekka, Poslanik je dijelio ratni plijen Kurejšijama, pa su ensarije rekle: ‘Allaha nam, ovo je čudno! Još nam sa sablji kapa krv Kurejšija, a on njima dijeli ratni plijen!’ To je doprlo do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on pozvao ensarije i” – pripovijeda dalje prenosilac – “upitao ih: ‘Šta to čujem od vas?’ Oni nisu lagali, te su rekli: ‘To što si čuo!’ ‘Zar niste zadovoljni’, reče on, ‘da se ljudi vrate svojim kućama s plijenom, a vi svojim s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?! Kada bi ensarije krenule kroz kakve gudure ili doline, ja bih odabrao da idem s njima kroz gudure i doline!’”

٣٧٧٧. حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمٌ بُعِثَ يَوْمًا قَدَّمَهُ اللَّهُ لِرَسُولِهِ ﷺ فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَدْ افْتَرَقَ مَلَأُهُمْ وَقَتَلَتْ سَرَوَاتُهُمْ وَجَرَّحُوا فَقَدَّمَهُ اللَّهُ لِرَسُولِهِ ﷺ فِي دُخُولِهِمْ فِي الْإِسْلَامِ.

٣٧٧٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَتِ الْأَنْصَارُ يَوْمَ فَتَحَ مَكَّةَ وَأَعْطَى قُرَيْشًا وَاللَّهُ إِنَّ هَذَا هُوَ الْعَجَبُ إِنَّ سُيُوفَنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَاءِ قُرَيْشٍ وَغَنَائِمُنَا تُرَدُّ عَلَيْهِمْ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ ﷺ فَدَعَا الْأَنْصَارَ قَالَ فَقَالَ مَا الَّذِي بَلَغَنِي عَنْكُمْ وَكَانُوا لَا يَكْذِبُونَ فَقَالُوا هُوَ الَّذِي بَلَغَكَ قَالَ أَوَلَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَرْجِعَ النَّاسُ بِالْغَنَائِمِ إِلَى بُيُوتِهِمْ وَتَرْجِعُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى بُيُوتِكُمْ لَوْ سَلَكْتَ الْأَنْصَارُ وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ وَادِي الْأَنْصَارِ أَوْ شِعْبَهُمْ.

1 Kod Bu'asa se odigrala bitka između Evsa i Hazredža u kojoj su izginuli mnogi prvaci i s jedne i s druge strane.

2 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 3846 i 3930.

O RIJEČIMA VJEROVJESNIKOVIM,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM:
“DA NIJE HIDŽRE, BIO BIH ENSARIJA!”

To od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi Abdullah b. Zejd.

3779. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘ba, prenoseći od Muhammeda b. Zijada, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ili Ebul-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kada bi ensarije krenule kroz kakve gudure i doline, ja bih odabrao dolinu ensarija! Da nije Hidžre, bio bih ensarija!”

Ebu-Hurejra veli: “I nije – dao bih i oca i majku za njega! – pretjerao: primili su ga i pomogli mu.”³ (Može biti da je upotrijebio neku drugu riječ.)

O VJEROVJESNIKOVOM, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, BRATIMLJENJU
MUHADŽIRA I ENSARIJA

3780. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Abdullah, a njemu Ibrahim b. Sa‘d, prenoseći od svoga oca, a on od svoga djeda da je kazivao:

“Nakon što su došli u Medinu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratimio je Abdur-Rahmana b. Avfa sa Sa‘d b. Rebi‘om, pa je Sa‘d rekao Abdur-Rahmanu: ‘Ja sam najbogatiji ensarija: popolovit ćemo moj imetak. Imam i dvije žene: pogledaj koja ti se više sviđa, da se razvedem od nje, pa se njome, kad joj prođe priček, ti oženi.’ Na to mu on odgovori: ‘Neka ti Allah blagoslovi porodicu i da bereket u imetku, kaži ti meni gdje vam je pijaca!’

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ
لَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ أَمْرًا مِنَ الْأَنْصَارِ

قَالَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٧٧٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَوْ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ لَوْ أَنَّ الْأَنْصَارَ سَلَكُوا وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكْتُ فِي وَادِي الْأَنْصَارِ وَلَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ أَمْرًا مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ مَا ظَلَمَ بَابِي وَأُمِّي أَوْوَهُ وَنَصْرُوهُ أَوْ كَلِمَةً أُخْرَى .

بَابُ إِخَاءِ النَّبِيِّ ﷺ بَيْنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ

٣٧٨٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ لَمَّا قَدِمُوا الْمَدِينَةَ أَخَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَسَعْدِ ابْنِ الرَّبِيعِ قَالَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنِّي أَكْثَرُ الْأَنْصَارِ مَالًا فَأَقْسِمُ مَالِي نِصْفَيْنِ وَلِي أَمْرَاتَانِ فَاَنْظُرْ أَحَبَّهُمَا إِلَيْكَ فَسَمِّهَا لِي أُطْلِقَهَا فَإِذَا انْقَضَتْ عِدَّتُهَا فَتَزَوَّجْهَا قَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ أَتَيْنَ سُوقَكُمْ فَدَلَّوْهُ عَلَى

3 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisu br. 7244.

Uputili su ga na pijacu Benu-Kajnuka'a i nije se vratio osim s viškom sira i masla. Tako se to ponavljalo jutrima, dok jedan dan nije došao, a na njemu žuti tragovi (od mirisa).

‘Šta ti je to?’, upitao ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Oženio sam se’, odgovorio je.

‘A koliko si mehra platio?’, upitao ga je.

‘Pet zlatnika’ (ili mjeru od pet zlatnika; dvoumi se Ibrahim), odgovorio je on.”

3781. PRIČAO NAM JE Kutejba, a njemu Isma‘il b. Dža‘fer, prenoseći od Humejda, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Došao nam je Abdur-Rahman b. Avf. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratimio ga je sa Sa‘d b. Rebi‘om, koji je bio vrlo bogat. ‘Ensarije znaju da sam ja najbogatiji među njima’, reče Sa‘d, ‘pa ćemo podijeliti moj imetak na dva dijela. Imam i dvije žene: pogledaj koja ti se više sviđa, da je pustim, pa se ti, kada bude slobodna, njome oženi.’

‘Neka ti Allah blagoslovi porodicu!’, reče mu Abdur-Rahman.

I nije se toga dana vratio (s pijace) dok nije zaradio sira i masla. Nakon kratkog vremena došao je, a na njemu žuta mrlja od mirisa.

‘Šta ti je to?’, upitao ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Oženio sam se ensarijkom’, odgovorio je.

‘A šta si joj dao?’, upita on.

‘Mjeru od pet zlatnika (ili pet zlatnika)’, reče on.

‘Napravi svadbu makar tako što ćeš zaklati jednu ovcu’, reče mu (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).”

سُوقِ بَنِي قَيْنِقَاعَ فَمَا انْقَلَبَ إِلَّا وَمَعَهُ فَضْلٌ مِنْ أَقِطٍ وَسَمْنٍ ثُمَّ تَابَعَ الْغُدُوَّ ثُمَّ جَاءَ يَوْمًا وَبِهِ أَثَرُ صُفْرَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَهْيِمٌ قَالَ تَزَوَّجْتُ قَالَ كَمْ سَقَتَ إِلَيْهَا قَالَ نَوَاةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ وَزَنَ نَوَاةٌ مِنْ ذَهَبٍ شَكَ إِبْرَاهِيمُ .

٣٧٨١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قَدِمَ عَلَيْنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَأَخَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ وَكَانَ كَثِيرَ الْمَالِ فَقَالَ سَعْدٌ قَدْ عَلِمْتَ الْأَنْصَارُ أَنِّي مِنْ أَكْثَرِهَا مَالًا سَأَقْسِمُ مَالِي بَيْنِي وَبَيْنَكَ شَطْرَيْنِ وَلِي امْرَأَتَانِ فَاَنْظُرْ أَعْجَبَهُمَا إِلَيْكَ فَأُطْلِقُهَا حَتَّى إِذَا حَلَّتْ تَزَوَّجْتَهَا فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ فَلَمْ يَرْجِعْ يَوْمَئِذٍ حَتَّى أَفْضَلَ شَيْئًا مِنْ سَمْنٍ وَأَقِطٍ فَلَمْ يَلْبَثْ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَعَلَيْهِ وَضْرٌ مِنْ صُفْرَةٍ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَهْيِمٌ قَالَ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ مَا سَقَتَ إِلَيْهَا قَالَ وَزَنَ نَوَاةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ نَوَاةٌ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ أَوْلَمْ وَلَوْ بِشَاةٍ .

3782. PRIČAO NAM JE Salt b. Muhammed Ebu-Hemmam, da je čuo Mugiru b. Abdur-Rahmana, kojem je pričao Ebu-Zinad, prenoseći od A‘redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Ensarije rekoše: ‘Podijeli nama i njima stabla datula!’

‘Ne! Neka rade umjesto nas, a učestvovat će s nama u plodovima’, reče on.

‘Čuli smo i pokoravamo se!’, odgovorili su (muhadžiri).”

LJUBAV PREMA ENSARIJAMA JE DIO IMANA

3783. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, a njemu Šu‘ba, kojeg je obavijestio Adijj b. Sabit, čuvši Beraa, radijallahu anhu, da je kazivao kako je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ili je kazivao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ensarije ne može voljeti niko drugi osim vjernika, niti ih može mrziti iko drugi osim licemjera. Ko ih zavoli – Allah će ga zavoljeti; a ko ih zamrzi – Allah će ga zamrziti.”

3784. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, a njemu Šu‘ba, prenoseći od Abdullaha b. Abdullaha b. Džebra, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Znak vjere je ljubav prema ensarijama, a znak licemjerstva mržnja prema ensarijama.”

٣٧٨٢. حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو هَمَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتِ الْأَنْصَارُ اقْسِمُ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ النَّخْلَ قَالَ لَا قَالَ يَكْفُونَنَا الْمَثُونَةَ وَيُشْرِكُونَنَا فِي التَّمْرِ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا .

بَابُ حُبِّ الْأَنْصَارِ مِنَ الْإِيمَانِ

٣٧٨٣. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَوْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْأَنْصَارُ لَا يُحِبُّهُمْ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَلَا يُبْغِضُهُمْ إِلَّا مُنَافِقٌ فَمَنْ أَحَبَّهُمْ أَحَبَّهُ اللَّهُ وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ أَبْغَضَهُ اللَّهُ .

٣٧٨٤. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبْرِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ آيَةُ الْإِيمَانِ حُبُّ الْأَنْصَارِ وَآيَةُ النِّفَاقِ بُغْضُ الْأَنْصَارِ .

O RIJEČIMA VJEROVJESNIKOVIM,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
UPUĆENIM ENSARIJAMA:
“VI STE MI NAJDRAŽI LJUDI!”

3785. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovom Abdul-Aziz, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je žene i djecu kako dolaze (mislim da je rekao: sa svadbe), pa se podigao i uspravio, govoreći: ‘Gospodaru moj, vi ste mi najdraži ljudi!’ Ponovio je to tri puta.”¹

3786. PRIČAO NAM JE Ja'kub b. Ibrahim b. Kesir, njemu Behz b. Esed, a ovom Šu'ba, kojeg je obavijestio Hišam b. Zejd, čuvši Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Neka je ensarijka s djetetom došla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem; on je porazgovarao s njom i rekao joj: ‘Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, vi ste mi najdraži ljudi!’ Ponovio je to dva puta.”²

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ
لِلْأَنْصَارِ أَنْتُمْ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ

٣٧٨٥. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَى النَّبِيَّ ﷺ النِّسَاءَ وَالصِّبْيَانَ مُقْبِلِينَ قَالَ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ مِنْ عُرْسٍ فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ مُثَلًّا فَقَالَ اللَّهُمَّ أَنْتُمْ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ قَالَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ .

٣٧٨٦. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي مَرْزُوقٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي هِشَامُ بْنُ زَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهَا صَبِيٌّ لَهَا فَكَلَّمَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّكُمْ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ مَرَّتَيْنِ .

1 Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 5180.

2 Ovaj hadis ponavlja se u hadisima br. 5234 i 6645.

O SLJEDBENICIMA ENSARIJA³

3787. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'ba, prenoseći od Amra, koji je čuo Ebu-Hamzu, kako prenosi od Zejd b. Erkama da (je kazivao):

“Ensarije su rekle: ‘Allahov Poslaniče, svaki vjerovjesnik ima sljedbenike; mi tebe slijedimo, pa zamoli Allaha da budu od nas oni koji slijede nas.’ Poslanik je za to molio.”⁴

Ispričao sam to Ibn-Ebu-Lejli, pa je on rekao: “Kazivao je to Zejd.”

3788. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovom Amr b. Murra, koji je čuo Ebu-Hamzu, jednog od ensarija, (da je kazivao):

“Ensarije su rekli: ‘Allahov Poslaniče, u svakom narodu ima sljedbenika poslanika; mi tebe slijedimo, pa zamoli Allaha da budu od nas oni koji slijede nas.’

‘Gospodaru, učini da od njih budi oni koji slijede njih!’, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Amr veli: “Spomenuo sam to Ibn-Ebu-Lejli, pa je on rekao: ‘Kazivao je to Zejd.’”

Šu'ba veli: “Mislim da se to odnosi na Zejda b. Erkama.”

بَابُ اتِّبَاعِ الْأَنْصَارِ

٣٧٨٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَتْ الْأَنْصَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِكُلِّ نَبِيٍّ أَتْبَاعٌ وَإِنَّا قَدْ اتَّبَعْنَاكَ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ أَتْبَاعَنَا مِنَّا فَدَعَا بِهِ فَنَمِيتُ ذَلِكَ إِلَى ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ قَدْ زَعَمَ ذَلِكَ زَيْدٌ .

٣٧٨٨. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرِو بْنُ مُرَّةٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَتْ الْأَنْصَارُ إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ أَتْبَاعًا وَإِنَّا قَدْ اتَّبَعْنَاكَ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ أَتْبَاعَنَا مِنَّا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اللَّهُمَّ اجْعَلْ أَتْبَاعَهُمْ مِنْهُمْ قَالَ عَمْرُو فَذَكَرْتُهُ لِابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ قَدْ زَعَمَ ذَلِكَ زَيْدٌ قَالَ شُعْبَةُ أَظْنَهُ زَيْدُ بْنُ أَرْقَمَ .

3 Misli se na njihove štićenike, saveznike i pomagače. Ensarije su željeli da ih oni slijede u dobru kako bi i oni stekli dostojanstvo i počasti koje su i sami zadobili.

4 Ovaj hadis ponavlja se u hadisu br. 3788.

O VRIJEDNOSTI ENSARIJSKIH NASTANBI (PLEMENA)

3789. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'ba, a on je čuo Katadu da prenosi od Enesa b. Malika, a ovaj od Ebu-Usejda, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Najvrednije su ensarijske nastanbe one Benu-Nedždžara, zatim Benu-Abdul-Ešhela, potom Benu-Harisa b. Hazredža, pa onda Benu-Sa'ide; a u svakoj je ensarijskoj nastanbi dobro.’”¹

Sa'd je rekao: “Mislim da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, davao prednost nad nama...”, pa mu je rečeno: “Pa i vama je davao prednost nad mnogima!”

Abdus-Samed veli: “Pričao nam je Šu'ba, a njemu Katada, koji je čuo Enesa da je kazivao kako je ovako govorio Ebu-Usejd, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.” A kazivao je i Sa'd b. Ubada.

3790. PRIČAO NAM JE Sa'd b. Hafš Talhi, a njemu Šejban, prenoseći od Jahje, da je Ebu-Selemu obavijestio Ebu-Usejd kako je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: “Najvrednije su ensarije (ili je rekao: “Najvrednije su ensarijske nastanbe...”) one iz Benu-Nedždžara, Benu-Abdul-Ešhela, Benu-Harisa i Benu-Sa'ide.”

3791. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman, a ovom Amr b. Jahja, prenoseći od Abbas b. Sehla, a on od Ebu-Humejda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Doista su najvrednije ensarijske nastanbe, zatim kuće Benu-Nedždžara, potom nastanbe Abdul-Ešhela, pa nastanbe Benu-Harisa, a onda nastanbe Benu-Sa'ide;

بَابُ فَضْلِ دُورِ الْأَنْصَارِ

٣٧٨٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ بَنُو النَّجَّارِ ثُمَّ بَنُو عَبْدِ الْأَشْهَلِ ثُمَّ بَنُو الْحَارِثِ بْنِ خَزْرَجٍ ثُمَّ بَنُو سَاعِدَةَ وَفِي كُلِّ دُورِ الْأَنْصَارِ خَيْرٌ فَقَالَ سَعْدُ مَا أَرَى النَّبِيَّ ﷺ إِلَّا قَدْ فَضَّلَ عَلَيْنَا فَقِيلَ قَدْ فَضَّلَكُمْ عَلَى كَثِيرٍ وَقَالَ عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ أَبُو أُسَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ بِهَذَا وَقَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ .

٣٧٩٠. حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ الطَّلْحِيُّ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى قَالَ أَبُو سَلَمَةَ أَخْبَرَنِي أَبُو أُسَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ خَيْرُ الْأَنْصَارِ أَوْ قَالَ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ بَنُو النَّجَّارِ وَبَنُو عَبْدِ الْأَشْهَلِ وَبَنُو الْحَارِثِ وَبَنُو سَاعِدَةَ .

٣٧٩١. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ خَيْرَ دُورِ الْأَنْصَارِ دَارُ بَنِي النَّجَّارِ ثُمَّ عَبْدُ الْأَشْهَلِ ثُمَّ دَارُ بَنِي الْحَارِثِ

¹ Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 3790, 3808 i 6053.

a u svakoj je ensarijskoj nastanbi dobro.“

Sreo nas je (potom) Sa'd b. Ubada, pa mu je Ebu-Usejd rekao:

“Zar nisi vidio kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vrednovao ensarije stavljajući nas na začelje?” (Nakon toga) Sa'd je sreo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: “Allahov Poslaniče, vrednovane su ensarijske nastanbe, pa smo mi stavljeni na začelje?!“

“A zar vam nije dovoljno da budete među onima kojima je data prednost?”, odgovorio mu je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).“

O RIJEČIMA VJEROVJESNIKOVIM,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
UPUĆENIM ENSARIJAMA: “BUDITE
STRPLJIVI DOK ME NE SRETNETE
NA HAVDU!”²

Ove riječi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi Abdullah b. Zejd.

3792. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'ba, da je čuo Katadu koji prenosi od Enesa b. Malika, a ovaj od Usejd b. Hudajra, radijallahu anhu, da je neki je ensarija upitao: “Allahov Poslaniče, zašto me ne bi postavio³, kao što si postavio onoga...?”, pa je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) odgovorio: “Doživjet ćete poslije mene sebičnost,⁴ pa budite strpljivi dok me ne sretnete na Havdu!”⁵

ثُمَّ بَنِي سَاعِدَةَ وَفِي كُلِّ دُورِ الْأَنْصَارِ خَيْرٌ فَلَحِقْنَا
سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ فَقَالَ أَبَا أُسَيْدٍ أَلَمْ تَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
خَيْرَ الْأَنْصَارِ فَجَعَلَنَا آخِرًا فَأَذْرَكَ سَعْدُ النَّبِيَّ ﷺ
فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ فَجَعَلَنَا آخِرًا
فَقَالَ أَوْلَيْسَ بِحَسْبِكُمْ أَنْ تَكُونُوا مِنَ الْخِيَارِ .

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ
لِلْأَنْصَارِ اصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ

قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٧٩٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا
شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ
عَنْ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا
مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَسْتَعْمِلُنِي
كَمَا اسْتَعْمَلْتَ فُلَانًا قَالَ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أَثَرَهُ
فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ .

² Radi se o Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, Havdu, koji će on imati na Sudnjem danu.

³ Tj. kao skupljača zekata ili kao namjesnika u nekom mjestu.

⁴ Tj., da će neki vladari drugima davati prednost nad njima u dunjalučkim pitanjima. (prim. rec.)

⁵ Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisu br. 7057.

3793. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'ba, prenoseći od Hišama, koji je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da kazuje:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao ensarijama: ‘Doživjet ćete poslije mene sebičnost, pa budite strpljivi dok me ne sretnete! Mjesto vašeg sastanka je Havd.’”

3794. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, a njemu Sufjan, prenoseći od Jahjaa b. Seida koji je čuo Enes b. Malika, radijallahu anhu – kada je izišao i putovao s njim do Velida – da kaže:

“Pozvao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ensarije kako bi im bila podijeljena imanja u Bahrejnu, ali su to oni odbili rekavši: ‘Ne, osim pod uvjetom da se i našoj braći muhadžirima da isto tako.’

‘Ako nećete’, reče im on, ‘onda budite strpljivi dok me ne sretnete, jer će vas poslije mene pogoditi sebičnost!’”

O DOVI VJEROVJESNIKOVOJ,

SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM:

“UČINI ČESTITIM ENSARIJE I MUHADŽIRE!”

3795. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'ba, a ovom Ebu-Ijas Mu'avija b. Kurra, prenoseći od Enes b. Malika, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: ‘Nema života do života ahiretskog, pa unaprijedi (učini čestitim) ensarije i muhadžire!’”

Katada prenosi od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, isto... I rekao je: “Oprosti ensarijama!”

٣٧٩٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِلْأَنْصَارِ إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةَ فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي وَمَوْعِدُكُمْ الْحَوْضُ .

٣٧٩٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حِينَ خَرَجَ مَعَهُ إِلَى الْوَلِيدِ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ الْأَنْصَارَ إِلَى أَنْ يُقْطَعَ لَهُمُ الْبَحْرَيْنِ فَقَالُوا لَا إِلَّا أَنْ تُقْطَعَ لِأَخْوَانِنَا مِنَ الْمُهَاجِرِينَ مِثْلَهَا قَالَ إِمَّا لَا فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي فَإِنَّهُ سَيُصِيبُكُمْ بَعْدِي أَثَرَةٌ .

بَابُ دُعَاءِ النَّبِيِّ ﷺ أَصْلَحِ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ

٣٧٩٥. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِيَّاسٍ مُعَاوِيَةُ بْنُ قُرَّةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ فَأَصْلَحِ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ وَعَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ وَقَالَ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ .

3796. PRIČAO NAM JE Adem, a njemu Šu'ba, prenoseći od Humejda Tavila, koji je čuo Enes b. Malika, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Ensarije su na Dan Hendeka rekle: ‘Mi smo Muhammedu dali prisegu na borbu, sve dok u životu budemo!’ On im je odgovorio: ‘Gospodaru moj, nema života do života ahiretskog, pa počasti ensarije i muhadžire!’”

3797. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ubejdullah, a njemu Ibn-Hazim, prenoseći od svoga oca, a on od Sehla da je kazivao:

“Dok smo kopali hendek i nosili zemlju na svojim plećima, došao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: ‘Gospodaru moj, nema života do života ahiretskog, pa oprosti muhadžirima i ensarijama!’”¹

O RIJEČIMA ALLAHOVIM:

“... I VIŠE VOLE NJIMA NEGO SEBI, MADA IM JE I SAMIMA POTREBNO.”²

3798. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Abdullah b. Davud, prenoseći od Fudajla b. Gazvana, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je neki čovjek došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on poslao (nekoga) do žena, ali su one rekle: “Nemamo ništa osim vode!”

“Ko će primiti (ili je rekao: ugostiti) ovoga?”, upitao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. “Ja ću!”, reče jedan ensarija. Otišao je s njim do svoje žene i rekao joj: “Počasti gosta Allahovog Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem!”

“Nemamo ništa osim dječije hrane!”, odgovori ona. “Pripremi hranu, upali svijeću, i kada djeca htjednu večerati, uspavaj ih!”, reče joj on. Ona je

٣٧٩٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ الطَّوِيلِ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ الْأَنْصَارُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ تَقُولُ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدًا عَلَى الْجِهَادِ مَا حِينَا أَبَدًا فَأَجَابَهُمُ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ فَأَكْرَمَ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ.

٣٧٩٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ قَالَ جَاءَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَنَحْنُ نَحْفِرُ الْخَنْدَقَ وَنَنْقُلُ التُّرَابَ عَلَى أَكْتَادِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ فَاعْفِرْ لِلْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ

(وَيُؤْتُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ)

٣٧٩٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ عَنْ فَضِيلِ بْنِ غَزْوَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَبَعَثَ إِلَى نِسَائِهِ فَقُلْنَ مَا مَعَنَا إِلَّا الْمَاءُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ يَضُمُّ أَوْ يُضِيفُ هَذَا فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ أَنَا فَانْطَلَقَ بِهِ إِلَى امْرَأَتِهِ فَقَالَ أَكْرَمِي ضَيْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ مَا عِنْدَنَا إِلَّا قُوتُ صِبْيَانِي فَقَالَ هَيَّيْ طَعَامَكَ وَأَصْبِحِي سَرَاجَكَ وَنَوِّمِي صِبْيَانَكَ إِذَا أَرَادُوا عِشَاءً فَهَيَّاتِ طَعَامَهَا وَأَصْبِحِي سَرَاجَهَا

¹ Ovaj hadis ponavlja se u hadisima br. 4098 i 6414.

² El-Hašr, 9.

pripremila hranu, upalila svijeću, uspavala djecu, a zatim ustala kao da želi popraviti svijeću, ali ju je ugasila. Tako su pred njim udesili da izgleda kao da su jeli, ali su zanoćili gladni, bez večere.

Ujutro je taj čovjek otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je on rekao: “Allah se nasmijao¹ (ili je rekao: začudio se) noćas onome što ste vas dvoje (ensarija i njegova supruga) uradili!” Tada je Allah objavio: “... i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se ušćuvaju lakomosti – oni će biti spašeni.”²

O RIJEČIMA VJEROVJESNIKOVIM,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM:
“PRIMATE OD DOBROČINITELJA MEĐU
NJIMA, A OPROSTITUTE ONIMA
KOJI LOŠE POSTUPAJU!”³

3799. PRIČAO MI JE Muhammed b. Jahja Ebu-Ali, njemu Šazan, brat Abdanov, a njemu njegov otac, kojeg je obavijestio Šu'be b. Hadždžadž, prenoseći od Hišam b. Zejda, da je čuo Enesa b. Malika da kazuje:

“Prošao je Ebu-Bekr, zajedno s Abbasom, radijallahu anhuma, pored nekog skupa ensarija na kojem su oni plakali. ‘Šta vas je rasplakalo?’, upitao ih je.

‘Sjetili smo se sijela s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem’, odgovorili su. On je tada otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestio ga o tome.

“Omotao je” – kazuje dalje prenosilac – “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rubove burde oko glave, izišao i popeo se na minber

وَنَوَمَتْ صَبِيَّانَهَا ثُمَّ قَامَتْ كَأَنَّهُا تُصْلِحُ سَرَاجَهَا فَأَطْفَأَتْهُ فَجَعَلَ يُرِيَانِهِ أَنَّهَا يَأْكُلَانِ قَبَاتًا طَاوِيَيْنِ فَلَمَّا أَصْبَحَ غَدَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ ضَحِكَ اللَّهُ اللَّيْلَةَ أَوْ عَجِبَ مِنْ فَعَالِكُمَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ (وَيُؤْثِرُونَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ) وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ .

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ

اقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئَتِهِمْ

٣٧٩٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى أَبُو عَلِيٍّ حَدَّثَنَا شَاذَانُ أَخُو عَبْدِانَ حَدَّثَنَا أَبِي أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ بْنُ الْحَجَّاجِ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ مَرَّ أَبُو بَكْرٍ وَالْعَبَّاسُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِمَجْلِسٍ مِنْ مَجَالِسِ الْأَنْصَارِ وَهُمْ يَبْكُونَ فَقَالَ مَا يُبْكِيكُمْ قَالُوا ذَكَرْنَا مَجْلِسَ النَّبِيِّ ﷺ مِنَّا فَدَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْبَرَهُ بِذَلِكَ قَالَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ وَقَدْ عَصَبَ عَلَى رَأْسِهِ حَاشِيَةَ بُرْدٍ قَالَ فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ وَلَمْ يَصْعَدْهُ بَعْدَ ذَلِكَ الْيَوْمَ فَحَمِدَ اللَّهُ وَأَثْنَى عَلَيْهِ

¹ Da ne bismo ulazili u filozofsko-teološke rasprave o Allahovim svojstvima, podsjetit ćemo samo na pravilo kojeg se drže oni koji pripadaju ehli-sunnetu kada govore o Njegovim uzvišenim svojstvima: “Uzvišenog Allaha opisujemo onako kako je On sam Sebe opisao, ili kako Ga je opisao Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bez dodavanja ili oduzimanja bilo čega, ili personificiranja Njegove Ličnosti.”

² Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisu br. 4889.

³ Ovo se ne odnosi na šerijatske kazne i prava ljudi. (prim.rec.)

– nikad poslije toga se nije popeo na minber. Izrekao je pohvalu i zahvalu Allahu, a onda rekao: ‘Oporučujem vam ensarije, jer su oni moja utroba i najprisniji povjerenici!’⁴ Izvršili su sve svoje obaveze, ostaje još da uzmu svoja prava. Primite zato od dobročinitelja među njima, a oprostite onima koji loše postupaju!”⁵

3800. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Ja‘kub, a njemu Ibn-Gasil, koji je čuo Ikrimu, a on Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, da je kazivao: “Izišao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s ogrtačem na ramenima i turbanom masne sive boje, pa se popeo na minber, izrekao pohvalu i zahvalu Allahu, a onda rekao: ‘I nakon zahvale, o ljudi, svijet će se množiti i povećavati, a ensarija će biti sve manje sve dok ne budu kao so u hrani.’⁶ Kome od vas bude povjereno nešto, pa on nekoga ošteti ili nekome od koristi bude, neka primi od onih koji dobro čine, a oprost i onima koji loše postupaju!”

3801. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘ba, da je čuo Katade, koji prenosi od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “Ensarije su moja utroba i najprisniji povjerenici; ljudi će se množiti a ensarije umanjivati (izumirati), pa primite od dobrotvora među njima, a oprostite onima koji loše postupaju!”

ثُمَّ قَالَ أَوْصِيَكُمْ بِالْأَنْصَارِ فَإِنَّهُمْ كَرِشِي وَعَيْيَتِي وَقَدْ قَضَوْا الَّذِي عَلَيْهِمْ وَبَقِيَ الَّذِي لَهُمْ فَاقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ .

٣٨٠٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْغَسِيلِ سَمِعْتُ عِكْرِمَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَعَلَيْهِ مِلْحَفَةٌ مُتَعَطِّفًا بِهَا عَلَى مَنْكَبَيْهِ وَعَلَيْهِ عَصَابَةٌ دَسْمَاءٌ حَتَّى جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ أَيُّهَا النَّاسُ فَإِنَّ النَّاسَ يَكْثُرُونَ وَتَقِلُّ الْأَنْصَارُ حَتَّى يَكُونُوا كَالْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ فَمَنْ وَلِيَ مِنْكُمْ أَمْرًا يَضُرُّ فِيهِ أَحَدًا أَوْ يَنْفَعُهُ فَلْيَقْبَلْ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيئِهِمْ .

٣٨٠١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْأَنْصَارُ كَرِشِي وَعَيْيَتِي وَالنَّاسُ سَيَكْثُرُونَ وَيَقْلُونَ فَاقْبَلُوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَتَجَاوَزُوا عَنْ مُسِيئِهِمْ .

4 Ovdje je izražena Vjerovjesnikova rječitost i konciznost u govoru. Jer poredi ensarije sa utrobom (buragom) životinja u koji dospijeva hrana od koje se one poslije razvijaju (entum kerishi). Druga riječ koju je upotrijebio (‘ajbeti) označava mjesto gdje čovjek ostavlja svoje najvrednije stvari. (prim. rec.)

5 Ovaj hadis ponavlja se u hadisu br. 3801.

6 Ensarije su uspoređene sa solju zbog njihove malobrojnosti i važnosti, baš kao što je so važna za hranu. (prim. rec.)

O VRLINAMA SA'DA B. MU'AZA, RADIJALLAHU ANHU

3802. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'ba, prenoseći od Ebu-Ishaka, koji kaže kako je čuo Beraa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vjerovjesniku je, sallallahu alejhi ve sellem, darovan svileni ogrtač; njegovi su ga drugovi doticali, čudeći se njegovoj mehkoći, pa im je on rekao: ‘Čudite se mehkoći ovoga, a mahrame¹ Sa'd b. Mu'aza još su bolje (ili je rekao: nježnije).’”
Ovaj hadis prenose još i Katada te Zuhri, a čuli su ga od Enes b. Malika, koji ga prenosi od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

3803. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Fadl b. Musavir, zet Ebu-Avanin, kojem je pričao Ebu-Avan, prenoseći od A'meša, on od Ebu-Sufjana, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu, da je kazivao kako je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao:

“Arš se zatresao zbog smrti Sa'd b. Mu'aza!”
A'meš prenosi od Ebu-Saliha, on od Džabira, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, isto. Neki je čovjek rekao Džabiru: “Bera' kaže: ‘Zatresla se nosiljka (na kojoj je prenesen kada je umro)...’”, pa mu je on odgovorio: “Između ove dvije plemenske zajednice² bila je mržnja. Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: ‘Zatresao se Arš Milostivoga zbog smrti Sa'd b. Mu'aza!’”

بَابُ مَنَاقِبِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٨٠٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَهْدَيْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ حُلَّةً حَرِيرَ فَجَعَلَ أَصْحَابُهُ يَمَسُّونَهَا وَيَعْجَبُونَ مِنْ لِينِهَا فَقَالَ أَتَعْجَبُونَ مِنْ لِينِ هَذِهِ لِمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ خَيْرٌ مِنْهَا أَوْ أَلَيْنُ رَوَاهُ قَتَادَةُ وَالزُّهْرِيُّ سَمِعَا أَنَسًا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٨٠٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا فَضْلُ بْنُ مُسَاوِيرٍ خَتَنُ أَبِي عَوَّانَةَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَّانَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ اهْتَزَّ الْعَرْشُ لِمَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ وَعَنِ الْأَعْمَشِ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ فَقَالَ رَجُلٌ لَجَابِرٍ فَإِنَّ الْبَرَاءَ يَقُولُ اهْتَزَّ السَّرِيرُ فَقَالَ إِنَّهُ كَانَ بَيْنَ هَذَيْنِ الْحَيَيْنِ ضَغَائِنٌ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ اهْتَزَّ عَرْشُ الرَّحْمَنِ لِمَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ .

1 U drugom predanju kaže se da je riječ o mahramama u Džennetu. (prim. rec.)

2 Tj. između plemena Evs i Hazredž. Ovdje se da primijetiti Džabirovo čuđenje Berau, koji je iz istog plemena kao i Sa'd, dakle iz plemena Evs. Međutim, Džabiru, koji je iz plemena Hazredž, ne smeta to ranije neprijateljstvo njegova i Sa'dova plemena da bi bio pravedan i istinoljubiv. Tako je on potvrdio ono što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao za Sa'da, koji nije bio njegov suplemenik. Uostalom, hadis o tome da se Arš zatresao zbog smrti Sa'da b. Mu'aza prenosi više od deset Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova i on se, osim u Buharijevu *Sahihu*, nalazi još i u Muslimovu *Sahihu*, tako da se njegova vjerodostojnost ne dovodi u pitanje. Sa'd ima velike vrijednosti i vrline. Prenosi se da su licemjeri za njegovu dženazu rekli: “Nije bilo lakše dženaze za nošenje.” Na to je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: “Sa'da su nosili melec.”

3804. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ar'ara, a njemu Šu'ba, prenoseći od Sa'd b. Ibrahima, on od Ebu-Umame b. Sehl b. Hunejfa, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da su ljudi³ prihvatili da im Sa'd b. Mu'az sudi. Poslao je (Vjerovjesnik) po njega, pa je on došao na magarcu. Kada se približio džamiji, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Ustanite najboljemu od vas (ili je rekao: svome prvaku)', i dodade: 'Sa'de, ovi žele tvoju presudu!' 'Ja im presuđujem', reče on, 'da im budu pobijeni vojnici, a žene i djeca da budu porobljeni!' 'Presudio si po Allahovu sudu, ili po sudu Vladara!', reče (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem)."

O VRLINAMA USEJD B. HUDAJRA I ABBAD B. BIŠRA, RADIJALLAHU ANHUMA

3805. PRIČAO NAM JE Ali b. Muslim, njemu Habban b. Hilal, a ovom Hemmam, kojeg je obavijestio Katade, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da su dva čovjeka izišla od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u mrkloj noći; nur im je svijetlio sve dok se nisu rastavili, a onda se i svjetlo rastavilo s njima. Ma'mer prenosi od Sabita, a on od Enesa su to bili Usejd b. Hudajr i jedan ensarija. Hammad veli da im je kazivao Sabit, prenoseći od Enesa (riječi): "Kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, bili su Usejd b. Hudajr i Abbad."

٣٨٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرَعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ بْنِ حَنْثَلٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَنَسًا نَزَلُوا عَلَى حُكْمِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ فَجَاءَ عَلَى حِمَارٍ فَلَمَّا بَلَغَ قَرِيبًا مِنَ الْمَسْجِدِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ قُومُوا إِلَى خَيْرِكُمْ أَوْ سَيِّدِكُمْ فَقَالَ يَا سَعْدُ إِنَّ هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ فِيهِمْ أَنْ تُقْتَلَ مُقَاتِلَتُهُمْ وَتُسَبَى ذُرَارِيُّهُمْ قَالَ حَكَمْتَ بِحُكْمِ اللَّهِ أَوْ بِحُكْمِ الْمَلِكِ .

بَابُ مَنْقَبَةِ أَسِيدِ بْنِ حُضَيْرٍ وَعَبَادِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

٣٨٠٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ أَخْبَرَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ ﷺ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ وَإِذَا نُورٌ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا حَتَّى تَفَرَّقَا فَتَفَرَّقَ النُّورُ مَعَهُمَا وَقَالَ مَعْمَرٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ إِنَّ أَسِيدَ بْنَ حُضَيْرٍ وَرَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ وَقَالَ حَمَّادٌ أَخْبَرَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ كَانَ أَسِيدُ بْنُ حُضَيْرٍ وَعَبَادُ بْنُ بَشِيرٍ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ .

3 Tj. pleme Benu-Kurejza, nakon što je prekršilo dogovor.

O VRLINAMA MU'AZ B. DŽEBELA, RADIJALLAHU ANHU

3806. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'ba, prenoseći od Amra, on od Ibrahima, ovaj od Mesruka, a on od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhum, (da je kazivao):

“Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: ‘Preuzmite učenje Kur‘ana od četverice: Ibn-Mes‘uda, Salima, štićenika (oslobođenog roba) Ebu-Huzejfinog, Ubejja i Mu‘az b. Džebela.’”

O VRLINAMA SA'D B. UBADE, RADIJALLAHU ANHU

Aiša veli: “I prije je bio dobar čovjek.”

3807. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Abdus-Samed, ovom Šu'ba, a ovom Katade, da je čuo Enes b. Malika, radijallahu anhu, da je Ebu-Usejd kazivao:

“Allahov Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Najbolje ensarijske kuće su kuće one Benu-Nedždžara, zatim Benu-Abdul-Ešhela, potom Benu-Harisa b. Hazredža, pa onda Benu-Saide; a u svakoj je ensarijskoj kući dobro.’ Na to Sa'd b. Ubada, jedan od prvaka u islamu, reče: ‘Vidim da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (neke) postavio iznad nas!’

‘Pa i vama je davao prednost nad mnogim ljudima!’, rečeno mu je.”

بَابُ مَنَاقِبِ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٨٠٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ اسْتَقْرِئُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَسَلَامٍ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَأَبِي وَمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ .

بَابُ مَنَقِبَةِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ رَجُلًا صَالِحًا .

٣٨٠٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَبُو أُسَيْدٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْرُ دُورِ الْأَنْصَارِ بَنُو النَّجَّارِ ثُمَّ بَنُو عَبْدِ الْأَشْهَلِ ثُمَّ بَنُو الْحَارِثِ بْنِ الْخَزْرَجِ ثُمَّ بَنُو سَاعِدَةَ وَفِي كُلِّ دُورِ الْأَنْصَارِ خَيْرٌ فَقَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ وَكَانَ ذَا قَدَمٍ فِي الْإِسْلَامِ أَرَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ فَضَّلَ عَلَيْنَا فَقِيلَ لَهُ قَدْ فَضَّلَكُمْ عَلَى نَاسٍ كَثِيرٍ .

O VRLINAMA UBEJJ B. KA'BA,
RADIJALLAHU ANHU

3808. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, a njemu Šu'ba, prenoseći od Amr b. Murre, on od Ibrahima, a on od Mesruka da je kazivao:

“Spomenut je Abdullah b. Mes'ud, a tu je bio prisutan Abdullah b. Amr, pa je rekao: ‘To je čovjek kojeg ne prestajem voljeti, jer sam čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: ‘Uzmite Kur'an od četverice: od Abdullaha b. Mes'uda – od njega je počeo, od Salima, štićenika (oslobođenog roba) Ebu-Huzejfinog, od Mu'az b. Džebela i od Ubejj b. Ka'ba.”

3809. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, koji je čuo Šu'bu, a on Katadu, prenoseći od Enes b. Malika, radijallahu anhu, (da je kazivao):

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ubejju: ‘Allah mi je zapovjedio da ti proučim *Lem jekunil-lezine keferu min ehlil-kitabi...*’

‘I spomenuo je mene?!’, upitao je on.

‘Da!’, odgovorio je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem). Ubejj je tada zaplakao.”¹

O VRLINAMA ZEJD B. SABITA,
RADIJALLAHU ANHU

3810. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Jahja, a ovom Šu'ba, prenoseći od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, (da je kazivao): “Četverica su u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, naučila napamet cijeli Kur'an i sva četverica su ensarije: Ubejj, Mu'az b. Džebel, Ebu-Zejd i Zejd b. Sabit.”² Upitao sam Enesa: “Ko je Ebu-Zejd?”, pa mi je on odgovorio: “Moj rođak s očeve strane.”

بَابُ مَنَاقِبِ أَبِي بِنِ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٨٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ ذَكَرَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ عِنْدَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَقَالَ ذَاكَ رَجُلٌ لَا أَزَالُ أُحِبُّهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ خُذُوا الْقُرْآنَ مِنْ أَرْبَعَةٍ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ فَبَدَأَ بِهِ وَسَلَّمْ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَمُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ وَأَبِي بِنِ كَعْبٍ .

٣٨٠٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ قَالَ سَمِعْتُ شُعْبَةَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَبِي إِنْ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ (لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ) قَالَ وَسَمَانِي قَالَ نَعَمْ فَبَكَى .

بَابُ مَنَاقِبِ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٨١٠. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَمَعَ الْقُرْآنَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ أَرْبَعَةٌ كُلُّهُمْ مِنَ الْأَنْصَارِ أَبِي وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَأَبُو زَيْدٍ وَزَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ قُلْتُ لِأَنَسٍ مَنْ أَبُو زَيْدٍ قَالَ أَحَدُ عُمُوْمِي .

¹ Ovaj hadis navodi se u hadisima br. 4959, 4960 i 4961.

² Tekst ovog hadisa navodi se i u hadisima br. 3996, 5003 i 5004.

O VRLINAMA EBU-TALHINIM, RADIJALLAHU ANHU

3811. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovom Abdul-Aziz, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je kazivao: "Na dan Uhuda ljudi su ustuknuli od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a Ebu-Talha bio je ispred njega i štitio ga svojim kožnim štitom. Bio je izvanredan strijelac i snažno je odapinjao (strijele), a toga je dana (zatežući tetivu) polomio dva (ili tri) luka. Dešavalo se da čovjek prođe s tobolcem strijela. On bi tada povikao: 'Daj ih Ebu-Talhi!'

Tada se je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, gledajuću u ljude, isturio, dok mu je Ebu-Talha govorio: 'Allahov Vjerovjesniče, žrtvovao bih za tebe i oca i majku, nemoj se izlagati, pogodit će te strijela! Moja prsa su štit tvojim prsima!' Vidio sam Aišu, kćerku Ebu-Bekrovu, i Umm-Sulejm, zavrnutih nogavica, na čijim sam nogama vidio halhale,¹ kako na leđima nose mješine s vodom i poje ljude; potom se ponovo vraćaju, pune ih i daju ljudima. Ebu-Talhi sablja je ispadala dva-tri puta."

بَابُ مَنَاقِبِ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٨١١. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ انْهَزَمَ النَّاسُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبُو طَلْحَةَ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ ﷺ مُجَوِّبٌ بِهِ عَلَيْهِ بِحَجَفَةٍ لَهُ وَكَانَ أَبُو طَلْحَةَ رَجُلًا رَامِيًا شَدِيدَ الْقَدِّ يَكْسِرُ يَوْمَئِذٍ قَوْسَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا وَكَانَ الرَّجُلُ يَمُرُّ مَعَهُ الْجُعْبَةُ مِنَ النَّبْلِ فَيَقُولُ انْشُرْهَا لِأَبِي طَلْحَةَ فَأَشْرَفَ النَّبِيُّ ﷺ يَنْظُرُ إِلَى الْقَوْمِ فَيَقُولُ أَبُو طَلْحَةَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي لَا تُشْرِفْ يُصِيبُكَ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ الْقَوْمِ نَحْرِي دُونَ نَحْرِكَ وَلَقَدْ رَأَيْتُ عَائِشَةَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ وَأُمَّ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُمَا لَمُشْمَرَتَانِ أَرَى خَدَمَ سُوقِهِمَا تُنْقِرَانِ الْقِرْبَ عَلَى مُتُونِهِمَا تُفْرِغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ ثُمَّ تَرْجِعَانِ فْتَمْلَأَانِهَا ثُمَّ تَجِيئَانِ فَتُفْرِغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ وَلَقَدْ وَقَعَ السَّيْفُ مِنْ يَدَيَّ أَبِي طَلْحَةَ إِمَّا مَرَّتَيْنِ وَإِمَّا ثَلَاثًا.

¹ Ovo je bilo prije naredbe o hidžabu (prim. rec.)

O VRLINAMA ABDULLAH B. SELAMA,
RADIJALLAHU ANHU

3812. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da je čuo Malika, kako kazuje prenoseći od Ebu-Nadra, štićenika Umer b. Ubejdullaha, on od Amir b. Sa'da b. Ebu-Vekkasa, a ovaj od svoga oca da je rekao: "Nisam čuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ikome ko hoda po zemlji rekao da je džennetlija, jedino Abdullah b. Selamu."

"U vezi s njim", rekao je (Sa'd), "objavljen je ajet: '... i ako je jedan od sinova Israilovih posvjedočio da je i on od Allaha...'".

"Ne znam", rekao je (Abdullah b. Jusuf), "da li je (sam) Malik rekao da je ajet objavljen u vezi s ovim ili je to spomenuto (u sklopu) ovog hadisa."

3813. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, a njemu Ezher Seman, prenoseći od Ibn-Avna, on od Muhammeda, a ovaj od Kajs b. Ubade da je kazivao:

"Sjedio sam u Medinskoj džamiji kada je ušao čovjek; na licu su mu se vidjeli tragovi skrušenosti. 'Ovo je džennetlija!', rekoše prisutni. On je brzo klanjao dva rekata, a zatim izišao. Ja sam krenuo za njim i rekao mu: 'Kada si ušao u džamiju, ljudi su kazali: 'Ovo je džennetlija!'"

'Allaha mi', reče on, 'niko ne treba govoriti ono što ne zna! Ispričat ću ti zašto. Sanjao sam, u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, jedan san, pa sam mu ga ispričao. Vidio sam u snu kako boravim u nekoj bašči', veli on, opisujući njeno prostranstvo i zelenilo, 'u sredini je bio željezni stup čiji je donji dio bio u zemlji, a gornji sezao do nebesa. Na vrhu je bila drška u obliku petlje. Rekoše mi: 'Penji se!'"

'Ne mogu!', odgovorio sam. Tada mi je došao sluga; zadigao mi je odjeću odzada, tako da sam se popeo na vrh i uhvatio se za dršku.

بَابُ مَنَاقِبِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٨١٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكًا يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لِأَحَدٍ يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَّا لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ قَالَ وَفِيهِ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ (وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى مِثْلِهِ) قَالَ لَا أَدْرِي قَالَ مَالِكٌ الْآيَةُ أَوْ فِي الْحَدِيثِ .

٣٨١٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ السَّمَّانُ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا فِي مَسْجِدِ الْمَدِينَةِ فَدَخَلَ رَجُلٌ عَلَى وَجْهِهِ أَثَرُ الْخُشُوعِ فَقَالُوا هَذَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ تَجَوَّزَ فِيهِمَا ثُمَّ خَرَجَ وَتَبِعْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّكَ حِينَ دَخَلْتَ الْمَسْجِدَ قَالُوا هَذَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ قَالَ وَاللَّهِ مَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ أَنْ يَقُولَ مَا لَا يَعْلَمُ وَسَأُحَدِّثُكَ لَمْ ذَاكَ رَأَيْتُ رُؤْيَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَصَصْتُهَا عَلَيْهِ وَرَأَيْتُ كَأَنِّي فِي رَوْضَةٍ ذَكَرَ مِنْ سَعَتِهَا وَخُضْرَتِهَا وَسَطَهَا عَمُودٌ مِنْ حَدِيدٍ أَسْفَلُهُ فِي الْأَرْضِ وَأَعْلَاهُ فِي السَّمَاءِ فِي أَعْلَاهُ عُرْوَةٌ فَقِيلَ لِي ارْقَ قُلْتُ لَا أَسْتَطِيعُ فَأَتَانِي مِنْصَفٌ فَرَفَعَ ثِيَابِي مِنْ خَلْفِي فَرَقِيتُ حَتَّى كُنْتُ فِي أَعْلَاهَا فَأَخَذْتُ بِالْعُرْوَةِ فَقِيلَ لَهُ اسْتَمْسِكْ

‘Drži se!’, rekoše mi. Probudio sam se, a ona je bila u mojoj ruci.¹ Ispričao sam to Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa mi je on rekao: ‘Ta bašča je islam, a stup je stup islama. Ta drška u obliku petlje jeste ‘veza čvrsta’; bit ćeš u islamu do smrti.’ Taj čovjek bio je Abdullah b. Selam.”² Kazivao mi je Halifa: “Pričao nam je Mu‘az, a njemu Ibn-Avn, prenoseći od Muhammeda, da mu je pričao Kajs b. Ubade, prenoseći od Ibn-Selama, koji je govorio *vesif* umjesto *minsaf*.”³

3814. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Šu‘ba, prenoseći od Seid b. Ebu-Burde, a on od svoga oca (da je kazivao):

“Došao sam u Medinu i susreo Abdullah b. Selama, radijallahu anhu, pa mi je on rekao: ‘Zar nećeš doći i ući u kuću⁴ da te ponudim kašom i hurmama? Ti si u zemlji’, nastavio je on, ‘u kojoj je kamata raširena. Ako ti neko bude dužan, pa ti pokloni tovar slame ili tovar ječma ili tovar pice (stočna hrana), to je kamata.’”

En-Nadr, Ebu-Davud i Vehb od Šu‘be ne prenose ovo o kući.

O VJEROVJESNIKOVOJ ŽENIDBI HATIDŽOM, RADIJALLAHU ANHA, I NJENIM VRLINAMA

3815. PRIČAO MI JE Muhammed, kojeg je obavijestio Abde, prenoseći od Hišam b. Urve, a on od svoga oca, da je čuo Abdullah b. Dža‘fera, on Aliju, radijallahu anhu, a on Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao...;

فَاسْتَيْقَظْتُ وَإِنَّمَا لَفِي يَدِي فَقَصَصْتُهَا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ تِلْكَ الرُّوْضَةُ الْإِسْلَامُ وَذَلِكَ الْعُمُودُ عُمُودُ الْإِسْلَامِ وَتِلْكَ الْعُرْوَةُ عُرْوَةُ الْوُثْقَى فَأَنْتَ عَلَى الْإِسْلَامِ حَتَّى تَمُوتَ وَذَلِكَ الرَّجُلُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ وَقَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُعَاذٌ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ عُبَادٍ عَنْ ابْنِ سَلَامٍ قَالَ وَصِيفٌ مَكَانٌ مِنْصَفٌ .

٣٨١٤. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَلَقِيتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ أَلَا تَجِيءُ فَأُطْعِمَكَ سَوِيْقًا وَتَمْرًا وَتَدْخُلَ فِي بَيْتٍ ثُمَّ قَالَ إِنَّكَ بِأَرْضِ الرَّبَا بِهَا فَاشِ إِذَا كَانَ لَكَ عَلَى رَجُلٍ حَقٌّ فَأَهْدِي إِلَيْكَ حِمْلَ تِبْنٍ أَوْ حِمْلَ شَعِيرٍ أَوْ حِمْلَ قَتٍّ فَلَا تَأْخُذْهُ فَإِنَّهُ رَبَا وَلَمْ يَذْكُرِ النَّصْرُ وَأَبُو دَاوُدَ وَوَهْبٌ عَنْ شُعْبَةَ الْبَيْتِ .

بَابُ تَزْوِيجِ النَّبِيِّ ﷺ خَدِيجَةَ وَفَضْلِهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا

٣٨١٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ هِشَامِ ابْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ ح حَدَّثَنِي صَدَقَةٌ

¹ Zapravo, on se probudio u trenutku kada je uzeo tu dršku o obliku petlje. Nema predanja o tome da je ona ostala u njegovoj ruci i na javi. Međutim, i ako bismo na temelju jezičkog značenja shvatili da mu je ostala u ruci i na javi, moramo znati da je Allah, doista, Svemogući. A moguće je da se željelo kazati kako je ruka ostala zatvorena i nakon buđenja kao posljedica djelovanja do kojeg je došlo u snu.

² Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 7010 i 7014.

³ *Vesif* i *minsaf* su dvije riječi istog značenja, a znače mladi sluga ili sluškinja.

⁴ Kao znak počasti jer je u nju ulazio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. (prim. rec.)

a PRIČAO MI JE i Sadeka, kojeg je obavijestio Abde, prenoseći od Hišama b. Urve, a on od svoga oca, da je čuo Abdullaha b. Dža'fera, kako prenosi od Alije b. Ebu-Taliba, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najbolja⁵ je žena Merjem, i najbolja je žena Hatidža⁶."

أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ جَعْفَرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ .

3816. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejr, a njemu Lejs da mu je pisao Hišam b. Urva, prenoseći od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala: "Nisam bila ljubomorna ni na jednu Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, ženu kao što sam bila ljubomorna⁷ na Hatidžu, koja je umrla prije nego što sam se ja udala za njega. To je zato što sam slušala Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je spominje; Allah mu je naredio da je obraduje kućom od šupljeg biserja. Kad god bi zaklao ovcu, podijelio bi njezinim prijateljicama mesa, onoliko koliko bi im bilo dovoljno."⁸

٣٨١٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ كَتَبَ إِلَيَّ هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غَرَّتْ عَلَى مَرْأَةٍ لِلنَّبِيِّ ﷺ مَا غَرَّتْ عَلَى خَدِيجَةَ هَلَكْتُ قَبْلَ أَنْ يَتَزَوَّجَنِي لِمَا كُنْتُ أَسْمَعُهُ يَذْكُرُهَا وَأَمَرَهُ اللَّهُ أَنْ يُبَشِّرَهَا بِبَيْتٍ مِنْ قَصَبٍ وَإِنْ كَانَ لَيَذْبَحُ الشَّاةَ فِيْهَا فِي خَلَاتِلِهَا مِنْهَا مَا يَسْعُهُنَّ .

- 5 Tajbi kaže kako se podrazumijeva da je Merjem bila najbolja u svome ummetu, a Hatidža u svome. Zbog toga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo obje ponaosob. Mnogi komentatori smatraju da se u ovom hadisu govori o tome kako je Merjem bila najbolja žena u svoje doba, a Hatidža u svoje. U predanju koje potječe od Veki'a, a bilježi ga Muslim, kaže se: "... pokaza Veki', prema nebesima i zemlji..." Time se, čini se, želi kazati da je to o čemu se govori - dunjaluk. To tvrdi i Kurtubi. U pojašnjenju ovakvog mišljenja još se kaže da, ako je hadis izrečen prije Hatidžine smrti, onda se želi kazati kako je Merjemina duša na nebesima, pa je on (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) zato pokazao na nebesa kad je nju spomenuo, a na zemlju kad je spomenuo Hatidžu, pošto je ona bila još živa, na zemlji. U slučaju, pak, da je to izgovoreno nakon Hatidžine smrti, onda se željelo kazati kako su njih dvije najbolje žene kojima su uzete duše i odnesene na nebesa i najbolje žene čija su tijela pokopana u zemlju. Bezzar i Taberani bilježe predanje od Ammar b. Jasira u kojem se kaže: "U mom se ummetu Hatidži daje prednost, kao što se prednost daje Merjemi nad ženama svjetova." Ovo je predanje s hasen (dobrim) senedom; njime se dokazuje prednost i veća vrijednost Hatidže u poređenju s Aišom. Nesai bilježi predanje od Ibn-Abbasa sa sahih senedom, a bilježi ga i Hakim; u njemu se kaže: "Najodabranije su žene u Džennetu Hatidža, Fatima, Merjem i Asija."
- 6 Hatidža je prva žena kojom se oženio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Po mišljenju većine učenjaka, on se njome oženio u dvadeset i petoj godini. Ona je ranije bila udata za Ebu-Halu, koji je umro u džahilijetu. Prije ženidbe Muhammed je, sallallahu alejhi ve sellem, putovao kao njezin trgovac - zastupnik u Siriju, s njezinim imetkom, pa je ona vidjela da je on pošten i vrijedan. U džahilijetu su Hatidžu prozvali Čistunica. Umrla je deset godina nakon početka poslanstva. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, živio je s njom dvadeset i pet godina. Bila je najodabranija njegova žena.
- 7 Na temelju ovoga može se zaključiti da su ljubomorne bile i najodabranije žene na svijetu, a kad su one bile ljubomorne, kako je tek s ostalim ženama. Aiša je bila ljubomorna na Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge, a najviše na Hatidžu.
- 8 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 3817, 3818, 5299, 6004 i 7484.

3817. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, a njemu Humejd b. Abdur-Rahman, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Nisam bila ljubomorna ni na jednu ženu kao što sam bila ljubomorna na Hatidžu zbog toga što ju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stalno spominjao. Kaže dalje: ‘Oženio se mnome tri godine poslije nje (tj. njene smrti). Njegov Gospodar (ili Džibril, alejhis-selam) naredio mu je da je obveseli kućom od šupljeg biserja u Džennetu.’”

٣٨١٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غُرْتُ عَلَى امْرَأَةٍ مَا غُرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ مِنْ كَثَرَةِ ذِكْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِيَّاهَا قَالَتْ وَتَزَوَّجَنِي بَعْدَهَا بِثَلَاثِ سِنِينَ وَأَمَرَهُ رَبُّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَوْ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ يُشْرِهَهَا بَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ .

3818. PRIČAO MI JE Umer b. Muhammed b. Hasan, njemu njegov otac, a ovom Hafs, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Nisambila ljubomoraninajednu Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, ženu kao što sam bila ljubomorna na Hatidžu. Nisam je vidjela,¹ ali ju je on često spominjao.² Katkad bi zaklao ovcu, isjekao meso na komade i poslao dio toga i Hatidžinim prijateljicama. Nekad bih mu rekla: ‘Kao da na dunjaluku nije bilo žene osim Hatidže!’

‘Ona je bila... i bila...³, i s njom sam imao dijete’,⁴ odgovorio bi on.”

٣٨١٨. حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ حَسَنِ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا حَفْصُ عَنْ هِشَامِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غُرْتُ عَلَى أَحَدٍ مِنْ نِسَاءِ النَّبِيِّ ﷺ مَا غُرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ وَمَا رَأَيْتُهَا وَلَكِنْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُكْثِرُ ذِكْرَهَا وَرُبَّمَا ذَبَحَ الشَّاةَ ثُمَّ يَقْطَعُهَا أَغْضَاءً ثُمَّ يَبْعُثُهَا فِي صَدَائِقِ خَدِيجَةَ فَرُبَّمَا قُلْتُ لَهُ كَأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ فِي الدُّنْيَا امْرَأَةً إِلَّا خَدِيجَةُ فَيَقُولُ إِنَّهَا كَانَتْ وَكَانَتْ وَكَانَ لِي مِنْهَا وَلَدٌ .

1 To znači da je nije vidjela kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, odnosno da nisu bile zajedno kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Moguće je da ju je vidjela drugom prilikom, pošto je ona imala šest godina kada je Hatidža umrla.

2 Kada bi je spomenuo, pohvalio bi je i tražio oprost za nju.

3 On bi navodio njene lijepe osobine: “Bila je vrijedna, bila je pametna, bila je...”

Ahmed od Aiše, radijallahu anha, bilježi predanje u kome se kaže: “Ona je uzvjerovala onda kada su se ljudi odavali nevjerstvu; povjerovala mi je onda kada su me ljudi u laž ugonili i potpomogla me imetkom onda kada su mi ljudi uskraćivali. Allah mi je dao djecu s njom onda kada nisam imao djecu s drugim ženama.”

4 Sva su djeca Poslanikova od Hatidže, osim Ibrahima, koji je od robinje Marije. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je s Hatidžom imao sina Kasima, po kome je i prozvan Ebul-Kasim, zatim četiri kćeri: Zejneb, Rukajju, Umm-Kulsum i Fatimu. Poslije je dobio i sina Abdullaha, kojeg su prozvali Tahir i Tajjib. Neki smatraju da su to bila njegova dva druga brata. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije se ponovo ženio dok je Hatidža bila živa.

3819. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja, prenoseći od Isma‘ila da je kazivao:

“Upitao sam Abdullah b. Ebu-Evfaa, radijallahu anhu: ‘Je li Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obveselio Hatidžu?’, pa mi je odgovorio: ‘Da, kućom od šupljeg biserja (u Džennetu) u kojoj nema ni svađe ni umora.’”

3820. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Muhammed b. Fudajl, prenoseći od Umare, on od Ebu-Zur‘e, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Došao je Džibril Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: ‘Allahov Poslaniče, evo Hatidže; došla je s posudom u kojoj je začim (ili hrana ili piće), pa kada uđe kod tebe, poselami je od njenog Gospodara i od mene⁵ i obveseli je kućom od šupljeg biserja⁶ u Džennetu, u kojoj nema svađe niti umora.’”⁷

٣٨١٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ قُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بَشَّرَ النَّبِيُّ ﷺ خَدِيجَةَ قَالَ نَعَمْ بَيِّتَ مِنْ قَصَبٍ لَا صَخَبَ فِيهِ وَلَا نَصَبَ .

٣٨٢٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى جِبْرِيلُ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذِهِ خَدِيجَةُ قَدْ أَتَتْ مَعَهَا إِنَاءٌ فِيهِ إِدَامٌ أَوْ طَعَامٌ أَوْ شَرَابٌ فَإِذَا هِيَ أَتَتْكَ فَاقْرَأْ عَلَيْهَا السَّلَامَ مِنْ رَبِّهَا وَمِنِّي وَبَشِّرْهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ لَا صَخَبَ فِيهِ وَلَا نَصَبَ .

5 Nesai od Enesa bilježi hadis u kome se kaže: “Džibril je rekao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Allah je poselamio Hatidžu...’ Ona je odgovorila: ‘Allah je Taj koji je Es-Selam; neka je selam Džibrilu, i tebi, Allahov Poslaniče, neka je selam, rahmet i bereket!’” Ibn-Sunni svoju verziju ovog predanja završava riječima: “... i onome ko ga čuje, osim šejtana!” Po ovome učenjaci zaključuju da se Hatidža razumijevala u nauk islama i fikhske odredbe, pošto ona nije rekla: “*Es-selamu alallah!*” (neka je selam Allahu!), kao neki Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi u *Tešehhudu*, pa ih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opomenuo i zabranio im to rekavši: “Allah je Taj koji je Es-Selam, zato recite: ‘*Et-tehijjatu lillahi!*’ (Allahu pripadaju najbolji pozdravi!). Hatidža je, dakle, znala da se Allahu selam ne uzvraća kao što se uzvraća stvorenim bićima, jer je Es-Selam Allahovo ime, a značenje mu je dova i molba za spas. Ništa od spomenutog ne priliči da se uzvrat Allahu, pa je ona započela s hvaljenjem Allaha, koji je Es-Selam, Spas. Subki Stariji (Kebir) kaže: “Aiša ima vrijednosti i prednosti koje se ne mogu pobrojati, ali ono što odabiremo i što predstavlja dio vjere u Allaha jeste uvjerenje da je najvrednija Fatima, zatim Hatidža, a onda Aiša.”

6 Radi se o prostranom dvorcu od biserja. To joj je nagrada za zasluge koje ona ima zato što je među prvima čvrsto uzvjerovala. Udovoljavala je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u svemu što je bilo moguće i nikad nije bila uzrok za njegovu ljutnju. Oni koji tumače ovaj hadis navode razloge zašto se u tekstu hadisa ne spominje dvorac, nego kuća. Oni kažu da je to zato što je u prvo vrijeme objavljivanja samo Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, i Hatidžina kuća bila kuća islama. To se željelo istaknuti kao vrijednost.

7 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisu br. 7497.

3821. VELI Isma'il b. Halil da ih je obavijestio Ali b. Mushir, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala: "Zatražila je Hâle bint Huvejlid, sestra Hatidžina, da uđe kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Podsjetila ga je na Hatidžu, pa se on uzbudio i rekao: 'O moj Gospodaru, neka bude Hâle!' Mene je obuzela ljubomora, te sam rekla: 'Što se podsjećaš na (bezubu) staricu iz Kurejša s crvenim desnama koju je progutalo vrijeme, kada ti je Allah dao zamjenu u boljoj od nje?!'"¹

SPOMEN DŽERIRA B. ABDULLAHA BEDŽELIJA, RADIJALLAHU ANHU

3822. PRIČAO NAM JE Ishak Vasiti, a njemu Halid, prenoseći od Bejana, on od Kajsa, da je čuo Džerir b. Abdullaha, radijallahu anhu, da je kazivao:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije me vratio otkako sam primio islam, niti me je vidio, a da se nije nasmiješio."

3823. Kajs prenosi od Džerir b. Abdullaha da je kazivao:

"U doba džahilijjeta bila je kuća koju su zvali *Zul-Halesa*; zvali su je i Ka'ba jemenska (*El-Ka'ba el-jemanijja*) ili Ka'ba šamska (*El-Ka'ba eš-šamijja*). Allahov Poslanik me je, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: 'Hoćeš li me riješiti *Zul-Halese*?' Otišao sam do nje sa sto pedeset konjanika iz (plemena) Ahmes, pa smo je porušili i pobili one koje smo našli kod nje. Vratili smo se i obavijestili ga o tome, a on je proučio dovu za nas i za Ahmes."

٣٨٢١. وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنْتُ هَالَةَ بِنْتُ خُوَيْلِدٍ أُخْتِ خَدِيجَةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَعَرَفَ اسْتِئْذَانَ خَدِيجَةَ فَارْتَاعَ لِذَلِكَ فَقَالَ اللَّهُمَّ هَالَةَ قَالَتْ فَعِزْتُ فَقُلْتُ مَا تَذْكُرُ مِنْ عَجُوزٍ مِنْ عَجَائِزِ قُرَيْشٍ خَمَرَاءِ الشُّدْقَيْنِ هَلَكَتْ فِي الدَّهْرِ قَدْ أَبْدَلَكَ اللَّهُ خَيْرًا مِنْهَا.

باب ذِكْرِ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٨٢٢. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ بَيَانَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَا حَجَبَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُنْذُ أَسْلَمْتُ وَلَا رَأَى إِلَّا ضَحِكَ.

٣٨٢٣. وَعَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ بَيْتٌ يُقَالُ لَهُ ذُو الْخَلَصَةِ وَكَانَ يُقَالُ لَهُ الْكَعْبَةُ الْيَمَانِيَّةُ أَوِ الْكَعْبَةُ الشَّامِيَّةُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَلْ أَنْتَ مُرِيحِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ قَالَ فَنفَرْتُ إِلَيْهِ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةِ فَارِسٍ مِنْ أَحْمَسَ قَالَ فَكَسَرْنَا وَقَتَلْنَا مَنْ وَجَدْنَا عِنْدَهُ فَأَتَيْنَاهُ فَأَخْبَرْنَاهُ فَدَعَا لَنَا وَلِأَحْمَسَ.

¹ Ibn-Tin veli: "U Poslanikovoju, sallallahu alejhi ve sellem, šutnji na ovo što je rekla Aiša imamo dokaz da je Aiša vrednija od Hatidže, osim ako hadis ne protumačimo kao da se ta vrijednost odnosi na ljepotu i mladost." Ima, međutim, predanja u kojima se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reagirao na to ljutnjom, tako da je i sama Aiša poslije toga rekla kako je više nikada neće spomenuti, osim po dobru. Bilježi se i predanje u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nije mi je Allah zamijenio boljom!"

SPOMEN HUZEJFE B. JEMANA
ABSIJA, RADIJALLAHU ANHUMA

3824. PRIČAO MI JE Isma'il b. Halil, a njega obavijestio Seleme b. Redža, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Na Uhudu su mušrici pretrpjeli očit poraz, pa je Iblis povikao: ‘Allahovi robovi, pazite i pritecite u pomoć zadnjim redovima!’ Prednji su se (redovi) povratili zadnjima i pojačali ih. Huzejfa je pogledao – kad ono njegov otac.

‘Božiji robovi, moj otac, moj otac!’² povikao je. Allaha mi”, kaže Aiša, “nisu se prestali boriti dok ga nisu ubili. Huzejfa im je (poslije toga) rekao: ‘Da vam Allah oprost!’”

“Moj otac³ veli: ‘Allaha mi, dobro tih Huzejfinih riječi ostalo je do trenutka njegove smrti.’”

SPOMEN HINDE BINT UTBE
B. REBI'A, RADIJALLAHU ANHA

3825. Abdan veli da IH JE OBAVIJESTIO Abdullah, njega Junus, prenoseći od Zuhrija, on od Urve, da je Aiša, radijallahu anha, kazivala:

“Došla je Hind bint Utbe i rekla: ‘Allahov Poslaniče, na čitavoj zemaljskoj kugli nije bilo kuće čije bih stanovnike više voljela vidjeti ponižene od stanovnika tvoje kuće, a danas na čitavoj zemaljskoj kugli nema kuće čije bih stanovnike više voljela vidjeti poštovane od stanovnika tvoje kuće!’

‘Također⁴, tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša!’, reče on.

بَابُ ذِكْرِ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ الْعَبْسِيِّ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٨٢٤. حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا سَلَمَةُ بْنُ رَجَاءٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ هُزِمَ الْمُشْرِكُونَ هَزِيمَةً بَيِّنَةً فَصَاحَ إِبْلِيسُ أَيُّ عِبَادَ اللَّهِ أَخْرَأَكُمْ فَرَجَعْتُ أَوْلَاهُمْ عَلَى أَخْرَأَهُمْ فَاجْتَلَدَتْ أَخْرَأَهُمْ فَنَظَرَ حُذَيْفَةُ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ فَنَادَى أَيُّ عِبَادَ اللَّهِ أَبِي أَبِي فَقَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا اخْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ أَبِي فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ مِنْهَا بَقِيَّةٌ خَيْرٌ حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ .

بَابُ ذِكْرِ هِنْدِ بِنْتِ عُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا

٣٨٢٥. وَقَالَ عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ هِنْدُ بِنْتُ عُتْبَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كَانَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ مِنْ أَهْلِ خِبَاءٍ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ يَذِلُّوا مِنْ أَهْلِ خِبَائِكَ ثُمَّ مَا أَصْبَحَ الْيَوْمَ عَلَى ظَهْرِ الْأَرْضِ أَهْلُ خِبَاءٍ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ يَعِزُّوا مِنْ أَهْلِ خِبَائِكَ قَالَتْ وَأَيْضًا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ

2 Upozoravajući muslimane koji ga nisu prepoznali, pa su ga ubili. (prim. rec.)

3 Ovo su riječi prenosioca Hišama b. Urve.

4 To znači da i on prema njoj osjeća isto.

‘Allahov Poslaniče’, nastavi ona, ‘Ebu-Sufjan je veoma škrt čovjek; je li mi grijeh nahraniti našu djecu?’

‘Ne, samo neka bude onoliko koliko je potrebno!’, odgovori on.”

PRIPOVIJEST O ZEJD B. AMRU B. NUFEJLU¹

3826. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ebu-Bekr, njemu Fudajl b. Sulejman, ovom Musa b. Ukbe, a njemu Salim b. Abdullah prenoseći od Abdullah b. Omera, radijallahu anhum, da je “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prije nego što mu je bila data Objava, susreo ispod Beldeha Zejda b. Amra b. Nufejla. Vjerovjesniku je ponuđena sofra, ali je on odbio da jede s nje. Tada je Zejd rekao: ‘Ja ne jedem ono što vi zakoljete na svojim žrtvenicima,² niti jedem išta osim onoga pri čijem je klanju spomenuto Allahovo ime.’

Zejd b. Amr prigovarao je Kurejšijama zbog njihova klanja, kudeći to.

‘Ovcu je stvorio Allah, spustio joj vodu s nebesa i dao da joj hrana niče iz zemlje, a vi je, nakon svega toga, koljete u nečije drugo ime osim Allahovoga!’, govorio je.”³

قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مِسْكِينٌ فَهَلْ عَلَيَّ حَرَجٌ أَنْ أُطْعِمَ مِنَ الَّذِي لَهُ عِيَالُنَا قَالَ لَا أَرَاهُ إِلَّا بِالْمَعْرُوفِ .

بَابُ حَدِيثِ زَيْدِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ نُفَيْلٍ

٣٨٢٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا فَضِيلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَقِيَ زَيْدَ بْنَ عَمْرٍو بْنِ نُفَيْلٍ بِأَسْفَلِ بَلَدِ حِمْيَرَ أَنْ يَنْزِلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ الْوَحْيُ فَقَدِمَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ سُفْرَةٌ فَأَبَى أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا ثُمَّ قَالَ زَيْدُ إِنِّي لَسْتُ أَكُلُ مِمَّا تَذْبَحُونَ عَلَى أَنْصَابِكُمْ وَلَا أَكُلُ إِلَّا مَا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَأَنَّ زَيْدَ بْنَ عَمْرٍو كَانَ يَعْيبُ عَلَى قُرَيْشٍ ذَبَائِحَهُمْ وَيَقُولُ الشَّاةُ خَلَقَهَا اللَّهُ وَأَنْزَلَ لَهَا مِنَ السَّمَاءِ الْمَاءَ وَأَنْبَتَ لَهَا مِنَ الْأَرْضِ ثُمَّ تَذْبَحُونَهَا عَلَى غَيْرِ اسْمِ اللَّهِ إِنْكَارًا لِلذِّكْرِ وَإِعْظَامًا لَهُ .

¹ To je čovjek koji je bio u potrazi za vjerom tevhide (vjerom u jednog Boga, Allaha Uzvišenog). Odbacio je obožavnje idola i širk, ali je umro prije Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstva. Prenosi se da je on rekao Amir b. Rebi'i: "Ja se razlikujem od svoga naroda i slijedim vjeru Ibrahimovu i Ismailovu i ono što su oni obožavali, a molili su se okrenuti prema ovoj kibli. Ja iščekujem poslanika koji će biti potomak Ismailov, ali ne mislim da ću ga dočekati. Ja mu vjerujem, smatram ga istinoljubivim i svjedočim da je on vjerovjesnik. Ako poživiš, prenesi mu moj selam." Amir veli: "Kada sam primio islam, obavijestio sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o njemu, pa je uzvratio selam i zamolio Allaha da se Njegova milost spusti na njega, a potom rekao: 'Vidio sam ga već u Džennetu kako vuče skute odjeće (za sobom).'"

² To je kamenje koje je bilo postavljeno oko Ka'be; na njemu su oni klali žrve svojim idolima. Hattabi bilježi da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi jeo meso tih žrtvi, a jeo bi ako životinje ne bi bile zaklane kao žrtve, iako oni nisu spominjali Allahovo ime, pošto to još nije bilo šerijatski zabranjeno. Zabrana jedenja mesa životinja pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime došla je poprilično kasno poslije pojave islama.

³ Dio ovog hadisa navodi se u hadisu br. 5499.

3827. VELI Musa: "PRIČAO MI JE Salim b. Abdullah – a ne znam da on ovaj prenosi osim od Ibn-Omera – da je Zejd b. Amr b. Nufejl otišao u Šam raspitujući se o vjeri koju bi slijedio. Susreo je (tamo) židovskog učenjaka i upitao ga o njihovoj vjeri rekavši: 'Možda ću prihvatiti vašu vjeru, pa me obavijesti (o njoj).'

'Nećeš biti u našoj vjeri', reče mu on, 'sve dok ne osjeteš dio Božije srdžbe.'

'Pa ja i ne bježim ni od čeg drugog', reče Zejd, 'doli od Božije srdžbe! Ja ne želim podnositi ni djelić Njegove srdžbe, ako to mogu izbjeći, pa hoćeš li me uputiti na drugu vjeru?'

'Ja ne znam za drugu, osim da budeš hanefija', reče on.

'A šta je to hanefija?', upitao je Zejd.

'To je vjera Ibrahimova', odgovori ovaj, 'a on nije bio ni židov ni kršćanin, i nije obožavao ništa drugo mimo Allaha.'

Potom je Zejd otišao i susreo kršćanskog učenjaka pa ga je upitao isto.

'Nećeš biti u našoj vjeri', reče mu ovaj, 'sve dok ne preuzmeš (na sebe) dio Božijeg prokletstva.'

'Pa ja i ne bježim ni od čeg drugog', reče Zejd, 'doli od Božijeg prokletstva! Ja ne želim nositi ni djelić Božijeg prokletstva i Njegove srdžbe, ako to mogu, pa hoćeš li me uputiti na drugu vjeru?'

'Ja ne znam za drugu, osim da budeš hanefija', reče on.

'A šta je to hanefija?', upitao je Zejd.

'To je vjera Ibrahimova', dobi odgovor, 'a on nije bio ni židov ni kršćanin, i nije obožavao ništa drugo mimo Allaha.'

Pošto je Zejd čuo njihovo mišljenje o Ibrahimu, alejhis-selam, otišao je. Kada je izišao iz njihove zemlje, digao je ruke govoreći: 'Gospodaru moj, svjedočim da sam ja u vjeri Ibrahimovoj!'"

٣٨٢٧. قَالَ مُوسَى حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا تَحَدَّثَ بِهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ زَيْدَ ابْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ خَرَجَ إِلَى الشَّامِ يَسْأَلُ عَنِ الدِّينِ وَيَتَّبِعُهُ فَلَقِيَ عَالِمًا مِنَ الْيَهُودِ فَسَأَلَهُ عَنْ دِينِهِمْ فَقَالَ إِنِّي لَعَلِّي أَنْ أَدِينَ دِينَكُمْ فَأَخْبِرَنِي فَقَالَ لَا تَكُونُ عَلَى دِينِنَا حَتَّى تَأْخُذَ بِنَصِيصِكَ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ قَالَ زَيْدٌ مَا أَفِرُّ إِلَّا مِنْ غَضَبِ اللَّهِ وَلَا أَهْمِلُ مِنْ غَضَبِ اللَّهِ شَيْئًا أَبَدًا وَأَنْتَى أَسْتَطِيعُهُ فَهَلْ تَدُلُّنِي عَلَى غَيْرِهِ قَالَ مَا أَعْلَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ حَنِيفًا قَالَ زَيْدٌ وَمَا الْحَنِيفُ قَالَ دِينُ إِبْرَاهِيمَ لَمْ يَكُنْ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَا يَعْبُدُ إِلَّا اللَّهَ فَخَرَجَ زَيْدٌ فَلَقِيَ عَالِمًا مِنَ النَّصَارَى فَذَكَرَ مِثْلَهُ فَقَالَ لَنْ تَكُونَ عَلَى دِينِنَا حَتَّى تَأْخُذَ بِنَصِيصِكَ مِنْ لَعْنَةِ اللَّهِ قَالَ مَا أَفِرُّ إِلَّا مِنْ لَعْنَةِ اللَّهِ وَلَا أَهْمِلُ مِنْ لَعْنَةِ اللَّهِ وَلَا مِنْ غَضَبِهِ شَيْئًا أَبَدًا وَأَنْتَى أَسْتَطِيعُ فَهَلْ تَدُلُّنِي عَلَى غَيْرِهِ قَالَ مَا أَعْلَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ حَنِيفًا قَالَ وَمَا الْحَنِيفُ قَالَ دِينُ إِبْرَاهِيمَ لَمْ يَكُنْ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَا يَعْبُدُ إِلَّا اللَّهَ فَلَمَّا رَأَى زَيْدٌ قَوْلَهُمْ فِي إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ خَرَجَ فَلَمَّا بَرَزَ رَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَشْهَدُ أَنِّي عَلَى دِينِ إِبْرَاهِيمَ .

3828. VELI Lejs da mu je pisao Hišam, prenoseći od svoga oca, a on od Esme bint Ebu-Bekr, radijallahu anhum, da je kazivala:

“Vidjela sam Zejd b. Amra b. Nufejla kako stoji leđima naslonjen na Ka’bu i govori: ‘Sinovi Kurejša! Allaha mi, niko od vas nije u vjeri Ibrahimovoj osim mene!’ Spašavao je žensku djecu (koju su htjeli zakopati živu) govoreći onome koji bi namjeravao ubiti svoje žensko novorođenče¹: ‘Ne ubijaj je! Ja ću te poštediti njenog izdržavanja!’ Uzimao bi je, a kada bi se razvila (i rascvjetala), rekao bi njenom ocu: ‘Hoćeš li da ti je vratim, ili, ako želiš, da te poštedim njenog izdržavanja?’”

O GRADNJI KA’BE²

3829. PRIČAO MI JE Mahmud, njemu Abdur-Rezzak, njega je obavijestio Ibn-Džurejdž, a njega Amr b. Dinar, kako je čuo Džabir b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je kazivao: “Kada je građena Ka’ba, otišli su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i Abbas da nose kamenje, pa je Abbas rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Stavi svoj izar (donji dio odjeće) na vrat

٣٨٢٨. وَقَالَ اللَّيْثُ كَتَبَ إِلَى هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ رَأَيْتُ زَيْدَ بْنَ عَمْرٍو بْنَ نَفِيلٍ قَائِمًا مُسْنِدًا ظَهْرَهُ إِلَى الْكَعْبَةِ يَقُولُ يَا مَعَاشِرَ قُرَيْشٍ وَاللَّهِ مَا مِنْكُمْ عَلَى دِينِ إِبْرَاهِيمَ غَيْرِي وَكَانَ يُحْيِي الْمَوْتُودَةَ يَقُولُ لِلرَّجُلِ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَقْتُلَ ابْنَتَهُ لَا تَقْتُلْهَا أَنَا أَكْفِيكَهَا مَوْتَهَا فَيَأْخُذُهَا فَإِذَا تَرَعَّرَعَتْ قَالَ لَأَيُّهَا إِنْ شِئْتَ دَفَعْتُهَا إِلَيْكَ وَإِنْ شِئْتَ كَفَيْتُكَ مَوْتَهَا.

بَابُ بُدْيَانِ الْكَعْبَةِ

٣٨٢٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا بُنِيَ الْكَعْبَةُ ذَهَبَ النَّبِيُّ ﷺ وَعَبَّاسٌ يَنْقُلَانِ الْحِجَارَةَ فَقَالَ عَبَّاسٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ اجْعَلْ إِزَارَكَ

- 1 U doba džahilijjeta Arapi su zakopavali živu žensku djecu. Navodi se da su to činili iz ljubomore, pošto se nekima dešavalo da im kćeri budu zarobljene. Tako je jedan Arap zarobio kćerku drugoga i obljubio je. Njezin otac ju je želio otkupiti, ali je ona, nakon što joj je dato na volju, sama odabrala da ostane kod onoga koji ju je učinio robinjom. Otac se poslije toga zakleo da će ubiti svako žensko dijete koje mu se rodi, pa su ga u tome i drugi počeli slijediti. Pa, ipak, većina je to činila plašeći se siromaštva, o čemu svjedoči Kur'an: "... da djecu svoju zbog neimaštine ne ubijate – Mi i vas i njih hranimo!" Zejdov slučaj pripadao je ovoj drugoj vrsti.
- 2 Od Ez-Zuhrija se prenosi predanje s vjerodostojnim senedom: "... da je neka žena kadila Ka'bu, pa je iskočila iskra u njen pokrivač i spalila je." To je bio povod da je Kurejš popravi. Ibn Ishak spominje da je u to vrijeme Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao dvadeset i pet godina. Ishak b. Rahuvijeh prenosi: "... pa je prošlo neko vrijeme i Ka'ba se porušila, pa su je popravili Kurejševici. U to vrijeme Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je mladić. Kada je trebalo postaviti Crni kamen, posvađali su se. Potom su se dogovorili da im presudi prvi koji naide iz uličice koju su odredili. Prvi koji se pojavio s te strane bio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. On je predložio da Crni kamen stave na platno, a onda da ga podignu predstavnici svih plemena uzimajući za krajeve platna..." U drugom predanju stoji: "... pa su ga podigli, a on ga je poslije toga uzео i smjestio na njegovo mjesto u zidu." Fakihi prenosi da je Ebu-Umejja b. Mugira Mahzumi, Velidov brat, iznio ideju o tome da presudi prvi koji naide, dok Musa b. Ukba tvrdi da je to bio Velid, koji im je još preporučio da se "u gradnji ne koriste imetkom koji je otet ili su njime poremećene rodbinske veze, niti onaj koji je uzet bespravno". Ibn Ishak tvrdi je to bio Ebu-Vehb b. Amr, koji je preporučio da se Ka'ba gradi samo od "čistog", halal imetka.

da te čuva od kamenja.' On je pao na zemlju, a oči su mu se podigle prema nebesima. Potom je došao sebi govoreći: 'Moj izar, moj izar!'³ Potom ga je pričvrstio."

3830. PRIČAO NAM JE Ebul-Nu'man, a njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Amr b. Dinara i Ubejdullah b. Ebu-Jezida da su kazivali:

"U Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, doba oko Ka'be nije bilo ograde. Tako su oko Ka'be klanjali do Omerova vremena, pa je on dao da se napravi ograda."⁴

Ubejdullah veli: "Zid je bio nizak, pa ga je sagradio Ibn-Zubejr."

O VREMENU PRIJE ISLAMA (DŽAHILIJJETU)

3831. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, ovom Hišam, a ovome njegov otac prenoseći od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

"Ašura je bio dan kada su, u predislamsko doba, Kurejšije postile. Postio je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Kada je došao u Medinu, nastavio ju je postiti i naredio da se posti. A kada je objavljeno da se posti ramazan, Ašuru je postio ko je htio, a ko nije htio više nije morao."

عَلَى رَقَبَتِكَ يَقِيكَ مِنَ الْحِجَارَةِ فَخَرَّ إِلَى الْأَرْضِ
وَطَمَحَتْ عَيْنَاهُ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ إِزَارِي
إِزَارِي فَشَدَّ عَلَيْهِ إِزَارَهُ .

٣٨٣٠. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ
عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ وَعُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ قَالَا لَمْ
يَكُنْ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ حَوْلَ الْبَيْتِ حَائِطٌ كَانُوا
يُصَلُّونَ حَوْلَ الْبَيْتِ حَتَّى كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ حَوْلَهُ
حَائِطًا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ جَدُّهُ قَصِيرٌ قَبْنَاهُ ابْنُ الزُّبَيْرِ .

بَابُ أَيَّامِ الْجَاهِلِيَّةِ

٣٨٣١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ
قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا
قَالَتْ كَانَ يَوْمٌ عَاشُورَاءَ يَوْمًا تَصُومُهُ قُرَيْشٌ فِي
الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَصُومُهُ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ
صَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ فَلَمَّا نَزَلَ رَمَضَانُ كَانَ مَنْ
شَاءَ صَامَهُ وَمَنْ شَاءَ لَا يَصُومُهُ .

3 Ebu-Tufejl prenosi: "... i dok je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nosio kamen, otkrilo mu se stidno mjesto. Neko je povikao: 'Muhammede, pokrij svoje stidno mjesto!' Kada je čuo ovaj povik, on se pokrio, i nikada se više nije vidjelo njegovo stidno mjesto, ni prije ni poslije ovog slučaja." Ibn-Ishak navodi da je Uzvišeni Allah čuvao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u njegovoj mladosti i prenosi slučaj koji se zbilo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem: "Bio sam", (kaže Poslanik), "s mladićima iz plemena Kurejš; prenosio sam kamen za neke igre kojim su se igrali dječaci. Svi smo bili otkriveni, s odjećom na ramenima, kako bismo mogli nositi kamen. Odjednom me je neko koga nisam vidio žestoko udario i rekao mi: 'Pričvrsti svoju odjeću!' Obukao sam se i nosio kamen, jedini obučen u cijelom društvu."

4 Fakihi navodi da je u doba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Bekra i Omera, radijallahu anhum, Ka'ba bila okružena kućama. To je smetalo ljudima, pa je Omer otkupio kuće, porušio ih i proširio Harem. Podigao je ogradu nižu od visine čovjeka i postavio svjetiljke na zidove. Harem je zatim, s druge strane, proširio Osman, a nakon njega i Abdullah b. Zubejr.

3832. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Vuhejb, a ovom Ibn-Tavus, prenoseći od svoga oca, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je kazivao:

“Mislili su (ljudi) da je umra u hadžskim mjesecima grijeh na zemlji, a mjesec muharrem nazivali su safer i govorili: ‘Kada se deve oporave, rane im zacijele i zametu se tragovi, tada je dopuštena umra za onoga ko je čini.’

Došao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s ashabima četvrtog¹ i izvršio hadžske obrede. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio im je da ih zamijene umrom.

‘Allahov Poslaniče’, upitali su, ‘kojom vrstom skidanja ihrama?’

‘Onom koja dopušta sve’, odgovorio je.”

3833. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, ovom Amr, a ovom Seid b. Musejjeb, prenoseći od svoga oca, a ovaj od svoga djeda da je kazivao:

“U doba džahilijeta naišla je bujica i napunila dolinu između dva brda.”

Sufjan veli: “Zaista je to duga priča.”

3834. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, a njemu Ebu-Avana, prenoseći od Bejjana Ebu-Bišra, a on od Kajsa b. Ebu-Hazima da je kazivao:

“Ušao je Ebu-Bekr kod neke žene iz plemena Ahmes koju su zvali Zejneb i vidio da ona ne govori.

‘Šta joj je pa ne govori?’, upitao je.

‘Obavila je hadž šuteći’, rekli su.

‘Govori’, reče joj on, ‘jer ta šutnja nije dopuštena²; to je džahilijetski, predislamski običaj!’” Tada je ona progovorila i upitala: ‘Ko si ti?’

‘Ja sam jedan od muhadžira’, odgovorio je on.

٣٨٣٢. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانُوا يَرَوْنَ أَنَّ الْعُمْرَةَ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ مِنَ الْفُجُورِ فِي الْأَرْضِ وَكَانُوا يُسَمُّونَ الْمُحَرَّمَ صَفْرًا وَيَقُولُونَ إِذَا بَرَأَ الدَّبَرُ وَعَفَا الْأَثَرُ حَلَّتِ الْعُمْرَةُ لِمَنْ اعْتَمَرَ قَالَ فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابُهُ رَابِعَةَ مُهَلِّينَ بِالْحَجِّ وَأَمَرَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَجْعَلُوهَا عُمْرَةً قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْحِلِّ قَالَ الْحِلُّ كُلُّهُ.

٣٨٣٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ قَالَ كَانَ عَمْرُو يَقُولُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ جَاءَ سَيْلٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَكَسَا مَا بَيْنَ الْجَبَلَيْنِ قَالَ سُفْيَانٌ وَيَقُولُ إِنَّ هَذَا لَحَدِيثٌ لَهُ شَأْنٌ.

٣٨٣٤. حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ بَيَانَ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ دَخَلَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى امْرَأَةٍ مِنْ أَحْمَسَ يُقَالُ لَهَا زَيْنَبُ فَرَأَاهَا لَا تَكَلِّمُ فَقَالَ مَا لَهَا لَا تَكَلِّمُ قَالُوا حَجَّتْ مُصِمَّتَةً قَالَ لَهَا تَكَلِّمِي فَإِنَّ هَذَا لَا يَحِلُّ هَذَا مِنْ عَمَلِ الْجَاهِلِيَّةِ فَتَكَلَّمَتْ فَقَالَتْ مَنْ أَنْتَ قَالَ امْرُؤٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ قَالَتْ أَيُّ الْمُهَاجِرِينَ قَالَ مِنْ قُرَيْشٍ

¹ U drugom predanju koje bilježi Nesai stoji: “... četvrtog dana koji je prošao od zul-hidždžeta...” (Ibn-Esir, *Džamiul-usul*, 3/138.)

² Hattabi navodi: “U džahilijetske obrede spadala je i šutnja. Onaj koji uđe u itikaf šutio bi dan-noć, sve vrijeme. To im je zabranjeno i naređeno im je da govore ono što je dopušteno i dobro.” Ibn-Kudama u *Mugniju* navodi: “Ne spada u šerijat šutnja. Predanja upućuju na zabranu šutnje...”

‘Od kojih muhadžira?’, upita ona.
 ‘Iz Kurejša’, odgovori on.
 ‘A koji iz Kurejša?’, upita ona.
 ‘Doista si ti radoznala! Ja sam Ebu-Bekr’, reče on.
 ‘Kako ćemo ostati u ovom dobru koje je Allah propisao nakon džahilijjeta?’, upita ona.
 ‘Bit ćete na tom putu’, odgovori on, ‘sve dok vam vođe budu u redu.’
 ‘A ko su vođe?’, upita ona.
 ‘A zar u tvom narodu nema glavešina i prvaka koji ljudima upravljaju, a oni im se pokoravaju?’, upita on.
 ‘Svakako!’, reče ona.
 ‘E oni su ti koji ih predvode’, završi on.”

3835. PRIČA O MIJE Ferva b. Ebu-Magra*, a njega obavijestio Ali b. Mushir, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Neka crna žena, ropkinja nekih Arapa, koja je imala kućicu u džamiji primila je islam; dolazila nam je i pripovijedala (o koječemu), a kada je prestala pripovijedati, rekla je: ‘Dan *višaha* od čuda našeg Gospodara bi, Koji me iz mjesta nevjerstva izbavi.’

Pošto je to ponavljala, Aiša ju je upitala: ‘A šta je to dan *višaha*?’, pa je ona počela kazivati: ‘Izašla je djevojčica nekih mojih vlasnika noseći *višah*, (ogrlicu od bisera i dragulja nanizanih na kožnoj traci). Ta joj je traka spala, pa je na nju sletio kobac i uzeo je misleći da je meso. Optužili su mene i mučili me toliko da su mi je tražili i na stidnom mjestu.³ I taman dok su oni bili oko mene, a ja u tom nezavidnom položaju, pojavi se kobac i kada se nađe iznad naših glava, ispusti *višah*.

Uzeli su ga, a ja im rekoh: ‘To je ono za što me nevinu sumnjičite!’”

قَالَتْ مِنْ أَيِّ قُرَيْشٍ أَنْتَ قَالَ إِنَّكَ لَسْتُ لَنَا
 أَنَا أَبُو بَكْرٍ قَالَتْ مَا بَقَاؤُنَا عَلَى هَذَا الْأَمْرِ الصَّالِحِ
 الَّذِي جَاءَ اللَّهُ بِهِ بَعْدَ الْجَاهِلِيَّةِ قَالَ بَقَاؤُكُمْ عَلَيْهِ مَا
 اسْتَقَامَتْ بِكُمْ أَيْمَتُكُمْ قَالَتْ وَمَا الْأَيْمَةُ قَالَ أَمَّا
 كَانَ لِقَوْمِكَ رُءُوسٌ وَأَشْرَافٌ يَأْمُرُونَهُمْ فَيَطِيعُونَهُمْ
 قَالَتْ بَلَى قَالَ فَهُمْ أَوْلَئِكَ عَلَى النَّاسِ .

٣٨٣٥. حَدَّثَنِي فَرْوَةُ بِنْتُ أَبِي الْمَغْرَاءِ أَخْبَرَنَا
 عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَسْلَمَتْ امْرَأَةٌ سَوْدَاءُ لِبَعْضِ
 الْعَرَبِ وَكَانَ لَهَا حِفْشٌ فِي الْمَسْجِدِ قَالَتْ فَكَانَتْ
 تَأْتِينَا فَتَحَدِّثُ عِنْدَنَا فَإِذَا فَرَغَتْ مِنْ حَدِيثِهَا
 قَالَتْ وَيَوْمَ الْوُشَاحِ مِنْ تَعَاجِيبِ رَبِّنَا أَلَا إِنَّهُ مِنْ
 بَلَدَةِ الْكُفْرِ أَنْجَانِي فَلَمَّا أَكْثَرْتُ قَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ
 وَمَا يَوْمَ الْوُشَاحِ قَالَتْ خَرَجْتُ جُورِيَّةً لِبَعْضِ
 أَهْلِي وَعَلَيْهَا وَشَاحٌ مِنْ أَدَمَ فَسَقَطَ مِنْهَا فَانْحَطَّتْ
 عَلَيْهِ الْحَدِيَا وَهِيَ تَحْسِبُهُ لَحْمًا فَأَخَذَتْهُ فَاتَّهَمُونِي بِهِ
 فَعَذَّبُونِي حَتَّى بَلَغَ مِنْ أَمْرِي أَنَّهُمْ طَلَبُوا فِي قُبْلِي
 فَبَيَّنَاهُمْ حَوْلِي وَأَنَا فِي كَرْبِي إِذْ أَقْبَلَتِ الْحَدِيَا حَتَّى
 وَارَتْ بَرءُوسَنَا ثُمَّ أَلْقَتْهُ فَأَخَذُوهُ فَقُلْتُ لَهُمْ هَذَا
 الَّذِي اتَّهَمْتُمُونِي بِهِ وَأَنَا مِنْهُ بَرِيَّةٌ .

3 Ovaj se hadis navodi da bi se vidjelo kako se ponašalo u doba džahilijeta i kako u tom bezvjerničkom, predislamskom vremenu nisu poštovane nikakve moralne vrijednosti niti elementarna ljudska prava. Kada se to zna, onda se tek može razumjeti s kakvim je revolucionarnim vrijednostima došao islam.

3836. PRIČAO NAM JE Kutejba, a njemu Isma'il b. Dža'fer, prenoseći od Abdullah b. Dinara, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko se zaklinje neka se zaklinje samo Allahovim imenom!" Kurejšije su se zaklinjali svojim očevima, pa je on rekao: "Ne zaklinjite se svojim očevima!"

3837. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, a njega je obavijestio Amr, kako je čuo Abdur-Rahmana b. Kasima da je Kasim išao ispred dženaze i nije ustajao kad bi dženaza naišla.

On prenosi od Aise da je rekla: "U džahilijetu su ustajali kada bi dženaza naišla¹ i, kada je vide, govorili: 'Bila si (dušo) u svojoj porodici kao u onome u čemu si sada...' ² Govorili su to dva puta."

3838. PRIČAO MI JE Amr b. Abbas, njemu Abdur-Rahman, a ovom Sufjan, prenoseći od Ebu-Ishaka, on od Amra b. Mejmana, koji je rekao da je Omer, radijallahu anhu, kazivao:

"Mnogobošci doista nisu kretali s Mjesta susreta³ prije nego što sunce obasja Sebir⁴. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, razlikovao se od njih; on je kretao s tog mjesta prije izlaska sunca."

3839. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim, koji je kazivao: "Rekao sam Ebu-Usami: 'Pričao vam je Jahjab. Muhelleb, nama Husajn, prenoseći od Ikreme (o riječima): '... i pehari puni', pa mi je odgovorio: 'Punjeni jedan za drugim.' On veli da je Ibn-Abbas kazivao:

'Čuo sam svoga oca kad je u doba džahilijeta rekao: 'Napoj nas peharima punim!'"

٣٨٣٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَلَا مَنْ كَانَ حَالِفًا فَلَا يَحْلِفُ إِلَّا بِاللَّهِ فَكَانَتْ قُرَيْشٌ تَحْلِفُ بِآبَائِهَا فَقَالَ لَا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ .

٣٨٣٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُو أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ أَنَّ الْقَاسِمَ كَانَ يَمْشِي بَيْنَ يَدَيِ الْجَنَازَةِ وَلَا يَقُومُ لَهَا وَيُخْبِرُ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُومُونَ لَهَا يَقُولُونَ إِذَا رَأَوْهَا كُنْتَ فِي أَهْلِكَ مَا أَنْتِ مَرَّتَيْنِ .

٣٨٣٨. حَدَّثَنِي عُمَرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عُمَرُو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ الْمُشْرِكِينَ كَانُوا لَا يُفِيضُونَ مِنْ جَمْعٍ حَتَّى تَشْرُقَ الشَّمْسُ عَلَى ثَبِيرٍ فَخَالَفَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ فَأَفَاضَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ .

٣٨٣٩. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ حَدَّثَكُمْ يَحْيَى بْنُ الْمُهَلَّبِ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ عِكْرَمَةَ (وَكَأْسًا دِهَاقًا) قَالَ مَلَأَى مُتَابَعَةً قَالَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ اسْقِنَا كَأْسًا دِهَاقًا .

1 Izgleda da do Aise nije bila doprla vijest o šerijatskoj naredbi o ustajanju pred dženazom. U poglavlju o dženazi to je razjašnjeno, kao i derogacija u vezi s tim pitanjem.

2 Tj. ono u čemu si sada je isto kao onaj život u kojem si bila, jer oni nisu vjerovali u proživljenje poslije smrti. (prim. rec.)

3 To je naziv za Muzdelifu. Mjestom sakupljanja i susreta (*džem'a*) prozvana je tako po susretu Adema i Have na tom mjestu. Tako se prenosi od Ibn-Abbasa. (Ibn-Esir, *Džami'ul-usul*, 3/242.)

4 To je brdo kod Mekke. (*Ibid*, 3/248.)

3840. PRIČAO NAM JE Sufjan prenoseći od Abdul-Melika, on od Ebu Seleme, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže:

“Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Najtačnije što je ikad rekao pjesnik jesu riječi Lebidove: ‘Sve je osim Allaha prolazno’, što se toliko dojmilo Umejje b. Ebus-Salta da je gotovo primio islam!’“

3841. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, a njemu Sufjan, prenoseći od Abdul-Melika b. Umejra, on od Ebu-Seleme, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Najtačnija spoznaja koju je izrekao neki pjesnik jest Lebidov stih⁵: ‘Sve je osim Allaha prolazno (batil).’⁶ A Umejja b. Ebu-Salt gotovo da je primio islam.”⁷

3842. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu njegov brat, prenoseći od Sulejmana b. Bilala, on od Jahjaa b. Seida, on od Abdur-Rahmana b. Kasima, ovaj od Kasima b. Muhammeda, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Ebu-Bekr je imao roba koji mu je donosio prihod; on se time koristio kao svakodnevnom opskrbom od koje je živio. Jednog dana momak donese nešto od čega je objedovao Ebu-Bekr.⁸

‘Znaš li kako je ovo zarađeno?’, reče mu momak. ‘Kako?’, upita Ebu-Bekr.

‘U džahilijjetu sam se nekom čovjeku izdavao za vrača’, reče ovaj, ‘a vradžbine nisam uvještio; prevario sam ga, a on mi je platio ovim što si ti sada jeo.’ Ebu-Bekr je stavio ruku u usta i povratio sve što je imao u stomaku.”

٣٨٤٠. حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَصْدَقُ كَلِمَةٍ قَالَهَا الشَّاعِرُ كَلِمَةُ لَيْبِدٍ أَلَا كُلُّ شَيْءٍ مَا خَلَا اللَّهَ بَاطِلٌ وَكَأَدَ أُمَيَّةُ بْنُ أَبِي الصَّلْتِ أَنْ يُسْلِمَ.

٣٨٤١. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَصْدَقُ كَلِمَةٍ قَالَهَا الشَّاعِرُ كَلِمَةُ لَيْبِدٍ أَلَا كُلُّ شَيْءٍ مَا خَلَا اللَّهَ بَاطِلٌ وَكَأَدَ أُمَيَّةُ بْنُ أَبِي الصَّلْتِ أَنْ يُسْلِمَ.

٣٨٤٢. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ لِأَبِي بَكْرٍ غُلَامٌ يُخْرِجُ لَهُ الْخَرَاجَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَأْكُلُ مِنْ خَرَاجِهِ فَجَاءَ يَوْمًا بِشَيْءٍ فَأَكَلَ مِنْهُ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ لَهُ الْغُلَامُ أَتَدْرِي مَا هَذَا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَمَا هُوَ قَالَ كُنْتُ تَكْهَنُ لِأَنْسَانٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَمَا أَحْسَنُ الْكِهَانَةَ إِلَّا أَنِّي خَدَعْتُهُ فَلَقِينِي فَأَعْطَانِي بِذَلِكَ فَهَذَا الَّذِي أَكَلْتُ مِنْهُ فَأَدْخَلَ أَبُو بَكْرٍ يَدَهُ فَقَاءَ كُلَّ شَيْءٍ فِي بَطْنِهِ.

5 Može biti da se misli samo na ovaj navedeni dio strofe, a možda i na čitavu pjesmu.

6 Fethul-bari, 7/188.

7 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 6147 i 6489.

8 U drugom predanju navodi se da Ebu-Bekr ne bi jeo od onoga što mu donese rob dok ga ne upita kako je to zaradio. Ovaj mu je put došao noću, pa ga nije pitao dok nije jeo.

3843. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja, prenoseći od Ubejdullaha, kojeg je obavijestio Nafi', prenoseći od Ibn-Omera, radijallahu anhumu, da je kazivao:

“Ljudi su u džahilijetu prodavali meso devčadi sve do *habelul-habele*, a to znači da deva rodi ono što joj je u stomaku, a zatim zanese ta koja je rođena. Poslanik im je, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio.”

3844. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, a njemu Mehdi, da je Gejlan b. Džerir kazivao:

“Dolazili smo Enesu b. Maliku, pa nam je on pripovijedao o ensarijama. Govorio mi je: ‘Tvoji su sunarodnici tada i tada uradili to i to. Oni su to i to učinili toga i toga dana.’”

O ZAKLINJANJU U DŽAHILIJETU

3845. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, ovom Katan Ebu-Hejsem, a ovom Ebu-Jezid Medeni, prenoseći od Ikreme, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, da je kazivao:

“Prva zakletva koja je položena u džahilijetu bila je u nas, sinova Hašimovih. Jednog Hašimiju uzeo je pod najam neko iz drugog ogranka Kurejša, pa je ovaj otišao s njim i njegovim devama. Prošao je pored njega neki Hašimija kome se prekinula veza na bisagama, pa mu je rekao: ‘Pomozi mi i daj konop pomoću kojeg se sputava deva, kako bih uvezao bisage, a deva neće pobjeći.’ On mu je dao konop kojim je ovaj pričvrstio bisage.

Kada su zanoćili, sve su deve povezane osim jedne. ‘Šta je s ovom devom; jedino ona od svih deva nije vezana?’, upitao ga je onaj što ga bijaše unajmio.

‘Nema konopa’, odgovori on.

‘Pa gdje je njezin konop?’, upita ovaj. Pogodio ga je štapom, i u tome je bio njegov smrtni edžel.

Naišao je (potom) pored njega neki Jemenac, pa ga je on upitao: ‘Hoćeš li na hadždž?’

٣٨٤٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَتْبَاعُونَ لَحُومَ الْجُزُورِ إِلَى حَبْلِ الْحَبْلَةِ قَالَ وَحَبْلُ الْحَبْلَةِ أَنْ تُتَجَّ النَّاقَةُ مَا فِي بَطْنِهَا ثُمَّ تَحْمِلُ الَّتِي تُتَجَّتْ فَهَاهُمْ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ ذَلِكَ .

٣٨٤٤. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ قَالَ غَيْلَانُ بْنُ جَرِيرٍ كُنَّا نَأْتِي أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ فَيُحَدِّثُنَا عَنْ الْأَنْصَارِ وَكَانَ يَقُولُ لِي فَعَلَ قَوْمُكَ كَذَا وَكَذَا يَوْمَ كَذَا وَكَذَا وَفَعَلَ قَوْمُكَ كَذَا وَكَذَا يَوْمَ كَذَا وَكَذَا .

بَابُ الْقَسَامَةِ فِي الْجَاهِلِيَّةِ

٣٨٤٥. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا قَطْنٌ أَبُو الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا أَبُو يَزِيدَ الْمَدَنِيُّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّ أَوَّلَ قَسَامَةٍ كَانَتْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ لَفِينَا بَنِي هَاشِمٍ كَانَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ اسْتَأْجَرَهُ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ مِنْ فَخْدٍ أُخْرَى فَانْطَلَقَ مَعَهُ فِي إِبِلِهِ فَمَرَّ رَجُلٌ بِهِ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ قَدْ انْقَطَعَتْ عُرْوَةٌ جُوالِقِهِ فَقَالَ أَغْشِي بِعِقَالِ أَشَدُّ بِهِ عُرْوَةٌ جُوالِقِي لَا تَنْفِرُ الْإِبِلُ فَأَعْطَاهُ عِقَالًا فَشَدَّ بِهِ عُرْوَةَ جُوالِقِهِ فَلَمَّا نَزَلُوا عُقِلَتِ الْإِبِلُ إِلَّا بَعِيرًا وَاحِدًا فَقَالَ الَّذِي اسْتَأْجَرَهُ مَا شَأْنُ هَذَا الْبَعِيرِ لَمْ يُعْقَلْ مِنْ بَيْنِ الْإِبِلِ قَالَ لَيْسَ لَهُ عِقَالٌ قَالَ فَأَيْنَ عِقَالُهُ قَالَ فَحَذَفَهُ بَعْضًا كَانَ فِيهَا أَجْلُهُ فَمَرَّ بِهِ رَجُلٌ

‘Neću, a možda i hoću!’, odvrati ovaj.
 ‘Hoćeš li jednom u životu’, reče mu on, ‘prenijeti moju poruku?’
 ‘Da’, odgovori ovaj.
 ‘Kada odeš na hadždž’, napisa, ‘pozovi Kurejšije, a kada ti oni odgovore, tada pozovi Hašimije. Ako ti oni odgovore, upitaj za Ebu-Taliba i obavijesti ga da me je taj i taj ubio zbog konopca kojim se veže deva.’ Tako je (nakon ovih riječi) umro onaj što je bio unajmljen.
 Kada se vratio gazda koji bijaše ovoga uzeo pod najam, došao mu je Ebu-Talib i upitao ga: ‘Šta je bilo s našim drugom?’
 ‘Razbolio se, i ja sam ga njegovao; a kada je umro, pokopao sam ga’, odgovori ovaj.
 ‘To si i trebao uraditi’, reče mu (Ebu-Talib).
 Tako je prošlo neko vrijeme, dok čovjek kome je bilo oporučeno da prenese (poruku) o njemu nije došao na hadždž i pozvao: ‘O Kurejšije!’
 ‘Ovo su Kurejšije!’, rekoše.
 ‘O Hašimije!’, pozvao je ovaj (opet).
 ‘Ovo su Hašimije!’, odazvaše mu se.
 ‘Gdje je Ebu-Talib?’, upita ovaj.
 ‘Ovo je Ebu-Talib!’, odgovoriše.
 ‘Taj i taj mi je naredio’, reče ovaj, ‘da te obavijestim da ga je taj i taj ubio zbog konopca kojim se veže deva.’
 Ebu-Talib otišao je kod ovoga i rekao mu: ‘Dajemo ti tri mogućnosti: ili da platiš stotinu deva jer si nam ubio saplemenika, ili da se zakune pedeset tvojih saplemenika da to nisi uradio; a ako to odbiješ, onda ćemo mi za njega ubiti tebe!’ Ovaj je otišao svojima, pa su mu oni rekli: ‘Zaklet ćemo se!’
 Ebu-Talibu (tada) je došla neka žena iz plemena Hašimija – a bila je udata za jednog od njih i rodila mu dijete – i rekla mu: ‘Ebu-Talibe, voljela bih da mome sinu, umjesto jednog od pedeseterice, dopustiš da se ne zaklinje tamo gdje se obavezuje na zakletve!’¹ On je to dopustio. Potom mu je došao još

مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ أَتَشْهَدُ الْمُؤَسِّمَ قَالَ مَا أَشْهَدُ
 وَرَبِّمَا شَهِدْتُهُ قَالَ هَلْ أَنْتَ مُبْلَغٌ عَنِّي رِسَالَةَ مَرَّةٍ
 مِنَ الدَّهْرِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَكَتَبَ إِذَا أَنْتَ شَهِدْتَ
 الْمُؤَسِّمَ فَنَادِ يَا آلَ قُرَيْشٍ فَإِذَا أَجَابُوكَ فَنَادِ يَا آلَ
 بَنِي هَاشِمٍ فَإِنْ أَجَابُوكَ فَسَلْ عَنْ أَبِي طَالِبٍ
 فَأَخْبِرْهُ أَنَّ فُلَانًا قَتَلَنِي فِي عِقَالٍ وَمَاتَ الْمُسْتَأْجِرُ
 فَلَمَّا قَدِمَ الَّذِي اسْتَأْجَرَهُ أَنَاهُ أَبُو طَالِبٍ فَقَالَ مَا
 فَعَلَ صَاحِبُنَا قَالَ مَرِضَ فَأَحْسَنْتُ الْقِيَامَ عَلَيْهِ
 فَوَلَّيْتُ دَفْنَهُ قَالَ قَدْ كَانَ أَهْلُ ذَاكَ مِنْكَ فَمَكَثَ
 حِينًا ثُمَّ إِنَّ الرَّجُلَ الَّذِي أَوْصَى إِلَيْهِ أَنْ يُبْلَغَ عَنْهُ
 وَافَى الْمُؤَسِّمَ فَقَالَ يَا آلَ قُرَيْشٍ قَالُوا هَذِهِ قُرَيْشُ
 قَالَ يَا آلَ بَنِي هَاشِمٍ قَالُوا هَذِهِ بَنُو هَاشِمٍ قَالَ أَيْنَ
 أَبُو طَالِبٍ قَالُوا هَذَا أَبُو طَالِبٍ قَالَ أَمَرَنِي فُلَانٌ
 أَنْ أُبْلِغَكَ رِسَالَةَ أَنَّ فُلَانًا قَتَلَهُ فِي عِقَالٍ فَاتَاهُ
 أَبُو طَالِبٍ فَقَالَ لَهُ اخْتَرِ مِنَّا إِحْدَى ثَلَاثٍ إِنْ شِئْتَ
 أَنْ تُؤَدِّيَ مِائَةَ مِنَ الْإِبِلِ فَإِنَّكَ قَتَلْتَ صَاحِبَنَا وَإِنْ
 شِئْتَ حَلَفَ خَمْسُونَ مِنْ قَوْمِكَ إِنَّكَ لَمْ تَقْتُلْهُ فَإِنْ
 أَبَيْتَ قَتَلْنَاكَ بِهِ فَاتَى قَوْمَهُ فَقَالُوا نَحْلِفُ فَاتَتْهُ
 امْرَأَةٌ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ كَانَتْ تَحْتَ رَجُلٍ مِنْهُمْ
 قَدْ وَلَدَتْ لَهُ فَقَالَتْ يَا أَبَا طَالِبٍ أَحِبُّ أَنْ تُجِيزَ
 ابْنِي هَذَا بِرَجُلٍ مِنَ الْخَمْسِينَ وَلَا تُضْبِرَ يَمِينَهُ
 حَيْثُ تُضْبِرُ الْأَيَّامُ فَفَعَلَ فَاتَاهُ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَقَالَ
 يَا أَبَا طَالِبٍ أَرَدْتُ خَمْسِينَ رَجُلًا أَنْ يَحْلِفُوا
 مَكَانَ مِائَةِ مِنَ الْإِبِلِ يُضِيبُ كُلَّ رَجُلٍ بَعِيرَانِ

¹ To su radili između Mekami-Ibrahima i Jemenskog ugla Ka'be. (prim. rec.)

jedan čovjek od njih (pedeseterice) i rekao mu: ‘Ebu-Talibe, tražio si da se pedeset ljudi zakune u zamjenu za stotinu deva; na svakog čovjeka otpadaju, dakle, po dvije deve. Evo, ovo su dvije deve, pa ih primi umjesto moje zakletve i ne obavezuj me zakletvom kada se bude zakletvama obavezivalo!’ On ih je primio. Četrdeset osam njih došlo je i zaklelo se.”

Ibn-Abbas veli: “Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, nije prošla ni godina poslije toga, a od četrdeset osmerice nije ostalo ni oko koje je treptalo (svi su pomrli).”

3846. PRIČAO MI JE Ubejd b. Ismail, njemu Ebu-Usama, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Allah je učinio da dan Bu‘asa¹ bude dan Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je stigao kada su se oni razišli i kada su njihovi prvaci bili izranjavani ili pobijeni. Allah mu je podario taj dan kako bi oni primili islam.”²

3847. I REKAO JE Ibn-Vehb, da ga je obavijestio Amr, prenoseći od Bukejr b. Ešedždža, da mu je Kurejb, štićenik Ibn-Abbasov priča, kako je Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, kazivao:

“Nije brzo trčanje (sa‘j)³ u dubini doline između Safe i Merve sunnet; sami su ga predislamski Arapi činili, govoreći: ‘Nećemo prelazili korito doline osim trčeći brzo!’”

3848. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed Džu‘fi, njemu Sufjan, kojeg je obavijestio Mutarriif, da je čuo Ebu-Sefera, a on Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je kazivao:

“O ljudi, slušajte šta ću vam reći i ponovite mi da

هَذَا بَعِيرَانِ فَاقْبَلَهُمَا عَنِّي وَلَا تُصْبِرْ يَمِينِي
حَيْثُ تُصْبِرُ الْأَيَّانُ فَقَبِلَهُمَا وَجَاءَ ثَمَانِيَّةٌ وَأَرْبَعُونَ
فَحَلَفُوا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا
حَالَ الْحَوْلُ وَمِنَ الثَّانِيَةِ وَأَرْبَعِينَ عَيْنٌ تَطْرَفُ.

٣٨٤٦. حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمُ بُعَاثٍ يَوْمًا قَدَّمَهُ
اللَّهُ لِرَسُولِهِ ﷺ فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَدْ افْتَرَقَ
مَلَأُوهُمْ وَقَتَلَتْ سَرَوَاتِهِمْ وَجَرَّحُوا قَدَّمَهُ اللَّهُ
لِرَسُولِهِ ﷺ فِي دُخُولِهِمْ فِي الْإِسْلَامِ.

٣٨٤٧. وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرُو عَنْ بُكَيْرِ بْنِ
الْأَشَجِّ أَنَّ كُرَيْبًا مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ حَدَّثَهُ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَيْسَ السَّعْيُ بِيَطْنِ الْوَادِي بَيْنَ
الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ سُنَّةً إِنَّمَا كَانَ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ يَسْعَوْنَهَا
وَيَقُولُونَ لَا نُجِيزُ الْبَطْحَاءَ إِلَّا شَدًّا.

٣٨٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا
سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا مُطَرِّفٌ سَمِعْتُ أَبَا السَّفَرِ يَقُولُ
سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ يَا أَيُّهَا
النَّاسُ اسْمَعُوا مِنِّي مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَسْمِعُونِي مَا

¹ Kod Bu‘asa se odigrala bitka između Evsa i Hazredža u kojoj su izginuli mnogi prvaci i s jedne i s druge strane.

² Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 3777 i 3930.

³ Ovdje Ibn-Abbas ne misli na obični sa‘j, nego na brzo trčanje između Safe i Merve, koje nije sunnet. Danas je između Safe i Merve zelenim signalima označeno mjesto na kojem se brzo trči na sa‘ju.

to čujem! Nemojte otići i kazati: ‘Rekao je Ibn-Abbas... Kazao je Ibn-Abbas ...’ Ko bude obilazio oko Ka’be neka to čini iza Hidžra⁴. I ne govorite za njega Hatim, jer bi se čovjek u džahilijjetu zakleo,⁵ a onda bacio svoj bič, papuču ili luk.”

3849. PRIČAO NAM JE Nu’ajm b. Hammad, a njemu Hušejm, prenoseći od Husajna, a on od Amr b. Mejmunu da je kazivao:

“Vidio sam u džahilijjetu majmunicu koja je učinila zinaluk⁶, pa su se majmuni okupili oko nje i kamenovali je, a i ja s njima.”

3850. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan, prenoseći od Ubejdullaha, koji je čuo Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, da je kazivao:

“Među svojstva džahilijeta spada i vrijeđanje porijekla te naricanje za umrlim.”

Sufjan veli: “Zaboravio je⁷ treće; kažu da je to traženje kiše posredstvom položaja Mjeseca.”

تَقُولُونَ وَلَا تَذْهَبُوا فَتَقُولُوا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ
ابْنُ عَبَّاسٍ مَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ فَلْيُطْفِئْ مِنْ وَرَاءِ
الْحِجْرِ وَلَا تَقُولُوا الْحَطِيمُ فَإِنَّ الرَّجُلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ
كَانَ يُحْلِفُ فَيُلْقِي سَوْطَهُ أَوْ نَعْلَهُ أَوْ قَوْسَهُ .

٣٨٤٩. حَدَّثَنَا نَعِيمُ بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ
عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ رَأَيْتُ
فِي الْجَاهِلِيَّةِ قَرْدَةً اجْتَمَعَ عَلَيْهَا قَرْدَةٌ قَدْ زَنَتْ
فَرَجَمُوهَا فَرَجَمَتْهَا مَعَهُمْ .

٣٨٥٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ
عُبَيْدِ اللَّهِ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ
خِلَالٌ مِنْ خِلَالِ الْجَاهِلِيَّةِ الطَّعْنُ فِي الْأَنْسَابِ
وَالنِّيَاحَةُ وَنَسِيَ الثَّلَاثَةَ قَالَ سُفْيَانُ وَيَقُولُونَ إِنَّهَا
الْأَسْتِشْقَاءُ بِالْأَنْوَاءِ .

4 Od Mutarrifa se prenosi sljedeće: ”U predislamsko doba ljudi su Hidžr nazivali *Hatim*, a unutar njega nalazili su se idoli Kurejša.”

5 Oni bi kao znak zakletve ubacivali unutar tog zida nešto od svojih stvari, kao što je obuća, bič, luk ili štap, pa su ga zato prozvali *Hatim*.

6 O ovom čudnom slučaju postoji još jedno predanje koje se drugim lancem prenosilaca povezuje s Amrom b. Mejmunom. U tom predanju Amr pripovijeda: “Bio sam u Jemenu i čuvao ovce na jednoj uzvisini, kada sam ugledao majmuna s majmunicom. On je uzeo njenu ruku i stavio je pod svoju glavu. Zatim je došao drugi, mlađi majmun i namignuo joj. Ona je tada oprezno izvukla svoju ruku ispod glave prvog majmuna i otišla s drugim. Imali su odnos, a ja sam to gledao. Potom se ona vratila i pokušala polahko i oprezno (ponovo) staviti svoju ruku pod glavu prvog majmuna. On se, međutim, trgao i probudio. Potom ju je onjušio i kriknuo. Uto se okupiše drugi majmuni, a ovaj nije prestajao vrištati, stalno pokazujući na nju. Majmuni se razidoše lijevo i desno i vratiše se uskoro s onim koji je s njom imao odnos. Iskopali su dvije rupe, a zatim ih kamenovali. Vidio sam, dakle, kamenovanje i u slučaju druge vrste, osim ljudske.” Komentirajući ovo, Ibn-Tin kaže: “Moguće je da se ovdje radi o onima koji su pretvoreni u majmune i kojima je ostala ta odredba.” Ovo predanje Amr b. Mejmunu ne prihvata Ibn-Abdul-Burkusa, a to obrazlaže riječima: “To bi značilo da se za zinaluk optužuje onaj koji nije *mukellef* i na kojeg se obaveze ne odnose. To bi, dalje, značilo da se šerijatska kazna sprovodi na životinjama, što učenjaci drže pokudenim... A ako je predanje vjerodostojno, onda se to odnosi na džine, koji potpadaju pod obaveze.” Sa sigurnošću se može reći da je Buharijevo predanje vjerodostojno. To što je slučaj opisan na ovaj način ne znači da se radi o protezanju obaveza na životinje. Ova kazna također nije istinska kazna (*hadd*), niti je to pravi zinaluk. Tu se prenosilac u opisu ovoga čudnog slučaja, kome je sam prisustvovao, samo poslužio tim terminima.

7 Ubejdullah je zaboravio treće, kao što se navodi u predanju od Ibn-Ebu-Amra, koji spominje njegovo ime kao ime onoga koji je zaboravio treće svojstvo džahilijeta.

O POSLANSTVU VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,

Muhammeda¹ b. Abdullaha² b. Abdul-Muttaliba b. Hišama b. Abdu-Menafa b. Kusajja b. Kilaba b. Murre b. Ka'ba b. Luajja b. Galiba b. Fihra b. Malika b. Nadra b. Kinane b. Huzejme b. Mudrika b. Iljasa Mudara b. Nizara b. Me'adda b. Adnana.³

3851. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Ebu-Redža, a njemu Nadr, prenoseći od Hišama, on od Ikreme, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, da je kazivao:

“Objavljivanje je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, započeto kada je imao četrdeset godina⁴; u Mekki je proveo trinaest godina⁵, a onda mu je bila naređena Hidžra, pa se preselio u Medinu, gdje je živio deset godina. Nakon toga umro je (Poslanik), sallallahu alejhi ve sellem.”⁶

بَاب مَبْعَثِ النَّبِيِّ ﷺ

مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ بْنِ هَاشِمِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ بْنِ قُصَيٍّ بْنِ كِلَابٍ بْنِ مُرَّةَ بْنِ كَعْبٍ بْنِ لُؤَيٍّ بْنِ غَالِبٍ بْنِ فِهْرٍ بْنِ مَالِكٍ بْنِ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ بْنِ مُدْرِكَةَ بْنِ إِلْيَاسَ ابْنِ مُضَرَ ابْنِ نِزَارٍ ابْنِ مَعَدٍّ ابْنِ عَدْنَانَ .

٣٨٥١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ ابْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أُنْزِلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعِينَ فَمَكَثَ بِمَكَّةَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَنَةً ثُمَّ أُمِرَ بِالْهَجْرَةِ فَهَاجَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَمَكَثَ بِهَا عَشْرَ سِنِينَ ثُمَّ تُوُفِّيَ ﷺ .

1. Bejheki bilježi da je, kada je rođen Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Abdul-Muttalib napravio gozbu. Pošto je gozba završena, upitali su za ime slavljenika, pa je on odgovorio: “Muhammed!” – “A zašto si odustao od uobičajenih porodičnih imena?”, upitali su, pa je Abdul-Muttalib odgovorio: “Želio sam da ga slavi Allah na nebesima, a Njegovi robovi na zemlji.”
2. Nema razilaženja u vezi imena Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, oca ali se učenjaci ne slažu kad govore o tome kada je on umro. Neki smatraju da je umro prije Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, rođenja, a neki tvrde da je to bilo poslije toga. Prvo je mišljenje vjerodostojnije.
3. U Ibn-Abbasovoj predaji navodi se: “Adnan, Me'add, Rebi'a i Esed bili su u Ibrahimovoj, alejhis-selam, vjeri.” Buhari je ovdje skratio rodoslov Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, do Adnana. U svom *Et-Tarihu*, međutim, on navodi njegov rodoslov sve do Isma'ila, sina Ibrahimovog. Na početku Poslanikova životopisa navodi se kako postoji neslaganje u vezi s lozom od Ibrahima do Adema, alejhis-selam. Ibn-Sa'd u hadisu od Ibn-Abbasa bilježi: “... da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći o svome rodoslovu zastao kod Meadda, sina Adnanovog, i ne bi dalje navodio svoje porodično stablo.”
4. Nema neslaganja o tome koliko je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao godina kad je započelo objavljivanje Kur'ana. Svi se slažu da je on tada imao četrdeset godina. Pošto je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rođen u mjesecu rebiul-evvelu, a objavljivanje je započelo u mjesecu ramazanu, to znači da je on tada imao četrdeset godina i šest mjeseci. Umro je kada je napunio šezdeset dvije i po godine.
5. To je najvjerodostojnije mišljenje. (O tome će opširnije biti govora u poglavlju o Hidžri.)
6. Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 3902, 3903, 4465 i 4979.

O ONOME ŠTO SU VJEROVJESNIK,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
I NJEGOVI DRUGOVI DOŽIVJELI⁷
OD IDOLOPOKLONIKA U MEKKI

3852. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovom Bejan i Isma'il, koji su čuli Kajsa, a on Habbaba da je kazivao:

“Prišao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je on bio u sjeni Ka'be, s ogrtačem pod glavom – a mi smo bili izloženi sve jačim nasrtajima idolopoklonika – i rekao mu: ‘Allahov Poslaniče, zar se nećeš moliti Allahu za nas?’ On je sjeo – a lice mu je bilo crveno⁸ – i rekao: ‘Događalo se, prije vas, da je neko bio mučen gvozdenim češljevima što su kidali meso i žile, ali ga to nije odvratilo od njegove vjere; stavljali bi mu žagu na razdjeljak kose⁹ i prepolovili ga, ali ga ni to ne bi odvratilo od njegove vjere. Allah će upotpuniti ovu vjeru, pa će konjanik putovati od San'e do Hadramevta, ne bojeći se nikoga drugog mimo Allaha!’”

Bejan dodaje: “... i vuka za svoje ovce.”

بَاب مَا لَقِيَ النَّبِيَّ ﷺ
وَأَصْحَابَهُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ بِمَكَّةَ

٣٨٥٢. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا بَيَّانٌ وَإِسْمَاعِيلُ قَالَا سَمِعْنَا قَيْسًا يَقُولُ سَمِعْتُ حَبَّابًا يَقُولُ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً وَهُوَ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ وَقَدْ لَقِينَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ شِدَّةً فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَدْعُو اللَّهَ فَقَعَدَ وَهُوَ مُحْمَرٌّ وَجْهُهُ فَقَالَ لَقَدْ كَانَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَيْمَشَطُ بِمِشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ عِظَامِهِ مِنْ لَحْمٍ أَوْ عَصَبٍ مَا يَصْرِفُهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَيُوضَعُ الْمِنْشَارُ عَلَى مَفْرِقِ رَأْسِهِ فَيَشَقُّ بِأَثْنَيْنِ مَا يَصْرِفُهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَلَيَتِمَّنَّ اللَّهُ هَذَا الْأَمْرَ حَتَّى يَسِيرَ الرَّكَّابُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ مَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ زَادَ بَيَّانٌ وَالذُّئْبُ عَلَى غَنَمِهِ .

7 Misli se na razne vidove mučenja i zlostavljanja koje su doživjeli Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi drugovi od idolopoklonika. Aiša prenosi da je upitala Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Jesi li ikad imao teži dan od Uhuda?”, na što joj je on odgovorio: “Jesam! Ono što sam doživio od tvoga naroda bilo je najteže.” Zatim je ispričao pripovijest o onome što se odigralo u Taifu. Ibn-Ishak od Ibn-Abbasa bilježi hadis u kome se spominje mučenje Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova: “Allaha mi”, kaže on, “bilo ih je koji su tučeni, izgladnjivani i mučeni žeđu, tako da nisu mogli sjediti nakon toga. Čak bi im govorili: ‘Lat i Uzza bogovi su ti umjesto Allaha!’ – ‘Da!’, odgovarali bi oni potvrdno.” Ibn-Madže i Ibn-Hibban bilježe predanje u kome se kaže: “Prvi koji su javno očitovali da su muslimani bila su sedmerica: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Bekr, Ammar i njegova majka Sumejja, Suhajb, Bilal i Mikdad. Allah je učinio da Njegovu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zaštita bude njegov amidža, a Ebu-Bekru njegovo pleme, dok su ostale uzeli idolopoklonici, odjenuli im gvozdene oklope i postavili ih na sunce.” Sve što je pogađalo Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, drugove na poseban je način pogađalo i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer je on bio uzrok njihovu primanju islama.

8 Bio je pocrvenio od spavanja. Postoji mogućnost da se zacrvenio od ljutine, kako tvrdi Ibn-Tin.

9 Ibn-Tin veli: “To se odnosilo na poslanike ili na njihove neposredne sljedbenike... A bilo je Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba – da su bili stavljeni na takve muke, oni bi se bili strpjeli... Ashabi, tabiini, kao i oni poslije njih, mučeni su na Allahovom putu. Da su se okoristili olakšicom, to bi im bilo opravdano.”

3853. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'ba, prenoseći od Ebu-Ishaka, on od Esveda, a on od Abdullaha¹, radijallahu anhu, da je kazivao: "Proučio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, suru En-Nedžm i učinio sedždu; svi su učinili sedždu osim čovjeka kojeg sam vidio kako je uzeo šaku pijeska i podigao ga, a zatim na njemu učinio sedždu² i rekao: 'Ovo mi je dovoljno!' Vidio sam poslije da je ubijen kao nevjernik."

3854. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'ba, prenoseći od Ebu-Ishaka, on od Amr b. Mejmuna, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je kazivao:

"Dok je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio među nama na sedždi, a ljudi iz Kurejša oko njega, dođe Ukba b. Ebu-Mu'ajt noseći posteljicu od mladunčeta deve i baci je na Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, leđa, ali on ne podiže glavu. Priskoči tada Fatima, radijallahu anha, i svuče je s njegovih leđa, proklinjući onoga koji je to uradio. Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, (tada) rekao: 'Gospodaru moj, Ti se postaraj za ovu grupu Kurejšija: Ebu-Džehla b. Hišama, Utbu b. Rebi'a, Šejbu b. Rebi'a i Umejju b. Halefa!' (ili Ubejja b. Halefa; dvoumi se Šu'ba).

Vidio sam ih kako su na dan Bedra pobijeni i poslije pobacani u bunar, osim Umejje b. Halefa (ili Ubejja), koji je raskomadani i nije bačen u bunar."

٣٨٥٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَرَأَ النَّبِيُّ ﷺ النَّجْمَ فَسَجَدَ فَمَا بَقِيَ أَحَدٌ إِلَّا سَجَدَ إِلَّا رَجُلٌ رَأَيْتُهُ أَخَذَ كَفًّا مِنْ حَصَا فَرَفَعَهُ فَسَجَدَ عَلَيْهِ وَقَالَ هَذَا يَكْفِينِي فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ بَعْدُ قُتِلَ كَافِرًا بِاللَّهِ .

٣٨٥٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ سَاجِدٌ وَحَوْلَهُ نَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ جَاءَ عُقْبَةُ ابْنُ أَبِي مُعَيْطٍ بِسَلَى جَزُورٍ فَقَذَفَهُ عَلَى ظَهْرِ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمْ يَرْفَعْ رَأْسَهُ فَجَاءَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَأَخَذَتْهُ مِنْ ظَهْرِهِ وَدَعَتْ عَلَى مَنْ صَنَعَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ الْمَلَأَ مِنْ قُرَيْشٍ أَبَا جَهْلَ بْنَ هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَأُمَيَّةَ بْنَ خَلْفٍ أَوْ أَبِي بْنَ خَلْفٍ شُعْبَةُ الشَّاكُ فَرَأَيْتُهُمْ قُتِلُوا يَوْمَ بَدْرٍ فَأَلْقَوْا فِي بَيْتٍ غَيْرِ أُمَيَّةَ بْنَ خَلْفٍ أَوْ أَبِي تَقَطَّعَتْ أَوْصَالُهُ فَلَمْ يُلْقَ فِي الْبَيْتِ .

1 Radi se o Abdullahu b. Mes'udu.

2 Podigao je šaku s pijeskom i prislonuo glavu na nju. (prim. rec.)

3855. PRIČAO MI JE Usman b. Ebu-Šejba, a njemu Džerir, prenoseći od Mensura da mu je pripovijedao Seid b. Džubejr ili Hakem, prenoseći od Seida b. Džubejra da je kazivao:

“Naredio mi je Abdur-Rahman b. Ebza rekavši: ‘Upitaj Ibn-Abbasa na šta se odnose sljedeća dva ajeta: ‘I ne ubijte nikoga koga je Allah zabranio...’³ – i drugi: ‘Onome koji hotimično ubije muslimana...’⁴

Ja sam ga upitao (o tome), pa je on odgovorio: ‘Nakon što je objavljen ajet iz sure El-Furkan,⁵ mekanski su idolopoklonici rekli: ‘Ubili smo onoga koga je Allah zabranio, obožavali smo drugog boga mimo Allaha i činili velike grijehe!’ Tada je Allah objavio: ‘...osim onoga koji se pokaje i uzvjeruje...’⁶ Dakle, ovo je (prvi ajet) za njih.

Drugi ajet iz sure En-Nisa, odnosi se na čovjeka koji upozna islam i njegove propise, pa poslije toga ubije. Takvom je kazna Džehennem.’

Ispričao sam ovo Mudžahidu, pa je on rekao: ‘Osim onoga koji se pokaje.’⁷

3856. PRIČAO NAM JE Ajjaš b. Velid, njemu Velid b. Muslim, a ovom Evza‘i, prenoseći od Jahjaa b. Ebu-Kesira, on od Muhammeda b. Ibrahima Tejmijsa, a ovaj od Urve b. Zubejra da je kazivao:

“Upitao sam Ibn-Amr⁸ b. Asa rekavši: ‘Reci mi šta je bilo najteže⁹ od onoga što su idolopoklonici

٣٨٥٥. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ أَوْ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَكَمُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ أَمَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِيزَى قَالَ سَلِ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ مَا أَمَرُهُمَا (وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ) (وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا) فَسَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَمَّا أُنْزِلَتِ الَّتِي فِي الْفُرْقَانِ قَالَ مُشْرِكُوا أَهْلَ مَكَّةَ فَقَدْ قَتَلْنَا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ وَدَعَوْنَا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَقَدْ أَتَيْنَا الْفَوَاحِشَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ (إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ) فَهَذِهِ لَأَوْلَيْكَ وَأَمَّا الَّتِي فِي النِّسَاءِ الرَّجُلُ إِذَا عَرَفَ الْإِسْلَامَ وَشَرَّاعَهُ ثُمَّ قَتَلَ فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ فَذَكَرْتُهُ لِمُجَاهِدٍ فَقَالَ إِلَّا مَنْ نَدِمَ.

٣٨٥٦. حَدَّثَنَا عِيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ ابْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنِي الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَ سَأَلْتُ بَنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ أَخْبَرَنِي بِأَشَدِّ شَيْءٍ صَنَعَهُ الْمُشْرِكُونَ بِالنَّبِيِّ ﷺ

3 El-En‘am, 151.

4 En-Nisa, 93.

5 El-Furkan, 68.

6 El-Furkan, 70. Grijesi koje su idolopoklonici činili prema muslimanima brišu se njihovim primanjem islama.

7 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 4590, 4762, 4763, 4764, 4765 i 4766.

8 Radi se o Abdullah b. Amru b. Asu.

9 Ono što je odgovorio Ibn-Abbas nije u skladu s hadisom što ga prenosi Aiša; u njemu se navodi da joj je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao kako mu je najteže bilo ono što su mu uradili u Taifu. Ova se dva hadisa mogu dovesti u sklad ako se shvati da Ibn-Abbas nije prisustvovao Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, kazivanju o dešavanju u Taifu.

učinili Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem', pa je on odgovorio: 'Dok je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao između Hidžra i Ka'be, došao je Ukba b. Ebu-Mu'ajt, omotao svoju odjeću oko njegova vrata i počeo ga silno stezati. Uto je stigao Ebu-Bekr, uhvatio ga za ramena i odgurnuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, izgovarajući ajet: 'Zar ćete ubiti čovjeka samo zato što kaže: 'Moj je Gospodar Allah!?!''¹ U predanju ga (Ajjaša) slijedi Ibn-Ishak, koji veli: "Pričao mi je Jahja b. Urva, prenoseći od Urve da je kazivao: 'Rekao sam Abdullah b. Amru...'". Abda prenosi od Hišam, a on od svoga oca da je kazivao: "Rečeno je Amru b. Asu..." Muhammed b. Amr prenosi od Ebu-Seleme da je kazivao: "Pričao mi je Amr b. As..."

قَالَ بَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي فِي حِجْرِ الْكَعْبَةِ إِذْ أَقْبَلَ عُقْبَةُ بْنُ أَبِي مُعَيْطٍ فَوَضَعَ ثَوْبَهُ فِي عُنُقِهِ فَخَنَقَهُ خَنْقًا شَدِيدًا فَأَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى أَخَذَ بِمَنْكِبِهِ وَدَفَعَهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ (أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ) تَابَعَهُ ابْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ قُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قِيلَ لِعَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَنِي عَمْرٍو بْنُ الْعَاصِ .

¹ El-Gafir, 28. Prenosi se od Osmana da je kazivao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obilazio je oko Ka'be, a ruka mu je bila u Ebu-Bekrovoj ruci. U Hidžru (prostoru okruženom zidom s desne strane Ka'be, ako stanemo naspram njenih vrata) bili su Ukba b. Ebu-Muajt, Ebu-Džehl i Umejja b. Halef. Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prolazio pored njih, tri su puta rekli nešto što on nije volio, a kada je bio u četvrtom obilasku, jurnuli su na njega. Ebu-Džehl pokušavao ga je uhvatiti za odjeću, ali sam ga ja odgurnuo. Ebu-Bekr odgurnuo je Umejju b. Halefa, a Allahov Poslanik Ukbu." Ibn-Abbas prenosi od Fatime da je kazivala kako ih je bilo više. U tom se hadisu navodi: "Okupili su se idolopoklonici u Hidžru i rekli: 'Kada naide Muhammed, svako će ga od nas udariti.' Ja sam to čula, te sam ga o tome obavijestila, ali mi on reče: 'Šuti, kćeri!' Izišao je među njih; oni su podigli glave, a onda se posvetili izvršavanju obreda. Tada je on uzeo šaku prašine i bacio je prema njima govoreći: 'Lica im se izobličila!' Nikoga od njih nije pogodila (praška), a da nije na dan Bedra bio ubijen kao nevjernik." Ebu-Ja'la i Bezzar bilježe od Enesa hadis u kome se kaže: "... udarili su jednom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tako da je pao u nesvijest. Tada je skočio Ebu-Bekr i povikao: 'Teško vama! Zar ćete ubiti čovjeka samo zato što kaže: 'Moj je Gospodar Allah?!' Tada su ga oni ostavili i nasrnuli na Ebu-Bekra..." Bezzar prenosi da mu je pričao Ali, prenoseći od Muhammed b. Alija, a on od svoga oca da je držao hutbu i upitao: "Ko je najhrabriji čovjek?" – "Ti!", rekoše. "Što se mene tiče", reče on, "ni s kim se nisam nadmetao (u nečemu), a da ga nisam porazio. Ali je Ebu-Bekr najhrabriji. Vidio sam kad su Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, napali Kurejševici govoreći mu: 'Ti si taj koji želi proglasiti jednog Boga, pored bogova!' Allaha mi, niko od nas nije mu pritekao u pomoć osim Ebu-Bekra, koji je udario ovoga i odgurnuo onoga, govoreći: 'Teško vama! Zar ćete ubiti čovjeka samo zato što kaže: 'Moj je Gospodar Allah?!' Tada je Alija zaplakao i rekao: 'Zaklinjem vas Allahom: je li vjernik iz porodice faraonove bio bolji vjernik od Ebu-Bekra?' Ušutjeli su, a Alija reče: 'Allaha mi, sat vremena Ebu-Bekra bolji je od njega. Taj je krio iman, a Ebu Bekr svima je oglasio svoj iman!'"

O EBU-BEKR ES-SIDDIKOVOM,
RADIJALLAHU ANHU,
PRIHVATANJU ISLAMA

3857. PRIČAO MI JE Abdullah b. Hammad Amuli, njemu Jahja b. Me'in, a ovom Isma'il b. Mudžalid, prenoseći od Bejana, on od Vebere, ovaj od Hemama b. Harisa, da je Ammar b. Jasir kazivao:

“Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a s njim nije bilo nikoga osim pet robova, dviju žena i Ebu-Bekra.”

O SA'D B. EBU-VEKKASOVOM,
RADIJALLAHU ANHU,
PRIHVATANJU ISLAMA

3858. PRIČAO MI JE Ishak, kojeg je obavijestio Ebu-Usama, da mu je pričao Hašim, kako je čuo Seida b. El-Musejjeba, a on Ebu-Ishak Sa'd b. Ebu-Vekkasa da je kazivao:

“Niko nije bio primio islam osim u danu u kome sam ga ja primio. Tako sam ja sedam dana bio trećina islama.”

بَابُ إِسْلَامِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٨٥٧. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حَمَّادٍ الْأُمَلِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ مُجَالِدٍ عَنْ بَيَانَ عَنْ وَبَرَةَ عَنْ هَمَّامِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ قَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَمَا مَعَهُ إِلَّا خَمْسَةٌ أَعْبَدٌ وَأَمْرَاتَانِ وَأَبُو بَكْرٍ .

بَابُ إِسْلَامِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٨٥٨. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمٌ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا إِسْحَاقَ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ مَا أَسْلَمَ أَحَدٌ إِلَّا فِي الْيَوْمِ الَّذِي أَسْلَمْتُ فِيهِ وَلَقَدْ مَكَّثْتُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ وَإِنِّي لَثَلُثُ الْإِسْلَامَ .

O SPOMINJANJU DŽINA

i riječima Uzvišenog Allaha: “Reci: ‘Meni je objavljeno da je nekoliko džina prisluškivalo...’”¹

3859. PRIČAO MI JE Ubejdullah b. Seid, njemu Ebu-Usama b. Usama, a ovom Mis‘ar, prenoseći od Ma‘na b. Abdur-Rahmana, koji kaže da je čuo svoga oca kako je kazivao:

“Upitao sam Mesruka: ‘Ko je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio o prisustvu džina u noći kada su slušali Kur‘an?’

‘Pričao mi je tvoj otac (znači Abdullah)’, reče on, ‘da ih je otkrilo drvo.’”

3860. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Amr b. Jahja b. Seid, da ga je obavijestio njegov djed, prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je nosio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, posudu za abdest i pranje poslije nužde. I tako, dok ga je jednom slijedio s njom, on upita: “Ko je to?”

“Ja sam Ebu-Hurejra!”, odgovorio sam.

“Daj mi kamenja”, reče on, “kojim ću se obrisati

بَابُ ذِكْرِ الْجِنِّ

وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى (قُلْ أَوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ) .

٣٨٥٩. حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ مَعْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَأَلْتُ مَسْرُوقًا مِّنْ أَذْنِ النَّبِيِّ ﷺ بِالْجِنِّ لَيْلَةَ اسْتَمَعُوا الْقُرْآنَ فَقَالَ حَدَّثَنِي أَبُوكَ يَغْنِي عَبْدَ اللَّهِ أَنَّهُ أَذْنَتْ بِهِمْ شَجَرَةٌ .

٣٨٦٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَحْمِلُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ إِدَاوَةَ لَوْضُوئِهِ وَحَاجَتِهِ فَبَيْنَمَا هُوَ يَتْبَعُهَا فَقَالَ مَنْ هَذَا فَقَالَ أَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَالَ ابْغِنِي أَحْجَارًا

¹ El-Džinn, 1. Ovaj se ajet spominje ovdje da bi se protumačio predanjem.

Ibn-Abbas nije čuo da su se džini susreli s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Prenosi se da je on rekao: “Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije učio džinima niti ih je vidio.”

Što se tiče ovog hadisa koji se prenosi od Ebu-Hurejre, iako se u njemu govori o tome da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, susreo s džinima i razgovarao s njima, ipak se ne navodi da im je učio Kur‘an niti da su oni slušali.

Više prenosilaca i predanja o ovoj temi upućuje na to da se radi o više Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, susreta s džinima. Do susreta s njima u Meki došlo je radi slušanja Kur‘ana – da se vrate svojim kao opominjači, dok je do susreta u Medini došlo radi saznavanja šerijatskih odredaba.

Muslim bilježi da je Alkama kazivao: “Upitao sam Abdullaha b. Mesuda: ‘Da li je iko od vas bio s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u noći džina?’, pa mi je on odgovorio: ‘Nije! On se izgubio, pa smo rekli: ‘Ubijen je, nestao je...’’ Prenoćili smo najtežu noć, kad ujutro, oko vremena sehura, dođe on iz pravca brda Hira. Rekli smo mu (šta smo bili pomislili), a on nam odgovori: ‘Došao mi je džin s pozivom, pa sam otišao i učio im.’ Odveo nas je i pokazao nam tragove njihova boravka i vatre.”

Bilježi se i drugi hadis od Ibn-Mes‘uda što ga prenosi Ez-Zuhri, iako on po vjerodostojnosti nije kao prvi, iz kojeg se razumije da je on bio s njim kada je učio džinima. (Tako Ibn-Mes‘ud veli:) “... i kada smo bili iznad Mekke, povukao mi je nogom certu i naredio da tu sjednem. On je potom krenuo, a onda počeo s učenjem Kur‘ana. Odjednom nas je rastavilo nekakvo mnogobrojno crnilo; zbog toga nisam mogao čuti njegov glas. Završio je s njima, i oni su otišli sa sabahom. Tada smo mi krenuli...”

poslije nužde; nemoj mi nositi kost niti balegu!” Donio sam mu kamenje u rubovima svoje odjeće i ostavio ga pored njega. Udaljio sam se dok on nije završio, a onda smo krenuli zajedno, pa sam ga upitao: “A šta je s košću i balegom?”

“To dvoje je”, reče on, “hrana džina. Došli su mi (jednom prilikom) izaslanici džina Nasibina² – a to su dobri džini – i zatražili mi nafaku.³ Molio sam Allaha za njih: kada god prođu pored kosti ili balege, da nađu na tome hranu.⁴”

O EBU-ZERR GIFARIJEVOM, RADIJALLAHU ANHU, PRIHVATANJU ISLAMA

3861. PRIČAO MI JE Amr b. Abbas, njemu Abdur-Rahman b. Mehdi, a ovom Musenna, prenoseći od Ebu-Džemre, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je kazivao:

“Kada je do Ebu-Zerra doprla vijest o poslanstvu Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, on reče svome bratu⁵: ‘Odjaši do ove doline⁶ i obavijesti se o čovjeku koji tvrdi da je vjerovjesnik i da mu dolaze vijesti s nebesa; poslušaj šta govori, a zatim se vrati natrag k meni!’ Njegov brat je otišao i došao do njega, poslušao šta kaže, a onda se vratio Ebu-Zerru i rekao mu: ‘Vidio sam da traži čudoredno ponašanje i govori nešto što nije pjesništvo.’

‘Nisi me zadovoljio onim što sam želio!’, reče on. Opremio se, uzeo mješinu s vodom i sam otišao u Mekku. Svratio je u Džamiju (Mesdžidi-Haram) tražeći Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg nije poznavao, ali se nije volio raspitivati

أَسْتَنْفِضُ بِهَا وَلَا تَأْتِنِي بَعْظُمٌ وَلَا بَرُوثَةٌ فَآتَيْتُهُ بِأَحْجَارٍ أَهْلُهَا فِي طَرَفِ ثَوْبِي حَتَّى وَضَعْتُهَا إِلَى جَنْبِهِ ثُمَّ انْصَرَفْتُ حَتَّى إِذَا فَرَّغَ مَشَيْتُ فَقُلْتُ مَا بَالُ الْعَظْمِ وَالرُّوثَةِ قَالَ هُمَا مِنْ طَعَامِ الْجِنِّ وَإِنَّهُ أَتَانِي وَفَدَّ جِنَّ نَصِيبِينَ وَنِعَمَ الْجِنِّ فَسَأَلُونِي الزَّادَ فَدَعَوْتُ اللَّهَ لَهُمْ أَنْ لَا يَمُرُّوا بِعَظْمٍ وَلَا بِرُوثَةٍ إِلَّا وَجَدُوا عَلَيْهَا طَعَامًا.

بَابُ إِسْلَامِ أَبِي ذَرٍّ الْغِفَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٨٦١. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا الْمُثَنَّى عَنْ أَبِي جَهْمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا بَلَغَ أَبَا ذَرٍّ مَبْعَثُ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لِأَخِيهِ ارْكَبْ إِلَى هَذَا الْوَادِي فَاعْلَمْ لِي عِلْمَ هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ يَأْتِيهِ الْخَبَرُ مِنَ السَّمَاءِ وَاسْمِعْ مِنْ قَوْلِهِ ثُمَّ أَتَيْتَنِي فَانْطَلَقَ الْأَخُ حَتَّى قَدِمَهُ وَسَمِعَ مِنْ قَوْلِهِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَبِي ذَرٍّ فَقَالَ لَهُ رَأَيْتُهُ يَأْمُرُ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ وَكَلامًا مَا هُوَ بِالشُّعْرِ فَقَالَ مَا شَفِيتَنِي مِمَّا أَرَدْتُ فَتَزَوَّدَ وَهَمَلَ سَنَةً لَهُ فِيهَا مَاءٌ حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ فَآتَى الْمَسْجِدَ فَالْتَمَسَ النَّبِيَّ ﷺ وَلَا يَعْرِفُهُ وَكَرِهَ أَنْ يَسْأَلَ عَنْهُ حَتَّى أَذْرَكَهُ بَعْضُ اللَّيْلِ فَاضْطَجَعَ

2 Mjesto na Arapskom poluotoku između Iraka i Šama. (prim. rec.)

3 Tj. ono što ostane iza ljudi.

4 Ovo može značiti da im je to hrana, ali, također, i da na tome pronalaze hranu.

5 Bio je to Enis.

6 Misli se na dolinu Mekke.

o njemu.¹ Zanoćalo se i on je legao pa ga je spazio Alija, radijallahu anhu. Primijetio je da je stranac, pa ga je, nakon što ga bijaše ugledao, počeo slijediti.² Jedan drugoga nisu pitali ništa sve dok nije svanulo. Tada je ovaj pokupio svoju mješinu i opremu i uputio se ka Džamiji.

Prošao je taj dan i došla noć, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ga vidio, pa se on vratio svome ležaju. Uto je pored njega naišao Alija i upitao ga: 'Zar čovjeku nije vrijeme da zna svoju kuću?'³ Podigao ga je i odveo sa sobom, ali jedan drugoga nisu pitali ništa sve dok nije došao i treći dan. Taj je dana Alija učinio isto što i prethodnih dana. Tako je zanoćio s njim.

'Zar mi nećeš reći šta te je dovelo (ovdje)?', upitao ga je.

'Ako mi daš riječ i obećanje da ćeš me uputiti', reče mu on, 'reći ću ti.' Dao mu je obećanje, a on ga je obavijestio.

'On je istina', reče (Alija), 'i on je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem! Ujutro, kada ustaneš, slijedi me, a ja ću, ako vidim nešto što bi tebi moglo naštetiti, zastati kao da prolijevam vodu.'⁴ Ako nastavim, ti me prati dok ne uđeš na ulaz na koji ja uđem.'

On je tako i učinio. Slijedio ga je sve dok nije ušao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a i on s njim. Čuo je šta govori, pa je odmah tu primio islam.⁵ Vjerovjesnik mu, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: 'Vrati se svojim sunarodnicima i obavijesti ih (o poslanstvu), sve dok ti ne dođe moja zapovijed.'⁶

فَرَأَاهُ عَلِيٌّ فَعَرَفَ أَنَّهُ غَرِيبٌ فَلَمَّا رَأَاهُ تَبِعَهُ فَلَمْ يَسْأَلْ وَاحِدًا مِنْهُمَا صَاحِبَهُ عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أَصْبَحَ ثُمَّ احْتَمَلَ قَرْبَتَهُ وَزَادَهُ إِلَى الْمَسْجِدِ وَظَلَّ ذَلِكَ الْيَوْمَ وَلَا يَرَاهُ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى أَمْسَى فَعَادَ إِلَى مَضْجَعِهِ فَمَرَّ بِهِ عَلِيٌّ فَقَالَ أَمَا نَالَ لِلرَّجُلِ أَنْ يَعْلَمَ مَنْزِلَهُ فَأَقَامَهُ فَذَهَبَ بِهِ مَعَهُ لَا يَسْأَلُ وَاحِدًا مِنْهُمَا صَاحِبَهُ عَنْ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمُ الثَّلَاثِ فَعَادَ عَلِيٌّ عَلَى مِثْلِ ذَلِكَ فَأَقَامَ مَعَهُ ثُمَّ قَالَ أَلَا تُحَدِّثُنِي مَا الَّذِي أَقْدَمَكَ قَالَ إِنْ أُعْطِيتُنِي عَهْدًا وَمِيثَاقًا لَتُرْشِدَنِي فَعَلْتُ فَفَعَلَ فَأَخْبَرَهُ قَالَ فَإِنَّهُ حَقٌّ وَهُوَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا أَصْبَحْتَ فَاتَّبِعْنِي فَإِنِّي إِن رَأَيْتُ شَيْئًا أَخَافُ عَلَيْكَ قُمْتُ كَأَنِّي أَرِيقُ الْمَاءَ فَإِن مَضَيْتُ فَاتَّبِعْنِي حَتَّى تَدْخُلَ مَدْخُلِي فَفَعَلَ فَانْطَلَقَ يَقْفُوهُ حَتَّى دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَدَخَلَ مَعَهُ فَسَمِعَ مِنْ قَوْلِهِ وَأَسْلَمَ مَكَانَهُ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ ارْجِعْ إِلَى قَوْمِكَ فَأَخْبِرْهُمْ حَتَّى يَأْتِيَكَ أَمْرِي قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا ضُرْحَنَ بَهَا بَيْنَ ظَهْرَانِيهِمْ فَخَرَجَ حَتَّى أَتَى الْمَسْجِدَ فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ

1 Znao je da mekkanski idolopoklonici napadaju one koji ga traže, ili, pak, njega napadaju zbog onih koji ga traže, te se stoga nije želio nepotrebno izlagatimogućim neprijatnostima. Osim toga, nije mogao biti siguran hoće li ga uopće uputiti ili će ga prevarati ako ih upita za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

2 U drugom predanju od Ebu-Kutejbe navodi se: "Otišao je kući, a i ja s njim..."

3 Ovo se može shvatiti kao da ga Alija poziva kući koja je "njegova", pošto je već jednom bio kod njega u gostima.

4 U drugom se predanju kaže: "Pretvarat ću se da popravljam papuču."

5 Izgleda da je on znao i prepoznao znakove poslanstva kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tako da se nije dvoumio, već je odmah, pri prvom susretu s njim, primio islam.

6 U predanju Ebu-Kutejbe kaže se: "Sakrij ovo (primanje islama) i vrati se svojim sunarodnicima pa ih

‘Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša’, reče on, ‘ja ću to razglasiti među njima!’⁷

Izišao je i uputio se u Mesdžid, a onda iz sveg glasa povikao: ‘Svjedočim da nema drugog Boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik!’ Ljudi su skočili i udarali ga tako da su ga oborili. Tada je došao Abbas i nadnijevisi se nad njega i povikao: ‘Teško vama! Zar ne znate da je on Gifari, a vaša trgovina prolazi njihovim putem koji vodi za Šam?!’ Tako ga je spasio od njih. Sutradan je on uradio isto, a oni su se rasrdili na njega i ponovo ga pretukli. Abbas se (opet) nadnio nad njega...”

O SEID B. ZEJDOVOM, RADIJALLAHU ANHU, PRIHVATANJU ISLAMA

3862. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, njemu Sufjan, a njemu Isma‘il, prenoseći od Kajsa da je čuo Seid b. Zejda b. Amra b. Nufejla kad je u mesdžidu u Kufi kazivao:

“Allaha mi, bio sam u takvim prilikama da me je Omer, prije nego što je i sam primio islam, vezao zbog islama.⁸ Zato, da se Uhud raspao zbog onoga što ste učinili s Osmanom, imao bi zašto!”⁹

ثُمَّ قَامَ الْقَوْمُ فَضَرَبُوهُ حَتَّى أَضْجَعُوهُ وَآتَى الْعَبَّاسُ فَأَكَبَّ عَلَيْهِ قَالَ وَيْلَكُمْ أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ مِنْ غِفَارٍ وَأَنَّ طَرِيقَ تِجَارِكُمْ إِلَى الشَّامِ فَأَنْقَذَهُ مِنْهُمْ ثُمَّ عَادَ مِنَ الْغَدِ لِمِثْلِهَا فَضَرَبُوهُ وَثَارُوا إِلَيْهِ فَأَكَبَّ الْعَبَّاسُ عَلَيْهِ .

بَابُ إِسْلَامِ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٨٦٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ بْنَ عَمْرٍو بْنَ نُفَيْلٍ فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ يَقُولُ وَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتَنِي وَإِنَّ عُمَرَ لَمُوثِقِي عَلَى الْإِسْلَامِ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ عُمَرُ وَلَوْ أَنَّ أَحَدًا ارْفَضَ لِلَّذِي صَنَعْتُمْ بَعُثَانَ لَكَانَ .

obavijesti. A kada budeš čuo da smo se mi javno oglasili, onda nam dođi.”

7 To je značilo da će, on izgovarajući šehadet, javno oglasiti islam među idolopoklonicima. Izgleda da je Ebu-Zerr razumio da skrivanje imana nije obaveza, nego da je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio od njega zato što se bojao za njega. On ga je, međutim, odmah obavijestio da on ima i snage i hrabrosti da to javno obznani, što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odobrio. Iz ovoga vidimo da je dopušteno kazati istinu onome od koga se očekuje napad i zlostavljanje, ali je, isto tako, i šutnja dopuštena. Ovdje se, svakako, uzimaju u obzir i trenutne prilike: vaga se korist jedne ili druge mogućnosti, na čemu se onda temelji i nagrada.

8 To znači da ga je vezao zbog toga što je on bio primio islam, ponižavajući i omalovažavajući ga, u nastojanju da ga prisili da se vrati u mnogoboštvo i obavezno napusti islam.

9 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 3867 i 6942.

O OMER B. HATTABOVOM,
RADIJALLAHU ANHU,
PRIHVATANJU ISLAMA

3863. PRIČAO MI JE Muhammed b. Kesir, a njega obavijestio Sufjan, prenoseći od Isma'il b. Ebu-Halid, on od Kajsa b. Ebu-Hazima, a ovaj od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Tek otkako je Omer prihvatio islam, postali smo poštovani i cijenjeni.”

3864. PRIČAO MI JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, a ovom Umer b. Muhammed, rekavši da ga je obavijestio njegov djed Zejd b. Abdullah b. Omer, prenoseći od svoga oca, da je kazivao:

“Dok je on, prestrašen, bio u kući, dođe mu As b. Vail Sehmi Ebu-Amr u crnom ogrtaču i košulji obrubljenoj svilom – a bio je iz plemena Sehm, koje je bilo naš saveznik iz džahilijjeta – i reče: ‘Šta ti je?’

‘Tvoji saplemenici tvrde’, odgovori mu on, ‘da će me ubiti ako budem primio islam!’

‘Ništa ti ne smiju učiniti!’, reče mu on.”

“Nakon što je to rekao, smirio sam se. As je izišao i susreo ljude koji bijahu ispunili dolinu.

‘Kuda ćete?’, upitao ih je.

‘Hoćemo onog preobraćenika, sina Hattabova!’, odgovorili su mu, a on reče: ‘Ništa mu se ne smije dogoditi!’ Ljudi su se tada povukli.”¹

بَابُ إِسْلَامِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٨٦٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا زِلْنَا أَعَزَّةً مُنْذُ أَسْلَمَ عُمَرُ .

٣٨٦٤. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ فَأَخْبَرَنِي جَدِّي زَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَيْنَمَا هُوَ فِي الدَّارِ خَائِفًا إِذْ جَاءَهُ الْعَاصِ بْنُ وَائِلٍ السَّهْمِيُّ أَبُو عَمْرِو عَلَيْهِ حُلَّةٌ حَبْرَةٌ وَقَمِيصٌ مَكْفُوفٌ بِحَرِيرٍ وَهُوَ مِنْ بَنِي سَهْمٍ وَهُمْ حُلَفَاؤُنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَقَالَ لَهُ مَا بِأَلَاكَ قَالَ زَعَمَ قَوْمُكَ أَنَّهُمْ سَيَقْتُلُونِي إِنْ أَسْلَمْتُ قَالَ لَا سَبِيلَ إِلَيْكَ بَعْدَ أَنْ قَالَهَا أَمِنْتُ فَخَرَجَ الْعَاصِ فَلَقِيَ النَّاسَ قَدْ سَالَ بِهِمُ الْوَادِي فَقَالَ أَتَيْنَ تُرِيدُونَ فَقَالُوا نُرِيدُ هَذَا ابْنَ الْخَطَّابِ الَّذِي صَبَا قَالَ لَا سَبِيلَ إِلَيْهِ فَكَرَّرَ النَّاسُ .

¹ Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisu br. 3865. Ovo je Seid kazao želeći istaknuti kako je ubistvo Osmana, radijallahu anhu, bilo nešto veliko.

3865. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovom Amr b. Dinar, da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, kazivao:

“Kada je Omer primio islam, sakupili su se ljudi kod njegove kuće i povikali: ‘Omer je promijenio vjeru!’ Ja sam tada, kao dječak, bio iznad gornjeg dijela svoje kuće, kad (ugledah kako) dođe čovjek s ogrtačem od brokata i reče: ‘Omer je promijenio vjeru, pa šta? Ja sam njegov zaštitnik!’ Vidio sam tada ljude kako se razilaze.

‘Ko je ovaj?’, upitao sam, a oni rekoše: ‘As b. Vail!’”

3866. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, ovom Omer, a ovom Salim, prenoseći od Abdullah b. Omera kako je kazivao:

“Nikada nisam čuo Omera da je za nešto rekao: ‘Mislim da je to ovako!’, a da je bilo drukčije. Sjedio je jednom, tako, kada je prošao neki lijep čovjek.² ‘Pogriješit ću’, reče on, ‘ovaj je ili u svojoj vjeri iz džahilijjeta ili im je bio vrač.³ Dovedite mi ga!’ Pozvali su ga, pa mu je on rekao to. ‘Nisam vidio’, reče ovaj, dan kao danas – da je neki musliman tako primljen!’

‘Ne tražim od tebe ništa drugo’, reče mu (Omer), ‘samo da me obavijestiš!’

‘Bio sam im vrač u džahilijjetu’⁴, reče ovaj.

‘Pa šta je čudnije od onoga s čime ti je došla ta tvoja džinica?’, upita ga (Omer).

‘Jednom sam bio na pijaci’, reče ovaj, ‘kada mi je došla – a kod nje sam tada bio prepoznao strah – i rekla: ‘Zar ne znaš džine i njihovu smetenost’⁵

٣٨٦٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُهُ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ اجْتَمَعَ النَّاسُ عِنْدَ دَارِهِ وَقَالُوا صَبَا عُمَرُ وَأَنَا غُلَامٌ فَوْقَ ظَهْرِ بَيْتِي فَجَاءَ رَجُلٌ عَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْ دِيْبَاجٍ فَقَالَ قَدْ صَبَا عُمَرُ فَمَا ذَاكَ فَأَنَّا لَهُ جَارٌ قَالَ فَرَأَيْتُ النَّاسَ تَصَدَّعُوا عَنْهُ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا الْعَاصِرُ بْنُ وَائِلٍ .

٣٨٦٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ أَنَّ سَالِمًا حَدَّثَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ مَا سَمِعْتُ عُمَرَ لشيءٍ قَطُّ يَقُولُ إِنِّي لَا ظَنُّهُ كَذَا إِلَّا كَانَ كَمَا يَظُنُّ بَيْنَمَا عُمَرُ جَالِسٌ إِذْ مَرَّ بِهِ رَجُلٌ جَمِيلٌ فَقَالَ لَقَدْ أَخْطَأَ ظَنِّي أَوْ إِنَّ هَذَا عَلَى دِينِهِ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَوْ لَقَدْ كَانَ كَاهِنُهُمْ عَلَى الرَّجُلِ فَدَعَيْتُ لَهُ فَقَالَ لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ اسْتَقْبِلَ بِهِ رَجُلٌ مُسْلِمٌ قَالَ فَإِنِّي أَعَزُّمُ عَلَيْكَ إِلَّا مَا أَخْبَرْتَنِي قَالَ كُنْتُ كَاهِنُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ قَالَ فَمَا أَعْجَبُ مَا جَاءَتْكَ بِهِ جَنَّتِكَ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا يَوْمًا فِي السُّوقِ جَاءَنِي أَعْرِفُ فِيهَا الْفَرْعَ فَقَالَتْ أَلَمْ تَرَ الْجِنَّ وَإِبِلَاسَهَا وَيَأْسَهَا مِنْ بَعْدِ إِنْكَاسِهَا وَلُحُوقِهَا بِالْقِلَاصِ وَأَخْلَاسِهَا

2 Bio je to Sevad b. Karib Sedusi ili Dusi.

3 Nešto u pojavi i ponašanju, načinu hodanja ili nešto drugo skrenulo je pažnju Omer b. Hattaba, tako da je on imao predosjećaj o kome se radi.

4 On spominje šta je bilo najčudnije što je doživio baveći se vraćanjem, ono što ga je nagnalo da primi islam. U tom kontaktu s džinima saznao je za poslanstvo Muhammedovo, sallallahu alejhi ve sellem, što ga je potaklo na izjavu šhadeta.

5 Tj. kad izgubi nešto pa ga traži i pokušava ga naći u žurbi, što ga čini nervoznim i uznemirenim.

i očaj¹ nakon preokreta, i njihovo stizanje mladih deva i njihovih podsedlica?²

Tada Omer počeo kazivati: 'Istinu kaže. Jednom dok sam spavao pored njihovih idola, dođe čovjek s teletom pa ga zakla. Neko je tada zavikao tako glasno da nikad nisam čuo jači glas od njegovog: 'O Dželihi, uspješna stvar! Čovjek koji je govorio nastavi: nema drugog (istinskog) Boga osim Allaha!' Ljudi su poskočili, a ja rekoh: 'Neću se smiriti dok ne saznam šta je iza toga!' Zatim je (ponovo) povikao: 'O Dželihi, uspješna stvar! Govornik nastavlja: nema drugog (istinskog) Boga osim Allaha!' Ustao sam. Neposredno iza toga čulo se: 'Ovo je Vjerovjesnik!'

3867. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, a ovom Isma'il, koji je čuo Kajsa da je kazivao:

"Slušao sam Seid b. Zejda kako govori narodu: 'Kad se samo sjetim kako je Omer mene i svoju sestru vezao zbog islama, a nije bio primio islam! Zato, da se Uhud pomakao sa svog mjesta zbog onoga što ste učinili Osmanu, imao bi zašto!'"

قَالَ عُمَرُ صَدَقَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ عِنْدَ أَهْلِهِمْ إِذْ جَاءَ رَجُلٌ بِعِجْلٍ فَذَبَحَهُ فَصَرَخَ بِهِ صَارِخٌ لَمْ أَسْمَعْ صَارِخًا قَطُّ أَشَدَّ صَوْتًا مِنْهُ يَقُولُ يَا جَلِيحُ أَمْرٌ نَجِيحٌ رَجُلٌ فَصِيحٌ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَوَثَبَ الْقَوْمُ قُلْتُ لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَعْلَمَ مَا وَرَاءَ هَذَا ثُمَّ نَادَى يَا جَلِيحُ أَمْرٌ نَجِيحٌ رَجُلٌ فَصِيحٌ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقُمْتُ فَمَا نَشَبْنَا أَنْ قِيلَ هَذَا نَبِيٌّ .

٣٨٦٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ ابْنَ زَيْدٍ يَقُولُ لِلْقَوْمِ لَوْ رَأَيْتُنِي مُوْتَقِي عُمَرَ عَلَى الْإِسْلَامِ أَنَا وَأُخْتُهِ وَمَا أَسْلَمَ وَلَوْ أَنَّ أَحَدًا انْقَضَ لِمَا صَنَعْتُمْ بِعُثْمَانَ لَكَانَ مُحَقُّوقًا أَنْ يَنْقُضَ .

1 Tj. očaj koji proizlazi iz činjenice da je džin krišom mogao slušati neke nebeske tajne, ali bi odjednom to izgubio. Zato je padao u očaj što je došlo do preokreta zbog poslanstva Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, pa nije mogao više slušati te tajne.

2 Misli se na pojavljivanje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i na to da će se džini ugledati na Arape u prihvatanju islama i slijeđenju Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. (prim. rec.)

O RASPOLUĆENJU MJESECA

3868. PRIČAO MI JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Bišr b. Mufeddal, a ovom Seid b. Ebu-Aruba, prenoseći od Katade, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da su stanovnici Mekke³ tražili⁴ da im Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pokaže neki nadnaravni znak (kao potvrdu svoga poslanstva), pa im je on pokazao mjesec razdvojen na dvije polovice.⁵ Između njih su vidjeli brdo Hira.

3869. PRIČAO NAM JE Abdan, prenoseći od Ebu-Hamze, on od A'meša, ovaj od Ibrahima, on od Ebu-Ma'mera, a ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Dok smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, bili na Mini, raspolutio se mjesec, pa je on rekao: ‘Pogledajte!’ I jedna skupina uputila se prema brdu.”

Ebud-Duha prenosi od Mesruka, a on od Abdullaha da je rekao: “Raspolutio se u Mekki.”

Ovaj hadis prenosi i Muhammed b. Muslim od Ibn-Ebun-Nedžiha, on od Mudžahida, on od Ma'mera, a on od Abdullaha.

بَابُ انشِقَاقِ الْقَمَرِ

٣٨٦٨. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَهْلَ مَكَّةَ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُرِيَهُمْ آيَةً فَأَرَاهُمُ الْقَمَرَ شِقَّتَيْنِ حَتَّى رَأَوْا حِرَاءَ بَيْنَهُمَا.

٣٨٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انشَقَّ الْقَمَرُ وَنَحْنُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِمِنَى فَقَالَ اشْهَدُوا وَذَهَبَتْ فِرْقَةٌ نَحْوَ الْجَبَلِ وَقَالَ أَبُو الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ انشَقَّ بِمَكَّةَ وَتَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ.

3 Ovo su *mursel* predanja od Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova. Enes (iz lanca prenosilaca) nije bio prisutan kad se ovo dogodilo. Isto predanje potječe i od Ibn-Abbasa, koji također nije prisustvovao samom događaju.

4 Ebu-Nu'ajm bilježi slabo predanje u kome se govori o tome da su to stanovnici Mekke tražili. On u svom *Ed-Delailu* od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, navodi predanje u kome se kaže: “Sakupili su se idolopoklonici kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Tu su bili Velid b. Mugira, Ebu-Džehl b. Hišam, As b. Vail, Esved b. Matleb, Nadr b. Haris i njima slični. Oni su tada rekli Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Ako govoriš istinu, rascijepi nam mjesec na dvije polovice!’ On je zamolio svoga Gospodara, pa se to desilo.”

5 Ovaj se izraz spominje u različitim verzijama, a sve one upućuju na dvije polovice mjeseca. Predanje u kome se umjesto ovog izraza (tj. dvije polovice) navodi kako se to desilo dva puta nije ništa drugo nego greška za koju učenjaci u oblasti hadisa i poznavaoči životopisa (sire) Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, znaju.

3870. PRIČAO NAM JE Usman b. Salih, njemu Bekr b. Mudar, a ovom Dža'fer b. Rebi'a, prenoseći od Iraka b. Malika, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe b. Mes'uda, a ovaj od Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhumā, da se Mjesec raspolutio u doba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

3871. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, ovom A'meš, a ovom Ibrahim, prenoseći od Ebu-Ma'mera, a ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, da je kazivao:
"Raspolutio se mjesec."

O ISELJENJU U ABESINIJU¹

Aiša veli: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Pokazano mi je mjesto vašeg iseljenja, s palmama između dva kamenjara.'² Neki su otišli prema Medini, a oni koji su boravili u Abesiniji vratili su se u Medinu."
O ovome od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenose i Ebu-Musa te Esma.

٣٨٧٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ صَلَاحٍ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رِبِيعَةَ عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْقَمَرَ انْشَقَّ عَلَى زَمَانٍ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

٣٨٧١. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْشَقَّ الْقَمَرُ .

بَابُ هِجْرَةِ الْحَبَشَةِ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ قَالَتِ النَّبِيُّ ﷺ أُرِيتُ دَارَ هِجْرَتِكُمْ ذَاتَ نَخْلٍ بَيْنَ لَابَتَيْنِ فَهَاجَرَ مِنْ هَاجَرَ قَبْلَ الْمَدِينَةِ وَرَجَعَ عَامَّةٌ مَنْ كَانَ هَاجَرَ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ فِيهِ عَنْ أَبِي مُوسَى وَأَسْمَاءَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Misli se na preseljenje muslimana iz Mekke u Abesiniju. Bila su dva iseljenja u Abesiniju. Prvo se desilo u mjesecu redžebu pete godine od početka objavljivanja Kur'ana. Tom se prilikom iselilo jedanaest muškaraca i četiri žene. (Navodi se i drukčije: dvije žene, pa onda dvanaest ljudi, deset ljudi itd.) Izišli su pješice do mora, a onda unajmili lađu kojom su otplovili u Abesiniju. Ibn-Ishak u svome predanju, bilježi da je razlog iseljenju bila nemoć Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ih zaštiti od stalnih idolopokloničkih napada. Zato im je on rekao: "U Abesiniji ima vladar koji ne čini nasilje nikome. Otiđite kod njega dok se stanje ne promijeni u vašu korist." Prvi je na put krenuo Osman b. Affan sa svojom ženom Rukajjom, Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, kćerkom. Jakub b. Sufjan bilježi predanje s neprekinutim lancem prenosilaca sve do Enesa, radijallahu anhu, koji je kazivao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dugo nije čuo nikakve vijesti o njima dvoma. Onda mu je došla neka žena i rekla: 'Vidjela sam ih; Osman ju je posadio na magarca.' – 'Allah je uz njih! Osman je prvi koji se poslije Luta, alejhis-selam, iseljeva sa ženom', rekao joj je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem." (U ovome se ogleda i Buharijeva mudrost jer je on započeo ovo poglavlje upravo hadisom o Osmanu, radijallahu anhu) Ibn-Ishak i drugi navode kako je muslimanima koji su bili u Abesiniji došla vijest da su stanovnici Mekke primili islam. Neki su se vratili u Mekku, ali pošto su utvrdili da ta vijest nije bila istinita, ponovo su se vratili sa skupinom novih iseljenika u Abesiniju. Bilo ih je preko osamdeset. Ibn-Džerir Taberi navodi da su tu bila osamdeset i dva čovjeka, osim žena i djece. On, međutim, nije siguran za Ammara b. Jasira, da li je on bio osamdeset i treći ili ne. Spominje se da je bilo osamnaest žena.

² Ovo se odnosi na razdoblje poslije prva dva iseljenja u Abesiniju.

3872. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed Džu'fi, njemu Hišam, kojeg je obavijestio Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Urve b. Zubejra, da ga je obavijestio Ubejdullah b. Adijj b. Hijar kako su mu Misver b. Mahrema i Abdur-Rahman b. Esved b. Abdu-Jegus kazali: "Šta te sprečava da porazgovaraš sa svojim daidžom Osmanom o njegovom bratu Velidu b. Ukbi, jer ljudi mnogo pričaju o onome što je on učinio?"

Udesio sam da se susretnem s Osmanom kada on pođe na namaz, te mu rekoh: "Imam potrebu da razgovaram s tobom: želim ti uputiti savjet."

"Čovječe", reče on, "Allahu se utječem od tebe!" Okrenuo sam se i otišao. Kada sam završio namaz, sjeo sam kod Misvera i Ibn-Abdu-Jegusa i ispričao im šta sam rekao Osmanu i šta je on meni rekao. "Ti si svoju obavezu ispunio!", rekoše mi. I dok sam ja tako sjedio s njima, dođe glasnik od Osmana.

"Allah te iskušava!", rekoše mi.

Otišao sam k njemu, pa me on upita: "Kakav je to savjet što si ga spomenuo maločas?" Izgovorio sam šehadet, a onda rekao: "Allah je doista poslao Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i objavio mu Knjigu. Bio si jedan od onih koji su se odazvali Allahu i Njegovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i koji su uzvjerovali u Njega. Učestvovao si u prva dva iseljenja (iz Mekke); drugovao si s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i vidio njegovu uputu... Ljudi mnogo govore o Velidu b. Ukbi; obaveza ti je da nad njim izvršiš šerijatsku kaznu (hadd)!"

"Sine moga brata", upita me on, "jesi li se ti susreo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?"

"Nisam", rekoh, "ali mi je došlo nešto od njegova znanja i nauka, baš kao što je došlo i do (svake) djevojke u njenoj odaji." Tada Osman izgovori šehadet i nastavi: "Doista je Allah poslao Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, s istinom i objavio mu Knjigu, a ja sam bio jedan od onih

٣٨٧٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامُ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عُيَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيٍّ بْنِ الْخِثَارِ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِسْوَرَ ابْنَ مَخْرَمَةَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْأَسْوَدِ بْنَ عَبْدِ يَغُوثَ قَالَا لَهُ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُكَلِّمَ خَالَكَ عُثْمَانَ فِي أَخِيهِ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ وَكَانَ أَكْثَرُ النَّاسِ فِيمَا فَعَلَ بِهِ قَالَ عُيَيْدُ اللَّهِ فَأَنْتَصَبْتُ لِعُثْمَانَ حِينَ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً وَهِيَ نَصِيحَةٌ فَقَالَ أَيُّهَا الْمَرْءُ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ فَانْصَرَفْتُ فَلَمَّا قَضَيْتُ الصَّلَاةَ جَلَسْتُ إِلَى الْمِسْوَرِ وَإِلَى ابْنِ عَبْدِ يَغُوثَ فَحَدَّثْتُهُمَا بِالَّذِي قُلْتُ لِعُثْمَانَ وَقَالَ لِي فَقَالَا قَدْ قَضَيْتَ الَّذِي كَانَ عَلَيْكَ فَبَيْنَمَا أَنَا جَالِسٌ مَعَهُمَا إِذْ جَاءَنِي رَسُولُ عُثْمَانَ فَقَالَا لِي قَدْ ابْتَلَاكَ اللَّهُ فَأَنْطَلَقْتُ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَا نَصِيحَتُكَ الَّتِي ذَكَرْتَ أَنَا قَالَ فَتَشَهَّدْتُ ثُمَّ قُلْتُ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا ﷺ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ وَكُنْتُ مِمَّنِ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ ﷺ وَأَمَنْتَ بِهِ وَهَاجَرْتَ الْهِجْرَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ وَصَحِبْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَرَأَيْتَ هَدْيَهُ وَقَدْ أَكْثَرَ النَّاسُ فِي شَأْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ فَحَقُّ عَلَيْكَ أَنْ تُقِيمَ عَلَيْهِ الْحَدَّ فَقَالَ لِي يَا ابْنَ أَخِي آذَرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ قُلْتُ لَا وَلَكِنْ قَدْ خَلَصَ إِلَيَّ مِنْ عِلْمِهِ مَا خَلَصَ إِلَى الْعَذْرَاءِ فِي سِتْرِهَا قَالَ فَتَشَهَّدَ عُثْمَانُ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ مُحَمَّدًا ﷺ بِالْحَقِّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ وَكُنْتُ مِمَّنِ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ ﷺ وَأَمَنْتُ بِمَا بَعَثَ بِهِ مُحَمَّدٌ ﷺ وَهَاجَرْتُ الْهِجْرَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ كَمَا قُلْتُ وَصَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَبَايَعْتُهُ وَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ

koji su se odazvali Allahu i Njegovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: povjerovao sam u ono s čime je poslan Muhamed, sallallahu alejhi ve sellem, dvaput sam se – kao što si rekao – iseljavao (iz Mekke) i družio se s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Dao sam mu prisegu i, Allaha mi, nisam pogriješio prema njemu niti sam ga prevario dok ga god Allah nije uzео Sebi. Zatim je Allah Ebu-Bekra učinio halifom. Allaha mi, nisam pogriješio ni prema njemu niti sam ga prevario. Potom je Omer postao halifa. Allaha mi, ni prema njemu nisam pogriješio niti sam ga prevario. Poslije toga sam ja postao halifa. Pa zar ja nemam kod vas isto ono što su i oni imali kod mene?”

“Svakako!”, rekoh.

“Čemu onda sva ta priča koju čujem od vas?”, reče on i dodade: “Što se tiče onoga što si rekao o Velidu b. Ukbi, postupit ćemo po pravdi, ako Bog da!” Pozvao je Aliju i naredio mu da ga izbičuje. Udario mu je četrdeset udaraca.”

Junus i sin moga brata Zuhrija prenose od Zuhrija (da je Osman rekao): “Zar ja nemam prava kod vas, isto kao što su i oni imali kod mene?”

Ebu-Abdullah (Buhari) veli: “*Belaun min rabbikum* (Iskušenje od Gospodara vašeg) – to je ono čime bivate iskušavani u teškim prilikama.”

Na drugom mjestu riječ *el-belau* znači iskušenje i prečišćavanje, a izvedeno je od *belevtuhu* i *mehhastuhu*. Ovo zadnje znači: “Izvukao sam iz njega šta ima.” Glagol *jebлуу* znači isto što i *jahtebiru*, a dio ajeta: *mubtelikum* isto što i *muhtebirukum*. Riječi: *belaun* ‘azim, znače blagodati i to je izvedeno od *eblejtuhu*, dok je prvo od *ibtelejtuhu*.

وَلَا غَشَشْتُهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ اسْتَخْلَفَ اللَّهُ
أَبَا بَكْرٍ فَوَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلَا غَشَشْتُهُ ثُمَّ اسْتَخْلَفَ
عُمَرَ فَوَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلَا غَشَشْتُهُ ثُمَّ اسْتَخْلَفْتُ
أَفَلَيْسَ لِي عَلَيْكُمْ مِثْلُ الَّذِي كَانَ لَهُمْ عَلَيَّ قَالَ بَلَى
قَالَ فَمَا هَذِهِ الْأَحَادِيثُ الَّتِي تَبْلُغُنِي عَنْكُمْ فَأَمَّا مَا
ذَكَرْتَ مِنْ شَأْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ فَسَنَأْخُذُ فِيهِ إِنْ
شَاءَ اللَّهُ بِالْحَقِّ قَالَ فَجَلَدَ الْوَلِيدَ أَرْبَعِينَ جَلْدَةً
وَأَمَرَ عَلِيًّا أَنْ يَجْلِدَهُ وَكَانَ هُوَ يَجْلِدُهُ وَقَالَ يُونُسُ
وَأَبْنُ أَخِي الزُّهْرِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَفَلَيْسَ لِي عَلَيْكُمْ
مِنْ الْحَقِّ مِثْلُ الَّذِي كَانَ لَهُمْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
(بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ) مَا ابْتَلَيْتُمْ بِهِ مِنْ شِدَّةٍ وَفِي مَوْضِعِ
(الْبَلَاءِ) (الْإِبْتِلَاءُ) وَالتَّمَحِيصُ مَنْ بَلَوْتَهُ وَمَحَصْتُهُ
أَيَّ اسْتَخْرَجْتَ مَا عِنْدَهُ يَبْلُو يَخْتَبِرُ (مُبْتَلِيكُمْ)
مُخْتَبِرُكُمْ وَأَمَّا قَوْلُهُ بَلَاءٌ عَظِيمٌ النَّعْمُ وَهِيَ مِنْ
أَبْلَيْتُهُ وَتِلْكَ مِنْ ابْتَلَيْتُهُ.

3873. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, a njemu Jahja, prenoseći od Hišama, kojem je pričao njegov otac, prenoseći od Aise, radijallahu anha, da su Umm-Habiba i Umm-Selema pričale o crkvi što su je vidjele u Abesiniji, a u njoj su bile slike. Spomenule su to Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on rekao: “Oni su, ako bi među njima bio neki dobri čovjek pa umro, na njegovu mezaru pravili bogomolju i u njoj slikali te slike. To su kod Allaha, na Sudnjem danu, najgori ljudi.”

3874. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovom Ishak b. Seid Se‘idi, prenoseći od svoga oca, a on od Umm-Halid bint Halid da je kazivala:

“Došla sam iz Abesinije sasvim mala, kao djevojčica, pa mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obukao ogrtač na kojem su bili neki znakovi. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, gladio je rukom po tome, govoreći: ‘*Senah, senah!*’”

Humejdi veli: “To znači: ‘Lijepo, lijepo!’”

3875. PRIČAO NAM JE Jahja b. Hammad, njemu Ebu-Avana, prenoseći od Sulejmana, on od Ibrahima, on od Alkame, a ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Nazivali bismo selam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok bi klanjao, a on bi nam uzvraćao. Tako kada smo se vratili od Negusa, nazvali smo mu selam, ali nam on nije odgovorio. ‘Allahov Poslaniče’, rekli smo, ‘nazivali smo ti selam, pa si nam uzvraćao!’

‘U namazu je čovjek zauzet’, reče on.”

Upitao sam Ibrahima: “Kako ti radiš?”

“Odgovorim u sebi”, rekao je.

٣٨٧٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ وَأُمَّ سَلَمَةَ ذَكَرَتَا كَنِيسَةً رَأَيْنَهَا بِالْحَبَشَةِ فِيهَا تَصَاوِيرُ فَذَكَرَتَا لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ إِنَّ أَوْلَئِكَ إِذَا كَانَ فِيهِمُ الرَّجُلُ الصَّالِحُ فَمَاتَ بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا وَصَوَّرُوا فِيهِ تِيبَكَ الصُّورَ أَوْلَئِكَ شَرَّارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

٣٨٧٤. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ السَّعِيدِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُمِّ خَالِدِ بِنْتِ خَالِدٍ قَالَتْ قَدِمْتُ مِنْ أَرْضِ الْحَبَشَةِ وَأَنَا جَوِيرِيَّةٌ فَكَسَانِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَمِيصَةً لَهَا أَعْلَامٌ فَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمَسَحُ الْأَعْلَامَ بِيَدِهِ وَيَقُولُ سَنَاهُ سَنَاهُ قَالَ الْحُمَيْدِيُّ يَعْنِي حَسَنٌ حَسَنٌ .

٣٨٧٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُسَلِّمُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي فَيَرُدُّ عَلَيْنَا فَلَمَّا رَجَعْنَا مِنْ عِنْدِ النَّجَاشِيِّ سَلَّمْنَا عَلَيْهِ فَلَمْ يَرُدِّ عَلَيْنَا فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا نُسَلِّمُ عَلَيْكَ فَتَرُدُّ عَلَيْنَا قَالَ إِنَّ فِي الصَّلَاةِ شُغْلًا فَقُلْتُ لِإِبْرَاهِيمَ كَيْفَ تَصْنَعُ أَنْتَ قَالَ أَرُدُّ فِي نَفْسِي .

3876. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala', njemu Ebu-Usama, a ovom Burejd b. Abdullah, prenoseći od Ebu-Burde, a on od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Čuli smo da se pojavio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,¹ dok smo bili u Jemenu, pa smo se ukrkali na lađu², ali nas je ona izbacila u Abesiniju kod Negusa.³ Tu smo se susreli s Dža'ferom b. Ebu-Talibom i bili s njim sve do svoga povratka, kada smo se susreli s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u vrijeme osvojenja Hajbera. Tada nam je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Vama se, putnici lađom, računaju dvije hidžre!’”

O NEGUSOVOJ SMRTI

3877. PRIČAO NAM JE Ebur-Rebi', a njemu Ibn-Ujejna, prenoseći od Ibn-Džurejdža, on od Ata'a, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu, da je kada je umro Negus, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Danas je umro dobar čovjek; stanite i klanjajte dženazu svome bratu Ashami⁴.”

3878. PRIČAO NAM JE Abdul-A'la b. Hammad, njemu Jezid b. Zurej', ovom Seid, a ovom Katade, prenoseći od Ataa, a ovaj od Džabira b. Abdullaha Ensarija, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao dženazu Ashami Negusu, “pa smo se” – kaže on – “i mi poredali iza njega, a ja sam bio u drugom ili trećem saffu.”

٣٨٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَلَّغَنَا مَخْرَجَ النَّبِيِّ ﷺ وَنَحْنُ بِالْيَمَنِ فَرَكِبْنَا سَفِينَةً فَأَلْقَتْنَا سَفِينَتَنَا إِلَى النَّجَاشِيِّ بِالْحَبَشَةِ فَوَاقَفَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَأَقَمْنَا مَعَهُ حَتَّى قَدِمْنَا فَوَاقَفَنَا النَّبِيُّ ﷺ حِينَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَكُمْ أَنْتُمْ يَا أَهْلَ السَّفِينَةِ هِجْرَتَانِ .

باب مَوْتِ النَّجَاشِيِّ

٣٨٧٧. حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ حِينَ مَاتَ النَّجَاشِيُّ مَاتَ الْيَوْمَ رَجُلٌ صَالِحٌ فَقُومُوا فَصَلُّوا عَلَى أَخِيكُمْ أَصْحَمَةَ .

٣٨٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ أَنَّ عَطَاءَ حَدَّثَهُمْ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ صَلَّى عَلَى أَصْحَمَةَ النَّجَاشِيِّ فَصَفَّنَا وَرَأَاهُ فَكُنْتُ فِي الصَّفِّ الثَّانِي أَوْ الثَّالِثِ .

1 Tj. čuli su za Muhammedovo, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstvo.

2 Bili su krenuli iz Jemena u Mekku.

3 Oluja ih je, protiv njihove volje, odnijela u Abesiniju.

4 Postoji izrazito neslaganje u vezi s ovom riječi, odnosno o tome ima li ona na početku elif ili ne, tj. da li je Ashama ili Sahma ili Suhma, ili s nekim drugim vokalima. Ovaj se hadis u Buharijevoj zbirci ponavlja na nekoliko mjesta. U ranijem prijevodu, u poglavlju O dženazi pod naslovom “Izgovaranje četiri tekbira tokom dženaze” prevodioci nisu razumjeli ovu riječ i nisu shvatili da je ona sama predmet razlaza zbog različitih verzija ovog hadisa, pa su je preveli kao atribut uz Negusovo ime, a onda odmah iza toga i kao atribut uz jednog od prenosilaca, umjesto da navedu da taj prenosilac tu riječ prenosi u toj verziji, te da se ona ne odnosi na njegovo ime. (Vidi hadis broj 1320, knjiga 2., str. 894.) U rječniku arapskog jezika *Lisanul-areb* (2/413) stoji: “Ashama je ime čovjeka.”

3879. PRIČAO MI JE Abdullah b. Ebu-Šejba, njemu Jezid b. Harun prenoseći od Selima b. Hajjana, kojem je pričao Seid b. Mina prenoseći od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao dženazu Ashami Negusu i izgovorio četiri tekbira. U predanju ga, s lancem prenosilaca, slijedi i Abdus-Samed.⁵

3880. PRIČAO NAM JE Zuhejr b. Harb, njemu Jakub b. Ibrahim, a ovom njegov otac, prenoseći od Saliha, on od Ibn-Šihaba, kojem su pričali Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman i Ibnul-Musejjeb, da ih je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, obavijestio da ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izvijestio o smrti Negusa, vladara Abesinije, istog dana kada je umro rekavši: "Tražite oprost za svoga brata!"

3881. PRENOSI Salih od Ibn-Šihaba da mu je pričao Seid b. Musejjeb, da ih je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, obavijestio da ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poredao u safove na musali i klanjao mu dženazu izgovarajući četiri tekbira.

٣٨٧٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ عَنْ سَلِيمِ بْنِ حَيَّانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى عَلَى أَصْحَمَةَ النَّجَاشِيِّ فَكَبَّرَ عَلَيْهِ أَرْبَعًا تَابَعَهُ عَبْدُ الصَّمَدِ .

٣٨٨٠. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَابْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَعَى لَهُمُ النَّجَاشِيَّ صَاحِبَ الْحَبَشَةِ فِي الْيَوْمِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ وَقَالَ اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ .

٣٨٨١. وَعَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَفَّ بِهِمْ فِي الْمُصَلَّى فَصَلَّى عَلَيْهِ وَكَبَّرَ أَرْبَعًا .

⁵ Abdus-Samed slijedi Jezida b. Haruna u njegovoj verziji predanja ovog hadisa.

O MEĐUSOBNOM ZAKLINJANJU IDOLOPOKLONIKA PROTIV VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM¹

3882. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, a njemu Ibrahim b. Sa'd, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazivao: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kanio (krenuti) na Hunejn, rekao: 'Sutra smo, ako Bog da, na obronku plemena Kinana, gdje su se oni međusobno zakleli na nevjerovanje.'"

PRIPOVIJEST O EBU-TALIBU

3883. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Sufjana, kojem je pričao Abdul-Melik, njemu Abdullah b. Haris, a njemu Abbas b. Abdul-Muttalib, radijallahu anhu, da je rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Nisi mogao pomoći svome amidži, a on te je čuvao i ljutio se zbog tebe?!", pa je on odgovorio: "On je u plicaku vatre, a da nije mene,² bio bi u njenim najdonjim slojevima."³

بَابُ تَقَاسُمِ الْمُشْرِكِينَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ

٣٨٨٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ أَرَادَ حُنَيْنًا مَنَزِلُنَا غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِخَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ حَيْثُ تَقَاسَمُوا عَلَى الْكُفْرِ.

بَابُ قِصَّةِ أَبِي تَالِبٍ

٣٨٨٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمَطْلِبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ مَا أَغْنَيْتَ عَنْ عَمِّكَ فَإِنَّهُ كَانَ يُحَوِّطُكَ وَيَغْضَبُ لَكَ قَالَ هُوَ فِي ضَحْضَاحٍ مِنْ نَارٍ وَلَوْلَا أَنَا لَكَانَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ.

¹ Ovaj strašni bojkot i blokada muslimana počela je prvog muharrema sedme godine nakon poslanstva. Ibn-Ishak i drugi bilježe: "Kada su idolopoklonici vidjeli da muslimani imaju podršku u Abesiniji i da je Omer, radijallahu anhu, primio islam, i da se islam svakodnevno širi na arapska plemena, dogovorili su se da ubiju Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. To je doprlo do ušiju Ebu-Talibu, koji je sakupio Hašimove i Matlebove potomke, one iz plemena koji su bili rodbinski najbliži Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji su ga prihvatili i zaštitili od onih koji su ga namjeravali ubiti. To su prihvatili svi članovi tog ogranka plemena, čak i oni koji nisu prihvatili islam, solidarišući se tako sa svojim bliskim rodom. Pleme Kurejš na to je proklamiralo bojkot, opredjelivši se za potpunu blokadu muslimana, da s njima neće održavati nikakve međusobne odnose, trgovinu, ženibu i udaju, sve dok im ne predaju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Pismeni proglas izvjesili su na samoj Ka'bi. Hašimovi i Matlebovi potomci, svi do jednog, prišli su Ebu-Talibu, a samo je Ebu-Leheb otišao Kurejševicima. Tako je potrajalo dvije-tri godine. Kurejševici su mučili one koji bi kriomice pomagali muslimane iz svojih porodica, sve dok se od tog bojkota nije odstupilo. Tada su potrgali proglas i stavili ga van snage." Ibn-Hišam navodi da je crv rastočio sve što je bilo na proglasu izvješnom na Ka'bi osim Allahovog imena, dok Ibn-Ishak i drugi tvrde suprotno tome, tj. da je crv pojeo samo Allahovo ime, ne dopuštajući da ono bude na takvom mjestu, zajedno s nasilnicima i grijehom otvorenog rodoskrvnuća. Vakidi navodi da su muslimani izišli iz te blokade desete godine poslanstva, odnosno tri godine prije Hidžre. Neposredno nakon tog izlaska iz blokade i bojkota umro je Ebu-Talib, a onda i Hatidža. Tako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izgubio zaštitu, pa su ga pripadnici Kurejša počeli progoniti, zlostavljati i mučiti, a to nisu mogli dok je bio živ Ebu-Talib.

² To jest, "moga zauzimanja za njega". (prim. rec.)

³ Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 6208 i 6572.

3884. PRIČAO NAM JE Mahmud, njemu Abdur-Rezzak, kojeg je obavijestio Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Ibnul-Musejjeba, a ovaj od svoga oca da je Ebu-Talibu, dok je bio na smrtnoj postelji ušao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem⁴ – a uz njega se u to vrijeme nalazio Ebu-Džehl – i rekao mu: “Amidža, reci: ‘Nema drugog (istinskog) Boga osim Allaha!’ – ja ću se s time zauzimati za tebe kod Allaha!” Tada Ebu-Leheb i Abdullah b. Ebu-Umejja rekoše: “Ebu-Talibe, zar ćeš napustiti vjeru Abdul-Muttalibovu?” I nisu mu prestali govoriti sve dok im nije rekao posljednje riječi koje je uspio izgovoriti: “... u vjeri Abdul-Muttalibovoj.” Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Tražit ću oprost za tebe sve dok mi se ne zabrani!” Tada je objavljen ajet: “Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprosta za mnogobošce, makar im bili i rod najbliži, kad im je jasno da će oni stanovnici u Džehennemu biti”,⁵ te ajet: “Ti, doista, ne možeš uputiti na pravi put onoga koga ti želiš...”⁶

3885. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovom Ibn-Had, prenoseći od Abdullah b. Habbaba, a on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu je spomenut njegov amidža, da je rekao: “Možda će mu koristiti moje zauzimanje na Sudnjem danu, pa da bude bačen u plićak vatre koja će mu dopirati do članaka, ali će mu od nje ključati mozak.”⁷

٣٨٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ أَبَا طَالِبٍ لَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ دَخَلَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ وَعِنْدَهُ أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ أَيُّ عَمٍّ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَلِمَةً أُحَاجُّ لَكَ بِهَا عِنْدَ اللَّهِ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ يَا أَبَا طَالِبٍ تَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَلَمْ يَزَلْ لَا يُكَلِّمَانِهِ حَتَّى قَالَ آخِرَ شَيْءٍ كَلَّمَهُمْ بِهِ عَلَى مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا سَتَغْفِرَنَّ لَكَ مَا لَمْ أُنْهَ عَنْهُ فَتَزَلْتُ (مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولَى قُرْبَى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ) وَنَزَلَتْ (إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ).

٣٨٨٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ وَذَكَرَ عِنْدَهُ عَمُّهُ فَقَالَ لَعَلَّهُ تَنْفَعُهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَجْعَلُ فِي ضَحْضَاحٍ مِنَ النَّارِ يَبْلُغُ كَعْبِيَّهِ يَغْلِي مِنْهُ دِمَاغُهُ.

4 Iz hadisa se razumije da je dopušteno obilaziti rođake koji nisu vjernici, da se pokajanje prima čak i u smrtnoj bolesti te da prihvatanje islama znači spas od onosvjetske kazne, jer islam briše sve što je prije toga bilo.

5 Et-Tevbe, 113.

6 El-Kasas, 56.

7 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisu br. 6564.

Razumije se da su kazne za nevjernike različite po jačini i strahoti, a da će Ebu-Talibu koristiti zagovornništvo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa će imati najblažu kaznu. Muslim od Ibn-Abbasa bilježi hadis u kome se kaže: “Najblažu će kaznu u Džehennemu imati Ebu-Talib. On će imati dvije papuče od vatre od kojih će mu ključati mozak.” Ahmed, također, od Ebu-Hurejre bilježi hadis sličan ovome, samo što on ne spominje Ebu-Taliba. Rafidije i šiije navode hadise koji upućuju na to da je Ebu-Talib primio islam. Nijedan od tih hadisa, međutim, nije vjerodostojan.

PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Hamza, njemu Ibn Ebi Hazim i Deraverdi prenoseći od Jezida ovaj hadis rekavši: “*tagli minhu ummu dimagihi*”, (umjesto: “*jagli minhu dimaguhu*”, a oboje znači da će mu ključati mozak).

حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ
وَالدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ بِهَذَا وَقَالَ تَغْلِي مِنْهُ
أُمُّ دِمَاقِهِ .

KAZIVANJE O NOĆNOM PUTOVANJU (ISRA)¹

I riječima Uzvišenog Allaha: “Hvaljen neka je Onaj koji je u jednom času noći preveo² Svoga roba³ iz Hrama časnog u Hram daleki.”⁴

3886. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, da mu je pričao Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, kako je čuo Džabir b. Abdullaha, radijallahu anhum, a on Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Nakon što su Kurejšije odbile da mi povjeruju⁵, klanjao sam u Hidžru. Tada mi je Allah pokazao

بَابُ حَدِيثِ الْإِسْرَاءِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا
مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى) .

٣٨٨٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ
عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ سَمِعْتُ جَابِرَ ابْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لَمَّا كَذَّبْتَنِي
قُرَيْشٌ قُمْتُ فِي الْحِجْرِ فَجَلَّ اللَّهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ
فَطَفَعْتُ أَخْبَرْتُهُمْ عَنْ آيَاتِهِ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ .

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je četvericu amidža; dvojica su od njih primila islam, a dvojica nisu. Oni čija su imena bila neislamska nisu primili islam, i to Ebu-Talib, čije je ime bilo Abdu-Menaf (Rob Menafov) i Ebu-Leheb, čije je ime bilo Abdul-Uzza (Rob Uzzaov).

- 1 Islamski učenjaci - klasici - razilaze se u stavu o Noćnom putovanju (*Isra*) i Uzdignuću (*Miradžu*), a uzrok tome su različita predanja. Većina islamske uleme, dakle najveća skupina poznavalaca hadisa, pravnika i racionalista, smatra da se radi o istoj noći te da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to doživio tjelesno, na javi, što potvrđuju i vjerodostojna predanja. Neki, pak, smatraju da je to ponovljeno: jednom u snu, kao uvod, i drugi put na javi, kao što se to desilo i s objavljivanjem. Drugi, opet, smatraju da je Noćno putovanje bilo na javi, a Uzdignuće (*Miradž*) u snu. Dakle, naslaganja se vežu za pitanje Uzdignuća, a ne pitanje Noćnog putovanja. Zato, kada su mušrici obaviješteni o Noćnom putovanju, oni su ga porekli, ali ne i Uzdignuće. Da je Noćno putovanje bilo u snu, ne bi ga poricali, jer to može sanjati svaki čovjek.
- 2 Značenje je ovog glagola (*esra bihi*) u arapskom “putovati noću”.
- 3 Misli se na Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.
- 4 El-Isra, 1.
- 5 Dakle, pripadnici Kurejša ugonili su ga u laž, ne vjerujući mu da je bio na Noćnom putovanju. Ali – kako se navodi: “... kada su došli Ebu-Bekru i prenijeli mu vijest o tome, on je, bez dvoumljenja, rekao: ‘Svjedočim da on istinu govori!’ – ‘Zar mu potvrđuješ odlazak u Šam i povratak u Mekku za samo jednu noć?!’, upitali su ga. – ‘I više od toga’, odgovori on, ‘potvrđujem mu da je donio vijesti s nebesa!’” Iz tog je razloga Ebu-Bekr prozvan Es-Siddik (Iskreni, Istinoljubivi).

Bejtul-makdis⁶, i ja sam ih, dok sam gledao u njega, počeo obavještavati o njegovim znakovima.”⁷

O UZDIGNUĆU (MIRADŽU)⁸

3887. PRIČAO NAM JE Hudba b. Halid, njemu Hemmam b. Jahja, a ovom Katade, prenoseći od Enes b. Malika, a on od Malik b. Sa’sa’a, radijallahu anhu, da im je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, o Noćnom putovanju kazivao:

“Dok sam ja ležao u Hatimu” – a može biti da je rekao u Hidžru – “dođe mi posjetilac” pa me raspori.”¹⁰

Prenosilac veli: “Čuo sam ga kad je rekao: ‘... pa raspoluti...’, odavde dovde.” Upitao sam Džaruda, koji se nalazio pored mene: “Šta misli time?”, pa mi je on odgovorio: “Od udubine ključnih kostiju do dlaka stidnog dijela tijela”, a čuo sam i kad je rekao: “Od vrha grudne kosti pa do dlaka stidnog dijela tijela.”

“Izvadio mi je srce, a onda je donesena tacna od zlata¹¹ puna imana¹², pa mi je srce izaprano¹³, napunjeno imanom i vraćeno (na svoje mjesto).

بَابُ الْمِعْرَاجِ

٣٨٨٧. حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامُ ابْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِي بِهِ بَيْنَمَا أَنَا فِي الْحَطِيمِ وَرُبَّمَا قَالَ فِي الْحِجْرِ مُضْطَجِعًا إِذْ أَتَانِي آتٍ فَقَدْ قَالَ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ فَشَقَّ مَا بَيْنَ هَذِهِ إِلَى هَذِهِ فَقُلْتُ لِلْجَارُودِ وَهُوَ إِلَى جَنْبِي مَا يَعْنِي بِهِ قَالَ مِنْ ثُعْرَةٍ نَحَرِهِ إِلَى شِعْرَتِهِ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ مِنْ قَصَبِهِ إِلَى شِعْرَتِهِ فَاسْتَخْرَجَ قَلْبِي ثُمَّ أُتِيتُ بِطُسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مَمْلُوءَةٍ إِيْمَانًا فَغَسَلَ قَلْبِي

6 Muslim od Umm-Seleme bilježi predanje u kome se navodi da su ga (Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem) počeli ispitivati o pojedinostima Bejtul-makdisa. On veli: “... pa su me počeli pitati o pojedinostima na koje ja nisam bio obratio pažnju, tako da sam zapao u bezizlaznu situaciju kao nikada do tada. Tada mi je Allah podigao Bejtul-makdis da gledam u njega, tako da me više nisu upitali ni za jednu pojedinost, a da im je nisam pojasnio. Pitali su me: “Koliko ima vrata?”, a ja ih nisam bio izbrojio. Gledao sam u Bejtul-makdis i počeo brojiti od vrata do vrata...” Tako je bilo i sa zapažanjima s puta koji u normalnim uvjetima traje mjesec dana. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na isti ih je način obavijestio o karavani na putu, o nastradaloj devi, o broju deva i goničima kamila, “pa je”, kaže se, “bilo onako kako ih je i obavijestio”.

7 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisu br. 4710.

8 Nevevi tvrdi da se to desilo godinu dana prije Hidžre.

9 Bio je to Džibril.

10 Neki niječu da se to desilo u vrijeme Noćnog putovanja i smatraju da je to bilo pred početak objavljivanja Kur’ana. Istina je, međutim, da se to, po vjerodostojnim predanjima, desilo u oba slučaja.

11 Spominjanje zlatne testije u hadisu pojavljuje se kao problem, budući da je muslimanima zabranjena upotreba zlatnog posuda, pa bi to trebalo važiti i u ovom slučaju. Neka ulema smatra da se spomenuti događaj odigrao prije zabrane upotrebe zlatnog posuda, ili da se događaj iz spomenute noći odnosi na gajb (neznano), pa su samim tim i propisi u vezi s tim dio gajba (nepoznatog), odnosno vrijede za budući svijet.

12 Dopušteno je personificiranje apstraktnog, kao što se kaže da će na Sudnjem danu smrt biti dovedena i predstavljena u liku ovna i sl.

13 U Muslimovu se predanju kaže: “... pa mi je izvađeno srce i oprano vodom s vrela Zemzem...”, što govori o posebnoj vrijednosti ove vode.

Potom mi je data jahalica manja od mazge, a veća od magareta, bijela.”

Džarud ga je upitao: “To je Burak, Ebu-Hamza?”

“Da”, odgovorio je Enes.

“Pružala je korak dokle god joj pogled seže.

Na njoj sam nošen¹, a sa mnom je išao i Džibril.²

Kada je došao do dunjalučkih nebesa³, zatražio je da se otvore.⁴

‘Ko je to?’, bi rečeno.

‘Džibril!’, reče on.

‘A ko je s tobom?’, upitan je (dalje).

‘Muhammed!’, odgovori on.

‘A zar mu je već objavljeno?’⁵, upitan je (opet).

‘Da!’, odgovorio je. Tada je rečeno: ‘Dobro došao!’⁶

Dobar li je gost došao!’ Onda je otvoreno.

Ušao sam, kad tu Adem.⁷

ثُمَّ حُشِيَ ثُمَّ أُعِيدَ ثُمَّ أُتِيَتْ بِدَابَّةٍ دُونَ الْبَغْلِ
وَفَوْقَ الْحِمَارِ أَبْيَضَ فَقَالَ لَهُ الْجَارُودُ هُوَ الْبَرَّاقُ
يَا أَبَا هَمْزَةَ قَالَ أَنَسٌ نَعَمْ يَضَعُ خَطْوَهُ عِنْدَ
أَقْصَى طَرَفِهِ فَحُمِلَتْ عَلَيْهِ فَانْطَلَقَ بِي جِبْرِيلُ
حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الدُّنْيَا فَاسْتَفْتَحَ فَقِيلَ مَنْ هَذَا
قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ
أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ
جَاءَ فَفَتَحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا فِيهَا آدَمُ فَقَالَ هَذَا
أَبُوكَ آدَمُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلَامَ
ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَبْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ

1 Radi se o Buraku, koji je bio posebno namijenjen za poslanike, alejhimus-selam, koji su ga jahali. O tome postoje predanja koja zbog svoje mnogobrojnosti podupiru jedno drugo, npr.: “... pa su ga poslanici jahali prije mene, a mnogo je vremena proteklo kako ga niko nije jahao...”; “... a Burak je jahalica na kojoj je Ibrahim posjećivao Ismaila...”; “Ibrahim je išao na hadždž na Buraku.”

2 Džibril je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pratio u putu kao vodič, predvodnik, pokazivač puta.

3 U različitim verzijama predanja navodi se da je prije toga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao do Bejtul-makdisa, gdje je klanjao kao imam ljudima i poznatim poslanicima koji su učestvovali u namazu. Bejheki od Ebu-Seida bilježi predanje u kome se kaže: “Dok nisam došao do Bejtul-makdisa i svezao svoju jahalicu za halku za koju su poslanici vezivali... Potom sam s Džibrilom ušao u Bejtul-makdis, gdje smo i ja i on klanjali po dva rekata...” U drugom se predanju dodaje: “... pa sam ušao u džamiju i prepoznao poslanike koji su bili u namazu: na stajanju, na rukuu, na sedždi... Zatim je proučen ikamet, pa sam im klanjao kao imam...”

Ijad smatra kako postoji mogućnost da je on klanjao sa svim poslanicima u Bejtul-makdisu, a zatim su se na nebesa popeli oni poslanici koje je on poslije vidio na putu kroz nebeske svodove. Moguće je, međutim, da je to bilo poslije njegova povratka s Miradža, kada su se spustili zajedno s njim.

Ahmed i Tirmizi bilježe predanje u kome se navodi: “Pričaju da ga je vezivao. Zar se bojao da će pobjeći? A Allah, Onaj koji poznaje javni i tajni svijet, njemu ga je potčinio...”

4 U predanjima se govori o vratima nebeskim “koja se zovu *Babul-hafeza*, a čuvar im je melek s imenom Isma‘il, koji pod svojim zapovjedništvom ima dvanaest hiljada meleka”.

5 Misli se na Uzdignuće (Mi‘radž), a ne na početak objavljivanja. Postoji mišljenje, koje je spomenuto, da su oni to pitali čudeći se tolikoj milosti koju mu je Allah time ukazao, i radujući se njegovom dolasku.

6 Ibn-Munir, na temelju ovoga, zaključuje da je dopušteno na selam odgovoriti sa *merhaba*. On, međutim, zaboravlja da je selam došao tek kada su oni ušli na vrata. Tako je *merhaben bihi* od meleka bilo za dobrodošlicu, prije selama i ulaska.

7 U drugom se predanju navodi: “... kad ono Adem, kome dolaze duše od njegovog vjerničkog potomstva. ‘Ovo je dobra duša, dobra osoba, stavite je u *Illijun*!’, reče on. Potom mu dođu duše grešnika iz njegovog poroda, pa on kaže: ‘Ovo je loša duša, loša osoba, stavite je u *Sidždžin*!’”

Susret Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, s drugim poslanicima, alejhimus-selam, otvara neka problematična pitanja. Poznato je, npr., da su oni tjelesno u svojim mezarima na zemlji, pa kako onda objasniti njihovo prisustvo na nebesima? Učenjaci objašnjavaju da su se njihove duše preoblikovale u oblik

‘Ovo ti je otac Adem’, reče (Džibril), ‘pa ga poselami!’ Poselamio sam ga, a on mi je odgovorio i dodao: ‘Dobro došao, sine dobroga i dobri Vjerovjesniče!’

Poveo me je (Džibril) naviše (i vodio) sve dok ne dodosmo do drugih nebesa. Zatražio je da se i ona otvore.

‘Ko je to?’, bi rečeno.

‘Džibril!’, reče on.

‘A ko je s tobom?’, pitano je (dalje).

‘Muhammed!’, odgovori on.

‘A zar mu je već objavljeno?’, pitano je (opet).

‘Da!’, odgovorio je. Tada je rečeno: ‘Dobro došao!’

Dobar li je gost došao!’ Onda je otvoreno.

Ušao sam, kad tu Jahja i Isa, dvojica tečića.

‘Ovo su Jahja i Isa’, reče (Džibril), ‘pa ih poselami!’

Nazvao sam im selam, a oni su uzvratili i rekli:

‘Dobro došao dobri brate i dobri Vjerovjesniče!’

Popeo se zatim sa mnom do trećih nebesa i zatražio da se otvore.

‘Ko je to?’, upitano je.

‘Džibril!’, reče on.

‘A ko je s tobom?’, pitano je (dalje).

‘Muhammed!’, odgovori on.

‘A zar mu je već objavljeno?’, upitano je (opet).

‘Da!’, odgovorio je. Tada je rečeno: ‘Dobro došao!’

Dobar li je gost došao!’ Onda je otvoreno.

Ušao sam, kad tu Jusuf.

‘Ovo je Jusuf’, reče (Džibril), ‘pa ga poselami!’

Nazvao sam mu selam, a on je uzvratio i rekao:

‘Dobro došao dobri brate i dobri Vjerovjesniče!’

Popeo se zatim sa mnom do četvrtih nebesa i zatražio da se otvore.

‘Ko je to?’, upitano je.

‘Džibril!’, reče on.

‘A ko je s tobom?’, upitano je (dalje).

‘Muhammed!’, odgovori on.

ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرَحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ إِذَا يَحْيَى وَعِيسَى وَهُمَا ابْنَا الْخَالَةِ قَالَ هَذَا يَحْيَى وَعِيسَى فَسَلَّمْ عَلَيْهِمَا فَسَلَّمْتُ فَرَدَّا ثُمَّ قَالَ مَرَحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى السَّمَاءِ الثَّالِثَةِ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرَحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ إِذَا يُوسُفُ قَالَ هَذَا يُوسُفُ فَسَلَّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرَحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ أَوْقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرَحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفَتَحَ فَلَمَّا خَلَصْتُ إِلَى إِدْرِيسَ قَالَ هَذَا إِدْرِيسُ فَسَلَّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرَحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرَحَبًا

tijela, ili su došla i tijela poslanika, alejhimus-selam, koji su se sreli s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, da bi ga dočekali na njegovom Mi'radžu.

‘A zar mu je već objavljeno?’, upitano je (opet).
 ‘Da!’, odgovorio je. Tada je rečeno: ‘Dobro došao! Dobar li je gost došao!’ Onda je otvoreno.
 Kada sam ušao kod Idrisa reče (Džibril): ‘Ovo je Idris, pa ga poselami!’ Nazvao sam mu selam, a on je uzvratio i rekao: ‘Dobro došao dobri brate i dobri Vjerovjesniče!’
 Popeo se zatim sa mnom do petih nebesa i zatražio da se otvore.
 ‘Ko je to?’, upitano je.
 ‘Džibril!’, reče on.
 ‘A ko je s tobom?’, upitano je (dalje).
 ‘Muhammed!’, odgovori on.
 ‘A zar mu je već objavljeno?’, upitali su (opet).
 ‘Da!’, odgovorio je. Tada je rečeno: ‘Dobro došao! Dobar li je gost došao!’ Onda je otvoreno.
 Ušao sam, kad tu Harun.
 ‘Ovo je Harun’, reče (Džibril), ‘pa ga poselami!’ Nazvao sam mu selam, a on je uzvratio i rekao: ‘Dobro došao dobri brate i dobri Vjerovjesniče!’
 Popeo se zatim sa mnom do šestih nebesa i zatražio da se otvore.
 ‘Ko je to?’, upitano je.
 ‘Džibril!’, reče on.
 ‘A ko je s tobom?’, upitano je (dalje).
 ‘Muhammed!’, odgovori on.
 ‘A zar mu je već objavljeno?’, upitano je (opet).
 ‘Da!’, odgovorio je. Tada je rečeno: ‘Dobro došao! Dobar li je gost došao!’ Onda je otvoreno.
 Ušao sam, kad tu Musa.
 ‘Ovo je Musa’, reče (Džibril), ‘pa ga poselami!’ Nazvao sam mu selam, a on je uzvratio i rekao: ‘Dobro došao dobri brate i dobri Vjerovjesniče!’
 A kada sam (ga) prošao, on zaplaka.
 ‘Zašto plačeš?’, upitan je.
 ‘Plačem’, reče on, ‘zato što će ummet mladića koji je poslan poslije mene ući u Džennet u većem broju negoli moj ummet.’¹

بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا هَارُونُ
 قَالَ هَذَا هَارُونُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ
 ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ
 ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ السَّادِسَةَ فَاسْتَفْتَحَ
 قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قَالَ
 مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ مَرْحَبًا
 بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا مُوسَى
 قَالَ هَذَا مُوسَى فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ
 ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ
 فَلَمَّا تَجَاوَزْتُ بَكَى قِيلَ لَهُ مَا يُبْكِيكَ قَالَ أَبْكِي
 لِأَنَّ غُلَامًا بُعِثَ بَعْدِي يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِهِ
 أَكْثَرُ مِمَّنْ يَدْخُلُهَا مِنْ أُمَّتِي ثُمَّ صَعِدَ بِي إِلَى
 السَّمَاءِ السَّابِعَةِ فَاسْتَفْتَحَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ هَذَا
 قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ
 بُعِثَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ
 جَاءَ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا إِبْرَاهِيمُ قَالَ هَذَا أَبُوكَ
 فَسَلِّمْ عَلَيْهِ قَالَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلَامَ
 قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَبْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ ثُمَّ
 رُفِعْتُ إِلَى سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى فَإِذَا نَبَقُهَا مِثْلُ قِلَافٍ
 هَجَرَ وَإِذَا وَرَقُهَا مِثْلُ آذَانِ الْفِيلَةِ قَالَ هَذِهِ
 سِدْرَةُ الْمُنْتَهَى وَإِذَا أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ نَهْرَانِ بَاطِنَانِ
 وَنَهْرَانِ ظَاهِرَانِ فَقُلْتُ مَا هَذَانِ يَا جِبْرِيلُ قَالَ

¹ Bilježi se predanje u kome se kaže da je Musa mislio kako “niko neće biti uzdignut na stupanj iznad njega”.

Popeo se zatim sa mnom do sedmih nebesa i zatražio da se otvore.

‘Ko je to?’, upitan je.

‘Džibril!’, reče on.

‘A ko je s tobom?’, upitan je (dalje).

‘Muhammed!’, odgovori on.

‘A zar mu je već objavljeno?’, upitano je (opet).

‘Da!’, odgovorio je. Tada je rečeno: ‘Dobro došao!

Dobar li je gost došao!’ Onda je otvoreno.

Ušao sam, kad tu Ibrahim.²

‘Ovo je tvoj otac’, reče (Džibril), ‘pa ga poselami!’

Nazvao sam mu selam, a on je uzvratio i rekao:

‘Dobro došao dobri brate i dobri Vjerovjesniče!’

Onda mi je podignuta Sidretul-munteha³: lotosovi

أَمَّا الْبَاطِنَانِ فَفَنَّهُانِ فِي الْجَنَّةِ وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ
فَالنُّبُلُ وَالْفُرَاتُ ثُمَّ رُفِعَ لِي الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ ثُمَّ
أَتَيْتُ بِإِنَاءٍ مِنْ خَمْرٍ وَإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ وَإِنَاءٍ مِنْ
عَسَلٍ فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَقَالَ هِيَ الْفِطْرَةُ الَّتِي أَنْتَ
عَلَيْهَا وَأُمَّتُكَ ثُمَّ فُرِضَتْ عَلَيَّ الصَّلَوَاتُ خَمْسِينَ
صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ فَمَرَرْتُ عَلَى مُوسَى
فَقَالَ بِمَا أُمِرْتُ قَالَ أُمِرْتُ بِخَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ
يَوْمٍ قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لَا تَسْتَطِيعُ خَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ
يَوْمٍ وَإِنِّي وَاللَّهِ قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ وَعَالَجْتُ

U drugom se predanju navodi: “Israilci su tvrdili da niko nije odabraniji kod Allaha od mene, pa ipak ovaj je odabraniji...”, pa čak i: “Da je samo to, bilo bi to lahko podnošljivo, ali je na njegovom stupnju i njegov ummet; to je najvredniji ummet kod Allaha.”

Musaov, alejhis-selam, plač nije bio uzrokovan zavišću, jer je on odabrani Allahov Poslanik, već je on plakao zbog svoga ummeta i njegovih prijestupa, zbog kojih se ne mogu porediti s Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, ummetom. A iz samog hadisa koji ovdje tumačimo vidi se Musaova, alejhis-selam, ljubav prema našem ummetu kada savjetuje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu namaza. Muhammed je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Musa mi je bio najteži u dolasku, a najbolji u povratku.”

- 2 Kažu da se značenje i mudrost Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, susreta samo s ovim, u hadisu spomenutim poslanicima, alejhimus-selam, sastoje u najavi da će i on u svom narodu imati slične probleme kao što su ih oni imali. Tako je Adem, alejhis-selam, doživio izgon iz Dženneta, a to je aluzija na Hidžru, koju će doživjeti Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Adem se, nadalje, povratio u Džennet, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio se u Mekku. Jahja i Isa, alejimas-selam, doživjeli su od židova velike nepravde, isto kao što ih je doživio i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Jusuf, alejhis-selam, doživio je od svoje braće slično onome što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, doživio od svoje plemenske braće, ali su, na koncu, oni pobijedili, o čemu svjedoče i Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi nakon osvojenja Mekke: “Danas nema prijekora za vas!” Idris, alejhis-selam, imao je visok stupanj kod Allaha, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također. Haruna su zavoljeli njegovi sunarodnici nakon što su ga mučili i zlostavljali, isto kao i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Musa je doživio toliko zla od svoga naroda da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Musa je mučen i više od ovoga, ali se strpio...” Ibn-Ebu-Džemra veli: “Mudrost što je zatekao Adema na prvim, dunjalučkim nebesima jest u tome što je Adem prvi poslanik i prvi otac čovječanstva, pa je on prvi i glavni temelj; zato je on bio prvi. Isa, alejhis-selam, bio je na drugim nebesima jer je on vremenski najbliži Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Nakon toga slijedi Jusuf, jer će ummet Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, ući u Džennet u njegovom liku. Idris je na četvrtim nebesima, jer je za njega u Kur'anu rečeno: “Izdigli smo ga na visok stupanj...”, a četvrto je mjesto od ukupno sedam – sredina. Harun je na sljedećim nebesima kako bi bio blizu svome bratu Musau, alejhis-selam Musa je, pak, na mjestu iznad njega zato što je razgovarao s Allahom. Na koncu dolazi Ibrahim kao posljednji praotac, koji će biti taj koji će ispratiti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u novi svijet. Osim toga, on je “pravi prijatelj Allahov” (*halilullah*), što zahtijeva visok stupanj. Naposljetku Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prelazi i taj stupanj, jer je on “onaj kojeg Allah voli” (*habibullah*), tako da je njegov stupanj iznad Ibrahimovog.

- 3 Ovo je mjesto prozvano *Sidretul-munteha* jer mogućnost percepcije meleka završava tu, i niko od Allahovih stvorenja nije prešao to mjesto osim Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

su joj plodovi kao krčazi Hedžera, a listovi kao slonove uši.

‘Ovo je Sidretul-munteha!’, reče (Džibril). Tu se nalaze četiri rijeke¹: dvije nevidljive² i dvije vidljive.

‘Džibrile’, upitao sam, ‘šta je ovo dvoje?’

‘Dvije su skrivene rijeke džennetske’, odgovori on, ‘a dvije su vidljive Nil i Eufrat.’

Podignut mi je zatim Bejtul-ma‘mur³ i donesena posuda s vinom, posuda s mlijekom i posuda s medovinom. Ja sam uzeo mlijeko.

‘To je tvoja fitret (priroda i čista vjera) u kojoj si ti i tvoj tvoj ummet!’, reče on. Tada mi je naređen namaz⁴ – pedeset namaza svaki dan.

Vratio sam se i prošao pored Musaa.

‘Šta ti je naređeno?’, upitao me je.

‘Pedeset namaza svaki dan’, odgovorio sam.

‘Tvoj ummet’, reče on, ‘doista neće moći klanjati pedeset namaza dnevno. I ja sam, Allaha mi, iskusio ljude prije tebe i silno se trudio oko Israelaca. Vрати se zato svome Gospodaru pa Ga zamoli da olakša tvome ummetu.’

Vratio sam se, i On mi je oduzeo deset namaza. Potom sam se povratio do Musaa, ali mi je on opet rekao isto. Vratio sam se ponovo, i On mi je oduzeo još deset namaza. Zatim sam se povratio do Musaa, ali mi je on ponovio isto. Vratio sam se iznova, i On mi je oduzeo još deset namaza.

بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمَعَالَجَةِ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ لِأُمَّتِكَ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَوَضَعَ عَنِّي عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَأَمَرْتُ بِعَشْرِ صَلَوَاتٍ كُلِّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَأَمَرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلِّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ بِمِ أَمَرْتُ قُلْتُ أَمَرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلِّ يَوْمٍ قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لَا تَسْتَطِيعُ خَمْسَ صَلَوَاتٍ كُلِّ يَوْمٍ وَإِنِّي قَدْ جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ الْمَعَالَجَةِ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ التَّخْفِيفَ لِأُمَّتِكَ قَالَ سَأَلْتُ رَبِّي حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ وَلَكِنِّي أَرْضَى وَأُسَلِّمُ قَالَ فَلَمَّا جَاوَزْتُ نَادَى مُنَادٍ أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي وَخَفَّفْتُ عَنْ عِبَادِي .

1 U Muslimovom se predanju kaže: “Četiri su rijeke iz Dženneta: Nil, Eufrat, Sejhan i Džežhan.”

2 Prenosi se od Mukatila da je rekao: “Dvije su nevidljive Selsebil i Kevser.”

3 Taberi bilježi da je Katada kazivao: “Kazivali su nam da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Bejtul-ma‘mur je mesdžid na nebesima, nasuprot Ka‘bi; da se spusti poklopio bi Ka‘bu. Svaki dan u njega uđe sedamdeset meleka, a kada izidu, više se ne vraćaju.’ On slično bilježi od Alije: “To je hram na nebesima, nasuprot Hramu (Ka‘bi). Njegov hurmet na nebesima isti je kao hurmet Ka‘be na zemlji.”

4 Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, za vrijeme Noćnog putovanja i Uzdignuća (Mi‘radža) vidio meleke u raznim vidovima ibadeta: neki su bili na kijamu i nisu sjedali, drugi su bili na rukuu i nisu se spuštali na sedždu, treći su bili na sedždi i nisu sjedali, pa je Allah sjedinio sve te vrste ibadeta u jednom rekatu i propisao namaz islamskome ummetu, s određenom potrebnom smirenošću između tih sastavnih dijelova. Namaz je, kako vidimo iz ovog hadisa, propisan bez posrednika, izravno Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uz stanovita smanjenja na njegovo traženje, za što se založio i Musa, alejhis-selam.

U predanju što ga od Enesa bilježi Muslim kaže se: “Muhammede, pet je namaza obaveza svakog dana i noći, a svaki namaz ima deseterostruku vrijednost.”

Potom sam se povratio do Musaa, ali mi je on još jednom rekao isto. Vratio sam se, i onda mi je naređeno deset namaza svaki dan. Nakon toga sam se povratio do Musaa, ali mi je on opet rekao isto. Vratio sam se još jednom, i onda mi je naređeno pet namaza svaki dan.

Vratio sam se potom do Musaa, pa me je on upitao: 'Šta ti je naređeno?'

'Naređeno mi je pet namaza svaki dan', odgovorio sam.

'Tvoj ummet', reče on, 'doista neće moći klanjati pet namaza dnevno. I ja sam, Allaha mi, iskusio ljude prije tebe i silno se trudio oko Israelaca. Vрати se zato svome Gospodaru pa Ga zamoli da olakša tvome ummetu.'

'Molio sam', rekoх, 'svoga Gospodara sve dok se nisam postidio; sad sam zadovoljan i pokoravam se!' A kada sam prošao, telal je povikao:

'Okončao sam propisivanje Svoga farza i olakšao Svojim robovima!'"⁵

5 Iz hadisa se može zaključiti:

- da nebesa imaju istinska vrata, s čuvarima koji su zaduženi za njih;
- potrebno je zatražiti dopuštenje kada se želi ući;
- onaj koji traži ulazak predstavlja se imenom;
- onaj koji dolazi naziva selam onome kome dolazi, pa makar bio i stariji ili ugledniji;
- dopušteno je lijepo dočekati pridošlicu i pohvaliti ga, čak i u lice, ako ne postoji bojazan da će ga to dovesti u iskušenje;
- lijepo je putovati noću, jer se i Noćno putovanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, desilo noću, kao i brojni drugi Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, ibadeti i putovanja;
- iskustvo je iznad samog znanja, što se vidi iz Musaovog primjera. Njegov narod, iako je bio fizički jači i spremniji od Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, ummeta, nije podnio dva dnevna namaza. To je Musa iskusio s njima, te je zato, poučen iskustvom, savjetovao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da traži olakšicu za svoj ummet. Logično bi bilo da mu to savjetuje Ibrahim, alejhis-selam, koji je bio na roditeljskom stupnju u odnosu na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, njegovo prijateljstvo s Allahom podrazumijeva zadovoljstvo i pokornost svim zapovijedima, dok je Musa, alejhis-selam, taj koji je govorio s Allahom, pa se stoga odlučio na savjet traženja olakšanja;
- u obzir treba uzimati i običaje;
- Džennet i Džehennem su stvoreni, kao što se navodi u pojedinim verzijama ovog hadisa;
- dopušteno je, čak lijepo, tražiti olakšicu od Allaha i zauzimati se kod Njega, kao što je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, to činio mnogo puta tražeći smanjenje broja namaza obaveznih za njegov ummet, dok se konačno nije postidio i prestao nakon deseterostrukog smanjenja;
- stid ima svoju posebnu vrijednost;
- treba dati savjet onome kome je on potreban makar to on i ne tražio.

3888. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovom Amr, prenoseći od Ikrime da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum – tumačeći Allahove riječi:

“A san koji smo ti dali da usniješ nije ništa drugo do iskušenje za ljude...”¹ – rekao:

“To je realno viđenje očima²; Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to vidio prilikom Noćnog putovanja do Bejtul-makdisa. A za riječi: ‘prokleta drvo u Kur’anu’, rekao je: “To je drvo zekkum.”³

٣٨٨٨. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا
عَمْرُو عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
فِي قَوْلِهِ تَعَالَى (وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا
فِتْنَةً لِلنَّاسِ) قَالَ هِيَ رُؤْيَا عَيْنٍ أَرَاهَا رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ قَالَ (وَالشَّجَرَةُ
الْمَلْعُونَةُ فِي الْقُرْآنِ) قَالَ هِيَ شَجَرَةُ الزَّكُّومِ .

بَابُ وَفُودِ الْأَنْصَارِ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ
بِمَكَّةَ وَبَيْعَةِ الْعَقَبَةِ

O IZASLANSTVU ENSARIJA VJEROVJESNIKU, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, U MEKKI I PRISEZI NA AKABI⁴

3889. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, a on od Ibn-Šihaba...; a PRIČAO NAM JE i Ahmed b. Salih, njemu Anbesa, a ovom Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba, kojeg je obavijestio Abdur-Rahman b. Abdullah b. Ka'b b. Malik, da je Abdullah b. Ka'b, koji je bio Ka'bov vodič kada je on oslijepio, kazivao:

“Slušao sam Ka'ba b. Malika kako kazuje

٣٨٨٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ
عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ح حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ
حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ
أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ بْنُ مَالِكٍ
أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ وَكَانَ قَائِدَ كَعْبٍ حِينَ عَمِيَ

1 El-Isra, 60.

2 Noćno putovanje bilo je na javi, jer da je bilo u snu, idolopoklonici ga ne bi nijekali. Pošto je ono, dakle, bilo na javi, a Uzdignuće (Mi'radž) desilo se iste noći, i ono je bilo na javi.

3 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 4716 i 6613.

4 Nakon Ebu-Talibove smrti i neuspjeha koji je doživio u Taifu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pokušava pronaći saveznike koji će ga štititi od progona i zlostavljanja kojima su ga izložili njegovi suplemenici. Međutim, odgovor svih njih bio je da “čovjeka najbolje poznaje njegovo pleme”. On je u vrijeme hadždža nastojao da se sretne s prvacima iz raznih plemena i upita ih za mogućnost predstavljanja svoje misije u njihovom narodu. Najzad, jedan je čovjek iz plemena Hemedan odgovorio na njegov poziv, a onda, bojeći se da njegovo pleme neće odgovoriti, zatražio od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ih prvo obavijesti, a tek potom dođe s njima za vrijeme hodočašća sljedeće godine. I zaista, ensarije su došle u mjesecu redžebu. Njegove pozive i misiju prihvatila su dva plemena: Eys i Hazredž. Ona su bila u stalnom neprijateljstvu sa židovima i vjerovala su da će se pojaviti poslanik s kojim će se zajedno boriti protiv njih. I kada im se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, javio prilikom njihovog hodočašća, oni su mu povjerovali, a zatim se vratili kućama i stali pozivati ostale suplemenike, tako da je iduće godine došlo izaslanstvo od dvanaest ljudi da se susretne s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Prenosi se od Ubade da je kazivao: “Bio sam prisutan kod prvog sastanka na Akabi. Bilo nas je dvanaest koji smo se zavjetovali Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem...” Ibn-Ishak navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s ovom dvanaestericom poslao Mus'ab b. Umejra, koji ih je trebao poučiti vjeri i učenju Kur'ana. Islam se preko njega i Es'ada b. Zurare vrlo brzo raširio u Medini, tako da su ga primile mnoge ensarije. Već iduće godine drugom sastanku na Akabi, prisustvovala su sedamdeset tri muškarca i dvije žene.

(o tome šta se sve događalo) nakon što se nije odazvao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u Bici na Tebuku...”

Ibn-Bukejr u svojoj predaji kazuje: “Prisustvovao sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, događaju u noći Akabe – ne bih ga mijenjao ni za doživljaj Bedra, iako je on kod ljudi poznatiji od Akabe – kada smo se uzajamno obavezali na islam.”

3890. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan, rekavši da je Amr kazivao:

“Čuo sam Džabir b. Abdullaha, radijallahu anhum, kad je rekao: ‘Akabi su sa mnim prisustvovala dvojica mojih daidža.’”

Ebu-Abdullah veli da je Ibn-Ujejna rekao: “Jedan od njih dvojice bio je Bera’ b. Ma’rur.”⁵

3891. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, kojeg je obavijestio Hišam, a njega Ibn-Džurejdž, da je Ata’ rekao kako je Džabir kazivao: “Ja, moj otac i moj daidža prisustvovali smo Akabi.”

3892. PRIČAO MI JE Ishak b. Mensur, njega obavijestio Ja’kub b. Ibrahim, a njemu pričao sin njegovog brata Ibn-Šihaba, prenoseći od svoga amidže, kojeg je obavijestio Ebu-Idris Aizullah b. Abdullah, a njega Ubada b. Samit – a on je jedan od onih koji su s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, bili na Bedru, a bio je s njegovim drugovima i u noći Akabe – kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dok je oko njega bila skupina njegovih drugova, rekao:

“Dodite i dajte mi prisegu da nećete Allahu druga pripisivati, da nećete krasti i nemoralni biti,

قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ بِطُولِهِ قَالَ ابْنُ بُكَيْرٍ فِي حَدِيثِهِ وَلَقَدْ شَهِدْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ لَيْلَةَ الْعَقَبَةِ حِينَ تَوَاقَفْنَا عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَا أَحَبُّ أَنْ لِي بِهَا مَشْهَدٌ بَدْرٍ وَإِنْ كَانَتْ بَدْرٌ أَذْكَرُ فِي النَّاسِ مِنْهَا .

٣٨٩٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ كَانَ عَمْرُو يَقُولُ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ شَهِدَ بِي خَالَايَ الْعَقَبَةَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ أَحَدُهُمَا الْبَرَاءُ بْنُ مَعْرُورٍ .

٣٨٩١. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ جَابِرُ أَنَا وَآبِي وَخَالِي مِنَ أَصْحَابِ الْعَقَبَةِ .

٣٨٩٢. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ عَائِدُ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ بْنَ الصَّامِتِ مِنَ الَّذِينَ شَهِدُوا بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَمِنْ أَصْحَابِهِ لَيْلَةَ الْعَقَبَةِ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ وَحَوْلَهُ عَصَابَةٌ مِنْ أَصْحَابِهِ تَعَالَوْا بَايِعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ

5 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisu br. 3891. U *El-Mustedreku* se od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, prenosi da je kazivao kako je “Bera’ b. Ma’rur bio prvi koji je dao prisegu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u noći Akabe”. Prenosi se da je on bio i prvi ensarija koji je primio islam. Umro je mjesec dana prije dolaska Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu. Drugi koji se spominje u hadisu je njegov brat, ali se njegovo vlastito ime ne navodi. Oni nisu bili rođene daidže prenosiocu, ali u Arapa za majčinu rodbinu kaže da su daidže.

da nećete vlastitu djecu ubijati, da nećete klevetati i lagati i da mi nećete u dobročinstvu nepokorni biti. Ko to ispuni – nagrada mu je kod Allaha osigurana, a ko nešto od toga učini i na dunjaluku za to bude kažnjen – to mu je otkup. A ko od toga nešto učini, pa mu Allah to na vidjelo ne iznese – njegov je slučaj kod Allaha: ako htjedne, kaznit će ga, a ako htjedne, oprostiti će mu!”

“I ja sam mu”, veli on, “dao prisegu na to.”

3893. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Lejs, prenoseći od Jezid b. Ebu-Habiba, on od Ebu-Hajra, on od Sunabihija, a ovaj od Ubade b. Samita, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Bio sam jedan od vođa koje su dale prisegu Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Prisegnuli smo da nećemo Allahu druga pripisivati, da nećemo krasti i blud činiti, da nećemo bespravno ubijati osobe koje je Allah zabranio i da se otimačinom nećemo baviti. Ako to što nam je zabranjeno budemo činili, Džennet nam se neće dosuditi,¹ a ako nešto od toga ne ispunimo, presuda je za to kod Allaha.”

وَلَا تَأْتُوا بِبَهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ
وَلَا تَعْصُونِي فِي مَعْرُوفٍ فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ
عَلَى اللَّهِ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ بِهِ فِي
الدُّنْيَا فَهُوَ لَهُ كَفَّارَةٌ وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا
فَسَتَرَهُ اللَّهُ فَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ إِنْ شَاءَ عَاقِبُهُ وَإِنْ شَاءَ
عَفَا عَنْهُ قَالَ فَبَايَعْتُهُ عَلَى ذَلِكَ .

٣٨٩٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ
أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنِ الصُّنَابِيحِيِّ عَنْ
عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ إِنِّي
مِنَ النَّقَبَاءِ الَّذِينَ بَايَعُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ
بَايَعْنَاهُ عَلَى أَنْ لَا نُشْرِكَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا نَسْرِقَ وَلَا
نَزْنِيَ وَلَا نَقْتُلَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ وَلَا نَنْتَهَبَ
وَلَا نَعْصِيَ بِالْجَنَّةِ إِنْ فَعَلْنَا ذَلِكَ فَإِنْ غَشِينَا مِنْ
ذَلِكَ شَيْئًا كَانَ قَضَاءُ ذَلِكَ إِلَى اللَّهِ .

¹ Konstrukcija: *Ve la na'sije bil-dženneti* može značiti i: Nećemo činiti spomenute grijehе u zamjenu za Džennet. (prim. rec.)

O VJEROVJESNIKOVOJ, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, ŽENIDBI AIŠOM,
O NJEZINU DOLASKU U MEDINU²
I SPOLNOM ODNOSU S NJOM³

3894. PRIČAO MI JE Ferva b. Ebu Magra', njemu Ali b. Mushir, a prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, se oženio mnome (sklopio bračni ugovor) kada sam imala šest godina. Došli smo u Medinu i odsjeli kod potomaka Harisa b. Hazredža. Dobila sam groznicu od koje mi je opala kosa, ali je zatim opet porasla i postala bujna. Bila sam u ljuljački sa svojim drugaricama, kada je došla moja majka Umm-Ruman i podviknula zovući me. Došla sam do nje ne znajući šta hoće od mene. Uzela me je za ruku i odvela. Zaustavila me je tek na vratima neke kuće, dok sam ja uzbuđeno disala. Onda sam se malo smirila, a ona je uzela malo vode i obrisala mi lice i glavu. Zatim me je uvela u kuću u kojoj su bile ensarijke.

‘Hairli i beričetno! Neka bude svako dobro!’, rekle su. Ona me je predala njima, pa su me one smirile. A ujutro me nije iznenadilo (i uplašilo) ništa drugo do Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Predale su me njemu. Imala sam tada devet godina.”⁴

بَابُ تَزْوِيجِ النَّبِيِّ ﷺ عَائِشَةَ
وَقُدُومِهَا الْمَدِينَةَ وَبَنَاتِهِ بِهَا

٣٨٩٤. حَدَّثَنِي فَرْوَةُ بِنْتُ أَبِي الْمَغْرَاءِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تَزَوَّجَنِي النَّبِيُّ ﷺ وَأَنَا بِنْتُ سِتِّ سِنِينَ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فَزَلْنَا فِي بَنِي الْحَارِثِ بْنِ خَزْرَجٍ فَوَعِكْتُ فَمَرَّقَ شَعْرِي فَوَفَى جُمَيْمَةَ فَاتَتَنِي أُمِّي أُمُّ رُومَانَ وَإِنِّي لَفِي أَرْجُوْحَةٍ وَمَعِيَ صَوَاحِبٌ لِي فَصَرَخْتُ بِي فَاتَتْنِي لَا أَدْرِي مَا تُرِيدُ بِي فَأَخَذَتْ بِيْدِي حَتَّى أَوْقَفَتْنِي عَلَى بَابِ الدَّارِ وَإِنِّي لَأُنْهَجُ حَتَّى سَكَنَ بَعْضُ نَفْسِي ثُمَّ أَخَذَتْ شَيْئًا مِنْ مَاءٍ فَمَسَحَتْ بِهِ وَجْهِي وَرَأْسِي ثُمَّ أَدْخَلَتْنِي الدَّارَ فَإِذَا نِسْوَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فِي الْبَيْتِ فَقُلْنَ عَلَى الْخَيْرِ وَالْبَرَكَةِ وَعَلَى خَيْرِ طَائِرٍ فَأَسْلَمَتْنِي إِلَيْهِنَّ فَأَصْلَحْنَ مِنْ شَأْنِي فَلَمْ يُرْعِنِي إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ضَحَى فَأَسْلَمَتْنِي إِلَيْهِ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ بِنْتُ تِسْعِ سِنِينَ .

2 U Medinu je došla s majkom i sestrom Esmom jer joj se otac Ebu-Bekr, zajedno s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, već bio preselio u Medinu.

3 Imala je tada devet godina. Iza Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je ostala kao osamnaestogodišnjakinja. Donja granica kada neko postaje spolno zreo nije uvijek ista. Po ovome što se spominje u ovim hadisima o Aiši, radijallahu anha, ona je bila takva kakva je bila. Vjerovatno je ona uvjetovana vremenom, prostorom i društvenim prilikama. Mi smo svjedoci da se danas granica spolne zrelosti kod nas spustila niže u odnosu na raniji period, a možda je razlog tome to što su djeci dostupne informacije koje atakuju na njihovu psihu i čula, a koje im ranije nisu bile dostupne.

4 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 3896, 5133, 5134, 5156, 5158 i 5160.

3895. PRIČAO NAM JE Mu‘alla, a njemu Vuhejb, prenoseći od Hišam b. Urve, on od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Pokazana si mi u snu dva puta... Vidio sam te u komadu svile... Neko reče: ‘Ovo je tvoja žena, otkrij je!’ – kad ono ti!

‘Ako je ovo od Allaha, neka sam ostvari!’, rekoh.”¹

3896. PRIČAO MI JE Ubejd b. Isma‘il, a njemu Ebu-Usama, prenoseći od Hišama, a on od svoga oca da je kazivao:

“Hatidža je umrla tri godine prije Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, preseljenja u Medinu. On je tako proveo dvije godine, ili blizu dvije godine, pa je onda sklopio brak s Aišom, koja je imala šest godina. Imao je spolni odnos s njom kada je imala devet godina.”

O ISELJENJU (HIDŽRI) VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, I NJEGOVIH DRUGOVA U MEDINU²

Abdullah b. Zejd i Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, prenose da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Da nije bilo Hidžre, bio bih ensarija.” Ebu-Musa prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Vidio sam u snu kako se iz Mekke iseljavam u zemlju datula. Pomislio sam da će to biti Jemama ili Hedžer³, kad ono bijaše Medina, Jesrib.”

٣٨٩٥. حَدَّثَنَا مُعَلَّى حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهَا أَرَيْتُكَ فِي الْمَنَامِ مَرَّتَيْنِ أَرَى أَنَّكَ فِي سَرَقَةٍ مِنْ حَرِيرٍ وَيَقُولُ هَذِهِ امْرَأَتُكَ فَاكْشِفْ عَنْهَا فَإِذَا هِيَ أَنْتِ فَأَقُولُ إِنَّ يَكُ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يُمُضِيهِ .

٣٨٩٦. حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ تُوَفِّيتُ خَدِيجَةَ قَبْلَ مَخْرَجِ النَّبِيِّ ﷺ إِلَى الْمَدِينَةِ بِثَلَاثِ سِنِينَ فَلَبِثَ سَتَيْنِ أَوْ قَرِيبًا مِنْ ذَلِكَ وَنَكَحَ عَائِشَةَ وَهِيَ بِنْتُ سِتِّ سِنِينَ ثُمَّ بَنَى بِهَا وَهِيَ بِنْتُ تِسْعِ سِنِينَ .

بَابُ هِجْرَةِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَصْحَابِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ

وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ وَأَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ لَوْلَا الْهِجْرَةُ لَكُنْتُ امْرَأً مِنَ الْأَنْصَارِ وَقَالَ أَبُو مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ ﷺ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَهَاجِرُ مِنْ مَكَّةَ إِلَى أَرْضٍ بِهَا نَخْلٌ فَذَهَبَ وَهَلَى إِلَى أَنَّهَا الْيَمَامَةُ أَوْ هَجَرُ فَإِذَا هِيَ الْمَدِينَةُ يَثْرِبُ .

¹ Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 5078, 5125, 7011 i 7012.

² Ibn-Abbas veli da je Hidžra dopuštena osamdesetim ajetom sure El-Isra: “I reci: ‘Gospodaru moj, uvedi me istinskim ulaskom (u Medinu), i izvedi me istinskim izlaskom (iz Mekke), i daruj mi od Sebe snagu koja će mi pomoći!’”

Hakim navodi da se Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, izlazak iz Mekke, tj. iseljenje u Medinu (Hidžra), dogodio tri mjeseca nakon sastanka na Akabi. Prvi se iz Mekke u Medinu iselio Ebu-Selema, kojeg su idolopoklonici Kurejša mučili nakon njegova povratka iz Abesinije. Navodi se da je on bio poveo i svoju ženu Umm-Selemu, ali su mu je oteli i držali je još godinu dana u Mekki. Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi iseljavali su se shodno okolnostima u kojima su bili. Kada se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iselio, ostali muslimani koji su to mogli, tj. nisu bili spriječeni, došli su za njim. Idolopoklonici su im to branili i ometali ih te zadržavali one koje su mogli. Zato je njihovo iseljenje, u većini slučajeva, bilo tajno, tako da u Mekki nije ostao niko od muslimana, osim onih koji su bili spriječeni i potlačeni.

³ Po Jakutovu mišljenju, Hedžer je mjesto u Jemenu. To je najtačnije mišljenje.

3897. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovom A'meš, rekavši kako je čuo Ebu-Vaila da je kazivao:

“Posjetili smo Habbaba, pa (nam) je on rekao: ‘Iselili smo se s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem,⁴ u želji za licem Allahovim, pa je i nagrada za to kod Njega. A bilo nas je koji smo prošli dunjaluk ne naplativši ništa, kakav je bio Mus'ab b. Umejr, koji je ubijen na Uhudu. Iza njega je ostao ogrtač: ako bismo mu njime zamotali glavu, ostale bi otkrivene noge, a ako bismo mu zamotali noge, ostala bi otkrivena glava. Zato nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da mu zamotamo glavu, a na noge da mu stavimo listove mirisne žukve. A ima nas kojima su plodovi sazreli pa ih ubiremo.’”

3898. PRIČAONAMJEMusedded, njemu Hammad, tj. Ibn-Zejd, prenoseći od Jahjaa, on Muhammeda b. Ibrahima, a on od Alkame b. Vekkasa, da je čuo Omera, radijallahu anhu, kada je kazivao:

“Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: ‘Djela se prosuđuju prema namjeri: onome ko se iseli radi dunjalučke koristi, kako bi je se dočepao, ili radi žene, kako bi se njome oženio – iseljenje mu se vrednuje po onome zašto se iselio; a onome ko se iseli radi Allaha i Njegova Poslanika – pa on se iselio u ime Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.’”

٣٨٩٧. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يَقُولُ عَدْنَا خَبَابًا فَقَالَ هَاجَرْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ نُرِيدُ وَجْهَ اللَّهِ فَوَقَعَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ فَمِنَّا مَنْ مَضَى لَمْ يَأْخُذْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا مِنْهُمْ مُضْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ نَمْرَةً فَكُنَّا إِذَا غَطَيْنَا بِهَا رَأْسَهُ بَدَتْ رِجْلَاهُ وَإِذَا غَطَيْنَا رِجْلَيْهِ بَدَا رَأْسُهُ فَأَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ نُغْطِيَ رَأْسَهُ وَنَجْعَلَ عَلَى رِجْلَيْهِ شَيْئًا مِنْ إِذْخِرٍ وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِيهَا .

٣٨٩٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةً يَتَزَوَّجُهَا فَهِيَ هِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِيَ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ .

⁴ Dakle, s njegovim odobrenjem, a ne u njegovu društvu, pošto se pouzdano zna da su s njim na putu bila samo dvojica njegovih drugova: Ebu-Bekr i Amir b. Fuhejra.

3899. PRIČAOMIJE Ishak b. Jezid Dimeški, njemu Jahja b. Hamza, a ovom Ebu-Amr Evza'i, prenoseći od Abde b. Ebu-Lubabe, a on od Mudžahid b. Džebra Mekkijsa, da je Abdullah b. Omer govorio: "Nema iseljenja poslije osvojenja."¹

3900. VELI Jahja b. Hamza da mu je pričao i Evza'i, prenoseći od Ataa b. Ebu-Rebbaha da je kazivao:

"Posjetio sam Aišu s Ubejd b. Umejrom Lejsijem i upitao je za Iseljenje (Hidžru)², pa je ona odgovorila: 'Danas (više) nema iseljenja! Dešavalo se da vjernik sa svojom vjerom pobjegne Uzvišenom Allahu i Njegovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bojeći se iskušenja (koja neće moći podnijeti).³ Danas je Allah Svoju vjeru obznanio, i danas čovjek svoga Gospodara obožava slobodno.⁴ Ali, ima borba (džihad) i namjera (nijjet).'"

3901. PRIČAONAM JE Zekerijja b. Jahja, njemu Ibn-Numejr, a ovom Hišam, da ga je obavijestio njegov otac od Aiše, radijallahu anha, je Sa'd rekao: "Gospodaru moj, Ti znaš da mi ništa nije ni protiv koga draže ratovati u Tvoje ime, nego protiv onih koji su Tvog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, protjerali i u laž ugonili! Gospodaru, smatram da si Ti zaustavio rat između nas i njih!"

Eban b. Jezid veli da mu je pričao Hišam, prenoseći od svoga oca, da ga je obavijestila Aiša kazavši: "... od naroda Kurejša koji su Tvoga Poslanika u laž ugonili i protjerali ga!"

٣٨٩٩. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ الدَّمَشَقِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَمْرٍو الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَبْدِ بْنِ أَبِي لُبَابَةَ عَنْ مُجَاهِدِ بْنِ جَبْرِ الْمَكِّيِّ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقُولُ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ .

٣٩٠٠. قَالَ يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ وَحَدَّثَنِي الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ زُرْتُ عَائِشَةَ مَعَ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ اللَّيْثِيِّ فَسَأَلْنَاهَا عَنِ الْهِجْرَةِ فَقَالَتْ لَا هِجْرَةَ الْيَوْمَ كَانَ الْمُؤْمِنُونَ يَفِرُّ أَحَدُهُمْ بِدِينِهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَإِلَى رَسُولِهِ ﷺ خَافَةَ أَنْ يُفْتَنَ عَلَيْهِ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَقَدْ أَظْهَرَ اللَّهُ الْإِسْلَامَ وَالْيَوْمَ يَعْبُدُ رَبَّهُ حَيْثُ شَاءَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ .

٣٩٠١. حَدَّثَنِي زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ قَالَ هِشَامٌ فَأَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ سَعْدًا قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أُجَاهِدَهُمْ فِيكَ مِنْ قَوْمٍ كَذَبُوا رَسُولَكَ ﷺ وَأَخْرَجُوهُ اللَّهُمَّ فَإِنِّي أَظُنُّ أَنَّكَ قَدْ وَضَعْتَ الْحَرْبَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ وَقَالَ أَبَانُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ أَخْبَرْتَنِي عَائِشَةُ مِنْ قَوْمٍ كَذَبُوا نَبِيَّكَ وَأَخْرَجُوهُ مِنْ قُرَيْشٍ .

1. Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 4309, 4310 i 4311.

2. Pitao ju je o iseljenju prije osvojenja Mekke (Hidžri), odnosno o onom koje je bilo obavezno, a potom stavljeno van snage.

3. Razlog propisivanja iseljenja (hidžre) jest bojazan od iskušenja koja se neće moći podnijeti. Sukladno tome, onome ko može obožavati Allaha na bilo kojem mjestu nije propisano iseljenje; nasuprot tome, onome kome je uskraćeno to pravo na nekom mjestu obaveza je da se iseli tamo gdje može obožavati Allaha.

4. Nakon što je osvojena Mekka, a islam primili članovi svih plemena, i nakon jačanja islamske zajednice, iseljenje više nije bilo obavezno.

3902. PRIČAO MI JE Metar b. Fadl, njemu Revh b. Ubada, ovom Hišam, a njemu Ikrime, prenoseći od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je kazivao:

“Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došla je Objava u četrdesetoj godini. Ostao je u Mekki, i tu mu je objavljivana trinaest godina, a onda mu je naređeno iseljenje (u Medinu), gdje je ostao deset godina. Umro je u šezdeset i trećoj godini.”

3903. PRIČAO MI JE Metar b. Fadl, njemu Revh b. Ubada, ovom Zekerijja b. Ishak, a njemu Amr b. Dinar, prenoseći od Ibn-Abbasa da je kazivao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proveo je u Mekki trinaest godina, a umro je u šezdeset i trećoj godini.”

3904. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, a njemu Malik, prenoseći od Ebu-Nadra, štićenika Omer b. Ubejdullaha, on od Ubejda, tj. Ibn-Hunejna, a ovaj od Ebu-Seid Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjeo na minber i rekao:

“Allah je Svome robu dao na volju da bira između dunjalučkih ljepota ili onoga što je kod Allaha, pa je on odabrao ono što je kod Allaha.”

“Tada je (priča Ebu-Seid) Ebu-Bekr zaplakao i rekao: ‘Otkupili bismo te svojim očevima i svojim majkama!’ Iznenadili smo se, a neki ljudi rekoše: ‘Pogledajte ovog šejha: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govori o robu kome Allah daje da bira između onoga što mu daje od dunjalučkih ljepota i onoga što je kod Njega, a on govori: ‘Otkupili bismo te svojim očevima i svojim majkama!’ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je onaj kome je dato da bira, a Ebu-Bekr je to od svih nas najbolje znao.

Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Najpovjerljiviji mi je Ebu-Bekr, i u prijateljstvu

٣٩٠٢. حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بُعِثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِأَرْبَعِينَ سَنَةً فَمَكَثَ بِمَكَّةَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَنَةً يُوحَى إِلَيْهِ ثُمَّ أُمِرَ بِالْهَجْرَةِ فَهَاجَرَ عَشْرَ سِنِينَ وَمَاتَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ .

٣٩٠٣. حَدَّثَنِي مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ مَكَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَكَّةَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ وَتُوُفِّيَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ .

٣٩٠٤. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُبَيْدِ يَعْنِي ابْنَ حُنَيْنٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنَّ عَبْدًا خَيْرُهُ اللَّهُ بَيْنَ أَنْ يُؤْتِيَهُ مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا مَا شَاءَ وَيَبْنَ مَا عِنْدَهُ فَاخْتَارَ مَا عِنْدَهُ فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ فَدَيْنَاكَ بِأَبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا فَعَجَبْنَا لَهُ وَقَالَ النَّاسُ انْظُرُوا إِلَى هَذَا الشَّيْخِ يُخْبِرُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ عَبْدِ خَيْرِهِ اللَّهُ بَيْنَ أَنْ يُؤْتِيَهُ مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا وَيَبْنَ مَا عِنْدَهُ وَهُوَ يَقُولُ فَدَيْنَاكَ بِأَبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ الْمُخَيَّرَ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ هُوَ أَعْلَمُنَا بِهِ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مِنْ أَمْنِ النَّاسِ عَلَيَّ فِي صُحْبَتِهِ وَمَالِهِ أَبَا بَكْرٍ وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا مِنْ أُمَّتِي

i u imetku. Da sam iz svoga ummeta uzimao prsnog prijatelja, uzeo bih Ebu-Bekra, ali najbolje je prisno islamsko prijateljstvo. Neka ne ostanu na džamiji nijedna vratašca osim Ebu-Bekrovih.”

3905. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu El-Lejs, prenoseći od Ukajla, da je Ibn-Šihab rekao kako ga je obavijestio Urve b. Zubejr, da je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, kazivala:

“Ne poznajem roditelje osim kao vjernike. Nikada nije prošao dan, a da nam ne bi došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ujutro i navečer. Kada su muslimani počeli doživljavati teška iskušenja, Ebu-Bekr je krenuo prema Abesiniji. Bio je došao do mjesta Berkul-Gimad, gdje ga je susreo Ibn-Degina¹, prvak plemena Kara², i upitao ga: ‘Kamo ćeš Ebu-Bekre?’

‘Narod me moj protjerao’³, odgovorio je Ebu-Bekr, ‘hoću da putujem po zemlji⁴ i obožavam svoga Gospodara!’

‘Ebu-Bekre’, reče mu Ibn-Degina, ‘takvi se kao ti ne protjeruju, niti sami izlaze!’⁵ Ti daješ onome koji nema, paziš i čuvaš rodbinske veze, pomažeš nemoćne, dočekuješ i primaš gosta, pomažeš u slučaju udaraca sudbine⁶, zato sam ti ja zaštitnik! Vрати se i obožavaj svoga Gospodara u svome mjestu!’ Tako se on vratio, a s njim je došao i Ibn-Degina, koji je navečer obišao prvake Kurejša i rekao im: ‘Doista se onakvi kao što je Ebu-Bekr

لَا تَخَذُتُ أَبَا بَكْرٍ إِلَّا خُلَّةَ الْإِسْلَامِ لَا يَتَّقِينَ فِي الْمَسْجِدِ خَوْخَةَ إِلَّا خَوْخَةَ أَبِي بَكْرٍ.

٣٩٠٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ لَمْ أَغْقِلْ أَبَوَيَّ قَطُّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْنَا يَوْمٌ إِلَّا يَأْتِينَا فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ طَرَفِي النَّهَارِ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً فَلَمَّا ابْتُلِيَ الْمُسْلِمُونَ خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ مُهَاجِرًا نَحْوَ أَرْضِ الْحَبَشَةِ حَتَّى إِذَا بَلَغَ بَرَكَ الْغِمَادِ لَقِيَهُ ابْنُ الدَّغْنَةِ وَهُوَ سَيِّدُ الْقَارَةِ فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُ يَا أَبَا بَكْرٍ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَخْرَجَنِي قَوْمِي فَأُرِيدُ أَنْ أَسِيحَ فِي الْأَرْضِ وَأَعْبُدَ رَبِّي قَالَ ابْنُ الدَّغْنَةِ فَإِنَّ مِثْلَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ لَا يُخْرُجُ وَلَا يُخْرُجُ إِنَّكَ تَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَحْمِلُ الْكُلَّ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَأَنَا لَكَ جَارٌ أَرْجِعْ وَأَعْبُدْ رَبَّكَ بِلَدِّكَ فَارْجِعْ وَارْتَحِلْ مَعَهُ ابْنُ الدَّغْنَةِ فَطَافَ ابْنُ الدَّغْنَةِ عَشِيَّةً فِي أَشْرَافِ قُرَيْشٍ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ لَا يُخْرُجُ مِثْلُهُ

¹ Tako mu se zvala majka, pa je prozvan Sin Deginin.

² To je pleme bilo u savezništvu s ogrankom plemena Kurejš. Bilo je poznato kao pleme strijelaca koji se uzimaju za primjer u toj vještini.

³ Tj. oni su uzrokovali njegovu selidbu.

⁴ Ebu-Bekr mu, kao nevjerniku, nije kazao krajnji cilj iseljenja, iako se zna da je bio pošao u Abesiniju. On mu je samo uopćeno spomenuo zemlju.

⁵ Neki učenjaci malikijskog mezheba iz ovoga izvlače zaključak da vrijedni, veliki i značajni ljudi koji su potrebni svojoj zemlji ne smiju ići van nje osim u nuždi.

⁶ Opis Ebu-Bekra, radijallahu anhu, koji je dao Ibn-Degina istovjetan je opisu Hatidže, radijallahu anha, koja je na takav način opisala Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. To mnogo govori o vrijednosti Ebu-Bekra, radijallahu anhu.

ne protjeruju niti bježe od svoga naroda! Zar ćete protjerati čovjeka koji daje onome koji nema, pazi i čuva rodbinske veze, pomaže nemoćne, dočekuje i prima gosta, pomaže u slučaju udaraca sudbine?!” Prvaci Kurejša nisu osporili zaštitu Ibn-Degininu, ali su mu rekli: ‘Zatraži od Ebu-Bekra da svoga Gospodara obožava u svojoj kući; neka klanja, uči šta hoće, samo neka nas ne uznemirava time, i neka to ne čini javno, jer se bojimo da nam ne zavede djecu i žene!’

Ibn-Degina prenio je to Ebu-Bekru, koji je, doista, izvjesno vrijeme⁷ ibadetio u kući, ne klanjajući javno i ne učeći Kur'an izvan kuće. Onda mu je palo na um da napravi mesdžid u dvorištu ispred svoje kuće, gdje je klanjao i učio Kur'an. Žene idolopoklonika i njihova djeca u velikom su broju dolazili i, stvarajući gužvu⁸, gledali ga s velikim čuđenjem. A Ebu-Bekr je bio čovjek koji je mnogo plakao. Kada bi učio Kur'an nije se mogao suzdržati a da ne zaplače.⁹ To je uznemirilo idolopokloničke prvake, pa su poslali po Ibn-Deginu, koji im se odazvao. Tada su mu oni rekli: ‘Mi smo, uzevši u obzir tvoju zaštitu, bili dopustili Ebu-Bekru da pod određenim uvjetima obožava svoga Gospodara u svojoj kući, ali je on to prekršio sagradivši mesdžid u dvorištu svoje kuće, gdje javno klanja i uči. Mi strahujemo da će on time zvesti naše žene i našu djecu, pa mu to zabrani. Ako se želi zadovoljiti obožavanjem unutar svoje kuće, neka to radi, a ako odbija i želi to razglasiti, onda od njega zatraži da ti povрати zaštitu koju si mu dao, jer mi ne želimo održavati ugovor s tobom budući da ne dopuštamo Ebu-Bekru javno ispoljavanje vjere.’

“Ibn-Degina je”, kazuje dalje Aiša, “otišao Ebu-Bekru i rekao mu: ‘Ti znaš šta sam ja tražio od

وَلَا يُخْرِجُ أَخْرَجُونَ رَجُلًا يَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَيَصِلُ الرَّحِمَ وَيَحْمِلُ الْكَلَّ وَيَقْرِي الضَّيْفَ وَيُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَلَمْ تَكْذِبْ قُرَيْشُ بِجَوَارِ ابْنِ الدَّغْنَةِ وَقَالُوا لَابْنِ الدَّغْنَةِ مُرَّ أَمَا بَكْرٌ فَلْيَعْبُدْ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَلْيُصَلِّ فِيهَا وَلْيُقْرَأْ مَا شَاءَ وَلَا يُؤْذِينَا بِذَلِكَ وَلَا يَسْتَعْلِنَ بِهِ فَإِنَّا نَخْشَى أَنْ يَفْتِنَ نِسَاءَنَا وَأَبْنَاءَنَا فَقَالَ ذَلِكَ ابْنُ الدَّغْنَةِ لِأَبِي بَكْرٍ فَلَبِثَ أَبُو بَكْرٍ بِذَلِكَ يَعْبُدُ رَبَّهُ فِي دَارِهِ وَلَا يَسْتَعْلِنُ بِصَلَاتِهِ وَلَا يَقْرَأُ فِي غَيْرِ دَارِهِ ثُمَّ بَدَأَ لِأَبِي بَكْرٍ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ وَكَانَ يُصَلِّي فِيهِ وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَتَقَدَّفُ عَلَيْهِ نِسَاءُ الْمُشْرِكِينَ وَأَبْنَاؤُهُمْ وَهُمْ يَعْجَبُونَ مِنْهُ وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَجُلًا بَكَاءَ لَا يَمْلِكُ عَيْنِيهِ إِذَا قَرَأَ الْقُرْآنَ وَأَفْرَعَ ذَلِكَ أَشْرَافُ قُرَيْشٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَأَرْسَلُوا إِلَى ابْنِ الدَّغْنَةِ فَقَدِمَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا إِنَّا كُنَّا أَجْرْنَا أَمَا بَكْرٌ بِجَوَارِكَ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَقَدْ جَاوَزَ ذَلِكَ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفِنَاءِ دَارِهِ فَأَعْلَنَ بِالصَّلَاةِ وَالْقِرَاءَةِ فِيهِ وَإِنَّا قَدْ خَشِينَا أَنْ يَفْتِنَ نِسَاءَنَا وَأَبْنَاءَنَا فَاتَّهَهُ فَإِنْ أَحَبَّ أَنْ يَقْتَصِرَ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَعَلْ وَإِنْ أَبَى إِلَّا أَنْ يُعْلِنَ بِذَلِكَ فَسَلِّهِ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْكَ ذِمَّتَكَ فَإِنَّا قَدْ كَرِهْنَا أَنْ نُخْفِرَكَ وَلَسْنَا مُقَرِّينَ لِأَبِي بَكْرٍ الْإِسْتِعْلَانَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَاتَى ابْنُ الدَّغْنَةِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ

7 Nije poznato koliko je to vremensko razdoblje bilo.

8 Pravili su takvu gužvu da su padali jedni preko drugih u nastojanju da vide Ebu-Bekra u ovom, za njih, čudnom stanju.

9 Zato što je bio izuzetno osjećajan. (prim. rec.)

tebe; zato, ili se čvrsto drži toga ili mi povрати zaštitu koju sam ti obećao, jer ja ne želim da se čuje među Arapima kako sam ja prekršio s nekim sklopljeni ugovor.'

'Vraćam ti zaštitu', reče Ebu-Bekr, 'i zadovoljan sam Allahovom zaštitom!'¹

U to vrijeme Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, bio u Mekki.

'Pokazano mi je mjesto vašeg iseljenja', rekao je muslimanima, 's palmama između dvaju kamenjara; to je zemlja crnog kamena.' Tada su neki otišli u Medinu, a i većina onih koji su otišli u Abesiniju vratila se u Medinu.²

I Ebu-Bekr se bio pripremio za iseljenje u Medinu, ali mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Polahko, učim dove da se i meni da dopuštenje!'

'Dao bih oca za tebe', reče Ebu-Bekr, 'da li zaista to želiš?'

'Da!', odgovorio je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem). Tako se Ebu-Bekr sustegnuo od odlaska kako bi bio u pratnji Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Hranio je dvije jahalice koje je imao lišćem s drveća akacije, a to je ono što je štapom bilo otreseno s drveta, četiri mjeseca."

Ibn-Šihab veli da mu je Urva kazivao kako je Aiša nastavila kazivati:

"I dok smo jednom prilikom sredinom dana sjedili u Ebu-Bekrovoj kući, neko reče Ebu-Bekru:

'Evo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, maskiranog!' Bilo je to danju, u vrijeme u koje nam nikad nije dolazio.³ Ebu-Bekr tada reče: 'Otkupio bih ga i ocem i majkom, Allaha mi, sigurno je nešto vrlo važno čim je došao u ovo vrijeme!'

فَقَالَ قَدْ عَلِمْتُ الَّذِي عَاقَدْتُ لَكَ عَلَيْهِ فِيمَا أَنْ تَقْتَصِرَ عَلَى ذَلِكَ وَإِنَّمَا أَنْ تَرْجِعَ إِلَيَّ ذِمَّتِي فَإِنِّي لَا أَحِبُّ أَنْ تَسْمَعَ الْعَرَبُ أَنِّي أَخْفَرْتُ فِي رَجُلٍ عَقَدْتُ لَهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ فَإِنِّي أَرُدُّ إِلَيْكَ جَوَارِكَ وَأَرْضِي بِجَوَارِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالنَّبِيِّ ﷺ يَوْمَئِذٍ بِمَكَّةَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِلْمُسْلِمِينَ إِنِّي أُرِيتُ دَارَ هَجْرَتِكُمْ ذَاتَ نَخْلٍ بَيْنَ لَابَتَيْنِ وَهُمَا الْحَرَّتَانِ فَهَاجَرَ مَنْ هَاجَرَ قَبْلَ الْمَدِينَةِ وَرَجَعَ عَامَّةٌ مَنْ كَانَ هَاجَرَ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ إِلَى الْمَدِينَةِ وَتَجَهَّزَ أَبُو بَكْرٍ قَبْلَ الْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى رِسْلِكَ فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يُؤْذَنَ لِي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَهَلْ تَرْجُو ذَلِكَ بِأَبِي أَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَحَبَسَ أَبُو بَكْرٍ نَفْسَهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِيَصْحَبَهُ وَعَلَفَ رَاِحِلَتَيْنِ كَانَتَا عِنْدَهُ وَرَقَّ السَّمَرِ وَهُوَ الْخَبْطُ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ قَبِينَا نَحْنُ يَوْمًا جُلُوسٌ فِي بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ قَالَ قَائِلٌ لِأَبِي بَكْرٍ هَذَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُتَقَنَّعًا فِي سَاعَةٍ لَمْ يَكُنْ يَأْتِينَا فِيهَا فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ فِدَاءٌ لَهُ أَبِي وَأُمِّي وَاللَّهِ مَا جَاءَ بِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا أَمْرٌ قَالَتْ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَاسْتَأْذَنَ فَأُذِنَ لَهُ فَدَخَلَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَبِي بَكْرٍ أَخْرِجْ مَنْ عِنْدَكَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّمَا هُمْ أَهْلُكَ بِأَبِي أَنْتَ

1 Iz spomenutog se zaključuje da je prilikom izbora dopušteno da se od dvije mogućnosti izabere ona teža.

2 Vratili su se prvo u Mekku, a potom se većina njih iselila u Medinu.

3 Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dolazio je svakodnevno u Ebu-Bekrovu kuću, jutrom i večerom, ali je taj put došao u neuobičajeno vrijeme, vrijeme popodnevnog odmora (tzv. kajlule), što je značilo da je posjeta bila izuzetno važna.

“Došao je”, kazuje ona dalje, “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i zatražio da uđe, pa mu je dopušteno. Ušao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao Ebu-Bekru: ‘Reci neka iziđu oni koji su u kući!’

‘Allahov Poslaniče – ocem bih te otkupio! – to je samo tvoja porodica!’⁴, reče Ebu-Bekr.

‘Dopušteno mi je da se iselim!’, reče (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).

‘Allahov Poslaniče – ocem bih te otkupio! – hoćemo li skupa?’, upita Ebu-Bekr.

‘Da!’⁵, odgovori on.

‘Allahov Poslaniče – ocem bih te otkupio! – uzmi jednu od ovih mojih dviju jahalica!’, reče Ebu-Bekr.

‘Hoću, ali ću ti platiti koliko ona vrijedi!’, odgovori on.

“Pripremio ih je”, nastavlja kazivati Aiša, “najbrže što se moglo. Spremili smo im hranu i stavili u ranac, a Esma, kćerka Ebu-Bekrova, otkinula je od svoga pojasa komad kojim je podvezala ranac, pa je prozvana Vlasnica dva pojasa.

Allahov se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s Ebu-Bekrom sastao u pećini na brdu Sevr⁶, gdje su

يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَإِنِّي قَدْ أَذِنَ لِي فِي الْخُرُوجِ فَقَالَ
أَبُو بَكْرٍ الصَّحَابَةُ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَعَمْ قَالَ أَبُو بَكْرٍ فَخَذَ بِأَبِي أَنْتَ
يَا رَسُولَ اللَّهِ إِحْدَى رَاِحَتَيَّ هَاتَيْنِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ بِالثَّمَنِ قَالَتْ عَائِشَةُ فَجَهَّزْنَاهُمَا أَحْتِ الْجِهَازَ
وَصَنَعْنَا لَهُمَا سَفْرَةَ فِي جِرَابٍ فَقَطَعَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ
أَبِي بَكْرٍ قِطْعَةً مِنْ نِطَاقِهَا فَرَبَطَتْ بِهِ عَلَى قَمِ
الْجِرَابِ فَبَذَلَكَ سُمِّيَتْ ذَاتَ النُّطَاقَيْنِ قَالَتْ ثُمَّ
لَحِقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ بَغَارٍ فِي جَبَلٍ ثَوْرٍ
فَكَمْنَا فِيهِ ثَلَاثَ لَيَالٍ يَبِيتُ عِنْدَهُمَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ
أَبِي بَكْرٍ وَهُوَ غُلَامٌ شَابٌّ ثَقِفَ لَقْنٌ فَيُدْلَجُ مِنْ
عِنْدِهِمَا بِسَحَرٍ فَيُصْبِحُ مَعَ قُرَيْشٍ بِمَكَّةَ كَبَائِتٍ
فَلَا يَسْمَعُ أَمْرًا يُكْتَادَانِ بِهِ إِلَّا وَعَاهُ حَتَّى يَأْتِيَهُمَا
بِخَبَرِ ذَلِكَ حِينَ يَخْتَلِطُ الظَّلَامُ وَيَرْعَى عَلَيْهِمَا
عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ مَنَحَهُ مِنْ غَنَمٍ

4 Dakle, nije bilo nikoga ko bi ga izdao, a time se misli na Aišu i njenu majku.

5 Prenosi se da je Ebu-Bekr tada zaplakao. Aiša tako veli: “Ebu-Bekr je zaplakao. Nisam mislila da neko može plakati od radosti.”

6 Izišli su na stražnji izlaz Ebu-Bekrove kuće. Oslanjajući se na *tevatur* predanja, Hakim kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iz Mekke izišao u ponedjeljak, a i u Medinu je ušao također u ponedjeljak. U predanjima se navodi da je “... na svome krevetu ostavio Aliju, dok su se prvaci Kurejša dogovarali ko će ga napasti. Tako su prenoćili, a onda su ujutro vidjeli da je na njegovom krevetu bio Alija. Upitali su ga za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a on im je odgovorio da ne zna. Tako su shvatili da im je izmakao.” Ibn-Ishak u svome predanju o tom događaju dodaje “da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zanoćio u kući, a onda izišao sa šakom prašine koju je posipao po njihovim glavama učeći suru Ja-Sin do riječi: ‘... pa oni ne vide!’”

Ahmed od Ibn-Abbasa bilježi *hasen* predanje u kome se kaže: “Prvaci Kurejša navečer su se u Mekki sastali radi dogovora. Neki su predložili da Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ujutro uhvate i okuju, drugi su predložili da ga ubiju, a neki opet da se protjera. Uzvišeni Allah otkrio je to Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Alija zanoćio na njegovom krevetu, a on se zaputio u pećinu. Idolopoklonici su za to vrijeme čuvali Aliju, misleći da je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Čekali su do jutra da ustane pa da onda urade s njim ono što su se bili dogovorili. Ali kada se razdanilo, vidjeli su da je to bio Alija, pa su ga upitali: ‘Gdje ti je drug?’ – ‘Ne znam!’, odgovorio im je on. Tada su oni krenuli slijedeći njegov trag, koji je vodio na brdo, gdje se poslije gubio. Popeli su se do pećine, ali su na njenom otvoru vidjeli paučinu i rekli: ‘Da je ušao ovdje, ne bi bilo paučine!’ Tu je on proveo tri noći.”

Vakidi spominje dvojicu tragača koji su krenuli njegovim tragovima. Jedan je od njih bio Ibn-Alkama.

se krili tri noći.¹ S njima je noćivao i Abdullah, sin Ebu-Bekrov, vrlo oštrouman i razborit mladić, koji ih je napuštao rano ujutro i zapućivao se u Mekku, tako da je ujutro bivao s Kurejšijama, kao da je tamo i noćio. Slušao bi ono što su oni smišljali protiv njih dvojice i, shvativši to, vraćao se njima, kada padne tama, s vijestima.

Amir b. Fuhejra², štićenik Ebu-Bekrov, čuvao im je ovce. On bi im, kada se zanoća, dovodio ovcu muzaru, tako da bi zanoćili sa svježim mlijekom, pomuženim i prokuhanim (na vrelom kamenju), dok ne bi, u mraku pred zoru, podviknuo na stoku. Tako je Amir činio sve tri noći.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekr unajmili su nekog čovjeka iz plemena Dil, potomka Abda b. Adija, kao upućivača i vodiča (*hirrit*; *hirrit* je vješti i iskusni vodič). On je bio krvni saveznik³ s porodicom As b. Vaila Schmija, koji je bio u vjeri idolopoklonika Kurejša, ali su mu se oni povjerali, dali mu jahalice i ugovorili da se nađu nakon tri noći, u sabah trećeg dana, u pećini na brdu Sevr. S njima dvojicom pošli su Amir b. Fuhejra i vodič koji ih je poveo prema obali.⁴

فَيُرِيهَا عَلَيْهِمَا حِينَ تَذْهَبُ سَاعَةٌ مِنَ الْعِشَاءِ فَيَبْتَغِيَانِ فِي رِسْلٍ وَهُوَ لَبَنٌ مَنَحْتَهُمَا وَرَضِيْفُهُمَا حَتَّى يَنْعِقَ بِهَا عَامِرُ بْنُ قُهَيْرَةَ بَغْلَسٍ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ تِلْكَ اللَّيَالِي الثَّلَاثِ وَاسْتَأْجَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ رَجُلًا مِنْ بَنِي الدَّيْلِ وَهُوَ مِنْ بَنِي عَبْدِ بْنِ عَدِيٍّ هَادِيًا خَرِيْتًا وَالْخَرِيْتُ الْمَاهِرُ بِالْهُدَايَةِ قَدْ غَمَسَ حِلْفًا فِي آلِ الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ السَّهْمِيِّ وَهُوَ عَلَى دِينِ كُفَّارِ قُرَيْشٍ فَأَمِنَاهُ فَدَفَعَا إِلَيْهِ رَاْحِلَتَيْهِمَا وَوَاعَدَاهُ غَارَ ثَوْرٍ بَعْدَ ثَلَاثِ لَيَالٍ بِرَاْحِلَتَيْهِمَا صُبْحَ ثَلَاثٍ وَانْطَلَقَ مَعَهُمَا عَامِرُ بْنُ قُهَيْرَةَ وَالْدَّيْلُ فَأَخَذَ بِهِمْ طَرِيقَ السَّوَاكِحِلِ .

Kada je vidio paučinu na pećini, rekao je: 'Ovdje se trag gubi!' Drugoga on ne spominje poimence, ali se u drugim predanjima navodi da je to bio Suraka b. Džu'sum.

1 Bejheki bilježi sljedeće: "Ebu-Bekr je u noći kada je krenuo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, prema pećini jedno vrijeme išao ispred njega, a onda iza njega. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ga je zašto to čini, pa mu je on rekao: 'Kada se sjetim potjere, idem iza tebe, a kada se sjetim zasjede, onda idem ispred tebe!' – 'A da se što desi, da li bi volio da budeš ubijen umjesto mene?', upitao ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. 'Da, tako mi Onoga koji te je poslao s istinom!', odgovorio je Ebu-Bekr. A kada su došli do pećine, rekao mu je: 'Allahov Poslaniče, sačekaj dok ja ispitam i pretražim pećinu!' I učinio je to."

2 Ebu-Bekr ga je otkupio kao roba, pa je on kod njega primio islam, nakon čega ga je oslobodio.

3 Sintagma *galese hilfen* označava sklapanje saveza, a to su radili tako što bi svoje ruke umakali u krv ili pepeo kao potvrdu saveza. (Prim. rec.)

4 U predanju Musaa b. Ukbe stoji da ih je doveo do obale (mora) iza mjesta Asafan. (prim. rec.)

3906. VELI Ibn-Šihab veli da ga je obavijestio i Abdur-Rahman b. Malik Mudlidži, sin njegovog brata Surake b. Malika b. Džu'suma, a njega njegov otac kako je čuo Suraku b. Džu'suma da je kazivao:

“Došli su nam glasnici Kurejša s proglasom o nagradi (krvarini)⁵ za Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i za Ebu-Bekra, onome ko ga (Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem) ubije ili zarobi ako budu ubijeni ili zarobljeni.

Bio sam na sijelu sa svojim suplemenicima iz Mudledža kad dođe jedan čovjek i stade kod nas, dok smo mi sjedili, govoreći: ‘Suraka, vidio sam maločas uz obalu ljudske prilike!’⁶ Mislim da je to Muhammed s pratnjom!’ Znao sam da su to bili oni, pa sam mu rekao: ‘Nisu to oni, nego si ti vidio tog i tog i tog i tog, koji su na naše oči otišli.’

Ostao sam poslije toga još neko vrijeme na tom sijelu, a onda sam ustao i ušao kod svoje robinje kojoj sam naredio da iziđe s mojim konjem koji je bio iza brda i da ga zadrži (spremnog). Uzeo sam koplje i izišao sa stražnje strane kuće, vukući donji, okovani dio po zemlji, a spustivši prednji dio, dok nisam došao do konja. Uzjahao sam ga i potjerao u galop.

Približio sam im se, ali mi se konj spotakao i zbacio me. Podigao sam se pružajući ruke tobolcu u kome su bile strijele i izvadio ih kako bih gatajući saznao hoću li im štetu nanijeti ili ne. Ispalo je nepovoljno.⁷ Tada sam, ne slušajući što su mi strelice predskazale, uzjahao konja i potjerao

٣٩٠٦. قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَالِكِ الْمُدَلِّجِيُّ وَهُوَ ابْنُ أَخِي سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكِ ابْنِ جُعْشَمٍ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ سُرَاقَةَ بْنَ جُعْشَمٍ يَقُولُ جَاءَنَا رَسُولُ كُفَّارِ قُرَيْشٍ يَجْعَلُونَ فِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ دِيَّةَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مَنْ قَتَلَهُ أَوْ أَسْرَهُ فَبَيْنَمَا أَنَا جَالِسٌ فِي مَجْلِسٍ مِنْ مَجَالِسِ قَوْمِي بَنِي مُدَلِّجٍ أَقْبَلَ رَجُلٌ مِنْهُمْ حَتَّى قَامَ عَلَيْنَا وَنَحْنُ جُلُوسٌ فَقَالَ يَا سُرَاقَةَ إِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنَا أَسْوَدَةً بِالسَّاحِلِ أَرَاهَا مُحَمَّدًا وَأَصْحَابَهُ قَالَ سُرَاقَةُ فَعَرَفْتُ أَنَّهُمْ هُمْ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّهُمْ لَيْسُوا بِهِمْ وَلَكِنَّكَ رَأَيْتَ فُلَانًا وَفُلَانًا انْطَلَقُوا بِأَعْيُنِنَا ثُمَّ لَبِثْتُ فِي الْمَجْلِسِ سَاعَةً ثُمَّ قُمْتُ فَدَخَلْتُ فَأَمَرْتُ جَارِيَّتِي أَنْ تَخْرُجَ بِفَرَسِي وَهِيَ مِنْ وَرَاءِ أَكْمَةِ فَتَحْبِسَهَا عَلَيَّ وَأَخَذْتُ رُمْحِي فَخَرَجْتُ بِهِ مِنْ ظَهْرِ الْبَيْتِ فَحَطَطْتُ بِرُجْهِ الْأَرْضَ وَخَفَضْتُ عَلَيْهِ حَتَّى أَتَيْتُ فَرَسِي فَرَكَبْتُهَا فَفَرَعْتُهَا تُقَرِّبُ بِي حَتَّى دَنَوْتُ مِنْهُمْ فَعَثَرْتُ بِي فَرَسِي فَخَرَزْتُ عَنْهَا فَقُمْتُ فَأَهْوَيْتُ يَدِي إِلَى كِنَانَتِي فَاسْتَخَرَجْتُ مِنْهَا الْأَزْلَامَ

5 Taberani od Esme, radijallahu anhu, bilježi hadis u kome se kaže: “Nakon što su njih dvojicu izgubili, Kurejševici su krenuli u potjeru. Za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, oglasili su nagradu (krvarinu) od stotinu deva. Pretresli su brda oko Mekke i na kraju došli do mjesta gdje se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio sklonio. Ebu-Bekr je tada rekao: ‘Allahov Poslaniče, ovaj će nas čovjek vidjeti!’ – a bio je nasuprot njima. ‘Nikako’, odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ‘meleci nas zaklanjaju krilima!’ Taj je čovjek počeo mokriti okrenut prema pećini, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Da nas je vidio, ne bi to radio.’”

6 U Ibn-Ishakovu se predanju navodi: “Vidio sam tri jahača! Mislim da je to Muhammed i njegovi drugovi!”

7 U nekim predanjima spominje se da je Suraka rekao: “A želio sam ga uhvatiti i vratiti ga Kurejšu kako bih dobio stotinu deva kao nagradu.”

ga u galop sve dok nisam čuo učenje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On se nije okretao, ali se Ebu-Bekr okretao vrlo često. Odjednom prednje noge moga konja propadoše u zemlju do koljena¹, i ja padoh s njega.² Pozvao sam ga, i on se podigao, ali gotovo da nije mogao osloboditi noge. Kada se ispravio, iz tragova gdje su mu bile noge dizala se prašina kao dim prema nebu. Ponovo sam bacio strelice, i (opet) je ispalo loše. Tada sam ih pozvao zatraživši zaštitu³, pa su stali. Uzjahao sam konja i prišao im. U sebi sam osjećao, kada sam bio spriječen (da im naudim), da će stvar Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, izići na vidjelo, pa sam mu rekao: ‘Tvoj je narod oglasio visinu nagrade (krvarine) za tebe!’ Potom sam ih obavijestio o onome što namjeravaju učiniti s njima. Ponudio sam im hranu i opremu, ali njima nije trebalo ono što sam ja imao, niti su mi šta tražili. Samo mi je rekao: ‘Pokrivaj nas!’⁴

Zatražio sam od njega da mi napiše ugovor o miru i sigurnosti, pa je on naredio Amiru b. Fuhejri, koji je to napisao na komadiću kože. Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nastavio put.” Ibn-Šihab veli da ga je Urva b. Zubejr obavijestio kazavši: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, među trgovcima muslimanima koji su putovali u karavani iz Šama susreo Zubejra, pa je on njega i Ebu-Bekra odjenuo u bijelu odjeću.

فَاسْتَقْسَمْتُ بِهَا أَضْرُهُمْ أَمْ لَا فَخَرَجَ الَّذِي
أَكْرَهُ فَرَكِبْتُ فَرَسِي وَعَصَيْتُ الْأَزْلَامَ تَقَرَّبُ
بِي حَتَّى إِذَا سَمِعْتُ قِرَاءَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ
لَا يَلْتَفِتُ وَأَبُو بَكْرٍ يُكْثِرُ الْإِتِفَاتِ سَاخَتْ يَدَا
فَرَسِي فِي الْأَرْضِ حَتَّى بَلَغَتَا الرُّكْبَتَيْنِ فَخَرَزْتُ
عَنْهَا ثُمَّ زَجَرْتُهَا فَنَهَضَتْ فَلَمْ تَكُدْ تُخْرِجْ يَدَيْهَا
فَلَمَّا اسْتَوَتْ قَائِمَةً إِذَا لِأَثَرِ يَدَيْهَا عُثَانٌ سَاطِعٌ
فِي السَّمَاءِ مِثْلُ الدُّخَانِ فَاسْتَقْسَمْتُ بِالْأَزْلَامِ
فَخَرَجَ الَّذِي أَكْرَهُ فَنَادَيْتُهُمْ بِالْأَمَانِ فَوَقَفُوا
فَرَكِبْتُ فَرَسِي حَتَّى جِئْتُهُمْ وَوَقَعَ فِي نَفْسِي حِينَ
لَقِيتُ مَا لَقِيتُ مِنَ الْحَبْسِ عَنْهُمْ أَنَّ سَيَظْهَرُ أَمْرُ
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ قَوْمَكَ قَدْ جَعَلُوا فِيكَ
الدِّيَةَ وَأَخْبَرْتُهُمْ أَخْبَارَ مَا يُرِيدُ النَّاسُ بِهِمْ وَعَرَضْتُ
عَلَيْهِمُ الزَّادَ وَالْمَتَاعَ فَلَمْ يَرِزَانِي وَلَمْ يَسْأَلَانِي إِلَّا أَنْ
قَالَ أَخْفِ عَنَّا فَسَأَلْتُهُ أَنْ يَكْتُبَ لِي كِتَابَ أَمْنٍ فَأَمَرَ
عَامِرَ بْنَ فُهَيْرَةَ فَكَتَبَ فِي رُقْعَةٍ مِنْ أَدِيمٍ ثُمَّ
مَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي
عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَقِيَ الزُّبَيْرَ فِي
رَكْبٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ كَانُوا تِجَارًا قَافِلِينَ مِنَ الشَّامِ

1 U drugim predanjima navodi se da je konj upao u zemlju do stomaka.

2 Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio je sljedeću dovu: ‘Gospodaru, spasi nas od njega onako kako Ti želiš!’ Po drugom predanju on je učio: “Gospodaru, obori ga, neka padne!” – i konj ga je doista zbacio.

3 Suraka je primijetio da su oni zaštićeni od njega. Zato se obratio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga spasi dovom: “Zamoli Allaha da me izbavi iz ovog stanja, ja ću, tako mi Allaha, one iza sebe zavesti da vas ne slijede!”

U Ibn-Ishakovu se predanju navodi: “... i zvao sam ih: ‘Ja sam Suraka b. Malik; gledajte me, hoću da vam nešto kažem! Allaha mi, ne nosim vam nikakvo zlo, niti ćete zbog mene dopasti čega što bi vam štetu nanijelo!’”

4 Suraka bi, koga god sretne od potjere, odvrćao od daljeg traganja govoreći: “Vi znate kako ja vješto pratim tragove i kako poznajem put! Pretražio sam sve i ništa nisam našao!” Tako su se oni vraćali i odustajali od dalje potjere.

Muslimani u Medini čuli su za odlazak Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iz Mekke, pa su svakodnevno izlazili u Harru⁵ iščekujući ga, dok ih vrelina podneva ne bi prisilila da se vrate. Jednog dana, kada su se nakon dugog iščekivanja vratili i ušli u zaklone svojih kuća, neki se židov popeo na jednu židovsku kulu da bi nešto pogledao. Ugledao je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, s njegovom pratnjom kako se bjelasaju⁶ razbijajući opsjenu. Nije mogao da ne zaviče iz sveg glasa: ‘Arapi, evo vam vaše veličine (slave i sreće) koju iščekujete!’ Muslimani su se dohvatili oružja i susreli Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na platou Harre. On je okrenuo s njima udesno, dok nije dospio i odsjeo kod potomaka Amr b. Avfa. Bilo je to u ponedjeljak, mjeseca rebiul-evvela. Ebu-Bekr se okrenuo ljudima, dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio šuteći. Pridošle ensarije – oni koji ranije nisu vidjeli Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – otpočele su s dobrodošlicom Ebu-Bekru. Uto je sunce došlo na Allahov Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je prišao Ebu-Bekr i zaklonio ga svojim ogrtačem. Tada su oni spoznali ko je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proveo je desetak i više noći kod potomaka Amr b. Avfa. Tu je osnovan mesdžid koji je utemeljen na bogobožnosti⁷ i u kome je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao. Nakon toga on je uzjahao svoju jahalicu⁸,

فَكَسَا الزُّبَيْرُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَأَبَا بَكْرٍ ثِيَابَ بِيَاضٍ وَسَمِعَ الْمُسْلِمُونَ بِالْمَدِينَةِ مَخْرَجَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ مَكَّةَ فَكَانُوا يَغْدُونَ كُلَّ غَدَاةٍ إِلَى الْحَرَّةِ فَيَنْتَظِرُونَهُ حَتَّى يَرُدَّهُمْ حَرُّ الظَّهِيرَةِ فَانْقَلَبُوا يَوْمًا بَعْدَ مَا أَطَالُوا انْتِظَارَهُمْ فَلَمَّا آوَوْا إِلَى بُيُوتِهِمْ أَوْفَى رَجُلٌ مِنْ يَهُودَ عَلَى أَطْمٍ مِنْ أَطَامِهِمْ لِأَمْرٍ يَنْظُرُ إِلَيْهِ فَبَصُرَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابِهِ مُبَيَّضِينَ يَزُولُ بِهِمُ السَّرَابُ فَلَمْ يَمْلِكِ الْيَهُودِيُّ أَنْ قَالَ بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا مَعْشَرَ الْعَرَبِ هَذَا جَدُّكُمْ الَّذِي تَنْتَظِرُونَ فَثَارَ الْمُسْلِمُونَ إِلَى السَّلَاحِ فَتَلَقَّوْا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بِظَهْرِ الْحَرَّةِ فَعَدَلَ بِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ حَتَّى نَزَلَ بِهِمْ فِي بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ وَذَلِكَ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ مِنْ شَهْرِ رَبِيعِ الْأَوَّلِ فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ لِلنَّاسِ وَجَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَامِتًا فَطَفِقَ مَنْ جَاءَ مِنَ الْأَنْصَارِ مَنْ لَمْ يَرَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُحْيِي أَبَا بَكْرٍ حَتَّى أَصَابَتْ الشَّمْسُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى ظَلَّلَ عَلَيْهِ بَرْدَاتِهِ فَعَرَفَ النَّاسُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ ذَلِكَ فَلَبِثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَنِي عَمْرِو ابْنِ عَوْفٍ بِضْعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً وَأُسِّسَ الْمَسْجِدُ الَّذِي

5 Zemlja crnog kamenjara (prim. rec.)

6 Bili su u bijeloj odjeći koju im je dao Zubejr ili Talha.

7 U hadisu što se prenosi od Ibn-Abbasa kaže se: “Bio je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) među potomcima Amra b. Avfa tri noći. Tu je osnovao mesdžid u kojem je klanjao, a onda su ga tu i sagradili. To je mesdžid koji je ‘osnovan na bogobožnosti (takvaluku)’.” U predanjima se navodi “... da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, morao imati mjesto gdje će se skloniti u hlad od sunca i gdje će moći klanjati, pa je sakupio kamenje i napravio džamiju u Kubau. Bio je to prvi mesdžid koji je sagrađen.” Svakako da je bilo džamija i prije ove, ali su one bile privatnog karaktera, o čemu svjedoči i Buharijevo predanje o Ebu-Bekru, koji je bio napravio džamiju u dvorištu svoje kuće.

8 Spominje se da su se ljudi počeli otimati za uzde njegove deve - da je povedu svojoj kući, pa je Poslanik,

a ljudi su krenuli s njim (i pratili ga) sve dok se ona nije spustila kod (mjestu) mesdžida Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u Medini, gdje su muslimani tada klanjali. Bio je to *mirbed*¹ (mjesto za sušenje datula) dvojice jetima – Suhejla i Sehla koji su bili pod zaštitom (i skrbništvom) Sa'd b. Zurare.

Kada se deva spustila, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Ovo je mjesto odsjedanja, ako Bog da!' Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao dvojicu jetima da se s njima dogovori da mu prodaju *mirbed* kako bi ga pretvorio u mesdžid.

'Ne', rekoše oni, nego ćemo ga darovati tebi, Allahov Poslaniče!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odbio, ne htijući to primiti kao dar. Otkupio ga je od njih dvojice, a zatim tu sagradio mesdžid. Uzimao je i nosio zajedno s njima opeke za zidanje, govoreći: 'Ovaj tovar, a ne tovar Hajbera, bolji je, Gospodaru naš, i čistiji kod našeg Gospodara!' Također je govorio: 'Gospodaru, doista je prava nagrada nagrada ahireta, pa se smiluj ensarijama i muhadžirima!' Recitirao je poeziju nekog muslimana čije se ime ne spominje."

Ibn-Šihab veli: "Nije doprlo do nas u hadisima da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, recitirao ijedan cijeli stih osim ovog."

أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى وَصَلَّى فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
ثُمَّ رَكِبَ رَاحِلَتَهُ فَسَارَ يَمْشِي مَعَهُ النَّاسُ حَتَّى
بَرَكَتْ عِنْدَ مَسْجِدِ الرَّسُولِ ﷺ بِالْمَدِينَةِ وَهُوَ
يُصَلِّي فِيهِ يَوْمَئِذٍ رِجَالٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَكَانَ
مَرْبَدًا لِلتَّمْرِ لِسَهْلٍ وَسَهْلٍ غُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي
حَجَرِ أَسْعَدَ بْنِ زُرَّارَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ
بَرَكَتْ بِهِ رَاحِلَتُهُ هَذَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ الْمَنْزِلُ ثُمَّ دَعَا
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْغُلَامَيْنِ فَسَاوَمَهُمَا بِالْمَرْبَدِ لِيَتَّخِذَهُ
مَسْجِدًا فَقَالَا لَا بَلْ نَهَبُهُ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَبَى
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَقْبَلَهُ مِنْهُمَا هَبَّةً حَتَّى ابْتَاعَهُ مِنْهُمَا
ثُمَّ بَنَاهُ مَسْجِدًا وَطَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَنْقُلُ مَعَهُمُ
اللَبْنَ فِي بُنْيَانِهِ وَيَقُولُ وَهُوَ يَنْقُلُ اللَّبْنَ هَذَا الْحِمَالُ
لَا حِمَالَ خَيْرُ هَذَا أَبْرُ رَبَّنَا وَأَطْهَرُ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ
إِنَّ الْأَجْرَ أَجْرُ الْآخِرَةِ فَارْحَمِ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ
فَتَمَثَّلَ بِشَعْرِ رَجُلٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ لَمْ يُسَمَّ لِي قَالَ
ابْنُ شِهَابٍ وَلَمْ يَبْلُغْنَا فِي الْأَحَادِيثِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ
ﷺ تَمَثَّلَ بِبَيْتِ شَعْرِ تَامٍ غَيْرَ هَذَا الْبَيْتِ .

sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pustite je, njoj je naređeno kuda će!" Kada se spustila kod minbera džamije u Medini, došao je Ebu-Ejjub i rekao: "Moja je kuća najbliža, dopusti mi da je odvedem i zbrinem." Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, to dopustio, a zatim rekao: "Čovjek ide sa svojom jahalicom." Tako je izvjesno vrijeme boravio u kući Ebu-Ejjuba. U predanjima se navodi da se radi o sedam mjeseci.

¹ To je mjesto gdje se suše datule. Ismei, međutim, kaže: "Mirbed je sve ono gdje se mogu zatvoriti deve ili ovce."

3907. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu-Šejba, njemu Ebu-Usama, a ovom Hišam, prenoseći od svoga oca i Fatime, a oni od Esme, radijallahu anha, (da je kazivala):

“Spremila sam hranu Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekru kad su htjeli (poći) u Medinu, pa sam onda rekla svome ocu: ‘Nemam ništa čime bih je zavezala osim svoja pojasa!’

‘Pocijepaj ga!’, reče on. Po tome sam prozvana ‘ona s dva pojasa’.”

Ibn-Abbas je rekao: “Esma je ‘ona s dva pojasa’.”

3908. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘ba, prenoseći od Ebu-Ishaka, kako je čuo Beraa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo u Medinu, slijedio ga je Suraka b. Malik b. Džu‘šum. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio je dovu, pa je njegov konj propao u zemlju. ‘Zamoli Allaha za mene, neću ti naštetiti!’, reče on, i on je, sallallahu alejhi ve sellem, zamolio.”

Prenosilac dalje kazuje: “Ožednio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Naišli su pored nekog pastira, ‘pa sam’, kaže Ebu-Bekr, ‘uzeo posudu i namuzao malo mlijeka,² a on je pio sve dok ja nisam bio zadovoljan’.”

3909. PRIČAO MI JE Zekerijja b. Jahja, prenoseći od Ebu-Usame, ovaj od Hišama b. Urve, a on od svoga oca da je Esma, radijallahu anha, kada je bila trudna i nosila Abdullah b. Zubejra, rekla: “Krenula sam (na put Hidžre), a vrijeme trudnoće bilo se ispunilo. U takvom stanju dospjela sam u Medinu. Zaustavila sam se u Kubau, i tu sam ga rodila. Onda sam ga donijela Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i stavila ga u njegovo krilo. Zatražio je datulu, pa ju je sažvakao,

٣٩٠٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ وَفَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا صَنَعْتُ سَفْرَةَ لِلنَّبِيِّ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ حِينَ أَرَادَا الْمَدِينَةَ فَقُلْتُ لِأَبِي مَا أَجِدُ شَيْئًا أَرْبِطُهُ إِلَّا نِطَاقِي قَالَ فَشُقِّيهِ فَفَعَلْتُ فَسُمِّيَتْ ذَاتَ النِّطَاقَيْنِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَسْمَاءُ ذَاتَ النِّطَاقِ .

٣٩٠٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا أَقْبَلَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى الْمَدِينَةِ تَبِعَهُ سُرَاقَةُ بْنُ مَالِكٍ بْنُ جُعْشُمٍ فَدَعَا عَلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ فَسَاخَتْ بِهِ فَرْسُهُ قَالَ ادْعُ اللَّهَ لِي وَلَا أَضْرِكَ فَدَعَا لَهُ قَالَ فَعَطِشَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَمَرَّ بِرَاعٍ قَالَ أَبُو بَكْرٍ فَأَخَذْتُ قَدَحًا فَحَلَبْتُ فِيهِ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ فَأَتَيْتُهُ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيَ .

٣٩٠٩. حَدَّثَنِي زَكَرِيَاءُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا حَمَلَتْ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَتْ فَخَرَجْتُ وَأَنَا مُتِمٌّ فَأَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَتَزَلْتُ بِقُبَاءٍ فَوَلَدْتُهُ بِقُبَاءٍ ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ فَوَضَعْتُهُ فِي حَجْرِهِ ثُمَّ دَعَا بِتَمْرَةٍ فَمَضَغَهَا ثُمَّ تَفَلَ فِي فِيهِ فَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ

2 Koliko jedna šolja ili jedan mužaj. (prim. rec.)

a onda je stavio u njegova usta. Tako je prvo što je ušlo u njegov stomak bila pljuvačka Allahovog Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem. Onda mu je datulom protrljao desni i zaželio bereket. Bio je to prvi dječak koji je rođen u islamu.”¹

U prenošenju ovoga hadisa Halid b. Mahled slijedi Zekerijja b. Jahjaa prenoseći od Alija b. Mushira, on od Hišama, ovaj od svoga oca, a on od Esme, radijallahu anha, (da je kazivala) kako se ona iselila i otišla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a bila je trudna.

3910. PRIČAO NAM JE Kutejba, prenoseći od Ebu-Usama, on od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Prvo dijete koje je rođeno u islamu bio je Abdullah b. Zubejr. Donijeli su ga kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on uzeo i sažvakao datulu, a zatim je stavio u njegova usta. Tako je prvo što je ušlo u njegov stomak bila Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, pljuvačka.”

3911. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu Abdus-Samed, ovom njegov otac, a ovom Abdul-Aziz b. Suhejb, da je Enes b. Malik kazivao:

“Došao je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu jašući (na istoj životinji) ispred Ebu-Bekra koji je bio poznat² i star³, a Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,

دَخَلَ جَوْفَهُ رِيقُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ حَنَكَهُ بِتَمْرَةٍ
ثُمَّ دَعَا لَهُ وَبَرَكَ عَلَيْهِ وَكَانَ أَوَّلَ مَوْلُودٍ وُلِدَ فِي
الْإِسْلَامِ تَابَعَهُ خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُسْهِرٍ
عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا
هَاجَرَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهِيَ حُبْلَى .

٣٩١٠ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ
عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ
أَوَّلُ مَوْلُودٍ وُلِدَ فِي الْإِسْلَامِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ أَتَوْا
بِهِ النَّبِيَّ ﷺ فَأَخَذَ النَّبِيُّ ﷺ تَمْرَةً فَلَاكَهَا ثُمَّ أَدْخَلَهَا
فِي فِيهِ فَأَوَّلَ مَا دَخَلَ بَطْنَهُ رِيقُ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٩١١ . حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا
أَبِي حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ
ابْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقْبَلَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ إِلَى
الْمَدِينَةِ وَهُوَ مُرْدِفٌ أَبَا بَكْرٍ وَأَبُو بَكْرٍ شَيْخٌ يُعْرَفُ

¹ Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisu br. 5469.

Misli se na iseljenike (muhađžire) u Medini, odnosno prvo dijete iseljenika koji su došli u Medinu. U Abesiniji je rođen Abdullah b. Dža'fer, dok je se ensarijama u Medini rodio dječak po imenu Meslema, kako prenosi Ibn-Ebu-Šejba.

Abdullah b. Zubejr rođen je prve godine po Hidžri. Njegovo je rođenje izazvalo neopisivo veselje među muslimanima, jer su židovi bili pronijeli vijest koju je Abdullahovo rođenje demantiralo: “Mi smo (muslimanima) napravili čaroliju, i neće im se moći rađati djeca!”

² Bio je poznat kod njih po svojim putovanjima i trgovini, za razliku od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg nisu poznavali.

³ Bio je sijed, pa je izgledao stariji od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je, ustvari, bio stariji od njega.

nije bio sijed, niti je im bio poznat. Tako bi čovjek susreo Ebu-Bekra i upitao ga: 'Ebu-Bekre, ko ti je taj čovjek koji je s tobom?'⁴

'Ovaj čovjek mene upućuje na put!', odgovorio bi on, pa bi onaj koji pita razumio kako ga on vodi u putovanju, a ne bi shvatio da je Ebu-Bekr mislio na uputu dobra.

Jednom se, tako, Ebu-Bekr okrenuo, dok ih je jedan konjanik sustizao, i rekao: 'Allahov Poslaniče, ovaj nas konjanik⁵ sustiže!' Tada se okrenuo i Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Gospodaru moj, obori ga!' Konj ga je zbacio, a onda se podigao hržući.

'Allahov Vjerovjesniče', reče ovaj, 'naredi mi šta god želiš!'

'Ostani tu', reče mu on, 'i ne dopusti nikome da nas slijedi i sustigne!' Tako je ovaj na početku dana bio protiv Allahovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a na kraju dana njegov čuvar s oružjem.

Stigao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, do kraja Harre, a onda poslao po ensarije. Oni su došli do njega i Ebu-Bekra, nazvali selam i rekli: 'Uzjašite u punoj sigurnosti i pokornosti!' Uzjahali su, a oni su ih okružili s oružjem.

U Medini se govorilo: 'Došao je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem! Došao je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem!' Izlazili su, gledali i govorili: 'Došao je Allahov Vjerovjesnik! Došao je Allahov Vjerovjesnik!' On je išao, ali se nije zaustavljao sve do Ebu-Ejjubove kuće. Tu je počeo razgovarati s njegovom porodicom. Uto je, dok je brao plodove svojim u porodičnom palmiku, za njega čuo Abdullah b. Selam, pa je požurio da ostavi ono što je brao.

وَنَبِيُّ اللَّهِ ﷺ شَابٌّ لَا يُعْرَفُ قَالَ فَيَلْقَى الرَّجُلُ أَبَا بَكْرٍ فَيَقُولُ يَا أَبَا بَكْرٍ مَنْ هَذَا الرَّجُلُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْكَ فَيَقُولُ هَذَا الرَّجُلُ يَهْدِينِي السَّبِيلَ قَالَ فَيَحْسِبُ الْحَاسِبُ أَنَّهُ إِنَّمَا يَعْنِي الطَّرِيقَ وَإِنَّمَا يَعْنِي سَبِيلَ الْخَيْرِ فَالْتَفَتَ أَبُو بَكْرٍ فَإِذَا هُوَ بِفَارِسٍ قَدْ لَحِقَهُمْ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا فَارِسٌ قَدْ لَحِقَ بِنَا فَالْتَفَتَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ اللَّهُمَّ اضْرَعْهُ فَضْرَعَهُ الْفَرَسُ ثُمَّ قَامَتْ تُحْمِحُهُمْ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ مُرْنِي بِمَا شِئْتَ قَالَ فَقِفْ مَكَانَكَ لَا تَتْرُكَنَّ أَحَدًا يَلْحَقُ بِنَا قَالَ فَكَانَ أَوَّلَ النَّهَارِ جَاهِدًا عَلَى نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ آخِرَ النَّهَارِ مَسْلَحَةً لَهُ فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَانِبَ الْحَرَّةِ ثُمَّ بَعَثَ إِلَى الْأَنْصَارِ فَجَاءُوا إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ فَسَلَّمُوا عَلَيْهِمَا وَقَالُوا ارْكَبَا آمِنَيْنِ مُطَاعَيْنِ فَرَكِبَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ وَحَفُوا دُونَهُمَا بِالسَّلَاحِ فَقِيلَ فِي الْمَدِينَةِ جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ فَأَشْرَفُوا يَنْظُرُونَ وَيَقُولُونَ جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ فَأَقْبَلَ يَسِيرُ حَتَّى نَزَلَ جَانِبَ دَارِ أَبِي أَيُّوبَ فَإِنَّهُ لَيَحْدُثُ أَهْلُهُ إِذْ سَمِعَ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ وَهُوَ فِي نَخْلٍ لِأَهْلِهِ يَخْتَرِفُ لَهُمْ فَعَجَلَ أَنْ يَضَعَ الَّذِي

4 U hadisu što ga od Esme, radijallahu anha, bilježi Taberani kaže se: "Ebu-Bekr je bio poznat čovjek. Kada bi ga ko susreo i pitao: 'Ko je ovo s tobom?', on bi odgovorio: 'Upućivač koji me upućuje!' Time je Ebu-Bekr mislio na upućivača u vjeru, a sugovornik na vodiča."

5 Bio je to Suraka b. Malik.

Stigao je noseći ubrane plodove; slušao je,¹ neko vrijeme, Allahovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a onda se vratio svojoj porodici. Allahov je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: ‘Koja je kuća iz naše familije najbliža?’² ‘Moja, Allahov Vjerovjesniče’, reče Ebu-Ejjub, ‘evo, ovo je moja kuća, a ovo su vrata!’ ‘Idi’, reče (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem), ‘i pripremi nam mjesto da se odmorimo!’ ‘Ustajte vas dvojica’, reče on³, ‘s Allahovim blagoslovom!’⁴

Nakon što je doputovao Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao (mu) je Abdullah b. Selam i rekao: ‘Svjedočim da si ti Allahov poslanik i da si došao s istinom!’⁵ Židovi znaju da sam ja njihov prvak i potomak njihovog prvaka, da sam najučeniji i potomak najučenijeg – pozovi ih i pitaj o meni prije negoli saznaju da sam primio islam, jer ako saznaju da sam postao musliman, neće reći istinu o meni!’ Allahov Vjerovjesnik ih je, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao, pa su došli i ušli kod njega.

‘O židovi’, reče im on, ‘teško vama, Allaha se bojte! Tako mi Allaha, osim kojeg drugog (istinskog) Boga nema, vi znate da sam ja uistinu

يَخْتَرِفُ لَهُمْ فِيهَا فَجَاءَ وَهِيَ مَعَهُ فَسَمِعَ مِنْ نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ أَيُّ بُيُوتِ أَهْلِنَا أَقْرَبُ فَقَالَ أَبُو أَيُّوبَ أَنَا يَا نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ هَذِهِ دَارِي وَهَذَا بَابِي قَالَ فَانْطَلِقْ فَهَيِّئْ لَنَا مَقِيلًا قَالَ قَوْمًا عَلَى بَرَكَةِ اللَّهِ فَلَمَّا جَاءَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ جَاءَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَّكَ جِئْتَ بِحَقٍّ وَقَدْ عَلِمْتُ يَهُودُ أَنِّي سَيِّدُهُمْ وَأَبْنُ سَيِّدِهِمْ وَأَعْلَمُهُمْ وَأَبْنُ أَعْلَمِهِمْ فَادْعُهُمْ فَاسْأَلُهُمْ عَنِّي قَبْلَ أَنْ يَعْلَمُوا أَنِّي قَدْ أَسْلَمْتُ قَالُوا فِي مَا لَيْسَ فِي فَارْسَلْ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ فَأَقْبَلُوا فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا مَعْشَرَ الْيَهُودِ وَيْلَكُمْ اتَّقُوا اللَّهَ فَوَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِنَّكُمْ لَتَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ حَقًّا

- 1 Ahmed, Tirmizi i Hakim bilježe da je Abdullah b. Selam kazivao: “Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu, sakupio se svijet oko njega. Došao sam s ostalima da ga vidim, i kada sam promotrio njegovo lice, vidio sam da to nije lice lažljivca niti varalice.”
- 2 Ovdje je upotrijebljena riječ *ehl* zbog rodbinske veze po ženskoj liniji, jer je Abdul-Muttalibova majka Selma bila iz plemena Benu Nedždžar. prim. rec.)
- 3 Dakle, otišao je, pripremio im mjesto za odmor i *kajlulu*, a onda rekao ovo.
- 4 Hakim i drugi od Ebu-Ejjuba, radijallahu anhu, bilježe predanje u kome se kaže da je “on smjestio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u donji dio kuće, a on sam preselio se s porodicom na kat. Poslije toga nije prestao nagovarati Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sve dok ga nije preselio na kat, a on sišao s porodicom da bude ispod njega. Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, kod njega ostao sedam mjeseci, sve dok nije sagradio svoju kuću.
- 5 Bejheki u predanju bilježi da je Abdullah b. Selam rekao: “Čuo sam o Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i znao sam njegova svojstva i ime. Bio sam radostan kada je došao u Medinu. Čuo sam za njega dok sam bio na palmi, pa sam izgovorio tekbir. Na to mi je moja tetka Halida b. Haris rekla: ‘Da si čuo za Musaa, ne bi bio glasniji!’ – ‘Boga mi’, rekoj joj, ‘on je Musaov brat! Poslan je onim s čime je poslan i on!’ – ‘Sine moga brata’, upita ona, ‘on je onaj o kojem smo obaviješteni da će biti poslan zajedno sa Sudnjim danom?!’ – ‘Da!’, rekoj. ‘Dakle, to je taj!’, odvrati ona. Otišao sam do njega i primio islam, a zatim se vratio kući i naredio ukućanima da prime islam. Oni su to prihvatili, a ja sam onda otišao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: ‘Židovi su narod klevetnika, lažljivaca!’”

Njegov poslanik i da sam vam došao s istinom – pa primite islam!’

‘Mi ga ne poznajemo!’, rekoše oni i ponoviše to za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sva tri puta.

‘Ko je od vas Abdullah b. Selam?’, upita on, a oni odgovoriše: ‘To je naš prvak i sin našeg prvaka, najučeniji od nas i sin najučenijeg od nas!’

‘A šta mislite’, upita ih on, ‘ako je on primio islam?’

‘Bože sačuvaj’, rekoše oni, ‘taj nije primio islam!’

‘A šta mislite’, upita ih on, ‘ako je on primio islam?’

‘Bože sačuvaj’, rekoše oni, ‘taj nije primio islam!’

‘A šta mislite’, upita ih on, ‘ako je on primio islam?’

‘Bože sačuvaj’, rekoše oni, ‘taj nije primio islam!’

Tada on reče: ‘Iziđi Ibn-Selame!’ On je izišao i rekao im: ‘O židovi, Allaha se bojte! Tako mi Allaha, osim kojeg drugog (istinskog) Boga nema, vi doista znate da je on Allahov poslanik i da je došao s istinom!’

‘Lažeš!’, rekoše oni.⁶ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada ih je istjerao van.”

3912. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, kojeg je obavijestio Hišam, prenoseći od Ibn Džurejdža, kojeg je obavijestio Ubejdullah b. Omer, prenoseći od Nafi’a, a on od Omer b. Hattaba, radijallahu anhu, da je (Omer) odredio za prve iseljenike (muhadžire)⁷ četiri hiljade, a za Ibn-Omera tri i po hiljade!

“Ali on je jedan od iseljenika! Zašto si mu dao manje od četiri hiljade?!” upitan je, pa je on odgovorio: “S njim su se iselili i njegovi roditelji⁸, zato on nije na stupnju onoga koji se sam iselio!”

وَأَنِّي جِئْتُكُمْ بِحَقٍّ فَأَسْلِمُوا قَالُوا مَا نَعْلَمُهُ قَالُوا
لِلنَّبِيِّ ﷺ قَالَهَا ثَلَاثَ مَرَارٍ قَالَ فَأَيُّ رَجُلٍ فِيكُمْ
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ قَالُوا ذَاكَ سَيِّدُنَا وَابْنُ سَيِّدِنَا
وَأَعْلَمُنَا وَابْنُ أَعْلَمِنَا قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ
قَالُوا حَاشَى لِلَّهِ مَا كَانَ لِيُسْلِمَ قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ إِنْ
أَسْلَمَ قَالُوا حَاشَى لِلَّهِ مَا كَانَ لِيُسْلِمَ قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ
إِنْ أَسْلَمَ قَالُوا حَاشَى لِلَّهِ مَا كَانَ لِيُسْلِمَ قَالَ
يَا ابْنَ سَلَامٍ اخْرُجْ عَلَيْهِمْ فَخَرَجَ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ
الْيَهُودِ اتَّقُوا اللَّهَ فَوَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِنَّا
لَتَعْلَمُونَ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَّهُ جَاءَ بِحَقٍّ فَقَالُوا
كَذَبْتَ فَأَخْرَجَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ .

٣٩١٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ
عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ
نَافِعٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ
كَانَ فَرَضٌ لِلْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ أَرْبَعَةَ آلَافٍ
فِي أَرْبَعَةٍ وَفَرَضَ لِابْنِ عُمَرَ ثَلَاثَةَ آلَافٍ وَخَمْسَ
مِائَةٍ فَقِيلَ لَهُ هُوَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ فَلِمَ نَقَصْتَهُ مِنْ
أَرْبَعَةِ آلَافٍ فَقَالَ إِنَّمَا هَاجَرَ بِهِ أَبَوَاهُ يَقُولُ لَيْسَ
هُوَ كَمَنْ هَاجَرَ بِنَفْسِهِ .

6 U drugom predanju se navodi: “... pa sam rekao: ‘Allahov Poslaniče, zar te nisam obavijestio da su oni narod klevetnika, varalica, lažljivaca i grešnika?’”

7 To su oni koji su klanjali okrećući se prema dvjema kiblama, ili oni koji su učestvovali u Bici na Bedru.

8 Dakle, nije mu dodijelio status drugih zato što je prilikom iseljenja imao roditeljsku zaštitu, jer su se oni zajedno s njim iselili. Inače, tada je imao tek jedanaest godina.

3913. PRIČAONAMJE Muhammed b. Kesir, njega je obavijestio Sufjan, prenoseći od A'meša, on od Ebu-Vaila, a ovaj od Habbaba da je kazivao:

“Iselili smo se (u Medinu) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem..”

3914. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja, prenoseći od A'meša, da je čuo Šekika b. Selemu, koji kaže kako je Habbab kazivao:

“Iselili smo se (u Medinu) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem,¹ iz želje za licem Allahovim, pa nam je nagrada kod Allaha sigurna. Neki su od nas umrli ne uzevši ništa od svoje nagrade², a jedan od njih bio je i Mus'ab b. Umejr³, koji je ubijen na dan Uhuda. Nismo imali ništa u što bismo ga zamotali, osim vunenog ogrtača: ako bismo mu u njega zamotali glavu, ostale bi otkrivene noge, a ako bismo mu zamotali noge, ostala bi glava. Allahov nam je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da mu u to zamotamo glavu, a na noge da mu stavimo listove mirisne žukve. A ima nas kojima su plodovi sazreli pa ih ubiremo.”⁴

٣٩١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حَبَّابٍ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

٣٩١٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ شَقِيقَ بْنَ سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنَا حَبَّابٌ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَبْتَغِي وَجْهَ اللَّهِ وَوَجِبَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ فَمِنَّا مَنْ مَضَى لَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا مِنْهُمْ مُضْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ فَلَمْ نَجِدْ شَيْئًا نُكْفِهِ فِيهِ إِلَّا نَمْرَةً كُنَّا إِذَا غَطَيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلَاهُ فَإِذَا غَطَيْنَا رِجْلَيْهِ خَرَجَ رَأْسُهُ فَأَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ نُغَطِّيَ رَأْسَهُ بِهَا وَنَجْعَلَ عَلَى رِجْلَيْهِ مِنْ إِذْخِرٍ وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِيهَا.

- 1 Odnosno s njegovim dopuštenjem i zapovijedu. Historijski je poznato da su na put s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, krenuli samo Ebu-Bekr i Amir b. Fuhejra.
- 2 Svoju žrtvu zbog iseljenja i dunjalučkog odricanja on, dakle, nije “naplatio” uzimanjem imetka i ratnog plijena, koji je kasnije u ogromnim količinama dopao muslimanima. On je, međutim, prije toga već bio preselio na ahiret.
- 3 Bio je jedan od poznatih Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova, prvih muslimana i prvih iseljenika u Medinu. Tako Bera' svjedoči: “Prvi koji su nam došli (u Medinu) bili su Mus'ab b. Umejr i Ibn-Umm-Mektum, a bili su učaci Kur'ana.” Ibn-Ishak navodi da ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao s prvim izaslanicima muslimana na Akabu da ih poučava vjeri i Kur'anu. Živio je u Mekki u bogatstvu i izobilju, ali je, kada je preselio u Medinu, zapao u neimaštinu. Tirmizi od Muhammed b. Ka'ba bilježi da mu je prenio neko ko je čuo Aliju kako pripovijeda: “Dok smo bili u džamiji, dođe Mus'ab b. Umejr s iskrpljenim ogrtačem. Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, zaplakao kad je vidio na što je spao danas, nakon blagodati koje je ranije uživao.”
- 4 Hadis pojašnjava iskrenost prvih muslimana u svojim vjerskim nakanama te njihovu pobjedu nad siromaštvom i dunjalučkim vrijednostima. Samo su istinski velikani imali takav odnos prema vjeri. Iz hadisa se razumije da je tijelo umrlog *avret* i da čitavo treba biti pokriveno. Iz hadisa se ne može razumjeti da je neimaština bolja od bogatstva, nego samo to da je bilo Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova koji se nisu iselili (u Medinu) radi dunjaluka i materijalnih vrijednosti, nego radi Allaha.

3915. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bišr, njemu Revh, a ovom Avf, prenoseći od Mu'avije b. Kurre, kojem je pričao Ebu-Burde b. Ebu-Musa Eš'arija da je kazivao:

“Upitao me je Abdullah b. Omer: ‘Znaš li šta je moj otac rekao tvome ocu?’

‘Ne znam’, odgovorio sam, a on reče: ‘Moj je otac upitao tvoga oca: ‘Ebu-Musa, da li bi te radovalo kad bi naš islam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i naše iseljenje s njim, i džihad naš s njim, i sve što smo uradili s njim – da nam je sve to ubilježeno, a da nam se sve što uradimo poslije njega ne računa kao dobro, niti kao zlo?’⁵ Moj mu je otac⁶ odgovorio: ‘Ne bi, tako mi Allaha! Mi smo se borili i poslije Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, klanjali, postili, uradili dosta dobra; mnogi su ljudi pred nama primili islam, i mi to želimo!’ Moj je otac odgovorio: ‘Ali bih ja, tako mi Onoga u čijoj je ruci Omerova duša, volio da nam se ono prije računa, a da se sve što smo uradili poslije njega ne računa i da budemo toga oslobođeni!’ Na to sam ja⁷ rekao: ‘Allaha mi, doista je tvoj otac bolji od moga!’”

3916. PRIČAO MI JE Muhammed b. Sabbah – ili mi je došlo od njega – a njemu Isma'il, prenoseći od Asima, a on od Ebu-USmana da je kazivao:

“Čuo sam da se Ibn-Omer naljuti kad mu se kaže kako se on iselio (u Medinu) prije oca.”⁸

Ibn Omer kazuje: “Došao sam s Omerom Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,⁹

٣٩١٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بَشِيرٍ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ ابْنُ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ قَالَ قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ عُمَرَ هَلْ تَذَرِي مَا قَالَ أَبِي لِأَبِيكَ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَإِنَّ أَبِي قَالَ لِأَبِيكَ يَا أَبَا مُوسَى هَلْ يَسُرُّكَ إِسْلَامُنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهَاجَرَتُنَا مَعَهُ وَجِهَادُنَا مَعَهُ وَعَمَلُنَا كُلَّهُ مَعَهُ بَرَدَ لَنَا وَأَنَّ كُلَّ عَمَلٍ عَمِلْنَاهُ بَعْدَهُ نَجَوْنَا مِنْهُ كَفَافًا رَأْسًا بِرَأْسٍ فَقَالَ أَبِي لَا وَاللَّهِ قَدْ جَاهَدْنَا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَصَلَّيْنَا وَصُمْنَا وَعَمَلْنَا خَيْرًا كَثِيرًا وَأَسْلَمَ عَلَيَّ أَيْدِينَا بِشَرٍّ كَثِيرٍ وَإِنَّا لَنَرْجُو ذَلِكَ فَقَالَ أَبِي لَكِنِّي أَنَا وَالَّذِي نَفْسُ عُمَرَ بِيَدِهِ لَوَدِدْتُ أَنَّ ذَلِكَ بَرَدَ لَنَا وَأَنَّ كُلَّ شَيْءٍ عَمِلْنَاهُ بَعْدَ نَجَوْنَا مِنْهُ كَفَافًا رَأْسًا بِرَأْسٍ فَقُلْتُ إِنَّ أَبَاكَ وَاللَّهِ خَيْرٌ مِنْ أَبِي .

٣٩١٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ أَوْ بَلَغَنِي عَنْهُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذَا قِيلَ لَهُ هَاجَرَ قَبْلَ أَبِيهِ يَغْضَبُ قَالَ وَقَدِمْتُ أَنَا وَعُمَرُ

5 To je Omer rekao sputavajući svoj nefs, ili, videći da u svakom hajru (dobrom djelu) koje uradi postoji manjkavost. (prim. rec.)

6 Pravilno bi bilo: “Rekao je tvoj otac...”, jer je Ibn-Omer taj koji prenosi i pripovijeda Ebu-Burdi. Dakle, ovo su posljednje riječi Ebu-Musaove.

7 To su riječi Ebu-Burde, koji se obraća Ibn-Omeru i kaže mu da je Omer bolji od njegovog oca. Ta se prednost odnosi na spomenuti razgovor i spomenuto svojstvo, iako se zna da je i inače, općenito uzevši, Omer vredniji od Ebu-Musaa.

8 Zna se da se on iselio (u Medinu) u društvu svoga oca Omera, radijallahu anhu.

9 To se vjerovatno zbilo kad se davala prisega Ridvan.

ali smo ga zatekli kako se odmara, pa smo se vratili kući. (Nakon nekog vremena) Omer me je poslao i rekao: 'Idi i vidi je li se probudio?' Otišao sam, ušao kod njega i dao mu prisegu, a onda se vratio Omeru i obavijestio ga da se probudio. Potom smo se žurno uputili do njega. Ušao je kod njega i dao mu prisegu, a zatim sam to i ja učinio.'¹

3917. PRIČAO NAM JE Amed b. Usman, njemu Šurejh b. Meslema, a ovom Ibrahim b. Jusuf, prenoseći od svoga oca, on od Ebu-Ishaka, koji je čuo Beraa kada je kazivao:

'Kupio je Ebu-Bekr od Aziba sedlo, pa sam ga ponio (išavši) s njim. Azib ga je upitao o iseljenju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on počeo kazivati:

'Pazili su na nas, pa smo izišli noću. Žurili smo noć i dan sve do podneva, kada je nastupila podnevna žega, onda nam se ukazala stijena. Otišli smo do nje – a pravila je nešto hlada – pa sam prostro Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, komad kože koji sam imao uza se. Legao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na to, a ja sam počeo izviđati okolo. Domalo sam ugledao pastira s malim stadom: želio se okoristiti stijenom baš kao i mi.

'Čiji si ti, momče?', upitao sam ga, pa mi je odgovorio: 'Ja sam toga i toga.'

'A ima li u tvome stadu mlijeka?', pitao sam (dalje).

'Ima', odgovori on.

'Hoćeš li onda pomusti?', zamolio sam ga.

'Hoću', reče on. Izdvojio je jednu ovcu, a ja mu rekoh: 'Otresi joj prašinu s vimena!' Namuzao mi je malo mlijeka,² a ja sam imao posudicu od kože za vodu. Na njoj je bio komadić platna, a ja sam je već bio pritegnuo, pa sam polijevao po mlijeku i rekao dok se donji dio nije ohladio. Potom sam ga odnio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَوَجَدْنَاهُ قَائِلًا فَرَجَعْنَا إِلَى الْمَنْزِلِ فَأَرْسَلَنِي عُمَرُ وَقَالَ اذْهَبْ فَانْظُرْ هَلْ اسْتَيْقِظَ فَأَتَيْتُهُ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ فَبَايَعْتُهُ ثُمَّ انْطَلَقْتُ إِلَى عُمَرَ فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّهُ قَدْ اسْتَيْقِظَ فَانْطَلَقْنَا إِلَيْهِ نَهْرُولُ هَرْوَلَةً حَتَّى دَخَلْنَا عَلَيْهِ فَبَايَعْتُهُ ثُمَّ بَايَعْتُهُ.

٣٩١٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُمَانَ حَدَّثَنَا شَرِيحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ يُحَدِّثُ قَالَ ابْتَعَ أَبُو بَكْرٍ مِنْ عَازِبٍ رَحْلاً فَحَمَلْتُهُ مَعَهُ قَالَ فَسَأَلَهُ عَازِبٌ عَنْ مَسِيرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَخَذَ عَلَيْنَا بِالرَّصَدِ فَخَرَجْنَا لَيْلًا فَأَحْتَشْنَا لَيْلَتَنَا وَيَوْمَنَا حَتَّى قَامَ قَائِمُ الظَّهِيرَةِ ثُمَّ رُفِعَتْ لَنَا صَخْرَةٌ فَأَتَيْنَاهَا وَلَهَا شَيْءٌ مِنْ ظِلٍّ قَالَ فَفَرَشْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَوَةً مَعِيَ ثُمَّ اضْطَجَعَ عَلَيْهَا النَّبِيُّ ﷺ فَانْطَلَقْتُ أَنْفَضُ مَا حَوْلَهُ فَإِذَا أَنَا بِرَاعٍ قَدْ أَقْبَلَ فِي غَنِيمَةٍ يُرِيدُ مِنَ الصَّخْرَةِ مِثْلَ الَّذِي أَرَدْنَا فَسَأَلْتُهُ لِمَنْ أَنْتَ يَا غُلَامُ فَقَالَ أَنَا لِفُلَانٍ فَقُلْتُ لَهُ هَلْ فِي غَنَمِكَ مِنْ لَبَنٍ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ لَهُ هَلْ أَنْتَ حَالِبٌ قَالَ نَعَمْ فَأَخَذَ شَاةً مِنْ غَنَمِهِ فَقُلْتُ لَهُ أَنْفَضِ الضَّرْعَ قَالَ فَحَلَبَ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ وَمَعِيَ إِدَاوَةٌ مِنْ مَاءٍ عَلَيْهَا خِرْقَةٌ قَدْ رَوَّأَتْهَا لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَصَبَبْتُ عَلَى اللَّبَنِ حَتَّى بَرَدَ أَشْفَلُهُ ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ فَقُلْتُ اشْرَبْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَشَرِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى رَضِيْتُ ثُمَّ ارْتَحَلْنَا وَالطَّلَبُ فِي إِثْرِنَا.

1 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 4186 i 4187.

2 Koliko šolja ili jedan mužaj. (prim. rec.)

‘Popij, Allahov Poslaniče!’ Pio je sve dok time nisam bio zadovoljan. Onda smo krenuli, a potjera je bila za nama.”

3918. VELI Bera’: “Ušao sam s Ebu-Bekrom kod njegove porodice³, a njegova kćerkica Aiša ležala je pogođena groznicom. Vidio sam joj oca kako je ljubi u obraz i govori: ‘Kćeri, kako si?’”

3919. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Abdur-Rahman, njemu Muhammed b. Himjer, ovom Ibrahim b. Ebu-Abla, a ovom Ukbe b. Vessadž, da je Enes, sluga Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, kazivao:

“Došao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu, a među njegovim drugovima nije bilo sijedoga osim Ebu-Bekra. Oknio ju⁴ je knom i kalinom.”⁵

3920. VELI Duhajm da mu je pričao Velid, njemu Evza’i, a ovom Ebu-Ubejd, prenoseći od Ukbe b. Vessadža, da mu je Enes b. Malik, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Došao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu, a među njegovim drugovima nije bilo (izgledom) starijeg od Ebu-Bekra. Oknio ju⁶ je knom i kalinom, pa je postala tamnocrvena.”

3921. PRIČAO NAM JE Asbeg, njemu Ibn-Vehb prenoseći od Junusa, ovaj od Ibn-Šihaba, on od Urve b. Zubejra, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da se Ebu-Bekr, radijallahu anhu, oženio nekom Kelbijkom koju su zvali Umm-Bekr. Kada se Ebu-Bekr iselio (u Medinu), dao joj je razvod braka,

٣٩١٨. قَالَ الْبَرَاءُ فَدَخَلْتُ مَعَ أَبِي بَكْرٍ عَلَى أَهْلِهِ فَإِذَا عَائِشَةُ ابْنَتُهُ مُضْطَجِعَةٌ قَدْ أَصَابَتْهَا حُمَّى فَرَأَيْتُ أَبَاهَا فَقَبَّلَ خَدَّهَا وَقَالَ كَيْفَ أَنْتِ يَا بَيْتَةَ .

٣٩١٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حُمَيْرٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي عُبَيْلَةَ أَنَّ عُقْبَةَ بْنَ وَسَّاجٍ حَدَّثَهُ عَنْ أَنَسٍ خَادِمِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ وَلَيْسَ فِي أَصْحَابِهِ أَشْمَطُ غَيْرَ أَبِي بَكْرٍ فَعَلَفَهَا بِالْحِنَاءِ وَالْكَتَمِ .

٣٩٢٠. وَقَالَ دُحَيْمٌ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي أَبُو عُبَيْدٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ وَسَّاجٍ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ فَكَانَ أَسَنَ أَصْحَابِهِ أَبُو بَكْرٍ فَعَلَفَهَا بِالْحِنَاءِ وَالْكَتَمِ حَتَّى قَنَأَ لَوْنُهَا .

٣٩٢١. حَدَّثَنَا أَصْبَغُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَزَوَّجَ امْرَأَةً مِنْ كَلْبٍ يُقَالُ لَهَا أُمُّ بَكْرٍ فَلَمَّا هَاجَرَ أَبُو بَكْرٍ طَلَّقَهَا فَتَزَوَّجَهَا

3 To je bilo prije negoli je propisan hidžab i pokrivanje. On je, osim toga, bio malodoban, a i Aiša, radijallahu anha.

4 Misli se na bradu.

5 Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisu br. 3920.

6 Misli se na bradu.

pa se njome oženio njezin amidžić, pjesnik¹ koji je u elegiji opjevao idolopoklonike Kurejša²:

‘Ko je u jami, jami Bedra
od vlasnika činija od drveta šiza
ukrašenih mesom devljih grba?
Ko su u jami, jami Bedra,
od vlasnika pjevaljki i pokajnika uvaženih?
Poželi nam spas, o Umm-Bekr,
a da li ima spasa meni bez moga naroda?
Poslanik nam kaže da ćemo oživjeti,
A kakav život ima noćna sovuljaga?!’³

3922. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, a njemu Hemmam, prenoseći od Sabita, on od Enesa, a ovaj od Ebu-Bekra, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Dok sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, bio u pećini, podigao sam pogled i ugledao stopala ljudi, te rekoh: ‘Ako ko spusti pogled, vidjet će nas!’

‘Šuti, Ebu-Bekre’, reče on, ‘s (nama) dvojicom je Allah treći!’”

ابْنُ عَمَّهَ هَذَا الشَّاعِرُ الَّذِي قَالَ هَذِهِ الْقَصِيدَةَ
رَأَى كُفَّارَ قُرَيْشٍ وَمَاذَا بِالْقَلْبِ قَلْبِ بَدْرٍ مِنْ
الشَّيْزَى تُزَيِّنُ بِالسَّنَامِ وَمَاذَا بِالْقَلْبِ قَلْبِ بَدْرٍ
مِنَ الْقَيْنَاتِ وَالشَّرْبِ الْكَرَامِ تُحْيِيْنَا السَّلَامَةَ
أَمْ بِكَرٍ وَهَلْ لِي بَعْدَ قَوْمِي مِنْ سَلَامٍ يُحَدِّثُنَا الرَّسُولُ
بِأَنْ سَنَحْيَا وَكَيْفَ حَيَاةُ أَصْدَاءٍ وَهَامَ .

٣٩٢٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ
عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْغَارِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي
فَإِذَا أَنَا بِأَقْدَامِ الْقَوْمِ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ لَوْ أَنَّ
بَعْضَهُمْ طَاطَأَ بَصَرَهُ رَأَى أَنَا قَالَ اسْكُتْ يَا أَبَا بَكْرٍ
إِنِّي أَنَا اللَّهُ ثَالِثُهُمَا .

- 1 Bio je to Ebu-Bekr Šidad b. Esved. Za njega se smatra da je napisao mnogo pjesama prije nego što je primio islam.
- 2 Opjevao je idolopoklonike koji su poginuli u borbi protiv muslimana na Bedru, nakon čega ih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pobacao u bezdan. Bilježe se predanja u kojima se navodi da je Aiša, radijallahu anha, proklela one koji su ove stihove pripisivali njenom ocu Ebu-Bekr Siddiku, koji je bio oženjen spomenutom Umm-Bekr.
- 3 Većina učenjaka zadnje dvije riječi *es-sada* i *el-hamme* shvata u značenju mužjaka sove. Neki ovu zadnju riječ (*el-hamme*) tumače kao lobanju mrtvaca. Naime, Arapi su prije islama smatrali da duša mrtvaca koji nije osvećen postane sova koja kriči na njegovom grobu i viče:” Napojite me, napojite me krvlju moga ubice!” Ako se osveta desi, ona odleti. Neki, pak, kažu da su Arapi smatrali da kosti, ili duša mrtvaca, postanu sova koju oni nazivaju *es-sada*. Drugi smatraju da je *es-sada* ptica koja leti noću, a *el-hamme* je lobanja iz koje izade ta ptica. Pjesnik ovim stihovima oplakuje poginule na Bedru i negira proživljenje pitajući se kako čovjek iz kojeg postane ptica može ponovo biti proživljen. (prim. rec.)

3923. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Velid b. Muslim, a ovom Evza'i...; a Muhammed b. Jusuf veli da im je pričao Evza'i, njemu Zuhri, ovom Ata b. Jezid Lejsi, a ovom Ebu-Seid, radijallahu anhu, kazavši:

“Došao je neki Arap Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga o Hidžri, pa mu je on rekao: ‘Teško tebi, Hidžra ima težinu! Imaš li ti deva?’

‘Imam!’, odgovorio je. ‘A daješ li na njih zekat?’, upitao je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).

‘Dajem!’, odgovorio je ovaj.

‘A da li se njima koristiš?’, upitao ga je.

‘Da!’, odgovorio je on.

‘Pa ih muzeš na dan kada se poje?’, pitao je dalje (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).

‘Da!’, odgovori ovaj. Tada mu on reče:

‘Radi, makar iza morâ,⁴ Allah ti neće okrnjiti od tvoga rada!’”

O DOLASKU VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, I NJEGOVIH DRUGOVA U MEDINU

3924. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu'ba, rekavši da ga je obavijestio Ebu-Ishak, da je čuo Beraa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Prvi koji su nam došli bili su Mus'ab b. Umejr i Ibn-Umm-Mektum, a iza njih su došli Ammar b. Jasir i Bilal, radijallahu anhu.”

3925. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'ba, prenoseći od Ebu-Ishaka, koji kaže da je čuo Beraa b. Aziba, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Prvi koji su nam došli bili su Mus'ab b. Umejr i Ibn-Umm-Mektum. Oni su ljude poučavali Kur'anu. Potom su došli Bilal, Sa'd i Ammar b. Jasir. Onda je došao Omer b. Hattab s dvadesetericom

٣٩٢٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَسَأَلَهُ عَنِ الْهَجْرَةِ فَقَالَ وَيْحَكَ إِنَّ الْهَجْرَةَ شَأْنٌ شَدِيدٌ فَهَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتُعْطِي صَدَقَتَهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تَمْنَحُ مِنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتَحْلُبُهَا يَوْمَ وَرُودِهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاعْمَلْ مِنْ وَرَاءِ الْبَحَارِ فَإِنَّ اللَّهَ لَنْ يَتْرَكَ مِنْ عَمَلِكَ شَيْئًا .

بَابُ مَقْدَمِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَصْحَابِهِ الْمَدِينَةَ

٣٩٢٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَتَانَا أَبُو إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَوَّلُ مَنْ قَدِمَ عَلَيْنَا مُضْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ ثُمَّ قَدِمَ عَلَيْنَا عَمَارُ بْنُ يَاسِرٍ وَبِلَالٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

٣٩٢٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَوَّلُ مَنْ قَدِمَ عَلَيْنَا مُضْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ وَكَانَا يُقَرِّئَانِ النَّاسَ فَقَدِمَ بِلَالٌ وَسَعْدُ وَعَمَارُ بْنُ يَاسِرٍ

⁴ Ne misli se doslovno na mora, nego se misli na najudaljenije krajeve države. Dakle, treba raditi, pa makar čovjek živio u najzabačenijim krajevima. (prim. rec.)

Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova. Iza toga je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Nisam vidio da su se stanovnici Medine ičemu toliko obradovali kao dolasku¹ Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Čak su i robinje rekle: 'Došao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem!' A nije došao dok nisam proučio² suru El-A'la (*Sebbihisme Rabbikel-A'la*), zajedno s *Mufessal*³ surama."

3926. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

"Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu, razboljeli su se Ebu-Bekr i Bilal. Ušla sam kod njih i upitala: 'Kako se osjećaš, babuka? Bilale, kako si ti?' Ebu-Bekr bi, kada ga obuzme vrućica, govorio: 'Svakoga čovjeka pogodi smrt u njegovoj porodici, a ona mu je bliža od kaiša sandale!', dok bi Bilal u trenutku kada ga popusti groznica podižući glas kroz suze govorio: 'Da mi je zanoćiti u dolini Mekke, a oko mene mirisna žukva i trava! Oh, da li ću ikada doći do vode Midženneta⁴ i da li će mi se ukazati Šama i Tufejla?'⁵

"Otišla sam", pripovijeda dalje Aiša, "Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ispričala mu to, pa je on zamolio: 'Gospodaru, učini da nam Medina bude draga kao što nam je draga Mekka, ili još više! Učini je zdravom, blagoslovi njezin sa' i njezin mudd i odnesi iz nje groznicu⁶ u Džuhfu!⁷'"

ثُمَّ قَدِمَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فِي عَشْرَيْنَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ فَمَا رَأَيْتُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ فَرِحُوا بِشَيْءٍ فَرَحَهُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى جَعَلَ الْإِمَاءُ يَقْلَنُ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَمَا قَدِمَ حَتَّى قَرَأْتُ سَبِّحَ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى فِي سُورٍ مِنَ الْمَفْصَلِ .

٣٩٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ وَوَعَكَ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ قَالَتْ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِمَا فَقُلْتُ يَا أَبَتِ كَيْفَ تَجِدُكَ وَيَا بِلَالُ كَيْفَ تَجِدُكَ قَالَتْ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا أَخَذَتْهُ الْحُمَّى يَقُولُ كُلُّ أَمْرٍ مُصِيبٍ فِي أَهْلِهِ وَالْمَوْتُ أَذْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَكَانَ بِلَالٌ إِذَا أَقْلَعَ عَنْهُ الْحُمَّى يَرْفَعُ عَقِيرَتَهُ وَيَقُولُ أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبِيتَنَ لَيْلَةً بِوَادٍ وَحَوْلِي إِذْ خِرْتُ وَجَلِيلٌ وَهَلْ أَرَدَنَ يَوْمًا مِيَاهَ مَجْنَةٍ وَهَلْ يَبْدُونُ لِي شَامَةٌ وَطَفِيلٌ قَالَتْ عَائِشَةُ فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَحُبِّنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ وَصَحِّحْهَا وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِهَا وَمُدِّهَا وَانْقُلْ حُمَاهَا فَاجْعَلْهَا بِالْجُحْفَةِ .

¹ U jednom prekinutom predanju navodi se da su djeca pjevala poznatu kasidu: "Tale'al-bedru 'alejna..." (Puni mjesec nas obasja...), ali izgleda da je to bilo nakon Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, povratka iz Bitke na Tebuku, a ne prilikom njegova doseljenja u Medinu.

² U drugom se predanju kaže: "... dok nisam naučio..."

³ To su sure iz posljednje sedmine Kur'ana počevši od sure El-Hudžurat. (prim. rec.)

⁴ To je mjesto nekoliko milja udaljeno od Mekke gdje je bila pijaca.

⁵ To su dva brda u blizini Mekke. Hitabi, međutim, kaže: "Mislio sam da su to dva brda dok nisam posigurno saznao da su to dva bunara."

⁶ Iz ranijeg smo predanja vidjeli da je i Aiša bila dobila groznicu.

⁷ Džuhfa je danas mikat za hadžije koji dolaze iz pravca Egipta, a u ono vrijeme tu su živjeli jevreji. (prim. rec.)

3927. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, a njemu Hišam, da ga je obavijestio Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, kojem je pričao Urve, da ga je obavijestio Ubejdullah b. Adijj kazavši:

“Ušao sam Osmanu...”

Bišr b. Šu'ajb veli da mu je pričao otac, prenoseći od Zuhrija, da mu je pričao Urve b. Zubejr, kako ga je obavijestio Ubejdullah b. Adijj b. Hijara kazavši:

“Ušao sam Osmanu, pa je on izgovorio šehadet, a onda rekao: ‘A poslije... Doista je Allah poslao Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, s istinom, a ja sam bio jedan od onih koji su se odazvali Allahu i Njegovom Poslaniku, i povjerovao sam u ono s čime je poslan Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem Nakon toga sam se dva puta iseljavao (iz Mekke), bio Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, zet i jedan od onih koji su mu dali prisegu. Allaha mi, nisam prema njemu nepokornost iskazao niti sam ga i u čemu prevario sve dok ga Allah nije uzeo Sebi!’”

Ishak Kelbi slijedi Šu'ajba u predanju prenoseći isti slučaj od Zuhrija.

3928. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, a ovom Malik...; a OBAVIJESTIO ME JE i Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba, kojeg je obavijestio Ubejdullah b. Abdullah, da ga je Ibn-Abbas obavijestio kako se Abdur-Rahman b. Avf vratio svojoj porodici na Mini za vrijeme posljednjeg hadždža što ga je učinio Omer, “pa me je kaže Ibn-Abbas - “pronašao i kazao mi: ‘Rekao sam: ‘Vladaru pravovjernih, na hadždžu se okuplja svjetina i rulja; mislim da bi to trebao odložiti dok ne dođeš u Medinu, mjesto Iseljenja (Hidžre), sunneta i spasa, i dođeš poznavaoćima prava, narodnim prvacima i pametnim ljudima!’

‘To je prvo što ću učiniti kad se vratim u Medinu!’, reče Omer.’”

٣٩٢٧. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عُيَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيٍّ بْنِ الْخِيَارِ أَخْبَرَهُ دَخَلْتُ عَلَى عُثْمَانَ وَقَالَ بَشْرُ بْنُ شُعَيْبٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عُيَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيٍّ بْنِ الْخِيَارِ أَخْبَرَهُ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عُثْمَانَ فَتَشَهَّدَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا ﷺ بِالْحَقِّ وَكُنْتُ مِمَّنِ اسْتَجَابَ لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَأَمِنَ بِمَا بُعِثَ بِهِ مُحَمَّدٌ ﷺ ثُمَّ هَاجَرْتُ هِجْرَتَيْنِ وَنِلْتُ صِهْرَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَبَايَعْتُهُ فَوَاللَّهِ مَا عَصَيْتُهُ وَلَا عَشَشْتُهُ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ تَابَعَهُ إِسْحَاقُ الْكَلْبِيُّ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ مِثْلَهُ .

٣٩٢٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ وَأَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُيَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ وَهُوَ بِمِنَى فِي آخِرِ حَجَّةٍ حَجَّهَا عُمَرُ فَوَجَدَنِي فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ الْمَوْسِمَ يَجْمَعُ رِعَاعَ النَّاسِ وَغَوْغَاءَهُمْ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَمُتَ حَتَّى تَقْدَمَ الْمَدِينَةَ فَإِنَّهَا دَارُ الْهِجْرَةِ وَالسُّنَّةِ وَالسَّلَامَةِ وَتَخْلُصُ لِأَهْلِ الْفِقْهِ وَأَشْرَافِ النَّاسِ وَذَوِي رَأْيِهِمْ قَالَ عُمَرُ لَا قَوْمَ فِي أَوَّلِ مَقَامٍ أَقَوْمُهُ بِالْمَدِينَةِ .

3929. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ibrahim b. Sa'd, da ga je obavijestio Ibn-Šihab, prenoseći od Haridže b. Zejda b. Sabita kojeg je obavijestila Umm-Ala', jedna od žena koja je dala prisegu Allahovom Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kazivala je kako je Usman b. Maz'un, kada su kockom određivali ensarijske kuće za iseljenike (muhadžire), dopao njima.

“Usman se”, kazuje Umm-Ala', “požalio na bolest, pa sam ga nje govala dok nije umro. Stavili smo ga u njegovu odjeću. Onda nam je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a ja rekoh: ‘Neka je na tebe Allahova milost, Ebu-Saibe! Svjedočim da te je Allah već počastio!’

‘Po čemu znaš da ga je Allah već počastio?’, upitao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. ‘Allahov Poslaniče – otkupila bih te i majkom i ocem! – ne znam, pa koga...!’¹ odgovorila sam. ‘Što se njega tiče’, reče on, ‘Allaha mi, njemu je došao jekin,² i, Allaha mi, ja mu želim svako dobro! Ali ja, tako mi Allaha, iako sam Allahov poslanik, ne znam šta će biti sa mnom!’ Poslije toga, Allaha mi, nisam više nikog pohvalila. To me je”, pripovijeda ona dalje, “rastužilo. Zaspala sam i u snu vidjela Osmanov izvor kako teče, pa sam otišla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ispričala mu.

‘To su njegova djela!’, odgovorio je.”

3930. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Seid, a njemu Ebu-Usama, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala: “Dan Bu'asa³ Allah je darovao Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi oni (koji su ostali u životu) primili islam. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je stigao kada su se oni već bili razjedinili i kada su ubijeni njihovi glavari.”

٣٩٢٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ خَارِجَةَ ابْنِ زَيْدٍ بِنِ ثَابِتٍ أَنَّ أُمَّ الْعَلَاءِ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِمْ بَايَعَتِ النَّبِيَّ ﷺ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ مَطْعُونٍ طَارَ لَهُمْ فِي السُّكْنَى حِينَ اقْتَرَعَتِ الْأَنْصَارُ عَلَى سُكْنَى الْمُهَاجِرِينَ قَالَتْ أُمُّ الْعَلَاءِ فَاشْتَكَى عُثْمَانُ عِنْدَنَا فَمَرَضَتْهُ حَتَّى تَوُفِّي وَجَعَلْنَاهُ فِي أَثْوَابِهِ فَدَخَلَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ فَقُلْتُ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ أَبَا السَّائِبِ شَهَادَتِي عَلَيْكَ لَقَدْ أَكْرَمَكَ اللَّهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَمَا يُدْرِيكَ أَنَّ اللَّهَ أَكْرَمَهُ قَالَتْ قُلْتُ لَا أَدْرِي بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَنْ قَالَ أَمَّا هُوَ فَقَدْ جَاءَهُ وَاللَّهُ الْيَقِينُ وَاللَّهُ إِنِّي لَأَرْجُو لَهُ الْخَيْرَ وَمَا أَدْرِي وَاللَّهُ وَأَنَا رَسُولُ اللَّهِ مَا يُفْعَلُ بِي قَالَتْ فَوَاللَّهِ لَا أَزْكِي أَحَدًا بَعْدَهُ قَالَتْ فَأَحْزَنَنِي ذَلِكَ فَنِمْتُ فَرَأَيْتُ لِعُثْمَانَ بْنَ مَطْعُونٍ عَيْنًا تَجْرِي فَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ذَلِكَ عَمَلُهُ.

٣٩٣٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمٌ بُعِثَ يَوْمًا قَدَمَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِرَسُولِهِ ﷺ فَقَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ وَقَدْ افْتَرَقَ مَلَأُوهُمْ وَقَتَلَتْ سَرَائِهِمْ فِي دُخُولِهِمْ فِي الْإِسْلَامِ.

1 Tj., pa koga će Allah počastiti ako neće njega s obzirom na njegov iman i dobročinstvo.

2 Tj., smrt.

3 Ovo je protumačeno u poglavlju o vrlinama ensarija.

3931. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Gunder, a ovom Šu'ba, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a on od Aiše da je kod nje ušao Ebu-Bekr, dok je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio s njom, na Ramazanski (ili Kurbanški) bajram, a kod nje su (u to vrijeme) dvije robinje pjevale pjesme što su ih ensarije međusobno recitirali jedni protiv drugih na dan Bu'asa.

“Šejtanska frula!”, rekao je Ebu-Bekr.

“Ostavi ih Ebu-Bekre!”, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dodavši: “Svaki narod ima svoj blagdan, a naš blagdan je ovaj dan!”

3932. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Abdul-Varis...; a PRIČAO NAM JE i Ishak b. Mensur, da ga je obavijestio Abdus-Samed, kako je čuo svoga oca da mu je pričao Ebu-Tejjah Jezid b. Humejd Dab'ijj, kako je Enes b. Malik, radijallahu anhu, kazivao:

“Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu, nastanio se u gornji dio grada, u četvrt u kojoj su bili potomci Amr b. Avfa. Tu je proveo četrnaest noći, a onda je poslao po članove Benu-Nedždžara, koji su došli isukanih sablji. I kao da sad gledam: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na svojoj jahalici, Ebu-Bekr za njim, a oni iz Nedždžara oko njega – sve dok nije sjahao u Ebu-Ejjubovom dvorištu. Klanjao je ondje gdje bi ga zatekao namaz, pa i u ovčijim torovima.⁴ Onda je naredio da se sagradi mesdžid. Poslao je po one iz Nedždžara, i oni su došli. Tada on reče: ‘O vi iz Nedždžara, recite mi cijenu ove bašče!’⁵

٣٩٣١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ دَخَلَ عَلَيْهَا وَالنَّبِيُّ ﷺ عِنْدَهَا يَوْمَ فِطْرٍ أَوْ أَضْحَى وَعِنْدَهَا قَيْتَانِ تَغْنِيَانِ بِمَا تَقَادَفَتِ الْأَنْصَارُ يَوْمَ بُعَاثٍ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مِزْمَارُ الشَّيْطَانِ مَرَّتَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ دَعُوهُمَا يَا أَبَا بَكْرٍ إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ عِيدًا وَإِنَّ عِيدَنَا هَذَا الْيَوْمَ.

٣٩٣٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ ح وَحَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ يَزِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الضُّبَيْعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ نَزَلَ فِي عُلُوِّ الْمَدِينَةِ فِي حَيٍّ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو عَمْرِو ابْنِ عَوْفٍ قَالَ فَأَقَامَ فِيهِمْ أَرْبَعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى مَلَائِكَةِ بَنِي النَّجَّارِ قَالَ فَجَاءُوا مُتَقَلِّدِي سِيُوفِهِمْ قَالَ وَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى رَاحِلَتِهِ وَأَبُو بَكْرٍ رَذْفُهُ وَمَلَائِكَةُ بَنِي النَّجَّارِ حَوْلَهُ حَتَّى أَلْقَى بِفَنَاءِ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ فَكَانَ يُصَلِّي حَيْثُ أَدْرَكَتُهُ الصَّلَاةُ وَيُصَلِّي فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ أَمَرَ بِبِنَاءِ الْمَسْجِدِ فَأَرْسَلَ إِلَى مَلَائِكَةِ بَنِي النَّجَّارِ فَجَاءُوا فَقَالَ يَا بَنِي النَّجَّارِ

4 On nije klanjao na nečistim mjestima. U tim *mirbedima* (torovima, gumnima, mjestima za sušenje datula) bilo je mjesta za džematsko klanjanje.

5 U ranijem se predanju navodi da je to bio *mirbed*. Bila je to bašča u kojoj se nalazio i *mirbed*. Izgleda da je ona najprije bila *hait* (zidom ograđen prostor), ali se on vremenom porušio i postao razvalina i tor za koji je Ebu-Bekr umjesto Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, platio deset zlatnika.

‘Ne, tako nam Allaha’, rekoše oni, ‘ne tražimo nadoknadu za to, osim od Allaha!’

“Bilo je”, kazuje (Enes) dalje, “ovako kako ću vam ja reći: tu su bili idolopoklonički grobovi; bila je to razvalina, a tu je bilo i palmi. Allahov Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, naredio, te su grobovi preneseni, razvalina poravnata, a palme posječene. Prema džamijskoj kibli očišćeno je mjesto (izvaljenih) palmi, a dovratke su napravili od kamena. Prenosili su tu stijenu, dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio s njima, recitirajući: ‘Gospodaru naš, nema dobra bez ahiretskoga, pa pomози ensarijama i muhadžirima!’”

O BORAVKU ISELJENIKA (MUHADŽIRA) U MEKKI NAKON OBAVLJENOG HADŽDŽA

3933. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Hamza, a njemu Hatim, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Humejda Zuhrija da je čuo Omera b. Abdul-Aziza kako je upitao Saiba, Nemirovog sestra: “Šta si čuo o stanovanju u Mekki?”, pa je on odgovorio: “Čuo sam Alaa b. Hadremija¹ kad je kazivao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Tri (dana) nakon povratka².’”

ثَامِنُونِي حَائِطَكُمْ هَذَا فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ قَالَ فَكَانَ فِيهِ مَا أَقُولُ لَكُمْ كَانَتْ فِيهِ قُبُورُ الْمُشْرِكِينَ وَكَانَتْ فِيهِ خِرْبٌ وَكَانَ فِيهِ نَخْلٌ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِقُبُورِ الْمُشْرِكِينَ فَنَبَشَتْ وَبِالْخِرْبِ فَسَوَّيْتُ وَبِالنَّخْلِ فَقَطَّعَ قَالَ فَصَفَّوْا النَّخْلَ قِبَلَ الْمَسْجِدِ قَالَ وَجَعَلُوا عِضَادَتَيْهِ حِجَارَةً قَالَ قَالَ جَعَلُوا يَنْقُلُونَ ذَلِكَ الصَّخْرَ وَهُمْ يَرْتَجِزُونَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَعَهُمْ يَقُولُونَ اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَةِ فَانْصَرِ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ.

بَابُ إِقَامَةِ الْمُهَاجِرِ بِمَكَّةَ بَعْدَ قِضَاءِ نُسُكِهِ

٣٩٣٣. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ حُمَزَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حُمَيْدٍ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ يَسْأَلُ السَّائِبَ ابْنَ أُخْتِ النَّمِرِ مَا سَمِعْتَ فِي سُكْنَى مَكَّةَ قَالَ سَمِعْتُ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضَرَمِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَ لِمُهَاجِرٍ بَعْدَ الصَّدْرِ.

¹ Bio je jedan od velikih Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postavio ga je za namjesnika u Bahreju. Bio je od onih kome se uslišava dova. Umro je u vrijeme halife Omera. Buhari od njega bilježi samo ovaj hadis.

² Tj. nakon povratka s Mine. Hadis se odnosi na boravak u Mekki, koji nije bio dopušten onima koji su se iselili u Medinu prije osvojenja Mekke. Bilo je, međutim, dopušteno onima koji su išli na hadždž i umru da borave u njoj tri dana nakon obavljenih obreda, a onda da ponovo idu u Medinu kao podrška Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

O POVIJESTI I TOME OTKAD SU POČELI RAČUNATI VRIJEME

3934. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, a njemu Abdul-Aziz, prenoseći od svoga oca, a on od Sehl b. Sa'da da je kazivao:

“Nisu računali (vrijeme) od početka Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstva niti od njegove smrti; računali su od njegovog dolaska u Medinu.”³

3935. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej', a ovom Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Bila su propisana dva rekata namaza. Nakon toga Vjerovjesnik se, sallallahu alejhi ve sellem, iselio (u Medinu), pa su propisana četiri rekata, ali je putnički namaz ostao u prvom obliku.”⁴

S ovim lancem prenosilaca Jezida u predanju slijedi Abdur-Rezzak, prenoseći od Ma'mera.

بَابُ التَّارِيخِ مِنْ أَتَيْنَ أَرْخُوا التَّارِيخَ

٣٩٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ مَا عَدُّوا مِنْ مَبْعَثِ النَّبِيِّ ﷺ وَلَا مِنْ وَفَاتِهِ مَا عَدُّوا إِلَّا مِنْ مَقْدَمِهِ الْمَدِينَةَ.

٣٩٣٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ فُرِضَتِ الصَّلَاةُ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ هَاجَرَ النَّبِيُّ ﷺ فَفُرِضَتْ أَرْبَعًا وَتُرِكَتْ صَلَاةُ السَّفَرِ عَلَى الْأَوَّلَى تَابِعَهُ عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ.

3 Četiri su događaja za koja je postojalo slaganje da bi se od datuma njihova događanja moglo računati vrijeme, i to: Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, rođenje, početak objave, iseljenje u Medinu (Hidžra) i Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, smrt.

“Ebu-Nu'ajm Fadl bilježi da je “Ebu-Musa pisao Omeru: ‘Od tebe nam dolaze pisani dokumenti koji nisu obilježeni datumom.’ Tada je Omer sakupio ljude, pa su neki rekli: ‘Započni s početkom objave!’, a drugi su rekli: ‘Započni s Hidžrom!’ Omer je kazao: ‘Hidžra je rastavila istinu od neistine; započet ćemo s tim datumom!’ Bilo je to sedamnaeste godine po Hidžri. Nakon što su se složili, rekli su: ‘Neka početak bude mjesec ramazan!’, ali se Omer usprotivio rekavši: ‘Neka bude muharrem, jer je to mjesec povratka s hadža!’ S tim su se svi složili.”

4 Dakle, putnički je namaz ostao dva rekata, te stoga, kada se putuje, nije obavezno klanjati više od ta dva ranije propisana rekata. Kao da se iz ovog hadisa da naslutiti kako je dopušteno klanjati na putu puni namaz, ali ga je bolje skratiti na dva rekata.

O RIJEČIMA

VJEROVJESNIKOVIM, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM: "GOSPODARU,
UPOTPUNI HIDŽRU MOJIM DRUGOVIMA!",
TE NJEGOVOM SAŽALIJEVANJU
ONOGA KOJI UMRE U MEKKI

3936. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze'a, a njemu Ibrahim, prenoseći od Zuhrija, on od Amira b. Sa'da b. Malika, a ovaj od svoga oca da je kazivao:

"U godini Oprosnog hadždža posjetio me je za vrijeme bolesti od koje nema ozdravljenja Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

'Allahov Poslaniče', rekao sam, 'vidiš kakva me je bolest pogodila! Imućan sam, a nemam nasljednika osim jedne kćeri, pa hoću li podijeliti dvije trećine imetka?'

'Ne!', reče on.

'A da podijelim polovicu?', upitao sam.

'Trećinu, Sa'de', reče on, 'a i trećina je mnogo! Da ostaviš nasljednike bogate, bolje ti je nego da ih ostaviš nekome na teret, pa da prose od ljudi! (Ahmed b. Junus prenosi od Ibrahima: 'Da ostaviš potomke...') Ti nećeš biti onaj koji dijeli milostinju iz želje za licem Allahovim, a da te Allah zbog toga ne zaštiti, pa čak i za zalogaj koji staviš u usta svoje žene!'

'Allahov Poslaniče', rekoh, 'da li da ostanem poslije svojih drugova?'

'Nećeš ostati', reče on, 'radeći neki posao želeći time lice Allahovo, jedino da te Allah zbog toga uzdigne i daruje ti visoke stupnjeve. A može biti i da ostaneš, pa da se neki okoriste tobom, a drugima da pričiniš štetu. Gospodaru, produži Hidžru mojim drugovima i ne vraćaj ih odmah!'

Jadan li je Sa'd b. Havla! Allahov se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, žalostio što on umire u Mekki."

Ahmed b. Junus i Musa prenose od Ibrahima: "Da ostaviš nasljednike..."

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ اللَّهُمَّ أَمُضْ
لأَصْحَابِي هَجْرَتَهُمْ وَمَرْتَبَتَهُ مَنْ مَاتَ بِمَكَّةَ

٣٩٣٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ
الزُّهْرِيِّ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ
قَالَ عَادَنِي النَّبِيُّ ﷺ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ مِنْ مَرَضٍ
أَشْفَيْتُ مِنْهُ عَلَى الْمَوْتِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلِّغْ
بِي مِنَ الْوَجَعِ مَا تَرَى وَأَنَا ذُو مَالٍ وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا
ابْنَتِي لِي وَاحِدَةٌ أَفَاتَصَدَّقُ بِثُلُثِي مَالِي قَالَ لَا قَالَ
فَاتَصَدَّقْ بِشَطْرِهِ قَالَ الثُّلُثُ يَا سَعْدُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ
إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ ذُرِّيَّتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ
عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَلَسْتَ بِنَافِقٍ نَفَقَةٌ تَبْتَغِي
بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أَجْرَكَ اللَّهُ بِهَا حَتَّى اللَّقْمَةَ تَجْعَلُهَا
فِي فِي امْرَأَتِكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُخَلِّفُ بَعْدَ
أَصْحَابِي قَالَ إِنَّكَ لَنْ تُخَلِّفَ فَتَعْمَلْ عَمَلًا تَبْتَغِي
بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أَزْدَدَتْ بِهِ دَرَجَةً وَرِفْعَةً وَلَعَلَّكَ
تُخَلِّفُ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ
اللَّهُمَّ أَمُضْ لِأَصْحَابِي هَجْرَتَهُمْ وَلَا تُرَدِّدْهُمْ عَلَى
أَعْقَابِهِمْ لَكِنَّ الْبَائِسُ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ يَرِثُنِي لَهُ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تُؤْفَى بِمَكَّةَ وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ
وَمُوسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ .

O TOME KAKO JE VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, BRATIMIO SVOJE DRUGOVE¹

Abdur-Rahman b. Avf veli: “Kad smo došli u Medinu, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bratimio me je sa Sa’d b. Rebi’om.”

Ebu-Džuhajfa veli: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bratimio je Selmana i Ebud-Derdaa.”

3937. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, a njemu Sufjan, prenoseći od Humejda, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Došao je Abdur-Rahman b. Avf u Medinu, pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bratimio sa Sa’d b. Rebi’om, ensarijom koji mu je predložio da podijele imetak i žene. Na to je Abdur-Rahman rekao: ‘Allah ti blagoslovio imetak i žene, kaži ti meni gdje je pijaca!’

Zaradio je nešto na siru i maslu. Nakon nekoliko dana vidio ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a na odjeći mu (žuta) mrlja od mirisa.

‘Šta ima, Abdur-Rahmane?’, upitao ga je.

‘Oženio sam se ensarijkom, Allahov Poslaniče!’, odgovorio je.

‘A koliko si potrošio na nju?’, upita on.

‘Zlata težine pet zlatnika’, reče on.

‘Priredi veselje makar tako što ćeš zaklati jednu ovcu’, reče mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.”

بَابُ كَيْفَ أَخَى النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ أَصْحَابِهِ

وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَخَى النَّبِيِّ ﷺ بَيْنِي وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ وَقَالَ أَبُو جُحَيْفَةَ أَخَى النَّبِيِّ ﷺ بَيْنَ سَلْمَانَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ .

٣٩٣٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ الْمَدِينَةَ فَأَخَى النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيِّ فَعَرَضَ عَلَيْهِ أَنْ يُنَاصِفَهُ أَهْلَهُ وَمَالَهُ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ دُلْنِي عَلَى السُّوقِ فَرَبِحَ شَيْئًا مِنْ أَقِطٍ وَسَمْنٍ فَرَأَاهُ النَّبِيُّ ﷺ بَعْدَ أَيَّامٍ وَعَلَيْهِ وَضْرٌ مِنْ صُفْرَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَهْمِمْ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ فَمَا سَقَتْ فِيهَا فَقَالَ وَزَنَ نَوَاقِثَ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْلَمْ وَلَوْ بِشَاةٍ .

¹ Ibn-Abdul-Berr veli: “Bratimljenje je bilo dva puta: prvi put samo među muhadžirima u Mekki, a drugi put između muhadžira i ensarija. Ovo drugo bratimljenje spominje se u naslovu ovog poglavlja.”

Ibn-Sa’d navodi predanje s lancima prenosilaca od Vakidija do grupe tabiina, koji su kazivali: “Nakon što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu, bratimio je muhadžire, a onda muhadžire i ensarije. Obavezali su se na međusobno pomaganje, pa su se čak i nasljeđivali. Bilo ih je devedeset, što muhadžira što ensarija. Nakon što je objavljeno: ‘Ve ulul-erhami...’, dokinuto je međusobno nasljeđivanje. Poslije je objavljen ajet: ‘Muslimani su braća...’”

POGLAVLJE...

بَاب

3938. PRIČAO MI JE Hamid b. Umer, prenoseći od Bišr b. Mufeddala, kojem je pričao Humejd, a ovom Enes kazavši:

“Abdullah b. Selam čuo je za Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dolazak u Medinu, pa je došao da ga ponešto priupita.

‘Pitat ću te’, rekao (mu) je, ‘o troje koje ne zna niko osim vjerovjesnika: šta je prvi predznak Sudnjeg dana?, koju će prvu hranu jesti stanovnici Dženneta?, i šta čini da dijete biva na oca ili na majku?’

‘Džibril me je maločas obavijestio o tome!’, odgovorio je on, a Ibn-Selam reče: ‘Taj je melek židovski neprijatelj!’

‘Što se tiče prvog predznaka Sudnjeg dana’, reče (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem), ‘bit će to vatra koja ih tjera s istoka ka zapadu; prva hrana stanovnicima Dženneta bit će odvojeni dio na jetri kita; a što se tiče djeteta: ako muška voda pretekne žensku vodu, dijete biva muško, a ako ženska voda pretekne mušku vodu, dijete biva žensko.’

‘Svjedočim da nema drugog (istinskog) Boga osim Allaha i da si ti Allahov poslanik!’, reče on i dodade: ‘Allahov Poslaniče, židovi su doista narod klevetnika i lažova! Upitaj ih o meni prije nego što saznaju da sam primio islam.’ Došli su židovi, pa ih je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: ‘Kakav je po vama Abdullah b. Selam?’

‘Najbolji i sin najboljega, najvredniji (u znanju) i sin najvrednijega!’, rekoše oni.

‘A šta mislite ako je Abdullah b. Selam primio islam?’, upita ih Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Allah ga je zaštitio od toga!’, rekoše oni. On im je to ponovio, ali su oni odgovorili isto. Onda se pojavio Abdullah i rekao: ‘Svjedočim da nema drugog (istinskog) Boga osim Allaha i da je Muhammed

٣٩٣٨. حَدَّثَنِي حَامِدُ بْنُ عُمَرَ عَنْ بَشْرِ بْنِ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ حَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ سَلَامٍ بَلَغَهُ مَقْدَمُ النَّبِيِّ ﷺ الْمَدِينَةَ فَاتَاهُ يَسْأَلُهُ عَنْ أَشْيَاءَ فَقَالَ إِنِّي سَأَلْتُكَ عَنْ ثَلَاثٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا نَبِيُّ مَا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ وَمَا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَمَا بَالُ الْوَلَدِ يَنْزِعُ إِلَى أَبِيهِ أَوْ إِلَى أُمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي بِهِ جِبْرِيلُ أَنِفًا قَالَ ابْنُ سَلَامٍ ذَاكَ عَدُوُّ الْيَهُودِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ قَالَ أَمَّا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ فَنَارٌ تَحْشُرُهُمْ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى الْمَغْرِبِ وَأَمَّا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَزِيَادَةُ كَبِدِ الْحَوْتِ وَأَمَّا الْوَلَدُ فَإِذَا سَبَقَ مَاءُ الرَّجُلِ مَاءَ الْمَرْأَةِ نَزَعَ الْوَلَدُ وَإِذَا سَبَقَ مَاءُ الْمَرْأَةِ مَاءَ الرَّجُلِ نَزَعَتْ الْوَلَدَ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْيَهُودَ قَوْمٌ بُهَّتْ فَاسْأَلُهُمْ عَنِّي قَبْلَ أَنْ يَعْلَمُوا بِإِسْلَامِي فَجَاءَتِ الْيَهُودُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَيُّ رَجُلٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ فِيكُمْ قَالُوا خَيْرُنَا وَابْنُ خَيْرِنَا وَأَفْضَلُنَا وَابْنُ أَفْضَلِنَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ قَالُوا أَعَاذَهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ فَأَعَادَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا مِثْلَ ذَلِكَ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ عَبْدُ اللَّهِ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ قَالُوا شَرُّنَا وَابْنُ شَرِّنَا وَتَنْقُصُوهُ قَالَ هَذَا كُنْتُ أَخَافُ يَا رَسُولَ اللَّهِ .

Allahov poslanik.’ Tada oni rekoše: ‘Najgori je među nama, i sin najgorega!’

Nastojali su ga omalovažiti i poniziti.

‘Allahov Poslaniče’, reče on,

‘ovoga sam se plašio!’”

3939, 3940. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan, prenoseći od Amra, koji je čuo Ebu-Minhal Abdur-Rahman b. Mut’ima da je kazivao:

“Moj je ortak na pijaci prodao (razmijenio) dirheme na poček, pa sam mu rekao: ‘Slavljen neka je Allah, zar to valja?!’

‘Slavljen neka je Allah’, odgovori on, ‘prodao sam ih na pijaci, a niko mi nije rekao da je to pokuđeno!’ Upitao sam (o tome) Beraa b. Aziba, pa je odgovorio: ‘Došao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – a mi smo na takav način trgovali – i rekao: ‘Ono što se proda tako da bude primopredaja iz ruke u ruku – to ne smeta; ali ono što bude na poček – to nije u redu!’ Potraži Zejd b. Erkama pa ga pitaj, on je bio najveći trgovac među nama.’ Pitao sam Zejda b. Erkama, i on mi je rekao isto.”

Sufjan je jednom ispričao: “... pa je rekao:

‘Došao nam je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu – a mi smo trgovali – i rekao:

‘... na poček do sezone (ili je rekao do hadždža).’”

٣٩٣٩-٣٩٤٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَمْعٍ أَبِي الْمُنْهَالِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ بَاعَ شَرِيكَ لِي دِرَاهِمَ فِي السُّوقِ نَسِيئَةً فَقُلْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ أَيُضْلِحُ هَذَا فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَاللَّهِ لَقَدْ بَعْتُهَا فِي السُّوقِ فَمَا عَابَهُ أَحَدٌ فَسَأَلْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ فَقَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ وَنَحْنُ نَتْبَايِعُ هَذَا الْبَيْعَ فَقَالَ مَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ فَلَيْسَ بِهِ بَأْسٌ وَمَا كَانَ نَسِيئَةً فَلَا يُضْلِحُ وَالْقَ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ فَاسْأَلَهُ فَإِنَّهُ كَانَ أَعْظَمَنَا تِجَارَةً فَسَأَلْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ فَقَالَ مِثْلُهُ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً فَقَالَ قَدِمَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ وَنَحْنُ نَتْبَايِعُ وَقَالَ نَسِيئَةً إِلَى الْمَوْسِمِ أَوْ الْحَجِّ .

O POSJETI ŽIDOVA VJEROVJESNIKU, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, KADA JE DOŠAO U MEDINU¹

Hadu, postati židovima; *hudna*, pokajali smo se; *haid*, koji traži oprost.

3941. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Kurra, a ovom prenoseći od Muhammeda, on od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Da su deseterica² židova povjerovala u mene, svi bi židovi povjerovali u mene.”

3942. PRIČAO MI JE Ahmed (ili Muhammed) b. Ubejdullah Gudani, njemu Hammad b. Usama, a njega je obavijestio Ebu-Umejs, prenoseći od Kajs b. Muslima, ovaj od Tarika b. Šihaba, a on od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Došao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu – a židovi su slavili Dan ašure i postili ga – i rekao: ‘Mi smo preči da ga postimo!’, te naredio da se posti.”

بَابُ إِتْيَانِ الْيَهُودِ النَّبِيَّ ﷺ حِينَ قَدِمَ الْمَدِينَةَ

(هَادُوا) صَارُوا يَهُودًا وَأَمَّا قَوْلُهُ (هَدَنَا) تَبَنَّا هَائِدًا تَائِبًا .

٣٩٤١. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا قُرَّةٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَوْ آمَنَ بِي عَشْرَةٌ مِنَ الْيَهُودِ لَأَمَنَ بِي الْيَهُودُ .

٣٩٤٢. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ أَوْ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْغَدَانِيُّ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ أَسَامَةَ أَخْبَرَنَا أَبُو عَمِيْسٍ عَنْ قَيْسِ ابْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ وَإِذَا أَنْاسٌ مِنَ الْيَهُودِ يُعْظُمُونَ عَاشُورَاءَ وَيَصُومُونَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ نَحْنُ أَحَقُّ بِصَوْمِهِ فَأَمَرَ بِصَوْمِهِ .

¹ Ibn-Aiz prenosi od Urve da je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prvi došao Ebu-Jasir b. Ahtab. Nakon što je saslušao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, vratio se i rekao svome narodu: “Pokorite mi se, doista je ovo Poslanik kojeg smo čekali!” Njemu se suprotstavio njegov brat koji je među ljudima imao ugled, ali ga je šejtan zaveo, tako da su se židovi povelili za njim i za onim što je on rekao. Ebu-Seid od Seida b. Džubejra prenosi sljedeće: “Poslaniku je, sallallahu alejhi ve sellem, došao Mejmun b. Jamin, jedan od židovskih vođa, i rekao: ‘Allahov Poslaniče, pozovi ih, a mene odredi da vam presudim, jer se oni u tome meni obraćaju!’ Poslanik ga je uveo unutra, a potom su došli židovi, kojima je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Odaberite čovjeka da presudi među nama!’ – ‘Mi smo zadovoljni da to bude Mejmun b. Jamin!’, odgovorili su. ‘Izidi im!’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Mejmun tada iziđe i reče: ‘Svjedočim da je on Allahov poslanik!’ Oni su, uprkos tome, odbili to potvrditi.”

² Misli se na posebnu desetericu židova. Ne radi se, dakle, o bilo kojoj deseterici, jer je više od deset židova primilo islam, pa, ipak, to nije utjecalo na ostale da ga i oni prime. Dakle, misli se na vođe, od kojih su samo rjetki primili islam, kao što je to bio Abdullah b. Selam i neki drugi.

3943. PRIČAO NAM JE Zijad b. Ejjub, njemu Hušejm, a ovom Ebu-Bišr, prenoseći od Seida b. Džubejra, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je kazivao:

“Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu, zatekao je židove kako poste Dan ašure. Upitani su o tome, pa su oni odgovorili: ‘Ovo je dan u kojem je Allah dao pobjedu Musau i Israilcima nad faraonom; mi ga postimo, slaveći ga.’

‘Mi smo preči Musau od vas!’, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i naredi da se posti.”

3944. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu Abdullah, a ovom prenoseći od Junusa, a on Zuhrija, kojeg je obavijestio Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe, prenoseći od Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, puštao kosu; idolopoklonici su pravili razdjeljak, a sljedbenici Knjige puštali su kosu – a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, volio je nalikovati sljedbenicima Knjige u onome o čemu mu nije došla nikakva zapovijed. Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, napravio razdjeljak.”³

3945. PRIČAO MI JE Zijad b. Ejjub, njemu Hušejm, a ovom Ebu-Bišr, prenoseći od Seida b. Džubejra, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je kazivao:

“Oni su sljedbenici Knjige; podijelili su je u dijelove i vjerovali u jedan, a odbacivali drugi dio.”

On je mislio na riječi Uzvišenog Allaha:

(Isto tako smo i urotitelje opomenuli), one koji Kur'an na dijelove podijeliše.⁴

٣٩٤٣. حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ حَدَّثَنَا أَبُو بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ وَجَدَ الْيَهُودَ يَصُومُونَ عَاشُورَاءَ فَسُئِلُوا عَنْ ذَلِكَ فَقَالُوا هَذَا الْيَوْمُ الَّذِي أَظْفَرَ اللَّهُ فِيهِ مُوسَى وَبَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى فِرْعَوْنَ وَنَحْنُ نَصُومُهُ تَعْظِيمًا لَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَحْنُ أَوْلَى بِمُوسَى مِنْكُمْ ثُمَّ أَمَرَ بِصَوْمِهِ .

٣٩٤٤. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُيَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَسْدِلُ شَعْرَهُ وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَفْرُقُونَ رُءُوسَهُمْ وَكَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَسْدِلُونَ رُءُوسَهُمْ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيهِ بِشَيْءٍ ثُمَّ فَرَّقَ النَّبِيُّ ﷺ رَأْسَهُ .

٣٩٤٥. حَدَّثَنِي زِيَادُ بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ هُمْ أَهْلُ الْكِتَابِ جَزَّؤُهُ أَجْزَاءً فَأَمَّنُوا بِبَعْضِهِ وَكَفَرُوا بِبَعْضِهِ يَعْنِي قَوْلَ اللَّهِ تَعَالَى (الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ) .

3 Iz ovog hadisa zaključujemo da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, slagao sa sljedbenicima Knjige u onome u čemu su se oni razlikovali od idolopoklonika. Međutim, kada je osvojena Mekka, i kada je najveći dio idolopoklonika prihvatio islam, Poslanik se, sallallahu alejhi ve sellem, počeo razlikovati i od preostalih nevjernika, a to su bili sljedbenici Knjige, koji su iskrivili monoteističko učenje.

4 El-Hidžr, 91. Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 4705 i 4706.

O SELMAN-FARISIJINOM,
RADIJALLAHU ANHU, PRIHVATANJU
ISLAMA

3946. PRIČAO MI JE Hasan b. Umer b. Šekik, a njemu Mu'temir, kako mu je njegov otac rekao...; a PRIČAO NAM JE i Ebu-Usman, prenoseći od Selman Farisija da je obišao i služio deset vlasnika i još nekoliko njih.

3947. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, a njemu Sufjan, prenoseći od Avfa, a on od Ebu-USmana da je rekao:

“Čuo sam Selmana, radijallahu anhu, kako kazuje: ‘Ja sam iz Rame Hurmuza’¹.”

3948. PRIČAO MI JE Hasan b. Mudrik, njemu Jahja b. Hammad, kojeg je obavijestio Ebu-Avane, prenoseći od Asima Ahvela, ovaj od Ebu-USmana, a on od Selmana da je rekao:

“Razdoblje je između Isaa i Muhammeda, sallallahu alejhim a ve sellem, šest stotina godina.”²

بَابُ إِسْلَامِ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٣٩٤٦. حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ عُمَرَ بْنِ شَكِيكٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ أَبِي وَحَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ عَنْ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ أَنَّهُ تَدَاوَلَهُ بِضْعَةَ عَشَرَ مِنْ رَبٍّ إِلَى رَبٍّ .

٣٩٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَوْفٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَنَا مِنْ رَامٍ هُرْمُزَ .

٣٩٤٨. حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُدْرِكٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى ابْنُ حَمَّادٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَاصِمِ الْأَحْوَلِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ سَلْمَانَ قَالَ فَتَرَةً بَيْنَ عِيسَى وَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَسَلَّمَ سِتُّ مِائَةِ سَنَةٍ .

¹ To je poznato mjesto u Perziji, nedaleko od Iraka.

² Misli se na razdoblje u kojem nije poslan poslanik.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْمَغَازِي

BITKE¹

O BICI EL-UŠEJRA ILI EL-USEJRA²

Ibn-Ishak veli: “Prva bitka koju je vodio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bila je El-Ebva³, zatim Buvat⁴, a onda El-Ušejra.”

3949. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Vehb, a njemu Šu‘be prenoseći od Ebu-Ishaka (da je kazivao):

“Bio sam uz Zejd b. Erkama kada je upitan u koliko je bitaka učestvovao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

“U devetnaest⁵, odgovorio je.

“A u koliko si (bitaka) ti učestvovao s njim?”, upitan je.

بَابُ غَزْوَةِ الْعُشَيْرَةِ أَوْ الْعُسَيْرَةِ

قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ أَوَّلُ مَا غَزَا النَّبِيُّ ﷺ الْأَبْوَاءَ ثُمَّ بَوَاطَ ثُمَّ الْعُشَيْرَةَ.

٣٩٤٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ كُنْتُ إِلَى جَنْبِ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ فَقِيلَ لَهُ كَمْ غَزَا النَّبِيُّ ﷺ مِنْ غَزْوَةٍ قَالَ تِسْعَ عَشْرَةٍ قِيلَ كَمْ غَزَوْتَ أَنْتَ مَعَهُ قَالَ سَبْعَ عَشْرَةٍ قُلْتُ فَأَيُّهُمْ كَانَتْ أَوَّلَ قَالَ الْعُسَيْرَةُ أَوْ الْعُشَيْرُ فَذَكَرْتُ لِقِتَادَةَ فَقَالَ الْعُشَيْرُ.

- 1 Misli se na *megazi* ili bitke protiv nevjernika u kojima je osobno učestvovao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ili je slao vojsku koja je bila pod njegovim zapovjedništvom.
- 2 To je mjesto kod Jenbua. Krenuo je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ovu bitku u mjesecu džumadel-ula, a cilj su mu bili idolopoklonici Kurejša.
- 3 Radi se o selu dvadeset i tri milje udaljenom od Džuhfe na putu iz Medine. Taberani bilježi: “Prva bitka koju smo vodili pod zapovjedništvom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila je El-Ebva’.” U hadisu koji prenosi Ibn-Abbas kaže se: “Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u El-Ebva’, poslao je Ubejd b. Harisa sa šezdeset konjanika. Oni su se susreli i strijelama sukobili s idolopoklonicima Kurejša, tako da je Sa’d b. Ebu-Vekkas bio prvi musliman koji je odapeo strijelu na Allahovom putu.” Spominje se da je Hamza bio prvi bajraktar kome je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao da ponese bajrak islama.
- 4 Buvat ili Bevat jest brdo u Džuhejni u blizini Jenbua. Ibn-Ishak prenosi: “Zatim se pripremio za bitku s idolopoklonicima Kurejša u mjesecu rebiul-evvelu. Došao je do Buvata, odakle se povratio bez sukoba i borbe.”
- 5 To su bitke u koje je išao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bez obzira na to da li se borio ili nije. U vjerodostojnom predanju koje bilježi Muslim navodi se, međutim, da je tih bitaka bilo dvadeset i jedna. Ibn-Ishak i Vakidi smatraju da ih je bilo dvadeset i sedam, a Ibn-Ishak navodi da je vojnih izvidnica i ekspedicija (borbenih aktivnosti u kojima nije osobno učestvovao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) bilo trideset i šest.

‘U sedamnaest’, odgovorio je on.

‘A koja je bila prva?’, upitao sam ja, a on je odgovorio: ‘El-Usejra, ili El-Ušejr.’ Spomenuo sam to Katadi, pa je on rekao: ‘El-Ušejr.’”¹

O VJEROVJESNIKOVU, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, SPOMINJANJU ONIH KOJI ĆE BITI UBIJENI NA BEDRU²

3950. PRIČAOMIJE Ahmed b. Usman, njemu Šurejh b. Meslema, a ovom Ibrahim b. Jusuf, prenoseći od svoga oca, a on od Ebu-Ishaka, kojem je pričao Amr b. Mejmun, kako je čuo Abdullah b. Mes‘uda, radijallahu anhu, da je rekao Sa‘du b. Mu‘azu:

“On je bio prijatelj Umejje b. Halefa. Kada bi Umejja dolazio u Medinu, odsjedao bi kod Sa‘da, a kada bi Sa‘d išao u Mekku, odsjedao bi kod Umejje.

Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu, Sa‘d je otišao obaviti umru i odsjeo kod Umejje u Mekki.

‘Pokušaj mi’, rekao mu je, ‘pronaći vrijeme kada ne bude nikoga, kada bih, možda, mogao obilaziti oko Ka‘be.’

Izišao je s njim oko podneva, ali ih susrete Ebu-Džehl i upita: ‘Ebu-Safvane, ko je ovaj s tobom?’

‘Ovo je Sa‘d!’, odgovorio je on. Tada mu Ebu-Džehl reče: ‘Zar ja ne vidim kako ti kružiš po Mekki slobodno, a vi pomažete preobraćenike i još tvrdite kako im potporu pružate i podupirete ih?! Allaha mi, da nisi s Ebu-Safvanom, porodici se ne bi vratio čitav!’

بَابُ ذِكْرِ النَّبِيِّ ﷺ مَنْ يُقْتَلُ بِبَدْرٍ

٣٩٥٠. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَ عَنْ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ أَنَّهُ قَالَ كَانَ صَدِيقًا لِأُمِّيَّةَ بْنِ خَلَفٍ وَكَانَ أُمِّيَّةُ إِذَا مَرَّ بِالْمَدِينَةِ نَزَلَ عَلَى سَعْدٍ وَكَانَ سَعْدٌ إِذَا مَرَّ بِمَكَّةَ نَزَلَ عَلَى أُمِّيَّةَ فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ انْطَلَقَ سَعْدٌ مُعْتَمِرًا فَتَزَلَ عَلَى أُمِّيَّةَ بِمَكَّةَ فَقَالَ لِأُمِّيَّةَ انْظُرِي لِي سَاعَةَ خُلُوةٍ لَعَلِّي أَنْ أَطُوفَ بِالْبَيْتِ فَخَرَجَ بِهِ قَرِيبًا مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ فَلَقِيَهُمَا أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ يَا أَبَا صَفْوَانَ مَنْ هَذَا مَعَكَ فَقَالَ هَذَا سَعْدٌ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَهْلٍ أَلَا أَرَاكَ تَطُوفُ بِمَكَّةَ آمِنًا وَقَدْ أَوَيْتُمُ الصُّبَاةَ وَزَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ تَنْصُرُونَهُمْ وَتُعِينُونَهُمْ أَمَا وَاللَّهِ لَوْلَا أَنَّكَ مَعَ أَبِي صَفْوَانَ

¹ Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisima br. 4404 i 4471.

Radi se o mjestu čiji naziv može biti ženskoga i muškog roda. Cilj upuštanja u ovu bitku bio je zarobiti kurejševičku karavanu koja se vraćala iz Sirije. Ona im je, međutim, izmakla, što je bio povod za sukob na Bedru.

² Misli se na to da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, unaprijed dao obavijest o pogibiji nekih, mnogo prije nego što će im se to desiti. To se, doista, i ostvarilo. A u noći pred Bitku na Bedru, kako stoji u predanju koje bilježi Muslim, Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, pokazao mjesta i spomenuo imena onih koji će poginuti u predstojećem boju. On je kazao: “Ovo je mjesto pogibije sutra, ako Bog da, toga i toga, a ovo mjesto toga i toga!” Enes prenosi od Omera, radijallahu anhu, da je rekao: “I tako mi Onoga koji ga je poslao s istinom, nije pogriješio u tim određenjima.”

‘Allaha mi’, odgovori mu Sa’d podižući glas, ‘kad bi mi to zabranio, ja bih tebi zabranio nešto što je za tebe značajnije od ovoga – put u Medinu!’

‘Ne podiži glas, Sa’d’, reče mu Umejja, ‘na prvaka stanovnika doline³ Ebu-Hakema⁴!’

‘Pusti ti mene, Umejja’, odgovori Sa’d, ‘već sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao da će te oni⁵ ubiti!’

‘U Mekki?’, upita on.

‘Ne znam!’, odgovori (Sa’d).

Umejja se užasno prepao i uznemirio. Kada se vratio svojoj ženi, upitao ju je: ‘Umm-Safvan, šta misliš o ovome što mi reče Sa’d?’

‘A šta ti je rekao?’, upita ona.

‘Tvrđi’, reče on, ‘da ih je Muhammed obavijestio kako će me (oni) ubiti. Upitao sam ga: ‘Je li u Mekki?’, pa je on rekao: ‘Ne znam! Allaha mi’, reče Umejja, ‘ne izlazim iz Mekke!’

Kada je bio dan Bedra, a Ebu-Džehl pozivao ljude (na pohod) govoreći: ‘Spasite svoju karavanu!’, Umejja nije želio ići, ali mu je došao Ebu-Džehl i rekao: ‘Ebu-Safvane, kada svijet vidi da si ti, kao prvak stanovnika doline, izostao, izostat će s tobom!’ Ebu-Džehl ga nije ostavio na miru sve dok on nije rekao: ‘Dobro! Pošto si me uvjerio, Allaha mi, kupit ću najbolju devu⁶ u Mekki!’ Potom je rekao: ‘Umm-Safvan, pripremi me!’

‘Ebu-Safvane’, reče mu ona, ‘zar si zaboravio šta ti je rekao tvoj brat Jesribljanin?’

‘Nisam, neću ja ići (daleko) s njima’, odgovori on, ‘nego samo blizu!’

Kada bi izlazio Umejja, na svakom je na konačištu vezao svoju devu. Činio je tako sve dok ga Allah nije usmrtio na Bedru⁷.

مَا رَجَعْتُ إِلَى أَهْلِكَ سَالِمًا فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ وَرَفَعَ صَوْتَهُ عَلَيْهِ أَمَّا وَاللَّهِ لَئِنْ مَنَعْتَنِي هَذَا لَا مَنَعَتَكَ مَا هُوَ أَشَدُّ عَلَيْكَ مِنْهُ طَرِيقَكَ عَلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهُ أُمَيَّةٌ لَا تَرْفَعْ صَوْتَكَ يَا سَعْدُ عَلَى أَبِي الْحَكَمِ سَيِّدِ أَهْلِ الْوَادِي فَقَالَ سَعْدٌ دَعْنَا عَنْكَ يَا أُمَيَّةُ فَوَاللَّهِ لَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّهُمْ قَاتِلُوكَ قَالَ بِمَكَّةَ قَالَ لَا أَذْرِي فَفَزِعَ لِذَلِكَ أُمَيَّةٌ فَزَعًا شَدِيدًا فَلَمَّا رَجَعَ أُمَيَّةٌ إِلَى أَهْلِهِ قَالَ يَا أُمُّ صَفْوَانَ أَلَمْ تَرَيَ مَا قَالَ لِي سَعْدٌ قَالَتْ وَمَا قَالَ لَكَ قَالَ زَعَمَ أَنَّ مُحَمَّدًا أَخْبَرَهُمْ أَنَّهُمْ قَاتِلِي فَقُلْتُ لَهُ بِمَكَّةَ قَالَ لَا أَذْرِي فَقَالَ أُمَيَّةٌ وَاللَّهِ لَا أَخْرُجُ مِنْ مَكَّةَ فَلَمَّا كَانَ يَوْمٌ بَدَأَ اسْتَنْفَرَ أَبُو جَهْلٍ النَّاسَ قَالَ أَذْرِكُوا عَيْرَكُمْ فَكَّرَهُ أُمَيَّةٌ أَنْ يَخْرُجَ فَاتَاهُ أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ يَا أَبَا صَفْوَانَ إِنَّكَ مَتَى مَا يَرَاكَ النَّاسُ قَدْ تَخَلَّفْتَ وَأَنْتَ سَيِّدُ أَهْلِ الْوَادِي تَخَلَّفُوا مَعَكَ فَلَمْ يَزَلْ بِهِ أَبُو جَهْلٍ حَتَّى قَالَ أَمَّا إِذَا غَلَبَتْنِي فَوَاللَّهِ لَا شَرَّيْنَ أَجُودَ بَعِيرٍ بِمَكَّةَ ثُمَّ قَالَ أُمَيَّةٌ يَا أُمُّ صَفْوَانَ جَهِّزِينِي فَقَالَتْ لَهُ يَا أَبَا صَفْوَانَ وَقَدْ نَسِيتَ مَا قَالَ لَكَ أَخُوكَ الْيَثْرِبِيُّ قَالَ لَا مَا أُرِيدُ أَنْ أَجُوزَ مَعَهُمْ إِلَّا قَرِيبًا فَلَمَّا خَرَجَ أُمَيَّةٌ أَخَذَ لَا يَنْزِلُ مَنَزَلًا إِلَّا عَقَلَ بَعِيرَهُ فَلَمْ يَزَلْ بِذَلِكَ حَتَّى قَتَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِبَدْرٍ.

3 Misli se na dolinu Mekke.

4 Idolopoklonici su ga prozvali Ebu-Hakem (Mudri), a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prozvao ga je Ebu-Džehl (Neznalica).

5 Misli se na muslimane, tj. muslimani će ga ubiti, što se i obistinilo na Bedru.

6 Tj. da bi mogao pobjeći.

7 Ranije je navedeno kako je on ubijen.

KAZIVANJE O BICI NA BEDRU

I riječima Uzvišenog Allaha: “Allah vam je pružio pomoć i na Bedru, kada ste bili malobrojni – zato se Allaha bojte da biste zahvalni bili – i kad si ti rekao vjernicima: ‘Zar vam neće biti dovoljno da vam Gospodar vaš tri hiljade meleka u pomoć pošalje? Hoće! Ako budete izdržljivi i poslušni, i ako vas oni napadnu odmah, Gospodar vaš poslat će vam u pomoć pet hiljada meleka, sve obilježenih!’ To je Allah učinio da vas obraduje i da time pouzdanje u srca vaša ulije – a pobjeda dolazi samo od Allaha, Silnog i Mudrog – da jednu skupinu nevjernika uništi, ili da ih osramoti, te da se vrate razočarani.”¹

Vahši veli: “Hamza je na dan Bedra ubio Tu‘ajmu b. Adija b. Hijara².”

Uzvišeni Allah kaže: “I kad vam je Allah obećao da će vaša biti jedna od dvije skupine...”³

3951. PRIČAO MI JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a on od Abdur-Rahman b. Abdullah b. Ka‘ba, da je Abdullah b. Ka‘b kazivao:

“Čuo sam Ka‘ba b. Malika, radijallahu anhu, kad je rekao: ‘Nisam izostao ni iz jedne bitke u kojoj je učestvovao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osim Bitke na Tebuku. Nisam učestvovao ni u Bici na Bedru, ali se za izostanak nikome nije prigovaralo. Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao želeći karavanu Kurejša, ali ih je Allah sukobio s neprijateljima neuobičajeno, bez prethodnog dogovora.’”

بَابُ قِصَّةِ غَزْوَةِ بَدْرٍ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنْزَلِينَ بَلَى إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّنْ فَوْرِهِمْ هَذَا يُمِدِّدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ) وَقَالَ وَخَشِيَ قَتْلَ حَمْرَةَ طُعَيْمَةَ بْنِ عَدِيِّ بْنِ الْخَيْلِ يَوْمَ بَدْرٍ وَقَوْلُهُ تَعَالَى (وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ) . الشَّوْكَةُ : الْحَدُّ .

٣٩٥١. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَمْ أَتَخَلَّفْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةٍ غَزَاهَا إِلَّا فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ غَيْرَ أَنِّي تَخَلَّفْتُ عَنْ غَزْوَةِ بَدْرٍ وَلَمْ يُعَاتَبْ أَحَدٌ تَخَلَّفَ عَنْهَا إِنَّمَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُرِيدُ عِيرَ قُرَيْشٍ حَتَّى جَمَعَ اللَّهُ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ عَدُوِّهِمْ عَلَى غَيْرِ مِيعَادٍ .

¹ Ali-Imran, 123-126.

² Ovo je greška; trebalo bi stajati ime Ibn-Nevfel.

³ El-Enfal, 7. (Sura El-Enfal u cijelosti je, ili bar svojim najvećim dijelom, objavljena kao kazivanje o Bedru.)

Dvije skupine od kojih je jedna obećana muslimanima bile su: karavana koja se sastojala od hiljadu deva i robe u vrijednosti od pedeset hiljada zlatnika, koju su muslimani priželjkivali, i druga, naoružana skupina, koju je doveo Ebu-Džehl, koju oni nisu priželjkivali.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG: "I KADA STE OD GOSPODARA SVOGA POMOĆ ZATRAŽILI, ON VAM SE ODAZVAO: 'POSLAT ĆU VAM U POMOĆ HILJADU MELEKA KOJI ĆE JEDNI ZA DRUGIMA DOLAZITI!' ALLAH JE TO ZATO UČINIO DA BI VAS OBRADOVAO I DA BI SE TIME SRCA VAŠA UMIRILA; A POBJEDA JE SAMO OD ALLAHA – ALLAH JE DOISTA SILAN I MUDAR; KAD JE ON UČINIO DA SE RADI SIGURNOSTI SVOJE U SAN ZAVEDETE I S NEBA VAM KIŠU SPUSTIO DA BI VAS NJOME OČISTIO I DA BI OD VAS ŠEJTANOVO UZNEMIRAVANJE ODSTRANIO I DA BI SRCA VAŠA JAKIM UČINIO I NJOME KORAKE UČVRSTIO. KAD JE GOSPODAR TVOJ NADAHNUO MELEKE: 'JA SAM S VAMA, PA UČVRSTITE ONE KOJI VJERUJU!' U SRCA NEVJERNIKA JA ĆU STRAH ULITI, PA IH VI PO ŠIJAMA UDARITE, I UDARITE IH PO PRSTIMA – ZATO ŠTO SE SUPROTSTAVLJAJU ALLAHU I POSLANIKU NJEGOVU; A ONOGA KO SE SUPROTSTAVLJA ALLAHU I POSLANIKU NJEGOVU ALLAH ĆE ZAISTA STRAŠNO KAZNITI."⁴

3952. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, a njemu Israil, prenoseći od Muharika, a on od Tarika b. Šihaba, koji je čuo Ibn-Mes'uda da kazuje: "Prisustvovao sam jednoj situaciji u kojoj je bio Mikdad b. Esved; a da sam ja bio u njoj, bilo bi mi draže nego bilo šta drugo što se može mjeriti s tim. Došao je on Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a Vjerovjesnik je učio dovu protiv idolopoklonika, i rekao: 'Mi nećemo reći kao što je rekao narod Musaov: 'Idi ti i Gospodar tvoj pa se borite...' (ajet), nego ćemo se boriti uz tebe, s desna i s lijeva, ispred i iza!' Vidio sam

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِ مِّنْ أَمْلَائِكَةِ مُرْدَفِينَ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسُ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ وَيُذْهَبَ عَنْكُمُ رِجْزُ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى أَمْلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبَّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا سَالِقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ)

٣٩٥٢. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ مَسْعُودٍ يَقُولُ شَهِدْتُ مِنَ الْمُقَدَّادِ بْنِ الْأَسْوَدِ مَشْهَدًا لَّأَنِّي أَكُونُ صَاحِبَهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا عُدِلَ بِهِ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ يَدْعُو عَلَى الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ لَا نَقُولُ كَمَا قَالَ قَوْمُ مُوسَى (اذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا) وَلَكِنَّا نُقَاتِلُ عَنْ يَمِينِكَ وَعَنْ شِمَالِكَ وَبَيْنَ يَدَيْكَ وَخَلْفَكَ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَشْرَقَ وَجْهُهُ وَسَرَّهُ يَعْنِي قَوْلَهُ .

4 El-Enfal, 9-13.

da je Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, lice zablistalo i razveseliše ga (njegove riječi).”¹

3953. PRIČAO MI JE Muhammed b. Abdullah b. Havšeb, njemu Abdul-Vehhab, a ovom Halid, prenoseći od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa da je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je na dan Bedra rekao: ‘Gospodaru, molim Ti se, daj mi² ono na šta si se obavezao i ispuni ono što si obećao! Gospodaru, ako Ti želiš, nećeš više biti obožavan!’ Ebu-Bekr uhvatio ga je za ruku i rekao: ‘Dosta ti je!’ On je izišao učeći: ‘Skupina će poražena biti i leđa će okrenuti...’”

POGLAVLJE...

3954. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, kojeg je obavijestio Hišam, njega Ibn-Džurejdž, a ovog Abdul-Kerim, da je čuo Miksema, štićenika Abdullah b. Harisa, kada je kazivao:

“Čuo sam Ibn-Abbasa kad je rekao: ‘Nisu isti vjernici koji nisu prisustvovali...’, tj Bedru i oni koji su izašli na Bedr.”

٣٩٥٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ بَدْرٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أُنْشِدُكَ عَهْدَكَ وَوَعْدَكَ اللَّهُمَّ إِن شِئْتَ لَمْ تُعْبَدَ فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ بِيَدِهِ فَقَالَ حَسْبُكَ فَخَرَجَ وَهُوَ يَقُولُ (سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ).

باب

٣٩٥٤. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْكَرِيمِ أَنَّهُ سَمِعَ مِقْسَمًا مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ يُحَدِّثُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ (لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) عَنْ بَدْرٍ وَالْحَارِثُ جُونَ إِلَى بَدْرٍ.

¹ Tekst ovog hadisa ponavlja se u hadisu br. 4609.

² Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, u svojoj dovi uporno tražio ispunjenje Allahovog obećanja o pomoći jer je to bila prva bitka koja je mogla imati nesagledive posljedice. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je posljednji poslanik, i ako bi se desilo da ta skupina prvih muslimana zajedno s njim nestane na Bedru, njihovim bi nestankom nestalo i islama. Zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio toliko nametljiv u dovi, što nije bio slučaj u nekim drugim prilikama. Razlog je tome, možda, i bojazan da ta obećana pomoć neće doći u ovom konkretnom slučaju i prvom velikom iskušenju za ensarije, iako nije moglo biti sumnje da će ona doći poslije, jer se Allahovo obećanje sigurno ispunjava. Dakle, sunnet je da vođa bude iza vojske i da uči dove.

BROJ UČESNIKA BEDRA

3955. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, a njemu Šu'be, prenoseći od Ebu Ishaka, da je Bera' rekao:

“Vraćeni smo kao suviše mladi ja i Ibn-Omer.”

3956. PRIČAO MI JE Mahmud, a njemu Vehb, prenoseći od Šu'be, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Bera'a da je rekao:

“Vraćeni smo ja i Ibn-Omer, kao suviše mladi na dan Bedra. Muhadžira na Bedru je bilo šezdeset i nekoliko, a ensarija dvjesto četrdeset i nekoliko.”³

3957. PRIČAO NAM JE Amr b. Halid, njemu je kazivao Zuhejr, a ovom Ebu-Ishak, rekavši da je čuo Bera'a, radijallahu anhu, kako kaže:

“Kazivali su mi ashabi Muhammedovi, sallallahu alejhi ve sellem, koji su učestvovali na Bedru da je njihov broj bio identičan broju sljedbenika Taluta, koji su s njim prešli preko rijeke. Bilo ih je tristo deset i nekoliko.”

Berra je dodao: “Ne, tako mi Allaha, s njim nije prešao rijeku niko ko nije bio vjernik.”⁴

بَابُ عِدَّةِ أَصْحَابِ بَدْرٍ

٣٩٥٥. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ اسْتُصْغِرْتُ أَنَا وَابْنُ عُمَرَ .

٣٩٥٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا وَهْبٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ اسْتُصْغِرْتُ أَنَا وَابْنُ عُمَرَ يَوْمَ بَدْرٍ وَكَانَ الْمُهَاجِرُونَ يَوْمَ بَدْرٍ نِيفًا عَلَى سِتِّينَ وَالْأَنْصَارُ نِيفًا وَأَرْبَعِينَ وَمِائَتَيْنِ .

٣٩٥٧. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ حَدَّثَنِي أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ ﷺ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا أَنَّهُمْ كَانُوا عِدَّةَ أَصْحَابِ طَالُوتَ الَّذِينَ جَاوَزُوا مَعَهُ النَّهْرَ بِضْعَةَ عَشَرَ وَثَلَاثَ مِائَةٍ قَالَ الْبَرَاءُ لَا وَاللَّهِ مَا جَاوَزَ مَعَهُ النَّهْرَ إِلَّا مُؤْمِنٌ .

3 Prema mišljenju većine učenjaka broj učesnika Bedra je bio tristo četrnaest, s tim što taj broj obuhvata i one koji su opravdano izostali s Bedra ali su uvršteni u ratni plijen, poput Osmana, radijallahu anhu koji je izostao s Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolom zbog bolesti supruge Rukajje, kao i Talhe i Seid b. Zejda koje je Poslanik poslao da izvide šta je s karavanom Kurejšija, i nekih drugih ashaba koji su izostali s dozvolom.

4 Slučaj Taluta i Džaluta je spomenut u Kur'anu (El-Bekare, 246-251). Učenjaci kažu da se ovdje misli na rijeku Jordan i da je Džalut bio vođa silnika. Talut je obećao dati svoju kćerku i uključiti u vlast onoga ko ubije Džaluta. To je učinio Davud i Talut je prema njemu ispunio svoje obećanje, što je povećalo Davudov ugled među Izraeliđanima, tako da je uskoro postao njihov kralj.

3958. PRIČAO NAM JE je Abdullah b. Redža, a njemu Israil, prenoseći od Ebu-Ishaka da je Bera' rekao:

“Mi, ashabi Muhammeda sallallahu alejhi ve sellem, običavali smo reći da je broj učesnika Bedra bio identičan broju Talutovih sljedbenika koji su s njim prešli rijeku. S njim nije prešao niko ko nije bio vjernik, a bilo ih je tristo deset i još nekoliko.”

3959. PRIČAO MI JE Abdulah b. Ebu-Šejbe, a njemu Jahja, prenoseći od Sufjana, ovaj od Ebu-Ishaka, a on od Bera'a...

I PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu je saopćio Sufjan od Ebu-Ishaka da je Bera', radijallahu anhu, rekao:

“Običavali smo reći da je učesnika Bedra bilo tri stotine deset i još nekoliko, poput broja Talutovih sljedbenika koji su s njim prešli rijeku, a nije s njim prešao niko ko nije bio vjernik.”

VJEROVJESNIKOVO, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, PROKLINJANJE KUREJŠEVIČKIH NEVJERNIKA: ŠEJBE, UTBE, VELIDA I EBU-DŽEHL B. HIŠAMA I NJIHOVA PROPAST

3960. PRIČAO MI JE Amr b. Halid, njemu Zuhejr, a ovome Ebu-Ishak, prenoseći od Amr b. Mejmana da je Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, rekao:

“Okrenuo se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prema kibli i proučio dovu¹ protiv grupe Kurejšija: protiv Šejbe b. Rebi'a, Utbe b. Rebi'a, Velid b. Utbe i Ebu-Džehla b. Hišama. Zaklinjem se Allahom da sam ih vidio poubijane, a sunce ih već promijenilo jer je dan bio vrlo vruć.

٣٩٥٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ كُنَّا أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ ﷺ نَتَحَدَّثُ أَنَّ عِدَّةَ أَصْحَابِ بَدْرٍ عَلَى عِدَّةِ أَصْحَابِ طَالُوتَ الَّذِينَ جَاوَزُوا مَعَهُ النَّهْرَ وَلَمْ يَجَاوِزْ مَعَهُ إِلَّا مُؤْمِنٌ بِضْعَةَ عَشَرَ وَثَلَاثَ مِائَةٍ.

٣٩٥٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ ح وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّ أَصْحَابَ بَدْرٍ ثَلَاثَ مِائَةٍ وَبِضْعَةَ عَشَرَ بَعْدَ أَصْحَابِ طَالُوتَ الَّذِينَ جَاوَزُوا مَعَهُ النَّهْرَ وَمَا جَاوَزَ مَعَهُ إِلَّا مُؤْمِنٌ.

بَابُ دُعَاءِ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى كُفَّارِ قُرَيْشٍ شَيْبَةَ وَعُتْبَةَ وَالْوَلِيدِ وَأَبِي جَهْلٍ بْنِ هِشَامٍ وَهَلَكَ هُمْ

٣٩٦٠. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اسْتَقْبَلَ النَّبِيُّ ﷺ الْكَعْبَةَ فَدَعَا عَلَى نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ عَلَى شَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدِ بْنِ عُتْبَةَ وَأَبِي جَهْلٍ بْنِ هِشَامٍ فَأَشْهَدُ بِاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُهُمْ صَرَغَى قَدْ غَيَّرَتْهُمْ الشَّمْسُ وَكَانَ يَوْمًا حَارًّا.

¹ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ovu dovu protiv njih učio u Mekki, u doba dok su ga ezijetili, a dova je uslišana u toku bitke na Bedru, kada su svi poubijani.

UBISTVO EBU-DŽEHLA

3961. PRIČAO NAM JE Ibn-Numejr, njemu je kazivao Ebu-Usame, a ovom Isma'il, kojem je saopćio Kajs da je Abdullah, radijallahu anhu, došao Ebu-Džehlu, na dan Bedra, a u njemu je još bilo života, te je Ebu-Džehl rekao:

“Da li je iko gore prošao od čovjeka kojeg ste ubili!”²

3962. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, ovom Sulejman Tejmi, a da im je Enes pričao kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem rekao...

I PRIČAO MI JE Amr b. Halid, a njemu Zuhejr, prenoseći od Sulejman Tejmi da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

“Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem:

“Ko će pogledati šta je uradio Ebu-Džehl?”

Tada se Ibn-Mes'ud zaputi i nađe ga, a već su ga dvojica Afraovih sinova bila ranila, te je umirao.

“Da li si ti Ebu-Džehl” upita ga (Ibn-Mes'ud) i uze ga za bradu, a on reče:

“A ima li neko iznad čovjeka kojeg ste ubili”, ili je rekao: “Čovjeka kojeg je ubio njegov narod.”

Ahmed b. Junus je prenio (da je Ibn-Mes'ud rekao): “Ti si Ebu-Džehl.”

3963. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, a njemu je prenio Ibn-Ebi-Adijj od Sulejmana Tejmi, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Bedra rekao:

“Ko će pogledati šta je uradio Ebu-Džehl?”

Tada se Ibn-Mes'ud zaputio i našao ga, a već ga

بَاب قَتْلِ أَبِي جَهْلٍ

٣٩٦١. حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنَا قَيْسٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ أَتَى أَبَا جَهْلٍ وَبِهِ رَمَقٌ يَوْمَ بَدْرٍ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ هَلْ أَعَمَدُ مِنْ رَجُلٍ قَتَلْتُمُوهُ .

٣٩٦٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ ح وَحَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ يَنْظُرُ مَا صَنَعَ أَبُو جَهْلٍ فَاَنْطَلَقَ ابْنُ مَسْعُودٍ فَوَجَدَهُ قَدْ ضَرَبَهُ ابْنَا عَفْرَاءَ حَتَّى بَرَدَ قَالَ أَأَنْتَ أَبُو جَهْلٍ قَالَ فَأَخَذَ بِلِحْيَتِهِ قَالَ وَهَلْ فَوْقَ رَجُلٍ قَتَلْتُمُوهُ أَوْ رَجُلٍ قَتَلَهُ قَوْمُهُ قَالَ أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ أَنْتَ أَبُو جَهْلٍ .

٣٩٦٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ بَدْرٍ مَنْ يَنْظُرُ مَا فَعَلَ أَبُو جَهْلٍ فَاَنْطَلَقَ ابْنُ مَسْعُودٍ فَوَجَدَهُ قَدْ ضَرَبَهُ ابْنَا عَفْرَاءَ حَتَّى بَرَدَ

2 Ovakav prijevod najviše odgovara Ibn-Hadžerovom tumačenju riječi *e'medu* koja – po njemu – znači *propasti, nastradati*, a ovaj oblik je superlativ. El-Ajni ('*Umdetu-Kari*, 14/75) smatra da ovo znači: *Ima li išta čudnije...*, dok Kastalani (*Iršadus-Sari*, 9/18) smatra da znači: *Da li je iko ugledniji...*, i čini se da slijedeći hadis podupire ovo značenje. (prim. rec.)

dvojica Afraovih sinova ranila, te je umirao. On ga je uzeo za bradu i rekao: “Ti si, o Ebu-Džehle” i Ebu-Džehl reče: “A ima li neko iznad čovjeka kojeg je ubio njegov narod – ili je rekao – kojeg ste ubili.”¹ Kazivao mi je Ibnul-Musenna, njemu je saopćio Mu‘az b. Mu‘az, ovom pričaio Sulejman, a njega obavijestio Enes b. Malik slično tome.

3964. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah rekavši da je zapisao od Jusuf b. Madžišuna, koji prenosi on od Salih b. Ibrahima, ovaj od svoga oca, a on od svoga oca (Abdur-Rahman b. Avfa) u pogledu Bedra, to jest hadis o dvojici Afraovih sinova.²

3965. PRIČAO MI JE Muhammed b. Abdullah Rekaši, a njemu Mu‘temir, rekavši da je čuo svoga oca kako kaže da mu je pričaio Ebu-Midžlez prenoseći od Kajs b. Ubada, a on od Alije b. Ebu-Taliba, radijallahu anhu, da je rekao:

“Ja sam prvi koji će sjesti na koljena pred Milostivog na Sudnjem danu zbog sporenja (o Gospodaru).”

Kajs b. Ubad kaže: “U pogledu njih je objavljeno: *Ova dva protivnička tabora spore se o Gospodaru svome.*³

On dalje kaže: “To su oni koji su na dan Bedra izašli na dvoboj: Hamza, Alija i Ubejde, ili Ebu-Ubejde b. Haris i Šejbe b. Rebi‘a, Utbe b. Rebi‘a i Velid b. Utbe.”⁴

فَأَخَذَ بِلِحْيَتِهِ فَقَالَ أَنْتَ أَبَا جَهْلٍ قَالَ وَهَلْ
فَوْقَ رَجُلٍ قَتَلَهُ قَوْمُهُ أَوْ قَالَ قَتَلْتُمُوهُ حَدَّثَنِي
ابْنُ الْمُثَنَّى أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ
أَخْبَرَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ نَحْوَهُ .

٣٩٦٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَتَبْتُ عَنْ
يُوسُفَ بْنِ الْمَاجِشُونِ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ
أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ فِي بَدْرٍ يَعْنِي حَدِيثَ ابْنِ عَفْرَاءَ .

٣٩٦٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الرَّقَاشِيُّ
حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ حَدَّثَنَا
أَبُو مَجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ أَنَا أَوَّلُ مَنْ يَجْثُو بَيْنَ يَدَيْ
الرَّحْمَنِ لِلْخُصُومَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقَالَ قَيْسُ بْنُ
عُبَادٍ وَفِيهِمْ أَنْزَلَتْ (هَذَانِ خَصَمَانِ اخْتَصَمُوا
فِي رَبِّهِمْ) قَالَ هُمُ الَّذِينَ تَبَارَزُوا يَوْمَ بَدْرِ حَمْزَةُ
وَعَلِيٌّ وَعُيَيْدَةُ أَوْ أَبُو عُيَيْدَةَ بْنُ الْحَارِثِ وَشَيْبَةُ بْنُ
رَبِيعَةَ وَعُتْبَةُ بْنُ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدُ بْنُ عُتْبَةَ .

1 Hakim prenosi od Ibn Abasa da je Ibn-Mes‘ud rekao:

“Našao sam ga na izmaku života, te stao nogom na njegov vrat i rekao: “Allah te ponizio, Allahov neprijatelju!” “A čime me je ponizio? Ima li čovjeka koji je više propao od onog kojeg ste ubili.” Potom mu je Ibn-Mes‘ud odsjekao glavu i odnio je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: “Ovo je glava Allahovog neprijatelja Ebu-Džehla.” U drugim predajama stoji da je Ibn-Mes‘ud odveo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, do Ebu-Džehla, te je on vidjevši ga mrtva, rekao tri puta: “Neka je hvala Uzvišenom Allahu koji je ojačao islam i njegove sljedbenike.”

2 Dvojica Afraovih sinova su pitali Abdur-Rahmana b. Avfa za Ebu-Džehla i on ih je uputio na njega, te su njih dvojica nasrnuli na njega i ubili ga. Bili su to Mu‘az b. Amr b. Džemuh i Mu‘az b. Afra. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je pregledao njihove sablje i rekao: “Obojica ste ga ubili”, ali je njegovu ratnu opremu dodijelio Mu‘azu b. Amru.

3 El-Hadž, 19.

4 Ovaj hadis je naveden i pod brojem 4744.

3966. PRIČAO NAM JE Kabisa, a njemu Sufjan, prenoseći od Ebu-Hašima, on od Ebu-Midžleza, a ovaj od Kajs b. Ubada da je Ebu-Zerr, radijallahu anhu, rekao:

“Ajet: Ova dva protivnička tabora spore se oko Gospodara svoga - objavljen je u pogledu šestorice kurejšija: Alije, Hamze i Ubejde b. Harisa, te Šejbe b. Rebi‘a, Utbe b. Rebi‘a i Velida b. Utbe.”⁵

3967. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim Savvaf, njemu Jusuf b. Ja‘kub, koji je odsjedao kod Beni Dubaj‘ata, a on je štićenik Beni Sedusa, da im je kazivao Sulejman Tejmi prenoseći od Ebu-Midžleza, a on od Kajs b. Ubada koji je izjavio da je Alija, radijallahu anhu, rekao:

“U vezi s nama je objavljen ovaj ajet: Ova dva protivnička tabora spore se oko Gospodara svoga.”

3968. PRIČAO NAM JE Jahja b. Dža‘fer, njemu je saopćio Veki‘, prenoseći od Sufjana, on od Ebu-Hašima, ovaj od Ebu-Midžleza, a on od Kajs b. Ubada koji je izjavio da je čuo Ebu-Zerra, radijallahu anhu, kako se zaklinje:

“Ovi ajeti su objavljeni u pogledu ove šestočlane grupe na dan Bedra” - poput (Kabisinog kazivanja).

3969. PRIČAO NAM JE Ja‘kub b. Ibrahim Devreki, njemu Hušejm, a ovom je saopćio Ebu-Hašim prenoseći od Ebu-Midžleza, on od Kajs b. Ubada koji je izjavio da je čuo Ebu-Zerra kako se zaklinje da je ajet: “Ova dva protivnička tabora spore se oko Gospodara svoga, objavljen u pogledu onih koji su izašli na dvoboj na dan Bedra: Hamze, Alije i Ubejde b. Harisa, te Utbe b. Rebi‘a, Šejbe b. Rebi‘a i Velida b. Utbe.”⁶

٣٩٦٦. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي مَجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَزَلَتْ (هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ) فِي سِتَّةٍ مِنْ قُرَيْشٍ عَلِيٌّ وَحَمْزَةُ وَعُبَيْدَةُ بْنُ الْحَارِثِ وَشَيْبَةُ بْنُ رَبِيعَةَ وَعُتْبَةُ بْنُ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدُ بْنُ عُتْبَةَ .

٣٩٦٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الصَّوَّافُ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ يَعْقُوبَ كَانَ يَنْزِلُ فِي بَنِي ضُبَيْعَةَ وَهُوَ مَوْلَى لِبْنِي سَدُوسَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي مَجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِينَا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ (هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ) .

٣٩٦٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي مَجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُقْسِمُ لَنَزَلَتْ هَؤُلَاءِ الْآيَاتُ فِي هَؤُلَاءِ الرَّهْطِ السِّتَةِ يَوْمَ بَدْرٍ نَحْوَهُ .

٣٩٦٩. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو هَاشِمٍ عَنْ أَبِي مَجْلَزٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ عُبَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ يُقْسِمُ قَسَمًا إِنَّ هَذِهِ الْآيَةَ (هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ) نَزَلَتْ فِي الَّذِينَ بَرَزُوا يَوْمَ بَدْرٍ حَمْزَةُ وَعَلِيٌّ وَعُبَيْدَةُ بْنُ الْحَارِثِ وَعُتْبَةُ وَشَيْبَةُ ابْنَيْ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدُ بْنُ عُتْبَةَ .

5 Ovaj hadis je naveden i pod brojem 4743.

6 U većem broju predaja se spominju pojedinosti ovog dvoboja navodeći suparnike iz oba tabora. Tako neki vele da je Alijih protivnik bio Velid, Ubejdeov Šejbe, a Hamzin Utbe. Međutim, Ebu-Davud prenosi od halife Alije da je rekao: “Izašao je Utbe, zatim njegov sin (Velid) te njegov brat (Šejbe) a suprotstavili su im se neki ensarijski mladići, ali oni rekoše: “Mi nemamo potrebe za vama. Hoćemo naše amidžice!”

3970. PRIČAO MI JE Ahmed b. Seid Ebu-Abdullah, njemu Ishak b. Mensur Seluli, a ovom Ibrahim b. Jusuf prenoseći od svoga oca, a on od Ebu-Ishaka da je (rekao): “Neki je čovjek pitao El-Bera’a, dok sam ja slušao, rekavši: ‘Da li je Alija učestvovao na Bedru?’ ‘Učestvovao je u dvoboju i nosio dva oklopa jedan iznad drugog’, odgovorio je on.”

3971. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Jusuf b. Madžišun prenoseći od Salih b. Ibrahim b. Abdur-Rahman b. Avfa, on od svoga oca, a ovaj od svoga oca Abdur-Rahmana koji je rekao: “Dopisivao sam se (i dogovorio) sa Umejje b. Halefom¹ i kad je došao dan Bedra...” i on spomenu njegovo ubistvo i ubistvo njegova sina, a Bilal uzviknu: “Ja nisam spašen ako Umejje bude spašen!”

3972. PRIČAO NAM JE Abdan b. Usman i rekao da mu je saopćio njegov otac prenoseći od Šu’be, on od Ebu-Ishaka, ovaj od Esveda, a ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio suru En-Nedžm i učinio sedždu u njoj, a učinio je sedždu i svako ko je bio s njim, izuzev što je jedan starac (Umejje b. Halef) uzео šaku zemlje i podigao je do svog čela, te rekao: “Meni je dovoljno ovo.” Abdullah dalje kaže: “Nakon toga sam ga vidio kako je ubijen kao nevjernik.”

٣٩٧٠. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ السُّلُولِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَأَلَ رَجُلٌ الْبَرَاءَ وَأَنَا أَسْمَعُ قَالَ أَشْهَدُ عَلَيَّ بَدْرًا قَالَ بَارَزَ وَظَاهَرَ.

٣٩٧١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ بْنُ الْمَاجِشُونِ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ كَاتَبْتُ أُمِّيَّةَ بْنَ خَلْفٍ فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ بَدْرٍ فَذَكَرَ قَتْلَهُ وَقَتْلَ ابْنِهِ فَقَالَ بِلَالُ لَا نَجُوتُ إِنْ نَجَا أُمِّيَّةُ.

٣٩٧٢. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ عُثْمَانَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَرَأَ وَالنَّجْمَ فَسَجَدَ بِهَا وَسَجَدَ مَنْ مَعَهُ غَيْرَ أَنَّ شَيْخًا أَخَذَ كَفْلًا مِنْ تُرَابٍ فَرَفَعَهُ إِلَى جَبْهَتِهِ فَقَالَ يَكْفِينِي هَذَا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ بَعْدَ قَتْلِ كَافِرًا.

Tada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Ustani Hamza! Ustani Alija! Ustani Ubejde!” Hamza se zaputio prema Utbi, ja prema Šejbi, a Ubejde se sukobio s Velidom, te raniše jedan drugog. Potom smo nas dvojica napali na Velida i ubili ga, a zatim odnijeli Ubejdu.”

¹ Da će on čuvati moju rodbinu i imovinu u Mekki, a da ja čuvam njegovu u Medini. (prim. rec.)

3973. SAOPĆIO MI JE Ibrahim b. Musa, njemu je pričao Hišam b. Jusuf prenoseći od Ma'mera, on od Hišama, a ovaj od Urvea koji je rekao:

“Zubejr je imao tri ožiljka od sablje, jedan od njih mu je bio na vratu, i ja sam ponekad u njega uvlačio svoje prste. Dva je zadobio na dan Bedra, a jedan na dan Jermuka.”

Urve dalje kaže: “Kada je ubijen Abdullah b. Zubejr, Abdul-Melik b. Mervan mi je rekao: “Urve, da li poznaješ Zubejrovu sablju?”

“Da”, odgovorio sam ja, a on je upitao:

“Šta ima na njoj?”

“Na njoj nedostaje dio nakon što je okrnjena na dan Bedra.”

“Istinu si rekao”, reče on i citira stih: “Na njima su ošeceni od udaraca u borbama.”² Potom ju je vratio Urveu.

Kaže Hišam: “Procijenili smo je, među sobom, na tri hiljade i neko od nas ju je uzeo, a volio bih da sam je ja uzeo.”

3974. PRIČAO NAM JE Ferve, a njemu Ali, prenoseći od Hišama, a ovaj od svoga oca (Urvea) da je rekao:

“Zubejrova sablja je bila okićena srebrom.” Hišam je izjavio: “I Urveova sablja je bila okićena srebrom.”

3975. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, njemu je kazivao Abdullah, a ovom saopćio Hišam b. Urve prenoseći od svoga oca da su na dan Jermuka ashabi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekli Zubejru:

“Zar nećeš navaliti, pa da i mi navalimo s tobom!”

“Ako ja navalim, vi ćete izostati”, rekao je on.

“Nećemo to učiniti”, rekoše oni, i on navalio na njih tako da je razbio njihove redove i prošao kroz njih;

٣٩٧٣. أَخْبَرَنِي إِبرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ أَخْبَرَنَا هِشَامُ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ كَانَ فِي الزُّبَيْرِ ثَلَاثُ ضَرْبَاتٍ بِالسَّيْفِ إِحْدَاهُنَّ فِي عَاتِقِهِ قَالَ إِنْ كُنْتُ لَأَدْخِلُ أَصَابِعِي فِيهَا قَالَ ضُرِبَ ثِنْتَيْنِ يَوْمَ بَدْرٍ وَوَاحِدَةً يَوْمَ الِيرْمُوكِ قَالَ عُرْوَةُ وَقَالَ لِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَرْوَانَ حِينَ قُتِلَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ يَا عُرْوَةُ هَلْ تَعْرِفُ سَيْفَ الزُّبَيْرِ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَمَا فِيهِ قُلْتُ فِيهِ قَلَّةٌ فَلَهَا يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ صَدَقْتَ بَيْنَ قُلُوبٍ مِنْ قِرَاعِ الْكُتَائِبِ ثُمَّ رَدَّهَ عَلَى عُرْوَةَ قَالَ هِشَامُ فَأَقَمْنَاهُ بَيْنَنَا ثَلَاثَةَ آلَافٍ وَأَخَذَهُ بَعْضُنَا وَلَوْدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ أَخَذْتُهُ .

٣٩٧٤. حَدَّثَنَا فَرْوَةُ حَدَّثَنَا عَلِيٌّ عَنْ هِشَامِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ سَيْفُ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ مُحَلًى بِفِضَّةٍ قَالَ هِشَامُ وَكَانَ سَيْفُ عُرْوَةَ مُحَلًى بِفِضَّةٍ .

٣٩٧٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالُوا لِلزُّبَيْرِ يَوْمَ الِيرْمُوكِ أَلَا تَشُدُّ فَنَشُدُّ مَعَكَ فَقَالَ إِنِّي إِنْ شَدَدْتُ كَذَبْتُمْ فَقَالُوا لَا نَفْعَلُ فَحَمَلَ عَلَيْهِمْ حَتَّى شَقَّ صُفُوفَهُمْ فَجَاوَزَهُمْ وَمَا مَعَهُ أَحَدٌ ثُمَّ رَجَعَ مُقْبِلًا

² Abdul-Melik je ovdje citirao dio stiha poznate pjesme Nabige Zubjanija, u kom on kaže: “Oni nemaju nikakve mahane izuzev što su im sablje pune ogrebotina od udaranja po četama.”

nikog nije bilo s njim, a zatim se vratio naprijed, te (Bizantinci) zgrabiše za uzde njegova (konja) i zadadoše mu dva udarca po vratu, između kojih je bio ožiljak udarca kojeg je zadobio na dan Bedra.” Urve dalje kaže: “Ja sam kao mali, uvlačio svoje prste u te ožiljke, igrajući se.” Urve je izjavio: “S njim je tada bio Abdullah b. Zubejr, a imao je svega deset godina. Stavio ga je na konja i zadužio jednog čovjeka za njega.”

3976. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed da je čuo Revha b. Ubadu kako mu je pričao Seid b. Ebu-Arube prenoseći od Katade koji je izjavio da mu je spomenuo Enes b. Malik prenoseći od Ebu-Talhe da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Bedra naredio za dvadeset i četvericu kurejševičkih prvaka, pa su pobacani u jedan onečišćeni bunar na Bedru. On je običavao, kad pobijedi neki narod, da ostane na tom mjestu tri noći, ali kad je na Bedru došao treći dan, on je naredio te mu je pripremljena deva i on je krenuo, a ashabi su ga slijedili, govoreći: “Mislmo da se ne bi pokrenuo da nije bilo nekog razloga.” Došao je na ivicu onog bunara i počeo ih dozivati po njihovim imenima i imenima njihovih očeva: o taj i taj sine toga i toga, o taj i taj sine toga i toga! Da li biste voljeli da ste se pokorili Allahu i Njegovom poslaniku. Mi smo doista uvidjeli da je istinito ono što nam je Gospodar naš obećao, da li ste i vi uvidjeli da je istinito ono što vam je Gospodar vaš obećao?”

“Allahov Poslaniče – reče Omer – što se obraćaš tijelima koja nemaju duše!”

“Tako mi onog u čijoj je ruci Muhammedova duša – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, – ni vi ne čujete bolje od njih ono što govorim.” Katade je izjavio: “Allah ih je oživio kako bi im omogućio da čuju njegove riječi, kao vid grdnje, poniženja, kazne, jada i kajanja.”

فَأَخَذُوا بِلِجَامِهِ فَضَرَبُوهُ ضَرْبَتَيْنِ عَلَى عَاتِقِهِ بَيْنَهُمَا ضَرْبَةُ ضَرْبِهَا يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ عُرْوَةُ كُنْتُ أُدْخِلُ أَصَابِعِي فِي تِلْكَ الضَّرَبَاتِ أَلْعَبُ وَأَنَا صَغِيرٌ قَالَ عُرْوَةُ وَكَانَ مَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ يَوْمَئِذٍ وَهُوَ ابْنُ عَشْرِ سِنِينَ فَحَمَلَهُ عَلَى فَرَسٍ وَوَكَّلَ بِهِ رَجُلًا .

٣٩٧٦. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ سَمِعَ رَوْحَ بْنَ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عُرْوَةَ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ ذَكَرَ لَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ أَمَرَ يَوْمَ بَدْرٍ بِأَرْبَعَةٍ وَعِشْرِينَ رَجُلًا مِنْ صَنَادِيدِ قُرَيْشٍ فَقَذَفُوا فِي طَوِيٍّ مِنْ أَطْوَاءِ بَدْرٍ خَبِيثٍ مُخْبِثٍ وَكَانَ إِذَا ظَهَرَ عَلَى قَوْمٍ أَقَامَ بِالْعَرِصَةِ ثَلَاثَ لَيَالٍ فَلَمَّا كَانَ بِبَدْرٍ الْيَوْمَ الثَّلَاثَ أَمَرَ بِرَاحِلَتِهِ فَشَدَّ عَلَيْهَا رَحْلَهَا ثُمَّ مَشَى وَاتَّبَعَهُ أَصْحَابُهُ وَقَالُوا مَا نُرَى يَنْطَلِقُ إِلَّا لِبَعْضِ حَاجَتِهِ حَتَّى قَامَ عَلَى شَفَةِ الرِّكِيِّ فَجَعَلَ يُنَادِيهِمْ بِأَسْمَائِهِمْ وَأَسْمَاءِ آبَائِهِمْ يَا فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ وَيَا فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ أَيْسَرُكُمْ أَنْكُمْ أَطَعْتُمْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّا قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدْنَا رَبَّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالَ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا تَكَلَّمُ مِنْ أَجْسَادٍ لَا أَرْوَاحَ لَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ مَا أَنْتُمْ بِأَسْمَعَ لِمَا أَقُولُ مِنْهُمْ قَالَ قَتَادَةُ أَحْيَاهُمُ اللَّهُ حَتَّى أَسْمَعَهُمْ قَوْلَهُ تَوْبِيخًا وَتَضْغِيرًا وَنَقِيمَةً وَحَشْرَةً وَنَدَمًا .

3977. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovom Amr prenoseći od Ata'a, a on od Ibn Abbasa, radijallahu anhum, da je u pogledu ajeta:

– Oni koji su umjesto zahvalnosti Allahu na blagodatima – nezahvalnošću uzvratili – rekao: “Tako mi Allaha, to su kurejševički nevjernici.”

Amr kaže: “To su Kurejšije, a Muhammed sallallahu alejhi ve sellem, je Allahova blagodat; a izraz “i narod svoj su u kuću propasti doveli”, znači: “u vatru, (pogibijom) na dan Bedra.”¹

3978. PRIČAO MI JE Ubejd b. Isma'il, a njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama, a on od svoga oca da je rekao:

“Spomenuto je pred Aišom, radijallahu anha, da Ibn Omer pripisuje Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “Zaista mrtvac biva mučen u kaburu zbog plaća njegove porodice”, te je ona rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je samo rekao: “Mrtvac se kažnjava zbog njegovih grešaka i grijeha, a njegova porodica sada za njim plaće.”

3979. REKLA JE Aiša:

– To je poput izjave Ibn Omerove da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stao pored bunara u kom su bili idolopoklonici ubijeni na Bedru, pa im je rekao ono što je rekao, i dodao: “Oni sigurno čuju ono što govorim.” Međutim, on je samo rekao: “Oni sada zaista znaju da je istina ono što sam im govorio”, a zatim je proučila:

“Ti ne možeš mrtve dozvati.”²; “A ti ne možeš one u grobovima dozvati.”³

Kaže (Urve): “To će biti onda kada zauzmu svoja mjesta u Džehenemu.”⁴

٣٩٧٧. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا (الَّذِينَ بَدَلُوا نِعْمَةَ اللَّهِ كُفْرًا) قَالَ هُمْ وَاللَّهُ كَفَّارٌ قُرَيْشٌ قَالَ عَمْرُو هُمْ قُرَيْشٌ وَمُحَمَّدٌ ﷺ نِعْمَةُ اللَّهِ (وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ) قَالَ النَّارَ يَوْمَ بَدْرٍ.

٣٩٧٨. حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ ذَكَرَ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَفَعَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ إِنَّ الْمَيِّتَ يُعَذَّبُ فِي قَبْرِهِ بِبُكَاءِ أَهْلِهِ فَقَالَتْ وَهَلْ إِنَّمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّهُ لَيُعَذَّبُ بِخَطِيئَتِهِ وَذَنْبِهِ وَإِنَّ أَهْلَهُ لَيَبْكُونَ عَلَيْهِ الْآنَ.

٣٩٧٩. قَالَتْ وَذَلِكَ مِثْلُ قَوْلِهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ عَلَى الْقَلْبِ وَفِيهِ قَتْلَى بَدْرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ لَهُمْ مَا قَالَ إِنَّهُمْ لَيَسْمَعُونَ مَا أَقُولُ إِنَّمَا قَالَ إِنَّهُمْ الْآنَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّ مَا كُنْتُ أَقُولُ لَهُمْ حَقٌّ ثُمَّ قَرَأَتْ (إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى) (وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ) يَقُولُ حِينَ تَبْوؤُوا مَقَاعَهُمْ مِنَ النَّارِ.

1 Ibrahim, 28. Dio ovog hadisa naveden je pod brojem 4700.

2 En-Neml, 80.

3 Fatir, 22.

4 Isma'ili kaže: “Moguće je usaglasiti ovo što je Aiša, radijallahu anha, negirala s onim što su ibn Omer i drugi

3980, 3981. PRIČAO MI JE Usman, a njemu Abde prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhum, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stao pored bunara na Bedru i rekao:

“Da li ste se uvjerali da je istinito ono što vam je Gospodar vaš obećao.” Zatim je rekao: “Oni sada čuju šta govorim.”

To je spomenuto Aiši, te je ona rekla: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je samo rekao: “Oni sada znaju da je istina ono što sam im govorio.”

Zatim je ona proučila: “Ti ne možeš mrtve dozvati”, – do kraja ajeta.

VRIJEDNOST UČESNIKA BEDRA

3982. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu je kazivao Mu'avija b. Amr, a ovom Ebu-Ishak prenoseći od Humejda koji je izjavio da je čuo Enesa, radijallahu anhu, kako kaže:

“Harise je poginuo na dan Bedra, a bio je dječak, pa je njegova majka došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla:

“Allahov Poslaniče, ti znaš šta je Harise meni značio. Ako je u Džennetu ja ću se strpiti i očekivati nagradu, ali ako bude ono drugo vidjet ćeš šta ću uraditi.”

Tada je on rekao: “Teško tebi, zar si izgubila razum, misliš li ti da je Džennet samo jedan? Dženeta ima mnogo, a on je u Dženneti-firdevsu.”

٣٩٨٠-٣٩٨١. حَدَّثَنِي عُثْمَانُ حَدَّثَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَقَفَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى قَلْبِ بَدْرِ فَقَالَ هَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ثُمَّ قَالَ إِنَّهُمْ الآنَ يَسْمَعُونَ مَا أَقُولُ فَذَكَرَ لِعَائِشَةَ فَقَالَتْ إِنَّمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّهُمْ الآنَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّ الَّذِي كُنْتُ أَقُولُ لَهُمْ هُوَ الْحَقُّ ثُمَّ قَرَأَتْ (إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَى) حَتَّى قَرَأَتْ الْآيَةَ .

بَابُ فَضْلِ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا

٣٩٨٢. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أُصِيبَ حَارِثَةُ يَوْمَ بَدْرِ وَهُوَ غُلَامٌ فَجَاءَتْ أُمُّهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَرَفْتَ مَنْزِلَةَ حَارِثَةَ مِنِّي فَإِنْ يَكُنْ فِي الْجَنَّةِ أَصْبِرْ وَأَحْتَسِبْ وَإِنْ تَكُ الْآخِرَى تَرَى مَا أَصْنَعُ فَقَالَ وَيْحَكَ أَوْهَيْلَتْ أَوْجَنَّةً وَاحِدَةً هِيَ إِنَّهَا جَنَّاتُ كَثِيرَةٍ وَإِنَّهُ فِي جَنَّةِ الْفِرْدَوْسِ .

ashabi ustvrdili, jer kur'anske riječi: “Ti ne možeš mrtve dozvati” nisu u kontradiktornosti sa Poslanikovim, sallallahu riječima, riječima: “Zaista oni sada čuju”, jer “dozivanje” je dostavljanje glasa od onog ko doziva u uho onog koji sluša, a Uzvišeni Allah je onaj koji ih je učinio da čuju tako što im je prenio glas svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome, a što se tiče njenog odgovora “Oni znaju”, ako je ona to čula, to nije oprečno iskazu “Oni čuju”, naprotiv to ga potvrđuje.

3983. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim, njemu je saopćio Abdullah b. Idris, rekavši da je čuo Husajn b. Abdur-Rahmana kako prenosi od Sa'd b. Ubejde, on od Ebu-Abdur-Rahman Sulemija, a ovaj od Alije, radijallahu anhu, da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao mene, Ebu-Merseda Ganevija i Zubejr b. Avvama, a svi smo bili konjanici; i rekao: “Idite dok ne dođete do Revdatu-Haha. U njemu je jedna od mnogoboškinja, a kod nje je pismo Hatiba b. Ebi-Beltea, upućeno idolopoklonicima.”

Sustigli smo je, a ona je putovala na svojoj devi, tamo gdje je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, te smo rekli: “Daj pismo!”

“Nema nikakva pisma”, rekla je ona, a mi smo naredili da siđe s deve i premetnuli je, ali nismo ništa vidjeli, pa smo rekli: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne laže! Ili ćeš ti izvaditi pismo ili ćemo ti potpuno odstraniti odjeću!”

Pošto je ona vidjela ozbiljnost, posegnula je (rukom) prema pasu, a bila je opasana haljinom i izvadila pismo. Došli smo s njom Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te je Omer rekao: “Allahov Poslaniče, on je iznevjerio Allaha, i Njegova Poslanika, i vjernike, pa pusti me da mu prerežem grkljan!”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: “Šta te navelo na ono što si učinio”, pa je Hatib rekao: “Tako mi Allaha, ja nisam prestao vjerovati u Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem! Samo sam htio za te ljude da učinim dobro djelo kojim će Allah zaštititi moju porodicu i moj imetak. Svaki tvoj ashab ima tamo nekog rođaka pomoću kojeg će Allah zaštititi njegovu porodicu i njegov imetak.”

“Istinu je rekao”, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, “i nemojte mu govoriti ništa osim dobra.”

Ali Omer reče: “On je iznevjerio Allaha i Njegova Poslanika i vjernike, pa pusti me da mu prerežem grkljan!”

٣٩٨٣. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِدْرِيسَ قَالَ سَمِعْتُ حُصَيْنَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبَا مَرْثَدَةَ الْغَنَوِيَّ وَالزُّبَيْرَ بْنَ الْعَوَّامِ وَكُلَّنَا فَارِسٌ قَالَ انْطَلَقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَاحٍ فَإِنَّ بِهَا امْرَأَةً مِنَ الْمُشْرِكِينَ مَعَهَا كِتَابٌ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى الْمُشْرِكِينَ فَأَدْرَكْنَاهَا تَسِيرٌ عَلَى بَعِيرٍ لَهَا حَيْثُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقُلْنَا الْكِتَابُ فَقَالَتْ مَا مَعَنَا كِتَابٌ فَأَنْخَنَاهَا فَالْتَمَسْنَا فَلَمْ نَرَ كِتَابًا فَقُلْنَا مَا كَذَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَتُخْرِجَنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَنَجْرِدَنَّكَ فَلَمَّا رَأَتْ الْجِدَّ أَهْوَتْ إِلَى حُجْزَتِهَا وَهِيَ مُحْتَجِزَةٌ بِكِسَاءٍ فَأَخْرَجَتْهُ فَانْطَلَقْنَا بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ خَانَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنِينَ فَدَعْنِي فَلَا ضَرْبَ عُنُقِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ قَالَ حَاطِبٌ وَاللَّهِ مَا بِي أَنْ لَا أَكُونَ مُؤْمِنًا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ﷺ أَرَدْتُ أَنْ يَكُونَ لِي عِنْدَ الْقَوْمِ يَدٌ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهَا عَنْ أَهْلِي وَمَالِي وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِكَ إِلَّا لَهُ هُنَاكَ مِنْ عَشِيرَتِهِ مَنْ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهِ عَنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صَدَقَ وَلَا تَقُولُوا لَهُ إِلَّا خَيْرًا فَقَالَ عُمَرُ إِنَّهُ قَدْ خَانَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنِينَ فَدَعْنِي فَلَا ضَرْبَ

“Zar on nije jedan od učesnika Bedra”, reče Poslanik i nastavi:

“Allah je pogledao učesnike Bedra i rekao: “Radite što hoćete, vi ste zaslužili Džennet”, (ili “oprostio sam vam”). Omer zaplaka i reče: “Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.”¹

POGLAVLJE

3984. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed Džu'fi, njemu je kazivao Ebu-Ahmed Zubejri, a ovom Abdur-Rahman b. Gasil, prenoseći od Hamze b. Ebu-Usejda i Zubejr b. Munzira b. Ebi Usejda, a njih dvojica od Ebu-Usejda, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Na dan Bedra Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je rekao:

“Kada vam dođu na domet, gađajte ih štedeći svoje strijele”.

3985. PRIČAO MI JE Muhammed b. Abdurahim, njemu Ebu-Ahmed Zubejri, a njemu Abdurahman b. Gasil, prenoseći od Hamze b. Ebu-Usejda i Munzir b. Ebi Usejda, a njih dvojica od Ebu-Usejda, radijallahu anhu, da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je na dan Bedra rekao: ‘Kada vam dođu na domet (tj. bude ih mnogo),² gađajte ih i štedite vaše strijele”.

عُنُقُهُ فَقَالَ أَلَيْسَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ لَعَلَّ اللَّهَ أَطَّلَعَ إِلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ أَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ وَجَبَتْ لَكُمْ الْجَنَّةُ أَوْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ فَذَمَعَتْ عَيْنَا عُمَرَ وَقَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ.

بَاب

٣٩٨٤. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْغَسِيلِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ وَالزُّبَيْرِ بْنِ الْمُنْذِرِ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ بَدْرٍ إِذَا أَكْثَبُوكُمْ فَأَرْمُوهُمْ وَاسْتَبَقُوا نَبْلَكُمْ.

٣٩٨٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْغَسِيلِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ وَالْمُنْذِرِ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ بَدْرٍ إِذَا أَكْثَبُوكُمْ يَعْني كَثُرُوكُمْ فَأَرْمُوهُمْ وَاسْتَبَقُوا نَبْلَكُمْ.

¹ Ovim hadisom se ističe izuzetna vrijednost učesnika Bedra izrazima “Vi ste zaslužili Džennet” i “oprostio sam vam” Imami Ahmed prenosi od Džabira da je Alejhisselam rekao: “U džehennem neće ući niko ko je učestvovao na Bedru”. Dakle, njihova velika zasluga pretpostavlja brisanje ranijih grijeha i spremnost da im budu oprosteni eventualni budući grijesi.

² Ovo je komentar prenosioca za koji relevantni komentatori hadisa kažu da nije održiv sa stanovišta arapskog jezika. (prim. rec.)

3986. PRIČAO MI JE Amr b. Halid, njemu Zuhejr, a ovom je kazivao Ebu-Ishak rekavši da je čuo Bera'a b. Aziba, radijallahu anhu, kako kaže: "Na dan Uhuda Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je za vođu strijelaca odredio Abdullah b. Džubejra. Oni su tada ubili sedamdeset naših boraca, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi su na dan Bedra zarobili ili ubili sto četrdeset idolopoklonika; sedamdeset zarobili i sedamdeset ubili. Ebu-Sufjan je rekao: "Ovaj dan je za dan Bedra. Rat je promjenljive sreće."

3987. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ala, a njemu Ebu-Usame prenoseći od Burejda, on od svoga djeda Ebi-Burde, a ovaj od Ebu-Musa'a, mislim (kaže Buhari) da je on prenio od Vjerovjesnika sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Hajr (koji sam sanjao) značio je dobro koje nam je poslije Allah darovao i nagradu za iskrenost koju nam je Allah dao poslije bitke na Bedru."³

3988. PRIČAO MI JE Ja'kub b. Ibrahim, a njemu Ibrahim b. Sa'd, prenoseći od svoga oca, a ovaj od svoga oca (Ibrahim b. Abdur-Rahmana) koji je izjavio da je Abdur-Rahman b. Avf rekao: "Ja sam bio u stroju na dan Bedra, i kad sam se okrenuo primijetio sam s moje desne i lijeve strane dvojicu izuzetno mladih boraca i pobojava se zbog njihove mladosti (da neće izdržati napad), ali mi jedan od njih reče, tajno da ne čuje onaj drugi: "Amidža, pokaži mi Ebu-Džehla!" "Bratiću, a šta bi ti radio s njim", upitah ja, a on odgovori: "Zakleo sam se Allahu, ako ga vidim da ću ga ubiti, ili ću prije toga umrijeti." Potom mi je onaj drugi, krijući od svog druga, rekao isto to. Tada mi je bilo draže što sam među

٣٩٨٦. حَدَّثَنِي عُمَرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى الرُّمَّةِ يَوْمَ أُحُدٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جُبَيْرٍ فَأَصَابُوا مِنَّا سَبْعِينَ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ أَصَابُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ يَوْمَ بَدْرٍ أَرْبَعِينَ وَمِائَةَ سَبْعِينَ أَسِيرًا وَسَبْعِينَ قَتِيلًا قَالَ أَبُو سُفْيَانَ يَوْمَ بَدْرٍ وَالْحَرْبُ سَجَالٌ.

٣٩٨٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَرَاهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ وَإِذَا الْخَيْرُ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنَ الْخَيْرِ بَعْدُ وَثَوَابُ الصَّدَقِ الَّذِي آتَانَا بَعْدَ يَوْمِ بَدْرٍ.

٣٩٨٨. حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ إِنِّي لَفِي الصَّفِّ يَوْمَ بَدْرٍ إِذِ التَّفْتُ فَإِذَا عَن يَمِينِي وَعَن يَسَارِي فَنَيَّانِ حَدِيثًا السَّنِّ فَكَأَنِّي لَمْ أَمِنْ بِمَكَانِهَا إِذْ قَالَ لِي أَحَدُهُمَا سِرًّا مِنْ صَاحِبِهِ يَا عَمُّ أَرِنِي أَبَا جَهْلٍ فَقُلْتُ يَا ابْنَ أَخِي وَمَا تَصْنَعُ بِهِ قَالَ عَاهَدْتُ اللَّهَ إِنْ رَأَيْتُهُ أَنْ أَقْتُلَهُ أَوْ أَمُوتَ دُونَهُ فَقَالَ لِي الْآخَرُ سِرًّا مِنْ صَاحِبِهِ مِثْلَهُ قَالَ فَمَا سَرَرَنِي أَنِّي بَيْنَ رَجُلَيْنِ مَكَانِهَا فَأَشَرْتُ لَهَا إِلَيْهِ فَشَدَّ عَلَيْهِ مِثْلَ الصَّقْرَيْنِ حَتَّى ضَرَبَاهُ وَهُمَا ابْنَا عَفْرَاءَ.

3 Ovo je dio dužeg hadisa o jednom Poslanikovom snu koji je Buharija u cijelosti naveo u knjizi *Vrline*, poglavlje *Znakovi poslanstva*, hadis broj 3622, a takođe i u knjizi *Tumačenje snova*, broj hadisa 7035.

njima nego da sam između dvojice ljudi u zrelih godinama. Pokazao sam im ga i njih dvojica navališe na njega kao dva sokola, dok ga ne ubiše. Bila su to dva Afraova sina.”

3989. PRIČAO NAM JE Musa. b. Isma'il, njemu je kazivao Ibrahim, a ovom saopćio Ibnu Šihab rekavši da ga je izvjestio Umer b. Esid b. Džarije Sekafi, saveznik Benu Zuhrea i jedan od učenika Ebu-Hurejre, da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao desetericu izvidnika na čelu sa Asim b. Sabit Ensarijem, djedom Asim b. Omera b. Hattaba. Kad su bili u Hedi, između Asfana i Mekke, vijest o njima je stigla do jednog ogranka Huzejla po imenu Beni Lihjan koji na njih poslaše blizu stotinu strijelaca. Oni su pratili njihove tragove dok nisu našli ostatke datula na jednom mjestu gdje su bili odsjeli, pa rekoše: “Jesribske datule!” Produžili su da slijede njihove tragove i kada su ih Asim i njegovi ljudi osjetili potražili su zaklon, ali su ih ovi opkolili i rekli im:

“Izađite i dignite ruke, a mi vam dajemo čvrsto obećanje i obavezu da nikoga od vas nećemo ubiti!”

“Ljudi, što se mene tiče, reče Asim b. Sabit, ja se neću predati u zaštitu nevjernika, a zatim je dodao, moj Gospodaru izvijesti o nama Tvoga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

Oni tada napadoše na njih strijelama i ubiše Asima, a trojica im se predaše uz obećanje i obavezu zaštite i to Hubejb, Zejd b. Desine i još jedan čovjek. Kada su ih uhvatili, odriješili su tetive svojih lukova i povezali ih njima. Tada je onaj treći čovjek rekao:

“Ovo je prva prevara. Tako mi Allaha, neću ići s vama! Dovoljan mi je primjer ovih”, misljaše na ubijene. Oni ga počеше vući i udarati, ali je on odbio da pođe s njima. Hubejba i Zejd b. Desinu su odveli i prodali, nakon Bitke na Bedru.

٣٩٨٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ جَارِيَةُ الثَّقَفِيِّ حَلِيفُ بَنِي زُهْرَةَ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَشْرَةَ عَيْنًا وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ عَاصِمُ بْنُ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيُّ جَدَّ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالْهَدَّةِ بَيْنَ عَسْفَانَ وَمَكَّةَ ذَكَّرُوا الْحَيَّ مِنْ هَذِلٍ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو لِحْيَانَ فَتَفَرَّوْا لَهُمْ بِقَرِيبٍ مِنْ مِائَةِ رَجُلٍ رَامَ فَاقْتَضَوْا آثَارَهُمْ حَتَّى وَجَدُوا مَا كَلَهُمُ التَّمَرُ فِي مَنْزِلٍ نَزَلُوهُ فَقَالُوا تَمَرٌ يَثْرِبُ فَاتَّبَعُوا آثَارَهُمْ فَلَمَّا حَسَّ بِهِمْ عَاصِمٌ وَأَصْحَابُهُ لَجُّوْا إِلَى مَوْضِعٍ فَاحَاطَ بِهِمُ الْقَوْمُ فَقَالُوا لَهُمْ أَنْزِلُوا فَأَعْطُوا بِأَيْدِيكُمْ وَلَكُمْ الْعَهْدُ وَالْمِيثَاقُ أَنْ لَا نَقْتُلَ مِنْكُمْ أَحَدًا فَقَالَ عَاصِمُ بْنُ ثَابِتٍ أَيُّهَا الْقَوْمُ أَمَّا أَنَا فَلَا أَنْزِلُ فِي ذِمَّةِ كَافِرٍ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَخْبِرْ عَنَّا نَبِيَّكَ ﷺ فَرَمَوْهُمْ بِالنَّبْلِ فَقَتَلُوا عَاصِمًا وَنَزَلَ إِلَيْهِمْ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ عَلَى الْعَهْدِ وَالْمِيثَاقِ مِنْهُمْ خُبَيْبُ وَزَيْدُ بْنُ الدِّثْنَةِ وَرَجُلٌ آخَرُ فَلَمَّا اسْتَمَكَّنُوا مِنْهُمْ أَطْلَقُوا أَوْتَارَ قَسِيهِمْ فَرَبَطَوْهُمْ بِهَا قَالَ الرَّجُلُ الثَّلَاثُ هَذَا أَوَّلُ الْغَدْرِ وَاللَّهُ لَا أَصْحَبُكُمْ إِنْ لِي بِهِمْ أَسْوَةٌ يُرِيدُ الْقَتْلَ فَجَرَّرُوهُ وَعَاجَلُوهُ فَأَبَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَانْطَلَقَ بِخُبَيْبٍ وَزَيْدِ بْنِ الدِّثْنَةِ

Sinovi Haris b. Amira b. Nevfela su kupili Hubejba, a desilo se da je Hubejb bio ubio Haris b. Amira na dan Bedra. Hubejb je ostao njihov zarobljenik dok nisu donijeli odluku da ga ubiju. On je od jedne Harisove kćerke zatražio britvu da ukloni dlake sa stidnih mjesta i ona mu ju je pozajmila. I dok je ona bila zauzeta nečim drugim, njeno dijete se izmigoljilo, prišlo mu i ona primijeti da ono sjedi u njegovom krilu, a on drži britvu u ruci.

“Toliko sam se uplašila, kaže ona, da je Hubejb vidio moj strah, te je rekao:

“Bojiš li se da bih ga ubio. Ne bih ja to uradio.”

“Tako mi Allaha, kaže ona, nikada nisam vidjela zarobljenika boljeg od Hubejba. Tako mi Allaha, jedan dan sam ga zatekla kako jede grozd grožđa u ruci, u situaciji dok je bio u željezo okovan, a u Mekki nije bilo plodova.”

Ona je običavala reći: “To je bila opskrba kojom je Allah opskrbio Hubejba.”

Kad su ga izveli iz Harema, kako bi ga ubili izvan Harema, Hubejb im je rekao: “Pustite me da klanjam dva rekata.”

Oni mu dozvoliše i on klanja dva rekata, te reče:

“Tako mi Allaha, kad ne biste pomislili da me je strah, ja bih još klanjao”, a zatim je dodao: “Moj Gospodaru, saberi ih sve i uništi; nemoj nikog od njih ostaviti!” a zatim je citirao stih:

Ne obraćam pažnju kad kao musliman ginem s koje će strane doći moja smrt koja je u ime Allaha.

A to je u ime Boga, i On, ako htjedne, blagoslovit će rastrgane dijelove tijela.”

Potom mu je prišao Ebu-Servea Ukbe b. Haris i ubio ga. Hubejb je tako uveo praksu (sunnat)¹ klanjanja namaza za svakog muslimana koji bude ubijen u okovima.

Na dan njihove pogibije Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je obavijestio ashabe o njihovom slučaju.

حَتَّى بَاغَوْهُمَا بَعْدَ وَقْعَةِ بَدْرٍ فَابْتِاعَ بَنُو الْحَارِثِ ابْنَ عَامِرٍ بَنَ نُوفَلٍ خُبَيْبًا وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ قَتَلَ الْحَارِثَ بَنَ عَامِرٍ يَوْمَ بَدْرٍ فَلَبِثَ خُبَيْبٌ عِنْدَهُمْ أَسِيرًا حَتَّى أَجْمَعُوا قَتْلَهُ فَاسْتَعَارَ مِنْ بَعْضِ بَنَاتِ الْحَارِثِ مُوسَى يَسْتَحِدُّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ فَدَرَجَ بَنِي لَهَا وَهِيَ غَافِلَةٌ حَتَّى آتَاهُ فَوَجَدَتْهُ مُجْلِسَةً عَلَى فَخْذِهِ وَالْمُوسَى بِيَدِهِ قَالَتْ فَفَزِعْتُ فَرُزَعَةَ عَرَفَهَا خُبَيْبٌ فَقَالَ اتَّخَشِينَ أَنْ أَقْتُلَهُ مَا كُنْتُ لِأَفْعَلَ ذَلِكَ قَالَتْ وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ أَسِيرًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ خُبَيْبٍ وَاللَّهِ لَقَدْ وَجَدْتُهُ يَوْمًا يَأْكُلُ قِطْفًا مِنْ عِنَبٍ فِي يَدِهِ وَإِنَّهُ لَمَوْثِقٌ بِالْحَدِيدِ وَمَا بِمَكَّةَ مِنْ ثَمَرَةٍ وَكَانَتْ تَقُولُ إِنَّهُ لِرِزْقِ رَزَقَهُ اللَّهُ خُبَيْبًا فَلَمَّا خَرَجُوا بِهِ مِنَ الْحَرَمِ لِيَقْتُلُوهُ فِي الْحِلِّ قَالَ لَهُمْ خُبَيْبٌ دَعُونِي أَصَلِّي رَكَعَتَيْنِ فَتَرَكُوهُ فَرَكَعَ رَكَعَتَيْنِ فَقَالَ وَاللَّهِ لَوْلَا أَنْ تَحْسِبُوا أَنَّ مَا بِي جَزَعٌ لَزِدْتُ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَحْصِهِمْ عَدَدًا وَاقْتُلْهُمْ بَدَدًا وَلَا تَبْقِ مِنْهُمْ أَحَدًا ثُمَّ أَنشَأَ يَقُولُ فَلَسْتُ أَبَالِي حِينَ أَقْتُلُ مُسْلِمًا عَلَى أَيِّ جَنْبٍ كَانَ لِلَّهِ مَضْرَعِي وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْإِلَهِ وَإِنْ يَشَأْ يُبَارِكْ عَلَى أَوْصَالِ شِلْوٍ مُمَزَّعٍ ثُمَّ قَامَ إِلَيْهِ أَبُو سُرُوعَةَ عَقْبَةُ بْنُ الْحَارِثِ فَقَتَلَهُ وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ سَنَ لِكُلِّ مُسْلِمٍ قُتِلَ صَبْرًا الصَّلَاةَ وَأَخْبَرَ أَصْحَابَهُ يَوْمَ أُصِيبُوا خَبَرَهُمْ وَبَعَثَ نَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَى عَاصِمِ بْنِ ثَابِتٍ حِينَ حَدَّثُوا أَنَّهُ قُتِلَ أَنْ يُؤْتُوا بِشَيْءٍ مِنْهُ يُعْرِفُ وَكَانَ قَتَلَ

¹ Taj njegov postupak je postao sunnet jer to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije osudio, nego je prešutno odobrio. (prim. rec.)

Kada su Kurejšije čule da je Asim b. Sabit poginuo poslali, su izaslanike da im donesu nešto njegovo po čemu bi bio prepoznat, a on je bio ubio jednog njihovog velikana.¹ Međutim, Allah je Asimu poslao roj pčela² poput oblaka, koji ga je zaštitio od njihovih izaslanika, tako da nisu mogli ništa od njega odsjeći.

Ka'b b. Malik je izjavio: "Spomenuli su Mirar b. Rebi'a Amrija i Hilal b. Umejja Vakifija, dvojicu dobrih ljudi koji su učestvovali na Bedru."³

3990. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Lejs, prenoseći od Jahjaa, a on od Nafi'a da je Ibn Omeru, radijallahu anhum, spomenuto da se Seid b. Zejd b. Amr b. Nufejl, koji je bio učesnik Bedra, razbolio u petak, pa se on zaputio na jahalici prema njemu, nakon što je dan bio odmakao i približilo se vrijeme džuma namaza, a on izostavio džumu.⁴

3991. KAŽE Lejs da mu je pričao Junus, prenoseći od Ibni-Šihaba koji je rekao da mu je pričao Ubejdullah b. Abdulah b. Utbe da je njegov otac pisao Omer b. Abdullah b. Erkam Zuhriju, naređujući mu da ode kod Subej'e kćerke Harisove, Eslemijke, i da je pita o njenom slučaju i onom što joj je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada ga je pitala za objašnjenje. Umer b. Abdullah b. Erkam je pisao Abdulah b. Utbeu izvještavajući ga da ga je obavijestila Subej'a, kćerka Harisova, da je ona bila udata za Sa'd b.

رَجُلًا عَظِيمًا مِنْ عُظَمَائِهِمْ فَبَعَثَ اللَّهُ لِعَاصِمٍ مِثْلَ
الظُّلَّةِ مِنَ الدَّبْرِ فَحَمَّتُهُ مِنْ رُسُلِهِمْ فَلَمْ يَقْدِرُوا
أَنْ يَقْطَعُوا مِنْهُ شَيْئًا وَقَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ ذَكَرُوا
مَرَارَةَ بَنِي الرَّيِّعِ الْعَمَرِيِّ وَهَيْلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ الْوَاقِفِيِّ
رَجُلَيْنِ صَالِحَيْنِ قَدْ شَهِدَا بَدْرًا .

٣٩٩٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ
يَحْيَى عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ذَكَرَ لَهُ
أَنَّ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ بْنَ عَمْرٍو بْنَ نُفَيْلٍ وَكَانَ بَدْرِيًّا
مَرِضٌ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ فَرَكِبَ إِلَيْهِ بَعْدَ أَنْ تَعَالَى
النَّهَارُ وَاقْتَرَبَتِ الْجُمُعَةُ وَتَرَكَ الْجُمُعَةَ .

٣٩٩١. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ
شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ
أَبَاهُ كَتَبَ إِلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَرْقَمِ الزُّهْرِيِّ
يَأْمُرُهُ أَنْ يَدْخُلَ عَلَى سُبَيْعَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ الْأَسْلَمِيَّةِ
فَيَسْأَلَهَا عَنْ حَدِيثِهَا وَعَنْ مَا قَالَتْ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
حِينَ اسْتَفْتَتْهُ فَكَتَبَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَرْقَمِ
إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ يُخْبِرُهُ أَنَّ سُبَيْعَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ

1 Ovaj kurejševički velikan zvao se Ukbe b. Ebi-Mu'ajt b. Ebi-Amr b. Umejje, a ubio ga je Asim b. Sabit na dan Bedra, stoga je ovaj hadis i naveden u ovom poglavlju.

2 Ili roj osa ili skakavaca. (prim. rec.)

3 Ovo je dio dužeg hadisa koji prenosi Ka'b b. Malik u pogledu njegove tevbe, nakon izostajanja iz pohoda na Tebuk, u kom on izjavljuje da su Mirar i Hilal bili učesnici Bedra. S obzirom da su neki historičari nijekali toj dvojici ashaba učešće na Bedru, Buharija je ovdje citirao dio Ka'bovog hadisa u kom se potvrđuje njihovo učešće na Bedru.

4 Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao Seid b. Zejda i Talhu (koji spadaju u Ašere Mubeššere) da izvide situaciju pred bitku na Bedru. Bitka se odigrala prije nego što su se njih dvojica vratili, ali ih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uvrstio među učesnika Bedra i uključio ih u ratni plijen poput drugih učesnika. Ibn Omer je izostavio džuma-namaz iz opravdanog razloga jer je njegov rodak bio na samrti.

Havlu, a on je jedan od potomaka Amir b. Luejja i jedan od učesnika Bedra, te je on umro u toku oprosnog hadždža, a ona ostala trudna i porodila se brzo nakon njegove smrti. Kada se pridigla nakon nifasa, ukrasila se za prosce, te je ušao kod nje Ebu-Senabil b. Ba'kek jedan iz Benu Abdud-Dara, i rekao joj:

“Šta je to, vidim da si se ukasila za prosce očekujući udaju. Tako mi Allaha, ti se nećeš udavati dok ne prođe četiri mjeseca i deset dana.”

“Kada mi je to rekao, kaže Subej'a, predveče sam ogrnula svoju odjeću i došla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga upitala o tome. On mi je objasnio da mi je istekao period pričeke onda kad sam se porodila, i naredio mi da se udam, ako se odlučim za to.”

Lejsa slijedi Asbeg, prenoseći ovo od Ibn Vehba, a on od Junusa.

Lejs kaže da mu je pričao Junus prenoseći od Ibnu Šihaba kojeg smo pitali, te je on rekao: “Obavijestio me je Muhammed b. Abdur-Rahman b. Sevban, štićenik Beni Amir b. Luejja, da ga je Muhammed b. Ijas b. Bukejr, čiji je otac bio učesnik Bedra, izvijestio o tome.”⁵

أَخْبَرْتُهُ أَنَّهَا كَانَتْ تَحْتَ سَعْدِ بْنِ خَوْلَةَ وَهُوَ مِنْ بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا فَتَوَفَّى عَنْهَا فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ وَهِيَ حَامِلٌ فَلَمْ تَتَّسِبْ أَنْ وَضَعَتْ حَمْلَهَا بَعْدَ وَفَاتِهِ فَلَمَّا تَعَلَّتْ مِنْ نِفَاسِهَا تَجَمَّلَتْ لِلْخُطَابِ فَدَخَلَ عَلَيْهَا أَبُو السَّنَابِلِ بْنُ بَعَكَكِ رَجُلٌ مِنْ بَنِي عَبْدِ الدَّارِ فَقَالَ لَهَا مَا لِي أَرَاكِ تَجَمَّلْتِ لِلْخُطَابِ تُرَجِّينَ النِّكَاحَ فَإِنَّكَ وَاللَّهِ مَا أَنْتِ بِنَاكِحٍ حَتَّى تُمَرَّ عَلَيْكَ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَعَشْرٌ قَالَتْ سُبَيْعَةٌ فَلَمَّا قَالَ لِي ذَلِكَ جَمَعْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي حِينَ أَمْسَيْتُ وَأَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ فَأَقْتَنِي بِأَنِّي قَدْ حَلَلْتُ حِينَ وَضَعْتُ حَمْلِي وَأَمَرَنِي بِالتَّزْوُجِ إِنْ بَدَأَ لِي تَابَعُهُ أَصْبَغُ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَسَأَلَنَاهُ فَقَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ ثَوْبَانَ مَوْلَى بَنِي عَامِرِ بْنِ لُؤَيٍّ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ إِيَّاسَ بْنِ الْبَكَيْرِ وَكَانَ أَبُوهُ شَهِدَ بَدْرًا أَخْبَرَهُ .

⁵ Izraz “izvijestio ga o tome”, odnosi se na hadis koji je Buhari naveo u cijelosti sa senedom u svom djelu *Et-Tarihul-Kebir*, a govori o puštanju žene tri puta. Ovdje govori o učešću Ijas b. Bukejra na Bedru.

UČEŠĆE MELEKA NA BEDRU

3992. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim, njemu je saopćio Džerir prenoseći od Jahjaa b. Seida, on od Mu'az b. Rifa'a b. Rafi'a Zurekija, a ovaj od svoga oca, koji je bio jedan od učesnika Bedra, da je rekao:

“Došao je Džibril Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao:

“Šta mislite o učesnicima Bedra?”

“Oni su među najvrijednijim muslimanima”, rekao je on, ili je rekao sličnu rečenicu.

“A takođe su i meleki koji su učestvovali na Bedru”, reče (Džibril)

3993. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Hammad prenoseći od Jahjaa, a on od Mu'az b. Rifa'a b. Rafi'a. Rifa'a je bio učesnik Bedra, a Rafi' je bio učesnik zakletve na Akabi i običavao je reći svome sinu:

“Ne bi mi bilo draže da sam učestvovao na Bedru umjesto Akabe.” On je izjavio: “Džibril je pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome...”¹

3994. PRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur, njemu je saopćio Jezid, a ovom Jahja da je čuo od Mu'az b. Rifa'a kako je jedan melek pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovome što je pitao Džibril.

A od Jahjaa se prenosi da mu je saopćio Jezid b. Had da je on bio s njim onog dana kada mu je Mu'az kazivao ovaj hadis. Jezid je dalje rekao da je Mu'az izjavio: “Melek koji je pitao bio je Džibril, alejhis-selam.”

بَابُ شُهُودِ الْمَلَائِكَةِ بِدْرًا

٣٩٩٢. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُعَاذِ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعِ الزُّرَقِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَكَانَ أَبُوهُ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ قَالَ جَاءَ جِبْرِيلُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَا تَعُدُّونَ أَهْلَ بَدْرٍ فَيُكْرَمُ قَالَ مِنْ أَفْضَلِ الْمُسْلِمِينَ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا قَالَ وَكَذَلِكَ مَنْ شَهِدَ بِدْرًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ .

٣٩٩٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُعَاذِ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ وَكَانَ رِفَاعَةُ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ وَكَانَ رَافِعٌ مِنْ أَهْلِ الْعَقَبَةِ فَكَانَ يَقُولُ لِابْنِهِ مَا يَسُرُّنِي أَنِّي شَهِدْتُ بِدْرًا بِالْعَقَبَةِ قَالَ سَأَلَ جِبْرِيلُ النَّبِيَّ ﷺ بِهَذَا .

٣٩٩٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ أَخْبَرَنَا يَحْيَى سَمِعَ مُعَاذَ بْنَ رِفَاعَةَ أَنَّ مَلَكًا سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ نَحْوَهُ وَعَنْ يَحْيَى أَنَّ يَزِيدَ بْنَ الْهَادِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ كَانَ مَعَهُ يَوْمَ حَدَّثَهُ مُعَاذٌ هَذَا الْحَدِيثَ فَقَالَ يَزِيدُ فَقَالَ مُعَاذٌ إِنَّ السَّائِلَ هُوَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ .

¹ Izraz “o tome” odnosi se na tekst prethodnog hadisa koji od Jahjaa b. Seida prenosi Džerir. Dakle, Buharija je ovdje naveo tri različita seneda za ovaj hadis.

3995. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, njemu je saopćio Abdul-Vehhab, a ovom pričaio Halid prenoseći od Ikreme, a on od Ibn Abbasa, radijallahu anhumā, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Bedra rekao:

“Ovo je Džibril, drži svoga konja za glavu, a na njemu ratna oprema.”²

POGLAVLJE

3996. PRIČAO MI JE Halifa, a njemu Muhammed b. Abdullah Ensari, a ovom Seid, prenoseći od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

“Umro je Ebu-Zejd, a nije ostavio potomstva. Inače je bio učesnik Bedra.”

3997. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu je kazivao Lejs rekavši da mu je pričaio Jahja b. Seid prenoseći od Kasima b. Muhammeda, a ovaj od Ibni Habbaba da je Ebu-Seid b. Malik Hudri, radijallahu anhu, došao s puta, pa mu je supruga ponudila nešto kurbanskog mesa, ali je on rekao: “Ja neću to jesti dok se ne raspitam.”

Potom se zaputio svome bratu po majci, Katadi b. Nu‘manu, koji je bio učesnik Bedra, i pitao ga, a on mu je rekao: “Nakon tebe je došla naredba koja je dokinula ono što je bilo zabranjeno da jedu, a to jedenje kurbanskog mesa nakon tri dana.”³

٣٩٥٥. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرَمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ يَوْمَ بَدْرٍ هَذَا جِبْرِيلُ أَخَذَ بِرَأْسِ فَرَسِهِ عَلَيْهِ أَدَاةُ الْحَرْبِ .

بَابُ

٣٩٩٦. حَدَّثَنِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَاتَ أَبُو زَيْدٍ وَلَمْ يَتْرُكْ عَقِبًا وَكَانَ بَدْرِيًّا .

٣٩٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ خُبَابٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ بْنُ مَالِكٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ فَقَدَّمَ إِلَيْهِ أَهْلُهُ لَحْمًا مِنْ لُحُومِ الْأَضْحَى فَقَالَ مَا أَنَا بِأَكْلِهِ حَتَّى أَسْأَلَ فَأَنْطَلِقَ إِلَى أَخِيهِ لِأُمِّهِ وَكَانَ بَدْرِيًّا قَتَادَةَ بْنُ النُّعْمَانَ فَسَأَلَهُ فَقَالَ إِنَّهُ حَدَّثَ بَعْدَكَ أَمْرٌ نَقُضُ لِمَا كَانُوا يُنْهَوْنَ عَنْهُ مِنْ أَكْلِ لُحُومِ الْأَضْحَى بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ .

2 Ahmed i Hakim prenose od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: “Na dan Bedra je rečeno meni i Ebu-Bekru: “Sa jednim od vas dvojice je Džibril, a s drugim Mikail, a Israfil je veliki melek koji prisustvuje u stroju i učestvuje u borbi.”

Tekijuddin Subki kaže: “Upitan sam o svrsi učešća meleka u borbi na strani Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, obzirom da je Džibril bio u stanju da jednim perom svoga krila odbije nevjernike, pa sam odgovorio: “To se dogodilo stoga da sama borba bude djelo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih ashaba, a da meleki budu samo pomoć, kao što je uobičajeno da vojske dobivaju pomoć.

3 Dio ovog hadisa naveden je pod brojem 5568.

3998. PRIČAO MI JE Ubejd b. Isma'il, a njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišam b. Urvea, a ovaj od svoga oca, koji je izjavio da je Zubejr rekao:

Na dan Bedra sreo sam Ubejd b. Seid b. Asa. Bio je naoružan do zuba i samo su mu se dva oka vidjela, a zvali su ga Ebu-Zatul-Keriši (Trbonja). Rekao je: "Ja sam Ebu-Zatil-Keriši." Tada sam navalio na njega kopljem i ubo ga u oko, te je on umro."

Hišam je izjavio da je obaviješten da je Zubejr rekao: "Stavio sam svoju nogu na njega, a potom povukao koplje i morao sam se namučiti da bih ga izvukao, a krajevi su mu bili savijeni."

Kaže Urve: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zatražio od njega to koplje i on mu ga je dao. Nakon Poslanikove smrti uzeo ga je (Zubejr), a potom ga je tražio Ebu-Bekr i on mu ga je dao. Nakon smrti Ebu-Bekrove zatražio ga je Omer i on mu ga je dao. Nakon Omerove smrti uzeo ga je (Zubejr), ali ga je Osman zatražio i on mu ga je dao. Kada je Osman ubijen ono je prešlo kod Alijine porodice. Kasnije ga je zatražio Abdullah b. Zubejr i ono je bilo kod njega sve dok nije ubijen."

3999. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu je saopćio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija koji je izjavio da mu je saopćio Ebu-Idris Aizullah b. Abdullah da je Ubade b. Samit koji je učestvovao na Bedru, rekao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dajte mi prisegu."¹

٣٩٩٨. حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ الزُّبَيْرُ لَقِيتُ يَوْمَ بَدْرٍ عُيَيْنَةَ بْنَ سَعِيدٍ بْنِ الْعَاصِ وَهُوَ مُدَجَّجٌ لَا يُرَى مِنْهُ إِلَّا عَيْنَاهُ وَهُوَ يُكْنَى أَبُو ذَاتِ الْكَرْشِ فَقَالَ أَنَا أَبُو ذَاتِ الْكَرْشِ فَحَمَلْتُ عَلَيْهِ بِالْعَنْزَةِ فَطَعَنْتُهُ فِي عَيْنِهِ فَمَاتَ قَالَ هِشَامٌ فَأُخْبِرْتُ أَنَّ الزُّبَيْرَ قَالَ لَقَدْ وَضَعْتُ رِجْلِي عَلَيْهِ ثُمَّ تَمَطَّأْتُ فَكَانَ الْجَهْدُ أَنْ نَزَعْتُهَا وَقَدْ انْتَشَى طَرَفَاهَا قَالَ عُرْوَةُ فَسَأَلَهُ إِيَّاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَعْطَاهُ فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَخَذَهَا ثُمَّ طَلَبَهَا أَبُو بَكْرٍ فَأَعْطَاهُ فَلَمَّا قُبِضَ أَبُو بَكْرٍ سَأَلَهَا إِيَّاهُ عُمَرُ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهَا فَلَمَّا قُبِضَ عُمَرُ أَخَذَهَا ثُمَّ طَلَبَهَا عُثْمَانُ مِنْهُ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهَا فَلَمَّا قُتِلَ عُثْمَانُ وَقَعَتْ عِنْدَ آلِ عَلِيٍّ فَطَلَبَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ فَكَانَتْ عِنْدَهُ حَتَّى قُتِلَ .

٣٩٩٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو إِدْرِيسَ عَائِدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ وَكَانَ شَهِيدَ بَدْرًا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَايِعُونِي .

¹ Ovaj hadis je u cijelosti naveden u poglavlju "Iman (vjerovanje)", a odnosi se na zakletvu na Akabi. Ovdje je spomenut dio u kom se ističe da je Ubade b. Samit bio učesnik Bedra.

4000. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibn Šihaba kojeg je izvijestio Urve b. Zubejr, prenoseći od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Ebu-Huzejfe, jedan od učesnika Bedra sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, posinio Salima i vjenčao ga s kćerkom svoga brata, Hindom kćerkom Velid b. Utbe. Salim je bio oslobođeni rob jedne ensarijke. Isto tako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posinio Zejda (b. Harisa). U predislamsko doba kada bi neko nekog posinio ljudi bi posinka pripisivali njemu i bio bi nasljednik u njegovom imetku, sve dok Uzvišeni Allah nije objavio: “Zovite ih po njihovim očevima.”²

Sehla je potom otišla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ... i on je citirao hadis.³

4001. PRIČAO NAM JE Ali, njemu je kazivao Bišr b. Mufeddal, a ovom Halid b. Zekvan prenoseći od Rubejji‘e, kćerke Mu‘avvizove da je rekla:

– Nakon prve bračne noći došao je kod mene Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i sjeo na moju postelju, kao što ti sjediš, a djevojčice su udarale u def slaveći u pjesmi svoje očeve poginule na dan Bedra, dok jedna djevojčica nije rekla: “Među nama je Vjerovjesnik koji zna šta će sutra biti.”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nemoj tako govoriti, već govori ono što si maločas govorila.”

4002. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu je saopćio Hišam prenoseći od Ma‘mera, a on od Zuhrija... I PRIČAO NAM JE Isma‘il i rekao da mu je kazivao njegov brat prenoseći od Sulejmana,

٤٠٠٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ أَبَا حُذَيْفَةَ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تَبَنَّى سَالِمًا وَأَنْكَحَهُ بِنْتَ أَخِيهِ هِنْدَ بِنْتَ الْوَلِيدِ بْنِ عُثْبَةَ وَهُوَ مَوْلَى لِمَرْأَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ كَمَا تَبَنَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَيْدًا وَكَانَ مِنْ تَبَنَّى رَجُلًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ دَعَاهُ النَّاسُ إِلَيْهِ وَوَرِثَ مِنْ مِيرَاثِهِ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى (ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ) فَجَاءَتْ سَهْلَةُ النَّبِيِّ ﷺ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ .

٤٠٠١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُذَيْفَةَ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ ذَكْوَانَ عَنِ الرَّبِيعِ بِنْتِ مُعَوِذٍ قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ غَدَاةَ بُنَيَّ عَلِيٍّ فَجَلَسَ عَلَيَّ فِرَاشِي كَمَا جَلَسْتُ مَنِيَّ وَجُورِيَّاتٍ يَضْرِبْنَ بِالْذُّفِّ يَنْدُبْنَ مَنْ قُتِلَ مِنْ آبَائِهِنَّ يَوْمَ بَدْرٍ حَتَّى قَالَتْ جَارِيَةٌ وَفِينَا نَبِيٌّ يَعْلَمُ مَا فِي غَدٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا تَقُولِي هَكَذَا وَقُولِي مَا كُنْتَ تَقُولِينَ .

٤٠٠٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ

2 El-Ahzab, 5.

3 Autor je skratio dio hadisa koji se odnosi na neke bračne propise, što je u cijelosti navedeno u knjizi o braku, a ovdje je naveo dio u kome se ističe da je Ebu-Huzejfe, zajedno s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, učestovovao u Bici na Bedru.

onod Muhammed b. Ebu-Atika, ovaj od Ibn-Šihaba, a on od Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mes'uda da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, rekao:

“Saopćio mi je Ebu-Talha, radijallahu anhu, ashab Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je s Allahovim Poslanikom, učestvovao na Bedru, da je Alejhisselam rekao:

“Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi pas ili slika.” Mislio je na likove živih bića koja imaju duše.

4003. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu je saopćio Abdullah, a ovom Junus... I PRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, njemu je kazivao Anbese, a ovom Junus prenoseći od Zuhrija kojem je saopćio Ali b. Husejn, kako ga je izvjestio Husejn b. Ali, neka je Allah s njima zadovoljan, da je Alija rekao:

– Imao sam jednu staru devu koju sam dobio na ime udjela u plijenu na dan Bedra, a i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je bio dao iz petine plijena onoga što mu ga je Allah toga dana darovao. I kad sam htio da se vjenčam sa Fatimom, kćerkom Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, neka joj Allaha dadne spas, dogovorio sam se s jednim zlatarom iz plemena Benu Kajnuka da pođe sa mnom pa da donesemo rogozine. Htio sam to prodati zlatarima i time se potpomoći za gozbu prilikom moje svadbe. I dok sam ja sakupljao za svoje dvije deve samare, vreće i užad, one su ležale (podvijenih nogu) pored kuće jednog ensarije. Kad sam sakupio ono što sam uspio, ugledao sam svoje dvije deve čije su grbe bile odsječene, slabine rasporene a od njihovih jetri su bili odsječeni komadi mesa. Kad sam vidio taj prizor, oči su mi zacaklile. Upitao sam:

“Ko je ovo uradio?”

“To je učinio Hamza b. Abdul-Muttalib”, rekoše oni, a nalazi se u ovoj kući na pijanki kod ensarija. Pored njega su pjevačica i njegovo društvo. Ona je u svojoj pjesmi rekla: “O Hamza, eno masnih devljih grba!”

عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ صَاحِبُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةٌ يُرِيدُ التَّمَاثِيلَ الَّتِي فِيهَا الْأَرْوَاحُ .

٤٠٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ ح وَحَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا قَالَ كَانَتْ لِي شَارِفٌ مِنْ نَصِييٍ مِنَ الْمَغْنَمِ يَوْمَ بَدْرٍ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَعْطَانِي مِمَّا آفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنَ الْخُمْسِ يَوْمَئِذٍ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَتْبِنِي بِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ بِنْتُ النَّبِيِّ ﷺ وَاعَدْتُ رَجُلًا صَوَاعًا فِي بَنِي قَيْنَقَاعَ أَنْ يَرْتَحِلَ مَعِيَ فَنَأْتِي بِإِذْخِرٍ فَأَرَدْتُ أَنْ أَبِيعَهُ مِنَ الصَّوَاعِغِ فَنَسْتَعِينُ بِهِ فِي وَلِيمَةِ عُرْسِي قَبِينَا أَنَا أَجْمَعُ لِشَارِفِي مِنَ الْأَقْتَابِ وَالْغَرَائِرِ وَالْحَبَالِ وَشَارِفَايَ مُنَاخَانَ إِلَى جَنْبِ حُجْرَةِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ حَتَّى جَمَعْتُ مَا جَمَعْتُ فَإِذَا أَنَا بِشَارِفِي قَدْ أُجِبْتُ أَسْنِمَتُهَا وَبُقِرَتْ خَوَاصِرُهُمَا وَأُخِذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا فَلَمْ أَمْلِكْ عَيْنِي حِينَ رَأَيْتُ الْمَنْظَرَ قُلْتُ مَنْ فَعَلَ هَذَا قَالُوا فَعَلَهُ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَهُوَ فِي هَذَا الْبَيْتِ فِي شَرْبٍ مِنَ الْأَنْصَارِ عِنْدَهُ قَيْنَةٌ وَأَصْحَابُهَا

Hamza je skočio i zgrabio sablju te im odsjekao grbe, rasporio slabine i odsjekao mesa sa jetri. Ja sam se tada zaputio, kaže Alija, i došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a kod njega je bio Zejd b. Harise. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je primijetio da mi se nešto dogodilo, pa je upitao: “Šta je s tobom?” Allahov Poslaniče, rekoh ja, nisam nikada vidio nešto kao danas! Hamza se ustremio na moje dvije deve, te odsjekao njihove grbe i rasporio im slabine. Eno ga u jednoj kući i s njim pijana skupina! Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio ogrtač, ogrnuo se i krenuo, a ja i Zejd b. Harise smo ga slijedili sve dok nije došao do kuće u kojoj je bio Hamza. Zatražio je dozvolu i nakon što mu je dozvoljeno Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je počeo koriti Hamzu za ono što je učinio. Međutim, Hamza je bio pijan crvenih očiju, pogledao je prema Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim je podigao pogled i pogledao u njegova koljena. Potom je još više podigao pogled i pogledao ga u lice, a potom je Hamza rekao: “Jeste li vi išta drugo do robovi moga oca.” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je primijetio da je on pijan, te je odstupio natrag, idući natraške, i izašao, a i mi smo izašli s njim.¹

فَقَالَتْ فِي غِنَائِهَا أَلَا يَا حَمْزُ لِلشُّرْفِ النُّوَاءِ فَوَثَبَ
حَمْزَةً إِلَى السَّيْفِ فَأَجَبَ أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا
وَأَخَذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا قَالَ عَلِيٌّ فَأَنْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ
عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَعِنْدَهُ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ وَعَرَفَ النَّبِيُّ
ﷺ الَّذِي لَقِيتُ فَقَالَ مَا لَكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ
مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ عَدَا حَمْزَةً عَلَى نَاقَتِي فَأَجَبَ
أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا وَهَا هُوَ ذَا فِي بَيْتٍ
مَعَهُ شَرِبُ قَدَعَا النَّبِيِّ ﷺ بِرِدَائِهِ فَارْتَدَى ثُمَّ
انْطَلَقَ يَمْشِي وَاتَّبَعْتُهُ أَنَا وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ حَتَّى
جَاءَ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ حَمْزَةٌ فَاسْتَأْذَنَ عَلَيْهِ فَأُذِنَ
لَهُ فَطَفِقَ النَّبِيُّ ﷺ يُلُومُ حَمْزَةَ فِيمَا فَعَلَ فِإِذَا
حَمْزَةٌ تَمِلُ مُحَمَّرَةً عَيْنَاهُ فَنَظَرَ حَمْزَةً إِلَى النَّبِيِّ ﷺ
ثُمَّ صَعَدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى رُكْبَتِهِ ثُمَّ صَعَدَ النَّظَرَ
فَنَظَرَ إِلَى وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ حَمْزَةُ وَهَلْ أَنْتُمْ إِلَّا عَبِيدُ
لِأَبِي فَعَرَفَ النَّبِيُّ ﷺ أَنَّهُ تَمِلُ فَكَصَّ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ عَلَى عَقْبَيْهِ الْقَهْقَرَى فَخَرَجَ وَخَرَجْنَا مَعَهُ .

¹ Ovaj slučaj se desio prije nego što je alkohol bio potpuno zabranjen. Hamza je poslanika i Aliju nazvao robovima Abdul-Muttaliba, želeći naglasiti da je on, kao njegov sin, bio bliži njemu nego njih dvojica koji su mu bili unuci.

4004. PRIČAO MI JE Muhammed b. Abbād, njemu je saopćio Ibn-Ujejne rekavši da mu je proslijedio Ibnul-Asbehani, koji je čuo Ibn-Ma'kila, da je Alija, radijallahu anhu, donio tekbir (klanjajući dženzu) Sehl b. Hunejfu i rekao: "On je bio učesnik Bedra."

4005. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu je saopćio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija koji je izjavio da mu je saopćio Salim b. Abdullah da je čuo Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, kako kaže da je Omer b. Hattab, kada je njegova kćerka Hafsa obudovila iza Hunejs b. Huzafe Sehmija, koji je bio ashab Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i učesnik Bedra, a umro u Medini, sreo Osman b. Affana i ponudio mu Hafsu rekavši: "Ako želiš, vjenčaću te Hafsom kćerkom Omerovom."

Ja ću razmisliti o tome, rekao je on i ja sam čekao nekoliko noći, a onda je on rekao: "Odlučio sam da se ne ženim sad za sad."

Potom sam sreo Ebu-Bekra, kaže Omer, i rekao mu: "Ako želiš, vjenčat ću te Hafsom, kćerkom Omerovom."

Ebu-Bekr je šutio i ništa mi nije odgovorio, pa sam se na njega više naljutio nego na Osmana.

Nakon nekoliko noći nju je zaprosio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i ja sam mu je dao za ženu, a potom me sreo Ebu-Bekr i rekao: "Možda si se naljutio na mene onda kad si mi ponudio Hafsu, a ja ti nisam ništa odgovorio."

"Da", rekao sam ja, a on nastavi:

"Da ti odgovorim spriječilo me to što sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je spominje, pa nisam htio da otkrijem tajnu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem." Međutim, da ju je on ostavio, ja bih je prihvatio."¹

٤٠٠٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ قَالَ أَنْفَذَهُ لَنَا ابْنُ الْأَصْبَهَانِيِّ سَمِعَهُ مِنْ ابْنِ مَعْقِلٍ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَبَّرَ عَلَى سَهْلِ بْنِ حَنِيفٍ فَقَالَ إِنَّهُ شَهِدَ بَدْرًا.

٤٠٠٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ أَنَّ عُمَرَ ابْنَ الْخَطَّابِ حِينَ تَأَيَّمَتْ حَفْصَةُ بِنْتُ عُمَرَ مِنْ خُنَيْسِ بْنِ حِذَافَةَ السَّهْمِيِّ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا تُوفِّيَ بِالْمَدِينَةِ قَالَ عُمَرُ فَلَقِيتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ حَفْصَةَ فَقُلْتُ إِنْ شِئْتَ أَنْكَحُكَ حَفْصَةَ بِنْتُ عُمَرَ قَالَ سَأَنْظُرُ فِي أَمْرِي فَلَبِثْتُ لَيْلًا فَقَالَ قَدْ بَدَأَ لِي أَنْ لَا أَتَزَوَّجَ يَوْمِي هَذَا قَالَ عُمَرُ فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ إِنْ شِئْتَ أَنْكَحُكَ حَفْصَةَ بِنْتُ عُمَرَ فَصَمَّتْ أَبُو بَكْرٍ فَلَمْ يَرْجِعْ إِلَيَّ شَيْئًا فَكُنْتُ عَلَيْهِ أَوْجَدَ مِنِّي عَلَى عُثْمَانَ فَلَبِثْتُ لَيْلًا ثُمَّ خَطَبَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَنْكَحْتُهَا إِيَّاهُ فَلَقِينِي أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ لَعَلَّكَ وَجَدْتَ عَلِيًّا حِينَ عَرَضْتَ عَلَيَّ حَفْصَةَ فَلَمْ أَرْجِعْ إِلَيْكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَإِنَّهُ لَمْ يَمْنَعْنِي أَنْ أَرْجِعَ إِلَيْكَ فِيمَا عَرَضْتَ إِلَّا أَنِّي قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ ذَكَرَهَا فَلَمْ أَكُنْ لِأَفْشِي سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَوْ تَرَكَهَا لَقَبِلْتُهَا.

¹ Dijelovi sadržaja ovog hadisa se nalaze u hadisima broj 5122, 5129 i 5145.

4006. PRIČAO NAM JE Muslim, a njemu Šu'be prenoseći od Adijja, on od Abdullah b. Jezida koji je čuo od Ebu-Mes'ud Bedrija da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ono što čovjek potroši na svoju porodicu predstavlja sadaku.”

4007. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu je saopćio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija koji je čuo Urvea b. Zubejra kako priča Omer b. Abdul-Azizu, za vrijeme njegove vladavine, da je Mugire b. Šu'be, dok je bio namjesnik u Kufi, odgodio ikindiju, pa mu je ušao Ebu-Mes'ud Ukbe b. Amr Ensari, djed Zejd b. Hasana i učesnik Bedra, te rekao:

“Ti znaš da je došao Džibril i klanjao, te je (s njim) klanjao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pet namaza, a zatim rekao: ovako ti je naređeno.”

Isto je kazivao i Bešir b. Ebi Mes'ud, prenoseći od svoga oca.

4008. PRIČAO NAM JE Musa, a njemu Ebu-Avane prenoseći od A'meša, on od Ibrahima, ovaj od Abdur-Rahman b. Jezida, on od Alkame, a ovaj od Ebu-Mes'ud Bedrija, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko prouči posljednja dva ajeta sure El-Bekare, u toku noći, biće mu dovoljni.”²

Abdur-Rahman kaže: “Kasnije sam sreo Ebu-Mes'uda dok je obilazio oko Ka'be i upitao ga za ovo, pa mi je on to potvrdio.”³

٤٠٠٦. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ سَمِعَ أَبَا مَسْعُودٍ الْبَدْرِيَّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ نَفَقَةُ الرَّجُلِ عَلَى أَهْلِهِ صَدَقَةٌ.

٤٠٠٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ يُحَدِّثُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ فِي إِمَارَتِهِ أَخْرَجَ الْمَغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ الْعَصْرِيَّ وَهُوَ أَمِيرُ الْكُوفَةِ فَدَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو مَسْعُودٍ عَقَبَةُ ابْنُ عَمْرٍو الْأَنْصَارِيُّ جَدُّ زَيْدِ بْنِ حَسَنِ شَهِدَ بَدْرًا فَقَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ نَزَلَ جِبْرِيلُ فَصَلَّى فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَمْسَ صَلَوَاتٍ ثُمَّ قَالَ هَكَذَا أُمِرْتُ كَذَلِكَ كَانَ بَشِيرُ بْنُ أَبِي مَسْعُودٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ.

٤٠٠٨. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْبَدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْآيَاتَانِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ مَنْ قَرَأَهُمَا فِي لَيْلَةٍ كَفَّتَاهُ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَلَقِيتُ أَبَا مَسْعُودٍ وَهُوَ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَسَأَلْتُهُ فَحَدَّثَنِيهِ.

2 Ili, štitit će ga. (prim. rec.)

3 Ovaj hadis je naveden pod brojevima: 5008, 5009, 5040, 5051.

4009. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, kojem je saopćio Mahmud b. Rebi' da je Itban b. Malik, koji je bio ashab Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, i ensarija koji je učestvovao na Bedru, došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem...¹

4010. PRIČAO NAM JE Ahmed, a on je sin Salihov, njemu je kazivao Anbese, a ovom Junus da je Ibn-Šihab rekao:

“Zatim sam pitao Husajn b. Muhammeda, jednog od Salimovih potomaka koji je bio jedan od njihovih prvaka, o hadisu koji Mahmud b. Rebi'a prenosi od Itban b. Malika, pa ga je on potvrdio.”

4011. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu je saopćio Šu'ajb, prenoseći od Zuhrija, koji je izjavio da mu je saopćio Abdullah b. Amir b. Rebi'a, a bio je jedan od najstarijih potomaka Adijja, a otac mu je bio učesnik Bedra sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, da je Omer postavio Kudamu b. Maz'una za namjesnika Bahrejna. On je, inače, bio učesnik Bedra i bio je dajdža Abdullah b. Omera i Hafse, radijallahu anhum.

4012, 4013. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed b. Esma, a njemu Džuvejrije, prenoseći od Malika, a on od Zuhrija da mu je saopćio Salim b. Abdullah i rekao da je Rafi' b. Hadidž obavijestio Abdulaha b. Omera da su dvojica njegovih amidža, koji su učestvovali na Bedru, rekli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio davanje pod zakup poljoprivrednog zemljišta.

Zuhri je rekao Salimu: “Pa da li ga ti iznajmljuješ?”
“Da”, odgovorio je on, jer je Rafi' pogriješio.”²

٤٠٠٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الرَّبِيعِ أَنَّ عِثْبَانَ بْنَ مَالِكٍ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الْأَنْصَارِ أَنَّهُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ .

٤٠١٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ هُوَ ابْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا عَنَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ ثُمَّ سَأَلْتُ الْحُصَيْنَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَهُوَ أَحَدُ بَنِي سَالِمٍ وَهُوَ مِنْ سَرَاتِهِمْ عَنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ الرَّبِيعِ عَنْ عِثْبَانَ بْنِ مَالِكٍ فَصَدَّقَهُ .

٤٠١١. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ بْنُ رَبِيعَةَ وَكَانَ مِنْ أَكْبَرِ بَنِي عَدِيٍّ وَكَانَ أَبُوهُ شَهِيدَ بَدْرًا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ عُمَرَ اسْتَعْمَلَ قُدَامَةَ بْنَ مَطْعُونٍ عَلَى الْبَحْرَيْنِ وَكَانَ شَهِيدَ بَدْرًا وَهُوَ خَالُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ وَحَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ .

٤٠١٢-٤٠١٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّ سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ قَالَ أَخْبَرَ رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ أَنَّ عَمِّيهِ وَكَانَا شَهِدَا بَدْرًا أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ كِرَاءِ الْمَزَارِعِ قُلْتُ لِسَالِمٍ فَتُكْرِيهَا أَنْتَ قَالَ نَعَمْ إِنَّ رَافِعًا أَكْثَرَ عَلَى نَفْسِهِ .

¹ Itban b. Malik prenosi hadis o Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, namazu u kući, što je Buhari naveo u poglavlju *O džamijama*, a ovdje je naveo samo dio hadisa koji govori o učešću Itban b. Malika u Bici na Bedru.

² Nije pravio razliku između zabrane iznajmljivanja zemlje uz nadoknadu za plodove od davanja u zakup

4014. PRIČAO NAM JE Adem, a njemu Šu'be prenoseći od Husajn b. Abdur-Rahmana koji je izjavio da je čuo Abdullah b. Šeddad Ibnul-Had Lejssija kako kaže:

Vidio sam Rifa'u b. Rafi'a Ensariju koji je učestvovao na Bedru."

4015. PRIČAO NAM JE Abdan, a njemu je saopćio Abdullah, a ovom su saopćili Ma'mer i Junus, prenoseći od Zuhrija, a on od Urve b. Zubejra, kojeg je obavjestio Misver b. Mahreme, a njega Amr b. Avf, koji je bio saveznik potomaka Amir b. Luejja i bio učesnik Bedra sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Ebu-Ubejdu b. Džerraha u Bahrejn da donese džizju (glavarinu) iz tog područja. Inače, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio sklopio sporazum sa stanovnicima Bahrejna i postavio im za namjesnika Ala'a b. Hadremija. Ebu-Ubejde je stigao s imetkom iz Bahrejna, te su ensarije čule za dolazak Ebu-Ubejde i na sabah-namazu se sreli sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa pošto se on okrenuo, oni su došli pred njega. Kad ih je vidio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osmijehnuo se i rekao:

"Mislim da ste čuli da je Ebu-Ubejde nešto donio?"

"Da", Allahov Poslaniče, odgovoriše oni, a on reče:

"Radujte se i očekujte ono što će vas obradovati. Tako mi Allaha, ja se za vas ne bojim siromaštva, nego se bojim da vam se pruži bogatstvo ovog svijeta, kao što je pruženo onima prije vas, pa da se budete natjecali u njemu kao što su se oni natjecali i ono vas upropasti kao što je upropastilo njih."

٤٠١٤. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ شَدَّادِ بْنِ الْهَادِ اللَّيْثِيَّ قَالَ رَأَيْتُ رِفَاعَةَ بْنَ رَافِعِ الْأَصَارِيِّ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا .

٤٠١٥. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ وَيُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمِسْوَرَ ابْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَمْرَو بْنَ عَوْفٍ وَهُوَ خَلِيفُ لِبْنِي عَامِرِ بْنِ لُؤْيٍ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ إِلَى الْبَحْرَيْنِ يَأْتِي بِجَزِيرَتَيْهَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ صَالِحَ أَهْلِ الْبَحْرَيْنِ وَأَمَرَ عَلَيْهِمُ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضَرَمِيِّ فَقَدِمَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِهَا مِنْ الْبَحْرَيْنِ فَسَمِعَتِ الْأَنْصَارُ بِقُدُومِ أَبِي عُبَيْدَةَ فَوَافُوا صَلَاةَ الْفَجْرِ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا انْصَرَفَ تَعَرَّضُوا لَهُ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ رَأَاهُمْ ثُمَّ قَالَ أَظُنُّكُمْ سَمِعْتُمْ أَنَّ أَبَا عُبَيْدَةَ قَدِمَ بِشَيْءٍ قَالُوا أَجَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَأَبْشِرُوا وَأَمْلُوا مَا يَشْرِكُكُمْ فَوَاللَّهِ مَا الْفَقْرُ أَخْشَى عَلَيْكُمْ وَلَكِنِّي أَخْشَى أَنْ تُبْسِطَ عَلَيْكُمُ الدُّنْيَا كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا وَتُهْلِكُكُمْ كَمَا أَهْلَكَتَهُمْ .

4016, 4017. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, a njemu Džerir b. Hazim, prenoseći od Nafi'a da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, običavao ubijati sve zmije sve dok mu Ebu-Lubabe Bedri nije prenio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ubijanje kućnih, malih kućnih zmija, pa se on ustegao od toga.¹

4018. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Munzir, a njemu Muhammed b. Fulejh prenoseći od Musa'a b. Ukbe, da je Ibn Šihab izjavio da mu je kazivao Enes b. Malik da su neke ensarije zatražile od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši:

“Dozvoli nam da sinu naše sestre Abbasu otpišemo otkupninu.”²

“Tako mi Allaha”, rekao je on, “nećete mu pustiti ni jednog dirhema.”

4019. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Ibn-Džurejdža, on od Zuhrija, ovaj od Ata'a b. Jezida, on od Ubejdullah b. Adijja, a ovaj od Mikdad b. Esveda ... I PRIČAO MI JE Ishak (b. Mensur), a njemu Ja'kub b. Ibrahim b. Sa'd, a ovom bratić Ibn Šihaba, prenoseći od svoga amidže, koji je izjavio da mu je saopćio Ata' b. Jezid Lejsi Džunde'i, ovom je saopćio Ubejdullah b. Adijj b. Hizar, a njemu je saopćio Mikdad b. Amr Kindi, koji je bio saveznik Beni Zuhrea i jedan od onih koji su sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, učestvovali na Bedru, da je rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Šta misliš, ako sretnem nekog nevjernika i stupim s njim u borbu, pa on sabljom udari po jednoj mojoj ruci i odsiječe je, a onda pobjegne od mene za drvo i rekne:

٤٠١٦-٤٠١٧. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَارِثٍ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقْتُلُ الْحَيَّاتِ كُلَّهَا حَتَّى حَدَّثَهُ أَبُو لُبَابَةَ الْبَدْرِيُّ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ قَتْلِ جَنَّاتِ الْبُيُوتِ فَأَمْسَكَ عَنْهَا.

٤٠١٨. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ اسْتَأْذَنُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا ائْذَنْ لَنَا فَلَنْتُرِكَ لِابْنِ أُخْتِنَا عَبَّاسٍ فِدَاءَهُ قَالَ وَاللَّهِ لَا تَذَرُونَّ مِنْهُ دِرْهَمًا.

٤٠١٩. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَدِيٍّ عَنِ الْمُقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ ثُمَّ الْجُنْدَعِيُّ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَدِيٍّ ابْنَ الْخِثَارِ أَخْبَرَهُ أَنَّ الْمُقْدَادَ بْنَ عَمْرِو الْكِنْدِيَّ وَكَانَ حَلِيفًا لِبَنِي زُهْرَةَ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَرَأَيْتَ إِنْ لَقِيتُ رَجُلًا مِنَ الْكُفَّارِ فَأَقْتَلْتُنَا فَضَرَبَ إِحْدَى يَدَيَّ بِالسَّيْفِ فَقَطَعَهَا ثُمَّ

¹ Ebu-Lubabe nije direktno učestvovao u borbi na Bedru, ali se smatra učesnikom Bedra jer ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uključio pri raspodjeli plijena sa Bedra

² Kada je bio zarobljen na Bedru. (prim. rec.)

‘Ja prihvatom islam’, hoću li ga ubiti, Poslaniče, nakon što je to rekao?”

“Ne ubijaj ga”, rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a on upita:

“Allahov Poslaniče, on je odsjekao jednu moju ruku, i izgovorio je to, nakon što ju je odsjekao.”

“Ne ubijaj ga”, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, “jer ako ga ubiješ on će biti u situaciji u kojoj si ti bio prije nego što si ga ubio, a ti ćeš biti u situaciji u kojoj je on bio prije nego što je izgovorio svoju riječ koju je rekao.”³

4020. PRIČAO MI JE Ja’kub b. Ibrahim, njemu je kazivao Ibn-Ulejje, ovom Sulejman Tejmi, a njemu Enes, radijallahu anhu, rekavši da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Bedra, rekao:

“Ko će vidjeti šta je uradio Ebu-Džehl?”

Tada se Ibn Mes’ud zaputio i našao ga, a već su ga dva Afraova sina udarila, tako da je umirao. Tada mu je on rekao: “Ti si Ebu-Džehl?!”

Ibn Ulejje je rekao da je Sulejman izjavio kako je Enes rekao (da je Ibn-Mes’ud) rekao: “Ti si, Ebu-Džehle”, a on je rekao: “A ima li neko iznad čovjeka kojeg ste ubili?”

Sulejman se dvoumi i kaže: “Možda je rekao: ‘Kojeg je ubio njegov narod.’”

Ebu-Midžlez je izjavio da je Ebu-Džehl rekao:

“Da me je ubio makar neko ko nije zemljoradnik!”

لَاذَ مِنِّي بِشَجَرَةٍ فَقَالَ أَسْلَمْتُ لِلَّهِ أَأَقْتُلُهُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ بَعْدَ أَنْ قَالَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
لَا تَقْتُلُهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ قَطَعَ إِحْدَى يَدَيَّ
ثُمَّ قَالَ ذَلِكَ بَعْدَ مَا قَطَعَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
لَا تَقْتُلُهُ فَإِنْ قَتَلْتَهُ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَتِكَ قَبْلَ أَنْ تَقْتُلَهُ وَإِنَّكَ
بِمَنْزِلَتِهِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ كَلِمَتَهُ الَّتِي قَالَ .

٤٠٢٠. حَدَّثَنِي يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ
عُلَيَّةَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ بَدْرٍ مَنْ يَنْظُرُ مَا
صَنَعَ أَبُو جَهْلٍ فَاَنْطَلَقَ ابْنُ مَسْعُودٍ فَوَجَدَهُ قَدْ
ضَرَبَهُ ابْنَا عَفْرَاءَ حَتَّى بَرَدَ فَقَالَ أَنْتَ أَبَا جَهْلٍ
قَالَ ابْنُ عُلَيَّةَ قَالَ سُلَيْمَانُ هَكَذَا قَالَهَا أَنَسُ قَالَ
أَنْتَ أَبَا جَهْلٍ قَالَ وَهَلْ فَوْقَ رَجُلٍ قَتَلْتُمُوهُ قَالَ
سُلَيْمَانُ أَوْ قَالَ قَتَلَهُ قَوْمُهُ قَالَ وَقَالَ أَبُو مُجَلِّزٍ قَالَ
أَبُو جَهْلٍ فَلَوْ غَيْرُ أَكَّارٍ قَتَلَنِي .

3 Dio teksta ovog hadisa je naveden pod brojem 6865.

4021. PRIČAO NAM JE Musa, njemu je kazivao Abdul-Vahid, a ovom Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Ubejdullah b. Abdullaha, kojem je pričao Ibn-Abbas da je Omer, radijallahu anhu, nakon smrti Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ebu-Bekru:

“Hajdemo našoj braći ensarijama.”

U tom su nas srela dva njihova dobra čovjeka koja su se borila na Bedru.

Pričao sam o tome sa Urve b. Zubejrom i on je rekao: “Ta dvojica su Uvejrm b. Sa'ide i Ma'n b. Adijj.”

4022. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim da je čuo Muhammed b. Fudajla kako prenosi od Isma'il b. Kajsa da je učesnicima Bedra davano po pet hiljada, i da je Omer rekao:

“Ja ću njima sigurno davati prednost u odnosu na one poslije njih.”¹

4023. PRIČAO MI JE Ishak b. Mensur, njemu je kazivao Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma'mer prenoseći od Zuhrija, ovaj od Muhammed b. Džubejra, a on od svoga oca da je rekao:

“Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na akšam namazu uči suru Et-Tur i to je bilo prvi put da mi se iman uvukao u srce.”²

4024. PRENOSI SE OD Zuhrija, a on prenosi od Muhammed b. Džubejr b. Mut'ima, ovaj od svoga oca, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu zarobljenika sa Bedra, rekao:

“Da je sada Mut'im b. Adijj živ, pa da mi se obrati u pogledu ovih smrdljivaca, ja bih mu ih ostavio.”³

٤٠٢١. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ لَمَّا تُوُفِيَ النَّبِيُّ ﷺ قُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى إِخْوَانِنَا مِنَ الْأَنْصَارِ فَلَقِينَا مِنْهُمْ رَجُلَانِ صَالِحَانِ شَهِدَا بَدْرًا فَحَدَّثْتُ بِهِ عُرْوَةَ بِنَ الزُّبَيْرِ فَقَالَ هُمَا عُوَيْمُ بْنُ سَاعِدَةَ وَمَعْنُ بْنُ عَدِيٍّ .

٤٠٢٢. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ مُحَمَّدَ بْنَ فُضَيْلٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسِ كَانَ عَطَاءُ الْبَدْرِيِّنَ خَمْسَةَ آلَافٍ خَمْسَةَ آلَافٍ وَقَالَ عُمَرُ لَا فَضْلَ لَهُمْ عَلَى مَنْ بَعْدَهُمْ .

٤٠٢٣. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ وَذَلِكَ أَوَّلَ مَا وَقَرَ الْإِيمَانُ فِي قَلْبِي .

٤٠٢٤. وَعَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ ابْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ فِي أُسَارَى بَدْرٍ لَوْ كَانَ الْمُطْعِمُ بْنُ عَدِيٍّ حَيًّا ثُمَّ كَلَّمَنِي فِي هَؤُلَاءِ النَّسَى لَتَرَكْتُهُمْ لَهُ وَقَالَ اللَّيْثُ

1 Misli se na sredstva koja su davana učesnicima Bedra svake godine, od perioda halife Omera pa nadalje.

2 Ovaj hadis je naveden u knjizi *O namazu*, a ovdje je spomenut u vezi s Bedrom, s obzirom da je Džubejr b. Mut'im učestvovao u dogovoru otkupa za zarobljenike Bedra.

3 Mut'im b. Adijj je umro prije Bitke na Bedru, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je ovim želio izraziti zahvalnost za zaštitu koju mu je pružio nakon povratka iz Taifa.

Lejs prenosi od Jahjaa, a on od Seid b. Musejjeba: Prva buna (fitnet), to jest ubojstvo Osmana, desila se i nije ostavila u životu ni jednog od učesnika Bedra. Zatim se dogodila druga buna, to jest El-Harra⁴ i nije ostavila u životu nikog od učesnika Hudejbijje, a potom je došlo do treće pobune, i prije nego što je okončana ljudi su se već bili osnažili.”⁵

4025. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, njemu Abdullah b. Umer Numejri, a ovom Junus b. Jezid, rekavši da je čuo Zuhrija kako izjavljuje da je čuo Urve b. Zubejra, Seid b. Musejjeba, Alkama b. Vekkasa i Ubejdullah b. Abdullaha kako prenose slučaj Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, tako što mu je svako od njih prenio dio tog hadisa. Ona je rekla: “Potom smo krenule ja i Mistahova majka, te je ona posrnula zakačivši svoj ogrtač, i rekla: “Neka propadne Mistah!” “Ružno je to što si rekla”, rekoah ja, grdiš čovjeka koji je učestvovao na Bedru” - i on spomenu slučaj potvore.⁶

عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَقَعَتِ الْفِتْنَةُ الْأُولَى يَعْنِي مَقْتَلَ عُثْمَانَ فَلَمْ تُبْقِ مِنْ أَصْحَابِ بَدْرٍ أَحَدًا ثُمَّ وَقَعَتِ الْفِتْنَةُ الثَّانِيَّةُ يَعْنِي الْحَرَّةَ فَلَمْ تُبْقِ مِنْ أَصْحَابِ الْحُدَيْبِيَّةِ أَحَدًا ثُمَّ وَقَعَتِ الثَّلَاثَةُ فَلَمْ تَرْتَفَعْ وَلِلنَّاسِ طَبَاحٌ .

٤٠٢٥. حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النُّمَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ وَعُيَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ كُلُّ حَدَّثَنِي طَائِفَةٌ مِنَ الْحَدِيثِ قَالَتْ فَأَقْبَلْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ فَعَثَرْتُ أُمُّ مِسْطَحٍ فِي مِرْطَئِهَا فَقَالَتْ تَعَسَ مِسْطَحٌ فَقُلْتُ بِئْسَ مَا قُلْتَ تَسُبِّينَ رَجُلًا شَهِدَ بَدْرًا فَذَكَرَ حَدِيثَ الْإِفْكِ .

4 Buna *El-Harra* desila se mjeseca zul-ka'deta, 63. godine po Hidžri. Nakon smrti Mu'avijine, Abdulah b. Zubejr je u Hidždžu ustao protiv Mu'avijinog sina Jezida, pa je Jezid protiv njega poslao Muslim b. Ukbea s vojskom iz Šama i naredio mu da prvo napadne Medinu. Usprotivili su im se brojni Medinjani te su oni oklijevali da ih napadnu. I tek što je počela borba, začuo se tekbir unutar Medine. Naime, Benu Harise su uveli u grad neke šamske vojnike, pa su Medinjani, uplašeni za svoje porodice, napustili borbu i vratili se u grad, te dali prisegu Jezidu. Tom prilikom u Medini su ubijeni brojni muslimani. Potom se Muslim b. Ukbe zaputio prema Mekki, ali je umro prije nego što je stigao tamo.

5 Imami Malik je rekao: “Namaz u Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji nije prekidan osim na dan ubistva halifa Osmana, na dan *Harre* i, treće sam zaboravio.” Ibn-Abdul-Hakem kaže: “To je dan napada haridžije Ebu-Hamze.” Desilo se to 130. godine po Hidžri, za vrijeme hilafeta Mervan b. Muhammed b. Mervana.

6 Hadis o potvori je u cijelosti naveden u poglavlju Tefsir, a ovdje je naveden dio u kom Aiša, radijallahu anha, izjavljuje da je Mistah b. Esase bio učesnik Bedra.

4026. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, a njemu Muhammed b. Fulejh b. Sulejman prenoseći od Musa b. Ukbea da je Ibn Šihab rekao:

“Ovo su vojni pohodi Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,” i on spomenu hadis u kom se kaže:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ih je dozivao i rekao: “Da li ste našli da je istinito ono čime je Gospodar vaš vama prijetio!”

Musa kaže da je Nafi‘ izjavio kako je Abdullah (b. Omer) rekao:

Neki ashabi su rekli: “Allahov Poslaniče, ti dozivaš mrtve ljude”, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je tada rekao: “Ni vi ne čujete bolje od njih ono što govorim.”

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “Ukupan broj Kurejšija koji su učestvovali na Bedru i uključeni u dodjelu ratnog plijena je osamdeset i jedan.”

Urve b. Zubejr je običavao reći: “Zubejr je rekao: ‘Njihovi udjeli u ratnom plijenu su podijeljeni i bilo ih je stotinu, a Allah najbolje zna.’”

4027. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, njemu je saopćio Hišam prenoseći od Ma'mera, on od Hišam b. Urvea, ovaj od svoga oca, a on od Zubejra da je rekao:

“Na dan Bedra muhadžirima je dodijeljeno stotinu dijelova.”¹

٤٠٢٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ هَذِهِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يُلْقِيهِمْ هَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَكُمْ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالَ مُوسَى قَالَ نَافِعٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ تُنَادِي نَاسًا أَمْوَاتًا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا أَنْتُمْ بِأَسْمَعَ لِمَا قُلْتُ مِنْهُمْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فَجَمِيعٌ مَنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنْ قُرَيْشٍ مِمَّنْ ضُرِبَ لَهُ بِسَهْمِهِ أَحَدٌ وَثَمَانُونَ رَجُلًا وَكَانَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ يَقُولُ قَالَ الزُّبَيْرُ قُسِمَتْ سَهْمَانُهُمْ فَكَانُوا مِائَةً وَاللَّهُ أَعْلَمُ.

٤٠٢٧. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الزُّبَيْرِ قَالَ ضُرِبَتْ يَوْمَ بَدْرٍ لِلْمُهَاجِرِينَ مِائَةٌ سَهْمٍ.

¹ Stotinu dijelova obuhvata petinu i ratni plijen, naime, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je izdvojio petinu plijena, a ostale četiri petine podijelio učesnicima bitke, među kojima je bilo osamdeset muhadžira, i kada se ovom broju doda ona petina, to čini stotinu dijelova.

IMENA UČESNIKA BEDRA

Njihova imena su spomenuta u *Džami 'u* (drugi naziv za *Sahih*), a Ebu-Abdullah (Buhari) poredao ih je po arapskom alfabetu (stavivši Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na prvo mjesto).

Vjerovjesnik Muhammed b. Abdullah Hašimi, sallallahu alejhi ve sellem,

Ijas b. Bukejr, Bilal b. Rebah – oslobođeni rob Ebu-Bekra Kurešija,

Hamza b. Abdul-Muttalib Hašimi,

Hatib b. Ebi-Balta' – saveznik Kurejšija,

Ebu-Huzejfe b. Utbe b. Rebi'a Kureši,

Harise b. Rebi'a Ensari koji je ubijen na dan Bedra, a to je Harise b. Suraka koji je bio u izvidnici,

Hubejb b. Adijj Ensari,

Hunejs b. Huzafe Sehmi,

Rifa'a b. Rafi' Ensari,

Rifa'a b. Abdul-Munzir Ebu-Lubabe Ensari,

Zubejr b. Avvam Kureši,

Zejd b. Sehl Ebu-Talha Ensari,

Ebu-Zejd Ensari,

Sa'd b. Malik Zuhri,

Sa'd b. Havle Kureši,

Seid b. Zejd b. Amr b. Nufejl Kureši,

Sehl b. Hunejf Ensari,

Zuhejr b. Rafi' – Ensari i njegov brat Abdullah b. Usman,

Ebu-Bekr Siddik Kureši,

Abdullah b. Mes'ud Huzeli,

Utbe b. Mes'ud Huzeli,

Abdur-Rahman b. Avf Zuhri,

Ubejde b. Haris Kureši,

Ubade b. Samit Ensari,

Omer b. Hattab Adevi,

Osman b. Affan Kureši kojeg je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio da se brine o njegovoj kćerki i uključio ga u ratni plijen,

Alija b. Ebu-Talib Hašimi,

بَابُ تَسْمِيَةِ مَنْ سَمِيَ مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ

فِي الْجَامِعِ الَّذِي وَضَعَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَى حُرُوفِ الْمُعْجَمِ النَّبِيِّ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْهَاشِمِيُّ ﷺ إِيَّاسُ بْنُ الْبَكْرِ بِلَالُ بْنُ رَبَاحٍ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ الْقُرَشِيُّ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ الْهَاشِمِيُّ حَاطِبُ بْنُ أَبِي بَلْتَعَةَ حَلِيفُ لُقَيْشٍ أَبُو حَذِيفَةَ بْنُ عُثْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ الْقُرَشِيُّ حَارِثَةُ بْنُ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيُّ قُتِلَ يَوْمَ بَدْرٍ وَهُوَ حَارِثَةُ بْنُ سُرَاقَةَ كَانَ فِي النَّظَارَةِ خُبَيْبُ بْنُ عَدِيٍّ الْأَنْصَارِيُّ خُنَيْسُ بْنُ حَذَافَةَ السَّهْمِيُّ رِفَاعَةُ ابْنُ رَافِعِ الْأَنْصَارِيُّ رِفَاعَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُنْذِرِ أَبُو لُبَابَةَ الْأَنْصَارِيُّ الزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ الْقُرَشِيُّ زَيْدُ بْنُ سَهْلٍ أَبُو طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيُّ أَبُو زَيْدٍ الْأَنْصَارِيُّ سَعْدُ بْنُ مَالِكٍ الزُّهْرِيُّ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ الْقُرَشِيُّ سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ بْنُ عَمْرٍو ابْنُ نَفِيلٍ الْقُرَشِيُّ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ الْأَنْصَارِيُّ ظَهَيْرُ بْنُ رَافِعِ الْأَنْصَارِيُّ وَأَخُوهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ الْقُرَشِيُّ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ الْهَذَلِيُّ عُثْبَةُ بْنُ مَسْعُودٍ الْهَذَلِيُّ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ الزُّهْرِيُّ عُبَيْدَةُ بْنُ الْحَارِثِ الْقُرَشِيُّ عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ الْأَنْصَارِيُّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الْعَدَوِيُّ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ الْقُرَشِيُّ خَلَفَهُ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى ابْنَتِهِ وَضَرَبَ لَهُ بِسَهْمِهِ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ الْهَاشِمِيُّ عَمْرُو بْنُ عَوْفٍ حَلِيفُ بَنِي عَامِرٍ بْنُ لُؤَيٍّ عُقْبَةُ بْنُ عَمْرٍو الْأَنْصَارِيُّ عَامِرُ بْنُ رَبِيعَةَ الْعَنْزِيُّ عَاصِمُ بْنُ

Amr b. Avf – saveznik Beni Amira b. Luejja,
 Ukbe b. Amr Ensari,
 Amir b. Rebi'a Anezi,
 Asim b. Sabit Ensari,
 Uvejm b. Sa'ide Ensari,
 Itban b. Malik Ensari,
 Kudame b. Maz'un,
 Katade b. Nu'man Ensari,
 Mu'az b. Amr b. Džemuh,
 Mu'avviz b. Afra i njegov brat (Avf b. Haris),
 Malik b. Rebi'a Ebu-Usejd Ensari,
 Murare b. Rebi'a Ensari,
 Ma'n b. Adijj Ensari,
 Mistah b. Usase b. Abbad b. Muttalib b. Abdi Menaf,
 Mikdad b. Amr Kindi – saveznik Beni Zuhre,
 Hilal b. Umejje Ensari,
 neka je Allah s njima zadovoljan.¹

ثَابِتِ الْاَنْصَارِيِّ عُوَيْمُ بْنُ سَاعِدَةَ الْاَنْصَارِيِّ
 عِثْبَانُ ابْنُ مَالِكِ الْاَنْصَارِيِّ قُدَامَةُ بْنُ مَطْعُونٍ
 قَتَادَةُ بْنُ النُّعْمَانِ الْاَنْصَارِيُّ مُعَاذُ بْنُ عَمْرِو بْنِ
 الْجُمُوحِ مُعَوَّذُ بْنُ عَفْرَاءَ وَأَخُوهُ مَالِكُ بْنُ رَبِيعَةَ
 أَبُو أَسِيدِ الْاَنْصَارِيِّ مُرَارَةُ بْنُ الرَّبِيعِ الْاَنْصَارِيُّ
 مَعْنُ بْنُ عَدِيٍّ الْاَنْصَارِيُّ مِسْطَحُ بْنُ أَثَاثَةَ بْنِ
 عَبَّادِ بْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ مِقْدَادُ بْنُ عَمْرِو
 الْكِنْدِيِّ حَلِيفُ بَنِي زُهْرَةَ هِلَالُ بْنُ أُمَيَّةَ
 الْاَنْصَارِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ .

¹ Ovdje je autor naveo imena četrdeset i četiri učesnika Bedra ograničavajući se na one koji su u njegovom sahihu spomenuti kao učesnici Bedra. Imena svih učesnika Bedra sabrali su Dijauddin Makdisi u djelu *Kitabul-Ahkam* i Ibnu-Sejjidinnasi, u djelu *Ujunul-Eser*.

SLUČAJ BENU NADIRA I ODLAZAK
ALLAHOVA POSLANIKA, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, NJIMA ZBOG
KRVARINE DVOJICE LJUDI, TE NJIHOV
POKUŠAJ DA PREVARE ALLAHOVOG
POSLANIKA, SALLALLAHU ALEJHI
VE SELLEM

Zuhri prenosi od Urvea da se to desilo šest mjeseci nakon Bitke na Bedru, a prije bitke na Uhudu.² Uzvišeni Allah kaže: “On je prilikom prvog progonstva iz domova njihovih protjerao one sljedbenike knjige koji nisu vjerovali, a niste mislili da će izaći.”³

Ibn Ishak smatra da se to desilo nakon bitke kod bunara Me‘une i Uhuda.⁴

4028. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu je kazivao Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ibn-Džurejdž, prenoseći od Musa b. Ukbea, on od Nafi‘a, a ovaj od Ibn-Umera, radijallahu anhum, da je rekao:

“Plemena En-Nadir i Kurejza su se upustila u rat, pa je (Poslanik) iselio pleme Benu Nadir, a ostavio pleme Kurejza oprostivši im, sve dok pleme

بَابُ حَدِيثِ بَنِي النَّضِيرِ وَمَخْرَجِ

رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَيْهِمْ فِي دِيَةِ الرُّجُلَيْنِ

وَمَا أَرَادُوا مِنَ الْغَدْرِ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ

قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنْ عُرْوَةَ كَانَتْ عَلَى رَأْسِ سِتَّةِ أَشْهُرٍ مِنْ وَقْعَةِ بَدْرٍ قَبْلَ أُحُدٍ وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا) وَجَعَلَهُ ابْنُ إِسْحَاقَ بَعْدَ بَيْتِ مَعُونَةَ وَأُحُدٍ .

٤٠٢٨. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حَارَبَتِ النَّضِيرُ وَقُرَيْظَةُ فَأَجْلَى بَنِي النَّضِيرِ وَأَقَرَّ قُرَيْظَةُ وَمَنْ عَلَيْهِمْ حَتَّى حَارَبَتْ قُرَيْظَةُ فَقَتَلَ رِجَالُهُمْ

2 Ovu Zuhrijevu izjavu zabilježio je spojenim senedom Abdur-Rezzak San‘ani u *Musannefu*.

3 Sura El-Hašr, ajet br. 2. Nakon Hidžre nemuslimani su, u odnosu na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zauzeli različite stavove. Jedni su mu se otvoreno suprotstavljali i objavili mu rat poput kurejševičkih idolopoklonika. Drugi su ga pustili na miru iščekujući kako će se završiti njegov poziv. Treći su s njim sklopili ugovor o nenapadanju i zajedničkoj odbrani Medine. Bila su to tri jevrejska plemena: Kurejza, Nadir i Kajnuka. Prvi su ugovor prekršili ljudi iz plemena Kajnuka: bilo je to u mjesecu ševalu, neposredno nakon Bitke na Bedru. Na zahtjev Abdullah b. Ubejja oni nisu kažnjeni smrću, nego su protjerani iz Medine u Ezriat. Nakon njih su ugovor prekršili Benu Nadir, a nakon Bitke na Hendeku - Benu Kurejza.

4 Ovaj hadis sa kompletnim senedom naveden je u poglavlju *Tefsir*. Ibn Abbas nije volio ovu suru nazivati Hašr, kako se ne bi pomislilo da je riječ o proživljenju na Sudnjem danu, jer Hašr ovdje znači progonstvo. Ibn Ishak kaže da je, nakon bunara Me‘une, Amr b. Umejje bio zarobljen, a kasnije oslobođen i na putu za Medinu sreo dvojicu ljudi od Benu Amira koji su imali poslanikovu zaštitu, za koju Amr nije znao, pa ih je ubio želeći osvetiti svoje saputnike sa bunara Me‘une. Kad je Poslanik to saznao, odlučio je da plati krvarinu za njih dvojicu, te se zaputio saveznicima iz jevrejskog plemena Benu Nadir da mu u tome pomognu. Međutim, oni su iskoristili njegovo prisustvo u svojoj sredini i pokušali ga ubiti, ali je on za to saznao putem objave i udaljio se, a potom naredio napad na njih. Nakon šest dana opsade oni su se predali i prihvatili da napuste Medinu. Ponijevši sa sobom samo ono što su deve mogle ponijeti. Iseljeni su u Hajber i Šam.

Kurejza nije ponovo zaratilo, pa je on (naredio) da budu poubijani njihovi muškarci, a žene im i djecu i imetke podijelio muslimanima, izuzev nekih od njih koji su prišli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa im je on dao sigurnost i oni su prihvatili islam.

On je iselio sve medinske jevreje: Benu Kajnuka, a oni su saplemenici Abdullah b. Selama, Jevreje Benu Harise i sve medinske Jevreje.”

4029. PRIČAO MI JE Hasan b. Mudrik, njemu je kazivao Jahja b. Hammad, a ovom saopćio Ebu-Avane, prenoseći od Ebu-Bišra a on od Seid b. Džubejra, da je rekao:

– Rekao sam Ibni-Abbasu: “Sura El-Hašr”, a on reče:

“Reci: ‘Sura En-Nadir.’”

Hušejm slijedi (Ebu-Avanu) prenoseći ovaj hadis od Ebu-Bišra.¹

4030. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebul-Esved, njemu Mu‘temir prenoseći od svoga oca (Sulejman Tejmiya) koji je izjavio da je čuo Enes b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže:

“Ljudi su ustupali palmovike Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok nisu pokorena plemena Kurejza i Nadir, nakon čega im je on to vraćao.”

4031. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Lejs prenoseći od Nafi‘a, a on od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je popalio i posjekao palme Benu Nadira (u mjestu) Buvejra, pa je objavljeno: “To što ste neke palme posjekli ili ih da uspravno stoje ostavili – Allahovom voljom ste učinili.”²

وَقَسَمَ نِسَاءَهُمْ وَأَوْلَادَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَّا بَعْضَهُمْ لَحِقُوا بِالنَّبِيِّ ﷺ فَأَمْنَهُمْ وَأَسْلَمُوا وَأَجَلَى يَهُودَ الْمَدِينَةِ كُلَّهُمْ بَنِي قَيْنِقَاعَ وَهُمْ رَهْطُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ وَيَهُودَ بَنِي حَارِثَةَ وَكُلَّ يَهُودِ الْمَدِينَةِ .

٤٠٢٩. حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُدْرِكٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمَادٍ أَخْبَرَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ سُورَةُ الْحَشْرِ قَالَ قُلْ سُورَةُ النَّصِيرِ تَابَعَهُ هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ .

٤٠٣٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ الرَّجُلُ يُجْعَلُ لِلنَّبِيِّ ﷺ النَّخْلَاتِ حَتَّى افْتَتَحَ قَرْيَظَةَ وَالنَّصِيرَ فَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ يَرُدُّ عَلَيْهِمْ .

٤٠٣١. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حَرَّقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَخْلَ بَنِي النَّصِيرِ وَقَطَعَ وَهِيَ الْبُؤَيْرَةُ فَتَزَلَّتْ (مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ) .

¹ Tekst ovog hadisa naveden je još pod brojevima: 4645, 4882 i 4883.

² Sura El-Hašr, 5.

4032. PRIČAO MI JE Ishak, njemu je saopćio Habban, a ovom Džuvejrije bint Esma, prenoseći od Nafi'a a on od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, popalio palmovik Benu Nadira, pa je tim povodom Hassan b. Sabit izrekao stih:

*Nevažan je za prvake Beni Luejja
plameni požar u Buvejriji.³*

Njemu je odgovorio Ebu-Sufjan b. Haris:

*Neka Allah učini trajnim to djelo
I u njenom susjedstvu nek se zapali plamen.
Saznat ćeš koji je od nas udaljeniji od njega
i znat ćeš čijoj zemlji će to nauditi.⁴*

4033. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu je saopćio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija koji je izjavio da mu je saopćio Malik b. Esv b. Hadesan Nasri da ga je Omer b. Hattab, radijallahu anhu, pozvao kada mu je došao njegov vratar Jefra i rekao:

“Želiš li primiti Osmana, Abdur-Rahman b. Avfa, Zubejra i Sa'da jer oni traže dozvolu da uđu?”

“Da, uvedi ih”, reče on.

Ovaj se potom zadrža neko vrijeme, a zatim dođe i reče: “Hoćeš li primiti Abbasa i Aliju, i oni traže dozvolu za ulazak?”

“Da”, odgovorio je on, i kad njih dvojica udoše, Abbas reče:

“Vladaru pravovjernih, presudi između mene i ovoga.”

Njih dvojica su se inače sporili u vezi s nečim što je Allah, kao plijen, dao Svome Poslaniku,

٤٠٣٢. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ أَخْبَرَنَا جُوَيْرِيَّةُ بِنْتُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ حَرَّقَ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ قَالَ وَلَهَا يَقُولُ حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ وَهَانَ عَلَى سَرَاةِ بَنِي لُؤَيٍّ حَرِيقٌ بِالْبُؤَيْرَةِ مُسْتَطِيرٌ قَالَ فَأَجَابَهُ أَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ أَدَامَ اللَّهُ ذَلِكَ مِنْ صَنِيعٍ وَحَرَّقَ فِي نَوَاحِيهَا السَّعِيرُ سَتَعْلَمُ أَيْنَا مِنْهَا بَنَزَهُ وَتَعْلَمُ أَيُّ أَرْضَيْنَا تَضِيرُ.

٤٠٣٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكُ بْنُ أَوْسٍ بْنِ الْحَدَّثَانَ النَّضْرِيُّ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعَاهُ إِذْ جَاءَهُ حَاجِبُهُ يَرْفَا فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ وَالزُّبَيْرِ وَسَعْدٍ يَسْتَأْذِنُونَ فَقَالَ نَعَمْ فَأَدْخَلَهُمْ فَلَبِثَ قَلِيلًا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عَبَّاسٍ وَعَلِيٍّ يَسْتَأْذِنَانِ قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا دَخَلَا قَالَ عَبَّاسُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا وَهَذَا يَخْتَصِمَانِ فِي الَّذِي أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مِنْ بَنِي النَّضِيرِ فَاسْتَبَّ عَلِيٌّ وَعَبَّاسٌ فَقَالَ الرَّهْطُ

3 Kurejšije, potomci Luejja, su Jevreje nagovarali da prekrše ugovor obećavši im pomoć, a kada su oni protjerani i palmovici im popaljeni, Kurejšije ništa nisu preduzele da im pomognu, pa Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, pjesnik Hasan b. Sabit ismijava njihovu nezainteresovanost za ono što se dešavalo Beni Nadiru.

4 Ebu-Sufjan b. Haris b. Abdul-Muttalib, Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, amidžić, tada nije bio primio islam, ali je prilikom oslobađanja Mekke primio islam i ostao vjeran Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u Bici na Huncjnu.

sallallahu alejhi ve sellem, iz plijena Benu Nadir. Alija i Abbas se opet sporječkaše, pa ona skupina reče: “Vladaru pravovjernih, presudi između njih dvojice i rastereti jednog od njih.”

“Polahko”, reče Omer, “zaklinjem vas Allahom, čijom dozvolom opstoje i nebo i Zemlja, da li znate da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo. Ono što ostavimo je sadaka.’ Ovim je on mislio na sebe.

“Rekao je to”, rekoše oni, a Omer se okrenu Abbasu i Aliji i reče:

“Zaklinjem vas Allahom, da li vas dvojica znate da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to rekao?”

“Rekao je”, potvrdiše njih dvojica.

“Ja ću vam, zaista, ispričati taj slučaj”, reče on, pa nastavi:

“Uzvišeni Allah je posebno darovao Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iz ovog plijena, dijelom koji nije dao nikom drugom osim njemu. Uzvišeni Allah je rekao:

Ono što je Allah od njih, kao plijen, dao Svome Poslaniku a vi niste kasom tjerali ni konje ni kamile radi toga... do riječi: ... Svemoćan.¹ To je pripadalo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, posebno, tako mi Allaha, nije on to, mimo vas, uzeo samo za sebe, niti ga je prigrabio bez vas. On je to vama dao i razdijelio, sve dok od toga nije ostao ovaj imetak. Iz ovog imetka je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izdvajao opskrbu za svoju porodicu za godinu dana, a ono što bi ostajalo, određivao bi za opće potrebe, za šta se i daje imetak koji je u ime Allaha. Tako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postupao u toku života. Zatim je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,

يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَقْضِ بَيْنَهُمَا وَأَرْخِ أَحَدَهُمَا مِنَ
الْآخِرِ فَقَالَ عُمَرُ اتَّخَذُوا أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي يَأْذَنُ
تَقْوَمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ
ﷺ قَالَ لَا نُورِثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ بِذَلِكَ نَفْسَهُ
قَالُوا قَدْ قَالَ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ عُمَرُ عَلَى عَبَّاسٍ وَعَلَى
فَقَالَ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَا نَعَمْ قَالَ فَإِنِّي أُحَدِّثُكُمْ عَنْ هَذَا
الْأَمْرِ إِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ كَانَ خَصَّ رَسُولَهُ ﷺ فِي هَذَا
الْفَيْءِ شَيْءٌ لَمْ يُعْطِهِ أَحَدًا غَيْرَهُ فَقَالَ جَلَّ ذِكْرُهُ
(وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ
مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ) إِلَى قَوْلِهِ (قَدِيرٌ) فَكَانَتْ
هَذِهِ خَالِصَةً لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ وَاللَّهِ مَا اخْتَارَهَا
دُونَكُمْ وَلَا اسْتَأْثَرَهَا عَلَيْكُمْ لَقَدْ أَعْطَاكُمْوهَا
وَقَسَمَهَا فِيكُمْ حَتَّى بَقِيَ هَذَا الْمَالُ مِنْهَا فَكَانَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةً سَنَّتِهِمْ مِنْ
هَذَا الْمَالِ ثُمَّ يَأْخُذُ مَا بَقِيَ فَيَجْعَلُهُ لِمَجْلَلِ مَالِ اللَّهِ
فَعَمِلَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَيَاتِهِ ثُمَّ تَوَفَّى النَّبِيُّ
ﷺ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ قَانَا وَلِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَبَضَهُ
أَبُو بَكْرٍ فَعَمِلَ فِيهِ بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنْتُمْ
حِينَئِذٍ فَأَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ وَقَالَ تَذْكُرَانِ أَنَّ
أَبَا بَكْرٍ فِيهِ كَمَا تَقُولَانِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُ فِيهِ لَصَادِقٌ
بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ

¹ Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “A vi niste kasom tjerali ni konje ni kamile radi onoga što je Allah od njih, kao plijen, darovao Poslaniku svome, nego, Allah prepušta vlast poslanicima svojim nad onima nad kojima on hoće; Allah sve može.” (El-Hašr, 6)

umro, pa je Ebu-Bekr rekao: ‘Ja sam nasljednik Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,’ i uzeo je taj imetak, te postupao s njim onako kako je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s njim postupao.”

Potom se Omer okrenu Aliji i Abbasu i reče: “Vi se sjećate toga s Ebu-Bekrom, to što govorite i vas dvojica, a i Allah zna da je on u tome bio iskren, čestit i razborit i da je slijedio istinu.

Zatim je Allah uzeo k sebi (dušu) Ebu-Bekra, pa sam ja rekao: ‘Ja sam nasljednik Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekra’ te sam uzeo taj imetak (i držao ga) dvije godine tokom svoje vladavine postupajući s njim onako kako su postupali Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekr. Allah zna da sam u tome bio iskren, čestit i razborit i da sam slijedio istinu.

A onda ste došli vas dvojica. Riječ vam je bila jedinstvena, a i slučaj isti. Ti si mi došao, misljaše na Abbasa, pa sam vam rekao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio: ‘Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo. Ono što ostavimo je sadaka.’ Kad sam odlučio da ga vama dvojici predam, rekao sam: ‘Ako želite, predat ću ga vama dvojici, pod uvjetom da Allahu date obećanje i obavezu da ćete postupati s njim onako kako su s njim postupali Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekr, i kao što sam ja s njim postupao otkako sam ga preuzeo, a ako ne, onda mi ne govorite (o tome).’

‘Daj ga nama na taj način’, rekli ste vas dvojica, i ja sam ga predao vama dvojici. Pa zar vi tražite od mene drukčiju presudu? Tako mi Allaha, s čijom dozvolom opstoje i nebo i Zemlja, neću u pogledu toga presuditi drukčije makar do Sudnjeg dana. Ako se ne možete brinuti o njemu, predajte ga meni. Ja se mogu, umjesto vas, brinuti za njega.”²

فَقُلْتُ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ فَقَبَضْتُهُ
سَتَيْنِ مِنْ إِمَارَتِي أَعْمَلُ فِيهِ بِمَا عَمِلَ فِيهِ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي فِيهِ
صَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ جِئْتُمَانِي كِلَاكُمَا
وَكَلِمَتُكُمَا وَاحِدَةٌ وَأَمْرُكُمَا جَمِيعٌ فَجِئْتَنِي يَعْني
عَبَّاسًا فَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا
نُورُثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ فَلَمَّا بَدَأَ لِي أَنْ أَدْفَعَهُ
إِلَيْكُمَا قُلْتُ إِنَّ شَيْئًا دَفَعْتُهُ إِلَيْكُمَا عَلَى أَنْ
عَلَيْكُمَا عَهْدُ اللَّهِ وَمِيثَاقُهُ لَتَعْمَلَانِ فِيهِ بِمَا عَمِلَ
فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ وَمَا عَمِلْتُ فِيهِ
مُنْذُ وَلِيتُ وَإِلَّا فَلَا تُكَلِّمَانِي فَقُلْتُمَا أَدْفَعُهُ إِلَيْنَا
بِذَلِكَ فَدَفَعْتُهُ إِلَيْكُمَا أَفْتَلَتُمَا مَنِي قَضَاءٌ غَيْرُ
ذَلِكَ فَوَاللَّهِ الَّذِي يَأْذَنُهُ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ
لَا أَقْضِي فِيهِ بِقَضَاءٍ غَيْرِ ذَلِكَ حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ
فَإِنْ عَجَزْتُمَا عَنْهُ فَادْفَعَا إِلَيَّ فَأَنَا أَكْفِيكُمَاهُ .

2 Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju *Propisivanje petine*, hadis broj 3094.

4034. Kaže (Zuhri): “Ispričao sam ovaj hadis Urveu b. Zubejru, pa je on rekao: ‘Istinu je kazao Malik b. Evs. Ja sam čuo Aišu, radijallahu anha, suprugu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

‘Supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, su poslale Osmana Ebu-Bekru da traže od njega njihovu osminu od onog što je Allah, kao plijen, darovao svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Ja sam ih odvrćala i govorila im: ‘Zar se ne bojite Allaha! Zar ne znate da je Vjerovjesnik sallallahu alejhi ve sellem, govorio: ‘Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo. Ono što ostavimo je sadaka.’ Ovim je on mislio na sebe. Porodica Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, se hrani ovim imetkom. Supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, su postupile onako kako sam im rekla, a ovaj je imetak, nastavlja ona, bio u Alijinoj ruci. Alija ga je uskratio Abbasu i nije mu ga dao. Zatim je prešao u ruke Hasan b. Alije, a onda u ruke Husejn b. Alije, potom u ruke Alije b. Husejna i Hasan b. Hasana tako što su ga obojica preuzimali, a zatim u ruke Zejd b. Hasana. To je, uistinu, sadaka Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.’”¹

4035. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu je saopćio Hišam, a ovom Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Urvea, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da su Fatima, radijallahu anha, i Abbas došli Ebu-Bekru da traže svoje nasljedstvo: svoju zemlju u Fedeku i svoj udio iz Hajbera.

٤٠٣٤. قَالَ فَحَدَّثْتُ هَذَا الْحَدِيثَ عُرْوَةَ بْنُ الزُّبَيْرِ فَقَالَ صَدَقَ مَالِكُ بْنُ أَوْسٍ أَنَا سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ تَقُولُ أَرْسَلَ أَزْوَاجُ النَّبِيِّ ﷺ عُثْمَانَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ يَسْأَلُهُنَّ ثُمَّنَهُنَّ مِمَّا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ فَكُنْتُ أَنَا أَرُدُّهُنَّ فَقُلْتُ لهنَّ أَلَا تَتَّقِينَ اللَّهَ أَلَمْ تَعْلَمْنَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ بِذَلِكَ نَفْسَهُ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ فِي هَذَا الْمَالِ فَانْتَهَى أَزْوَاجُ النَّبِيِّ ﷺ إِلَى مَا أَخْبَرْتُهُنَّ قَالَ فَكَانَتْ هَذِهِ الصَّدَقَةُ بِيَدِ عَلِيٍّ مَنَعَهَا عَلِيٌّ عَبَّاسًا فَغَلَبَهُ عَلَيْهَا ثُمَّ كَانَ بِيَدِ حَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ ثُمَّ بِيَدِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ ثُمَّ بِيَدِ عَلِيٍّ بْنِ حُسَيْنٍ وَحَسَنِ بْنِ حَسَنِ كِلَاهُمَا كَانَا يَتَدَاوَلَانِهَا ثُمَّ بِيَدِ زَيْدِ بْنِ حَسَنِ وَهِيَ صَدَقَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَقًّا.

٤٠٣٥. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَالْعَبَّاسَ آتَيَا أَبَا بَكْرٍ يَلْتَمِسَانِ مِيرَاثَهُمَا أَرْضَهُ مِنْ فَدَكٍ وَسَهْمَهُ مِنْ حَيْبَرَ.

¹ Ovaj hadis je takođe naveden pod brojevima 6727 i 6730.

4036. Ebu-Bekr je tada rekao: “Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

‘Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo. Ono što ostavimo je sadaka.’ Porodica Muhammedova se samo hrani iz ovog imetka. Tako mi Allaha, draže mi je da gajim rodbinske veze s rođacima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nego sa svojim rođacima.”²

UBISTVO KA‘B B. EŠREFA

4037. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan, rekavši da je Amr čuo od Džabir b. Abdullaha, radijallahu anhuma, kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko je za (ubistvo) Ka‘b b. Ešrefa, jer on vrijeđa Allaha i Njegova Poslanika?”

Ustao je Muhammed b. Mesleme i rekao: “Allahov Poslaniče, hoćeš li da ga ja ubijem.”

“Da”, odgovorio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a ovaj je rekao: “Pa dozvoli mi da ti nešto kažem.”

“Reci”, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. I Muhammed b. Mesleme dođe Ka‘bu i reče:

“Ovaj čovjek od nas traži zekat i već nas je opteretio (obavezama), pa smo došli da tražimo pozajmicu od tebe, a Boga mi – rekao je – već nam je previše dosadio. Mi ga slijedimo i nećemo da ga napustimo dok ne vidimo šta će biti s njim. Htjeli bismo pozajmiti jedan ili dva tovara” (datula).

Amr nam je više puta ovo kazivao (kaže Alija b. Medini) ali nije spomenuo riječ “jedan ili dva tovara”, pa sam mu rekao:

“Tu su (spomenuta) jedan ili dva tovara”, te je on rekao:

٤٠٣٦. فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ فِي هَذَا الْمَالِ وَاللَّهُ لَقَرَابَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَصِلَ مِنْ قَرَابَتِي .

بَاب قَتْلِ كَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ

٤٠٣٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَإِنَّهُ قَدْ آذَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَامَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُحِبُّ أَنْ أَقْتُلَهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَذِنَ لِي أَنْ أَقُولَ شَيْئًا قَالَ قُلْ فَآتَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ فَقَالَ إِنَّ هَذَا الرَّجُلَ قَدْ سَأَلَنَا صَدَقَةً وَإِنَّهُ قَدْ عَنَانَا وَإِنِّي قَدْ أَتَيْتَكَ أَسْتَسْلِفُكَ قَالَ وَأَيْضًا وَاللَّهِ لَتَمْلَنَّهُ قَالَ إِنَّا قَدْ اتَّبَعْنَاهُ فَلَا نُحِبُّ أَنْ نَدْعَهُ حَتَّى نَنْظُرَ إِلَى أَيِّ شَيْءٍ يَصِيرُ شَأْنُهُ وَقَدْ أَرَدْنَا أَنْ تُسْلِفَنَا وَسَقَا أَوْ وَسَقَيْنَ وَحَدَّثَنَا عَمْرُو غَيْرَ مَرَّةٍ فَلَمْ يَذْكُرْ وَسَقَا أَوْ وَسَقَيْنَ أَوْ فَقُلْتُ لَهُ فِيهِ وَسَقَا أَوْ وَسَقَيْنَ فَقَالَ أَرَى فِيهِ وَسَقَا أَوْ وَسَقَيْنَ فَقَالَ نَعَمْ ارْهُونِي قَالُوا أَيُّ شَيْءٍ تُرِيدُ قَالَ ارْهُونِي نِسَاءَكُمْ قَالُوا كَيْفَ نَرْهَنُكَ نِسَاءَنَا

² Ebu-Bekr je izrekao spomenuto želeći se opravdati što nije u stanju dodijeliti Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, porodici ono što je traženo, što ne znači da ih nije potpomogao na drugi način.

“Mislim da su (spomenuta) jedan ili dva tovara.”
Tada je Ka'b rekao: “Dajte mi nešto kao zalog (za datule koje tražite).”

“Šta želiš (kao zalog)”, upitaše oni.

“Dajte mi, kao zalog, vaše žene”, rekao je on.

“Kako ćemo ti dati u zalog naše žene kad si ti najljepši Arap”, primijetiše oni, a on onda reče: “Onda mi dajte u zalog vaše sinove.”

Kako bismo ti dali u zalog naše sinove, rekoše oni, kad bi se moglo desiti da neko od njih bude grđen i da mu se kaže “ovaj je bio založen za tovar il dva tovara datula”, a to bi za nas bila sramota, nego ćemo ti dati u zalog pancir”, Sufjan kaže da je *el-lame* oružje. Dogovorili su se da mu ponovo dođe, te mu je došao noću, a s njim je bio i Ebu-Naile, Ka'bov brat po mlijeku. Ka'b ih pozva u tvrđavu i pođe im u susret.

“Gdje izlaziš u ovo doba”, reče mu njegova supruga.

“To su Muhammed b. Mesleme i moj brat Ebu-Naile”, reče on. Neki prenosiooci, osim Amra, kažu da je ona tada rekla:

“Čujem neki glas iz kojeg kao da krv kaplje.”

“To je samo moj brat (tj. sestrić) Muhammed b. Mesleme”, reče on, “i moj brat po mlijeku Ebu-Naile. Plemenit čovjek, kada bi u toku noći bio pozvan na napad, odazvao bi se. Muhammed b. Mesleme je uveo dva čovjeka.”

“Je li ih imenovao Amr”, upitan je Sufjan.

“Spomenuo je imena nekog od njih”, odgovorio je.

Amr je rekao: “S njim su došla dvojica ljudi”, a neki, ne i Amr, su rekli: “Ebu-Abs b. Džebr, Haris b. Evs i Abbad b. Bišr.”

Amr dalje kaže: “Došao je s dvojicom ljudi i rekao: ‘Kad on dođe ja ću se nagnuti prema njegovoj kosi i pomirisati je, a kad vi vidite da sam se ja domogao njegove glave, onda ga držite i udrite.’” Jedan put je rekao: “Omogućim vam da ga pomirišete.”

I on dođe ogrnut, a miris se širio od njega.

وَأَنْتَ أَجْمَلُ الْعَرَبِ قَالَ فَارْهَنُونِي أَبْنَاءَكُمْ قَالُوا
كَيْفَ نَرْهَنُكَ أَبْنَاءَنَا فَيَسْبُ أَحَدُهُمْ فَيُقَالُ رَهْنٌ
بِوَسْقٍ أَوْ وَسْقَيْنِ هَذَا عَارٌ عَلَيْنَا وَلَكِنَّا نَرْهَنُكَ
الْأَلَمَةَ قَالَ سُفْيَانُ يَعْنِي السَّلَاحَ فَوَاعَدَهُ أَنْ
يَأْتِيَهُ فَجَاءَهُ لَيْلًا وَمَعَهُ أَبُو نَائِلَةَ وَهُوَ أَخُو كَعْبٍ
مِنَ الرِّضَاعَةِ فَدَعَاَهُمْ إِلَى الْحِصْنِ فَنَزَلَ إِلَيْهِمْ
فَقَالَتْ لَهُ أُمُّرَاتُهُ أَيْنَ تَخْرُجُ هَذِهِ السَّاعَةَ فَقَالَ إِنَّمَا
هُوَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ وَأَخِي أَبُو نَائِلَةَ وَقَالَ غَيْرُ
عَمْرٍو قَالَتْ أَسْمَعُ صَوْتًا كَأَنَّهُ يَقْطُرُ مِنْهُ الدَّمُ
قَالَ إِنَّمَا هُوَ أَخِي مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ وَرَضِيْعِي
أَبُو نَائِلَةَ إِنَّ الْكَرِيمَ لَوْ دُعِيَ إِلَى طَعْنَةٍ بَلِيلٍ
لَأَجَابَ قَالَ وَيَدْخُلُ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ مَعَهُ رَجُلَيْنِ
قِيلَ لِسُفْيَانَ سَمَاهُمْ عَمْرٍو قَالَ سَمَى بَعْضُهُمْ
قَالَ عَمْرٍو جَاءَ مَعَهُ بَرَجْلَيْنِ وَقَالَ غَيْرُ عَمْرٍو
أَبُو عَبْسٍ بْنُ جَبْرِ وَالْحَارِثُ بْنُ أَوْسٍ وَعَبَّادُ
ابْنُ بَشْرِ قَالَ عَمْرٍو جَاءَ مَعَهُ بَرَجْلَيْنِ فَقَالَ إِذَا
مَا جَاءَ فَإِنِّي قَائِلٌ بِشَعْرِهِ فَاشْمُهُ فَإِذَا رَأَيْتُمُونِي
اسْتَمَكَنْتُ مِنْ رَأْسِهِ فَدُونَكُمْ فَاضْرِبُوهُ وَقَالَ
مَرَّةً ثُمَّ أَشْمَكُمْ فَنَزَلَ إِلَيْهِمْ مُتَوَشِّحًا وَهُوَ يَنْفَحُ
مِنْهُ رِيحُ الطَّيِّبِ فَقَالَ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ رِيحًا أَيْ
أَطْيَبَ وَقَالَ غَيْرُ عَمْرٍو قَالَ عِنْدِي أَغْطَرُ نِسَاءِ
الْعَرَبِ وَأَكْمَلُ الْعَرَبِ قَالَ عَمْرٍو فَقَالَ أَتَأْذُنُ لِي
أَنْ أَشْمَ رَأْسَكَ قَالَ نَعَمْ فَشَمَّهُ ثُمَّ أَشْمَ أَصْحَابَهُ
ثُمَّ قَالَ أَتَأْذُنُ لِي قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا اسْتَمَكَنَّ مِنْهُ قَالَ
دُونَكُمْ فَاقْتُلُوهُ ثُمَّ أَتَوْا النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرُوهُ .

“Nikada nisam osjetio miris kao danas, to jest bolji”, rekao je on tada.

Neki, mimo Amra, su prenijeli da je on rekao: “Uz mene je najmirišljivija i najsavršenija Arapkinja.”

Amr dalje prenosi da je (Muhammed b. Mesleme) rekao: “Hoćeš li mi dozvoliti da pomirišem tvoju kosu?”

“Da” odgovorio je Ka’b, a ovaj ju je pomirisao i omogućio svojim drugovima da je pomirišu, a zatim rekao:

“Hoćeš li mi (još jednom) dozvoliti?” “Da”, rekao je on, i kad ga se (Muhammed b. Mesleme) domogao, reče: “Držite ga”! i oni ga ubiše.

Potom su došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i izvijestili ga.¹

UBISTVO EBU-RAFI’A ABDULLAHA B. EBI-HUKAJKA

Neki ga nazivaju Selam b. Ebil-Hukajk, bio je u Hajberu, a neki kažu, u jednoj svojoj tvrđavi u Hidžazu. Zuhri kaže da se to desilo poslije Ka’b b. Ešrefa.

4038. PRIČAO MI JE Ishak b. Nasr, njemu je kazivao Jahja b. Adem, a ovom Ibn-Ebi-Zaide, prenoseći od svoga oca, ovaj od Ebu-Ishaka, a on od Bera’a b. Aziba, radijallahu anhu, da je rekao: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao do Ebu-Rafi’a jednu grupu, pa je Abdullah b. Atik noću ušao u njegovu kuću, dok je on spavao, i ubio ga.”

بَابُ قَتْلِ أَبِي رَافِعٍ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْحَقِيقِ

وَيُقَالُ سَلَامُ بْنُ أَبِي الْحَقِيقِ كَانَ بِخَيْبَرَ وَيُقَالُ فِي حِصْنٍ لَهُ بِأَرْضِ الْحِجَازِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ هُوَ بَعْدَ كَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ .

٤٠٣٨ . حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَهْطًا إِلَى أَبِي رَافِعٍ فَدَخَلَ عَلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَتِيكَ بَيْتَهُ لَيْلًا وَهُوَ نَائِمٌ فَقَتَلَهُ .

¹ Ka’b b. Ešref je bio Jevrej čiji je otac bio Arap a majka Jevrejka. Bio je visok i krupan, s velikim stomakom. Nakon Bitke na Bedru vrijeđao je muslimane i Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a potom otišao u Mekku i kod zastora Ka’be zakleo se kurejšijskim idolopoklonicima da će se boriti protiv muslimana. Zatim se vratio u Medinu i počeo pjevati ljubavne pjesme u kojima je vrijeđao žene muslimana. I pošto je Ka’b ostao ustrajan u vrijeđanju Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimana i u hrabrenju Kurejšija protiv njih, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio Sa’d b. Ebu-Mu’azu da pošalje jednu grupu koja će ga ubiti. Ibn-Sa’d kaže da se to ubistvo desilo u mjesecu rebiul-evvelu, treće godine po Hidžri.

4039. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Musa, a njemu Ubejdullah b. Musa, prenoseći od Israila, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Bera'a b. Aziba da je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao do Jevreja Ebu-Rafi'a grupu ensarija i postavio im za zapovjednika Abdullah b. Atika. Ebu-Rafi' je uznemiravao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i potpomagao druge protiv njega. Boravio je u jednoj svojoj tvrđavi u Hidžazu. Kad su joj se približili, sunce je već bilo zašlo i ljudi su se bili vratili sa svojom stokom, te je Abdullah rekao svojim drugovima: "Ostanite na svojim mjestima, a ja ću otići i pokušati pridobiti vratara ne bih li ušao." Potom je otišao i približio se vratima, a onda se prekrpio odjećom kao da obavlja nuždu. Ljudi su već bili unišli i stražar ga je pozvao:

"O Božiji robe! Ako namjeravaš ulaziti, onda uđi jer ja hoću da zatvorim vrata". Ja sam ušao i sakrio se, i pošto su svi ljudi ušli, on je zatvorio vrata i objesio ključeve na klin. Potom sam ja prišao ključevima, uzeo ih i otvorio vrata. Kod Ebu-Rafi'a se sijelilo (te noći) u njegovoj sobi, pa pošto su se razišli učesnici sijela, popeo sam se do njega tako što sam, koja god vrata otvorim, zatvarao ih za sobom iznutra. Pomislio sam: ako me ljudi primijete, neće me stići prije nego ga ubijem.

Došao sam do njega, a on bio u mračnoj kući među svojom čeljadi, tako da nisam znao u kojem dijelu kuće se on nalazi, pa sam zovnuo: "O Ebu-Rafi'!" "Ko je ovo", upitao je on, a ja sam se obrušio u pravcu glasa i jedanput ga udario sabljom. Bio sam zbunjen i nisam ništa uradio (nisam ga ubio). On je kriknuo a ja sam izašao iz prostorije i zadržao se malo, a zatim sam ponovo ušao i rekao:

"Kakav je ovo glas, o Ebu-Rafi'?"

"Teško tvojoj majci", reče on, "u kući se nalazi neki čovjek, i maločas me udario sabljom."

Tada sam ga još jedanput udario i teško ga ranio, ali ga nisam ubio. Onda sam stavio oštricu sablje

٤٠٣٩. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى أَبِي رَافِعٍ الْيَهُودِيَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ فَأَمَرَ عَلَيْهِمُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَتِيكَ وَكَانَ أَبُو رَافِعٍ يُؤْذِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَيُعِينُ عَلَيْهِ وَكَانَ فِي حِصْنٍ لَهُ بِأَرْضِ الْحِجَازِ فَلَمَّا دَنَوْا مِنْهُ وَقَدْ غَرَبَتِ الشَّمْسُ وَرَاحَ النَّاسُ بِسَرَحِهِمْ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ لِأَصْحَابِهِ اجْلِسُوا مَكَانَكُمْ فَإِنِّي مُنْطَلِقٌ وَمُتَلَطِّفٌ لِلْبُيُوتِ لَعَلِّي أَنْ أَدْخُلَ فَأَقْبَلَ حَتَّى دَنَا مِنَ الْبَابِ ثُمَّ تَقَنَّعَ بِثَوْبِهِ كَأَنَّهُ يَقْضِي حَاجَةً وَقَدْ دَخَلَ النَّاسُ فَهَتَفَ بِهِ الْبُيُوتُ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ تُرِيدُ أَنْ تَدْخُلَ فَادْخُلْ فَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُغْلِقَ الْبَابَ فَدَخَلْتُ فَكَمَنْتُ فَلَمَّا دَخَلَ النَّاسُ أَغْلَقَ الْبَابَ ثُمَّ عَلَّقَ الْأَغَالِيقَ عَلَى وَتِدٍ قَالَ فَقُمْتُ إِلَى الْأَقَالِيدِ فَأَخَذْتُهَا فَفَتَحْتُ الْبَابَ وَكَانَ أَبُو رَافِعٍ يُسَمِّرُ عِنْدَهُ وَكَانَ فِي عِلَالِي لَهُ فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْهُ أَهْلُ سَمَرِهِ صَعِدْتُ إِلَيْهِ فَجَعَلْتُ كُلَّمَا فَتَحْتُ بَابًا أَغْلَقْتُ عَلَيَّ مِنْ دَاخِلٍ قُلْتُ إِنَّ الْقَوْمَ نَذَرُوا بِي لَمْ يَخْلُصُوا إِلَيَّ حَتَّى أَقْتُلَهُ فَاَنْتَهَيْتُ إِلَيْهِ فَإِذَا هُوَ فِي بَيْتٍ مُظْلِمٍ وَسَطَ عِيَالِهِ لَا أَذْرِي أَيْنَ هُوَ مِنَ الْبَيْتِ فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ قَالَ مَنْ هَذَا فَأَهْوَيْتُ نَحْوَ الصَّوْتِ فَأَضْرَبُهُ ضَرْبَةً بِالسَّيْفِ وَأَنَا دَهْشُ فَمَا أَغْنَيْتُ شَيْئًا وَصَاحَ فَخَرَجْتُ مِنَ الْبَيْتِ فَأَمَكْتُ غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ دَخَلْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ مَا هَذَا الصَّوْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ فَقَالَ لِأَمْكِ الْوَيْلُ إِنَّ رَجُلًا فِي الْبَيْتِ ضَرَبَنِي قَبْلُ بِالسَّيْفِ قَالَ فَأَضْرَبُهُ ضَرْبَةً أَثَخَنَتْهُ

na njegov stomak i ona je izašla na leđima. Tada sam shvatio da sam ga ubio. Počeo sam otvarati vrata, jedna po jedna, dok nisam došao do njegovih stepenica i stavio nogu, misleći da sam, stigao na zemlju, pa sam pao u noći obasjanoj mjesečinom i slomio potkoljenicu.

Zamotao sam je turbanom i krenuo. Kad sam došao do vrata, sjeo sam i rekao: “Noćas neću izlaziti dok ne saznam da li sam ga ubio.”

Kad je pijetao zapjevao, popeo se naricatelj na zid i rekao: “Oglašavam žalost za Ebu-Rafi’om, hidžaskim trgovcem.”

Otišao sam, potom, svojim drugovima i rekao: “Požurite Allah je usmrtio Ebu-Rafi’a.”

Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i izvjestio ga o tome, pa je on rekao: “Ispruži nogu.”

Pružio sam nogu, pa ju je on potrao, nakon čega je bol nestao, kao da ga nikad nije ni bilo.

4040. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Usman, njemu je kazivao Šurejh sin Meslemin, a ovom Ibrahim b. Jusuf, prenoseći od svoga oca, a on od Ebu-Ishaka koji je izjavio da je čuo Bera’a b. Aziba, radijallahu anhu, kako kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao do Ebu-Rafi’a Abdullaha b. Atika i Abdullaha b. Utbu s grupom ljudi. Oni su se zaputili, i kad su se približili tvrđavi, rekao im je Abdullah b. Atik: “Vi ostanite tu, ja odoh da izvidim situaciju.”

Oprezno sam prišao kako bih ušao u tvrđavu. Oni bijahu izgubili jednog magarca, pa su s glavnom izašli da ga traže. Uplašio sam se da će me prepoznati pa sam prekrio glavu i čučnuo kao da obavljam nuždu. Zatim je vratar pozvao: “Ko želi da uđe, neka ulazi prije nego što zaključam vrata.”

Ušao sam i sakrio se u staju za magarce kod vrata tvrđave. Kod Ebu-Rafi’a se večeralo i pričalo dugo u noć, a onda su se svi vratili svojim kućama.

وَلَمْ أَقْتُلْهُ ثُمَّ وَضَعْتُ ظُبَّةَ السَّيْفِ فِي بَطْنِهِ حَتَّى أَخَذَ فِي ظَهْرِهِ فَعَرَفْتُ أَنِّي قَتَلْتُهُ فَجَعَلْتُ أَفْتَحُ الْأَبْوَابَ بَابًا بِأَبَا حَتَّى انْتَهَيْتُ إِلَى دَرَجَةٍ لَهُ فَوَضَعْتُ رِجْلِي وَأَنَا أَرَى أَنِّي قَدْ انْتَهَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَوَقَعْتُ فِي لَيْلَةٍ مُقَمَّرَةٍ فَانْكَسَرَتْ سَاقِي فَعَصَبْتُهَا بِعِمَامَةٍ ثُمَّ انْطَلَقْتُ حَتَّى جَلَسْتُ عَلَى الْبَابِ فَقُلْتُ لَا أَخْرُجُ اللَّيْلَةَ حَتَّى أَعْلَمَ أَقْتَلْتُهُ فَلَمَّا صَاَحَ الدِّيكُ قَامَ النَّاعِي عَلَى الشُّورِ فَقَالَ أَنْعَى أَبَا رَافِعٍ تَاجِرَ أَهْلِ الْحِجَازِ فَانْطَلَقْتُ إِلَى أَصْحَابِي فَقُلْتُ النَّجَاءَ فَقَدْ قَتَلَ اللَّهُ أَبَا رَافِعٍ فَانْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَحَدَّثْتُهُ فَقَالَ ابْسُطْ رِجْلَكَ فَبَسَطْتُ رِجْلِي فَمَسَحَهَا فَكَانَهَا لَمْ أَشْتِكْهَا قَطُّ .

٤٠٤٠ . حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُمَانَ حَدَّثَنَا شَرِيحُ هُوَ ابْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى أَبِي رَافِعٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنِ عَتِيكَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ فِي نَاسٍ مَعَهُمْ فَانْطَلَقُوا حَتَّى دَنَوْا مِنَ الْحِصْنِ فَقَالَ لَهُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَتِيكَ امْكُثُوا أَنْتُمْ حَتَّى أَنْطَلِقَ أَنَا فَانْظُرْ قَالَ فَتَلَطَّفْتُ أَنْ أَدْخُلَ الْحِصْنَ فَفَقَدُوا حِمَارًا لَهُمْ قَالَ فَخَرَجُوا بِقَبَسٍ يَطْلُبُونَهُ قَالَ فَخَشِيتُ أَنْ أُعْرِفَ قَالَ فَغَطَّيْتُ رَأْسِي وَجَلَسْتُ كَأَنِّي أَقْضِي حَاجَةً ثُمَّ نَادَى صَاحِبُ الْبَابِ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَدْخُلَ فَلْيَدْخُلْ قَبْلَ أَنْ أُغْلِقَهُ فَدَخَلْتُ ثُمَّ اخْتَبَأْتُ فِي مَرْبِطِ حِمَارٍ عِنْدَ بَابِ الْحِصْنِ

Pošto su glasovi utihli, a i svaki pokret, izašao sam.”

Nastavljajući dalje, on kaže:

– Vidio sam vratara kako je ostavio ključ tvrđave u jedno udubljenje u zidu, te sam ga uzeo i otvorio vrata tvrđave. Pomislio sam: ako ljudi za mene saznaju, ići ću polahko. Potom sam se zaputio prema vratima njihovih kuća i pozatvarao ih izvana, a zatim se popeo krenuvši do Ebu-Rafi‘a uz stepenice. Kuća mu je bila mračna jer su svjetiljke već bile ugašene, i nisam znao gdje je on, pa sam zovnuo: “O Ebu-Rafi‘!”

“Ko je to”, rekao je on, a ja sam se zaputio u pravcu glasa i udario ga. On je kriknuo, ali ništa nisam postigao.

Potom sam prišao kao da hoću da mu pomognem, pa sam, izmjenivši glas, rekao: “Šta ti je, o Ebu-Rafi‘?”

“Zar se ne čudiš, jedna ti majka”, reče on, “ušao je neko i udario me sabljom.”

Ja sam se još jednom zaputio prema njemu i ponovo ga udario, ali ga nisam ubio. On je ponovo kriknuo i njegovi ukućani su skočili. Ponovo sam mu prišao i promijenio glas, tako da je izgledalo da sam neko ko hoće da pomogne. On je ležao na leđima. Stavio sam sablju na njegov stomak, a onda se navalio na nju tako da sam čuo prštanje kostiju. Zatim sam izašao zbunjen i stigao do stepeništa, namjeravajući da se spustim, ali sam pao i iščaošio nogu. Zamotao sam je, a potom sam došao svojim drugovima, poskakujući, i rekao:

Idite i prenesite radosnu vijest Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a ja ne idem dok ne čujem naricatelja.”

Kad se jutro ukazalo, pojavio se naricatelj i rekao: “Oglašavam žalost za Ebu-Rafi‘om.”

Tada sam ustao i krenuo ne osjećajući bol, te stigao svoje drugove, prije nego što su došli do Vjerovjesnika sallallahu alejhi ve sellem, pa mu objavih radosnu vijest.¹

فَتَعَشَوْا عِنْدَ أَبِي رَافِعٍ وَتَحَدَّثُوا حَتَّى ذَهَبَتْ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى بُيُوتِهِمْ فَلَمَّا هَدَّاتِ الْأَصْوَاتُ وَلَا أَسْمَعُ حَرَكَةَ خَرَجْتُ قَالِ وَرَأَيْتُ صَاحِبَ الْبَابِ حَيْثُ وَضَعَ مِفْتَاحَ الْحِصْنِ فِي كَوَّةٍ فَأَخَذْتُهُ فَفَتَحْتُ بِهِ بَابَ الْحِصْنِ قَالِ قُلْتُ إِنَّ نَذَرَ بِي الْقَوْمِ انْطَلَقْتُ عَلَى مَهَلٍ ثُمَّ عَمَدْتُ إِلَى أَبْوَابِ بُيُوتِهِمْ فَغَلَقْتُهَا عَلَيْهِمْ مِنْ ظَاهِرٍ ثُمَّ صَعِدْتُ إِلَى أَبِي رَافِعٍ فِي سُلَّمٍ فَإِذَا الْبَيْتُ مُظْلِمٌ قَدْ طَفَيْ سِرَاجُهُ فَلَمْ أَذَرَ أَيْنَ الرَّجُلُ فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ قَالِ مَنْ هَذَا قَالِ فَعَمَدْتُ نَحْوَ الصَّوْتِ فَأَضْرَبُهُ وَصَاحَ فَلَمْ تُغْنِ شَيْئًا قَالِ ثُمَّ جِئْتُ كَأَنِّي أُغِيثُهُ فَقُلْتُ مَا لَكَ يَا أَبَا رَافِعٍ وَغَيَّرْتُ صَوْتِي فَقَالِ أَلَا أُعْجِبُكَ لِأَمْكِ الْوَيْلُ دَخَلَ عَلَيَّ رَجُلٌ فَضْرَبَنِي بِالسَّيْفِ قَالِ فَعَمَدْتُ لَهُ أَيْضًا فَأَضْرَبُهُ أُخْرَى فَلَمْ تُغْنِ شَيْئًا فَصَاحَ وَقَامَ أَهْلُهُ قَالِ ثُمَّ جِئْتُ وَغَيَّرْتُ صَوْتِي كَهَيْئَةِ الْمَغِيثِ فَإِذَا هُوَ مُسْتَلْقٍ عَلَى ظَهْرِهِ فَأَضَعُ السَّيْفَ فِي بَطْنِهِ ثُمَّ أَنْكَفَيْتُ عَلَيْهِ حَتَّى سَمِعْتُ صَوْتَ الْعَظَمِ ثُمَّ خَرَجْتُ دَهْشًا حَتَّى أَتَيْتُ السُّلَمَ أُرِيدُ أَنْ أَنْزِلَ فَأَسْقَطُ مِنْهُ فَأَنْخَلَعْتُ رَجُلِي فَعَصَبْتُهَا ثُمَّ أَتَيْتُ أَصْحَابِي أَحْجُلُ فَقُلْتُ انْطَلِقُوا فَبَشِّرُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَإِنِّي لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَسْمَعَ النَّاعِيَةَ فَلَمَّا كَانَ فِي وَجْهِ الصُّبْحِ صَعِدَ النَّاعِيَةُ فَقَالَ أَنَعَى أَبَا رَافِعٍ قَالِ فَقُمْتُ أَمْشِي مَا بِي قَلْبَةٌ فَأَذْرَكْتُ أَصْحَابِي قَبْلَ أَنْ يَأْتُوا النَّبِيَّ ﷺ فَبَشَّرْتُهُ .

¹ Ebu-Rafi‘ je bio inicijator i glavni organizator brojnih akcija i napada na muslimanska naselja. Veliku

BITKA NA UHUDU

I o riječima Uzvišenog Allaha: “I kada si ti poranio, i čeljad svoju ostavio da vjernicima odrediš mjesta pred borbu, a Allah sve čuje i zna.² I riječima Uzvišenog: I ne gubite hrabrost i ne žalostite se, vi ćete pobijediti ako budete pravi vjernici. Ako vi dopadate rana, i drugi rana dopadaju, a u ovim danima mi dajemo pobjedu sad jednima, a sad drugima, da bi Allah ukazao na one koji vjeruju i odabrao neke od vas kao šehide, a Allah ne voli nevjernike i da bi vjernike očistio, a nevjernike uništio. Zar mislite da ćete ući u džennet, a da Allah ne ukaže na one od vas koji se bore i na one koji su izdržljivi? A vi ste smrt priželjkivali prije nego što ste se s njom suočili, pa ste je, eto, očima svojim vidjeli.”³

I o riječima Uzvišenog: “Allah je ispunio obećanje svoje kada ste neprijatelje, voljom Njegovom, nemilice ubijali. Ali kada ste duhom klonuli i o svome položaju se raspravljati počeli, kada niste poslušali, a On vam je već bio ukazao na ono što vam je drago, jedni od vas su željeli ovaj svijet, a drugi onaj svijet, onda je On, da bi vas iskušao, učinio da uzmaknete ispred njih, i On vam je već oprostio, jer je Allah neizmjereno dobar prema vjernicima.”⁴

“Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovu putu izginuli...”⁵

بَابُ غَزْوَةِ أُحُدٍ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ (وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ إِنْ يَمَسُّكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوَاهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ) وَقَوْلِهِ (وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُمْ) تَسْتَأْصِلُونَهُمْ قِتْلًا (بِإِذْنِهِ حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَارَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ) وَقَوْلِهِ (وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا)

materijalnu pomoć pružio je plemenu Gatafan i drugim arapskim idolopoklonicima u borbi protiv Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimana.

Ibn-Ishak kaže: “Kad su pripadnici Evsa ubili Ka’ba b. Ešrefa, pripadnici Hazredža su zatražili od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da im dozvoli da ubiju Sellam b. Ebi-Hukajka, koji je bio u Hajberu, i on im je dozvolio.”

Ibn-Sa’d kaže da se to desilo u ramazanu, šeste godine po Hidžri, neki kažu pete godine, neki četvrte, a neki treće.

2 Ali Imran, 121.

3 Ali Imran, 139-143.

4 Ali Imran, 152.

5 Ajet u cijelosti glasi: “Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovu putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod gospodara svoga.” (Ali Imran, 169)

4041. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu je saopćio Abdul-Vehhab, a ovom je kazivao Halid prenoseći od Ikreme, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Uhuda, rekao:

“Ovo je Džibril, drži svoga konja za glavu, a na njemu je ratna oprema.”¹

4042. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim, njemu je saopćio Zekerijja b. Adijj, a ovom Ibnul-Mubarek, prenoseći od Hajve, on od Jezid b. Ebu-Habiba, ovaj od Ebul-Hajra, a on od Ukbe b. Amira da je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je klanjao dženazu šehidima na Uhudu nakon osam godina, poput onog koji se oprašta sa živima i mrtvima. Potom se popeo na minber i rekao: “Ja sam vaša predvodnica i vaš svjedok. Naš susret će biti na zdencu (havdu) u koji ja gledam s ovog svog mjesta. Ne bojim se za vas da ćete se vratiti u idolopoklonstvo, ali se za vas bojim natjecanja u dunjalučkim dobrima.”

Bilo je to moje zadnje viđenje Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kaže (Ukbe b. Amir).

٤٠٤١. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرَمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ أُحُدٍ هَذَا جِبْرِيلُ أَخَذَ بِرَأْسِ فَرَسِهِ عَلَيْهِ أَدَاةُ الْحَرْبِ .

٤٠٤٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّا بْنُ عَدِيٍّ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ حَيَوَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى قَتْلَى أُحُدٍ بَعْدَ ثَمَانِي سِنِينَ كَالْمَوْدِعِ لِلْأَحْيَاءِ وَالْأَمْوَاتِ ثُمَّ طَلَعَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ إِنِّي بَيْنَ أَيْدِيكُمْ فَرَطٌ وَأَنَا عَلَيْكُمْ شَهِيدٌ وَإِنَّ مَوْعِدَكُمْ الْحَوْضُ وَإِنِّي لَأَنْظُرُ إِلَيْهِ مِنْ مَقَامِي هَذَا وَإِنِّي لَسْتُ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا وَلَكِنِّي أَخْشَى عَلَيْكُمْ الدُّنْيَا أَنْ تَتَفَسَّوْهَا قَالَ فَكَانَتْ آخِرَ نَظَرَةٍ نَظَرْتُهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

¹ Musa b. Ukbe prenosi od Urvea uzroke i tok bitke na Uhudu, pa kaže:

“Nakon Bitke na Bedru, Kurejšije su podigle sve Arape koje su mogli i pod vođstvom Ebu-Sufjana stigli u dolinu nasuprot brda Uhud. Mnogim muslimanima je bilo žao što nisu učestvovali u Bitki na Bedru, pa su priželjkivali ponovni susret, te su predložili Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ne čekaju neprijatelja u Medini, već da mu izađu u susret izvan grada, i on je prihvatio njihovo mišljenje iako je smatrao da bi bilo bolje ostati u gradu. S Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, je izašlo hiljadu muslimana, ali se izdvojilo tristo munafiga i vratilo natrag, dok su mušrici doveli tri hiljade ratnika. Muslimani su zauzeli položaje u podnožju Uhuda, a mušrici u dolini nasuprot njih. Muslimani nisu imali konja, a mušrici su došli sa stotinu konjanika s Halid b. Velidom na čelu. Zastavu je nosio Talha b. Osman, a u muslimana Mus'ab b. Umejr, koji je u dvoboju ubio Talhu b. Osmana, te su muslimani navalili na mušrike i potisnuli ih. Međutim, njihova konjica je iza leđa pokušavala napasti muslimane, ali su ih strijelci, koje je Poslanik postavio na susjedno uzvišenje, tri puta odbijali. Tek kad je većina strijelaca pomislila da je bitka završena i napustili svoje mjesto, Halid b. Velid je to primijetio i navalio na preostale strijelce, te ih poubijao i prišao muslimanima s leđa i tako pobjedu okrenuo u poraz. Bilo je to u ševalu, treće godine po Hidžri.

4043. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa, prenoseći od Israila, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Bera'a, radijallahu anhu, da je rekao:

– Taj dan smo se sreli s mušricima. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je postavio strijelce na čelu s Abdullah (b. Džubejrom) i rekao:

“Ne mičite se! Ako vidite da smo ih pobijedili, ne mičite se, a ako vidite da su oni nas pobijedili, nemojte nam pomagati.”

Pošto je došlo do okršaja, oni su pobjegli i vidio sam žene kako žure uz brdo, otkrivenih potkoljenica tako da su im se vidjele halhale.

Počeli su (strijelci) vikati: “Plijen, plijen!”

Tada je Abdullah rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je stavio u obavezu da se ne mičete odavde.”

Oni ga nisu poslušali, i pošto su odbili poslušnost došlo je do komešanja među njima, pa je poginulo sedamdeset šehida. Ebu-Sufjan se podigao i upitao: “Je li Muhammed u toj skupini?”

“Ne odgovarajte mu”, rekao je on, a Ebu-Sufjan je upitao:

“Da li je u toj skupini Ibn-Ebi-Kuhafe?”

“Ne odgovarajte mu”, rekao je opet Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

“Da li je u toj skupini Ibnul-Hattab?”, upita on, i dodade: “Ovi su, zaista, poubijani, jer da su živi odgovorili bi.”

Omer se tada nije mogao savladati pa je rekao:

“Lažeš, Allahov neprijatelju! Allah ti je ostavio nekoga ko će te poniziti.”

Ebu-Sufjan reče: “Uzvišen budi, Hubelu!”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Odgovorite mu!”

“Šta ćemo kazati”, upitali su oni, a on je rekao:

“Recite: ‘Allah je najveći i najuzvišeniji.’”

Potom Ebu-Sufjan reče: “Mi imamo Uzza’a, a vi nemate Uzza’a,”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Odgovorite mu.”

٤٠٤٣. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَقِينَا الْمُشْرِكِينَ يَوْمَئِذٍ وَأَجْلَسَ النَّبِيُّ ﷺ جَيْشًا مِنَ الرُّمَاءِ وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ عَبْدُ اللَّهِ وَقَالَ لَا تَبْرَحُوا إِنْ رَأَيْتُمُونَا ظَهَرْنَا عَلَيْهِمْ فَلَا تَبْرَحُوا وَإِنْ رَأَيْتُمُوهُمْ ظَهَرُوا عَلَيْنَا فَلَا تَعِينُونَا فَلَمَّا لَقِينَا هَرَبُوا حَتَّى رَأَيْتُ النِّسَاءَ يَشْتَدِدْنَ فِي الْجَبَلِ رَفَعْنَ عَنْ سُوقِهِنَّ قَدْ بَدَتْ خَلَاحِلُهُنَّ فَأَخَذُوا يَقُولُونَ الْغَنِيمَةُ الْغَنِيمَةُ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ عَهْدَ إِلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ لَا تَبْرَحُوا فَأَبَوْا فَلَمَّا أَبَوْا صُرِفَ وُجُوهُهُمْ فَأَصِيبَ سَبْعُونَ قَتِيلًا وَأَشْرَفَ أَبُو سُفْيَانَ فَقَالَ أَفِي الْقَوْمِ مُحَمَّدٌ فَقَالَ لَا تُجِيبُوهُ فَقَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ قَالَ لَا تُجِيبُوهُ فَقَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ إِنْ هَؤُلَاءِ قَتَلُوا فَلَوْ كَانُوا أَحْيَاءَ لَأَجَابُوا فَلَمْ يَمْلِكْ عُمَرُ نَفْسَهُ فَقَالَ كَذَبْتَ يَا عَدُوَّ اللَّهِ أَبْقَى اللَّهُ عَلَيْكَ مَا يُخْزِيكَ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ اأَعْلُ هُبْلُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَجِيبُوهُ قَالُوا مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ أَعْلَى وَأَجَلُّ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ لَنَا الْعِزَّةُ وَلَا عِزَّةَ لَكُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَجِيبُوهُ قَالُوا مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ مَوْلَانَا وَلَا مَوْلَى لَكُمْ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ يَوْمَ بَيْتِ بَدْرٍ وَالْحَرْبِ سِجَالٌ وَتَجِدُونَ مِثْلَهُ لَمْ أَمْرٌ بِهَا وَلَمْ تَسْؤُنِي .

“Šta ćemo kazati?”, upitaše oni, a on odgovori: “Recite: ‘Allah je naš zaštitnik, a vi nemate zaštitnika.’”

Tada je Ebu-Sufjan rekao: “Ovaj dan je za dan Bedra. U ratu je sreća promjenjiva. Vidjet ćete masakre koje nisam naredio, ali mi nije ni žao što će se desiti.”

4044. SAOPĆIO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu je kazivao Sufjan, prenoseći od Amra (b. Dinara) da je Džabir rekao:

“Neki ljudi su izjutra, na dan Uhuda, pili alkohol, a potom poginuli kao šehidi.”¹

4045. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu Abdullah, a ovom je saopćio Šu‘be, prenoseći od Sa‘d b. Ibrahima, a on od svoga oca Ibrahima da je Abdur-Rahman b. Avfu donesena hrana, a on bijaše postio, te reče:

“Ubijen je Mus‘ab b. Umejr, a bio je bolji od mene, i zamotan je ogrtačem koji je bio toliki da, ako mu se pokrije glava, ukažu se noge, a ako se pokriju noge ukaže se glava.” Mislim da je rekao: “Ubijen je Hamza a bio je bolji od mene. Zatim nam se pružilo od dunjaluka ono što nam se pružilo”, ili je rekao: “Dato nam je od dunjaluka ono što nam je dato, pa se bojim da nam nagrada za naša dobra djela nije već data (na ovom svijetu)”, a onda je počeo plakati tako da je ostavio hranu.

٤٠٤٤. أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ جَابِرٍ قَالَ اصْطَبَحَ الْخَمْرَ يَوْمَ أُحُدٍ نَاسٌ ثُمَّ قُتِلُوا شُهَدَاءَ .

٤٠٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ إِبْرَاهِيمَ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ أَتَى بِطَعَامٍ وَكَانَ صَائِمًا فَقَالَ قُتِلَ مُضْعَبُ بْنُ عَمِيرٍ وَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي كُفِّنَ فِي بُرْدَةٍ إِنَّ غُطِّيَ رَأْسُهُ بَدَتْ رِجْلَاهُ وَإِنْ غُطِّيَ رِجْلَاهُ بَدَا رَأْسُهُ وَأَرَاهُ قَالَ وَقُتِلَ حَمْزَةُ وَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي ثُمَّ بُسِطَ لَنَا مِنَ الدُّنْيَا مَا بُسِطَ أَوْ قَالَ أُعْطِينَا مِنَ الدُّنْيَا مَا أُعْطِينَا وَقَدْ خَشِينَا أَنْ تَكُونَ حَسَنَاتُنَا عُجِّلَتْ لَنَا ثُمَّ جَعَلَ يَبْكِي حَتَّى تَرَكَ الطَّعَامَ .

¹ Zabrana alkohola uslijedila je kasnije, kao što se u nekim predajama ovog hadisa kaže: “Bilo je to prije zabrane alkohola.”

4046. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, a njemu Sufjan prenoseći od Amra koji je izjavio da je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, kako kaže:

– Jedan čovjek je na dan Uhuda rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Reci mi, gdje ću ja, ako poginem?”

“U Džennet”, odgovorio je Poslanik.

On baci nekoliko datula koje su mu bile u ruci, a zatim se počeo boriti, sve dok ne bi ubijen.

4047. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu je kazivao Zuhejr, a ovom A'meš prenoseći od Šekika, a on od Habbab b. Eretta, radijallahu anhu, da je rekao:

– Učinili smo hidžru zajedno s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, iz želje za licem Allahovim, i Allah nam je za to obećao nagradu. Neki od nas su otišli, ili prošli, a da od svoje nagrade nisu ništa dobili (na ovom svijetu). Jedan od takvih je Mus'ab b. Umejr koji je ubijen na dan Uhuda, a nije ostavio ništa osim jednog ogrtača kojim, ako mu prekrijemo glavu, ukažu se noge, a ako mu se prekriju noge, ukaže se glava. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pokrijte mu glavu (tim ogrtačem), a na noge stavite izhir (idirot)”, ili je rekao: “Bacite na noge rogozine.”

Nekima od nas su njegovi plodovi dospjeli (još na ovom svijetu) i on ih ubire.

٤٠٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ أُحُدٍ أَرَأَيْتَ إِنْ قُتِلْتُ فَأَيْنَ أَنَا قَالَ فِي الْجَنَّةِ فَأَلْقَى تَمْرَاتٍ فِي يَدِهِ ثُمَّ قَاتَلَ حَتَّى قُتِلَ .

٤٠٤٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ خَبَّابِ بْنِ الْأَرْتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَبْتَعِي وَجْهَ اللَّهِ فَوَجَبَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ وَمِنَّا مَنْ مَضَى أَوْ ذَهَبَ لَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا كَانَ مِنْهُمْ مُضَعَبٌ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ لَمْ يَتْرُكْ إِلَّا نَمِرَةً كُنَّا إِذَا غَطَيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلَاهُ وَإِذَا غَطَيْنَا بِهَا رِجْلَاهُ خَرَجَ رَأْسُهُ فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ ﷺ غَطُّوا بِهَا رَأْسَهُ وَاجْعَلُوا عَلَى رِجْلَيْهِ الْإِذْخِرَ أَوْ قَالَ أَلْقُوا عَلَى رِجْلَيْهِ مِنَ الْإِذْخِرِ وَمِنَّا مَنْ قَدْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِيهَا .

4048. Saopćio nam je Hassan b. Hassan, njemu je pričao Muhammed b. Talha, a ovom Humejd prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je njegov amidža (Enes b. Nadr) odsustvovao sa Bedra, pa je kasnije izjavio: “Nisam prisustvovao prvoj borbi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali ako Allah učini da učestvujem sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u borbi Allah sigurno zna koliko ću se truditi.” Kasnije je dočekao Bitku na Uhudu i kada su ljudi bili poraženi, on je rekao: “Moj Gospodaru, tražim od tebe oprost za ono što su ovi uradili, misljaše na muslimane, i odričem se onoga što hoće mušrici.” Potom je jurnuo sa sabljom i sreo Sa'd b. Mu'aza, te rekao: “Gdje si Sa'de, ja osjećam miris Dženneta kod Uhuda!” zatim je produžio i bio ubijen. Prepoznala ga je tek njegova sestra, po mladežu ili po prstima. Na njemu je bilo osamdeset i nekoliko uboda, udaraca i pogodaka strijelom.

4049. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu je kazivao Ibrahim b. Sa'd, ovom Ibn Šihab a njemu saopćio Haridže b. Zejd b. Sabit da je čuo Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, kako kaže:

– Prilikom ispisivanja mushafa izgubio sam jedan ajet iz sure El-Ahzab, a često sam slušao Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako ga uči. Potražili smo ga i našli (zapisanog) kod Huzejme b. Sabita Ensarije. To je ajet: “Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu, ima ih koji su poginuli i ima ih koji to čekaju.”¹

Potom smo ga stavili u njegovu suru u mushafu.

٤٠٤٨. أَخْبَرَنَا حَسَّانُ بْنُ حَسَّانٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ طَلْحَةَ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ عَمَّهُ غَابَ عَنْ بَدْرٍ فَقَالَ غِبْتُ عَنْ أَوَّلِ قِتَالِ النَّبِيِّ ﷺ لِّئِنْ أَشْهَدَنِي اللَّهُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ لَيَرَيْنَّ اللَّهُ مَا أُجِدُّ فَلَقِيَ يَوْمَ أُحُدٍ فَهَزِمَ النَّاسُ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلَاءِ يَعْنِي الْمُسْلِمِينَ وَأَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا جَاءَ بِهِ الْمُشْرِكُونَ فَتَقَدَّمَ بِسَيْفِهِ فَلَقِيَ سَعْدَ بْنَ مُعَاذٍ فَقَالَ أَيْنَ يَا سَعْدُ إِنِّي أُجِدُّ رِيحَ الْجَنَّةِ دُونَ أُحُدٍ فَمَضَى فَقُتِلَ فَمَا عُرِفَ حَتَّى عَرَفَتْهُ أُخْتُهُ بِشَامَةٍ أَوْ بَبْنَانِهِ وَبِهِ بَضْعٌ وَثَمَانُونَ مِنْ طَعْنَةٍ وَضَرْبَةٍ وَرَمِيَةٍ بِسَهْمٍ .

٤٠٤٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدٍ بْنُ ثَابِتٍ أَنَّهُ سَمِعَ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ فَقَدْتُ آيَةً مِنَ الْأَحْزَابِ حِينَ نَسَخْنَا الْمُصْحَفَ كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ بِهَا فَالْتَمَسْنَاهَا فَوَجَدْنَاهَا مَعَ خَزِيمَةَ بْنِ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيِّ (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ) فَالْحَقْنَاهَا فِي سُورَتِهَا فِي الْمُصْحَفِ .

¹ El-Ahzab, 23.

4050. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu je kazivao Šu‘be, prenoseći od Adijja b. Sabita koji je čuo Abdullaha b. Jezida kako prenosi od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da je rekao:

– Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo prema Uhudu, neki od onih koji su krenuli s njim vratili su se. Ashabi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, su se podijelili u dvije grupe (u pogledu ovih što su se vratili). Jedni su govorili: “Borićemo se protiv njih”, a drugi su govorili: “Nećemo ratovati protiv njih.” Tim povodom je objavljeno: “Zašto se podvajate kada su u pitanju licemjeri koje je Allah vratio u nevjernike zbog postupaka njihovih!”²

I rekao je: “Ona (Medina) je Tajba koja briše grijehe kao što vatra odstranjuje prljavštinu srebra.”³

“KADA DVA KRILA VAŠA GOTOVO
NISU UZMAKLA, ALLAH IH JE SAČUVAO,
NEKA SE ZATO VJERNICI SAMO
U ALLAHA POUZDAJU”⁴

4051. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf prenoseći od Ibn-Ujejne, on od Amra, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao:

– Ovaj ajet: “Kada dva krila vaša gotovo nisu uzmakla”, objavljen je u pogledu nas Benu Seleme i Benu Harise. A ne bi mi bilo drago da ovo nije objavljeno, jer je Allah rekao: “Allah ih je sačuvao.”⁵

٤٠٥٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدٍ يُحَدِّثُ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى أَحَدٍ رَجَعَ نَاسٌ مِمَّنْ خَرَجَ مَعَهُ وَكَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﷺ فِرْقَتَيْنِ فِرْقَةٌ تَقُولُ نُقَاتِلُهُمْ وَفِرْقَةٌ تَقُولُ لَا نُقَاتِلُهُمْ فَزَلَّتْ (فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنَةٍ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا) وَقَالَ إِنَّهَا طَيِّبَةٌ تَنْفِي الذُّنُوبَ كَمَا تَنْفِي النَّارُ حَبَثَ الْفِضَّةِ .

بَاب (إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا
وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ)

٤٠٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِيْنَا (إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا) بَنِي سَلَمَةَ وَبَنِي حَارِثَةَ وَمَا أَحَبُّ أَنَّهُمَا لَمْ تَنْزِلْ وَاللَّهُ يَقُولُ (وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا) .

² En-Nisa, 88.

³ Ovaj dio hadisa govori o vrijednosti Medine i objašnjen je u poglavlju o hadždžu.

⁴ Ali Imran, 122.

⁵ Džabir, radijallahu anhu, se ponosio što je Kur'an za njegov narod rekao “Allah je njihov pomagač”, pa makar se u istom ajetu govorilo o njihovoj pomisli da uzmaknu. Njegov narod Benu Seleme bio je iz plemena Hazredž, a njihovi rođaci Benu Harise su iz plemena Evs. (Ovaj hadis je naveden i pod brojem 4558)

4052. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu je kazivao Sufjan, a ovom saopćio Amr prenoseći od Džabira da je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je rekao: “Jesi li se oženio, Džabire?”

“Da”, odgovorio sam ja, a on upita:

“Kime si oženio, djevojkom ili udovicom?”

“Udovicom”, rekoj ja.

“A što se nisi oženio djevojkom da se igra s tobom?”, upita on.

“Allahov Poslaniče, rekoj, moj otac je poginuo u bitki na Uhudu i ostavio devet kćerki, devet mojih sestara, pa nisam htio da sastavim s njima još jednu nevještu djevojku poput njih, nego ženu koja će ih češljati i odgajati.”

“Dobro si uradio”, reče on.

4053. PRIČAO MI JE Ahmed b. Ebi-Šurejh, njemu je saopćio Ubejdullah b. Musa, a ovom priča Šejban, prenoseći od Firasa a on od Ša‘bija, koji je rekao da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, priča da je njegov otac poginuo kao šehid na dan Uhuda, a iza sebe ostavio veliki dug i ostavio šest kćerki.¹

– Kad je došlo vrijeme berbe datula, kaže on, otišao sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Ti znaš da je moj otac poginuo kao šehid na dan Uhuda, i ostavio veliki dug, pa bih ja želio da povjerioci tebe vide (kod datula). “Idi i u jedan kraj stavi sve datule na hrpe”, rekao je on. Ja sam to učinio, a potom ga pozvao, i pošto su ga oni ugledali, kao da su me u tom trenutku naročito zavoljeli. Kad je on vidio šta oni rade, tri puta je obišao oko najveće hrpe, a onda sjeo na nju i rekao: “Zovi povjerioce.”

Zatim im je mjerio (datule) sve dok Allah nije

٤٠٥٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا عَمْرُو عَنْ جَابِرٍ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَلْ نَكَحْتَ يَا جَابِرُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَاذَا أَبْكَرَا أَمْ ثَيِّبَا قُلْتُ لَا بَلْ ثَيِّبَا قَالَ فَهَلَا جَارِيَةً تُلَاعِبُكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبِي قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ تِسْعَ بَنَاتٍ كُنَّ لِي تِسْعَ أَخَوَاتٍ فَكَرِهْتُ أَنْ أَجْمَعَ إِلَيْهِنَّ جَارِيَةً خَرَقَاءَ مِثْلَهُنَّ وَلَكِنْ امْرَأَةً تَمْشِيْنَ وَتَقُومُ عَلَيْهِنَّ قَالَ أَصَبْتَ .

٤٠٥٣. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ أَبِي سُرَيْجٍ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ فِرَاسٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَاهُ اسْتَشْهَدَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا وَتَرَكَ سِتَّ بَنَاتٍ فَلَمَّا حَضَرَ جِرَازُ النَّخْلِ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ وَالِدِي قَدْ اسْتَشْهَدَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ دَيْنًا كَثِيرًا وَإِنِّي أَحِبُّ أَنْ يَرَكَ الْغُرَمَاءُ فَقَالَ أَذْهَبَ فَيَبْدُرُ كُلُّ تَمْرٍ عَلَى نَاحِيَةٍ فَفَعَلْتُ ثُمَّ دَعَوْتُهُ فَلَمَّا نَظَرُوا إِلَيْهِ كَانَتْهُمْ أُغْرُوا بِي تِلْكَ السَّاعَةَ فَلَمَّا رَأَى مَا يَصْنَعُونَ أَطَافَ حَوْلَ أَعْظَمِهَا يَبْدُرًا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ جَلَسَ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ ادْعُ لِي أَصْحَابَكَ

¹ U prethodnom rivajetu hadisa spomenuto je devet kćerki, a u ovom se spominje šest kćerki, odnosno Džabirovih sestara. Ibn-Hadžer pretpostavlja da je došlo do razlike zbog toga što su neke od njih već bile udane, pa su u prvom rivajetu spomenute sve, a u drugom samo one koje su udane, ili samo one koje nisu udane.

dao da bude vraćen dug moga oca. Ja sam bio zadovoljan da Allah dadne da se izvrše obaveze moga oca, pa makar se ne vratio ni sa jednom datulom svojim sestrama. Međutim, Allah je dao da ostanu sve hrpe i kao da i sada gledam hrpu na kojoj je bio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kao da s nje nije uzeta nijedna datula.

4054. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, a njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od svoga oca (Sa'da b. Ibrahima), a ovaj od svoga oca da je Sa'd b. Ebi-Vekkas, radijallahu anhu, rekao:

“Na dan Uhuda vidio sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i s njim dvojicu ljudi koji su ga branili. Bili su u bijeloj odjeći i žestoko su se borili, a nisam ih vidio nikada ni prije ni poslije.”²

4055. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu je kazivao Mervan b. Mu'avije, a ovom Hašim b. Hašim Sa'di, rekavši da je čuo Seida b. Musejjeba kako kaže da je čuo Sa'da b. Ebi-Vekkasa gdje kaže:

– Na dan Uhuda Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je istresao strijele iz svog tobolca i rekao: “Bacaj, za tebe bih žrtvovao i oca i majku.”

4056. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja, prenoseći od Jahjaa b. Seida koji je izjavio da je čuo Seida b. Musejjeba kako kaže da je čuo Sa'da kad je rekao:

“Na dan Uhuda Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je zbog mene zajedno spomenuo oba svoja roditelja.”³

فَمَا زَالَ يَكِيلُ لَهُمْ حَتَّى أَدَّى اللَّهُ عَنْ وَالِدِي أَمَانَتَهُ وَأَنَا أَرْضَى أَنْ يُؤَدِّيَ اللَّهُ أَمَانَةَ وَالِدِي وَلَا أَرْجِعَ إِلَى أَخَوَاتِي بِتَمْرَةٍ فَسَلَّمَ اللَّهُ الْبَيَادِرَ كُلَّهَا وَحَتَّى إِنِّي أَنْظُرُ إِلَى الْبَيْدَرِ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ كَأَنَّهَا لَمْ تَنْقُصْ تَمْرَةً وَاحِدَةً.

٤٠٥٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ أُحُدٍ وَمَعَهُ رَجُلَانِ يُقَاتِلَانِ عَنْهُ عَلَيْهِمَا ثِيَابٌ بَيْضٌ كَأَشَدِّ الْقِتَالِ مَا رَأَيْتُهُمَا قَبْلُ وَلَا بَعْدُ.

٤٠٥٥. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ هَاشِمٍ السَّعْدِيُّ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ سَمِعْتُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ يَقُولُ نَثَلَ لِي النَّبِيُّ ﷺ كِنَانَتَهُ يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالَ أَرَمَ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي.

٤٠٥٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا يَقُولُ جَمَعَ لِي النَّبِيُّ ﷺ أَبَوَيْهِ يَوْمَ أُحُدٍ.

2 Prema Muslimovoj predaji ovog hadisa, bila su to dvojica meleka - Džibril i Mikail, (Ovaj hadis je naveden i pod brojem 5826)

3 Rekavši: “Za tebe bih žrtvovao i oca i majku!” (prim. rec.)

4057. PRIČAO NAM JE Kutejbe, a njemu Lejs prenoseći od Jahjaa, a on od Ibnul-Musejjeba koji je izjavio da je Sa'd b. Ebi Vekkas, radijallahu anhu, rekao:

– Na dan Uhuda Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zbog mene zajedno spomenuo oba svoja roditelja, misljavaše na ono što mu je rekao, dok se ovaj borio: “Za tebe bih žrtvovao i oca i majku.”

4058. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, a njemu Mis'ar prenoseći od Sa'da (b. Ibrahima), a on od Ibn-Šeddada koji je izjavio da je čuo Aliju, radijallahu anhu, kako kaže:

“Nisam čuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zbog ikoga zajedno spomenuo oba svoja roditelja osim zbog Sa'da.”

4059. PRIČAO NAM JE Jesera b. Safvan, a njemu Ibrahim (b. Sa'd) prenoseći od svoga oca, on od Abdullaha b. Šeddada, a ovaj od Alije, radijallahu anhu, da je rekao:

– Nisam čuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zbog ikoga zajedno spomenuo oba svoja roditelja osim zbog Sa'da b. Malika. Ja sam ga čuo kako, na dan Uhuda, kaže: “Bacaj Sa'de, za tebe bih žrtvovao i oca i majku.”¹

4060, 4061. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, prenoseći od Mu'temira, a on od svoga oca (Sulejmana) koji je izjavio:

“Ebu-Usman (Nehdi) smatra da se tih dana dešavalo da s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, nije ostao niko osim Talhe i Sa'da, prema onom što su njih dvojica ispričali.”²

٤٠٥٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ قَالَ قَالَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَقَدْ جَمَعَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ أُحُدٍ أَبَوَيْهِ كِلَيْهِمَا يُرِيدُ حِينَ قَالَ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي وَهُوَ يُقَاتِلُ .

٤٠٥٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مِشْعَرٌ عَنْ سَعْدٍ عَنِ ابْنِ شَدَّادٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَجْمَعُ أَبَوَيْهِ لِأَحَدٍ غَيْرِ سَعْدٍ .

٤٠٥٩. حَدَّثَنَا يَسْرَةُ بْنُ صَفْوَانَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَجْمَعُ أَبَوَيْهِ لِأَحَدٍ إِلَّا لِسَعْدِ بْنِ مَالِكٍ فَإِنِّي سَمِعْتُهُ يَقُولُ يَوْمَ أُحُدٍ يَا سَعْدُ ارْمِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي .

٤٠٦٠-٤٠٦١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُعْتَمِرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ زَعَمَ أَبُو عُثْمَانَ أَنَّهُ لَمْ يَبْقَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي بَعْضِ تِلْكَ الْأَيَّامِ الَّتِي يُقَاتِلُ فِيهَا غَيْرُ طَلْحَةَ وَسَعْدٍ عَنْ حَدِيثِهِمَا .

1 Hakim prenosi od Sa'da da je rekao: “Na dan Uhuda ljudi su se uskomešali i ja sam se sklonio ukraj pomislivši: ili ću se spasiti ili poginuti. Odjednom sam primijetio čovjeka crvena u licu kojeg su mušrici već skoro savladali, ali on uze šaku pijeska i baci na njih. Onda sam ugledao Mikdada i on mi je objasnio da je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i da me zove. Prišao sam mu, on me posadio ispred sebe i naredio mi da bacam strijele.”

2 U toku Bitke na Uhudu muslimani su zauzeli tri stava. Jedni su prihvatili poraz i vratili se u Medinu. Ovih je bilo malo. Drugi su čuvši glasine da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ubijen, produžili

4062. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebil-Esved, a njemu Hatim b. Isma'il prenoseći od Muhammeda b. Jusufa koji je izjavio da je čuo Saiba b. Jezida kako kaže:

“Družio sam se s Abdur-Rahmanom b. Avfom, Talhom b. Ubejdullahom, Mikdadom i Sa'dom, radijallahu anhum, pa nisam čuo ni jednog od njih kako prenosi nešto od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, izuzev što sam čuo Talhu kako priča o Bitki na Uhudu.”

4063. PRIČAO MI JE Abdullah b. Ebi-Šejbe, njemu Veki' prenoseći od Isma'ila, a on od Kajsa da je rekao:

“Vidio sam paralisanu Talhinu ruku kojom je branio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Uhuda.”³

4064. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu je kazivao Abdul-Varis, a ovom Abdul-Aziz prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, rekao:

– Kad je bio dan Uhuda ljudi su se raspršili od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a Ebu-Talha je ostao ispred Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ogrnut svojim štitom. Ebu-Talha je inače bio dobar strijelac i žestoko je odapinjao strijele. Taj dan je slomio dva ili tri luka. Kada bi neko naišao sa tobolcem strijela on (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) bi rekao: “Istresi ih Ebu-Talhi!”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, se malo podigao da vidi šta ljudi rade, pa mu je Ebu-Talha rekao: “Za tebe bih žrtvovao oca i majku, nemoj se dizati da te ne bi pogodila neka njihova strijela.

٤٠٦٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا حَاتِمُ ابْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ قَالَ صَحِبْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ وَطَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ وَالْمِقْدَادَ وَسَعْدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا مِنْهُمْ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِلَّا أَنِّي سَمِعْتُ طَلْحَةَ يُحَدِّثُ عَنْ يَوْمِ أُحُدٍ .

٤٠٦٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ رَأَيْتُ يَدَ طَلْحَةَ شَلَاءَ وَقَى بِهَا النَّبِيَّ ﷺ يَوْمَ أُحُدٍ .

٤٠٦٤. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمَ أُحُدٍ انْهَزَمَ النَّاسُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبُو طَلْحَةَ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ ﷺ مُجَوَّبٌ عَلَيْهِ بِحِجْفَةٍ لَهُ وَكَانَ أَبُو طَلْحَةَ رَجُلًا رَامِيًا شَدِيدَ النَّزْعِ كَسَرَ يَوْمَئِذٍ قَوْسَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا وَكَانَ الرَّجُلُ يَمُرُّ مَعَهُ بِجَعْبَةٍ مِنَ النَّبْلِ فَيَقُولُ انْثَرَهَا لِأَبِي طَلْحَةَ قَالَ وَيُشْرِفُ النَّبِيُّ ﷺ يَنْظُرُ إِلَى الْقَوْمِ فَيَقُولُ أَبُو طَلْحَةَ بَابِي أَنْتَ وَأُمِّي لَا تُشْرِفْ يُصِيبُكَ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ الْقَوْمِ نَحْرِي دُونَ نَحْرِكَ

borbu s ciljem da sebe odbrane ili poginu kao šehidi. Ovdje je bila većina ashaba. Treći su ostali čvrsti uz Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i borili se da ga zaštite. Muslim prenosi od Enesa da je u ovoj grupi bilo sedam ensarija i dvojica muhadžira i to Talha i Sa'd. Neki kažu da je s njim ostalo dvanaest, a neki četrnaest ljudi. Međutim, ovaj broj se ubrzo povećao kada su oni iz druge grupe saznali da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, živ, požurili su prema njemu da ga zaštite.

3 Hakim u svom djelu *Iklil* prenosi od Musa'a b. Talhe da je Talha na dan Uhuda zadobio trideset i devet ili trideset i pet rana i paralizirali mu se prsti (kažiprst i srednji).

Ja ću se žrtvovati umjesto tebe.” Vidio sam Aišu kćerku Ebu-Bekra i Ummi-Sulejm, uzdignutih haljina toliko da sam vidio halhale na njihovim potkoljenicama, kako nose mješine na svojim leđima, poje iz njih narod, vraćaju se, ponovo ih pune i donose, te sipaju ljudima u usta. Ebu-Talhi je ispala sablja iz ruku dva ili tri puta.”

4065. PRIČAO MI JE Ubejdullah b. Seid, a njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama b. Urvea, on od svoga oca, a ovaj od Aise, radijallahu anha, da je rekla:

– Na dan Uhuda mušrici su se razbježali, pa je Iblis, neka je Allahovo prokletstvo na njega, povikao: “O Allahovi robovi! Čuvajte se druge skupine (iza vas)!”

Tada se prva skupina povratila i stupila u borbu sa drugom skupinom. Huzejfe iznenada primijeti svoga oca Jemana i povika: “Allahovi robovi, moj otac, moj otac!”¹

Tako mi Allaha, kaže ona, nisu se zaustavili dok ga nisu ubili, pa je Huzejfe rekao: “Neka vam Allah oprost.”

Kaže Urve: “Tako mi Allaha, kod Huzejfe se osjećao trag toga dobra² sve dok nije otišao Allahu.”

Besurtu znači znati. Ta riječ dolazi od izraza “El-Besire fil-emri (uvid, intuicija, razboritost), a riječ *ebsartu* znači vidjeti okom. Neki kažu da *besurtu* i *ebsartu* imaju isto značenje (*vidjeti*).

وَلَقَدْ رَأَيْتُ عَائِشَةَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ وَأُمَّ سُلَيْمٍ وَإِنِّهُمَا لَمُسْمِرَتَانِ أَرَى خَدَمَ سُوقِهِمَا تُنْقِزَانِ الْقِرْبَ عَلَى مُتُونِهِمَا تُفْرِغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ ثُمَّ تَرْجِعَانِ فِتْمَلَانِهَا ثُمَّ تَجِيئَانِ فَتُفْرِغَانِهِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ وَلَقَدْ وَقَعَ السَّيْفُ مِنْ يَدَيَّ أَبِي طَلْحَةَ إِثْمًا مَرَّتَيْنِ وَإِثْمًا ثَلَاثًا .

٤٠٦٥ . حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ هَزِمَ الْمُشْرِكُونَ فَصَرَخَ إِبْلِيسُ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَيُّ عِبَادَ اللَّهِ أُخْرَاكُمْ فَرَجَعْتُ أَوْلَاهُمْ فَاجْتَلَدَتْ هِيَ وَأَخْرَاهُمْ فَبَصُرَ خُذِيفَةُ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ الْيَمَانِ فَقَالَ أَيُّ عِبَادَ اللَّهِ أَبِي أَبِي قَالَ قَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا اخْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ فَقَالَ خُذِيفَةُ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ عُرْوَةُ فَوَاللَّهِ مَا زَالَتْ فِي خُذِيفَةَ بَقِيَّةٌ خَيْرٌ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (بَصُرْتُ) عَلِمْتُ مِنَ الْبَصِيرَةِ فِي الْأَمْرِ وَأَبْصُرْتُ مِنْ بَصَرِ الْعَيْنِ وَيُقَالُ بَصُرْتُ وَأَبْصُرْتُ وَاحِدٌ .

¹ Ovo se desilo nakon što su strijelci napustili svoje mjesto. Nakon što se vratila prva skupina, došlo je do miješanja s mušricima i do sukoba među muslimanima, iz neznanja. Ibn-Ishak kaže da su Huzejfin otac Jeman i Sabit b. Vakš, bili su veoma stari i ostali su u Medini sa ženama i djecom. Međutim, njih dvojica su, ipak, odlučila da se uključe u džihad, pa su uzeli sablje i, nakon poraza, priključili se muslimanima, ali oni nisu znali za njih. Sabita su ubili mušrici a Jemana je ubio Utbe b. Mes'ud, ne znajući da ubija muslimana. Huzejfe je uzviknuo: “Ubiste mi oca!” a oni rekoše: “Tako mi Allaha, nismo ga prepoznali.” Huzejfe je tada rekao: “Neka vam Allah oprost.”

² Tako što je upućivao dovu Allahu i tražio oprost za ubice svoga oca. (prim. rec.)

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “ONE MEĐU VAMA KOJI SU UZMAKLI
 NA DAN KADA SU SE DVIJE VOJSKE
 SUKOBILE, UISTINU IH JE ŠEJTAN NAVEO
 DA POSRNU, ZBOG ONOG ŠTO SU PRIJE
 POČINILI, A ALLAH IM JE VEĆ OPROSTIO
 JER ALLAH PRAŠTA I BLAG JE”³

4066. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu je saopćio Ebu-Hamza prenoseći od Usmana b. Mevheba da je rekao:

– Jedan čovjek je došao da obavi hadž, pa je primijetio neke ljude kako sjede, te je rekao: “Ko su ovi što sjede?”

“Ovo su Kurejšije”, rekoše oni.

“A ko je onaj šejh (najugledniji)”, upita on.

“Ibn-Omer”, rekoše oni, a on mu priđe i reče:

“Pitat ću te nešto, pa mi ispričaj”, i poče pitati:

“Zaklinjem te hurmetom ove Ka’be, znaš li da je Osman b. Affan uzmakao na dan Uhuda?”

“Da”, reče on, a ovaj opet upita: “Znaš li da je odsustvovao sa Bedra i da nije učestvovao na njemu?”

“Da”, odgovori Ibn-Omer, a ovaj upita: “Znaš li da je bio odsutan prilikom prisege zadovoljstva (na Hudejbiji) i da nije učestvovao u njoj?”

“Da”, reče Ibn-Omer, a ovaj donese tekbir (iz zadovoljstva).

Tada mu Ibn-Omer reče: “Dodi da te obavijestim i objasnim ti ono što si me pitao. Što se tiče njegovog uzmicanja na dan Uhuda, ja svjedočim da mu je Allah to oprostio. Što se tiče njegovog odsustvovanja sa Bedra, to je zbog toga što je njegova supruga, koja je bila kćerka Allahovog Poslanikova, bila bolesna, pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio kod nje i rekao mu:

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ)

٤٠٦٦. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبُو حَمْزَةَ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ مَوْهَبٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ حَجَّ الْبَيْتَ فَرَأَى قَوْمًا جُلُوسًا فَقَالَ مَنْ هَؤُلَاءِ الْقُعُودُ قَالُوا هَؤُلَاءِ قُرَيْشٌ قَالَ مَنْ الشَّيْخُ قَالُوا ابْنُ عُمَرَ فَأَتَاهُ فَقَالَ إِنِّي سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ أَتَحَدِّثُنِي قَالَ أَنْشُدْكَ بِحُرْمَةِ هَذَا الْبَيْتِ أَتَعْلَمُ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ فَرَّ يَوْمَ أُحُدٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتَعْلَمُهُ تَغْيِبَ عَنْ بَدْرٍ فَلَمْ يَشْهَدْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتَعْلَمُ أَنَّهُ تَخَلَّفَ عَنْ بَيْعَةِ الرُّضْوَانِ فَلَمْ يَشْهَدْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَكَبَّرَ قَالَ ابْنُ عُمَرَ تَعَالَى لَاخْبَرَكَ وَلَا بَيْنَ لَكَ عَمَّا سَأَلْتَنِي عَنْهُ أَمَّا فِرَارُهُ يَوْمَ أُحُدٍ فَأَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ عَفَا عَنْهُ وَأَمَّا تَغْيِبُهُ عَنْ بَدْرٍ فَإِنَّهُ كَانَ تَحْتَهُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَتْ مَرِيضَةً فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ لَكَ أَجْرَ رَجُلٍ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا وَسَهْمَهُ وَأَمَّا تَغْيِبُهُ عَنْ بَيْعَةِ الرُّضْوَانِ فَإِنَّهُ لَوْ كَانَ أَحَدٌ أَعَزَّ بَيْطَنٍ مَكَّةَ مِنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ لَبَعَثُهُ مَكَانَهُ فَبَعَثَ عُثْمَانُ وَكَانَتْ بَيْعَةُ الرُّضْوَانِ بَعْدَ مَا ذَهَبَ عُثْمَانُ إِلَى مَكَّةَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ بِيَدِهِ الْيُمْنَى هَذِهِ يَدُ عُثْمَانَ فَضَرَبَ بِهَا عَلَى يَدِهِ فَقَالَ هَذِهِ لِعُثْمَانَ أَذْهَبَ بِهَا الْآنَ مَعَكَ .

3 Ali Imran, 155.

‘Ti ćeš imati nagradu onoga ko je učestvovao na Bedru, kao i udio u ratnom plijenu.’ Što se tiče njegovog odsustvovanja sa *Prisege zadovoljstva*, da je u dolini Mekke bio iko ugledniji od Osmana b. Affana, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi ga poslao (ali nije bilo), pa je poslao Osmana, a *Prisega zadovoljstva* je bila nakon što je Osman otišao u Mekku, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za svoju desnu ruku rekao: ‘Ovo je Osmanova ruka’, i s njom udario po svojoj ruci i rekao: ‘Ovo je (prisega) za Osmana.’”
 “Sada idi sa ovim”, (reče Ibn-Omer).

“KADA STE ONO UZMICALI,
 NE OBAZIRUĆI SE NI NA KOGA,
 DOK VAS JE POSLANIK ZVAO IZA VAŠIH
 LEĐA, ALLAH VAS JE KAZNIO BRIGOM
 NA BRIGU, DA NE BISTE TUGOVALI ZA
 ONIM ŠTO VAM JE IZMAKLO, I ŠTO VAS JE
 ZADESILO, A ALLAH DOBRO ZNA
 ONO ŠTO RADITE.”¹

Tus ‘idune znači odlazite, od glagola *es‘ade*, dok *sa‘ide* znači popeti se npr. iznad kuće.

4067. PRIČAO MI JE Amr b. Halid, njemu je kazivao Zuhejr, a ovom Ebu-Ishak rekavši da je čuo Bera’a b. Aziba, radijallahu anhu, kako kaže:
 – Na dan Uhuda Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je na čelo strijelaca postavio Abdullaha b. Džubejra, pa su počeli bježati i na to se odnose riječi da ih je Poslanik dozivao iza njih. (Aludira se na kur’anske riječi:
 “Dok vas je Poslanik zvao iza leđa vaših.”²

بَاب (إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُونَ)
 عَلَى أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أَخْرَاكُمْ
 فَأَتَابَكُمْ عَمَّا بَغِمَ لَكُمْ لَكِنَّا تَحْزَنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ
 وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ)

(تُصْعِدُونَ) تَذْهَبُونَ أَصْعَدَ وَصَعِدَ فَوْقَ الْبَيْتِ .

٤٠٦٧. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ
 حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى الرَّجَالِ
 يَوْمَ أُحُدٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنُ جُبَيْرٍ وَأَقْبَلُوا مِنْهُمْ مِينَ فَذَلِكَ
 إِذْ يَدْعُوهُمْ الرَّسُولُ فِي أَخْرَاهُمْ .

¹ Ali Imran, 153.

² Ovo je dio ajeta spomenutog u naslovu poglavlja. U pogledu dvije brige koje se spominju u navedenom ajetu Mudžahid kaže: “Prva briga je bila kad su čuli glasine da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ubijen, a druga briga je bila kad su se popeli na brdo i sjetili onih koji su ubijeni u toku bitke.”

“ZATIM VAM JE, POSLIJE NEVOLJE, SPOKOJSTVO ULIO, SAN KOJI JE NEKE OD VAS UHVATIO, A DRUGI SU SE BRINULI SAMO O SEBI, MISLEĆI O ALLAHU ONO ŠTO NIJE ISTINA, KAO ŠTO POGANI MISLE, GOVOREĆI: ‘GDJE JE POBJEDA KOJA NAM JE OBEĆANA?’ RECI: ‘O SVEMU ODLUČUJE SAMO ALLAH!’ ONI U SEBI KRIJU ONO ŠTO TEBI NE POKAZUJU. ‘DA SMO SE ZA BILO ŠTA PITALI’, GOVORE ONI, ‘NE BISMO OVDJE IZGINULI.’ RECI: ‘I DA STE U KUĆAMA SVOJIM BILI, OPET BI ONI KOJIMA JE SUĐENO DA POGINU NA MJESTA POGIBIJE SVOJE IZIŠLI, DA BI ALLAH ISPITAO ONO ŠTO JE U VAŠIM GRUDIMA I DA BI OČISTIO ONO ŠTO JE U VAŠIM SRCIMA, A ALLAH ZNA SVAČIJE MISLI”³

4068. REKAO MI JE Halifa da mu je kazivao Jezid b. Zurej‘, njemu Seid, prenoseći od Katade, ovaj od Enesa, a on od Ebu-Talhe, radijallahu anhu, da je rekao:

“Bio sam među onima koje je san uhvatio na dan Uhuda tako da mi je više puta ispala sablja iz ruke. Ona mi ispadne i ja je uzmem, ali mi ona opet ispadne i ja je uzmem.”

بَاب (ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنَةً نَاعَسًا يَغْشَى طَائِفَةً مِنْكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخَفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يَبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هَاهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحَّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ)

٤٠٦٨. وَقَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ فِيْمَنْ تَغَشَّاهُ النَّعَاسُ يَوْمَ أُحُدٍ حَتَّى سَقَطَ سَيْفِي مِنْ يَدِي مَرَارًا يَسْقُطُ وَأَخْذُهُ وَيَسْقُطُ فَأَخْذُهُ .

3 Ali Imran, 154.

“OD TEBE NE ZAVISI
DA LI ĆE ON POKAJANJE NJIHOVO
PRIMITI ILI ĆE IH NA MUKE STAVITI,
JER ONI SU ZAISTA NASILNICI”¹

Humejd i Sabit prenose od Enesa da je na dan Uhuda Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ranjen (u lice), pa je rekao: “Kako će biti spašen narod koji je ranio svoga Vjerovjesnika.” Tim povodom je objavljeno: “Od tebe ne zavisi ništa.”²

4069. PRIČAO NAM JE Jahja b. Abdullah Sulemi, njemu je saopćio Abdullah (b. Mubarek), a ovom Ma'mer prenoseći od Zuhrija kojem je pričao Salim, prenoseći od svoga oca (Ibn-Omera) da je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako, nakon što je podigao glavu sa ruku'a, na zadnjem rekatu sabah-namaza, govori: “Moj Gospodaru, prokuni toga i toga i toga”, nakon što je rekao: “Semiallahu limen Hamideh. Rabbena Lekel-hamd”, pa je Allah objavio: “Od tebe ne zavisi...” do kraja ajeta: “Jer oni su zaista nasilnici.”

4070. PRENOSI SE I OD Hanzale b. Ebi-Sufjana (prenosi Abdullah b. Mubarek) da je čuo Salima b. Abdullaha kako kaže:
– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je proklinjao Safvana b. Umejju, Suhejla b. Amra i Harisa b. Hišama, pa je objavljeno:
“Od tebe ne zavisi...” do kraja ajeta:
“Jer oni su zaista nasilnici.”³

بَاب (لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ)

أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ)

قَالَ حُمَيْدٌ وَثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ شَجَّ النَّبِيُّ ﷺ
يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالَ كَيْفَ يُفْلَحُ قَوْمٌ شَجُّوا نَبِيَّهُمْ
فَنَزَلَتْ (لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ) .

٤٠٦٩ . حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ السُّلَمِيُّ أَخْبَرَنَا
عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي سَالِمٌ
عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ
الرُّكُوعِ مِنَ الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِنَ الْفَجْرِ يَقُولُ اللَّهُمَّ
الْعَنْ فُلَانًا وَفُلَانًا وَفُلَانًا بَعْدَ مَا يَقُولُ سَمِعَ اللَّهُ
لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ (لَيْسَ لَكَ
مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ) إِلَى قَوْلِهِ (فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ) .

٤٠٧٠ . وَعَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ سَمِعْتُ
سَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
يَدْعُو عَلَى صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ وَسُهَيْلِ بْنِ عَمْرٍو
وَالْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ فَنَزَلَتْ (لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ
شَيْءٌ) إِلَى قَوْلِهِ (فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ) .

1 Ali Imran, 128.

2 Hadisi su od Humejda sa potpunim senedom, zabilježili Ahmed, Tirmizi i Nesai, a hadis od Sabita prenosi Muslim u svom *Sahihu*. Ibn-Ishak prenosi od Enesa da je rekao: “Na dan Uhuda prebijen je sjekutić Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem. Ranjen je u lice, pa je potekla krv, pa je, brišući krv, govorio: ‘Kako će biti spašen narod koji je oskrnavio lice svoga poslanika, a on ih poziva njihovom Gospodaru.’ Tada je Allah objavio ovaj ajet.”

3 Trojica koje je Salim spomenuo primila su islam na dan oslobođenja Mekke i možda je u tome tajna

SPOMINJANJE MAJKE SELITOVE

4071. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Junusa, a on od Ibn-Šihaba da je Sa'lebe b. Malik rekao:

– Omer b. Hattab, radijallahu anhu, je dijelio ogrtače ženama Medine. Ostao je jedan dobar ogrtač, pa su mu neki rekli:

“Vladaru pravovjernih, podaj ga unuki Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koja je kod tebe”, mislili su na Alijinu kćerku Ummi-Kulsum. Međutim, Omer reče: “Preče je da to dobije Ummu-Selit.”

Ummu-Selit je ensarijka koja je dala zakletvu (prisegu) Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Kaže Omer: “Ona nam je nosila vodu u mješinama na dan Uhuda.”⁴

UBISTVO HAMZE B. ABDUL-MUTTALIBA, RADIJALLAHU ANHU

4072. PRIČAO MI JE Ebu-Dža'fer Muhammed b. Abdullah, njemu je kazivao Hudžejn b. Musenna, a ovom Abdul-Aziz b. Abdullah b. Ebu-Seleme, prenoseći od Abdullaha b. Fadla, ovaj od Sulejmana b. Jesara, a on od Dža'fera b. Amra b. Umejja Damrija da je rekao:

– Zaputio sam se sa Ubejdullahom b. Adijjom b. Hjar i kad smo stigli u Hims on mi je rekao: “Želiš li da potražimo Vahšija i pitamo ga o Hamzinom ubistvu?”

“Da” odgovorio sam ja.

Vahši je stanovao u Himsu i mi smo se raspitali za njega pa nam je rečeno:

بَابُ ذِكْرِ أُمِّ سَلَيْطٍ

٤٠٧١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ وَقَالَ ثَعْلَبَةُ بْنُ أَبِي مَالِكٍ إِنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَسَمَ مُرَوِّطًا بَيْنَ نِسَاءٍ مِنْ نِسَاءِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ فَبَقِيَ مِنْهَا مِرْطٌ جَيِّدٌ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ مَنْ عِنْدَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَعْطِ هَذَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الَّتِي عِنْدَكَ يُرِيدُونَ أُمَّ كُلْثُومَ بِنْتَ عَلِيٍّ فَقَالَ عُمَرُ أُمُّ سَلَيْطٍ أَحَقُّ بِهِ وَأُمُّ سَلَيْطٍ مِنْ نِسَاءِ الْأَنْصَارِ مِمَّنْ بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ عُمَرُ فَإِنَّهَا كَانَتْ تُزْفِرُ لَنَا الْقِرْبَ يَوْمَ أُحُدٍ.

بَابُ قَتْلِ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

٤٠٧٢. حَدَّثَنِي أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حُجَيْنُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمَرِيِّ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَدِيٍّ ابْنِ الْخِيَارِ فَلَمَّا قَدِمْنَا حِمَصَ قَالَ لِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَدِيٍّ هَلْ لَكَ فِي وَحْشِي نَسْأَلُهُ عَنْ قَتْلِ حَمْزَةَ قُلْتُ نَعَمْ وَكَانَ وَحْشِي يَسْكُنُ حِمَصَ فَسَأَلْنَا عَنْهُ فَقِيلَ لَنَا هُوَ ذَاكَ فِي ظِلِّ قَصْرِهِ كَأَنَّهُ حِمَيْتٌ قَالَ فَجِئْنَا حَتَّى وَقَفْنَا عَلَيْهِ بِيَسِيرٍ فَسَلَّمْنَا فَرَدَّ السَّلَامَ

objavljivanja kur'anskih riječi: “Od tebe ne zavisi da li će on pokajanje njihovo primiti.”

⁴ Ummi-Selit (majka Selitova) je mati poznatog ashaba Ebu-Seida Hudrija. Bila je udata za Ebu-Selitom, ali je on umro prije hidžre, pa se ona udala za Malika b. Sinana Hudrija i rodila, u braku s njim, Ebu-Seida.

“Eno ga u hladu svog dvorca, poput mješine.”¹

Prišli smo mu, stali malo pored njega i nazvali mu selam, a on je otprimio selam. Ubejdullah se bio zamotao turbanom tako da mu je Vahši vidio samo oči i noge. “O Vahši, da li me poznaješ?”, upitao je Ubejdullah, a on je pogledao prema njemu i rekao: “Ne, tako mi Allaha, međutim, ja znam da se Adijj b. Hijar oženio ženom po imenu Ummu-Kital bint Ebil-Is. Ona mu je u Mekki rodila dječaka za kojeg sam tražio dojilju. Nosio sam toga dječaka koji je bio s njegovom majkom i predao sam joj ga, pa kao da mi se čini da sam vidio tvoje noge.”²

Tada Ubejdullah otkri svoje lice, a zatim reče: “Hoćeš li nas izvijestiti o Hamzinom ubistvu?”

“Da”, reče on i nastavi: “Hamza je na Bedru ubio Tu’ajmu b. Adijja b. Hijara, pa mi je moj gospodar Džubejr b. Mut’im rekao: “Ako ubiješ Hamzu, za mog amidžu, bit ćeš slobodan.” Kada su ljudi (Kurejšije) godine Ajnejna, a to je brdo nasuprot Uhuda, a između njih je dolina, krenuli, i ja sam s njima krenuo u borbu. Kad su se postrojili za borbu Siba’ je izašao i rekao: “Ima li ko da izađe na dvoboj?”

Na dvoboj mu je izašao Hamza b. Abdul-Muttalib i rekao: “O Siba’, o sine Ummi-Enmar, one koja obrezuje dražice,³ zar se suprotstavljaš Allahu i Njegovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem?” Potom je navalio na njega i ubrzo ga je nestalo. Ja sam se skrivao, da me Hamza ne vidi ispod jedne stijene, i kad mi se on približio bacio sam na njega svoje koplje i pogodio ga u donji dio trupa, tako da je koplje izašlo između kukova.

To je bio smrtni udarac.

I, kad su se ljudi vratili, i ja sam se vratio s njima i ostao u Mekki dok se u njoj nije proširio islam,

قَالَ وَعُبَيْدُ اللَّهِ مُعْتَجِرٌ بِعِمَامَتِهِ مَا يَرَى وَحَشِي
إِلَّا عَيْنَيْهِ وَرَجُلَيْهِ فَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ يَا وَحَشِي
أَتَعْرِفُنِي قَالَ فَنَظَرَ إِلَيْهِ ثُمَّ قَالَ لَا وَاللَّهِ إِلَّا أَنِّي
أَعْلَمُ أَنَّ عَدِيَّ بْنَ الْخَيْثَارِ تَزَوَّجَ امْرَأَةً يُقَالُ
لَهَا أُمُّ قَتَالٍ بِنْتُ أَبِي الْعَيْصِ فَوَلَدَتْ لَهُ غُلَامًا
بِمَكَّةَ فَكُنْتُ أَسْتَرْضِعُ لَهُ فَحَمَلْتُ ذَلِكَ الْغُلَامَ
مَعَ أُمِّهِ فَنَاوَلْتُهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا كَانِي نَظَرْتُ إِلَى قَدَمَيْكَ
قَالَ فَكَشَفَ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ أَلَا
تُخْبِرُنَا بِقَتْلِ حَمْزَةَ قَالَ نَعَمْ إِنَّ حَمْزَةَ قَتَلَ طُعَيْمَةَ
بْنَ عَدِيَّ بْنَ الْخَيْثَارِ بَيْدَرٍ فَقَالَ لِي مَوْلَايَ جُبَيْرُ
بْنَ مُطْعِمٍ إِنَّ قَتَلَ حَمْزَةَ بِعَمِّي فَأَنْتَ حُرٌّ قَالَ
فَلَمَّا أَنْ خَرَجَ النَّاسُ عَامَ عَيْنَيْنِ وَعَيْنَيْنِ جَبَلٍ
بِحِثَالٍ أَحَدٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ وَادٍ خَرَجْتُ مَعَ النَّاسِ
إِلَى الْقِتَالِ فَلَمَّا أَنْ اصْطَفُوا لِلْقِتَالِ خَرَجَ سِبَاعُ
فَقَالَ هَلْ مِنْ مُبَارِزٍ قَالَ فَخَرَجَ إِلَيْهِ حَمْزَةُ بْنُ
عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ يَا سِبَاعُ يَا ابْنَ أُمِّ أَنْهَارٍ مُقَطَّعَةِ
الْبُظُورِ أَتَحَادُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﷺ قَالَ ثُمَّ شَدَّ عَلَيْهِ
فَكَانَ كَأَمْسِ الدَّاهِبِ قَالَ وَكَمَنْتُ لِحَمْزَةَ تَحْتَ
صَخْرَةٍ فَلَمَّا دَنَا مِنِّي رَمَيْتُهُ بِحَرْبَتِي فَأَضَعُهَا فِي
ثَنَّتِهِ حَتَّى خَرَجَتْ مِنْ بَيْنِ وَرِكَئِهِ قَالَ فَكَانَ ذَلِكَ
الْعَهْدَ بِهِ فَلَمَّا رَجَعَ النَّاسُ رَجَعْتُ مَعَهُمْ فَأَقَمْتُ
بِمَكَّةَ حَتَّى فَشَا فِيهَا الْإِسْلَامُ ثُمَّ خَرَجْتُ إِلَى
الطَّائِفِ فَأَرْسَلُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَسُولًا
فَقِيلَ لِي إِنَّهُ لَا يَبِيعُ الرَّسُلَ قَالَ فَخَرَجْتُ مَعَهُمْ

¹ Tj. debeo. (prim. rec.)

² On je uporedio njegove noge sa nogama onog dječaka i ustanovio da su iste, iako je od tog vremena bilo prošlo oko pedeset godina.

³ Njegova majka je obrezivala žensku djecu u Mekki, pa mu se on zbog toga obraća s podrugom. (prim. rec.)

a onda sam otišao u Taif. Potom su i oni poslali izaslanika Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i s obzirom da mi je rečeno da on ne uznemirava izaslanike, krenuo sam sa njima. Kad sam došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, on me vidio i rekao: “Jesi li ti Vahši?”

“Da”, rekao sam ja, a on upita:

“Ti si ubio Hamzu?”

“Desilo se ono što si čuo”, odgovorih ja, a on reče:

“Možeš li mi se skloniti s očiju,” i ja sam izašao.

Izašao sam tada, kaže on i nakon smrti Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pojavio se Musejlime Kezzab, te ja rekoh: “Zaputit ću se prema Musejlimi ne bih li ga ubio, i tako se iskupio za smrt Hamzinu.” Krenuo sam s ljudima i desilo se s njim ono što se desilo. Odjednom sam ugledao čovjeka kako stoji u otvoru nekog zida, poput smeđe deve, razbarušene kose. Pogodio sam ga kopljem među grudi tako da je izašlo između plećki, a onda je na njega skočio jedan ensarija i udario ga sabljom po tjemenu.”

Abdullah b. Fadl kaže da ga je izvijestio Sulejman b. Jesar da je čuo Abdullaha b. Omera kako kaže:

“Tada je jedna robinja zavikala, sa vrha kuće:

‘Ah, zapovjedniče vjernika! Ubi ga crni rob.’”⁴

RANE KOJE JE VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, ZADOBIO NA DAN UHUDA

4073. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, a njemu Abdur-Rezzak prenoseći od Ma'mera, a on od Hemmama da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allahova srdžba se pojačala prema narodu koji je ovo uradio sa

حَتَّى قَدِمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَمَّا رَأَى قَالَ أَنْتَ وَخَشِي قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَنْتَ قَتَلْتَ حَمْزَةَ قُلْتُ قَدْ كَانَ مِنَ الْأَمْرِ مَا بَلَغَكَ قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تُغَيِّبَ وَجْهَكَ عَنِّي قَالَ فَخَرَجْتُ فَلَمَّا قَبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَخَرَجَ مُسَيِّمَةُ الْكَذَّابُ قُلْتُ لَا أَخْرُجَنَّ إِلَى مُسَيِّمَةَ لَعَلِّي أَقْتُلُهُ فَأَكْفَيْ بِهِ حَمْزَةَ قَالَ فَخَرَجْتُ مَعَ النَّاسِ فَكَانَ مِنْ أَمْرِهِ مَا كَانَ قَالَ فَإِذَا رَجُلٌ قَائِمٌ فِي ثَلَمَةِ جِدَارٍ كَأَنَّهُ جَمَلٌ أَوْرَقٌ نَائِرُ الرَّأْسِ قَالَ فَرَمَيْتُهُ بِحَرْبَتِي فَأَضَعُهَا بَيْنَ ثَدْيَيْهِ حَتَّى خَرَجْتُ مِنْ بَيْنِ كَتِفَيْهِ قَالَ وَوُتِبَ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَضَرَبَهُ بِالسَّيْفِ عَلَى هَامَتِهِ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْفَضْلِ فَأَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ يَسَارٍ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ يَقُولُ فَقَالَتْ جَارِيَةٌ عَلَى ظَهْرِ بَيْتٍ وَآمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَتَلَهُ الْعَبْدُ الْأَسْوَدُ.

بَابُ مَا أَصَابَ النَّبِيَّ ﷺ مِنَ الْجِرَاحِ يَوْمَ أُحُدٍ

٤٠٧٣. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى قَوْمٍ فَعَلُوا بِنَبِيِّهِ يُشِيرُ إِلَى رَبَاعِيَتِهِ

4 Bezzar i Taberani prenose od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidjevši Hamzu izmasakrirana, rekao: “Neka ti se Allah smiluje, održavao si rodbinske veze, činio dobra djela, i da nije tugovanja za tobom tvojih bližnjih, ostavio bih te tako (izmasakrirana) pa da budeš proživljen iz više dijelova.”

svojim Vjerovjesnikom,” – i on pokaza na svoj zub (donji desni sjekutić) – “i Allahova srdžba se pojačala prema čovjeku kojeg ubije Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na Allahovom putu.”

4074. PRIČAO MI JE Mahled b. Malik, njemu je kazivao Jahja b. Seid Emevi, a ovom Ibn-Džurejdž, prenoseći od Amra b. Dinara, on od Ikreme, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao: “Allahova srdžba se pojačala prema onome kojeg je ubio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na Allahovom putu. Allahova srdžba se pojačala prema narodu koji je okrvavio lice Allahovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

4075. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Ja'kub prenoseći od Ebu-Hazima da je čuo Sehla b. Sa'da, kada je upitan o ranjavanju Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Tako mi Allaha, ja sigurno znam ko je ispirao ranu Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ko je polijevao vodu i čime je liječen. Fatima, radijallahu anha, kćerka Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ga je prala a Alija je sipao vodu iz štita. Pošto je Fatima primijetila da ispiranje vodom samo povećava isticanje krvi, uzela je komad hasure i zapalila ga, te stavila na ranu i krv je prestala teći. Taj dan mu je prebijen sjekutić, ranjen je u lice i razbijena je mu kaciga na glavi.”¹

اَشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى رَجُلٍ يَقْتُلُهُ رَسُولُ اللَّهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

٤٠٧٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مَالِكٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ اَشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ قَتَلَهُ النَّبِيُّ ﷺ فِي سَبِيلِ اللَّهِ اَشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى قَوْمٍ دَمَوْا وَجْهَ نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ .

٤٠٧٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ أَنَّهُ سَمِعَ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ وَهُوَ يُسْأَلُ عَنْ جُرْحِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَا أَعْرِفُ مَنْ كَانَ يَغْسِلُ جُرْحَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَمَنْ كَانَ يَسْكُبُ الْمَاءَ وَبِمَا دُوِيَ قَالَ كَانَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تَغْسِلُهُ وَعَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يَسْكُبُ الْمَاءَ بِالْمِجْنِ فَلَمَّا رَأَتْ فَاطِمَةُ أَنَّ الْمَاءَ لَا يَزِيدُ الدَّمَ إِلَّا كَثْرَةً أَخَذَتْ قِطْعَةً مِنْ حَصِيرٍ فَأَحْرَقَتْهَا وَالصَّقَتَهَا فَاسْتَمْسَكَ الدَّمُ وَكُسِرَتْ رِبَاعِيَّتُهُ يَوْمَئِذٍ وَجُرِحَ وَجْهُهُ وَكُسِرَتِ الْبَيْضَةُ عَلَى رَأْسِهِ .

¹ Prenosi Taberani od Ebu-Hazima, o uzroku dolaska Fatime, radijallahu anha, na Uhud, pa kaže: “Nadan Uhuda, nakon odlaska mušrika, žene su se zaputile prema ashabima da im pomognu. Među njima je bila i Fatima, i kad je ugledala Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zagrlila ga je i počela mu prati rane vodom. Pošto je vidjela da se krvarenje pojačava, uzela je komad hasure, spalila ga i napravila od toga oblogu, te je krvarenje prestalo.”

4076. PRIČAO MI JE Amr b. Ali, njemu je kazivao Ebu-Asim, a ovom Ibn-Džurejdž, prenoseći od Amra b. Dinara, ovaj od Ikrime, da je Ibn-Abbas rekao: “Allahova srdžba se pojačala prema onome koga je ubio Vjerovjesnik i Allahova srdžba se pojačala prema onom koji je okrvavio lice Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”²

“ONI KOJI SU SE ALLAHU I POSLANIKU ODAZVALI”

4077. PRIČAO NAM JE Muhammed, a njemu Ebu-Mu‘avije, prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je u pogledu ajeta: “One koji su se Allahu i Poslaniku nakon zadobijenih rana odazvali, one između njih, koji su dobro činili i bogobožni bili čeka velika nagrada”,³ rekla Urvetu: “Sestriću, među njima su bili tvoj otac Zubejr i djed Ebu-Bekr. Kada je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Uhuda zadesilo ono što ga je zadesilo i mušrici otišli od njega, on se pobojavao da će se on vratiti, pa je rekao: ‘Ko će krenuti za njima?’ Odazvalo se sedamdeset muslimana, među kojima su bili Ebu-Bekr i Zubejr.”⁴

٤٠٧٦. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ اشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ قَتَلَهُ نَبِيٌّ وَاشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى مَنْ دَمَى وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

بَاب (الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ)

٤٠٧٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا (الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ) قَالَتْ لِعُرْوَةَ يَا ابْنَ أُخْتِي كَانَ أَبُوكَ مِنْهُمْ الزُّبَيْرُ وَأَبُو بَكْرٍ لَمَّا أَصَابَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَا أَصَابَ يَوْمَ أُحُدٍ وَانْصَرَفَ عَنْهُ الْمُشْرِكُونَ خَافَ أَنْ يَرْجِعُوا قَالَ مَنْ يَذْهَبُ فِي إِثْرِهِمْ فَانْتَدَبَ مِنْهُمْ سَبْعُونَ رَجُلًا قَالَ كَانَ فِيهِمْ أَبُو بَكْرٍ وَالزُّبَيْرُ.

2 Ibn-Aiz prenosi da je onaj što je ranio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u lice rekao: “Eto ti, a ja sam Ibn-Kamie”, našto je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah te ponizio.” I kad se on vratio kući otišao je da čuva brave, te se popeo na vrh brda. Tu ga je napao jedan jarac i rogom ga odgurnuo sa jedne litice, te se on stropoštao s brda i raskomadao.

3 Ali Imran, 172.

4 Taberi prenosi od Ibn-Abbasa da su među ovih sedamdeset ashaba bili: Ebu-Bekr, Omer, Osman, Alija, Ammar b. Jasir, Talha, Sa’d b. Ebi-Vekas, Abdurrahman b. Avf, Ebu-Ubejde, Huzejfe i Ibn-Mes’ud.

KOJI MUSLIMANI SU UBIJENI NA DAN UHUDA

Među njima su: Hamza b. Abdul-Muttalib, Jeman, Enes b. Nadr i Mus'ab b. Umejr.¹

4078. PRIČAO MI JE Amr b. Ali, a njemu Mu'az b. Hišam, rekavši da mu je pričao njegov otac koji je prenio od Katade da je rekao:

“Ne poznajem ni jedno arapsko plemena koje će na Sudnjem danu imati više uglednih šehida od ensarija.”²

Katade kaže da mu je kazivao Enes b. Malik da ih je ubijeno na dan Uhuda sedamdeset, na dan događaja kod bunara Me'une sedamdeset i na dan Jemame sedamdeset. Događaj kod “Bunara Me'une” dogodio se u doba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a dan Jemame u doba Ebu-Bekra. Bila je to bitka protiv lašca Musejlime.

4079. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Lejs prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Abdur-Rahmana b. Ka'ba b. Malika da ga je izvijestio Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stavljao po dva čovjeka, od ubijenih na Uhudu, u jedan ogrtač, a onda bi upitao:

“Koji od njih dvojice zna više iz Kur'ana napamet” i kada bi mu bilo pokazano na nekog on bi ga stavio naprijed u mezaru, i rekao: “Ja ću na Sudnjem danu biti svjedok ovima.” Naredio je da se ukopaju krvavi i nije im klanjao dženazu niti su kupani.

بَابُ مَنْ قُتِلَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَ أُحُدٍ

مِنْهُمْ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَالْيَمَانُ وَأَنَسُ بْنُ النَّضْرِ وَمُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ .

٤٠٧٨ . حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ قَالَ مَا نَعْلَمُ حَيًّا مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ أَكْثَرَ شَهِيدًا أَعَزَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ قَتَادَةُ وَحَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّهُ قُتِلَ مِنْهُمْ يَوْمَ أُحُدٍ سَبْعُونَ وَيَوْمَ بَيْرُ مَعُونَةَ سَبْعُونَ وَيَوْمَ الْيَمَامَةِ سَبْعُونَ قَالَ وَكَانَ بَيْرُ مَعُونَةَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَيَوْمَ الْيَمَامَةِ عَلَى عَهْدِ أَبِي بَكْرٍ يَوْمَ مَسِيلَمَةَ الْكَذَّابِ .

٤٠٧٩ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَجْمَعُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ ثُمَّ يَقُولُ أَيُّهُمَا أَكْثَرُ أَخْذًا لِلْقُرْآنِ فَإِذَا أَشِيرَ لَهُ إِلَى أَحَدٍ قَدَّمَهُ فِي اللَّحْدِ وَقَالَ أَنَا شَهِيدٌ عَلَى هَؤُلَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَمَرَ بِدَفْنِهِمْ بِدِمَائِهِمْ وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِمْ وَلَمْ يُغَسَّلُوا .

¹ Osim navedenih šehida Uhuda, među poznatije spadaju i Džabirov otac Abdullah b. Amr, zapovjednik strelaca Abdullah b. Džubejr, Sa'd b. Rebi', Malik b. Sinan, Evs b. Sabit, Hanzale b. Ebi-Amir, Haridže b. Zejd i Amr b. Džemuh.

² Konstrukcija: *Eksere šehiden e'azze* mogla bi značiti i to da niko neće imati više šehida, niti će biti ugledniji od ensarija na Sudnjem danu. (prim. rec.)

4080. Rekao je Ebul-Velid, prenoseći od Šu'bea, a on od Ibnul-Munkedira koji je izjavio da je čuo Džabira b. Abdullaha kako kaže:

“Kad je ubijen moj otac, počeo sam plakati i skidati prekrivač sa njegova lica, pa su mi Vjerovjesnikovi ashabi to zabranjivali, ali mi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zabranjivao. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao (Džabirovoj tetki): “Nemoj ga oplakivati”, ili je rekao: “Što ga oplakuješ. Meleki će mu praviti hlad svojim krilima sve dok ne bude ponesen.”

4081. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala', a njemu Ebu-Usame prenoseći od Burejda b. Abdullaha b. Ebi-Burde, on od svoga djeda Ebi-Burde, a ovaj od Ebu-Musa'a, radijallahu anhu, mislim (Buhari ili njegov učitelj Muhammed b. Ala') da je on prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Vidio sam u snu da sam zamahnuo sabljom, te se slomio njen prednji dio. To je ono što se desilo vjernicima na dan Uhuda. Potom sam zamahnuo s njom po drugi put i ona je postala bolja nego što je bila. To je ono što nam je Allah dao od oslobođenja (Mekke) i ujedinjenja vjernika. U tom snu sam vidio i krave, a ono što Allah učini najbolje je. To se odnosilo na vjernike na dan Uhuda.”

4082. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu je kazivao Zuhejr, a ovom A'meš prenoseći od Šekika, a on od Habbaba, radijallahu anhu, da je rekao:

– Učinili smo hidžru zajedno sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, iz želje za licem Allahovim. Allah nam je obećao nagradu. Neki od nas su prošli ili otišli, a da nisu jeli ništa od svoje nagrade. Jedan od njih je Mus'ab b. Umejr koji je ubijen na dan Uhuda, a nije ostavio ništa osim jednog ogrtača, kojim, ako mu pokrijemo glavu, ukažu se noge, a ako mu se pokriju noge, ukaže se glava, pa nam je Vjerovjesnik sallallahu alejhi ve

٤٠٨٠. وَقَالَ أَبُو الْوَلِيدِ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا قُتِلَ أَبِي جَعَلْتُ أَبْكِي وَأَكْشِفُ الثَّوْبَ عَنْ وَجْهِهِ فَجَعَلَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﷺ يَنْهَوْنِي وَالنَّبِيُّ ﷺ لَمْ يَنْهَ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا تَبْكِيهِ أَوْ مَا تَبْكِيهِ مَا زَالَتِ الْمَلَائِكَةُ تُظِلُّهُ بِأَجْنِحَتِهَا حَتَّى رُفِعَ.

٤٠٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَرَى عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ رَأَيْتُ فِي رُؤْيَايَ أَنِّي هَزَزْتُ سَيْفًا فَانْقَطَعَ صَدْرُهُ فَإِذَا هُوَ مَا أُصِيبَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ أُحُدٍ ثُمَّ هَزَزْتُهُ أُخْرَى فَعَادَ أَحْسَنَ مَا كَانَ فَإِذَا هُوَ مَا جَاءَ بِهِ اللَّهُ مِنَ الْفَتْحِ وَاجْتِمَاعِ الْمُؤْمِنِينَ وَرَأَيْتُ فِيهَا بَقَرًا وَاللَّهُ خَيْرٌ فَإِذَا هُمْ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ أُحُدٍ.

٤٠٨٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ خَبَّابٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَنَحْنُ نَبْتَغِي وَجْهَ اللَّهِ فَوَجَبَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ فَمِمَّا مَنَ مَضَى أَوْ ذَهَبَ لَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا كَانَ مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ فَلَمْ يَتْرُكْ إِلَّا نَمْرَةً كُنَّا إِذَا غَطَيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلَاهُ وَإِذَا غُطِّيَ بِهَا رِجْلَاهُ خَرَجَ رَأْسُهُ فَقَالَ لَنَا النَّبِيُّ ﷺ

sellem, rekao: “Pokrijte mu glavu (tim ogrtačem) a na noge mu stavite rogozine”, ili je rekao: “Bacite mu na noge rogozine.” Nekima od nas su dozreli njegovi plodovi i on ih ubire.

غَطُّوا بِهَا رَأْسَهُ وَاجْعَلُوا عَلَى رِجْلَيْهِ الْإِذْخِرَ
أَوْ قَالَ الْقُؤَا عَلَى رِجْلَيْهِ مِنَ الْإِذْخِرِ وَمِمَّا مَنْ
أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِيهَا .

UHUD VOLI NAS I MI VOLIMO NJEGA

بَابُ أَخَذَ يُحِبُّنَا وَنَحِبُهُ

To je prenio Abbas b. Sehl od Ebu-Humejda, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.¹

قَالَ عَبَّاسُ بْنُ سَهْلٍ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

4083. PRIČAO MI JE Nasr b. Ali, rekavši da mu je saopćio njegov otac prenoseći od Kurreta b. Halida, a on od Katade koji je čuo od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

٤٠٨٣ . حَدَّثَنِي نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ
قُرَّةَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنَحِبُهُ .

“Ovo je brdo koje nas voli i kojeg mi volimo.”

4084. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu je saopćio Malik prenoseći od Amra, oslobođenog Muttalibovog roba, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu se ukazao Uhud, rekao: “Ovo je brdo koje voli nas i koje mi volimo. Moj Gospodaru, Ibrahim je Mekku učinio svetom, a ja proglašavam svetim ono što je između dva (medinska) kamenjara.”

٤٠٨٤ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ
عَنْ عَمْرِو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ طَلَعَ لَهُ أُحُدٌ فَقَالَ
هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنَحِبُهُ اللَّهُمَّ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ
مَكَّةَ وَإِنِّي حَرَّمْتُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا .

¹ Ovaj hadis s potpunim senedom zabilježio je Bezzar. U toj predaji ovog hadisa kaže se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćajući se iz Tebuka, kad se približio Medini, rekao: “Ovo je Taba”, a kad je ugledao Uhud, rekao: “Ovo je brdo koje nas voli i koje mi volimo.” Inače, riječ “uhud” dolazi od riječi “ehad” što znači “jedan”. Nazvan je tako zbog spoja nekoliko brda u jedinstvenu planinu.

4085. Kazivao mi je Amr b. Halid, a njemu Lejs prenoseći od Jezida b. Ebi-Habiba, on od Ebul-Hajra, a ovaj od Ukbea da je Vjerovjesnik sallallahu alejhi ve sellem, jedan dan izašao i klanjao dženazu poginulima na Uhudu, a zatim otišao na minber i rekao: “Ja sam vaša prethodnica i vaš svjedok. Ja sada gledam u svoj zdenac (havd). Meni su dati ključevi zemaljskih riznica, ili zemaljski ključevi. Tako mi Allaha, ja se ne bojim da ćete, nakon mene, činiti širk (idolopoklonstvo), nego se bojim da ćete se natjecati u sticanju dunjalučkih dobara.”

BITKA NA REDŽI'U, POHOD NA RI'L I ZEKVAN, BITKA KOD BUNARA ME'UNE, I SLUČAJ ADALA I KÂRE, TE ASIMA B. SABITA, HUBEJBA I NJEGOVIH DRUGOVA

Ibn-Ishak kaže da mu je kazivao Asim b. Umer da je Bitka na Redži'u bila nakon Uhuda.²

4086. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, njemu je saopćio Hišam b. Jusuf prenoseći od Ma'mera, on od Zuhrija, ovaj od Amra b. Ebu-Sufjana Sekafija, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao jednu četvu u izviđanje i odredio im zapovjednika Asima b. Sabita, koji je bio djed Asima b. Omera, b. Hattaba. Oni su krenuli, i kad su bili između Usfana i Mekke, o njima obavijestiše jedan ogranak plemena Huzejl, po imenu Benu Lihjan, koji za njima poslaše oko stotinu strijelaca. Strijelci su pratili njihove tragove sve dok nisu stigli na mjesto na kojem su izvidnici bili odsjeli. Tu su našli košpice datula koje su oni ponijeli iz Medine, pa su rekli: “Ovo su jesribske datule.”

٤٠٨٥. حَدَّثَنِي عُمَرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنِّي فَرَطُ لَكُمْ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ وَإِنِّي لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ وَإِنِّي أُعْطِيتُ مَفَاتِيحَ خَزَائِنِ الْأَرْضِ أَوْ مَفَاتِيحَ الْأَرْضِ وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تُشْرِكُوا بَعْدِي وَلَكِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا.

بَابُ غَزْوَةِ الرَّجِيعِ وَرِعْلٍ وَذُكْوَانَ وَبَيْتِ مَعُونَةَ وَحَدِيثِ عَضَلٍ وَالْقَارَةِ وَعَاصِمِ بْنِ ثَابِتٍ وَخُبَيْبٍ وَأَصْحَابِهِ

قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عُمَرَ أَنَّهَا بَعْدَ أُحُدٍ.

٤٠٨٦. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُمَرُو بْنِ أَبِي سُفْيَانَ الثَّقَفِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ سَرِيَّةً عَيْنًا وَأَمَرَ عَلَيْهِمُ عَاصِمَ بْنَ ثَابِتٍ وَهُوَ جَدُّ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَانْطَلَقُوا حَتَّى إِذَا كَانَ بَيْنَ عُسْفَانَ وَمَكَّةَ ذُكِرُوا لِحْيٍ مِنْ هَذِيلٍ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو لَحْيَانَ فَتَبِعُوهُمْ بِقَرِيبٍ مِنْ مِائَةِ رَامٍ فَاقْتَضَوْا آثَارَهُمْ حَتَّى آتَوْا مَنَزِلًا نَزَلُوهُ فَوَجَدُوا فِيهِ نَوَى تَمَرٍ تَزَوَّدُوهُ مِنَ الْمَدِينَةِ فَقَالُوا هَذَا تَمَرٌ يَثْرَبُ فَتَبِعُوا آثَارَهُمْ

2 Bitka na Redži'u je ustvari bila izvidnica Asimova i Hubejba sa desetericom ljudi na zahtjev predstavnika Adala i Kara, a dogodila se krajem treće godine po Hidžri. Bitka kod Bunara Me'une desila se početkom četvrte godine po hidžri. To je slučaj onih sedamdeset karija sa Ri'lom i Zekvanom. Vakidi kaže da je vijest o Bunaru Me'une došla Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, iste noći kada i vijest o učesnicima na Redži'u.

Produžili su da slijede njihove tragove dok ih nisu stigli. Na kraju su se Asim i njegovi drugovi popeli na jednu uzvišicu, a ovi su ih opkolili i rekli im: “Dajemo vam obećanje i obavezu, ako siđete do nas (i predate se) nećemo ubiti nikoga od vas.”

Asim je tada rekao: “Što se mene tiče, ja se neću predati u zaštitu nevjernika. Moj Gospodaru, obavijesti o nama svoga Vjerovjesnika!” Potom su ih ovi napali strijelama dok nisu ubili Asima i još šestericu, a ostali su Hubejb, Zejd i još jedan čovjek. Ovi su im ponudili obavezu i obećanje (da ih neće ubiti), pa su se ova trojica predala. Kad su ih uhvatili, odriješili su tetive svojih lukova i povezali ih s njima. Tada je onaj treći čovjek što je bio s njima dvojicom, rekao: “Ovo je početak prevare”, i odbio da im se pridruži. Oni su ga vukli i prisiljavali da im se pridruži i kad on to nije učinio, ubili su ga. Hubejba i Zejda su odveli i prodali u Mekki. Hubejba su kupili sinovi Harisa b. Amira b. Nevfela, a Hubejb je na dan Bedra ubio Harisa. On je ostao kod njih kao zarobljenik sve dok nisu odlučili da ga ubiju. (Prije toga) on je zatražio britvu od jedne Harisove kćerke da odstrani dlake sa stidnih mjesta i ona mu ju je posudila. Kasnije je ona pričala: “Malo sam zanemarila svoje dijete, i ono se popelo prema njemu i prišlo mu, pa ga je on stavio u krilo. Kad sam to vidjela, žestoko sam se uplašila, i on je to primijetio na meni, a u ruci mu je bila britva, pa je rekao: “Zar se bojiš da bih ja njega ubio. Ja to, ako Bog da, neću uraditi.” Ona je takođe govorila: “Nikada nisam vidjela zarobljenika boljeg od Hubejba. Vidjela sam ga kako jede grozd grožđa kad u Mekki nije bilo nikakvog ploda, a on je bio okovan u željezo. To nije bilo ništa drugo osim opskrba Allahova.” Potom su ga izveli iz Harema da ga ubiju, ali je on rekao: “Dopustite mi da klanjam dva rekata.” Nakon klanjanja okrenuo im se i rekao: “Kad vi ne biste pomislili da me je strah smrti, produžio bih namaz.”

حَتَّى لَحِقُوهُمْ فَلَمَّا انْتَهَى عَاصِمٌ وَأَصْحَابُهُ لَجُّوا إِلَى
فَذَفَدَ وَجَاءَ الْقَوْمُ فَأَحَاطُوا بِهِمْ فَقَالُوا لَكُمْ الْعَهْدُ
وَالْمِيثَاقُ إِن نَزَلْتُمْ إِلَيْنَا أَنْ لَا نَقْتُلَ مِنْكُمْ رَجُلًا فَقَالَ
عَاصِمٌ أَمَّا أَنَا فَلَا أَنْزِلُ فِي ذِمَّةِ كَافِرٍ اللَّهُمَّ أَخْبِرْ عَنَّا
نَبِيَّكَ فَقَاتَلُوهُمْ حَتَّى قَتَلُوا عَاصِمًا فِي سَبْعَةِ نَفَرٍ
بِالنَّبْلِ وَبَقِيَ خُبَيْبٌ وَزَيْدٌ وَرَجُلٌ آخَرٌ فَأَعْطَوْهُمْ
الْعَهْدَ وَالْمِيثَاقَ فَلَمَّا أَعْطَوْهُمْ الْعَهْدَ وَالْمِيثَاقَ نَزَلُوا
إِلَيْهِمْ فَلَمَّا اسْتَمَكَّنُوا مِنْهُمْ حَلُّوا أَوْتَارَ قِسِيِّهِمْ
فَرَبَطُوهُمْ بِهَا فَقَالَ الرَّجُلُ الثَّلَاثُ الَّذِي مَعَهُمَا هَذَا
أَوَّلُ الْغَدْرِ فَأَبَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَجَرَرُوهُ وَعَاجَلُوهُ
عَلَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَلَمْ يَفْعَلْ فَقَتَلُوهُ وَأَنْطَلَقُوا
بِخُبَيْبٍ وَزَيْدٍ حَتَّى بَاعُوهُمَا بِمَكَّةَ فَاشْتَرَى خُبَيْبًا
بَنُو الْحَارِثِ بْنِ عَامِرٍ بْنُ نُوفَلٍ وَكَانَ خُبَيْبٌ هُوَ
قَتَلَ الْحَارِثَ يَوْمَ بَدْرٍ فَمَكَثَ عِنْدَهُمْ أَسِيرًا حَتَّى
إِذَا أَجْمَعُوا قَتْلَهُ اسْتَعَارَ مُوسَى مِنْ بَعْضِ بَنَاتِ
الْحَارِثِ لِيَسْتَحِدَّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ قَالَتْ فَغَفَلْتُ عَنْ
صَبِيٍّ لِي فَدَرَجَ إِلَيْهِ حَتَّى آتَاهُ فَوَضَعَهُ عَلَى فَخِذِهِ
فَلَمَّا رَأَيْتُهُ فَرَعْتُ فَرَعَةً عَرَفَ ذَلِكَ مِنِّي وَفِي يَدِهِ
الْمُوسَى فَقَالَ اتَّخَشِينَ أَنْ أَقْتُلَهُ مَا كُنْتُ لِأَفْعَلَ ذَلِكَ
إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَكَانَتْ تَقُولُ مَا رَأَيْتُ أَسِيرًا قَطُّ خَيْرًا
مِنْ خُبَيْبٍ لَقَدْ رَأَيْتُهُ يَأْكُلُ مِنْ قِطْفِ عِنَبٍ وَمَا
بِمَكَّةَ يَوْمَئِذٍ ثَمَرَةٌ وَإِنَّهُ لَمُوثٌ فِي الْحَدِيدِ وَمَا كَانَ
إِلَّا رِزْقُ رَزَقَهُ اللَّهُ فَخَرَجُوا بِهِ مِنَ الْحَرَمِ لِيَقْتُلُوهُ
فَقَالَ دَعُونِي أَصِلِّي رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَيْهِمْ
فَقَالَ لَوْلَا أَنْ تَرَوْا أَنَّ مَا بِي جَزَعٌ مِنَ الْمَوْتِ لَزِدْتُ

On je prvi koji je klanjao dva rekata što je postalo sunnetom prilikom egzekucije.¹ Onda je rekao: “Moj Gospodaru, saberi ih sve po broju”, a zatim citirao stih:

“Ne obraćam pažnju kad ginem kao musliman, s koje će strane doći moja smrt, koja je u ime Allaha. A to je u ime Boga, a On ako htjedne blagoslovit će rastrgane dijelove tijela.”

Potom mu je prišao Ukbe b. Haris i ubio ga. Kasnije su Kurejšije poslale izaslanike da donesu nešto od Asimovog tijela, kako bi ga identifikovali. Asim je na dan Bedra ubio jednog njihovog velikana. Međutim, Allah je njemu poslao roj osa² poput oblaka i one su ga zaštitile od njihovih izaslanika, tako da nisu mogli ništa od njega (odsjeći).

4087. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, a njemu Sufjan prenoseći od Amra, koji je čuo Džabira kako kaže:

“Onaj koji je ubio Hubejba zvao se Ebu-Sirvea.”³

4088. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma‘mer, njemu je kazivao Abdul-Varis, a ovom Abdul-Aziz, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao sedamdeset ljudi poznatih kao učaci Kur’ana, po posebnom zadatku, pa su im se suprotstavila dva ogranka plemena Beni Sulejm: Ri‘l i Zekvan, kod jednog bunara koji se zvao Bunar Meune. Izaslanici su rekli: “Tako nam Allaha, mi nismo na vas krenuli. Mi smo samo u prolazu, po zadatku Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

فَكَانَ أَوَّلَ مَنْ سَنَّ الرُّكْعَتَيْنِ عِنْدَ الْقَتْلِ هُوَ ثُمَّ قَالَ
اللَّهُمَّ أَحْصِهِمْ عَدَدًا ثُمَّ قَالَ مَا أَبَالِي حِينَ أُقْتَلُ
مُسْلِمًا عَلَى أَيِّ شَيْءٍ كَانَ لِلَّهِ مَضْرَعِي وَذَلِكَ فِي
ذَاتِ الْإِلَهِ وَإِنْ يَشَاءُ يُبَارِكْ عَلَى أَوْصَالِ شِلْوٍ مُنْزَعٍ
ثُمَّ قَامَ إِلَيْهِ عُقْبَةُ بْنُ الْحَارِثِ فَقَتَلَهُ وَبَعَثَتْ قُرَيْشٌ
إِلَى عَاصِمٍ لِيُؤْتُوا بِشَيْءٍ مِنْ جَسَدِهِ يَعْرِفُونَهُ وَكَانَ
عَاصِمٌ قَتَلَ عَظِيمًا مِنْ عُظَمَائِهِمْ يَوْمَ بَدْرٍ فَبَعَثَ اللَّهُ
عَلَيْهِ مِثْلَ الظِّلَّةِ مِنَ الدَّبَرِ فَحَمَّتْهُ مِنْ رُسُلِهِمْ فَلَمْ
يَقْدِرُوا مِنْهُ عَلَى شَيْءٍ .

٤٠٨٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ
عَنْ عَمْرِو سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ الَّذِي قَتَلَ خُبَيْبًا
هُوَ أَبُو سِرْوَعَةَ .

٤٠٨٨. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ
حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ
بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ سَبْعِينَ رَجُلًا لِحَاجَةِ يُقَالُ لَهُمُ
الْقُرَاءُ فَعَرَضَ لَهُمْ حَيَّانٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ رِعْلٌ
وَذَكْوَانٌ عِنْدَ بئرٍ يُقَالُ لَهَا بئرُ مَعُونَةَ فَقَالَ الْقَوْمُ
وَاللَّهِ مَا إِيَّاكُمْ أَرَدْنَا إِنَّمَا نَحْنُ مُجْتَازُونَ فِي حَاجَةٍ
لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَتَلُوهُمْ فَدَعَا النَّبِيُّ ﷺ عَلَيْهِمْ شَهْرًا

1 Jer je to odobrio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. (prim. rec.)

2 Ili pčela, ili skakavaca. (prim. rec.)

3 Scid b. Mensur kaže da se Ebu-Sirvea zvao Ukbe b. Haris.

Ibn-Ishak prenosi od Ukbea b. Harisa da je rekao: “Nisam ja ubio Hubejba jer sam bio suviše malchan da bih to učinio, već je Ebu-Mejser Abderi stavio koplje u moju ruku, a zatim uzeo moju ruku i koplje, te ga udario njime i ubio ga.”

Ebul-Esved prenosi od Urvea da je rekao: “Kad su na njega svezanog stavili oružje, upitali su ga: ‘Da li bi volio da je Muhammed umjesto tebe?’ On je odgovorio: ‘Ne, tako mi velikog Allaha! Ne bih želio da me on iskupljuje, pa makar to bilo ubodom trna u njegovu nogu.’”

Međutim, ovi su ih pobili. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je mjesec dana učio dovu protiv njih na sabah-namazu. To je bilo prvo učenje *Kunut-dove*, jer prije toga je nismo učili.”

Abdul-Aziz je izjavio da je neki čovjek pitao Enesa o *Kunut* da li je bio nakon rukua ili nakon završetka učenja Kur’ana,¹ pa je rekao: “Ne, nego je bio nakon učenja Kur’ana.”

4089. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu je kazivao Hišam, a ovom Katade prenoseći od Enesa da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je mjesec dana nakon ruku’a učio *Kunut* proklinjući neke arapske ogranke.”²

4090. PRIČAO MI JE Abdul-A’la b. Hammad, njemu je kazivao Jezid b. Zurej‘, a ovom Seid prenoseći od Katade, a ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da su Ri’l, Zekvan, Usajja i Beni Lahjan zatražili pomoć od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, protiv neprijatelja, pa im je on poslao sedamdeset ensarija koje smo zvali “učači” (karije) u njihovo doba. Danju su prikupljali drva, a noću su obavljali namaz. Kad su stigli do Bunara Me’une, ovi su ih poubijali, iznevjerivši (obećanje) što su dali. To je doprlo do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on mjesec dana u *Kunut-dovi* na sabah namazu proklinjao arapska plemena Ri’l, Zekvan, Usajje i Beni Lahjan. U pogledu njih smo, kaže Enes, učili Kur’an, ali je to kasnije derogirano, a glasilo je: “Obavijestite naš narod o nama da smo mi otišli našem Gospodaru. On je zadovoljan sa nama a i učinio nas je zadovoljnim.” Katade prenosi od Enesa b. Malika koji mu je kazivao da je Allahov

فِي صَلَاةِ الْغَدَاةِ وَذَلِكَ بَدْءُ الْقُنُوتِ وَمَا كُنَّا نَقْنُتُ
قَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ وَسَأَلَ رَجُلٌ أَنَسًا عَنِ الْقُنُوتِ
أَبَعَدَ الرُّكُوعِ أَوْ عِنْدَ فَرَغٍ مِنَ الْقِرَاءَةِ قَالَ لَا بَلْ
عِنْدَ فَرَغٍ مِنَ الْقِرَاءَةِ .

٤٠٨٩ . حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ
عَنْ أَنَسٍ قَالَ قُنْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ شَهْرًا بَعْدَ
الرُّكُوعِ يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنَ الْعَرَبِ .

٤٠٩٠ . حَدَّثَنِي عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَادٍ حَدَّثَنَا
يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ
أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رِعْلًا وَذَكْوَانَ
وَعُصَيَّةَ وَبَنِي لَحْيَانَ اسْتَمَدُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى
عَدُوٍّ فَأَمَدَهُمْ بِسَبْعِينَ مِنَ الْأَنْصَارِ كُنَّا نُسَمِّيهِمُ
الْقُرَاءَ فِي زَمَانِهِمْ كَانُوا يَحْتَطِبُونَ بِالنَّهَارِ وَيُصَلُّونَ
بِاللَّيْلِ حَتَّى كَانُوا يَبِثُّرُ مَعُونَةً قَتَلُوهُمْ وَغَدَرُوا
بِهِمْ قَبْلَ بَلَاغِ النَّبِيِّ ﷺ فَقُنْتُ شَهْرًا يَدْعُو فِي الصُّبْحِ
عَلَى أَحْيَاءٍ مِنَ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ عَلَى رِعْلٍ وَذَكْوَانَ
وَعُصَيَّةَ وَبَنِي لَحْيَانَ قَالَ أَنَسٌ فَقَرَأْنَا فِيهِمْ قُرْآنًا ثُمَّ
إِنَّ ذَلِكَ رُفِعَ بَلَّغُوا عَنَّا قَوْمَنَا أَنَا لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِي
عَنَّا وَأَرْضَانَا وَعَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ
حَدَّثَهُ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ قُنْتُ شَهْرًا فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ

1 Na kijamu, tj. prije ruku’a, (prim. rec.) O učenju dove protiv nekoga na namazu može se pogledati komentar nakon hadisa broj 1001.

2 Ova dva hadisa pojašnjava hadis broj 4096, iz kojeg se razumije da je učenje *Kunut-dove* poslije ruku’a važno samo određeni vremenski period, tj. mjesec dana, (prim. rec.)

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mjesec dana na sabah namazu u *Kunut-dovi* proklinjao arapska plemena: Ri'l, Zekvan, Usajja i Beni Lahjan.

Halifa dodaje: Pričao nam je Jezid Ibn Zurej', njemu Seid, prenoseći od Katade da mu je Enes kazivao da je tih sedamdeset ensarija ubijeno kod Bunara Me'une. I on je (poput verzije koju prenosi Abdul-A'la) spomenuo da je to bilo u Kur'anu, a zatim derogirano, s tim da je riječ *kur'anen* u značenju riječi *kitaben*.

4091. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, a njemu Hemmam prenoseći od Ishaka b. Abdullaha b. Ebi-Talhe koji je izjavio da mu je Enes kazivao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao njegovog dajdžu, brata Ummi-Sulejme, u grupi od sedamdeset konjanika. Vođa mušrika Amir b. Tufejl je (ranije došao Poslaniku i) predložio mu da izabere jednu od tri mogućnosti: "Da tebi pripadnu stanovnici pustinja, a meni stanovnici sela, ili da ja budem tvoj nasljednik, ili će zaratovati protiv tebe sa pripadnicima plemena Gatafan sa hiljadom i hiljadom." Amir se razbolio od kuge u kući jedne žene, pa je rekao: "Kuga poput devine kuge, u kući žene iz plemena toga i toga (Ali Selul), dovedite mi moga konja!" I umro je na leđima svoga konja. Haram, brat Umi-Sulejme, zaputio se sa jednim hromim čovjekom i još jednim čovjekom iz toga i toga plemena (Hazredža), i rekao im: "Vas dvojica budite blizu dok ne dođem, pa ako mi garantuju sigurnost, vi ste blizu, a ako me ubiju, otidite vašim drugovima." Potom je rekao (mušricima): "Hoćete li mi garantovati sigurnost da prenesem poruku Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem," i on im počeo kazivati, ali oni dadoše znak nekom čovjeku koji mu pride s leđa i udari ga (kopljem). Kaže Hemmam, mislim da ga je probo kopljem. On samo viknu: "Allahu ekber ja sam na dobitku, tako mi Gospodara Kabe." I sustignut je čovjek (Haramov prijatelj) i svi su poubijani osim onog hromog čovjeka koji je bio na vrhu brda. Tada nam

يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ عَلَى رِغْلٍ وَذُكُوانَ وَعُصِيَّةٍ وَبَنِي لَحْيَانَ زَادَ خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّ أُولَئِكَ السَّبْعِينَ مِنَ الْأَنْصَارِ قُتِلُوا بِبَيْتِ مَعُونَةَ قُرَأْنَا كِتَابًا نَحْوَهُ.

٤٠٩١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسٌ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ خَالَهَ أَخَ لَامٍ سُلَيْمٍ فِي سَبْعِينَ رَاكِبًا وَكَانَ رَئِيسَ الْمُشْرِكِينَ عَامِرُ بْنُ الطُّفَيْلِ خَيْرَ بَيْنِ ثَلَاثِ خِصَالٍ فَقَالَ يَكُونُ لَكَ أَهْلُ السَّهْلِ وَلِي أَهْلُ الْمَدَرِ أَوْ أَكُونُ خَلِيفَتَكَ أَوْ أَغْزُوكَ بِأَهْلِ غَطَفَانَ بِأَلْفٍ وَأَلْفٍ فَطُعِنَ عَامِرٌ فِي بَيْتِ أُمِّ فُلَانٍ فَقَالَ غَدَّةٌ كَغَدَّةِ الْبَكْرِ فِي بَيْتِ امْرَأَةٍ مِنْ آلِ فُلَانٍ اثْنُونِي بِفَرَسِي فَمَاتَ عَلَى ظَهْرِ فَرَسِهِ فَانْطَلَقَ حَرَامٌ أَخُو أُمِّ سُلَيْمٍ وَهُوَ رَجُلٌ أَعْرَجٌ وَرَجُلٌ مِنْ بَنِي فُلَانٍ قَالَ كُونَا قَرِيبًا حَتَّى آتِيَهُمْ فَإِنْ آمَنُونِي كُنْتُمْ وَإِنْ قَتَلُونِي آتَيْتُمْ أَصْحَابَكُمْ فَقَالَ اتَّوَمُّنُونِي أَبْلُغْ رِسَالَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَجَعَلَ يُحَدِّثُهُمْ وَأَوْمَمُوا إِلَى رَجُلٍ فَأَتَاهُ مِنْ خَلْفِهِ فَطَعَنَهُ قَالَ هَمَّامٌ أَحْسِبُهُ حَتَّى أَنْفَذَهُ بِالرَّمْحِ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ فُزْتُ وَرَبُّ الْكَعْبَةِ فَلَحِقَ الرَّجُلُ فَقَتَلُوا كُلَّهُمْ غَيْرَ الْأَعْرَجِ كَانَ فِي رَأْسِ جَبَلٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْنَا

je Allah objavio nešto što je kasnije bilo derogirano: “Mi smo se već susreli s našim Gospodarom. On je s nama zadovoljan, a i učinio nas je zadovoljnim.” Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, trideset jutara učio dovu protiv Ri’la, Zekvana, Beni Lahjana i Usajje, koji su iskazali neposlušnost prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.¹

4092. PRIČAO MI JE Hibban, njemu je saopćio Abdullah, a ovom Ma’mer rekavši da mu je kazivao Sumame b. Abdullah b. Enes da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže:

– Kad je pogođen Haram b. Milhan – a on je bio Enesov dajdža, na dan događaja kod Bunara Me’une, postupio je s krvlju ovako, odnosno poprskao s njom lice i glavu, a zatim rekao: “Ja sam na dobitku, tako mi Gospodara Ka’be.”

4093. PRIČAO MI JE Ubejd b. Isma’il, a njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama, ovaj od svoga oca (Urvea), a on od Aise, radijallahu anha, da je rekla:

– Ebu-Bekr je zatražio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolu za izlazak (hidžru) kad se pojačalo njegovo zlostavljanje. On mu je rekao: “Ostani još”, pa je Ebu-Bekr upitao: “Allahov Poslaniče, želiš li da tebi bude dozvoljeno?”

“Ja se nadam tome”, rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

I Ebu-Bekr ga je sačekao, kaže ona, pa je jedan dan oko podne došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao ga i rekao:

“Izvedi sve one koji su kod tebe.”

“To su samo moje dvije kćerke”, reče Ebu-Bekr.

ثُمَّ كَانَ مِنَ الْمُنْسُوحِ إِنَّا قَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا
وَأَرْضَانَا فَدَعَا النَّبِيَّ ﷺ عَلَيْهِمْ ثَلَاثِينَ صَبَاحًا
عَلَى رِغْلٍ وَذُكُوانَ وَبَنِي لَحْيَانَ وَعُصَيَّةَ الَّذِينَ
عَصَوْا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﷺ.

٤٠٩٢. حَدَّثَنِي حَبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا
مَعْمَرٌ قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ أَنَّهُ
سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَمَّا طُعِنَ
حَرَامُ بْنُ مِلْحَانَ وَكَانَ خَالَهُ يَوْمَ بَثْرِ مَعُونَةَ قَالَ
بِالدَّمِ هَكَذَا فَنَضَحَهُ عَلَى وَجْهِهِ وَرَأْسِهِ ثُمَّ قَالَ
فَزْتُ وَرَبَّ الْكَعْبَةِ.

٤٠٩٣. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ ﷺ أَبُو بَكْرٍ فِي
الْخُرُوجِ حِينَ اسْتَدَّ عَلَيْهِ الْأَذَى فَقَالَ لَهُ أَقِمْ فَقَالَ
يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَطْمَعُ أَنْ يُؤْذَنَ لَكَ فَكَانَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنِّي لَا رَجُوءَ ذَلِكَ قَالَتْ
فَانْتَظَرَهُ أَبُو بَكْرٍ فَأَتَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ
يَوْمٍ ظَهْرًا فَنَادَاهُ فَقَالَ أَخْرِجْ مَنْ عِنْدَكَ فَقَالَ
أَبُو بَكْرٍ إِنَّمَا هُمَا ابْنَتَايَ فَقَالَ أَشَعُرْتُ أَنَّهُ قَدْ
أَذِنَ لِي فِي الْخُرُوجِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الصُّحْبَةُ

¹ Ibn-Ishak kaže da je Ebu-Berra Amir b. Malik došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on mu je ponudio da prihvati islam, ali ovaj nije primio islam a nije ni odbio, nego je rekao: “Muhammede, dobro bi bilo da pošalješ neke svoje ashabe stanovnicima Nedžda, nadam se da bi ti se odazvali, a ja ću ih štititi.” To je bio povod da je Alejhisselam u saferu 4. godine po Hidžri poslao sedamdeset karija (hafiza, učača Kur’ana) u Nedžd kao vjeroučitelje. Kod Bunara Me’une pregovarali su sa Amirom b. Tufejlom o svojoj sigurnosti, međutim, neki iz spomenutih plemena organizovali su mučki napad i poubijali ih.

“Znaš li da mi je dozvoljeno da idem”, reče on.
“Allahov Poslaniče”, reče on, “mogu li s tobom u društvu?”

“Bit ćeš”, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

“Allahov Poslaniče”, reče on, “ja imam dvije deve koje sam pripremio za izlazak.”

On je dao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jednu od njih dvije, a bila je podrezanog uha, i njih dvojica su uzjahali i krenuli dok nisu stigli do pećine na brdu Sevr i u njoj se sakrili. Amir b. Fuhejre je bio rob Abdullaha b. Tufejla b. Sahbere, koji je bio Aišin brat po majci. Ebu-Bekr je imao još jednu devu muzaru, koju je Amir jahao prateći ih. Ujutro bi dolazio njima dvojici, a potom ju je upućivao na pašu, tako da ga nije otkrio niko od čobana. I kad je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pošao (dalje prema Medini), krenuo je s njima dvojicom i njih dvojica su, naizmjenično jahali iza njega, sve dok nisu stigli u Medinu. Na dan (događaja kod) Bunara Me‘une ubijen je i Amir b. Fuhejre.”²

Ebu-Usame kaže da je Hišam b. Urve izjavio da mu je otac o tome rekao:

Kad su ubijeni oni kod Bunara Me‘une i zarobljen Amr b. Umejje Damri,³ Amir b. Tufejl mu je, pokazujući na jednog ubijenog, rekao: “Ko je ovo?”

“Ovo je Amir b. Fuhejre”, odgovori mu Amr b. Umejje.

“Nakon što je ubijen, reče on, vidio sam ga uzdignutog na nebu, toliko da sam gledao u nebo između njega i zemlje, a zatim je spušten (na zemlju).”

فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ الصُّحْبَةُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدِي نَاقَتَانِ قَدْ كُنْتُ أَعْدَدْتُهُمَا لِلْخُرُوجِ فَأَعْطَى النَّبِيَّ ﷺ إِحْدَاهُمَا وَهِيَ الْجَذْعَاءُ فَرَكِبَا فَانْطَلَقَا حَتَّى أَتَيَا الْغَارَ وَهُوَ بِثَوْرٍ فَتَوَارَيَا فِيهِ فَكَانَ عَامِرُ ابْنُ فُهَيْرَةَ غُلَامًا لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الطُّفَيْلِ بْنِ سَخْبَرَةَ أَخُو عَائِشَةَ لَأُمِّهَا وَكَانَتْ لِأَبِي بَكْرٍ مَنَحَةً فَكَانَ يَرْوَحُ بِهَا وَيَعْدُو عَلَيْهِمْ وَيُصْبِحُ فَيَدْلِجُ إِلَيْهِمَا ثُمَّ يَسْرَحُ فَلَا يَفْطُنُ بِهِ أَحَدٌ مِنَ الرِّعَاءِ فَلَمَّا خَرَجَ خَرَجَ مَعَهُمَا يُعَقِّبَانِهِ حَتَّى قَدِمَا الْمَدِينَةَ فَقَتَلَ عَامِرُ ابْنُ فُهَيْرَةَ يَوْمَ بَيْتِ مَعُونَةَ وَعَنْ أَبِي أُسَامَةَ قَالَ قَالَ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ فَأَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ لَمَّا قُتِلَ الَّذِينَ بَيْتِ مَعُونَةَ وَأُسِرَ عَمْرُو بْنُ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيُّ قَالَ لَهُ عَامِرُ ابْنُ الطُّفَيْلِ مَنْ هَذَا فَأَشَارَ إِلَى قَتِيلٍ فَقَالَ لَهُ عَمْرُو بْنُ أُمَيَّةَ هَذَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ فَقَالَ لَقَدْ رَأَيْتُهُ بَعْدَ مَا قُتِلَ رُفِعَ إِلَى السَّمَاءِ حَتَّى إِنِّي لَأَنْظُرُ إِلَى السَّمَاءِ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْأَرْضِ ثُمَّ وُضِعَ فَاتَى النَّبِيَّ ﷺ خَبَرَهُمْ فَنَعَاهُمْ فَقَالَ إِنَّ أَصْحَابَكُمْ قَدْ أُصِيبُوا وَإِنَّهُمْ قَدْ سَأَلُوا رَبَّهُمْ فَقَالُوا رَبَّنَا أَخْبِرْ عَنَّا إِخْوَانَنَا بِمَا رَضِينَا عَنْكَ وَرَضِيتَ عَنَّا فَأَخْبَرَهُمْ عَنْهُمْ وَأُصِيبَ يَوْمَئِذٍ فِيهِمْ عُرْوَةُ بْنُ أَسْمَاءَ ابْنِ الصَّلْتِ فَسُمِّيَ عُرْوَةُ بِهِ وَمُنْذَرُ بْنُ عَمْرٍو سُمِّيَ بِهِ مُنْذَرًا .

2 Ovaj hadis naveden je ovdje da bi se istaklo da je Amir b. Fuhejre bio jedan od prvih muslimana. Tufejl je bio Aišin brat po majci s obzirom da je njegov otac umro, te mu se majka Ummei-Ruman udala za Ebu-Bekra i rodila Abdur-Rahmana i Aišu. Ebu-Bekr je otkupio Amira od Tufejla.

3 Alejhisselam je poslao Munzira b. Amra Sa'idija do Bunara Me‘une i s njim poslao Mutalliba Sulemija da im pokazuje put, pa su ubijeni Munzir i njegovi drugovi, osim Amra b. Umejja kojeg su zarobili i ostavili u životu, pa ga je Amir b. Tufejl oslobodio na ime duga koji je imala njegova majka.

Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, je došla vijest o njima, te je on oglasio njihovu smrt, a potom rekao: “Vaši drugovi su stradali, ali su oni molili svoga Gospodara, govoreći: ‘Naš Gospodaru, obavijesti našu braću o nama, da smo mi zadovoljni Tobom i da si Ti zadovoljan nama’, i on ih je obavijestio o njima. Tada su poginuli Urve b. Esma b. Salt, pa je po njemu Urve (b. Zubejr) dobio ime i Munzir b. Amr, pa je po njemu Munzir (b. Zubejr) dobio ime.”

4094. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu je saopćio Abdulah, a ovom Sulejman Tejmi prenoseći od Ebu-Midžleza da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je mjesec dana nakon ruku‘a učio Kunut-dovu proklinjući Ri‘l i Zekvan i govorio: “(Pleme) Usajja je iskazalo neposlušnost prema Allahu i Njegovom Poslaniku.”

4095. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Malik prenoseći od Ishaka b. Abdullaha b. Ebi Talhe, a on od Enesa b. Malika da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je trideset jutara proklinjao one koji su ubili, misljaše na svoje ashabe kod Bunara Me‘une, proklinjući Ri‘l, Lahjan i Usajju, koji su iskazali neposlušnost prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

Enes je izjavio: “Uzvišeni Allah je potom objavio Svom Vjerojvesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu onih ashaba koji su ubijeni kod Bunara Me‘une kur’anski ajet koji smo učili, dok nije kasnije derogiran: ‘Obavijestite naš narod da smo se mi već susreli s našim Gospodarom, on je zadovoljan s nama, a i mi smo zadovoljni s njim.’”

٤٠٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ التَّمِيمِيُّ عَنْ أَبِي مَجْلَزٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَتَلَ النَّبِيُّ ﷺ بَعْدَ الرُّكُوعِ شَهْرًا يَدْعُو عَلَى رِغْلٍ وَذَكَوَانَ وَيَقُولُ عُصِيَّةُ عُصَبِ اللَّهِ وَرَسُولُهُ.

٤٠٩٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ عَلَى الَّذِينَ قَتَلُوا يَعْنِي أَصْحَابَهُ بِبُرٍّ مَعُونَةَ ثَلَاثِينَ صَبَاحًا حِينَ يَدْعُو عَلَى رِغْلٍ وَلَحْيَانٍ وَعُصِيَّةٍ عُصَبِ اللَّهِ وَرَسُولُهُ ﷺ قَالَ أَنَسٌ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى لِنَبِيِّهِ ﷺ فِي الَّذِينَ قَتَلُوا أَصْحَابَ بُرٍّ مَعُونَةَ قُرْآنًا قَرَأْنَاهُ حَتَّى نُسَخَّ بَعْدُ بَلَّغُوا قَوْمَنَا فَقَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَرَضِينَا عَنْهُ.

4096. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu je kazivao Abdul-Vahid, a ovom Asim Ahvel, rekavši da je pitao Enesa b. Malika radijallahu anhu, o Kunutu u namazu, pa je on rekao:

“Da”, a ja sam upitao: “Da li je on bio prije ruku'a ili poslije?”

“Prije ruku'a”, rekao je on.

“Jedan čovjek me obavijestio da si ti rekao da je poslije ruku'a”, rekoh ja.

“Nije istina”, reče on.

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je učio Kunut-dovu nakon ruku'a mjesec dana. On je bio poslao ljude, zvane učači, nekim mušricima, a bilo ih je sedamdeset, a oni su imali ugovor sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Ovi koji su imali ugovor s Poslanikom su nadvladali su (one koji nisu htjeli prekršiti ugovor i pobili učače). A Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je mjesec dana nakon ruku'a učio dovu protiv njih.¹

٤٠٩٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عَاصِمُ الْأَخْوَلُ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ الْقُنُوتِ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ نَعَمْ فَقُلْتُ كَانَ قَبْلَ الرُّكُوعِ أَوْ بَعْدَهُ قَالَ قَبْلَهُ قُلْتُ فَإِنْ فَلَانَا أَخْبَرَنِي عَنْكَ أَنَّكَ قُلْتَ بَعْدَهُ قَالَ كَذَبَ إِنَّمَا كُنْتُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعْدَ الرُّكُوعِ شَهْرًا أَنَّهُ كَانَ بَعَثَ نَاسًا يُقَالُ لَهُمُ الْقُرَاءُ وَهُمْ سَبْعُونَ رَجُلًا إِلَى نَاسٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَبَيْنَهُمْ وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَهْدٌ قَبْلَهُمْ فَظَهَرَ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَانَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَهْدٌ فَقُنْتُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعْدَ الرُّكُوعِ شَهْرًا يَدْعُو عَلَيْهِمْ .

¹ Ugovor s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, je imalo pleme Benu Amir i ono ga je održalo, a plemena Usajje i Zekvan, iz Beni Sulejma poslušali su Amira b. Tufejla i poubijali učače kod Bunara Me'une.

BITKA NA HENDEKU ILI BITKA PROTIV SAVEZNIKA

Musa b. Ukbe kaže: “Ona se dogodila u ševalu 4. godine po Hidžri.”¹

4097. PRIČAO NAM JE Ja'kub, b. Ibrahim, anjemu Jahjab. Seid prenoseći od Ubejdullaha koji je izjavio da mu je saopćio Nafi' prenoseći od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom smotre na dan Uhuda, vratio, a imao je tada četrnaest godina. Na dan Hendeka ga je, prilikom smotre, prihvatio (da učestvuje u borbi), a imao je tada petnaest godina.

4098. PRIČAO MI JE Kutejbe, a njemu Abdul-Aziz prenoseći od Ebu-Hazima, a ovaj od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je rekao:

– Bili smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hendeku i dok su oni kopali, mi smo prenosili zemlju na leđima, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Moj Gospodaru, nema života osim života na ahiretu, pa oprosti muhadžirima i ensarijama.”

4099. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu je kazivao Mu'avija b. Amr, a ovom Ebu-Ishak prenoseći od Humejda koji je čuo Enesa, radijallahu anhu, kako kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je

بَابُ غَزْوَةِ الْخَنْدَقِ وَهِيَ الْأَحْزَابُ

قَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ كَانَتْ فِي شَوَّالِ سَنَةِ أَرْبَعٍ .

٤٠٩٧ . حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى ابْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ عَرَضَهُ يَوْمَ أُحُدٍ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعٍ عَشْرَةَ سَنَةً فَلَمْ يُجْزِهِ وَعَرَضَهُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَهُوَ ابْنُ خَمْسٍ عَشْرَةَ سَنَةً فَأَجَازَهُ .

٤٠٩٨ . حَدَّثَنِي قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْخَنْدَقِ وَهُمْ يَحْفَرُونَ وَنَحْنُ نَنْقُلُ التُّرَابَ عَلَى أَكْتَادِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ فَاعْفِرْ لِلْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ .

٤٠٩٩ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى الْخَنْدَقِ فَإِذَا الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ

1 Ovo je stav još nekih historičara, ali je mišljenje većine uleme da je Bitka na Hendeku bila u ševalu, pete godine po Hidžri i oni kažu da je Ibn-Omer na dan Uhuda bio tek ušao u četrnaestu godinu, a na dan Hendeka imao punih petnaest godina, što znači da su između Uhuda i Hendeka prošle 2 godine. Musa b. Ukbe kaže: “Nakon ubistva Beni Nadira, Hajj b. Ahtab je otišao u Mekku da podstakne Kurejšije na novi napad na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem; Kinane b. Rebi'a b. Ebi-Hakik je otišao do Bení Gatafana da ih pozove u borbu protiv Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i oni su se odazvali. U Merri Zahranu su se Kurejšije sastale sa svojim saveznicima i bilo ih je deset hiljada, a muslimana tri hiljade. Opsada i gađanja strijelama preko Hendeka trajalo je oko dvadeset dana, a onda je došlo do razdora među saveznicima i oni su se povukli.

izašao na Hendek i zatekao muhadžire i ensarije kako u toku hladnog jutra kopaju (Hendek).

Oni nisu imali robova da to urade, pa kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio koliko su umorni i gladni rekao je:

“Moj Gospodaru, pravi život je život na ahiretu, pa oprosti ensarijama i muhadžirima”.

A oni su mu odgovorili, rekavši:

“Mi smo oni koji su dali prisegu Muhammedu na borbu, zauvijek, dok budemo u životu.”

4100. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, a njemu Abdul-Varis prenoseći od Abdul-Aziza, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

– Muhadžiri i ensarije su počeli kopati Hendek oko Medine i dok su nosili zemlju na svojim leđima, govorili su: “Mi smo oni koji su dali prisegu Muhammedu na islam, zauvijek, dok budemo u životu.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao, odgovarajući im:

“Moj Gospodaru, nema dobra osim dobra na ahiretu, pa blagoslovi ensarije i muhadžire.”²

Kaže Enes: “Oni bi dobili dvije šake (pregršt) ječma i to bi se spremilo s pokvarenom masnoćom i stavilo pred ljude. Ljudi su bili izuzetno gladni, a ta hrana je bila odvratnog okusa i neprijatnog mirisa.”

4101. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, a njemu Abdul-Vahid b. Ejmen prenoseći od svoga oca da je rekao:

– Došao sam Džabiru, radijallahu anhu, pa je on rekao: “Na dan Hendeka, dok smo kopali, isprijecila se gromada,³ te su oni došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: “Ovo je gromada koja se isprijecila u hendeku.”

يُخْفِرُونَ فِي غَدَاةٍ بَارِدَةٍ فَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ عَيْدٌ يَعْمَلُونَ ذَلِكَ لَهُمْ فَلَمَّا رَأَى مَا بِهِمْ مِنَ النَّصَبِ وَالْجُوعِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ الْعَيْشَ عَيْشُ الْآخِرَةِ فَاعْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَةِ فَقَالُوا مُجِيبِينَ لَهُ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدًا عَلَى الْجِهَادِ مَا بَقِينَا أَبَدًا .

٤١٠٠ . حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَعَلَ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ يُخْفِرُونَ الْخَنْدَقَ حَوْلَ الْمَدِينَةِ وَيَنْقُلُونَ التُّرَابَ عَلَى مُتُونِهِمْ وَهُمْ يَقُولُونَ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدًا عَلَى الْإِسْلَامِ مَا بَقِينَا أَبَدًا قَالَ يَقُولُ النَّبِيُّ ﷺ وَهُوَ يُجِيبُهُمُ اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَةِ فَبَارِكْ فِي الْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَةِ قَالَ يُؤْتُونَ بِمِلْءِ كَفْيٍ مِنَ الشَّعِيرِ فَيُصْنَعُ لَهُمْ بِإِهَالَةٍ سَخِخَةٌ تُوَضَعُ بَيْنَ يَدَيْ الْقَوْمِ وَالْقَوْمُ جِيَاعٌ وَهِيَ بَشَعَةٌ فِي الْحَلْقِ وَهَارِيحٌ مُتَتْنٌ .

٤١٠١ . حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَيْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ إِنَّا يَوْمَ الْخَنْدَقِ نَحْفِرُ فَعَرَضَتْ كُدْيَةٌ شَدِيدَةٌ فَجَاءُوا النَّبِيَّ ﷺ فَقَالُوا هَذِهِ كُدْيَةٌ عَرَضَتْ فِي الْخَنْدَقِ فَقَالَ أَنَا نَازِلٌ

2 Iz predaja ovog hadisa može se zaključiti da su ovi stihovi ponavljani više puta, pa je nekad Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovarao ashabima, a nekad su ashabi odgovarali njemu, jer citiranje stihova podstiče na još veću aktivnost, i bilo je uobičajeno za vrijeme ratovanja.

3 U drugim predanjima se spominje stijena (prim. rec.).

“Ja ću se spustiti”, reče on, a zatim ustade. Za stomak mu je bio privezan kamen jer tri dana nismo okusili ništa. Potom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uze kramp i udari (po litici) i ona se pretvori u osut pijesak (*ehjel* ili *ehjem*). Tada sam ja rekao: “Allahov Poslaniče, dozvoli mi da odem kući”, a potom sam rekao svojoj ženi: “Vidio sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nešto na šta se nije moglo strpiti. Imaš li ti išta od hrane?” “Imam nešto ječma i jedno (žensko) jare”, reče ona, a potom je zaklala kozu i samljela ječmam. Stavili smo meso u kameni ćup, a zatim sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Tijesto je bilo već nadošlo i smekšalo, a kameni ćup na pladnju skoro gotov, pa sam rekao:

“Imam nešto malo hrane, pa pođi ti, Allahov Poslaniče, i još jedan ili dvojica ljudi.”

“Koliko je ima”, upita on, a ja mu spomenuh, ali on reče:

“Mnogo i dobro”, a zatim nastavi: “Reci joj neka ne skida kameni ćup, niti vadi kruh iz peći, dok ja ne dođem.”

“Krenite”, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potom, pa muhadžiri i ensarije krenuše. Kad se vratio ženi (Džabir) reče: “Teško tebi! Došao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sa muhadžirima i ensarijama i onima koji su bili s njima.”

“A da li te je pitao (o hrani)”, upita ona.

“Da”, rekoh.

“Uđite i nemojte se gurati”, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i počeo lomiti kruh i na njega stavljati meso i donositi ashabima. Kad god bi uzeo iz ćupa, pokrio bi ga, a takođe i iz peći. Neprestano je lomio kruh i zahvatao (mesa) dok se nisu najeli, i još nešto ostalo, te je on rekao: “Jedi i ti od ovoga i podijeli drugima, jer je ljude zadesila velika glad.”

ثُمَّ قَامَ وَبَطْنُهُ مَعْصُوبٌ بِحَجَرٍ وَلَبِثْنَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ لَا نَذُوقُ ذَوَاقًا فَأَخَذَ النَّبِيُّ ﷺ الْمِعْوَلَ فَضْرَبَ فَعَادَ كَثِيرًا أَهِيلَ أَوْ أَهِيمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَذَنُّ لِي إِلَى الْبَيْتِ فَقُلْتُ لَا مُرَأِي رَأَيْتُ بِالنَّبِيِّ ﷺ شَيْئًا مَا كَانَ فِي ذَلِكَ صَبْرٌ فَعِنْدَكَ شَيْءٌ قَالَتْ عِنْدِي شَعِيرٌ وَعِنَاقٌ فَذَبَحَتِ الْعِنَاقَ وَطَحَنَتِ الشَّعِيرَ حَتَّى جَعَلْنَا اللَّحْمَ فِي الْبُرْمَةِ ثُمَّ جِئْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَالْعَجِيزُ قَدْ انْكَسَرَ وَالْبُرْمَةُ بَيْنَ الْأَثَافِي قَدْ كَادَتْ أَنْ تَنْصَجَ فَقُلْتُ طَعِيمٌ لِي فَقُمِ أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَجُلٌ أَوْ رَجُلَانِ قَالَ كَمْ هُوَ فَذَكَرْتُ لَهُ قَالَ كَثِيرٌ طَيِّبٌ قَالَ قُلْ لَهَا لَا تَنْزِعِ الْبُرْمَةَ وَلَا الْخُبْزَ مِنَ التَّنُورِ حَتَّى آتِي فَقَالَ قَوْمُوا فَقَامَ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَى امْرَأَتِهِ قَالَ وَيْحَكَ جَاءَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَمَنْ مَعَهُمْ قَالَتْ هَلْ سَأَلْتَ قُلْتَ نَعَمْ فَقَالَ ادْخُلُوا وَلَا تَضَاغَطُوا فَجَعَلَ يَكْسِرُ الْخُبْزَ وَيَجْعَلُ عَلَيْهِ اللَّحْمَ وَيَحْمُرُ الْبُرْمَةَ وَالتَّنُورَ إِذَا أَخَذَ مِنْهُ وَيُقَرِّبُ إِلَى أَصْحَابِهِ ثُمَّ يَنْزِعُ فَلَمْ يَزَلْ يَكْسِرُ الْخُبْزَ وَيَغْرِفُ حَتَّى شَبِعُوا وَبَقِيَ بَقِيَّةٌ قَالَ كُلِي هَذَا وَأَهْدِي فَإِنَّ النَّاسَ أَصَابَتْهُمْ مَجَاعَةٌ.

4102. PRIČAO MI JE Amr b. Ali, njemu je kazivao Ebu-Asim, ovom je saopćio Hanzale b. Ebi Sufjan, a njemu Seid b. Mina, rekavši da je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, kako kaže:

– Kada je kopan Hendek vidio sam na Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, žestoku glad, pa sam se vratio svojoj ženi i rekao: “Imaš li išta od hrane, jer ja sam primijetio na Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, žestoku glad.” Ona je izvadila ranac u kom je bio jedan sa’ ječma, i imali smo jednu domaću životinjicu, pa sam je zaklao, a ona je samljela ječam i završila kad sam i ja završio. Potom sam meso iskomadao u kameni ćup i vratio se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ali je ona rekla: “Nemoj me osramotiti pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i onima što su s njim.”

Došao sam mu i tiho rekao: “Allahov Poslaniče, zaklali smo jednu našu životinjicu i samljeli sa’ ječma koji smo imali, pa dođi s nekolicinom”, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, povika: “O ljudi s Hendeka! Džabir je nešto napravio, pa požurite da idemo (kod njega).”

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nipošto ne skidajte ćup (s pladnja) i ne mijesite tijesto dok ja ne dođem.” Došao sam i došao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, idući ispred ostalih ljudi. Kad sam došao kod svoje žene, rekla je: “Da Bog da ti bilo (to i to)!”

“Uradio sam ono što si rekla”, rekoj ja, a ona potom izvadi Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, tijesto te on stavi svoje pljuvačke u njega i blagoslovi ga, a zatim se uputi prema našem ćupu i stavi i tamo pljuvačke i zamoli za berićet, a onda reče: “Pozovi kuharicu da peče kruh sa mnom, a ti vadi sa mnom iz ćupa, ali ga nemojte skidati (s pladnja).”

Bilo ih je hiljada, i kunem se Allahom da su svi jeli dok ga nisu ostavili i odmakli se, a naš ćup klokoće kao i prije, i naše tijesto se peče kao što jest.¹

٤١٠٢. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا حَفَرَ الْخَنْدَقَ رَأَيْتُ بِالنَّبِيِّ ﷺ خَمْصًا شَدِيدًا فَأَنْكَفَأْتُ إِلَى امْرَأَتِي فَقُلْتُ هَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ فَإِنِّي رَأَيْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَمْصًا شَدِيدًا فَأَخْرَجَتْ إِلَيَّ جِرَابًا فِيهِ صَاعٌ مِنْ شَعِيرٍ وَلَنَا بُهَيْمَةٌ دَاجِنٌ فَذَبَحْتُهَا وَطَحَنَتِ الشَّعِيرَ فَفَرَّغْتُ إِلَى فَرَاعِي وَقَطَعْتُهَا فِي بُرْمَتِهَا ثُمَّ وَلَّيْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ لَا تَفْضَحْنِي بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَبِمَنْ مَعَهُ فَجِئْتُهُ فَسَارَرْتُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَبَحْنَا بُهَيْمَةً لَنَا وَطَحَنَّا صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ كَانَ عِنْدَنَا فَتَعَالَ أَنْتَ وَنَفَرٌ مَعَكَ فَصَاحَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْخَنْدَقِ إِنَّ جَابِرًا قَدْ صَنَعَ سُورًا فَحَيَّ هَلَا بِكُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تُنْزِلَنَّ بُرْمَتَكُمْ وَلَا تَخْبِزَنَّ عَجِينَكُمْ حَتَّى آجِيَاءَ فَجِئْتُ وَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْدُمُ النَّاسَ حَتَّى جِئْتُ امْرَأَتِي فَقَالَتْ بِكَ وَبِكَ فَقُلْتُ قَدْ فَعَلْتُ الَّذِي قُلْتَ فَأَخْرَجَتْ لَهُ عَجِينًا فَبَصَقَ فِيهِ وَبَارَكَ ثُمَّ عَمَدَ إِلَى بُرْمَتِنَا فَبَصَقَ وَبَارَكَ ثُمَّ قَالَ ادْعُ خَابِزَةَ فَلْتَخْبِزْ مَعِيَ وَأَقْدَحِي مِنْ بُرْمَتِكُمْ وَلَا تُنْزِلُوهَا وَهُمْ أَلْفٌ فَأَقْسِمُ بِاللَّهِ لَقَدْ أَكَلُوا حَتَّى تَرَكَوهُ وَانْحَرَفُوا وَإِنَّ بُرْمَتَنَا لَتَغَطُّ كَمَا هِيَ وَإِنَّ عَجِينَنَا لَيُخْبِزُ كَمَا هُوَ.

¹ Džabirova supruga Suhejla, kćerka Mes'udova, u početku se prepirala s mužem, misleći da nije obavijestio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o količini hrane, a kad je saznala da je on to učinio, a vidjela da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vodi sve ljude, shvatila je da se radi o mudžizi u pogledu hrane. Njene riječi:

4103. PRIČAO MI JE Usman b. Ebi-Šejbe, a njemu Abde prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je, u pogledu ajeta: “Kad su vam došli i odozgo i odozdo i kad su oči vaše bile razrogačene, a duša došla do grkljana...”¹ rekla: “To je bilo na dan Hendeka.”

4104. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, a njemu Šu'be prenoseći od Ebu-Ishaka, a on od Bera'a, radijallahu anhu, da je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je prenosio zemlju na dan Hendeka tako da mu je stomak bio prašinom prekriven, ili zaprašen, govoreći: “Tako mi Allaha, da Allaha nije, mi ne bismo bili upućeni, ne bismo sadaku dijelili, niti bismo klanjali. Pa smirenost na nas spusti i, ako sretnemo neprijatelja, noge nam učvrsti. Zaista, oni koji su nas napali, ako nered budu htjeli mi ćemo odbiti.” A podigao bi glas govoreći: “Mi ćemo odbiti, mi ćemo odbiti.”

4105. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja b. Seid prenoseći od Šu'bea koji je izjavio da mu je prenio Hakem prenoseći od Mudžahida, ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Potpomognut sam istočnim vjetrom, a Ad je uništen zapadnim vjetrom.”²

٤١٠٣. حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُهُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا (إِذْ جَاءَكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ) قَالَتْ كَانَ ذَاكَ يَوْمَ الْخُنْدِ .

٤١٠٤. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَنْقُلُ التُّرَابَ يَوْمَ الْخُنْدِ حَتَّى أَغْمَرَ بَطْنَهُ أَوْ اغْبَرَّ بَطْنُهُ يَقُولُ وَاللَّهِ لَوْلَا اللَّهُ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا فَأَنْزَلَنَ سَكِينَةً عَلَيْنَا وَثَبَّتِ الْأَقْدَامَ إِنَّ لَاقَيْنَا إِنَّ الْأَوَّلَى قَدْ بَعُؤَا عَلَيْنَا إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا وَرَفَعَ بِهَا صَوْتَهُ أَبَيْنَا .

٤١٠٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْحَكَمُ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ نَصِرْتُ بِالْصَّبَا وَأَهْلِكَتُ عَادًا بِالْذَّبُورِ .

Bike ve bike prevedene su u smislu značenja koje preferira Kastalani i Nevevi. Nevevi u svom komentaru Muslimovog *Sahiha*, hadis br. 2039) kaže: “Ona ga je prekorila i izrekla neke kletve na njegov (Džabirov) račun. Neki kažu da ovo znači: *Sustići ćete sramota i prijekor*, a drugi: *Ovo se desilo pa tvome nahođenju i lošem prosuđivanju i desilo se zbog tebe.*” (prim. rec.)

1 El-Ahzab, 10; *odozgo* znači sa istoka tj. Benu Gatafan, a *odozdo* znači sa zapada, a to su bile Kurejšije iz Mekke. Ibn-Ishak kaže: “Kurejšije su se utaborili tamo gdje se sastaju kišne rijeke, sa 10.000 svojih sljedbenika, a Ujejne b. Husn sa Beni Gatafanom i drugim plemenima iz Nedžda, utaborio se pored Uhuda. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je izašao sa tri hiljade muslimana i utaborili su se pored Hendeka. Žene i djeca su bili u utvrdama. Hajj b. Ahtab je otišao do Beni Kurejze i podgovorio ih da izdaju muslimane i pridruže se mušricima, što je dodatno otežalo stanje u kom su bili muslimani. Međutim, do borbe nije došlo, izuzev pojedinačnih razmjena strijela i dvoboja sa onima koji su preskočili Hendek, a potom bili ubijeni ili vraćeni. U toku jedne hladne kišne noći Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao Huzejfu da ispita stanje u mušričkom taboru i on je primijetio kako se međusobno žestoko prepiru, a potom je Allah poslao vjetar koji je porušio njihove šatore i isprevrtao sve njihovo posuđe. Došlo je do općeg haosa i panike među njima, usljed čega su oni odustali od opsade i razišli se.”

2 Ahmed prenosi od Ebu-Seida da je rekao: “Na dan Hendeka rekli smo: “Allahov Poslaniče ima li šta da proučiš?”

4106. PRIČAO MI JE Ahmed b. Usman, a njemu Šurejh b. Mesleme, rekavši da mu je pričao Ibrahim b. Jusuf, a njemu njegov otac prenoseći od Ebu-Ishaka, koji je izjavio da je čuo Bera'a b. Aziba, radijallahu anhu, kako kaže:

– Kad je bio dan Bitke protiv saveznika, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je učestvovao u kopanju Hendeka i vidio sam ga kako nosi zemlju, tako da od prašine nisam mogao vidjeti njegov stomak, a on je (inače) na prsima imao puno dlaka.³ Recitirao je stihove Ibn-Revvahe dok je prenosio zemlju, govoreći:

“Allaha mi, da Tebe nije, mi ne bi na Pravom putu bili, ne bismo sadaku dijelili, niti bi klanjali.

Pa smirenost spusti na nas i, ako sretnemo neprijatelja, noge nam učvrsti.

Ako oni koji su nas napali nered budu htjeli, mi ćemo to odbiti.”

Kaže (Bera'): “Izgovarajući zadnju riječ produžio bi glas.”

4107. PRIČAO MI JE Abde b. Abdullah, a njemu Abdus-Samed prenoseći od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Dinara, a on od svoga oca, da je Ibn-Omer, radijallahu anhuma, rekao:

“Prva bitka u kojoj sam učestvovao je bitka na Hendeku.”

٤١٠٦. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عَثْمَانَ حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ يُحَدِّثُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ الْأَحْزَابِ وَخَنَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَأَيْتُهُ يَنْقُلُ مِنْ تُرَابِ الْخَنْدَقِ حَتَّى وَارَى عَنِّي الْغُبَارُ جِلْدَةَ بَطْنِهِ وَكَانَ كَثِيرَ الشَّعْرِ فَسَمِعْتُهُ يَرْتَجِزُ بِكَلِمَاتِ ابْنِ رَوَاحَةَ وَهُوَ يَنْقُلُ مِنَ التُّرَابِ يَقُولُ اللَّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا فَأَنْزَلَنْ سَكِينَةً عَلَيْنَا وَثَبَّتِ الْأَقْدَامَ إِنَّ لَاقَيْنَا إِنَّ الْأُلَى قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا وَإِنْ أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا قَالَ ثُمَّ يَمُدُّ صَوْتَهُ بِأَخْرِهَا .

٤١٠٧. حَدَّثَنِي عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَوَّلُ يَوْمٍ شَهِدْتُهُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ .

Duše su došle do grkljana.’ ‘Da!’, rekao je on, a potom proučio: ‘Allahummestur avratina ve amin rev’atina’ (Gospodaru, zaštititi nas i osiguraj nas). Potom je Allah poslao na naše neprijatelje vjetar i porazio ih vjetrom.” Ibn-Ishak kaže da je Nu’ajm b. Mesud Ešdže’i primio islam i krijući to od svog naroda, prišao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on mu je preporučio da pokuša nagovoriti saveznike da se vrate. Nu’ajm je prvo otišao do plemena Benu Kurejza i upozorio ih da su Kurejš i Gatafan daleko od Medine i bude li potrebno, povući će se i ostaviti ih na cjedilu, na sličan način je upozorio Kurejšije, a potom Gatafan. Došlo je do nepovjerenja među njima, a uz to je puhnuo žestok vjetar i saveznici su se razišli.

3 Dlake Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bile su složene u gustu i tanku liniju od prsa do stomaka. Inače, on nije bio maljav. (prim. rec.)

4108. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, njemu je saopćio Hišam prenoseći od Ma'mera, on od Zuhrija, ovaj od Salima, a on od Ibn-Omera (Ma'mer kaže da mu je takođe saopćio Ibn-Tavus prenoseći od Ikrima b. Halida, a on od Ibn-Omera) da je rekao:

– Ušao sam kod Hafse (sestre), a iz njenih pletenica kapa voda, i rekao: “Desilo se ono što znaš (Bitka na Siffinu i pokušaj izmirenja), a meni od vlasti nije ništa dato.”

“Pridruži im se, reče ona, jer oni te očekuju i bojim se da bi zbog tvog odsustva došlo do razdora.” Nije ga prestala nagovarati dok nije otišao.

I nakon što su se ljudi razišli (nakon neslaganja Ebu-Musa'a Eš'arije i Amra b. Asa), Mu'avija je održao govor, rekavši: “Ko želi da govori o ovome, neka nam se javi. Mi smo sigurno preči za to (*hilafet*) od njega i od njegova oca!”

Habib b. Mesleme ga je upitao: “Pa što mu nisi odgovorio?” Tada je Abdullah rekao: “Ja sam odgrnuo svoj ogrtač i htio reći: ‘Za ovo od tebe je preči onaj ko se za islam borio protiv tebe i tvoga oca.’ Međutim, pobojavao sam se da ću reći nešto što će dovesti do razdora u skupini i prolijevanja krvi, te da će se to moje drugačije protumačiti, a i sjetio sam se onoga što je Allah pripremio u svojim dženetima.”

“Ispravno si postupio i sačuvan si”, reče Habib. Mahmud je, prenoseći ovo od Abdur-Rezaka, rekao: “*Nevsatuha*” (njene pletenice)¹

4109. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, a njemu Sufjan prenoseći od Ebu-Ishaka, a on od Sulejmana b. Sureda da je izjavio kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Bitke protiv saveznika (ahzab) rekao:

“Mi ćemo njih napadati, a oni nas više neće.”

٤١٠٨. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ وَنِسْوَاتِهَا تَنْطَفُ قُلْتُ قَدْ كَانَ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ مَا تَرَيْنَ فَلَمْ يُجْعَلْ لِي مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ فَقَالَتْ الْحَقُّ فَإِنَّهُمْ يَتَنَظَّرُونَكَ وَأَخْشَى أَنْ يَكُونَ فِي احْتِبَاسِكَ عَنْهُمْ فُرْقَةٌ فَلَمْ تَدْعُهُ حَتَّى ذَهَبَ فَلَمَّا تَفَرَّقَ النَّاسُ خَطَبَ مُعَاوِيَةَ قَالَ مَنْ كَانَ يُرِيدُ أَنْ يَتَكَلَّمَ فِي هَذَا الْأَمْرِ فَلْيُطْلِعْ لَنَا قَرْنَهُ فَلَنَحْنُ أَحَقُّ بِهِ مِنْهُ وَمَنْ أَبِيهِ قَالَ حَبِيبُ بْنُ مَسْلَمَةَ فَهَلَا أَجَبْتَهُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَحَلَلْتُ حُبُوتِي وَهَمَمْتُ أَنْ أَقُولَ أَحَقُّ بِهَذَا الْأَمْرِ مِنْكَ مَنْ قَاتَلَكَ وَأَبَاكَ عَلَى الْإِسْلَامِ فَخَشِيتُ أَنْ أَقُولَ كَلِمَةً تُفَرِّقُ بَيْنَ الْجَمْعِ وَتَسْفِكُ الدَّمَ وَيُحْمَلُ عَنِّي غَيْرُ ذَلِكَ فَذَكَرْتُ مَا أَعَدَّ اللَّهُ فِي الْجَنَانِ قَالَ حَبِيبٌ حَفِظْتَ وَعَصِمْتَ قَالَ مُحَمَّدٌ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ وَنَوَسَاتِهَا .

٤١٠٩. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ الْأَحْزَابِ نَغْزُوهُمْ وَلَا يَغْزُونَنَا .

¹ Ovu verziju hadisa sa potpunim senedom zabilježio je Dževheri u djelu *Ahbarul-Havaridž*. Ovaj hadis je naveden u ovom poglavlju jer je Ebu-Sufjan bio vođa saveznika na Hendeku. Inače, Mu'avija je smatrao da u hilafetu treba dati prednost prvom u snazi, mišljenju i spretnosti, a Ibn-Omer je smatrao da je prvenstvo u islamu osnovni kriterij.

4110. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu je kazivao Jahja b. Adem, a ovom Israil, rekavši da je čuo Ebu-Ishaka, a on Sulejmana b. Sureda koji kaže da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je saveznike otjerao od sebe, da kaže:

“Sada ćemo mi njih napadati, a neće oni nas. Mi ćemo ići njima.”²

4111. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu je kazivao Revh, a ovom Hišam prenoseći od Muhammeda (b. Sirina), on od Abideta (b. Amra), ovaj od Alije, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je na dan Bitke na Hendeku rekao:

“Neka Allah napuni vatrom njihove kuće i njihove kabure kao što su oni nas spriječili od srednjeg namaza (ikindije) sve dok nije zašlo sunce.”³

4112. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, a njemu Hišam prenoseći od Jahja’a, ovaj od Ebu-Seleme, a on od Džabira b. Abdullaha da je Omer b. Hattab, radijallahu anhu, na dan Hendeka došao, nakon zalaska sunca, i počeo grditi kurejševičke nevjernike, te rekao:

“Allahov Poslaniče, nisam stigao klanjati sve dok sunce nije gotovo zašlo.”

“Tako mi Allaha, ni ja ga (namaz) nisam klanjao”, rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a potom smo se s Poslanikom spustili u Buthan, zatim je on uzeo abdest za namaz, pa smo i mi uzeli abdest, i klanjao je ikindiju nakon zalaska sunca, a zatim je klanjao akšam.

٤١١٠. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ سَمِعْتُ أَبَا إِسْحَاقَ يَقُولُ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ صُرْدٍ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ حِينَ أَجَلَى الْأَحْزَابَ عَنْهُ الْآنَ نَغْزُوهُمْ وَلَا يَغْزُونَنَا نَحْنُ نَسِيرُ إِلَيْهِمْ.

٤١١١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ عُبَيْدَةَ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ مَلَأَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ وَقُبُورَهُمْ نَارًا كَمَا شَغَلُونَا عَنْ صَلَاةِ الْوُسْطَى حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ.

٤١١٢. حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ بَعْدَ مَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ جَعَلَ يَسُبُّ كُفَّارَ قُرَيْشٍ وَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا كِدْتُ أَنْ أَصَلِّيَ حَتَّى كَادَتِ الشَّمْسُ أَنْ تَغْرُبَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَاللَّهِ مَا صَلَّيْتُهَا فَتَزَلْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بَطْحَانَ فَتَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ وَتَوَضَّأْنَا لَهَا فَصَلَّى الْعَصْرَ بَعْدَ مَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ ثُمَّ صَلَّى بَعْدَهَا الْمَغْرِبَ.

2 Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ovo izrekao nakon što su se razišli saveznici, a bilo je to 23. zulka'deta pete godine po Hidžri. Ovo je ustvari jedna od njegovih mudžiza, jer se ono što je najavio i ostvarilo. Slijedeće godine je došlo do Ugovora na Hudejbiji, koji su oni kasnije prekršili, što je bilo uzrok i povod oslobođenja Mekke.

3 U toku Bitke na Hendeku muslimani su jedan dan toliko bili zauzeti borbom da uopće nisu bili svjesni da je vrijeme ikindija-namaza, pa su ikindiju klanjali tek nakon zalaska sunca. U ovakvom slučaju namaz se ne smatra propuštenim, jer je Alejhisselam u jednom hadisu rekao: “Ko prespava namaz ili ga zaboravi, neka ga klanja kad se sjeti.”

4113. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu je saopćio Sufjan prenoseći od Ibnul-Munkedira koji je izjavio da je čuo Džabira kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Bitke protiv saveznika (*Jevmul-ahzab*), rekao: “Ko će nam donijeti vijest o narodu (Beni Kurejza)?”

“Ja”, reče Zubejr, a on ponovo upita:

“Ko će nam donijeti vijest o (tom) narodu?”

“Ja”, reče Zubejr, a on opet upita:

“Ko će nam donijeti vijest o (tom) narodu?”

“Ja”, reče Zubejr, a on tada reče: “Svaki vjerovjesnik je imao svoga najodanijeg pomagača (havarijuna), a moj pomagač je Zubejr.”¹

4114. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Lejs prenoseći od Seida b. Ebu-Seida, ovaj od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, običavao reći:

“Nema (istinskog) Boga osim jedinog Allaha. On je osnažio svoju vojsku i potpomogao Svoga roba i sam porazio saveznike (na Hendeku). On ostaje i poslije nestanka svega.”

4115. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu su saopćili Fezari i Abde prenoseći od Isma'ila b. Ebu-Halida koji je izjavio da je čuo Abdullaha b. Ebu-Evfa'a, radijallahu anhu, kako kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je učio dovu protiv saveznika (na Hendeku), govoreći: “Moj Gospodaru, Koji si objavio Knjigu, Koji brzo vrši obračun, porazi saveznike! Moj Gospodaru, porazi ih i potresi ih!”

٤١١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرًا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْأَحْزَابِ مَنْ يَأْتِينَا بِخَبَرِ الْقَوْمِ فَقَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا ثُمَّ قَالَ مَنْ يَأْتِينَا بِخَبَرِ الْقَوْمِ فَقَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا ثُمَّ قَالَ مَنْ يَأْتِينَا بِخَبَرِ الْقَوْمِ فَقَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا ثُمَّ قَالَ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيَّ وَإِنَّ حَوَارِيَّ الزُّبَيْرِ.

٤١١٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ أَعَزَّ جُنْدُهُ وَنَصَرَ عَبْدُهُ وَغَلَبَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ فَلَا شَيْءَ بَعْدَهُ.

٤١١٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ وَعَبْدَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى الْأَحْزَابِ فَقَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعِ الْحِسَابِ اهْزِمِ الْأَحْزَابَ اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ.

¹ Ibn-Ebi-Šejbe prenosi od Ikrime da je rekao da je jedan od mušrika na dan Hendeka rekao: “Ko će izaći na dvoboj?” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je tada rekao: “Ustani Zubejre!” Njegova majka Safija kćerka Abdul-Muttaliba je povikala: “Moj jedinac, Allahov Poslaniče!” Ali je on ponovo rekao: “Ustani Zubejre!” Zubejr je otišao, ubio ga i donio poslaniku njegovu ratnu opremu, pa mu ju je on poklonio.

4116. PRIČAONAMJE Muhammed b. Mukatil, njemu je saopćio Abdullah, a ovom Musa b. Ukbe prenoseći od Salima i Nafi'a, a njih dvojica od Abdullaha (b. Omera), radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, običavao, kada bi se vraćao iz borbe, hadždža ili s umre: tri puta donijeti tekbir, a zatim reći: "Nema (istinskog) Boga osim jedinog Allaha koji nema sudruga. Njemu pripada vlast i njemu pripada zahvala i On je Svemogući. Vraćamo se čineći tevbu, obožavajući našeg Gospodara, sedždu Mu čineći i zahvaljujući Mu. Allah je ispunio Svoje obećanje, pomogao Svoga roba i sam porazio saveznike (na Hendeku)."

POVRATAK VJEROVJESNIKA,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
IZ BITKE PROTIV SAVEZNIKA; POHOD I
OPKOLJAVANJE PLEMENA BENU KUREJZE

4117. PRIČAO MI JE Abdullah b. Ebu-Šejbe, a njemu Ibn-Numejr prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

– Pošto se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio sa Hendeka, odložio oružje i okupao se, došao mu je Džibril, alejhis-selam, i rekao: "Ti si odložio oružje, a mi ga, tako mi Allaha, nismo odložili. Dakle, kreni prema njima!"

"Gdje", upitao je on.

"Ovamo", odgovorio je on i pokazao u pravcu Beni Kurejza. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo prema njima.²

٤١١٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ وَنَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنَ الْغَزْوِ أَوْ الْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ يَبْدَأُ فَيُكَبِّرُ ثَلَاثَ مَرَارٍ ثُمَّ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيُّونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ.

بَاب مَرْجِعِ النَّبِيِّ ﷺ مِنَ الْأَحْزَابِ
وَمُخْرَجِهِ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ وَمُحَاصَرَتِهِ إِيَّاهُمْ

٤١١٧. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا رَجَعَ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ الْخَنْدَقِ وَوَضَعَ السَّلَاحَ وَاعْتَسَلَ أَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ قَدْ وَضَعْتَ السَّلَاحَ وَاللَّهُ مَا وَضَعْنَاهُ فَاخْرُجْ إِلَيْهِمْ قَالَ فَإِلَى أَيْنَ قَالَ هَا هُنَا وَأَشَارَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَيْهِمْ.

² Uzrok pohoda na pleme Benu Kurejza je njihovo kršenje ugovora i stupanje u savezništvo sa Kurejšijama i Gatafanom u Bici na Hendeku. Dvadeset i trećeg zul-kadeta, pete godine po hidžri, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se zaputio prema njima sa tri hiljade muslimana, među kojima je bilo trideset i šest konjanika.

4118. PRIČAO NAM JE Musa, a njemu Džerir b. Hazim prenoseći od Humejda b. Hilala, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

– Kao da gledam prašinu uzdignutu u sokaku Beni Ganma od Džibrilove povorke kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo prema Beni Kurejzi.

4119. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed b. Esma, a njemu Džuvejrije b. Esma' prenoseći od Nafi'a, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je rekao:

– Na dan Bitke protiv saveznika Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Neka niko od vas ne klanja ikindiju osim kod (plemena) Benu Kurejza!” Neke od njih je vrijeme ikindije zateklo na putu, pa su neki rekli: “Nećemo klanjati dok ne dođemo tamo”, a drugi su rekli: “Naprotiv, klanjaćemo jer se od nas nije to tražilo.” To je kasnije spomenuto Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on nikog od njih nije prekorio.

4120. PRIČAO NAM JE Ibn-Ebul-Esved, a njemu Mu'temir... I PRIČAO MI JE Halifa, a njemu je kazivao Mu'temir, rekavši da je čuo svoga oca kako prenosi od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

– Ljudi su ustupali Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, palmovike dok nisu pokorena plemena Kurejza i Nadir (nakon čega su im vraćena njihova imanja). Moji ukućani su meni naredili da odem Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i zatražim ono što su mu oni bili ustupili, (ili bar dio toga). Međutim, to je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio ustupio Ummi-Ejmen, i ona je došla i ogrtač mi stavila na vrat, govoreći: “Ne, nikako! Tako mi Onoga osim kojeg drugog boga nema, neće vam on to dati, kad ga je već dao meni”, ili je otprilike tako rekla. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, joj je govorio: “Dobit ćeš to i to”, a ona je odgovarala:

٤١١٨. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرٌ بْنُ حَازِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى الْغُبَارِ سَاطِعًا فِي زُقَاقِ بَنِي غَنَمٍ مَوْكِبَ جِبْرِيلَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ حِينَ سَارَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ .

٤١١٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ أَشْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَشْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ الْأَحْزَابِ لَا يُصَلِّينَ أَحَدٌ الْعَصْرَ إِلَّا فِي بَنِي قُرَيْظَةَ فَأَذْرَكَ بَعْضُهُمُ الْعَصْرَ فِي الطَّرِيقِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا نُصَلِّي حَتَّى نَأْتِيَهَا وَقَالَ بَعْضُهُمْ بَلْ نُصَلِّي لَمْ يَرُدْ مِنَّا ذَلِكَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَلَمْ يُعَنْفَ وَاحِدًا مِنْهُمْ .

٤١٢٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ ح وَ حَدَّثَنِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ الرَّجُلُ يَجْعَلُ لِلنَّبِيِّ ﷺ النَّخْلَاتِ حَتَّى افْتَتَحَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرَ وَإِنَّ أَهْلِي أَمَرُونِي أَنْ آتِيَ النَّبِيَّ ﷺ فَأَسْأَلَهُ الَّذِي كَانُوا آعْطَوْهُ أَوْ بَعْضَهُ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ قَدْ آعْطَاهُ أَمْ آيَمَنَ فَجَاءَتْ أَمْ آيَمَنَ فَجَعَلَتِ الثَّوْبَ فِي عُنُقِي تَقُولُ كَلَّا وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَا يُعْطِيكُهُمْ وَقَدْ آعْطَانِيهَا أَوْ كَمَا قَالَتْ وَالنَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ لَكَ كَذَا وَتَقُولُ كَلَّا وَاللَّهُ حَتَّى آعْطَاهَا حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ عَشْرَةَ أَمْثَالِهِ أَوْ كَمَا قَالَ .

“Ne, nikako, tako mi Allaha”, dok joj nije dao – mislim da je (Enes) rekao – deseterostruko više, ili kao što je rekao.¹

4121. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu je kazivao Gunder, a ovom Šu‘be prenoseći od Sa‘da koji je izjavio da je čuo Ebu-Umamu kako kaže da je čuo Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu kad je rekao:

– Članovi plemena Kurejza su pristali da im presudi Sa‘d b. Mu‘az, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao po Sa‘da i on je došao na magarcu. Kada se približio mesdžidu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče ensarijama: “Ustanite vašem prvaku, (ili najboljem od vas)”, a potom je njemu rekao: “Ovi su pristali da im ti sudiš.” Tada je Sa‘d rekao: “Njihovi borci će biti ubijeni, a potomstvo učinjeno robljem.”

“Presudio si Allahovom presudom”, rekao je on, a moguće je da je rekao: “Presudom Vladara”.

4122. PRIČAO NAM JE Zekerija b. Jahja, njemu je kazivao Abdullah b. Numejr, a ovom Hišam prenoseći od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

– Sa‘d je ranjen na dan Hendeka, pogodio ga jedan Kurejšija koji se zvao Hibban b. Arika, odnosno Hibban b. Kajs, vodeći porijeklo od Beni Me‘isa b. Amira b. Lu‘ejja. Pogodio ga je baš u središnju venu na ruci, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, postavio šator u džamiji kako bi mu bio što bliže radi posjete. I kad se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio sa Hendeka, odložio oružje i okupao se, došao mu je Džibril, alejhis-selam, otresajući prašinu sa glave, i rekao:

٤١٢١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ نَزَلَ أَهْلُ قَرْيَظَةَ عَلَى حُكْمِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى سَعْدٍ فَاتَى عَلَى حِمَارٍ فَلَمَّا دَنَا مِنَ الْمَسْجِدِ قَالَ لِلْأَنْصَارِ قُومُوا إِلَيَّ سَيِّدُكُمْ أَوْ خَيْرُكُمْ فَقَالَ هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ فَقَالَ تَقْتُلُ مُقَاتِلَتَهُمْ وَتَسْبِي ذُرَارِيَهُمْ قَالَ قَضَيْتَ بِحُكْمِ اللَّهِ وَرَبِّمَا قَالَ بِحُكْمِ الْمَلِكِ .

٤١٢٢. حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أُصِيبَ سَعْدٌ يَوْمَ الْخَنْدَقِ رَمَاهُ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ يُقَالُ لَهُ حِجَابُ بْنُ الْعَرْفَةِ وَهُوَ حِجَابُ ابْنِ قَيْسٍ مِنْ بَنِي مَعِيصٍ بْنُ عَامِرٍ بْنُ لُؤَيٍّ رَمَاهُ فِي الْأَكْحَلِ فَضَرَبَ النَّبِيُّ ﷺ خِيَمَةً فِي الْمَسْجِدِ لِيَعُودَهُ مِنْ قَرِيبٍ فَلَمَّا رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْخَنْدَقِ وَضَعَ السَّلَاحَ وَاغْتَسَلَ فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ يَنْفُضُ رَأْسَهُ مِنَ الْغُبَارِ

¹ Nakon hidžre ensarije su ustupili nešto svojih palmovika muhadžirima, kako bi se oni imali odakle izdržavati, a nakon onog što se desilo sa plemenima Nadir i Kurejza, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je muhadžirima podijelio ratni plijen i naredio im da vrate ensarijama palmovike koje su im bili ustupili. Međutim, Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, dadilja Umme-Ejmen je mislila da je to bilo trajno vlasništvo, pa joj je on darovao mnogo više kako bi je udobrovoljio da vrati ensarijama njihov hak.

“Ti si već odložio oružje. Tako mi Allaha, ja ga nisam odložio. Kreni na njih!”

“Gdje”, upitao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a on pokaza na Beni Kurejza. Tada se prema njima zaputio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i oni su pristali da im on presudi, ali je on prepustio tu presudu Sa'du.

“Ja u pogledu njih presuđujem, reče on, da njihovi borci budu poubijani, žene i djecu da budu porobljeni, a da se njihov imetak razdijeli.”¹

Hišam je izjavio da ga je izvijestio njegov otac prenoseći od Aise da je Sa'd rekao: “Moj Gospodaru, ti znaš da mi je najdraže da se, u ime Tebe, borim protiv naroda koji je u laž utjerivao Tvoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i koji ga je protjerao. Moj Gospodaru, ja smatram da si dokinuo rat između nas i njih. Ako je ostao još kakav rat protiv Kurejšija, poživi me, kako bih se protiv njih borio, u ime Tebe, a ako si dokinuo rat, pojačaj moju ranu i daj mi smrt od nje.”²

I rana se raspršila u gornjem dijelu prsa. U džamiji je bio šator plemena Beni Gifar i odjednom je ljude uplašila krv koja je tekla prema njima, pa su povikali:

“Hej vi u šatoru! Šta je ovo što nam dolazi iz vašeg pravca?” Bila je to Sa'dova rana iz koje je tekla krv i od koje je on umro, radijallahu anhu.

فَقَالَ قَدْ وَضَعْتَ السَّلَاحَ وَاللَّهِ مَا وَضَعْتُهُ أَخْرَجَ إِلَيْهِمْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَيْنَ فَأَشَارَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ فَأَتَاهُم رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَنَزَلُوا عَلَى حُكْمِهِ فَرَدَّ الْحُكْمَ إِلَى سَعْدٍ قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ فِيهِمْ أَنْ تُقْتَلَ الْمُقَاتِلَةُ وَأَنْ تُسَبَى النِّسَاءُ وَالذُّرِّيَّةُ وَأَنْ تُقَسَمَ أَمْوَالُهُمْ قَالَ هِشَامٌ فَأَخْبَرَ بَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ سَعْدًا قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أُجَاهِدَهُمْ فِيكَ مِنْ قَوْمٍ كَذَبُوا رَسُولَكَ ﷺ وَأَخْرَجُوهُ اللَّهُمَّ فَإِنِّي أَظُنُّ أَنَّكَ قَدْ وَضَعْتَ الْحَرْبَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ فَإِنْ كَانَ بَقِيَ مِنْ حَرْبِ قُرَيْشٍ شَيْءٌ فَأَبْقِنِي لَهُ حَتَّى أُجَاهِدَهُمْ فِيكَ وَإِنْ كُنْتَ وَضَعْتَ الْحَرْبَ فَأَفْجِرْهَا وَاجْعَلْ مَوْتِي فِيهَا فَانْفَجَرَتْ مِنْ لَبَّتِهِ فَلَمْ يَرَعْهُمْ وَفِي الْمَسْجِدِ خَيْمَةٌ مِنْ بَنِي غِفَارٍ إِلَّا الدَّمُ يَسِيلُ إِلَيْهِمْ فَقَالُوا يَا أَهْلَ الْخَيْمَةِ مَا هَذَا الَّذِي يَأْتِينَا مِنْ قِبَلِكُمْ فَإِذَا سَعْدٌ يَغْدُو جُرْحُهُ دَمًا فَمَاتَ مِنْهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

¹ Ibn-Ishak kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opsjedao pleme Beni Kurejza dvadeset i pet noći, sve dok ih opsada nije iscrpila i ulila strah u njihova srca, pa su oni pristali da im Sa'd presudi. Oni su ustvari bili pristali na Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, presudu, ali su ljudi iz plemena Evs tražili od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da njihov predstavnik bude taj koji će izreći presudu, obzirom na ranije savezništvo plemena Evs sa plemenom Beni Kurejza. On je udovoljio njihovoj želji i odredio Sa'da b. Mu'aza da im presudi.

Tirmizi i Nesai prenose od Džabira, radijallahu anhu, da je pleme Kurejza tada imalo oko četiri stotine boraca, dok neki kažu da ih je bilo više.

² Time bi to bila šehidska smrt. (prim. rec.)

4123. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, njemu je saopćio Šu'be, rekavši da je njemu saopćio Adijj da je čuo Berra'a, radijallahu anhu, kako kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Hassanu: "Ismij ih, ili narugaj im se u pjesmi, a Džibril je s tobom."

4124. Opširnije je prenio Ibrahim b. Tahman prenoseći od Šejbanija, ovaj od Adijja b. Sabita, a on od El-Bera'a b. Aziba da je rekao:
– Na dan plemena Kurejza Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao Hassanu b. Sabitu: "Ismij mušrike (u pjesmi), a Džibril je s tobom."³

POHOD ZATUR-RIKA'I (BORBA U KRPAMA)

To je pohod protiv plemena Muhariba b. Hasefea i plemena Beni Sa'lebea iz Gatafana. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je tom prilikom odsjeo u mjestu Nahl. Bilo je to poslije Hajbera, jer je Ebu-Musa došao poslije Hajbera.⁴

٤١٢٣. حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِحَسَّانِ أَهْجُهُمْ أَوْ هَاجِهِمْ وَجَبْرِيلُ مَعَكَ .

٤١٢٤. وَزَادَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنِ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ قُرَيْظَةَ لِحَسَّانِ بْنِ ثَابِتٍ أَهْجُ الْمُشْرِكِينَ فَإِنَّ جَبْرِيلَ مَعَكَ .

بَابُ غَزْوَةِ ذَاتِ الرِّقَاعِ

وَهِيَ غَزْوَةُ مُحَارِبٍ خَصَفَةَ مِنْ بَنِي ثَعْلَبَةَ مِنْ غَطَفَانَ فَتَزَلَّ نَخْلًا وَهِيَ بَعْدَ خَيْبَرَ لِأَنَّ أَبَا مُوسَى جَاءَ بَعْدَ خَيْبَرَ .

- 3 Ovaj hadis sa potpunim senedom zabilježio je Nesaija u *Sunemu*, a ovdje je naveden s ciljem pojašnjenja da je Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, naredba Hassanu b. Sabitu o napadu na mušrike kroz poeziju izdana na dan Beni Kurejze.
- 4 Ova bitka je poznata pod imenom Zatur-rika'i, jer su ashabi, zbog velike hladnoće, zamotavali svoje noge krpama (*rika'un* su krpe). Povjesničari se razilaze u pogledu datuma ove bitke. Buhari naginje mišljenju da je ona bila nakon Hajbera, uzimajući kao dokaz za to činjenicu da se Ebu-Musa povratio iz Abisinije tek nakon Hajbera, a u jednom od narednih hadisa kaže se da je Ebu-Musa učestvovao u ovoj bitki. Međutim, Buhari je ovo poglavlje ipak uvrstio prije poglavlja o Hajberu, želeći vjerovatno ukazati na mišljenje većine historičara da je bitka Zatur-Rika' bila prije Hajbera. U svakom slučaju jasno je da je ona bila poslije pohoda na Beni Kurejza jer Salat-ul-Havf (namaz u stanju bojazni) nije bio propisan u doba bitke na Hendeku, a u toku bitke Zatur-Rika'i klanjanje salat-ul-havf.

4125. KAZAO MI JE Abdullah b. Redža' da mu je saopćio Imran Kattan prenoseći od Jahja'a b. Ebi-Kesira, on od Ebu Seleme, a ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojim ashabima klanjao namaz u strahu (salatul-havf) u toku sedme bitke, bitke Zatur-rika'i.¹

Ibn-Abbas kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je klanjao salat-ul-havf u Zi Karedu."²

4126. Bekr b. Sevade je izjavio da mu je prenio Zijad b. Nafi' od Ebu-Musa'a da im je Džabir kazivao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je klanjao s njima (predvodio ih u namazu) na dan Muhariba i Sa'lebe."³

4127. Ibn-Ishak kaže da je čuo Vehba b. Kejsana, a on Džabira kako kaže:

"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je krenuo u bitku Zatur-Rika'i iz Nahla, pa je sreo skupinu iz plemena Gatafan, ali nije došlo do borbe. Ljudi su uplašili jedni druge, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao dva rekata namaza pri strahu (salatul-havf)."

Jezid prenosi od Selemea da je rekao: "Učestvovao sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u borbi na dan Kareda."⁴

٤١٢٥. وَ قَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ أَخْبَرَنَا
عِمْرَانُ الْقَطَّانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ
عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى بِأَصْحَابِهِ فِي الْخَوْفِ
فِي غَزْوَةِ السَّابِعَةِ غَزْوَةِ ذَاتِ الرِّقَاعِ قَالَ ابْنُ
عَبَّاسٍ صَلَّى النَّبِيُّ ﷺ الْخَوْفَ بِذِي قَرْدٍ .

٤١٢٦. وَقَالَ بَكْرُ بْنُ سَوَادَةَ حَدَّثَنِي زِيَادُ بْنُ
نَافِعٍ عَنْ أَبِي مُوسَى أَنَّ جَابِرًا حَدَّثَهُمْ صَلَّى
النَّبِيُّ ﷺ بِهِمْ يَوْمَ مُحَارِبٍ وَتُعْلَبَةٍ .

٤١٢٧. قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ سَمِعْتُ وَهْبَ بْنَ
كَيْسَانَ سَمِعْتُ جَابِرًا خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى ذَاتِ
الرِّقَاعِ مِنْ نَخْلٍ فَلَقِيَ جَمْعًا مِنْ غَطَفَانَ فَلَمْ يَكُنْ
قِتَالٌ وَأَخَافَ النَّاسُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فَصَلَّى النَّبِيُّ
ﷺ رُكْعَتَيِ الْخَوْفِ وَقَالَ يَزِيدُ عَنْ سَلَمَةَ غَزَوْتُ
مَعَ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ الْقَرْدِ .

¹ Izraz *gazvetus-sabi'ati* može značiti bitku u sedmoj godini, ili sedmu bitku. Redosljed bitaka je slijedeći: prva je Bedr, druga Uhud, treća Hendek, četvrta Kurejza, peta Murejsi', šesta Hajber i sedma Zatur-Rika'i.

² Zi Kared je mjesto udaljeno od Medine dan hoda u pravcu Gatafana. Ibn-Abbasov hadis sa potpunim senedom zabilježili su Nesai i Taberani. Povod bitke kod Zi Kareda je napad Abdur-Rahmana b. Ujejne na medinske deve, pa su se muslimani uputili za njim, porazili ga i povratili deve. Pominjući bitku kod Zi Kareda za koju se kaže da je bila nakon Hudejbije, Buhari je želio naglasiti da je i bitka Zatur-Rika'i bila poslije Hajbera, jer su Hajber i Hudejbija bili u kratkom vremenskom razdoblju.

³ Ovaj hadis sa potpunim senedom zabilježili su Seid b. Mensur i Taberi. Inače, Bekr b. Sevade je jedan od poznatih egipatskih fekiha. Omer b. Abdul-Aziz poslao ga je Afrikancima da ih poduči islamu. Umro je u Egiptu sto dvadeset i osme godine po Hidžri.

⁴ Ovaj hadis Buhari je zabilježio, s potpunim senedom, u jednom od narednih poglavlja prije poglavlja o Hajberu. Iz njega se vidi da pohodi Zi Kared i Zatur-Rika' predstavljaju dva različita događaja, iako neki kažu da se radi o jednom pohodu.

4128. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala', a njemu Ebu-Usame prenoseći od Burejda b. Abdullaha b. Ebu-Burde, on od Ebu-Burde, a ovaj od Ebu-Musa'a, radijallahu anhu, da je rekao:

“Krenuli smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u vojni pohod, a bilo nas je šesterica. Imali smo jednu devu na kojoj smo naizmjenično jahali, pa su nam ispucale noge. I moje noge su bile ispucale i nokti mi pootpadali. Omotavali smo naše noge raznim krpama, pa je ta bitka nazvana Zatur-Rika'i (Bitka u krpama), zbog toga što smo noge zamotavali krpama.”

Ebu-Musa je ovo ispričao, ali kasnije nije volio govoriti o tome, rekavši: “Nisam to radio da bih to spominjao”, kao da nije volio da otkriva nešto od svojih dobrih djela.

4129. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, prenoseći od Malika, on od Jezida b. Rumana, ovaj od Saliha b. Havvata, a on od onoga koji je učestvovao sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u pohodu Zatur-Rika'i kada je klanjao salat-ul-havf, da je jedna skupina bila s njim u saffu, a druga nasuprot neprijatelju. Klanjao je jedan rekat sa skupinom što je bila s njim, a zatim ostao stojeći, dok su oni samostalno dovršili namaz. Potom su oni otišli i poredali se nasuprot neprijatelja, a ona druga skupina je došla, pa je Poslanik s njima klanjao onaj drugi rekat koji mu je ostao od namaza. Tako je ostao na sjedenju dok su oni samostalno dovršili namaz, pa je s njima predao selam.

٤١٢٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي غَزْوَةٍ وَنَحْنُ سِتَّةُ نَفَرٍ بَيْنَنَا بَعِيرٌ نَعْتَقِبُهُ فَنَقِبْتُ أَقْدَامَنَا وَنَقِبْتُ قَدَمَايَ وَسَقَطَتْ أَظْفَارِي وَكُنَّا نُلْفُ عَلَى أَرْجُلِنَا الْخِرْقَ فَسُمِّيَتْ غَزْوَةُ ذَاتِ الرِّقَاعِ لِمَا كُنَّا نَعَصِبُ مِنَ الْخِرْقِ عَلَى أَرْجُلِنَا وَحَدَّثَ أَبُو مُوسَى بِهَذَا ثُمَّ كَرِهَ ذَلِكَ قَالَ مَا كُنْتُ أَصْنَعُ بَأَن أَذْكُرُهُ كَأَنَّهُ كَرِهَ أَنْ يَكُونَ شَيْءٌ مِنْ عَمَلِهِ أَفْشَاهُ .

٤١٢٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُومَانَ عَنْ صَالِحِ بْنِ خَوَاتٍ عَمَّنْ شَهِدَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ ذَاتِ الرِّقَاعِ صَلَّى صَلَاةَ الْخَوْفِ أَنَّ طَائِفَةً صَفَّتْ مَعَهُ وَطَائِفَةٌ وَجَّاهُ الْعَدُوَّ فَصَلَّى بِالنَّبِيِّ مَعَهُ رُكْعَةً ثُمَّ ثَبَّتَ قَائِمًا وَأَتَمُّوا لِأَنْفُسِهِمْ ثُمَّ انْصَرَفُوا فَصَفُّوا وَجَّاهُ الْعَدُوَّ وَجَاءَتِ الطَّائِفَةُ الْآخَرَى فَصَلَّى بِهِمُ الرُّكْعَةَ الَّتِي بَقِيَتْ مِنْ صَلَاتِهِ ثُمَّ ثَبَّتَ جَالِسًا وَأَتَمُّوا لِأَنْفُسِهِمْ ثُمَّ سَلَّمَ بِهِمْ .

4130. REKAO JE Mu'az da mu je pričao Hišam prenoseći od Ebu-Zubejra, a on od Džabira da je rekao: "Bili smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Nahlu" ... i on je spomenuo salat-ul-havf, za koji je Malik rekao: "To je najbolje što sam od njegovih riječi čuo u pogledu salat-ul-havfa."¹ Njega (Mu'aza) u prenošenju slijedi Lejs, prenoseći od Hišama, a on od Zejda b. Eslema da je Kasim b. Muhammed rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je klanjao u pohodu Beni Enmar."²

4131. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja b. Seid Kattan prenoseći od Jahja'a b. Seida Ensarije, on od Kasima b. Muhammeda, ovaj od Saliha b. Havvata, a on od Sehla b. Ebi Hasmea da je rekao: "Imam stane okrenut prema kibli i s njim jedna skupina od njih, a druga skupina u pravcu neprijatelja, okrenutih lica prema neprijatelju, i on klanja s onima što su s njim jedan rekat, a zatim oni ustanu i samostalno klanjaju drugi rekat; učine ruku' i obave dvije sedžde (prvi putpuni rekat) na svojim mjestima. Potom ovi odu na mjesto onih, pa oni dođu i on s njima klanja jedan rekat, tako da on ima dva rekata, a potom oni klanjaju još jedan rekat; obave ruku' i učine dvije sedžde (drugi potpuni rekat)." PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Šu'beta, on od Abdur-Rahmana b. Kasima, ovaj od svoga oca, on od Saliha b. Havvata, ovaj od Sehla b. Ebi Hasmea, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ubejdullah, rekavši da mu je prenio Ibn Ebul-Hazim od Jahja'a, koji je čuo Kasima kako kaže da mu je saopćio Salih b. Havvat da mu je Sehl tako izjavio.

٤١٣٠. وَقَالَ مُعَاذٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِنَحْلٍ فَذَكَرَ صَلَاةَ الْخَوْفِ قَالَ مَالِكٌ وَذَلِكَ أَحْسَنُ مَا سَمِعْتُ فِي صَلَاةِ الْخَوْفِ قَوْلُهُ تَابَعَهُ اللَّيْثُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ أَنَّ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَهُ صَلَّى النَّبِيُّ ﷺ فِي غَزْوَةِ بَنِي أَنْمَارٍ.

٤١٣١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقُطَّانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ خَوَاتٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ قَالَ يَقُومُ الْإِمَامُ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ وَطَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَهُ وَطَائِفَةٌ مِنْ قِبَلِ الْعَدُوِّ وَجُوهُهُمْ إِلَى الْعَدُوِّ فَيُصَلِّي بِالَّذِينَ مَعَهُ رَكْعَةً ثُمَّ يَقُومُونَ فَيَرْكَعُونَ لِأَنْفُسِهِمْ رَكْعَةً وَيَسْجُدُونَ سَجْدَتَيْنِ فِي مَكَانِهِمْ ثُمَّ يَذْهَبُ هَؤُلَاءِ إِلَى مَقَامِ أُولَئِكَ فَيَرْكَعُ بِهِمْ رَكْعَةً فَلَهُ ثِنْتَانِ ثُمَّ يَرْكَعُونَ وَيَسْجُدُونَ سَجْدَتَيْنِ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَالِحِ بْنِ خَوَاتٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ يَحْيَى سَمِعَ الْقَاسِمَ أَخْبَرَنِي صَالِحُ بْنُ خَوَاتٍ عَنْ سَهْلٍ حَدَّثَهُ قَوْلُهُ.

- 1 Ovaj hadis prenose Muslim, Ahmed, Tirmizi, Nesai i mnogi drugi. Iz različitih rivajeta ovog hadisa razumije se da se radi o pohodu Asfan. Prema tome, Džabir prenosi dva različita slučaja namaza u strahu. Jedan od njih je rivajet Ebu-Zubejra, a odnosi se na Asfan, a rivajet i Ebu-Seleme, Vehba b. Kejsana i Ebu-Musa'a Misrija od Džabira, odnose se na pohod Zatur-Rika'i, a to je pohod protiv plemena Muharib i Sa'lebe.
- 2 Hadis Sehla b. Ebi-Hasmea o pohodu Zatur-Rika'i u pogledu načina namaza u strahu podudara se sa Džabirovim hadisom, što ne znači da se ne može raditi o dva različita slučaja, iako je moguće da se radi o jednom slučaju, s obzirom da je pleme Benu Enmar obitavalo blizu plemena Benu Sa'lebe.

4132. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu je saopćio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija koji je izjavio da mu je saopćio Salim da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, rekao:

“Učestvovao sam sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u borbi u pravcu Nedžda, pa smo stali nasuprot neprijatelju i poredali se tako u redove.”

4133. PRIČAO NAM JE Mesedded, njemu je kazivao Jezid b. Zurej', a ovom prenio Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Salima b. Abdullaha b. Omera, a ovaj od svoga oca da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao sa jednom skupinom, a druga skupina je bila nasuprot neprijatelju. Potom su ovi ustali i otišli na mjesto svojih drugova, pa su oni došli i on je s njima klanjao jedan rekat, a zatim predao selam. Onda su ustali oni prvi i namirili svoj rekat, a potom oni drugi i namirili svoj rekat.

4134. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu Šu'ajb prenoseći od Zuhrija koji je izjavio da su mu kazivali Sinan i Ebu-Seleme da je Džabir saopćio da je on učestvovao sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u borbi u pravcu Nedžda.

٤١٣٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَبْلَ نَجْدٍ فَوَارَيْنَا الْعَدُوَّ فَصَافَفْنَا لَهُمْ .

٤١٣٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى بِأَخْدَى الطَّائِفَتَيْنِ وَالطَّائِفَةِ الْآخَرَى مُوَاكِفَةً الْعَدُوِّ ثُمَّ انْصَرَفُوا فَقَامُوا فِي مَقَامِ أَصْحَابِهِمْ أُولَئِكَ فَجَاءَ أُولَئِكَ فَصَلَّى بِهِمْ رَكْعَةً ثُمَّ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ قَامَ هَؤُلَاءِ فَقَضَوْا رَكَعَتَهُمْ وَقَامَ هَؤُلَاءِ فَقَضَوْا رَكَعَتَهُمْ .

٤١٣٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سِنَانٌ وَأَبُو سَلَمَةَ أَنَّ جَابِرًا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَبْلَ نَجْدٍ .

4135. PRIČAO NAM JE Isma'il, rekavši da mu je pričao njegov brat (Abdul-Hamid) prenoseći od Sulejmana (b. Bilala), on od Muhammeda b. Ebu-Atika, ovaj od Ibn-Šihaba, a on od Sinana b. Ebi-Sinana Duelija da ga je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhuma, kako je učestvovao sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u borbi u pravcu Nedžda i kad se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio i on se vratio s njim. Popodneveni odmor ih je zatekao u jednoj dolini punoj trnovitog drveća, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo i ljudi su se razili između drveća, tražeći hlada pod drvetom. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odsjeo ispod jednog drveta s puno lišća i na njega objesio svoju sablju. Malo smo zaspali, kaže Džabir, a onda nas je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iznenada pozvao i mi smo došli kod njega, kad kod njega sjedi jedan beduin, te Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Dok sam spavao ovaj je izvukao moju sablju i kad sam se probudio držao ju je isukanu u svojoj ruci, te mi rekao: 'Ko će te spasiti od mene!'"

'Allah', odgovorio sam, i evo to je taj što sjedi."

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga nije kaznio za to.

٤١٣٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سِنَانِ بْنِ أَبِي سِنَانَ الدُّؤَلِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَبْلَ نَجْدٍ فَلَمَّا قَفَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَفَلَ مَعَهُ فَأَدْرَكَتْهُمْ الْقَائِلَةُ فِي وَادٍ كَثِيرِ الْعِضَاهِ فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَتَفَرَّقَ النَّاسُ فِي الْعِضَاهِ يَسْتَظِلُّونَ بِالشَّجَرِ وَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَحْتَ سَمُرَةٍ فَعَلَّقَ بِهَا سَيْفَهُ قَالَ جَابِرٌ فَنِمْنَا نَوْمَةً ثُمَّ إِذَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْعُونَا فَجِئْنَاهُ فَإِذَا عِنْدَهُ أَعْرَابِيٌّ جَالِسٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ هَذَا اخْتَرَطَ سَيْفِي وَأَنَا نَائِمٌ فَاسْتَيْقِظْتُ وَهُوَ فِي يَدِي صَلَّاتًا فَقَالَ لِي مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي قُلْتُ اللَّهُ فَهَا هُوَ ذَا جَالِسٌ ثُمَّ لَمْ يُعَاقِبْهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ .

4136. Eban je izjavio da mu je pričao Jahja b. Ebu-Kesir prenoseći od Ebu-Seleme, a ovaj od Džabira da je rekao:

– Bili smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u pohodu Zatur-Rika‘i i pošto smo stigli do jednog drveta sa dobrim hladom prepustili smo ga Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Potom je došao jedan od mušrika, a Poslanikova sablja je bila obješena o drvo. On ju je izvadio iz korica i rekao: “Da li me se bojiš?”

“Ne”, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

“Pa, ko će te zaštititi od mene”, upita on.

“Allah”, odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi mu priprijetiše.¹

Potom je proučen ikamet za namaz. On je sa jednom skupinom klanjao dva rekata, pa su se oni povukli, a on je sa drugom skupinom klanjao još dva rekata. Tako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao četiri rekata, a ostali su klanjali po dva rekata.

Musedded prenosi od Ebu-Avane, a on od Ebu-Bišra: “Ime tog čovjeka je Gavres b. Haris. U tom pohodu borba je bila protiv Muhariba Hasafea.”²

4137. PRENOSI Ebu-Zubejr od Džabira da je rekao:

– Bili smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Nahlu, pa je klanjao salat-ul-havf.

Ebu-Hurejre je izjavio: “Klanjao sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u vojnom pohodu prema Nedždu salat-ul-havf”, a Ebu-Hurejre je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u vrijeme Hajbera.³

٤١٣٦. وَقَالَ أَبَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِذَاتِ الرَّقَاعِ فَإِذَا أَتَيْنَا عَلَى شَجَرَةٍ ظَلِيلَةٍ تَرَكْنَاهَا لِلنَّبِيِّ ﷺ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَسَيْفُ النَّبِيِّ ﷺ مُعَلَّقٌ بِالشَّجَرَةِ فَاخْتَرَطَهُ فَقَالَ تَخَافُنِي قَالَ لَا قَالَ فَمَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي قَالَ اللَّهُ فَتَهَدَّدَهُ أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﷺ وَأَقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَصَلَّى بِطَائِفَةٍ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ تَأَخَّرُوا وَصَلَّى بِالطَّائِفَةِ الْآخَرَى رَكَعَتَيْنِ وَكَانَ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَرْبَعٌ وَلِلْقَوْمِ رَكَعَتَانِ وَقَالَ مُسَدَّدٌ عَنْ أَبِي عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ اسْمُ الرَّجُلِ غَوْرَثُ بْنُ الْحَارِثِ وَقَاتَلَ فِيهَا مُحَارِبَ خَصَفَةَ.

٤١٣٧. وَقَالَ أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِنَخْلٍ فَصَلَّى الْخَوْفَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ غَزْوَةَ نَجْدٍ صَلَاةَ الْخَوْفِ وَإِنَّمَا جَاءَ أَبُو هُرَيْرَةَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ أَيَّامَ خَيْبَرَ.

¹ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je oprostio ovom beduinu zbog velike želje da pridobije za islam što veći broj ljudi. Vakidi kaže da je taj čovjek primio islam i vratio se u svoj narod, te je njegovim posredstvom veliki broj ljudi primio islam.

² Ovaj hadis sa potpunim senedom zabilježio je Musedded u *Musnedu*.

³ Ovu izjavu od Ebu-Hurejre prenose Ebu-Davud, Ibn-Hibban i Tahavi napominjući da je Ebu-Hurejre došao u vrijeme Hajbera, Buhari je želio potvrditi mišljenje da je pohod Zatur-Rika‘i bio nakon Hajbera.

BORBA PROTIV BENI MUSTALIKA IZ PLEMENA HUZA'A, TO JE BITKA NA MUREJSI'I

Ibn-Ishak kaže da je to bilo šeste godine, a Musa b. Ukbe kaže da je bilo četvrte godine. Nu'man b. Rašid prenosi od Zuhrija da se događaj potvore desio u bitki na Murejsiji.¹

4138. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu je saopćio Isma'il b. Dža'fer prenoseći od Rebi'a b. Ebu-Abdur-Rahmana, on od Muhammeda b. Jahja'a b. Habbana, a ovaj od Ibn-Muhajriza da je rekao:

– Ušao sam u džamiju i vidio Ebu-Seida Hudrija, te sjeo pored njega, upitao ga o *azlu* (ejakuliranju izvan materice prilikom odnosa čuvajući se od začeca), pa je on rekao:

“Krenuli smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u bitku protiv Beni Mustalika, pa smo zarobili nešto arapskog roblja. Bili smo se poželjeli žena i teško smo podnosili odvojenost od njih. Svidio nam se *azl* i htjeli smo da ga primjenjujemo, ali smo ipak rekli: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je među nama, pa zar ćemo činiti *azl* prije nego ga upitamo”, pa smo ga upitali o tome i on je rekao:

“Niste obavezni da ga ne činite! Nema ni jednog bića do Sudnjeg dana, kojem je propisano da se rodi, a da se neće roditi.”²

بَابُ غَزْوَةِ بَنِي الْمُصْطَلِقِ مِنْ خُزَاعَةَ وَهِيَ غَزْوَةُ الْمُرَيْسِيِّعِ

قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ وَذَلِكَ سَنَةٌ سِتٌّ وَقَالَ مُوسَى ابْنُ عُقْبَةَ سَنَةٌ أَرْبَعٌ وَقَالَ النُّعْمَانُ بْنُ رَاشِدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ كَانَ حَدِيثُ الْإِفْكِ فِي غَزْوَةِ الْمُرَيْسِيِّعِ .

٤١٣٨ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ جَعْفَرٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُحَمَّدِ ابْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ أَنَّهُ قَالَ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَرَأَيْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ فَجَلَسْتُ إِلَيْهِ فَسَأَلْتُهُ عَنِ الْعَزْلِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةِ بَنِي الْمُصْطَلِقِ فَأَصَبْنَا سَبِيًّا مِنْ سَبْيِ الْعَرَبِ فَاشْتَهَيْنَا النِّسَاءَ وَاشْتَدَّتْ عَلَيْنَا الْعُزْبَةُ وَأَحْبَبْنَا الْعَزْلَ فَأَرَدْنَا أَنْ نَعَزَلَ وَقُلْنَا نَعَزِلُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَ أَظْهُرِنَا قَبْلَ أَنْ نَسْأَلَهُ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ مَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَفْعَلُوا مَا مِنْ نَسَمَةٍ كَانَتْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَهِيَ كَانَتْهُ .

¹ Ovu Zuhrijevu izjavu prenosi Behjekija u *Delailu*. Ibn-Ishak i drugi povjesničari kažu da se događaj potvore desio pri povratku iz bitke na Murejsi'i.

Ibn-Ishak kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, saznao da se pleme Beni Mustalik okuplja protiv njega pod vodstvom Harisa b. Dirafa, te se zaputio prema njima. Do borbe je došlo kod njihovog bunara koji se zvao Murejsi'a, a bio je blizu morske obale. Došlo je do velike borbe i Allah je porazio nevjernike, tako da su mnogi poubijani, a njihove žene, djecu i imetke Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zarobio.

² *Azl* je izraz kojim se označava sprečavanje trudnoće tako što se prilikom spolnog odnosa sjeme izbacuje izvan materice, kako ne bi došlo do začeca.

4139. PRIČAO NAM JE Mahmud, njemu je kazivao Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Džabira b. Abdullaha da je rekao:

“Učestvovali smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u bitki prema Nedždu, pa je stiglo vrijeme popodnevnog odmora. Bili smo u dolini punoj trnovitog drveća i on je odsjeo pod jednim drvetom tražeći hladovinu ispod njega, te objesio svoju sablju. I drugi ljudi su se razišli tražeći hladovinu. I dok smo odmarali, iznenada nas pozva Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i mi dođosmo, kad ono jedan beduin sjedi pred njim. On (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) reče:

“Dok sam spavao ovaj mi je prišao i izvukao moju sablju. Probudio sam se, a on stoji iznad moje glave i drži isukanu sablju, izvučenu iz korica, pa reče: ‘Ko će te spasiti od mene!’

‘Allah’, odgovorio sam ja, a on stavi sablju u korice i sjede. I eto to je on.”

I Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga nije kaznio, kaže Džabir.

POHOD NA ENMAR

4140. PRIČAO NAM JE Adem, njemu je kazivao Ibn-Ebu-Zi'b, a ovom Usman b. Abdullah b. Suraka prenoseći od Džabira b. Abdullaha Ensarije da je rekao:

“Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u pohodu na Enmar, kako klanja na svojoj jahalici dobrovoljni namaz, okrenut u pravcu istoka.”³

٤١٣٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ غَزْوَةَ نَجْدٍ فَلَمَّا أَدْرَكْتَهُ الْقَائِلَةُ وَهُوَ فِي وَادٍ كَثِيرِ الْعِضَاءِ فَنَزَلَ تَحْتَ شَجَرَةٍ وَاسْتَظَلَّ بِهَا وَعَلَّقَ سَيْفَهُ فَتَفَرَّقَ النَّاسُ فِي الشَّجَرِ يَسْتَظِلُّونَ وَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ دَعَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجِئْنَا فَإِذَا أَعْرَابِي قَاعِدٌ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ إِنَّ هَذَا أَتَانِي وَأَنَا نَائِمٌ فَاخْتَرَطَ سَيْفِي فَاسْتَيْقَظْتُ وَهُوَ قَائِمٌ عَلَى رَأْسِي مُخْتَرِطٌ صَلَاتًا قَالَ مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي قُلْتُ اللَّهُ فَشَامَهُ ثُمَّ قَعَدَ فَهُوَ هَذَا قَالَ وَلَمْ يُعَاقِبْهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ .

بَابُ غَزْوَةِ أَنْمَارٍ

٤١٤٠. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُرَّاقَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي غَزْوَةِ أَنْمَارٍ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ مُتَوَجِّهًا قِبَلَ الْمَشْرِقِ مُتَطَوِّعًا .

3 Povjesničari ne spominju pohod na Enmar, dok Ibn-Hadžer pretpostavlja da se to odnosi na bitku Zatur-Rika'i, a neki kažu da je pohod na Enmar bio istovremeno kad i pohod na Beni Mustalik.

DOGAĐAJ POTVORE

Riječ *efek* (laž) je poput riječi *nidžs* i *nedžes* (prljav). Kaže se: *ifkuhum* i *efkuhum* i *efekuhum*, to jest: njihova laž. Oni koji kada kažu *efekehum*, upotrebljavaju to u značenju *odvratiti ih od vjerovanja i u laž ih utjerati*.

4141. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, a njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od Saliha, a on od Ibn-Šihaba koji je izjavio da su mu kazivali Urve b. Zubejr, Seid b. Musejjeb, Alkame b. Vekkas i Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mes'ud prenoseći od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, o tome kada su joj prenosioci potvore rekli ono što su rekli. Svaki od njih (četverice prenosilaca) mi je (kaže Ibn-Šihab) prenio dio njenog hadisa, a neki od njih su bolje zapamtili njen hadis od drugih i preciznije ga prenijeli, dok sam ja dobro zapamtio od svakog od njih ono što mi je prenio od Aiše. Pojedini dijelovi njihova kazivanja međusobno se potvrđuju, iako su neki od njih to bolje zapamtili od drugih. Oni kažu da je Aiša rekla:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je običavao, pred polazak na putovanje, bacanjem kocke odlučiti koju će od svojih suprugica povesti sa sobom. Tako je, kaže Aiša, bacio kocku pred jednu bitku za koju se spremao, pa je kocka pala na mene. Tako sam krenula s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i to nakon što je propis o pokrivanju već bio objavljen. Nosili su me u mojoj nosiljci i spuštali (sa deve) u njoj. Putovali smo tako sve dok Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije okončao tu bitku i vratio se. I kad smo se, vraćajući se, približili Medini, jedne noći je najavljen pokret. Kada je oglašen pokret, ustala sam i otišla malo dalje od vojske. Pošto sam

بَابُ حَدِيثِ الْإِفْكِ

بَابُ حَدِيثِ الْإِفْكِ وَالْأَفْكِ بِمَنْزِلَةِ النَّجَسِ وَالنَّجَسِ يُقَالُ إِفْكُهُمْ وَأَفْكُهُمْ وَأَفْكُهُمْ فَمَنْ قَالَ أَفْكُهُمْ يَقُولُ صَرَفَهُمْ عَنِ الْإِيمَانِ وَكَذَّبَهُمْ كَمَا قَالَ يُؤْفِكُ عَنْهُ مَنْ أَفَكَ يُصْرِفُ عَنْهُ مَنْ صَرَفَ.

٤١٤١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةُ بْنُ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنُ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا وَكُلُّهُمْ حَدَّثَنِي طَائِفَةٌ مِنْ حَدِيثِهَا وَبَعْضُهُمْ كَانَ أَوْعَى لِحَدِيثِهَا مِنْ بَعْضٍ وَأَنْتَبْتُ لَهُ اقْتِصَاصًا وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ الْحَدِيثَ الَّذِي حَدَّثَنِي عَنْ عَائِشَةَ وَبَعْضُ حَدِيثِهِمْ يُصَدِّقُ بَعْضًا وَإِنْ كَانَ بَعْضُهُمْ أَوْعَى لَهُ مِنْ بَعْضٍ قَالُوا قَالَتْ عَائِشَةُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ أَزْوَاجِهِ فَأَيُّنَ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَعَهُ قَالَتْ عَائِشَةُ فَأَقْرَعَ بَيْنَنَا فِي غَزْوَةِ غَزَاهَا فَخَرَجَ فِيهَا سَهْمِي فَخَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بَعْدَ مَا أَنْزَلَ الْحِجَابُ فَكُنْتُ أُحْمَلُ فِي هَوْدَجِي وَأُنْزَلُ فِيهِ فِسْرْنَا حَتَّى إِذَا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ غَزْوَتِهِ تَلَّكَ وَقَفَّلَ دَنَوْنَا مِنَ الْمَدِينَةِ قَافِلِينَ آذَنَ لَيْلَةً بِالرَّحِيلِ فَقُمْتُ حِينَ آذَنُوا بِالرَّحِيلِ فَمَشَيْتُ

obavila nuždu, vratila sam se na mjesto gdje sam odmarala. Dotaknula sam svoja prsa i primijetila da se moja ogrlica od bisera iz Zifara prekinula, pa sam se vratila i potražila svoju ogrlicu, i to traženje me duže zadržalo. Grupa koja me je nosila, kaže ona, krenula je, uzevši moju nosiljku i natovarila je na devu na kojoj sam inače putovala, računajući da sam ja u nosiljci. Tada su žene bile lagahne, nisu bile krupne i debele i jele su vrlo malo. Tako ti ljudi nisu uočili lahkoću moje nosiljke, kad su je podigli i natovarili, jer ja sam bila izuzetno mlada, pa su potjerali deve i otišli. Nakon što je vojska otišla, ja sam našla svoju ogrlicu i došla tamo gdje su oni bili odsjeli, ali tu nije bilo nikog. Uputila sam se ka mjestu na kojem sam boravila, misleći da će oni primijetiti da su me izgubili, pa će se vratiti po mene. I dok sam tako sjedila, oči su mi se zaklopile i ja sam zaspala.

Safvan b. Mu'attal Sulemi Zekvani išao je iza vojske i stigao do mjesta gdje sam bila, te primijetio da neko spava. Kada me je ugledao, prepoznao me je, jer me je vidio prije nego što je propis o pokrivanju objavljen. Pošto me je prepoznao, rekao je: "Mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo". Čuvši to, ja sam se probudila, te prekrila lice svojim ogrtačem. Tako mi Allaha, nismo progovorili nijednu riječ, niti sam od njega čula išta drugo osim riječi "Mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo." Sjahao je i gurnuo svoju devu i ona je kleknula, te je on stao na njenu prednju nogu, a potom sam ja prišla i uzjahala je. On je krenuo, vodeći devu na kojoj sam bila, dok nismo stigli vojsku koja je odmarala u vrijeme najveće žege."

Ona dalje kaže: "I propao je ko je propao, a onaj koji je najviše radio na potvori bio je Abdullah b. Ubejj b. Selul."

Urve je izjavio: "Rečeno mi je da se pred njim o tome kazivalo i širila priča, a on je to odobravao, slušao i podsticao."

حَتَّى جَاوَزْتُ الْجَيْشَ فَلَمَّا قَضَيْتُ شَأْنِي أَقْبَلْتُ إِلَى رَحْلِي فَلَمَسْتُ صَدْرِي فَإِذَا عِقْدٌ لِي مِنْ جَزَعِ ظَفَارٍ قَدْ انْقَطَعَ فَرَجَعْتُ فَالْتَمَسْتُ عِقْدِي فَحَبَسَنِي ابْتِغَاؤُهُ قَالَتْ وَأَقْبَلَ الرَّهْطُ الَّذِينَ كَانُوا يَرْحَلُونِي فَاحْتَمَلُوا هَوْدَجِي فَرَحَلُوهُ عَلَى بَعِيرِي الَّذِي كُنْتُ أَرْكَبُ عَلَيْهِ وَهُمْ يَحْسِبُونَ أَنِّي فِيهِ وَكَانَ النِّسَاءُ إِذْ ذَاكَ خِفَافًا لَمْ يَهْبُلْنَ وَلَمْ يَغْشَهُنَّ اللَّحْمُ إِنَّمَا يَأْكُلْنَ الْعُلُقَةَ مِنَ الطَّعَامِ فَلَمْ يَسْتَنكِرِ الْقَوْمُ خِفَةَ الْهُودَجِ حِينَ رَفَعُوهُ وَحَمَلُوهُ وَكُنْتُ جَارِيَةً حَدِيثَةَ السِّنِّ فَبَعَثُوا الْجَمَلَ فَسَارُوا وَوَجَدْتُ عِقْدِي بَعْدَ مَا اسْتَمَرَّ الْجَيْشُ فَجِئْتُ مَنَازِلَهُمْ وَلَيْسَ بِهَا مِنْهُمْ دَاعٍ وَلَا مُجِيبٌ فَتَيَمَّمْتُ مَنَزِلِي الَّذِي كُنْتُ بِهِ وَظَنَنْتُ أَنَّهُمْ سَيَفْقِدُونِي فَيَرْجِعُونَ إِلَيَّ فَبَيْنَا أَنَا جَالِسَةٌ فِي مَنَزِلِي غَلَبَنِي عَيْنِي فَنِمْتُ وَكَانَ صَفْوَانُ بْنُ الْمُعْطَلِ السَّلَمِيُّ ثُمَّ الذَّكْوَانِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْجَيْشِ فَأَصْبَحَ عِنْدَ مَنَزِلِي فَرَأَى سَوَادَ إِنْسَانٍ نَائِمٍ فَعَرَفَنِي حِينَ رَأَانِي وَكَانَ رَأَانِي قَبْلَ الْحِجَابِ فَاسْتَيْقَظْتُ بِاسْتِرْجَاعِهِ حِينَ عَرَفَنِي فَخَمَرْتُ وَجْهِي بِجِلْبَابِي وَوَاللَّهِ مَا تَكَلَّمْنَا بِكَلِمَةٍ وَلَا سَمِعْتُ مِنْهُ كَلِمَةً غَيْرَ اسْتِرْجَاعِهِ وَهَوَى حَتَّى أَنَاخَ رَاحِلَتَهُ فَوَطِئَ عَلَى يَدَيْهَا فَقُمْتُ إِلَيْهَا فَرَكَبْتُهَا فَأَنْطَلَقَ يَقُودُ بِي الرَّاحِلَةَ حَتَّى أَتَيْنَا الْجَيْشَ مُوْغِرِينَ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ وَهُمْ نَزُولٌ قَالَتْ فَهَلَكَ مَنْ هَلَكَ وَكَانَ الَّذِي تَوَلَّى كَبْرَ الْإِفْكِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي ابْنِ سَلُولَ

Urve je takode rekao: “Od nosioca potvore, osim njega, spomenuti su samo Hassan b. Sabit, Mistah b. Usase i Hamna Bint-Džahš, u skupini drugih ljudi, koji su mi nepoznati, osim što znam da su skupina, kao što je uzvišeni Allah rekao, a najviše je radio na tome Abdullah b. Ubejj b. Selul.”

Urve je izjavio: “Aiša nije voljela da pred njom grde Hasana, i ona je pričala da je on rekao: ‘Zaista moj otac i njegov otac i moja čast štite od vas čast Muhammedovu’.”

Aiša dalje kaže:

– Došli smo u Medinu i bila sam bolesna mjesec dana nakon dolaska. Već naširoko su se širile riječi nosilaca potvore, a ja to nisam primjećivala. Međutim, bilo mi je sumnjivo što u toku moje bolesti nisam primjećivala ljubaznost Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koju sam, inače, uočavala kad god bih bila bolesna. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je sada samo ulazio, nazivao selam i rekao: “Kako je ova”, a zatim bi otišao. To mi je bilo sumnjivo, ali nisam osjećala ni za kakvo zlo sve dok, nakon što sam ozdravila, nisam izašla sa Mistahovom majkom u vanjski nužnik, gdje smo obavljali nuždu, i to nismo izlazili osim od noći do noći. Bilo je to prije nego smo počeli praviti nužnike blizu kuća. Mi smo, kaže ona, u pogledu obavljanja nužde, bili poput prvih Arapa. Bilo nam je neprijatno da pravimo nužnike uz naše kuće. I tako smo krenule, kaže ona, ja i Mistahova majka. Ona je inače kćerka Ebu-Ruhma b. Muttaliba b. Abdu-Menafa, a njena majka je kćerka Sahra b. Amira, tetka po majci Ebu-Bekru Siddiku. Sin joj je bio Mistah b. Usase b. Abbad b. Muttalib. Kad smo obavile nuždu, ja i Mistahova majka smo krenule prema kući, ali je ona posrnula u svom ogrtaču i rekla: “Neka propadne Mistah!” Ja joj tada rekoh: “Ružno je to što si rekla! Zar ćeš grditi čovjeka koji je učestvovao na Bedru.

قَالَ عُرْوَةُ أَخْبَرْتُ أَنَّهُ كَانَ يُشَاعُ وَيَتَحَدَّثُ بِهِ عِنْدَهُ فَيَقْرَهُ وَيَسْتَمِعُهُ وَيَسْتَوْشِيهِ وَقَالَ عُرْوَةُ أَيْضًا لَمْ يُسَمَّ مِنْ أَهْلِ الْإِفْكِ أَيْضًا إِلَّا حَسَّانُ بْنُ ثَابِتٍ وَمِسْطَحُ بْنُ أَثَاثَةَ وَحَمْنَةُ بِنْتُ جَحْشٍ فِي نَاسٍ آخَرِينَ لَا عَلِمَ لِي بِهِمْ غَيْرَ أَنَّهُمْ عَصَبَةٌ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَإِنَّ كِبَرَ ذَلِكَ يُقَالُ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَنْ سُلُولٍ قَالَ عُرْوَةُ كَانَتْ عَائِشَةُ تَكْرَهُ أَنْ يُسَبَّ عِنْدَهَا حَسَّانُ وَتَقُولُ إِنَّهُ الَّذِي قَالَ فَإِنَّ أَبِي وَوَالِدَهُ وَعِرْضِي لِعِرْضِ مُحَمَّدٍ مِنْكُمْ وَقَاءَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ فَاسْتَكَيْتُ حِينَ قَدِمْتُ شَهْرًا وَالنَّاسُ يُفِيضُونَ فِي قَوْلِ أَصْحَابِ الْإِفْكِ لَا أَشْعُرُ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ وَهُوَ يَرِيْنِي فِي وَجْعِي أَنِّي لَا أَعْرِفُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ اللَّطْفَ الَّذِي كُنْتُ أَرَى مِنْهُ حِينَ أَشْتَكِي إِنَّمَا يَدْخُلُ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَيَسْلَمُ ثُمَّ يَقُولُ كَيْفَ تَيْكُمُ ثُمَّ يَنْصَرِفُ فَذَلِكَ يَرِيْنِي وَلَا أَشْعُرُ بِالْشَرِّ حَتَّى خَرَجْتُ حِينَ نَقَهْتُ فَخَرَجْتُ مَعَ أُمِّ مِسْطَحٍ قَبْلَ الْمَنَاصِعِ وَكَانَ مُتَبَرِّزَنَا وَكُنَّا لَا نَخْرُجُ إِلَّا لَيْلًا إِلَى لَيْلٍ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ نَتَّخِذَ الْكُفَّ قَرِيْبًا مِنْ بَيْوتِنَا قَالَتْ وَأَمَرْنَا أَمْرَ الْعَرَبِ الْأَوَّلِ فِي الْبَرِّيَّةِ قَبْلَ الْغَائِطِ وَكُنَّا نَتَّادِي بِالْكُفِّ أَنْ نَتَّخِذَهَا عِنْدَ بَيْوتِنَا قَالَتْ فَانْطَلَقْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ وَهِيَ ابْنَةُ أَبِي رُحْمٍ بْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ مَنَافٍ وَأُمُّهَا بِنْتُ صَخْرِ بْنِ عَامِرٍ خَالَةُ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ وَابْنُهَا مِسْطَحُ بْنُ أَثَاثَةَ بْنِ عَبَّادِ بْنِ الْمُطَّلِبِ فَأَقْبَلْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ قَبْلَ بَيْتِي

“O ženo”, reče ona, “Zar nisi čula šta je rekao?”
 “Šta je rekao”, upitala sam i ona me tada izvijestila o onom što govore prenosioći potvore. Tek tad se pojačala moja bolest. I kad sam se vratila u svoju kuću, došao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nazvao selam i rekao: “Kako je ova?”
 “Da li ćeš mi dozvoliti da odem kod svojih roditelja”, upitala sam ga, želeći se uvjeriti, u pogledu te vijesti, šta oni znaju o tome, i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je to dozvolio. Kad sam došla, rekla sam majci:
 “O moja majko, šta svijet priča?”
 “Kćeri moja, reče ona, olakšaj sebi. Tako mi Allaha, rijetko kad bude čista žena kod čovjeka koji je voli, a ona ima inoće, a da one o njoj ne izmišljaju mnogo.”
 “Subhanallahi!”, rekla sam ja, “zar svijet o ovom već priča?” Cijelu tu noć sam, kaže ona, preplakala, tako da mi do ujutro suze nisu prestajale teći, niti sam oka sklopila, a i ujutro sam plakala. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, kaže ona, pozvao Aliju b. Ebu-Taliba i Usamu b. Zejda, s obzirom da objava nije već duže silazila, da ih upita i posavjetuje se s njima dvojicom da li da se rastavi od svoje supruge. Što se tiče Usume, kaže ona, on je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ukazao na ono što je znao, da je njegova supruga čedna i na respekt koji je nosio u sebi prema njoj, pa je Usume rekao: “U pogledu tvoje porodice znam samo dobro.”
 Što se Alije tiče, on je rekao: “Allahov Poslaniče, Allah ti nije ograničio, a osim nje ima puno žena. Upitaj onu robinju i ona će ti reći istinu.” Potom je, kaže ona, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao Beriru i rekao: “Berira, jesi li vidjela išta sumnjivo.”
 “Tako mi Onoga koji te je poslao sa Istinom”, rekla mu je Berira, “na njoj nikada nisam primijetila nešto što bih prezirala, izuzev što je ona veoma

حِينَ فَرَعْنَا مِنْ شَأْنِنَا فَعَثَرْتُ أُمَّ مِسْطَحٍ فِي مِرْطِهَا فَقَالَتْ تَعَسَ مِسْطَحٌ فَقُلْتُ لَهَا بَشَسَ مَا قُلْتُ أَتَسْبِيْنَ رَجُلًا شَهِدَ بَدْرًا فَقَالَتْ أَيْ هَتَّاهُ وَلَمْ تَسْمَعِي مَا قَالَ قَالَتْ وَقُلْتُ مَا قَالَ فَأَخْبَرْتَنِي بِقَوْلِ أَهْلِ الْإِفْكِ قَالَتْ فَازْدَدْتُ مَرَضًا عَلَى مَرْضِي فَلَمَّا رَجَعْتُ إِلَى بَيْتِي دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَسَلَّمَ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ تَيْكُمُ فَقُلْتُ لَهُ أَتَأْذَنُ لِي أَنْ أَتِيَ أَبَوَيَّ قَالَتْ وَأُرِيدُ أَنْ أَسْتَقِينَ الْخَبَرَ مِنْ قَبْلِهِمَا قَالَتْ فَآذِنْ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ لَأُمِّي يَا أُمَّتَاهُ مَاذَا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ قَالَتْ يَا بَنِيَّةُ هَوْنِي عَلَيْكَ فَوَاللَّهِ لَقَلَّمَا كَانَتْ امْرَأَةً قَطُّ وَضِيئَةً عِنْدَ رَجُلٍ يُحِبُّهَا لَهَا ضَرَائِرُ إِلَّا كَثُرْنَ عَلَيْهَا قَالَتْ فَقُلْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ أَوْلَقَدْ تَحَدَّثَ النَّاسُ بِهَذَا قَالَتْ فَبَكَيْتُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ حَتَّى أَصْبَحْتُ لَا يَرَقُّ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ ثُمَّ أَصْبَحْتُ أَبْكِي قَالَتْ وَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَأَسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ حِينَ اسْتَلَبْتُ الْوَحْيَ يَسْأَلُهُمَا وَيَسْتَشِيرُهُمَا فِي فِرَاقِ أَهْلِهِ قَالَتْ فَأَمَّا أُسَامَةُ فَأَشَارَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالَّذِي يَعْلَمُ مِنْ بَرَاءَةِ أَهْلِهِ وَبِالَّذِي يَعْلَمُ لَهُمْ فِي نَفْسِهِ فَقَالَ أُسَامَةُ أَهْلَكَ وَلَا نَعْلَمُ إِلَّا خَيْرًا وَأَمَّا عَلِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ يُضَيِّقِ اللَّهُ عَلَيْكَ وَالنِّسَاءُ سِوَاهَا كَثِيرٌ وَسَلِ الْجَارِيَةَ تَصَدِّقُكَ قَالَتْ فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَرِيرَةَ فَقَالَ أَيْ بَرِيرَةُ هَلْ رَأَيْتِ مِنْ شَيْءٍ يَرِيئُكَ

mlada, zaspi uz tijesto za ukućana i dođe neka ovca¹ i pojede ga.” Taj dan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio na minberu, zatražio da opravdaju njegov postupak² prema Abdullahu b. Ubejju i rekao:

“Skupino muslimana, ko će me opravdati³ u pogledu čovjeka od kojeg je doprlo uznemiravanje moje porodice. Tako mi Allaha, ja u pogledu svoje porodice znam samo dobro. Spomenuli su čovjeka o kojem znam samo dobro i koji je u moju porodicu ulazio samo sa mnom.”

Tada je, kaže ona, ustao Sa’d b. Mu’az, brat Benu Abdul-Ešhela i rekao: “Allahov Poslaniče, ja ću te opravdati. Ako bude iz Evsa udarit ću ga po vratu, a ako bude od naših Hazredžija, što god ti narediš mi ćemo učiniti.”

Međutim, kaže ona, ustao je jedan Hazredžija čija je amidžišna bila Hassanova majka iz njegova roda. Bio je to Sa’d b. Ubade, prvak Hazredža, koji je prije toga bio dobar čovjek, ali ga je ponio (plemenski) zanos, pa je rekao Sa’d: “Nije istina! Tako mi Allaha, nećeš ga ubiti, niti ga možeš ubiti. Da je on iz tvoga naroda ti ne bi volio da on bude ubijen.”

Onda je ustao Usejd b. Hudajr, Sa’dov amidžić i rekao Sa’d b. Ubadi: “Nije istina! Tako mi Allaha, sigurno ćemo ga ubiti. Ti si dvoličnjak i braniš dvoličnjake!”

“Tada su se”, kaže ona, “razbjesnila dva plemena: Evs i Hazredž i htjeli da zarate, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ih je, kaže ona, smirivao s minbera sve dok nisu zašutjeli i on je zašutio. Cio taj dan, kaže ona, plakala sam tako da mi suze nisu prestale teći, niti sam sklopila oka.”

Ona dalje kaže: “Tada su moji roditelji bili kod mene, a već sam preplakala dvije noći i dan, suze mi nisu prestale teći, niti sam sklopila oka,

قَالَتْ لَهُ بَرِيرَةُ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا رَأَيْتُ عَلَيْهَا أَمْرًا قَطُّ أَغْمَصُهُ غَيْرَ أَنَّهَا جَارِيَةٌ حَدِيثُهُ السَّنَنُ تَنَامُ عَنْ عَجِينِ أَهْلِهَا فَتَأْتِي الدَّاجِنُ فَتَأْكُلُهُ قَالَتْ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ يَوْمِهِ فَاسْتَعَذَرَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ مَنْ يَعْذِرُنِي مِنْ رَجُلٍ قَدْ بَلَغَنِي عَنْهُ أَذَاهُ فِي أَهْلِي وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا وَلَقَدْ ذَكَرُوا رَجُلًا مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا وَمَا يَدْخُلُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا مَعِيَ قَالَتْ فَقَامَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ أَخُو بَنِي عَبْدِ الْأَشْهَلِ فَقَالَ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْذِرُكَ فَإِنْ كَانَ مِنَ الْأَوْسِ ضَرَبْتُ عُنُقَهُ وَإِنْ كَانَ مِنْ إِيْخَوَانِنَا مِنَ الْخَزْرَجِ أَمَرْتَنَا فَفَعَلْنَا أَمْرَكَ قَالَتْ فَقَامَ رَجُلٌ مِنَ الْخَزْرَجِ وَكَانَتْ أُمُّ حَسَّانَ بِنْتُ عَمِّهِ مِنْ فَخْزِهِ وَهُوَ سَعْدُ بْنُ عَبَادَةَ وَهُوَ سَيِّدُ الْخَزْرَجِ قَالَتْ وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ رَجُلًا صَالِحًا وَلَكِنْ اخْتَمَلَتْهُ الْحَمِيَّةُ فَقَالَ لِسَعْدٍ كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ لَا تَقْتُلُهُ وَلَا تَقْدِرُ عَلَى قَتْلِهِ وَلَوْ كَانَ مِنْ رَهْطِكَ مَا أَحْبَبْتُ أَنْ يُقْتَلَ فَقَامَ أَسِيدُ بْنُ حُضَيْرٍ وَهُوَ ابْنُ عَمِّ سَعْدٍ فَقَالَ لِسَعْدٍ بِنِ عِبَادَةَ كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ لَنَقْتُلَنَّ فَإِنَّكَ مُنَافِقٌ مُجَادِلٌ عَنِ الْمُنَافِقِينَ قَالَتْ فَتَارَ الْحَيَّانِ الْأَوْسُ وَالْخَزْرَجُ حَتَّى هُمَا أَنْ يَقْتَتِلُوا وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَائِمٌ عَلَى الْمِنْبَرِ قَالَتْ فَلَمْ يَزَلْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُخَفِّضُهُمْ حَتَّى سَكَتُوا وَسَكَتَ

1 Ili neka druga domaća životinja (prim. rec.)

2 Ili da ga pomognu protiv njega (prim. rec.)

3 Ili: “Ko će mi pomoći protiv njega?” (prim. rec.)

tako da sam pomislila da će mi plač pocijepati utrobu. I dok su moji roditelji sjedili kod mene, a ja plakala, jedna ensarijka je zatražila dozvolu da uđe kod mene.

Dok smo bili u takvom stanju, kaže ona, došao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nazvao selam i sjeo, a prije toga nije sjeo uz mene otkako je rečeno ono što je rečeno. Bilo je već prošlo mjesec dana, a ništa mu u pogledu mene nije objavljeno. Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjeo, izgovorio je šehadet, a zatim rekao: “Poslije svega, Aiša, u vezi s tobom doprlo je do mene to i to. Ako si nedužna, Allah će obznaniti tvoju čistotu, a ako si učinila grijeh, zatraži oprost od Allaha i pokaj Mu se, jer, kad čovjek prizna i pokaje se, Allah prima njegovo pokajanje.” Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže ona, završio svoj govor, prestale su mi suze teći, tako da više nisam osjećala nijednu kap, te sam rekla ocu:

“Odgovori za mene Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu onog što je rekao.”

“Tako mi Allaha”, rekao je moj otac, “ja ne znam šta bih rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

Tada sam ja rekla mojoj majci: “Odgovori ti Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na ono što je rekao”, ali je i majka rekla: “Tako mi Allaha, ne znam šta bih rekla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,. Onda sam ja, kao veoma mlada osoba koja nije mnogo znala iz Kur’ana, rekla: “Tako mi Allaha, ja znam da ste vi čuli ovu priču i ona se uvukla u vaše duše, te ste povjerovali u nju. Ako vam kažem da sam nedužna, nećete mi povjerovati, a ako vam priznam ono, za šta Allah zna da sam nedužna, vi ćete mi povjerovati. Tako mi Allaha, ja za sebe i vas ne mogu naći drugi primjer osim Jusufovog oca, kada je rekao: “Strpljivost je lijepa, od Allaha

قَالَتْ فَبَكَيْتُ يَوْمِي ذَلِكَ كُلَّهُ لَا يَزِقُّ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ قَالَتْ وَأَصْبَحَ أَبَوَايَ عِنْدِي وَقَدْ بَكَيْتُ لَيْلَتَيْنِ وَيَوْمًا لَا يَزِقُّ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ حَتَّى إِنِّي لَا أَظُنُّ أَنَّ الْبُكَاءَ قَالِقُ كَبِدِي فَبَيْنَا أَبَوَايَ جَالِسَانِ عِنْدِي وَأَنَا أَبْكِي فَاسْتَأْذَنْتُ عَلَى امْرَأَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَأَذِنَتْ لَهَا فَجَلَسَتْ تَبْكِي مَعِي قَالَتْ فَبَيْنَا نَحْنُ عَلَى ذَلِكَ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَيْنَا فَسَلَّمَ ثُمَّ جَلَسَ قَالَتْ وَلَمْ يَجْلِسْ عِنْدِي مُنْذُ قِيلَ مَا قِيلَ قَبْلَهَا وَقَدْ لَبِثَ شَهْرًا لَا يُوحَى إِلَيْهِ فِي شَأْنِي بِشَيْءٍ قَالَتْ فَتَشَهَّدَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ جَلَسَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ يَا عَائِشَةُ إِنَّهُ بَلَغَنِي عَنْكَ كَذَا وَكَذَا فَإِنْ كُنْتَ بَرِيئَةً فَسَيَبْرُئُكَ اللَّهُ وَإِنْ كُنْتَ أَلَمْتُ بِذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرِي اللَّهَ وَتُوبِي إِلَيْهِ فَإِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اعْتَرَفَ ثُمَّ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ قَالَتْ فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَقَالَتَهُ قَلَصَ دَمْعِي حَتَّى مَا أَحْسُ مِنْهُ قَطْرَةً فَقُلْتُ لِأَبِي أَحِبَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِّي فِيمَا قَالَ فَقَالَ أَبِي وَاللَّهِ مَا أَذْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ لِأُمِّي أَحْبَبِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِيمَا قَالَ قَالَتْ أُمِّي وَاللَّهِ مَا أَذْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ وَأَنَا جَارِيَةٌ حَدِيثَةُ السِّنِّ لَا أَقْرَأُ مِنَ الْقُرْآنِ كَثِيرًا إِنِّي وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ لَقَدْ سَمِعْتُمْ هَذَا الْحَدِيثَ حَتَّى اسْتَقَرَّ فِي أَنْفُسِكُمْ وَصَدَّقْتُمْ بِهِ فَلَيْتَ قُلْتُ لَكُمْ إِنِّي بَرِيئَةٌ لَا تُصَدِّقُونِي وَلَيْتَ اعْتَرَفْتُ لَكُمْ بِأَمْرِ وَاللَّهِ يَعْلَمُ

ja tražim pomoć protiv onoga što vi iznosite.”¹ Potom sam se okrenula i spustila na postelju. Allah zna da sam ja nedužna i znala sam da će Allah obznaniti moju čistotu, zbog toga što sam nedužna. Međutim, tako mi Allaha, nisam ni pomislila da će Allah u pogledu mog slučaja spustiti objavu koja se uči. Moj slučaj je, po meni, kod mene bio beznačajan da bi Allah nešto govorio o meni, ali sam se nadala da će Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sanjati san u kojem će vidjeti da Allah obznanjuje moju čistotu. Tako mi Allaha, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije se ni pomakao sa svog mjesta, niti je iko od ukućana izašao, a njemu je već počela dolaziti objava. Odmah ga je obuzela muka, kao i uobičajeno u takvim prilikama, tako da mu je znoj tekao poput bisera, zbog težine riječi koje mu se objavljuju, iako je to bilo u toku hladnog dana. Potom se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, smirio i nasmiješio. Prva riječ koju je izgovorio bila je: “Aiša, Allah je obznanio tvoju čistotu.” Tada mi je majka rekla: “Ustani pred njim.”

“Tako mi Allaha, rekla sam, neću njemu ustati. Ja se ne zahvaljujem nikom osim Uzvišenom Allahu.”

Kaže Aiša: “Uzvišeni Allah je objavio: ‘Među vama je bilo onih koji su iznosili potvoru...’ deset ajeta.² To je Allah objavio u pogledu moje čistote. Ebu-Bekr Sidik je izdržavao Mistaha b. Usasu

أَنِّي مِنْهُ بَرِيَّةٌ لِّتَصَدَّقَنِي فَوَاللَّهِ لَا أَجِدُ لِي وَلَكُمْ مَثَلًا إِلَّا أَبَا يُوسُفَ حِينَ قَالَ (فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهِ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ) ثُمَّ تَحَوَّلْتُ وَاضْطَجَعْتُ عَلَى فِرَاشِي وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي حَيَّةٌ بَرِيَّةٌ وَأَنَّ اللَّهَ مُبَرِّئِي بَرَاءَتِي وَلَكِنَّ اللَّهَ مَا كُنْتُ أَظُنُّ أَنَّ اللَّهَ مُنْزِلٌ فِي شَأْنِي وَحَيَّا يُتْلَى لَشَأْنِي فِي نَفْسِي كَانَ أَحَقَرَ مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمَ اللَّهُ فِي بَأْمِرٍ وَلَكِنْ كُنْتُ أَرْجُو أَنْ يَرَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي النَّوْمِ رُؤْيَا يَبْرِّئُنِي اللَّهُ بِهَا فَوَاللَّهِ مَا رَأَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَجْلِسَهُ وَلَا خَرَجَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ حَتَّى أَنْزَلَ عَلَيْهِ فَأَخَذَهُ مَا كَانَ يَأْخُذُهُ مِنَ الْبُرْحَاءِ حَتَّى إِنَّهُ لَيَتَحَدَّرُ مِنْهُ مِنَ الْعَرَقِ مِثْلُ الْجُمَانِ وَهُوَ فِي يَوْمٍ شَاتٍ مِنْ ثِقَلِ الْقَوْلِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْهِ قَالَتْ فَسَرَّي عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يَضْحَكُ فَكَانَتْ أَوَّلَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا أَنْ قَالَ يَا عَائِشَةُ أَمَّا اللَّهُ فَقَدْ بَرَّأكَ قَالَتْ فَقَالَتْ لِي أُمِّي قُومِي إِلَيْهِ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَقُومُ إِلَيْهِ فَإِنِّي لَا أَحْضُدُ إِلَّا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَتْ وَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى (إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ) الْعَشْرَ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ هَذَا فِي بَرَاءَتِي

1 Jusuf, 18.

2 Navedeni kur'anski tekst glasi: “Među vama je bilo onih koji su iznosili potvoru. Vi ne smatrajte to nekim zlom po vas; ne, to je dobro po vas. Svaki od njih biće kažnjen prema grijehu koji je zaslužio, a onoga od njih koji je to najviše činio čeka patnja velika. Zašto, čim ste to čuli nisu vjernici i vjernice jedni o drugima dobro pomislili i rekli: ‘Ovo je očita potvora.’ Zašto nisu četvoricu svjedoka doveli? A pošto svjedoke nisu doveli, oni su onda kod Allaha lažljivci. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti njegove i na ovom i na onom svijetu, već bi vas stigla teška kazna zbog onoga u što ste se upustili kad ste to jezicima svojim prepričavati stali i kad ste na sva usta govorili ono o čemu niste ništa znali. Vi ste to sitnicom smatrali, ali je ono Allahu krupno. Zašto niste, čim ste to čuli rekli: ‘Ne dolikuje nam da o tome govorimo, hvaljen neka si Ti. To je velika potvora!’ Allah vam naređuje da više nikad tako nešto ne ponovite, ako ste vjernici, i Allah vam propise objašnjava; a Allah sve zna i mudar je. One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine čeka teška kazna i na ovom i na onom svijetu; Allah sve zna, a vi ne znate. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti njegove i da Allah nije blag i milostiv.” (En-Nur, 11-20)

zbog rodbinske veze s njim i njegova siromaštva, ali je tada rekao: “Tako mi Allaha, više nikada neću ništa dati Mistahu, nakon što je o Aiši rekao ono što je rekao.” Tada je Allah objavio: “Neka se čestiti i imućni među vama ne zaklinju... do riječi... prašta i samilostan je.”³

Na to je Ebu-Bekr Siddik rekao: “Naprotiv, tako mi Allaha, ja želim da Allah meni oprost.” Potom je produžio davati Mistahu opskrbu koju mu je prije davao, i rekao: “Tako mi Allaha, nikad mu je više neću ukinuti.”

Kaže Aiša: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je o mom slučaju pitao i Zejnebu kćerku Džahšovu, i rekao joj: ‘Šta znaš, ili šta si vidjela?’ “Allahov Poslaniče”, rekla je ona, “ja čuvam svoj sluh i vid. Tako mi Allaha, ne znam ništa osim dobra.”

– A ona je, kaže Aiša, jedna od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, supruga koja se nadmetala sa mnom, ali ju je Allah sačuvao njenom pobožnošću. A njena sestra Hamna se upustila u borbu za nju, pa je propala sa onim koji su propali. Ibn-Šihab je rekao: “Ovo je ono što mi je došlo od hadisa ove skupine. Urve je još izjavio da je Aiša rekla:

– Tako mi Allaha, čovjek o kome je rečeno ono što je rečeno, govorio je: “Subhanallah (slavljen je Allah)! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moj život, ja nikada nisam otkrio ženske grudi.”

– Poslije toga je, kaže ona, poginuo na Allahovom putu.”

4142. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed i rekao da mu je diktirao Hišam b. Jusuf iz svog pamćenja, a njega je obavijestio Ma'mer, prenoseći od Zuhrija koji je izjavio da mu je Velid b. Abdul-Melik rekao:

قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ وَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحِ بْنِ أَثَاثَةَ لِقَرَابَتِهِ مِنْهُ وَفَقْرِهِ وَاللَّهُ لَا أَنْفِقُ عَلَى مِسْطَحٍ شَيْئًا أَبَدًا بَعْدَ الَّذِي قَالَ لِعَائِشَةَ مَا قَالَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ (وَلَا يَأْتِلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ) إِلَى قَوْلِهِ (غَفُورٌ رَحِيمٌ) قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ بَلَى وَاللَّهُ إِنِّي لَأَحِبُّ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لِي فَرَجَعَ إِلَى مِسْطَحِ النَّفَقَةَ الَّتِي كَانَ يُنْفِقُ عَلَيْهِ وَقَالَ وَاللَّهُ لَا أَنْزَعُهَا مِنْهُ أَبَدًا قَالَتْ عَائِشَةُ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَأَلَ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ عَنْ أَمْرِي فَقَالَ لَزَيْنَبَ مَاذَا عَلِمْتَ أَوْ رَأَيْتِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْيِي سَمْعِي وَبَصَرِي وَاللَّهُ مَا عَلِمْتُ إِلَّا خَيْرًا قَالَتْ عَائِشَةُ وَهِيَ الَّتِي كَانَتْ تُسَامِينِي مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ فَعَصَمَهَا اللَّهُ بِالْوَرَعِ قَالَتْ وَطَفِقْتُ أَخْتُهَا حَنَّةُ تُحَارِبُ لَهَا فَهَلَكْتُ فِيمَنْ هَلَكَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَهَذَا الَّذِي بَلَغَنِي مِنْ حَدِيثِ هَؤُلَاءِ الرَّهْطِ ثُمَّ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ وَاللَّهُ إِنَّ الرَّجُلَ الَّذِي قِيلَ لَهُ مَا قِيلَ لَيَقُولُ سُبْحَانَ اللَّهِ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا كَشَفْتُ مِنْ كَنْفٍ أَتَى قَطُّ قَالَتْ ثُمَّ قُتِلَ بَعْدَ ذَلِكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

٤١٤٢. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَمَلَى عَلِيَّ هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ مِنْ حِفْظِهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ قَالَ لِي الْوَلِيدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ أَبْلَغَكَ

3 Neka se čestiti i imućni među vama ne zaklinju da više neće pomagati rođake i siromahe, i one koji su na Allahovom putu rodni kraj svoj napustili; neka im oprostite i ne zamjere! Zar vama ne bi bilo drago da i vama Allah oprost? A Allah prašta i samilostan je. (En-Nur, 22)

“Je li do tebe doprlo da je Alija bio među onima koji su potvorili Aišu?”

“Ne!”, rekao sam, “ali su me obavijestila dvojica ljudi iz tvoga naroda Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman i Ebu-Bekr b. Abdur-Rahman b. Haris da je Aiša, radijallahu anha, njima dvojici rekla: da se Alija nije izjasnio u pogledu njenog slučaja.”

4143. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, a njemu Ebu-Avane prenoseći od Husajna, a on od Ebu-Vaila koji je izjavio da mu je pričao Mesruk b. Edžde‘, rekavši da mu je Ummu-Ruman, majka Aišina, radijallahu anha, kazala:

– Dok smo ja i Aiša sjedile, ušla je jedna ensarijka i rekla: “Neka Allah onom čovjeku učini to i to.”

“A šta je to”, upitala je Ummi-Ruman, a ona je rekla: “Moj sin je među onima koji prenose priču.”

“A šta je to”, opet je ona upitala, a ova je odgovorila: “To i to.”

“Da li je to čuo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem”, upitala je Aiša.

“Da!”, odgovorila je ona, a Aiša je opet upitala: “A Ebu-Bekr?”

“Da!”, odgovorila je ona, a Aiša je pala u nesvijest, i kad se osvijestila imala je groznicu sa drhtavicom. Bacila sam na nju njenu odjeću i prekrila je. Potom je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Šta je sa ovom?”

“Allahov Poslaniče”, rekla sam, “uhvatila ju je groznica s drhtavicom.” “Možda je to zbog priče koja se širi”, rekao je on. “Da”, rekla je ona, a Aiša je sjela i rekla: “Tako mi Allaha, ako se zakunem nećete mi vjerovati, a ako reknem, nećete me opravdati. Moj primjer u odnosu na vas je poput primjera Ja‘kuba i njegovih sinova: ‘Od Allaha ja tražim pomoć protiv ovoga što vi iznosite.’”

– On se okrenuo, kaže ona, i nije ništa rekao. Potom je Allah objavio njenu čistotu i ona je rekla: “Zahvaljujući Allahu, a ne zahvaljujući nekome, niti zahvaljujući tebi.”

أَنَّ عَلِيًّا كَانَ فِيمَنْ قَذَفَ عَائِشَةَ قُلْتُ لَا وَلَكِنْ قَدْ أَخْبَرَنِي رَجُلَانِ مِنْ قَوْمِكَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَأَبُو بَكْرٍ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَهَا كَانَ عَلِيٌّ مُسْلِمًا فِي شَأْنِهَا .

٤١٤٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَسْرُوقُ بْنُ الْأُجْدَعِ قَالَ حَدَّثَنِي أُمُّ رُومَانَ وَهِيَ أُمُّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ بَيْنَا أَنَا قَاعِدَةٌ أَنَا وَعَائِشَةُ إِذْ وَجَلَّتْ امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَتْ فَعَلَ اللَّهُ بِفُلَانٍ وَفَعَلَ فَقَالَتْ أُمُّ رُومَانَ وَمَا ذَاكَ قَالَتْ ابْنِي فِيمَنْ حَدَّثَ الْحَدِيثَ قَالَتْ وَمَا ذَاكَ قَالَتْ كَذَا وَكَذَا قَالَتْ عَائِشَةُ سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ نَعَمْ قَالَتْ وَأَبُو بَكْرٍ قَالَتْ نَعَمْ فَخَرَّتْ مَعْشِيًا عَلَيْهَا فَمَا أَفَاقَتْ إِلَّا وَعَلَيْهَا حُمَى بِنَافِضٍ فَطَرَحَتْ عَلَيْهَا ثِيَابَهَا فَعَطَّيْتُهَا فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مَا شَأْنُ هَذِهِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخَذَتْهَا الْحُمَى بِنَافِضٍ قَالَ فَلَعَلَّ فِي حَدِيثٍ تُحَدِّثُ بِهِ قَالَتْ نَعَمْ فَقَعَدَتْ عَائِشَةُ فَقَالَتْ وَاللَّهِ لَتَنْ حَلَفْتُ لَا تُصَدِّقُونِي وَلَتَنْ قُلْتُ لَا تَعَذِّرُونِي مِثْلِي وَمِثْلُكُمْ كَيْعُقُوبَ وَبَنِيهِ (وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ) قَالَتْ وَأَنْصَرَفَ وَلَمْ يَقُلْ شَيْئًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَذْرَهَا قَالَتْ بِحَمْدِ اللَّهِ لَا بِحَمْدِ أَحَدٍ وَلَا بِحَمْدِكَ .

4144. PRIČAO MI JE Jahja, a njemu Veki' prenoseći od Nafi'a Ibn-Umera, a ovaj od Ibn-Ebu-Mulejke da je Aiša, radijallahu anha, učila: "Iz telikunehu bi elsinetikum" i govorila: "Velek znači laž."

Ibn-Ebu-Mulejke je rekao: "Ona je to bolje poznavala od drugih jer je u vezi s njom objavljeno."¹

4145. PRIČAO MI JE Usman b. Ebu-Šejbe, a njemu Abde prenoseći od Hišama, a ovaj od svoga oca (Urvea) da je rekao:

– Počeo sam grditi Hassana pred Aišom, pa je ona rekla: "Nemoj ga grditi jer je on branio Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem." Aiša je takođe rekla: "On je zatražio dozvolu od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, za izrugivanje mušrika, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: "A šta ćeš sa mojim porijeklom?" a on je rekao: "Izvući ću iz njih, kao što se dlaka izvlači iz tijesta."

PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ukbe, a njemu Usman b. Ferkad kako je čuo Hišama gdje prenosi od svoga oca da je rekao:

"Gradio sam Hassana, a on je bio od onih koji su mnogo pričali o njoj."²

4146. PRIČAO MI JE Bišr b. Halid, njemu je saopćio Muhammed b. Dža'fer prenoseći od Šu'be, on od Sulejmana, ovaj od Ebud-Duha'a, a on od Mesruka da je rekao:

– Došli smo kod Aiše, radijallahu anha, a kod nje je bio Hassan b. Sabit i recitovao joj poeziju navodeći svoje stihove u kojima hvali njen moral: "Neporočna i staložena žena o kojoj nema nikakve sumnje,

٤١٤٤. حَدَّثَنِي يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ نَافِعِ بْنِ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَتْ تَقْرَأُ إِذْ تَلْقَوْنَهُ بِالسِّنَتِكُمْ وَتَقُولُ الْوَلَقُ الْكَذِبُ قَالَ ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ وَكَانَتْ أَعْلَمَ مِنْ غَيْرِهَا بِذَلِكَ لِأَنَّهُ نَزَلَ فِيهَا .

٤١٤٥. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ ذَهَبْتُ أَسْبُ حَسَانَ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَتْ لَا تَسِبْهُ فَإِنَّهُ كَانَ يُنَافِحُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَالَتْ عَائِشَةُ اسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ ﷺ فِي هِجَاءِ الْمُشْرِكِينَ قَالَ كَيْفَ بِنَسَبِي قَالَ لَا سَلْنَاكَ مِنْهُمْ كَمَا تَسَلُّ الشَّعْرَةَ مِنَ الْعَجِينِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ فَرْقَدٍ سَمِعْتُ هِشَامًا عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَبَبْتُ حَسَانَ وَكَانَ مِنْ كَثَرِ عَلَيْهَا .

٤١٤٦. حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَعِنْدَهَا حَسَانُ بْنُ ثَابِتٍ يُنَشِّدُهَا شِعْرًا يُسَبِّبُ بِأَيَّاتٍ لَهُ وَقَالَ حَصَانُ رَزَانُ مَا تَرْنُ بِرَبِيَّةٍ وَتُصْبِحُ غَرْنَى مِنْ حُومِ الْغَوَافِلِ

¹ Dio ovog hadisa je naveden pod brojem 4752.

Iz telikunehu je kiraet Aiše, radijallahu anha, ali poznati kiracti glase "Iz telekkavnehu bielsinetikum", a ovaj izraz se nalazi u ajetu "kad ste to jezicima svojim prepričavati stali i kad ste na sva usta govorili ono o čemu niste ništa znali, vi ste to sitnicom smatrali, ali je ono Allahu krupno." (En-Nur, 15)

² O Aiši u slučaju potvore. (prim. rec.)

usteže se od jedenja mesa bezazlenih (žena).¹
Tada mu je Aiša rekla: “Ali ti nisi takav.”
Mesruk kaže da joj je rekao: “Zašto mu dozvoljavaš da dolazi kod tebe, kad je Uzvišeni Allah rekao: “Onoga od njih koji je to najviše činio čeka patnja velika.”² Ona je odgovorila: “A koja je patnja teža od sljepoće!³ Potom je dodala: “On je branio, ili smišljao stihove u korist Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”

BITKA NA HUDEJBIJI

I o riječima Uzvišenog Allaha: “Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli.”⁴

4147. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu je kazivao Sulejman b. Bilal, rekavši da mu je pričao Salih b. Kejsan prenoseći od Ubejdullaha b. Abdullaha da je Zejd b. Halid, radijallahu anhu rekao:

– U godini Hudejbije krenuli smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa nas je jedne noći zadesila kiša. Nakon što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s nama klanjao sabah-namaz, okrenuo se prema nama i rekao:

“Znate li šta je rekao vaš Gospodar?”

“Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju”, rekli smo mi, a on reče: “Allah je rekao: ‘Od mojih

فَقَالَتْ لَهُ عَائِشَةُ لَكِنَّكَ لَسْتَ كَذَلِكَ قَالَ مَسْرُوقٌ فَقُلْتُ لَهَا لَمْ تَأْذِنِينَ لَهُ أَنْ يَدْخُلَ عَلَيْكَ وَقَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى (وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ) فَقَالَتْ وَأَيُّ عَذَابٍ أَشَدُّ مِنَ الْعَمَى قَالَتْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ يُتَافَحُ أَوْ يُهَاجِي عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

باب غزوة الحديبية

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ) .

٤١٤٧. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ ابْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَامَ الْحَدِيثِ فَأَصَابَنَا مَطَرٌ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَصَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الصُّبْحَ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا فَقَالَ أَتَدْرُونَ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَقَالَ قَالَ اللَّهُ أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ بِي فَأَمَّا

1 Aludira na gibet, jer je gibet poput jedenja ljudskog mesa (prim. rec.).

2 En-Nur, 11.

3 Aludirajući na Hassana koji je oslijepio pred kraj života (prim. rec.).

4 El-Feth, 18. Ovaj ajet je objavljen u vezi s Hudjebijom. Naime, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je u ponedjeljak, prvog zul-ka'deta šeste godine po Hidžri napustio Medinu, uputivši se u Mekku s namjerom da obavi umru. Mušrici su se usprotivili njegovom ulasku u Mekku. U mjestu Hudejbija, nekoliko milja udaljenom od Mekke, došlo je do davanja prisege vjernosti Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, kada je oko hiljadu i pet stotina ashaba položilo prisegu vjernosti da će prije poginuti nego uzmaći. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, je bio pod jednim drvetom, a muslimani su mu prilazili i prisegu polagali. Međutim, do borbe s mušricima nije došlo, nego je došlo do sklapanja sporazuma između muslimana i mušrika, po kom su se muslimani morali vratiti ne ušavši u Mekku, ali će im slijedeće godine biti omogućen ulazak u Mekku i normalno obavljanje umre. Bio je to poznat i izuzetno značajan Ugovor na Hudejbiji.

robova jedni su osvanuli kao vjernici, a drugi kao nevjernici. Što se tiče onog koji je rekao: ‘Kiša nam je došla Allahovom milošću, Allahovom opskrbom i Allahovom dobrotom’, taj vjeruje u mene, a ne vjeruje u zvijezde. A što se tiče onog koji je rekao: “Kiša nam je došla s tom i tom zvijezdom, taj vjeruje u zvijezde, a ne vjeruje u mene.”

4148. PRIČAO NAM JE Hudbe b. Halid, a njemu Hemmam prenoseći od Katade da mu je Enes, radijallahu anhu, saopćio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je obavio četiri umre, i to sve u mjesecu zul-ka‘de, osim one koja je bila sa hadždžom, a to su: umra sa Hudejbije u zul-ka‘detu, umra slijedeće godine u zul-ka‘detu, umra iz Dži‘rane gdje je vršio podjelu ratnog plijena sa Hunejnom u zul-ka‘detu i umra koju je obavio sa hadždžom.

4149. PRIČAO NAM JE Seid b. Rebi‘, a njemu Ali b. Mubarek prenoseći od Jahja’a, a on od Abdullaha b. Ebi-Katade, da mu je kazivao njegov otac: “U godini Hudejbije krenuli smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa su njegovi ashabi obukli ihrame, a ja nisam.”

4150. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa prenoseći od Israila, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Bera’a, radijallahu anhu, da je rekao:

– Oslobođenjem vi smatrate oslobođenje Mekke i zaista je oslobođenje Mekke bilo oslobođenje, ali mi oslobođenjem smatramo prisegu na vjernost na dan Hudejbije. Bilo nas je hiljadu i četiri stotine sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem. Hudejbija je bunar koji smo bili ispraznili toliko da u njemu nismo ostavili ni jednu jedinu kap. To je doprlo do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on došao i sjeo na njegovu ivicu, a zatim pozvao da mu se donese posuda s vodom, te uzeo abdest i izaprao usta, a potom proučio

مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِرَحْمَةِ اللَّهِ وَبِرِزْقِ اللَّهِ وَبِفَضْلِ اللَّهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ بِي كَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ وَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِنَجْمٍ كَذَا فَهُوَ مُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ كَافِرٌ بِي .

٤١٤٨. حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ قَالَ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرْبَعَ عُمَرٍ كُلَّهُنَّ فِي ذِي الْقَعْدَةِ إِلَّا الَّتِي كَانَتْ مَعَ حَجَّتِهِ عُمَرَةً مِنَ الْحُدَيْبِيَّةِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَعُمَرَةً مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَعُمَرَةً مِنَ الْجُعْرَانَةِ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَعُمَرَةً مَعَ حَجَّتِهِ .

٤١٤٩. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ قَالَ انْطَلَقْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَامَ الْحُدَيْبِيَّةِ فَأَخْرَمَ أَصْحَابُهُ وَلَمْ أُخْرَمَ .

٤١٥٠. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَعْدُونَ أَنْتُمْ الْفَتْحَ فَتَحَ مَكَّةَ وَقَدْ كَانَ فَتْحُ مَكَّةَ فَتْحًا وَنَحْنُ نَعُدُّ الْفَتْحَ بَيْعَةَ الرِّضْوَانِ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ أَرْبَعَ عَشْرَةَ مِائَةً وَالْحُدَيْبِيَّةُ بَثْرٌ فَتَرَحْنَا فَلَمْ نَتْرُكْ فِيهَا قَطْرَةَ قَبْلَ ذَلِكَ النَّبِيِّ ﷺ فَأَتَانَا فَجَلَسَ عَلَى شَفِيرِهَا ثُمَّ دَعَا بِإِنَاءٍ مِنْ مَاءٍ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ مَضْمَضَ وَدَعَا ثُمَّ صَبَّهُ فِيهَا فَتَرَكْنَاهَا غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ إِنَّهَا أَصْدَرَتْنَا مَا شِئْنَا نَحْنُ وَرِكَابُنَا .

dovu i tu vodu salio u bunar. Onda smo, nakratko, ostavili bunar, pa nam je on uskoro dao vode koliko smo god htjeli, i mi i naše deve.¹

4151. PRIČAO MI JE Fadl b. Ja'kub, njemu Hasan b. Muhammed b. A'jen Ebu-Ali Harrani, ovom Zuhejr, a njemu Ebu-Ishak, rekavši da mu je saopćio Bera b. Azib, radijallahu anhum, da ih je, na dan Hudejbije, bilo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, hiljadu i četiri stotine, ili više. Odsjeli su kod jednog bunara i ispraznili ga, pa su otišli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on je došao do bunara, sjeo na njegovu ivicu i rekao: "Donesite mi jednu kofu njegove vode." Ona mu je donesena i on je stavio u nju svoje pljuvačke, proučio dovu i rekao: "Ostavite ga neko vrijeme." I oni su pojili i sebe i svoje deve, dok nisu otputovali.

4152. PRIČAONAM JE Jusuf b. Isa, njemu je kazivao Ibn-Fudajl, a ovom Husajn prenoseći od Salima, a on od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao:

– Na dan Hudejbije ljudi su ožednjeli, a pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, je bila mješina iz koje je on uzeo abdest, a zatim su se ljudi uputili prema njemu, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Šta vam je?"

"Allahov Poslaniče", rekli su oni, "nemamo vode kojom bismo uzeli abdest i napili se, osim to što je u tvojoj mješini." Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stavio svoju ruku u mješinu, pa je voda počela da šiklja između njegovih prsta poput izvora. Napili smo se i uzeli abdest", kaže Džabir. "Koliko vas je tada bilo", upitao sam Džabira, a on je rekao: "Da nas je bilo stotinu hiljada bilo bi nam dosta. Bilo nas je hiljadu i pet stotina."²

٤١٥١. حَدَّثَنِي فَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ ابْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَغَيْنَ أَبُو عَلِيٍّ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ أَنْبَأَنَا الْبَرَاءُ بْنُ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَلْفًا وَأَرْبَعَ مِائَةٍ أَوْ أَكْثَرَ فَتَزَلُّوا عَلَى بَثْرِ فَتَزَحُّوْهَا فَاتَّوَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَاتَى الْبَثْرَ وَقَعَدَ عَلَى شَفِيرِهَا ثُمَّ قَالَ اتَّوْنِي بِدَلْوٍ مِنْ مَائِهَا فَأَتَى بِهِ فَبَصَقَ فَدَعَا ثُمَّ قَالَ دَعُوْهَا سَاعَةً فَأَرْوُوا أَنْفُسَهُمْ وَرِكَابَهُمْ حَتَّى ارْتَحَلُوا.

٤١٥٢. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا ابْنُ فَضَيْلٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ عَطِشَ النَّاسُ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَ يَدَيْهِ رَكْوَةٌ فَتَوَضَّأَ مِنْهَا ثُمَّ أَقْبَلَ النَّاسُ نَحْوَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا لَكُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ لَيْسَ عِنْدَنَا مَاءٌ نَتَوَضَّأُ بِهِ وَلَا نَشْرَبُ إِلَّا مَا فِي رَكْوَتِكَ قَالَ فَوَضَعَ النَّبِيُّ ﷺ يَدَهُ فِي الرِّكْوَةِ فَجَعَلَ الْمَاءُ يَفُورُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ كَأَمْثَالِ الْعُيُونِ قَالَ فَشَرِبْنَا وَتَوَضَّأْنَا فَقُلْتُ لَجَابِرٍ كَمْ كُنْتُمْ يَوْمَئِذٍ قَالَ لَوْ كُنَّا مِائَةَ أَلْفٍ لَكُنَّا كُنَّا خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً.

1 U ovom hadisu se kaže da je broj učesnika na Hudejbiji bio hiljadu i četiri stotine dok se u nekim drugim hadisima spominje broj od hiljadu i pet stotina. Ibn-Hadžer smatra da se radi o broju između hiljadu i četiri stotine i hiljadu i pet stotina, pa su neki zaokružili jedan, a neki drugi broj.

2 Slučaj o kojem govori Džabir, radijallahu anhu, desio se prilikom ikindija-namaza, kada su htjeli da uzmu abdest, a slučaj o kojem govori Bera' b. Azib, radijallahu anhu, bio je općenita potreba za vodom.

4153. PRIČAO NAM JE Salt b. Muhammed, a njemu Jezid b. Zurej³ prenoseći od Seida, a on od Katade da je rekao Seidu b. Musejjebu:

– Doprlo je do mene da je Džabir b. Abdullah govorio:

“Bilo ih je hiljadu i četiri stotine.”

Tada mi je Seid rekao: “Kazivao mi je Džabir da je bilo hiljadu i pet stotina onih koji su dali prisegu Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Hudejbije.

Ebu-Davud (Tajalisi) kaže: “Prenio nam je Kurre od Katade...”³

Muhammed b. Beššar slijedi Salta, prenoseći od Ebu-Davuda, a on od Šu‘be.⁴

4154. PRIČAO NAM JE Ali, a njemu Sufjan da je Amr izjavio kako je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, kako kaže:

– Na dan Hudejbije Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je rekao:

“Vi ste najbolji stanovnici Zemlje”, a bilo nas je hiljadu i četiri stotine, i da imam vid danas, ja bih vam pokazao mjesto tog drveta.”

Sufjana u predanju slijedi A‘meš i kaže da je čuo Salima, a ovaj Džabira da je rekao: “Hiljadu i četiri stotine.”⁵

4155. KAŽE Ubejdulah b. Mu‘az da mu je pričao njegov otac, a njemu Šu‘be prenoseći od Amra b. Murreta da je Abdullah b. Ebu-Evfa, radijallahu anhu, kazivao da je učesnika zakletve pod drvetom bilo hiljadu i tri stotine, a pleme Eslem je činilo osminu muhadžira.

٤١٥٣. حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ قُلْتُ لِسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ بَلَّغْنِي أَنَّ جَابِرَ ابْنَ عَبْدِ اللَّهِ كَانَ يَقُولُ كَانُوا أَرْبَعَ عَشْرَةَ مِائَةً فَقَالَ لِي سَعِيدُ حَدَّثَنِي جَابِرٌ كَانُوا خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً الَّذِينَ بَايَعُوا النَّبِيَّ ﷺ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ تَابِعَهُ أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا قُرَّةُ عَنْ قَتَادَةَ تَابِعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ .

٤١٥٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ أَنْتُمْ خَيْرُ أَهْلِ الْأَرْضِ وَكُنَّا أَلْفًا وَأَرْبَعَ مِائَةٍ وَلَوْ كُنْتُ أَبْصِرُ الْيَوْمَ لَارَيْتُكُمْ مَكَانَ الشَّجَرَةِ تَابِعَهُ الْأَعْمَشُ سَمِعَ سَالِمًا سَمِعَ جَابِرًا أَلْفًا وَأَرْبَعَ مِائَةٍ .

٤١٥٥. وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرٍو بْنِ مُرَّةٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ أَصْحَابُ الشَّجَرَةِ أَلْفًا وَثَلَاثَ مِائَةٍ وَكَانَتْ أَسْلَمُ ثَمَنَ الْمُهَاجِرِينَ .

3 Ismaili prenosi ovaj hadis u potpunosti. Katade je upitao Seida b. Musejjeba: “Koliko je bilo učesnika prisege” - on je rekao da je Džabir govorio njemu da ih je bilo hiljadu i pet stotina.

4 Ovaj sened su u potpunosti naveli Muslim i Isma‘ili.

5 A‘mešovo predanje (rivajet) Buhari je u potpunosti naveo u poglavlju o piću.

4156. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu je saopćio Isa prenoseći od Isma'ila, a on od Kajsja da je čuo Mirdasa Eslemija, jednog od učesnika prisege pod drvetom, kako kaže: "Umirat će dobri judi, sve bolji i bolji. Ostaće otpatci poput otpadaka datula i ječma. Takvima Allah ne pridaje nikakvu važnost."¹

4157, 4158. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Mervana i Misvera b. Mahreme da su rekli: "U godini Hudejbije Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je izašao sa hiljadu i nekoliko stotina ashaba i kad je bio u Zul-Hulejfi kurbanima je svezao nešto oko vrata, obilježio ih njihovom krvlju i obukao ihrame u njoj (Zul-Hulejfi)." Ne mogu izbrojiti koliko puta sam to čuo od Sufjana, tako da sam ga čuo kako kaže: "Nisam zapamtio od Zuhrija o obilježavanju i vezivanju nečega oko vrata kurbana", ali ne znam da li je mislio na mjesto obilježavanja i vezivanje nečega oko vrata ili kompletan hadis."

4159. PRIČAO NAM JE Hasan b. Halef, rekavši da mu je kazivao Ishak b. Jusuf od Ebu-Bišra Verka'a, on od Ibn-Ebu-Nedžiha, a ovaj od Mudžahida koji je izjavio da mu je prenio Abdur-Rahman b. Ebi Lejla prenoseći od Ka'ba b. Udžre da ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio dok su mu vaši padale na lice, pa je rekao: "Da li te uznemiravaju tvoje vaši?" "Da!", odgovorio je on, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhivesellem, naredio da obrije (glavu), a bio je na Hudejbiji, i nije im bilo jasno da li će tu skidati ihrame, a imali su želju da uđu u Mekku. Tada je Allah objavio propise o iskupu (*fidji*), pamu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhivesellem,

٤١٥٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ أَنَّهُ سَمِعَ مِرْدَاسًا الْأَسْلَمِيَّ يَقُولُ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ يُقْبِضُ الصَّالِحُونَ الْأَوَّلُ فَلَا أَوَّلُ وَتَبْقَى حُفَالَةُ كَحُفَالَةِ التَّمْرِ وَالشَّعِيرِ لَا يَعْبَأُ اللَّهُ بِهِمْ شَيْئًا.

٤١٥٧-٤١٥٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ مَرْوَانَ وَالْمُسَوِّرِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَا خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ عَامَ الْحُدَيْبِيَّةِ فِي بَضْعِ عَشْرَةِ مِائَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَلَمَّا كَانَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ قَلَدَ الْهُدْيَ وَأَشْعَرَ وَأَحْرَمَ مِنْهَا لَا أَحْصِي كَمْ سَمِعْتُهُ مِنْ سُفْيَانَ حَتَّى سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَا أَحْفَظُ مِنَ الزُّهْرِيِّ الْإِشْعَارَ وَالتَّقْلِيدَ فَلَا أَذْرِي يَعْنِي مَوْضِعَ الْإِشْعَارِ وَالتَّقْلِيدِ أَوْ الْحَدِيثِ كُلَّهُ.

٤١٥٩. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ خَلْفٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ يُونُسَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ وَرَقَاءَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ ابْنُ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَاهُ وَقَمَلُهُ يَسْقُطُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَالَ أَيُّ ذِيكَ هَوَامُكَ قَالَ نَعَمْ فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَحْلِقَ وَهُوَ بِالْحُدَيْبِيَّةِ لَمْ يُبَيِّنْ لَهُمْ أَنَّهُمْ يَحْلِقُونَ بِهَا وَهُمْ عَلَى طَمَعٍ أَنْ يَدْخُلُوا مَكَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ الْفِدْيَةَ فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُطْعِمَ فَرَقًا بَيْنَ سِتَّةِ مَسَاكِينَ أَوْ يُهْدِيَ شَاةً أَوْ يَصُومَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ.

¹ Ovaj hadis ovdje je naveden kao mevkuf, ali ga je Buhari u poglavlju *Rikak* naveo kao merfu' hadis, to jest kao Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi. Ovaj hadis naveden je još pod brojem 6434.

naredio da jednom mjericom (od šesnaest *ratlova*) nahrani šest siromaha, ili zakolje kurban, ili isposti tri dana.

4160, 4161. PRIČAONAM JE Isma'il b. Abdullah, rekavši da mu je kazivao Malik prenoseći od Zejda b. Eslema, a on od svoga oca da je rekao:

– Izašao sam sa Omerom b. Hattabom, radijallahu anhu na pijacu, pa je Omera sustigla jedna mlada žena i rekla: “Vladaru pravovjernih, moj muž je poginuo i ostavio sitnu dječicu. Tako mi Allaha, oni ne mogu skuhati ni jelo od bravljih nogu,² niti imaju usjeva niti stoke, i bojim se da ih ne pojede nerodna godina. Ja sam kćerka Hufafa b. Ima'a Gifarija i moj otac je učestvovao na Hudejbiji sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem.” Tada je Omer zastao s njom i rekao: “Dobro nek mi je došao moj bliski rod!”³ Potom se okrenuo prema devi, jakih leđa, koja je bila svezana u kući i na nju natovario dvije velike vreće, koje je napunio hranom, a između kojih je stavio namirnica i odjeće, te joj predao njen povodac i rekao: “Vodi je! To neće nestati dok vam Allah ne dadne neko dobro.” Jedan čovjek reče: “Vladaru pravovjernih, puno si joj dao.”

“Izgubila te majka!” rekao je Omer, “tako mi Allaha, gledao sam njenog oca i brata kako dugo vremena opsjedaju jednu tvrđavu, a onda je osvojiše, a sad je došlo vrijeme da vraćamo udio njih dvojice u tom ratnom plijenu.”⁴

4162. PRIČAO MI JE Muhammed b. Rafi', njemu je kazivao Šebabe b. Sevvar Ebu-Amr Fezari, a ovom Šu'be prenoseći od Katade, on od Seida b. Musejjeba, a ovaj od svoga oca da je rekao:

“Ja sam vidio drvo (pod kojim je davana prisega), ali sam ga kasnije zaboravio i nisam ga prepoznao.”

٤١٦٠-٤١٦١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى السُّوقِ فَلَحِقْتُ عُمَرَ امْرَأَةً شَابَةً فَقَالَتْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَلْكَ زَوْجِي وَتَرَكَ صَبِيَّةً صَغَارًا وَاللَّهِ مَا يُنْضِجُونَ كُرَاعًا وَلَا لَهُمْ زَرْعٌ وَلَا ضَرْعٌ وَخَشِيتُ أَنْ تَأْكُلَهُمُ الضَّبَعُ وَأَنَا بِنْتُ خُفَافِ بْنِ إِيمَاءَ الْغِفَارِيِّ وَقَدْ شَهِدَ أَبِي الْحُدَيْبِيَّةَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَوَقَفَ مَعَهَا عُمَرُ وَلَمْ يَمْضِ ثُمَّ قَالَ مَرَحَبًا بِنَسَبٍ قَرِيبٍ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى بَعِيرٍ ظَهِيرٍ كَانَ مَرْبُوطًا فِي الدَّارِ فَحَمَلَ عَلَيْهِ غَرَارَتَيْنِ مَلَأَهُمَا طَعَامًا وَحَمَلَ بَيْنَهُمَا نَفَقَةً وَثِيَابًا ثُمَّ نَاوَلَهَا بِخِطَامِهِ ثُمَّ قَالَ اقْتَادِيهِ فَلَنْ يَفْنَى حَتَّى يَأْتِيَكُمُ اللَّهُ بِخَيْرٍ فَقَالَ رَجُلٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَكْثَرْتَ لَهَا قَالَ عُمَرُ ثَكَلْتُكَ أُمُّكَ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَى أَبَا هَذِهِ وَأَخَاهَا قَدْ حَاصَرَا حِصْنًا زَمَانًا فَافْتَتَحَاهُ ثُمَّ أَصْبَحْنَا نَسْتَفِيءُ سَهْمَانِهِمَا فِيهِ .

٤١٦٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ أَبُو عَمْرِو الْفَزَارِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ الشَّجَرَةَ ثُمَّ أَتَيْتُهَا بَعْدَ فَلَمْ أَعْرِفْهَا .

2 Ovo može značiti da oni to nisu sposobni uraditi, ili da to ne posjeduju, pa to ne mogu ni skuhati. Prvo značenje odabire Ibn-Hadžer, a drugo Kastalani. (prim. rec.).

3 Omer misli na srodstvo između plemena Gifar i plemena Kurejš, ili misli na srodstvo s njezinim ocem (prim. rec.).

4 Ibn-Hadžer pretpostavlja da se ovdje radi o opsjedanju Hajbera koje je uslijedilo ubrzo nakon Hudejbije.

4163. PRIČAO NAM JE Mahmud, a njemu Ubejdullah prenoseći od Israila, a on od Tarika b. Abdur-Rahmana da je rekao:

– Zaputio sam se na hadž i prošao pored nekih ljudi koji su klanjali, pa rekao: “Kakav je ovo mesdžid?” “Ovo je drvo”, odgovorili su oni, “gdje su Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i ashabi položili prisegu vjernosti.”

Kasnije sam otišao Seidu b. Musejjebu i saopćio mu to, pa je Seid rekao: “Otac mi je kazivao da je on bio među onima koji su položili prisegu Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pod drvetom, rekavši: ‘Kad smo došli slijedeće godine zaboravili smo ga i nismo ga mogli naći.’”

Potom je Seid rekao: “Ashabi Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, nisu ga prepoznali, a da ga vi znate. Vi, dakle, znate bolje od njih!”

4164. PRIČAO NAM JE Musa, njemu je kazivao Ebu-Avane, a ovom Tarik prenoseći od Seida b. Musejjeba, a on od svoga oca da je on bio među onima koji su položili prisegu pod drvetom (i da je rekao): “Pa smo se vratili slijedeće godine, ali ga nismo vidjeli.”

4165. PRIČAO NAM JE Kabisa, a njemu Sufjan prenoseći od Tarika da je rekao:

“Pred Seidom b. Musejjebom je spomenuto ono drvo, pa se on nasmijao i rekao: “O njemu mi je saopćio moj otac, a on je prisustvovao.”¹

٤١٦٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عُيَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ طَارِقِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ انْطَلَقْتُ حَاجًّا فَمَرَرْتُ بِقَوْمٍ يُصَلُّونَ قُلْتُ مَا هَذَا الْمَسْجِدُ قَالُوا هَذِهِ الشَّجَرَةُ حَيْثُ بَايَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْعَةَ الرِّضْوَانِ فَاتَيْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ سَعِيدٌ حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّهُ كَانَ فِيْمَنْ بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَحْتَ الشَّجَرَةِ قَالَ فَلَمَّا خَرَجْنَا مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ نَسِينَاهَا فَلَمْ نَقْدِرْ عَلَيْهَا فَقَالَ سَعِيدٌ إِنَّ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ ﷺ لَمْ يَعْلَمُوهَا وَعَلِمْتُمُوهَا أَنْتُمْ فَأَنْتُمْ أَعْلَمُ.

٤١٦٤. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا طَارِقٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ كَانَ مِمَّنْ بَايَعَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَرَجَعْنَا إِلَيْهَا الْعَامَ الْمُقْبِلَ فَعَمِيتْ عَلَيْنَا.

٤١٦٥. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ طَارِقٍ قَالَ ذُكِرَتْ عِنْدَ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ الشَّجَرَةُ فَضَحِكَ فَقَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي وَكَانَ شَهِدَهَا.

¹ Ibn-Sa'd prenosi vjerodostojnom predajom od Nafi'a da je do Omera doprlo da neki ljudi dolaze tom drvetu i klanjaju kod njega, pa im je on zaprijetio i naredio da se drvo posiječe, te je ono posječeno.

4166. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, a njemu je kazivao Šu'be prenoseći od Amra b. Murrea koji je rekao:

– Čuo sam Abdullaha b. Ebi-Evfaa, a on je bio jedan od onih koji su položili prisegu pod drvetom, kako kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je običavao, kada mu ljudi donesu zekat, da rekne: ‘Moj Gospodaru, blagoslovi ih.’ Tako mu je i moj otac došao sa zekatom, pa je on rekao: ‘Moj Gospodaru, blagoslovi porodicu Ebu-Evfaa.’”

4167. PRIČAO NAM JE Isma'il, prenoseći od svoga brata, on od Sulejmana, ovaj od Amra b. Jahja'a, a on od Abbada b. Temima da je rekao:

– Kad je bio dan (sukoba u predjelu) Harre², ljudi su polagali prisegu Abdullahu b. Hanzali, pa je Ibn-Zejd rekao: “Na šta Ibn-Hanzale uzima prisegu od ljudi?”

“Na smrt!”, odgovoreno mu je, pa je on rekao: “Ja na to ne dajem prisegu nikome nakon Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem”, a bio je s njim na Hudejbiji.³

4168. PRIČAO NAM JE Jahja b. Ja'la Muharibi, rekavši da mu je kazivao njegov otac, ovom je kazivao Ijas b. Seleme b. Ekva' i rekao da mu je prenio njegov otac, a bio je jedan od učesnika prisege pod drvetom, rekavši:

“Klanjavali smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, džuma-namaz, zatim se vraćali, a zidovi još nisu imali sjene da se u njenu hladovinu sklonimo.”

٤١٦٦. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا آتَاهُ قَوْمٌ بِصَدَقَةٍ قَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِمْ فَآتَاهُ أَبِي بِصَدَقَتِهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آلِ أَبِي أَوْفَى .

٤١٦٧. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَخِيهِ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبَادِ بْنِ تَمِيمٍ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ الْحَرَّةِ وَالنَّاسُ يُبَايِعُونَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْظَلَةَ فَقَالَ ابْنُ زَيْدٍ عَلَى مَا يُبَايِعُ ابْنُ حَنْظَلَةَ النَّاسَ قِيلَ لَهُ عَلَى الْمَوْتِ قَالَ لَا أَبَايِعُ عَلَى ذَلِكَ أَحَدًا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ شَهِدَ مَعَهُ الْحُدَيْبِيَّةَ .

٤١٦٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَعْلَى الْمُحَارِبِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا إِيَّاسُ بْنُ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ قَالَ كُنَّا نَصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ الْجُمُعَةَ ثُمَّ نَنْصَرِفُ وَلَيْسَ لِلْحَيَّطَانِ ظِلٌّ نَسْتَظِلُّ فِيهِ .

2 Dan Harre (Harra je predio u blizini Medine) je poznati događaj kada su stanovnici Medine odbili vjernost Jezidu b. Mu'aviji i položili prisegu vjernosti Abdullahu b. Hanzali b. Ebu-Amiru Ensariju, pa je Jezid na njih poslao vojsku.

3 Kad je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjao na Hudejbiji htio je da pošalje nekog Kurejšijama kako bi ih obavijestio da on dolazi samo radi umre. Poslao je halifu Osmana i on je našao Kurejšije u Beldehu odlučne da spriječe ulazak muslimanima u Mekku. Osmana je u zaštitu uzeo Eban b. Seid b. As, a do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je doprla vijest da je on ubijen i on je pozvao ashabe da polože prisegu da će osvetiti Osmana i da neće uzmaknuti.

4169. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Hatim prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, koji je izjavio da je rekao Selemi b. Ekve'u:

“Na šta ste položili zakletvu Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Hudejbije?”

“Na smrt!”, odgovorio je on.

4170. PRIČAO MI JE Ahmed b. Iškab, njemu Muhammed b. Fudajl prenoseći od Ala'a b. Musejjeba, a on od svoga oca da je rekao:

– Sreo sam Bera'a b. Aziba, radijallahu anhum, i rekao: “Blago tebi! Družio si se sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i položio mu zakletvu pod drvetom”, a on reče: “Bratiću,¹ ti ne znaš šta smo sve radili poslije njega.”²

4171. PRIČAO NAM JE Ishak (b. Mensur), njemu je kazivao Jahja b. Salih rekavši da mu je kazivao Mu'avija b. Selam prenoseći od Jahja'a, a on od Ebu-Kilabe da ga je obavijestio Sabit b. Dahhak da je on položio prisegu Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pod drvetom.

4172. PRIČAO MI JE Ahmed b. Ishak, njemu je kazivao Usman b. Umer, a ovom saopćio Šu'be prenoseći od Katade da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, u vezi s ajetom:

“Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu”³, rekao: “To je Hudejbija.”

Ashabi su rekli:

“Prijatno i bez muke! a šta je nama?” Tada je Uzvišeni Allah objavio: “Da bi vjernike i vjernice uveo u dženkinske bašče kroz koje rijeke teku.”⁴

٤١٦٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ
يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ قُلْتُ لِسَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ
عَلَى أَيِّ شَيْءٍ بَايَعْتُمْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ
قَالَ عَلَى الْمَوْتِ .

٤١٧٠. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِشْكَابٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ
فُضَيْلٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَقِيتُ
الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقُلْتُ طُوبَى
لَكَ صَحَبْتَ النَّبِيَّ ﷺ وَبَايَعْتَهُ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَقَالَ
يَا ابْنَ أَخِي إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا أَحْدَثْنَا بَعْدَهُ .

٤١٧١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ
قَالَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ
أَبِي قِلَابَةَ أَنَّ ثَابِتَ بْنَ الضَّحَّاكِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَايَعَ
النَّبِيَّ ﷺ تَحْتَ الشَّجَرَةِ .

٤١٧٢. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا
عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ
أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ (إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا
مُبِينًا) قَالَ الْحَدِيثُ قَالَ أَصْحَابُهُ هَنِيئًا مَرِيئًا فَمَا
لَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ (لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) .

1 Tako je bilo uobičajeno u govoru Arapa; ne misli se na krvnu vezu (prim. rec.).

2 Aludira na ratove i sve ostalo što se među njima desilo zbog čega osjeća svojevrsnu bojazan od Uzvišenog Allaha. (prim. rec.)

3 El-Feth, 1.

4 Ajet u cijelosti glasi: “Da bi vjernike i vjernice uveo u dženkinske bašče kroz koje rijeke teku, u kojima će vječno boraviti, da bi prešao preko hrdavih postupaka njihovih, a to je u Allaha veliki uspjeh.” (El-Feth, 5)

Šu'be kaže: "Došao sam u Kufu i ovo sve prenosio od Katade, a kasnije sam se vratio i spomenuo mu, pa je on rekao: 'Što se tiče ajeta "mi ćemo ti dati pobjedu" komentar je Enesov, a što se tiče riječi "priyatno i bez muke", to je Ikrimino.'"⁵

4173. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu je kazivao Ebu-Amir, a ovom Israil prenoseći od Medžzea b. Zahira Eslemija, a ovaj od svoga oca, koji je bio učesnik u prisezi pod drvetom, da je rekao:

– Dok sam ja ložio vatru pod loncem u kom je bilo magareće meso (na dan Hajbera), glasnik Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je obznanio: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vam zabranjuje magareće meso!"

4174. OVO PRENOSI I Medžzea od jednog od njih (Benu Eslema) koji su učestvovali u prisezi pod drvetom, a ime mu je Uhban b. Evs i koji se žalio na svoje koljeno, pa je, kad bi činio sedždu, stavljao jastuk pod koljeno.

4175. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibn-Ebi Adijj prenoseći od Šu'be, on od Jahja'a b. Seida, ovaj od Bušejra b. Jesara, a on od Suvejda b. Nu'mana, koji je bio učesnik u prisezi pod drvetom, da je rekao:

"Ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su bili dobili prekrupu (jelo od isitnjene pšenice i ječma, ar. *sevik*), pa su je žvakali."

Mu'az ovim senedom slijedi Ibn-Ebu-Adijja, prenoseći ovo od Šu'be.⁶

قَالَ شُعْبَةُ فَقَدِمْتُ الْكُوفَةَ فَحَدَّثْتُ بِهَذَا كُلَّهُ عَنْ قَتَادَةَ ثُمَّ رَجَعْتُ فَذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ أَمَّا (إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ) فَعَنْ أَنَسٍ وَأَمَّا هَنِئًا مَرِيئًا فَعَنْ عِكْرِمَةَ .

٤١٧٣ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ مَجْزَأَةَ بْنِ زَاهِرٍ الْأَسْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ الشَّجَرَةَ قَالَ إِنِّي لَأَوْقُدُ تَحْتَ الْقِدْرِ بِلُحُومِ الْحُمْرِ إِذْ نَادَى مُنَادِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَنْهَاكُمْ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ .

٤١٧٤ . وَعَنْ مَجْزَأَةَ عَنْ رَجُلٍ مِنْهُمْ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ اسْمُهُ أَهْبَانُ بْنُ أَوْسٍ وَكَانَ اشْتَكَى رُكْبَتَهُ وَكَانَ إِذَا سَجَدَ جَعَلَ تَحْتَ رُكْبَتِهِ وَسَادَةً .

٤١٧٥ . حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ النُّعْمَانِ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابُهُ أَتَوْا بِسَوِيْقٍ فَلَاكُوهُ تَابَعَهُ مُعَاذٌ عَنْ شُعْبَةَ .

5 Ovaj hadis je naveden i pod brojem 4834.

6 Rivajet Mu'azov prenio je Isma'ili i naglasio da je to bilo nakon što su se vratili sa Hajbera.

4176. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Hatim b. Bezi', njemu Šazan prenoseći od Šu'be, a on od Ebu-Džemre da je rekao:

– Pitao sam Aiza b. Amra, radijallahu anhu, Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i jednog od onih što su dali prisegu pod drvetom, "Da li se vitr-namaz kvari (ako se klanja nešto nakon njega)", pa je on rekao: "Ako klanjaš vitr na početku, onda ga nemoj klanjati kasnije."¹

4177. PRIČAO MI JE Abdullah b. Jusuf, njemu je saopćio Malik prenoseći od Zejda b. Eslema, a ovaj od svoga oca da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na jednom od svojih putovanja, a s njim je putovao i Omer b. Hattab. Bilo je to noću, i Omer ga je nešto upitao, ali mu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije odgovorio. Potom ga je opet upitao i on mu nije odgovorio, a onda ga je još jednom upitao i on mu nije odgovorio. Tada je Omer b. Hattab rekao:

"Izgubila te majka, o Omere! Moljakaš Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tri puta i on ti nikad ne odgovara." Kaže Omer: "Potom sam požurio svoju devu i prešao ispred muslimana, bojeći se da o meni bude objavljeno nešto iz Kur'ana. Uskoro sam čuo nekoga kako me viče, pa sam rekao: "Bojim se da je o meni objavljeno nešto iz Kur'ana." Onda sam došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i nazvao mu selam, pa je on rekao: "Noćas mi je objavljena sura koja mi je draža od svega što sunce obasjava." Zatim je proučio: "Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu."²

٤١٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَاتِمٍ بْنُ بَزِيعٍ حَدَّثَنَا شَاذَانُ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ سَأَلْتُ عَائِذَ بْنَ عَمْرِو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ هَلْ يُنْقَضُ الْوُتْرُ قَالَ إِذَا أَوْتَرْتَ مِنْ أَوَّلِهِ فَلَا تُوتِرُ مِنْ آخِرِهِ .

٤١٧٧. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَسِيرُ فِي بَعْضِ أَصْفَارِهِ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَسِيرُ مَعَهُ لَيْلًا فَسَأَلَهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَنْ شَيْءٍ فَلَمْ يُجِبْهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ سَأَلَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ ثُمَّ سَأَلَهُ فَلَمْ يُجِبْهُ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ تَكَلَّمْتَ أَمَّا يَا عُمَرُ نَزَرْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كُلُّ ذَلِكَ لَا يُجِيبُكَ قَالَ عُمَرُ فَحَرَكْتُ بَعِيرِي ثُمَّ تَقَدَّمْتُ أَمَامَ الْمُسْلِمِينَ وَخَشِيتُ أَنْ يَنْزَلَ فِي قُرْآنٍ فَمَا نَشَبْتُ أَنْ سَمِعْتُ صَارِخًا يَصْرُخُ بِي قَالَ فَقُلْتُ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يَكُونَ نَزْلٌ فِي قُرْآنٍ وَجِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ لَقَدْ أُنْزِلَتْ عَلَيَّ اللَّيْلَةَ سُورَةٌ هِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ ثُمَّ قَرَأَ (إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا) .

¹ Pod izrazom "da li se vitr-namaz kvari" misli se da čovjek klanja vitr i legne spavati, a kasnije odluči da još klanja, da li će klanjati još jedan rekat, da bi od neparnog postao parni namaz, a onda, nakon noćnog namaza, ponovo klanjati vitre, ili će klanjati noćni namaz bez naknadnog klanjanja vitr-namaza. Aiz b. Amir je predložio drugi način rekavši: "Ako klanjaš vitr na početku, onda nemoj kasnije."

² El-Feth, 1.

4178, 4179. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu je kazivao Sufjan, rekavši da je čuo Zuhrija kad je prenosio ovaj hadis.

– Zapamtio sam (kaže Sufjan) dio hadisa od njega, a Ma'mer je učinio da ga dobro zapamtim prenoseći od Urve b. Zubejra, a on od Misvera b. Mahreme i Mervana b. Hakema, tako da jedan u odnosu na drugoga prenosi neke dodatke, da su rekli: “U godini Hudejbije Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je krenuo sa hiljadu i nekoliko stotina ashaba, i kad je došao u Zul-Hulejfu stavio je ogrlice kurbanima, označio ih i tu zanijetio umru. Jednog čovjeka iz plemena Huza'a poslao je kao svog izvidnika, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je putovao i kad je bio u mjestu Gadirul-Eštat došao je njegov izviđač i rekao:

“Kurejšije su protiv tebe sakupile velike skupine. Sakupili su protiv tebe skupine iz raznih plemena. Oni će se boriti protiv tebe, spriječiti te od dolaska Bejtullahu i to ti zabraniti.” Tada je on rekao: “Ljudi, šta vi mislite, recite mi da li da krenem prema njihovim porodicama i potomstvu ovih koji žele da nas spriječe od Bejtullaha, pa ako nam dođu (da brane ukućane). Uzvišeni Allah je već izbavio izvidnika od mušrika,³ a ako ne, bit će opljačkani?”⁴

“Allahov Poslaniče”, reče Ebu-Bekr, “krenuo si u namjeri da posjetiš Bejtullah, ne želeći ubiti nikoga, niti ratovati protiv bilo koga, pa se uputi prema njemu, a ko nas spriječi u tome mi ćemo se protiv njega boriti.”

“Krenite sa Allahovim imenom”, reče on.

٤١٧٨-٤١٧٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ حِينَ حَدَّثَ هَذَا الْحَدِيثَ حَفِظْتُ بَعْضَهُ وَتَبَنِّي مَعْمَرٌ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنِ الْمُسَوَّرِ بْنِ مَخْرَمَةَ وَمَرْوَانَ بْنِ الْحَكَمِ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ قَالَا خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ عَامَ الْحُدَيْبِيَّةِ فِي بَضْعِ عَشْرَةِ مِائَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَلَمَّا أَتَى ذَا الْحُلَيْفَةِ قَلَّدَ الْهَذِي وَأَشْعَرَهُ وَأَحْرَمَ مِنْهَا بِعُمْرَةٍ وَبَعَثَ عَيْنًا لَهُ مِنْ خُزَاعَةَ وَسَارَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى كَانَ بِغَدِيرِ الْأَشْطَاطِ أَتَاهُ عَيْنُهُ قَالَ إِنَّ قُرَيْشًا جَمَعُوا لَكَ جُوعًا وَقَدْ جَمَعُوا لَكَ الْأَحَابِيشَ وَهُمْ مُقَاتِلُوكَ وَصَادُوكَ عَنِ الْبَيْتِ وَمَانِعُوكَ فَقَالَ أَشِيرُوا أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيَّ أَتَرَوْنَ أَنَّ أَمِيلَ إِلَى عِيَالِهِمْ وَذَرَارِيِّ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَصُدُّونَا عَنِ الْبَيْتِ فَإِنْ يَأْتُونَا كَانَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ قَطَعَ عَيْنًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَإِلَّا تَرَكْنَاهُمْ مُحْرُوبِينَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ خَرَجْتَ عَامِدًا لِهَذَا الْبَيْتِ لَا تُرِيدُ قَتْلَ أَحَدٍ وَلَا حَرْبَ أَحَدٍ فَتَوَجَّهَ لَهُ فَمَنْ صَدَّنَا عَنْهُ قَاتَلْنَاهُ قَالَ امْضُوا عَلَى اسْمِ اللَّهِ .

3 Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, misli na izvidnika kojeg je poslao i koji se već vratio. (prim. rec.).

4 Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se posavjetovao sa ashabima da li da krene u područja plemena koja su otišla da pomognu Kurejšijama u sprečavanju muslimana da uđu u Mekku i porobe njihove ukućane, pa ako oni dođu u pomoć svojim ukućanima, onda to znači da će Kurejšije ostati sami u borbi protiv muslimana, a ako ne dođu bit će opljačkani. Ebu-Bekr mu je preporučio da se ne upušta u borbu već da nastavi u svojoj namjeri da obavi umru, sve dok ga oni prvi ne napadnu, i on je prihvatio Ebu-Bekrovo mišljenje.

4180, 4181. PRIČAO MI JE Ishak (b. Rahuvejh), njemu je saopćio Ja'kub (b. Ibrahim), a ovom je pričao Ibn-Šihabov bratić (Muhammed b. Abdullah) prenoseći od svoga amidže (Ibn-Šihaba) kojem je saopćio Urve b. Zubejr da je čuo Mervana b. Hakema i Misvera b. Mahremu kako prenose jednu od vijesti Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu umre na dan Hudejbije. Između ostalog, Urve je od njih dvojice prenio:

– Kada je, na dan Hudejbije, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sklapao ugovor sa Suhejlom b. Amrom o pitanju perioda na koji se sklapa ugovor, ono što je Suhejl b. Amr uvjetovao bilo je:

“Niko ti od nas neće doći, makar bio i tvoje vjere, a da ga nećeš vratiti natrag i prepustiti ga nama.” Suhejl je odbio da sklopi ugovor sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, osim pod ovim uvjetom. Vjernici su negodovali na to, uzrujali se i prigovarali tome. Pošto je Suhejl odbio da sklopi sporazum sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, osim pod tim uvjetom, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je potpisao s njim sporazum, i taj dan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio Ebu-Džendela b. Suhejla njegovom ocu Suhejlu b. Amru i nije Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u tom periodu, došao nijedan muškarac, a da ga nije vratio, iako je bio musliman. Došle su i vjernice, čineći hidžru, i među onima koje su došle Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bila je Umme-Kulsum, kćerka Ukbe b. Ebi-Mu'ajta. Bila je tek postala punoljetna i njeni ukućani su došli da traže od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da im je vrati. Tada je Uzvišeni Allah objavio, u pogledu vjernica, ono što je objavio.”¹

٤١٨٠-٤١٨١. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنِي ابْنُ أَخِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَالْمُسَوَّرَ بْنَ مَخْرَمَةَ يُخْبِرَانِ خَبْرًا مِنْ خَبَرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي عُمْرَةِ الْحُدَيْبِيَّةِ فَكَانَ فِيهَا أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْهُمَا أَنَّهُ لَمَّا كَاتَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سُهَيْلَ بْنَ عَمْرِو يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ عَلَى قَضِيَّةِ الْمُدَّةِ وَكَانَ فِيهَا اشْتَرَطَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرِو أَنَّهُ قَالَ لَا يَأْتِيكَ مِنَّا أَحَدٌ وَإِنْ كَانَ عَلَى دِينِكَ إِلَّا رَدَدْتَهُ إِلَيْنَا وَخَلَّيْتَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ وَأَبَى سُهَيْلٌ أَنْ يُقَاضِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَّا عَلَى ذَلِكَ فَكَرِهَ الْمُؤْمِنُونَ ذَلِكَ وَامْتَعَضُوا فَتَكَلَّمُوا فِيهِ فَلَمَّا أَبَى سُهَيْلٌ أَنْ يُقَاضِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَّا عَلَى ذَلِكَ كَاتَبَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرَدَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبَا جَنْدَلٍ بْنَ سُهَيْلٍ يَوْمَئِذٍ إِلَى أَبِيهِ سُهَيْلِ بْنِ عَمْرِو وَلَمْ يَأْتِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَحَدٌ مِنَ الرِّجَالِ إِلَّا رَدَّهُ فِي تِلْكَ الْمُدَّةِ وَإِنْ كَانَ مُسْلِمًا وَجَاءَتِ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَكَانَتْ أُمُّ كُلْثُومٍ بِنْتُ عُقْبَةَ بْنَ أَبِي مُعَيْطٍ مِمَّنْ خَرَجَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهِيَ عَاتِقٌ فَجَاءَ أَهْلُهَا يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَرْجِعَهَا إِلَيْهِمْ حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِي الْمُؤْمِنَاتِ مَا أَنْزَلَ.

¹ Misli se na ajet “O vjernici, kada vam vjernice kao muhadžirke dođu, ispitajte ih, a Allah dobro zna kakvo je vjerovanje njihovo, pa ako se uvjerite da su vjernice onda ih ne vraćajte nevjernicima, one njima nisu dopuštene niti su oni njima dopušteni, a njima podajte ono što su potrošili, nije vam grijeh da se njima ženite kad im vjenčane darove njihove date. U braku mnogoboške ne zadržavajte! Tražite ono što ste

4182. KAŽE Ibn-Šihab da mu je saopćio Urve b. Zubejr da je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekla:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je ispitivao vjernice koje su učinile hidžru ovim ajetom “O Vjerovjesniče, kada ti dođu vjernice...”²

A njegov amidža kaže: “Doprlo je do nas kada je Allah naredio Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da mušricima vrati ono što su dali njihovim suprugama koje su učinile hidžru..., doprlo je do nas da je Ebu-Besir”... i on je spomenuo hadis u cijelosti.³

4183. PRIČAO NAM JE Kutejbe, prenoseći od Malika, a on od Nafi’a da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhuma, u dobu smutnje,⁴ krenuo na umru i rekao:

“Ako budem spriječen da dođem do Bejtullaha postupit ćemo onako kako smo postupali zajedno sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.” I on je zanijetio umru, zbog toga što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u godini Hudejbije bio zanijetio umru.

4184. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja prenoseći od Ubejdullaha, on od Nafi’a a ovaj od Ibn Omera da je on zanijetio (umru) i rekao:

– Ako budem spriječen da dođem do Bejtullaha, postupit ću kao što je postupio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kad su ga spriječili nevjernici Kurejša, a onda proučio:

“Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor”.⁵

٤١٨٢. قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَمْتَحِنُ مَنْ هَاجَرَ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ بِهَذِهِ الْآيَةِ (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ) وَعَنْ عَمِّهِ قَالَ بَلَّغْنَا حِينَ أَمَرَ اللَّهُ رَسُولَهُ ﷺ أَنْ يَرُدَّ إِلَى الْمُشْرِكِينَ مَا أَنْفَقُوا عَلَى مَنْ هَاجَرَ مِنْ أَزْوَاجِهِمْ وَبَلَّغْنَا أَنَّ أَبَا بَصِيرٍ فَذَكَرَهُ بِطَوْلِهِ .

٤١٨٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا خَرَجَ مُعْتَمِرًا فِي الْفِتْنَةِ فَقَالَ إِنَّ صُدِّدْتُ عَنِ الْبَيْتِ صَنَعْنَا كَمَا صَنَعْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَهْلًا بِعُمْرَةٍ مِنْ أَجْلِ أَنْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ أَهْلًا بِعُمْرَةٍ عَامَ الْحُدَيْبِيَّةِ .

٤١٨٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ أَهْلًا وَقَالَ إِنَّ حِيلَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ لَفَعَلْتُ كَمَا فَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ حِينَ حَالَتْ كُفَارُ قُرَيْشٍ بَيْنَهُ وَتَلَا (لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ) .

potrošili, a nek i oni traže ono što su potrošili i to je Allahov sud. On sudi među vama, a Allah sve zna i mudar je.” (El-Mumtehane, 10)

2 Ajet u cijelosti glasi “O vjerovjesniče, kada ti dođu vjernice da ti polože prisegu: da neće Allahu nikoga ravnim smatrati, i da neće krasti, i da neće bludničiti, i da neće djecu svoju ubijati, i da neće muževima tuđu djecu podmetati i da ti neće ni u čemu što je dobro poslušnost odricati, ti prisegu njihovu prihvati i moli Allaha da im oprost. Allah zaista mnogo prašta i on je milostiv.” (El-Mumtehane, 12)

3 Ovaj hadis je u potpunosti naveden u poglavlju “O uvjetima”.

4 To jest, kada je Hadždžadž krenuo na Ibn-Zubejra (prim. rec.).

5 Ajet u cijelosti glasi “Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti

4185. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed b. Esma, njemu Džuvejrije prenoseći od Nafi'a da su ga izvijestili Ubejdullah b. Abdullah i Salim b. Abdullah da su razgovarali sa Abdullahom b. Omerom...

I PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, a njemu Džuvejrije prenoseći od Nafi'a da mu je jedan od Abdullahovih sinova rekao: "Kad bi ti ostao ove godine, jer se bojim da nećeš stići do Bejtullaha", pa je (Abdullah) rekao: "Mi smo krenuli sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, ali su nas nevjernici Kurejša spriječili od dolaska Bejtullahu, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poklao svoje kurbane i obrijao glavu, a njegovi ashabi su skratili kosu. Ja vas uzimam za svjedoke", dodao je, "da sam se obavezao umrom, pa ako se ništa ne ispriječi između mene i Bejtullaha učinit ću tavaf, a ako se neko ispriječi između mene i Bejtullaha, postupit ću onako kako je postupio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem." Nakon što je putovao izvjesno vrijeme, rekao je: "Mislim da je isti slučaj umre i hadždža.¹ Uzimam vas za svjedoke da sam, uz umru, zanijetio i hadž." Obavio je jedan tavaf i jedan sa'j i istovremeno se oslobodio ihrama od hadždža i umre.

٤١٨٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ وَسَالِمَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَاهُ أَنَّهَا كَلَّمَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ ح وَحَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ بَعْضَ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَهُ لَوْ أَقَمْتَ الْعَامَ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ لَا تَصِلَ إِلَى الْبَيْتِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ دُونَ الْبَيْتِ فَنَحَرَ النَّبِيُّ ﷺ هَدَايَاهُ وَحَلَقَ وَقَصَرَ أَصْحَابُهُ وَقَالَ أَشْهَدُكُمْ أَنِّي أَوْجَبْتُ عُمْرَةً فَإِنْ خُلِيَ بَيْنِي وَبَيْنَ الْبَيْتِ طُفْتُ وَإِنْ حِيلَ بَيْنِي وَبَيْنَ الْبَيْتِ صَنَعْتُ كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَسَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ مَا أَرَى شَأْنَهُمَا إِلَّا وَاحِدًا أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ حَجَّةً مَعَ عُمْرَتِي فَطَافَ طَوَافًا وَاحِدًا وَسَعَى وَاحِدًا حَتَّى حَلَّ مِنْهُمَا جَمِيعًا .

¹ i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje." (El-Ahzab, 21)

¹ To jest, da se mogu skinuti ihrami i prekinuti obavljanje hadždža i umre ako bude spriječen u tome. (prim. rec.)

4186. PRIČAO MI JE Šudža' b. Velid da je čuo Nadra b. Muhammeda, kojem je pričao Sahr prenoseći od Nafi'a da je rekao:

“Svijet priča da je Ibn-Omer primio islam prije Omera, a nije tako, nego je Omer na dan Hudejbije, poslao Abdullaha da mu dovede njegovog konja koji je bio kod jednog ensarije, da bi na njemu ratovao. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je tada primao prisegu pod drvetom, a Omer to nije znao. Abdullah je položio prisegu, a zatim otišao po konja i doveo ga Omeru. Omer je oblačio oklop za borbu, i on ga je obavijestio da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prima prisegu pod drvetom, pa je krenuo, a on (Abdullah) je krenuo s njim, i tako je i Omer dao prisegu Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to je ono što svijet priča da je Ibn-Omer primio islam prije Omera.”

٤١٨٦. حَدَّثَنِي شُجَاعُ بْنُ الْوَلِيدِ سَمِعَ النَّضْرَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا صَخْرٌ عَنْ نَافِعٍ قَالَ إِنَّ النَّاسَ يَتَحَدَّثُونَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَسْلَمَ قَبْلَ عُمَرَ وَلَيْسَ كَذَلِكَ وَلَكِنْ عُمَرُ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَرْسَلَ عَبْدَ اللَّهِ إِلَى فَرَسٍ لَهُ عِنْدَ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ يَأْتِي بِهِ لِيُقَاتِلَ عَلَيْهِ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُبَايِعُ عِنْدَ الشَّجَرَةِ وَعُمَرُ لَا يَدْرِي بِذَلِكَ فَبَايَعَهُ عَبْدُ اللَّهِ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى الْفَرَسِ فَجَاءَ بِهِ إِلَى عُمَرَ وَعُمَرُ يَسْتَلِمْ لِلْقِتَالِ فَأَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُبَايِعُ تَحْتَ الشَّجَرَةِ قَالَ فَانْطَلَقَ فَذَهَبَ مَعَهُ حَتَّى بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَهِيَ الَّتِي يَتَحَدَّثُ النَّاسُ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَسْلَمَ قَبْلَ عُمَرَ .

4187. KAŽE Hišam b. Ammar da mu je kazivao Velid b. Muslim njemu je prenio Umer b. Muhammed Umeri, a ovom saopćio Nafi' prenoseći od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da su na dan Hudejbije ljudi bili sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, raštrkani u hladovini drveća, kad odjednom opkoliše Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa (Omer) reče: “Abdullahu, pogledaj šta je to s ljudima pa su opkolili Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.” On je ustanovio da oni daju prisegu, pa je i on položio prisegu, a zatim se vratio Omeru, pa je i Omer otišao i položio prisegu.²

٤١٨٧. وَقَالَ هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعُمَرِيُّ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّاسَ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ تَفَرَّقُوا فِي ظِلَالِ الشَّجَرِ فَإِذَا النَّاسُ مُحْدِقُونَ بِالنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ انْظُرْ مَا شَأْنُ النَّاسِ قَدْ أَحْدَقُوا بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَوَجَدَهُمْ يُبَايِعُونَ فَبَايَعَ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى عُمَرَ فَخَرَجَ فَبَايَعَ .

2 Razlog što je Ibn-Omer dao prisegu prije svoga oca različito je interpretiran na osnovu ova dva hadisa. Ibn Hadžer pretpostavlja da je Omer poslao Abdullaha da mu dovede konja, a onda je vidio da su se ljudi nešto okupili, pa mu je rekao da vidi zašto su se okupili, Abdullah je otišao da to vidi, pa je položio prisegu, a potom otišao po konja i doveo ga i izvijestio svog oca Omera o polaganju prisege, pa je i on otišao i položio prisegu.

4188. PRIČAO NAM JE (Muhammed) b. Numejr, njemu Ja'la, a ovom Isma'il, rekavši da je čuo Abdullaha b. Ebi-Evfa'a, radijallahu anhum, kako kaže:

“Bili smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kad je obavljao umru, pa je on obavio tavaf i mi smo s njim obavili tavaf, klanjao je namaz i mi smo s njim klanjali, i obavio je sa'j između Safe i Merve, a mi smo ga štitili od Mekelija kako ga ne bi neko nečim pogodio.”¹

4189. PRIČAO NAM JE Hasan b. Ishak, njemu je kazivao Muhammed b. Sabik, a ovom kazivao Malik b. Migvel, rekavši da je čuo Ebu-Hasina kako kaže da je Ebu-Vail rekao:

– Kada je Sehl b. Hunejf došao sa Siffina otišli smo mu da se raspitamo o situaciji, pa je on rekao: “Nemojte se pouzdavati u mišljenje.² Ja sam se na dan Ebu-Džendela (Hudejbije) našao u takvoj situaciji da bih odbio naređenje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da sam to ikako mogao učiniti. Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju. Mi nikada nismo stavili naše sablje na ramena zbog nekog događaja koji nam je bio težak a da nas one nisu vodile u poznatu situaciju, sve do tog slučaja. Kad zatvorimo jednu stranu smutnje sruči se na nas druga strana (poput vode kada prokulja) za koju ne znamo kako bismo joj prišli.”³

٤١٨٨. حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْلَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ حِينَ اعْتَمَرَ فَطَافَ فَطُفْنَا مَعَهُ وَصَلَّى وَصَلَّيْنَا مَعَهُ وَسَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَكُنَّا نَسْتُرُهُ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ لَا يُصِيبُهُ أَحَدٌ بِشَيْءٍ.

٤١٨٩. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَصِينٍ قَالَ قَالَ أَبُو وَائِلٍ لَمَّا قَدِمَ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ مِنْ صِفِّينَ أَتَيْنَاهُ نَسْتَخْبِرُهُ فَقَالَ اتَّهَمُوا الرَّأْيَ فَلَقَدْ رَأَيْتُنِي يَوْمَ أَبِي جَنْدَلٍ وَلَوْ أَسْتَطِيعُ أَنْ أُرَدَّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَمْرُهُ لَرَدَدْتُ وَاللَّهِ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ وَمَا وَضَعْنَا أَسْيَافَنَا عَلَى عَوَاتِقِنَا لِأَمْرٍ يُفْظَعُنَا إِلَّا أَسْهَلَنَ بِنَا إِلَى أَمْرٍ نَعْرِفُهُ قَبْلَ هَذَا الْأَمْرِ مَا نَسُدُّ مِنْهَا خُصْمًا إِلَّا أَنْفَجَرَ عَلَيْنَا خُصْمٌ مَا نَدْرِي كَيْفَ نَأْتِي لَهُ.

1 Ovo je bilo u toku umre koja je, po Ugovoru na Hudejbiji, obavljena godinu dana kasnije i u kojoj su učestvovali svi koji su bili na Hudejbiji, a bili su još živi.

2 To jest, da se borite, jer se borite protiv svoje braće na osnovu vlastitog mišljenja. Sehl b. Hunejf se, inače, vratio sa Siffina gdje se odigrao sukob između Alije i Mu'avije, pa je optuživan da je zakazao u tom sukobu. (prim. rec.).

3 Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju *Propisivanje petine* (Knjiga 2, hadis broj 3181, str. 850.)

4190. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Ejjuba, on od Mudžahida, ovaj od Ibn-Ebi-Lejle, a on od Ka'ba b. Udžrea, radijallahu anhu, da je rekao:

– Za vrijeme Hudejbije Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je došao kod mene, a vaši su mi padale po licu, pa je rekao: “Zar te ne uznemiravaju vaške.”

“Da!”, odgovorio sam ja, a on je rekao: “Obrij glavu i posti tri dana, ili nahrani šest siromaha, ili zakolji kurban.”

Ejjub je rekao: “Ne znam čime je od toga počeo.”

4191. PRIČAO MI JE Muhammed b. Hišam Ebu-Abdullah, a njemu Hušejm prenoseći od Ebu-Bišra, on od Mudžahida, ovaj od Abdur-Rahmana b. Ebi-Lejle, a on od Ka'ba b. Udžrea da je rekao:

– Bili smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hudejbiji i bili smo u ihramima, a mušrici su nas zadržali. Ja sam imao bujnu kosu i vaši su mi počele padati po licu, pa je pored mene naišao Vjerovjesnik sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Zar te ne uznemiravaju vaške?”

“Da!”, odgovorio sam ja, i objavljen je, kaže on, ovaj ajet: “A onaj među vama koji se razboli ili nekakav ezijet na glavi ima, neka se postom, ili sadakom ili kurbanom iskupi.”⁴

٤١٩٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى عَلِيَّ النَّبِيُّ ﷺ زَمَنَ الْحُدَيْيَةِ وَالْقَمْلُ يَتَنَازَرُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَالَ أَيُّذِيكَ هَوَامُّ رَأْسِكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَاحْلِقْ وَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ أَوْ انْشُكْ نَسِيكَةً قَالَ أَيُّوبُ لَا أَذْرِي بِأَيِّ هَذَا بَدَأَ .

٤١٩١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالْحُدَيْيَةِ وَنَحْنُ مُحْرِمُونَ وَقَدْ حَصَرَنَا الْمُشْرِكُونَ قَالَ وَكَانَتْ لِي وَفْرَةٌ فَجَعَلَتِ الْهَوَامُّ تَسَاقُطُ عَلَى وَجْهِهِ فَمَرَّ بِي النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ أَيُّذِيكَ هَوَامُّ رَأْسِكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَأُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ (فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ) .

⁴ El-Bekare, 196.

SLUČAJ UKLA I UREJNE

4192. PRIČAO MI JE Abdul-A'la b. Hammad, njemu je kazivao Jezid b. Zurej¹, a ovom prenio Seid prenoseći od Katade da im je Enes, radijallahu anhu, kazivao da su neki ljudi iz Ukla i Urejne došli u Medinu Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i izjavili da prihvataju islam, a potom rekli:

“Allahov Vjerovjesniče, mi smo bili stočari, a nismo bili zemljoradnici.” Oni su smatrali da Medina ne odgovara njihovom zdravlju, pa im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio nekoliko deva i čobana i naredio im da izađu s njim i piju njihovo mlijeko i njihovu mokraću. Oni su otišli i kada su stigli kod medinskog kamenjara odmetnuli su se od islama, ubili Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, čobana i odveli deve. To je doprlo do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on poslao potjernicu za njima. (Kad su uhvaćeni) naredio je pa su im izboli oči i poodsijecali ruke, a onda su ostavljeni pored kamenjara sve dok nisu umrli u takvom stanju.¹

Katade je izjavio: “Do nas je doprlo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon toga, podsticao na sadaku i zabranjivao masakriranje.”²

Šu'be, Eban i Hammad prenose od Katade da je rekao: “...Iz Urejne”, a Jahja b. Ebi-Kesir i Ejjub prenose od Ebu-Kilabe da je Enes rekao:

“Došla je skupina iz Ukla.”³

بَابُ قِصَّةِ عُكْلٍ وَعُرَيْنَةَ

٤١٩٢. حَدَّثَنِي عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَادٍ حَدَّثَنَا
يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ نَاسًا مِنْ عُكْلٍ وَعُرَيْنَةَ
قَدِمُوا الْمَدِينَةَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَتَكَلَّمُوا بِالْإِسْلَامِ
فَقَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا أَهْلَ ضَرْعٍ وَلَمْ نَكُنْ أَهْلَ
رِيفٍ وَاسْتَوْخُمُوا الْمَدِينَةَ فَأَمَرَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
بِذَوْدٍ وَرَاعٍ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَخْرُجُوا فِيهِ فَيَشْرَبُوا مِنْ
أَلْبَانِهَا وَأَبْوَاهَا فَانْطَلَقُوا حَتَّى إِذَا كَانُوا نَاحِيَةَ
الْحَرَّةِ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَقَتَلُوا رَاعِي النَّبِيِّ ﷺ
وَاسْتَأْثَمُوا الذَّوْدَ فَبَلَغَ النَّبِيُّ ﷺ فَبَعَثَ الطَّلَبَ فِي
آثَارِهِمْ فَأَمَرَ بِهِمْ فَسَمَرُوا أَعْيُنَهُمْ وَقَطَعُوا أَيْدِيَهُمْ
وَتَرَكُوا فِي نَاحِيَةِ الْحَرَّةِ حَتَّى مَاتُوا عَلَى حَالِهِمْ قَالَ
قَتَادَةُ بَلَّغْنَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعْدَ ذَلِكَ كَانَ يُحِثُّ عَلَى
الصَّدَقَةِ وَيَنْهَى عَنِ الْمُثَلَّةِ وَقَالَ شُعْبَةُ وَأَبَانُ وَحَمَادُ
عَنْ قَتَادَةَ مِنْ عُرَيْنَةَ وَقَالَ يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ وَأَيُّوبُ
عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ قَدِمَ نَفَرٌ مِنْ عُكْلٍ .

¹ Ukl je ogranak plemena Adnan, a Urejne plemena Kahtan. Enes kaže da su bila četverica iz Urejne i trojica iz Ukla. Ibn-Ishak kaže da je njihov dolazak bio nakon bitke Zi Kared, u džumadel-ahiru, šeste godine po Hidžri, dok drugi kažu da je to bilo u ševalu iste godine. Tako strašna kazna uslijedila je kao odmazda za masakriranje Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, čobana. Kasnije je on zabranio masakriranje.

² Ovaj hadis sa potpunim senedom prenose Ebu-Davud i imam Ahmed.

³ Šu'be, Eban i Hammad prenose ovaj hadis, ali su u njemu spomenuli samo pleme Ukl, dok su Jahja b. Ebi-Kesir i Ejjub, u svojim verzijama hadisa, spomenuli samo pleme Urejna. Međutim, ispravno je da su bili predstavnici i jednog i drugog plemena.

4193. PRIČAO MI JE Muhammed b. Abdur-Rahim, njemu je kazivao Hafs b. Umer Ebu-Umer Havdi, ovom Hammad b. Zejd, a njemu Ejjub i Hadždžadž Savvaf koji je rekao da mu je kazivao Ebu-Redža', oslobođeni rob Ebu-Kilabe, koji je bio s njim u Šamu, da se jedan dan Omer b. Abdul-Aziz savjetovao se s ljudima i rekao:

– Šta mislite u pogledu ove zakletve.⁴

“To je istina”, rekoše oni, “po njoj je postupao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a po njoj su sudile i halife prije tebe.” Ebu-Kilabe je bio iza njegova divana, i kad je Anbese b. Seid upitao: “A gdje je Enesov hadis o ljudima iz plemena Urejne”, Ebu-Kilabe je rekao: “Meni ga je kazivao Enes b. Malik.”

Abdul-Aziz b. Suhejb je, prenoseći od Enesa, rekao: “Iz Urejne a Ebu-Kilabe je, prenoseći od Enesa, rekao: “Iz Ukla” i spomenuo cijeli slučaj.

BITKA ZU KARED

To je bitka u kojoj su napali na deve Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a desila se prije Hajbera na tri noći.

4194. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Hatim prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda koji je izjavio da je čuo Seleme b. Ekve'a kako kaže:

– Izašao sam prije nego je proučen ezan za sabah-namaz, a deve Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bile su na ispaši u Zu Karedu.⁵

Susreo me sluga Abdur-Rahmana b. Avfa i rekao: “Uzete su deve Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!”

“Ko ih je uzeo”, upitao sam ja.

٤١٩٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ أَبُو عُمَرَ الْخَوْضِيُّ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ وَالحَجَّاجُ الصَّوَّافُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو رَجَاءٍ مَوْلَى أَبِي قِلَابَةَ وَكَانَ مَعَهُ بِالشَّامِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ اسْتَشَارَ النَّاسَ يَوْمًا قَالَ مَا تَقُولُونَ فِي هَذِهِ الْقِسَامَةِ فَقَالُوا حَقٌّ قَضَى بِهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَضَتْ بِهَا الْخُلَفَاءُ قَبْلَكَ قَالَ وَأَبُو قِلَابَةَ خَلَفَ سَرِيرَهُ فَقَالَ عُبَيْدَةُ بْنُ سَعِيدٍ فَأَيْنَ حَدِيثُ أَنَسٍ فِي الْعُرَيْنَيْنِ قَالَ أَبُو قِلَابَةَ إِنِّي حَدَّثْتُ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ مِنْ عُرَيْنَةٍ وَقَالَ أَبُو قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ مِنْ عُكْلٍ ذَكَرَ الْقِصَّةَ .

بَابُ غَزْوَةِ ذِي قَرْدٍ

وَهِيَ الْغَزْوَةُ الَّتِي أَغَارُوا عَلَى لِقَاحِ النَّبِيِّ ﷺ قَبْلَ خَيْبَرَ ثَلَاثَ .

٤١٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَلَمَةَ بْنَ الْأَكْوَعِ يَقُولُ خَرَجْتُ قَبْلَ أَنْ يُؤْذَنَ بِالْأُولَى وَكَانَتْ لِقَاحُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تَرَعَى بِذِي قَرْدٍ قَالَ فَلَقِينِي غُلَامٌ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فَقَالَ أَخَذْتَ لِقَاحَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قُلْتُ مَنْ أَخَذَهَا قَالَ غَطَفَانُ قَالَ فَصَرَخْتُ ثَلَاثَ صَرَخَاتٍ يَا صَبَاحَاهُ

4 To jest, prisezanje zakletve u slučaju ubistva, kada postoje neke preovladavajuće indicije o počinitelju ubistva (prim. rec.)

5 Zu Kared je voda u pravcu Gatafana, udaljena dan hoda od Medine. Ibn-Sa'd kaže da je u Zu Karedu bilo dvadeset deva i da ih je čuvao sin Ebu-Zerra sa svojom suprugom, pa su mušrici izvršili prepad, te ubili čuvara i zarobili njegovu suprugu.

“Gatafan”, odgovorio je on, a ja sam tri puta povikao: “Upomoć!”

Toliko sam glasno povikao da se čulo svuda između dva medinska kamenjara. Zatim sam potrčao naprijed i stigao ih, dok su oni pili vodu, i počeo ih gađati strijelama, a bio sam dobar strijelac, i govoriti: “Ja sam Ibnul-Ekve¹! A danas je dan propasti zlih ljudi.”¹ Recitirao sam stihove sve dok nisam spasio deve i zaplijenio sam trideset ogrtača. Potom je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, s ljudima, te sam ja rekao: “Allahov Vjerovjesniče! Uskratio sam ljudima vodu, a bili su žedni. Pošalji sada za njima potjeru.”

“Ibnul-Ekve¹”, reče on, “nadvladao si (ih), pa budi blag.” Zatim smo se vratili i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, me stavio na devu iza svojih leđa, sve dok nismo ušli u Medinu.

BITKA ZA HAJBER

4195. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Jahja’a b. Se’ida, a ovaj od Bušejra b. Jesara da ga je izvijestio Suvejd b. Nu’mān da je on u godini Hajbera krenuo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, “i kad smo (kaže on) bili u Sahbau, u podnožju Hajbera, klanjao je ikindiju, a zatim pozvao da mu donesu hranu, pa mu je donijeta prekrupa (*sevik* usitnjena pšenica i ječam), i on je naredio da se ona pokvasi, a onda je jeo a i mi smo jeli. Potom je ustao da klanja akšam, te je izaprao usta, a i mi smo to isto učinili, a zatim je klanjao ne uzimajući abdest (ponovo).”

قَالَ فَأَسْمَعْتُ مَا بَيْنَ لَابَتِي الْمَدِينَةِ ثُمَّ انْدَفَعْتُ عَلَى وَجْهِي حَتَّى أَدْرَكْتَهُمْ وَقَدْ أَخَذُوا يَسْتَقُونَ مِنَ الْمَاءِ فَجَعَلْتُ أَرْمِيهِمْ بِنَبْلِي وَكُنْتُ رَامِيًا وَأَقُولُ أَنَا ابْنُ الْأَكْوَعِ وَالْيَوْمَ يَوْمَ الرُّضْعِ وَأَرْتَجِزُ حَتَّى اسْتَنْقَذْتُ اللَّقَاحَ مِنْهُمْ وَاسْتَلَبْتُ مِنْهُمْ ثَلَاثِينَ بُرْدَةً قَالَ وَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ وَالنَّاسُ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَدْ حَمَيْتُ الْقَوْمَ الْمَاءَ وَهُمْ عَطَاشٌ فَأَبْعَثْ إِلَيْهِمُ السَّاعَةَ فَقَالَ يَا ابْنَ الْأَكْوَعِ مَلَكَتْ فَأَسْجِحْ قَالَ ثُمَّ رَجَعْنَا وَيُرْدِفُنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى نَاقَتِهِ حَتَّى دَخَلْنَا الْمَدِينَةَ .

باب غزوة خيبر

٤١٩٥ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ أَنَّ سُوَيْدَ بْنَ النُّعْمَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَامَ خَيْبَرَ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِالصَّهْبَاءِ وَهِيَ مِنْ أَدْنَى خَيْبَرَ صَلَّى الْعَصْرَ ثُمَّ دَعَا بِالْأَزْوَادِ فَلَمْ يُؤْتَ إِلَّا بِالسَّوِيقِ فَأَمَرَ بِهِ فَفَرَّيَ فَأَكَلَ وَأَكَلْنَا ثُمَّ قَامَ إِلَى الْمَغْرِبِ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ .

¹ Riječ *rudda* koju je upotrijebio Seleme u svome stihu množina je riječi *radi*, a znači zao, loš, nevaljao. To je, u osnovi, nastalo iz slučaja jednog čovjeka koji bi sisao mlijeko iz devinog vimena ne htijući da je pomuže kako komšije ili prolaznici ne bi to čuli, pa od njega zatražili mlijeka. (prim. rec.)

4196. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, a njemu Hatim b. Isma'il prenoseći od Jezida b. Ebi-Ubejda, a on od Seleme b. Ekve'a, radijallahu anhu, da je rekao:

– Krenuli smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hajber i putovali noću, pa je jedan čovjek rekao Amiru: “Amire, zar nam nećeš omogućiti da čujemo nešto od tvojih stihova (u *redžezu*)?”² Amir je bio pjesnik, pa je sišao (s deve) i hodajući počeo recitovati: “Moj Gospodaru, da nije Tebe mi ne bismo bili upućeni, niti bismo davali zekat, niti namaz obavljali, pa oprosti grijehe koje smo počinili, žrtvovat ćemo se u tvoje ime, učvrsti nam noge kada se sukobimo spusti smirenost na nas kad u neistinu budemo pozvani mi to odbijamo,³ vriskom sebi pomoć protiv nas prizivaju.” Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: “Ko je ovaj vodič?”

“To je Amir b. Ekve'”, odgovorili su oni.

“Allah mu se smilovao”, reče on, a jedan čovjek⁴ reče: “Allahov Vjerovjesniče, neminovno će poginuti kao šhid a dobro bi bilo da si ga ostavio da uživamo (u njegovoj hrabrosti).”⁵

Došli smo do Hajbera i opsjedali ga sve dok nas nije zadesila žestoka glad, a onda nam je je Uzvišeni Allah dao pobjedu. I kad su ljudi omrkli, prvo večer nakon osvojenja, zapalili su brojne vatre, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: “Kakve su ovo vatre, zašto ih ložite?”

“Zbog mesa”, odgovorili su oni.

“Zbog kakvog mesa”, upitao je on.

“Mesa domaćih magaraca”, rekli su oni.

٤١٩٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ إِلَى خَيْبَرَ فِسرْنَا لَيْلًا فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ لِعَامِرٍ يَا عَامِرُ أَلَا تُسْمِعُنَا مِنْ هُنَيْهَاتِكَ وَكَانَ عَامِرٌ رَجُلًا شَاعِرًا فَتَزَلَّ يَحْدُو بِالْقَوْمِ يَقُولُ اللَّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا فَاعْفِرْ قَدَاءَ لَكَ مَا أَبْقَيْنَا وَتُبَّتِ الْأَقْدَامُ إِنْ لَاقَيْنَا وَأَلْقَيْنَا سَكِينَةً عَلَيْنَا إِنَّا إِذَا صِيحَ بِنَا أَبَيْنَا وَبِالصِّيَاحِ عَوَّلُوا عَلَيْنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ هَذَا السَّائِقُ قَالُوا عَامِرُ بْنُ الْأَكْوَعِ قَالَ يَرْحَمُهُ اللَّهُ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ وَجَبَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ لَوْلَا أَمْتَعْتَنَا بِهِ فَاتَيْنَا خَيْبَرَ فَحَاصَرْنَاهُمْ حَتَّى أَصَابَتْنَا مَخْمَصَةٌ شَدِيدَةٌ ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى فَتَحَهَا عَلَيْهِمْ فَلَمَّا أَمْسَى النَّاسُ مَسَاءَ الْيَوْمِ الَّذِي فَتَحَتْ عَلَيْهِمْ أَوْقَدُوا نِيرَانًا كَثِيرَةً فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا هَذِهِ النَّيْرَانُ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ تُوقَدُونَ قَالُوا عَلَى لَحْمٍ قَالَ عَلَى أَيِّ لَحْمٍ قَالُوا لَحْمُ حُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَهْرِيقُوهَا وَاكْسِرُوهَا فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ

2 Redžez je jedna pjesnička forma. (prim. rec.).

3 U nekim verzijama ovoga stiha upotrijebljena je riječ *etejna*, umjesto *ebejna*. U tom slučaju ovaj stih bi se mogao prevesti ovako: Kad budemo pozvani (istini ili u rat), mi se odazivamo. (prim. rec.).

4 Radi se o Omeru b. Hattabu kojeg je Muslim spomenuo u svome predanju u hadisu koji prenosi Ijas b. Seleme. (prim. rec.).

5 Ovo je Omer rekao na osnovu hadisa u kojem se kaže: “Svaki čovjek kojem je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponaosob tražio od Allaha oprost poginuo je kao šhid.” Hadis prenosi Ijas b. Seleme, a bilježi ga Muslim. (prim. rec.).

“Prosipite to i polupajte (lonce)”, rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. “Allahov Poslaniče, da ih prospemo i operemo lonce”, upitao je jedan čovjek. “Ili tako uradite”, odgovorio je on. Kad su se ljudi poredali u bojne redove, Amir je svojom sabljom dohvatio potkoljenicu jednog Jevreja, želeći ga udariti, ali mu je sablja bila kratka, pa se njen vrh odbio i udario u vrh Amirovog koljena, od čega je umro. Kad su se vraćali, kaže Seleme, ugledao me Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo me za ruku i upitao: “Šta ti je?” “Za tebe bih žrtvovao i oca i majku”, rekao sam mu, “neki misle da su Amirova djela upropaštena.” “Slagao je onaj ko je to rekao”, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. “Naprotiv on ima dvije nagrade”, i on sastavi svoja dva prsta, “on se trudio i borio. Malo ko od Arapa je išao (zemljom, ili Medinom, ili u rat, ili sa ovakvim svojstvima) poput njega”. Kazivao nam je Kutejbe, a njemu Hatim, rekavši: “...odrastao (u njoj, ili na tome, umjesto išao).”¹

4197. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu je saopćio Malik prenoseći od Humejda Tavila, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prišao Hajberu noću, a običavao je, kad u toku noći dođe do nekog naroda, da ne napada dok ne svane. Kad je osvanulo Jevreji su izašli (na njive) sa svojim motikama i košarama, i pošto su ga vidjeli, rekli su: “Muhammed! Tako nam Allaha, Muhammed i vojska!” Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Razoren je Hajber! Kad mi dođemo u dvorište nekog naroda, zlo će jutro osvanuti onima koji su bili opomenuti.”²

أَوْ نَهْرِيْقَهَا وَنَغْسِلُهَا قَالَ أَوْ ذَاكَ فَلَمَّا تَصَافَّ الْقَوْمُ كَانَ سَيْفُ عَامِرٍ قَصِيرًا فَتَنَاوَلَ بِهِ سَاقَ يَهُودِيٍّ لِيَضْرِبَهُ وَيَرْجِعُ ذُبَابُ سَيْفِهِ فَأَصَابَ عَيْنَ رُكْبَةٍ عَامِرٍ فَهَاتَ مِنْهُ قَالَ فَلَمَّا قَفَلُوا قَالَ سَلَمَةُ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ آخِذٌ بِيَدِي قَالَ مَا لَكَ قُلْتُ لَهُ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي زَعَمُوا أَنَّ عَامِرًا حَبِطَ عَمَلُهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ كَذَبَ مَنْ قَالَ إِنَّ لَهُ لَأَجْرَيْنِ وَجَمَعَ بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ إِنَّهُ لَجَاهِدٌ مُجَاهِدٌ قُلَّ عَرَبِيٌّ مَشَى بِهَا مِثْلَهُ حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ قَالَ نَشَأَ بِهَا .

٤١٩٧ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَى خَيْبَرَ لَيْلًا وَكَانَ إِذَا أَتَى قَوْمًا بَلِيلٌ لَمْ يُغْرِزْ بِهِمْ حَتَّى يُصْبِحَ فَلَمَّا أَصْبَحَ خَرَجَتِ الْيَهُودُ بِمَسَاحِيهِمْ وَمَكَاتِلِهِمْ فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَاللَّهِ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ (فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ) .

¹ Kutejbinu verziju ovog hadisa Buhari prenosi u dijelu *El-Edeb (Etika)*, a razlikuje se samo u izrazu *neše'e* umjesto izraza *meša*.

² Hajber je bio veliki grad sa utvrdama i oranicama, sjeverno od Medine u pravcu Šama. Ibn-Ishak kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koncem muharrema sedme godine po Hidžri krenuo na Hajber i

4198. SAOPĆIO NAM JE Sadeka b. Fadl, njemu je saopćio Ibn-Ujejne, a ovom Ejjub prenoseći od Muhammeda b. Sirina, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

– Rano u jutro smo došli u Hajber, pa su njegovi stanovnici izašli s motikama, i kad su vidjeli Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, povikali su: “Muhammed! Tako mi Allaha, Muhammed i vojska!”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je najveći! Razoren je Hajber! Kad mi dođemo u dvorište nekog naroda, zlo će jutro osvanuti onima koji su bili opomenuti.” Kasnije smo našli magarećeg mesa, ali je glasnik Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, povikao: “Allah i Njegov Poslanik vam zabranjuju magareće meso, jer je ono nečisto.”

4199. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehab, njemu je kazivao Abdul-Vehhab, a ovom Ejjub prenoseći od Muhammeda, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, neko došao i rekao: “Jelo se magareće meso”, a on je šutio. Potom mu je došao po drugi put i rekao: “Jelo se magareće meso.” Poslanik je i dalje šutio, a ovaj mu je došao po treći put i rekao: “Nestalo je magaraca.” Tada je on naredio glasniku i on je povikao: “Allah i Njegov Poslanik vam zabranjuju meso domaćih magaraca”, pa su lonci prevrnuti, iako se meso u njima kuhalo.

٤١٩٨. أَخْبَرَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَبَحْنَا خَيْبَرَ بُكْرَةً فَخَرَجَ أَهْلُهَا بِالْمَسَاحِي فَلَمَّا بَصُرُوا بِالنَّبِيِّ ﷺ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَاللَّهِ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبْتُ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ (فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ) فَأَصَبْنَا مِنْ لُحُومِ الْخُمْرِ فَنادَى مُنَادِي النَّبِيِّ ﷺ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولُهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ الْخُمْرِ فَإِنَّهَا رَجَسٌ .

٤١٩٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ جَاءَهُ جَاءٌ فَقَالَ أَكَلْتَ الْخُمْرَ فَسَكَتَ ثُمَّ أَتَاهُ الثَّانِيَةَ فَقَالَ أَكَلْتَ الْخُمْرَ فَسَكَتَ ثُمَّ أَتَاهُ الثَّالِثَةَ فَقَالَ أَفْنَيْتَ الْخُمْرَ فَأَمَرَ مُنَادِيًا فَنادَى فِي النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولُهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ الْخُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ فَأُكْفِيتِ الْقُدُورُ وَإِنَّهَا لَتَفُورُ بِاللَّحْمِ .

opsjedao ga deset i nekoliko noći i osvojio ga u mjesecu saferu. Junus b. Bukejr prenosi od Ibn-Ishaka da je prenio od Misvera i Mahreme da su rekli: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se vratio sa Hudejbije, pa mu je između Mekke i Medine objavljena sura El-Feth u kojoj mu je Allah darovao Hajber, rekavši: “Allah vam obećava bogat plijen koji ćete uzeti, a s ovim je požurio”, (El-Feth, 20) to jest sa Hajberom. U Medinu je stigao u zul-hidžetu i zadržao se u njoj dok u muharremu nije krenuo na Hajber”.

4200. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Sabita, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

– Vjerovjesnik sallallahu alejhi ve sellem, je klanjao sabah-namaz blizu Hajbera, dok je još bilo mraka, a onda je rekao: “Allah je najveći! Razoren je Hajber! Kad mi dođemo u dvorište nekog naroda, zlo će jutro osvanuti onima koji su bili opomenuti.” Oni su (nakon što su poraženi) izašli trčeći po sokacima. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio da budu pogubljeni borci, a žene i djecu da porobe. U roblju je bila Safija koja je dodijeljena Dahji Kelbiju, a zatim Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on joj je, na ime vjenčanog dara poklonio slobodu”. Abdul-Aziz b. Suhejb je rekao Sabitu: “Ebu-Muhammede, da li si ti rekao Enesu: “Šta joj je dao na ime vjenčanog dara”, pa je Sabit klimnuo glavom potvrđujući to.

4201. PRIČAO NAM JE Adem, a njemu Šu'be prenoseći od Abdul-Aziza b. Suhejba koji je izjavio da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je zarobio Safiju, a potom je oslobodio i njome se oženio. Sabit je upitao Enesa: “Šta joj je dao na ime vjenčanog dara?”

“Na ime vjenčanog dara poklonio joj je nju samu, oslobodio ju je”, rekao je Enes.

4202. PRIČAO NAM JE Kutejbe, a njemu Ja'kub prenoseći od Ebu-Hazima, a on od Sehla bi Sa'da Sa'idija, radijallahu anhu, da se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, susreo sa mušricima, pa je došlo do borbe i kad se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uputio prema svom logoru i neprijatelji se uputili prema svom logoru. Među ashabima Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bio je jedan čovjek koji nije

٤٢٠٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا
حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
قَالَ صَلَّى النَّبِيُّ ﷺ الصُّبْحَ قَرِيبًا مِنْ خَيْبَرَ يَغْلَسُ
ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبْتُ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ
قَوْمٍ (فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ) فَخَرَجُوا يَسْعَوْنَ
فِي السَّكَكِ فَقَتَلَ النَّبِيُّ ﷺ الْمُقَاتِلَةَ وَسَبَى الذَّرِيَّةَ
وَكَانَ فِي السَّبْيِ صَفِيَّةٌ فَصَارَتْ إِلَى دَحِيَّةِ
الْكَلْبِيِّ ثُمَّ صَارَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَجَعَلَ عِتْقَهَا
صَدَاقَهَا فَقَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ لِثَابِتٍ يَا
أَبَا مُحَمَّدٍ أَنْتَ قُلْتَ لِأَنَسٍ مَا أَصْدَقَهَا فَحَرَكَ
ثَابِتٌ رَأْسَهُ تَصْدِيقًا لَهُ .

٤٢٠١. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ
ابْنِ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَبَى النَّبِيُّ ﷺ صَفِيَّةً فَأَعْتَقَهَا
وَتَزَوَّجَهَا فَقَالَ ثَابِتٌ لِأَنَسٍ مَا أَصْدَقَهَا قَالَ
أَصْدَقَهَا نَفْسَهَا فَأَعْتَقَهَا .

٤٢٠٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ
عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ التَّقَى هُوَ وَالْمُشْرِكُونَ فَاقْتَتَلُوا فَلَمَّا
مَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى عَسْكَرِهِ وَمَالَ الْآخَرُونَ
إِلَى عَسْكَرِهِمْ وَفِي أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

ostavljao nikoga od njih ko je bio izdvojen, a da ga nije slijedio kako bi ga udario sabljom, pa je rečeno: “Danas niko od nas nije bio od koristi kao što je bio taj (čovjek).” Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zaista je on jedan od Džehennemlija.”¹

Onda je jedan čovjek rekao: “Ja ću ga pratiti”, pa je krenuo s njim, i kad god je ovaj stao i on je stao s njim, a kad je požurio i on je požurio s njim. Potom je ovaj čovjek teško ranjen, pa je ubrzao sebi smrt, te je sablju stavio na zemlju, a njen vršak između svojih grudi a onda se navalio na sablju i izvršio samoubistvo. Tada je onaj čovjek (koji ga je pratio) došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Svjedočim da si ti zaista Allahov Poslanik.”

“Za šta je to”, upitao je Poslanik, a ovaj je rekao: “Onaj čovjek za kojeg si prije rekao da je Džehennemlija, pa to ljudima bilo čudno, i ja rekao da ću ga pratiti, pa otišao za njim, on je teško ranjen, i htio je što bržu smrt, te je držak sablje stavio na zemlju, a vršak između svojih grudi, a onda se navalio na nju i izvršio samoubistvo.”

Tom prilikom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nekada čovjek radi djela Džennetlije, prema onom što vide ljudi, a on je Džehennemlija, a nekada čovjek radi djela Džehennemlije prema onom što ljudi vide, a on je Džennetlija.”

رَجُلٌ لَا يَدْعُ لَهُمْ شَاذَةً وَلَا فَاذَةً إِلَّا اتَّبَعَهَا يَضْرِبُهَا بِسَيْفِهِ فَقِيلَ مَا أَجْزَأَ مِنَّا الْيَوْمَ أَحَدٌ كَمَا أَجْزَأَ فُلَانٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَمَا إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ أَنَا صَاحِبُهُ قَالَ فَخَرَجَ مَعَهُ كُلَّمَا وَقَفَ وَقَفَ مَعَهُ وَإِذَا أَسْرَعَ أَسْرَعَ مَعَهُ قَالَ فَجَرِحَ الرَّجُلُ جُرْحًا شَدِيدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ سَيْفَهُ بِالْأَرْضِ وَذُبَابُهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَى سَيْفِهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَخَرَجَ الرَّجُلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ الرَّجُلُ الَّذِي ذَكَرْتَ أَنَا أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَأَعْظَمَ النَّاسُ ذَلِكَ فَقُلْتُ أَنَا لَكُمْ بِهِ فَخَرَجْتُ فِي طَلَبِهِ ثُمَّ جَرِحَ جُرْحًا شَدِيدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ فِي الْأَرْضِ وَذُبَابُهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَيْهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ ذَلِكَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ .

¹ Ibnul-Dževzi smatra da se to dogodilo na Uhudu i da se taj čovjek zvao Kuzman Zufuri. On je bio ostao u Medini, ali su ga žene proglasile plašljivcem, pa je on htio dokazati da je hrabar.

4203. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu je saopćio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija koji je izjavio da mu je saopćio Se'id b. Musejjeb da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, rekao:

– Bili smo na Hajberu kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za jednog čovjeka koji je bio s njim i smatrao se muslimanom, rekao: “Ovaj je stanovnik Džehennema.” Kad je počela borba taj čovjek se žestoko borio tako da je dopao mnogih rana i neki ljudi umalo nisu posumnjali (u Poslanikove riječi da je on Džehennemlija). Međutim, taj čovjek je toliko teško osjećao bol pošto je bio ranjen da je posegao rukom prema svom tobolcu i iz njega izvadio nekoliko strijela kojima je izvršio samoubistvo. Tada su pritrčali neki muslimani i rekli: “Allahov Poslaniče, Allah je dao potvrdu tvojoj izjavi! Onaj čovjek je izvršio samoubistvo.” Tom prilikom on je rekao: “Ustani Bilale i oglašaj da će u Džennet ući samo vjernik, a Allah nekad ojača ovu vjeru i grješnim čovjekom.”

4204. Šebib je prenio od Junusa, a on od Ibn-Šihaba kojem su saopćili Ibnul-Musejjeb i Abdur-Rahman b. Abdullah b. Ka'b da je Ebu-Hurejre rekao:

“Učestvovali smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hajberu.”

Ibnul-Mubarek prenosi od Junusa, on od Zuhrija, ovaj od Se'ida, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Njega ovim senedom slijedi Salih prenoseći od Zuhrija. Zubejdi je izjavio da mu je saopćio Zuhri, a njega je izvijestio Abdur-Rahman b. Ka'b da je Ubejdullah b. Ka'b rekao: “Saopćio mi je onaj ko je sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, učestvovao na Hajberu.”

Zuhri je rekao: “Saopćili su mi Ubejdullah b. Abdullah i Seid od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

٤٢٠٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ شَهِدْنَا خَيْبَرَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِرَجُلٍ مِمَّنْ مَعَهُ يَدْعِي الْإِسْلَامَ هَذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلَمَّا حَضَرَ الْقِتَالُ قَاتَلَ الرَّجُلُ أَشَدَّ الْقِتَالِ حَتَّى كَثُرَتْ بِهِ الْجِرَاحَةُ فَكَادَ بَعْضُ النَّاسِ يَرْتَابُ فَوَجَدَ الرَّجُلُ أَلَمَ الْجِرَاحَةِ فَأَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى كِنَانَتِهِ فَاسْتَخْرَجَ مِنْهَا أَصْهْمًا فَنَحَرَ بِهَا نَفْسَهُ فَاشْتَدَّ رِجَالُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَدَقَ اللَّهُ حَدِيثَكَ انْتَحَرَ فَلَانٌ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ قُمْ يَا فَلَانُ فَادْنُ إِنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مُؤْمِنٌ إِنَّ اللَّهَ يُؤَيِّدُ الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ .

٤٢٠٤. وَقَالَ شُعَيْبٌ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي ابْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ شَهِدْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ خَيْبَرَ وَقَالَ ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ تَابَعَهُ صَالِحٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ الزُّبَيْدِيُّ أَخْبَرَنِي الزُّهْرِيُّ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ ابْنَ كَعْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مَنْ شَهِدَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ خَيْبَرَ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَأَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَسَعِيدٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Buhari je ovdje spomenuo nekoliko različitih seneda za gornji hadis koji prenosi Ebu-Hurejre, s tim što se u nekim verzijama ovog hadisa ne spominje Ebu-Hurejre, pa je hadis mursel, a u nekim umjesto riječi “Hajber” stoji riječ “Hunejn”, dok se u nekim uopće ne spominje ime bitke u kojoj se dogodilo ono o čemu se govori u hadisu.

4205. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, a njemu Abdul-Vahid prenoseći od Asima, on od Ebu-Usmana, a ovaj od Ebu-Musa'a Eša'rija, radijallahu anhu, da je rekao:

“Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo u Pohod na Hajber”, ili je rekao:

“Kada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uputio, ljudi su bili iznad jedne doline, pa su podigli glasove izgovarajući tekbir: Allahu ekber, Allahu ekber, la ilahe illellah, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sustegnite se! Vi ne dozivate gluhog niti odsutnog, nego dozivate onoga koji sve čuje, koji je blizu i koji je s vama.” Ja sam bio iza jahalice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa me on čuo kako govorim: “La havle ve la kuvvete illa billahi (Istinska snaga i moć samo je kod Allaha)”,

te mi je rekao: “O Abdullah b. Kajs!”

“Odazivam ti se, Allahov Poslaniče”,

rekoh a on upita: “Želiš li da te uputim na jedno od džennetskih blaga?”

“Svakako, Allahov Poslaniče! Za tebe bih žrtvovao i oca i majku”, odgovorih ja, a on reče: “La havle ve la kuvvete illa billahi (Istinska snaga i moć samo je kod Allaha).”

2406. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, a njemu Jezid b. Ebi-Ubejd, rekavši:

– Vidio sam trag udarca na potkoljenici Seleme, i rekao: “Ebu-Muslime, kakav je ovo udarac.”

“Ovo je udarac”, rekao je on “koji sam zadobio na dan Hajbera. Tada su ljudi rekli: “Pogođen je Seleme.” Ja sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on je tri puta pljuvnuo² na ranu i sve do sada me nije nikada zaboljelo.”

٤٢٠٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا غَزَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْبَرَ أَوْ قَالَ لَمَّا تَوَجَّهَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَشْرَفَ النَّاسُ عَلَى وَادٍ فَرَفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ بِالتَّكْبِيرِ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ارْبُعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ إِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا إِنَّكُمْ تَدْعُونَ سَمِيعًا قَرِيبًا وَهُوَ مَعَكُمْ وَأَنَا خَلَفَ ذَابَّةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَمِعَنِي وَأَنَا أَقُولُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَقَالَ لِي يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنُ قَيْسٍ قُلْتُ لَبَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كَلِمَةٍ مِنْ كَثَرٍ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ قُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ فَذَكَ أَبِي وَأُمِّي قَالَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ .

٢٤٠٦. حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ رَأَيْتُ أَثَرَ ضَرْبَةٍ فِي سَاقِ سَلَمَةَ فَقُلْتُ يَا أَبَا مُسْلِمٍ مَا هَذِهِ الضَّرْبَةُ فَقَالَ هَذِهِ ضَرْبَةُ أَصَابَتْنِي يَوْمَ خَيْبَرَ فَقَالَ النَّاسُ أُصِيبَ سَلَمَةُ فَاتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَنفَثْتُ فِيهِ ثَلَاثَ نَفَثَاتٍ فَمَا اسْتَكْبَتْهَا حَتَّى السَّاعَةِ .

2 Izraz *en-nefes* označava ono što je između pljuvanja i puhanja, tojest pljućkanje. Nekada može biti bez imalo pljuvačke, za razliku od onoga što označava termin *et-tefl*, dok nekada može biti popraćeno malom količinom pljuvačke, što je opet suprotno onome što se misli pod pojmom *en-nefsh*. (prim. rec.).

4207. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, a njemu Ibn-Ebi-Hazim prenoseći od svoga oca, a ovaj od Sehla da je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, se susreo sa mušricima u nekoj od svojih bitaka, pa je došlo do borbe, a potom se svaka skupina uputila prema svom logoru. Među muslimanima je bio jedan čovjek koji nije ostavljao nikog od izdvojenih mušrika, a da ga nije slijedio, kako bi ga udario sabljom, pa je rečeno: “Allahov Poslaniče, niko nije bio od koristi kao ovaj čovjek.”

“Zaista je on jedan od Džehennemlija”, reče Poslanik, a oni upitaše: “Pa ko je onda od nas Džennetlija, ako je ovaj Džehennemlija?” Onda je jedan čovjek rekao: “Ja ću ga pratiti, i kad požuri i kad uspori bit ću s njim.” Potom je ovaj ranjen, pa je ubrzao sebi smrt tako što je stavio držak svoje sablje na zemlju, a vršak između svojih grudi, a onda se navalio na nju i izvršio samoubistvo. Onda je onaj čovjek (koji ga je pratio) došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Svjedočim da si ti zaista Allahov Poslanik...”

“Zašto to?”, upitao je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,) i ovaj mu je saopćio te on reče:

“Nekada čovjek radi djela Džennetlije, prema onom što ljudi vide, a on je Džehennemlija, a nekada radi djela Džehennemlije, prema onim što ljudi vide, a on je Džennetlija.”

4208. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Seid Huza‘i, njemu Zijad b. Rebi‘ prenoseći od Ebi-Imrana da je rekao:

– Jednog petka Enes je pogledao prema ljudima, pa je vidio perzijske plašteve i rekao: “Oni su sada poput hajberskih Jevreja.”

٤٢٠٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَالْمُشْرِكُونَ فِي بَعْضِ مَغَازِيهِ فَاقْتَتَلُوا فَمَالَ كُلُّ قَوْمٍ إِلَى عَسْكَرِهِمْ وَفِي الْمُسْلِمِينَ رَجُلٌ لَا يَدْعُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ شَاذَةً وَلَا فَاذَةً إِلَّا اتَّبَعَهَا فَضَرَبَهَا بِسَيْفِهِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَجْزَأَ أَحَدًا مَا أَجْزَأَ فُلَانٍ فَقَالَ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقَالُوا أَتَيْنَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِنْ كَانَ هَذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ لَا تَتَّبِعْنَهُ فَإِذَا أَسْرَعَ وَأَبْطَأَ كُنْتُ مَعَهُ حَتَّى جُرِحَ فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ نِصَابَ سَيْفِهِ بِالْأَرْضِ وَذَبَابُهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَيْهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَجَاءَ الرَّجُلُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ وَمَا ذَاكَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَإِنَّهُ لَمِنْ أَهْلِ النَّارِ وَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فِيمَا يَبْدُو لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ .

٤٢٠٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الْخُزَاعِيُّ حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ الرَّبِيعِ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ قَالَ نَظَرَ أَنَسٌ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَرَأَى طَيَالِسَةً فَقَالَ كَأَنَّهُمْ السَّاعَةِ يَهُودُ خَيْبَرَ .

4209. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njemu Hatim prenoseći od Jezida b. Ebi-Ubejda, a on od Seleme, radijallahu anhu, da je rekao:

– Alija b. Ebu-Talib, radijallahu anhu, je na Hajberu bio izostao iza Vjerovjesnika sallallahu alejhi ve sellem, jer je imao upalu očiju, ali je kasnije rekao: “Zar da ja izostanem iza Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,” i sustigao ga. U toku noći iza koje je osvojen (Hajber) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Sutra ću dati zastavu“, ili “sutra će uzeti zastavu čovjek kojeg voli Allah i Njegov Poslanik i kome će biti data pobjeda.” Mi smo je svi priželjkivali i odjednom je rečeno: “Evo Alije.” On mu dade zastavu i preko njega dode pobjeda.

4210. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Ja'kub b. Abdur-Rahman prenoseći od Ebu-Hazima koji je izjavio da mu je saopćio Sehl b. Sa'd, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Hajbera rekao:

“Sutra ću dati ovu zastavu čovjeku preko kojeg će Allah dati pobjedu, koji voli Allaha i Njegova Poslanika i kojeg voli Allah i Njegov Poslanik.” Ljudi su proveli tu noć pitajući se će je dobiti, kad je svanulo, ljudi su podranili otići Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a svaki se nadao da će je on dobiti. Međutim, on je rekao: “Gdje je Alija b. Ebi-Talib?”

“Allahov Poslaniče, njega bole oči”, rečeno je.

“Pošaljite po njega”, rekao je on i Alija je doveden, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stavio pljuvačke u njegove oči i proučio dovu za njega, te je on ozdravio, kao da nikada nije ni bio bolestan, te mu dade zastavu, a Alija reče: “Allahov Poslaniče, borit ću se protiv njih sve dok ne budu poput nas.”

“Idi polahko”, reče on, “dok ne dodeš u njihovo područje, potom ih pozovi u islam i obavijesti ih šta su obavezni prema Allahu. Tako mi Allaha, da preko tebe Allah uputi jednog čovjeka bolje ti je nego da imaš crvene deve.”

٤٢٠٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَخَلَّفَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي خَيْبَرَ وَكَانَ رَمِدًا فَقَالَ أَنَا أَتَخَلَّفُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَلَحِقَ بِهِ فَلَمَّا بَشْنَا اللَّيْلَةَ الَّتِي فُتِحَتْ قَالَ لَا عَظِيمَ الرَّايَةِ غَدًا أَوْ لَيَأْخُذَنَّ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلٌ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ يُفْتَحُ عَلَيْهِ فَنَحْنُ نَرْجُوهَا فَقِيلَ هَذَا عَلِيٌّ فَأَعْطَاهُ فَفُتِحَ عَلَيْهِ .

٤٢١٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ يَوْمَ خَيْبَرَ لَا أُعْطِينَ هَذِهِ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ قَالَ قَبَاتِ النَّاسُ يَدُوكُنَّ لَيْلَتُهُمْ أَيُّهُمْ يُعْطَاهَا فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ غَدَوْا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كُلُّهُمْ يَرْجُو أَنْ يُعْطَاهَا فَقَالَ آيَنَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقِيلَ هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ قَالَ فَأَرْسَلُوا إِلَيْهِ فَأَتَى بِهِ فَبَصَّقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي عَيْنَيْهِ وَدَعَا لَهُ فَبَرَأَ حَتَّى كَأَنَّ لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ فَأَعْطَاهُ الرَّايَةَ فَقَالَ عَلِيٌّ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ انْقُذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يُحِبُّ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ فِيهِ فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ .

4211. PRIČAO NAM JE Abdul-Gaffar b. Davud, njemu je prenio Ja'kub b. Abdur-Rahman... I PRIČAO MI JE Ahmed, njemu Ibn-Vehb rekavši da mu je saopćio Ja'kub b. Abdur-Rahman Zuhri prenoseći od Amra, Muttalibovog oslobođenog roba, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

– Došli smo u Hajber i kad je Allah dao da tvrđava bude osvojena, Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je spomenuta ljepota Safijje, kćerke Huzejja b. Ahtaba, čiji je muž ubijen, a ona ostala kao nevjesta, pa ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odabrao za sebe. Krenuo je s njom i kad smo stigli u (mjesto) Seddu-sahba, ona se očistila nakon menstrualnog ciklusa, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s njom stupio u brak. Zatim je pripremio jelo od datula s maslom na maloj kožnoj bošči, a zatim mi rekao: “Obavijesti one oko sebe.”

To je bila Safijjina svadbena gozba, a onda smo krenuli u Medinu. Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je zaklanja iza sebe ogrtačem, a zatim klekne kod svoje deve i postavi svoje koljeno, a Safijja stavi nogu na njegovo koljeno da bi lakše uzjahala (devu).¹

4212. PRIČAO NAM JE Isma'il i rekao da mu je prenio njegov brat od Sulejmana, on od Jahja'a, a ovaj od Humejda Tavila da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu kako kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proboravio tri dana na hajberskom putu sa Safijom, kćerkom Huzejjovom, dok nije s njom imao intimni odnos, i ona je bila od onih kojima je naređen hidžab (šeriatom propisana odjeća i zastiranje pred muškarcima).

٤٢١١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ح وَحَدَّثَنِي أَحْمَدُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الزُّهْرِيُّ عَنْ عَمْرِو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ ابْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمْنَا خَيْبَرَ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْحِصْنَ ذَكَرَ لَهُ جَمَالُ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيِّ بْنِ أَخْطَبٍ وَقَدْ قُتِلَ زَوْجُهَا وَكَانَتْ عَرُوسًا فَاصْطَفَاهَا النَّبِيُّ ﷺ لِنَفْسِهِ فَخَرَجَ بِهَا حَتَّى بَلَغْنَا سَدَّ الصَّهْبَاءِ حَلَّتْ قَبْنَى بِهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطْعٍ صَغِيرٍ ثُمَّ قَالَ لِي أَذِنَ مَنْ حَوْلَكَ فَكَانَتْ تِلْكَ وَلِيمَتُهُ عَلَى صَفِيَّةَ ثُمَّ خَرَجْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يُخَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بَعَاءَةً ثُمَّ يَجْلِسُ عِنْدَ بَعِيرِهِ فَيَضَعُ رُكْبَتَهُ وَتَضَعُ صَفِيَّةُ رِجْلَهَا عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى تَرْكَبَ .

٤٢١٢. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ الطَّوِيلِ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَقَامَ عَلَى صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيِّ بِطَرِيقِ خَيْبَرَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ حَتَّى أَعْرَسَ بِهَا وَكَانَتْ فِيمَنْ ضَرَبَ عَلَيْهَا الْحِجَابُ .

¹ Bejheki prenosi od Ibn-Omera da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u Hajberu ostavio neke ljude u životu pod uvjetom da ne skrivaju ništa od svog imetka, ali su oni sakrili jedno mjesto na kom je bio imetak i nakit Huzejja b. Ahtaba, kojeg je on odnio sa sobom u Hajber. Taj imetak je pronađen u jednoj ruševini, pa su zbog toga ubijena dvojica sinova Ebul-Hukajka. Jedan od njih bio je suprug Safijjin.

4213. PRIČAO NAM JE Se'id b. Ebi-Merjem, njemu je saopćio Muhammed b. Dža'fer b. Ebi-Kesir, rekavši da ga je izvijestio Humejd kako je čuo Enesa, radijallahu anhu, gdje kaže:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je između Hajbera i Medine boravio tri noći u kojima je imao intimni odnos sa Safijom, i ja sam zvao muslimane na njegovu svadbenu gozbu, a na njoj nije bilo ni hljeba ni mesa, i ništa na njoj nije bilo osim što je on naredio Bilalu da se donesu kožne bošče i one su prostrte, te su na njih bačene datule, sir i maslo. Muslimani su se pitali: “Da li je ona jedna od majki pravovjernih, ili je njegova robinja”, pa su rekli: “Ako je šerijatski obuče i zastre od muškaraca, onda je ona jedna od majki pravovjernih, a ako je ne obuče šerijatski i ne zastre, onda je ona njegova robinja.” I, kad je krenuo, pripremio joj je mjesto iza sebe i spustio zastor (hidžab).

4214. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu je kazivao Šu'be... I PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu je kazivao Vehb, a ovom prenio Šu'be prenoseći od Humejda b. Hilala, a on od Abdullaha b. Mugaffela, radijallahu anhu, da je rekao:

“Dok smo opsjedali Hajber, neki čovjek je bacio kožni ranac u kom je bio loj, i ja sam poskočio da ga uzmem, ali sam se okrenuo i primijetio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam se zastidio.”

4215. PRIČAO MI JE Ubejd b. Isma'il, prenoseći od Ebu-Usame, on od Ubejdullaha, ovaj od Nafi'a i Salima, a njih dvojica od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Hajbera, zabranio da se jede bijeli luk i meso domaćih magaraca. Zabrana jedenja bijelog luka je prenesena samo od Nafi'a, a meso domaćih magaraca od Salima.

٤٢١٣. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدٌ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ خَيْبَرَ وَالْمَدِينَةِ ثَلَاثَ لَيَالٍ يُبْنَى عَلَيْهِ بِصَفِيَّةَ فَدَعَوْتُ الْمُسْلِمِينَ إِلَى وَلِيمَتِهِ وَمَا كَانَ فِيهَا مِنْ خُبْزٍ وَلَا لَحْمٍ وَمَا كَانَ فِيهَا إِلَّا أَنْ أَمَرَ بِلَالًا بِالْأَنْطَاعِ فَبَسِطْتُ فَأَلْقَى عَلَيْهَا التَّمْرَ وَالْأَقِطَ وَالسَّمْنَ فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ أَوْ مَا مَلَكَتْ يَمِينُهُ قَالُوا إِنْ حَجَبَهَا فَهِيَ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَإِنْ لَمْ يَحْجُبْهَا فَهِيَ مِمَّا مَلَكَتْ يَمِينُهُ فَلَمَّا ارْتَحَلَ وَطَأَهَا خَلْفَهُ وَمَدَّ الْحِجَابَ .

٤٢١٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح وَحَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَغْفَلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مُحَاصِرِي خَيْبَرَ فَرَمَى إِنْسَانٌ بِجَرَابٍ فِيهِ شَحْمٌ فَتَرَوْتُ لِأَخِذَهُ فَالْتَمَعْتُ فَإِذَا النَّبِيُّ ﷺ فَاسْتَحْيَيْتُ .

٤٢١٥. حَدَّثَنِي عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أَسَامَةَ عَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ وَسَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ أَكْلِ الثُّومِ وَعَنْ حُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ نَهَى عَنْ أَكْلِ الثُّومِ هُوَ عَنْ نَافِعٍ وَخَدَهُ وَحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ عَنْ سَالِمٍ .

4216. PRIČAO MI JE Jahja b. Kaze'a, njemu Malik prenoseći od Ibn-Šihaba, a on od Abdullaha i Hasana, dvojice sinova Muhammeda b. Alije, njih dvojica od svoga oca, a on od Alije Ebi-Taliba, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Hajbera, zabranio privremeni brak (mut'u) i jedenje mesa domaćih magaraca.¹

4217. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu je saopćio Abdullah (b. Mubarek), a ovom Ubejdullah b. Umer prenoseći od Nafi'a, a on od Ibn-Omera da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Hajbera, zabranio meso domaćih magaraca.

4218. PRIČAO MI JE Ishak b. Nasr, njemu je kazivao Muhammed b. Ubejd, a ovom Ubejdullah prenoseći od Nafi'a i Salima, a njih dvojica od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je zabranio jedenje mesa domaćih magaraca."

4219. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Amra, on od Muhammeda b. Alije, a ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, na dan Hajbera, zabranio meso domaćih magaraca, a dozvolio konjsko."²

٤٢١٦. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَالْحَسَنِ ابْنَيْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِمَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ مُتْعَةِ النِّسَاءِ يَوْمَ خَيْبَرَ وَعَنْ أَكْلِ لُحُومِ الْحُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ.

٤٢١٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ.

٤٢١٨. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ وَسَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ أَكْلِ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ.

٤٢١٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا هَمَادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ وَرَخَّصَ فِي الْخَيْلِ.

¹ Ovaj hadis je naveden i pod brojevima 5115, 5523, 6961.

² Ovaj hadis je naveden pod brojevima 5520 i 5524.

4220. PRIČAO NAM JE Seid b. Sulejman, njemu Abbad prenoseći od Šejbanija koji je izjavio da je čuo Ibn-Ebu-Evfaa, radijallahu anhum:

“Na dan Hajbera zadesila nas je žestoka glad, i dok su lonci ključali, a u nekima je jelo,“ kaže on, “već bilo skuhan, došao je glasnik Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i oglasio: ‘Nemojte jesti ništa od magarećeg mesa i prospite ih (lonce)!’”

Ibn-Ebi-Evfa kaže: “Mi smo govorili da je on to zabranio zbog toga što iz njih nije izdvojena petina”, dok su neki govorili da je to neprikosnovena zabrana, jer magarci jedu izmet.

4221, 4222. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, prenio Šu'be, rekavši da mu je saopćio Adijj b. Sabit prenoseći od Bera'a i Abdullaha b. Ebi-Evfa'a, radijallahu anhum, da su oni bili sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, te našli magaraca i počeli ih kuhati, ali je glasnik Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, oglasio: “Izvrnite lonce!”³

4223, 4224. PRIČAO MI JE Ishak, njemu je kazivao Abdu-Samed, a ovom Šu'be, a ovom Adijj b. Sabit koji je izjavio da je čuo Bera'a i Ibn-Ebi-Evfaa, radijallahu anhum, kako prenose od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je on, na dan Hajbera, dok su lonci (s mesom) bili postavljeni, rekao: “Izvrnite lonce!”

4225. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Šu'be prenoseći od Adijja b. Sabita, a on od Berra'a da je rekao:

“Išli smo u borbu s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem....,” slično prethodnom hadisu.⁴

٤٢٢٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا عَبَّادُ بْنُ الشَّيْبَانِيِّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَصَابَتْنا مَجَاعَةٌ يَوْمَ خَيْبَرَ فَإِنَّ الْقُدُورَ لَتَغْلِي قَالَ وَبَعْضُهَا نَضِجَتْ فَجَاءَ مُنَادِي النَّبِيِّ ﷺ لَا تَأْكُلُوا مِنْ لُحُومِ الْحُمُرِ شَيْئًا وَأَهْرِقُوهَا قَالَ ابْنُ أَبِي أَوْفَى فَتَحَدَّثْنَا أَنَّهُ إِنَّمَا نَهَى عَنْهَا لِأَنَّهَا لَمْ تُحْمَسْ وَقَالَ بَعْضُهُمْ نَهَى عَنْهَا الثَّبَّةَ لِأَنَّهَا كَانَتْ تَأْكُلُ الْعَذِرَةَ.

٤٢٢١-٤٢٢٢. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ عَنِ الْبَرَاءِ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَأَصَابُوا حُمُرًا فَطَبَخُوهَا فَنَادَى مُنَادِي النَّبِيِّ ﷺ أَكْفُوا الْقُدُورَ.

٤٢٢٣-٤٢٢٤. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ وَابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ يُحَدِّثَانِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ يَوْمَ خَيْبَرَ وَقَدْ نَضَبُوا الْقُدُورَ أَكْفُوا الْقُدُورَ.

٤٢٢٥. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنِ الْبَرَاءِ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ نَحْنُ.

3 Ovaj hadis je naveden pod brojevima: 4225, 4226 i 5525.

4 Ebu-Nu'ajm je zabilježio tekst ovog hadisa: “Išli smo u borbu sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Hajber, pa smo našli magarce i počeli ih kuhati. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: ‘Izvrnite lonce!’”

4226. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, njemu je saopćio Ibn-Ebi-Zaide, a ovom Asim prenoseći od Amira, a on od Bera'a b. Aziba, radijallahu anhum, da je rekao:

“U Bitki na Hajberu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je naredio da bacimo meso domaćih magaraca, bilo sirovo ili skuhan, i poslije toga nam nije više naređivao da ga jedemo.”

4227. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ebi-Husejn, njemu je kazivao Umer b. Hafs, a ovom njegov otac prenoseći od Asima, on od Amira a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao:

“Ne znam da li je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio meso magaraca jer su oni bili noseća snaga za ljude, pa nije volio da nestane te noseće snage, ili ga je – meso domaćih magaraca – zabranio na dan Hajbera.”

4228. PRIČAO NAM JE Hasan b. Ishak, njemu je kazivao Muhammed b. Sabik, a ovom Zaide prenoseći od Ubejdullaha b. Umera, on od Nafi'a a ovaj od Ibn-Umera, radijallahu anhum, da je rekao:

“Na dan Hajbera Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je dodijelio (od ratnog plijena) za konja dva dijela, a za pješaka jedan dio.” To je objasnio Nafi', rekavši: “Koji je čovjek imao konja sa sobom, dobivao je tri dijela, a ko nije imao konja, onda samo jedan dio.”

4229. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Junusa, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Seida b. Musejjeba da mu je saopćio Džubejr b. Mut'im, rekavši:

– Ja i Osman b. Affan smo otišli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: “Dao si potomcima Muttalibovim iz petine Hajbera, a nas si izostavio, iako smo mi, u odnosu na tebe, na istom stepenu kao i oni.”

٤٢٢٦. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ عَنْ عَامِرٍ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ ﷺ فِي غَزْوَةِ خَيْبَرَ أَنْ نُلْقِيَ الْحُمْرَ الْأَهْلِيَّةَ نَيْتَةً وَنَضِيجَةً ثُمَّ لَمْ يَأْمُرْنَا بِأَكْلِهِ بَعْدُ.

٤٢٢٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْحُسَيْنِ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ عَاصِمٍ عَنْ عَامِرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَا أَذْرِي أَنَّهُ عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ كَانَ حُمُولَةَ النَّاسِ فَكَرَهُ أَنْ تَذْهَبَ حُمُولَتُهُمْ أَوْ حَرَمَهُ فِي يَوْمِ خَيْبَرَ لَحْمَ الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ.

٤٢٢٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ خَيْبَرَ لِلْفَرَسِ سَهْمَيْنِ وَلِلرَّجُلِ سَهْمًا قَالَ فَسَرَهُ نَافِعٌ فَقَالَ إِذَا كَانَ مَعَ الرَّجُلِ فَرَسٌ فَلَهُ ثَلَاثَةُ أَشْهُمٍ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ فَرَسٌ فَلَهُ سَهْمٌ.

٤٢٢٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ جُبَيْرَ بْنَ مُطْعِمٍ أَخْبَرَهُ قَالَ مَشَيْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقُلْنَا أَعْطَيْتَ بَنِي الْمُطَّلِبِ مِنْ خُمْسِ خَيْبَرَ وَتَرَكْتَنَا وَنَحْنُ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ مِنْكَ

Tada je on rekao: “Samo su potomci Hašima i potomci Muttaliba isti.”

Džubejr je izjavio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ništa dodijelio potomcima Abduš-šemsa i Nevfela.”¹

4230. PRIČAO MI JE Muhammed Ibnul-Ala, njemu je kazivao Ebu-Usame, a njemu Burejd b. Abdullah prenoseći od Ebu-Burde, a on od Ebu-Musa’a, radijallahu anhu, da je rekao:

– Čuli smo za izlazak Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a nalazili smo se u Jemenu, pa smo krenuli, čineći hidžru prema njemu, ja i moja dva brata, od kojih sam ja bio najmlađi, a jedan od njih dvojice bio je Ebu-Burde, dok je drugi bio Ebu-Ruhm, u grupi od nekoliko, ili je rekao: sa pedeset i tri, ili pedeset i dva čovjeka iz mog naroda. Ukrcali smo se na lađu koja nas je odvezla u Abisiniju kod Nedžašija, gdje smo se sastali sa Dža’ferom b. Ebu-Talibom i ostali s njim, dok nismo zajedno došli i sastali se s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom osvojenja Hajbera. Neki ljudi su nam govorili, (onima što su došli na lađi): ‘Pretekli smo vas sa hidžrom.’

Esmā kćerka Umejsova, jedna od onih koji su došli s nama, ušla je kod Hafse, supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, da je posjeti, a činila je hidžru kod Nedžašija sa onima koji su učinili hidžru, i dok je Esmā bila kod Hafse, Omer je ušao kod nje, i kad je vidio Esmu rekao je: “Ko je ova?”

“Esmā kćerka Umejsova”, odgovorila je ona, a Omer upita:

“Je li to Abisinjanka? Je li ona došla lađom?”

“Da”, rekla je Esmā. “Pretekli smo vas sa hidžrom”, reče on, “pa smo preči Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nego vi.” Ona se

فَقَالَ إِنَّمَا بَنُو هَاشِمٍ وَبَنُو الْمُطَّلِبِ شَيْءٌ وَاحِدٌ
قَالَ جُبَيْرٌ وَلَمْ يَقْسِمِ النَّبِيُّ ﷺ لِبَنِي عَبْدِ شَمْسٍ
وَبَنِي نَوْفَلٍ شَيْئًا.

٤٢٣٠. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا
أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ
عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَلَّغْنَا مَخْرَجَ
النَّبِيِّ ﷺ وَنَحْنُ بِالْيَمَنِ فَخَرَجْنَا مُهَاجِرِينَ إِلَيْهِ أَنَا
وَأَخْوَانِي أَنَا أَصْغَرُهُمْ أَحَدُهُمَا أَبُو بُرْدَةَ وَالْآخَرُ
أَبُو رُحْمٍ إِمَّا قَالَ بِضْعٌ وَإِمَّا قَالَ فِي ثَلَاثَةِ وَخَمْسِينَ
أَوْ اثْنَيْنِ وَخَمْسِينَ رَجُلًا مِنْ قَوْمِي فَرَكِبْنَا سَفِينَةً
فَأَلْقَيْنَا سَفِينَتَنَا إِلَى النَّجَاشِيِّ بِالْحَبَشَةِ فَوَاقَقَنَا
جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَأَقَمْنَا مَعَهُ حَتَّى قَدِمْنَا جَمِيعًا
فَوَاقَقَنَا النَّبِيُّ ﷺ حِينَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ وَكَانَ أَنَاسٌ مِنَ
النَّاسِ يَقُولُونَ لَنَا يَغْنِي لِأَهْلِ السَّفِينَةِ سَبَقُنَاكُمْ
بِالْهَجْرَةِ وَدَخَلَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ وَهِيَ مِمَّنْ
قَدِمَ مَعَنَا عَلَى حَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ زَائِرَةً وَقَدْ
كَانَتْ هَاجَرَتْ إِلَى النَّجَاشِيِّ فِيمَنْ هَاجَرَ فَدَخَلَ
عُمَرُ عَلَى حَفْصَةَ وَأَسَاءُ عِنْدَهَا فَقَالَ عُمَرُ حِينَ
رَأَى أَسَاءَ مَنْ هَذِهِ قَالَتْ أَسَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ قَالَ
عُمَرُ الْحَبَشِيَّةُ هَذِهِ الْبَحْرِيَّةُ هَذِهِ قَالَتْ أَسَاءُ نَعَمْ
قَالَ سَبَقْنَاكُمْ بِالْهَجْرَةِ فَنَحْنُ أَحَقُّ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ
مِنْكُمْ فَغَضِبَتْ وَقَالَتْ كَلَّا وَاللَّهِ كُنْتُمْ مَعَ
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُطْعِمُ جَانِعَكُمْ وَيَعْطِي جَاهِلَكُمْ

¹ Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju *Propisivanje petine* (Knjiga 2., hadis broj 3140, str. 819)

naljutila i rekla: “Nikako! Tako mi Allaha! Vi ste bili sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, on je hranio vaše gladne i savjetovao vaše neznalice, a mi smo bili u kući (ili zemlji) dalekoj i mrskoj, u Abesiniji, i to radi Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Tako mi Allaha, neću ništa jesti niti ću išta piti, dok to što si rekao ne spomenem Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Mi smo bili zlostavljani i zastrašivani. Spomenut ću to Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i pitati ga. Tako mi Allaha, neću lagati, niti ću išta izvrtati, niti ću išta dodavati.”

4231. Kad je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ona je rekla:

“Allahov Vjerovjesniče, Omer je rekao to i to.”

“Šta si ti rekla njemu?”, upitao je on.

“Rekla sam mu to i to”, odgovorila je ona a on je rekao: “On nije meni preči od vas. On i njegovi drugovi imaju jednu hidžru, a vi koji ste doplovili lađom imate dvije hidžre.”¹

Kaže Esma: “Vidjela sam Ebu-Musa‘a i one s lađe, kako mi dolaze u supinama, da me pitaju za ovaj hadis. Ničem na ovom svijetu oni se nisu više radovali, niti im je išta bilo veće u njihovim srcima od onog što im je rekao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.” Ebu-Burde kaže da je Esma rekla: “Vidjela sam Ebu-Musa‘a kako traži od mene da mu ponovim ovaj hadis.”

وَكُنَّا فِي دَارٍ أَوْ فِي أَرْضِ الْبُعْدَاءِ الْبُعْضَاءِ بِالْحَبَشَةِ
وَذَلِكَ فِي اللَّهِ وَفِي رَسُولِهِ ﷺ وَائِمُ اللَّهِ لَا أَطْعَمُ
طَعَامًا وَلَا أَشْرَبُ شَرَابًا حَتَّى أَذْكَرَ مَا قُلْتُ
لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَنَحْنُ كُنَّا نُؤْذَى وَنُخَافُ وَسَأَذْكَرُ
ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ وَأَسْأَلُهُ وَاللَّهُ لَا أَكْذِبُ وَلَا أَزِيغُ
وَلَا أَزِيدُ عَلَيْهِ .

٤٢٣١. فَلَمَّا جَاءَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّ عُمَرَ
قَالَ كَذَا وَكَذَا قَالَ فَمَا قُلْتَ لَهُ قَالَتْ قُلْتُ لَهُ كَذَا
وَكَذَا قَالَ لَيْسَ بِأَحَقَّ بِي مِنْكُمْ وَلَهُ وَلِأَصْحَابِهِ
هِجْرَةٌ وَاحِدَةٌ وَلَكُمْ أَنْتُمْ أَهْلُ السَّفِينَةِ هِجْرَتَانِ
قَالَتْ فَلَقَدْ رَأَيْتُ أَبَا مُوسَى وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ
يَأْتُونِي أَرْسَالًا يَسْأَلُونِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ مَا مِنْ
الدُّنْيَا شَيْءٌ هُمْ بِهِ أَفْرَحُ وَلَا أَعْظَمُ فِي أَنْفُسِهِمْ مِمَّا
قَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ أَبُو بُرْدَةَ قَالَتْ أَشَاءُ فَلَقَدْ
رَأَيْتُ أَبَا مُوسَى وَإِنَّهُ لَيَسْتَعِيدُ هَذَا الْحَدِيثَ مِنِّي .

¹ Ova vrijednost ashaba važi samo u pogledu Hidžre i ne podrazumijeva vrijednost u općenitom smislu.

4232. PRENOSI Ebu-Burde od Ebu-Musa'a da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ja poznajem glasove društva Eš'arija kad uče Kur'an prilikom ulaska (u kuće) u toku noći, i poznajem njihove stanove prema njihovim glasovima kad noću uče Kur'an, iako nisam vidio njihove stanove u koje ulaze danju. Među njima ima i jedan mudrac, kad sretne konje", (ili je rekao "neprijatelja"), rekne im: "Moji ljudi vas pozivaju da ih sačekate."²

4233. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim da je čuo Hafsa b. Gijasa kako kaže da mu je kazivao Burejd b. Abdullah prenoseći od Ebi-Burde, a on od Ebu-Musa'a da je rekao: "Došli smo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što je osvojio Hajber, pa nas je uključio u podjelu plijena, a nije uključio nikoga ko nije prisustvovao osvojenju, izuzev nas."

4234. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu je kazivao Mu'avija b. Amr, a ovom Ebu-Ishak prenoseći od Malika b. Enesa koji je izjavio da mu je kazivao Sevr i rekao da mu je kazivao Salim, oslobođeni rob Ibn-Muti'a, da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže: – Osvojili smo Hajber, ali nismo dobili kao ratni plijen ni zlata ni srebra, nego smo dobili krave, deve, robu i vrtove. Potom smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, otišli u Vadil-Kura. S njim je bio jedan rob po imenu Mid'am, kojeg mu je poklonio jedan od Dibbabovih potomaka, i dok je on stavljao sedlo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iznenada je doletjela jedna zalutala strijela i pogodila tog roba. Ljudi su tada rekli: "Blago njemu, on je šehid!" Međutim, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Naprotiv!

٤٢٣٢. قَالَ أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنِّي لَا أَعْرِفُ أَصْوَاتَ رُفَقَةِ الْأَشْعَرِيِّينَ بِالْقُرْآنِ حِينَ يَدْخُلُونَ بِاللَّيْلِ وَأَعْرِفُ مَنَازِلَهُمْ مِنْ أَصْوَاتِهِمْ بِالْقُرْآنِ بِاللَّيْلِ وَإِنْ كُنْتُ لَمْ أَرَ مَنَازِلَهُمْ حِينَ نَزَلُوا بِالنَّهَارِ وَمِنْهُمْ حَكِيمٌ إِذَا لَقِيَ الْخَيْلَ أَوْ قَالَ الْعَدُوَّ قَالَ لَهُمْ إِنَّ أَصْحَابِي يَأْمُرُونَكُمْ أَنْ تَنْظُرُوا لَهُمْ.

٤٢٣٣. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ حَفْصَ بْنَ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا بَرِيدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ بَعْدَ أَنْ افْتَتَحَ خَيْبَرَ فَقَسَمَ لَنَا وَلَمْ يَقْسِمْ لِأَحَدٍ لَمْ يَشْهَدْ الْفَتْحَ غَيْرَنَا.

٤٢٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ قَالَ حَدَّثَنِي ثَوْرٌ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ مَوْلَى ابْنِ مُطِيعٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ افْتَتَحْنَا خَيْبَرَ وَلَمْ نَغْنَمْ ذَهَبًا وَلَا فِضَّةً إِنَّمَا غَنِمْنَا الْبَقَرَ وَالْإِبِلَ وَالْمَتَاعَ وَالْحَوَائِطَ ثُمَّ انْصَرَفْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى وَادِي الْقُرَى وَمَعَهُ عَبْدٌ لَهُ يُقَالُ لَهُ مِدْعَمٌ أَهْدَاهُ لَهُ أَحَدُ بَنِي الضَّبَابِ قَبِينًا هُوَ يَحْطُ رَحْلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ جَاءَهُ سَهْمٌ عَائِرٌ حَتَّى أَصَابَ ذَلِكَ الْعَبْدَ فَقَالَ النَّاسُ هَنِيئًا لَهُ الشَّهَادَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَلْ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ

2 S obzirom na veliku hrabrost, taj čovjek nije bježao od neprijatelja, nego im je prilazio, kad su oni htjeli da se razidu, i govorio im da sačekaju konjanike ili drugu njegovu grupu. Značenje ovog izraza je, dakle, da njegovi ljudi vole borbu na Allahovom putu.

Tako mi Onog u čijoj je ruci moj život, ogrtač koji je na dan Hajbera uzeo iz ratnog plijena, a koji nije obuhvaćen podjelom, plamti na njemu kao vatra.”¹
Jedan čovjek je, kad je to čuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, donio jedan ili dva remena za obuću i rekao: “Ovo je ono što sam uzeo.” Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Remen ili dva od vatre.”

4235. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu je saopćio Muhammed b. Dža'fer, rekavši da mu je saopćio Zejd (b. Eslem) prenoseći od svoga oca koji je čuo Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, kako kaže:

“Tako mi Onog u čijoj je ruci moj život, kad ne bih ostavio druge ljude siromašne, bez igdje ičega, kad god se osvoji koje selo, podijelio bih ga, kao što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio (plijen) Hajbera, ali ću to ostaviti kao rezervu za njih, koju će oni međusobno podijeliti.”²

4236. PRIČAO MI JE Muhammed Ibnul-Musenna, njemu Ibn-Mehdi prenoseći od Malika b. Enesa, on od Zejda b. Eslema, ovaj od svoga oca, a on od Omera, radijallahu anhu, da je rekao:

“Da nije drugih muslimana, kad god bi koje selo bilo osvojeno podijelio bih ga kao što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio Hajber.”

4237. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu je kazivao Sufjan i rekao da je čuo Zuhrija, kad ga je pitao Isma'il b. Umejje, pa on rekao da mu je saopćio Anbese b. Se'id da je Ebu-Hurejre radijallahu anhu došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i zamolio ga (da ga uključi u plijen sa Hajbera),

إِنَّ الشَّمْلَةَ الَّتِي أَصَابَهَا يَوْمَ خَيْبَرَ مِنَ الْمَغَانِمِ لَمْ تُصِبْهَا الْمَقَاسِمُ لَتَشْتَعِلَ عَلَيْهِ نَارًا فَجَاءَ رَجُلٌ حِينَ سَمِعَ ذَلِكَ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ بِشْرًا أَوْ بَشْرَاكَيْنِ فَقَالَ هَذَا شَيْءٌ كُنْتُ أَصْبَتُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شِرَاكَ أَوْ شِرَاكَيْنِ مِنْ نَارٍ.

٤٢٣٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَمَّا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لِلْوَلَا أَنْ أَتْرِكَ آخِرَ النَّاسِ بَيِّنَاتًا لَيْسَ لَهُمْ شَيْءٌ مَا فَتَحَتْ عَلَيَّ قَرْيَةً إِلَّا قَسَمْتُهَا كَمَا قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْبَرَ وَلَكِنِّي أَتْرَكُهَا خِزَانَةً لَهُمْ يَقْتَسِمُونَهَا.

٤٢٣٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِلْوَلَا آخِرُ الْمُسْلِمِينَ مَا فَتَحَتْ عَلَيْهِمْ قَرْيَةً إِلَّا قَسَمْتُهَا كَمَا قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْبَرَ.

٤٢٣٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ وَسَأَلَهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أُمَيَّةَ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْسَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَسَأَلَهُ قَالَ لَهُ بَعْضُ بَنِي سَعِيدٍ ابْنِ الْعَاصِ لَا تُعْطِهِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ هَذَا

¹ Moguće je da se ovdje misli na literarni smisao ovih riječi, to jest da ogrtač gori vatrom kojom će biti ovaj čovjek kažnjavan, ili se misli na to da je ovaj ogrtač uzrok što će biti kažnjavan vatrom. (prim. rec.)

² To jest, da dijele haradž (porez na zemlju) koji se ubere. (prim. rec.)

ali mu je neki od sinova Seida b. Asa³ rekao: “Nemoj mu davati.” Tada je Ebu-Hurejre rekao: “Ovo je ubica Ibn-Kavkala.” “Čudno mi je za vebru⁴ koji se spustio s Kadumi Da’na”,⁵ (reče Ibn-Seid).

4238. PRENOSI SE od Zubejdija da je Zuhri izjavio da mu je saopćio Anbese b. Seid da je čuo Ebu-Hurejru kako izvješćuje Seida b. Asa i kaže: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao jednu izvidnicu na čelu sa Ebanom (b. Seid b. As) iz Medine u pravcu Nedžda. Eban i njegovi saputnici, kaže Ebu-Hurejre, došli su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u Hajber, nakon što ga je osvojio, a kolani njihovih konja bili su od palminog lika. Ebu-Hurejre kaže da je rekao: “Allahov Poslaniče, ne dodjeljuj im.” Eban tada reče: “Zar ti (kažeš) to, o vebru koji se spustio sa vrha Da’na.” “Sjedi Ebane”, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i ne dodijeli im ništa.⁶

4239. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu je kazivao Amr b. Jahja b. Seid, rekavši da mu je saopćio njegov djed da je Eban b. Seid prišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i nazvao mu selam, pa je Ebu-Hurejre rekao: “Allahov Poslaniče, to je ubica Ibn-Kavkala.” Tada je Eban rekao Ebi-Hurejri. “Čudim ti se, vebru, koji se spustio s Kadumi Da’na. Optužuje me za pogibiju čovjeka kojeg je Allah počastio mojim posredstvom (učinio ga šehidom) i onemogućio ga da me ponizi svojom rukom.”⁷

قَاتِلُ ابْنِ قَوْقِلٍ فَقَالَ وَاعَجَبًا لَوَبَّرَ تَدَلَّى مِنْ قَدُومِ الضَّانِ .

٤٢٣٨ . وَيُذَكِّرُ عَنِ الزُّبَيْدِيِّ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْسَةُ بْنُ سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يُخْبِرُ سَعِيدَ بْنَ الْعَاصِ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبَانَ عَلَى سَرِيَّةٍ مِنَ الْمَدِينَةِ قَبْلَ نَجْدٍ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَدِمَ أَبَانُ وَأَصْحَابُهُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ بِخَيْبَرَ بَعْدَ مَا افْتَتَحَهَا وَإِنَّ حُزْمَ خَيْلِهِمْ لَلِيفِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تَقْسِمَ لَهُمْ قَالَ أَبَانُ وَأَنْتَ بِهَذَا يَا وَبَّرَ تَحْدَرُ مِنْ رَأْسِ ضَانٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا أَبَانَ اجْلِسْ فَلَمْ يَقْسِمْ لَهُمْ .

٤٢٣٩ . حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي أَنَّ أَبَانَ بْنَ سَعِيدٍ أَقْبَلَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا قَاتِلُ ابْنِ قَوْقِلٍ وَقَالَ أَبَانُ لَأَبِي هُرَيْرَةَ وَاعَجَبًا لَكَ وَبَّرَ تَدَادَا مِنْ قَدُومِ ضَانٍ يَنْعَى عَلَيَّ أَمْرًا أَكْرَمَهُ اللَّهُ بِيَدِي وَمَنْعَهُ أَنْ يُهَيِّنَنِي بِيَدِهِ .

3 To je bio Eban b. Se'id, a Ibn-Kavkal je ubijen na Uhudu. (prim. rec.)

4 Vebr je, kako kaže Ibn-Hadžer, divlja životinja slična divljoj mački (prim. rec.)

5 Brdo u kraju gdje je živjelo pleme Devs iz kojeg potiče Ebu-Hurejre. (prim. rec.)

6 Ovaj hadis sa potpunim senedom prenosi Ebu-Davud u svom *Sunenu* i Ebu-Nu'jam u *Mustahredžu*. Eban b. Seid b. As je primio islam nakon Hudejbije a u toku pregovora na Hudejbiji on je pružio zaštitu Osmanu b. Affanu u Mekki dok je prenosio Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, poruku.

7 Tada je Eban bio nevjernik i da ga je tada ubio Ibn-Kavkal, to bi bilo za njega poniženje i sramota. Međutim, Ibn-Kavkal je postao šehid, a Eban je primio islam. (prim. rec.)

4240, 4241. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Urve, a on od Aiše da je Fatima, radijallahu anha, kćerka Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poručila Ebu-Bekru da traži svoje nasljedstvo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, od onog što mu je Allah, kao plijen, darovao u Medini i Fedeku i onog što je ostalo od petine Hajbera, pa je Ebu-Bekr rekao: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo. Ono što ostavimo je milostinja (sadaka).” Porodica Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, se samo hrani ovim imetkom. Tako mi Allaha, ja neću izmijeniti ništa od sadake Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u odnosu na stanje u kom je bila u doba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i postupat ću s njom onako kako je s njom postupao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.” Ebu-Bekr je tada odbio da išta od toga preda Fatimi, pa se Fatima naljutila na Ebu-Bekra zbog toga i izbjegavala ga, te nije s njim govorila do kraja života, a živjela je nakon (smrti) Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, šest mjeseci.¹ Kada je umrla, njen suprug Alija sahranio ju je noću, ne obavijestivši Ebu-Bekra o tome, i on joj je klanjao dženazu. Dok je Fatima bila u životu Alija je bio posebno poštovan, ali nakon što je Fatima umrla, Alija je primijetio da je izgubio to poštovanje ljudi, pa je tražio izmirenje sa Ebu-Bekrom i davanje prisege, jer mu u toku tih nekoliko mjeseci nije bio položio prisegu, te je poručio Ebu-Bekru: “Dodaj nam, ali ne vodi nikog sa sobom”, ne želeći prisustvo Omerovo.

٤٢٤٠-٤٢٤١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ بِنْتُ النَّبِيِّ ﷺ أَرْسَلَتْ إِلَى أَبِي بَكْرٍ تَسْأَلُهُ مِيرَاثَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ بِالْمَدِينَةِ وَفَدَكَ وَمَا بَقِيَ مِنْ خُمُسِ خَيْبَرَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ فِي هَذَا الْمَالِ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَا أُغَيِّرُ شَيْئًا مِنْ صَدَقَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَنْ حَالِهَا الَّتِي كَانَ عَلَيْهَا فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَا أَعْمَلَنَّ فِيهَا بِمَا عَمِلَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَبَى أَبُو بَكْرٍ أَنْ يَدْفَعَ إِلَى فَاطِمَةَ مِنْهَا شَيْئًا فَوَجَدَتْ فَاطِمَةُ عَلَى أَبِي بَكْرٍ فِي ذَلِكَ فَهَجَرَتْهُ فَلَمْ تُكَلِّمْهُ حَتَّى تُؤَفِّيَتْ وَعَاشَتْ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ سِتَّةَ أَشْهُرٍ فَلَمَّا تُؤَفِّيَتْ دَفَنَهَا زَوْجُهَا عَلِيٌّ لَيْلًا وَلَمْ يُؤْذِنْ بِهَا أَبَا بَكْرٍ وَصَلَّى عَلَيْهَا وَكَانَ لِعَلِيٍّ مِنَ النَّاسِ وَجْهٌ حَيَاةَ فَاطِمَةَ فَلَمَّا تُؤَفِّيَتْ اسْتَنَكَرَ عَلِيٌّ وَجُوهَ النَّاسِ فَالْتَمَسَ مُصَاحِبَةَ أَبِي بَكْرٍ وَمُبَايَعَتَهُ وَلَمْ يَكُنْ يُبَايِعُ تِلْكَ الْأَشْهُرَ فَأَرْسَلَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنْ ائْتِنَا وَلَا يَأْتِنَا أَحَدٌ مَعَكَ كَرَاهِيَةً لِمُحْضِرِ عُمَرَ فَقَالَ عُمَرُ لَا وَاللَّهِ لَا تَدْخُلُ عَلَيْهِمْ وَحَدَاكَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَمَا عَسَيْتُهُمْ

¹ Bejheki prenosi od Ša'bija da je rekao: “Kada se Fatima, radijallahu anha, razboljela došao je Ebu-Bekr i zatražio dozvolu da je posjeti, pa ju je Alija, radijallahu anhu, upitao: “Fatima, ovo je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, on traži dozvolu da te posjeti.” “Želiš li da mu dozvolim”, upita ona. “Da”, odgovori on i ona mu dozvoli. Ebu-Bekr uđe i reče: “Tako mi Allaha, nisam ostavio kuću, imetak porodicu i rodbinu, osim iz želje za Allahovim zadovoljstvom i zadovoljstvom Njegova Poslanika i njegove porodice.” I on se trudio da je udobrovolji sve dok u tome nije uspio.

Međutim, Omer je rekao: “Ne, tako mi Allaha, nećeš im sam ići”, ali je Ebu-Bekr rekao: “A šta mislite da će oni meni uraditi! Tako mi Allaha, ja ću sigurno otići.” Ebu-Bekr je došao, pa je Alija izgovorio šehadet, a zatim rekao:

“Mi znamo tvoju vrijednost i ono što ti je Allah dao i ne zavidimo ti na dobru² koje ti je darovao Allah, ali si nas zanemario u ovome (hilafetu), a mi smo, zbog naše rodbinske veze sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, smatrali da treba da imamo udjela (u rukovođenju).”

Tada Ebu-Bekru oči zasuziše i on progovori, te reče: “Tako mi onog u čijoj je ruci moj život, draže mi je da održavam veze sa rodbinom Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nego sa mojom rodbinom. A što se tiče nesporazuma koji se desio između mene i vas u pogledu ovih imetaka, ja njima nisam uskratio nikakva dobra i sve što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu njih činio, činio sam i ja.” Potom Alija reče Ebu-Bekru: “Popodne je rok za zakletvu.”

I nakon što je Ebu-Bekr klanjao podne, popeo se na minber, izgovorio šehadet i spomenuo Alijin slučaj i njegovo nedavanje prisege, kao i razlog kojim mu se opravdao. Zatim je Alija učinio istigfar i izgovorio šehadet a potom istakao pravo Ebu-Bekra i rekao da ga, na ono što je učinio nije navela zavidnost Ebu-Bekru, niti nijekanje onog čime ga je Allah odlikovao “nego mi smatramo da imamo udjela u ovom pitanju (hilafetu), ali nas je on izostavio (iz šure), pa smo se zato naljutili.” Muslimani su se tome obradovali i rekli: “Dobro si postupio”, i kad je Alija postupio poput svih ljudi (dao prisegu Ebu-Bekru), muslimanima je (ponovo) postao blizak.”³

أَنْ يَفْعَلُوا بِي وَاللَّهِ لَا تَتَيْنَهُمْ فَدَخَلَ عَلَيْهِمْ أَبُو بَكْرٍ فَتَشَهِدَ عَلَيَّ فَقَالَ إِنَّا قَدْ عَرَفْنَا فَضْلَكَ وَمَا أَعْطَاكَ اللَّهُ وَلَمْ نَنْفُسْ عَلَيْكَ خَيْرًا سَأَقَهُ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَكِنَّكَ اسْتَبَدَدْتَ عَلَيْنَا بِالْأَمْرِ وَكُنَّا نَرَى لِقَرَابَتِنَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَصِيبًا حَتَّى فَاضَتْ عَيْنَا أَبِي بَكْرٍ فَلَمَّا تَكَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لِقَرَابَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَصِلَ مِنْ قَرَابَتِي وَأَمَّا الَّذِي شَجَرَ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ مِنْ هَذِهِ الْأَمْوَالِ فَلَمْ أَلْ فِيهَا عَنِ الْخَيْرِ وَلَمْ أَتْرُكْ أَمْرًا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَصْنَعُهُ فِيهَا إِلَّا صَنَعْتُهُ فَقَالَ عَلِيٌّ لِأَبِي بَكْرٍ مَوْعِدُكَ الْعَشِيَّةَ لِلْبَيْعَةِ فَلَمَّا صَلَّى أَبُو بَكْرٍ الظُّهْرَ رَفِيَ عَلَى الْمَنْبَرِ فَتَشَهِدَ وَذَكَرَ شَأْنَ عَلِيٍّ وَتَحَلَّفَهُ عَنِ الْبَيْعَةِ وَعُذْرَهُ بِالَّذِي اعْتَذَرَ إِلَيْهِ ثُمَّ اسْتَغْفَرَ وَتَشَهِدَ عَلَيَّ فَعَظَّمَ حَقَّ أَبِي بَكْرٍ وَحَدَّثَ أَنَّهُ لَمْ يَحْمِلْهُ عَلَى الَّذِي صَنَعَ نَفَاسَةً عَلَى أَبِي بَكْرٍ وَلَا إِنْكَارًا لِلَّذِي فَضَّلَهُ اللَّهُ بِهِ وَلَكِنَّا نَرَى لَنَا فِي هَذَا الْأَمْرِ نَصِيبًا فَاسْتَبَدَّ عَلَيْنَا فَوَجَدْنَا فِي أَنْفُسِنَا فَسْرًا بِذَلِكَ الْمُسْلِمُونَ وَقَالُوا أَصَبَتْ وَكَانَ الْمُسْلِمُونَ إِلَى عَلِيٍّ قَرِيبًا حِينَ رَاجَعَ الْأَمْرَ الْمَعْرُوفَ.

2 Misli na hilafet. (prim. rec.)

3 Kurtubi kaže: “Ko razmisli o onom što je teklo između Ebu-Bekra i Alije, u pogledu zamjerki i opravdanja i o pravednosti koja je sadržana u tome saznat će da su oni priznavali vrijednost jedan drugom i da su njihova srca bila složna u ljubavi i poštivanju, pa ako ljudska priroda ponekad prevlada, onda vjerska svijest dođe do izražaja i to potisne.”

4242. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu je kazivao Haremijj, a ovom Šu'be, rekavši da mu je saopćio Umare prenoseći od Ikreme, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Kad je osvojen Hajber rekli smo: Sada ćemo se najesti datula.”

4243. PRIČAO NAM JE Hasan, njemu je kazivao Kurre b. Habib, a ovom Abdur-Rahman b. Abdullah b. Dinar prenoseći od svoga oca, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je rekao: “Nismo se najeli dok nismo osvojili Hajber.”

POSLANIKOVO, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, POSTAVLJANJE NAMJESNIKA U HAJBERU

4244, 4245. PRIČAO NAM JE Isma'il i rekao da mu je kazivao Malik prenoseći od Abdul-Medžida b. Suhejla, on od Seida b. Musejjeba, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija i Ebu-Hurejre, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postavio jednog čovjeka za namjesnika Hajbera, i ovaj mu je donio (dobre) datule zvane džedib, te je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Jesu li sve datule u Hajberu ovakve?”

“Ne, tako mi Allaha! Allahov Poslaniče, mi uzimamo jedan sa' ovih za dva ili tri sa'a (drugih)”, odgovori on, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Prodaj pomiješane (datule) za dirheme, a onda za te dirheme kupi (dobre) datule zvane džedib.”

٤٢٤٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا حَرَمِيُّ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَارَةُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ قُلْنَا الْآنَ نَشْبَعُ مِنَ التَّمْرِ .

٤٢٤٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ حَبِيبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَا شَبِعْنَا حَتَّى فَتَحْنَا خَيْبَرَ .

بَابُ اسْتِعْمَالِ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى أَهْلِ خَيْبَرَ

٤٢٤٤-٤٢٤٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ بْنِ سُهَيْلٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اسْتَعْمَلَ رَجُلًا عَلَى خَيْبَرَ فَجَاءَهُ بِتَمَرٍ جَنِيبٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَكُلْتُ تَمْرَ خَيْبَرَ هَكَذَا فَقَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَنَأْخُذُ الصَّاعَ مِنْ هَذَا بِالصَّاعَيْنِ بِالثَّلَاثَةِ فَقَالَ لَا تَفْعَلْ بَعِ الْجَمْعَ بِالدَّرَاهِمِ ثُمَّ ابْتَغِ بِالدَّرَاهِمِ جَنِيًّا .

4246, 4247. Abdul-Aziz b. Muhammed prenosi od Abdul-Medžida, a on od Seida (b. Musejjeba) da su mu Ebu-Seid i Ebu-Hurejre kazivali da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao jednog od sinova Adijja iz reda ensarija u Hajber i odredio ga za namjesnika Hajbera. Abdul-Medžid isto prenosi od Ebu-Saliha Semmana, a on od Ebu-Hurejre i Ebu-Seida.¹

POSTUPAK VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, SA STANOVNICIMA HAJBERA

4248. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrije prenoseći od Nafi'a, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je rekao:
"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je dao Hajber Jevrejima da rade i da ga obrađuju, s tim od dobiti zadrže polovinu prihoda."

OVCA U KOJU JE STAVLJEN OTROV I KOJA JE U HAJBERU POKLONJENA VJEROVJESNIKU, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

Prenosi Urve od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

4249. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu je kazivao Lejs, a ovom Seid prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:
"Kada je osvojen Hajber Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, je poklonjena ovca u kojoj je bio otrov."²

٤٢٤٦-٤٢٤٧. وَقَالَ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ عَنْ سَعِيدٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ وَأَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَاهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ أَخَا بَنِي عَدِيٍّ مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى خَيْبَرَ فَأَمَرَهُ عَلَيْهَا وَعَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَأَبِي سَعِيدٍ مِثْلَهُ.

بَابُ مُعَامَلَةِ النَّبِيِّ ﷺ أَهْلَ خَيْبَرَ

٤٢٤٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى النَّبِيُّ ﷺ خَيْبَرَ الْيَهُودَ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يُخْرُجُ مِنْهَا.

بَابُ الشَّاةِ الَّتِي سُمِّتَ لِلنَّبِيِّ ﷺ بِخَيْبَرَ

رَوَاهُ عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

٤٢٤٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي سَعِيدٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا فَتَحَتْ خَيْبَرُ أُهْدِيَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ شَاةٌ فِيهَا سُمٌّ.

1 Ove dvije verzije hadisa od Abdul-Medžida zabilježili su Ebu-Avane i Darekutni, sa potpunim senedima.

2 Ovaj hadis je naveden opširnije i objašnjen u poglavlju *O glavarini*, (Knjiga 2., hadis broj 3169, str. 840-841)

POHOD ZEJDA B. HARISA

4250. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu je kazivao Jahja b. Seid, ovom Sufjan b. Seid, a njemu Abdullah b. Dinar da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odredio Usamu za zapovjednika jednoj skupini, pa su oni kritikovali njegovo rukovođenje, te je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ako vi kritikujete njegovo rukovođenje, već ste ranije kritikovali i rukovođenje njegova oca, tako mi Allaha, on je bio dostojan rukovođenja, bio mi je jedan od najdražih ljudi, a ovo mi je jedan od najdražih ljudi, nakon njega.”

NAKNADNA UMRA

To je spomenuo Enes, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.¹

4251. PRIČAO MI JE Ubejdullah b. Musa, prenoseći od Israila, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Bera'a, radijallahu anhu, da je rekao:

– Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pošao, u zul-ka'detu, da obavi umru, Mekkelije su odbile da mu dopuste ulazak u Mekku, sve dok nije sklopio s njima ugovor da će u njoj ostati tri dana. Kada su pisali ugovor, bilo je napisano: “Ovo je ono na šta se obavezuje Muhammed, Allahov poslanik”, ali su oni rekli: “Mi ne pristajemo na to. Da znamo da si ti Allahov poslanik ništa ti ne bismo sprečavali. Nego si ti Muhammed, sin Abdullahov.” On na to reče: “Ja sam Allahov Poslanik i ja sam Muhammed, sin Abdullahov.” Potom je rekao Aliji b. Ebi-Talibu,

بَابُ غَزْوَةِ زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ

٤٢٥٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سَفْيَانُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَسَامَةَ عَلَى قَوْمٍ فَطَعْنُوا فِي إِمَارَتِهِ فَقَالَ إِنْ تَطَعْنُوا فِي إِمَارَتِهِ فَقَدْ طَعَنْتُمْ فِي إِمَارَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلِهِ وَإِنَّمَا اللَّهُ لَقَدْ كَانَ خَلِيقًا لِلْإِمَارَةِ وَإِنْ كَانَ مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَإِنْ هَذَا لَمِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ بَعْدَهُ .

بَابُ عُمْرَةِ الْقَضَاءِ

ذَكَرَهُ أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٤٢٥١. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ فِي ذِي الْقَعْدَةِ فَأَبَى أَهْلُ مَكَّةَ أَنْ يَدْخُلَ مَكَّةَ حَتَّى قَاضَاهُمْ عَلَى أَنْ يُقِيمَ بِهَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَلَمَّا كَتَبُوا الْكِتَابَ كَتَبُوا هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالُوا لَا نُقْرُ لَكَ بِهَذَا لَوْ نَعْلَمُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا مَنَعْنَاكَ شَيْئًا وَلَكِنْ أَنْتَ مُحَمَّدٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا مُحَمَّدٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي

¹ Ibn-Hadžer pretpostavlja da se ovdje misli na hadis koji prenosi Abdur-Rezzak od Enesa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za vrijeme naknadne umre, ušao u Mekku, a Abdullah b. Revvaha je ispred njega citirao stihove: “Nevjernički sinovi, oslobodite mi put, Milostivi je objavio u Kur'anu da je najbolja pogibija na Njegovom putu, mi se borimo protiv vas objašnjavajući to.”

radijallahu anhu: “Obriši (izraz) Allahov Poslanik.” “Ne! Tako mi Allaha, neću te nikada obrisati”, reče Alija. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo ugovor, a nije znao pisati, i (on) napisa²: “Ovo je ono na šta se obavezuje Muhammed sin Abdullahov: da u Mekku neće unijeti oružje osim sablje u koricama, da od njenih stanovnika neće povesti nikoga, ako bi neko htio da ga slijedi, i da neće zabranjivati nikom od svojih ashaba, ako htjedne, ostati u njoj.” I pošto je on ušao u Mekku, i rok boravka prošao, oni su došli Aliji i rekli: “Reci svome prijatelju neka iziđe, jer rok je već istekao.” Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao, a za njim je poslala kćerka Hamzina, dozivajući ga: “Amidža, amidža!” Prigrabio ju je Alija, uzeo je za ruku i rekao Fatimi, radijallahu anha: “Uzmi kćerku tvoga amidže i ponesi je!” U pogledu nje su se prepirali Alija, Zejd i Dža‘fer. Alija je rekao: “Ja sam je uzeo i ona je kćerka mog amidže.” “Ona je kćerka moga amidže, a za mnom je sestra njene majke”, rekao je Dža‘fer, a onda je Zejd rekao: “Ona je kćerka moga brata.” Na koncu ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dodijelio sestri njene majke, rekavši: “Majčina sestra je na stepenu majke.” Potom je rekao Aliji: “Ti si moj, a ja sam tvoj”, Dža‘feru je rekao: “Sličan si mi po izgledu i ponašanju”, a Zejdu je rekao: “Ti si naš brat i naš štićenik.” Kasnije je Alija rekao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Što ne bi oženio kćerku Hamzinu”, a on je odgovorio: “Ona je kćerka moga brata po mlijeku.”

طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَمَحَ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ عَلِيٌّ لَا وَاللَّهِ لَا أَحْوِكَ أَبَدًا فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْكِتَابَ وَلَيْسَ يُحْسِنُ يَكْتُبُ فَكَتَبَ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ لَا يُدْخِلُ مَكَّةَ السَّلَاحَ إِلَّا السَّيْفَ فِي الْقِرَابِ وَأَنْ لَا يُخْرِجَ مِنْ أَهْلِهَا بِأَحَدٍ إِنْ أَرَادَ أَنْ يَتَّبِعَهُ وَأَنْ لَا يَمْنَعَ مِنْ أَصْحَابِهِ أَحَدًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُقِيمَ بِهَا فَلَمَّا دَخَلَهَا وَمَضَى الْأَجَلُ أَتَوْا عَلِيًّا فَقَالُوا قُلْ لِصَاحِبِكَ اخْرُجْ عَنَّا فَقَدْ مَضَى الْأَجَلُ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فَتَبِعَتْهُ ابْنَةُ حَمْزَةَ تُنَادِي يَا عَمُّ يَا عَمُّ فَتَنَאוْهُمَا عَلِيٌّ فَأَخَذَ بِيَدِهَا وَقَالَ لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ دُونَكَ ابْنَةُ عَمِّكَ حَمَلَتْهَا فَاخْتَصَمَ فِيهَا عَلِيٌّ وَزَيْدٌ وَجَعْفَرٌ قَالَ عَلِيٌّ أَنَا أَخَذْتُهَا وَهِيَ بِنْتُ عَمِّي وَقَالَ جَعْفَرٌ ابْنَةُ عَمِّي وَخَالَتُهَا تَحْتِي وَقَالَ زَيْدٌ ابْنَةُ أَخِي فَقَضَى بِهَا النَّبِيُّ ﷺ لِحَالَتِهَا وَقَالَ الْحَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ وَقَالَ لِعَلِيٍّ أَنْتَ مِنِّي وَأَنَا مِنْكَ وَقَالَ جَعْفَرٌ أَشَبَّهْتَ خُلُقِي وَخُلُقِي وَقَالَ لَزَيْدٍ أَنْتَ أَخُونَا وَمَوْلَانَا وَقَالَ عَلِيٌّ أَلَا تَتَزَوَّجُ بِنْتُ حَمْزَةَ قَالَ إِنَّهَا ابْنَةُ أَخِي مِنَ الرِّضَاعَةِ .

2 Ibn-Hadžer i Kastalani smatraju da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio od Alije da mu pokaže mjesto na kojem je napisano Allahov Poslanik, i kada mu je on to pokazao, on je to lično izbrisao. Zatim je to vratio Aliji i naredio mu da napiše onako kako su mušrici htjeli. Neki smatraju da je Allah u tom momentu dao sposobnost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da napiše ono što su tražili, dok neki kažu da neki ljudi koji su nepismeni znaju napisati samo svoje ime i to ne znači da su pismeni, a Allah najbolje zna. (prim. rec.)

4252. PRIČAO MI JE Muhammed b. Rafi‘, njemu je kazivao Surejdž, a ovom Fulejh... I PRIČAO MI JE Muhammed b. Husejn b. Ibrahim, rekavši da mu je kazivao njegov otac, a njemu Fulejh b. Sulejman prenoseći od Nafi‘a a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo da obavi umru, pa su se nevjernici Kurejša isprijekali između njega i Ka‘be, te je on zaklao svoj kurban i obrijao glavu, na Hudejbiji, ali je s njima sklopio ugovor da će slijedeće godine obaviti umru, s tim što neće unositi oružje, osim sablji, i neće ostati u Mekki, osim onoliko koliko oni htjednu. I obavio je umru slijedeće godine, ušavši u Mekku, onako kao što se s njima bio sporazumio. Nakon što je u njoj boravio tri dana, oni su mu naredili da izađe, i on je izašao.

4253. PRIČAO MI JE Usman b. Ebi-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, a on od Mudžahida da je rekao:

– Ja i Urve b. Zubejr smo ušli u džamiju i zatekli Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, kako sjedi pored Aišine sobe, pa je on upitao: “Koliko je puta Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio umru?”

“Četiri puta”, odgovorio je (Ibn-Omer).

4254. A onda smo čuli zvuk misvaka kojim je Aiša čistila zube, te je Urve rekao:

“Majko pravovjernih, jesi li čula šta kaže Ebu-Abdur-Rahman¹ da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio četiri umre?”

Ona je tada rekla: “Kad god je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio umru, on je bio s njim, a nikada nije obavljao umru u redžebu.”

٤٢٥٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا سُورِجٌ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ ح وَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ مُعْتَمِرًا فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْبَيْتِ فَخَرَّ هَدْيُهُ وَخَلَقَ رَأْسَهُ بِالْحُدَيْيَةِ وَقَاضَاهُمْ عَلَى أَنْ يَعْتَمِرَ الْعَامَ الْمُقْبِلَ وَلَا يَحْمِلَ سِلَاحًا عَلَيْهِمْ إِلَّا سِوْفًا وَلَا يُقِيمَ بِهَا إِلَّا مَا أَحْبَبُوا فَأَعْتَمَرَ مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فَدَخَلَهَا كَمَا كَانَ صَالِحُهُمْ فَلَمَّا أَنْ أَقَامَ بِهَا ثَلَاثًا أَمَرُوهُ أَنْ يُخْرَجَ فَخَرَجَ .

٤٢٥٣. حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَعُرْوَةُ ابْنُ الزُّبَيْرِ الْمَسْجِدَ فَإِذَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَالِسٌ إِلَى حُجْرَةِ عَائِشَةَ ثُمَّ قَالَ كَمْ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ أَرْبَعًا .

٤٢٥٤. ثُمَّ سَمِعْنَا اسْتِثْنَانَ عَائِشَةَ قَالَ عُرْوَةُ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ أَلَا تَسْمَعِينَ مَا يَقُولُ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرَ فَقَالَتْ مَا اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ عُمْرَةً إِلَّا وَهُوَ شَاهِدُهُ وَمَا اعْتَمَرَ فِي رَجَبٍ قَطُّ .

¹ Ebu-Abdur-Rahman je Abdullah b. Omer. (prim. rec.)

4255. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Isma'ila b. Ebi-Halida koji je čuo Ibn-Ebi-Evfa'a kako kaže:

“Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavljao umru mi smo ga zaklanjali od mušrika i mušričkih dječaka, kako ne bi naudili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

4256. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Ejjuba, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao:

– Došli su Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi, pa su mušrici rekli: “Došli su vam ljudi koje je oslabila jesribska groznica”, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im je naredio da trče tri kruga, a da polahko idu između dva ugla, a da trče sve krugove spriječila ga je samo samilost prema njima.”

Ibn-Seleme je opširnije prenio od Ejjuba, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je došao one godine u kojoj mu je zagarantovana sigurnost i rekao: “Potrčite, kako bi mušrici vidjeli vašu snagu,” a mušrici su bili u pravcu (brda) Ku'ajki'ana.

4257. PRIČAO MI JE Muhammed (b. Selam), prenoseći od Sufjana b. Ujejne, on od Amra (b. Dinara), ovaj od Ata'a a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je trčao oko Ka'be i između Safe i Merve samo da bi pokazao mušricima svoju snagu.”

4258. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu je kazivao Vuhejb, a ovom Ejjub prenoseći od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, se oženio Mejmunom dok je bio u ihramima, ali je s njom imao intimni odnos nakon što se oslobodio ihrama. Ona je umrla u Serifu.”

٤٢٥٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ سَمِعَ ابْنَ أَبِي أَوْفَى يَقُولُ لَمَّا اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَتَرْنَاهُ مِنْ غِلْمَانِ الْمُشْرِكِينَ وَمِنْهُمْ أَنْ يُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ .

٤٢٥٦. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابُهُ فَقَالَ الْمُشْرِكُونَ إِنَّهُ يَقْدُمُ عَلَيْكُمْ وَقَدْ وَهَنَهُمْ حُمَّى يَثْرِبَ وَأَمَرَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَرْمُلُوا الْأَشْوَاطَ الثَّلَاثَةَ وَأَنْ يَمْشُوا مَا بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ وَلَمْ يَمْنَعُهُ أَنْ يَأْمُرَهُمْ أَنْ يَرْمُلُوا الْأَشْوَاطَ كُلَّهَا إِلَّا الْإِبْقَاءَ عَلَيْهِمْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ وَزَادَ ابْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ لِعَامِهِ الَّذِي اسْتَأْمَنَ قَالَ ارْمُلُوا لِيَرَى الْمُشْرِكُونَ قُوَّتَهُمُ وَالْمُشْرِكُونَ مِنْ قَبْلِ قُعَيْقِعَانَ .

٤٢٥٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّمَا سَعَى النَّبِيُّ ﷺ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ لِيَرَى الْمُشْرِكِينَ قُوَّتَهُ .

٤٢٥٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ تَزَوَّجَ النَّبِيُّ ﷺ مَيْمُونَةَ وَهُوَ مُحْرِمٌ وَبَنَى بِهَا وَهُوَ حَلَالٌ وَمَاتَتْ بِسَرِفٍ .

4259. DODAO JE Ibn-Ishak, rekavši da su mu prenijeli Ibn-Ebi-Nedžih i Eban b. Salih od Ata'a i Mudžahida, a njih dvojica od Ibn-Abbasa da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, se oženio Mejmunom u toku naknadne umre.”¹

BITKA NA MU'TI U ŠAMU

4260. PRIČAO NAM JE Ahmed, njemu Ibn-Vehb prenoseći od Amra (b. Harisa), a on od Ibn Ebi-Hilala koji je izjavio da mu je saopćio Nafi', a njemu Ibn-Omer da je on taj dan stao pored Dža'fera koji je bio ubijen, “i prebrojao sam” – kaže on – “pedeset rana i udaraca, a nijedan nije bio otraga, to jest s leđa.”

4261. SAOPĆIO NAM JE Ahmed b. Ebi-Bekr, a njemu je kazivao Mugire b. Abdur-Rahman prenoseći od Abdullaha b. Seida, on od Nafi'a, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je u Bitki na Mu'ti za vojskovođu odredio Zejda b. Harisa a potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ako Zejd pogine, onda Dža'fer, a ako Dža'fer pogine, onda Abdullah b. Revvaha.”

Kaže Abdullah: “Bio sam s njima u toj bitki. tražili smo Dža'fera b. Ebu-Taliba i našli ga među ubijenima i pronašli na njegovom tijelu devedeset i nekoliko rana od koplja i strijele.”

٤٢٥٩. وَزَادَ ابْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ وَأَبَانُ بْنُ صَالِحٍ عَنْ عَطَاءٍ وَمُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ تَزَوَّجَ النَّبِيُّ ﷺ مَيْمُونَةَ فِي عُمْرَةِ الْقَضَاءِ .

بَابُ غَزْوَةِ مُؤْتَةَ مِنْ أَرْضِ الشَّامِ

٤٢٦٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرِو عَنِ ابْنِ أَبِي هِلَالٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي نَافِعٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ وَقَفَ عَلَى جَعْفَرٍ يَوْمَئِذٍ وَهُوَ قَتِيلٌ فَعَدَدْتُ بِهِ خَمْسِينَ بَيْنَ طُعْنَةٍ وَضَرْبَةٍ لَيْسَ مِنْهَا شَيْءٌ فِي دُبُرِهِ يَعْنِي فِي ظَهْرِهِ .

٤٢٦١. أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةِ مُؤْتَةَ زَيْدَ بْنَ حَارِثَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنْ قُتِلَ زَيْدٌ فَجَعْفَرٌ وَإِنْ قُتِلَ جَعْفَرٌ فَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنْتُ فِيهِمْ فِي تِلْكَ الْغَزْوَةِ فَالْتَمَسْنَا جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فَوَجَدْنَاهُ فِي الْقَتْلِ وَوَجَدْنَا مَا فِي جَسَدِهِ بَضْعًا وَتِسْعِينَ مِنْ طُعْنَةٍ وَرَمِيَةٍ .

¹ Ovaj sened je spojen u *Siri* Ibn-Ishaka. U Ebul-Esvedovom djelu *El-Megazi* prenosi se od Urve da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao Dža'fera b. Ebu-Taliba Mejmunu da je zaprosi za njega. Ona je opunomoćila Abbasa, za kojim je bila udana njena sestra Ummi-Fadl, i on ju je vjenčao za njega. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je s njom stupio u brak u Serifu, a Allah je odredio da je ona poslije toga i umrla u Serifu. Prije njega bila je udana za Ebi-Ruhma b. Abdul-Uzza'a.

4262. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Vakid, a njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Ejjuba, on od Humejda b. Hilala, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izvijestio ljude o smrti Zejda, Dža'fera i Ibn-Revvahe, prije nego što im je došla vijest o njima, rekavši:

“Zastavu je uzeo Zejd, pa je poginuo, zatim ju je uzeo Dža'fer, pa je i on poginuo, a onda ju je uzeo Ibn-Revvaha, pa je i on poginuo”, dok su mu oči suzile. “Tada je zastavu uzela Allahova sablja (Halid b. Velid), i Allah im je dao pobjedu.”²

4263. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu je kazivao Abdul-Vehhab i rekao da je čuo Jahja'a b. Seida kako kaže da mu je saopćila Amra rekavši da je čula Aišu, radijallahu anha, kako kaže:

– Kada je došla vijest o pogibiji Ibn-Harisa, Dža'fera b. Ebi-Taliba i Abdullaha b. Revvahe, neka je Allah s njima zadovoljan, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je sjeo ožalošćen. Ja sam – kaže (Aiša) – gledala kroz otvor na vratima, (mišljaše na šupljinu vrata). Došao mu je jedan čovjek, te rekao: “Allahov Poslaniče, Dža'ferove žene ...”, i on spomenu njihovu kuknjavu, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu naredi da im to zabrani. Ovaj je otišao, a zatim se vratio i rekao: “Zabranio sam im.” A onda je spomenuo da mu se one nisu pokorile. On mu ponovo naredi, i ovaj ode, a potom se ponovo vrati i reče: “Tako mi Allaha, one su nas nadvladale.”

Ona (Aiša) smatra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Baci zemlje u njihova usta”, i da je rekla: “Allah te ponizio! Tako mi Allaha, ti to nećeš uraditi, niti ćeš Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, osloboditi napora.”

٤٢٦٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ وَاقِدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَعَى زَيْدًا وَجَعْفَرًا وَابْنَ رَوَاحَةَ لِلنَّاسِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَهُمْ خَبَرُهُمْ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأَصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ جَعْفَرٌ فَأَصِيبَ ثُمَّ أَخَذَ ابْنُ رَوَاحَةَ فَأَصِيبَ وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ حَتَّى أَخَذَ الرَّايَةَ سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ .

٤٢٦٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرَةُ قَالَتْ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ لَمَّا جَاءَ قَتْلُ ابْنِ حَارِثَةَ وَجَعْفَرِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ جَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعْرِفُ فِيهِ الْحُزْنَ قَالَتْ عَائِشَةُ وَأَنَا أَطْلَعُ مِنْ صَائِرِ الْبَابِ تَعْنِي مِنْ شَقِّ الْبَابِ فَاتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ أَيُّ رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ نِسَاءَ جَعْفَرٍ قَالِ وَذَكَرَ بُكَاءَهُنَّ فَأَمَرَهُ أَنْ يَنْتَهَاهُنَّ قَالَ فَذَهَبَ الرَّجُلُ ثُمَّ أَتَى فَقَالَ قَدْ نَهَيْتُهُنَّ وَذَكَرَ أَنَّهُ لَمْ يُطِئْنَهُ قَالَ فَأَمَرَ أَيْضًا فَذَهَبَ ثُمَّ أَتَى فَقَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ غَلَبْنَا فَرَعَمَتْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ فَاحْتُ فِي أَفْوَاهِهِنَّ مِنَ التُّرَابِ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ أَرُغِمَ اللَّهُ أَنْفَكَ فَوَاللَّهِ مَا أَنْتَ تَفْعَلُ وَمَا تَرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْعَنَاءِ .

2 Mu'ta je mjesto udaljeno od Jerusalima dva konaka. Ova bitka se dogodila 8. godine po Hidžri. Bizantijski namjesnik u Šamu Šurahbil b. Amr Gasani je ubio Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, izaslanika Harisa b. Umejra, kojeg je on poslao namjesniku Busre, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, protiv njih poslao vojsku koja je brojala tri hiljade ljudi.

4264. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ebu-Bekr, a njemu Umer b. Ali prenoseći od Isma'ila b. Ebu-Halida a on od Amira, koji je rekao:

– Ibn-Omer je imao običaj da, kad pozdravlja Dža'ferovog sina, rekne: “Es-Selamu alejke, sine onoga koji ima dva krila.”

4265. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan prenoseći od Isma'ila, a on od Kajs b. Ebu-Hazima da je rekao:

– Čuo sam Halida b. Velida kako kaže: “Na dan Mu'te, u mojoj ruci je slomljeno devet sablji, tako da mi je u ruci ostao samo moj jemenski široki mač.”

4266. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, a njemu Jahja prenoseći od Isma'ila koji je izjavio da mu je kazivao Kajs, rekavši da je čuo Halida b. Velida kako kaže:

“Na dan Mu'te u mojoj ruci je slomljeno devet sablji, a izdržao je u mojoj ruci samo jedan široki jemenski mač.”

4267. PRIČAO MI JE Imran b. Mejsere, a njemu Muhammed b. Fudajl prenoseći od Husajna, on od Amira, a ovaj od Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhum, da je rekao:

– Jednom prilikom je Abdullah b. Revvaha pao u nesvijest, pa je njegova sestra (a Nu'manova majka) Amra počela kukati: “O oslonče,¹ o ovaj, o onaj”, nabrajajući njegove vrline, pa je on, kad se osvijestio, rekao: “Nisi ništa rekla, a da meni nije rečeno: “Jesi li ti takav!?”

٤٢٦٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ عَامِرٍ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا حَيَّا ابْنَ جَعْفَرٍ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ ذِي الْجَنَاحَيْنِ .

٤٢٦٥. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ خَالِدَ ابْنَ الْوَلِيدِ يَقُولُ لَقَدْ انْقَطَعَتْ فِي يَدِي يَوْمَ مُوتَةِ تِسْعَةُ أَسْيَافٍ فَمَا بَقِيَ فِي يَدِي إِلَّا صَفِيحَةٌ يَمَانِيَّةٌ .

٤٢٦٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ سَمِعْتُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ يَقُولُ لَقَدْ دُقَّ فِي يَدِي يَوْمَ مُوتَةِ تِسْعَةُ أَسْيَافٍ وَصَبَرْتُ فِي يَدِي صَفِيحَةٌ لِي يَمَانِيَّةٌ .

٤٢٦٧. حَدَّثَنِي عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَامِرٍ عَنْ الثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَعْمِيَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ فَجَعَلَتْ أُخْتُهُ عَمْرَةَ تَبْكِي وَآ جَبَلَاةً وَآ كَذَا وَآ كَذَا تُعَدُّ عَلَيْهِ فَقَالَ حِينَ أَفَاقَ مَا قُلْتَ شَيْئًا إِلَّا قِيلَ لِي أَنْتَ كَذَلِكَ .

¹ Doslovno: O planino ! (Va džebelah). (prim. rec.)

4268. PRIČAO NAM JE Kutejbe, a njemu Abser prenoseći od Husajna, on od Ša'bija, a ovaj od Nu'mana b. Bešira da je rekao:

“Jednom prilikom je Abdullah b. Revvaha pao u nesvijest...”, i citirao isti tekst. “A kada je umro, ona nije plakala za njim.”²

VJEROVJESNIKOVO, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, SLANJE USAME
B. ZEJDA HURUKIJAMA IZ DŽUHEJNE

4269. PRIČAO MI JE Amir b. Muhammed, njemu je kazivao Hušejm, ovom saopćio Husajn, a njemu Ebu-Zabjan, rekavši da je čuo Usamu b. Zejda, radijallahu anhum, kako kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je poslao na Hureku, i mi smo izjutra iznenada napali taj narod i porazili ih. Ja i jedan ensarija smo sustigli jednog njihovog čovjeka i kad smo ga svladali, on je rekao: “*La ilahe illellah* (nema istinskog Boga osima Allaha).” Tada se ensarija ustegao, a ja sam ga udario kopljem i ubio. Kad smo se vratili to je doprlo do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: “Usame, zar si ga ubio nakon što je rekao: ‘*La ilahe illellah*!’”

“On je htio da se zaštiti”, rekao sam ja, a on je toliko puta to pitanje ponovio, da sam poželio da do toga dana nisam bio ni primio islam.

4270. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Hatim prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda koji je čuo Selemu b. Ekve'a, radijallahu anhu, da je rekao:

“Učestvovao sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u sedam bitaka, i izlazio devet puta u izvidnicama koje je on slao. Jedan put nam je bio zapovjednik Ebu-Bekr, a jedan put Usama.”

٤٢٦٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبَثَرُ عَنْ حُصَيْنٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ أَغْمِيَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ بِهَذَا فَلَمَّا مَاتَ لَمْ تَبْكِ عَلَيْهِ.

بَابُ بَعْثِ النَّبِيِّ ﷺ

أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ إِلَى الْحَرْقَاتِ مِنْ جُهَيْنَةَ

٤٢٦٩. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حُصَيْنٌ أَخْبَرَنَا أَبُو ظَبْيَانَ قَالَ سَمِعْتُ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى الْحَرْقَةِ فَصَبَحْنَا الْقَوْمَ فَهَزَمْنَاهُمْ وَلَحِقْتُ أَنَا وَرَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ رَجُلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا غَشِيَنَاهُ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَكَفَّ الْأَنْصَارِيُّ فَطَعَنَتْهُ بِرُمْحِي حَتَّى قَتَلْتُهُ فَلَمَّا قَدِمْنَا بَلَغَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ يَا أُسَامَةُ أَقَتَلْتَهُ بَعْدَ مَا قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قُلْتُ كَانَ مُتَعَوِّذًا فَمَا زَالَ يُكْرِرُهَا حَتَّى تَمَنَيْتُ أَنِّي لَمْ أَكُنْ أَسْلَمْتُ قَبْلَ ذَلِكَ الْيَوْمِ.

٤٢٧٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَلَمَةَ بْنَ الْأَكْوَعِ يَقُولُ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ غَزَوَاتٍ وَخَرَجْتُ فِيهَا يَبْعَثُ مِنَ الْبُعُوثِ تِسْعَ غَزَوَاتٍ مَرَّةً عَلَيْنَا أَبُو بَكْرٍ وَمَرَّةً عَلَيْنَا أُسَامَةُ.

2 Povod citiranju ovog hadisa u poglavlju o Bitki na Mu'ti je spominjanje smrti Abdullaha b. Revvaha, radijallahu anhu, koji je poginuo kao jedan od vojskovođa na Mu'ti.

4271. REKAO JE Umer b. Hafs b. Gijas da mu je prenio njegov otac od Jezida b. Ebi-Ubejda koji je izjavio da je čuo Selemu kako kaže:

“Učestvovao sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u sedam bitaka, i izlazio devet puta u izvidnicama koje je on slao. Jedan put nam je bio zapovjednik Ebu-Bekr, a jedan put Usama.”

4272. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim Dahhak b. Mahled, a njemu Jezid b. Ebi-Ubejd prenoseći od Seleme b. Ekve'a, radijallahu anhu, da je rekao:

“Učestvovao sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u sedam bitaka i učestvovao sam u jednoj borbi sa (Zejd) b. Harisom, kojeg nam je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postavio za zapovjednika.”

4273. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah, njemu Hammad b. Mes'ade prenoseći od Jezida b. Ebi-Ubejda, a on od Seleme b. Ekve'a da je rekao:

“Učestvovao sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u sedam bitaka...,” i spomenuo je Hajber, Hudejbiju, dan Hunejna i dan Kareda. Jezid je rekao: “Zaboravio sam ostale.”¹

OSVOJENJE MEKKE

I O ONOM ŠTO JE HATIB B. EBI-BELTA'A POSLAO MEKELIJAMA, OBAVJEŠTAVAJUĆI IH O POHODU VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

4274. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Sufjan prenoseći od Amra b. Dinara, koji je izjavio da mu je saopćio Hasan b. Muhammed da je čuo Ubejdullaha b. Ebu-Rafi'a kako kaže

٤٢٧١. وَقَالَ عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَلَمَةَ يَقُولُ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ سَبْعَ غَزَوَاتٍ وَخَرَجْتُ فِيهَا يَبْعَثُ مِنَ الْبُعْثِ تِسْعَ غَزَوَاتٍ عَلَيْنَا مَرَّةً أَبُو بَكْرٍ وَمَرَّةً أُسَامَةُ.

٤٢٧٢. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ سَبْعَ غَزَوَاتٍ وَغَزَوْتُ مَعَ ابْنِ حَارِثَةَ اسْتَعْمَلَهُ عَلَيْنَا.

٤٢٧٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حَمَادُ بْنُ مَسْعَدَةَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ سَبْعَ غَزَوَاتٍ فَذَكَرَ خَيْبَرَ وَالْحُدَيْبِيَّةَ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ وَيَوْمَ الْقَرْدِ قَالَ يَزِيدُ وَنَسِيتُ بَقِيَّتَهُمْ.

بَابُ غَزْوَةِ الْفَتْحِ

وَمَا بَعَثَ حَاطِبُ بْنُ أَبِي بَلْتَعَةَ

إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ يُخْبِرُهُمْ بِغَزْوِ النَّبِيِّ ﷺ

٤٢٧٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ قَالَ أَخْبَرَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ اللَّهِ ابْنَ أَبِي رَافِعٍ يَقُولُ

¹ Ostale tri bitke koje je Jezid zaboravio su osvojenje Mekke, bitka za Taif i pohod na Tebuk, što je bio zadnji Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, pohod. Što se tiče izvidnica, Ibn-Hadžer spominje izvidnicu Ebu-Bekra protiv Beni Fezare, zatim njegovu izvidnicu protiv plemena Benu Kilab i njegovu rukovođenje hadždžom devete godine po Hidžri, te izvidnicu Usame protiv Hurukija i njegovu izvidnicu u Ubna u pravcu Bulka'a. Prema istraživanju Ibn-Hadžera historičari ne spominju druge izvidnice u vezi s tom dvojicom ashaba.

da je čuo Aliju, radijallahu anhu, kad je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao mene, Zubejru i Mikdada, rekavši: “Idite dok ne dođete u mjesto Revda Hah. U njemu je žena koja putuje na devu u nosiljci. Ona ima pismo, pa ga uzmite od nje!” I mi smo krenuli, a naši konji su galopirali dok nismo došli do te Revde, našli tu ženu te joj rekli: “Izvadi pismo!”

“Nemam nikakva pisma”, rekla je ona, a mi smo uzviknuli: “Ili ćeš izvaditi pismo, ili ćemo te lišiti odjeće!” I ona ga izvadi iz svojih pletenica i mi ga donesmo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. U njemu je bilo: Od Hatiba b. Ebu-Belte’a nekim mušricima u Mekki, obavještava ih o jednoj odluci² Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Hatibe, šta je ovo?”

“Allahov Poslaniče”, reče on, “nemoj žuriti protiv mene! Ja sam bio čovjek vezan uz Kurejšije. Bio sam njihov saveznik,” – reče – “ali nisam bio jedan od njih. Muhadžiri koji su s tobom imaju rodbinu koja će štiti njihove porodice i njihove imetke, a obzirom da ja nemam roda među njima, htio sam da kod njih nađem zaštitu koja će štititi moju rodbinu, a nisam to uradio što sam se odmetnuo od svoje vjere, niti iz ljubavi prema kufru, nakon islama.” Nakon toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Istinu vam je rekao.” “Allahov Poslaniče”, reče Omer, “pusti me da ubijem ovog licemjera?”

“On je učestvovao na Bedru”, reče Poslanik, a šta znaš, možda je Allah pogledao one koji su učestvovali na Bedru i rekao: ‘Radite što hoćete, ja sam vam oprostio.’” Tim povodom Allah je objavio suru (u kojoj stoji): “O vjernici, s mojim i svojim neprijateljima ne prijateljujte i ljubav im ne poklanjajte”, do riječi: “s pravog puta je skrenuo.”³

سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَا وَالزُّبَيْرُ وَالْمِقْدَادُ فَقَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ خَاحَ فَإِنَّ بِهَا ظِعِينَةً مَعَهَا كِتَابٌ فَخُذُوا مِنْهَا قَالَ فَانْطَلَقْنَا تَعَادَى بَنَّا خَيْلَنَا حَتَّى آتَيْنَا الرَّوْضَةَ فَإِذَا نَحْنُ بِالظَّعِينَةِ قُلْنَا لَهَا أَخْرِجِي الْكِتَابَ قَالَتْ مَا مَعِيَ كِتَابٌ فَقُلْنَا لَتُخْرِجَنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَنُلْقِيَنَّ الشَّيْبَ قَالَ فَأَخْرَجَتْهُ مِنْ عِقَاصِهَا فَآتَيْنَا بِهِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا فِيهِ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى نَاسٍ بِمَكَّةَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ يُخْبِرُهُمْ بِبَعْضِ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا حَاطِبُ مَا هَذَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تَعْجَلْ عَلَيَّ إِنِّي كُنْتُ امْرَأً مُلْصَقًا فِي قُرَيْشٍ يَقُولُ كُنْتُ حَلِيفًا وَلَمْ أَكُنْ مِنْ أَنْفُسِهَا وَكَانَ مِنْ مَعَكَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ مَنْ لَهُمْ قَرَابَاتٌ يَحْمُونَ أَهْلِيهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ فَأَحْبَبْتُ إِذْ فَاتَنِي ذَلِكَ مِنَ النَّسَبِ فِيهِمْ أَنْ أَتَّخِذَ عِنْدَهُمْ يَدًا يَحْمُونَ قَرَابَتِي وَلَمْ أَفْعَلْهُ ارْتِدَادًا عَنْ دِينِي وَلَا رِضًا بِالْكُفْرِ بَعْدَ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَمَّا إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكُمْ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ دَعْنِي أَضْرِبُ عُنُقَ هَذَا الْمُنَافِقِ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ أَطْلَعَ عَلَى مَنْ شَهِدَ بَدْرًا فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ السُّورَةَ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ) إِلَى قَوْلِهِ (فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ).

² To jest, da krene na njih. (prim. rec.).

³ Ovaj ajet u cijelosti glasi: “O vjernici, ako ste pošli da se na mome putu borite i da naklonost moju steknete

OSVOJENJE MEKKE JE BILO U RAMAZANU

4275. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu je kazivao Lejs, rekavši da mu je kazivao Ukajl prenoseći od Ibn-Šihaba, koji je izjavio da mu je saopćio Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe da ga je izvjestio Ibn-Abbas da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo u osvojenje Mekke u mjesecu ramazanu. Kaže (Zuhri):

“Čuo sam i Ibn-Musejjeba da kaže slično tome.” Ubejdullah b. Abdullah prenosi od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je postio sve dok nije došao do Kedida, vode koja je između Kudejda i Usfana. Tu je prestao postiti i nije više ni postio sve do isteka mjeseca.”

4276. PRIČAO MI JE Mahmud, njemu je saopćio Abdur-Rezzak, ovom Ma‘mer, a ovom Zuhri prenoseći od Ubejdullaha b. Abdullaha, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u ramazanu krenuo iz Medine i s njim deset hiljada (ashaba), i to osam i po godina nakon njegova dolaska u Medinu. On i muslimani s njim, su putovali prema Mekki. Postio je on, a i oni su postili, dok nije došao u Kedid, a to je voda koja se nalazi između Usfana i Kudejda, i tu se omrsio, a i oni su se omrsili. Zuhri kaže: “Od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, se uzima poslednja naredba, a potom ona ispred nje.”¹

بَابُ غَزْوَةِ الْفَتْحِ فِي رَمَضَانَ

٤٢٧٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُيَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ غَزَا غَزْوَةَ الْفَتْحِ فِي رَمَضَانَ قَالَ وَسَمِعْتُ سَعِيدَ ابْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ مِثْلَ ذَلِكَ وَعَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى إِذَا بَلَغَ الْكَدِيدَ الْمَاءَ الَّذِي بَيْنَ قُدَيْدٍ وَعُسْفَانَ أَفْطَرَ فَلَمْ يَزَلْ مُفْطِرًا حَتَّى انْسَلَخَ الشَّهْرُ.

٤٢٧٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حَبْشَةَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ قَالَ أَخْبَرَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ فِي رَمَضَانَ مِنَ الْمَدِينَةِ وَمَعَهُ عَشْرَةُ آلَافٍ وَذَلِكَ عَلَى رَأْسِ ثَمَانِ سِنِينَ وَنِصْفٍ مِنْ مَقْدَمِهِ الْمَدِينَةَ فَسَارَ هُوَ وَمَنْ مَعَهُ مِنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَى مَكَّةَ يَصُومُ وَيَصُومُونَ حَتَّى بَلَغَ الْكَدِيدَ وَهُوَ مَاءٌ بَيْنَ عُسْفَانَ وَقُدَيْدٍ أَفْطَرُوا وَأَفْطَرُوا قَالَ الزُّهْرِيُّ وَإِنَّمَا يُؤْخَذُ مِنْ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْآخِرُ فَلَا خَيْرُ.

s mojim i svojim neprijateljima ne prijateljujete i ljubav im ne poklanjate, oni poriču istinu koja vam dolazi i izgone Poslanika i vas, samo zato što u Allaha, Gospodara vašeg, vjerujete. Vi im krišom ljubav poklanjate, a ja znam i ono što tajite i ono što javno činite. Onaj od vas koji to bude činio s pravog puta je skrenuo.” (El-Muhtehine, 1)

¹ To jest, zadnja naredba derogira prethodnu, aludirajući na odbacivanje mišljenja koje glasi da čovjek koji zaposti kod kuće nema pravo mrsiti se ako krene na put. (prim. rec.)

4277. PRIČAO MI JE Ajjaš b. Velid, njemu je kazivao Abdul-A'la, a ovom Halid prenoseći od Ikrima, a on od Ibn-Abbasa da je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je krenuo u ramazanu na Hunejn, i ljudi su se različito postavili: neki su postili, a drugi nisu. Pošto se on popeo na svoju devu, pozvao je da mu donesu posudu s mlijekom – ili vodom – pa ju je stavio na svoju šaku (dlan) – ili na devu – te su oni koji nisu postili rekli postačima: “Prekinite post.”

4278. KAŽE Abdur-Rezzak da mu je saopćio Ma'mer prenoseći od Ejuba on od Ikrima, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je krenuo u godini osvojenja Mekke...”

Hammad b. Zejd prenosi od Ejuba on od Ikrima, ovaj od Ibn-Abbasa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem (isto).

4279. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Mudžahida, a ovaj od Tavusa da je Ibn-Abbas rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je putovao u ramazanu, pa je postio dok nije došao do Usfana, a onda je pozvao da mu donesu posudu s vodom i napio se u toku dana, kako bi ga ostali vidjeli. I više nije postio dok nije došao u Mekku.” Ibn-Abbas je govorio: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je na putovanju nekada postio, a nekad nije, pa ko hoće neka posti, a ko hoće može da ne posti.”

٤٢٧٧. حَدَّثَنِي عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فِي رَمَضَانَ إِلَى حُنَيْنٍ وَالنَّاسُ مُخْتَلِفُونَ فَصَائِمٌ وَمُفْطِرُونَ فَلَمَّا اسْتَوَى عَلَى رَاحِلَتِهِ دَعَا بِإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ أَوْ مَاءٍ فَوَضَعَهُ عَلَى رَاحَتِهِ أَوْ عَلَى رَاحِلَتِهِ ثُمَّ نَظَرَ إِلَى النَّاسِ فَقَالَ الْمُفْطِرُونَ لِلصَّوْمِ أَفْطَرُوا .

٤٢٧٨. وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ عَامَ الْفَتْحِ وَقَالَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٤٢٧٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سَافَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي رَمَضَانَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ عُسْفَانَ ثُمَّ دَعَا بِإِنَاءٍ مِنْ مَاءٍ فَشَرِبَ نَهَارًا لِإِثْبَاتِهِ النَّاسِ فَأَفْطَرَ حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ قَالَ وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ صَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي السَّفَرِ وَأَفْطَرَ فَمَنْ شَاءَ صَامَ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَ .

O TOME NA KOJEM JE MJESTU
POBODEN VJEROVJESNIKOV,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
BAJRAK NA DAN OSVOJENJA MEKKE

4280. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma‘il, a njemu Ebu-Usama, prenoseći od Hišama, a on od svoga oca da je kazivao:

“Kada je u godini osvojenja Mekke Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo (prema Mekki), a vijest o tome doprla do Kurejša, izišli su Ebu-Sufjan b. Harb, Hakim b. Hizam i Budejl b. Verka’ da se raspitaju i obavijeste o pokretu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.¹ Kretali su se tako dok nisu došli do Merru-Zahrana, kad tu odjednom ugledaše (brojne) vatre,² kao da su arefatske. Ebu-Sufjan reče: ‘Kakve su ovo vatre? Uistinu, kao da su vatre arefatske!’

‘To su vatre plemena Benu-Amr!’,³ dodade Budejl b. Verka’, a Ebu-Sufjan odvrati: ‘Pleme Amr je manje!’ Tada ih je primijetila straža Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sustigla i uhvatila, a zatim dovela Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Tom je prilikom Ebu-Sufjan primio islam, a kada je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) nastavio s kretanjem, naredio je Abbasu da zadrži Ebu-Sufjana dok bude trajao mimohod u klancu,⁴

بَابُ آيِنَ رَكْزِ النَّبِيِّ ﷺ الرَّأْيَةَ يَوْمَ الْفَتْحِ

٤٢٨٠. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَمَّا سَارَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَامَ الْفَتْحِ قَبْلَ ذَلِكَ قُرَيْشًا خَرَجَ أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ وَحَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ وَبُدَيْلُ بْنُ وَرْقَاءَ يَلْتَمِسُونَ الْخَبَرَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَقْبَلُوا يَسِيرُونَ حَتَّى أَتَوْا مَرَّ الظُّهْرَانِ فَإِذَا هُمْ بِنِيرَانٍ كَأَنَّهَا نِيرَانُ عَرَفَةَ فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ مَا هَذِهِ لَكَأَنَّهَا نِيرَانُ عَرَفَةَ فَقَالَ بُدَيْلُ بْنُ وَرْقَاءَ نِيرَانُ بَنِي عَمْرِو فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ عَمَرُوا أَقْلٌ مِنْ ذَلِكَ فَرَأَاهُمْ نَاسٌ مِنْ حَرَسِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَذَرَكُوهُمْ فَأَخَذُوهُمْ فَاتَوْا بِهِمْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَاسْتَلَمَ أَبُو سُفْيَانَ فَلَمَّا سَارَ قَالَ لِلْعَبَّاسِ احْبِسْ أَبَا سُفْيَانَ عِنْدَ حَظْمِ الْخَيْلِ حَتَّى يَنْظُرَ إِلَى الْمُسْلِمِينَ فَحَبَسَهُ الْعَبَّاسُ

¹ Iz ovog predanja razumije se da je vijest o Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, pohodu na Mekku stigla do Kurejša prije izlaska ove trojice. Međutim, iz drugih predanja može se zaključiti da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio, prije pohoda da se svi putevi zatvore kako vijest o pohodu ne bi stigla od Kurejša. Po ovome, izlazak trojice spomenutih imao je za cilj da se sazna šta smjeraju Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimani. Posebno zbog toga što su idolopoklonici Kurejša živjeli u nedoumici i strahu nakon što su narušili desetogodišnji ugovor sklopljen s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Stoga se iz svih predanja o ovom događaju može zaključiti kako su oni pretpostavljali da bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mogao poduzeti pohod na Mekku, a da vijest o samom pohodu nije bila doprla do njih.

² Ibn-Sa'd prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio svojim drugovima da te noći zapale deset hiljada vatri.

³ Ime Benu-Amr odnosi se na pleme Huzaa, kako kaže Ibn-Hadžer u komentaru Buharijevog *Sahiha*.

⁴ U ovoj verziji hadisa je upotrijebljena sintagma *hatm el-hajl* (حَطْمُ الْخَيْلِ), a njome se misli na stisku konja kojih je bilo mnogo. U drugoj verziji je upotrijebljen termin *hatm el-džebel* (حَطْمُ الْجَبَلِ), i znači tjesnac u brdu. (prim. rec.)

kako bi vidio muslimane. Abbas ga je zaustavio, a plemena s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, skupina za skupinom, promicala su ispred Ebu-Sufjana. Tako je prošla jedna skupina, pa je on upitao: ‘Abbase, ko su ovi?’

‘Ovo je pleme Gifar’, odgovorio je (Abbas), a Ebu-Sufjan reče: ‘Nije me briga za Gifarije!’ Onda je naišlo pleme Džuhejna, a on je rekao isto; potom su naišli (pripadnici plemena) Sa‘da b. Huzejma, pa je on (opet) rekao isto, a nakon toga Sulejm, (i on je rekao) isto. Tada je naišao odred kakva nije vidio, pa je upitao: ‘A ko su ovi?’

‘To su ensarije’, odgovorio je (Abbas), ‘a predvodi ih Sa‘d b. Ubada, koji nosi bajrak. (A kada su se mimoilazili), Sa‘d b. Ubada reče: ‘Ebu Sufjane, danas je dan krvoprolića (pokolja), i danas će biti dopuštena (oskrnavljena) Ka‘ba!’

‘Abbase’, reče na to Ebu-Sufjan, ‘bolje bi bilo da je dan propasti (zimmara)!’⁵

Naišla je, potom, najmanja skupina u kojoj su bili Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi drugovi. Bajrak Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, nosio je Zubejr b. Avvam. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naišao pored Ebu-Sufjana, ovaj mu reče: ‘Zar nisi čuo šta je rekao Sa‘d b. Ubada?!’

‘A šta je rekao?’, upitao je.

‘Rekao je to i to!’, odgovorio je on, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Pogriješio je Sa‘d; ovo je dan u kojem će Allah uzdignuti Ka‘bu, i dan u kojem će prekrivena biti!’⁶

فَجَعَلَتِ الْقَبَائِلُ تُحْرِمُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ تَمْرٌ كَتِيبَةٌ كَتِيبَةٌ عَلَى أَبِي سُفْيَانَ فَمَرَّتْ كَتِيبَةٌ قَالَ يَا عَبَّاسُ مَنْ هَذِهِ قَالَ هَذِهِ غِفَارٌ قَالَ مَا لِي وَلِغِفَارٍ ثُمَّ مَرَّتْ جُهَيْنَةٌ قَالَ مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ مَرَّتْ سَعْدُ بْنُ هُذَيْمٍ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ وَمَرَّتْ سُلَيْمٌ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ حَتَّى أَقْبَلْتُ كَتِيبَةً لَمْ يَرَ مِثْلَهَا قَالَ مَنْ هَذِهِ قَالَ هَؤُلَاءِ الْأَنْصَارُ عَلَيْهِمْ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ مَعَهُ الرِّايَةُ فَقَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ يَا أَبَا سُفْيَانَ الْيَوْمَ يَوْمُ الْمَلْحَمَةِ الْيَوْمَ تُسْتَحَلُّ الْكَعْبَةُ فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ يَا عَبَّاسُ حَبَدًا يَوْمَ الذَّمِّ ثُمَّ جَاءَتْ كَتِيبَةٌ وَهِيَ أَقْلُ الْكِتَابِ فِيهِمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابُهُ وَرَايَةُ النَّبِيِّ ﷺ مَعَ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ فَلَمَّا مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِأَبِي سُفْيَانَ قَالَ أَلَمْ تَعْلَمْ مَا قَالَ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ قَالَ مَا قَالَ قَالَ كَذًا وَكَذَا فَقَالَ كَذَبَ سَعْدُ وَلَكِنْ هَذَا يَوْمٌ يَعِظُمُ اللَّهُ فِيهِ الْكَعْبَةُ وَيَوْمٌ تُكْسَى فِيهِ الْكَعْبَةُ قَالَ وَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تُرَكِّزَ رَايَتُهُ بِالْحَجُّونِ قَالَ عُروَةُ وَأَخْبَرَنِي نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ بْنُ مُطْعِمٍ قَالَ سَمِعْتُ الْعَبَّاسَ يَقُولُ لِلزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ هَا هُنَا

5 Neki vele da je Ebu-Sufjan, govoreći navedene riječi, mislio da je to dan zauzimanja za žene i porodice i pokušaja da im se pomogne, dok drugi vele da je smjerao kazati Sa‘du: “Ovo je dan u kojem si me dužan čuvati i štititi kako mi se kakvo zlo ne bi desilo!” (vjerovatno zbog činjenice da je već bio primio islam). Hattabi navodi kako je Ebu-Sufjan taj dan želio da sačuva svoj narod i otkloni od njega opasnost.

6 U drugim se predanjima navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuvši ove Sa‘dove riječi, naredio da mu oduzmu bajrak. Predanja o tome kome je bajrak predan nisu usaglašena. Tako, u nekim predanjima stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio Aliji, radijallahu anhu, da preuzme bajrak od Sa‘da i s njim uđe u Mekku. U drugom predanju stoji da je bajrak preuzeo Zubejr b. Avvam, a u trećem da je bajrak predat u ruke Sa‘dovom sinu Kajsu. Usaglašavajući ova predanja Ibn-Hadžer veli da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, najvjerovatnije naredio Aliji, radijallahu anhu, da preuzme bajrak

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da njegov bajrak bude poboden na Hadžunu.”¹

Urve veli: “Obavijestio me je Nafi’ b. Džubejr b. Mut’im da je čuo Abbasa kad je rekao Zubejru b. Avvamu: ‘Ebu-Abdullahu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ti je naredio da ovdje² pobodeš njegov bajrak.’”

“Taj dan”, kazuje on dalje, “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio Halidu b. Velidu da uđe s gornje strane Mekke, iz pravca Keda, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je iz pravca Kuda, pa su iz Halidove konjice taj dan ubijena dva čovjeka: Hubejš b. Eš’ar i Kurz b. Džabir Fihri.”⁴

أَمَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تَرُكُزَ الرَّايَةَ قَالَ وَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَئِذٍ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ أَنْ يَدْخُلَ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ مِنْ كَدَاءٍ وَدَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ كَدَاءٍ فَقُتِلَ مِنْ خَيْلِ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ رَجُلَانِ حَبِيشُ بْنُ الْأَشْعَرِ وَكُرْزُ بْنُ جَابِرٍ الْفِهْرِيُّ .

od Sa'da, a onda se pobojavao da se Sa'd ne naljuti, pa naredio da se bajrak preda njegovom sinu Kajsu. Nakon toga Sa'd se pobojavao da njegov sin Kajs ne učini nešto što ne bi bilo po volji Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga je zamolio da se bajrak uzmu od njegovog sina. Na koncu je bajrak preuzeo Zubejr, radijallahu anhu. Nema sumnje u to da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, razljutio zbog ovih Sa'dovih riječi i da ga je zbog toga kaznio.

- 1 To je poznato mjesto u blizini mekanskog groblja.
- 2 Misli se na prethodno spomenuto mjesto - Hadžun.
- 3 U drugim vjerodostojnim predanjima navodi se suprotno, tj. da je Halid, radijallahu anhu, ušao s donje strane Mekke, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, s gornje. Ibn-Ishak pouzdano tvrdi da se tako desilo i bilježi to u predanju od Musaa b. Ukbe u kojem stoji: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je Zubejru b. Avvama na čelu muhadžira i njihove konjice i naredio mu da uđe iz pravca Keda, s gornje strane Mekke. Također mu je naredio da pobode njegov bajrak na Hadžunu i da ne napušta to mjesto dok on ne dođe. Halida b. Velida poslao je na čelu plemena Kuda, Sulejm i drugih, naredivši mu da uđe s donje strane Mekke i pobode svoj bajrak kod najbližih kuća. Sa'da b. Ubadu poslao je na čelu odreda ensarija, kao prethodnice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i naredio im da se suzdrže od borbe i odupru se samo onima koji ih napadnu.”
- 4 Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kako se vidi iz prethodne napomene, naredio svojim drugovima da se sustegnu od borbe i da oružje upotrijebe samo u odbrani. Tako je i došlo do pogibije dvojice Halidovih konjanika (u jednom od predanja spominje se ime Mesleme b. Mejlaa Džuhena), jer je dio idolopoklonika Kurejša i dio Abesinaca, nahuškanih protiv Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimana, pokušao da se odupre Halidu b. Velidu i njegovu ulasku u Mekku. U tom je sukobu poginulo i nekoliko idolopoklonika. Navodi se da su iz plemena Benu-Bekr poginula možda i dvadeset i četiri čovjeka, a iz Huzejla trojica ili četverica. Neki, pak, tvrde da je broj poginulih na neprijateljskoj strani bio trinaest. Uputno je ovdje spomenuti i to da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan osvojenja Mekke dopustio prolijevanje krvi određenog broja nevjernika, muškaraca i žena, koji su se posebno isticali u neprijateljstvu prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i borbi protiv islama i muslimana. Neki od njih su uistinu pogubljeni taj dan, neki su uspjeli, na ovaj ili onaj način, dobiti jamstvo za sigurnost, a neki su, opet, kasnije primili Islam. Zbog svega navedenog, islamska ulema ne slaže se u tome da li je Mekka osvojena silom (oružjem) ili mirnim putem (predajom). Neki zastupaju prvo mišljenje i obrazlažu ga borbom, iako ograničenom, i prolijevanjem krvi do kojeg je došlo. Drugi, pak, zastupaju drugo mišljenje i pravdaju ga Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, naredbom o sustezanju od borbe, te jamstvom sigurnosti, koje je dao svakom ko se zatvori u svoju kuću, uđe u kuću Ebu-Sufjana ili skloni u dvorište Kabe (tj. ne pruži otpor ulasku

4281. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu'ba, prenoseći od Mu'avije b. Kurre, koji kaže da je čuo Abdullaha b. Mugaffela da je kazivao:

“Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na dan osvojenja Mekke na svojoj devi uči, ponavljajući harfove (i otežući), suru El-Feth (Pobjeda).⁵ Da se ne bojim da će se ljudi oko mene okupiti, ponavljao bih (učio) kao što je to i on činio.”

4282. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Abdur-Rahman, njemu Sa'dan b. Jahja, a ovom Muhammed b. Ebu-Hafsa, prenoseći od Zuhrija, on od Alija b. Husejna, ovaj od Amra b. Usmana, a ovaj od Usame b. Zejda da je, kad je osvajana Mekka, upitao:

“Allahov Poslaniče, gdje ćeš odsjesti sutra?”

“Je li nam Akil⁶ ostavio kakvu kuću?” – priupitao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

٤٢٨١. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَغْفَلٍ يَقُولُ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ عَلَى نَاقَتِهِ وَهُوَ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفَتْحِ يُرْجِعُ وَقَالَ لَوْلَا أَنِّي جَمَعْتُ النَّاسَ حَوْلِي لَرَجَعْتُ كَمَا رَجَعُ .

٤٢٨٢. حَدَّثَنَا سُليمانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سَعْدَانُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي حَفْصَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّهُ قَالَ زَمَنَ الْفَتْحِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيَّنَ تَنْزِلُ غَدًا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَهَلْ تَرَكَ لَنَا عَقِيلٌ مِنْ مَنْزِلٍ .

muslimana u Mekku). Svoj stav oni podupiru i činjenicom da je u Mekki zabranjeno prolijevanje krvi, dok im prvi odgovaraju predanjem u kojem stoji da je Mekka dopuštena Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, određeni vremenski period u danu (osvojenja), da bi joj nakon toga ponovo bila vraćena svetost. Dio islamske uleme zastupa mišljenje da je Mekka djelimično osvojena silom, a djelimično mirnim putem, navodeći u prilog svom stavu argumente suprotstavljenih strana. (Opširnije se o ovom pitanju može naći u: *Fethul-bari*, 7/603-606, komentar hadisa 4280; a djelimično je ovo pitanje dotaknuto i u propisima o hadždžu, poglavlje *O nasljeđivanju kuća u Mekki*, 3/526-528, hadis broj 1588.)

5 Početak sure El-Feth (Pobjeda) glasi: “Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu, da bi ti Allah ranije i kasnije pogreške oprostio, da bi blagodat Svoju tebi potpunom učinio, da bi te na pravi put uputio i da bi ti Allah pobjedonosnom pomoći potporu pružio” (El-Feth, 1-3).

Većina komentatora Kur'ana smatra da se pod “sigurnom pobjedom” podrazumijeva osvojenje Mekke.

6 Akil je sin Ebu-Talibov, a brat Talibov, Dž'aferov i Alijin.

4283. A ZATIM JE DODAO: “Vjernik ne nasljeđuje nevjernika, niti nevjernik nasljeđuje vjernika.” Neko je upitao Zuhrija: “A ko je naslijedio Ebu-Taliba?” “Naslijedili su ga Akil i Talib”, odgovorio je on.¹ Ma‘mer prenosi od Zuhrija (da se riječi): “Gdje ćeš odsjesti sutra?” odnose na njegov (Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, oprosni) hadž. Junus, međutim, ne spominje “njegov hadždž”, ni: “dan osvajanja Mekke”.²

4284. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zinad, prenoseći od Abdur-Rahmana, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sutra ćemo, inša-Allah, ako Allah pobjedu dadne, odsjesti u dolini u kojoj su se (idolopoklonici) jedni drugima zakleli na privrženost nevjerstvu.”

4285. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Ibrahim b. Sa‘d, a ovom Ibn-Šihab, prenoseći od Ebu-Seleme, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazivao:
– Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je odlučio pohoditi Hunejn, rekao: “Sutra ćemo, ako Allah da, odsjesti u dolini (zavičaju) Benu-Kinane, gdje su se nevjernici jedni drugima zakleli na privrženost nevjerstvu (idolopoklonstvu).”³

٤٢٨٣. ثُمَّ قَالَ لَا يَرِثُ الْمُؤْمِنُ الْكَافِرَ وَلَا يَرِثُ الْكَافِرُ الْمُؤْمِنَ قِيلَ لِلزُّهْرِيِّ وَمَنْ وَرِثَ أَبَا طَالِبٍ قَالَ وَرِثَهُ عَقِيلٌ وَطَالِبٌ قَالَ مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَيْنَ تَنْزِلُ غَدًا فِي حَجَّتِهِ وَلَمْ يَقُلْ يُؤْنَسُ حَجَّتِهِ وَلَا زَمَنَ الْفَتْحِ .

٤٢٨٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنَزَلُنَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ إِذَا فَتَحَ اللَّهُ الْخَيْفَ حَيْثُ تَقَاسَمُوا عَلَى الْكُفْرِ .

٤٢٨٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ أَرَادَ حُنَيْنًا مَنَزَلُنَا غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِخَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ حَيْثُ تَقَاسَمُوا عَلَى الْكُفْرِ .

1 Ovim je hadisom određeno nasljeđivanje između vjernika i nevjernika, odnosno utvrđena zabrana njihovog međusobnog nasljeđivanja. (Objašnjenje ovog hadisa daje se u poglavlju *O nasljeđivanju kuća u Mekki*, njihovom prodavanju i kupovanju; Knjiga 1., str. 1092, hadis broj 1588.)

2 Postoji, dakle, razilaženje između Muhammeda b. Ebu-Hafsa i Ma‘mera, a Ma‘mer je, kako veli ulema, povjerljiviji i precizniji od Ibn-Ebu-Hafsa.

3 Neki učenjaci vele kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izabrao da odsjedne u spomenutom mjestu da bi se prisjetio nekadašnjih prilika u kojima su se idolopoklonici Kurejša međusobno zakleli na bojkotiranje Benu-Hašima – da neće sa njima sklapati brakove i trgovati sve dok im oni ne predaju Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem – te da se zahvale Uzvišenom Allahu na blagodati velike pobjede koja je omogućila muslimanima da uđu u Mekku, usprkos nastojanjima onih koji su se trudili da ga (Vjerovjesnika) protjeraju iz nje. Na taj je način došlo do izražaja njegovo opraštanje onima koji su se loše ponijeli; on se samilošću i dobročinstvom suprotstavio takvom njihovom postupku. To je blagodat Allahova, koju On daje kome želi. (Druga predanja o ovom događaju i njihovo tumačenje mogu se vidjeti u poglavlju *O Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, odsjedanju u Mekki*; Knjiga 1., str. 1093, hadis broj 1859.)

4286. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze'a, njemu Malik, prenoseći od Ibn-Šihaba, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan osvojenja ušao u Mekku noseći kacigu na glavi. Pošto ju je skinuo, došao je neki čovjek i rekao mu:

“Ibn-Hattal se objesio o zastore Ka'be?”

“Ubij ga!”, rekao je on.

Malik veli: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – kako nam se čini, a Allah najbolje zna – taj dan nije bio u ihramu.”⁴

4287. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, njega je obavijestio Ibn-Ujejna, prenoseći od Ibn-Ebu-Nedžiha, on od Mudžahida, on od Ebu-Ma'mera, a ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u Mekku, oko Ka'be je bilo tri stotine i šezdeset idola. On je jednog po jednog ubadao drvetom u ruci, govoreći: ‘Došla je istina, a nestalo je laži!’⁵, i: ‘Došla je Istina, a laži je nestalo!’”⁶

٤٢٨٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ مَكَّةَ يَوْمَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْمُغْفَرُ فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ ابْنُ خَطَلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الْكَعْبَةِ فَقَالَ اقْتُلْهُ قَالَ مَالِكٌ وَلَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ ﷺ فِيهَا نَرَى وَاللَّهِ أَعْلَمُ يَوْمَئِذٍ مُحَرَّمًا .

٤٢٨٧. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ مَكَّةَ يَوْمَ الْفَتْحِ وَحَوْلَ الْبَيْتِ سِتُونَ وَثَلَاثَ مِائَةٍ نَصَبٍ فَجَعَلَ يَطْعُنُهَا بِعُودٍ فِي يَدِهِ وَيَقُولُ (جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ) (جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِي الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ) .

4 Pogledati komentar ovog hadisa i poruke koje se iz njega mogu izlučiti u poglavlju *O ulasku u Harem i Mekku bez ihrama* (knjiga II, hadis broj 1846, str. 52).

5 Ovo je dio 81. ajeta iz sure El-Isra, a on u cijelosti glasi: “I reci: ‘Došla je istina, a nestalo je laži; laž, zaista nestaje!’” Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, izgovorio je ove riječi kad je naredio da se iz Kabe i oko nje uklone svi kumiri.

6 Ovo je 49. ajet iz sure Sebe', a na njegovu početku izostavljena je riječ “Reci”. U hadisu što ga Muslim bilježi od Ebu-Hurejre navodi se da ih je (kumire) Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ubadao u oči krakom luka. Fakihi, u hadisu od Ibn-Omera, za koji Ibn-Hibban tvrdi da je vjerodostojan, bilježi da bi kumir (idol) pao prije nego što bi ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i dotakao, dok se u hadisu od Ibn-Abbasa (po Fakihiju i Taberaniju) navodi da nije ostao nijedan kumir s kojim se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sučelio, a da nije pao na leđa, i pored toga što su bili pričvršćeni za zemlju, i usprkos tome što im je Iblis noge učvrstio olovom. Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, to činio s namjerom da obezvrijedi idole (kumire) i njihove obožavatelje, tj. da istakne da oni niti koriste niti štete, niti od samih sebe mogu išta otkloniti.

4288. PRIČAO MI JE Ishak, njemu Abdus-Samed, a ovom njegov otac, prenoseći od Ejjuba, on od Ikreme, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, (da je kazivao):

“Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je stigao u Mekku, odbio ući u Ka’bu sve dok su u njoj (lažna) božanstva; naredio je da se izbace, pa su izbačena, a također i likovi Ibrahima i Isma’ila, u čijim su rukama bile strelice za gatanje. Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Allah ih ubio, znali su da njih dvojica nikada nisu gatali strelicama!’ Potom je ušao u Ka’bu, izgovorio tekbir u njenim krajevima i izišao ne klanjajući u njoj.”

Ma’mer slijedi Abdus-Sameda u prenošenju hadisa od Ejjuba, a Vuhejb (u predanju) veli: “Pričao nam je Ejjub prenoseći od Ikreme, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

O VJEROVJESNIKOVU, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, ULASKU U MEKKU S GORNJE STRANE

4289. KAŽE Lejs da je pričao Junus, a njemu Nafi’, prenoseći od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je na dan oslobođenja Mekke Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao s gornje strane Mekke na svojoj devi. Iza sebe bijaše posadio Usamu b. Zejda, a s njim je bio i Bilal. Uz njega se (također) nalazio Osman b. Talha, jedan od čuvara Ka’be. I kada je natjerao devu da klekne u Haremu, naredio mu je da donese ključ od Ka’be. Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

٤٢٨٨. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا قَدِمَ مَكَّةَ أَبِي أَنْ يَدْخُلَ الْبَيْتَ وَفِيهِ الْإِلَٰهَةُ فَأَمَرَ بِهَا فَأُخْرِجَتْ فَأُخْرِجَ صُورَةُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ فِي أَيْدِيهِمَا مِنَ الْأَزْلَامِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ لَقَدْ عَلِمُوا مَا اسْتَفْسَمُوا بِهَا قَطُّ ثُمَّ دَخَلَ الْبَيْتَ فَكَبَّرَ فِي نَوَاحِي الْبَيْتِ وَخَرَجَ وَلَمْ يُصَلِّ فِيهِ تَابِعَهُ مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

بَابُ دُخُولِ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ

٤٢٨٩. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَقْبَلَ يَوْمَ الْفَتْحِ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ عَلَى رَاحِلَتِهِ مُرْدِفًا أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ وَمَعَهُ بِلَالٌ وَمَعَهُ عُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ مِنَ الْحُجَبَةِ حَتَّى أَنَاخَ فِي الْمَسْجِدِ فَأَمَرَهُ أَنْ يَأْتِيَ بِمِفْتَاحِ الْبَيْتِ فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ

¹ Ovaj se hadis navodi u poglavlju *O izgovaranju tekbira na stranama Kabe* (Knjiga 1., hadis br. 1601, str. 1100). Hadis upućuje na to da je pokuđeno klanjati na mjestima na kojima se nalaze idoli, kipovi i slike, iz bojazni od pridruživanja sudruga Allahu, jer nevjerstvo većine naroda potječe od kumira i slika, to jest njihovog obožavanja. Iz hadisa se također razumije da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije klanjao u Kabi. Islamska ulema razišla se u mišljenju o ovom pitanju jer se u narednom predanju, što ćemo vidjeti, navodi da je on klanjao u njoj.

ušao u Ka'bu, a s njim i Usama b. Zejd, Bilal te Osman b. Talha. U njoj se on zadržao dugo vremena, a onda izišao. Ljudi su se (nakon toga) počeli utrkiivati, i Abdullah b. Omer bijaše prvi koji uđe i nađe Bilala kako stoji iza vrata. "Gdje je klanjao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?", upita ga, pa mu on pokaza mjesto na kojem je klanjao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

"Zaboravio sam", kaže Abdullah, "da ga pitam koliko je rekata klanjao."²

4290. PRIČAO NAM JE Hejsem b. Haridža, njemu Hafs b. Mejsera, prenoseći od Hišama b. Urve, a on od svoga oca da ga je Aiša, radijallahu anha, obavijestila kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u godini osvojenja (Mekke) ušao (u Mekku) kroz Keda, koji je gornji dio Mekke. Ebu-Usama i Vuhejb slijede ga (Hišama b. Urvu) u predanju o Kedau.

4291. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il, njemu Ebu-Usama, prenoseći od Hišama, a on od svoga oca (da je kazivao):

"Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, u godini osvojenja (Mekke) ušao s gornje strane Mekke, kroz Keda."³

فَمَكَثَ فِيهِ نَهَارًا طَوِيلًا ثُمَّ خَرَجَ فَاسْتَبَقَ النَّاسُ
فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَوَّلَ مَنْ دَخَلَ فَوَجَدَ بِلَالًا
وَرَاءَ الْبَابِ قَائِمًا فَسَأَلَهُ أَتَيْنَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
فَأَشَارَ لَهُ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ
فَنَسِيتُ أَنْ أَسْأَلَهُ كَمْ صَلَّى مِنْ سَجْدَةٍ .

٤٢٩٠. حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ حَارِجَةَ حَدَّثَنَا
حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ
أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ
دَخَلَ عَامَ الْفَتْحِ مِنْ كَدَاءِ الَّتِي بِأَعْلَى مَكَّةَ تَابِعَهُ
أَبُو أُسَامَةَ وَوُهِيبٌ فِي كَدَاءٍ .

٤٢٩١. حَدَّثَنَا عُيَيْنُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ عَنْ أَبِيهِ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَامَ
الْفَتْحِ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ مِنْ كَدَاءٍ .

2 O ulasku u Ka'bu i klanjanju u njoj vidi poglavlja *O zaključavanju Ka'be i klanjanju u kojoj god se njenoj strani želi*, *O klanjanju u Ka'bi* i *O neulaženju u Ka'bu* (Knjiga 1., hadis broj 1598-1600, str. 1098-1099).

3 O tome s koje je strane Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u Mekku, odnosno s koje strane hadžija ulazi u nju, treba pogledati poglavlja o tome *S koje strane hadžija ulazi u Mekku* te o tome *Na koju će stranu hadžija izići iz Mekke* (Knjiga 1., str. 1084-1085).

O MJESTU GDJE JE VJEROVJESNIK,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
ODSJEDAO NA DAN OSVOJENJA (MEKKE)

4292. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu'ba, prenoseći od Amra, a on od Ibn-Ebu-Lejle (da je kazivao):

“Niko nas nije izvijestio da je vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako klanja duha-namaz osim Ummu-Hani’. Ona navodi da se on na dan osvojenja Mekke okupao u njenoj kući, a zatim klanjao osam rekata.”

(Ummu-Hani’) veli: “Nisam ga vidjela da je klanjao namaz kraće od toga, s tim što je ruku¹ i sedždu potpuno obavljao.”

POGLAVLJE...

4293. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovom Šu'be, prenoseći od Mensura, on od Ebu-Duhaa, ovaj od Mesruka, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, na ruku¹ i sedždi izgovarao (učio): ‘Subhanekellahumme rabbena ve bi hamdike! Allahumagfirli!’ (Gospodaru naš, neka Ti je slava i hvala! Allahu moj, oprosti mi!).”¹

4294. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, a njemu Ebu-Avana, prenoseći od Ebu-Bišra, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je kazivao:

“Omer me je uvodio (na sijela) s borcima Bedra, pa su neki od njih rekli: ‘Zašto puštaš ovog mladića (da sjedi) s nama, a mi imamo sinove kao što je on?’ Omer je na to odgovorio: ‘On je jedan od vama poznatih!’

بَاب مَنَزِلِ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ الْفَتْحِ

٤٢٩٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى مَا أَخْبَرَنَا أَحَدٌ أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ ﷺ يُصَلِّي الضُّحَى غَيْرَ أُمَّ هَانِي فَإِنَّهَا ذَكَرَتْ أَنَّهُ يَوْمَ فَتَحَ مَكَّةَ اغْتَسَلَ فِي بَيْتِهَا ثُمَّ صَلَّى ثَمَانِي رَكَعَاتٍ قَالَتْ لَمْ أَرَهُ صَلَّى صَلَاةً أَخَفَّ مِنْهَا غَيْرَ أَنَّهُ يُتِمُّ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ.

بَاب

٤٢٩٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي.

٤٢٩٤. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ عُمَرُ يُدْخِلُنِي مَعَ أَشْيَاحٍ بَدْرَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَمْ تَدْخُلْ هَذَا الْفَتَى مَعَنَا وَلَنَا أَبْنَاءٌ مِثْلُهُ فَقَالَ إِنَّهُ مِمَّنْ قَدْ عَلِمْتُمْ قَالَ فَدَعَاهُمْ ذَاتَ يَوْمٍ وَدَعَانِي مَعَهُمْ قَالَ وَمَا رَأَيْتُهُ

¹ Pogledati tumačenje ovog hadisa u poglavlju O dovama na ruku¹ i poglavlju O tesbihi i dovi na sedždi (Knjiga I., str. 537 i 552).

Tako ih je pozvao jedan dan, a pozvao je i mene s njima. Bila me je obuzela misao da ih je taj dan pozvao samo zato da im pokaže moje sposobnosti. ‘Šta kažete (o riječima Uzvišenog Allaha): ‘Kada Allahova pomoć i pobjeda dođu, i vidiš ljude kako u skupinama u Allahovu vjeru ulaze...’, upitao je i proučio suru do kraja.² Neki od njih rekoše: ‘Naređeno nam je da hvalimo Allaha i da oprost od Njega tražimo kada potpomognuti budemo i kada nam bude darovana pobjeda’, a neki, opet, rekoše: ‘Ne znamo!’ (ili neki ne rekoše ništa). ‘Ibn-Abbase’, obrati se (Omer) meni, ‘kažeš li i ti isto tako?’ ‘Ne!’, odgovorih ja, a on dodade: ‘Pa šta kažeš?’ ‘To se’, rekoh ja, ‘odnosi na edžel (smrtni čas) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Allah ga je obavijestio o njemu (riječima): ‘Kada Allahova pomoć i pobjeda dođu...’; dakle el-feth je osvojenje Mekke, i to je znak (blizine) tvoga edžela (smrtnog časa) – pa ‘... ti veličaj Gospodara svoga hvaleći Ga i moli Ga da ti oprost, On uvijek pokajanja prima.’ ‘Ja o tome (suri En-Nasr) ne znam ništa drugo osim onoga što znaš i ti’, reče Omer.”

4295. PRIČAO NAM JE Se'id b. Šurahbil, a njemu Lejs, prenoseći od Makburija, a on od Ebu-Šurejha Adevija kako je on Amru b. Seidu, dok je ovaj odašiljao vojne odrede prema Mekki, rekao: “Dopusti mi, zapovjedniče, da ti prenesem govor što ga je održao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dan po osvojenju (Mekke); čule su ga moje uši, upamtilo ga je moje srce, a moje oči gledale dok je govorio. On je zahvalio Allahu i pohvalio Ga, a potom rekao: ‘Allah je Mekku učinio svetom (zaštićenom), a ne ljudi! Nije, prema tome, dopušteno nijednom čovjeku koji vjeruje Allaha i Sudnji dan da u njoj prolijeva krv niti da u njoj

دَعَانِي يَوْمَئِذٍ إِلَّا لِيُرِيَهُمْ مَنِّي فَقَالَ مَا تَقُولُونَ فِي (إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا) حَتَّى خَتَمَ السُّورَةَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ أَمْرُنَا أَنْ نَحْمَدَ اللَّهَ وَنَسْتَغْفِرَهُ إِذَا نَصَرْنَا وَفُتِحَ عَلَيْنَا وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا نَذْرِي أَوْ لَمْ يَقُلْ بَعْضُهُمْ شَيْئًا فَقَالَ لِي يَا ابْنَ عَبَّاسٍ أَكْذَاكَ تَقُولُ قُلْتُ لَا قَالَ فَمَا تَقُولُ قُلْتُ هُوَ أَجَلُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَعْلَمَهُ اللَّهُ لَهُ (إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ) فَتُحَ مَكَّةُ فَذَاكَ عَلَامَةُ أَجَلِكَ (فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا) قَالَ عُمَرُ مَا أَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا مَا تَعْلَمُ .

٤٢٩٥ . حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ شُرْحَبِيلٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي شَرِيحٍ الْعَدَوِيِّ أَنَّهُ قَالَ لِعُمَرَوِ بْنِ سَعِيدٍ وَهُوَ يَبْعَثُ الْبُعُوثَ إِلَى مَكَّةَ أَتُذَنُّ لِي أَتِيهَا الْأَمِيرُ أُحَدِّثُكَ قَوْلًا قَامَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْعَدِ يَوْمَ الْفَتْحِ سَمِعْتُهُ أَذْنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي وَأَبْصَرْتُهُ عَيْنَايَ حِينَ تَكَلَّمَ بِهِ إِنَّهُ حَمَدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ مَكَّةَ حَرَّمَهَا اللَّهُ وَلَمْ يُحَرِّمْهَا النَّاسُ لَا يَحِلُّ لِأَمْرِي يَوْمَئِذٍ بِاللَّهِ

² Ovo je sura En-Nasr, koja u cijelosti glasi: “Kad Allahova pomoć i pobjeda dođu, i vidiš ljude kako u skupinama u Allahovu vjeru ulaze, ti veličaj Gospodara svoga hvaleći Ga i moli Ga da ti oprost, On je uvijek pokajanje primao.”

siječe drveće. A ako neko to dopusti zbog borbe što ju je vodio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (da bi je osvojio), recite mu: ‘Allah je to dopustio Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a ne vama!’ Meni je On to dopustio samo zakratko, i danas joj je svetost odmah povraćena, kao što ju je jučer imala. Svako od vas prisutnih neka ovo dostavi odsutnom!’”

Upitali su Ebu-Šurejha: “Šta ti je odgovorio Amr?” Rekao je: “Ja to znam bolje od tebe, o Ebu-Šurejh! Harem (Mekka) ne može biti sklonište grešnom, niti utočište bjeguncu od kazne za (prolivenu) krv, niti može biti sklonište onome koji je pobjegao zbog počinjenog nereda”, odgovorio je on.¹

Ebu-Abdullah veli da *el-harbetu* znači isto što i *el-belijjetu*.

4296. PRIČAO NAM JE Kutejba, njemu Lejs, a ovom Jezid b. Ebu-Habib, prenoseći od Ataa b. Ebu-Rebaha, a ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je u godini osvojenja (Mekke), i to u Mekki, rekao:

“Allah i Njegov Poslanik zabranili su trgovanje alkoholom (vinom).”²

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَسْفِكَ بِهَا دَمًا وَلَا يَعْصِدَ بِهَا شَجَرًا فَإِنْ أَحَدٌ تَرَخَّصَ لِقِتَالِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِيهَا فَقُولُوا لَهُ إِنَّ اللَّهَ أَذِنَ لِرَسُولِهِ وَلَمْ يَأْذَنْ لَكُمْ وَإِنَّمَا أَذِنَ لِي فِيهَا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ وَقَدْ عَادَتْ حُرْمَتُهَا الْيَوْمَ كَحُرْمَتِهَا بِالْأَمْسِ وَلْيُبَلِّغِ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَقِيلَ لِأَبِي شُرَيْحٍ مَاذَا قَالَ لَكَ عَمْرُو قَالَ قَالَ أَنَا أَعْلَمُ بِذَلِكَ مِنْكَ يَا أَبَا شُرَيْحٍ إِنَّ الْحَرَمَ لَا يُعِيدُ عَاصِيًا وَلَا فَارًّا بِدَمٍ وَلَا فَارًّا بِخُرْبَةٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْخُرْبَةُ الْبَلِيَّةُ.

٤٢٩٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ عَامَ الْفَتْحِ وَهُوَ بِمَكَّةَ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ.

1 Tumačenje ovog hadisa može se naći u poglavlju koje govori o tome da se drveće u Haremu ne siječe. (Knjiga 2., hadis broj 1832, str. 43-44)

2 Ovaj je hadis ovdje naveden u skraćenoj verziji. Njegova šira verzija može se naći u poglavlju: *O kupoprodaji krepalih životinja i kipova* (Knjiga 2., hadis broj 2236, str. 264), kao i u poglavlju *O zabrani trgovanja alkoholom*. (Knjiga 2., hadis broj 2216, str. 259)

U Ebu-Davudovom Musnedu od Ibn-Omera se bilježi hadis u kome se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je prokleo alkohol, i onoga ko ga pije, i onoga ko njime napaja, i onoga ko ga prodaje, i onoga ko ga kupuje, i onoga ko ga proizvodi, i onoga kome se proizvodi, i onoga ko ga nosi, i onoga kome se nosi, i onoga ko se parama njegovim okoristi.”

O VJEROVJESNIKOVOM, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, BORAVKU U MEKKI U VRIJEME NJENOG OSVOJENJA

4297. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, a njemu Sufjan...; a PRIČAO NAM JE i Kabisa, njemu Sufjan, prenoseći od Jahjaa b. Ebu-Ishaka, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Boravili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, (u Mekki, prilikom Oprosnog hadža) deset dana i skraćivali namaz.”

4298. PRIČAO NAM JE Abdan, njega je obavijestio Abdullah, a ovog Asim, prenoseći od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u Mekki (poslije njenog osvojenja) devetnaest dana i klanjao (četverorekatne namaze) po dva rekata.”

4299. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, a njemu Ebu-Šihab, prenoseći od Asima, on od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa da je kazivao:

“Na putovanju smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, proveli devetnaest (dana) i skraćivali namaz.”

Ibn-Abbas (također) veli: “I mi, kada bismo bili na putu devetnaest dana, skraćivali bismo namaz, a kada bismo ostajali duže, klanjali bismo cio namaz.”³

بَابُ مَقَامِ النَّبِيِّ ﷺ بِمَكَّةَ زَمَنَ الْفَتْحِ

٤٢٩٧. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ح حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقَمْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَشْرًا نَقَصَرُ الصَّلَاةَ.

٤٢٩٨. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ بِمَكَّةَ تِسْعَةَ عَشَرَ يَوْمًا يُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ.

٤٢٩٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ أَقَمْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ تِسْعَ عَشْرَةَ نَقَصَرُ الصَّلَاةَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَنَحْنُ نَقْصُرُ مَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ تِسْعَ عَشْرَةَ فَإِذَا زِدْنَا أَتَمَمْنَا.

3 O skraćivanju namaza pogledati sljedeća poglavlja, zajedno s komentarima: *Koliko (putnik) treba boraviti u jednom mjestu da bi mogao skraćivati namaz, Namaz na Mini, Koliko je boravio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na svom hodočašću, Kolika treba biti udaljenost da bi se kratio namaz i Putnik kratio namaz kada izađe iz mjesta boravaka.* (Knjiga 1., str. 739-748)

O TOME KO JE PRISUSTVOVAO OSLOBAĐANJU (MEKKE)

4300. KAŽE Lejs da mu je pričao Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba (da je kazivao):

“Pričao mi je Abdullah b. Sa‘leba b. Su‘ajr, kojeg je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pomilovao po licu u godini osvojenja (Mekke)...”¹

4301. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, a njega je obavijestio Hišam, prenoseći od Ma‘mera, a on od Zuhrija (da je kazivao):

“Pričao nam je Sunejn Ebu-Džemila – a tu je bio prisutan i Ibn-Musejjeb – da je upamtio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i izišao s njim u godini osvojenja (Mekke).”²

4302. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Ejjuba, on od Ebu-Kilabe, a ovaj od Amra b. Seleme da je kazivao: “Upitao me je Ebu-Kilaba: ‘Zar se nećeš susresti s njim i upitati ga (o njegovom slučaju)?’ Susreo sam se s njim i upitao ga, pa je on počeo kazivati: ‘Bili smo kod vode pored koje su prolazili ljudi. Pored nas su nailazili putnici, pa smo ih pitali: ‘Šta je to s ljudima? Šta je to s ljudima? Ko je ovaj čovjek?’ (misleći na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem). Oni bi odgovarali: ‘Tvrdi da ga je Allah učinio poslanikom, da mu je poslao Objavu!’ (ili: ‘Allah mu je objavio to i to!’). Ja sam pamtio taj govor, i on kao da se nastanjivao u mojim grudima. Arapi su odugovlačili s prihvatanjem islama očekujući pobjedu (Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem).

بَابُ مَنْ شَهِدَ الْفَتْحَ

٤٣٠٠. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ ثَعْلَبَةَ بْنِ صُعَيْرٍ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ قَدْ مَسَحَ وَجْهَهُ عَامَ الْفَتْحِ .

٤٣٠١. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سُنَيْنِ أَبِي جَمِيلَةَ قَالَ أَخْبَرَنَا وَنَحْنُ مَعَ ابْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ وَزَعَمَ أَبُو جَمِيلَةَ أَنَّهُ أَذْرَكَ النَّبِيَّ ﷺ وَخَرَجَ مَعَهُ عَامَ الْفَتْحِ .

٤٣٠٢. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ عَمْرِو ابْنِ سَلَمَةَ قَالَ قَالَ لِي أَبُو قِلَابَةَ أَلَا تَلْقَاهُ فَتَسْأَلُهُ قَالَ فَلَقِيْتُهُ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ كُنَّا بِمَاءِ مَمَرِ النَّاسِ وَكَانَ يَمُرُّ بِنَا الرُّكْبَانُ فَسَأَلَهُمْ مَا لِلنَّاسِ مَا لِلنَّاسِ مَا هَذَا الرَّجُلُ فَيَقُولُونَ يَزْعُمُ أَنَّ اللَّهَ أَرْسَلَهُ أَوْحَى إِلَيْهِ أَوْ أَوْحَى اللَّهُ بِكَذَا فَكُنْتُ أَحْفَظُ ذَلِكَ الْكَلَامَ وَكَانَتْ يَمُرُّ فِي صَدْرِي وَكَانَتْ الْعَرَبُ تَلَوُّمَ بِإِسْلَامِهِمُ الْفَتْحَ فَيَقُولُونَ أَتُرْكُوهُ وَقَوْمَهُ فَإِنَّهُ إِنْ ظَهَرَ عَلَيْهِمْ فَهُوَ نَبِيٌّ صَادِقٌ فَلَمَّا كَانَتْ

¹ U drugom, potpunijem predanju ovog hadisa navodi se da je Ibn-Šihab Zuhri rekao: “Obavijestio me je Abdullah b. Sa‘leba b. Su‘ajr, kojeg je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pomilovao po oku (licu), da je vidio Sa‘da b. Ebu-Vekkasa kako klanja vitr-namaz s jednim rekatom.” (Pogledati hadis br. 6356.) Dakle, ovdje se navodi o čemu je pričao Abdullah, dok je to u hadisu o kojem je riječ to izostavljeno.

² Iz hadisa se razumije da je Ebu-Džemila Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, drug, čime se opovrgava mišljenje onih koji ga smatraju tabiinom.

‘Prepustite ga narodu njegovom’, govorili su, ‘pa ako zavlada nad njima, on je iskreni (istinski) vjerovjesnik.’ Ali kada je došlo do osvajanja Mekke, sva su plemena požurila da iskažu privrženost islamu. Moj je otac u tome preduhitrio moj narod. Kada je (nakon što je primio islam) došao (među njih), rekao je: ‘Došao sam vam, tako mi Allaha, od istinskog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem!’, dodavši: ‘Klanjajte taj i taj namaz u to i to vrijeme i taj i taj namaz u to i to vrijeme; a kada namaz nastupi, neka jedan od vas prouči ezan i neka vam imami onaj koji zna najviše iz Kur’ana.’ Pogledali su jedni u druge – a nije bilo nikoga ko je iz Kur’ana znao više od mene, jer sam ja učio od putnika – pa su me proturili ispred sebe (da im klanjam), a imao sam (samo) šest ili sedam godina. Na meni je bio ogrtač koji bi se, kada bih pao na sedždu, zadigao uz leđa, pa je neka žena iz susjedstva rekla: ‘Zar nećete sakriti od nas stražnjicu svoga učača?!’ Kupili su (platno) i skrojili mi košulju. Ničemu se nisam tako obradovao kao toj košulji.’”³

4303. PRIČAO MI JE Abdullah b. Meslema, prenoseći od Malika, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Urve b. Zubejra, on od Aiše, radijallahu anha, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem..; a Lejs veli da MU JE PRIČAO Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba, kojem je Urve b. Zubejr kazivao da je Aiša kazivala:

“Utba b. Ebu-Vekkas oporučio je svome bratu Sa’d u da uzme (sebi) sina Zem’aove robinje rekavši: ‘On je moj sin!’ I tako, kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u vrijeme oslobođenja (Mekke) došao u Mekku, Sa’d b. Ebu-Vekkas uzeo

وَقَعَهُ أَهْلُ الْفَتْحِ بَادِرَ كُلِّ قَوْمٍ بِإِسْلَامِهِمْ وَبَدَرَ أَبِي قَوْمِي بِإِسْلَامِهِمْ فَلَمَّا قَدِمَ قَالَ جِئْتُكُمْ وَاللَّهِ مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ ﷺ حَقًّا فَقَالَ صَلُّوا صَلَاةَ كَذَا فِي حِينٍ كَذَا وَصَلُّوا صَلَاةَ كَذَا فِي حِينٍ كَذَا فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤْذَنْ أَحَدُكُمْ وَلْيُؤْمِكُمْ أَكْثَرَكُمْ قُرْآنًا فَنَظَرُوا فَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَكْثَرَ قُرْآنًا مِنِّي لَمَّا كُنْتُ أَتْلِقِي مِنَ الرُّكْبَانِ فَقَدَّمُونِي بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَأَنَا ابْنُ سِتٍّ أَوْ سَبْعِ سِنِينَ وَكَانَتْ عَلَيَّ بُرْدَةٌ كُنْتُ إِذَا سَجَدْتُ تَقَلَّصْتُ عَنِّي فَقَالَتْ امْرَأَةٌ مِنَ الْحَيِّ أَلَا تُغَطُّوْنَا عَنَّا اسْتَقَارَتْكُمْ فَاشْتَرَوْا فَقَطَعُوا لِي قَمِيصًا فَمَا فَرِحْتُ بِشَيْءٍ فَرِحِي بِذَلِكَ الْقَمِيصِ .

٤٣٠٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ عُتْبَةُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَهْدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدٍ أَنْ يَقْبِضَ ابْنَ وَلِيدَةٍ زَمْعَةَ وَقَالَ عُتْبَةُ إِنَّهُ ابْنِي فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَكَّةَ فِي الْفَتْحِ أَخَذَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ ابْنَ وَلِيدَةٍ زَمْعَةَ

3 Ovaj hadis potkrepljuje mišljenje imama Šafija da je dopušteno maloljetnom, ali pametnom i razumnom dječaku da bude imam u farz-namazima. O ovom pitanju islamska ulema ima različite stavove. (Opširnije o tome govori se u komentaru uz poglavlje *O imamet u roba i oslobođenog roba* (Knjiga 1., str. 478-479). Ovaj hadis uzimaju kao dokaz oni koji smatraju da je pokrivanje avreta sunnet, a da nije uvjet za valjanost namaza. (Opširnije o ovome govori se u poglavljima o propisima o pokrivanju u namazu, Knjiga 1., str. 277-294.)

je sina Zem'aove robinje i s njim krenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. S njim je pošao i Abd b. Zem'a. Sa'd b. Ebu-Vekkas tom je prilikom rekao: 'Ovo je sin moga brata, koji me je obavezao (tvrdeći) da je on njegov sin!'

'Allahov Poslaniče', rekao je tada Abd b. Zem'a, 'ovo je moj brat, sin Zem'in; rođen je na njegovoj postelji!' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pogledao je u sina Zem'aove robinje i zapazio da je on najbližnji Utbi b. Ebu-Vekkasu. 'On je tvoj', reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, 'on je tvoj brat, o Abde b. Zem'a, zato što je rođen na njegovoj postelji!' Ali vidjevši da je on sličan Utbi b. Ebu-Vekkasu, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'O Sevdo, pokrivaj se pred njim!'" (Sevda je bila Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, supruga i Zem'aova kćerka).

Ibn-Šihab prenosi od Aiše da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Dijete pripada postelji (na kojoj je rođeno), a bludnika čeka razočarenje."¹

Ibn-Šihab veli: "Ebu-Hurejra je to glasno uzvikivao."²

فَأَقْبَلَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَقْبَلَ مَعَهُ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ هَذَا ابْنُ أَخِي عَهْدَ إِلَيَّ أَنَّهُ ابْنُهُ قَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا أَخِي هَذَا ابْنُ زَمْعَةَ وَلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى ابْنِ وَلِيدَةِ زَمْعَةَ فَإِذَا أَشْبَهُ النَّاسَ بِعُثْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ لَكَ هُوَ أَخُوكَ يَا عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ وَلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اخْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ لِمَا رَأَى مِنْ شَبهِ عُثْبَةَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ قَالَتْ عَائِشَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ وَقَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ يَصِيحُ بِذَلِكَ .

¹ Ovdje je upotrijebljena riječ *el-hadžer* koja znači *kamen* i *neuspjeh* (*razočarenje*, *propast*). Mjerodavni komentatori hadisa ovdje ovu riječ tumače u smislu da će bludnik doživjeti razočarenje i neuspjeh u pokušaju da dobije dijete za koje tvrdi da je njegovo. Postoji i drugo tumačenje koje kaže da je smisao ovog pojma kamenovanje. Međutim, ovo tumačenje je – kako kaže Nevevi – slabo jer može se raditi o bludniku koji nije oženjen, a zna se da je kamenovanje kazna za oženjene (udate), a ne za neoženjene (neudate). (prim. rec.)

² Pogledati tumačenje ovog hadisa u poglavlju *O robinji - majci djeteta*, a govori o tome kada robinja robinja rodi dijete (Knjiga 2., hadis broj 2533, str. 448-449).

Ovaj hadis se može naći i pod brojem 6749.

4304. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njega je obavijestio Abdullah, a njega Junus, prenoseći od Zuhrija da ga je obavijestio Urva b. Zubejr da je neka žena u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za vrijeme pohoda za oslobođenje Mekke, ukrala (nešto), pa je njena rodbina potražila utočište kod Usame b. Zejda, moleći ga da posreduje (kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem).

Urva veli: “Kada mu se Usama obratio (zauzimajući se) za nju, lice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, promijenilo je boju. ‘Zar mi se (posredujući) obraćaš’, upitao je, ‘za jednu od Allahovih odredbi?!’

‘Zatraži oprost za mene, Allahov Poslaniče!’, reče (tada) Usama.

Kada je bilo između zevala (zenita) i zalaska Sunca, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao da održi govor; pohvalio je Allaha onako kako to Njemu dolikuje, a potom rekao: ‘Zaista je ljude prije vas upropastilo to što su, kada bi neko ugledan među njima ukrao, takvog ostavljali, a kada bi ukrao onaj koji je slab (i nemoćan) među njima, izvršavali bi nad njim kaznu. Tako mi Onoga u čijoj je ruci duša Muhammedova, kada bi Fatima, kći Muhammedova, ukrala, ja bih joj odsjekao ruku!’

Nakon toga Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio, pa je toj ženi odsječena ruka. Ona se potom iskreno (lijepo) pokajala, te se udala.” Aiša veli: “Kasnije je dolazila meni, i ja bih o njenoj potrebi obavještavala Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”³

٤٣٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ امْرَأَةً سَرَقَتْ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةِ الْفَتْحِ فَفَزِعَ قَوْمُهَا إِلَى أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ يَسْتَشْفِعُونَهُ قَالَ عُرْوَةُ فَلَمَّا كَلَّمَهُ أُسَامَةُ فِيهَا تَلَوْنَ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَتَكَلَّمُنِي فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ قَالَ أُسَامَةُ اسْتَغْفِرْ لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَمَّا كَانَ الْعَشِيُّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَطِيبًا فَأَتَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ النَّاسَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقُطِعَتْ يَدُهَا ثُمَّ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِتِلْكَ الْمَرْأَةِ فَقُطِعَتْ يَدُهَا فَحَسُنَتْ تَوْبَتُهَا بَعْدَ ذَلِكَ وَتَزَوَّجَتْ قَالَتْ عَائِشَةُ فَكَانَتْ تَأْتِي بَعْدَ ذَلِكَ فَأَرْفَعُ حَاجَتَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

³ Buhari ovaj hadis navodi ovdje zato što se to desilo na dan oslobođenja Mekke. (Detaljniji podaci o kazni za krađu mogu se naći u hadisima br. 6782-6801.)

4305, 4306. PRIČAO NAM JE Amr b. Halid, njemu Zuhejr, a ovome Asim, prenoseći od Ebu-Usmana, da mu je Mudžaši¹ kazivao:

“Otišao sam poslije oslobođenja Mekke s bratom Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: ‘Allahov Poslaniče, došao sam ti s bratom da uzmeš od njega prisegu na hidžru (iseljenje).’

‘Oni koji su se iselili odnijeli su svu njenu vrijednost’, reče on.

‘Pa na što onda da ti da prisegu?’, upitah.

‘Na islam, iman i džihad (borbu za islam)’, odgovori on.”

“Kasnije sam se”, (veli Ebu-Usman), “susreo s Ma’bedom¹ – a on bijaše stariji od njih dvojice – pa sam ga upitao (o ovom slučaju), a on reče: ‘Istinu je kazao Mudžaši¹.’”

4307, 4308. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebu-Bekr, njemu Fudajl b. Sulejman, a ovom Asim, prenoseći od Ebu-Usmana Nehdija, a on od Mudžaši¹ a b. Mesuda (da je kazivao):

“Otišao sam s Ebu-Ma’bedom Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da mu on da prisegu na hidžru (iseljenje).

‘Iseljenje se desilo onima koji su ga učinili’, reče on, ‘a ja ću od njega uzeti prisegu na islam i džihad (borbu za islam).’”

“Susreo sam (kasnije)”, (veli Ebu-Usman), “Ebu-Ma’beda i upitao ga (o ovome), pa mi je on rekao: ‘Istinu je kazao Mudžaši¹.’”

Halid (b. Abdullah) prenosi od Ebu-Usmana, a on od Mudžaši¹ a da je došao (Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem) s bratom Mudžalidom...

٤٣٠٥-٤٣٠٦. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي مُجَاشِعٌ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ بِأَخِي بَعْدَ الْفَتْحِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ جِئْتُكَ بِأَخِي لِتُبَايِعَهُ عَلَى الْهِجْرَةِ قَالَ ذَهَبَ أَهْلُ الْهِجْرَةِ بِمَا فِيهَا فَقُلْتُ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ تُبَايِعُهُ قَالَ أَبَايِعُهُ عَلَى الْإِسْلَامِ وَالْإِيمَانِ وَالْجِهَادِ فَلَقِيتُ مَعْبَدًا بَعْدُ وَكَانَ أَكْبَرَهُمَا فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ صَدَقَ مُجَاشِعٌ.

٤٣٠٧-٤٣٠٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا الْفَضِيلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ مُجَاشِعِ بْنِ مَسْعُودٍ انْطَلَقْتُ بِأَبِي مَعْبَدٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ لِتُبَايِعَهُ عَلَى الْهِجْرَةِ قَالَ مَضَتْ الْهِجْرَةُ لِأَهْلِهَا أَبَايِعُهُ عَلَى الْإِسْلَامِ وَالْجِهَادِ فَلَقِيتُ أَبَا مَعْبَدٍ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ صَدَقَ مُجَاشِعٌ وَقَالَ خَالِدٌ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ مُجَاشِعٍ أَنَّهُ جَاءَ بِأَخِيهِ مُجَالِدٍ.

¹ Ma’bed je Mudžaši¹ov brat, a ime mu je Mudžalid b. Mes’ud.

4309. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'be, prenoseći od Ebu-Bišra, a on od Mudžahida (da je kazivao):

“Rekao sam Ibn-Omeru, radijallahu anhuma: ‘Želim se iseliti u Šam!’² ‘Nema (više) iseljenja, nego (samo) džihad! Idi i stavi se na raspolaganje (za džihad), pa ako nađeš šta³ (dobro i jeste), a ako ne nađeš, vratit ćeš se’, reče on.”

4310. KAŽE Nadr da ga je obavijestio Šu'be, a njega Ebu-Bišr, kako je čuo Mudžahida (da je kazivao): “Rekao sam Ibn-Omeru...⁴, pa je on odgovorio: ‘Nema iseljenja danas...’ (ili: ‘...poslije Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem’)), i rekao isto kao i u prethodnom hadisu.

4311. PRIČAO MI JE Ishak b. Jezid, njemu Jahja b. Hamza, a ovom Ebu-Amr Evza'i, prenoseći od Abde b. Ebu-Lubabe, a on od Mudžahida b. Džebra Mekkijsa da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhuma, govorio: “Nema iseljenja poslije oslobođenja (Mekke).”

4312. PRIČAO NAM JE Ishak b. Jezid, njemu Jahja b. Hamza, a ovom Evza'i, prenoseći od Ataa b. Ebu-Rebaha da je kazivao:

“Posjetio sam Aišu s Ubejdom b. Umejrom; on ju je upitao o iseljenju, pa je ona odgovorila: ‘Nema iseljenja danas! Vjernik je (nekada) sa svojom vjerom bježao Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bojeći se da ne bude zbog nje na kušnju stavljen. Danas je Allah osnažio islam (podigao mu ugled), pa vjernik obožava svoga Gospodara gdje god želi. Ostao je (samo) džihad i (iskrena) namjera.”

٤٣٠٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَهَاجِرَ إِلَى الشَّامِ قَالَ لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ قَانُطَلِقُ فَأَعْرِضْ نَفْسَكَ فَإِنْ وَجَدْتَ شَيْئًا وَإِلَّا رَجَعْتَ .

٤٣١٠. وَقَالَ النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا أَبُو بَشِيرٍ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ فَقَالَ لَا هِجْرَةَ الْيَوْمَ أَوْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِثْلَهُ .

٤٣١١. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا يَحْيَى ابْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَمْرِو الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَبْدِ بْنِ أَبِي لُبَابَةَ عَنْ مُجَاهِدِ بْنِ جَبْرِ الْمَكِّيِّ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقُولُ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ .

٤٣١٢. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا يَحْيَى ابْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَطَاءِ ابْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ زُرْتُ عَائِشَةَ مَعَ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ فَسَأَلَهَا عَنِ الْهِجْرَةِ فَقَالَتْ لَا هِجْرَةَ الْيَوْمَ كَانَ الْمُؤْمِنُ يَفِرُّ أَحَدُهُمْ بِدِينِهِ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ ﷺ خَافَةَ أَنْ يُفْتَنَ عَلَيْهِ فَأَمَّا الْيَوْمَ فَقَدْ أَظْهَرَ اللَّهُ الْإِسْلَامَ فَالْمُؤْمِنُ يَعْبُدُ رَبَّهُ حَيْثُ شَاءَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَبَيَّةٌ .

2 Šam obuhvata današnju Palestinu, Siriju i Jordan.

3 Ako vidiš da se ide u džihad i ako imaš mogućnosti, ti idi u džihad. U suprotnom, ne idi! (prim. rec.)

4 Tj. da želi hidžru u Šam.

4313. PRIČAO NAM JE Ishak (b. Mensur), a njemu Ebu-Asim, prenoseći od Ibn-Džurejdža, kako ga je obavijestio Hasan b. Muslim, prenoseći od Mudžahida da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao na dan oslobođenja (Mekke) i rekao: “Allah je Mekku učinio svetom na dan kada je stvorio nebesa i Zemlju, i ona će, Allahovom svetošću, ostati sveta, do Dana sudnjega. Nikome prije mene nije bila dopuštena, niti će ikome poslije mene biti dopuštena, a meni je bila dopuštena samo zakratko. Njen se lov ne razgoni, njeno se trnje ne siječe niti se njena trava čupa; u njoj nađeni izgubljeni tuđi predmet uzima samo onaj ko će to obznaniti.”

“Osim *izhira*,¹ Allahov Poslaniče”, reče Abbas b. Abdul-Muttalib, “jer je on potreban za kovače i kuće!” Poslanik je malo šutio, a onda rekao: “Osim *izhira*; on je dopušten!”

Prenosi se od Ibn-Džurejdža (da je kazivao) kako mu je pričao Abdul-Kerim, prenoseći od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa poput ovog (hadisa) ili slično tome. Prenosi ga i Ebu-Hurejra od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.²

٤٣١٣. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ
ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَسَنُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ
مُجَاهِدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ يَوْمَ الْفَتْحِ فَقَالَ إِنَّ
اللَّهَ حَرَّمَ مَكَّةَ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَهِيَ
حَرَامٌ بِحَرَامِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي
وَلَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدِي وَلَمْ تَحِلَّ لِي قَطُّ إِلَّا سَاعَةً
مِنَ الدَّهْرِ لَا يُنْفَرُ صَيْدُهَا وَلَا يُغْصَدُ شَوْكُهَا
وَلَا يُخْتَلَى خِلَافُهَا وَلَا تَحِلُّ لِقَطْعِهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ فَقَالَ
الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِلَّا الْإِذْخَرَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
فَإِنَّهُ لَا بُدَّ مِنْهُ لِلْقَيْنِ وَالْبُيُوتِ فَسَكَتَ ثُمَّ قَالَ
إِلَّا الْإِذْخَرَ فَإِنَّهُ حَلَالٌ وَعَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي
عَبْدُ الْكَرِيمِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ بِمِثْلِ هَذَا
أَوْ نَحْوِ هَذَا رَوَاهُ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

¹ *Izhir* je, kako kaže Ibn-Hadžer u *Fethul-Bariju*, 4/59, biljka poznata stanovnicima Mekke. Ima lijep miris, korijen u zemlji, tanku stabljiku i raste u udolinama. Mekkelije su ovom biljkom popunjavale praznine na krovu između dasaka i šupljine između ćerpiča u kaburovima, a koristili su je i kovači. Prema ovome opisu, trebalo bi da se radi o idirotu, odnosno mirisnoj trski ili mirisnom šašu. (prim. rec.)

² Sve prethodne hadise Buhari je naveo u ovom poglavlju zbog njihove povezanosti s danom osvojenja Mekke. (O propisima u vezi s borbom na Allahovom putu (džihad), iseljenju (hidžru) i onome što je povezano s Haremom u Mekki opširnije se može pogledati u poglavljima koja se time bave, u 1. i 2. knjizi Buharijeve zbirke.)

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

“... A I ONOGA DANA NA HUNEJNU, KAD VAS JE MNOŠTVO VAŠE ZANIJELO, ALI VAM ONO NIJE NI OD KAKVE KORISTI BILO, NEGO VAM JE ZEMLJA, KOLIKO GOD DA JE BILA PROSTRANA, TIJESNA POSTALA, PA STE SE U BIJEG DALI. ZATIM JE ALLAH NA POSLANIKA SVOGA I NA VJERNIKE SMIRAJ OD SEBE SPUSTIO...” – SVE DO RIJEČI NJегоVIH: “... A ALLAH PRAŠTA I SAMILOSTAN JE.”³

4314. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah b. Numejr, a njemu Jezid b. Harun, da mu je saopćio Isma‘il kazavši:

“Vidio sam na Ibn-Ebu-Evfaovoj ruci udarac (tj. trag udarca).

‘Zadobio sam ga (kad sam bio) s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hunejnu’, reče on. ‘A jesi li učestvovao (u Bici) na Hunejnu?’, upitao sam.

‘I prije toga!’,⁴ odgovori on.”

4315. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, a njemu Sufjan, prenoseći od Ebu-Ishaka da je kazivao:

“Čuo sam od Beraa, radijallahu anhu, da je došao neki čovjek i upitao ga: ‘Ebu-Umara, jesi li uzmaknuo u Bici na Hunejnu?’

‘Što se mene tiče’, odgovorio je on, ‘ja svjedočim da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije uzmaknuo, nego su požurili prvi redovi, pa ih je pleme Hevazin zasulo strijelama. Ebu-Sufjan b. Haris držao je za uzdu njegovu mazgu Bejda, a on je govorio: ‘Ja sam vjerovjesnik! Nema laži! Ja sam unuk Abdul-Muttalibov!’”

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ) إِلَى قَوْلِهِ (غَفُورٌ رَحِيمٌ)

٤٣١٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ رَأَيْتُ بِيَدِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى ضَرْبَةً قَالَ ضَرَبْتُهَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ حُنَيْنٍ قُلْتُ شَهِدْتَ حُنَيْنًا قَالَ قَبْلَ ذَلِكَ .

٤٣١٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَجَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَبَا عُمَارَةَ أَتَوَلَّيْتَ يَوْمَ حُنَيْنٍ فَقَالَ أَمَّا أَنَا فَاشْهَدْ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ لَمْ يُؤَلَّ وَلَكِنْ عَجَلَ سَرَعَانُ الْقَوْمِ فَرَشَقْتَهُمْ هَوَازِنُ وَأَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ أَخَذَ بِرَأْسِ بَغْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبَ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ .

3 Et-Tevba, 25-27, 26. i 27. ajet u cijelosti glase: “Zatim je Allah na Poslanika Svoga i na vjernike milost Svoju spustio, i vojske koje vi niste vidjeli poslao, i one koji nisu vjerovali na muke stavio; to je bila kazna za nevjernike. Allah je poslije toga onome kome je htio oprostio, a Allah prašta i samilostan je.”

4 Tj. učestvovao je u Bici na Hunejnu, ali i u bitkama prije Hunejna. Neki vele da je učestvovao i u Bici na Hendeku.

4316. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, a njemu Šu'be, prenoseći od Ebu-Ishaka (da je kazivao):
 “Slušao sam kada je Bera' upitan: ‘Jeste li se dali u bijeg s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Bici na Hunejnu?’
 ‘Što se tiče Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem’, odgovorio je, ‘on nije (pobjegao). Bili su tu strijelci, a on je govorio: ‘Ja sam Allahov poslanik! Nema laži! Ja sam unuk Abdul-Muttalibov!’”

4317. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'be, prenoseći od Ebu-Ishaka (da je kazivao):
 “Čuo sam Beraa kad je na upit nekog čovjeka iz plemena Kajs: ‘Jeste li u Bici na Hunejnu pobjegli od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?’ – odgovorio: ‘Ali Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pobjegao! Pripadnici plemena Hevazin bili su strijelci. Kada smo ih mi napali, oni su se udaljili, a mi smo se bacili na plijen. Tako smo dočekani strijelama. Ja sam vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na svojoj bijeloj mazgi (Bejda), koju Ebu-Sufjan držaše za uzdu, govori: ‘Ja sam vjerovjesnik! Nema laži!’”
 Israil i Zuhejr vele da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sjahao s mazge.

4318, 4319. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, njemu Lejs, a ovom Akil, prenoseći od Ibn-Šihaba...; a PRIČAO MI JE i Ishak, njemu Ja'kub b. Ibrahim, a ovom bratić Ibn-Šihabov, da mu je rekao Muhammed b. Šihab, kako mu je pričao Urve b. Zubejr, da su ga Mervan i Misvere b. Mahreme obavijestili da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada su mu, kao muslimani, došli izaslanici plemena Hevazin i zatražili od njega da im vrati imetke i zarobljenike, ustao i rekao: “Sa mnoom su oni koje vidite, a najdraži mi je najiskreniji govor, pa izaberite jedno od dvoje: ili zarobljene ili imovinu; a ja sam vas bio čekao (prije podjele).”

٤٣١٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قِيلَ لِلْبَرَاءِ وَأَنَا أَسْمَعُ أَوَّلَيْتُمْ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ حُنَيْنٍ فَقَالَ أَمَّا النَّبِيُّ ﷺ فَلَا كَانُوا رُمَاءً فَقَالَ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبُ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ .

٤٣١٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعَ الْبَرَاءَ وَسَأَلَهُ رَجُلٌ مِنْ قَيْسٍ أَفَرَرْتُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ حُنَيْنٍ فَقَالَ لَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَفِرَّ كَانَتْ هَوَازِنُ رُمَاءً وَإِنَّا لَمَّا حَمَلْنَا عَلَيْهِمْ انْكَشَفُوا فَأَكْبَبْنَا عَلَى الْغَنَائِمِ فَاسْتَقْبَلْنَا بِالسَّهَامِ وَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى بَعْغَتِهِ الْبَيْضَاءِ وَإِنَّ أَبَا سَفْيَانَ بْنَ الْحَارِثِ أَخَذَ بِرِمَامِهَا وَهُوَ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبُ قَالَ إِسْرَائِيلُ وَزُهَيْرٌ نَزَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ بَعْغَتِهِ .

٤٣١٨-٤٣١٩. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ح وَ حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ شِهَابٍ وَزَعَمَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ مَرْوَانَ وَالْمِسُورَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ حِينَ جَاءَهُ وَفَدَّ هَوَازِنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرْدَ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَعِيَ مَنْ تَرَوْنَ وَأَحَبُّ الْحَدِيثِ

Allahov ih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što se vratio iz Taifa, čekao desetak i nešto noći, pa kad im je postalo jasno da će im Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratiti samo jedno od dvoje, rekli su: “Odlučili smo se za naše zarobljenike!” Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao pred muslimanima, zahvalio Allahu onako kako to Njemu dolikuje, a potom kazao: “A sada, ova su vam braća došla kajući se. Odlučio sam da im vratim zarobljenike. Ko to želi učiniti dobrovoljno, neka učini; a ko od vas želi zadržati svoj udio dok mu za njega ne damo zamjenu od prve ratne dobiti koju nam Allah bude darovao – pa nek uradi tako.”

“Allahov Poslaniče”, rekoše prisutni, “činimo to dobrovoljno!” “Mi ne znamo”, reče im Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, “ko je ovo od vas (punopravno) odobrio, a ko nije; zato se vratite da nam tu odluku vašu dostave vaše starješine.” Ljudi su se tada vratili, razgovarali sa svojim uglednicima, a potom došli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćili mu da su to dobrovoljno učinili i odobrili.

“Eto, to je ono što mi je preneseno o roblju iz plemena Hevazin”, rekao je Ibn-Šihab.

4320. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, a njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Ejžuba, a ovaj od Nafi‘a da je Omer rekao: “O Allahov Poslaniče...”; a PRIČAO MI JE i Muhammed b. Mukatil, njega je obavijestio Abdullah, a ovog Ma‘mer, prenoseći od Ejžuba, on od Nafi‘a, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je kazivao: “Kada smo se vratili s Hunejna, Omer je upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o svom zavjetu iz džahilijeta – a radi se o itikafu – pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da ga ispuni.”

Neki kažu (da ovaj hadis prenosi) Hammad od Ejžuba, ovaj od Nafi‘a, a on od Ibn-Omera. Prenose ga (također) i Džerir b. Hazim te Hammad b. Selema od Ejžuba, on od Nafi‘a, ovaj od Ibn-Omera, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

إِلَى أَصْدَقِهِ فَأَخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا السَّبْيِ وَإِمَّا الْمَالَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ بِكُمْ وَكَانَ أَنْظَرُهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَضْعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً حِينَ قَفَلَ مِنَ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْمُسْلِمِينَ فَأَتَنِي عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ قَدْ جَاءُونَا تَائِبِينَ وَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أُرَدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيبَ ذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ قَدْ طَيَّبْنَا ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّا لَا نَذَرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ فِي ذَلِكَ مِمَّنْ لَمْ يَأْذُنْ فَأَرْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرْفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرْفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ قَدْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا هَذَا الَّذِي بَلَغَنِي عَنْ سَبْيِ هَوَازِنَ .

٤٣٢٠. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُمَرَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَفَلْنَا مِنْ حُنَيْنٍ سَأَلَ عُمَرُ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ نَذْرِ كَانَ نَذَرَهُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ اعْتِكَافٍ فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ ﷺ بِوَفَائِهِ وَقَالَ بَعْضُهُمْ حَمَّادُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَرَوَاهُ جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ وَحَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

4321. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njega je obavijestio Malik, prenoseći od Jahjaa b. Seida, on od Umera b. Kesira b. Efleha, ovaj od Ebu-Muhammeda, oslobođenog roba Ebu-Katadinog, a on od Ebu-Katade da je kazivao:

“Izišli smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u godini Hunejna, i pošto smo se susreli (s neprijateljem), a muslimani se bili uskomešali, ugledao sam jednog mnogobošca kako se popeo na jednog muslimana, te sam ga s leđa udario sabljom po ramenu (tako jako) da sam mu presjekao oklop. On se okrenuo prema meni i čvrsto me stisnuo uza se, tako da sam od tog stiska osjetio miris smrti, ali (ubrzo) zatim on izdahnu i tako me pusti. Sustigao sam (potom) Omera b. Hattaba i upitao ga: ‘Šta je s ljudima?’¹

‘Odredba Uzvišenog i Svemogućeg Allaha!’, reče on.

Borci su se, nakon toga, vratili, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sjede i reče:² ‘Ko je ubio nekoga od neprijatelja i ima za to dokaz – pripada mu njegova oprema!’

‘Ko će mi posvjedočiti?’, rekoh ja i sjedoh, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovi isto. Zatim je još jednom ponovio isto, pa sam ja ustao i upitao: ‘Ko će mi posvjedočiti?’ – a zatim sjeo. Onda je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovo rekao isto. Ja sam ustao, a on me upita: ‘Ebu-Katada, šta je s tobom?’ Ispričao sam mu svoj slučaj. Tada jedan čovjek reče: ‘Istinu je kazao, a oprema je toga (čovjeka) kod mene, pa mu daj zadovoljštinu od mene (neka mi, dakle, ostavi ovaj plijen).’

‘Ne, tako mi Allaha!’, reče Ebu-Bekr, dodavši: ‘Neće se desiti da (Poslanik) jednom od Allahovih lavova, koji se bore radi Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uzme i da tebi da njegov plijen!’

٤٣٢١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ كَثِيرٍ بْنِ أَفْلَحَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مُوَلَّى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَامَ حُنَيْنٍ فَلَمَّا التَقَيْنَا كَانَتْ لِلْمُسْلِمِينَ جَوْلَةٌ فَرَأَيْتُ رَجُلًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَدْ عَلَا رَجُلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَضْرَبْتُهُ مِنْ وَرَائِهِ عَلَى حَبْلِ عَاتِقِهِ بِالسَّيْفِ فَقَطَعْتُ الدَّرْعَ وَأَقْبَلَ عَلَيَّ فَضَمَّنِي ضَمَّةً وَجَدْتُ مِنْهَا رِيحَ الْمَوْتِ ثُمَّ أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَأَرْسَلَنِي فَلَحِقْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَقُلْتُ مَا بَالُ النَّاسِ قَالَ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ رَجَعُوا وَجَلَسَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيِّنَةٌ فَلَهُ سَلْبُهُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ قَالَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مِثْلَهُ فَقُمْتُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ قَالَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مِثْلَهُ فَقُمْتُ فَقَالَ مَا لَكَ يَا أَبَا قَتَادَةَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ رَجُلٌ صَدَقَ وَسَلْبُهُ عِنْدِي فَأَرْضِيهِ مِنِّي فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لَا هَا اللَّهُ إِذَا لَا يَعْمِدُ إِلَى أَسَدٍ مِنْ أَسَدِ اللَّهِ يُقَاتِلُ عَنِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ﷺ فَيُعْطِيكَ سَلْبَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صَدَقَ فَأَعْطَاهُ فَأَعْطَانِيهِ فَأَبْتَعْتُ بِهِ مَخْرَفًا فِي بَنِي سَلَمَةَ فَإِنَّهُ لَأَوَّلُ مَالٍ تَأْتَلَتْهُ فِي الْإِسْلَامِ .

¹ Mislio je na one koji su se u prvi mah dali u bijeg.

² On je to učinio nakon konsolidovanja redova muslimanske vojske i pobjede nad neprijateljem.

‘Istinu je rekao (Ebu-Bekr)’, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ‘pa mu ga daj!’ Tako mi ga je on dao. Za njega sam kupio mali palmik u plemenu Benu-Selema, i to je prvi imetak koji sam stekao u islamu.”

4322. KAŽE Lejs da mu pričao Jahja b. Seid, prenoseći od Umera b. Kesira b. Efleha, on od Ebu-Muhammeda, oslobođenog roba Ebu-Katadinog, a ovaj od Ebu-Katade da je kazivao:

“Opazio sam na dan Hunejna jednog muslimana kako se bori s jednim mnogobošcem, dok mu se drugi mnogobožac prikradao s leđa da ga ubije. Požurio sam ka onome što mu se prikradao. On podiže ruku da me udari, ali ga ja udarih po njoj i odsjekoh je. Tada me on ščepa i tako žestoko stisnu da sam se bio uplašio, ali me onda pusti i oslobodi, pa ga ja odgurnuh (od sebe), a potom ubih. Muslimani su se nakon toga dali u bijeg, a i ja s njima. Tada među svijetom (ugledah) Omera b. Hattaba i upitah ga: ‘Šta je to s ljudima?’

‘Allahova odredba!’ odgovori on.

Ljudi su se, nakon toga, vratili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Ko donese dokaz da je nekoga (od neprijatelja) ubio’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ‘pripada mu njegova (ratna) oprema.’ Ustao sam da potražim dokaz za svoga ubijenog, ali ne nađoh nikoga da mi posvjedoči te sjedoh, a onda se dosjetih i ispričah slučaj Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Tada jedan od onih koji su sjedili oko njega reče: ‘Oružje je tog ubijenog, kojeg spominje (Ebu-Katada), kod mene, pa mu umjesto toga daj zadovoljštinu (u nečem drugom).’

‘Nipošto!’, reče Ebu-Bekr, dodavši: ‘Neće ga dati (bjelorepoj) ptičici iz Kurejša, a ostaviti jednog od lavova Allahovih, koji se bore radi Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!’ Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

٤٣٢٢. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يَحْيَى ابْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ كَثِيرٍ بْنِ أَفْلَحَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَا قَتَادَةَ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمَ حُنَيْنٍ نَظَرْتُ إِلَى رَجُلٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ يُقَاتِلُ رَجُلًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَآخَرُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ يُحْتَلُّهُ مِنْ وَرَائِهِ لِيَقْتُلَهُ فَأَسْرَعْتُ إِلَى الَّذِي يُحْتَلُّهُ فَرَفَعَ يَدَهُ لِيَضْرِبَنِي وَأَضْرَبُ يَدَهُ فَقَطَعْتُهَا ثُمَّ أَخَذَنِي فَضَمَّنِي ضِمًّا شَدِيدًا حَتَّى تَخَوَّفْتُ ثُمَّ تَرَكَ فَتَحَلَّلَ وَدَفَعْتُهُ ثُمَّ قَتَلْتُهُ وَانْهَزَمَ الْمُسْلِمُونَ وَانْهَزَمْتُ مَعَهُمْ فَإِذَا بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فِي النَّاسِ فَقُلْتُ لَهُ مَا شَأْنُ النَّاسِ قَالَ أَمَرَ اللَّهُ ثُمَّ تَرَجَعَ النَّاسُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَقَامَ بَيْنَهُ عَلَى قَتِيلٍ قَتَلَهُ فَلَهُ سَلْبُهُ فَقُمْتُ لِأَلْتَمِسَ بَيْنَهُ عَلَى قَتِيلِي فَلَمْ أَرْ أَحَدًا يَشْهَدُ لِي فَجَلَسْتُ ثُمَّ بَدَأَ لِي فَذَكَرْتُ أَمْرَهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ جُلَسَائِهِ سَلِّحْ هَذَا الْقَتِيلَ الَّذِي يَذْكُرُ عِنْدِي فَأَرْضِيهِ مِنْهُ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ كَلَّا لَا يُعْطَاهُ أَصْبَغُ مِنْ قُرَيْشٍ وَيَدْعُ أَسَدًا مِنْ أَسَدِ اللَّهِ يُقَاتِلُ عَنِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ﷺ قَالَ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَدَّاهُ إِلَيَّ فَاشْتَرَيْتُ مِنْهُ خِرَافًا فَكَانَ أَوَّلَ مَالٍ تَأْتَلَّتُهُ فِي الْإِسْلَامِ .

ustao i dao mi ga. Za njega sam kupio voćnjak. Bila je to prva imovina koju sam stekao u islamu.”¹

- 1 U ovom poglavlju o Bici na Hunejnu Buhari je naveo tri kur'anska ajeta i devet hadisa. Bitka na Hunejnu odigrala se u mjesecu ševvalu (tačnije 21. ševvala) osme godine po Hidžri i jedan je od značajnijih događaja u povijesti islama. Iz ove bitke i predanja koje Buhari o njoj navodi možemo izvući veoma značajne pouke:
- muslimanska vojska ne smije biti zanesena svojim brojem i opremom, jer u tome ne leži glavni činilac pobjede. Uzvišeni Allah kaže: “A pobjeda je samo od Allaha” (El-Enfal, 10). Jedan broj muslimana u Bici na Hunejnu bio je zanesen brojnošću muslimanske vojske (bilo ih je dvanaest hiljada), pa su neki čak govorili: “Danas nas je nemoguće poraziti!” To im se u prvi mah osvetilo i došlo je do onoga o čemu izvještava Kur'an: “... a i onoga dana na Hunejnu, kad vas je mnoštvo vaše zanijelo, ali vam ono nije ni od kakve koristi bilo, nego vam je zemlja, koliko god da je bila prostrana, tijesna postala, pa ste se u bijeg dali” (Et-Tevba, 25);
 - u Bici na Hunejnu ponovila se greška iz Bitke na Uhudu. Iz nekih smo predanja tako vidjeli kako su se pojedini muslimani, pošto se neprijatelj bio malo povukao, predali sakupljanju ratnog plijena, da bi ubrzo zatim bili zasuti neprijateljskim strijelama. Obuzetost prikupljanjem ratnog plijena, prije nego što se bitka u potpunosti okonča, može biti pogubna za konačni ishod;
 - hrabrost i smjelost vođe (ili vojskovođe) od presudnog je značaja za ishod u bitkama i ratovima. Tako smo vidjeli Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je u Bici na Hunejnu ispoljio smjelost i hrabrost kakvi se ne mogu ni zamisliti. Kada se većina muslimana, zbog težine prilika, dala u bijeg, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ostao je na bojnopolju i nije uzmicao. Uz njega je bio samo mali broj muhadžira i pripadnika ehlul-bejta, a među njima i Abbas te Ebu-Sufjan, koji je tek nedavno bio primio islam. On je Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, bijelu mazgu držao za uzde. U tako teškim prilikama Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vođa, uzvikivao je: “Ljudi, ljudi, dođite k meni! Ja sam Allahov poslanik! Ja sam Muhammed b. Abdullah! Ja sam poslanik, a ne lažov! Ja sam sin Abdul-Muttalibov!” Svom amidži Abbasu naredio je da što jačim glasom pozove njegove drugove, pa je on povikao: “Gdje su tamnopusi Poslanikovi drugovi? O tamnopusi Poslanikovi drugovi!” Kasnije je Abbas, radijallahu anhu, pričao: “Tako mi Allaha, tako sam im probudio emocije kao kad krava muče za svojom teladi. Povikali su: ‘Odazivamo ti se, eto nas!’” Neustrašivošću i hrabrošću vođe, dakle, stanje na bojnopolju brzo se mijenja. Tako su odjednom, sa svih strana, nahrupile muslimanske čete, isto onako kako su i napustile položaj, te je došlo do žestokog sukoba između dviju vojski. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sada se rasplamsala borba!” Uzeo je šaku prašine i bacio je neprijatelju u lice, govoreći: “Lica se izobličiš!” Oči svakog neprijateljskog vojnika napunile su se prašinom iz te šake; počela ih je stizati kazna i nazirao im se kraj. Za samo nekoliko sati neprijatelj je potpuno izgubio bitku, a samo iz plemena Sekif poginulo je oko sedamdeset ljudi. To je bio preokret na koji Uzvišeni Allah upućuje riječima: “Zatim je Allah na Poslanika Svoga i na vjernike milost Svoju spustio, i vojske koje vi niste vidjeli poslao, i one koji nisu vjerovali na muke stavio; to je bila kazna za nevjernike.” (Et-Tevba, 26) Šta onda kazati za one vojskovođe koje danas, daleko iz pozadine, sa sigurnog mjesta, vođe bitke i izdaju naredjenja? Može li se s takvim vodama ostvariti cilj i izvojevati pobjeda? “Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje.” (El-Ahzab, 21);
 - muslimani su na Hunejnu zaplijenili i zarobili: šest hiljada zarobljenika, dvadeset i četiri hiljade deva, više od četrdeset hiljada ovaca i četiri hiljade oka srebra. Plijen se nije dijelio dok se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije vratio iz bitke za Taif;
 - dopušteno je neprijatelju, kada primi islam, bez naknade vratiti njegove zarobljenike i blago, ili bar jedno od spomenutog. Nije, međutim, dopušteno ono što je već podijeljeno vojsci oduzimati silom. Stoga tu do izražaja trebaju doći mudri i vješti potezi vođe, kako smo to vidjeli iz Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, postupka sa zarobljenicima iz plemena Hevazin;
 - onome koji donese pouzdan dokaz da je ubio jednog od neprijatelja pripada lična oprema ubijenog. Time se ratnici potiču na hrabrost i neustrašivost u borbi. (O ovome se više može naći u tumačenju koje je dato uz poglavlje *Ko nije dijelio na petine ono što se zaplijeni kao lično naoružanje i oprema*, Knjiga, 2., str. 820).

O POHODU NA EVTAS

4323. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala, a njemu Ebu-Usama, prenoseći od Burejda b. Abdullaha, on od Ebu-Burde, a ovaj od Ebu-Musaa Eš'arija, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okončao Bitku na Hunejnu, poslao je vojsku na čelu s Ebu-Amirom u Evtas. On je naišao na Durejda b. Simmu, pa je Durejd ubijen, a Allah je porazio njegove drugove. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je”, veli Ebu-Musa, “poslao mene s Ebu-Amirom, koji je pogoden u koljeno. Neki Džušemija pogodio ga je strijelom. Prišao sam mu i upitao ga: ‘Amidža, ko te je pogodio?’

‘Eno’, reče on pokazujući Ebu-Musau, ‘ono je krvnik koji me je pogodio!’ Uputio sam se prema njemu i sustigao ga, a on, kada me je ugledao, dao se u bijeg. Slijedio sam ga, govoreći: ‘Zar se ne stidiš?! Zar se nećeš suprotstaviti?’

On tada prestade bježati, te smo izmijenili po dva udarca sabljom, a onda sam ga ubio.

‘Allah je ubio tvoga protivnika (koji te je pogodio)!', kazao sam potom Ebu-Amiru, a on reče: ‘Iščupaj ovu strijelu!’ Izvadio sam je, a iz rane je pocurila voda.

‘Bratiću moj’, reče mi on, ‘prenesi selam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reci mu da zatraži oprost za mene!’ Ebu-Amir odredio je mene za svoga nasljednika (u zapovjedništvu); nakon toga se još kratko zadržao (u životu), a onda umro. Ja sam se (potom) vratio, a onda otišao u Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, kuću. Ležao je na krevetu (napravljenom) od pijeska povrh koga se nalazila postelja; pijesak s kreveta već je bio ostavio trag na njegovim leđima i bokovima. Obavijestio sam ga o onome što nam se dogodilo, kao i o onome što se dogodilo Ebu-Amiru, i prenio mu njegove riječi: ‘Reci Vjerovjesniku,

بَابُ غَزْوَةِ أُوطَاسٍ

٤٣٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا فَرَغَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ حُنَيْنٍ بَعَثَ أَبَا عَامِرٍ عَلَى جَيْشٍ إِلَى أُوطَاسٍ فَلَقِيَ دُرَيْدَ بْنَ الصُّمَّةِ فَقُتِلَ دُرَيْدٌ وَهَزَمَ اللَّهُ أَصْحَابَهُ قَالَ أَبُو مُوسَى وَبَعَثَنِي مَعَ أَبِي عَامِرٍ فَرُمِيَ أَبُو عَامِرٍ فِي رُكْبَتِهِ رَمَاهُ جُشَمِيٌّ بِسَهْمٍ فَأَثْبَتَهُ فِي رُكْبَتِهِ فَأَنْتَهَيْتُ إِلَيْهِ فَقُلْتُ يَا عَمَّ مَنْ رَمَاكَ فَأَشَارَ إِلَى أَبِي مُوسَى فَقَالَ ذَاكَ قَاتِلِي الَّذِي رَمَانِي فَقَصَدْتُ لَهُ فَلَحِقْتُهُ فَلَمَّا رَأَى وَلِيَّيَ فَاتَّبَعْتُهُ وَجَعَلْتُ أَقُولُ لَهُ أَلَا تَسْتَحْيِي أَلَا تَتَّهَبُ فَكَفَّ فَاخْتَلَفْنَا ضَرْبَتَيْنِ بِالسَّيْفِ فَقَتَلْتُهُ ثُمَّ قُلْتُ لِأَبِي عَامِرٍ قَتَلَ اللَّهُ صَاحِبَكَ قَالَ فَانْزِعْ هَذَا السَّهْمَ فَنَزَعْتُهُ فَنَزَا مِنْهُ الْمَاءُ قَالَ يَا ابْنَ أَخِي أَقْرِي النَّبِيَّ ﷺ السَّلَامَ وَقُلْ لَهُ اسْتَغْفِرْ لِي وَاسْتَخْلَفَنِي أَبُو عَامِرٍ عَلَى النَّاسِ فَمَكْتُ يَسِيرًا ثُمَّ مَاتَ فَرَجَعْتُ فَدَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فِي بَيْتِهِ عَلَى سَرِيرٍ مُرْمَلٍ وَعَلَيْهِ فِرَاشٌ قَدْ أَثَرِ رِمَالُ السَّرِيرِ بِظَهْرِهِ وَجَنْبَيْهِ فَأَخْبَرْتُهُ بِخَبَرِنَا وَخَبَرَ أَبِي عَامِرٍ وَقَالَ قُلْ لَهُ اسْتَغْفِرْ لِي فَدَعَا بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبِيدِ أَبِي عَامِرٍ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطِيهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَوْقَ كَثِيرٍ مِنْ خَلْقِكَ مِنَ النَّاسِ فَقُلْتُ وَلِي فَاسْتَغْفِرْ

sallallahu alejhi ve sellem, da zatraži oprost za mene!’ On je tada zatražio vodu i uzeo abdest, a zatim podigao ruke i rekao: ‘Gospodaru, oprosti Ubejdu Ebu-Amiru!’ Vidio sam bjelinu njegovih pazuha dok je govorio: ‘Gospodaru moj, učini da on na Sudnjem danu bude iznad mnogih ljudi koje si stvorio!’ ‘Zamoli i za mene oprosta!’, rekoh mu, a on reče: ‘Gospodaru moj, oprosti Abdullahu b. Kajsu grijehe i smjesti ga na Sudnjem danu na počasno mjesto!’”

Ebu-Burda veli: “Jedna je (dova bila) za Ebu-Amira, a druga za Ebu-Musaa.”¹

O POHODU NA TAIF

On je bio u ševvalu osme godine (po hidžri). Tako veli Musa b. Ukba.

4324. PRIČAO NAM JE Humejdi, kako je čuo Sufjana, da mu je kazivao Hišam, prenoseći od svoga oca, on od Zejnebe, kćerke Ebu-Selemine, a ona od svoje majke Ummu-Seleme, radijallahu anha, (da je kazivala): “Ušao je k meni Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a kod mene bijaše neki dvospolac kojeg sam čula kako govori Abdullahu b. Ebu-Umejji: ‘Abdullahu, šta misliš ako Allah dadne pa sutra osvojite Taif? Drži se (ako tako bude) Gejlanove kćerke, jer ona dolazi s četiri (nabora na trbuhu), a odlazi s osam!’”²

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (tada) reče: ‘Neka ovakvi nikako ne ulaze kod vas!’”

قَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ ذَنْبَهُ وَأَدْخِلْهُ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَدْخَلًا كَرِيمًا قَالَ أَبُو بُرْدَةَ إِحْدَاهُمَا
لَأَبِي عَامِرٍ وَالْأُخْرَى لِأَبِي مُوسَى .

بَابُ غَزْوَةِ الطَّائِفِ

فِي شَوَّالٍ سَنَةِ ثَمَانٍ قَالَهُ مُوسَى بْنُ عُبَيْدَةَ .

٤٣٢٤ . حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ سَمِعَ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا
هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ
عَنْ أُمِّهَا أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا دَخَلَ عَلَيَّ
النَّبِيُّ ﷺ وَعِنْدِي مُخَنَّثٌ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ
أَبِي أُمَيَّةَ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ
الطَّائِفَ غَدًا فَعَلَيْكَ بِابْنَةِ غَيْلَانَ فَإِنَّهَا تُقْبَلُ بِأَرْبَعٍ
وَتُذَبِّرُ بِثَمَانٍ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يَدْخُلَنَّ هَؤُلَاءِ عَلَيْكُمْ
قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ الْمُخَنَّثُ هَيْتُ

¹ Evtas je dolina u postojbini plemena Hevazin. Kada su muslimani pobijedili neprijatelja na Hunejnu, jedna je skupina pobjegla u Taif, druga u Bedžilu, a treća u Evtas. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je potjeru u Evtas. Predvodio ju je Ebu-Amir Eš'ari. Došlo je do manjeg okršaja između njih i muslimani su brzo porazili idolopoklonike. U tom sukobu život je izgubio muslimanski vojskovođa Ebu-Amir Eš'ari.

² Komentatori ovoga hadisa navode, prenoseći od Imama Malika i drugih, da se brojevi četiri i osam odnose na nabore velikog stomaka Gejlanove kćerke. Naime, spomenuti dvospolac je, opisujući Abdullahu b. Ebu-Umejju Gajlanovu kćerku, želio kazati kako je ona toliko debela da bi se od te velike debljine na njenom stomaku pojavila četiri nabora, koji bi se, kada bi ona dolazila nekome u susret, izrazito vidjeli. Kada bi, pak, odlazila, odnosno promatraču bila okrenuta leđima, onda bi ti nabori dolazili do izražaja na njenim bokovima (desnom i lijevom), pa bi tada njihov broj bio udvostručen. (Vidjeti i komentar hadisa br. 5235.)

Ibn-Ujejne i Ibn-Džurejdž kažu da se taj dvospolac zvao Hit. Pričao nam je Mahmud, a njemu Ebu-Usama, prenoseći od Hišama isto, dodavši:

“... a on (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) u to vrijeme opsjedaše Taif.”³

4325. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan, prenoseći od Amra, on od Ebu-Abbasa, slijepog pjesnika, a ovaj od Abdullaha b. Omera da je kazivao:

“Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pod opsadom držao Taif, ali im ništa nije mogao učiniti, rekao je: ‘Mi se, ako Bog da, vraćamo!’

To im je (muslimanima) teško palo, pa rekoše: ‘Otići ćemo, a nećemo ga osvojiti?!’ Jedanput je rekao:

‘Vratimo se!’, i dodao: ‘Sutra ćete se onda boriti!’

Sutradan su se borili, ali su dopali rana, te on ponovo reče: ‘Sutra se, ako Bog da, vraćamo!’

To im se (ovaj put) svidjelo, pa se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao” (ili nasmiješio – kako u drugom predanju veli Sufjan).⁴

Autor (Buhari) navodi da je Humejdi rekao:

“Sufjan nam je kazivao ovo predanje u cijelosti.”

4326, 4327. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘be, prenoseći od Asima, koji je čuo Ebu-Usmana da je kazivao:

“Čuo sam Sa‘da – a on bijaše prvi koji je odapeo strijelu na Allahovom putu – i Ebu-Bekrea –

حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ بِهَذَا وَزَادَ وَهُوَ مُحَاصِرُ الطَّائِفِ يَوْمَئِذٍ .

٤٣٢٥ . حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ الشَّاعِرِ الْأَعْمَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ لَمَّا حَاصَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الطَّائِفَ فَلَمْ يَنْلُ مِنْهُمْ شَيْئًا قَالَ إِنَّا قَافِلُونَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَتَقَلَّ عَلَيْهِمْ وَقَالُوا نَذْهَبُ وَلَا نَفْتَحُهُ وَقَالَ مَرَّةً نَقْفُلُ فَقَالَ اغْدُوا عَلَى الْقِتَالِ فَعَدُّوا فَأَصَابَهُمْ جِرَاحٌ فَقَالَ إِنَّا قَافِلُونَ غَدًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَأَعَجَبَهُمْ فَضَحِكَ النَّبِيُّ ﷺ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً فَتَبَسَّمَ قَالَ قَالَ الْحَمِيدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الْخُبَرِيُّ كُلَّهُ .

٤٣٢٦-٤٣٢٧ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَاصِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عُمَرَ قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا وَهُوَ أَوَّلُ مَنْ رَمَى

3 Taif je poznato veliko mjesto na Arabijskom poluotoku (u Saudijskoj Arabiji), istočno od Mekke na udaljenosti od oko sedamdeset kilometara.

Pohod na Taif samo je produžetak pohoda na Hunejn, jer je većina porodica Hevazina i Sekifa, nakon poraza na Hunejnu, prebjegla u Taif, gdje su se dobro utvrdili. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je opsadu grada, koja je dugo trajala (po nekim predanjima četrdeset dana), ali nije dala pozitivne rezultate, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se opsada podigne i da napuste Taif. (Vidjeti i hadis br. 5235.)

4 Ovaj nas hadis upućuje na mudrost i oštroumnost koja se ogleda u Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, postupcima. On je, naime, svojim drugovima najavio odlazak iz Taifa bez njegova osvojenja, ali se to njima nije dopalo, pa im je on, uvidjevši to, naredio da se sutradan bore. Sutradan su se borili i teške rane zadobili, ali nikakav uspjeh nisu postigli. Tada im je postalo jasno da je odluka o povratku ispravna. Stoga, kada im je on ponovo najavio odlazak, to im se svidjelo i zadovoljno su prihvatili taj prijedlog, što je izazvalo smijeh na Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, licu. (Neka nas ovo ponuka na razmišljanje kako ćemo pridobiti ljude da dobrovoljno i sa zadovoljstvom prihvate islam kao svoj životni put.)

a ovaj bijaše u skupini ljudi koji su se uspeli preko taifske tvrđave i došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem – kako kazuju:

‘Čuli smo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao: ‘Ko svjesno ustvrdi da je sin nekog drugog, a ne svoga (istinskog) oca – njemu je Džennet zabranjen!’”

Hišam veli da ga je obavijestio Ma‘mer, prenoseći od Asima, a on od Ebu-Alijea (ili Ebu-Usmana Nehdija) da je rekao: “Čuo sam Sa‘da i Ebu-Bekrea kako to prenose od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

Asim veli: “Rekao sam: ‘U tvom slučaju su posvjedočila dva čovjeka i to je dovoljno.’

‘Tako je’, odgovorio je (Ebu-Alija). Što se jednog od njih tiče, on je prvi odapeo strijelu na Allahovom putu, a što se drugog tiče, on je treći od dvadeset trojice koji su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došli iz Taifa.”¹

4328. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala, a njemu Ebu-Usama, prenoseći od Burejda b. Abdullaha, on od Ebu-Burde, a ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je kazivao:

– Bio sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je odsjeo u Dži‘rani, između Mekke i Medine, a s njim bijaše i Bilal.

Uto je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao neki beduin i upitao: “Zar mi nećeš ispuniti ono što si obećao?”

“Raduj se!”,² odgovori on.

“Učestao si mi s tim svojim: ‘Raduj se!’”, uzvрати

بِسْمِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبَا بَكْرَةَ وَكَانَ تَسْوَرٌ حِصْنِ
الطَّائِفِ فِي أَنْاسٍ فَجَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ سَمِعْنَا
النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ مَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُ
فَالْجَنَّةُ عَلَيْهِ حَرَامٌ وَقَالَ هِشَامٌ وَأَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ
عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ أَوْ أَبِي عُثْمَانَ التَّهْدِي
قَالَ سَمِعْتُ سَعْدًا وَأَبَا بَكْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ
عَاصِمٌ قُلْتُ لَقَدْ شَهِدَ عِنْدَكَ رَجُلَانِ حَسْبُكَ
بِهِمَا قَالَ أَجَلٌ أَمَّا أَحَدُهُمَا فَأَوَّلُ مَنْ رَمَى بِسْمِهِمْ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَمَّا الْآخَرُ فَنَزَلَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ
ثَلَاثَ ثَلَاثَةٍ وَعِشْرِينَ مِنَ الطَّائِفِ .

٤٣٢٨ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ
عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ نَازِلٌ
بِالْجَعْرَانَةِ بَيْنَ مَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ وَمَعَهُ بِلَالٌ فَأَتَى النَّبِيَّ
ﷺ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ أَلَا تُنَجِّزُ لِي مَا وَعَدْتَنِي فَقَالَ لَهُ
أَبَشِّرْ فَقَالَ قَدْ أَكْثَرْتَ عَلَيَّ مِنْ أَبَشْرٍ فَأَقْبَلَ عَلَى
أَبِي مُوسَى وَبِلَالٍ كَهَيْئَةِ الْغَضْبَانِ فَقَالَ

¹ Prvi koji je odapeo strijelu na Allahovom putu bio je Sa‘d b. Ebu-Vekkas. To se desilo u redžebu, druge godine po Hidžri, u izvidnici Abdullaha b. Džahša zvanog Nahla.

Ovaj hadis uvršten je u ovo poglavlje jer se u njemu spominje Ebu-Bekre, kojem je ime Nufej‘ b. Haris. On se ubraja među one koji su se za vrijeme opsade spustili niz taifsku tvrđavu i došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, izjavljujući da prihvataju islam. Ebu-Bekre se spustio niz tvrđavu pomoću kolotura (*bekre*), pa je stoga i prozvan Ebu-Bekre. Bio je rob Harisa b. Kildea Sekafija, a kada je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, on ga je oslobodio.

Svjesna lažna izjava o porijeklu, kao kad čovjek, naprimjer, kaže: “Ja sam sin toga i toga!”, a zna da to nije tačno, spada u teške grijehe, pa se takvom prijeti zabranom ulaska u Džennet.

² Skoroj podjeli plijena ili obilnoj nagradi za strpljenje. (prim. rec.)

ovaj, a on se (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem), srdit, okrenu prema Ebu-Musau i Bilalu i reče: “Odbio je radosnu vijest, pa je prihvatite vas dvojica!”

“Prihvatamo!”, odgovoriše oni. Tada je on zatražio posudu s vodom, u njoj oprao ruke i lice te izaprao usta, a onda rekao: “Napijte se iz nje i polijte (vodu) po svojim licima i svojim prsima, i radujte se (nadajte se dobru)!”

Njih su dvojica uzela posudu i postupila kako im je on naredio, dok je Umm-Selema iza zastora dozivala: “Ostavite nešto i za svoju majku!”

Njoj su ostavili preostali dio (vode).³

4329. PRIČAO NAM JE Ja‘kub b. Ibrahim, njemu Isma‘il, a ovom Ibn-Džurejdž, koji kaže da ga je obavijestio Ata, a ovoga Safvan b. Ja‘la b. Umejje da je Ja‘la govorio: “Da mi je vidjeti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu dolazi Objava!”

I tako dok je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio u Dži‘rani – a nad njim haljina kojom mu je napravljena hladovina – i s njime, pod njom, nekoliko njegovih drugova, dođe mu namirisan beduin s ogrtačem na sebi i reče: “Allahov Poslaniče, šta misliš o čovjeku koji je u ogrtaču zanijetio (da obavi) umru, a prethodno se namirisao?” Tada Omer rukom dade znak Ja‘lau da dođe, pa on dođe i unese glavu (pod haljinu), kad (tamo) Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, teško diše, a sve mu lice prekrilo crvenilo. Tako je to potrajalo neko vrijeme. Potom se on smirio, a onda upitao: “Gdje je onaj koji me je maločas pitao o umri?” Potražili su ga

رَدَّ الْبُشْرَى فَاقْبَلَا أَنْتَمَا قَالَا قَبِلْنَا ثُمَّ دَعَا بِقَدَحٍ فِيهِ مَاءٌ فَغَسَلَ يَدَيْهِ وَوَجْهَهُ فِيهِ وَمَجَّ فِيهِ ثُمَّ قَالَ اشْرَبَا مِنْهُ وَأَفْرِغَا عَلَى وُجُوهِكُمَا وَنُحُورِكُمَا وَأَبْشِرَا فَاخَذَا الْقَدَحَ فَقَعَلَا فَنَادَتْ أُمُّ سَلَمَةَ مِنْ وَرَاءِ السُّتْرِ أَنْ أَفْضِلَا لِأُمِّكُمَا فَأَفْضَلَا لَهَا مِنْهُ طَائِفَةً .

٤٣٢٩. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ أَنَّ صَفْوَانَ بْنَ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ يَعْلَى كَانَ يَقُولُ لَيَتَنِي أَرَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ قَالَ فَبَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ بِالْجِعْرَانَةِ وَعَلَيْهِ ثَوْبٌ قَدْ أَظْلَ بِهِ مَعَهُ فِيهِ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ إِذْ جَاءَهُ أَعْرَابِيٌّ عَلَيْهِ جُبَّةٌ مُتَضَمِّخٌ بِطِيبٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَرَى فِي رَجُلٍ أَحْرَمَ بَعُمْرَةٍ فِي جُبَّةٍ بَعْدَمَا تَضَمَّخَ بِالطِّيبِ فَأَشَارَ عُمَرُ إِلَى يَعْلَى بِيَدِهِ أَنْ تَعَالَ فَجَاءَ يَعْلَى فَأَدْخَلَ رَأْسَهُ فَإِذَا النَّبِيُّ ﷺ مُحْمَرُ الْوَجْهِ يَغِطُّ كَذَلِكَ سَاعَةً ثُمَّ سُرِّي عَنْهُ فَقَالَ أَيْنَ الَّذِي يَسْأَلُنِي عَنِ الْعُمْرَةِ أَنَا فَاثْمَسَ الرَّجُلُ

3 Dži‘rana je mjesto između Mekke i Taifa, a ne između Mekke i Medíne, kako je pojašnjeno u hadisu, i bliža je Mekki nego Taifu. U njoj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pohranio ratni plijen iz Bitke na Hunejnu i otišao opsjedati Taif, a nije ga odmah podijelio. Beduinovo traženje onoga što mu je obećano smjera na podjelu tog plijena. Budući da plijen nije odmah podijeljen, on nije imao strpljenja da čeka, nego je postupio onako kako stoji u hadisu. I mnogi drugi koji su tek bili primili islam tražili su bržu podjelu plijena i smatrali da se previše odugovlači s time.

Iz hadisa se može zaključiti da se vjernik ne treba suprotstavljati Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, niti požurivati s nečim prije negoli on o tome donese odluku.

Umm-Selema je supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, i majka pravovjernih, pa je stoga i rekla: “Ostavite nešto i za svoju majku!”

i doveli, pa (mu) on reče: “Ako za miris što je na tebi pitaš, operi ga tri puta; a ako pitaš za ogrtač, skini ga! Nakon toga obavljajući umru čini sve ono što činiš obavljajući hadždž (osim stajanja na Arefatu i bacanja kamenčića)!”¹

4330. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Vuhejb, a ovom Amr b. Jahja, prenoseći od Abbada b. Temima, a on od Abdullaha b. Zejda b. Asima da je kazivao:

“Kada je Allah na dan Hunejna darovao plijen Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, on ga je podijelio među ljudima – onima čija je srca trebalo pridobiti (za islam), a ensarijama nije dao ništa. Oni su se, izgledalo je, razljutili što je njih promašilo ono što su dobili drugi, pa im se obratio i rekao: ‘O ensarije, zar vas nisam našao u zabludi, pa vam je Allah sa mnom dao uputu? Bili ste razjedinjeni, pa vas je Allah sa mnom objedinio, i siromašni, pa vas je Allah sa mnom obogatio!’ Svaki put kad bi on nešto rekao, oni bi odgovorili: ‘Allah i Njegov Poslanik jesu milostiviji!’

‘Šta vas sprečava da odgovorite Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem?’, upitao je on. Kad god bi nešto rekao, oni bi odgovorili: ‘Allah i Njegov Poslanik jesu milostiviji!’

‘Da hoćete’, reče im on, ‘kazali biste: ‘Došao si nam tako i tako!’ Zar niste zadovoljni da ljudi otiđu s ov cama i devama, a da se vi s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, vratite svojim kućama? Da nije bilo Iseljenja (Hidžre), bio bih ensarija. I kada bi (svi) ljudi išli jednim putem kroz dolinu i tjesnacem kroz planinu, ja bih išao putem i tjesnacem ensarija. Ensarije su potkošulja, a (ostali) ljudi košulja. Vi ćete poslije mene doživjeti sebičnost, pa se strpite dok me ne sretnete pokraj Havda (džennetskog izvora).’”²

فَأْتِيَ بِهِ فَقَالَ أَمَّا الطِّيبُ الَّذِي بِكَ فَاغْسِلْهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَأَمَّا الْجُبَّةُ فَانزِعْهَا ثُمَّ اصْنَعْ فِي عُمُرَتِكَ كَمَا تَصْنَعُ فِي حَجِّكَ .

٤٣٣٠ . حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَاصِمٍ قَالَ لَمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَسَمَ فِي النَّاسِ فِي الْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَلَمْ يُعْطِ الْأَنْصَارَ شَيْئًا فَكَأَنَّهُمْ وَجَدُوا إِذْ لَمْ يُصِبْهُمْ مَا أَصَابَ النَّاسَ فَخَطَبَهُمْ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ أَلَمْ أَجِدْكُمْ ضَالًّا فَهَدَاكُمْ اللَّهُ بِكُمْ وَكُنْتُمْ مُتَفَرِّقِينَ فَأَلْفَكُمُ اللَّهُ بِكُمْ وَعَالَاهُ فَأَغْنَاكُمْ اللَّهُ بِكُمْ كُلَّمَا قَالَ شَيْئًا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمَنٌ قَالَ مَا يَمْنَعُكُمْ أَنْ تُجِيبُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ كُلُّمَا قَالَ شَيْئًا قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمَنٌ قَالَ لَوْ شِئْتُمْ قُلْتُمْ جِئْنَا كَذًّا وَكَذَا أَتْرَضُونَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالشَّاةِ وَالْبَعِيرِ وَتَذْهَبُونَ بِالنَّبِيِّ ﷺ إِلَى رِحَالِكُمْ لَوْلَا الْهَجْرَةُ لَكُنْتُ أَمْرًا مِنَ الْأَنْصَارِ وَلَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَشِعْبًا لَسَلَكَتُ وَادِي الْأَنْصَارِ وَشِعْبَهَا الْأَنْصَارُ شِعَارًا وَالنَّاسُ دِتَارًا إِنَّكُمْ سَتَلْقَوْنَ بَعْدِي أَثَرَهُ فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْخَوْضِ .

1 Ovaj je hadis ranije naveden u nešto izmijenjenom obliku (vidi poglavlje koje govori o tome da čovjek prilikom ‘umre čini i dio onoga što čini prilikom hadždža; Knjiga 2., str. 16-17).

2 Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “Da nije bilo Iseljenja (Hidžre), bio bih ensarija...” (do kraja hadisa), imale su za cilj da odobrovolje ensarije i umire njihova srca, jer nikakvo dunjalučko blago

4331. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, kojeg je obavijestio Ma'mer, prenoseći od Zuhrija da ga je Enes b. Malik, radijallahu anhu, obavijestio rekavši:

“Neke ensarije su – kada je Allah od imanja Hevazina darovao Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ono što je darovao, te on počeo dijeliti nekim ljudima (iz Kurejša) po stotinu deva – rekli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Neka Allah oprost Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem! On dijeli pripadnicima Kurejša, a nas zapostavlja, dok s naših sablji još kapa njihova krv!’”

“Allahovom je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem”, kazuje dalje Enes, “preneseno to što su oni rekli, pa je on poslao po ensarije i sakupio ih pod kožni šator, ne pozivajući nikog osim njih. Pošto su se sakupili, Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, ustao i upitao: ‘Kakav je to govor koji čujem?’

‘Allahov Poslaniče’, rekoše mu ensarijski učenjaci, ‘ako pitaš za naše prvake, oni nisu ništa rekli; a ako pitaš za neke naše ljude koji su još mladi, oni su rekli: ‘Neka Allah oprost Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem! On dijeli pripadnicima Kurejša, a nas zapostavlja, iako smo mi doskora (ratujući) protiv njih krv prolijevali!’

‘Ja dijelim’, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ‘ljudima koji su donedavno bili u nevjerstvu jer ih želim pridobiti (za islam). Zar niste zadovoljni da ti ljudi odu s imcima, a da vi odete svojim kućama s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem? Tako mi Allaha, ono s čime ćete se vi vratiti bolje je od onoga s čime će se oni vratiti!’

٤٣٣١. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ نَاسٌ مِنَ الْأَنْصَارِ حِينَ أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مَا أَفَاءَ مِنْ أَمْوَالِ هَوَازِنَ فَطَفِقَ النَّبِيُّ ﷺ يُعْطِي رَجُلًا مِائَةً مِنَ الْإِبِلِ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَتْرُكُنَا وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ قَالَ أَنَسُ فَحَدَّثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَقَالَتِهِمْ فَأَرْسَلَ إِلَى الْأَنْصَارِ فَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ مِنْ آدَمَ وَلَمْ يَدْعُ مَعَهُمْ غَيْرَهُمْ فَلَمَّا اجْتَمَعُوا قَامَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مَا حَدِيثُ بَلْغَنِي عَنْكُمْ فَقَالَ فَقَهَاءُ الْأَنْصَارِ أَمَا رُؤَسَاؤُنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَمْ يَقُولُوا شَيْئًا وَأَمَّا نَاسٌ مِّنَّا حَدِيثُهُ أَشْنَائُهُمْ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَتْرُكُنَا وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَإِنِّي أُعْطِي رَجُلًا حَدِيثِي عَهْدٍ بِكُفْرِ أَتَأْلَفُهُمْ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالْأَمْوَالِ وَتَذْهَبُونَ بِالنَّبِيِّ ﷺ إِلَى رِحَالِكُمْ فَوَاللَّهِ لَمَا تَنْقَلِبُونَ بِهِ خَيْرٌ مِمَّا يَنْقَلِبُونَ بِهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ رَضِينَا

ne može se uspoređivati s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem. Oni odlaze svojim kućama s njim, dok ostali svijet odlazi s prolaznim dunjalučkim blagom. Tako Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “Ensarije su potkošulja, a (ostali) ljudi košulja” – znače da su ensarije njegova familija, njegovo posebno društvo, uglednici; oni su mu bliži od ostalih isto kao što je čovjekovu tijelu potkošulja bliža od košulje. Ovaj hadis, kao i nekoliko narednih, govori o podjeli ratnog plijena zadobivenog od plemena Hevazin poslije Bitke na Hunejnu. Ovaj je plijen, kao što je ranije spomenuto, bio veoma velik, a Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, je njegov najveći dio podijelio pripadnicima Kurejša koji su tek bili primili islam i čija je srca trebalo pridobiti a iman njihov ojačati. (O detaljnim propisima u vezi s podjelom ratnog plijena šire se govori u poglavljima koja se time bave; Knjiga 2., str. 785-829.)

‘Allahov Poslaniče, mi smo zadovoljni!’, rekoše oni. ‘Vi ćete’, reče im Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ‘iskusiti žestoku sebičnost, pa se strpite dok ne susretnete Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ja ću biti pokraj Havda (dženetskog izvora).’ Pa ipak, oni se nisu strpili”, kaže Enes.

4332. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Šu‘be, prenoseći od Ebu-Tejjaha, a on od Enesa da je kazivao:

“Nakon oslobođenja Mekke Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je podijelio plijen među pripadnicima Kurejša, pa su se ensarije razljutile. ‘Zar niste zadovoljni’, upita (ih) Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ‘da ljudi otiđu s dunjalučkim dobrima (plijenom), a da vi odete s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?’ ‘Svakako!’, odgovoriše oni.

‘Kada bi (svi) ljudi’, dodade on, ‘išli (jednom) dolinom ili planinskim putem, ja bih išao dolinom ensarija ili njihovim planinskim putem.’”¹

4333. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Ezher, prenoseći od Ibn-Avna, kojeg je izvijestio Hišam b. Zejd b. Enes, da je Enes, radijallahu anhu, kazivao:

“Za vrijeme Bitke na Hunejnu pleme Hevazin sukobilo se s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem. S njim je bilo deset hiljada (boraca), zajedno s oslobođenim pripadnicima Kurejša (Mekkancima), ali su pobjegli.

‘O ensarije!’, reče (tada) on.

‘Odazivamo ti se, Allahov Poslaniče’, rekoše oni, ‘i stavljamo ti se na raspolaganje! Odazivamo ti se! Mi smo tu, pred tobom!’ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, siđe (sa svoje jahalice) i reče:

فَقَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ سَتَجِدُونَ أَثَرَهُ شَدِيدَةً فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﷺ فَإِنِّي عَلَى الْخَوْضِ قَالَ أَنَسٌ فَلَمْ يَصْبِرُوا .

٤٣٣٢ . حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ فَتْحِ مَكَّةَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ غَنَائِمَ بَيْنَ قُرَيْشٍ فَغَضِبَتِ الْأَنْصَارُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالْذُّنْيَا وَتَذْهَبُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالُوا بَلَى قَالَ لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا أَوْ شِعْبًا لَسَلَكَتُ وَادِيِ الْأَنْصَارِ أَوْ شِعْبَهُمْ .

٤٣٣٣ . حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ أَنَّ أَبَا هِشَامَ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ حُنَيْنِ التَّقَى هَوَازِنُ وَمَعَ النَّبِيُّ ﷺ عَشْرَةُ آلَافٍ وَالْطُّلَقَاءُ فَادْبَرُوا قَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ قَالُوا لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ لَبَّيْكَ نَحْنُ بَيْنَ يَدَيْكَ فَنَزَلَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ فَانْهَزَمَ الْمُشْرِكُونَ فَأَعْطَى الطُّلَقَاءَ وَالْمُهَاجِرِينَ وَلَمْ يُعْطِ الْأَنْصَارَ شَيْئًا فَقَالُوا فَدَعَاهُمْ فَأَدْخَلَهُمْ فِي قُبَّةٍ

¹ Plijen koji se spominje u hadisu bio je onaj koji je zadobiven u Bici na Hunejnu, jer nije bilo nikakvog plijena prilikom samog oslobođenja Mekke. S obzirom da se Bitka na Hunejnu odigrala neposredno poslije osvajanja Mekke, može se kazati da je plijen zadobiven u tom pohodu podijeljen poslije oslobođenja Mekke.

‘Ja sam rob Allahov i Njegov poslanik!’ Mnogobošci su se dali u bijeg (i doživjeli poraz), a on (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) podijeli (plijen) oslobođenim Kurejševicima i muhadžirima, dok ensarijama ne dade ništa. Oni su (mu) zbog toga počeli prigovarati, pa ih je on pozvao, uveo ih pod šator i upitao: ‘Zar niste zadovoljni da ljudi otiđu s ovcima i devama, a da vi odete s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?’, dodavši: ‘Kad bi ljudi odabrali da idu dolinom, a ensarije brdskim putem, ja bih odabrao brdski put ensarija.’”²

4334. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘be, koji je čuo Katadu, kako prenosi od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sakupio je jednu skupinu ensarija i rekao (im): ‘Kurejševici su donedavno bili u neznaboštvu i nesreći; želio sam im pomoći i pridobiti ih. Zar niste zadovoljni da se ljudi vrate s dunjalučkim (plijenom), a da se vi vratite svojim kućama s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?’

‘Svakako!’, odgovorili su oni.

‘Kada bi (svi) ljudi išli dolinom’, reče (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem), ‘a ensarije brdom, ja bih išao dolinom ensarija, ili brdom ensarija.’”

فَقَالَ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالشَّاةِ وَالْبَعِيرِ وَتَذْهَبُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَسَلَكَتِ الْأَنْصَارُ شِعْبًا لَأُخِّرْتُ شِعْبَ الْأَنْصَارِ.

٤٣٣٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَمَعَ النَّبِيُّ ﷺ نَاسًا مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ إِنَّ قُرَيْشًا حَدِيثُ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ وَمُصِيبَةٍ وَإِنِّي أَرَدْتُ أَنْ أَجْبِرَهُمْ وَأَتَأَلَّفَهُمْ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَرْجِعَ النَّاسُ بِالدُّنْيَا وَتَرْجِعُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى بُيُوتِكُمْ قَالُوا بَلَى قَالَ لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَسَلَكَتِ الْأَنْصَارُ شِعْبًا لَسَلَكَتِ وَادِيِ الْأَنْصَارِ أَوْ شِعْبَ الْأَنْصَارِ.

² Prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon oslobođenja Mekke stao na vrata Kabe i rekao: “O Kurejševici, šta mislite šta ću učiniti s vama?”

‘Sve najbolje’, rekoše oni, ‘ti si brat plemeniti i sin brata plemenitog!’

‘Idite’, reče on, ‘slobodni (tulaka’) ste!’ Od tada su Kurejšije koji su odbili prihvatiti islam i borili se protiv Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimana sve do oslobođenja Mekke prozvani ovim imenom *tulaka*’ (oslobođeni). Otuda u hadisu stoji da je s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hunejnu bilo deset hiljada boraca i s njima još *tulaka*’ – oslobođeni Kurejševici. Oni su, kao što je poznato, po oslobođenju Mekke prihvatili islam, a pošto je njihova vjera još uvijek bila krhka zbog bliske veze s nevjerstvom, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, većinu je plijena iz Bitke na Hunejnu podijelio njima. To je izazvalo ensarije, pa je došlo do navedenog susreta i njihovog razgovora s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem.

4335. PRIČAO NAM JE Kabisa, a njemu Sufjan, prenoseći od A'meša, on od Ebu-Vaila, a ovaj od Abdullaha (b. Mesuda) da je kazivao:

“Nakon što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio plijen s Hunejna, jedan je ensarija rekao: ‘Ovo nije podijelio zarad lica Allahova!’¹ Otišao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestio ga (o tome). Odjednom mu se lice promijenilo.

‘Allah se smilovao Musau’, reče on, ‘njega su više od ovoga vrijeđali, ali se on strpio.’”

4336. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, a njemu Džerir, prenoseći od Mensura, on od Ebu-Vaila, a ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Poslije Bitke na Hunejnu nekima je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao prednost (prilikom dijeljenja plijena). Tako je stotinu deva dao Akrei, a toliko i Ujejni. Dao je (potom) još nekima, pa je jedan čovjek prigovorio: ‘Ova podjela nije bila zarad lica Allahova!’

Tada ja rekoh: ‘Sigurno ću to kazati Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem!’

A (kad sam mu to prenio) on reče: ‘Allah se smilovao Musau, i njega su vrijeđali više od ovoga, ali se strpio.’”²

٤٣٣٥. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ قِسْمَةَ حُنَيْنٍ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ مَا أَرَادَ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَى مُوسَى لَقَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرٍ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ .

٤٣٣٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ حُنَيْنٍ أَثَرَ النَّبِيِّ ﷺ نَاسًا أُعْطِيَ الْأَقْرَعُ مِائَةً مِنَ الْإِبِلِ وَأُعْطِيَ عُيَيْنَةُ مِثْلَ ذَلِكَ وَأُعْطِيَ نَاسًا فَقَالَ رَجُلٌ مِمَّا أُرِيدَ بِهِذِهِ الْقِسْمَةُ وَجْهَ اللَّهِ فَقُلْتُ لَأَخْبِرَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ رَحِمَ اللَّهُ مُوسَى قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرٍ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ .

1 To jest, zarad viđenja Njegovog lica, ili ova podjela nije zarad Allaha i u ime Allaha. (prim. rec.)

2 U A'mešovu se predanju navodi da je čovjek koji je optužio Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za nepravednu podjelu bio neki ensarija, dok se u Vakidijevom predanju kaže da je to bio Mut'ib b. Kušejr iz plemena Benu-Amr b. Avf, koji je bio dvoličnjak.

Iz hadisa se može zaključiti da se vjernik ne smije suprotstavljati odluci i postupku Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Uzvišeni Allah kaže: “Kada Allah i Njegov Poslanik nešto odrede, onda ni vjernik ni vjernica nemaju pravo po svome nahodjenju postupiti; a ko Allaha i Njegovu Poslanika ne posluša – taj je sigurno skrenuo s pravoga puta.” (El-Ahzab, 36)

4337. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Mu'az b. Mu'az, a ovom Ibn-Avn, prenoseći od Hišama b. Zejda b. Enesa b. Malika, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Na dan Hunejna plemena Hevazin i Gatafan, ali i drugi osim njih, došla su sa svojim blagom (stokom) i svojom čeljadi, a s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, bilo je deset hiljada (boraca) te jedan broj oslobođenih Kurejševića. Oni su se razbjegli, tako da je ostao sam, pa je taj dan uputio dva poziva, a između njih ništa drugo nije dodavao. Okrenuo se na desnu stranu i povikao: ‘O ensarije!’

‘Odazivamo ti se, Allahov Poslaniče! Raduj se, mi smo s tobom!’, odgovorili su. Zatim se on okrenuo na lijevu stranu i povikao: ‘O ensarije!’

‘Odazivamo ti se, Allahov Poslaniče! Raduj se, mi smo s tobom!’, ponovili su oni. On bijaše na bijeloj mazgi, pa siđe (s nje) i reče: ‘Ja sam rob Allahov i Njegov poslanik!’

Mnogobošci su se dali u bijeg (i doživjeli poraz). Tako je on taj dan zadobio veliki plijen. Podijelio gaje (među) muhadžirima i oslobođenim Kurejševićima, a ensarijama nije dao ništa. Na to ensarije rekoše: ‘Kad je kakva opasnost, nas pozivaju, a plijen se drugima daje!’

To je doprlo do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa ih je sakupio pod šator i rekao (im): ‘O ensarije, kakav je to govor koji čujem?’

Oni su šutjeli, pa je on nastavio: ‘O ensarije, zar niste zadovoljni da ljudi otiđu s dunjalučkim (plijenom), a da vi odete s Allahovim Poslanikom i odvedete ga svojim kućama?’

‘Svakako!’, odgovorili su oni, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dodade: ‘Kada bi svi ljudi odabrali da idu ravnicom, a ensarije brdom, ja bih odabrao put ensarija.’”

Hišam je upitao: “Ebu-Hamza, jesi li ti svemu tome prisustvovao?” “A gdje bih drugo bio?”, odgovorio je on.³

٤٣٣٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمَ حُنَيْنٍ أَقْبَلْتُ هَوَازِنَ وَغَطَفَانَ وَغَيْرَهُمْ بَنِعْمِهِمْ وَذَرَارِيَهُمْ وَمَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَشْرَةُ آلَافٍ وَمِنْ الطُّلُقَاءِ فَأَذْبَرُوا عَنْهُ حَتَّى بَقِيَ وَحْدَهُ فَتَدَايَ يَوْمَئِذٍ نِدَاءَيْنِ لَمْ يَخْلُطْ بَيْنَهُمَا التَّفَتُّ عَنْ يَمِينِهِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ قَالُوا لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَبَشِّرْ نَحْنُ مَعَكَ ثُمَّ التَّفَتُّ عَنْ يَسَارِهِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ قَالُوا لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَبَشِّرْ نَحْنُ مَعَكَ وَهُوَ عَلَى بَغْلَةٍ بَيْضَاءَ فَنَزَلَ فَقَالَ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ فَانْهَزَمَ الْمُشْرِكُونَ فَأَصَابَ يَوْمَئِذٍ غَنَائِمٌ كَثِيرَةٌ فَقَسَمَ فِي الْمُهَاجِرِينَ وَالطُّلُقَاءِ وَلَمْ يُعْطِ الْأَنْصَارَ شَيْئًا فَقَالَتِ الْأَنْصَارُ إِذَا كَانَتْ شَدِيدَةً فَنَحْنُ نُدْعَى وَيُعْطَى الْغَنِيمَةُ غَيْرُنَا فَلَبَّغَهُ ذَلِكَ فَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ مَا حَدِيثٌ بَلَغَنِي عَنْكُمْ فَسَكَتُوا فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ أَلَا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالْدُّنْيَا وَتَذْهَبُونَ بِرَسُولِ اللَّهِ تَحُوزُونَهُ إِلَى بُيُوتِكُمْ قَالُوا بَلَى فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ سَلَكَ النَّاسُ وَادِيًا وَسَلَكَتِ الْأَنْصَارُ شِعْبًا لَأَخَذْتُ شِعْبَ الْأَنْصَارِ وَقَالَ هِشَامٌ قُلْتُ يَا أَبَا حَمْزَةَ وَأَنْتَ شَاهِدُ ذَلِكَ قَالَ وَأَيْنَ أَغِيبُ عَنْهُ.

3 Ovaj hadis ukazuje na visoko i značajno mjesto koje su kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,

O IZVIDNICI (UPUĆENOJ) U PRAVCU NEDŽDA

4338. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Hammad, a ovom Ejjub, prenoseći od Nafi'a, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je kazivao: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, poslao izvidnicu u pravcu Nedžda, u kojoj sam i ja bio. Udio (u plijenu) svakoga od nas dostigao je dvanaest deva, uz po još jednu devu poklonjenu svakome od nas, pa smo se vratili sa po trinaest deva."¹

O TOME DA JE VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, POSLAO HALIDA B. VELIDA BENU-DŽEZIMI

4339. PRIČAO MI JE Mahmud, njemu Abdur-Rezak, a njega je obavijestio Ma'mer...; a PRIČAO MI JE i Nu'ajm, kojeg je obavijestio Abdullah, a ovog Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Salima, a ovaj od svoga oca da je kazivao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je Halida b. Velida Benu-Džezimi. On ih je pozvao u islam, ali oni nisu umjeli kazati: 'Primili smo islam (*eslemna*)!', nego su govorili: 'Preobratili smo se, preobratili smo se (*sabe'na, sabe'na*)!' Halid ih je počeo ubijati i zarobljavati. Svakome od nas predao je njegovog zarobljenika, a kada je

بَاب السَّرِيَّةِ الَّتِي قَبْلَ نَجْدٍ

٤٣٣٨. حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ سَرِيَّةً قَبْلَ نَجْدٍ فَكَانَتْ فِيهَا قَبْلَغَتٌ سِهَامُهَا اثْنِي عَشَرَ بَعِيرًا وَنُفْلَانَا بَعِيرًا بَعِيرًا فَرَجَعْنَا بِثَلَاثَةِ عَشَرَ بَعِيرًا.

بَابُ بَعَثِ النَّبِيِّ ﷺ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى بَنِي جَذِيمَةَ

٤٣٣٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ ح وَ حَدَّثَنِي نُعَيْمٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى بَنِي جَذِيمَةَ فَدَعَاهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ فَلَمْ يُحْسِنُوا أَنْ يَقُولُوا أَسْلَمْنَا فَجَعَلُوا يَقُولُونَ صَبَانَا صَبَانَا فَجَعَلَ خَالِدٌ يَقْتُلُ مِنْهُمْ وَيَأْسِرُ وَدَفَعَ إِلَى كُلِّ رَجُلٍ مِّنَّا

uživale ensarije. Kad bi on zapadao u najteže situacije, njih bi dozivao, i oni bi mu se žurno odazivali. I iz ovog se hadisa razumije da su oni iznijeli glavni teret pobjede na Hunejnu. Stoga nije ni čudo što su se bili malo naljutili kada im nije dopalo ništa od plijena. Ne treba, međutim, zaboraviti ni imena drugih koji su se istakli velikom hrabrošću u ovom pohodu. Među njima su bili Ebu-Sufjan, Abbas i drugi muhadžiri te članovi ehli-bejta. Ebu-Hamza koji se spominje na kraju hadisa jest Enes b. Malik, prenosilac hadisa.

- 1 Ova izvidnica ovdje se spominje poslije Pohoda na Taif, ali historičari navode da je ona odaslana prije nego što se krenulo u Pohod za oslobođenje Mekke. Ibn-Sa'd kaže da je ona upućena u mjesecu š'abanu, dok drugi kažu da je ona upućena prije Bitke na Mu'ti, koja se odigrala u džumadel-ulau, osme godine po Hidžri, a navodi se i u mjesecu ramazanu. Izvidnicu je predvodio Ebu-Katada, a u njoj je bilo dvadeset i pet ljudi. Zadobili su veliki plijen od plemena Gatafan: dvjesto deva i dvije hiljade ovaca. Izvidnica je manji odred vojske; izlazi obično noću i sastoji se od sto do petsto vojnika. Nedžd je pokrajina u Saudijskoj Arabiji.

nastupio (naredni) dan, Halid je naredio da svaki od nas ubije svoga zarobljenika.

‘Tako mi Allaha’, rekoh ja, ‘ja neću ubiti svoga zarobljenika, niti će ijedan od mojih drugova ubiti svoga!’

Kada smo se vratili Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ispričali mu kako je Halid postupao, Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, digao ruke i rekao: ‘Gospodaru moj, ja nemam ništa s onim što je učinio Halid!’

Ponovio je to dva puta.”²

أَسِيرُهُ حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمٌ أَمَرَ خَالِدٌ أَنْ يَقْتُلَ كُلَّ رَجُلٍ مِّنَّا أَسِيرَهُ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَقْتُلُ أَسِيرِي وَلَا يَقْتُلُ رَجُلٌ مِّنْ أَصْحَابِي أَسِيرَهُ حَتَّى قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَذَكَرْنَاهُ فَرَفَعَ النَّبِيُّ ﷺ يَدَهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ خَالِدٌ مَرَّتَيْنِ .

2 Benu-Džezima jesu potomci Ibn-Amira b. Abdu-Menata b. Kenane.

Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Halida pripadnicima Benu-Džezime u ševvalu, neposredno poslije oslobođenja Mekke, a prije izlaska na Hunejn. U tome se slažu svi historičari. Cilj slanja bio je da ih pozove u islam, a ne da se protiv njih bori. Ibn-Sa’d veli: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je Halida b. Velida sa skupinom od tristo pedeset muhadžira i ensarija da poziva u islam, a ne da se bori.” To prenosi i Ibn-Ishak od Ebu-Džafara Siddika.

Ibn-Omer, radijallahu anhumu, u hadisu navodi da pripadnici Benu-Džezime nisu umjeli kazati: “Primili smo islam!”, nego su govorili: “Preobratili smo se!”, iz čega se razumije kako je on shvatio da su oni istinski željeli prihvatiti islam. Ovo njegovo mišljenje podupire i činjenica da su idolopoklonici Kurejša za svakoga ko bi primio islam govorili: “*Sabee* (preobratio se)!” Tako je ovaj izraz postao poznat, a korišten je u negativnom smislu. Stoga, kada je Sumama b. Esal primio islam i došao u Mekku na umru, rekli su mu: “Preobratio si se?!” a on je odgovorio: “Ne, nego sam primio islam!” Tako, pošto se izraz *sabee* (preobratiti se) uvrježio kao zamjena za izraz *esleme* (prihvatiti islam), pripadnici Benu-Džezime su se njime koristili. Međutim, Halid je taj izraz doslovno shvatio, tj. nije razumio da to znači prihvatanje islama, nego je, čak, njihov postupak protumačio kao oholo odbijanje islama. Stoga je i naredio da se oni ubijaju i zarobljavaju. Navodi se da su pripadnici plemena Benu-Sulejm pobili zarobljenike koji su se nalazili u njihovim rukama, dok su muhadžiri i ensarije svoje zarobljenike pustili.

Halidov, radijallahu anhu, postupak nije bio ispravan iz dva razloga:

– prvo, zato što islam naređuje da se dobro provjeri šta govornik želi kazati prije negoli se išta poduzme protiv njega. Tako Uzvišeni Allah kaže: “O vjernici, kada u boj krenete, na Allahovu putu, sve dobro ispitajte i onome ko vam nazove selam ne recite: ‘Ti nisi vjernik!’” – kako biste se domogli ovozemaljskih dobara; ta u Allaha su mnoge dobiti! I vi ste prije bili kao oni, pa vam je Allah darovao milost Svoju; zato uvijek sve dobro ispitajte, a Allahu je, zaista, poznato ono što radite.” (En-Nisa, 94);

– drugo, zato što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osudio njegov postupak.

Iz hadisa se razumije da je dopuštena odrična zakletva za nekoga drugoga ako je neko siguran da će taj drugi biti saglasan s tom zakletvom.

O IZVIDNICI U KOJOJ SU
BILI ABDULLAH B. HUZAFI SEHMI
I ALKAMA B. MUDŽEZZIZ MUDLIDŽI

Kaže se da je o bila ensarijska izvidnica.

4340. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid, ovom A'meš, a ovom Sa'd b. Ubejde, prenoseći od Ebu-Abdur-Rahmana, a ovaj od Alije, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je izvidnicu, a za njenog zapovjednika odredio je jednog ensariju i naredio (ljudima) da mu se pokoravaju. Ali on se nešto razljutio i upitao (ih): ‘Zar vam Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije naredio da mi se pokoravate?’

‘Jeste!’, odgovorili su oni.

‘Sakupite mi, onda, drva!’, naredi on, i oni sakupiše.

‘Potpalite vatru!’, reče on, i oni je potpališe.

Tada on naredi: ‘Uđite u nju!’

Spremali su se da uđu, kad jedan drugoga počeo zadržavati, govoreći: ‘Pa mi smo od vatre pobjegli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem!’ Ostali su tako sve dok se vatra nije ugasila, a zapovjednikova srdžba stižala. Kada je vijest o tome došla do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, on reče: ‘Da su ušli u vatru, ne bi iz nje izišli do Dana sudnjega. Pokornost je (samo) u dobru!’”¹

بَابُ سَرِيَّةِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُذَافَةَ السَّافِمِيِّ
وَعَلْقَمَةَ بْنِ مُجَزَّزٍ الْمَذَلِجِيِّ

وَيُقَالُ إِنَّهَا سَرِيَّةُ الْأَنْصَارِ .

٤٣٤٠ . حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ سَرِيَّةً فَاسْتَعْمَلَ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يُطِيعُوهُ فَغَضِبَ فَقَالَ أَلَيْسَ أَمْرُكُمْ النَّبِيِّ ﷺ أَنْ تُطِيعُونِي قَالُوا بَلَى قَالَ فَاجْمَعُوا لِي حَطَبًا فَجَمَعُوا فَقَالَ أَوْقِدُوا نَارًا فَأَوْقِدُوهَا فَقَالَ ادْخُلُوهَا فَهَمُّوا وَجَعَلَ بَعْضُهُمْ يُمْسِكُ بَعْضًا وَيَقُولُونَ فَرَرْنَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ مِنَ النَّارِ فَمَا زَالُوا حَتَّى خَدَّتِ النَّارُ فَسَكَنَ غَضَبُهُ فَبَلَغَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ لَوْ دَخَلُوهَا مَا خَرَجُوا مِنْهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ الطَّاعَةِ فِي الْمَعْرُوفِ .

¹ Ibn-Sa'd navodi da je povod slanju ove izvidnice vijest koja je doprla do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome da su žitelji Džide primijetili neke Abesince. Tako je on u rebiul-ahiru, devete godine po Hidžri, poslao Alkamu b. Mudžezziza s tri stotine ljudi. Oni su stigli do jednog otoka na moru, a kada su Abesinci vidjeli da su za njima i u more zagazili, pobjegli su. Vraćajući se nazad, jednoj se skupini ljudi iz izvidnice žurilo, pa ih je zapovjednik pustio da idu brže. Na njihovo je čelo postavio Abdullaha b. Huzafo. Iz ovoga se razumije otkud dva imena u naslovu, s tim što treba napomenuti da se o ovom događaju navode i druga predanja, a postoji mogućnost i da se radilo o više izvidnica (manjih pohoda), a ne o jednoj. Paljenje vatre i naređivanje da se u nju uđe u vezi je s Abdullahom b. Huzafo, za koga Ebu-Seid Hudri veli da je bio šaljidžija. On također prenosi kako je Abdullah – kada je naredio svojim ljudima da skoče u vatru, i oni se za to pripremali, a on pomislio da će to uistinu i učiniti – rekao: “Sačekajte! Ja sam se samo šalio s vama!” Ovo se ne slaže s predanjem u kojem se navodi da je on to učinio iz srdžbe koju je osjetio prema svojim potčinjenim.

O ovom je događaju – kako vele komentatori Kur’ana – objavljen kur’anski ajet: “O vjernici, pokoravajte

O SLANJU EBU-MUSAA I MU'AZA U JEMEN PRIJE OPROSNOG HADŽDŽA

4341, 4342. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Ebu-Avana, a ovom Abdul-Melik, prenoseći od Ebu-Burde da je kazivao:

“Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Ebu-Musaa i Mu'aza b. Džebela u Jemen. Svakog od njih uputio je u jednu pokrajinu, a u Jemenu su bile dvije pokrajine. Rekao im je: ‘Olakšavajte, a ne otežavajte; razveseljavajte, a ne rastjerujte!’

Svaki je od njih otišao za svojim poslom, a kad bi se bilo koji od njih, putujući svojom pokrajinom, našao u blizini svoga prijatelja, on bi se s njim ponovo sreo, posjetio ga i poselamio. Tako je (jednom prilikom) Mu'az putovao po svojoj pokrajini nedaleko od svoga prijatelja Ebu-Musaa, pa je došao kod njega jašući na svojoj mazgi. Zatekao ga je kako sjedi, a oko njega se okupio svijet. Kod njega bijaše neki čovjek s rukama sastavljenim uz vrat.

‘Abdullahu, sine Kajsov², ko je ovaj?’, upitao ga je Mu'az.

‘Ovaj čovjek je uznevjerovao nakon što je primio islam!’, odgovori on.

‘Ja neću sjahati’, reče (Mu'az), ‘dok on ne bude ubijen!’

بَابُ بَعَثَ أَبِي مُوسَى

وَمُعَاذَ إِلَى الْيَمَنِ قَبْلَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ

٤٣٤١-٤٣٤٢. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ

حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ بَعَثَ

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبَا مُوسَى وَمُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ إِلَى الْيَمَنِ

قَالَ وَبَعَثَ كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى مَخْلَافٍ قَالَ

وَالْيَمَنُ مَخْلَافَانِ ثُمَّ قَالَ يَسْرًا وَلَا تُعْصِرَا وَبَشْرًا

وَلَا تُتَفَرَّعَا فَانْطَلَقَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا إِلَى عَمَلِهِ وَكَانَ

كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا إِذَا سَارَ فِي أَرْضِهِ كَانَ قَرِيبًا مِنْ

صَاحِبِهِ أَحَدٌ بِهِ عَهْدٌ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ فَسَارَ مُعَاذٌ

فِي أَرْضِهِ قَرِيبًا مِنْ صَاحِبِهِ أَبِي مُوسَى فَجَاءَ يَسِيرُ

عَلَى بَغْلَتِهِ حَتَّى انْتَهَى إِلَيْهِ وَإِذَا هُوَ جَالِسٌ وَقَدْ

اجْتَمَعَ إِلَيْهِ النَّاسُ وَإِذَا رَجُلٌ عِنْدَهُ قَدْ جُمِعَتْ

يَدَاؤُهُ إِلَى عُنُقِهِ فَقَالَ لَهُ مُعَاذٌ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ قَيْسٍ

أَيْمٌ هَذَا قَالَ هَذَا رَجُلٌ كَفَرَ بَعْدَ إِسْلَامِهِ قَالَ لَا

أَنْزِلُ حَتَّى يُقْتَلَ قَالَ إِنَّمَا جِئْتُ بِهِ لِدَلِيلِكَ فَانْزِلْ

قَالَ مَا أَنْزِلُ حَتَّى يُقْتَلَ فَأَمَرَ بِهِ فَقُتِلَ ثُمَّ نَزَلَ

se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima svojim! A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše.” (En-Nisa, 59) (Vidjeti i tumačenje sure En-Nisa, hadis broj 4584.)

Islamsko je pravilo da nema pokornosti stvorenju u nepokornosti Stvoritelju. Zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pokornost je (samo) u dobru!”, osuđujući njihovu namjeru da uđu u vatru. Dakle, naređenja pretpostavljenih izvršavaju se samo onda ukoliko se ne kose s odredbama Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. U suprotnom, obaveza je - ne poslušati ih i suprotstaviti im se.

U ovom hadisu ima i drugih pouka, npr:

- od odluke koja je donesena u srdžbi sprovodi se samo ono što je u skladu sa šerijatom; stoga se zabranjuje sudiji da sudi kada je srdit;
- srdžba pomućuje razum i odnosi razboritost;
- bijeg Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, spašava od džehennemske vatre.

2 Abdullah b. Kajs bilo je Ebu-Musaovo ime.

‘Zato je i doveden’, odgovori (Ebu-Musa), ‘pa sjaši!’

‘Ne silazim dok on ne bude ubijen!’, ponovi (Mu‘az), pa (Ebu-Musa) naredi, i on bi pogubljen. Nakon toga (Mu‘az) je sjahao i upitao: ‘Abdullahu, kako učiš Kur’an?’

‘Učim ga stalno (i danju i noću), ali s prijekidima, malo-pomalo’, odgovori on, a onda upita: ‘A kako ti učiš, Mu‘aze?’

‘Spavam’, odgovori on, ‘s početka noći, a onda ustanem i učim onoliko koliko mi je Allah odredio, uzdajući se u nagradu za svoj san kao što se uzdam u nagradu za svoje ustajanje (radi učenja).’¹

4343. PRIČAO NAM JE Ishak, a njemu Halid, prenoseći od Šejbanija, on od Seida b. Ebu-Burde, ovaj od svoga oca (da je kazivao):

“Ebu-Musaa Eš‘arija Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je u Jemen, pa ga je (Ebu-Musa) upitao za pića koja se tamo spravljaju. ‘A koja su to (pića)?’, upitao je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem).

‘*El-bit*’ i *el-mizr*, odgovorio je (Ebu-Musa).

‘Sve što opija zabranjeno je!’, reče (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).”

Upitao sam (veli Seid) Ebu-Burdu šta je *el-bit*’, pa je on odgovorio: “Vino od meda, a *el-mizr* je vino od ječma.”

Džerir i Abdul-Vahid prenose (ovaj hadis) od Šejbanija, a on od Ebu-Burde.

فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ كَيْفَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَالَ أَتَفَوَّقُهُ تَفَوُّقًا
قَالَ فَكَيْفَ تَقْرَأُ أَنْتَ يَا مُعَاذُ قَالَ أَنَا أَوَّلَ اللَّيْلِ
فَأَقُومُ وَقَدْ قَضَيْتُ جُزْئِي مِنَ النَّوْمِ فَأَقْرَأُ مَا كَتَبَ
اللَّهُ لِي فَأَحْتَسِبُ نَوْمِي كَمَا أَحْتَسِبُ قَوْمِي .

٤٣٤٣. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ
الشَّيْبَانِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ
أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ
ﷺ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ فَسَأَلَهُ عَنْ أَشْرَبَةٍ تُصْنَعُ بِهَا
فَقَالَ وَمَا هِيَ قَالَ الْبِتُّعُ وَالْمِزْرُ فَقُلْتُ لِأَبِي بُرْدَةَ
مَا الْبِتُّعُ قَالَ نَبِيذُ الْعَسَلِ وَالْمِزْرُ نَبِيذُ الشَّعِيرِ
فَقَالَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ رَوَاهُ جَرِيرٌ وَعَبْدُ الْوَاحِدِ
عَنِ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ .

¹ Ebu-Musa je po naređenju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao namjesnik otišao u Jemen nakon Pohoda na Tebuk, devete godine po Hidžri, jer je Ebu-Musa bio jedan od učesnika ovog pohoda. U jednom predanju stoji da je Ebu-Musa, radijallahu anhu, kazivao: “Došao sam s dvojicom Eš‘arija (Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem), pa je svaki od njih dvojice tražio (namjesništvo). Tada (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) reče: ‘Mi za svoje poslove ne određujemo one koji to traže! Idi (stoga) ti, Ebu-Musa, u Jemen!’” Nakon toga za njim je poslao i Mu‘aza b. Džebela. Kazna je za otpadništvo od islama smrt. Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko promijeni vjeru (napusti islam) – ubijte ga!” Ova se kazna sprovodi nakon što se otpadniku uputi zahtjev da se pokaje, i to više puta, ali on to odbije. (Opširnije o ovome govori se u hadisima br. 6922 i 6923.)

4344, 4345. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Šu'be, a njemu Seid b. Ebu-Burde prenoseći od svoga oca da je kazivao:

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao njegovog (Seidovog) djeda Ebu-Musaa i Mu'aza u Jemen i rekao (im): 'Olakšavajte, a ne otežavajte; razveseljavajte, a ne rastjerujte, i budite u suglasju!'²

'Allahov Poslaniče', reče Ebu-Musa, 'u našoj zemlji ima pića od ječma koje se zove *el-mizr* i pića od meda koje se zove *el-bit*!'

'Sve što opija zabranjeno je!', odgovori on.

Oni su tada otišli, a Mu'az je upitao Ebu-Musaa: 'Kako učiš Kur'an?'

'I stojeći i sjedeći i na svojoj jahalici', odgovori on, 'učim ga stalno, ali s prijekidima, malo-pomalo.'

'Što se mene tiče', reče (Mu'az), 'ja spavam, ali i ustajem (da učim), i nadam se nagradi za spavanje kao što se nadam nagradi za ustajanje.'

Razapeo je šator, pa su se međusobno posjećivali. Tako je (jednom prilikom) Mu'az posjetio Ebu-Musaa i kod njega zatekao svezana čovjeka.

'Šta je ovo?', upita ga (Mu'az), a Ebu-Musa odgovori: 'Židov; bio je primio islam, a zatim se odmetnuo!'

'Svakako ću mu odrubiti glavu!', reče Mu'az."

U lancu prenošenja (Muslima) slijede Akadi i Vehb, prenoseći od Šu'be. Veki', Nadr i Ebu-Davud prenose ga (ovaj hadis) od Šu'be, on od Seida, ovaj od svoga oca, on od svoga djeda, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Džerir b. Abdul-Hamid prenosi ga od Šejbanija, a ovaj od Ebu-Burde.³

٤٣٤٤-٤٣٤٥. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي بَرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ جَدَّهُ أَبَا مُوسَى وَمُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ يَسْرًا وَلَا تُعْسرًا وَبَشْرًا وَلَا تُنْفَرًا وَتَطَاوَعًا فَقَالَ أَبُو مُوسَى يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّ أَرْضَنَا بِهَا شَرَابٌ مِنَ الشَّعِيرِ الْمِزْرُ وَشَرَابٌ مِنَ الْعَسَلِ الْبِتْعُ فَقَالَ كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ فَأَنْطَلَقَا فَقَالَ مُعَاذٌ لِأَبِي مُوسَى كَيْفَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَالَ قَائِمًا وَقَاعِدًا وَعَلَى رَاحِلَتِي وَأَتَفَوَّقُهُ تَفَوُّقًا قَالَ أَمَّا أَنَا فَأَنَامُ وَأَقُومُ فَأَحْتَسِبُ نَوْمَتِي كَمَا أَحْتَسِبُ قَوْمَتِي وَضَرْبَ قُسْطَاطٍ فَجَعَلَا يَتَزَاوَرَانِ فَرَارَ مُعَاذٌ أَبَا مُوسَى فَإِذَا رَجُلٌ مُوثِقٌ فَقَالَ مَا هَذَا فَقَالَ أَبُو مُوسَى يَهُودِيٌّ أَسْلَمَ ثُمَّ ارْتَدَّ فَقَالَ مُعَاذٌ لَاضْرِبَنَّ عُنُقَهُ تَابِعَهُ الْعَقْدِيُّ وَوَهَبَ عَنْ شُعْبَةَ وَقَالَ وَكَيْعٌ وَالنَّضْرُ وَأَبُو دَاوُدَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ رَوَاهُ جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدٍ عَنِ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ أَبِي بَرْدَةَ.

2 Budite u presudama saglasni i nemojte biti u nesuglasju jer će vaše nesuglasje proizvesti nesuglasice među vašim sljedbenicima, a tada će doći do neprijateljstva i sukoba. (prim. rec.)

3 Islam zabranjuje konzumiranje svega što opija, bez obzira na materiju od koje je opojno piće napravljeno, stupanj njegove opojnosti i naziv koji ima. Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Sve što opija kada se uzme u velikoj količini zabranjeno je uzimati i u maloj količini!" (Vidjeti šire u poglavljima *O pićima*.) Misionari su dužni (u okvirima islamskog učenja) olakšavati muslimanima, a ne otežavati, te objedinjavati ih i obveseljavati, a ne razbijati i podvajati. Tako je savjetovao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

4346. PRIČAO MI JE Abbas b. Velid Nersi, njemu Abdul-Vahid, prenoseći od Ejjuba b. Aiza, kojem je pričao Kajs b. Muslim, da je čuo Tarika b. Šihaba, kojem je rekao Ebu-Musa Eš'ari, radijallahu anhu:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao me je u zemlju moga naroda. Ja sam se, potom, vratio, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bijaše zaustavio svoju devu (i odsjeo) u Bathau.

‘Abdullahu, sine Kajsov¹’, upita me on, ‘jesi li zanijetio (da obaviš) hadždž?’

‘Jesam, Allahov Poslaniče’, odgovorio sam.

‘A kako si rekao?’, upita on ponovo, a ja odgovorih:

‘Rekao sam: ‘Odazivam ti se (Gospodaru)!’, stupajući u ihram isto onako kako si i ti stupio.’²

‘Pa jesi li poveo sa sobom kurbana?’, upita on.

‘Nisam’, odgovorio sam, a on reče: ‘Obavi tavaf oko Ka’be i sa’j između Safe i Merve, a onda se oslobodi ihrama.’

Ja sam tako i postupio, a neka me je žena iz plemena Benu-Kajs čak i očešljala. Tako smo postupali sve dok za halifu nije bio izabran Omer, radijallahu anhu.’³

4347. PRIČAO MI JE Hibban, a njega je obavijestio Abdullah, prenoseći od Zekerijjaa b. Ishaka, on od Jahjaa b. Abdullaha b. Sajfija, ovaj od Ebu-Ma’beda, oslobođenog roba Ibn-Abbasovog, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je kazivao: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Mu’azu b. Džebel, kada ga je poslao u Jemen, rekao: ‘Ti ćeš doći ljudima koji su sljedbenici Knjige, pa kada im dođeš, pozovi ih da posvjedoče da je samo Allah Bog i da je Muhammed Allahov Poslanik. Ako te u tome poslušaju, obavijesti ih

٤٣٤٦. حَدَّثَنِي عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ هُوَ الرَّسِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ أَيُّوبَ بْنِ عَائِدٍ حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ سَمِعْتُ طَارِقَ بْنَ شِهَابٍ يَقُولُ حَدَّثَنِي أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى أَرْضِ قَوْمِي فَجِئْتُ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُنِيعٌ بِالْأَبْطَحِ فَقَالَ أَحْجَجْتَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنُ قَيْسٍ قُلْتُ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ كَيْفَ قُلْتَ قَالَ قُلْتُ لَيْتَكَ إِهْلَالًا كَيْهْلَالِكَ قَالَ فَهَلْ سَقَيْتَ مَعَكَ هَدْيًا قُلْتُ لَمْ أَسُقْ قَالَ فَطَفَّ بِالْبَيْتِ وَاسْعَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ حَلَ فَفَعَلْتُ حَتَّى مَشَطْتُ لِي امْرَأَةً مِنْ نِسَاءِ بَنِي قَيْسٍ وَمَكَّنَّا بِذَلِكَ حَتَّى اسْتُخْلِفَ عُمَرُ .

٤٣٤٧. حَدَّثَنِي حِبَّانٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ زَكْرِيَّا بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ عَنْ أَبِي مَعْبُدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ إِنَّكَ سَتَأْتِي قَوْمًا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ فَإِذَا جِئْتَهُمْ فَادْعُهُمْ إِلَى أَنْ يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَإِنْ هُمْ طَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَأَخْبِرْهُمْ

1 Abdullah b. Kajs je Ebu-Musaovo, radijallahu anhu, ime.

2 Tj. zanijetio je ono što je i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zanijetio.

3 Ovaj je hadis ranije naveden u poglavlju *Ko uđe u obrede u Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme kako je on ušao* (Knjiga 1., str. 1072-1073).

da im je Allah stavio u dužnost pet namaza u toku svakog dana i noći. Ako ti se u tome pokore, saopći im da im je Allah propisao sadaku (zekat) koja se uzima od njihovih bogataša i ustupa njihovim siromasima. A ako ti se i u tome pokore, čuvaj se njihovog najplemenitijeg imetka⁴ i pazi se dove onoga kome je nepravda učinjena, jer između nje i Allaha nema zastora.”⁵ Ebu-Abdullah (Buhari) je rekao: (Riječi) *tavve ‘at*, *ta ‘at* i *eta ‘at* su u jeziku (istog značenja, tj. pokoriti se).

(U prvom licu se kaže:) *Ti ‘tu*, *tu ‘tu* i *eta ‘tu*.

4348. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Šu‘ba, prenoseći od Habiba b. Ebu-Sabita, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Amra b. Mejmuna (da je kazivao):

“Mu‘az je, radijallahu anhu, kada je došao u Jemen, klanjao kao imam sabah i proučio: ‘A Ibrahima je Allah uzeo za prijatelja.’⁶

Jedan od prisutnih (na to) reče: ‘Kakva radost majci Ibrahimovoj!’”

Mu‘az veli da mu je pričao Šu‘be, prenoseći od Habiba, a on od Amra (da je kazivao):

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je Mu‘aza u Jemen, pa je on na sabah-namazu učio suru En-Nisa. Kada je proučio: ‘A Ibrahima je Allah uzeo za prijatelja’, neki čovjek iza njega reče: ‘Kakva radost majci Ibrahimovoj!’”⁷

أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ فَإِنْ هُمْ طَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَانِهِمْ فُتْرَدُ عَلَى فُقَرَائِهِمْ فَإِنْ هُمْ طَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ فَإِيَّاكَ وَكَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ طَوَّعَتْ طَاعَتْ وَأَطَاعَتْ لُغَةً طِعْتُ وَطُعْتُ وَأَطَعْتُ .

٤٣٤٨ . حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ أَنَّ مُعَاذًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا قَدِمَ الْيَمَنَ صَلَّى بِهِمُ الصُّبْحَ فَقَرَأَ (وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا) فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ لَقَدْ قَرَأْتَ عَيْنٌ أُمُّ إِبْرَاهِيمَ زَادَ مُعَاذٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ حَبِيبٍ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرِو أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَرَأَ مُعَاذٌ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ سُورَةَ النَّسَاءِ فَلَمَّا قَالَ (وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا) قَالَ رَجُلٌ خَلْفَهُ قَرَأْتَ عَيْنٌ أُمُّ إِبْرَاهِيمَ .

4 Čuvaj se toga da uzmeš njihov najvredniji imetak, (prim. rec.)

5 Ovaj se hadis navodi i u poglavlju *O tome da se od čovjeka na ime zekata ne uzima najplemenitija (najbolja) vrsta stoke* (Knjiga 1., str. 997).

Ovaj hadis podsjeća misionare da, ukoliko žele uspjeti u svojoj misiji, obrate pažnju na postupnost u pozivanju u vjeru te da vode računa o prioritetima.

6 Ovo je dio 125. ajeta iz sure En-Nisa. On u cijelosti glasi: “Ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu, čineći još i dobra djela, i koji slijedi vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu? – A Ibrahima je Allah uzeo za prijatelja.”

7 U hadisu se ne spominje da je Mu‘az naredio onome što je progovorio da obnovi namaz, što ne znači da on to nije i uradio. Postoji, osim toga, mogućnost da on, kada je to rekao, nije bio u namazu. Ukoliko je to, pak, čovjek rekao u namazu, onda se iz hadisa može zaključiti da se nezalici ne zamjeri.

Iz hadisa se također zaključuje da je Mu‘az, radijallahu anhu, bio odgovoran za namaz (predvodnik u namazu), kao što se iz prethodnog hadisa zaključuje da je bio odgovoran i za prikupljanje zekata.

O SLANJU ALIJE B. EBU-TALIBA I HALIDA
B. VELIDA, RADIJALLAHU ANHUMA,
U JEMEN PRIJE OPROSNOG HADŽDŽA

4349. PRIČAO MI JE Ahmed b. Usman, njemu Šurejh b. Meslema, ovom Ibrahim b. Jusuf b. Ishak b. Ebu-Ishak, a ovom njegov otac prenoseći od svoga oca, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Beraa, radijallahu anhu, (da je kazivao):

“Allahov nas je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s Halidom b. Velidom poslao u Jemen, a zatim je, kasnije, namjesto njega poslao Aliju i rekao (mu): ‘Zapovjedi pratnji Halidovoj: ko od njih želi vratiti se i ostati s tobom (u Jemenu) neka ostane, a ko želi doći u u Medinu neka dođe.’

Ja sam bio među onima koji su ostali s njim, i zadobio sam nekoliko oka (ratnog) plijena.”¹

بَابُ بَعَثَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَخَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِلَى الْيَمَنِ قَبْلَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ

٤٣٤٩. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عُمَانَ حَدَّثَنَا شَرِيحُ بْنُ
مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ
أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ
الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَعَ
خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ إِلَى الْيَمَنِ قَالَ ثُمَّ بَعَثَ عَلِيًّا
بَعْدَ ذَلِكَ مَكَانَهُ فَقَالَ مَرُّ أَصْحَابِ خَالِدٍ مَنْ
شَاءَ مِنْهُمْ أَنْ يُعَقَّبَ مَعَكَ فَلْيُعَقَّبْ وَمَنْ شَاءَ
فَلْيُقْبَلْ فَكُنْتُ فِيمَنْ عَقَّبَ مَعَهُ قَالَ فَغَنِمْتُ
أَوَاقِ ذَوَاتِ عَدَدٍ.

¹ U predanju koje prenosi Isma'il ima dodatak ovom hadisu. Tako se navodi da je Bera' kazivao:

“Bio sam među onima koji su se vratili s njim (Alijom). Kada smo se približili stanovnicima (Jemena), oni su izišli pred nas. Alija je tada klanjao kao imam, poredavši nas (prije toga) u jedan saf, a zatim istupio ispred nas i pročitao im pismo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Cijelo pleme Hemedan tom je prilikom primilo islam. Alija je poslao pismo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, izvijestivši ga o njihovom prihvatanju islama. Kada je (Poslanik) pročitao pismo, pao je na sedždu, a zatim podigao glavu i rekao: ‘Selam plemenu Hemedan!’”

Ahmed, Ebu-Davud i Tirmizi u drugom predanju navode da je Alija, radijallahu anhu, rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uputio me je u Jemen, pa sam mu rekao: ‘Allahov Poslaniče, šalješ me narodu koji je po godinama stariji od mene, a ja sam mlad i nisam upućen u sudstvo!’ Tada je on stavio svoju ruku na moja prsa i rekao: ‘Gospodaru moj, učini govor njegov postojanim i uputi njegovo srce!’, dodavši: ‘Alija, kada sjednu preda te dvojica protivnika (parničara), ne donosi presudu dok ne saslušaš i drugu stranu!’ (tj. dok ne saslušaš obojicu).”

4350. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Revh b. Ubada, a ovom Ali b. Suvejd b. Mendžuf, prenoseći od Abdullaha b. Burejde, a on od svoga oca, Allah neka je zadovoljan njime, da je kazivao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je Aliju kod Halida da preuzme petinu (ratnog plijena). Ja sam mrzio Aliju. On se bijaše okupao², te ja rekoh Halidu: ‘Vidiš li ti ovo?!’

Kada smo došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ja sam mu to spomenuo, pa (me) je on upitao: ‘O Burejde, mrziš li ti Aliju?’

‘Da!’, odgovorio sam, a on mi reče: ‘Nemoj ga mrziti, jer njemu od petine pripada više od toga.’”³

٤٣٥٠. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ سُوَيْدٍ بْنُ مَنْجُوفٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ عَلِيًّا إِلَى خَالِدٍ لِيَقْبِضَ الْخُمْسَ وَكُنْتُ أَبْغِضُ عَلِيًّا وَقَدْ اغْتَسَلَ فَقُلْتُ لَخَالِدٍ أَلَا تَرَى إِلَى هَذَا فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ يَا بُرَيْدَةُ أَتَبْغِضُ عَلِيًّا فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ لَا تَبْغِضْهُ فَإِنَّ لَهُ فِي الْخُمْسِ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ .

2 Burejda je mislio da je Alija spavao sa zarobljenicom, što se u nekim predanjima i navodi. (prim. rec.)

3 U ovom se hadisu govori o dvoma: Alijinom preuzimanju petine (ratnog plijena) od Halida i Burejdinoj mržnji prema Aliji. Što se prvog tiče, poznato je da se ratni plijen dijeli na pet dijelova: Jedan se dio izdvaja, a druga četiri dijele se učesnicima bitke u kojoj je plijen zadobiven. Petina pripada onima koji su spomenuti u 41. ajetu iz sure El-Enfal: “I znajte da od svega što u borbi zaplijenite jedna petina pripada Allahu i Poslaniku, i rodbini njegovoj, i siročadi, i siromasima, i putnicima namjernicima – ako vjerujete u Allaha i u ono što smo objavili robu Svome na dan pobjede, na dan kad su se sukobile dvije vojske – a Allah sve može.” (Detaljnije se o ovome govori u objašnjenju ovog ajeta u poglavlju o tome da jedna petina pripada Allahu i Poslaniku; knjiga II, str. 785-786.)

Što se, pak, Burejdine mržnje prema Aliji tiče, Ibn-Hadžer navodi da je Ebu-Zerr Herevi rekao: “Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, drug (Burejda) zamrzio je Aliju jer ga je vidio kako uzima iz ratnog plijena, pa je pomislio da je to krađa. Ali kada mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, objasnio da je on uzeo manje od onoga što mu pripada, zavolio ga je.” Ibn-Hadžer ovo objašnjenje naziva “lijepim”, ali početak hadisa mu, veli, ne ide u prilog, jer Burejda najprije spominje da je mrzio Aliju, a tek nakon toga priča o njegovom postupku. Stoga, kaže Ibn-Hadžer, postoji mogućnost da ga je mrzio iz nekog drugog razloga, a zatim se povratio kada mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da ga mrzi.

Naime, sastavni dio plijena bila je i jedna robinja koja bijaše ljepša od ostalih. Nju je Alija uvrstio u petinu, a potom je uzeo sebi, da bi kasnije (po nekim predajama) spavao s njom. Burejda je to primijetio, a kada ga je vidio mokre kose, obratio se Halidu riječima: “Vidiš li ti ovo?” Kada je vijest o tome doprla do Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, on je, kako se navodi u jednom predanju, rekao: “Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, udio Alijine porodice u petini vredniji je od robinje!” Burejda veli da mu je Alija nakon toga postao najdraži čovjek.

Na kraju Ahmedova predanja ovog hadisa stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Burejdi: “Ne napadaj na Aliju (ne mrzi ga), jer je on dio mene, a ja sam dio njega, i on će, nakon mene, biti vaš vladar.”

4351. PRIČAO NAM JE Kutejba, a njemu Abdul-Vahid, prenoseći od Umarea b. Ka'ka'a b. Šubruma, kojem je pričao Abdur-Rahman b. Ebu-Nu'm, da je čuo Ebu-Seida Hudrija da je kazivao:

“Alija b. Ebu-Talib, radijallahu anhu, poslao je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, iz Jemena komadić zlata koji bijaše u koži štavljenoj lišćem mimoze, a još ne bijaše odvojen od zlatne prašine. On ga je podijelio među četvericom: Ujejnomo b. Bedrom, Akre'om b. Habisom, Zejdom Hajlom i, četvrtim, Alkamom ili Amirom b. Tufejlom. Na to jedan od njegovih drugova reče: ‘Mi smo bili preči od ovih da nam se to podijeli!’ To je doprlo do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: ‘Zar nemate povjerenja u mene, a ja sam povjerenik Onoga koji je na nebesima?! Meni dolaze vijesti s neba i jutrom i večeri!’

Tada ustade jedan čovjek udubljenih očiju i izraženih jagodica, visokog čela, guste brade, obrijane glave i zadignutog ogrtača i reče: ‘Allahov Poslaniče, boj se Allaha!’

‘Teško tebi!’, reče (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem), dodavši: ‘Zar ja nisam najpreči od ljudi da se bojim Allaha?!’

Čovjek se zatim udalji, a Halid b. Velid upita: ‘Allahov Poslaniče, hoću li mu odrubiti glavu?’

‘Nemoj, možda on klanja!’, reče (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem), a Halid dodade: ‘Koliko je klanjača koji jezicima izgovaraju ono što im nije u srcima?’

‘Meni nije naređeno da zavirujem u ljudska srca, niti da otvaram njihove utrobe!’, reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, gledajući za njim dok je odlazio, i dodade: ‘Među potomcima ovog čovjeka pojavit će se oni koji će tečno učiti Allahovu knjigu, ali ona neće prelaziti njihova grla. Izlazit će iz vjere kao što strijela prolazi kroz ulovljenu životinju.’”¹

٤٣٥١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ عُمَارَةَ ابْنِ الْقَعْقَاعِ بْنِ شُبْرُمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي نُعْمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ بَعَثَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْيَمَنِ بِذَهَبِيَّةٍ فِي أَدِيمٍ مَقْرُوظٍ لَمْ تَحْصَلْ مِنْ تَرَابِهَا قَالَ فَقَسَمَهَا بَيْنَ أَرْبَعَةِ نَفَرَيْنِ عُمَيْيَّةَ بْنِ بَدْرٍ وَأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ وَزَيْدَ الْخَيْلِ وَالرَّابِعَ إِمَامًا عَلَقَمَةً وَإِمَامًا عَامِرُ بْنُ الطُّفَيْلِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ كُنَّا نَحْنُ أَحَقُّ بِهَذَا مِنْ هَؤُلَاءِ قَالَ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ أَلَا تَأْمَنُونِي وَأَنَا أَمِينٌ مَنْ فِي السَّمَاءِ يَأْتِينِي خَبَرُ السَّمَاءِ صَبَاحًا وَمَسَاءً قَالَ فَقَامَ رَجُلٌ غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ مُشْرِفُ الْوَجْهَتَيْنِ نَاشِزُ الْجَنْبَةِ كَثُ اللَّحْيَةِ مَحْلُوقُ الرَّأْسِ مُشَمَّرُ الْإِزَارِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اتَّقِ اللَّهَ قَالَ وَيْلَكَ أَوْلَسْتُ أَحَقَّ أَهْلِ الْأَرْضِ أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ قَالَ ثُمَّ وَلَّى الرَّجُلُ قَالَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أَضْرِبُ عَنْقَهُ قَالَ لَا لَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ يُصَلِّي فَقَالَ خَالِدٌ وَكَمْ مِنْ مُصَلٍّ يَقُولُ بِلِسَانِهِ مَا لَيْسَ فِي قَلْبِهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنِّي لَمْ أُؤْمَرْ أَنْ أَنْقُبَ عَنْ قُلُوبِ النَّاسِ وَلَا أَشَقَّ بَطُونَهُمْ قَالَ ثُمَّ نَظَرَ إِلَيْهِ وَهُوَ مُقَفٌّ فَقَالَ إِنَّهُ يُخْرِجُ مِنْ ضِئْضِيِّ هَذَا قَوْمٌ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ رَطْبًا لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ وَأَظْنُّهُ قَالَ لَنْ أَدْرِكْتَهُمْ لَا قَتْلَنَّهُمْ قَتْلَ ثَمُودَ.

¹ Čovjek koji je rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Boj se Allaha!”, zvao se Zul-Huvejrisa Temimi, kako se to navodi u drugom predanju ovog hadisa (u poglavlju o znacima poslanstva

Mislim da je (još) rekao: “Ako ih dočekam, usmrтит ću ih smrću Semuda!”²

4352. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, prenoseći od Ibn-Džurejdža, da je Ata rekao kako je Džabir kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je Aliji da ostane i dalje u svome ihramu (jer je imao kurban).”

Muhammed b. Bekr prenosi s dodatkom od Ibn-Džurejdža, on od Ataa, a ovaj od Džabira da je kazivao: “Alija b. Ebu-Talib, radijallahu anhu, došao je sa svoga namjesnikovanja (u Jemenu), pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: ‘Kako si stupio u ihram?’

‘Onako kako je stupio u ihram i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem’, odgovorio je on.

‘Ostani u ihramu tako, kao što si i sada, a kasnije zakolji kurbana’, reče mu (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem). Alija je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, (tom prilikom) poklonio jedan kurban.”³

٤٣٥٢. حَدَّثَنَا الْمُكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ جَابِرٌ أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ عَلِيًّا أَنْ يُقِيمَ عَلَى إِحْرَامِهِ زَادَ مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ عَطَاءٌ قَالَ جَابِرٌ فَقَدِمَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِسَعَايَتِهِ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ بِمِ أَهْلَلْتَ يَا عَلِيُّ قَالَ بِمَا أَهَلَّ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ فَأَهْدِ وَأَمْكُثْ حَرَامًا كَمَا أَنْتَ قَالَ وَأَهْدِي لَهُ عَلِيٌّ هَدِيًّا.

u razdoblju primanja Objave; hadis br. 3610, Knjiga 2., str. 1104). U tom su predanju potomci navedenog Zul-Huvejsire (začetnika haridžijske sekte) detaljnije opisani, a u pojašnjenju stoji: “Ovim se želi kazati da je strijela takvom brzinom prošla kroz ulovljenu životinju da ni na jednom dijelu strijele nije ostalo nikakvog traga od te životinje. Cilj je ovoga da se usporedi haridžijsko vjerovanje, koje kroz njih tako brzo prođe da na njima ne ostavi nikakvog traga, sa strijelom iskusnog lovca, koja prođe kroz ulovljenu životinju i na njoj ne ostavi nikakvog traga.”

2 Ovaj hadis služi kao dokaz stavu da su haridžije nevjernici, a to je pitanje o kojem raspravljaju učenjaci u oblasti akaida.

Postavlja se, međutim, pitanje zašto Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ubio jednog od začetnika haridžijske sekte – Zul-Huvejrisu i zašto je spriječio Halida b. Velida da ga ubije, kada je rekao da bi ih pobio ako bi dočekao njihovu pojavu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ubio Zul-Huvejrisu, niti je naredio da bude ubijen, kako ljudi ne bi pričali kako Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ubija svoje drugove, naročito one koji klanjaju. Moguće je i to da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u njegovom postupku nije vidio istupanje iz islama i nijekanje poslanstva, nego samo primjedu da nije bio pravedan u podjeli plijena, što ne spada u velike grijeh. Za njegove potomke je, pak, rekao da bi ih pobio jer su oni, nakon što su se pojavili, isukali sablje protiv muslimana, što nije bio slučaj u njegovom vremenu. Stoga se ovaj hadis ubraja u jedan od znakova poslanstva, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u njemu najavio pojavu haridžija i njihovog učenja, što se kasnije i obistinilo.

O kazni koja je snašla Salihov, alejhis-selam, narod Semud Uzvišeni Allah kaže: “I kad je došla kazna Naša, Mi smo, milošću Svojom, Saliha i vjernike s njim spasili od sramote toga dana – Gospodar tvoj je, uistinu, moćan i silan! – a one koji su činili zlo pogodio je strašan glas, i oni su u zemlji svojoj osvanuli mrtvi, nepomični, kao da na njoj nikad nisu ni postojali. Semud, doista, u Gospodara svoga nije vjerovao; daleko neka je Semud” (Hud, 66-68). Ovakvom je kaznom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaprijetio haridžijama.

3 Ovaj je hadis prethodno naveden u poglavlju *Ko uđe u obrede u Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, kako je on ušao* (Knjiga 1., str. 1072-1073).

4353, 4354. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Bišr b. Mufeddal, prenoseći od Humejda Tavila kojem je kazivao Bekr da je spomenuo Ibn-Omeru da im je Enes kazivao kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stupio u ihram za umru i za hadždž, rekavši:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stupio je u ihram za hadždž, te smo i mi, zajedno s njim, stupili u ihram za hadždž. Kada smo došli u Mekku, on reče: ‘Ko nema sa sobom kurbanu neka ihram nanijeti za umru (i oslobodi ga se nakon tavafa i sa‘ja). Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je kurban uza se. Potom nam je, kao hadžija, iz Jemena stigao Alija b. Ebu-Talib, pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: ‘S nama je tvoja supruga; kako si stupio u ihram?’

‘Onako kako je u ihram stupio i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem’, odgovori on.

‘Onda ostani u ihramu, jer uza se imamo kurbanu’, reče (mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem).”

O POHODU NA ZUL-HALESU¹

4355. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Halid, a ovom Bejan, prenoseći od Kajsa, a on od Džerira da je kazivao:

“U doba neznaboštva (džahilijeta) bijaše jedna

٤٣٥٣-٤٣٥٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ مُحَمَّدِ الطَّوِيلِ حَدَّثَنَا بَكْرٌ أَنَّهُ ذَكَرَ لِابْنِ عُمَرَ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَهَلَ بِعُمْرَةٍ وَحَجَّةٍ فَقَالَ أَهَلَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْحَجِّ وَأَهْلَلْنَا بِهِ مَعَهُ فَلَمَّا قَدِمْنَا مَكَّةَ قَالَ مَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ فَلْيَجْعَلْهَا عُمْرَةً وَكَانَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ هَدْيٌ فَقَدِمَ عَلَيْنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ مِنَ الْيَمَنِ حَاجًّا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ بِمِ أَهَلَلْتُ فَإِنَّ مَعَنَا أَهْلَكَ قَالَ أَهَلَلْتُ بِمَا أَهَلَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ فَأَمْسِكُ فَإِنَّ مَعَنَا هَدْيًا.

بَابُ غَزْوَةِ ذِي الْخَلَصَةِ

٤٣٥٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا بَيَّانٌ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ كَانَ يَتُّ فِي الْجَاهِلِيَّةِ يُقَالُ لَهُ ذُو الْخَلَصَةِ وَالْكَعْبَةُ الْيَمَانِيَّةُ

¹ *Halesa* je vrsta drveta, a *Zul-Halesa* je ime idola, ili ime građevine u blizini Mekke u kojoj se nalazio idol što su mu se mnogobošci klanjali. Neki kažu da se ta kuća zvala *Halesa*, a idol *Zul-Halesa*, dok Muberrid navodi da je mjesto *Zul-Halesa* postalo zajednički mesdžid u naselju koje se zove *Abelat*, u zemlji plemena *Has'am*, velikog i poznatog plemena koje je dobilo ime po *Has'amu b. Enmaru b. Irašu b. Anzu b. Vailu*, čije porijeklo seže do *Rebi'e b. Nezara*, brata *Mudara b. Nezara*, djeda kurejšija.

U ovom poglavlju Buhari navodi tri hadisa o *Zul-Halesi*, sva tri od *Džerira*, dok u poglavlju o iskušenjima (pri kraju svoga *Sahiha*) prenosi hadis od *Ebu-Hurejre*, radijallahu anhu, u kojem Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Neće biti Sudnjeg dana dok se stražnjice *Devs*a ne budu sudarale okolo *Zul-Halese*.” Bilo je to idol plemena *Devs* kojeg su oni u džahilijetu obožavali.

Ibn-Hadžer smatra da se radi o dvije *Zul-Halese*, odnosno da *Zul-Halesa* koja se spominje u *Ebu-Hurejrinom* hadisu nije ona ista koja se spominje u *Džerirovim* hadisima. Dokaz mu je za to činjenica da je *Devs* *Ebu-Hurejrin*o pleme, koje je dobilo ime po *Devsu b. Adsanu*, a porijeklo mu seže do *Ezda*, dok je *Has'am* sasvim drugo pleme, koje se razlikuje od *Devs*a i po porijeklu i po postojbini. *Ibn-Dahijja* navodi da je *Zul-Halesa* koja se spominje u *Ebu-Hurejrinu* hadisu kip što ga je nedaleko od Mekke postavio *Amr b. Luhajj*, kip kojega su kitili skupocjenim ogrlicama i prinosili mu žrtve, dok je pleme *Has'am* podiglo kuću koju su izjednačavali s *Ka'bom* u Mekki. Ovo se poklapa s mišljenjem *Ibn-Hadžera* da se radi o dvije *Zul-Halese*, a Allah najbolje zna.

kuća koja se zvala Zul-Halesa – ‘Jemenska Ka’ba’ i ‘Šamska Ka’ba’².

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao me je: ‘Hoćeš li me riješiti Zul-Halese?’, te sam ja brzo otišao sa stotinu pedeset konjanika: srušili smo je i pobili koga smo našli oko nje. Potom sam se vratio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestio ga (o tome), pa je on proučio dovu za nas i za pleme Ahmes.”

4356. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, ovom Isma’il, a ovom Kajs kazavši: “Rekao mi je Džerir: ‘Vjerovjesnik me je, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: ‘Hoćeš li me riješiti Zul-Halese?’ – a bila je to jedna kuća u Has’amu koja se zvala ‘Jemenska Ka’ba’. Krenuo sam sa stotinu pedeset konjanika iz plemena Ahmes. Oni su bili dobri konjanici, ali ja nisam bio stabilan na konju, pa me je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, udario po grudima tako jako da sam vidio trag njegovih prstiju na njima.

‘Allahu moj’, reče on, ‘učvrsti ga i učini onim koji će upućivati na pravi put i koji će sam biti na pravom putu!’

On je otišao pa je porušio i zapalio, a zatim (vijest o tome) poslao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Džerirov je izaslanik rekao: ‘Tako mi Onoga koji te je poslao s istinom, nisam ti došao dok je nisam ostavio kao šugavu devu!’³

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pet puta blagoslovio konje Ahmesa i njihove ljude.”

وَالْكَعْبَةُ الشَّامِيَّةُ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ أَلَا تُرِيدُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ فَفَرَرْتُ فِي مِائَةٍ وَخَمْسِينَ رَاكِبًا فَكَسَرْنَاهُ وَقَتَلْنَا مَنْ وَجَدْنَا عِنْدَهُ فَاتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَدَعَا لَنَا وَلَا أَحْمَسَ .

٤٣٥٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا قَيْسٌ قَالَ قَالَ لِي جَرِيرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ أَلَا تُرِيدُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ وَكَانَ بَيْنَا فِي خُثْعَمٍ يُسَمَّى الْكَعْبَةَ الْيَمَانِيَّةَ فَانْطَلَقْتُ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةٍ فَارِسٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ وَكُنْتُ لَا أَتُبْتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ فِي صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ أَصَابِعِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًا فَانْطَلَقَ إِلَيْهَا فَكَسَرَهَا وَحَرَّقَهَا ثُمَّ بَعَثَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ رَسُولُ جَرِيرٍ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُكَ حَتَّى تَرَكْتُهَا كَأَنَّهَا جَمَلٌ أَجْرَبُ قَالَ فَبَارَكَ فِي خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا خَمْسَ مَرَّاتٍ .

2 Dato joj je ime “Jemenska Ka’ba” zato što je bila u Jemenu, a “Šamska Ka’ba” zato što su joj vrata bila nasuprot Šamu. Ovakav stav zastupa Ibn-Hadžer. Neki, međutim, smatraju da se ime “Šamska Ka’ba” odnosi na Ka’bu u Mekki, Mesdžidul-haram, te da je tako prozvana jer se nalazi na pravcu od Jemena prema Šamu. Ove su dvije kuće nazvane različitim imenima kako bi se napravila razlika između njih. Pohod na Zul-Halesu bio je, dakle, pohod u kome je srušena kuća u kojoj je obožavan idol i koju su idolopoklonici izjednačavali s Ka’bom. Do ovog je pohoda došlo dva mjeseca prije Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti, a izveo ga je Džerir b. Abdullah Bedželi sa sto pedeset konjanika iz plemena Ahmes.

3 Tojest, nisam ti došao dok je nisam ostavio spaljenom i crnom, baš kao što bude crna šugava deva koja se premaže katranom zbog šuge. (prim. rec.)

4357. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Musa, a njega je obavijestio Ebu-Usama, prenoseći od Isma'ila b. Ebu-Halida, on od Kajsa, a ovaj od Džerira da je kazivao: "Allahov me je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: 'Hoćeš li me riješiti Zul-Halese?' 'Hoću!', odgovorio sam.

Krenuo sam potom sa stotinu pedeset konjanika iz plemena Ahmes. Oni su bili dobri konjanici, ali ja nisam bio stabilan na konju, te sam to kazao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on me udari rukom po prsima tako da sam vidio trag njegovih prsta na njima i reče: 'Allahu moj, učvrsti ga i učini predvodnikom koji će upućivati na pravi put i koji će sam biti na pravom putu!' Poslije toga više nisam padao s konja", kaže (Džerir).

"Zul-Halesa je", kazuje (Kajs), "bila kuća u Jemenu što su je posjedovala plemena Has'am i Bedžila; u njoj bijaše idol kojemu se klanjalo, te su je zvali Kaba. Džerir je došao do nje, spalio je i porušio.

A kada je Džerir došao u Jemen, u njemu bijaše jedan čovjek koji je gatao strelicama.

'Ovdje je izaslanik Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem', rekli su mu, 'ako mu dopadneš šaka, odrubit će ti glavu!'

I dok je on tako bacao strelice, odjednom se pokraj njega ukaza (pojavi) Džerir i reče mu: 'Ili ćeš ih polomiti i posvjedočiti da nema Boga osim Allaha ili ću ti odsjeći glavu!'

On ih je polomio i posvjedočio, a onda je Džerir poslao čovjeka iz plemena Ahmes kojeg su nadimkom zvali Ebu-Ertat Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga obraduje time (rušenjem i spaljivanjem Zul-Halese). Kada je ovaj došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao (mu) je: 'Allahov Poslaniče, tako mi Onoga koji te je poslao s istinom, nisam ti došao dok je nisam ostavio kao šugavu devu!'

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pet puta blagoslovio konje Ahmesa i njihove ljude."¹

٤٣٥٧. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا تُرِيدُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ فَقُلْتُ بَلَى فَاَنْطَلَقْتُ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةِ فَارِسٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ وَكُنْتُ لَا أَتُبْتُ عَلَى الْخَيْلِ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَضَرَبَ يَدَهُ عَلَى صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ يَدِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًا قَالَ فَمَا وَقَعْتُ عَنْ فَرَسٍ بَعْدُ قَالَ وَكَانَ ذُو الْخَلَصَةِ بَيْتًا بِالْيَمَنِ لِحِثْعَمَ وَبَجِيلَةَ فِيهِ نَصَبٌ تُعْبَدُ يُقَالُ لَهُ الْكُعْبَةُ قَالَ فَاتَاهَا فَحَرَقَهَا بِالنَّارِ وَكَسَرَهَا قَالَ وَلَمَّا قَدِمَ جَرِيرُ الْيَمَنِ كَانَ بِهَا رَجُلٌ يَسْتَقْسِمُ بِالْأَزْلَامِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ رَسُولَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ هَا هُنَا فَإِنْ قَدَرَ عَلَيْكَ ضَرَبَ عُقْنَكَ قَالَ فَبَيْنَمَا هُوَ يَضْرِبُ بِهَا إِذْ وَقَفَ عَلَيْهِ جَرِيرٌ فَقَالَ لَتَكْسِرَنَّهَا وَلَتَشْهَدَنَّ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ أَوْ لَا ضَرِيْنَ عُقْنَكَ قَالَ فَكَسَرَهَا وَشَهِدَ ثُمَّ بَعَثَ جَرِيرٌ رَجُلًا مِنْ أَحْمَسَ يُكْنَى أَبَا أَرْطَاةَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يُبَشِّرُهُ بِذَلِكَ فَلَمَّا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُ حَتَّى تَرَكْتُهَا كَأَنَّهَا جَمَلٌ أَجْرَبُ قَالَ فَبَرَكَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا خَمْسَ مَرَّاتٍ .

¹ Iz ovih se hadisa, pored onoga što je spomenuto u vezi sa Zul-Halesom, može zaključiti i sljedeće:
– dopušteno je (i potrebno) ukloniti i uništiti sve ono što zavodi ljude, svedeno da li se radi o kipu (statui)

O POHODU "ZATUS-SULASIL"²

Bio je to, kako kaže Isma'il b. Ebu-Halid, pohod na plemena Lahm i Džuzam.³ Ibn-Ishak, međutim, prenoseći od Jezida, a ovaj od Urve, veli da je to zemlja Belijja, Uzre i Benu-Kajna.

4358. PRIČAO NAM JE Ishak, a njega je obavijestio Halid b. Abdullah, prenoseći od Halida Hazzaa, a on od Ebu-Umana (da je kazivao):

"Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Amra b. Asa na čelu vojske (u pohodu) *Zatus-sulasil*."

"Došao sam", kazuje (Amr), "Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga: 'Ko ti je najdraži od ljudi?'"

'Aiša', odgovorio je on.

'A od muškaraca?', upitao sam (ponovo).

'Njen otac', odgovori on.

'A poslije njega?', pitao sam (dalje).

بَابُ غَزْوَةِ ذَاتِ السَّلَاسِلِ

وَهِيَ غَزْوَةُ لَحْمٍ وَجُذَامَ قَالَهُ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ يَزِيدَ عَنْ غُرْوَةَ هِيَ بِلَادُ بَلِيٍّ وَعُذْرَةَ وَبَنِي الْقَيْنِ .

٤٣٥٨ . حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدِ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ عُمَرَو بْنَ الْعَاصِ عَلَى جَيْشِ ذَاتِ السَّلَاسِلِ قَالَ فَاتَيْتُهُ فَقُلْتُ أَيُّ النَّاسِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ عَائِشَةُ قُلْتُ مِنَ الرِّجَالِ قَالَ أَبُوهَا قُلْتُ ثُمَّ مَنْ قَالَ عُمَرُ فَعَدَّ رَجُلًا فَسَكَتُ خَافَةً أَنْ يُجْعَلَنِي فِي آخِرِهِمْ .

čovjeka, životinje ili mrtvog predmeta, ili o nečemu drugom;

– naklonost se ljudi pridobija određivanjem jednog od njih za njihovog vođu te blagoslovom, pohvalom i radosnom viješću prilikom pobjede;

– oni koji jašu konje imaju prednost u ratu;

– potrebno je uložiti krajnji napor da se neprijatelju nanese što veći gubitak;

– zasluge su Džerira i njegovog naroda velike;

– blagoslovljena je Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, ruka i njegova dova;

– vijest koju donese jedna (povjerljiva) osoba prihvata se i uvažava.

- 2 Zatus-sulasil (sa dammom), poznatija kao Zatus-selasil (sa fethom) je oblast iza Vadil-kuraa udaljena od Medine deset dana hoda. Pohod "Zatus-selasil" bio je u mjesecu džumadel-ahire osme godine po Hidžri, odnosno neposredno poslije Bitke na Mu'ti. Nazvan je "Zatus-selasil", kako neki kažu, zbog toga što su se mnogobošci u tom pohodu vezivali jedan za drugog bojeći se da ne pobjegnu. Drugi kažu da je prozvan tako po vodi koja se nalazila u toj oblasti a zvala se Selsel.

Povod za ovaj pohod bile su, kako tvrdi Ibn-Sa'd, vijesti koje su doprle do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da se jedna skupina pripadnika plemena Kudaa okupila u namjeri da pride predgrađu Medine. On je pozvao Amra b. Asa, predao mu bijeli bajrak i poslao ga na čelu tri stotine vojnika muhadžira i ensarija. Kasnije mu je u ispomoć poslao još dvjesto ljudi na čelu s Ebu-Ubejdom, kome je naredio da se priključi Amru i da se ne spori s njim. U ovoj Amrovoj vojsci bili su i Ebu-Bekr i Omer, radijallahu anhum. Vojska se uputila ka zemlji plemena Kudaa i svu je, do krajnjih granica, pregazila. Na samoj granici, na sjeveru, susreli su se s njihovom vojskom, koja se nakon muslimanskog napada razbježala. Amr je potom poslao izvještaj Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o ishodu pohoda. U nekim se predanjima navodi da je majka Amra b. Asa bila iz plemena Belijj, pa je stoga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na čelu ovoga pohoda poslao Amra, kako bi ih pridobio i ponukao na prihvatanje islama.

- 3 Lahm i Džuzam jesu dva bratska plemena; prvo vodi porijeklo od Malika b. Adijja b. Harisa, a drugo od Amra b. Adijja. Belijj, Uzra i Benu-Kajn ogranci su plemena Kudaa.

‘Omer’, reče on i stade nabrajati druge ljude. Ušutio sam iz bojazni da me ne stavi na začelje.”¹

O DŽERIROVU ODLASKU U JEMEN

4359. PRIČAO MI JE Abdullah b. Ebu-Šejba Absi, a njemu Ibn-Idris, prenoseći od Isma‘ila b. Ebu-Halida, on od Kajsa, a ovaj od Džerira da je kazivao:

“Bio sam u Jemenu, pa sam se susreo s dvojicom Jemenaca Zu-Kela‘om i Zu-Amrom i stao im pričati o Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Tada Zu-Amr reče: ‘Ako je istina to što pričaš o svome prijatelju – pa ima tri dana kako je on već preselio (na ahiret)!’

Oni su pošli sa mnom (prema Medini). Kada smo bili na dijelu puta, ukaza nam se skupina jahača koja je dolazila iz pravca Medine. Upitali smo ih (o Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem), i oni rekoše: ‘Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, za halifu je izabran Ebu-Bekr, a ljudi su dobro!’

Njih dvojica tada mi rekoše: ‘Obavijesti svoga prijatelja (Ebu-Bekra) da smo mi bili došli, a možda ćemo se, ako Bog da, ponovo vratiti!’

Potom su otišli nazad u Jemen. Ja sam obavijestio Ebu-Bekra o tome što su oni poručili, a on reče: ‘Što ih nisi doveo?’

Nakon nekog vremena (prilikom ponovnog susreta) rekao mi je Zu-Amr: ‘Ti kod mene uživaš počasno mjesto, i ja ću ti nešto kazati. Vi ćete, Arapi, biti u dobru sve dotle dok budete, kada (vam) umre zapovjednik, uz dogovor birali

بَاب ذَهَابِ جَرِيرٍ إِلَى الْيَمَنِ

٤٣٥٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ الْعَبْسِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ كُنْتُ بِالْيَمَنِ فَلَقِيتُ رَجُلَيْنِ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ ذَا كَلَاعٍ وَذَا عَمْرٍو فَجَعَلْتُ أُحَدِّثُهُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهُ ذُو عَمْرٍو لَيْتَ كَانَ الَّذِي تَذْكُرُ مِنْ أَمْرِ صَاحِبِكَ لَقَدْ مَرَّ عَلَى أَجَلِهِ مُنْذُ ثَلَاثٍ وَأَقْبَلَا مَعِيَ حَتَّى إِذَا كُنَّا فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ رُفِعَ لَنَا رَكْبٌ مِنْ قِبَلِ الْمَدِينَةِ فَسَأَلْنَاهُمْ فَقَالُوا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَاسْتَخْلَفَ أَبُو بَكْرٍ وَالنَّاسُ صَالِحُونَ فَقَالَا أَخْبِرْ صَاحِبَكَ أَنَا قَدْ جِئْنَا وَلَعَلَّنَا سَنَعُودٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَرَجَعَا إِلَى الْيَمَنِ فَأَخْبَرْتُ أَبَا بَكْرٍ بِحَدِيثِهِمْ قَالَ أَفَلَا جِئْتَ بِهِمْ فَلَمَّا كَانَ بَعْدُ قَالَ لِي ذُو عَمْرٍو يَا جَرِيرُ إِنْ بِكَ عَلَيَّ كَرَامَةٌ وَإِنِّي مُخْبِرُكَ خَبْرًا إِنَّكُمْ مَعَشَرَ الْعَرَبِ لَنْ تَزَالُوا بِخَيْرٍ مَا كُنْتُمْ إِذَا هَلَكَ أَمِيرٌ تَأَمَّرْتُمْ فِي آخِرٍ فَإِذَا كَانَتْ بِالسَّيْفِ كَانُوا مُلُوكًا يَغْضَبُونَ غَضَبَ الْمُلُوكِ وَيَرْضَوْنَ رِضَا الْمُلُوكِ .

¹ Amr b. As u ovom je pohodu bio na čelu vojske u kojoj su bili Ebu-Bekr, Omer i drugi značajni Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi. Njega je to navelo na pomisao kako ga je ta čast zapala zbog visokog položaja koji uživa kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je stoga i postavio navedena pitanja, misleći da će biti spomenut među prvima. Ali, kako je vrijeme odmicalo, imena se redala, a on nije bio spomenut, ušutio je bojeći se da ne bude na posljednjem mjestu. U svakom slučaju, da Amra b. Asa nisu krasile vrline, ne bi ni bio postavljen na čelo ovog pohoda.

Iz hadisa se zaključuje kako je dopušteno da lošiji bude voda boljemu. Osim toga, on nam ukazuje na prednost Ebu-Bekra, radijallahu anhu, nad ljudima te prednost Aiše, radijallahu anha, nad ženama.

(i postavljali) drugoga. A kada se vlast bude uzimala sabljom, onda će (vladari) biti kraljevi: obuzimat će ih srdžba kraljeva i zadovoljstvo kraljeva.”²

O POHODU NA OBALU MORA³

U njemu su (muslimani) presreli karavanu Kurejša, a predvodnik im je bio Ebu-Ubejda b. Džerrah, radijallahu anhu.

4360. PRIČAO NAM JE Isma‘il, a njemu Malik, prenoseći od Vehba b. Kejsana, a on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je kazivao: “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

بَابُ غَزْوَةِ سَيْفِ الْبَحْرِ

وَهُمْ يَتَلَقُّونَ عِيرًا لِقُرَيْشٍ وَأَمِيرُهُمْ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

٤٣٦٠ . حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعْثًا

2 Taberani prenosi od Ibrahima b. Džerira, a on od svoga oca da je kazivao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao me je u Jemen da se borim protiv njih i da ih pozivam da kažu: ‘Nema istinskog Boga osim Allaha!’”

Iz ovog predanja i hadisa o kojem je riječ nazire se da su Džerirov odlazak u Jemen i Pohod na Zul-Halesu bila dva odvojena zadatka koja mu je povjerio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, postoji i mogućnost da je on ta dva zadatka izvršio neposredno jedan iza drugog, jer smo vidjeli da se Pohod na Zul-Halesu, odnosno njeno rušenje, desio pred samu smrt Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Džerir je, najvjerovatnije, po okončanju rušenja i paljenja Zul-Halese produžio u Jemen, a po glasniku poslao radosnu vijest Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o uspješno izvršenom zadatku. Takvu mogućnost podupire i činjenica da je Džeriru, prilikom povratka iz Jemena u Medinu, došla vijest o smrti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Zu-Kela i Zu-Amr pripadali su jemenskim kraljevima. Bili su učenjaci i poznavali spise sljedbenika Knjige. Oni su primili islam i krenuli s Džerikom u Medinu, da bi se kasnije, kad su saznali za Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, smrt vratili ponovo u Jemen. To što su oni izvijestili Džerira o Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, smrti može biti plod njihova iskustva, pronicljivosti i nadahnutosti, ili znanja do kojeg su došli čitanjem starih knjiga, ili ih je, pak, neko o tome bio obavijestio u Džerirovu odsustvu.

Kraj hadisa, tj. riječi o Arapima koje je Zu-Amr uputio Džeriru, podudara se s hadisom u kojem je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Hilafet će poslije mene trajati trideset godina, a zatim će se pretvoriti u tiransko kraljevstvo (tiransku vlast).” Ovaj se hadis navodi u Ahmedovom *Musnedu*, sunenima, Ibn-Hibbanovom *Saḥihu* i drugim zbirkama.

3 U ovom pohodu nije došlo ni do kakvog sukoba. Ibn-Sa‘d i drugi navode da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao muslimansku vojsku u jedno naselje plemena Džuhejne u području Kabelijje, neposredno uz obalu mora, na pet noći hoda od Medine. Oni su otišli, ali nisu našli nikakvu urotu protiv Islama. To se - kažu - desilo u mjesecu redžebu 6. h.g. U ovome nema oprečnosti sa hadisima ovog poglavlja, jer je moguć spoj između presretanja kurejševičke karavane i namjere da se posjeti ogranak plemena Džuhejne. Ovo mišljenje podupire i predanje koje navodi Muslim, a u kojem Džabir, radijallahu anhu, kazuje: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je poslao vojsku u područje Džuhejne...”, spomenuvši poslije toga priču koja se navodi u hadisima ovog poglavlja. Međutim, presretanje kurejševičke karavane u mjesecu redžebu 8. h.g. - što spominje Ibn-Sa‘d je nezamislivo, jer su muslimani tada bili u primirju sa plemenom Kurejš. Iz vjerodostojnih se predanja razumije da je vrijeme ovog pohoda bilo 6. h.g., ili još prije, odnosno prije primirja sa kurejšijama. Izuzev ako se uzme u razmatranje pretpostavka da presretanje karavane nije bilo radi sukoba sa njom, nego radi njenog čuvanja i zaštite od plemena Džuhejne. Stoga se ni u jednom predanju o ovom događaju ne spominje nikakva borba, već samo boravak vojske na jednom mjestu duže od pola mjeseca. Treba, stoga, obratiti pažnju na Džabirove, radijallahu anhu, riječi u drugom hadisu ovog poglavlja: “...da nadgledamo kurejšijsku karavanu...”

otpremio vojsku prema obali (mora), a za njenog zapovjednika postavio Ebu-Ubejdu b. Džerraha. U njoj je bilo tri stotine ljudi.

Krenuli smo, ali nam je, kada smo prešli jedan dio puta, nestalo poputnine. Tada je Ebu-Ubejda naredio, pa su od vojske sakupljene rezerve i time napunjene dvije putne torbe datula. Hranio nas je (time) svakog dana, malo-pomalo, dok se (i to) nije istrošilo. Nije nas zapadalo više od jedne datule. ‘Šta vam koristi jedna datula?’, upitao sam, a on reče: ‘Osjetili smo njezin nedostatak kada smo bez nje ostali!’

Stigli smo zatim do mora, gdje smo našli ogromnu ribu što je ličila na brdašce. Ljudi su se njome hranili osamnaest noći. Potom je Ebu-Ubejda naredio da se uzmu njena dva rebra i da se usprave, a onda zapovjedio da se osedla jedna deva, pa je osedlana. Prošla je ispod njih, a da ih nije ni dotakla.”¹

4361. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan, rekavši šta je čuo od Amra b. Dinara, koji je rekao da je čuo Džabira b. Abdullaha da je kazivao:

“Poslao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas, tri stotine jahača na čelu s Ubejdom b. Džerrahom, da nadgledamo kurejševičku karavanu. Ostali smo pola mjeseca na obali (mora), gdje nas je pogodila žestoka glad, tako da smo jeli opalo lišće, zbog čega je ta vojska i prozvana ‘vojska opalog lišća’. Potom nam je more izbacilo životinju koja se zove anber (kit); jeli smo je pola mjeseca i mazali se njenim salom, tako da su nam se povratila tijela. Onda je Ebu-Ubejda uzeo njeno rebro pa ga uspravio, a zatim se obratio najvišem čovjeku koji bijaše s njim...”

Sufjan je jedanput rekao: “Uzeo je jedno od njenih rebra pa ga uspravio, a onda je čovjek na devu prošao ispod njega.”

“A jedan od prisutnih”, kazuje (dalje) Džabir, “bijaše

قَبْلَ السَّاحِلِ وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ وَهُمْ ثَلَاثُ مِائَةٍ فَخَرَجْنَا وَكُنَّا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ فَنِي الزَّادُ فَأَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِأَزْوَادِ الْجَيْشِ فَجُمِعَ فَكَانَ مَزُودِي تَمَرٍ فَكَانَ يَقُوتُنَا كُلَّ يَوْمٍ قَلِيلٌ قَلِيلٌ حَتَّى فَنِي فَلَمْ يَكُنْ يُصِيبُنَا إِلَّا تَمْرَةٌ تَمْرَةٌ فَقُلْتُ مَا تُغْنِي عَنْكُمْ تَمْرَةٌ فَقَالَ لَقَدْ وَجَدْنَا فَقْدَهَا حِينَ فَنَيْتُمْ ثُمَّ انْتَهَيْنَا إِلَى الْبَحْرِ فَإِذَا حَوْتُ مِثْلُ الظَّرْبِ فَأَكَلَ مِنْهَا الْقَوْمُ ثَمَانِي عَشْرَةَ لَيْلَةً ثُمَّ أَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِضَلْعَيْنِ مِنْ أَضْلَاعِهِ فَضَبَا ثُمَّ أَمَرَ بِرَاحِلَةٍ فَرَحَلَتْ ثُمَّ مَرَّتْ تَحْتَهُمَا فَلَمْ تُصِبْهُمَا .

٤٣٦١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الَّذِي حَفِظْنَاهُ مِنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَ مِائَةٍ رَاكِبٍ أَمِيرُنَا أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ نَرُصِدُ عِيرَ قُرَيْشٍ فَأَقَمْنَا بِالسَّاحِلِ نِصْفَ شَهْرٍ فَأَصَابَنَا جُوعٌ شَدِيدٌ حَتَّى أَكَلْنَا الْخَبْطَ فَسُمِّيَ ذَلِكَ الْجَيْشُ جَيْشَ الْخَبْطِ فَالْقَى لَنَا الْبَحْرُ دَابَّةً يُقَالُ لَهَا الْعَنْبَرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ نِصْفَ شَهْرٍ وَأَدَهْنَا مِنْ وَدَكِهِ حَتَّى ثَابَتْ إِلَيْنَا أَجْسَامُنَا فَأَخَذَ أَبُو عُبَيْدَةَ ضِلْعًا مِنْ أَضْلَاعِهِ فَضَبَّهُ فَعَمَدَ إِلَى أَطْوَلِ رَجُلٍ مَعَهُ قَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً ضِلْعًا مِنْ أَضْلَاعِهِ فَضَبَّهُ وَأَخَذَ

¹ Ovaj je hadis dokaz da je dopušteno jesti meso uginule ribe. (O tome se detaljnije govori u dijelu O jelima.)

zaklao tri deve, a potom još tri, pa još tri. Onda mu je Ebu-Ubejda zabranio (da dalje kolje).”

Amr (b. Dinar) kazuje: "Pričao nam je Ebu-Salih da je Kajs b. Sa'd rekao svome ocu: 'Bio sam u vojsci (u pohodu), pa su (ljudi) izgladnjeli.'

‘Zakolji!’ (tj. trebao si zaklati), reče mu on.

‘Zaklao sam!’, odgovori (Kajs).

'Zatim su', reče, 'opet izgladnjeli.'

‘Zakolji!’ (tj. trebao si zaklati), ponovo reče on.

‘Zaklao sam!’, odgovori (Kajs).

'Zatim su', reče, 'opet izgladnjeli.'

‘Zakolji!’ (tj. trebao si zaklati), ponovi on.

‘Zaklao sam!’, odgovori (Kajs).

‘Onda su’, reče, ‘ponovo izgladnjeli.’

‘Zakolji!’ (tj. trebao si zaklati), ponovo reče on.

‘Zabranjeno mi je!’, odgovorio je (Kajs).²²

4362. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja, prenoseći od Ibn-Džurejdža, kojeg je obavijestio Amr, kako je čuo Džabira, radijallahu anhu, da kazuje:

“Bili smo u pohodu, mi – ‘vojska opalog lišća’, a za zapovjednika bio je određen Ebu-Ubejda. Pogodila nas je žestoka glad. Tada je more izbacilo uginulog kita zvanog anber kakvog (dotad) nismo bili vidjeli. Jeli smo njegovo meso pola mjeseca. Potom je Ebu-Ubejda uzeo jedno od njegovih rebara, pa je jahač prošao ispod njega.”

Pričao mi je Ebu-Zubejr, prenoseći od Džabira da je kazivao:

“Ebu-Ubejda reče: ‘Jedite!’

Kada smo došli u Medinu, ispričali smo to Vjerovjesniku, pa (nam) je on rekao: 'Jedite opskrbu koju je Allah dao, a ako još imate, nahranite i nas!'

Neki su mu od njih dali, pa je on to pojeo."

رَجُلًا وَبَعِيرًا فَمَرَّ تَحْتَهُ قَالَ جَابِرٌ وَكَانَ رَجُلٌ مِنَ
الْقَوْمِ نَحَرَ ثَلَاثَ جَزَائِرٍ ثُمَّ نَحَرَ ثَلَاثَ جَزَائِرٍ
ثُمَّ نَحَرَ ثَلَاثَ جَزَائِرٍ ثُمَّ إِنَّ أَبَا عُبَيْدَةَ نَهَاهُ وَكَانَ
عَمْرُو يَقُولُ أَخْبَرَنَا أَبُو صَالِحٍ أَنَّ قَيْسَ بْنَ سَعْدٍ
قَالَ لِأَبِيهِ كُنْتُ فِي الْجَيْشِ فَجَاعُوا قَالَ انْحَرْ قَالَ
نَحَرْتُ قَالَ ثُمَّ جَاعُوا قَالَ انْحَرْ قَالَ نَحَرْتُ قَالَ
ثُمَّ جَاعُوا قَالَ انْحَرْ قَالَ نَحَرْتُ ثُمَّ جَاعُوا قَالَ
انْحَرْ قَالَ نَهَيْتُ .

٤٣٦٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ
جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ
الله عَنْهُ يَقُولُ غَزَوْنَا جَيْشَ الْخَبَطِ وَأَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ
فَجَعَلَنَا جُوعًا شَدِيدًا فَأَلْقَى الْبَحْرَ حُوتًا مَيِّتًا لَمْ نَرَ
مِثْلَهُ يُقَالُ لَهُ الْعَنْبَرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ نِصْفَ شَهْرٍ فَأَخَذَ
أَبُو عُبَيْدَةَ عَظْمًا مِنْ عِظَامِهِ فَمَرَّ الرَّكِبُ تَحْتَهُ
فَأَخْبَرَنِي أَبُو الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ قَالَ أَبُو
عُبَيْدَةَ كُلُوا فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ ذَكَرْنَا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ
ﷺ فَقَالَ كُلُوا رِزْقًا أَخْرَجَهُ اللهُ أَطْعَمُونَا إِنْ كَانَ
مَعَكُمْ فَآتَاهُ بَعْضُهُمْ فَأَكَلَهُ .

2. Hadis ukazuje na veliku darežljivost Kajsa b. Sa'da. Ibn-Huzejma u svome predanju ovog hadisa dodaje da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, po povratku vojske upoznat s Kajsovim postupkom, pa je rekao: "Velikodušnost je osobina čeljadi te kuće."

Ebu-Ubejda je, kako se navodi, spriječio Kajsa da i dalje nastavi s klanjem zato što on nije imao svog imetka, nego je pozajmio sredstva pa kupovao deve i klaao. Tako je to Ebu-Ubejda učinio iz samilosti prema njemu.

O EBU-BEKROVU PREDVOĐENJU LJUDI NA HADŽDŽU 9. GODINE PO HIDŽRI

4363. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud Ebu-Rebi', a njemu Fulejh, prenoseći od Zuhrija, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu-Hurejre da ga je Ebu-Bekr Siddik, radijallahu anhu, na hadždžu, u kojem ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imenovao vođom, a bilo je to prije Oprosnog hadždža – poslao s jednom skupinom ljudi da na prvi dan Kurban-bajrama obznani svijetu: "Poslije ove godine nijedan idolopoklonik ne može više činiti hodočašće, niti iko bez odjeće (go) obilaziti oko Ka'be."¹

4364. PRIČAO MI JE Abdullah b. Redža', a njemu Israil, prenoseći od Ebu-Ishaka, a on od Beraa, radijallahu anhu, da je kazivao: "Posljednja je cjelovito objavljena sura "Berae" (Obznana; ili Et-Tevba – Pokajanje), a posljednje što je objavljeno jest kraj sure En-Nisa: 'Oni traže od tebe tumačenje. Reci: 'Allah će vam kazati propis o *kelali*...'"²

بَابُ حَجِّ أَبِي بَكْرٍ بِالنَّاسِ فِي سَنَةِ تِسْعٍ

٤٣٦٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ الصَّدِيقَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَهُ فِي الْحَجَّةِ الَّتِي أَمَرَهُ النَّبِيُّ ﷺ عَلَيْهَا قَبْلَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ يَوْمَ النَّحْرِ فِي رَهْطٍ يُؤَدُّنَ فِي النَّاسِ لَا يَحْجُّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ.

٤٣٦٤. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ آخِرُ سُورَةٍ نَزَلَتْ كَامِلَةً بَرَاءَةٌ وَآخِرُ سُورَةٍ نَزَلَتْ خَاتِمَةُ سُورَةِ النِّسَاءِ (يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ).

- 1 U vezi s ovim događajem, tj. hodočašćem muslimana predvođenih Ebu-Bekrom 9. godine po Hidžri, i obznanom da idolopoklonicima više nije dopušteno hodočastiti Ka'bu, niti je golom dopušteno obilaziti oko Kabe (što je bio običaj predislamskih Arapa), objavljen je kur'anski ajet: "O vjernici, mnogobošci su sama pogan, i neka više ne dolaze na hadždž Časnom hramu poslije ovogodišnjeg hadždža. A ako se bojite oskudice, pa Allah će vas, ako želi, iz obilja Svoga imućnim učiniti. Allah zaista sve zna i mudar je." (Et-Tevba, 28)
- 2 Sura Berae (Obznana; ili Et-Tevba – Pokajanje) deveta je po redu kur'anska sura i jedina koja ne započinje bismillom. Početak sure Beraa glasi: "Obznana od Allaha i Njegova Poslanika onim mnogobošcima s kojima ste zaključili ugovore: 'Putujte po svijetu još četiri mjeseca, ali znajte da Allahu nećete umaći i da će Allah nevjernike osramotiti!'" (Et-Tevba, 1-2)
Prijevod cijelog posljednjeg ajeta iz sure En-Nisa glasi: "Oni traže od tebe tumačenje. Reci: "Allah će vam kazati propis o *kelali*: ako neko umre, i ne bude imao djeteta, a ima sестru – njoj pripada polovina njegove ostavštine, a i on će naslijediti nju ako ona ne bude imala djeteta; a ako su dvije – njima dvije trećine njegove ostavštine. A ako su oni braća i sestre, onda će muškarcu pripasti dio jednak koliko dvjema ženama. To vam Allah objašnjava, da ne zalutate. A Allah sve zna." (En-Nisa, 176) Inače, mufessiri se ne slažu oko toga koji je ajet (ili ajeti) posljednji objavljen.
Hadisi iz ovog poglavlja, kao što vidimo, nemaju veze s vojnim pohodima, ali ih je Buhari uvrstio u poglavlje o vojnim pohodima. Može se jedino uzeti da je put hadžija iz Medine u Meku bio dugačak, te da je uvijek postojala opasnost da na tom putu budu napadnuti od neprijatelja. Stoga su u svakom trenutku

O IZASLANSTU BENU-TEMIMA³

4365. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, a njemu Sufjan, prenoseći od Ebu-Sahre, on od Safvana b. Muhriza Mazinija, a ovaj od Imrana b. Husajna, radijallahu anhum, da je kazivao:

“Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došla je jedna skupina ljudi iz plemena Benu-Temim, pa je on rekao: ‘Potomci Temimovi, primite radosnu vijest (o ulasku u Džennet)!’

‘Već si nas obradovao, sad nam udijeli (imovine)!’, rekoše oni, a na njegovom se licu ukaza promjena. Potom je došla skupina ljudi iz Jemena.

‘Primite vi radosnu vijest, kad je nisu primili potomci Temimovi!’, reče on.

‘Primamo je, Allahov Poslaniče!’, odgovoriše oni.”⁴

بَابُ وَفْدِ بَنِي تَمِيمٍ

٤٣٦٥. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي صَخْرَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ الْمَازِنِيِّ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى نَفَرٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ اقْبُلُوا الْبُشْرَى يَا بَنِي تَمِيمٍ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ بَشَرْتَنَا فَأَعْطِنَا فَرَيْنِي ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ فَجَاءَ نَفَرٌ مِنَ الْيَمَنِ فَقَالَ اقْبُلُوا الْبُشْرَى إِذْ لَمْ يَقْبَلْهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَدْ قَبِلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ .

morali biti spremni na odbranu. Može biti i da je Buhari imao namjeru u poglavlju o vojnim pohodima navesti sve značajnije događaje iz Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, života, pa čak i njegovu smrt te Oprosnog hadža, kao što ćemo kasnije vidjeti, bez obzira da li su oni bili izravno vezani za vojne pohode ili ne; a Allah najbolje zna.

3 Buhari dolaske izaslanstava Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, spominje nakon Ebu-Bekrova predvođenja ljudi na hodočašću, ali je pristizanje izaslanstava zapravo počelo nakon Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, povratka s Džirane. Ibn-Ishak, međutim, navodi da su izaslanstva počela dolaziti nakon Pohoda na Tebuk, koncem 8. godine po Hidžri. Svi se ipak slažu da je većina izaslanstava pristigla 9. godine po Hidžri. Ibn-Hadžer smatra da su, možda, prenosioci Buharijeve zbirke nekada samovoljno raspoređivali poglavlja, pa je stoga došlo do poremećaja u hronološkom nizanju događaja.

Više od šezdeset izaslanstava došlo je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kako je to zabilježeno u djelima koja sadrže životopis Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

4 Vidjeti tumačenje hadisa broj 3190 u dijelu *O početku stvaranja* (Knjiga 2., str. 858).

POGLAVLJE...

Ibn-Ishak veli: "Pohod na Benu-Anber, (ogranak) Benu-Temima, (predvodio je) Ujejna b. Hisn b. Huzejfa b. Bedr. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao ga je njima, pa ih je on (iznenada) napao, pobivši neke od njihovih ljudi i zarobivši neke od njihovih žena."¹

4366. PRIČAO MI JE Zuhejr b. Harb, a njemu Džerir, prenoseći od Umare b. Ka'ka'a, on od Ebu-Zur'e, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazivao:

"Zavolio sam (pleme) Benu-Temim, i još uvijek ga volim, otkako sam čuo tri stvari koje je o njima rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: 'Oni će', (kazao je), 'od svih mojih sljedbenika Dedždžalu biti najžešći (protivnici)!' "

Jedna od njihovih žena bijaše zarobljenica kod Aiše.

'Oslobodi je', reče on, 'jer je ona jedno od djece Isma'ilove!'

A kad je pristigao njihov zekat (sadaka), on reče: 'Ovo je zekat naroda!' (ili mog naroda)."

4367. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, njemu Hišam b. Jusuf, a ovog je obavijestio Ibn-Džurejdž, prenoseći od Ibn-Ebu-Mulejke, da ih je Abdullah b. Zubejr obavijestio da su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došli izaslanici iz Benu-Temima, pa je Ebu-Bekr rekao: "Imenuj Ka'ka'a b. Ma'beda b. Zurarea za njihovog zapovjednika."

'Ne, nego za zapovjednika imenuj Akre'a b.

بَاب

قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ غَزْوَةُ عُيَيْنَةَ بْنِ حِصْنِ بْنِ حُذَيْفَةَ بْنِ بَدْرِ بْنِ الْعَنْبَرِ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ بَعَثَهُ النَّبِيُّ ﷺ إِلَيْهِمْ فَأَغَارَ وَأَصَابَ مِنْهُمْ نَاسًا وَسَبَى مِنْهُمْ نِسَاءً .

٤٣٦٦. حَدَّثَنِي زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقُعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَا أَزَالُ أَحِبُّ بَنِي تَمِيمٍ بَعْدَ ثَلَاثٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُهَا فِيهِمْ هُمْ أَشَدُّ أُمَّتِي عَلَى الدَّجَالِ وَكَانَتْ فِيهِمْ سَيِّئَةٌ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَ أَعْتَقِيهَا فَإِنَّهَا مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَجَاءَتْ صَدَقَاتُهُمْ فَقَالَ هَذِهِ صَدَقَاتُ قَوْمٍ أَوْ قَوْمِي .

٤٣٦٧. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُمْ أَنَّهُ قَدِمَ رَكْبٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَمْرَ الْقُعْقَاعِ بْنِ مَعْبُدٍ بْنِ زُرَّارَةَ قَالَ

¹ Vakidi spominje povod ovom pohodu navodeći da je pleme Benu-Temim napalo neke ljude iz plemena Huzaa. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao im je Ujejnu b. Hisna s pedeset boraca, među kojima nije bilo ni muhadžira ni ensarija. On je zarobio jedanaest njihovih ljudi, jedanaest žena i tridesetero djece, pa su njihovi prvaci zbog toga došli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. To se desilo u mjesecu muharremu 9. godine po Hidžri. To nam, dakle, otkriva koji je bio povod dolasku izaslanstva Benu-Temima Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Benu-Anber ogranak je plemena Benu-Temim.

Habisa!’, reče Omer.

‘Samo si mi se želio suprotstaviti!’, dodade Ebu-Bekr.

‘Nisam ti se namjeravao suprotstaviti!’, odgovori Omer.

Tako su se oni međusobno prepirali sve dok im se glasovi nisu povisili, pa je o tome objavljeno:

‘O vjernici, ne istupajte...’ – do kraja ajeta.”²

O IZASLANSTVU ABDUL-KAJSA³

4368. PRIČAO MI JE Ishak, a njega je obavijestio Ebu-Amir Akadi, a njemu je pričao Kurre prenoseći od Ebu-Džemrea (da je kazivao):

“Rekao sam Ibn-Abbasu, radijallahu anhumā: ‘Imam jedan vrč u kojem mi se spravlja piće pa ga pijem slatko iz vrča. Ako ga popijem previše, onda sjedim s ljudima i oduljim, te se bojim da se ne osramotim.’

Tada je (Ibn-Abbas) rekao: ‘Allahovom su Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došli izaslanici Abdul-Kajsa, pa je on rekao: ‘Dobro

عُمَرُ بَلْ أَمَرَ الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَا أَرَدْتُ إِلَّا خِلَافِي قَالَ عُمَرُ مَا أَرَدْتُ خِلَافَكَ فَتَمَارِيَا حَتَّى ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا فَتَزَلَّ فِي ذَلِكَ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُمُوا) حَتَّى انْقَضَتْ.

بَابُ وَفْدِ عَبْدِ الْقَيْسِ

٤٣٦٨. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا قُرَّةُ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قُلْتُ لَابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّ لِي جِرَّةً يُتَبَدُّ لِي نَبِيذٌ فَأَشْرَبُهُ حُلُومًا فِي جَرٍّ إِنْ أَكْثَرْتُ مِنْهُ فَجَالَسْتُ الْقَوْمَ فَأَطَلْتُ الْجُلُوسَ خَشِيتُ أَنْ أَفْضِخَ فَقَالَ قَدِمَ وَفْدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالْقَوْمِ غَيْرِ خَزَايَا وَلَا نَدَامَى فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ

2 Ovo je prvi ajet iz sure El-Hudžurat, koji u cijelosti glasi: “O vjernici, ne istupajte ispred Allaha i Poslanika Njegova, i bojte se Allaha! Allah, zaista, sve čuje i sve zna.”

Za ovaj događaj vezana su i naredna tri ajeta iz sure El-Hudžurat, koji glase: “O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njim glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena djela vaša, a da vi to i ne primijetite. One koji utišaju glasove svoje pred Allahovim Poslanikom – a to su oni čija je srca Allah iskušao u bogobožnosti – čeka oprost i nagrada velika. Većina onih koji te dozivaju ispred soba nije dovoljno pametna.”

Jedni smatraju da se na Ebu-Bekra i Omera, radijallahu anhumā, odnosi samo prvi ajet, dok drugi smatraju da se na njih odnose (tj. da su povodom njihova slučaja objavljena) i naredna dva ajeta (2-3).

Zabilježeno je da je poslije objavljivanja trećeg ajeta: “One koji utišavaju glasove...” – Omer, radijallahu anhu, tako tiho razgovarao s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, da ga on ne bi čuo niti razumio sve dok ga ne bi priupitao.

Četvrti ajet (iz sure El-Hudžurat) odnosi se na surove i grube beduine, pustinjake, koji su povišenim glasovima dozivali Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ispred njegovih soba.

(O ovome se govori i u hadisima br. 4845 i 4846 iz poglavlja o riječima Uzvišenog: “O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa...”, te u hadisu br. 4847.)

3 Pleme Abdul-Kajs stanovalo je u Hidžru, a njegovo je izaslanstvo, kako se iz onoga što historičari kažu da zaključiti, dva puta dolazilo u Medīnu Allahovom Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Prvi se put to desilo prije oslobođenja Mekke (8. godine po Hidžri) i tada je u izaslanstvu bilo trinaest ljudi. Tom su prilikom Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pitali o imanu i pićima, a među njima je bio i Ešedždž, kome je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pri tebi imaju dva svojstva koja su Allahu draga: blagost i strpljivost.” Drugo njihovo izaslanstvo posjetilo je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u godini izaslanstava (tj. 9. godine po Hidžri) i tada ih je bilo četrdeset.

su došli ljudi; neponiženi (neosramočeni) i bez kajanja!'¹

‘Allahov Poslaniče’, rekoše oni, ‘između nas i tebe isprijekali su se mnogobošci iz plemena Mudar, pa ti mi ne možemo doći osim u svetim mjesecima. Naredi nam, zato, nekoliko stvari koje će nas, ako ih budemo činili, uvesti u Džennet; a pozivat ćemo tome i one koji su ostali iza nas.’

‘Naređujem vam’, reče on, ‘četvero, a zabranjujem četvero: (naređujem vam) da vjerujete u Allaha – a znate li vi šta znači vjerovati u Allaha? – svjedočiti da nema istinskog Boga osim Allaha, klanjati namaz, dijeliti zekat, postiti ramazan i da dajete petinu (ratnog) plijena; a zabranjujem vam četvero: ono (piće) što se spravlja u posudi od tikve (hrgu), posudi od palminog panja (*nekir*), vrču (ćupu, zelenom krčagu; *hantem*) i nasmoljenoj posudi (*muzeffet*)’, (reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).’’²

4369. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Ebu-Džemre, a on od Ibn-Abbasa da je kazivao:

“Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došli su izaslanici Abdul-Kajsa i rekli: ‘Allahov Poslaniče, mi smo - ovaj ogranak - iz plemena Rebi’a. Između nas i tebe isprijekilo se nevjerničko pleme Mudar, pa ti mi ne možemo doći osim u jednom od svetih mjeseci. Naredi nam, zato, neke stvari koje ćemo mi prihvatiti i njima pozivati one koji su ostali iza nas.’

‘Naređujem vam četvero’, reče on, ‘a zabranjujem četvero. Naređujem vam vjerovanje u Jednog Allaha – (a to znači) svjedočiti da nema istinskog Boga osim Allaha’, (reče on) i pokaza jednim

إِنَّ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ الْمُشْرِكِينَ مِنْ مُضَرَ وَإِنَّا لَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي أَشْهُرِ الْحُرْمِ حَدَّثَنَا بِجُمْلَةٍ مِنَ الْأَمْرِ إِنْ عَمِلْنَا بِهِ دَخَلْنَا الْجَنَّةَ وَنَدْعُو بِهِ مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ أَمَرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَأَكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانُ بِاللَّهِ هَلْ تَدْرُونَ مَا الْإِيمَانُ بِاللَّهِ شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَصَوْمُ رَمَضَانَ وَأَنْ تُعْطُوا مِنَ الْمَغَانِمِ الْخُمْسَ وَأَنْهَأَكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ مَا اتَّبَعْتَ فِي الدُّبَاءِ وَالنَّقِيرِ وَالْحَنْتَمِ وَالْمُزَفَّتِ .

٤٣٦٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ قَدِمَ وَفَدَّ عَبْدُ الْقَيْسِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا هَذَا الْحَيَّ مِنْ رِبِيعَةٍ وَقَدْ حَالَتْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارٌ مُضَرٌ فَلَسْنَا نَخْلُصُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي شَهْرِ حَرَامٍ فَمُرْنَا بِأَشْيَاءَ نَأْخُذُ بِهَا وَنَدْعُو إِلَيْهَا مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ أَمَرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَأَكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانُ بِاللَّهِ شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَعَقْدَ وَاحِدَةٍ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَأَنْ تُؤَدُّوا لِلَّهِ خُمْسَ

¹ Tojest, primili su islam dobrovoljno, a ne poslije borbe ili porobljavanja, što bi ih ponizilo. (prim. rec.)

² Izaslanici su pitali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za sok od datula i grožđa koji su držali u raznim posudama. On im je tom prilikom zabranio pijenje ustajalog voćnog soka iz gore navedenog keramičkog, drvenog i drugog posuđa, jer se sok u njemu može neosjetno pretvoriti u opojno piće.

Ovaj je hadis ranije naveden u poglavlju *Davanje petine (ratnog plijena) jeste sastavni dio imana* (Knjiga 1., str. 58-59). Stoga treba vidjeti objašnjenje ovog hadisa u navedenom poglavlju, a, isto tako, pogledati i hadise br. 5591-5596 u dijelu *O pićima*.

prstom – ‘obavljanje namaza, davanje zekata i da dajete u ime Allaha petinu od onoga što zaplijenite, a zabranjujem vam ono (piće koje se spravlja) u posudi od tikve (hrgu), posudi od palminog panja (*nekir*), vrču (ćupu, zelenom krčagu – hantem) i nasmoljenoj posudi (*muzeffet*).’”

4370. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, a ovog je obavijestio Amr...; a Bekr b. Mudar veli da MU JE PRIČAO Amr b. Haris, prenoseći od Bukejra da mu je Kurejb, oslobođeni rob Ibn-Abbasov, kazivao da su ga Ibn-Abbas, Abdur-Rahman b. Ezher i Misver b. Mahrema poslali Aiši, radijallahu anha, i rekli (mu): ‘Poselami je od svih nas i upitaj za klanjanje dvaju rekata poslije ikindijskog farza.’

‘Mi smo’, reci joj, ‘obaviješteni da ih ti klanjaš, a obaviješteni smo (isto tako) da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranjivao.’

Ibn-Abbas dodade: ‘Ja sam zbog toga s Omerom tukao svijet!’”

“Unišao sam Aiši”, veli Kurejb, “i prenio joj ono zbog čega su me poslali.

‘Pitaj’, reče mi ona, ‘Umm-Selemu!’

Obavijestio sam ih (o njenom odgovoru), a oni me povратиše Umm-Selemi (i rekoše da joj otidem) zbog istog onog zbog čega su me poslali Aiši.

‘Čula sam’, odgovori Umm-Selema, ‘Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je to zabranio.

Ali (jednom) je klanjao ikindiju, ušao meni (u sobu) – a kod mene bijahu neke ensarijke iz plemena Benu-Haram – i klanjao dva rekata. Ja sam mu poslala jednu služavku i rekla joj: ‘Stani pored njega i reci mu: ‘Allahov Poslaniče, Umm-Selema ti kaže: ‘Zar te nisam čula kako zabranjuješ da se klanjaju ova dva rekata, a sada te vidim kako ih klanjaš?!’ – pa ako ti on pokaže rukom, ti se malo zadrži!’

Služavka je tako uradila, a on (joj) je pokazao rukom (da sačeka), pa je ona sačekala. Kada je završio

مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَأَكُمُ عَنِ الذُّبَاءِ وَالنَّقِيرِ وَالْحَتَمِ وَالْمَزَقَةِ .

٤٣٧٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنِي

ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ مُضَرَ

عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ بُكَيْرٍ أَنَّ كُرَيْبًا مَوْلَى

ابْنِ عَبَّاسٍ حَدَّثَهُ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ

ابْنَ أَزْهَرَ وَالْمِسُورَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَرْسَلُوا إِلَى عَائِشَةَ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالُوا اقْرَأْ عَلَيْهَا السَّلَامَ مِنَّا جَمِيعًا

وَسَلَّهَا عَنِ الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ وَإِنَّا أَخْبَرْنَا

أَنَّكَ تُصَلِّيُهَا وَقَدْ بَلَّغْنَاكَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْهَا قَالَ

ابْنُ عَبَّاسٍ وَكُنْتُ أَضْرِبُ مَعَ عُمَرَ النَّاسَ عَنْهُمَا

قَالَ كُرَيْبٌ فَدَخَلْتُ عَلَيْهَا وَبَلَّغْتُهَا مَا أَرْسَلُونِي

فَقَالَتْ سَلِّ أُمِّ سَلَمَةَ فَأَخْبَرْتُهُمْ فَرَدُّونِي إِلَى

أُمِّ سَلَمَةَ بِمِثْلِ مَا أَرْسَلُونِي إِلَى عَائِشَةَ فَقَالَتْ

أُمِّ سَلَمَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَنْهَى عَنْهُمَا وَإِنَّهُ صَلَّى

الْعَصْرَ ثُمَّ دَخَلَ عَلَيَّ وَعِنْدِي نِسْوَةٌ مِنْ بَنِي حَرَامٍ

مِنَ الْأَنْصَارِ فَصَلَّاهُمَا فَأَرْسَلْتُ إِلَيْهِ الْخَادِمَ

فَقُلْتُ قُومِي إِلَى جَنْبِهِ فَقُولِي تَقُولُ أُمِّ سَلَمَةَ

يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَمْ أَسْمَعْكَ تَنْهَى عَنْ هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ

فَأَرَاكَ تُصَلِّيُهُمَا فَإِنْ أَشَارَ بِيَدِهِ فَاسْتَأْخِرِي فَفَعَلْتُ

الْجَارِيَةَ فَأَشَارَ بِيَدِهِ فَاسْتَأْخَرْتُ عَنْهُ فَلَمَّا انْصَرَفَ

namaz, on reče: ‘Kćerko Ebu-Umejje,¹ pitala si me za dva rekata (sunneta) poslije obavljenog ikindijskog farza. Došli su mi ljudi iz svoga naroda, iz Abdul-Kajsa zbog (podučavanja) islamu i omeli me, tako da nisam klanjao dva rekata (sunneta) poslije podnevskog farza. Ta su dva (ispuštena rekata), eto, sada bila ova dva’, (odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).”²

4371. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed Džu’fi, njemu Ebu-Amir Abdul-Melik, a ovom Ibrahim, tj. Ibn-Tahman, prenoseći od Ebu-Džemre, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je kazivao:

“Prva džuma poslije džume obavljene u džamiji Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, obavljena je u džamiji Abdul-Kajsa u Džuvasu, tojest selu u Bahrejnu.”³

O IZASLANSTVU BENU-HANIFE⁴ I SUMAMI B. USALU

4372. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovom Seid b. Ebu-Seid, da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je u pravcu Nedžda skupinu konjanika, pa su oni doveli jednog čovjeka iz plemena Benu-Hanifa zvanog Sumama b. Usal i vezali ga za jedan od džamijskih stupova. Nakon toga prišao mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: ‘Šta ima kod tebe, Sumama?’

قَالَ يَا بِنْتَ أَبِي أُمَيَّةَ سَأَلْتِ عَنِ الرُّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ إِنَّهُ أَتَانِي أَنَاسٌ مِنْ عَبْدِ الْقَيْسِ بِالْإِسْلَامِ مِنْ قَوْمِهِمْ فَشَغَلُونِي عَنِ الرُّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ بَعْدَ الظُّهْرِ فَهَمَّا هَاتَانِ .

٤٣٧١. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ عَبْدُ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ هُوَ ابْنُ طَهْمَانَ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَوَّلُ جُمُعَةٍ جُمِعَتْ بَعْدَ جُمُعَةٍ جُمِعَتْ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي مَسْجِدِ عَبْدِ الْقَيْسِ بِجَوَاشِي يَعْنِي قَرْيَةً مِنَ الْبَحْرَيْنِ .

باب وفد بني حنيفة وحديث ثمامة بن أثال

٤٣٧٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ خِيَلًا قَبْلَ نَجْدٍ فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أَثَالٍ فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ فَقَالَ عِنْدِي خَيْرٌ يَا مُحَمَّدُ إِنْ تَقْتُلْنِي تَقْتُلْ

¹ Ebu-Umejje je Ummu Selem in otac. (prim. rec.)

² Tumačenje ovog hadisa može se naći u poglavlju *Kada se klanjaču dok je još u namazu nešto kaže, pa on to sasluša i pokretom ruke pokaže (da se sačeka)*; Knjiga 1., hadis broj 1233, str. 280-281.

³ Pojašnjenje ovog hadisa može se naći u poglavlju *Klanjanje džuma-namaza u selima i gradovima* (Knjiga 1., str. 597-598).

⁴ Benu-Hanife je poznato veliko pleme koje je bilo nastanjeno u području Jemena, tačnije između Mekke i Jemena. Njihovi su izaslanici došli Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, 9. godine po Hidžri, dakle u godini izaslanstava, a bilo ih je, kako navodi Vakidi, sedamnaest, među kojima i Musejlma (lažac).

‘Kod mene je dobro!’, reče on (i dodade): ‘Ako me ubiješ, Muhammede, ubit ćeš onoga čija je krv na cijeni⁵; ako mi oprostiš, oprostit ćeš zahvalnome; a ako želiš blago, traži koliko ti je drago!’

Ostavili su ga tako do sutra, a onda ga je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovo) upitao: ‘Šta ima kod tebe, Sumama?’

‘Ono što sam ti rekao!’, odgovori on (i dodade): ‘Ako se smiluješ, smilovat ćeš se zahvalnome!’ Ostavio ga je (ponovo) tako do sljedećeg dana, a onda ga upitao: ‘Šta ima kod tebe, Sumama?’

‘Kod mene je ono što sam ti rekao!’, odgovori on. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: ‘Pustite Sumamu!’

Odjurio je pod jednu palmu nedaleko od džamije te se okupao, a onda ušao u džamiju i rekao: ‘Svjedočim da nema istinskog Boga osim Allaha, i svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik! Muhammede, tako mi Allaha, nije mi bilo odvratnijeg lica na zemlji od tvoga, a sada mi je tvoje lice postalo najdraže od svih! Tako mi Allaha, nije mi bilo odvratnije vjere od tvoje, a sada mi je tvoja vjera postala najdraža od svih! Tako mi Allaha, nije mi bilo odvratnije zemlje od tvoje, a sada mi je tvoja zemlja postala najdraža od svih! Tvoji su me konjanici uhvatili, a ja sam namjeravao obaviti umru, pa šta misliš?’

Allahov ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obradovao i naredio mu da obavi umru. Kada je došao u Mekku, neko mu je rekao: ‘Preobratio si se?!’

‘Nisam’, reče on, ‘nego sam prihvatio islam, s Muhammedom, Allahovim poslanikom, sallallahu

ذَا دَمٍ وَإِنْ تُنْعِمُ تُنْعِمَ عَلَى شَاكِرٍ وَإِنْ كُنْتَ تُرِيدُ الْمَالَ فَسَلْ مِنْهُ مَا شِئْتَ فَتَرِكَ حَتَّى كَانَ الْغَدُ ثُمَّ قَالَ لَهُ مَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ قَالَ مَا قُلْتُ لَكَ إِنْ تُنْعِمَ تُنْعِمَ عَلَى شَاكِرٍ فَتَرَكَهُ حَتَّى كَانَ بَعْدَ الْغَدِ فَقَالَ مَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ فَقَالَ عِنْدِي مَا قُلْتُ لَكَ فَقَالَ أَطْلِقُوا ثُمَامَةَ فَانْطَلَقَ إِلَى نَجْلِ قَرِيبٍ مِنَ الْمَسْجِدِ فَاعْتَسَلَ ثُمَّ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ يَا مُحَمَّدُ وَاللَّهِ مَا كَانَ عَلَى الْأَرْضِ وَجْهُ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْ وَجْهِكَ فَقَدْ أَصْبَحَ وَجْهُكَ أَحَبَّ الْوُجُوهِ إِلَيَّ وَاللَّهِ مَا كَانَ مِنْ دِينٍ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْ دِينِكَ فَأَصْبَحَ دِينُكَ أَحَبَّ الدِّينِ إِلَيَّ وَاللَّهِ مَا كَانَ مِنْ بَلَدٍ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْ بَلَدِكَ فَأَصْبَحَ بَلَدُكَ أَحَبَّ الْبِلَادِ إِلَيَّ وَإِنْ خَيَّلَكَ أَخَذْتَنِي وَأَنَا أُرِيدُ الْعُمْرَةَ فَمَاذَا تَرَى فَبَشَّرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَمَرَهُ أَنْ يَعْتَمِرَ فَلَمَّا قَدِمَ مَكَّةَ قَالَ لَهُ قَائِلٌ صَبَوْتَ قَالَ لَا وَلَكِنْ أَسْلَمْتُ مَعَ مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَا وَاللَّهِ لَا يَأْتِيَكُمْ مِنَ الْيَمَامَةِ حَبَّةٌ حِنْطَةٍ حَتَّى يَأْذَنَ فِيهَا النَّبِيُّ ﷺ.

5 Usama b. Esal b. Nu'man b. Meslema Hanefi jedan je od poznatih Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova. Slučaj s njim zbilo se mnogo prije dolaska izaslanika plemena Benu-Hanifa, jer se iz njegove priče jasno vidi da se to dogodilo prije oslobođenja Mekke. Buhari je to, najvjerovatnije, ovdje spomenuo samo usputno. Što se, pak, tiče Sumaminih riječi: “Ako me ubiješ, ubit ćeš onoga čija je krv na cijeni...” – neki tvrde da one znače ono što smo i naveli, tj. da je njegova krv skupa jer je on bio starješina stanovnika Jemame i uživao visok ugled u svom narodu, što znači da bi bilo onih koji bi ga, u slučaju njegove pogibije, pokušali osvetiti. Drugi spominju mogućnost da je Sumama već bio prolio nevinu krv, te da su njegove riječi Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, značile: “Ako me ubiješ, ubit ćeš ubicu!”, tj. onoga čija je krv bezvrijedna. (Ibn-Hadžer daje prednost ovom drugom mišljenju.) Spominje se i treće mišljenje: da je on uživao jamstvo na sigurnost života, ali u tom slučaju njegove riječi: “Ako me ubiješ...” – ne bi imale značenja, jer se štićenik ne ubija.

alejhi ve sellem! Ne, Allaha mi, neće vam iz Jemena doći ni zrno pšenice dok Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dopuštenje za to ne dadne!”¹

4373. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, a njega je obavijestio Šu‘ajb, prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Husejna, kojem je pričao Nafi‘ b. Džubejr, prenoseći od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je kazivao:

“Lažac Musejlma došao je u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, (u Medinu) i počeo govoriti: ‘Ako mi Muhammed prepusti ovu stvar poslije njega, slijedit ću ga!’

S njim su došli i mnogi ljudi iz njegova naroda, pa se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaputio k njima, a s njim bijaše i Sabit b. Kajs b. Šemmas. U ruci Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila je grančica palme. Stao je kod Musejlme i njegovih drugova i rekao: ‘Da si od mene zatražio ovu grančicu, ne bih ti je dao! Ti nećeš izići iz okvira Allahove odredbe koja ti je određena, a ako se okreneš (od islama), sigurno će te Allah usmrtiti! Ja smatram da si ti onaj o kojem sam ja usnio ono što sam usnio. Evo Sabita, on će ti odgovoriti umjesto mene!’

Nakon toga (Poslanik) se udaljio od njega.”²

٤٣٧٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ مُسَيْلِمَةُ الْكَذَّابُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَجَعَلَ يَقُولُ إِنَّ جَعَلَ لِي مُحَمَّدٌ الْأَمْرَ مِنْ بَعْدِهِ تَبِعْتُهُ وَقَدِمَهَا فِي بَشَرٍ كَثِيرٍ مِنْ قَوْمِهِ فَأَقْبَلَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ ثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ بْنِ شَمَّاسٍ وَفِي يَدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قِطْعَةً جَرِيدٍ حَتَّى وَقَفَ عَلَى مُسَيْلِمَةَ فِي أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَوْ سَأَلْتَنِي هَذِهِ الْقِطْعَةَ مَا أُعْطَيْتُكَهَا وَلَنْ تَعْدُوَ أَمْرَ اللَّهِ فِيكَ وَلَئِنْ أَذْبَرْتَ لَيُعْقِرَنَّكَ اللَّهُ وَإِنِّي لَأَرَاكَ الَّذِي أُرِيتُ فِيهِ مَا رَأَيْتُ وَهَذَا ثَابِتٌ يُجِيبُكَ عَنِّي ثُمَّ انْصَرَفَ عَنْهُ.

1 Iz ovog se hadisa mogu izvući brojni zaključci, npr.:

- dopušteno je nevjernika svezati u džamiji;
- dopušteno je oprostiti zarobljenom nevjerniku;
- opraštanje prijestupniku ima dalekosežne posljedice. Tako se, npr., Sumama zakleo da se njegova mržnja, nakon Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, samilosti i oprosta bez ikakve nadoknade, u času pretvorila u ljubav;
- lijepo je okupati se neposredno prije prihvatanja islama;
- dobročinstvo otklanja mržnju i uspostavlja ljubav;
- kada nevjernik naumi učiniti neko dobro djelo, a potom prihvati islam, nema nikakve smetnje da to dobro djelo i učini;
- treba ljubazno postupati sa zarobljenicima od kojih se očekuje prihvatanje islama, ukoliko je u tome interes islama, a posebno ako će ih u tome slijediti njihov narod;
- dopušteno je slati izvidnice i manje borbene odrede u nevjerničke zemlje i zarobiti koga se stigne od nevjernika, a onda ih ili pobiti ili ostaviti u životu.

2 Ovaj je hadis naveden u poglavlju *Znaci poslanstva u periodu islama (od početka primanja Objave)*, Knjiga 2., hadis broj 3620, str. 1111). U pojašnjenju hadisa na navedenom mjestu stoji: “Devete godine po Hidžri Musejlma je, kao član izaslanstva svog naroda, došao u Medinu. On je sebi bio dao nadimak Rahman,

4374. KAŽE Ibn-Abbas: “Raspitivao sam se o riječima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Ja smatram da si ti onaj o kojem sam ja usnio ono što sam usnio’, pa me je Ebu-Hurejra obavijestio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Dok sam jedne prilike spavao, vidio sam (u snu) dvije zlatne narukvice na svojim rukama. Zabrinuo sam se zbog toga, a onda mi je u snu objavljeno da puhnem u njih. Puhnuo sam u njih, i one su odletjele. Ja sam to protumačio (kao znak) da će se poslije mene pojaviti dva lašca. Jedan je od njih bio Ansi³, a drugi Musejlma.’”

4375. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, a njemu Abdur-Rezak, prenoseći od Ma'mera, on od Hemmama, da je čuo Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Dok sam jedne prilike spavao, donesene su mi (u snu) riznice zemaljske i u šaku stavljene dvije zlatne narukvice. Osjetio sam opterećenje zbog toga, a onda mi je (u snu) Allah objavio da puhnem u njih. Puhnuo sam u njih, i one su isčezle. Ja sam protumačio da su to dva lašca između kojih se ja nalazim – onaj iz San'aa i onaj iz Jemame.”

٤٣٧٤. قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَسَأَلْتُ عَنْ قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنَّكَ أَرَى الَّذِي أُرِيتُ فِيهِ مَا أُرِيتُ فَأَخْبَرَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ فِي يَدَيَّ سِوَارَيْنِ مِنْ ذَهَبٍ فَأَهْمَنِي شَأْنُهُمَا فَأَوْحَى إِلَيَّ فِي الْمَنَامِ أَنْ أَنْفُخَهُمَا فَتَفْخُخْتُهُمَا فَطَارَا فَأَوَلَّتُهُمَا كَذَّابَيْنِ يَخْرُجَانِ بَعْدِي أَحَدُهُمَا الْعَنْسِيُّ وَالْآخَرُ مُسَيْلِمَةُ.

٤٣٧٥. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِخَزَائِنِ الْأَرْضِ فَوُضِعَ فِي كَفِّي سِوَارَانِ مِنْ ذَهَبٍ فَكَبُرَا عَلَيَّ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيَّ أَنْ أَنْفُخَهُمَا فَتَفْخُخْتُهُمَا فَذَهَبَا فَأَوَلَّتُهُمَا الْكَذَّابَيْنِ اللَّذَيْنِ أَنَا بَيْنَهُمَا صَاحِبٌ صَنْعَاءَ وَصَاحِبُ الْيَمَامَةِ.

pa je bio poznat kao Rahman iz Jemame. Po povratku iz Medine odmetnuo se od islama i počeo se izdavati za poslanika. Želio je pokazati čuda, pa je ubacivao jaje u bocu, sjekao krilo ptice, a potom ga spajao, a tvrdio je i da mu dolazi srna s brda kako bi namuzao mlijeka. Ubio ga je Hamzin ubica Vahši u Bici na Jemami, za vladavine Ebu-Bekra, a imao je tada sto pedeset godina.”

3 Esveda Ansija, koji se pojavio u San'au, ubio je Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, drug Fejruz, i to u vrijeme kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ležao na smrtnoj postelji. On je to saznao putem objave i saopćio svojim drugovima da bi ih obradovao.

Iz hadisa se zaključuje da se san muškarca u kome je on vidio narukvice i ostali nakit koji priliči samo ženama tumači kao loš znak koji ne donosi sreću.

4376. PRIČAO NAM JE Salt b. Muhammed, da je čuo Mehdiya b. Mejmuna, a on Ebu-Redžaa Utaridija da je kazivao:

“Obožavali smo kamenje, pa kada bismo našli bolji od njega, bacili bismo ga, a uzeli drugi. A ako ne bismo našli kamen, sakupili bismo hrpu prašine, a zatim doveli ovcu pa je pomuzli na nju i onda obilazili oko nje. A kada bi nastupio mjesec redžeb, rekli bismo: ‘(Ovo je onaj) što skida šiljke (s koplja i strijela)!’ – i ne bismo ostavili nijedno koplje niti strijelu sa (željeznim) šiljkom, a da ga tokom mjeseca redžeba ne bismo skinuli i bacili.”¹

4377. ČUO SAM Ebu-Redžaa kad je kazivao: “U doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, “poslanja” sam bio sam dječak i čuvao deve u svojoj porodici. Kada smo čuli za njegov “izlazak”, pobjegli smo vatri, Musejlimi Kezzabu (lašcu).”²

PRIPOVIJEST O ESVEDU ANSIJU

4378. PRIČAO NAM JE Seid b. Muhammed Džermi, njemu Ja’kub b. Ibrahim, a ovom njegov otac, prenoseći od Saliha, on od Ibn-Ubejde b. Nešita – a na drugom se mjestu navodi da mu je ime Abdullah – da je Ubejdullah b. Abdullah b. Utba kazivao:

“Saznali smo da je lažac Musejlma došao u Medinu i odsjeo u kući Harisove kćeri. Kći Harisa

٤٣٧٦. حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ مَهْدِيَّ بْنَ مَيْمُونٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا رَجَاءٍ الْعُطَارِدِيَّ يَقُولُ كُنَّا نَعْبُدُ الْحَجَرَ فَإِذَا وَجَدْنَا حَجَرًا هُوَ أَحَيْرُ مِنْهُ الْقَيْنَاءُ وَأَخَذْنَا الْآخَرَ فَإِذَا لَمْ نَجِدْ حَجَرًا جَمَعْنَا جُثْوَةً مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ جِئْنَا بِالشَّاةِ فَحَلَبْنَاهُ عَلَيْهِ ثُمَّ طَفْنَا بِهِ فَإِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَجَبٍ قُلْنَا مُنْصِلُ الْأَسِنَّةِ فَلَا نَدْعُ رُمْحًا فِيهِ حَدِيدَةٌ وَلَا سَهْمًا فِيهِ حَدِيدَةٌ إِلَّا نَزَعْنَاهُ وَالْقَيْنَاءُ شَهْرُ رَجَبٍ .

٤٣٧٧. وَسَمِعْتُ أَبَا رَجَاءٍ يَقُولُ كُنْتُ يَوْمَ بُعِثَ النَّبِيُّ ﷺ غُلَامًا أَرْعَى الْإِبِلَ عَلَى أَهْلِي فَلَمَّا سَمِعْنَا بِخُرُوجِهِ فَرَرْنَا إِلَى النَّارِ إِلَى مُسَيْلَمَةَ الْكَذَّابِ .

بَابُ قِصَّةِ الْأَسْوَدِ الْغَنَسِيِّ

٤٣٧٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَرْمِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نَشِيطٍ وَكَانَ فِي مَوْضِعٍ آخَرَ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ ابْنَ عُتْبَةَ قَالَ بَلَّغْنَا أَنَّ مُسَيْلَمَةَ الْكَذَّابِ قَدِمَ الْمَدِينَةَ

1 Predislamski Arapi obustavljali su međusobne borbe i ratove u svetim mjesecima. U znak toga skidali su vrhove s kopalja i strijela. Sveti su mjeseci: zul-ka'de, zul-hidždže, muharrem i redžeb.

Čudno li je biće čovjek! Allah ga je stvorio da bude robom, i ako ne robuje Njemu, svome Stvoritelju, onda ga vidiš kako robuje kamenu ili, čak, hrpi prašine koju polije mlijekom.

2 “Vjerovjesnikovo poslanje” ovdje se odnosi na vrijeme kada se njegovo poslanstvo pročulo i razglasilo, dok se “njegov izlazak” odnosi vrijeme kada je on ovladao Kurejševicima, nakon oslobođenja Mekke, a ne na sami početak poslanstva niti na njegovo iseljenje iz Mekke u Medinu, jer je vremenski period između toga i pojave Musejlme Kezzaba bio dug.

Iz ovog se predanja razumije da je Ebu-Redža bio među onima iz njegovog naroda Benu-Utarida koji su dali prisegu Musejlimi. Povod je tome bila žena po imenu Sedžah iz plemena Benu-Temim, koja se također proglasila vjerovjesnicom. Kada je to dočuo, Musejlma ju je uspio prevariti pa se oženiti njome, tako da su se oba naroda, i njen i njegov, objedinili u pokornosti njemu.

b. Kurejza bijaše njegova žena, a također i majka Abdullaha b. Amira. Došao mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a s njim i Sabit b. Kajs b. Šemmas – to je onaj za koga se kaže da je ‘govornik Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem’. U ruci Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bijaše grančica (palme). On je stao kod Musejlime i obratio mu se, a Musejlina odgovori: ‘Ako želiš, ostavit ćemo ti stvar (poslanstva), s tim da ga poslije sebe prepustiš nama!’ ‘Da si od mene zatražio ovu grančicu’, reče (mu) Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ‘ne bih ti je dao. Ja mislim da si ti onaj o kojem sam ja usnio ono što sam usnio. Ovo je Sabit b. Kajs – on će ti odgovoriti umjesto mene!’ Nakon toga Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, otišao.”

4379. KAŽE Ubejdullah b. Abdullah:

“Pitao sam Abdullaha b. Abbasa o snu što ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo, pa je Ibn-Abbas rekao: ‘Pričali su mi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Dok sam jednom prilikom spavao, vidio u snu kako mi na ruke staviše dvije zlatne narukvice. Zabrinuo sam se zbog njih i prema njima osjetio odvratnost. Onda mi je dopušteno, pa sam puhnuo u njih i one su odletjele. Ja sam protumačio da su to dva lašca koja će se pojaviti’, (kazao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).”

Ubejdullah veli: “Jedan je od njih Ansi, kojeg je u Jemenu ubio Fejruz, a drugi je Musejlina Kezzab.”³

فَنَزَلَ فِي دَارِ بِنْتِ الْحَارِثِ وَكَانَ تَحْتَهُ بِنْتُ الْحَارِثِ بِنْتُ كُرَيْزٍ وَهِيَ أُمُّ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ فَأَتَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ ثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ بْنُ شِمَاسٍ وَهُوَ الَّذِي يُقَالُ لَهُ خَطِيبُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَفِي يَدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَضِيبٌ فَوَقَفَ عَلَيْهِ فَكَلَّمَهُ فَقَالَ لَهُ مُسَيْلِمَةُ إِنَّ شَيْئًا خَلَيْتَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْأَمْرِ ثُمَّ جَعَلْتَهُ لَنَا بَعْدَكَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ سَأَلْتَنِي هَذَا الْقَضِيبَ مَا أَعْطَيْتُكَه وَإِنِّي لَأَرَاكَ الَّذِي أُرِيتُ فِيهِ مَا أُرِيتُ وَهَذَا ثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ وَسَيَجِيبُكَ عَنِّي فَأَنْصَرَفَ النَّبِيُّ ﷺ .

٤٣٧٩. قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ عَنْ رُؤْيَا رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الَّتِي ذَكَرَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ ذَكَرَ لِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَنَا أَنَا نَائِمٌ أُرِيتُ أَنَّهُ وُضِعَ فِي يَدَيَّ سَوَارَانِ مِنْ ذَهَبٍ فَفُطِطَتْهُمَا وَكُرِهَتْهُمَا فَأَذِنَ لِي فَنَفَخْتُهُمَا فَطَارَا فَأَوْلَتْهُمَا كَذَابَيْنِ يَخْرُجَانِ فَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ أَحَدُهُمَا الْعَنْسِيُّ الَّذِي قَتَلَهُ فَيْرُوزٌ بِالْيَمَنِ وَالْآخَرُ مُسَيْلِمَةُ الْكَذَّابُ .

³ Esved ‘Ansi, koji se zvao Abhela b. Ka‘b, pojavio se u Jemenu, u San‘au, i proglasio se poslanikom. Uza se je, kako se navodi, imao dva šejtana Suhajka i Šukajka, koji su ga redovno izvještavali o svemu što se zbiva među svijetom. Namjesnik Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u San‘au bio je Bazan. Kada je on umro, jedan od Esvedovih šejtana obavijestio ga je o tome, pa je on izišao sa svojim narodom i zavladao San‘aom, oženivši se pritom Mirzebanom, Bazanovom ženom. Ona se kasnije dogovorila s Dadevejhom, Fejruzom i drugima da noću potajno uđu kod Esveda i ubiju ga, a ona ga je (prethodno) dobro napojila vinom. Oni su tako i učinili: dok je na njegovim vratima stajalo hiljadu stražara, prokopali su zid i ušli kod

PRIPOVIJEST O STANOVNICIMA NEDŽRANA

4380. PRIČAO MI JE Abbas b. Husejn, a njemu Jahja b. Adem, prenoseći od Israila, on od Ebu-Ishaka, ovaj od Sile b. Zufera, a on od Huzejfe da je kazivao:

“Âkib i Sejjid, dvojica prvaka Nedžrana, došli su Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, s namjerom da se oni i on uzajamno prokunu¹, ali jedan od njih dvojice reče svome saputniku: ‘Nemoj to činiti, jer, tako mi Allaha, ako je on vjerovjesnik, a pristupi uzajamnom proklinjanju s nama, nećemo se spasiti ni mi ni naše potomstvo poslije nas!’

(Kada su došli) rekli su mu: ‘Dat ćemo ti ono što si tražio od nas, a ti pošalji s nama povjerljiva čovjeka, a ne šalji s nama nikoga drugog osim povjerljiva!’

‘Uistinu ću poslati s vama povjerljiva, istinski povjerljiva čovjeka!’, reče (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem). Drugovi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, (sa zanimanjem) pogledaše prema njemu, a on reče: ‘Ebu-Ubejda, sine Džerrahov, ustani!’

A kada je on ustao, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Ovo je povjerenik ovog ummeta!’”²

بَابُ قِصَّةِ أَهْلِ نَجْرَانَ

٤٣٨٠. حَدَّثَنِي عَبَّاسُ بْنُ الْحُسَيْنِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرَ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ جَاءَ الْعَاقِبُ وَالسَّيِّدُ صَاحِبَا نَجْرَانَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُرِيدَانِ أَنْ يُلَاعِنَاهُ قَالَ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ لَا تَفْعَلْ فَوَاللَّهِ لَئِنْ كَانَ نَبِيًّا فَلَاَعَنَّا لَا نُفْلِحُ نَحْنُ وَلَا عَقِبُنَا مِنْ بَعْدِنَا قَالَا إِنَّا نُعْطِيكَ مَا سَأَلْتَنَا وَابْعَثْ مَعَنَا رَجُلًا أَمِينًا وَلَا تَبْعَثْ مَعَنَا إِلَّا أَمِينًا فَقَالَ لَا بُعْثَنَّ مَعَكُمْ رَجُلًا أَمِينًا حَقَّ أَمِينٍ فَاسْتَشْرَفَ لَهُ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ قُمْ يَا أَبَا عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فَلَمَّا قَامَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَذَا أَمِينٌ هَذِهِ الْأُمَّةُ.

njega, a Fejruz mu je odrubio glavu. Pokupili su što su mogli od blaga i pobjegli, a vijest o događaju poslali u Medinu. Bilo je to neposredno pred smrt Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On je o tome prije dolaska glasnika obaviješten putem objave, pa je obradovao ashabe. Urva veli da je Esved Ansi ubijen samo dan prije Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti.

- 1 Tj. da on kaže: “Neka je prokletstvo Božije na mene ako lažem (da sam poslanik)!” a da oni kažu: “Neka je prokletstvo Božije na nas ako ti istinu govoriš!” U vezi s ovim objavljene su riječi Uzvišenog Allaha: “A onima koji se s tobom o njemu budu raspravljali, pošto si već pravu istinu saznao, ti reci: ‘Hodite, pozvat ćemo sinove naše i sinove vaše, i žene naše i žene vaše, a doći ćemo i mi, pa ćemo se usrdno pomoliti i Allahovo prokletstvo na one koji neistinu govore prizivati!’” (Ali-Imran, 61) Ibn-Ishak u mursel predanju navodi da je osamdeset ajeta s početka sure Ali-Imran objavljeno povodom ovog događaja.
- 2 Nedžran je velika pokrajina udaljena od Mekke sedam dana hoda u pravcu Jemena. Ibn-Ishak navodi da su izaslanici iz Nedžrana došli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, još u Mekki te da ih je tada bilo dvadeset. Osim toga, on ih spominje i među izaslanstvima koja su Allahovom

4381. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Dža'fer, a ovom Šu'ba, koji kaže da je čuo Ebu-Ishaka, da prenosi od Sile b. Zufera, a ovaj od Huzejfe, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došli su ljudi iz Nedžrana i rekli: ‘Pošalji nam povjerljiva čovjeka!’

‘Uistinu ću vam poslati povjerljiva, istinski povjerljiva čovjeka!’, odgovorio je on. Ljudi su s pažnjom pogledali prema njemu, a on im posla Ebu-Ubejdu b. Džerraha.”³

4382. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, a njemu Šu'ba, prenoseći od Halida, on od Ebu-Kilabe, a ovaj od Enesa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Svaki ummet ima svoga povjerenika, a povjerenik je ovog ummeta Ebu-Ubejda b. Džerrah.”

٤٣٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا إِسْحَاقَ عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرَ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ جَاءَ أَهْلُ نَجْرَانَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالُوا ابْعَثْ لَنَا رَجُلًا أَمِينًا فَقَالَ لَا بَعْثَنَّا إِلَيْكُمْ رَجُلًا أَمِينًا حَقَّ أَمِينٍ فَاسْتَشْرَفَ لَهُ النَّاسُ فَبَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ .

٤٣٨٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي قَلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَمِينٌ وَأَمِينُ هَذِهِ الْأُمَّةِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ .

Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, došla u Medinu, iz čega se razumije da su mu oni dolazili dva puta. Ibn-Sa'd veli da im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao pismo, nakon čega mu je došlo izaslanstvo koje se sastojalo od četrnaest ljudi, sve uglednika.

Âkib i Sejjid bili su predvodnici svoga naroda. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sklopio je s njima primirje, uz nadoknadu od dvije hiljade ogrtača (odjeće), i k tome jednu oku (srebra) uz svaki ogrtač, s tim da polovicu toga isplate u mjesecu redžebu, a drugu polovicu u mjesecu safferu. To je, dakle, bilo ono na što su se odnosile njihove riječi: “Dat ćemo ti ono što si tražio!”, koje su izrekli nakon što su odustali od proklinjanja. Ibn-Sa'd navodi da su se Âkib i Sejjid kasnije ponovo vratili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i prihvatili islam.

Iz hadisa se mogu izvući brojni zaključci, npr.:

– nevjernikovo priznavanje poslanstva ne znači i njegovo prihvatanje islama, sve dok praktično ne prihvati islamske propise i učenja;

– dopušteno je raspravljati sa sljedbenicima Knjige, a nekada, kada to interesi zahtijevaju, to je i obaveza;

– dopušteno je čovjeku da pristupi uzajamnom proklinjanju s osobom s kojom se u nečemu razilazi, ukoliko ona i nakon pojave jasnog dokaza uporno ostaje pri svome stavu. Taj su postupak preporučivali Ibn-Abbas i Evza'i, a dio islamskih učenjaka to je i uobičavao. Ibn-Hadžer veli da iskustvo pokazuje kako onaj koji bi pristupio proklinjanju, a nije bio u pravu, ne bi poslije toga živio duže od godinu dana. On uz to navodi i svoj slučaj s jednom osobom koja je pristrasno branila neke bezbožnike, a koja je nakon njihovog uzajamnog proklinjanja živjela samo dva mjeseca;

– dopušteno je sklopiti primirje sa šticećenicima islamske države (zimmijama) uz nadoknadu koju odredi imam ili vođa, bilo u naturi bilo u novcu;

– Ebu-Ubejda b. Džerrah bio je jedan od istaknutih Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova; stoga ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prozvao povjerenikom islamskog ummeta, što je njegova velika odlika.

- 3 Oni su tražili povjerljiva čovjeka da ide s njima kako bi preuzeo imovinu na koju su se obavezali sporazumom s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem. Ta je uloga, kao što smo vidjeli, pripala Ebu-Ubejdi b. Džerrahu, radijallahu anhu. Kasnije će im Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, slati Aliju, radijallahu anhu, da ubere zekat od onih koji su primili islam, a glavarinu od onih koji to nisu učinili.

PRIPOVIJEST O UMANU I BAHREJNU¹

4383. PRIČAO NAM JE Kutejba b. Seid, a njemu Sufjan, da je Ibn-Munkedir čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je kazivao:

“Allahov mi je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Da je stigao prihod (glavarine) iz Bahrejna, ja bih ti dao toliko, toliko i toliko!’

Ali, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, a prihod iz Bahrejna nije bio stigao. A kada je taj prihod došao Ebu-Bekru, on je naredio telalu da ogłosi: ‘Ko je kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, imao kakvo potraživanje ili obećanje neka mi dođe!’

Ja sam tada otišao i obavijestio ga da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Da je stigao prihod iz Bahrejna, dao bih ti toliko, toliko i toliko!’, pa mi je on dao.

Poslije toga sam”, veli Džabir, “ponovo sreo Ebu-Bekra i zatražio da mi ponovo da, ali mi on nije dao. Zatim sam mu došao (drugi put i zatražio isto), ali mi nije dao, te sam mu onda došao i treći put, ali mi on ponovo ne dade.

‘Došao sam ti’, rekoh mu ja tada, ‘ali mi nisi dao; zatim sam ti ponovo došao, ali mi nisi dao; onda sam ti opet došao, ali mi ponovo nisi dao ono što mi pripada. Pa, hoćeš li mi dati ili ćeš biti škrt prema meni?’ ‘Jesi li to rekao: ‘... biti škrt prema meni?’”, upita on (dodavši): ‘A koja je to bolest gora od škrtosti?’ Ponovio je to tri puta, (a zatim dodao): ‘Svaki put kada sam ti to uskratio imao sam namjeru da ti dam!’”

Amr prenosi od Muhammeda b. Alija da je čuo Džabira b. Abdullaha kad je rekao: “Došao sam mu, pa mi je Ebu-Bekr rekao: ‘Prebroj!’ Prebrojio sam i našao da ima pet stotina (dirhema).

‘Uzmi još dva puta toliko!’, reče on.”²

بَابُ قِصَّةِ عُمانَ وَالْبَحْرَيْنِ

٤٣٨٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ سَمِعَ ابْنَ الْمُنْكَدِرِ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ قَدْ جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ لَقَدْ أَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا ثَلَاثًا فَلَمْ يَقْدَمْ مَالُ الْبَحْرَيْنِ حَتَّى قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمَّا قَدِمَ عَلَى أَبِي بَكْرٍ أَمَرَ مُنَادِيًا فَنَادَى مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ دَيْنٌ أَوْ عِدَّةٌ فَلْيَأْتِنِي قَالَ جَابِرٌ فَجِئْتُ أَبَا بَكْرٍ فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَوْ جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ أَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا ثَلَاثًا قَالَ فَأَعْطَانِي قَالَ جَابِرٌ فَلَقِيتُ أَبَا بَكْرٍ بَعْدَ ذَلِكَ فَسَأَلْتُهُ فَلَمْ يُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَلَمْ يُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُهُ الثَّلَاثَةَ فَلَمْ يُعْطِنِي فَقُلْتُ لَهُ قَدْ أَتَيْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي وَإِنَّمَا أَنْ تُعْطِنِي وَإِنَّمَا أَنْ تَبْخَلَ عَنِّي فَقَالَ أَقْلَتَ تَبْخُلُ عَنِّي وَآيُ دَاءٍ أَدْوَأُ مِنَ الْبُخْلِ قَالَهَا ثَلَاثًا مَا مَنَعْتُكَ مِنْ مَرَّةٍ إِلَّا وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أُعْطِيكَ وَعَنْ عَمْرِو بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَلِيٍّ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ جِئْتُهُ فَقَالَ لِي أَبُو بَكْرٍ عُدَّهَا فَعَدَدْتُهَا فَوَجَدْتُهَا خَمْسَ مِائَةٍ فَقَالَ خُذْ مِثْلَهَا مَرَّتَيْنِ .

1 Bahrejn je postojbina plemena Abdul-Kajs (u području Hidžra), a Uman je lučko naselje u Jemenu koje je dobilo ime po čovjeku koji se zvao Uman b. Sebe’.

2 Ovaj je hadis u nešto izmijenjenom ili sličnom obliku naveden ranije u više poglavlja, a između ostalih

O DOLASKU EŠ‘ARIJA I STANOVNIKA JEMENA³

Ebu-Musa (Eš‘ari) veli da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Oni su moji, a ja sam njihov!”⁴

4384. PRIČALI SU MI Abdullah b. Muhammed i Ishak b. Nasr, njima Jahja b. Adem, a ovom Ibn-Ebu-Zaida, prenoseći od svoga oca, on od Ebu-Ishaka, ovaj od Esveda b. Jezida, a on od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Ja i moj brat došli smo iz Jemena (u Medinu) i (u njoj) proboravili neko vrijeme misleći da su Ibn-Mes‘ud i njegova majka – zbog toga što su često ulazili kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i družili se s njim – dio njegove porodice.”⁵

بَابُ قُدُومِ الْأَشْعَرِيِّينَ وَأَهْلِ الْيَمَنِ

وَقَالَ أَبُو مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ ﷺ هُمْ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ .

٤٣٨٤ . حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ وَإِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ قَالَا حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمْتُ أَنَا وَآخِي مِنَ الْيَمَنِ فَمَكَّنَّا حِينًا مَا نُرَى ابْنَ مَسْعُودٍ وَأُمَّهُ إِلَّا مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ مِنْ كَثْرَةِ دُخُولِهِمْ وَلَزُومِهِمْ لَهُ .

i u poglavljima: *Ko jamči za dug umrlog, nema pravo odustati od jamstva* (što se temelji na Hasanovu predanju (Knjiga 2., str. 305-306); *Ko je naređivao ispunjenje obećanja* (Knjiga 2., str. 540-541); *Šta je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rasparčao od (zemlje) Bahrejna, a šta je obećao od imetka iz Bahrejna i od džizje i kome se dijele plijen i džizja* (Knjiga 2., str. 836-838). (Tumačenje ovog hadisa može se naći u prvom i trećem od navedenih poglavlja.)

- 3 Eš‘arije su pripadnici plemena Eš‘ari, a to je pleme Ebu-Musaa Eš‘arija, čuvenog Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, druga. I oni su stanovnici Jemena, te stoga treba pojasniti zašto je Buhari njih spomenuo posebno, a onda spomenuo stanovnike Jemena općenito. Ovdje se, naime, radi o dva izaslanstva koja su došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu. U jednom su bili Ebu-Musa i pripadnici njegova plemena (Eš‘arije), a došli su u Medinu nakon osvojenja Hajbera, sedme godine po Hidžri. Drugo izaslanstvo činili su članovi plemena Himjer (također iz Jemena), a došli su u Medinu devete godine po Hidžri, to jest u godini izaslanstava. Na njih, dakle, upućuju riječi “stanovnici Jemena”, što zapravo znači neki stanovnici Jemena. Buhari je, prema tome, u ovim poglavljima sabrao hadise koji udovoljavaju njegovim kriterijima (vjerodostojnosti), a odnose se na vojne pohode, izvidnice i izaslanstva, bez obzira na vrijeme u kojem su se desili događaji o kojima se izvještava, odnosno bez strogog pridržavanja hronološkog slijeda.
- 4 Ovo je dio hadisa što ga prenosi Ebu-Musa Eš‘ari, radijallahu anhu, a u kojem se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pripadnici (plemena) Eš‘ari, kada im ponestane hrane u ratu, ili njihove porodice u gradu osjete nedostatak hrane, skupe svu hranu koju imaju na jednu haljinu i međusobno je jednom posudom dijele (prema broju članova), svima podjednako. Oni su moji, a ja sam njihov!” Posljednjim je riječima Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, želio naglasiti svoju saglasnost s njihovim postupkom. (Ovaj hadis navodi se u poglavlju *Partnerstvo (udružba) u hrani, zajedničkim putnim troškovima i u robi (predmetima)* (Knjiga 2., str. 421-423).
- 5 Hadis je prethodno naveden u poglavlju o vrlinama Abdullaha b. Mes‘uda (vidjeti hadis br. 3763).

4385. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, a njemu Abdus-Selam, prenoseći od Ejjuba, on od Ebu-Kilabe, a ovaj od Zehdema da je kazivao:

“Kada je Ebu-Musa došao¹, počašćenim je učinio ovaj ogranak plemena Džerm. Tako smo mi jednom, prilikom sjedili kod njega, a on je jeo (pečenu) kokoš. Među prisutnim sjedjaše jedan čovjek, pa ga on pozva da jede. ‘Ja sam je (kokoš) vidio kako nešto jede, pa mi se ogadila!’, reče on.

‘Dodi’, reče mu (Ebu-Musa), ‘ja sam uistinu vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako ju jede!’

‘Zakleo sam se da je neću jesti!’, reče (čovjek).

‘Dodi’, ponovi (Ebu-Musa), ‘a ja ću te obavijestiti o tvojoj zakletvi! Mi, jedna skupina Eš'arija, došli smo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i zatražili da nam dadne jahalice (za pohod na Tebuk). On nam ih je odbio dati, ali smo (ih) mi opet tražili, pa se on zakleo da nam (ih) neće dati. Nedugo potom njemu su dovedene zaplijenjene deve, i on naredi da se nama dadne pet. Kada smo ih preuzeli, rekosmo: ‘Naveli smo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da nesvjesno prekrši zakletvu! Nećemo nakon ovoga nikada imati uspjeha!’

Onda sam ja otišao do njega i rekao: ‘Allahov Poslaniče, zakleo si se da nam nećeš dati jahalice, a dao si nam!’

‘Jesam, ali ja, kada se zakunem na nešto, a onda vidim da je nešto drugo bolje od toga, uradim ono što je bolje!’, reče (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).²

٤٣٨٥. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ السَّلَامِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ زَهْدَمٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ أَبُو مُوسَى أَكْرَمَ هَذَا الْحَيِّ مِنْ جَزْمٍ وَإِنَّا جُلُوسٌ عِنْدَهُ وَهُوَ يَتَغَدَّى دَجَاجًا وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ جَالِسٌ فَدَعَاهُ إِلَى الْغَدَاءِ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ يَأْكُلُ شَيْئًا فَقَدَرْتُهُ فَقَالَ هَلُمَّ فَإِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَأْكُلُهُ فَقَالَ إِنِّي حَلَفْتُ لَا أَكُلُهُ فَقَالَ هَلُمَّ أَخْبِرْكَ عَنْ يَمِينِكَ إِنَّا أَتَيْنَا النَّبِيَّ ﷺ نَفَرٌ مِنَ الْأَشْعَرِيِّينَ فَاسْتَحْمَلْنَاهُ فَأَبَى أَنْ يَحْمِلَنَا فَاسْتَحْمَلْنَاهُ فَحَلَفَ أَنْ لَا يَحْمِلَنَا ثُمَّ لَمْ يَلْبِثِ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ أَتَى بِنَهْبِ إِبِلٍ فَأَمَرَ لَنَا بِخُمْسِ ذَوْدٍ فَلَمَّا قَبَضْنَاهَا قُلْنَا تَغْفَلُنَا النَّبِيُّ ﷺ يَمِينُهُ لَا نُفْلِحُ بَعْدَهَا أَبَدًا فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ حَلَفْتَ أَنْ لَا تَحْمِلَنَا وَقَدْ حَمَلْتَنَا قَالَ أَجَلٌ وَلَكِنْ لَا أَخْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ مِنْهَا.

1 Misli se na Ebu-Musaa Eš'arija i na njegov dolazak u Kufu za namjesnika (emira) u vrijeme halife Osmana. Ne radi se, kaže Ibn-Hadžer, o njegovu dolasku u Jemen, jer Zehdeman, prenosilac hadisa, nije iz Jemena.

2 Ovaj događaj desio se pred polazak na Tebuk, kao što će se kasnije vidjeti (pogledati hadis br. 4415). Ovaj je hadis ovdje naveden jer se u njemu spominju Ebu-Musa Eš'ari i njegovi suplemenici. Iz hadisa se zaključuje da će čovjek, ako se zakune da nešto neće učiniti, a onda vidi da je bolje da to učini, postupiti onako kako je bolje, a za prekršenu se zakletvu iskupiti. (U vezi s ovim vidjeti hadise br. 6621-6623; dio Zakletve i zavjeti.)

4386. PRIČAO MI JE Amr b. Ali, njemu Ebu-Asim, ovom Sufjan, Ebu-Sahre Džami' b. Šeddad, njemu Safvan b. Muhriz Mazini, a ovom Imran b. Husajn kazavši:

“Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došli su ljudi iz Temima, pa je on rekao: ‘Potomci Temimovi, radujte se!’

‘Kada si nas već obradovao, daj nam!’, rekoše oni, a na licu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ukaza se promjena. Potom su došli neki ljudi iz Jemena, pa (im) Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Primitite radosnu vijest vi, kad je nisu primili potomci Temimovi!’

‘Primamo je, Allahov Poslaniče!’, rekoše oni.”³

4387. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed Džu'fi, njemu Vehb b. Džerir, a ovom Šu'ba, prenoseći od Isma'ila b. Ebu-Halida, on od Kajsa b. Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Mes'uda (da je kazivao):

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Iman je tamo’ – pokazujući rukom prema Jemenu – ‘a surovost i grubost srca nalazi se kod stočara koji dižu buku pri gonjenju deva. Odatle će se pojaviti dva roga šejtanska, iz plemena Rebi'a i Mudar.’”

4388. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, a njemu Ibn-Ebu-Adijj, prenoseći od Šu'be, on od Sulejmana, ovaj od Zekvana, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (da je rekao):

“Došli su vam Jemenci, a oni su najblažih i najnježnijih srca. Iman je jemenski, a i mudrost je jemenska. Ponos i oholost su kod vlasnika deva, a blagost i dostojanstvo kod vlasnika ovaca.”⁴

٤٣٨٦. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو صَخْرَةَ جَامِعُ بْنُ شَدَّادٍ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ مُحْرِزٍ الْمَازِنِيُّ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ قَالَ جَاءَتْ بَنُو تَمِيمٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَبْشِرُوا يَا بَنِي تَمِيمٍ قَالُوا أَمَّا إِذْ بَشَّرْتَنَا فَأَعْطَيْنَا فَنَغْيِرَ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَجَاءَ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اقْبَلُوا الْبُشْرَى إِذْ لَمْ يَقْبَلْهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَدْ قَبَلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ .

٤٣٨٧. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ الْإِيمَانُ هَاهُنَا وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى الْيَمَنِ وَالْجَفَاءِ وَغَلِظَ الْقُلُوبِ فِي الْفَدَّادِينَ عِنْدَ أَصُولِ أَذْنَابِ الْإِبِلِ مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنَا الشَّيْطَانِ رَبِيعَةً وَمُضَرَ .

٤٣٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَتَاكُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ هُمْ أَرْقُ أَفْنَدَةَ وَأَلَيْنُ قُلُوبًا الْإِيمَانُ يَمَانٌ وَالْحِكْمَةُ يَمَانِيَّةٌ وَالْفَخْرُ وَالْخِيَلَاءُ فِي أَصْحَابِ الْإِبِلِ وَالسَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ

3 Ovaj je hadis ranije naveden u poglavlju o izaslanstvu Benu-Temima (hadis br. 4365).

4 Rečenicu: “Iman je jemenski...” – komentatori različito objašnjavaju. (Vidjeti tumačenje ovog hadisa u Knjizi II, str. 914.)

Gunder veli da mu je pričao Šu'ba, prenoseći od Sulejmana, on od Zekvana, ovaj od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (ovaj hadis).

4389. PRIČAO NAM JE Isma'il, a njemu njegov brat, prenoseći od Sulejmana, on od Sevrab. Zejda, ovaj od Ebu-Gajsa, a on od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Iman je jemenski, a smutnja je ovdje! Odavde će se pojaviti šejtanski rog."¹

4390. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, da ga je obavijestio Šu'ajb, a ovom pričao Ebu-Zinad, prenoseći od A'redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Došli su vam Jemenci, a oni su najosjetljivijih i najnježnijih srca. Znanje (fikh) je jemensko, a i mudrost je jemenska."

4391. PRIČAO NAM JE Abdan, prenoseći od Ebu-Hamze, on od A'meša, ovaj od Ibrahima, a on od Alkame da je kazivao:

"Sjedili smo s Ibn-Mes'udom, pa je došao Habbab i upitao: 'Ebu-Abdur-Rahmane, jesu li ovi momci u stanju učiti (Kur'an) kao što ti učiš?'"

'Ako želiš', reče (Ibn-Mes'ud), 'ja ću narediti nekom od njih da ti uči.'

'Svakako!', odgovori (Habbab).

'Alkama, uči ti!', naredi on, a Zejd b. Hudejr, brat Zijada b. Hudejra, reče: 'Zar naređuješ Alkami da uči, a on nije najbolji učenik među nama?!'

'Ako želiš, obavijestit ću te (o tome) šta je rekao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, o tvome

وَقَالَ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ سَمِعْتُ ذَكَوَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

٤٣٨٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ الْإِيمَانُ يَمَانٌ وَالْفِتْنَةُ هَاهُنَا هَاهُنَا يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ.

٤٣٩٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَتَاكُمْ أَهْلُ الْيَمَنِ أَوْعَفُ قُلُوبًا وَأَرْقُ أَفْئِدَةً الْفِقْهُ يَمَانٌ وَالْحِكْمَةُ يَمَانِيَّةٌ.

٤٣٩١. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي خَمْزَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا مَعَ ابْنِ مَسْعُودٍ فَجَاءَ حَبَّابٌ فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَيْسْتَطِيعُ هَؤُلَاءِ الشَّبَابُ أَنْ يَقْرَأُوا كَمَا تَقْرَأُ قَالَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ شِئْتَ أَمَرْتُ بَعْضَهُمْ يَقْرَأُ عَلَيْكَ قَالَ أَجَلُ قَالَ اقْرَأْ يَا عَلْقَمَةُ فَقَالَ زَيْدُ بْنُ حُدَيْرٍ أَخُو زِيَادِ بْنِ حُدَيْرٍ أَتَأْمُرُ عَلْقَمَةَ أَنْ يَقْرَأَ وَلَيْسَ بِأَقْرَبِنَا قَالَ أَمَا إِنَّكَ إِنْ شِئْتَ أَخْبَرْتُكَ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فِي قَوْمِكَ وَقَوْمِهِ فَقَرَأْتُ خَمْسِينَ آيَةً مِنْ

¹ U drugom predanju što ga prenosi Abdullah b. Omer, radijallahu anhuma, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na minberu, rekao: "Smutnja će biti tamo" – pokazujući na istok – "odakle će se pojaviti šejtanski rog."

i njegovom narodu², reče (Ibn-Mes'ud).
Onda sam", (veli Alkama), "proučio pedeset ajeta iz sure Merjem.

'Pa kako ti izgleda?', upita (Habbaba) Abdullah (b. Mes'ud).

'Lijepo je', odgovori (Habbab).

'Ja ništa ne učim, a da to i on ne uči', dodade Abdullah, a zatim se okrenu Habbabu, koji je nosio zlatni prsten, i upita: 'Zar nije došlo vrijeme da ovaj prsten baciš?'

'Od danas ga više nećeš vidjeti na mojoj ruci!', reče (Habbab) i baci ga."

Ovaj hadis Gunder prenosi od Šu'be.³

PRIPOVIJEST O DEVSU I TUFEJLU B. AMRU DEVSU

4392. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, a njemu Sufjan, prenoseći od Ibn-Zekvana, on od Abdur-Rahmana A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazivao:

"Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je Tufejl b. Amr i rekao: 'Propao je Devs! Otkazao je poslušnost i odbio (prihvatiti islam), pa zamoli Allaha da ga uništi!'

'Allahu moj, Ti uputi (pleme) Devs i dovedi ih (da se pokore)!', reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem"⁴

سُورَةِ مَرْيَمَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ كَيْفَ تَرَى قَالَ قَدْ أَحْسَنَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ مَا أَقْرَأُ شَيْئًا إِلَّا وَهُوَ يَقْرَأُهُ ثُمَّ التَفَتَ إِلَى حَبَّابٍ وَعَلَيْهِ خَاتَمٌ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ أَلَمْ يَأْنِ لِهَذَا الْخَاتَمِ أَنْ يُلْقَى قَالَ أَمَا إِنَّكَ لَنْ تَرَاهُ عَلَيَّ بَعْدَ الْيَوْمِ فَأَلْقَاهُ رَوَاهُ عُثْمَرُ عَنْ شُعْبَةَ.

بَابُ قِصَّةِ دَوْسٍ وَالطُّفَيْلِ بْنِ عَمْرٍو الدَّوْسِيِّ

٤٣٩٢. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ ذَكْوَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ الطُّفَيْلُ بْنُ عَمْرٍو إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ إِنَّ دَوْسًا قَدْ هَلَكَتْ عَصَتْ وَأَبَتْ فَأَدْعُ اللَّهَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ اللَّهُمَّ اهْدِ دَوْسًا وَأْتِ بِهِمْ.

2 Čini se da Ibn-Mes'ud, radijallahu anhu, ovim aludira na pohvalu koju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izrekao u korist plemena Neha' – a Alkama je Nehai – i na kritiku koju je izrekao na račun plemena Benu-Esed – a Zejd b. Hudejr je Esedi. Kad je riječ o pohvali u korist plemena Neha', postoji *hasen* predanje od Ibn-Mesuda, radijallahu anhu, da je kazivao: "Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako se moli za ovo naselje plemena Neha' (ili ga hvali), tako da sam poželio da budem jedan od njih." (Ovaj hadis bilježe Ahmed i Bezzar.) A što se tiče kritike upućene plemenu Benu-Esed, Buhari prenosi od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Eslem, Gifar te dio Muzejne i Džuhejne (ili dio Džuhejne i Muzejne) bolji su kod Allaha (ili na Sudnjem danu) od Eseda, Hevazina i Gatafana."

3 Iz hadisa se zaključuje da se dešavalo da i Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi prekrše neki islamski propis, ali bi oni istog trenutka kad bi to uvidjeli, prihvatili i u praksi sprovodili taj propis. Vidi se to i iz Habbabova, radijallahu anhu, postupka, kad je bacio zlatni prsten. Moguće je, također, da je Habbab smatrao kako zabrana nošenja zlatnog prstena nije kategorična, tj. da je to samo pokuden čin, pa mu je Ibn-Mes'ud ukazao na ispravan stav, tj. da to nije dopušteno.

4 Dova Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, je uslišana. Tako Ibn-Kelbi navodi da je Habib b.

4393. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ala, njemu Ebu-Usama, a ovom Isma'il, prenoseći od Kajsa, a on od Ebu-Hurejre, da je kazivao:

“Kada sam naumio otići Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u putu sam rekao: ‘O noći, duga i mukotrpna, konačno si me spasila iz kuće nevjerstva!’

U putu mi je pobjegao rob, a ja sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i dao mu prisegu na vjernost. I dok sam ja još bio kod njega, pojavi se moj rob, a Vjerovjesnik mi, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Ebu-Hurejra, evo tvoga roba!’

‘On je zarad lica Allahova (slobodan)!', rekoh ja i oslobodih ga.”¹

PRIPOVIJEST O IZASLANSTVU TAJJ'A I KAZIVANJE ADIJJA B. HATIMA

4394. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avana, a ovom Abdul-Melik, prenoseći od Amra b. Hurejsa, a on od Adijja b. Hatima da je kazivao:

“Došli smo Omeru kao izaslanici, pa je on počeo prozivati ljude jednog po jednog, nazivajući ih njihovim imenima.

‘Vodo pravovjernih’, rekoh mu ja, ‘zar me ne poznaješ?!’

‘Da, svakako’, reče on, ‘primio si islam kada su oni bili nevjernici; došao si kada su oni leđa okrenuli; ispunio si (obavezu) kada su (ga) oni iznevjerili i priznao si kada su oni nijekali!’

‘Ako je tako’, rekoh, ‘onda mi je svejedno!’”²

٤٣٩٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ لَمَّا قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ قُلْتُ فِي الطَّرِيقِ يَا لَيْلَةَ مِنْ طُولِهَا وَعَنَائِهَا عَلَى أَنَّهَا مِنْ دَارَةِ الْكُفْرِ نَجَّتْ وَأَبَقَ غُلَامٌ لِي فِي الطَّرِيقِ فَلَمَّا قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَبَايَعْتُهُ فَبَيَّنَّا أَنَا عِنْدَهُ إِذْ طَلَعَ الْغُلَامُ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ هَذَا غُلَامُكَ فَقُلْتُ هُوَ لَوَجْهِ اللَّهِ فَأَعْتَقْتُهُ.

بَابُ قِصَّةِ وَفْدِ طَيْبِيِّ وَحَدِيثِ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ

٤٣٩٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ أَتَيْنَا عُمَرَ فِي وَفْدٍ فَجَعَلَ يَدْعُو رَجُلًا رَجُلًا وَيُسَمِّيهِمْ فَقُلْتُ أَمَا تَعْرِفُنِي يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ بَلَى أَسَلَّمْتَ إِذْ كَفَرُوا وَأَقْبَلْتَ إِذْ أَذْبَرُوا وَوَفَيْتَ إِذْ غَدَرُوا وَعَرَفْتَ إِذْ أَنْكَرُوا فَقَالَ عَدِيٌّ فَلَا أَبَالِي إِذَا.

Amr b. Hasma Devsi bio poglavar Devsa, kao i njegov otac prije njega, te da je živio tri stotine godina. On je imao običaj reći: “Ja znam da stvorenja imaju Stvoritelja, ali ja ne znam ko je On!” Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo ove riječi, došao mu je (Habib) sa sedamdeset pet ljudi iz svoga naroda i svi su prihvatili islam.

Tufejla b. Amra, kako navodi Ibn-Ishak, Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, poslao da spali idol ‘Amra b. Hasme koji se zvao Zul-Kefin, pa je on to i učinio. Ibn-Sa’d tvrdi da je Tufejl pao kao šhid na Jemami, dok neki vele da se to desilo na Jermuku, odnosno na Edžnadinu.

¹ Hadis je ranije naveden u poglavlju *Kada neko za svoga roba kaže: on pripada Allahu i namjerava oslobađanje; uzimanje svjedoka pri oslobađanju* (Knjiga 2., str. 447-448).

² Radi se o izaslanicima plemena Tajj' koji su prispjeli u Medinu u doba halife Omera b. Hattaba, radijallahu

O OPROSNOM HADŽU³

4395. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, a njemu Malik, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Urve b. Zubejra, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Izišli smo (iz Medine) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, za vrijeme Oprosnog hadža, i zanijetili ‘umru. Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Ko ima kurban neka nijet učini za obavljanje hadždža s umrom i neka se ne oslobađa ihrama sve dok ne bude slobodan od oba obreda zajedno.’

Stigla sam s njim u Mekku. Pošto sam imala menstruaciju, nisam obilazila oko Ka'be, niti sam obavila sa'j između Safe i Merve. Požalila sam se zbog toga Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa mi on rekao: ‘Raspleti kosu, počesljaj se i zanijeti hadždž, a ostavi ‘umru!’

بَابُ حَجَّةِ الْوَدَاعِ

٤٣٩٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَأَهْلَلْنَا بِعُمْرَةٍ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ كَانَ مَعَهُ هَدْيٌ فَلْيَهْلِلْ بِالْحَجِّ مَعَ الْعُمْرَةِ ثُمَّ لَا يَحِلَّ حَتَّى يَحِلَّ مِنْهُمَا جَمِيعًا فَقَدِمْتُ مَعَهُ مَكَّةَ وَأَنَا حَائِضٌ وَلَمْ أَطْفِ بِالْبَيْتِ وَلَا بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَشَكَوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ انْقِضِي رَأْسَكَ وَامْتَشِطِي وَأَهْلِي بِالْحَجِّ وَدَعِي الْعُمْرَةَ فَفَعَلْتُ فَلَمَّا قَضَيْنَا الْحَجَّ أَرْسَلَنِي

anhu, tj. poslije smrti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Iz Omerovih, radijallahu anhu, riječi upućenih Adijju b. Hatimu Tajj'u razumije se da je on ostao postojan u islamu kada su se drugi, nakon Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti, odmetnuli, te da je ispunio obavezu zekata kada su ga drugi zanijekali. Poznato je, također, da je on svoje sunarodnike koji su mu se htjeli pokoriti sprečavao da se odaju odmetništvu.

Muslim u *Sahihu* bilježi da je Adijj b. Hatim rekao: “Došao sam Omeru, pa (mi) je on rekao: ‘Prva sadaka (zekat) koja je osvijetlila lice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i lica njegovih drugova bila je sadaka (plemena) Tajj’, koju si ti donio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.’”

U Tirmizijevu predanju stoji da je Adijj b. Hatim rekao: “Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u džamiju (da primim islam), pa je on rekao: ‘Ovo je Adijj b. Hatim!’, a prije toga Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: ‘Molim Allaha da njegovu ruku stavi u moju!’ (tj. da on primi islam).”

- 3 Oprosnik je hadždž putovanje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, s muslimanima iz Medine u Mekku desete godine po Hidžri radi obavljanja hadždža. Taj je hadždž nazvan Oprosnik jer se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tom prilikom oprostio od muslimana, nakon što mu je Uzvišeni Allah, u bajramskim danima te godine, objavio suru En-Nasr, obavještavajući ga o skorom odlasku s ovoga svijeta. Muslimani su, iz posljednjih riječi što ih je on izgovorio prilikom oproštajnog govora, zaključili da se s njim više neće vidjeti. Tako se u hadisu što ga Buhari bilježi od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na kraju svoga govora na Mini rekao: “Bože moj, budi (mi) svjedok!”, opraštajući se s ljudima, pa su oni govorili: “Ovo je oprosnik hadž!” (pogledati Knjiga 1., str. 1174-1176). Nakon Oprosnog hadždža Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, živio samo oko osamdeset dana. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimani krenuli su iz Medine na Oprosnik hadždž u subotu 26. zul-ka'deta, a u Mekku su stigli ujutro 4. zul-hidždžeta. Dan stajanja na Arefatu te je godine bio petak. Ovdje treba naglasiti da su uglavnom svi hadisi koje Buhari navodi u ovom poglavlju već ranije navedeni u poglavlju o hadždžu te poglavljima koja se bave hadžskim propisima. Stoga ćemo se mi ovdje zadovoljiti ukazivanjem na mjesto gdje su ranije navedena i pojašnjenja koja se tamo daju, a nećemo se baviti tumačenjem tih hadisa, kako ne bi došlo do nepotrebnog ponavljanja.

Ja sam to i učinila. Kada smo obavili hadždž, Allahov me je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao s Abdur-Rahmanom b. Ebu-Bekrom Siddikom do Ten'ima. Tamo sam ponovo zanijetila 'umru. 'To je umjesto tvoje minule 'umre', rekao mi je (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).

Oni koji su zanijetili 'umru", kaže (Aiša), "obavili su tavaf oko Ka'be i sa'j između Safe i Merve, a potom se oslobodili ihrama. Kasnije su, kad su se vratili s Mine, obavili još jedan tavaf oko Ka'be. Oni koji su spojili hadž i 'umru obavili su samo jedan tavaf."¹

4396. PRIČAO MI JE Amr b. Ali, njemu Jahja b. Seid, a ovom Ibn-Džurejdž, rekavši da mu je pričao Ata, prenoseći od Ibn-Abbasa (da je kazivao):

"Kada (hadžija) obavi tavaf oko Ka'be, može se osloboditi ihrama."

Ibn-Džurejdž veli: "Upitao sam Ataa: 'Na osnovu čega je to Ibn-Abbas rekao?'

'Na osnovu riječi Uzvišenog: '... a poslije, njihovo je mjesto kraj Drevne Ka'be'², i na osnovu Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, zapovijedi drugovima na Oprosnom hadžu da se oslobode od ihrama', odgovorio je (Ata).

'To je bilo poslije stajanja na Arefatu', reko mu.

'Ibn-Abbas je smatrao da je tako i prije i poslije (stajanja na Arefatu)', odgovori on."³

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرِ الصَّدِّيقِ إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَعْتَمَرْتُ فَقَالَ هَذِهِ مَكَانَ عُمْرَتِكَ قَالَتْ فَطَافَ الَّذِينَ أَهَلُّوا بِالْعُمْرَةِ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ حَلُّوا ثُمَّ طَافُوا طَوَافًا آخَرَ بَعْدَ أَنْ رَجَعُوا مِنْ مِنًى وَأَمَّا الَّذِينَ جَمَعُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَإِنَّهُمْ طَافُوا طَوَافًا وَاحِدًا .

٤٣٩٦. حَدَّثَنِي عُمَرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ إِذَا طَافَ بِالْبَيْتِ فَقَدْ حَلَّ فَقُلْتُ مَنْ أَيْنَ قَالَ هَذَا ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ مِنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (ثُمَّ مَحَلُّهَا إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ) وَمِنْ أَمْرِ النَّبِيِّ ﷺ أَصْحَابَهُ أَنْ يَحِلُُّوا فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ قُلْتُ إِنَّهَا كَانَ ذَلِكَ بَعْدَ الْمَعْرِفِ قَالَ كَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَرَاهُ قَبْلُ وَبَعْدُ .

1 Tumačenje ovog hadisa može se naći u poglavlju *Kako će u obrede ući žena u toku menstruacije i poslijeporođajnog odljeva krvi - hajzu i nifasu* (Knjiga 1., str. 1070-1071).

2 Ovo je dio 33. ajeta iz sure El-Hadždž, koji u cijelosti glasi: "Vama one (tj. životinje) služe do određenog roka (tj. do klanja), a poslije, njihovo je mjesto (klanja) kraj Drevne Ka'be" – tj. muzete ih, jašete i tovarite sve do dana kada ćete ih kao kurban u Haremu kod Kabe zaklati.

3 Ibn-Abbas, radijallahu anhum, zastupao je mišljenje da onaj ko nema kurban, a zanijeti hadž, razrješava se, tj. istupa iz obreda hadždža, kada izvrši tavaf oko Ka'be. Ukoliko, pak, želi nastaviti s hadžskim obredima, ne smije se približavati Kabi prije stajanja na Arefatu. Prenosi se da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, rekao: "Koji god hadžija obavi tavaf oko Ka'be – on postaje slobodan od ihrama." Dokaz mu je za to ono što je navedeno u hadisu. Većina islamske uleme, međutim, ne slaže se u tome s njim. Najglasovitiji islamski učenjaci smatraju da se samo onaj ko prvo zanijeti samo umru oslobađa ihrama nakon tavafa i sa'ja (dakle *mutemetti*), dok se onaj koji zanijeti i hadždž i umru zajedno ne oslobađa ihrama sve dok ne okonča oba obreda. Također se ihrama ne oslobađa ni onaj koji zanijeti samo hadždž, pa makar i obilazio oko Ka'be po dolasku u Mekku, sve dok ne završi s hadžskim obredima. Većina islamske uleme odgovara Ibn-Abbasu da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio muslimanima koji nisu imali kurban da

4397. PRIČAO MI JE Bejan, njemu Nadr, a njega je obavijestio Šu'ba, prenoseći od Kajsja, koji je rekao da je čuo Tarika, da prenosi od Ebu-Musaa Eš'arija, radijallahu anhu, da je kazivao:

“Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u Bathau, pa me je on upitao: ‘Jesi li naumio obaviti hadždž?’

‘Da’, odgovorio sam.

‘A kako si zanijetio?’, upita on.

‘Rekao sam: ‘Odazivam Ti se (istim) nijetom kao što je i nijet Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!’”, odgovorio sam.

‘Obiđi oko Ka'be i (obavi sa'j) između Safe i Merve, a potom se oslobodi ihrama!’, reče on. Obilazio sam oko Ka'be i (obavio sa'j između) Safe i Merve, a onda otišao jednoj ženi iz plemena Kajs, pa mi je ona obiskala glavu.”⁴

4398. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Munzir, njega je obavijestio Enes b. Ijad, a ovim Musa b. Ukba, prenoseći od Nafi'a, kojeg je obavijestio Ibn-Omer da ga je Hafsa, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestila da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio svojim suprugama na Oprosnom hadždžu da se oslobode ihrama. Hafsa ga je tada upitala: “A šta tebe sprečava da se oslobodiš ihrama?”

“Ja sam ulijepio svoju kosu i označio svoga kurbanu”, reče on, “i ja se ne oslobađam ihrama sve dok ga ne zakoljem.”⁵

٤٣٩٧. حَدَّثَنِي بَيَانٌ حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَيْسٍ قَالَ سَمِعْتُ طَارِقًا عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ بِالْبَطْحَاءِ فَقَالَ أَحَجَجْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ كَيْفَ أَهَلَلْتَ قُلْتُ لَبَّيْكَ يَا هَلَالٍ كَيَاهِلَالٍ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ طُفْ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّافَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ حُلْ فَطُفْتُ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّافَا وَالْمَرْوَةِ وَأَتَيْتُ امْرَأَةً مِنْ قَيْسٍ فَقَلَّتْ رَأْسِي .

٤٣٩٨. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ أَخْبَرَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ أَخْبَرَهُ أَنَّ حَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يَحْلِلْنَ عَامَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَقَالَتْ حَفْصَةُ فَمَا يَمْنَعُكَ فَقَالَ لَبَّدْتُ رَأْسِي وَقَلَّدْتُ هَذِي فَلَسْتُ أَحِلُّ حَتَّى أَنْحَرَ هَذِي .

ponište oblačenje ihrama za hadž i obuku ga za umru, a zatim se, nakon tavafa i sa'ja, oslobode ihrama; oni, međutim, koji su imali kurban, a među njima je bio i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ostali su u ihramu i nakon tavafa, sve dok, nakon Arefata, nisu zaklali kurban. Ovo se jasno može vidjeti iz brojnih predanja koja su navedena u dijelu *O hadždžu* (vidjeti, npr., poglavlje *O haddžu temettu'u, kiranu i ifradu* (Knjiga 1., str. 1075-1080).

4 Ovaj je hadis ranije naveden u poglavlju o stupanju u ihram u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem (Knjiga 1., str. 1072-1073), te u poglavlju o tome kada se *mu'temir* oslobađa ihrama. (Knjiga 2., str. 17-19)

5 Vidjeti poglavlje *O haddžu temettu'u, kiranu i ifradu*. (Knjiga 1., str. 1075-1080, hadis br. 1561 i 1566)

4399. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, a njemu Šu'ajb, prenoseći od Zuhrija...; a Muhammed b. Jusuf veli da MU JE PRIČAO Evza'i, a njega je obavijestio Ibn-Šihab, prenoseći od Sulejmana b. Jesara, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Jedna žena iz (plemena) Has'am – dok Fadl b. Abbas jahaše na sapima deve iza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – upitala na Oprosnom hadžu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Allahov Poslaniče, dužnost koju je Allah propisao Svojim robovima (hadž) zatekla je moga oca kao oronulog starca, koji se ne može ravno držati na jahaćoj životinji. Hoće li biti dostatno da za njega ja obavim hadž?”

“Da”, odgovorio je on.¹

4400. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu Surejdž b. Nu'man, a ovom Fulejh, prenoseći od Nafi'a, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je kazivao:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, u godini oslobođenja Mekke došao (u Mekku), a iza sebe je na Kasvu bio posadio Usamu. S njim su još bili Bilal i Osman b. Talha. Kada je kod Kabe spustio na koljena devu, rekao je Osmanu: ‘Donesi mi ključ!’ On mu je donio ključ, a potom otvorio vrata. Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, ušao (unutra), a s njim i Usama, Bilal te Osman. Nakon toga zaključali su vrata za sobom. On se u njoj dugo zadržao, a onda izišao.

Ljudi su se počeli natjecati da bi ušli (u Ka'bu), i ja ih pretekoh. Našao sam Bilala kako stoji iza vrata te ga upitah: ‘Gdje je klanjao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?’

‘Klanjao je’, reče on, ‘između ona dva prednja stupa.’

٤٣٩٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ قَالَ حَدَّثَنِي شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً مِنْ خَتَمِ اسْتَفْتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ وَالْفَضْلُ بْنُ عَبَّاسٍ رَدِيفُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ أَذْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَسْتَوِيَ عَلَى الرَّاحِلَةِ فَهَلْ يَقْضِي أَنْ أَحْجَّ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ .

٤٤٠٠. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَقْبَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَامَ الْفَتْحِ وَهُوَ مُرْدِفٌ أَسَامَةَ عَلَى الْقُصُوءِ وَمَعَهُ بِلَالٌ وَعُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ حَتَّى أَنَاخَ عِنْدَ الْبَيْتِ ثُمَّ قَالَ لِعُثْمَانَ اثْنَا بِالْمِفْتَاحِ فَجَاءَهُ بِالْمِفْتَاحِ فَفَتَحَ لَهُ الْبَابَ فَدَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَسَامَةُ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ ثُمَّ أَغْلَقُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَمَكَثَ نَهَارًا طَوِيلًا ثُمَّ خَرَجَ وَابْتَدَرَ النَّاسُ الدُّخُولَ فَسَبَقْتُهُمْ فَوَجَدْتُ بِلَالًا قَائِمًا مِنْ وَرَاءِ الْبَابِ فَقُلْتُ لَهُ أَيْنَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ صَلَّى بَيْنَ ذَيْنِكَ الْعُمُودَيْنِ الْمُقَدَّمَيْنِ وَكَانَ الْبَيْتُ عَلَى سِتَّةِ أَعْمِدَةٍ سَطْرَيْنِ صَلَّى بَيْنَ الْعُمُودَيْنِ مِنَ السَّطْرِ الْمُقَدَّمِ وَجَعَلَ بَابَ الْبَيْتِ خَلْفَ ظَهْرِهِ

¹ Hadis je naveden u poglavlju O obavljanju hadždža za onoga koji se ne može ustaliti na jahaćoj životinji te o tome kad žena obavlja hadž za muškarca. (Vidjeti njegovo tumačenje u poglavlju O hadždžu žene za muškarca; Knjiga 2., str. 56-57.)

Ka'ba je imala šest stupova u dva reda. On je klanjao između dva stupa u prednjem redu. Vrata Kabe je ostavio iza svojih leđa, a licem se okrenuo prema onome što čovjeku dolazi u susret kada uđe u Ka'bu, između njega i zida.

Zaboravio sam", kaže (Ibn-Omer), "upitati ga koliko je (rekata) klanjao. A kod mjesta na kojem je klanjao bijaše komad crvenog mramora."²

4401. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, a njega je obavijestio Šu'ajb, prenoseći od Zuhrija, kojeme su pričali Urve b. Zubejr i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, da ih je Aiša, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestila:

"Safijja, kći Huzejjova i supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, dobila je na Oprosnom hadžu menstruaciju, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Zar će nas to ona zadržati?' 'Ona se, Allahov Poslaniče', rekoh ja, 'vratila (s Arefata) i obavila tavaf (tavaful-ifadu).'

'Neka onda krene (kući)!', reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem."³

4402. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njega je obavijestio Ibn-Vehb, njemu je pričao Omer b. Muhammed, a njemu njegov otac prenoseći od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je kazivao:

"Razgovarali smo o Oprosnom hadžu dok je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio među nama, a nismo ni znali šta je to Oproсни hadž. On je tada zahvalio Allahu i izrekao Mu pohvalu, a zatim spomenuo Mesihu Dedždžala (lažnog Mesiha), oduljivši priču o njemu.

وَأَسْتَقْبَلَ بِوَجْهِهِ الَّذِي يَسْتَقْبِلُكَ حِينَ تَلْجُ الْبَيْتَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِدَارِ قَالَ وَنَسِيتُ أَنْ أَسْأَلَهُ كَمْ صَلَّى وَعِنْدَ الْمَكَانِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ مَرْمَرَةٌ حُمْرَاءُ .

٤٤٠١. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَأَبُو سَلَمَةَ ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهُمَا أَنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ حَاضَتْ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَحَابِسْتُنَا هِيَ فَقُلْتُ إِنَّهَا قَدْ أَقَاضَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَطَافَتْ بِالْبَيْتِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَلْتَنْقُرْ .

٤٤٠٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نَتَحَدَّثُ بِحَجَّةِ الْوَدَاعِ وَالنَّبِيِّ ﷺ بَيْنَ أَظْهُرِنَا وَلَا نَدْرِي مَا حَجَّةُ الْوَدَاعِ فَحَمِدَ اللَّهُ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ ذَكَرَ الْمَسِيحَ الدَّجَالَ فَأُطْنِبَ فِي ذِكْرِهِ وَقَالَ

2 Događaj koji je opisan u ovom hadisu zbio se za vrijeme oslobođenja Mekke, pa nam stoga ostaje da se pitamo zašto je Buhari ovaj hadis uvrstio u poglavlje *O Oprosnom hadžu*. Osim toga, ovaj je hadis naveden i ranije u poglavlju *Stavljanje nekog iza sebe jašući na magarcu* (Knjiga 2., str. 725-726), a djelimično i u poglavlju *O zaključavanju Ka'be i klanjanju na kojoj se god hoće njenoj strani* (Knjiga 1., str. 1098), zatim u poglavlju *O Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, ulasku u Mekku s gornje strane* (hadis br. 4289), te u poglavlju *O klanjanju između stupova izvan grupnog obavljanja namaza* (Knjiga 1., str. 367-368).

3 Ovaj se hadis može naći u poglavlju *Kada žena dobije menstruaciju nakon što je obavila tavafu-l-ifadu* (Knjiga 1., str. 1085-1086).

‘Allah nije poslao nijednog vjerovjesnika’, rekao je, ‘a da nije upozoravao svoj narod na njega. Na njega je upozorio Nuh, alejhis-selam, a i vjerovjesnici poslije njega. On će se pojaviti među vama: pa ako vam je nešto o njemu nepoznato – pa nije vam nepoznato da Gospodar vaš nije nepoznat’, reče on, ponovivši to tri puta, (i dodade): ‘Uistinu Gospodar vaš nije ćorav, a on je ćorav u desno oko, kao da mu je oko isturena boba grožđa.’¹

4403. ‘Allah je, zaista, učinio svetim živote vaše i imetke vaše, kao što je svet i častan ovaj dan vaš u ovom vašem gradu i u ovom vašem mjesecu. Jesam li saopćio?’

‘Jesi!’, odgovorili su (prisutni).

‘Allahu moj’, reče on, ‘budi (mi) svjedok!’ Izgovorio je to tri puta (i dodao): ‘Teško vama (vejlekum, ili je rekao: vejhakum), budite pažljivi! Ne vraćajte se poslije mene nevjerstvu, pa da jedni od vas udaraju po vratovima drugih!’²

مَا بَعَثَ اللَّهُ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَنْذَرَ أُمَّتَهُ أَنْذَرَهُ نُوحٌ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ بَعْدِهِ وَإِنَّهُ يُخْرِجُ فِيكُمْ فَمَا خَفِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ شَأْنِهِ فَلَيْسَ يَخْفَى عَلَيْكُمْ أَنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ عَلَى مَا يَخْفَى عَلَيْكُمْ ثَلَاثًا إِنَّ رَبَّكُمْ لَيْسَ بِأَعْوَرَ وَإِنَّهُ أَعْوَرُ عَيْنِ الْيُمْنَى كَانَ عَيْنُهُ عَيْنَةً طَافِيَةً .

٤٤٠٣. أَلَا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا أَلَا هَلْ بَلَغْتُ قَالُوا نَعَمْ قَالَ اللَّهُمَّ اشْهَدْ ثَلَاثًا وَيْلَكُمْ أَوْ وَيْحَكُمْ انْظُرُوا لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كَفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ .

1 Mesih Dedždžal (lažni Mesih) jedan je od velikih predznaka Sudnjeg dana. *Dedždžal* u arapskom jeziku znači “lažov koji ima veliku sposobnost obmanjivanja”. Zato se Dedždžal naziva lažovom, jer on istinu pokriva svojom laži.

Dedždžal će sebe smatrati bogom i pokušat će odvratiti ljude od njihove vjere svojim čudesnim i nadnaravnim djelima, koja će, Allahovom voljom, biti u stanju činiti. On će tako zavesti neke ljude, a onda će Allah dopustiti da se njegovo iskušenje privede kraju, pa će sići Isa, alejhis-selam, i ubiti ga. U Nevevijevo komentaru Muslimovog *Sahiha* stoji: “Hadisi o Dedždžalu koje navode Muslim i drugi dokaz su sljedbenicima istine istinitosti njegova dolaska. On je osoba kojom će Allah iskušati Svoje robove. Allah će mu omogućiti ono što niko osim Allaha nije u stanju činiti, kao što su: oživljavanje mrtvih koje on ubije, zelena bašča koja će ga stalno pratiti, raj i pakao, dvije rijeke, blago dunjalučkih riznica, zapovijed nebesima da spuste kišu (pa to ona uistinu učine), a zemlji da proklija (i ona to uradi) – sve će se to ostvarivati Allahovom voljom i moći. Nakon toga Allah će mu to onemogućiti, pa neće biti u stanju ubiti nijednog čovjeka, niti učiniti bilo šta od onoga što je činio. Zatim će ga ubiti Isa, alejhis-selam, a Allah će učvrstiti vjernike u njihovom vjerovanju. To je stav pripadnika ehli-sunneta, svih hadiskih i fikhskih učenjaka te apologetičara. Drukčiji stav o tome imaju haridžije, džehmije i pojedine mu‘tezile; oni to negiraju” (vidi: *Šerhun-Nevevi ala Sahihil-Muslim*, 18:58-59).

Pravi i iskreni vjernici prepoznat će Dedždžala po opisu koji im je dao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Dedždžal će biti ćorav, a Uzvišeni Allah čist je od bilo kakvih nedostataka. Uz to, njemu će na čelu pisati “nevjernik” (kafir), i to će svaki vjernik, bio on pismen ili ne, znati pročitati.

(Detaljnije obavijesti o Dedždžalu i njegovoj pojavi mogu se naći u poglavlju o Dedždžalu i njegovom spominjanju; hadisi br. 7122-7134.)

2 Ovaj je hadis nastavak prethodnog hadisa, koji je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom Oprosnog hadža izgovorio na Mini, savjetujući svoje drugove da se poslije njega ne vraćaju u nevjerstvo i da se međusobno ne ubijaju.

Iz početnih riječi prethodnog hadisa može se razumjeti da Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi, dok su u prisustvu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, razgovarali o Oprosnom hadždžu, nisu bili svjesni da se radi o njegovom opraštanju od njih i njegovoj brzoj smrti. Međutim, kada je on ubrzo nakon toga umro,

4404. PRIČAO NAM JE Amr b. Halid, njemu Zuhejr, ovom Ebu-Ishak, a ovom Zejd b. Erkam da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učestvovao u devetnaest pohoda, a poslije Hidžre obavio je jedan hadždž, nakon kojega nije obavio (drugi) oprosni hadždž.

Ebu-Ishak veli: “A u Mekki je obavio drugi (hadž).”³

4405. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, a njemu Šu'ba, prenoseći od Alija b. Mudrika, on od Ebu-Zur'e b. Amra b. Džerira a on od Džerira da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na Oprosnom hadžu rekao: “Zamoli svijet da posluš!” Potom je kazao: “Ne vraćajte se poslije mene nevjerstvu, pa da jedni od vas udaraju po vratovima drugih!”

4406. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Abdul-Vehhab, a ovom Ejjub, prenoseći od Muhammeda, on od Ibn-Ebu-Bekre, a ovaj od Ebu-Bekre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Vrijeme se vratilo u stanje u kojem je bilo na dan stvaranja nebesa i Zemlje.⁴ U godini ima dvanaest mjeseci, od kojih su četiri sveta. Tri (od njih) dolaze jedan za drugim: zul-ka'de, zul-hidždže i muharrem, a (četvrti je) redžeb

٤٤٠٤. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَرْقَمَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ غَزَا تِسْعَ عَشْرَةَ غَزْوَةً وَأَنَّهُ حَجَّ بَعْدَ مَا هَاجَرَ حَجَّةً وَاحِدَةً لَمْ يُحِجَّ بَعْدَهَا حَجَّةَ الْوَدَاعِ قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ وَبِمَكَّةَ أُخْرَى .

٤٤٠٥. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُذْرِكٍ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ عَنْ جَرِيرٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ لَجَرِيرٍ اسْتَنْصِتِ النَّاسَ فَقَالَ لَا تَرْجِعُوا بَعْدِي كُفَّارًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقَابَ بَعْضٍ .

٤٤٠٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الزَّمَانُ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَةِ يَوْمٍ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ثَلَاثَةٌ

oni su shvatili da se to on opraštao od njih ostavljajući im oporuku da se ne vraćaju u nevjerovanje i da jedni od njih ne udaraju druge po vratovima, tj. da se međusobno ne ubijaju. Hadis je ranije u cjelini (i s više predanja) naveden u poglavlju *O držanju hutbe u danima Mine* (Knjiga 1., str. 1174-1175).

3 Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što je propisano obavljanje hadždža, obavio samo jedan hadž, i to desete godine po Hidžri, neposredno pred smrt. Taj njegov hadždž nazvan je Oprosnim hadždžom. Poslije njega, dakle, nije bilo drugog oprosnog hadždža.

Ebu-Ishakove riječi aludiraju na to da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, hodočastio Ka'bu za vrijeme boravka u Mekki prije Hidžre. To uopće nije sporno, s tim da se iz njegovih riječi razumije kako je on to učinio jedanput, iako se zna da je on to činio više puta, odnosno, kako tvrdi Ibn-Hadžer, nije nikada u Mekki propuštao hadždž. I zbija, kako bi ga mogao propustiti on kad ga nisu propuštali Kurejševici ogrezli u idolopoklonstvu?! Pouzdano se u jednom hadisu navodi da ga je Džubejr b. Mut'im vidio u doba neznaboštva kako stoji na Arefatu. Također je poznato da je u početku islama tri godine uzastopno na Mini pozivao arapska plemena u islam. A što se umri tiče, njih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavljao više, i to prije Oprosnog hadždža.

4 Arapi su premještali mjesec muharrem i stavljali ga na mjesto safera i o tome se govori u 37. ajetu sure Et-Tevebe. Oni su to radili svake godine kako bi mogli ratovati, pa je muharrem dolazio na mjestu svakog mjeseca u hidžretskom kalendaru. Te godine vrijeme je vraćeno u svoje prvobitno stanje. (prim. rec.)

plemena Mudar, koji se nalazi između džumadel-ahire i šabana. Koji je ovo mjesec?

‘Allahi Njegov Poslanik najbolje znaju!’, odgovorili smo. Tada je on šutio toliko da smo pomislili kako će ga nazvati nekim drugim imenom, a onda je rekao: ‘Nije li ovo zul-hidždže?’

‘Jeste!’, rekli smo.

‘A koji je ovo grad?’, upita on.

‘Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju!’, ponovili smo, a on (ponovo) zašutio toliko da smo pomislili kako će ga nazvati nekim drugim imenom, a onda reče: ‘Nije li ovo (sveti) grad?’

‘Jeste!’, odgovorili smo.

‘A koji je ovo dan?’, upita on.

‘Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju!’, odgovorili smo, a on (opet) zašutio da smo pomislili kako će ga nazvati drugim imenom, a onda reče: ‘Nije li ovo dan klanja kurbanda?’

‘Jeste!’, rekosmo mi, a on nastavi: ‘Pa, zaista, životi vaši i imeci vaši...’ (a Muhammed b. Musenna kaže: ‘Mislim da je dodao: ‘... i vaše časti...’)) ‘... međusobno su vam sveti, kao što vam je svet ovaj vaš dan u ovom vašem gradu i u ovom vašem mjesecu. Vi ćete susresti svoga Gospodara, i On će vas pitati za vaša djela. Ne vraćajte se poslije mene zabludi, pa da jedni od vas udaraju po vratovima drugih! Neka ovo svaki prisutni doslovno prenese odsutnome, a možda će, neko od onih kojima se to prenese bolje shvatiti od onoga koji je to neposredno čuo.’ Muhammed (b. Musenna) bi kasnije, kada bi to spomenuo, govorio: ‘Istinu je rekao Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem!’) Zatim je dva puta ponovio: ‘Pazite! Da li sam dostavio?’”¹

مُتَوَالِيَاتٍ ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمَحَرَّمِ وَرَجَبٍ
مُضَرَّ الَّذِي بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ أَيُّ شَهْرٍ هَذَا قُلْنَا
اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيَسْمِيهِ
بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ ذُو الْحِجَّةِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَايُّ
بَلَدٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ حَتَّى ظَنَنَّا
أَنَّهُ سَيَسْمِيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ الْبَلَدَةُ قُلْنَا بَلَى
قَالَ فَايُّ يَوْمٍ هَذَا قُلْنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ فَسَكَتَ
حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيَسْمِيهِ بِغَيْرِ اسْمِهِ قَالَ أَلَيْسَ يَوْمَ
النَّحْرِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ قَالَ
مُحَمَّدٌ وَأَخْسِبُهُ قَالَ وَأَعْرَاضُكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ
كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي بَلَدِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ
هَذَا وَسَتَلْقَوْنَ رَبَّكُمْ فَسَيَسْأَلُكُمْ عَنْ أَعْمَالِكُمْ
أَلَا فَلَا تَرْجِعُوا بَعْدِي ضَلَالًا يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ
رِقَابَ بَعْضٍ أَلَا لِيُبَلِّغَ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَلَعَلَّ
بَعْضٌ مَن يُبَلِّغُهُ أَنْ يَكُونَ أَوْعَى لَهُ مِنْ بَعْضٍ مَن
سَمِعَهُ فَكَانَ مُحَمَّدٌ إِذَا ذَكَرَهُ يَقُولُ صَدَقَ مُحَمَّدٌ ﷺ
ثُمَّ قَالَ أَلَا هَلْ بَلَغْتُ مَرَّتَيْنِ .

¹ Predanja ovog hadisa navode se u poglavlju *Neki prenosici bolje shvate nego slušalac*. (Knjiga 1., str. 75-76.), te u poglavlju *O držanju hutbe u danima Mine*. (Knjiga 1., str. 1174-1175.)

4407. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, a njemu Sufjan Sevri, prenoseći od Kajsa b. Muslima, a on od Tarika b. Šihaba da su neki židovi rekli: “Da je ovaj ajet objavljen nama, mi bismo taj dan slavili kao blagdan!”

“A koji ajet? ”, upitao je Omer.

“Danas sam vam vjeru usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio, i zadovoljan sam da vam islam bude vjera”², odgovoriše oni.

“Ja uistinu znam”, reče Omer, “na kojem je mjestu objavljen: objavljen je dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stajao na Arefatu.”³

4408. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, prenoseći od Malika, on od Ebu-Esveda Muhammeda b. Abdur-Rahmana b. Nevfela, ovaj od Urve, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Izišli smo (iz Medine) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je neko od nas zanijetio umru, neko hadždž, a neko i hadždž i ‘umru. Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zanijetio hadždž. Što se tiče onih koji su stupili u ihram samo za hadž ili su sastavili hadždž i ‘umru – oni nisu skinuli ihrame sve do prvog dana Bajrama.”

Pričao nam je Abdullah b. Jusuf, a njemu Malik, koji (prenoseći ovaj hadis) kaže: “(Izišli smo) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Oprosnom hadždžu...”

A pričao nam je i Isma‘il prenoseći isto to od Malika.⁴

٤٤٠٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ أَنَّ أَنَسًا مِنَ الْيَهُودِ قَالُوا لَوْ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِينَا لَاتَّخَذْنَا ذَلِكَ الْيَوْمَ عِيدًا فَقَالَ عُمَرُ آيَةُ فَقَالُوا (الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا) فَقَالَ عُمَرُ إِنِّي لَا أَعْلَمُ أَيَّ مَكَانٍ أُنْزِلَتْ أُنْزِلَتْ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَاقِفٌ بِعَرَفَةَ .

٤٤٠٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَمِنَّا مَنْ أَهَلَ بِعُمْرَةٍ وَمِنَّا مَنْ أَهَلَ بِحَجَّةٍ وَمِنَّا مَنْ أَهَلَ بِحَجٍّ وَعُمْرَةٍ وَأَهَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْحَجِّ فَأَمَّا مَنْ أَهَلَ بِالْحَجِّ أَوْ جَمَعَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَلَمْ يَحِلُّوا حَتَّى يَوْمِ النَّحْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ وَقَالَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ مِثْلَهُ .

2 Ovo je dio trećeg ajeta iz sure El-Maida (Trpeza). Ubraja se među posljednje ajete koji su objavljeni Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. On u cijelosti glasi: “Zabranjuje vam se strv, i krv, i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo, a ne u Allahovo ime, i što je udavljeno i ubijeno, i što je strmoglavljeno, i rogom ubodeno, ili od zvijeri načeto – osim ako ste ga preklali – i što je na žrtvenicima žrtvovano; i zabranjuje vam se gatanje strelicama – to je porok! Danas su nevjernici izgubili svaku nadu da ćete vi od vjere svoje otpasti, zato se ne bojte njih, već se bojte Mene! Danas sam vam vjeru usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio, i zadovoljan sam da vam islam bude vjera. A onome ko bude primoran, kad hara glad, bez namjere da učini grijeh, Allah će oprostiti i samilostan biti.”

3 Tumačenje ovog hadisa može se naći u poglavlju *Povećavanje i umanjivanje vjerovanja* (Knjiga I., str. 48-49).

4 Hadis je prethodno naveden u poglavlju *O haddžu temettu‘u, kiranu i ifradu* (Knjiga I., str. 1075-1080),

4409. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ibrahim, tj. Ibn-Sa'd, a ovom Ibn-Šihab, prenoseći od Amira b. Sa'da, a on od svoga oca da je kazivao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obišao me je na Oprosnom hadždžu, a bolest me je bila dovela na ivicu smrti.

‘Allahov Poslaniče’, rekao sam mu tada, ‘bolest je sa mnom učinila ono što vidiš! Bogat sam čovjek, a nasljeđuje me samo jedna kći, pa hoću li podijeliti dvije trećine svoga imetka?’

‘Ne!’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Onda ću podijeliti polovinu?’, rekoh.

‘Ne!’, odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

‘Pa mogu li onda trećinu?’, upitah ja.

‘Trećinu (možeš)’, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ‘a i trećina je mnogo! Da ostaviš svoje nasljednike bogatim, bolje ti je nego da ih ostaviš siromašnim, pa da pružaju svoje ruke prema svijetu i traže (pomoć). A za svaku opskrbu koju potrošiš u želji za licem Allahovim bit ćeš nagrađen, pa čak i za zalogaj koji staviš u usta svojoj ženi.’

‘Allahov Poslaniče’, upitah, ‘hoću li ja nadživjeti svoje drugove?’

‘Ti nikako nećeš ostati poslije’, odgovori on, ‘radeći u želji za licem Allahovim, a da ti time neće biti povećan stupanj i ugled. Možda ćeš ti još poživjeti, pa da svijetu budeš od koristi, a drugima od štete. Allahu moj, Ti upotpuni mojim drugovima hidžru i nemoj ih vratiti nazad (u nevjerstvo)!', (reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem).

Jadnik je Sa'd b. Havla! Allahov ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sažalijevao zato što je umro u Mekki.”¹

٤٤٠٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ هُوَ ابْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عَادَنِي النَّبِيُّ ﷺ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ مِنْ وَجَعٍ أَشْفَيْتُ مِنْهُ عَلَى الْمَوْتِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلَغَ بِي مِنَ الْوَجَعِ مَا تَرَى وَأَنَا ذُو مَالٍ وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا ابْنَتٌ لِي وَاحِدَةٌ أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثِي مَالِي قَالَ لَا قُلْتُ أَفَأَتَصَدَّقُ بِشَطْرِهِ قَالَ لَا قُلْتُ فَالثُلُثُ قَالَ وَالثُلُثُ كَثِيرٌ إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ وَلَسْتَ تُنْفِقُ نَفَقَةً تَبْتَغِي بِهَا وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أَجَرْتَ بِهَا حَتَّى اللَّقْمَةَ تَجْعَلَهَا فِي فِي امْرَأَتِكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْلَفُ بَعْدَ أَصْحَابِي قَالَ إِنَّكَ لَنْ تُخْلَفَ فَتَعْمَلْ عَمَلًا تَبْتَغِي بِهِ وَجْهَ اللَّهِ إِلَّا أَزْدَدْتَ بِهِ دَرَجَةً وَرِفْعَةً وَلَعَلَّكَ تُخْلَفُ حَتَّى يَنْتَفِعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ اللَّهُمَّ أَمُضْ لِأَصْحَابِي هِجْرَتَهُمْ وَلَا تَرُدَّهُمْ عَلَى أَعْقَابِهِمْ لَكِنَّ الْبَائِسُ سَعْدُ بْنُ خَوْلَةَ رَأَى لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تُوفِّيَ بِمَكَّةَ .

te na početku ovog poglavlja (hadis br. 4395).

¹ Ovaj je hadis ovdje naveden zato što se u njemu spominje Oprosn hadždž, a ranije je naveden u poglavlju o tome da je bolje ostaviti svoje nasljednike bogatim nego da pružaju ruke prosci od ljudi (Knjiga 2., str. 591).

4410. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Munzir, njemu Ebu-Damra, a ovom Musa b. Ukba, prenoseći od Nafi'a, da ih je Ibn-Omer, radijallahu anhuma, obavijestio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na Oprosnom hadždžu obrijao glavu.

4411. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Seid, njemu Muhammed b. Bekr, a ovom Ibn-Džurejdž, kojeg je obavijestio Musa b. Ukbe, prenoseći od Nafi'a, a njega je obavijestio Ibn-Omer da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obrijao glavu na Oprosnom hadždžu, a također i jedna skupina njegovih drugova; a neki su od njih samo potkratili kosu.²

4412. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze'a, a njemu Malik, prenoseći od Ibn-Šihaba...; a Lejs veli da MU JE PRIČAO Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba, a njemu je kazivao Ubejdullah b. Abdullah da ga je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhuma, obavijestio da je on došao jašući na magarcu dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na Oprosnom hadždžu klanjao sa svijetom na Mini. Magarac je prošao ispred jednog dijela reda klanjača, zatim je on sišao s njega i stao u red sa svijetom.³

4413. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja, prenoseći od Hišama, koji kaže da mu je otac pričao:

“Upitali su Usamu – a ja sam bio prisutan – o Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, hodu za vrijeme njegovog (Oprosnog) hadždža, pa je on rekao: ‘(Išao je) običnim hodom, a kada bi našao slobodan prolaz, požurio bi.’”⁴

٤٤١٠. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَلَقَ رَأْسَهُ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ .

٤٤١١. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ أَخْبَرَهُ ابْنُ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَلَقَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ وَأَنَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ وَقَصَرَ بَعْضُهُمْ .

٤٤١٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ أَقْبَلَ يَسِيرُ عَلَى حِمَارٍ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَائِمٌ بَيْنِي فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ يُصَلِّي بِالنَّاسِ فَسَارَ الْحِمَارُ بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الصَّفِّ ثُمَّ نَزَلَ عَنْهُ فَصَفَّ مَعَ النَّاسِ .

٤٤١٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ سَأَلَ أُسَامَةَ وَأَنَا شَاهِدٌ عَنْ سَيْرِ النَّبِيِّ ﷺ فِي حَجَّتِهِ فَقَالَ الْعَنْقُ فَإِذَا وَجَدَ فَجُوزَ نَصْرَ .

2 Vidjeti hadise br. 4410 i 4411 u poglavlju *O brijanju glave i šišanju (potkraćivanju kose) pri skidanju ihrama* (Knjiga 1., str. 1168-1169).

3 Vidjeti poglavlje *Sutra imama je i sutra onoga koji klanja za njim* (Knjiga 1., str. 363).

4 Hadis je ranije naveden u poglavlju *O načinu hodanja hadžije kad se bude vraćao s Arefata*

4414. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema, prenoseći od Malika, on od Jahjaa b. Seida, ovaj od Adijja b. Sabita, a on od Abdullaha b. Jezida Hatmija da je kazivao:

“Ebu-Ejjub me obavijestio da je zajedno s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Oprosnom hadždžu klanjao (na Muzdelifi) spojivši akšam i jaciju.”¹

POHOD NA TEBUK ILI TEGOBNI POHOD

4415. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ala, a njemu Usame prenoseći od Burejda b. Abdullaha b. Ebu-Burdea, on od Ebu-Burdea, a ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Prijetelji su me poslali Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da im tražim od njega jahalice (prevozna sredstva), budući da su oni sa njim u “siromašnoj” vojsci, to jest u pohodu na Tebuk.

“Allahov Poslaniče – rekoj ja – “društvo moje me poslalo tebi da ih prebaciš (osiguraš im prevoz).”

“Tako mi Allaha, ja ih neću prebaciti ni na čemu” – reče on – a zatekao sam ga, a da to nisam ni osjetio, srditog, pa sam se vratio ožalošćen zbog Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, odbijanja, a iz straha da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije štogod na mene naljutio. Vratio sam se svom društvu i saopćio im ono što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao. Međutim, ne ostadoh tako do jedan časak, kad čujem Bilala kako doziva:

“Ej, Abdullah b. Kajs (ime Ebu-Musaovo)!” Odozvao sam mu se a on reče: “Odazovi se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, poziva te”, i kada sam došao, on reče: “Uzmi ove dvije parice (deve) i ove dvije parice”, pokazujući na

٤٤١٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدٍ الْخَطَمِيِّ أَنَّ أَبَا أَيُّوبَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءَ جَمِيعًا.

بَابُ غَزْوَةِ تَبُوكَ وَهِيَ غَزْوَةُ الْعُسْرَةِ

٤٤١٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَرْسَلَنِي أَصْحَابِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَسْأَلُهُ الْخُمُلَانَ لَهُمْ إِذْ هُمْ مَعَهُ فِي جَيْشِ الْعُسْرَةِ وَهِيَ غَزْوَةُ تَبُوكَ فَقُلْتُ يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّ أَصْحَابِي أَرْسَلُونِي إِلَيْكَ لِتَحْمِلَهُمْ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَحْمِلُكُمْ عَلَى شَيْءٍ وَوَأَفَقْتُهُ وَهُوَ غَضَبَانٌ وَلَا أَشْعُرُ وَرَجَعْتُ حَزِينًا مِنْ مَنَعَ النَّبِيَّ ﷺ وَمِنْ خِيفَةِ أَنْ يَكُونَ النَّبِيُّ ﷺ وَجَدَ فِي نَفْسِهِ عَلَيَّ فَرَجَعْتُ إِلَى أَصْحَابِي فَأَخْبَرْتُهُمُ الَّذِي قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَلَمْ أَلْبَثْ إِلَّا سُوءِيعةً إِذْ سَمِعْتُ بِلَالَ يُنَادِي أَيُّ عَبْدَ اللَّهِ بْنُ قَيْسٍ فَأَجَبْتُهُ فَقَالَ أَجِبْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَدْعُوكَ فَلَمَّا أَتَيْتُهُ قَالَ خُذْ هَذَيْنِ الْقَرَيْنَيْنِ وَهَذَيْنِ الْقَرَيْنَيْنِ لِسِتَّةِ أَبْعَرَةٍ ابْتِاعَهُنَّ حَيْثُ مِنْ سَعْدٍ فَانْطَلِقْ بِهِنَّ إِلَى أَصْحَابِكَ

(Knjiga 1., str. 1136).

¹ Tumačenje ovog hadisa može se naći u poglavlju *O spajanju akšama i jacije, ne klanjajući između njih nikakve nafile* (Knjiga 1., str. 1139).

šest deva koje je u to vrijeme kupio od Sa'da, vodi ih svojim drugovima i reci (im): "Allah vas", ili je, kaže, rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vas prebacuje na ovima, pa ih pojašite."

Žurno sam sa devama otišao kod njih i rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vas prebacuje na ovima, ali vas ja, tako mi Allaha, neću ostaviti dok neko od vas ne pođe sa mnom da čuje riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako ne biste pomislili da sam vam ja prenio nešto što on nije rekao."

"Ti si kod nas, uistinu, pouzdan (iskren), a svakako ćemo uraditi ono što želiš."

Pa je Ebu-Musa otišao sa grupom njih do onih koji su čuli govor Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem - kako je prvo odbio da im da (jahalice), a zatim im, nakon toga, dao - pa su im oni ispričali isto ono što im je (prije) ispričao Ebu-Musa.²

فَقُلْ إِنَّ اللَّهَ أَوْ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَحْمِلُكُمْ عَلَى هَؤُلَاءِ فَارْكَبُوهُمْ فَانْطَلَقْتُ إِلَيْهِمْ بَيْنَ فَقُلْتُ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ يَحْمِلُكُمْ عَلَى هَؤُلَاءِ وَلَكِنِّي وَاللَّهِ لَا أَدْعُكُمْ حَتَّى يَنْطَلِقَ مَعِيَ بَعْضُكُمْ إِلَى مَنْ سَمِعَ مَقَالَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَا تَطْنُوا أَنِّي حَدَّثْتُكُمْ شَيْئًا لَمْ يَقُلْهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا لِي وَاللَّهِ إِنَّكَ عِنْدَنَا لَمُصَدِّقٌ وَلَنْفَعَلَنَّ مَا أَحْبَبْتَ فَانْطَلَقَ أَبُو مُوسَى يَنْفِرُ مِنْهُمْ حَتَّى أَتَوْا الَّذِينَ سَمِعُوا قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَنَعَهُ إِيَّاهُمْ ثُمَّ إِعْطَاهُمْ بَعْدَ فَحَدَّثُوهُمْ بِمِثْلِ مَا حَدَّثَهُمْ بِهِ أَبُو مُوسَى .

2 Buhari, kao što vidimo, Pohod na Tebuk spominje nakon Oprosnog hadždža, što je, bez sumnje, greška koja, najvjerojatnije, potiče od prepisivača, jer pohod na Tebuk je bio u mjesecu redžebu, devete godine po hidžri, prije Oprosnog hadždža. Neki vele da je do njega došlo šest mjeseci nakon Pohoda na Taif, što nije u oprečnosti sa prethodnom konstatacijom. Tebuk je poznato mjesto na sredini puta između Medine i Damaska. Neki kažu da je udaljen od Medine 14 dana hoda.

Povod za Pohod na Tebuk bile su vijesti koje su širili u Medini da se bizantijska vojska sprema na tešku i odlučujuću bitku protiv muslimana. Te vijesti su donosili Nabetejci koji su donosili iz Šama zejtin na prodaju u Medinu. Govorili su kako je Herakle spremio ogromnu vojsku od četrdeset hiljada boraca pod vodstvom jednog od najboljih bizantijskih vojskovođa. Pričali su da će krenuti iz Belhe, i da je pridobio uza se i plemena Lahm i Džuzam, te da je njihova prethodnica već stigla u Belka'. Sve ovo je stavilo muslimane u težak položaj i opasnu situaciju, posebno ako se pridoda tome i djelovanje munafika-licemjera koji su žudjeli da razore muslimansko društvo.

Pohod na Tebuk je prozvan imenom "Tegobni pohod" ili "Pohod siromašne vojske". Razlog tome je što su muslimani u to vrijeme bili u veoma teškom stanju. Bili su oskudni jahaćim životinjama, devama i konjima, vodom i opskrbom. Vladaše velika suša i bila je velika žega. Prenosi se da su na putu klali deve kako bi pili vodu iz njihovih grba, a hranili su se lišćem od drveća. Zbog svega toga, muslimanska vojska koja je krenula na Tebuk prozvana je *El-Usre - Siromašna vojska*, a pohod je dobio ime "Tegobni pohod".

Međutim, uz sve to, ne treba zaboraviti činjenicu da su se muslimani natjecali ko će bolje opremiti, odnosno ko će više doprinijeti opremanju muslimanske vojske. Tako se prenosi da je Osman b. Affan bio spremio karavanu na put u Šam sa dvjesto natovarenih i dobro opremljenih deva i dvjesto oka srebra. Došao je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i poklonio mu sve to, dodajući još stotinu deva sa cijelom opremom i hiljadu dinara. Tom prilikom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Osmanu neće od danas ništa nauditi ma šta radio."

Poslije toga je Osman, radijallahu anhu, donio još imetka, tako da je njegov poklon dostigao broj od 900 deva i 100 konja, osim novca.

Abdurrahman b. Avf je dao 200 oka srebra, Ebu-Bekr sav svoj imetak, koji je vrijedio 4000 drahmi; Omer pola svoga imetka itd. Žene su skidale sa sebe ogrlice, narukvice, munduše i prstenje. Bilo je i onih koji su darovali pregršt ili dvije pregršti hurmi, jer nisu imali više od toga. Niko, uglavnom, nije stisnuo šaku i niko nije škrtario osim licemjera.

4416. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja prenoseći od Šu'be, on od Hakema, ovaj od Mus'aba b. Sa'da, a on od svoga oca, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao (u Pohod) na Tebuk, a za svoga zamjenika (u Medini) je ostavio Aliju.

“Zar ćeš me ostaviti među djecom i ženama” - rekao je (Alija), a on mu je odgovorio:

“Zar nisi zadovoljan da u odnosu na mene budeš kao što je bio Harun u odnosu na Musaa, samo što poslije mene nema više poslanika.”

Ebu-Davud veli da mu je pričao Šu'be od Hakema, koji kaže da je (ovaj hadis) čuo od Mus'aba.

4417. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Seid, njemu Muhammed b. Bekr, a ovome je saopćio Ibnu-Džurejdž, koji kaže da je čuo Ataa kako izvještava da mu je saopćio Safvan b. Ja'la b. Umejje prenoseći od svoga oca, koji je rekao:

“Učestvovao sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Teškom pohodu (Pohodu na Tebuk).

Safvan veli da je Ja'la govorio:

“Taj pohod za mene je bio najpouzdanije djelo (tj. u vezi s pitanjem iščekivanje nagrade).

Ata kaže: Safvan veli da je Ja'la rekao:

“Imao sam najamnika pa se on potukao sa nekim čovjekom, i jedan od njih dvojice je ugrizao drugoga.”

٤٤١٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ مُضْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ إِلَى تَبُوكَ وَاسْتَخْلَفَ عَلِيًّا فَقَالَ أَتَخَلِّفُنِي فِي الصَّبِيَّانِ وَالنِّسَاءِ قَالَ أَلَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَيْسَ نَبِيٌّ بَعْدِي وَقَالَ أَبُو دَاوُدَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ سَمِعْتُ مُضْعَبًا .

٤٤١٧. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ عَطَاءَ يُخْبِرُ قَالَ أَخْبَرَنِي صَفْوَانُ بْنُ يَعْلَى بْنُ أُمَيَّةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ الْعُسْرَةَ قَالَ كَانَ يَعْلَى يَقُولُ تِلْكَ الْغَزْوَةُ أَوْثَقُ أَعْمَالِي عِنْدِي قَالَ عَطَاءُ فَقَالَ صَفْوَانُ قَالَ يَعْلَى فَكَانَ لِي أَجِيرٌ فَقَاتَلَ إِنْسَانًا فَعَضَّ أَحَدَهُمَا يَدَ الْآخَرِ قَالَ عَطَاءُ فَلَقَدْ أَخْبَرَنِي صَفْوَانُ أَنَّهُمَا عَضَّ الْآخَرَ فَنَسِيَتْهُ قَالَ فَانْتَرَعَ الْمَعْضُوضُ يَدَهُ مِنْ فِي الْعَاضِ فَانْتَرَعَ

-Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, zbog ozbiljnosti i teškoće situacije, taj put - suprotno njegovom običaju - obznanio muslimanima da kani krenuti u rat sa Bizantijom, te izdao naredbu da se sakupi i pripremi vojska koja se slijevala u Medinu sa svih strana. Niko od muslimana nije odbio da učestvuje u ovom velikom pohodu, osim licemjera i tri osobe. Čak su i siromasi dolazili kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, tražeći da im da jahalice da i oni idu u borbu. Stoga je vojska koja je krenula put Tebuka bila ogromna, brojala je 30.000 boraca.

Pohod na Tebuk je prošao bez sukoba. Vizantice i njihove vladare je, čim su čuli za dolazak Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa ogromnom vojskom, obuzeo veliki strah. Nisu se smjeli usuditi i krenuti na pokret i susret s njim. Razišli su se i raspustili vojsku unutar svojih granica. To je za muslimane bila povoljnija vijest nego što su očekivali, a djelovala je i na povećanje ugleda i časti muslimanske vojske van granica Arabije, kao i unutar same zemlje.

Muslimanska vojska se vratila u Medinu slavljenički i pobjednički raspoložena. U putu nisu imali nikakvih neugodnosti, a Allah, dželle šanuhu, ih je poštediti borbe.

Ata kaže da ga je Safvan obavijestio koji je od njih dvojice ujeo drugoga, ali je zaboravio, pa je ujedeni istrgnuo svoju ruku iz usta onoga što ga je ujeo i izvalio mu jedan sjekutić. (Kasnije) su došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on je to ostavio nekažnjeno. Ata je rekao: Mislim da je (Safvan) rekao: Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem:

“Zar da ostavi njegovu ruku u tvojim ustima da je grizeš, kao da je u ustima mužjaka deve koji ugriza?”¹

SLUČAJ KA'BA B. MALIKA

I riječi Uzvišenog Allaha: “... a i onoj trojici čiji je slučaj bio odgođen...”²

4418. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, a ovaj od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Ka'ba b. Malika, da je Abdullah b. Ka'b b. Malik, koji je bio vodič Ka'bu, uz ostale njegove sinove, kada je oslijepio, rekao:

– Čuo sam Ka'ba b. Malika kako priča svoj događaj kada je izostao iz vojnog pohoda na Tebuk. Ka'b je rekao:

“Nisam zostao ni iz jednog vojnog pohoda u koji je išao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osim Pohoda na Tebuk, izuzimajući bitku na Bedru, jer on nikoga ko je iz nje izostao nije prekorio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je izišao (na Bedr) u namjeri da presretne kurejšijsku

إِخْدَى ثَنِيَّتَهُ فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَأَهْدَرَ ثَنِيَّتَهُ قَالَ عَطَاءٌ وَحَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَفِيدَعُ يَدَهُ فِي فِكَ تَقْضُمُهَا كَأَنَّهَا فِي فِي فَحَلَّ يَقْضُمُهَا .

بَابُ حَدِيثِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ

وَقَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا) .

٤٤١٨ . حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ وَكَانَ قَائِدَ كَعْبٍ مِنْ بَنِيهِ حِينَ عَمِيَ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ قِصَّةِ تَبُوكَ قَالَ كَعْبٌ لَمْ أَتَخَلَّفَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةٍ غَزَاهَا إِلَّا فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ غَيْرَ أَنِّي كُنْتُ تَخَلَّفْتُ فِي غَزْوَةِ بَدْرٍ وَلَمْ يُعَاتَبْ أَحَدًا تَخَلَّفَ عَنْهَا إِنَّمَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُرِيدُ عِيرَ قُرَيْشٍ حَتَّى جَمَعَ اللَّهُ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ عَدُوِّهِمْ

1 Pogledati ovaj hadis u poglavlju *O tome kada neki čovjek ujede drugoga pa mu ispadnu sjekutići*, hadis broj 6893. Ovdje je naveden zbog spomena pohoda na Tebuk.

2 Ovo je dio 118. ajeta sure Et-Tevbe, koji je povezan sa ajetom 117. a odnose se na Pohod na Tebuk. Prevod ta dva ajeta u cijelosti glasi: “Allah je oprostio Vjerovjesniku, i muhadžirima i ensarijama, koji su ga u teškom času slijedili, u vrijeme kada se srca nekih od njih zamalo nisu pokolebala; On je poslije i njima oprostio, jer je On prema njima blag i milostiv. A i onoj trojici čiji je slučaj bio odgođen tako da im je zemlja, koliko god da je bila prostrana, postala tijesna, i bilo im se stisnulo u dušama njihovim, i vidjeli su da nema utočišta od Allaha nego samo u Njega. On je poslije i njima oprostio da bi se i ubuduće kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i milostiv je.”

karavnu, dok ih je Allah neočekivano (bez njihovog dogovora) suočio sa njihovim neprijateljem. Ja sam bio sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, one noći na Akabi, kada smo se obavezali (zavjetovali) na islam, i ne bih volio da sam umjesto te noći prisustvovao na Bedru, iako se Bedr spominje više od nje.

Ono što se može reći za mene tada, (kada sam izostao i nisam učestvovao u Pohodu na Tebuk) jeste - da nikada nisam bio jači i imućniji nego tada, kada sam izostao (nisam učestvovao u toj vojni). Tako mi Allaha, nikada do tada nisam, istovremeno, imao dvije jahalice, a imao sam ih u vrijeme tog pohoda. Kada god bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, namjeravao krenuti u neki pohod, aludirao bi na drugi (i ne bi obznanio pravo stanje), sve dok nije došlo do ove vojne. Nju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izveo po žestokoj žegi, pred njim je bio dugačak put, (bezvodna) pustinja i brojni neprijatelj, pa je jasno obznanio muslimanima šta ih čeka, kako bi se pripremili onako kako se za boj pripremaju. Izvijestio ih je šta želi i šta mu je cilj. Muslimana sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, bilo je mnogo, ne bi ih mogla obuhvatiti ni knjiga evidencije (registar).

“I svaki čovjek, veli Ka’b, koji je želio da izostane (iz Pohoda) je mislio da će to njemu (Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem) ostati nepoznato, ukoliko o njegovom slučaju ne dođe Allahova objava. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je krenuo u taj pohod kada su (zreli) plodovi i hladovina predstavljali ugođaj. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, a i muslimani sa njim su se pripremali, pa bih i ja ujutro rano izlazio da se pripremam sa njima, ali bih se vraćao a da ništa nisam učinio. Govorio bih sam sebi: “Ja to mogu (kad god hoću).”

I tako se to otegnulo dok se revnost ljudi nije pojačala (intezivirala), i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a i muslimani s njim su osvanuli (spremni za Pohod), a da ja od pripreme nisam ništa realizovao.

عَلَى غَيْرِ مِيعَادٍ وَلَقَدْ شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةَ الْعَقَبَةِ حِينَ تَوَاقَعْنَا عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَا أَحَبُّ أَنْ لِي بِهَا مَشْهَدٌ بَدْرٍ وَإِنْ كَانَتْ بَدْرٌ أَذْكَرَ فِي النَّاسِ مِنْهَا كَانَ مِنْ خَبْرِي أَنِّي لَمْ أَكُنْ قَطُّ أَقْوَى وَلَا أَيْسَرَ حِينَ تَخَلَّفْتُ عَنْهُ فِي تِلْكَ الْغَزَاةِ وَاللَّهُ مَا اجْتَمَعَتْ عِنْدِي قَبْلَهُ رَاحِلَتَانِ قَطُّ حَتَّى جَمَعْتُهُمَا فِي تِلْكَ الْغَزْوَةِ وَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُرِيدُ غَزْوَةً إِلَّا وَرَى بِغَيْرِهَا حَتَّى كَانَتْ تِلْكَ الْغَزْوَةُ غَزَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حَرٍّ شَدِيدٍ وَاسْتَقْبَلَ سَفَرًا بَعِيدًا وَمَفَازًا وَعَدُوًّا كَثِيرًا فَجَلَّى لِلْمُسْلِمِينَ أَمْرَهُمْ لِيَتَأَهَّبُوا أَهْبَةً غَزْوِهِمْ فَأَخْبَرَهُمْ بِوَجْهِهِ الَّذِي يُرِيدُ وَالْمُسْلِمُونَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَثِيرٌ وَلَا يَجْمَعُهُمْ كِتَابٌ حَافِظٌ يُرِيدُ الدِّيَّانَ قَالَ كَعْبٌ فَمَا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَتَغَيَّبَ إِلَّا ظَنَّ أَنْ سَيُخْفَى لَهُ مَا لَمْ يَنْزِلْ فِيهِ وَخَيَّ اللَّهُ وَغَزَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تِلْكَ الْغَزْوَةَ حِينَ طَابَتِ الشَّارُ وَالظَّلَالُ وَتَجَهَّزَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْمُسْلِمُونَ مَعَهُ فَطَفِقْتُ أَغْدُو لِكَيْ أَتَجَهَّزَ مَعَهُمْ فَأَرَجَعُ وَلَمْ أَقْضِ شَيْئًا فَأَقُولُ فِي نَفْسِي أَنَا قَادِرٌ عَلَيْهِ فَلَمْ يَزَلْ يَتِمَادَى بِي حَتَّى اشْتَدَّ بِالنَّاسِ الْجُدُّ فَأَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْمُسْلِمُونَ مَعَهُ وَلَمْ أَقْضِ مِنْ جَهَازِي شَيْئًا فَقُلْتُ أَتَجَهَّزُ بَعْدَهُ بِيَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ ثُمَّ أَحَقُّهُمْ فَعَدَوْتُ بَعْدَ أَنْ فَصَلُوا لِأَتَجَهَّزَ فَرَجَعْتُ وَلَمْ أَقْضِ شَيْئًا ثُمَّ غَدَوْتُ ثُمَّ رَجَعْتُ وَلَمْ أَقْضِ شَيْئًا فَلَمْ يَزَلْ بِي حَتَّى أَسْرَعُوا وَتَفَارَطَ الْغَزْوُ وَهَمَمْتُ أَنْ أَرْحَلَ فَأَذْرَكْتُهُمْ وَلَيْتَنِي فَعَلْتُ

Rekoh: Spremit ću se dan ili dva dana poslije njega, a zatim ću ih pristići. Poranio sam, nakon što su (oni) otišli, s namjerom da se pripremim, ali sam se vratio a da ništa nisam realizovao. Zatim sam ponovo osvanuo (s istom namjerom), pa se vratio bez ikakvog rezultata. I tako je to trajalo dok su oni žurno (odmicali) i za odlazak u vojnu bilo prekasno. Bio sam odlučio (naumio) da otputujem i da ih pristignem, kamo sreće da sam to i učinio, ali, nije mi to bilo suđeno.

Kada bih kasnije, nakon odlaska Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, izlazio među ljude i tumarao između njih, rastužilo bi me to što nisam mogao primijetiti nikoga osim čovjeka za koga se sumnja da je munafik, ili slabe koje je Allah oslobodio (opravdanje njihovo prihvatio).

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, me nije spomenuo sve dok nije stigao na Tebuk. Sjedeći na Tebuku je upitao: “Šta je učinio Ka‘b?”

Neki čovjek iz (plemena) Benu Seleme reče:

“Allahov Poslaniče, zadržala ga njegova burda (prugasti ogrtač) i gledanje niza svoje skute (to jest njegova ljepota i sjaj)!”

“Ružno li je to što si rekao”, reče Mu‘az b. Džebel. Tako mi Allaha, Allahov Poslaniče mi o njemu znamo sve najbolje!”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na to nije ništa rekao.

Ka‘b b. Malik nastavlja:

“Kada je do mene doprlo da se on (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) zaputio nazad (sa Tebuka), obuzela me je briga. Počeo sam se prisjećati laži koju bih rekao. Govorio sam: Čime da se spasim sutra od njegovog gnjeva (srdžbe)? Tražio sam pomoć u tome od svakog razboritog u mojoj porodici. Ali, kada bi rečeno: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se približio (stiže)!”, od mene je otišla (raspršila se) laž. Svatio sam da se nikada i nikako neću moći od njega izbaviti nečim u čemu je laž, i odlučio sam da mu kažem istinu.

فَلَمْ يَقْدِرْ لِي ذَلِكَ فَكُنْتُ إِذَا خَرَجْتُ فِي النَّاسِ بَعْدَ خُرُوجِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَطُفْتُ فِيهِمْ أَحْزَنِي أَنِّي لَا أَرَى إِلَّا رَجُلًا مَغْمُوصًا عَلَيْهِ النَّفَاقُ أَوْ رَجُلًا مِّنْ عَذَرِ اللَّهِ مِنَ الضُّعْفَاءِ وَلَمْ يَذْكُرْنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى بَلَغَ تَبُوكَ فَقَالَ وَهُوَ جَالِسٌ فِي الْقَوْمِ بِتَبُوكَ مَا فَعَلَ كَعْبٌ فَقَالَ رَجُلٌ مِّنْ بَنِي سَلِمْةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ حَبَسَهُ بُرْدَاهُ وَنَظَرُهُ فِي عِطْفِهِ فَقَالَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ بَشَسَ مَا قُلْتَ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ فَلَمَّا بَلَغَنِي أَنَّهُ تَوَجَّهَ قَافِلًا حَضَرَنِي هَمِي وَطَفِيقُ أَتَذْكُرُ الْكَذِبَ وَأَقُولُ بِمَاذَا أَخْرَجَ مِنْ سَخَطِهِ غَدًا وَاسْتَعْنْتُ عَلَى ذَلِكَ بِكُلِّ ذِي رَأْيٍ مِنْ أَهْلِي فَلَمَّا قِيلَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ أَظَلَ قَادِمًا زَاخَ عَنِّي الْبَاطِلُ وَعَرَفْتُ أَنِّي لَنْ أَخْرَجَ مِنْهُ أَبَدًا بِشَيْءٍ فِيهِ كَذِبٌ فَاجْتَمَعْتُ صِدْقَهُ وَأَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَادِمًا وَكَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ بَدَأَ بِالْمَسْجِدِ فَيَرْكَعُ فِيهِ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ جَلَسَ لِلنَّاسِ فَلَمَّا فَعَلَ ذَلِكَ جَاءَهُ الْمُخَلْفُونَ فَطَفِقُوا يَعْتَذِرُونَ إِلَيْهِ وَيُحْلِفُونَ لَهُ وَكَانُوا بِضَعَّةٍ وَثَمَانِينَ رَجُلًا فَقَبِلَ مِنْهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَانِيَتَهُمْ وَبَايَعَهُمْ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمْ وَوَكَّلَ سَرَاتِرَهُمْ إِلَى اللَّهِ فَجِئْتُهُ فَلَمَّا سَلَّمْتُ عَلَيْهِ تَبَسَّ تَبَسُّمَ الْمُغْضَبِ ثُمَّ قَالَ تَعَالَ فَجِئْتُ أَمْشِي حَتَّى جَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ لِي مَا خَلَفَكَ أَلَمْ تَكُنْ قَدْ ابْتِغَيْتَ ظَهْرَكَ فَقُلْتُ بَلَى إِنِّي وَاللَّهِ لَوْ جَلَسْتُ عِنْدَ غَيْرِكَ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا لَرَأَيْتُ أَنَّ

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stiže, a imao je običaj da, kada dođe s puta, prvo ode u džamiju, i klanja u njoj dva rekjata, a zatim posjedi sa ljudima. Pošto je to učinio, došli su mu oni koji su izostali (iz Pohoda) počevši mu se pravdati i zaklinjati (mu se). Bilo ih je osamdeset i nekoliko. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prihvatio njihove javne izjave, uzeo od njih prisegu i zatražio oprost za njih, a njihove tajne prepustio Allahu. Zatim sam ja došao. Kada sam mu nazvao selam, on se osmijehnuo osmijehom srditog, a potom rekao: "Priđi!" Prišao sam, dok nisam sjeo ispred njega, pa mi on reče:

"Šta te je zadržalo? Zar nisi bio kupio sebi devu (jahalicu)?"

"Jesam", velim ja, "i tako mi Allaha, da sam sjeo pred nekim drugim sa ovoga svijeta, mimo tebe, smatrao bih da ću se izbaviti iz njegove srdžbe opravdanjem, jer obdaren sam vještinom u diskusiji, ali sam ja, tako mi Allaha, shvatio da, ako ti danas budem govorio laž koja bi te učinila zadovoljnim sa mnom, Allah bi, nesumnjivo, ubrzo učinio da se rasrdiš na mene; a ako ti budem govorio istinu, i ti se zbog njega naljutio na mene, ja se, uistinu, nadam da mi Allah zbog toga oprosti. Ne, tako mi Allaha, nisam imao opravdanja! Tako mi Allaha, nisam nikada bio jači i imućniji nego onda kada sam izostao iza tebe (iz vojne)."

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: "Što se ovoga tiče, on je bio iskren. Ustani (i idi) dok Allah o tebi ne presudi."

Ustao sam, a za mnom su skočili ljudi iz (plemena) Benu Seleme pa su me slijedili.

"Tako nam Allaha", rekoše mi, "mi neznamo da si počinio neki grijeh prije ovoga, zar nisi mogao da se opravdaš Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, onim čime su se opravdali ostali što su izostali? Bila je dovoljna molba Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ti se oprosti."

سَأَخْرُجُ مِنْ سَخَطِهِ بِعُذْرٍ وَلَقَدْ أُعْطِيتُ جَدَلًا وَلَكِنِّي وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ لَئِنْ حَدَّثْتُكَ الْيَوْمَ حَدِيثَ كَذِبٍ تَرْضَى بِهِ عَنِّي لَيُوشِكَنَّ اللَّهُ أَنْ يُسَخِّطَكَ عَلَيَّ وَلَئِنْ حَدَّثْتُكَ حَدِيثَ صِدْقٍ تَجِدُ عَلَيَّ فِيهِ إِنِّي لَا رَجُوفِيهِ عَفْوَ اللَّهِ لَا وَاللَّهِ مَا كَانَ لِي مِنْ عُذْرٍ وَاللَّهِ مَا كُنْتُ قَطُّ أَقْوَى وَلَا أَيْسَرَ مِنِّي حِينَ تَخَلَّفْتُ عَنْكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَمَّا هَذَا فَقَدْ صَدَقَ فَقُمْ حَتَّى يَقْضِيَ اللَّهُ فِيكَ فَقُمْتُ وَثَارَ رِجَالٌ مِنْ بَنِي سَلَمَةَ فَاتَّبَعُونِي فَقَالُوا لِي وَاللَّهِ مَا عَلِمْنَاكَ كُنْتَ أَذْنَبْتَ ذَنْبًا قَبْلَ هَذَا وَلَقَدْ عَجَزْتَ أَنْ لَا تَكُونَ اعْتَذَرْتَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِمَا اعْتَذَرَ إِلَيْهِ الْمُتَخَلِّفُونَ قَدْ كَانَ كَافِيكَ ذَنْبَكَ اسْتَغْفَارُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَكَ فَوَاللَّهِ مَا زَالُوا يُؤْتِبُونِي حَتَّى أَرَدْتُ أَنْ أَرْجِعَ فَأُكَذِّبَ نَفْسِي ثُمَّ قُلْتُ لَهُمْ هَلْ لَقِيَ هَذَا مَعِيَ أَحَدٌ قَالُوا نَعَمْ رَجُلَانِ قَالَا مِثْلَ مَا قُلْتَ فَقِيلَ لهُمَا مِثْلُ مَا قِيلَ لَكَ فَقُلْتُ مَنْ هُمَا قَالُوا مُرَارَةُ بْنُ الرَّبِيعِ الْعُمَرِيُّ وَهِلَالُ بْنُ أُمَيَّةَ الْوَاقِفِيُّ فَذَكَرُوا لِي رَجُلَيْنِ صَالِحَيْنِ قَدْ شَهِدَا بَدْرًا فِيهِمَا أُسُوءَ فَمَضَيْتُ حِينَ ذَكَرُوهُمَا لِي وَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمُسْلِمِينَ عَنْ كَلَامِنَا أَيْهَا الثَّلَاثَةُ مِنْ بَيْنِ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُ فَاجْتَنَبْنَا النَّاسَ وَتَغَيَّرُوا لَنَا حَتَّى تَنَكَّرْتُ فِي نَفْسِي الْأَرْضُ فَمَا هِيَ الَّتِي أَعْرِفُ فَلَبِثْنَا عَلَى ذَلِكَ خَمْسِينَ لَيْلَةً فَأَمَّا صَاحِبَايَ فَاسْتَكْنَا وَقَعَدَا فِي بُيُوتِهِمَا يَبْكِيَانِ وَأَمَّا أَنَا فَكُنْتُ أَشَبَّ الْقَوْمِ وَأَجْلَدَهُمْ فَكُنْتُ أَخْرُجُ فَأَشْهَدُ الصَّلَاةَ مَعَ

I, tako mi Allaha, nastavili su tako da me prekoravaju da sam htio da se vratim i sam sebe poreknem. Zatim sam im rekao:

“Je li se ikom drugom desilo kao ovo sa mnom?”

“Jeste”, odgovorili su, “dva čovjeka rekla su isto što i ti, i rečeno im je isto što i tebi.”

“Ko su njih dvojica?” – upitah, a oni odgovoriše:

“Murare b. Rebi‘ Umeri i Hilal b. Umejje Vakifi.”

Spomenuli su mi dvojicu dobrih ljudi koji su učestvovali u Bici na Bedru, u koje se može ugledati, pa sam, kada su mi spomenuli njih dvojicu, produžio dalje.

I Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabrani ljudima da sa nama trojicom, između ostalih koji su izostali (iz Pohoda), govore. Ljudi su nas počeli izbjegavati i toliko su se prema nama promijenili da mi se zemlja promijenila, da to nije više bila ona zemlja koju sam znao. U takvom stanju smo ostali pedeset noći. Što se tiče mojih prijatelja oni su se izolirali, sjedili u svojim kućama i plakali. A što se mene tiče, ja sam bio mlađi i izdržljiviji od njih pa sam izlazio i prisustvovao namazu muslimanima i obilazio čaršije. Međutim, niko mi se nije obraćao. Dolazio bih i Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i selam mu nazivao dok je sjedio na svom mjestu poslije namaza, govoreći u sebi: “Da li je pokrenuo svoje usne odgovarajući mi na selam, ili nije?”

Zatim bih klanjao u njegovoj blizini i krišom ga gledao, pa kada bih se predao namazu on bi se okrenuo prema meni, a kad bih se okrenuo prema njemu, on bi se okrenuo od mene.

I kad mi se njihovo izbjegavanje oduljilo, otišao sam i popeo se na zid ograde (vrta) Ebu-Katadea. On bijaše moj amidžić i najdraži mi od svih ljudi. Nazvao sam mu selam i tako mi Allaha, nije mi odgovorio. Rekoh mu:

– Eba-Katade, preklinjem te Allahom, znaš li ti da ja volim Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?

المُسْلِمِينَ وَأَطُوفُ فِي الْأَسْوَاقِ وَلَا يُكَلِّمُنِي أَحَدٌ
وَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَسْلَمَ عَلَيْهِ وَهُوَ فِي مَجْلِسِهِ
بَعْدَ الصَّلَاةِ فَأَقُولُ فِي نَفْسِي هَلْ حَرَكَ شَفَتَيْهِ بِرَدِّ
السَّلَامِ عَلَيَّ أَمْ لَا ثُمَّ أَصْلِي قَرِيبًا مِنْهُ فَأَسَارِقُهُ
النَّظَرَ فَإِذَا أَقْبَلْتُ عَلَى صَلَاتِي أَقْبَلَ إِلَيَّ وَإِذَا
التُّفْتُ نَحْوَهُ أَعْرَضَ عَنِّي حَتَّى إِذَا طَالَ عَلَيَّ
ذَلِكَ مِنْ جَفْوَةِ النَّاسِ مَشَيْتُ حَتَّى تَسَوَّرْتُ
جِدَارَ حَائِطِ أَبِي قَتَادَةَ وَهُوَ ابْنُ عَمِّي وَأَحَبُّ
النَّاسِ إِلَيَّ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَوَاللَّهِ مَا رَدَّ عَلَيَّ السَّلَامَ
فَقُلْتُ يَا أَبَا قَتَادَةَ أَنْشُدْكَ بِاللَّهِ هَلْ تَعَلَّمَنِي أَحَبُّ
اللَّهِ وَرَسُولُهُ فَسَكَتَ فَعُدْتُ لَهُ فَنَشَدْتُهُ فَسَكَتَ
فَعُدْتُ لَهُ فَنَشَدْتُهُ فَقَالَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ
فَفَاضَتْ عَيْنَايَ وَتَوَلَّيْتُ حَتَّى تَسَوَّرْتُ الْجِدَارَ
قَالَ فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي بِسُوقِ الْمَدِينَةِ إِذَا نَبْطِي مِنْ
أَتْبَاطِ أَهْلِ الشَّامِ مِمَّنْ قَدِمَ بِالطَّعَامِ يَبِيعُهُ بِالْمَدِينَةِ
يَقُولُ مَنْ يَدُلُّ عَلَى كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ فَطَفِقَ النَّاسُ
يُشِيرُونَ لَهُ حَتَّى إِذَا جَاءَنِي دَفَعَ إِلَيَّ كِتَابًا مِنْ
مَلِكِ غَسَّانَ فَإِذَا فِيهِ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ قَدْ بَلَغَنِي أَنَّ
صَاحِبَكَ قَدْ جَفَاكَ وَلَمْ يُجْعَلْكَ اللَّهُ بِدَارِ هَوَانٍ
وَلَا مَضِيعَةٍ فَالْحَقْ بِنَا نُوَاسِكَ فَقُلْتُ لَمَّا قَرَأْتُهَا
وَهَذَا أَيْضًا مِنَ الْبَلَاءِ فَتَيَمَّمْتُ بِهَا التَّوَرَّ
فَسَجَرْتُهُ بِهَا حَتَّى إِذَا مَضَتْ أَرْبَعُونَ لَيْلَةً مِنَ
الْخُمْسِينَ إِذَا رَسُولُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَأْتِينِي فَقَالَ
إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَأْمُرُكَ أَنْ تَعْتَزَلَ امْرَأَتَكَ فَقُلْتُ
أَطْلُقُهَا أَمْ مَاذَا أَفْعَلُ قَالَ لَا بَلْ اعْتَزَلْهَا وَلَا
تَقْرُبَهَا وَأَرْسَلَ إِلَيَّ صَاحِبِي مِثْلَ ذَلِكَ فَقُلْتُ

On je šutio, pa sam ga ponovo preklinjao, pa je šutio, pa sam ga ponovo preklinjao (Allahom), pa je rekao:

“Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.”

Moje oči se tada ispuniše suzama, ja se tada okrenuh i preskočih zid.

I dok sam tako, veli, šetao pijacom Medine, ugledah Nabatejca iz Šama koji je upravo došao s hranom da je proda u Medini, kako govori:

– Ko će me uputiti na Ka‘ba b. Malika?

Ljudi mu počеше pokazivati (na mene) i kada mi on priđe, predade mi pismo od Gasanskog kralja, u kojem piše:

“A sada, do mene je doprla vijest da te tvoj prijatelj (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) izbjegava. Tebe Allah nije stvorio da živiš u mjestu poniženja i ugrožavanja tvojih prava! Pridruži se nama, mi ćemo te utješiti!”

Nakon što sam pročitao pismo, rekoh: “I ovo je, takođe, dio iskušenja.” Uputio sam se prema peći i tamo ga spalio.

Kada je prošlo četrdeset, od pedeset noći, dođe mi izaslanik Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa reče:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ti zapovijeda da se odvojiš od svoje žene.”

“Da je pustim, ili: šta da uradim?”, upitah.

“Ne”, reče on, “nego se odvoji od nje i nemoj joj prilaziti (sa njom spolno općiti)!”

Isto to je poručio i dvojici mojih prijatelja. Ja tada rekoh svojoj ženi: “Idi svojoj porodici i budi kod njih dok Allah ne presudi o ovom slučaju.”

Žena Hilala b. Umejjea je, kaže Ka‘b, došla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla:

“Allahov Poslaniče, Hilal b. Umejje je bespomoćni starac i nema hizmećara, pa da li bi ti smetalo da mu ja hizmet činim?”

“Ne”, odgovori on, “ali neka ti ne prilazi.”

“On, tako mi Allaha, nema snage ni za što.

لَا مَرَاتِي الْحَقِّي بِأَهْلِكَ فَتَكُونِي عِنْدَهُمْ حَتَّى يَقْضِيَ اللَّهُ فِي هَذَا الْأَمْرِ قَالَ كَعْبٌ فَجَاءَتْ امْرَأَةً هِلَالَ بْنِ أُمَيَّةَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ هِلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ شَيْخٌ ضَائِعٌ لَيْسَ لَهُ خَادِمٌ فَهَلْ تَكْرَهُ أَنْ أَخْدُمَهُ قَالَ لَا وَلَكِنْ لَا يَقْرُبُكَ قَالَتْ إِنَّهُ وَاللَّهِ مَا بِهِ حَرَكَةٌ إِلَى شَيْءٍ وَاللَّهِ مَا زَالَ يَبْكِي مُنْذُ كَانَ مِنْ أَمْرِهِ مَا كَانَ إِلَى يَوْمِهِ هَذَا فَقَالَ لِي بَعْضُ أَهْلِي لَوْ اسْتَأْذَنْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي امْرَأَتِكَ كَمَا أَذِنَ لَامْرَأَةِ هِلَالَ بْنِ أُمَيَّةَ أَنْ تَخْدُمَهُ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا اسْتَأْذِنُ فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَمَا يُدْرِينِي مَا يَقُولُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا اسْتَأْذَنْتُهُ فِيهَا وَأَنَا رَجُلٌ شَابٌّ فَلَبِثْتُ بَعْدَ ذَلِكَ عَشْرَ لَيَالٍ حَتَّى كَمَلْتُ لَنَا خُمْسُونَ لَيْلَةً مِنْ حِينَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ كَلَامِنَا فَلَمَّا صَلَّيْتُ صَلَاةَ الْفَجْرِ صُبْحَ خَمْسِينَ لَيْلَةً وَأَنَا عَلَى ظَهْرِ بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِنَا فَبَيْنَا أَنَا جَالِسٌ عَلَى الْحَالِ الَّتِي ذَكَرَ اللَّهُ قَدْ ضَاقَتْ عَلَيَّ نَفْسِي وَضَاقَتْ عَلَيَّ الْأَرْضُ بِمَا رَحَبْتُ سَمِعْتُ صَوْتَ صَارِخٍ أَوْفَى عَلَى جَبَلٍ سَلَعَ بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ أَبْشِرْ قَالَ فَخَرَرْتُ سَاجِدًا وَعَرَفْتُ أَنَّ قَدْ جَاءَ فَرَجٌ وَأَذِنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِتَوْبَةِ اللَّهِ عَلَيْنَا حِينَ صَلَّى صَلَاةَ الْفَجْرِ فَذَهَبَ النَّاسُ يُبْشِرُونَنَا وَذَهَبَ قَبْلَ صَاحِبَيَّ مُبْشِرُونَ وَرَكَضَ إِلَيَّ رَجُلٌ فَرَسًا وَسَعَى سَاعَ مِنْ أَسْلَمَ فَأَوْفَى عَلَى الْجَبَلِ وَكَانَ الصَّوْتُ أَشْرَعَ مِنَ الْفَرَسِ فَلَمَّا جَاءَنِي الَّذِي سَمِعْتُ صَوْتَهُ يُبْشِرُنِي نَزَعْتُ لَهُ ثَوْبِي فَكَسَوْتُهُ

Tako mi Allaha, on otkako mu se desilo ono što mu se desilo pa do današnjeg dana - neprestano plače.”

Neko od mojih ukućana mi, (veli Ka'b), reče: “Kada bi i ti zatražio dozvolu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za svoju ženu kao što je dozvolio ženi Hilala b. Umejjea da mu hizmeti?

“Tako mi Allaha”, reko, “neću tražiti dozvolu za nju od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem! Šta ja znam šta će mi reći Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ako ga zamolim za nju, a ja sam mlad čovjek?”

Proboravio sam nakon toga deset noći, tako da se navršilo pedeset noći, otkako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio govor sa nama. Nakon što sam pedesete noći ujutro klanjao sabah na jednoj od naših kuća, te dok sam sjedio u stanju (halu) koje sam Allah spominje, u duši mi se se stislo a zemlja mi, ma koliko prostrana bila, postala tijesna, čuo sam nekoga kako, ispevši se na vrh brda Sel' iz sveg glasa doziva: “O, Ka'b b. Malik raduj se (muštuluk)!”

“Ja sam odmah”, veli, “pao na sedždu. Znao sam da je stiglo olakšanje.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je, nakon što je klanjao sabah namaz razglasio da nam je Allah oprostio. Ljudi su nam dolazili na muštuluk (radost), a na muštuluk su otišli i mojoj dvojici prijatelja. Meni je jedan čovjek pojurio na konju a jedan, Eslemija je požurio pješice pa se popeo na brdo. Glas je bio brži od konja. Kad je onaj čiji sam glas čuo došao da me obraduje, svukao sam oba dijela svoje odjeće i ogrnuo ga njima, kao muštuluk (nagradu) za radosnu vijest. Tako mi Allaha, tada nisam imao druge odjeće, pa sam posudio dva dijela odjeće, obukao ih, a potom se zaputio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Ljudi su me susretali u skupinama i čestitali mi oprost (uslišanje molbe), govoreći:

إِيَّاهُمَا بِبُشْرَاهُ وَاللَّهِ مَا أَمْلِكُ غَيْرَهُمَا يَوْمَئِذٍ وَاسْتَعَرْتُ ثَوْبَيْنِ فَلَبِسْتُهُمَا وَانْطَلَقْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَيَتَلَقَانِي النَّاسُ فَوْجًا فَوْجًا يُهْنُونِي بِالتَّوْبَةِ يَقُولُونَ لِيْتَهْنِكَ تَوْبَةُ اللَّهِ عَلَيْكَ قَالَ كَعْبٌ حَتَّى دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَالِسٌ حَوْلَهُ النَّاسُ فَقَامَ إِلَيَّ طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ يَهْرُولُ حَتَّى صَافَحَنِي وَهَنَانِي وَاللَّهِ مَا قَامَ إِلَيَّ رَجُلٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ غَيْرَهُ وَلَا أَنْسَاهَا لِطَلْحَةَ قَالَ كَعْبٌ فَلَمَّا سَلَّمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يَبْرُقُ وَجْهُهُ مِنَ السُّرُورِ أَبْشِرْ بِخَيْرٍ يَوْمَ مَرَّ عَلَيْكَ مُنْذُ وَلَدْتِكَ أُمُّكَ قَالَ قُلْتُ أَمِنْ عِنْدَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمْ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ قَالَ لَا بَلْ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا سُرَّ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ حَتَّى كَانَهُ قِطْعَةً قَمَرٍ وَكُنَّا نَعْرِفُ ذَلِكَ مِنْهُ فَلَمَّا جَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ أَنْخَلَعَ مِنْ مَالِي صَدَقَةً إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِ اللَّهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أُمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالِكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ قُلْتُ فَإِنِّي أُمْسِكُ سَهْمِي الَّذِي بِخَيْرٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ إِنَّمَا نَجَانِي بِالصَّدَقِ وَإِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ لَا أُحَدِّثَ إِلَّا صِدْقًا مَا بَقِيَتْ فَوَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَبْلَاهُ اللَّهُ فِي صِدْقِ الْحَدِيثِ مُنْذُ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَحْسَنَ مِمَّا أَبْلَانِي مَا تَعَمَّدْتُ مُنْذُ ذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى يَوْمِي هَذَا كَذِبًا وَإِنِّي

“Neka ti je ugodan oprost Allahov!”

“Kada sam tako”, kaže Ka‘b, “ušao u džamiju, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je sjedio a oko njega su bili okupljeni ljudi. Talha b. Ubejdullah žurno ustade prema meni, rukova se sa mnom i čestita mi. Tako mi Allaha, nijedan muhadžir nije ustao osim njega. Nikad to Talhi neću zaboraviti.”

Kaže Ka‘b:

– Kada sam, potom, selam nazvao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, lica ozarenog od sreće, reče: “Raduj se najhairnijem danu koji si doživio otakako te majka tvoja rodila.”

“Od tebe, Allahov Poslaniče”, upitah, ili od Allaha?

– Nije (od mene), nego od Allaha – odgovori on. A lice Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bi, kada bi se obradovao, toliko blistalo, kao da je komad Mjeseca. Nama je to bilo poznato kada je o njemu riječ.

Kada sam sjeo pred njega, rekoh mu:

– Allahov Poslaniče, kao sastavni dio moje tevbe, ja cio svoj imetak dajem Allahu i Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem!

– Zadrži za sebe dio svog imetka – reče on – to je bolje za tebe.

– Zadržat ću onaj svoj dio (ratnog plijena) u Hajberu – rekoh – i dodadoh:

– Allahov Poslaniče, Allah me je spasio zbog iskrenosti (istine), i kao sastavni dio mog pokajanja (zavjetujem se) da ću, dok sam živ, govoriti samo istinu. I, tako mi Allaha, ne poznajem nijednog muslimana koga je Allah obdario iskrenošću govora – otkako sam to spomenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem – bolje nego što je obdario mene. Jer, od kada sam to rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa do dana današnjeg ja nikada, nisam namjerno nešto slagao, a nadam se da će me Allah sačuvati od toga i u preostalom dijelu života.

لَا رَجُو أَنْ يَحْفَظَنِي اللَّهُ فِيمَا بَقِيْتُ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ (لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ) إِلَى قَوْلِهِ (وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ) فَوَاللَّهِ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنْ نِعْمَةٍ قَطُّ بَعْدَ أَنْ هَدَانِي لِلْإِسْلَامِ أَعْظَمَ فِي نَفْسِي مِنْ صِدْقِي لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنْ لَا أَكُونَ كَذَبْتُهُ فَأَهْلَكَ كَمَا هَلَكَ الَّذِينَ كَذَبُوا فَإِنَّ اللَّهَ قَالَ لِلَّذِينَ كَذَبُوا حِينَ أَنْزَلَ الْوَحْيَ شَرًّا مَا قَالَ لِأَحَدٍ فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى (سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ) إِلَى قَوْلِهِ (فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ) قَالَ كَعْبٌ وَكُنَّا تَخْلِفْنَا أَيْهَا الثَّلَاثَةُ عَنْ أَمْرِ أَوْلَيْكَ الَّذِينَ قَبْلَ مِنْهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ حَلَفُوا لَهُ فَبَايَعَهُمْ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمْ وَأَرْجَأَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَمْرَنَا حَتَّى قَضَى اللَّهُ فِيهِ فَبَدَّلَكَ قَالَ اللَّهُ (وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا) وَلَيْسَ الَّذِي ذَكَرَ اللَّهُ مِمَّا خُلِفْنَا عَنِ الْغَزْوِ إِنَّمَا هُوَ تَخْلِيفُهُ إِيَّانَا وَإِرْجَاؤُهُ أَمْرَنَا عَمَّنْ حَلَفَ لَهُ وَاعْتَذَرَ إِلَيْهِ فَقَبِلَ مِنْهُ .

Allah je tom prilikom objavio Svom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Allah je oprostio Vjerovjesniku, i muhadžirima...” - do Njegovih riječi: “... I budite s onima koji su iskreni!”¹

Tako mi Allaha – (veli Ka‘b) – Allah nije podario nikakvu blagodat, nakon što me je uputio u islam, veću u duši mojoj od blagodati što sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao istinu, i nisam ga slagao pa propao kao što su propali oni što su lagali. Jer, Allah je, kada je spustio Objavu, rekao o onima što su lagali gore nego što je rekao i o kome drugom. Rekao je Blagoslovljeni i Uzvišeni Allah: “Kad se među njih vratite, zaklinjat će vam se Allahom..” – do riječi: “Allah sigurno nije zadovoljan narodom nevjerničkim.”²

Mi, nas trojica – veli Ka‘b – bili smo izostavljeni iz slučaja onih od kojih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prihvatio (izjave njihove) kada su mu se zakleli, uzeo od njih prisegu, i za njih tražio oprosta. Naš slučaj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgodio dok Allah nije o njemu presudio. Allah o tome kaže:

“...a i onoj trojici čiji je slučaj bio odgođen...”³

A ovim što Allah spominje da smo izostavljeni ne misli na naš izostak iz pohoda, nego je to Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, izostavljanje nas i odgađanje našeg slučaja, odvojeno od onih koji su mu se zaklinjali i pravdali, što je on prihvatio od njih.⁴

1 Et-Tevbe, 117-119. Prijevod ovih ajeta u cijelosti glasi: “Allah je oprostio Vjerovjesniku, i muhadžirima i ensarijama, koji su ga u teškom času slijedili, u vrijeme kada se srca nekih od njih umalo nisu pokolebala; On je poslije i njima oprostio, jer je On prema njima blag i milostiv. A i onoj trojici čiji je slučaj bio odgođen tako da im je zemlja, koliko god da je bila prostrana, postala tijesna, i bilo im se stisnulo u dušama njihovim, i vidjeli su da nema utočišta od Allaha nego samo u Njega. On je poslije njima oprostio da bi se i ubuduće kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i milostiv je. O vjernici, bojte se Allaha i budite s onima koji su iskreni!”

2 Et-Tevbe, 95-96. Prijevod ova dva ajeta u cijelosti glasi: “Kad se među njih vratite, zaklinjaće vam se Allahom, samo da ih se okanite, pa okanite ih se jer su oni pogan i prebivalište njihovo bit će Džehennem kao kazna za ono što su radili! Oni vam se zaklinju zato dabiste bili zadovoljni njima. Ako vi budete zadovoljni njima, Allah sigurno nije zadovoljan narodom nevjerničkim.”

3 Početak ajeta broj 118. iz sure Et-Tevbe, koji je neposredno u cijelosti citiran.

4 Ovaj dugački hadis Ka‘ba b. Malika obiluje mnogobrojnim poukama i porukama. Ovdje ćemo spomenuti neke od njih:

- Dozvoljena je borba u svetom mjesecu, jer pohod na Tebuk bio je u redžebu.
- Dozvoljeno je obznaniti vojsci i ljudima pravac pohoda, ukoliko to interes nameće.
- Kada imam, vođa, proglasi opću mobilizaciju, svi sposobni za borbu dužni su odazvati se. Ko to ne čini i izostane zaslužuje prijekor i kaznu.
- Onaj ko je nemoćan da se lično odazove u borbu, i koji je nemoćan da da materijalni doprinos, ne zaslužuje prijekor.
- Grijeh je vrlo opasan i poguban. Ebu-Hatim prenosi od Hasana Basrija da je rekao: "Subhanallah, ova trojica nisu jeli haram imetak, niti su prolijevali nedužnu krv, ili nered na zemlji činili, pa im se desilo ono što ste čuli, i zemlja im je, koliko god da je prostrana, tijesnom postala. Kako tek, onda, onaj ko čini razvrat i velike grijeh? Ovim Hasan Basrija misli na trojicu (Ka'ba i njegove prijatelje) koji su kažnjeni zbog neopravdanog izostanka sa pohoda.
- Onaj ko je jak i postojan u vjeri kažnjava se više, i više je odgovoran od onoga ko je slab i labilan.
- Dozvoljeno je čovjeku da iznese svoj propust i grijeh, razlog za to i ono što ga je zbog toga snašlo s ciljem da time posavjetuje i upozori drugog.
- Dozvoljeno je da čovjek sam sebe pohvali za neko dobro, ako je siguran da neće pasti u kušnju, kao i da se tješi onim što se desilo drugom a njega mimoišlo.
- Hadis upućuje na visoko mjesto koje uživaju učesnici u Bitci na Bedru i učesnici prisege na Akabi.
- Dozvoljeno je zaklinjanje radi potvrđivanja nečega, makar se to od čovjeka i ne tražilo.
- Dozvoljeno je čovjeku da sakrije svoju namjeru, da demantuje klevetu, i da jedan izvjestan period ostavi općenje sa ženom.
- Kada se čovjeku ukaže prilika da učini dobro djelo, treba da požuri, kako mu ta prilika ne bi bila uskraćena. Uzvišeni Allah kaže: "O vjernici, odazovite se Allahu i Poslaniku kad od vas zatraži da činite ono što će vam život osigurati; i neka znate da se Allah upliće između čovjeka i srca njegova." (El-Enfal, 24.)
- Dozvoljeno je žudjeti za dobrom koje promaši čovjeka.
- Vođa ne smije zapostaviti one koji se ogluše o svoje obaveze, nego je dužan da ih podsjeti i posavjetuje, kako bi se pokajali.
- Dozvoljeno je, radi Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, napasti čovjeka zbog onoga što najvjerovatnije postoji kod njega.
- Lijepo je da se s puta dođe sa abdestom da se počne sa džamijom prije kuće, klanjajući u njoj namaz i zadržavajući se izvjesno vrijeme radi pozdravljanja ljudi.
- Dozvoljeno je izaći pred putnika, dočekati ga i poselamiti, kao što je dozvoljeno prihvatiti nečije izvinjenje i pravdanje.
- Dozvoljeno je oplakivati grijeh žaleći za promašenim dobrom.
- Sud se donosi na osnovu onog što je spoljašnje i vidljivo a tajne i ono što je skriveno se prepušta Uzvišenom Allahu.
- Dozvoljeno je ne selamiti onoga ko počini grijeh i njegovo izbjegavanje više od tri dana. Što se tiče zabrane po tom pitanju ona se odnosi na onoga čije izbjegavanje nije šerijatom utemeljeno.
- Osmijeh katkad bude iz srdžbe ili čuđenja, ne samo iz radosti.
- Dozvoljeno je da stariji, vođa, ukori svoje prisne prijatelje mimo drugih.
- Iskrenost je korisna a posljedica laži pogubna. U vjerodostojnom se hadisu prenosi: "Kada Allah želi robu dobro ubrza mu kaznu na dunjaluku, a kada mu želi zlo obustavi mu kaznu pa dođe na Sudnji dan sa grijesima."
- Vrijednost istinoljubivosti, bilo u govoru ili u djelima, je velika. Spas od dunjalučkog i ahiretskog zla je vezana za nju.
- Dozvoljeno je čovjeku da uđe u avliju svoga komšije i prijatelja, bez njegove dozvole i ne na vrata, ukoliko zna da je on zadovoljan s tim.
- Gledanje krišom u namazu ne dovodi u pitanje njegovu ispravnost.
- Pokornost Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ima prednost nad ljubavlju prema bližnjem.
- Žena posluhuje i hizmeti svome mužu.
- Dozvoljeno je spaliti ono na čemu je ispisano Allahovo ime radi dobrobiti i koristi.
- Sedžetuš-šukr (sedžda iz zahvalnosti) je legitimna (dozvoljena), kao i natjecanje da se uzme muštuluk za radosnu vijest ili događaj, te da se donosiocu radosne vijesti dadne najdragocjenije što se ima.
- Treba čestitati onome kome bude podarena neka blagodat i dozvoljeno je ustati prema njemu kada dolazi.

ODSJEDANJE VJEROVJESNIKA,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
U HIDŽRU

4419. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed Džu'fi, njemu Abdur-Rezzak, a ovome je saopćio Ma'mer prenoseći od Zuhrija, ovaj od Salima, a on od Ibni-Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao: – Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored Hidžra, rekao je:

“Ne ulazite u naselje onih koji su prema sebi nepravdu učinili, kako vas ne bi zadesilo ono što je zadesilo njih. Možete to učini samo plačući.” Zatim je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pokrio glavu i ubrzao hod dok nije prešao dolinu.¹

4420. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Malik prenoseći od Abdullaha b. Dinara, a ovaj od Ibni-Omera, radijallahu anhuma, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o stanovnicima Hidžra rekao:

“Ne ulazite kod ovih mučenika, izuzev plačući, kako vas ne bi snašlo ono što je snašlo njih!”

بَابُ نَزُولِ النَّبِيِّ ﷺ الْحِجْرَ

٤٤١٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَعْفِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِالْحِجْرِ قَالَ لَا تَدْخُلُوا مَسَاكِينَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ مَا أَصَابَهُمْ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ ثُمَّ قَنَعَ رَأْسَهُ وَأَسْرَعَ السَّيْرَ حَتَّى أَجَازَ الْوَادِيَ .

٤٤٢٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِأَصْحَابِ الْحِجْرِ لَا تَدْخُلُوا عَلَى هَؤُلَاءِ الْمُعَذِّبِينَ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَهُمْ .

- Voda se raduje onome što raduje njegove potčinjene.
 - Pozajmljivanje tuđe stvari je legitimno.
 - Dozvoljeno je ustati prema onome koji dolazi i rukovati se s njim.
 - Lijepo je podijeliti sadaku prilikom tevbe (pokajanja), a onaj ko se zavjetuje da će podijeliti cijeli imetak nije obavezan podijeliti ga cijelog.
- Ovim nisu iscrpljene sve pouke i poruke ovog vrijednog hadisa.

¹ Muslimanska vojska je na tom putu prošla pokraj Hidžra, domovine izumrlog naroda Semud, koji je klesao stijene u dolini Vadil-kurâ. Vojska je na svom putu pila vodu iz devinih grbača, pa kad ugledaše dolinu u kojoj ima vode, obradovali se ali im Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Ne pijte vodu iz ovih bunara i ne uzimajte tom vodom abdest za namaz. Ako ste tom vodom zamijesili hranu, dajte je devama i ne jedite ništa od toga.” A naredi im da se napiju vodom iz bunara na kom se povremeno napajala deva Vjerovjesnika Saliha, alejhis-selam.

POGLAVLJE

بَاب

4421. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr prenoseći od Lejsa, on od Abdul-Aziza b. Ebi-Selemea, ovaj od Sa'da b. Ibrahima, on od Nafi'a b. Džubejra, ovaj od Urvea b. Mugirea, a on od svog oca, Mugirea b. Šu'bea, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je otišao da izvrši neku svoju potrebu i ja sam mu (kada se vratio) posipao vodu – mislim da je rekao, veli (Mugire) u Pohodu na Tebuk – pa je on oprao svoje lice, a onda pošao prati ruke pa mu je rukav na džubbetu bio uzak, te ih je izvukao ispod džubbeta i oprao, a zatim potrao svoju obuću (*huffejhi*).¹

4422. PRIČAO NAM JE Halid b. Muhled, a njemu Sulejman, koji veli da mu je saopćio Amr b. Jahja prenoseći od Abbasa b. Sehla b. Sa'da, a on od Ebu-Humejda, koji je rekao:

– Vraćali smo se sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, sa Pohoda na Tebuk i, kada smo se približili Medini, on reče:

“Ovo je Taba (naziv za Medinu), a ovo je Uhud, brdo koje nas voli i koje mi volimo.”

4423. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, njemu je saopćio Abdullah, a ovome Humejd Tavi prenoseći od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada se vraćao iz Pohoda na Tebuk približivši se Medini, rekao: “Zaista, u Medini ima ljudi koji su sa vama kad god vi bili na nekom putu i presijecali neku dolinu.” – A u stvari su u Medini, Allahov Poslaniče? – upitaše oni.

– A u stvari su u Medini – odgovori on – zadržao ih je neki razlog (opravdanje).²

٤٤٢١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ عَنِ اللَّيْثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الْمَغِيرَةِ عَنْ أَبِيهِ الْمَغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ ذَهَبَ النَّبِيُّ ﷺ لِبَعْضِ حَاجَتِهِ فَقُمْتُ أَسْكُبُ عَلَيْهِ الْمَاءَ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ فَغَسَلَ وَجْهَهُ وَذَهَبَ يَغْسِلُ ذِرَاعَيْهِ فَضَاقَ عَلَيْهِ كُمُ الْجُبَّةِ فَأَخْرَجَهُمَا مِنْ تَحْتِ جُبَّتِهِ فَغَسَلَهُمَا ثُمَّ مَسَحَ عَلَى خُفَيْهِ .

٤٤٢٢. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ قَالَ أَقْبَلْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ غَزْوَةِ تَبُوكَ حَتَّى إِذَا أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ هَذِهِ طَابَةُ وَهَذَا أُحُدٌ جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ .

٤٤٢٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا حُمَيْدُ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَجَعَ مِنْ غَزْوَةِ تَبُوكَ فَدَنَا مِنَ الْمَدِينَةِ فَقَالَ إِنَّ بِالْمَدِينَةِ أَقْوَامًا مَا سِرْتُمْ مَسِيرًا وَلَا قَطَعْتُمْ وَاْدِيًّا إِلَّا كَانُوا مَعَكُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَهُمْ بِالْمَدِينَةِ قَالَ وَهُمْ بِالْمَدِينَةِ حَبَسَهُمُ الْعُدُ .

¹ Pogledati ovaj hadis u poglavlju *Pomaganje drugom pri uzimanju abdesta*; Knjiga 1., str. 161.

² Ovaj hadis je ranije spomenut u poglavlju *Izostajanje od borbe zbog (nekog) razloga*, Knjiga 2., str. 651. Sa riječima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Koji su sa vama”, se misli na njihovo duhovno prisustvo,

VJEROVJESNIKOVO,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
PISMO KISRI I KAJSARU

4424. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Ja'kub b. Ibrahim, a ovom njegov otac prenoseći od Saliha, on od Ibnu-Šihaba, koji kaže da ga je obavijestio Ubejdullah b. Abdullah da mu je Ibnu-Abbas saopćio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao svoje pismo Kisri po Abdullahu b. Huzafeu Sehmiju, naredivši mu da ga preda velikanu Bahrejna, a velikan Bahrejna ga je predao Kisri. Kada ga je on pročitao, pocijepao ga je.

– Mislim da je – (veli) Abdullah – Ibnul-Musejjebe rekao: “Pa ih je (Kisru i njegovu vojsku) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo, moleći Allaha da ih iskomada i razdijeli (tj. da ih u potpunosti uništi).”³

بَابُ كِتَابِ النَّبِيِّ ﷺ إِلَى كِسْرَى وَقَيْصَرَ

٤٤٢٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ بِكِتَابِهِ إِلَى كِسْرَى مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُذَافَةَ السَّهْمِيِّ فَأَمَرَهُ أَنْ يَدْفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ الْبَحْرَيْنِ فَدَفَعَهُ عَظِيمُ الْبَحْرَيْنِ إِلَى كِسْرَى فَلَمَّا قَرَأَهُ مَزَقَهُ فَحَسِبْتُ أَنَّ ابْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ فَدَعَا عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُمَزَّقُوا كُلُّ مُمَزَّقٍ .

sa njihovim srcima i iskrenim željama, a ne sa njihovim tijelima, jer su iz opravdanog razloga ostali u Medini.

- 3 Kisra je titula perzijskih kraljeva, a Kajsar je Herakle, dok je velikan Bahrejna Munzir b. Sava Abdi. Ime Kisre kojem je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao pismo po Abdullahu b. Huzafeu je Kisra b. Brujiz b. Hurmuz b. Enu Šervan, a to je poznati i veliki Kisra.
- Ibnu-Sa'd pouzdano tvrdi da je Abdullah b. Huzafe poslan Kisri sedme godine po Hidžri, u vrijeme primirja sa Kurejšijama, dok se iz Buharijeve verzije podrazumijeva da se to desilo devete godine, jer spominje hadis nakon Pohoda na Tebuk. Moguće je da mu je pisao više puta.
- Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je slao pisma kraljevima, velikanima i vladarima izvršavajući misiju poslanstva, jer kao što je poznato, on je poznat svim ljudima. U tim pismima on ih je pozivao u islam.
- U jednom rivajetu od Abdullaha b. Huzafea navodi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je doprla do njega vijest kako je Kisra postupio sa njegovim pismom, rekao: “Gospodaru moj, ti razori njegovu vladavinu!” Tako je i bilo, Allah je okrenuo protiv njega njegovog sina Šervejha i on ga je ubio. U drugim predajama se navodi da je Kisra zatražio od svog namjesnika u Jemenu, Bazana, da pošalje Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dva čovjeka (po nekim predajama je tražio od njega da ga ubiju). Kada su izaslanici došli Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im je rekao: “Prenesite vašem prijatelju (Bazanu) da je moj Gospodar ove noći ubio njegovog gospodara (Kisru).” Kada je to doprlo do Bazana, primio je, zajedno sa ostalim Perzijancima, islam.

4425. PRIČAO NAM JE Usman b. Hejsem, a njemu Avf prenoseći od Hasana, a ovaj od Ebu-Bekrea, koji kaže:

– Allah me je, u danima Bitke oko deve, okoristio riječima koje sam čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što se zamalo nisam priključio “pristalicama deve” (taboru Aiše, radijallahu anha) i borio se na njihovoj strani.

Kada je – kaže – do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, došla vijest da su Perzijanci izabrali za svoga vladara (kralja) kćerku Kisrinu, rekao je:

– Neće nikako uspjeti narod koji da, da njime vlada žena.¹

4426. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan, rekavši da je čuo Zuhrija kako prenosi od Saiba b. Jezida, kako kaže:

– Sjećam se da sam izašao sa dječacima do Senijetul Veda'a da dočekamo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

U drugoj predaji Sufjan kaže: “Sa mališanima”, (umjesto: sa dječacima).

4427. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, a njemu Sufjan prenoseći od Zuhrija, a on od Saiba sljedeće:

– Sjećam se da sam izašao sa mališanima do Senijetul-Veda'a, da dočekamo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nakon njegovog povratka sa Pohoda na Tebuk.²

٤٤٢٥. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ لَقَدْ نَفَعَنِي اللَّهُ بِكَلِمَةٍ سَمِعْتُهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَيَّامَ الْجَمَلِ بَعْدَ مَا كِدْتُ أَنْ أَلْحَقَ بِأَصْحَابِ الْجَمَلِ فَأُقَاتِلَ مَعَهُمْ قَالَ لَمَّا بَلَغَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَّ أَهْلَ فَارِسَ قَدْ مَلَكَوا عَلَيْهِمْ بَنَاتُ كِسْرَى قَالَ لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَوْ أَمَرَهُمْ امْرَأَةٌ.

٤٤٢٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدٍ يَقُولُ أَذْكُرُ أَنِّي خَرَجْتُ مَعَ الْعِلْمَانِ إِلَى ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ نَتَلَقَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً مَعَ الصَّبِيَّانِ.

٤٤٢٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الزُّهْرِيَّ عَنِ السَّائِبِ أَذْكُرُ أَنِّي خَرَجْتُ مَعَ الصَّبِيَّانِ نَتَلَقَى النَّبِيَّ ﷺ إِلَى ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ مَقْدَمُهُ مِنْ غَزْوَةِ تَبُوكَ.

¹ Pod “pristalicama deve” se misli na one koji su bili na Aišinoj, radijallahu anha, strani u sukobu sa Alijom radijallahu anhu. Naime, kada je ubijen treći halifa, Osman, a halifa postao Alija, Talha i Zubejr su izašli u Mekku i u njoj zatekli Aišu, radijallahu anha, koja bijaše na hadždžu. Njihovo mišljenje se složilo da krenu prema Basri, da postiču ljude da traže osvetu za Osmanovu krv. Kada je vijest o tome stigla do Alije, radijallahu anhu, krenuo je prema njima i došlo je do sukoba zvanog “Bitka za devu”, a nazvan je tako po devi na kojoj je bila Aiša, radijallahu anha, u svojoj nosiljci, i koja je pozivala ljude na izmirenje. Detaljnije podatke o ovom događaju pogledati hadise broj 7099 i 7107.

- Hattabi kaže: “Iz hadisa se zaključuje da ženi ne treba povjeravati vlast niti sudstvo, da ona ne udaje samu sebe, a niti sklapa bračni ugovor drugom.” O pitanju povjeravanja vlasti i sustva ženi islamska ulema se razila. Detaljnije o tome pogledati poglavlja koje govore o upravi i sudstvu.

² Senijetul-Veda' je malo uzvišenje koje se nalazi nedaleko od Medine u pravcu Mekke.

O VJEROVJESNIKOVOJ, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, BOLESTI I SMRTI

I riječima Uzvišenog Allaha: “Ti ćeš, zacijelo, umrijeti, a i oni će, također, pomrijeti, i poslije, na Sudnjem danu, pred Gospodarom svojim vi ćete se međusobno sporiti.”³

4428. REKAO JE Junus prenoseći od Zuhrija, da je Urve rekao kako je Aiša, radijallahu anha, kazivala:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, u bolesti u kojoj je umro govorio: ‘Aiša, još uvijek osjećam bol od hrane što sam je pojeo na Hajberu. Ovo je čas kada sam osjetio da mi se aorta kida (osjetio sam svoj kraj) od tog otrova.’”⁴

4429. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhuma, a ovaj od Ummu-Fadl bint Haris da je kazivala:

“Čula sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na akšam-namazu uči: ‘*Vel-murselati ‘urfen...*’ (tako mi onih koji se jedan za drugim šalju...). Poslije toga nije nam više klanjao sve dok ga Allah nije uzeo Sebi.”⁵

بَاب مَرَضِ النَّبِيِّ ﷺ وَوَفَاتِهِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ) .

٤٤٢٨ . وَقَالَ يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ يَا عَائِشَةُ مَا أَزَالُ أَجِدُ أَلَمَ الطَّعَامِ الَّذِي أَكَلْتُ بِخَيْبَرَ فَهَذَا أَوَانٌ وَجَدْتُ انْقِطَاعَ أَتْبَهْرِي مِنْ ذَلِكَ السُّمِّ .

٤٤٢٩ . حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ثُمَّ مَا صَلَّى لَنَا بَعْدَهَا حَتَّى قَبِضَهُ اللَّهُ .

³ Ez-Zumer, 30-31.

⁴ Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ovim riječima upućuje na događaj koji se desio za vrijeme Pohoda na Hajber, kada mu je jedna židovka (Zejneb bint Haris, žena Sellama b. Mikšema) donijela na poklon pečenu ovcu u koju je prethodno stavila otrov. Nakon prvog zalogaja koji je uzeo od njene plečke Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, to osjetio i izbacio meso iz usta. Pa, ipak, posljedice tog otrovanog zalogaja, kao što vidimo iz ovog hadisa, osjećao je tokom čitavog života. (Opširnije o ovome govori se u poglavlju *Hoće li se oprostiti mnogobošcima kada iznevjere muslimane*. (Knjiga 2., str. 840-841, hadis broj 3169) O ovome govori i hadis broj 4249.

⁵ Ovaj se hadis u nešto izmijenjenom obliku navodi u poglavlju Učenje Kur’ana na akšam-namazu. (Knjiga 1., str. 518, hadis broj 763.)

4430. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ar'ara, a njemu Šu'ba, prenoseći od Ebu-Bišra, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa da je kazivao:

“Omer b. Hattab, radijallahu anhu, je puštao Ibn-Abbasa da sjedi blizu njega, pa mu je Abdur-Rahman b. Avf rekao: ‘Mi imamo sinove poput njega!’

‘Ti znaš otkud je to!’, reče Omer, a zatim upita Ibn-Abbasa o značenju ajeta: ‘Kada Allahova pomoć i pobjeda dođu...’¹

‘To je rok života Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, što mu ga je (Allah) saopćio’, odgovori on.

‘Ni ja o ovom ajetu ne znam ništa drugo osim onoga što ti znaš’, reče (Omer).’’²

4431. PRIČAO NAM JE Kutejba, a njemu Sufjan, prenoseći od Sulejmana Ahvela, on od Seida b. Džubejra, koji kaže da je Ibn-Abbas kazivao:

“Četvrtak! A kakav je to četvrtak? Allahovog je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, stegla njegova bolest, pa je rekao: ‘Donesite mi (što je potrebno za pisanje) da vam ostavim oporuku poslije koje nikada nećete zalutati!’ Tada su se (njegovi drugovi) počeli međusobno prepirati – a prepiranju nije mjesto uz Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem – pa rekoše: ‘Šta mu je?! Govori li u bunilu? Tražite da vam razjasni!’ pa su ga počeli priupitivati.

‘Ostavite me! Ono u čemu sam ja bolje je od onoga čemu me vi zovete!’, reče on, a onda im preporuči troje: ‘Protjerajte idolopoklonike s Arabijskog poluotoka, darujte svako izaslanstvo kao što sam to činio...’ Treću je prešutio, ili ju je rekao, ali sam (je) ja zaboravio.’’³

٤٤٣٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرُورَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ

عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ

قَالَ كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُدْنِي

ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ إِنَّ لَنَا

أَبْنَاءَ مِثْلَهُ فَقَالَ إِنَّهُ مِنْ حَيْثُ تَعْلَمُ فَسَأَلَ عُمَرُ

ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ (إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ

وَالْفَتْحُ) فَقَالَ أَجَلُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَعْلَمَهُ إِيَّاهُ

فَقَالَ مَا أَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا مَا تَعْلَمُ .

٤٤٣١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سُلَيْمَانَ

الْأَحْوَلِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ

يَوْمَ الْخَمِيسِ وَمَا يَوْمُ الْخَمِيسِ اسْتَدَّ بِرَسُولِ اللَّهِ

ﷺ وَجَعَهُ فَقَالَ اتُّنَوِي أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَنْ تَضِلُّوا

بَعْدَهُ أَبَدًا فَتَنَازَعُوا وَلَا يَنْبَغِي عِنْدَ نَبِيِّ تَنَازُعٍ

فَقَالُوا مَا شَأْنُهُ أَهَجَرَ اسْتَفْهَمُوهُ فَذَهَبُوا يَرُدُّونَ

عَلَيْهِ فَقَالَ دَعُونِي فَإِلَٰذِي أَنَا فِيهِ خَيْرٌ مِمَّا تَدْعُونِي

إِلَيْهِ وَأَوْصَاهُمُ بِثَلَاثٍ قَالَ أَخْرِجُوا الْمُشْرِكِينَ

مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَاجْبِزُوا الْوَفْدَ بِنَحْوِ مَا كُنْتُ

أَجْبِزُهُمْ وَسَكَتَ عَنِ الثَّالِثَةِ أَوْ قَالَ فَنَسِيْتُهَا .

1 En-Nasr, 1.

2 Tumačenje ovog hadisa može se naći u poglavlju *Znači poslanstva u periodu islama (od početka primanja Objave)*, (Knjiga 2., hadis broj 3627, str. 1114).

3 Buhari navodi ovaj hadis, u različitim verzijama, u više poglavlja, kao što su: *Darivanje izaslanstava*, (Knjiga 2., str. 762-763) *Iseljavanje jevreja s Arabijskog poluotoka i dr.* (Knjiga 2., str. 839-840) Njegovo tumačenje može se naći u poglavlju *Zapisivanje nauke (hadisa)*, (Knjiga 1., str. 108-109).

4432. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Abdur-Rezak, kojem je pričao Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je kazivao:

“Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na samrti, u kući su bili ljudi (njegovi drugovi), pa (im) on reče: ‘Hodite da vam napišem oporuku poslije koje nećete zalutati!’

‘Allahovog je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, savladala bolest! Imate Kur'an – Allahova nam je knjiga dovoljna!’, reče neko. Oni koji su tu bili podijeliše se u mišljenju i počеше se prepirati. ‘Donesite da vam napiše oporuku poslije koje nećete zalutati!’, rekoše jedni, a drugi se tome usprotiviše. I kada su u tom naklapanju i neslaganju prevršili mjeru, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Idite!’”

Ubejdullah veli da je Ibn-Abbas (kasnije) govorio: “Zaista je nesreća, i to opća nesreća, što se njihovo neslaganje i naklapanje ispriječilo između Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i (njegove) namjere da im napiše tu oporuku.”⁴

4433, 4434. PRIČAO NAM JE Jesera b. Safvan b. Džemil Lahmi, a njemu Ibrahim b. Sa'd, prenoseći od svoga oca, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u bolesti u kojoj je umro, pozvao je (svoju kćerku) Fatimu i nešto joj šapnuo, pa je ona zaplakala. Zatim ju je ponovo pozvao i opet joj nešto šapnuo, te se ona nasmijala. Pitali smo je (kasnije) o tome, pa je ona rekla: ‘Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, šapnuo mi je da će umrijeti u toj svojoj bolesti u

٤٤٣٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا حَضَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْبَيْتِ رَجُلٌ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَلُمُّوا أَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضِلُّوا بَعْدَهُ فَقَالَ بَعْضُهُمْ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ غَلَبَهُ الْوَجَعُ وَعِنْدَكُمْ الْقُرْآنُ حَسْبُنَا كِتَابُ اللَّهِ فَاخْتَلَفَ أَهْلُ الْبَيْتِ وَاخْتَصَمُوا فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ قَرَّبُوا يَكْتُبْ لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضِلُّوا بَعْدَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَمَّا أَكْثَرُوا اللَّغْوَ وَالْاِخْتِلَافَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُومُوا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَكَانَ يَقُولُ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنَّ الرِّزْيَةَ كُلَّ الرِّزْيَةِ مَا حَالَ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَبَيْنَ أَنْ يَكْتُبَ لَهُمْ ذَلِكَ الْكِتَابَ لِاخْتِلَافِهِمْ وَلَغَطِهِمْ.

٤٤٣٣-٤٤٣٤. حَدَّثَنَا يَسْرَةُ بْنُ صَفْوَانَ بْنِ جَبَلٍ اللَّخْمِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فِي شَكْوَاهُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ فَسَارَهَا بِشَيْءٍ فَبَكَتْ ثُمَّ دَعَاهَا فَسَارَهَا بِشَيْءٍ فَضَحِكَتْ فَسَأَلْنَا عَنْ ذَلِكَ فَقَالَتْ سَارَنِي النَّبِيُّ ﷺ أَنَّهُ يُقْبَضُ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوفِّي فِيهِ

4 U predanju koje Buhari bilježi u poglavlju *Zapisivanje nauke (hadisa)* navodi se da je Omer, radijallahu anhu, rekao: “Allahovog je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, savladala bolest! Imate Kur'an – Allahova nam je knjiga dovoljna!” Nužno je vidjeti komentar navedenog predanja u spomenutom poglavlju, (Knjiga I., str. 108-109).

kojoj je i umro, i ja sam zaplakala. Potom mi je, tiho govoreći, saopćio da sam ja prva od njegove porodice koja će ga slijediti (tj. doći za njim), pa sam se nasmijala.”¹

4435. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘ba, prenoseći od Sa‘da, on od Urve, a ovaj od Aiše da je kazivala:

“Slušala sam da (nijedan) vjerovjesnik ne umre prije negoli mu se ponudi da izabere između dunjaluka i ahireta. Tako sam čula Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako, u bolesti u kojoj je umro, promuklim glasom govori: ‘... u društvu onih kojima je Allah milost Svoju darovao...’², pa sam shvatila da mu je ponuđen izbor (između dunjaluka i ahireta).”

4436. PRIČAO NAM JE Muslim, a njemu Šu‘ba, prenoseći od Sa‘da, on od Urve, a ovaj od Aiše da je kazivala:

“Kada je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, zadesila bolest u kojoj je umro, počeo je govoriti: ‘U društvo odabranih!’³”

فَبَكَيْتُ ثُمَّ سَارَنِي فَأَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِهِ يَتَّبَعُهُ
فَضَحِكْتُ .

٤٤٣٥ . حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ
حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ
قَالَتْ كُنْتُ أَسْمَعُ أَنَّهُ لَا يَمُوتُ نَبِيٌّ حَتَّى يُخَيَّرَ
بَيْنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَسَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ
فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ وَأَخَذَتْهُ بُحَّةٌ يَقُولُ
(مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) فَظَنَنْتُ أَنَّهُ خَيْرٌ .

٤٤٣٦ . حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ
عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ لَمَّا مَرَضَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَرَضَ
الَّذِي مَاتَ فِيهِ جَعَلَ يَقُولُ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى .

1 Aiša, radijallahu anha, kaže da je Fatima umrla u mjesecu ramazanu, šest mjeseci poslije očeve smrti. Imala je tada dvadeset i pet godina.

2 En-Nisa, 69. Ovaj ajet u cijelosti glasi: “Oni koji su poslušni Allahu i Poslaniku bit će u društvu vjerovjesnikâ, i pravednikâ, i šehidâ, i dobrih ljudi, kojima je Allah milost Svoju darovao. A kako će oni divni drugovi biti!”

3 To jest: “Gospodaru, uvedi me u društvo odabranih, društvo vjerovjesnikâ, pravednikâ, šehidâ i dobrih ljudi (dakle, u Džennet)!” Neki, pak, komentatori smatraju da se izrazom *er-refikul-a‘la* upućuje na Uzvišenog Allaha, te da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, molio da ga Allah primi u Svoje društvo, dakako društvo kakvo dolikuje Uzvišenom Allahu.

4437. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, da ga je obavijestio Šu'ajb, prenoseći od Zuhrija, on od Urve b. Zubejra, a ovaj od Aiše da je kazivala:

“Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio zdrav, govorio: ‘Nijedan vjerovjesnik ne biva usmrćen prije negoli ugleda svoje mjesto u Džennetu. Potom bi bio ostavljen da i dalje živi, ili bi mu bilo ponuđeno da izabere (između dunjaluka i ahireta).’”

“Kada se (Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) razbolio i prikućio mu se smrtni čas – a glava mu bijaše na Aišinom stegnu – izgubio je svijest. Kada je došao sebi, pogled mu je odletio prema tavanici. Onda je rekao: ‘Gospodaru moj, u društvo odabranih!’

‘Tada ja’, (veli Aiša), ‘rekoh: ‘Dakle, neće više biti među nama!’ Bilo mi jasno da se radi o onome što nam je pričao dok je bio zdrav.’”⁴

4438. PRIČAO NAM JE Muhammed, a njemu Affan, prenoseći od Sahra b. Džuvejrija, on od Abdur-Rahmana b. Kasima, ovaj od svoga oca, a on od Aiše (da je kazivala):

“Abdur-Rahman b. Ebu-Bekr ušao je kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a ja sam ga bila prislonila na svoja prsa. Abdur-Rahman je nosio svjež misvak kojim je čistio zube. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, baci svoj pogled prema njemu, te ja uzeh misvak, potkratih ga zubima, omekšah i pripremih, a onda ga dadoh Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, te on njime očisti zube. Nikad nisam vidjela da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bolje očistio zube nego tada. I samo što je završio (s čišćenjem zuba), on podiže svoju ruku (ili svoj prst) i reče: ‘U društvo odabranih!’, izgovorio je to tri puta a potom izdahnuo’ Izdahnuo je na mojim grudima (između ramena i vrata)”, kazivala je (Aiša).

٤٤٣٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُزُورَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ صَحِيحٌ يَقُولُ إِنَّهُ لَمْ يَقْبِضْ نَبِيٌّ قَطُّ حَتَّى يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ ثُمَّ يُخَيَّرُ أَوْ يُخَيَّرُ فَلَمَّا اشْتَكَى وَحَضَرَهُ الْقَبْضُ وَرَأْسُهُ عَلَى فَخِذِ عَائِشَةَ غُشِيَ عَلَيْهِ فَلَمَّا أَفَاقَ شَخَصَ بَصَرُهُ نَحْوَ سَقْفِ الْبَيْتِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى فَقُلْتُ إِذَا لَا يُجَاوِرُنَا فَعَرَفْتُ أَنَّهُ حَدِيثُهُ الَّذِي كَانَ يُحَدِّثُنَا وَهُوَ صَحِيحٌ .

٤٤٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَفَّانٌ عَنْ صَخْرِ بْنِ جُوَيْرِيَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ دَخَلَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَأَنَا مُسْنِدَتُهُ إِلَى صَدْرِي وَمَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ سِوَاكٌ رَطْبٌ يَسْتَنْ بِهِ فَأَبَدَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَصَرَهُ فَأَخَذْتُ السِّوَاكَ فَقَصَمْتُهُ وَنَفَضْتُهُ وَطَيَّبْتُهُ ثُمَّ دَفَعْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَاسْتَنْ بِهِ فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اسْتَنْ اسْتِنَانًا قَطُّ أَحْسَنَ مِنْهُ فَمَا عَدَا أَنْ فَرَّغَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَفَعَ يَدَهُ أَوْ إِصْبَعَهُ ثُمَّ قَالَ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى ثَلَاثًا ثُمَّ قَضَى وَكَأَنْتَ تَقُولُ مَاتَ بَيْنَ حَاقِنَتِي وَذَاقِنَتِي .

4 Suhejli navodi kako je pronašao u nekim Vakidijevim djelima da je prva rečenica koju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izgovorio dok je bio kod dojlje Halime bila: “Allahu ekber!” (Allah je najveći!), dok mu je posljednja rečenica, prema ovom Aišinom predanju, bila: “Fir-refikil-a‘la!” (u društvo odabranih!).

4439. PRIČAO MI JE Hibban, kojeg je obavijestio Abdullah, a ovog Junus, prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, (dajekazivala): “Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi se razbolio, učio *Mu'avvizetejn*¹, pušući niza se i potirući se rukom. A kada ga je zadesila bolest u kojoj je umro, ja sam nad njim učila *Mu'avvizetejn*, puhala niz njega onako kako je to i on činio i potirala ga njegovom rukom.”²

4440. PRIČAO NAM JE Mu'alla b. Esed, njemu Abdul-Aziz b. Muhtar, a ovom Hišam b. Urva, prenoseći od Abbada b. Abdullaha b. Zubejra da ga je Aiša obavijestila da je čula Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem – dok ga je, pred (njegovu) smrt, (pomno) slušala, a on leđima bio naslonjen na nju – kako govori: “Gospodaru moj, oprosti mi, smiluj mi se i pridruži me (odabranom) društvu!”

4441. PRIČAO NAM JE Salt b. Muhammed, a njemu Ebu-Avana, prenoseći od Hilala Vezzana, on od Urve b. Zubejra, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, u bolesti poslije koje više nije ustao, rekao: ‘Allah je prokleo židove i kršćane – oni su grobove svojih vjerovjesnika uzeli za bogomolje!’

Da nije toga”, veli Aiša, “njegov bi kabur bio istaknut, ali se on bojao da ne bude pretvoren u mesdžid (mjesto za molitvu).”³

٤٤٣٩. حَدَّثَنِي حِبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا اشْتَكَى نَفَثَ عَلَى نَفْسِهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ وَمَسَحَ عَنْهُ بِيَدِهِ فَلَمَّا اشْتَكَى وَجَعَهُ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ طَفَفْتُ أَنْفِثُ عَلَى نَفْسِهِ بِالْمُعَوِّذَاتِ الَّتِي كَانَ يَنْفِثُ وَأَمْسَحُ بِيَدِ النَّبِيِّ ﷺ عَنْهُ.

٤٤٤٠. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ عَبَادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا سَمِعَتْ النَّبِيَّ ﷺ وَأَصْغَتْ إِلَيْهِ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ وَهُوَ مُسْنِدٌ إِلَى ظَهْرِهِ يَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَأَلْحِقْنِي بِالرَّفِيقِ.

٤٤٤١. حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ هِلَالِ الْوَزَّانِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فِي مَرَضِهِ الَّذِي لَمْ يَقُمْ مِنْهُ لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ قَالَتْ عَائِشَةُ لَوْلَا ذَلِكَ لَأُبْرِزَ قَبْرُهُ خَشِيَ أَنْ يُتَّخَذَ مَسْجِدًا.

1 Tj. sure El-Felek i En-Nas, dvije posljednje kur'anske sure.

2 Prijevod sure El-Felek glasi: “Reci: ‘Utječem se Gospodaru svitanja od zla onoga što On stvara, i od zla mrke noći kada tmine razastre, i od zla onih koje u uzlove pušu, i od zla zavidljivca kad zavist ne krije!’”, a sura En-Nas u prijevodu glasi: “Reci: ‘Tražim zaštitu Gospodara ljudi, Vladara ljudi, Boga ljudi – od zla šejtana napasnika, koji zle misli unosi u ljudska srca, od džina i od ljudi!’”

Iz prijevoda ovih dviju sura vidimo zašto ih je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio za vrijeme bolesti; njihovim se učenjem, naime, traži zaštita Svevišnjeg Allaha od svakog zla i nesreće. Prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao običaj sastaviti šake, puhnuti u njih (učeci *Mu'avvizetejn*), a zatim se potrti njima po licu. Također se prenosi da je isto to činio i prilikom lijevanja u postelju. Tako u predanju Mufeddala b. Fudale, koje on prenosi od Akila, stoji: “Kada bi legao u postelju (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) sastavio bi šake, puhnuo u njih, a zatim proučio sure El-Ihlas, El-Felek i En-Nas.”

3 Iz hadisa se razumije da nije dopušteno klanjati na kaburu niti džamiju na njemu podizati. (Opširnije

4442. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, njemu Lejs, a ovom Ukajl, prenoseći od Ibn-Šihaba, da ga je obavijestio Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mes'uda, da je Aiša, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, kazivala:

“Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslabio i bolest mu se pogoršala, zatražio je od svojih supruga da boluje u mojoj sobi. One su mu to dopustile, te je izišao uz pomoć dvojice ljudi – Abbasa b. Abdul-Muttaliba i još jednog čovjeka, a noge su mu se vukle po zemlji.” Ubejdullah (b. Abdullah) veli: ‘Obavijestio sam (kasnije) Abdullaha o onome što je Aiša kazala, pa me je Abdullah b. Abbas upitao: ‘Znaš li ko je taj drugi čovjek što ga Aiša nije imenovala?’

‘Ne znam’, odgovorio sam.

‘Bio je to Alija b. Ebu-Talib’, reče Ibn-Abbas.”

Aiša, supruga Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, (kasnije) je kazivala da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što je unišao u njenu sobu, a bolest mu se pogoršala, rekao: “Polijte me iz sedam mješina čije uzice nisu još odriješene, kako bih svijetu mogao izreći oporuku!”

“Tada smo ga”, kaže Aiša, “posadili u korito (za pranje i bojenje tkanine) koje je pripadalo Hafsi, Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, supruzi, a onda ga stali polijevati iz tih mješina, sve dok nam on ne počne pokazivati da je dosta. Nakon toga je izišao među ljude, predvodio ih u namazu i održao govor.”⁴

٤٤٤٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَاسْتَدَّ بِهِ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يُمَرَّضَ فِي بَيْتِي فَأْذَنَ لَهُ فَخَرَجَ وَهُوَ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ تَخْطُ رِجْلَاهُ فِي الْأَرْضِ يَبْنِي عَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَيَبْنِي رَجُلٌ آخَرُ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَأَخْبَرْتُ عَبْدَ اللَّهِ بِالَّذِي قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ هَلْ تَذْرِي مِنَ الرَّجُلِ الْآخَرِ الَّذِي لَمْ تُسَمِّ عَائِشَةُ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَكَانَتْ عَائِشَةُ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ تُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا دَخَلَ بَيْتِي وَاسْتَدَّ بِهِ وَجَعُهُ قَالَ هَرِّقُوا عَلَيَّ مِنْ سَبْعِ قَرَبٍ لَمْ تُحَلَّلْ أَوْكِتِهِنَّ لَعَلِّي أَعْهَدُ إِلَى النَّاسِ فَأَجْلَسْنَاهُ فِي مِخْضَبٍ لِحَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ طَفِقْنَا نَصُبُّ عَلَيْهِ مِنْ تِلْكَ الْقَرَبِ حَتَّى طَفِقَ يُشِيرُ إِلَيْنَا بِيَدِهِ أَنْ قَدْ فَعَلْتَنَ قَالَتْ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى النَّاسِ فَصَلَّى بِهِمْ وَخَطَبَهُمْ .

o ovome može se naći u poglavlju *O tome da nije preporučljivo klanjati na grobovima*, zatim *Klanjanje na ruševinama i mjestima koja su pretrpjela kakvu nepogodu*, (Knjiga 1., str. 330) te *Pokuđenost gradnje bogomolja nad grobovima*, (Knjiga 2., str. 901).

4 Tumačenje ovog hadisa može se naći u poglavlju *O kupanju i uzimanju abdesta iz korita, lončića i zdjele - drvene ili kamene*, (Knjiga 1., str. 171-172) te u poglavlju *Granica iznemoglosti bolesnika kad ne treba prisustvovati džematu*, (Knjiga 1., str. 459-460).

4443, 4444. OBAVIJESTIO ME JE Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe da su Aiša i Abdullah b. Abbas, radijallahu anhum, kazivali:

“Kada je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došla (smrt), počeo je navlačiti karirani ogrtač na svoje lice, a kada bi mu zastao dah (zbog vrućine), sklanjao bi ga s lica. U takvom je stanju rekao: ‘Allahovo je prokletstvo na židovima i kršćanima zato što su grobove svojih vjerovjesnika uzimali za bogomolje!’ Tako je on upozorio na ono što su oni uradili.”¹

4445. OBAVIJESTIO ME JE Ubejdullah da je Aiša kazivala:

“Pitala sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome (tj. o njegovoj zapovijedi da Ebu-Bekr imami ljudima u namazu), a jedino što me je nagnalo da ga više puta o tome priupitam jest to što je za mene bilo neshvatljivo da ljudi ikada mogu zavoljeti čovjeka koji se poslije njega nađe na njegovu mjestu, ali i to što sam smatrala da ko god preuzme njegovo mjesto – ljudi će to smatrati lošim predznakom, pa sam željela da to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otkloni od Ebu-Bekra.”

Hadis (o Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, zapovijedi da Ebu-Bekr, radijallahu anhu, predvodi ljude u namazu) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenose Ibn-Omer, Ebu-Musa i Ibn-Abbas, radijallahu anhum.

٤٤٤٣-٤٤٤٤. وَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَائِشَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ طَفِقَ يَطْرَحُ خِمِصَةً لَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَإِذَا اغْتَمَّ كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ وَهُوَ كَذَلِكَ يَقُولُ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحَذِّرُ مَا صَنَعُوا .

٤٤٤٥. أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَائِشَةَ قَالَتْ لَقَدْ رَاجَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي ذَلِكَ وَمَا حَمَلَنِي عَلَى كَثْرَةِ مُرَاجَعَتِهِ إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يَقَعْ فِي قَلْبِي أَنْ يُحِبَّ النَّاسُ بَعْدَهُ رَجُلًا قَامَ مَقَامَهُ أَبَدًا وَلَا كُنْتُ أَرَى أَنَّهُ لَنْ يَقُومَ أَحَدٌ مَقَامَهُ إِلَّا تَشَاءَمَ النَّاسُ بِهِ فَأَرَدْتُ أَنْ يَعْدِلَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَوَاهُ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو مُوسَى وَابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Ovaj je hadis Buhari ranije naveo u poglavlju *O onome što se prenosi o Izraelićanima*, (Knjiga 2., str. 1029-1030).

4446. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovom Ibn-Had, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Kasima, on od svoga oca, a ovaj od Aiše da je kazivala: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro je na mojim grudima (između ramena i vrata), i nije mi nimalo žao da svako, poslije Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, iskusi smrtne tegobe.”²

4447. PRIČAO MI JE Ishak, kojeg je obavijestio Bišr b. Šu‘ajb b. Ebu-Hamza, rekavši da mu je pričao njegov otac, prenoseći od Zuhrija, on od Abdullaha b. Ka‘ba b. Malika Ensarija – a Ka‘b b. Malik bio je jedan od trojice kojima je pokajanje (zbog izostanka iz Pohoda na Tebuk) prihvaćeno – da ga je obavijestio Abdullah b. Abbas kako je Alija b. Ebu-Talib, radijallahu anhu, izišao od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za vrijeme njegove bolesti u kojoj je i umro, pa su (ga) ljudi upitali: “Ebu-Hasane, kako je osvanuo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?”

“Osvanuo je, Allahu hvala, zdrav!”, reče on. Tada ga Abbas b. Abdul-Muttalib uze za ruku i reče mu: “Tako mi Allaha, nakon tri dana ti ćeš biti pod upravom drugog!³ Tako mi Allaha, ja vidim da će Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umrijeti od ove svoje bolesti. Ja, uistinu, znam kakva su lica potomaka Abdul-Muttalibovih kad im se prikuči smrt. Vodi nas Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga upitamo kome će ovo pripasti (hilafet). Ako pripadne nama, saznat

٤٤٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ مَاتَ النَّبِيُّ ﷺ وَإِنَّهُ لَبَيْنٌ حَاقَتْنِي وَذَاقَتْنِي فَلَا أَكْرَهُ شِدَّةَ الْمَوْتِ لِأَحَدٍ أَبَدًا بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ.

٤٤٤٧. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ شُعَيْبٍ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبٍ بْنُ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيُّ وَكَانَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ أَحَدَ الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ تَبَيَّ عَلَيْهِمْ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خَرَجَ مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَقَالَ النَّاسُ يَا أَبَا حَسَنٍ كَيْفَ أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَصْبَحَ بِحَمْدِ اللَّهِ بَارِتًا فَأَخَذَ بِيَدِهِ عَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ لَهُ أَنْتَ وَاللَّهِ بَعْدَ ثَلَاثِ عِبْدِ الْعَصَا وَإِنِّي وَاللَّهِ لَأَرَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَوْفَ يُتَوَفَّى مِنْ وَجَعِهِ هَذَا إِنِّي لَأَعْرِفُ وَجُوهَ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عِنْدَ الْمَوْتِ أَذْهَبُ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَنَسْأَلُهُ فِيمَنْ

2 O kakvim se tegobama radilo, govori se u hadisu br. 4449, u kojem se navodi da je pokraj Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, stajala kofa s vodom u koju je on umakao ruke i potirao se po licu, govoreći: “La ilahe illallah! (nema istinskog Boga osim Allaha!). Smrt, uistinu, prožimaju tegobe!”

Ahmed i Tirmizi prenose da je Aiša, radijallahu anha, kazivala: “Vidjela sam ga (Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem) kako umire, a pored njega stajaše posuda s vodom. Stavljao je svoju ruku u posudu, potirao svoje lice vodom, a zatim govorio: ‘Gospodaru moj, pomози mi da prebrodim smrtne tegobe!’” A u predanju što ga od Mesruka prenosi Šekik stoji da je Aiša, radijallahu anha, kazivala: “Nisam vidjela da je iko trpio tako teške bolove kao što ih je trpio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.”

U hadisima se navodi da će on zbog toga imati dvostruku nagradu. Tako u hadisu Ebu-Seida, koji prenosi Ebu-Ja‘la, stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nama, vjerovjesnicima, udvostručava se iskušenje isto kao što nam se udvostručava i nagrada.”

3 Abdul-‘asa je metaforička konstrukcija kojom se označava da čovjek prelazi pod upravu drugog vladara. (prim. rec.)

ćemo to, a ako pripadne drugome, saznat ćemo o kome se radi, pa će (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) oporučiti da se lijepo s nama ophodi!”

“Tako mi Allaha”, reče Alija, “ako zatražimo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, to, a on nam uskrati, ljudi nam je poslije njega neće dati. Tako mi Allaha, ja to neću tražiti od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!”¹

4448. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejir, njemu Lejs, a ovom Ukajl, prenoseći od Ibn-Šihaba, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je kazivao):

“Dok su muslimani u ponedjeljak bili na sabah-namazu, a Ebu-Bekr im klanjao (kao imam), neobično ih je iznenadio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otkrivši zastor (na vratima) Aišine sobe. Pogledao ih je dok su oni bili u redovima, a onda se nasmijao. Ebu-Bekr, radijallahu anhu, povratio se natrag, kako bi se uključio u red, misleći da se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, želi priključiti namazu (kao imam). Muslimani zamalo nisu pali u iskušenje u namazu (da ga prekinu) od radosti zbog (toga što su ugledali) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali im Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pokaza rukom da dovrše namaz, a potom opet uđe u sobu i spusti zastor.”²

هَذَا الْأَمْرُ إِنْ كَانَ فِينَا عَلِمْنَا ذَلِكَ وَإِنْ كَانَ فِي غَيْرِنَا عَلِمْنَاهُ فَأَوْصَى بِنَا فَقَالَ عَلِيٌّ إِنَّا وَاللَّهِ لَنُتَّ سَأَلْنَاهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَمَنَعَهَا لَا يُعْطِيَانَهَا النَّاسُ بَعْدَهُ وَإِنِّي وَاللَّهِ لَا أَسْأَلُهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ .

٤٤٤٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ الْمُسْلِمِينَ بَيْنَاهُمْ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ مِنْ يَوْمِ الْاِثْنَيْنِ وَأَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي لَهُمْ لَمْ يَفْجَأْهُمْ إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ كَشَفَ سِتْرَ حُجْرَةِ عَائِشَةَ فَنَظَرَ إِلَيْهِمْ وَهُمْ فِي صُفُوفِ الصَّلَاةِ ثُمَّ تَبَسَّمَ يَضْحَكُ فَكَصَّ أَبُو بَكْرٍ عَلَى عَقِبَيْهِ لِيَصِلَ الصَّفَّ وَظَنَّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُرِيدُ أَنْ يَخْرُجَ إِلَى الصَّلَاةِ فَقَالَ أَنَسٌ وَهُمْ الْمُسْلِمُونَ أَنْ يَفْتَتِنُوا فِي صَلَاتِهِمْ فَرَحَّابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ بِيَدِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ أَتَمُّوا صَلَاتَكُمْ ثُمَّ دَخَلَ الْحُجْرَةَ وَأَرْخَى السِّتْرَ .

1 Iz hadisa se može zaključiti da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije oporučio hilafet Aliji, radijallahu anhu, kao što to neosnovano tvrde šiije.

2 U drugim predanjima ovog hadisa navodi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, taj dan preselio na ahiret (vidjeti poglavlje *Može li se klanjač obazrijeti zbog nečega što bi palo na njega ili kada pljuvačku ili bilo što primijeti u pravcu Ka'be*, (Knjiga 1., str. 512) te poglavlje *O onome koji se u toku svoga namaza vratio natrag*, (Knjiga 1., str. 814).

4449. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ubejd, a njemu Isa b. Junus, prenoseći od Umera b. Seida, koji kaže da ga je obavijestio Ibn-Ebu-Mulejke, a njega Ebu-Amr Zekvan, oslobođeni rob Aišin, da je Aiša kazivala:

“Allahova je blagodat prema meni i to što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro u mojoj odaji, onda kada je i trebalo da bude kod mene, na mojim grudima, kao i to što je Allah prilikom njegove smrti sastavio moju i njegovu pljuvačku.

Ušao je k meni Abdur-Rahman s misvakom u ruci, a Allahov se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslanjao na mene. Primijetila sam kako (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) gleda u njega i bilo mi je jasno da želi misvak.

‘Hoćeš li da ti ga uzmem?’, upitala sam, a on potvrdno klimnu glavom. Dala sam mu ga, ali bijaše pretvrd za njega, te rekoh: ‘Da ga omekšam?’ On (opet) potvrdno klimnu glavom, i ja mu ga omekšah (te on njime očisti zube).

Pokraj njega bila je kofa (ili kanta; dvoumi se Omer o kojem se izrazu radi) u kojoj je bila voda. On je umakao ruke u vodu, a zatim se njima potirao po licu, govoreći: ‘La ilahe illallah! (nema istinskog Boga osim Allaha!). Uistinu, smrt je prožeta tegobama!’ Zatim je podigao ruku i stao govoriti: ‘U društvo odabranih!’ – sve dok nije izdahnuo i ruka mu klonula.”

4450. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Sulejman b. Bilal, a ovom Hišam b. Urva, kojeg je obavijestio njegov otac prenoseći od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u bolesti u kojoj je umro, pitao: “Gdje sam sutra? Gdje sam sutra?”, imajući na umu Aišin dan (kada je po rasporedu trebalo da bude kod nje). Onda su mu supruge dopustile da boravi gdje želi, pa je boravio u Aišinoj sobi sve dok nije kod nje i umro. “Umro je”, kaže Aiša, “u mojoj sobi, u danu u kojem je, po rasporedu, i trebalo da bude kod

٤٤٤٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ أَبَا عَمْرٍو ذَكَوَانَ مَوْلَى عَائِشَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَائِشَةَ كَانَتْ تَقُولُ إِنَّ مِنْ نِعَمِ اللَّهِ عَلَيَّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تُوُفِّيَ فِي بَيْتِي وَفِي يَوْمِي وَبَيْنَ سَحْرِي وَنَحْرِي وَأَنَّ اللَّهَ جَمَعَ بَيْنَ رِيقِي وَرِيقِهِ عِنْدَ مَوْتِهِ دَخَلَ عَلَيَّ عَبْدُ الرَّحْمَنِ وَبِيَدِهِ السَّوَاكُ وَأَنَا مُسْنِدَةٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَرَأَيْتُهُ يَنْظُرُ إِلَيْهِ وَعَرَفْتُ أَنَّهُ يُحِبُّ السَّوَاكَ فَقُلْتُ آخُذْهُ لَكَ فَأَشَارَ بِرَأْسِهِ أَنْ نَعَمْ فَتَنَاوَلْتُهُ فَاسْتَدَّ عَلَيْهِ وَقُلْتُ أَلَيْتُهُ لَكَ فَأَشَارَ بِرَأْسِهِ أَنْ نَعَمْ فَلَيْتُهُ فَأَمَرَهُ وَبَيْنَ يَدَيْهِ رَكُوعًا أَوْ عُلْبَةً يَشْكُ عُمَرُ فِيهَا مَاءً فَجَعَلَ يَدْخُلُ يَدَيْهِ فِي الْمَاءِ فَيَمْسَحُ بِهِمَا وَجْهَهُ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ لِلْمَوْتِ سَكْرَاتٍ ثُمَّ نَصَبَ يَدَهُ فَجَعَلَ يَقُولُ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى حَتَّى قُبِضَ وَمَالَتْ يَدُهُ.

٤٤٥٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَسْأَلُ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ يَقُولُ أَيْنَ أَنَا غَدًا أَيْنَ أَنَا غَدًا يُرِيدُ يَوْمَ عَائِشَةَ فَأَذِنَ لَهُ أَرْوَاجُهُ يَكُونُ حَيْثُ شَاءَ فَكَانَ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ حَتَّى مَاتَ عِنْدَهَا قَالَتْ عَائِشَةُ فَمَاتَ فِي الْيَوْمِ

mene. Allah je uzeo njegovu dušu dok mu je glava bila na mojim grudima, a njegova pljuvačka pomiješala se s mojom.

“Ušao je”, priča dalje Aiša, “Abdur-Rahman b. Ebu-Bekr, noseći misvak kojim je čistio zube. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pogledao je prema Abdur-Rahmanu, te mu ja rekoh: “Abdur-Rahmane, daj mi taj misvak!”

On mi ga je dao, pa sam ga ja izvakala i izgnječila zubima, a onda ga dala Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Naslonjen na moje grudi, očistio je njime zube.”¹

4451. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Hammad b. Zejd, prenoseći od Ejuba, on od Ibn-Ebu-Mulejke, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro je u mojoj sobi, u mom danu i u mojem naručju.

Kada bi se razbolio, jedna od nas (njegovih žena) učila bi mu dovu. Tako sam i ja za njega bila počela tražiti (od Allaha) spas i pomoć, ali on podiže glavu k nebu i reče: ‘U društvo odabranih, u društvo odabranih!’ Uto je naišao Abdur-Rahman b. Ebu-Bekr, radijallahu anhu, noseći u ruci svježju grančicu (misvak). Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pogleda u Abdur-Rahmana, te ja pomislih kako on ima potrebu za tom grančicom, pa je uzeh, izgnječih zubima njezin vrh i omekšah je, a onda je dadoh Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on njome, kako je to najljepše umio činiti, očisti zube. Vratio ju je potom meni, a ruka mu klonu (ili: ispade mu misvak iz ruke). Tako je Allah sastavio moju i njegovu pljuvačku u posljednjem (Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem) danu na dunjaluku i prvom na ahiretu.”

الَّذِي كَانَ يَدُورُ عَلَيَّ فِيهِ فِي بَيْتِي فَقَبَضَهُ اللَّهُ وَإِنْ رَأْسَهُ لَبَيْنَ نَحْرِي وَسَحْرِي وَخَالَطَ رِيقَهُ رِيقِي ثُمَّ قَالَتْ دَخَلَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ وَمَعَهُ سِوَاكٌ يَسْتَنْ بِهِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ لَهُ أَعْطِنِي هَذَا السِّوَاكَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَأَعْطَانِيهِ فَقَضَيْتُهُ ثُمَّ مَضَعْتُهُ فَأَعْطَيْتُهُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَاسْتَنْ بِهِ وَهُوَ مُسْتَنَّدٌ إِلَى صَدْرِي .

٤٤٥١. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ ﷺ فِي بَيْتِي وَفِي يَوْمِي وَبَيْنَ سَحْرِي وَنَحْرِي وَكَانَتْ إِحْدَانَا تُعَوِّذُهُ بِدُعَاءٍ إِذَا مَرِضَ فَذَهَبَتْ أُعَوِّذُهُ فَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَقَالَ فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى وَمَرَّ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ وَفِي يَدِهِ جَرِيدَةٌ رَطْبَةٌ فَنَظَرَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ فَظَنَنْتُ أَنَّ لَهُ بِهَا حَاجَةً فَأَخَذْتُهَا فَمَضَعْتُ رَأْسَهَا وَنَفَضْتُهَا فَدَفَعْتُهَا إِلَيْهِ فَاسْتَنْ بِهَا كَأَحْسَنِ مَا كَانَ مُسْتَنَّائًا ثُمَّ نَاوَلْنِيهَا فَسَقَطَتْ يَدُهُ أَوْ سَقَطَتْ مِنْ يَدِهِ فَجَمَعَ اللَّهُ بَيْنَ رِيقِي وَرِيقِهِ فِي آخِرِ يَوْمٍ مِنَ الدُّنْيَا وَأَوَّلِ يَوْمٍ مِنَ الْآخِرَةِ .

¹ Iz hadisa se može zaključiti:

- čovjek koji ima više žena može za vrijeme bolesti boraviti kod jedne od njih, pod uvjetom da to ostale odobre;
- dopušteno je upotrebljavati misvak druge zdrave osobe;
- upotrebu misvaka ne treba zanemarivati ni u danima bolesti.

4452, 4453. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, kojeg je obavijestio Ebu-Seleme, a njega Aiša da je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, krenuo na konju iz svoje kuće u Sunhu. Kada je stigao i unišao u džamiju, ništa nije rekao ljudima, nego je unišao Aiši, namjeravajući do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je već bio pokriven prugastim (jemenskim) ogrtačem. Ebu-Bekr otkrio mu je lice, nagnuo se nad njega, poljubio ga, a onda zaplakao govoreći: “Allah ti – i oca i majku za tebe bih žrtvovao! – neće dati dvije smrti. Što se tiče smrti koja ti je propisana, ti si je već okusio.”²

4454. Zuhri veli da MU JE PRIČAO i Ebu-Selema, prenoseći od Abdullaha b. Abbasa da je Ebu-Bekr izišao (od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem), a Omer b. Hattab razgovaraše sa svijetom.

“Sjedi, Omere!”, reče mu (Ebu-Bekr), ali Omer ne htjede sjesti. Tada se ljudi okrenuše prema njemu, a ostaviše Omera.

“Ko je od vas”, reče Ebu-Bekr, “obožavao Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem – pa Muhammed je, sallallahu alejhi ve sellem, umro; a ko je obožavao Allaha – pa Allah je uistinu živ i neće umrijeti! Allah kaže: ‘Muhammed je samo poslanik, a i prije njega bilo je poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili? Onaj ko se stopama svojim vrati neće Allahu nimalo nauditi, a Allah će zahvalne sigurno nagraditi.”³

“Tako mi Allaha”, kaže (Abdullah b. Abbas), “kao da svijet nije znao da je Allah objavio ovaj ajet sve dok ga Ebu-Bekr nije proučio. Svi ga ljudi od

٤٤٥٢-٤٤٥٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَقْبَلَ عَلَى فَرَسٍ مِنْ مَسْكِنِهِ بِالسُّنْحِ حَتَّى نَزَلَ فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ فَلَمْ يُكَلِّمِ النَّاسَ حَتَّى دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَتَمَسَّمَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ مُغْشَى بِثَوْبٍ حَبْرَةٍ فَكَشَفَ عَنْ وَجْهِهِ ثُمَّ أَكَبَّ عَلَيْهِ فَقَبَّلَهُ وَبَكَى ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا أَنْتَ وَأُمِّي وَاللَّهِ لَا يَجْمَعُ اللَّهُ عَلَيْكَ مَوْتَتَيْنِ أَمَّا الْمَوْتَةُ الَّتِي كُتِبَتْ عَلَيْكَ فَقَدْ مَتَّهَا.

٤٤٥٤. قَالَ الزُّهْرِيُّ وَحَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ خَرَجَ وَعُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يُكَلِّمُ النَّاسَ فَقَالَ اجْلِسْ يَا عُمَرُ فَأَبَى عُمَرُ أَنْ يَجْلِسَ فَأَقْبَلَ النَّاسُ إِلَيْهِ وَتَرَكُوا عُمَرَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَمَّا بَعْدُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَعْبُدُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ مُحَمَّدًا قَدْ مَاتَ وَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ يَعْبُدُ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ قَالَ اللَّهُ (وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ) إِلَى قَوْلِهِ (الشَّاكِرِينَ) وَقَالَ وَاللَّهِ لَكَأَنَّ النَّاسَ لَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ هَذِهِ الْآيَةَ حَتَّى تَلَاهَا أَبُو بَكْرٍ فَتَلَقَّاهَا مِنْهُ النَّاسُ كُلُّهُمْ فَمَا أَسْمَعُ بَشَرًا مِنَ النَّاسِ إِلَّا يَتْلُوهَا فَأَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ عُمَرَ قَالَ وَاللَّهِ مَا هُوَ إِلَّا أَنْ سَمِعْتُ أَبَا بَكْرٍ

2 Tumačenje ovog hadisa može se naći u poglavlju *Ulaženje umrlom koji je već umotan u kefine*, (Knjiga 1., str. 845-846).

3 Ali-Imran, 144.

njega prihvatiše, i nisam čuo nijednog čovjeka da ga nije učio.”

Pričao mi je Seid b. Musejjeb da je Omer rekao: “Tako mi Allaha, samo što sam čuo Ebu-Bekra kako uči taj ajet, zaprepastio sam se toliko da me noge nisu više mogle držati. Sručio sam se na zemlju kada sam ga čuo kako uči ajet i shvatio sam da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, preselio.”¹

4455, 4456, 4457. PRIČAO MI JE Abdullah b. Ebu-Šejba, a njemu Jahja b. Seid, prenoseći od Sufjana, on od Musaa b. Ebu-Aiše, ovaj od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, a on od Aiše i Ibn-Abbasa da je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, poljubio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nakon njegove smrti.²

4458. PRIČAO NAM JE Ali³, a njemu Jahja, da je Aiša kazivala:

“Kada se (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) razbolio, ulijevali smo mu (lijevak od indijskog aloja pomiješanog s uljem) s jedne strane usta. On nam počeo davati znak da mu ne sipamo lijek,

تَلَاهَا فَعَقِرْتُ حَتَّى مَا تُقَلِّنِي رِجْلَايَ وَحَتَّى أَهْوَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ حِينَ سَمِعْتُهُ تَلَاهَا عَلِمْتُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَدْ مَاتَ .

٤٤٥٥-٤٤٥٦-٤٤٥٧. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَائِشَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَبْلَ النَّبِيِّ ﷺ بَعْدَ مَوْتِهِ .

٤٤٥٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى وَزَادَ قَالَتْ عَائِشَةُ لَدَدْنَاهُ فِي مَرَضِهِ فَجَعَلَ يُشِيرُ إِلَيْنَا أَنْ لَا تَلْدُونِي فَقُلْنَا كَرَاهِيَةَ الْمَرِيضِ لِلدَّوَاءِ فَلَمَّا

¹ Iz hadisa se razumije da su Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi bili teško pogođeni njegovom smrću. Mnogi od njih u to nisu mogli povjerovati, a najžešći među njima bio je Omer. Tako Ibn-Ebu-Šejba od Ibn-Omera prenosi da je Ebu-Bekr prošao pored Omera dok je on govorio: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije umro, i on neće umrijeti sve dok Allah ne uništi dvoličnjake!” Ljudi su već bili pokazali radost i podigli glave, ali mu pride (Ebu-Bekr) i reče: “Čovječe, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, već umro! Zar nisi čuo Uzvišenog Allaha kako kaže: ‘Ti ćeš, zacijelo, umrijeti, a i oni će, također, pomrijeti!’ (Ez-Zumer, 30), a također i: ‘Nijedan čovjek prije tebe nije bio besmrtnan...’ (El-Enbija, 34).” Zatim je došao do minbera, popeo se na njega, zahvalio Allahu i izrekao Mu pohvalu, a onda održao svoj (poznati) govor.

Ovaj hadis jasno ukazuje na nepokolebljivost i odvažnost Ebu-Bekra, radijallahu anhu, te na njegovo široko znanje. Uz njega je u ovoj teškoj situaciji postojanost pokazalo još nekoliko Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova, među kojima su bili Abbas, Mugira i Ibn-Umm-Mektum, dok ih je većina ostala u nedoumici. Tako ulema, na temelju ovog događaja, zaključuje da ponekad manjina u idžtihadu može biti u pravu, a većina u krivu. Stoga nije obavezno dati prednost mišljenju većine, a posebno ako se ustanovi da neki od njih slijede i oponašaju druge.

² Iz hadisa se zaključuje da je umrlog dopušteno poljubiti, izuzev ako je smrt nastupila usljed neke zarazne bolesti. Tirmizi u *Sumenu* navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, unišao mrtvom Usmanu b. Maz'unu, nadnio se nad njega, poljubio ga i zaplakao da su mu suze niz obraze tekle (vidjeti poglavlje *Ulaženje umrlom koji je već umotan u kefine*, (Knjiga 1., str. 845-846).

³ Misli se na Alija b. Abdullaha b. Medinija, koji se slaže s Abdullahom b. Ebu-Šejbom u predanju prethodnog hadisa od Jahje b. Seida i navodi događaj opisan u ovom hadisu.

ali mi rekosmo: ‘To je zbog odvratnosti što je bolesnik osjeća prema lijeku!’ A kada je došao sebi, on reče: ‘Zar vam nisam zabranio da mi ulijevate lijek u usta?’

‘(Mislili smo) da je to zbog odvratnosti što je bolesnik osjeća prema lijeku!’, odgovorili smo. ‘Niko neće ostati u kući’, reče on, ‘a da mu lijek neće biti uljeven u usta, i to pred mojim očima, izuzev Abbasa, jer on nije bio s vama!’”

Ibn-Ebu-Zinad ovaj hadis prenosi od Hišama, on od svoga oca, ovaj od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.⁴

4459. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, da ga je obavijestio Ezher, a njega Ibn-Avn, prenoseći od Ibrahima, a on od Esveda da je kazivao:

“Neko je u Aišinu prisustvu spomenuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio Aliji oporuku (za hilafet), pa je ona kazala: ‘Ko je to rekao? Ja sam bila s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i držala ga naslonjenog na svojim grudima; zatražio je lavor, a zatim se savio na jednu stranu i umro, a da ja to nisam ni osjetila. Pa kako je onda ostavio oporuku Aliji?!’”⁵

أَفَاقَ قَالَ أَلَمْ أَنهَكُمُ أَنْ تُلْدُونِي قُلْنَا كَرَاهِيَةَ الْمَرِيضِ لِلدَّوَاءِ فَقَالَ لَا يَبْقَى أَحَدٌ فِي الْبَيْتِ إِلَّا لَدَّ وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَّا الْعَبَّاسَ فَإِنَّهُ لَمْ يَشْهَدْكُمْ رَوَاهُ ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٤٤٥٩ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا أَزْهَرَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَ ذَكَرَ عِنْدَ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَوْصَى إِلَى عَلِيٍّ فَقَالَتْ مَنْ قَالَهُ لَقَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَإِنِّي لَمُسْنِدَتُهُ إِلَى صَدْرِي فَدَعَا بِالطَّسْتِ فَأَنَحْنَتْ فَمَاتَ فَمَا شَعَرْتُ فَكَيْفَ أَوْصَى إِلَى عَلِيٍّ .

4 Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ovdje je prekorio prisutne što su mu ulijevali lijek u usta nakon što im je naredio da to ne čine – iako je poznato da je on pribjegavao liječenju kada bi se razbolio – zato što u ovom slučaju lijek nije odgovarao njegovoj bolesti. Naime, ljudi su mislili da on boluje od upale porebrice (upale pluća), što nije bilo tačno. To se vidi iz predanja Abdur-Rahmana b. Ebu-Zinada u kojem se navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ako smatrate da je Allah dopustio da me spopadne upala porebrice (upala pluća), znajte da joj Allah neće prepustiti vlast nada mnom.” Iz hadisa se također može zaključiti da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaznio prisutne zbog neposlušnosti i prekršene zapovijedi, zapovjedi da se svakom od njih ulije lijek u usta. To, međutim, najvjerojatnije, nije tačno, jer se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije svetio za uvredu nanesenu njemu. Zato će prije biti da ih je želio prekoriti zato što nisu uvažili njegovu zapovijed (da mu ne stavljaju lijek u usta). O liječenju (indijskim alojem) govori se u dijelu *Medicina*, Knjiga 4., hadisi 5709-5712.

5 Već smo ranije napomenuli da ne postoji nikakav pouzdan dokaz o tome da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučio hilafet Aliji, radijallahu anhu, te su stoga neosnovane tvrdnje šiija. (U vezi s ovim hadisom vidjeti još i poglavlje *O oporukama i izjavi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem*), (Knjiga 2., str. 589-590).

4460. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, a njemu Malik b. Migvel, prenoseći od Talhe da je kazivao: "Upitao sam Abdullaha b. Ebu-Evfaa, radijallahu anhum: 'Je li Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, što oporučio?'

'Ne!', odgovorio je.

'Pa kako je onda svijetu propisana (ili naređena) oporuka?', upita.

'Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučio Allahovu knjigu', odgovori on."

4461. PRIČAO NAM JE Kutejba, a njemu Ebu-Ahves, prenoseći od Ebu-Ishaka, a on od Amra b. Harisa da je kazivao:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ostavio ni dirhema ni dinara, ni roba ni robinje. Ostavio je smo svoju mazgu Bejda', koju je (za života) jahao, svoje oružje i zemlju koju je uvakufio za putnike namjernike."¹

4462. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Hammad, prenoseći od Sabita, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je kazivao:

"Kad se Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pogoršala bolest i počela ga sve jače stezati, Fatima, radijallahu anha, uzdahnu: 'Ah, oče! Kakve li patnje!'

'Nema patnje za tvoga oca poslije današnjeg dana!', odgovori joj on.

Kada je umro, ona reče: 'Oče moj, ti se odazva Gospodaru, koji te pozva! Oče moj, Firdevs dženetski boravište je tvoje! Oče moj, Džibrilu vijest o smrti tvojoj dostavljamo!' A kad je ukopan, Fatima, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Enese, zar ste imali duše da po Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pospete zemlju?'"²

٤٤٦٠. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ عَنْ طَلْحَةَ قَالَ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَوْصَى النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ لَا فَقُلْتُ كَيْفَ كُتِبَ عَلَى النَّاسِ الْوَصِيَّةُ أَوْ أَمَرُوا بِهَا قَالَ أَوْصَى بِكِتَابِ اللَّهِ .

٤٤٦١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا وَلَا عَبْدًا وَلَا أَمَةً إِلَّا بَغَلَتُهُ الْبَيْضَاءُ الَّتِي كَانَ يَرْكَبُهَا وَسِلَاحَهُ وَأَرْضًا جَعَلَهَا لِابْنِ السَّبِيلِ صَدَقَةً .

٤٤٦٢. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ ﷺ جَعَلَ يَتَغَشَّاهُ فَقَالَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَكَرَبَ أَبَاهُ فَقَالَ لَهَا لَيْسَ عَلَيَّ أَبِيكَ كَرَبٌ بَعْدَ الْيَوْمِ فَلَمَّا مَاتَ قَالَتْ يَا أَبَتَاهُ أَجَابَ رَبًّا دَعَاهُ يَا أَبَتَاهُ مَنْ جَنَّةُ الْفِرْدَوْسِ مَاوَاهُ يَا أَبَتَاهُ إِلَى جِبْرِيلَ نَنْعَاهُ فَلَمَّا دُفِنَ قَالَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ يَا أَنَسُ أَطَابَتْ أَنْفُسُكُمْ أَنْ تَحْثُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ التُّرَابَ .

¹ Tumačenje ovog hadisa može se naći u poglavlju *O oporukama i izjavi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem*), (Knjiga 2., str. 589-590).

² Čini se da je Fatima, radijallahu anha, korila Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, drugove što su

O POSLJEDNJIM VJEROVJESNIKOVIM,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
RIJEČIMA

4463. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, njemu Abdullah, ovom je rekao Junus, a njemu Zuhri da ga je Seid b. Musejjeb, u društvu nekoliko učenjaka, obavijestio da je Aiša kazivala:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio zdrav, govorio: ‘Nijedan vjerovjesnik ne biva usmrćen dok ne ugleda svoje mjesto u Džennetu, a potom mu bude ponuđen izbor (između dunjaluka i ahireta).’

Kada se (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) razbolio (i prikućio mu se smrtni čas) – a glava mu bijaše na mome stegnu – izgubio je svijest. Potom se osvijestio i bacio pogled prema tavanici, a zatim rekao: ‘Gospodaru moj: u društvo odabranih!’

‘Dakle’, rekoh ja, ‘neće izabrati nas!’ Bilo mi jasno da se radi o onome što nam je pričao dok je bio zdrav.’

Tako je”, kaže ona, “posljednja rečenica koju je izgovorio bila: ‘Gospodaru moj: u društvo odabranih!’”³

بَاب آخِر مَا تَكَلَّمَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ

٤٤٦٣. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ يُونُسُ قَالَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ فِي رَجَالٍ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ وَهُوَ صَحِيحٌ إِنَّهُ لَمْ يَقْبَضْ نَبِيٌّ حَتَّى يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ ثُمَّ يُخَيَّرُ فَلَمَّا نَزَلَ بِهِ وَرَأْسُهُ عَلَى فِخْذِي غَشِيَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَفَاقَ فَأَشْخَصَ بَصَرَهُ إِلَى سَقْفِ الْبَيْتِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى فَقُلْتُ إِذَا لَا يَخْتَارُنَا وَعَرَفْتُ أَنَّهُ الْحَدِيثُ الَّذِي كَانَ يُحَدِّثُنَا وَهُوَ صَحِيحٌ قَالَتْ فَكَانَتْ آخِرَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا اللَّهُمَّ الرَّفِيقَ الْأَعْلَى .

ga zagrnuli u zemlju, jer joj je to izgledalo oprečnim njihovoj ljubavi, nježnosti i samilosti koju su osjećali prema njemu dok je bio živ. Enes, radijallahu anhu, nije joj na to ništa odgovorio iz obzira prema njoj i uvažavajući težak položaj u kojem se našla, ali sama njegova pojava kao da je govorila da nisu uživali u tome, da im nije bilo lahko i da su se silom natjerali da izvrše zapovijed Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ukopaju ga.

3 Ovaj hadis navodi se u prethodnom poglavlju pod brojem 4437, gdje se može vidjeti i njegovo tumačenje.

O VJEROVJESNIKOVOJ, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, SMRTI

4464, 4465. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, a njemu Šejban, prenoseći od Jahjaa, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Aiše i Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dok mu je objavljivan Kur'an, u Mekki boravio deset godina i u Medini deset.¹

4466. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Urve b. Zubejra, a on od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro kad je imao šezdeset i tri godine.² Ibn-Šihab veli da mu je Seid b. Musejjeb saopćio isto.

POGLAVLJE...

4467. PRIČAO NAM JE Kabisa, a njemu Sufjan, prenoseći od A'meša, on od Ibrahima, ovaj od Esveda, a on od Aiše, radijallahu anha, da je kazivala:
"Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, umro, a oklop mu bijaše založen kod jednog židova za trideset (*sa'a* ječma)."³

بَابُ وَفَاةِ النَّبِيِّ ﷺ

٤٤٦٤-٤٤٦٥. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَبِثَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرًا.

٤٤٦٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تُوُفِّيَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِّينَ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ مِثْلَهُ.

بَابُ

٤٤٦٧. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تُوُفِّيَ النَّبِيُّ ﷺ وَدِرْعُهُ مَرْهُونَةٌ عِنْدَ يَهُودِيٍّ بِثَلَاثِينَ.

¹ Prema ovoj izjavi Aiše i Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, živio je šezdeset godina. Buhari, međutim, prenosi od Aiše, radijallahu anha, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, živio 63 godine, kako se navodi i u sljedećem predanju, a to je stav i većine učenjaka. Protivječnost ovih izjava ulema otklanja na dva načina: prvo, da su Aiša, Ibn-Abbas i drugi od kojih se prenosi slično ovdje, u ovom predanju, zaokružili trinaest godina objavljivanja u Mekki na deset (zanemarujući ostatak); drugo, što zastupa Suhejli, da su oni koji prenose da je razdoblje objavljivanja Kur'ana u Mekki trajalo trinaest godina uzeli u obzir sam početak objavljivanja, odnosno poslanstva, dok su oni koji prenose da je objavljivanje u Mekki trajalo deset godina uzeli u obzir nastavak objavljivanja nakon zastoja koji je trajao tri godine, odnosno od dolaska Džibrila sa surom El-Muddesir.

² Vidjeti objašnjenje ovog hadisa u istoimenom poglavlju (*O Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, smrti*), (Knjiga 2., str. 1071).

³ Vidjeti poglavlje *Zalaganje (ostavljanje zaloge) kod jevreja i drugih (osim njih)*, (Knjiga 2., str. 438) te poglavlje *Šta je rečeno o Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, oklopu i košulji u ratu*, (Knjiga 1., str. 688-689).

O VJEROVJESNIKOVU,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
OTPREMANJU (U POHOD) USAME
B. ZEJDA, RADIJALLAHU ANHU,
U BOLESTI U KOJOJ JE UMRO

4468. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim Dahhak b. Mahled, prenoseći od Fudajla b. Sulejmana, a njemu je pričao Musa b. Ukba, prenoseći od Salima, a on od svoga oca (da je kazivao):

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, postavio Usamu za zapovjednika (vojske koju je spremao za pohod na Bizantiju), pa su se (neki Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi) nedostojno izrazili o njemu (Usami), te je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Doprlo je do mene da ste o Usami rekli (to i to), a on je, uistinu, meni najdraži čovjek!’”⁴

بَابُ بَعَثِ النَّبِيِّ ﷺ أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي مَرَضِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ

٤٤٦٨. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ
عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ
عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ اسْتَعْمَلَ النَّبِيُّ ﷺ أُسَامَةَ فَقَالُوا
فِيهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ قَدْ بَلَغَنِي أَنَّكُمْ قُلْتُمْ فِي أُسَامَةَ
وَإِنَّهُ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ .

4 Pred samu smrt Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, opremio vojsku za pohod na Bizantiju i na njeno čelo postavio Usamu b. Zejda. S obzirom da su u sastavu vojske bili znameniti Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi, muhadžiri i ensarije, a među njima i Ebu-Bekr, Omer, Ebu-‘Ubejda, Sa’d, Katada b. Nu‘man, Selema b. Eslem i drugi, a Usama je bio jako mlad – neki su Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi smatrali neprimjerenim da on predvodi vojsku u kojoj su navedene istaknute ličnosti, te su se nedostojno (tj. pogrdno) izrazili o njemu, na što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reagirao prethodnom izjavom. Među onima koji su učestvovali u tom nedostojnom govoru bio je i ‘Ajaš b. Ebu-Rebia Mahzumi. Budući da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ubrzo umro, Usama nije krenuo u pohod prije njegove smrti, ali je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, kao prvi halifa, nakon Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti otpremio Usamu na čelu vojske u pravcu Bizantije i tako izvršio njegovu pred samu smrt izrečenu zapovijed. Usama je uspješno izvršio povjereni mu zadatak, ubio ubicu svoga oca i vratio se s velikim ratnim plijenom. Bio je to posljednji pohod što ga je pripremio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i prvi pohod koji je realizirao halifa Ebu-Bekr, radijallahu anhu.

Iz hadisa se može zaključiti da vjernici nemaju pravo prigovarati niti dovoditi u pitanje odluku koju je donio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, što potvrđuju i riječi Uzvišenog: “Kada Allah i Poslanik Njegov nešto odrede, onda ni vjernik ni vjernica nemaju pravo po svome nahodjenju postupiti. A ko Allaha i Njegova Poslanika ne posluša – taj je sigurno skrenuo s pravoga puta.” (El-Ahzab, 36)

4469. PRIČAO NAM JE Ismail, a njemu Malik, prenoseći od Abdullaha b. Dinara, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao vojsku i na njeno čelo postavio Usamu b. Zejda. Neki su ljudi omalovažavali njegovo zapovjedništvo, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao i rekao: “Ako omalovažavate njegovo zapovjedništvo – pa omalovažavali ste još otprije i zapovjedništvo njegova oca, a on je, tako mi Allaha, bio dostojan zapovjedništva, a bio je i jedan od meni najdražih ljudi. A i ovaj je (tj. Usama), uistinu, jedan od meni najdražih ljudi poslije njega.”¹

POGLAVLJE...

4470. PRIČAO NAM JE Asbeg, njega je obavijestio Ibn-Vehb, a ovog Amr b. Haris, prenoseći od Ibn-Ebu-Habiba, on od Ebu-Hajra, a on od Sunabihija kojeg je upitao: “Kada si se iselio?” “Izišli smo”, odgovorio je, “iz Jemena kao muhadžiri i došli do Džuhfe, kad pristiže jedan putnik (jahač), pa mu ja rekoh: ‘Pričaj nam novosti!’ ‘Ukopali smo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prije pet noći!’, odgovori on. ‘A jesi li čuo što o Lejletul-kadru?’, upitah ga. ‘Jesam’, odgovori on, ‘obavijestio me je Bilal, mujezin Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, da se ona nalazi u jednoj od sedam od posljednjih deset noći (ramazana).’”²

٤٤٦٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ بَعْثًا وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ أَسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ فَطَعَنَ النَّاسَ فِي إِمَارَتِهِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ إِنْ تَطَعْتُمْ فِي إِمَارَتِهِ فَقَدْ كُنْتُمْ تَطَعُونَ فِي إِمَارَةِ أَبِيهِ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّمَا اللَّهُ إِنْ كَانَ لَخَلِيقًا لِلإِمَارَةِ وَإِنْ كَانَ لِمَنْ أَحَبَّ النَّاسُ إِلَيَّ وَإِنْ هَذَا لِمَنْ أَحَبَّ النَّاسُ إِلَيَّ بَعْدَهُ.

بَاب

٤٤٧٠. حَدَّثَنَا أَصْبَغُ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ الْخَارِثِ عَنْ ابْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنِ الصَّنَابِيحِيِّ أَنَّهُ قَالَ لَهُ مَتَى هَاجَرْتَ قَالَ خَرَجْنَا مِنَ الْيَمَنِ مُهَاجِرِينَ فَقَدِمْنَا الْجُحْفَةَ فَأَقْبَلَ رَاكِبٌ فَقُلْتُ لَهُ الْخَبْرُ فَقَالَ دَفَنَّا النَّبِيَّ ﷺ مِنْذُ خَمْسٍ قُلْتُ هَلْ سَمِعْتَ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ شَيْئًا قَالَ نَعَمْ أَخْبَرَنِي بِلَالٌ مُؤَذِّنُ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ فِي السَّبْعِ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ.

1 Vidjeli smo iz prethodnog hadisa da Usamin, radijallahu anhu, pohod nije realiziran za života Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, već da je to, nakon njegove smrti, realizirao prvi halifa Ebu-Bekr, radijallahu anhu.

2 Buhari je ovaj hadis naveo ovdje zbog vijesti o smrti Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem. Što se, pak, tiče noći Lejletul-kadr, šire obavijesti mogu se naći u poglavlju o traganju za Lejletul-kadrom u posljednjih sedam noći (ramazana), te u poglavlju *Istraživanje Lejletul-kadra u neparnih zadnjih deset noći ramazana*, (Knjiga 2., str. 149-151).

O BROJU VJEROVJESNIKOVIH,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
(VOJNIH) POHODA

4471. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Redža', a njemu Israil, prenoseći od Ebu-Ishaka da je kazivao:

“Upitao sam Zejda b. Erkama, radijallahu anhu: ‘U koliko si pohoda bio s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?’

‘U sedamnaest’, odgovorio je on.

‘A u koliko je pohoda učestvovao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem?’, upitah ga ponovo.

‘U devetnaest’, reče on.”³

4472. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Redža', njemu Israil, prenoseći od Ebu-Ishaka, a njemu Bera, radijallahu anhu, kazavši:

“Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u petnaest (pohoda).”

4473. PRIČAO MI JE Ahmed b. Hasan, njemu Ahmed b. Muhammed b. Hanbel b. Hilal, a ovom Mu'temir b. Sulejman, prenoseći od Kehmesa, on od Ibn-Burejde, a on od svoga oca koji je govorio da je s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, bio u šesnaest pohoda.

بَابُ كَيْفَ غَزَا النَّبِيُّ ﷺ

٤٤٧١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَأَلْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمْ غَزَوْتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ سَبْعَ عَشْرَةَ قُلْتُ كَمْ غَزَا النَّبِيُّ ﷺ قَالَ تِسْعَ عَشْرَةَ.

٤٤٧٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا الْبَرَاءُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ خَمْسَ عَشْرَةَ.

٤٤٧٣. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ حَنْبَلٍ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ ابْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ كَهْمَسٍ عَنْ ابْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سِتَّ عَشْرَةَ غَزْوَةً.

³ Buhari je ovaj hadis u nešto izmijenjenom obliku naveo na početku poglavlja *O pohodima* (vidjeti hadis br. 3949). Tamo je pojašnjeno u koliko je vojnih pohoda učestvovao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Uglavnom, ovdje se misli na pohode u kojima je bio prisutan Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bez obzira da li se lično borio ili ne, kao što se, isto tako, misli na veće pohode (*gazevat*), dok je manjih pohoda ili izvidnica (*seraja*) bilo mnogo više. Historičari navode da je što manjih što većih pohoda za života Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, bilo stotinjak, a s tim se slaže i Ibn-Hadžer.

SADRŽAJ:

VRLINE ASHABA

O vrlinama Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova	5
O vrlinama muhadžira i njihovim vrijednostima	7
O riječima Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem: "Zatvorite sva vrata osim vrata Ebu-Bekrovih!"	9
O tome da je Ebu-Bekrova vrijednost odmah iza Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, vrijednosti	10
O riječima Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem: "Da sam za prsnog prijatelja uzimao..."	11
O vrlinama Omer b. El-Hattaba Ebu-Hafsa Kurešija Adevija, radijallahu anhu.....	23
O vrlinama Osman b. Affana Ebu-Amra Kurešija, radijallahu anhu	31
Kazivanje o prisezi i konsenzusu za (izbor) Osman b. Affana, radijallahu anhu, i pripovijest o ubistvu Omera, radijallahu anhu	35
O vrlinama Alije b. Ebu-Taliba Kurešija Hašimija, radijallahu anhu, oca Hasanova	40
O vrlinama Dža'fer b. Ebu-Taliba Hašimija, radijallahu anhu.....	44
Spomen Abbasa b. Abdul-Muttaliba, radijallahu anhu.....	45
O vrlinama Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, porodice i njegove kćeri Fatime, radijallahu anha	45
O vrlinama Zubejr b. Avvama, radijallahu anhu	47
Spomen Talhe b. Ubejdullaha, radijallahu anhu.....	50
O vrlinama Sa'd b. Ebu-Vekkasa Zuhrija, radijallahu anhu	50
Spomen Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, zetova, među kojima je bio i Ebul-As b. Rebi'	52
O vrlinama Zejd b. Harisa, radijallahu anhu, Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, štićenika (oslobođenog roba)	53
Spomen Usame b. Zejda, radijallahu anhum.....	54
O vrlinama Abdullah b. Omera b. Hattaba, radijallahu anhum.....	56
O vrlinama Ammarovim i Huzejfinim, radijallahu anhum.....	57
O vrlinama Ebu-Ubejde b. Džerraha, radijallahu anhu.....	59
Vrlina Mus'aba b. Umejra, radijallahu anhu	59
O vrlinama Hasana i Husejna, radijallahu anhum.....	60
O vrlinama Bilala b. Rebaha, Ebu-Bekrova, štićenika (oslobođenog roba) radijallahu anhum.....	62
Spomen Ibn-Abbasa, radijallahu anhum.....	63
O vrlinama Halid b. Velida, radijallahu anhu	63
O vrlinama Salima, radijallahu anhu, Ebu-Huzejfinog štićenika (oslobođenog roba)	64

O vrlinama Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu	64
Spomen Mu'avije, radijallahu anhu	66
O vrlinama Fatiminim, radijallahu anha.....	67
O vrlinama Aišinim, radijallahu anha	68

VRLINE ENSARIJA

O vrlinama ensarija	71
O riječima Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem:	
“Da nije Hidžre, bio bih ensarija!”	73
O Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem,	
bratimljenju muhadžira i ensarija	73
Ljubav prema ensarijama je dio imana	75
O riječima Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem,	
upućenim ensarijama: “Vi ste mi najdraži ljudi!”	76
O sljedbenicima ensarija.....	77
O vrijednosti ensarijskih nastanbi (plemena).....	78
O riječima Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, upućenim ensarijama:	
“Budite strpljivi dok me ne sretnete na Havdu!”	79
O dovi Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem:	
“Učini čestitim ensarije i muhadžire!”	80
O riječima Allahovim: “... i više vole njima nego sebi,	
mada im je i samima potrebno.”	81
O riječima Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem: “Primate od dobročinitelja	
među njima, a oprostite onima koji loše postupaju!”	82
O vrlinama Sa'da b. Mu'aza, radijallahu anhu	84
O vrlinama Usejd b. Hudajra i Abbad b. Bišra, radijallahu anhumu	85
O vrlinama Mu'az b. Džebela, radijallahu anhu	86
O vrlinama Sa'd b. Ubade, radijallahu anhu.....	86
O vrlinama Ubejj b. Ka'ba, radijallahu anhu.....	87
O vrlinama Zejd b. Sabita, radijallahu anhu	87
O vrlinama Ebu-Talhinim, radijallahu anhu	88
O vrlinama Abdullah b. Selama, radijallahu anhu.....	89
O Vjerovjesnikovoj ženidbi Hatidžom, radijallahu anha, i njenim vrlinama	90
Spomen Džerira b. Abdullaha Bedželija, radijallahu anhu	94
Spomen Huzejfe b. Jemana Absija, radijallahu anhumu.....	95
Spomen Hinde bint Utbe b. Rebi'a, radijallahu anha	95
Pripovijest o Zejd b. Amru b. Nufejlu.....	96
O gradnji Ka'be	98
O vremenu prije islama (džahilijetu).....	99

O zaklinjanju u džahilijetu	104
O poslanstvu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,	108
O onome što su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi drugovi doživjeli od idolopoklonika u Mekki	109
O Ebu-Bekr Es-Siddikovom, radijallahu anhu, prihvatanju islama.....	113
O Sa'd b. Ebu-Vekkasovom, radijallahu anhu, prihvatanju islama	113
O spominjanju džina	114
O Ebu-Zerr Gifarijevom, radijallahu anhu, prihvatanju islama.....	115
O Seid b. Zejdovom, radijallahu anhu, prihvatanju islama.....	117
O Omer b. Hattabovom, radijallahu anhu, prihvatanju islama.....	118
O raspolućenju mjeseca	121
O iseljenju u Abesiniju	122
O Negusovoj smrti.....	126
O međusobnom zaklinjanju idolopoklonika protiv Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.....	128
Pripovijest o Ebu-Talibu	128
Kazivanje o Noćnom putovanju (Isra')	130
O Uzdignuću (Miradžu)	131
O izaslanstvu ensarija Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u Mekki i prisezi na Akabi.....	138
O Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, ženidbi Aišom, o njezinu dolasku u Medinu i spolnom odnosu s njom.....	141
O iseljenju (Hidžri) Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih drugova u Medinu.....	142
O dolasku Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih drugova u Medinu.....	165
O boravku iseljenika (muhadžira) u Mekki nakon obavljenog hadždža	170
O povijesti i tome otkad su počeli računati vrijeme.....	171
O riječima Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem: "Gospodaru, upotpuni Hidžru mojim drugovima!", te njegovom sažalijevanju onoga koji umre u Mekki	172
O tome kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bratimio svoje drugove.....	173
Poglavlje.....	174
O posjeti židova Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kada je došao u Medinu	176
O Selman-Farisijinom, radijallahu anhu, prihvatanju islama.....	178

BITKE

O Bici El-Ušejra ili El-Usejra.....	179
O Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, spominjanju onih koji će biti ubijeni na Bedru	180
Kazivanje o Bici na Bedru.....	182
O riječima Uzvišenog: "I kada ste od Gospodara svoga pomoć zatražili	183
Poglavlje.....	184
Broj učesnika Bedra	185
Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, proklinjanje kurejševičkih nevjernika: Šejbe, Utbe, Velida i Ebu-Džehl b. Hišama i njihova propast.....	186
Ubistvo Ebu-Džehla.....	187
Vrijednost učesnika Bedra.....	194
Poglavlje	196
Učešće meleka na Bedru	202
Poglavlje	203
Imena učesnika Bedra	217
Slučaj Benu Nadira i odlazak Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njima zbog krvarine dvojice ljudi, te njihov pokušaj da prevare Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.....	219
Ubistvo Ka'b b. Ešrefa.....	225
Ubistvo Ebu-Rafi'a Abdullaha b. Ebi-Hukajka	227
Bitka na Uhudu.....	231
"Kada dva krila vaša gotovo nisu uzmakla, Allah ih je sačuvao, neka se zato vjernici samo u Allaha pouzdaju"	237
O riječima Uzvišenog Allaha: "One među vama koji su uzmakli na dan kada su se dvije vojske sukobile, uistinu ih je šejtan naveo da posrnu, zbog onog što su prije počinili, a Allah im je već oprostio jer Allah prašta i blag je"	243
"Kada ste ono uzmicali, ne obazirući se ni na koga, dok vas je Poslanik zvao iza vaših leđa, Allah vas je kaznio brigom na brigu, da ne biste tugovali za onim što vam je izmaklo, i što vas je zadesilo, a Allah dobro zna ono što radite."	244
"Zatim vam je, poslije nevolje, spokojstvo ulio, san koji je neke od vas uhvatio, a drugi su se brinuli samo o sebi, misleći o Allahu ono što nije istina, kao što pogani misle"	245
"Od tebe ne zavisi da li će on pokajanje njihovo primiti ili će ih na muke staviti, jer oni su zaista nasilnici"	246
Spominjanje majke Selitove	247

Ubistvo Hamze b. Abdul-Muttaliba, radijallahu anhu	247
Rane koje je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zadobio na dan Uhuda.....	249
“Oni koji su se Allahu i Poslaniku odazvali”	251
Koji muslimani su ubijeni na dan Uhuda	252
Uhud voli nas i mi volimo njega.....	254
Bitka na Redži‘u, pohod na Ri‘l i Zekvan, Bitka kod bunara Me‘une, i slučaj Adala i Kâre, te Asima b. Sabita, Hubejba i njegovih drugova	255
Bitka na Hendeku ili Bitka protiv saveznika	264
Povratak Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, iz Bitke protiv saveznika; Pohod i opkoljavanje plemena Benu Kurejze	273
Pohod Zatur-Rika‘i (Borba u krpama)	277
Borba protiv Beni Mustalika iz plemena Huza‘a, to je Bitka na Murejsi‘i.....	284
Pohod na Enmar	285
Događaj potvore	286
Bitka na Hudejbiji.....	296
Slučaj Ukla i Urejne	314
Bitka Zu Kared.....	315
Bitka za Hajber.....	316
Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, postavljanje namjesnika u Hajberu.....	338
Postupak Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sa stanovnicima Hajbera	339
Ovca u koju je stavljen otrov i koja je u Hajberu poklonjena Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.....	339
Pohod Zejda b. Harisa.....	340
Naknadna umra.....	340
Bitka na Mu‘ti u Šamu	344
Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, slanje Usame b. Zejda Hurukijama iz Džuhejne.....	347
Osvojenje Mekke i o onom što je Hatib b. Ebi-Belta‘a poslao Mekelijama, obavještavajući ih o pohodu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem	348
Osvojenje Mekke je bilo u ramazanu	350
O tome na kojem je mjestu poboden Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, bajrak na dan osvojenja Mekke.....	352
O Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, ulasku u Mekku s gornje strane.....	358
O mjestu gdje je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjedao na dan osvojenja (Mekke).....	360
Poglavlje... ..	360
O Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, boravku u Mekki u vrijeme njenog osvojenja.....	363
O tome ko je prisustvovao oslobađanju (Mekke)	364

O riječima Uzvišenog: "... a i onoga dana na Hunejnu, kad vas je mnoštvo vaše zanjelo, ali vam ono nije ni od kakve koristi bilo, nego vam je zemlja, koliko god da je bila prostrana, tijesna postala, pa ste se u bijeg dali."	371
O Pohodu na Evtas.....	377
O Pohodu na Taif	378
O izvidnici (upućenoj) u pravcu Nedžda.....	388
O tome da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Halida b. Velida Benu-Džezimi	388
O izvidnici u kojoj su bili Abdullah b. Huzafa Sehmi i Alkama b. Mudžezziz Mudlidži	390
O slanju Ebu-Musaa i Mu'aza u Jemen prije Oprosnog hadždža.....	391
O Pohodu na Zul-Halesu.....	400
O Pohodu "Zatus-Sulasil"	403
O Džerirovu odlasku u Jemen	404
O Pohodu na obalu mora	405
O Ebu-Bekrovu predvođenju ljudi na hadždžu 9. godine po Hidžri	408
O izaslanstu Benu-Temima	409
Poglavlje.....	410
O izaslanstvu Abdul-Kajsa	411
O izaslanstvu Benu-Hanife i Sumami b. Usalu	414
Pripovijest o Esvedu Ansiju	418
Pripovijest o stanovnicima Nedžrana	420
Pripovijest o Umanu i Bahrejnu	422
O dolasku Eš'arija i stanovnika Jemena	423
Pripovijest o Devsu i Tufejlu b. Amru Devsiju.....	427
Pripovijest o izaslanstvu Tajj'a i kazivanje Adijja b. Hatima.....	428
O Oprosnom hadžu	429
Pohod na Tebuk ili Tegobni pohod.....	440
Slučaj Ka'ba b. Malika	443
Odsjedanje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u Hidžru.....	453
Poglavlje	454
Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, pismo Kisri i Kajsaru	455
O Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, bolesti i smrti.....	457
O posljednjim Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima	473
O Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, smrti	474
Poglavlje.....	474
O Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, otpremanju (u pohod) Usame b. Zejda, radijallahu anhu, u bolesti u kojoj je umro	475
Poglavlje.....	476
O broju Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, (vojnih) pohoda.....	477

